LEXICON POLEMICUM IN QUO POTIORUM HÆRETICORUM VITA PERSTRINGITUR...

Digitized by Google

10
2-a
30

6
4 M
10

Ex Bibliotheca
PP. Coll. Rom.
Societ. Jesu

~~10-9-1-56~~
103-1.6.1.
52
A
10-8-2-30

Digitized by Google

Digitized by Google

LEXICON
POLEMICUM.

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Digitized by Google

LEXICON POLEMICUM

IN QUO

Potiorum Hæreticorum vita perſtringitur, omnes contrà fidem errores colliguntur, Dei verbo ſcripto, vel tradito, Conciliorum auctoritate, & rationibus breviter reprobantur;

INSERTA

Conciliabulorum omnium, Schiſmatum, & Controverſiarum, quæ ad Eccleſiaſticam hiſtoriam pertinent, notitia;

ADDITA DEMUM

Pro Operis complemento Bibliotheca Polemica.

AUCTORE

D. JOANNE SIANDA

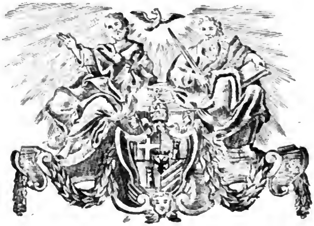
A MONTEREGALI.

Abbate ex Ordine Ciſtercienſi, Congregationis Sancti Bernardi.

EDITIO SECUNDA.

Ab Auctore recognita, & adaucta.

TOMUS SECUNDUS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ROMÆ MDCCLX.

Apud NICOLAUM ROISECHIUM Bibliopolam,

Et Typographum in Platea Agonali.

SUPERIORUM FACULTATE, ET PRIVILEGIO PONTIFICIO.

Digitized by Google

Digitized by Google

DIATRIBES

DE ORIGINE, PLVRALITATE, ET PRÆJVDICIO OPINIONVM ERRONEARVM IN GENERE MORIS, EXHIBETVR PRACTICA METODVS IN CONCVRSV PLVRIVM ELIGENDI SANIOREM.

Erroneas explodere opiniones in materia fidei, præſentis Lexicon eſt inſtitutum; nihilominus de erronearum opinionum inſubſiſtentia in genere moris aliquid, vel incidentur videbatur agendum, quandoquidem iſtarum plures, ita cum primis conglutinantur; ut per quàm difficile ſit primas convellere, niſi & ſupplantentur noviſſimæ; qua propter præſentem Diatribem in hujus operis meditulio cenſui inſerendam, quaſi ancipitem gladium hinc inde propoſitiones in genere moris erroneas, ereticalibus conſentaneas confligentem; ſimul, & ſemel exhibentem practicam metodum diſcernendi opiniones, quæ in materia morum errori ſunt obnoxiæ, ab illis, quæ catholicæ diſciplinæ cohærent, & in concurſu plurium praxim ſeligendi ſaniorem.

Quamvis ea, quæ à nobis agenda ſunt, & fugienda in genere moris, ut tuti viam poſſimus incedere æternæ ſalutis, per præcepta poſitiva, & negativa, injuncta ſint in Decalogo, prolixius expreſſa in Evangelio à Chriſto, qui unus, unicus, & verus eſt Chriſtianorum Magiſter, fuſiuſque explicata a Sanctis Patribus in eorum operibus: nihilominus ratione pene innumerabilium, variarumque circonſtantiarum, quæ actus umanos concomitari poſſunt, ſæpe quaſi in bivio fluctuans umanus intellectus, cum ſtatim non valeat diſcernere quid juxta evangelica præcepta agendum ſuperſit, quidve fugiendum: hac de re opinandi facultatem umanæ menti conceſſit Altiſſimus, non tamen ut ſuis in opinionibus obduretur, & torpeat, ſed ut inter opinionum varietates, veritatem auriat; vocatiſque ſub ſcrutinio opinionibus variis, quæ offeruntur circa agibilia quoad æternam ſalutem, illi

adhereat, illamque ſelligat, quam Præceptis Decalogi, Evangelio, e SS. Patribus magis eohærere judicaverit, propulſata quacumque paſſione, quæ ad ſecus agendum poſſet impellere.

Opinionum erronearum ſemen, ab inimico homine effuſum in agro Domini inconſolabilis lacrimatur pia Mater Eccleſia, quæ rugam neſcit, neque maculam; ſiquidem à Magiſtro ſuo edocta, de quo ait S. Bernardus ſerm. 2. in Epiph. *Hic ergo rector eſt morum*, non niſi opiniones præceptis Decalogi cohærentes proponere valet, & approbare. Quidquid igitur Decalogo, & SS. Patribus non cohærens ſcribere, & docere valeant, qui perperam ſe jactant ſapientes, de ſuo loquuntur, conſequenter probantur eſſe mendaces, inter quos potiſſimum computandi quidam Caſuiſtæ, a Divo Auguſtino tract. 45. in Jo: prævisi, & perſtricti ſequentibus verbis. *Se jactant inter videntes, hoc eſt inter ſapientes, de virtutibus, & vitiis ſubtilia multa tractantes, dividentes, definientes, ratiocinationes acutiſſimas concludentes, libros implentes, ſuam ſapientiam buccis crepantibus ventilantes, qui etiam dicere audent hominibus, nos ſequimini, doctrinam noſtram tenete ſi vultis beate vivere: quid de iſtis dicendum, non niſi quod ſint ſeductores, quærentes quos cum ſe ipſis ſeducant mactandos, & occidendos.*

A rebus novis abhorrere in quocunque regimine ſemper docuit inconcuſſo canone prudentia, tunc maxime cum novitates excitare poſſunt diſſidia: quot quantarunque diſputationum faraginem (utinam illæſa charitate) èxcitaverint erroneę opiniones a pſeudocaſuiſtis in genere moris excitatæ, lippis notum eſt atque tonſoribus. Apage quantum potes ab illis, quiſquis ſanam, & Catholicam appræhendere niteris diſciplinam, nequando iraſcatur Dominus. Credere ne par eſt hujuſmodi erronearum doctrinarum ſatores, in iiſdem promulgandis, ſolius ſibi conſtituiſſe charitatis augmentum, quandoquidem ne refrigeſceret charitas, ſtatim ſummorum vigilantia Pontificum ſeverâ prohibitione conſixit.

Verbo, & ſcriptis promulgatæ circunferuntur quædam opiniones erroneæ, quas licet deteriores Hæretici ſuis obcæcati paſſionibus, ut eiſdem indulgerent, jam dudum reduxiſſent ad praxim, nemo tamen eorum auſerat proponere, & multo minus deffendere tanquam præceptis evangelicis cohærentes, ſatis conſcii quod protervioris temeritatis notam non evaſiſſent, quandocumque doctrinam, non modo piarum, ſed etiam profanarum aurium offenſivam, proponere non erubuiſſent: forte etiam non ignari, quod ubi agitur de corruptela morum, ſæpe minus nocent opera ſcandaloſa, quam eorundem per ſcripta defenſio, illa enim humanæ fragilitatis, hæc ſolius ſuperbæ proterviæ ſunt fætus. His utique ſtimulis, quibus fuerunt & ipſi Hæretici ſenſibiles, inſenſibiles facti ſunt, qui affectant, in ſuis erroneis opinionibus ſuſtinendis, ſupra cæteros apparere ſapientes. Certum eſt, in diſciplina morum, profectuque virtutum, ſemper Catholicam efulſiſſe rempublicam, innumeroſque ex ſuo cætu coluiſſe, aut probitate morum claros, aut excellentia Chriſtianæ virtutis faſtis Sanctorum adſcriptos, uſque dum ad irrigandos Cattolicos mores aquas auſit ex limpido fonte ſanæ Doctrinæ Sanctorum Patrum; ex quo autem novitas erronearum opinionum irrepſit, neminem novimus illas adoptantem evaſiſſe in Virum morum probitate præclarum: quid igitur concludendum ſupereſt, non niſi ab introducta novitate erronearum opinionum, corruptos flere in Orbe Catholico probos mores; argumentum utique efficaciſſimum ad reprobandas, erroneas opiniones, & earumdem inventores, vel promulgatores; quandoquidem ex earum propagatione tot damna, totque ſcandala irrepſiſſe in Orbe Cattolico cogimur lacrimari.

Opiniones erroneas in genere moris, certa comprobatum ſemper eſt experientia, aliud non eſſe quàm paliatas, ſeditiones, paci ſiquidem opponuntur non modo Sacerdotii, ſed & imperii, ſolamque intemperantiam vulgo *libertinagio* ambitioni, & ſpei alicujus temporalis emolumenti confederatam, erroneas excitaſ-

citaſ-

citaſſe opiniones actenus compertum eſt.

In duplici genere eſſe perverſores Divinæ Legis novit D. Paulus, eoſdem deſſignans ſub luporum nomine Act. Ap. 20. v. 30. Primum genus eſt Ereticorum, qui aperte ab Eccleſia, & abſque ulla verecundia ſegreges facti, novam contendunt erigere Sinagogam, ut plurimum ab ambitione excitati; facilius utique eſt detegere perverſores Divinæ Legis in hoc primo genere, quam in ſecundo, cui adſcribuntur quot quot in genere moris malè opinantes, etiam cognita ſuæ falſæ opinionis malitia, eamdem verbo, & ſcriptis propagare non verentur: inter utroſque perverſores hoc eſt diſcrimen, quod Heretici falſa proponunt, & credunt; male opinantes in genere moris vera cognoſcunt, & credunt, ſed nihilominus falſa tamquam vera proponunt, a ſtimulo ambitionis, & ſpe temporalis lucri ſeducti: profecto illi ſunt hoſtes manifeſti, iſti inſidiatores occulti, & plus ab his quam ab illis cavendum eſſe monet S. Auguſtinus: porrò iſti prævaricatores ſofiſticis doctrinis, pro eorum beneplacito adinventis, prætendunt erudire & convincere auditores, ambiuntque apparere Legis Doctores, & zelatores cultus Altiſſimi, cum de facto ejuſdem ſint ſubverſores, loquuntur pacem conſcientiæ cum proximo ſuo, mala autem in cordibus eorum: attamen ſecundum nequitiam adinventionum ipſorum, reddet Deus retributionem eorum ipſis. Sperare juvat tandem adimplendum eſſe canticorum Sponſæ deſiderium cap. 2. verſ. 15.. excitandos ſcilicet, qui capiant vulpes, quæ demoliuntur vineam.

Error in materia fidei ut plurimum naſcitur ex Superbia hominis renuentis, ut par eſt, ſubeſſe Deo, & captivare in intellectum ſuum in obſequium fidei: Superbia enim in umana mente tenebras effundit, avertentes intellectum a cognitione Dei, quapropter in hæreticales propoſitiones impingit, quibus cum pertinacia adhæret, *alicujus temporalis commodi, & maxime gloriæ principatuſque ſui gratia*, ut ait S. Auguſtinus: error autem in materia morum, quod idem eſt ac opinio erronea, non modo a Superbia, ſed etiam ab intemperanti genio libertatis conſcientiæ, renuentis ſubeſſe præceptis Altiſſimi, & a ſpe ſupervacanei lucri, ſemper promotus apparuit ab his, qui corrupti, & abominabiles facti ſunt in ſtudiis ſuis; in quibus tamquam in faretra parant ſaggitas, ut ſagitent in obſcuro rectos corde; quod ut facilius obtineant ſuis in aſſertionibus *demonſtrationem, quæ deducitur ex veris principiis, confundere ſatagunt cum dialectica, quæ procedit ex probabilibus, & cum ſophiſtica, quæ eſt quaſi apparens ſcientia, procedens ex his quæ videntur eſſe vera, ſive probabilia, & non ſunt, tendens ad gloriam, ut ſapiens eſſe videatur*. Vide S. Thomam opuſc. 19. hinc orrigiantur errores in Theologia Morali, tractata a novatoribus, ſive erronearum opinionum inventoribus, & promulgatoribus nimia cum indulgentia arbitraria, ſoli innixa fundamento propriæ voluntatis, & allucinatæ eorum fantaſiæ. Fantaſia umana eò quod ſit cum organo corporeo connexa, ſuas concluſiones deducit ex prudentia carnali, quæ inimica eſt Deo; nec poteſt ſanam ab hac prudentia aurire doctrinam: qua propter cum inclinet ad relaxationem directionis practicæ, ab exercitio virtutum elongat intellectum, & deducit ad vitia, ſuis innixa falſis opinionibus tot errorum productivis in Teologia morali, quandocunque in hac intellectus humanus ſe immergit, duce Aſtutia, ſive prudentia carnali in qua Luc. cap. 16. 8. *Filii ſæculi prudentiores ſunt, quam filii lucis*. Monet proinde Salomon Prov. cap. 4. *ne innitaris prudentiæ tuæ*.

Naſcitur igitur error ex eo quod umanitas noſtra ſeipſam, non Deum, ut par eſt quærit in ſtudiis ſuis, atque in ſui penam peccati, obumbratam ab abominationibus falſarum imaginationum mentem ſuſtinere cogitur, quibus falſis imaginationibus ut plurimum cum pertinacia adhæret, eo quod natura noſtra, ab amore proprio faſcinata, ſemper quærit ſe ipſam, pluſquam Deum, hujuſque ratione adhæſionis elongat ſe a veritate: nam paſſiones umanæ ratio-

Digitized by Google

nem perturbant æquæ in ſpeculabilibus, ac in operabilibus, eam avertendo ne ſe ſubmittat in Chriſti obſequium Evangelicis præceptis, quæ ſemper debent prævalere, cuicunque dialecticæ, aut ſophiſticæ ratiocinationi quorundam caſuiſtarum, ſuis in reſolutionibus quærentium ſe, non Deum.

Quotieſcumque Doctores Cattolici ſecum diſcordant circa res, quæ ad bonos mores non ſpectant, V. C., in materia nautica, Geometrica, & ſimilibus, eorum opiniones, licet inter ſe contrariæ, tollerari poſſunt, ſemper enim producuntur ab ignorantia veritatis, ſed in materia agibilium in genere moris, varietas opinionum, & præcipuè novitas ſemper eſſe debet ſuſpecta, nam ibi agitur de his quæ ad ultimum finem conſequendum in operabilibus neceſſaria ſunt: finis autem ultimus in agibilibus, unus tantum eſt, & eſſe debet omnibus, nempe Deus, qui directionem operum, per quæ conſequi debemus ultimum finem abunde nobis expreſſit in Decalogo, Evangelio, & SS. Patribus, quibus ſemper examinandum eſt, ſi cohæreat opinio, quæ nobis ſequenda proponitur, vel a Caſuiſtis, vel a dictamine noſtræ rationis.

Hinc colligendum quòd, qui occurrente aliqua nova opinione ſibi propoſita in genere moris, ab his quorum ſenſui, ob eorum externam probitatem, auctoritatem, & ſuppoſitam capacitatem, videtur eſſe deferendum, ratione tamen ſuæ ſibi notæ inſufficientiæ, capax non eſt diſcernendi an opinio nova ſibi propoſita, cohæreat cum præceptis Evangelicis, debet ſaltem, hac adhibita cautela, novam opinionem ſibi propoſitam amplecti, ut præmiſſa umili præparatione coram Deo, ſemper ſe proteſtetur paratum adoptatam opinionem reſpuere, quandocunque de ejuſdem inſubſiſtentia fuerit illuminatus: & hæc eſt tutior activa metodus opinandi in genere moris, aut adhærendi opinionibus a quocunque Doctore propoſitis. Videatur S. Thom. 2. 2. quæſt. 11, art. 2. ad 3.

Ad rem valde erit hic præcavere, quod ratio ſpeculativa, mediante qua, ſuppoſita fide, ſuiſque principiis, argumentatur Theologia Scholaſtica in rebus ab Eccleſia non deciſis, amplior eſt ratione practica, mediante qua Theologia moralis ſubſidio prudentiæ dirigit umanas actiones, quæ conducunt ad ultimum finem, quatenus conformes præceptis Evangelicis; quapropter ubi diſputatio eſt circa directionem umanarum actionum in genere moris, opus eſt ad prædictam diſparitatem attendere, qua neglecta, facile eſt allucinari; ſiquidem applicando modum diſputativum, qui medio ratiocinio metaphyſico tangit res in abſtracto, ſcolaſticis quidem opportunum, non autem Caſuiſtis, ubi opinio vertitur circa agibilia, facile eſt errori ſuccumbere, attenta diſparitate, quæ intercedit inter ratiocinium ſpeculativum, & modum procedendi in operabilibus in genere moris. Metodus ſpeculativa, & practica, ubi de religione agitur, debet ſemper inniti principio a D. Paulo propoſito. *Ep. 2. ad Cor. c. 3. Non quod ſufficientes ſimus cogitare aliquid ex nobis quaſi ex nobis, ſed ſufficientia noſtra ex Deo eſt*. Ab hoc principio longe declinant, qui novas proponentes opiniones in genere moris, ut eas ſuſtineant, de ſufficientia propria nimis confidentes, adhuc temerario auſu ultra progrediuntur, uſurpantes vocabula, quæ nec expreſsè nec æquivalenter, ſunt in Sacra Scriptura, & SS. Patribus: eiſque utuntur: quale eſt quidam terminus adinventus, & applicatus pro ſcriptoris arbitrio ad circunſtantiandas quaſdam actiones, a quibus pudicitia abhorret, ut in praxi non eſſe peccaminoſas ſuſtineat.

Evitanda ſunt itaque omnia peregrina vocabula, & illa præcipuè, quæ a pia fide nunquam fuerunt intellecta, oves enim, quæ verè ſpectant ad Chriſtum Paſtorem *vocem alienorum non noverunt*. Quapropter ubi opinandum occurrit in genere morum, ſimplex, & ſincera Doctrina eſt adhibenda ab his, qui umanarum actionum ſe exhibent directores; neque licet terminos abſtractos novos, & incognitos, quibus aliquando in ſpeculativis uti permittitur adhibere, ubi opinio occurrit proponenda actuum in ge-

nere

Digitized by Google

nere moris directiva; defectu præfatæ diſcretionis neceſſariò adhibendæ in diſputationibus doctrinalibus moralibus, ſæpe confunditur demonſtratio cum probabilitate, & probabilitas cum ſophiſmate. *Vide S. Thom. opuſc.* 19. ex quo ſequitur ut decipiantur minus cauti, minuſque capaces.

Quiſquis meditatur divulgare opinionem erroneam in genere moris, ut facile reddat de ſua erronea opinione perſuaſos auditores, certum eſt ſuam opinionem ſimpliciter non proponere, quia a quocunque, vel leviter timore Domini concuſſo, eſſet primo aſpectu, ut malè ſonans rejecta; ſed ſtudet oſtendere ex veris principiis eſſe deductam, quod præſtat media arte ſofiſtica; eſt enim ſophiſma, ut jam notavimus ex S. Thoma, *quaſi apparens ſapientia, quæ procedit ex his quæ videntur eſſe vera & non ſunt, tendens ad gloriam ut ſapiens eſſe videatur*; unde fit ut ſophiſtici phantaſiam habeant a propria ſuperbia alucinatam, quæ cum ſit connexa cum organo corporeo, ideo proponit ſuas concluſiones erroneas a prudentia carnali deductas, quæ prudentia carnalis nunquam bonis moribus conformem poteſt exhibere doctrinam, ſed producit relaxationes circa practicam directionem morum, & præcipitat in vitia per falſas opiniones, quæ præbent anſam errandi in Theologia morali, tractata cum prudentia carnali, in qua filii ſæculi prudentiores ſunt, quam filii lucis. (Sunt autem filii ſæculi quicunque ſine equilibratione ad præcepta Evangelica, a propriis paſſionibus recti, ſuæ ſunt opinionis tenaces) monet proinde Salomon Proverb. cap. 3. *ne innitaris prudentiæ tuæ*, qui autem habitum non induit veræ prudentiæ, qua ſola fulcitur, qui conſtanter innititur præceptis Evangelicis, ſuiſque novit dominari paſſionibus, ubi agitur de agibilibus in genere moris, capax non eſt exhibendi ſanam providentiam, quæ ſola à vera prudentia in concurſu tot diverſorum emergentium, ſive caſuum moralium, qui occurrunt, poteſt exhiberi. Per quam difficile, imò impoſſibile eſt ſermonem poſſe inſtituere de omnibus virtutibus, vitiiſque oppoſitis, ut indicari poſſint convenientia media ad exercitium virtutum, & viam tutam exhibere ad evitanda vitia, ab eo qui non aſſuevit ſola directrice ratione, omnibus ſpoliata paſſionibus, in emergentibus conſilium impendere, ubi determinata, & explicita non habentur media individualia ad habendum finem. Hoc enim totum, & unicè dependet a vera prudentia, ubi agitur de caſibus emergentibus ad Theologiam moralem ſpectantibus.

Filii ſæculi ſolent ſuam aſtutiam denominare prudentiam, cujus artificio deducunt falſa argumenta, quibus ſtabilire nituntur ſuas erroneas opiniones, ſed ſi benè attendatur ad argumenta a filiis ſæculi producta, ſtatim cavillationes eſſe perhibentur. *Natura cavillationis, hæc eſt ut ab evidenter veris per breviſſimas mutationes ad ea quæ falſa ſunt perducantur*. Apud Pomponium de verborum ſignific. L. 177. hac argumentandi metodo utuntur erronearum opinionum propagatores, qui jam temporibus D. Pauli infeſti erant Eccleſiæ, de quibus idem Apoſtolus ad Titum. *Vaniloqui & ſeductores, qui univerſas domos ſubſertunt docentes quæ non opportet turpis lucri gratia*.

Omnes Theologi moraliſtæ, ſi cuſtodirent in praxi doctrinam, quam exhibet S. Auguſtinus, *cap. 15. lib. 4. de doctrina chriſtiana*, exprimens qualitates Oratoris Cattolici: *munus ſuum ut præſtet magis pietate orationum opus eſt, quam Oratoris facultate, ut orando porſe, & pro illis quos eſt allocuturus, ſit Orator antequam dictor*: utique ſemper prudentem exhiberent doctrinam in reſolutione occurrentium caſuum, qui cum pœne ſint innumerabiles ratione diverſarum circumſtantiarum, non ſuſtinent in libris Doctorum moralium opportunam in omnibus emergentibus reſolutionem, quam ſolam exhibere poteſt Caſuiſtarum prudentia, qui ut boni Caſuiſtæ ſint, debent plus abundare prudentia, quam doctrina, & ſpeciatim ab illo *veh* precavere de quo Iſajas cap. 5. *Veh qui ſapientes eſtis in oculis veſtris, & quoram vobis metipſis prudentes*: nonne tales eſſe novimus quotquot comperti

ti ſunt erronearum opinionum promulgatores.

Omnis ſcientia practica Theologiæ moralis conſiſtit in cognitione voluntatis Dei. *Ad Rom.* 12. *Ut probetis, quæ ſit voluntas Dei bona, & bene placens, & perfecta.* Omnis moraliſta incedens ſine hac cautione incidit in opiniones erroneas, argumentatur ſiquidem occurrentibus in caſibus, umane laudis, vel turpis lucri gratia, ut placeat hominibus non Deo, quia qui hujuſmodi ſunt. *Ep. ad Tim. cap.*6. *exiſtimant quæſtum eſſe pietatem*, non ſic ſe gerebat Apoſtolus laborans in vinea Domini, quapropter ad Evangelicos operarios ſcripſit. 1, *ad Teſſal. cap.* 2. *Non quaſi hominibus placentes ſed Deo, qui probat corda noſtra: neque enim aliquando fuimus in ſermone adulationis, ſicut ſcitis, neque in occaſione avaritiæ, Deus teſtis eſt, nec quærentes ab hominibus gloriam, neque a nobis, neque ab aliis.*

Semel itaque pro ſemper ſancitum habeatur, quod in applicandis remediis, vincendis obſtaculis pro directione morum in praxi, opùs eſt prudentia ſupra doctrinam, quæ eſt unica ratio practica Theologiæ moralis. Prudentiam autem debet præcedere integra fiducia in auxiis Divinis; Omnis enim vera ſcientia, & prudentia a Deo eſt. Prudentiam vero, premiſſo Dei auxilio, docente, *D. Thom. in* 2. 2. *qu.*47. *& ſeq. exhibet memoria præteritorum, intelligentia præſentium, & prævidentia futurorum*, ad quæ ſi adverterent pro ſuo arbitrio opinantes, ab opinionibus erronæis promulgandis utique ſe abſtinerent.

Prudentia ex octo virtutibus tamquam partibus integralibus ipſius prudentiæ coaleſcit: ſunt autem *memoria. Intelligentia, Ratio, Docilitas, diligentia, Providentia, Circonſpectio. & Cautela*: quibus octo virtutibus tres aliæ aggregantur nempe, *Ebulia, Sineſis, & Gnome*: *Vide S Thom. in* 2.2. *quæſt.* 47. Virtus *Gnome* dicta, includit quandam judicii perſpicaciam ad diſtinguendum quid agendum ſit juxta evangelica præcepta in emergentibus caſibus, in quibus agitur de directione umanarum actionum in genere moris; quaſi Orrologii sfera indicans, inter multas, ſaniorem ſententiam; cui debemus in emergentibus adhærere.

Cum autem prudentia non niſi per ſpecialem Dei Gratiam, media aſſidua oratione obtineatur, ſcribente melliſluo Doctore. In lib. de conſid. quod *prudentia paucorum eſt*, ideo multi ſunt, qui in emergentibus caſibus hac virtute deſtituti male opinantur, ſuaſque erroneas opiniones obſtinate defendere aggrediuntur; nihilominus ſi adhibeatur præſcripta metodus in agibilibus moralibus, tam ab his qui ratione aſſumpti Miniſterii ſunt tamquam judices, & directores actionum moralium, quam ab illis qui in emergentibus aliquam debent opinionem ſeligere, cenſeo de tutioriſmo, & probabiliſmo quæſtiones non amplius habere locum, ſemper enim erit opinio non modo probabilior, ſed tutior coram Deo, quam quis ſeliget, & cui quis adhærebit cum cautionibus, ab Apoſtol. in epiſtol. ſupra citata prima ad Theſſalon. cap. 2. præſcriptis. Excludantur a Caſuiſtis in reſolutionibus exhibendis *reſpectus umani, adulatio, avaritia, & quæſtus umanæ gloriæ*, hiſce ſpoliata præjudiciis omnis opinio in genere morum ſemper erit uniformis præceptis Decalogi, quæ perſtrictam includunt univerſam Theologiam moralem: omnis enim actus in genere moris debet ad obſervantiam reduci alicujus ex præceptis Decalogi, quæ cum opinionibus erroneis nunquam poteſt convenire. Sepeliantur opiniones erroneæ & ſtatim reviviſcet ſanior moraliſmus: unicum objectum, quod ſibi debent præfigere, qui conſtituti ſunt a Deo vigiles ſuper Domum Dei. ne errores concepti ab his qui abominabiles facti ſunt in ſtudiis ſuis, aut ſermone, aut ſcriptis Dei ovile corrumpant.

Digitized by Google

LEXICON POLEMICUM.

III. **Macarii**. Nuncupari voluerunt Manichæi, etiam Macarii, quod idem ſignificat ac Beati. Ex Baronio, anno 277.

VII. **Macarius** hæreticus obſtinatæ cervicis, Epiſcopus Antiochenus, vixit poſt medium ſeculi ſeptimi circa annum 677. Monothelitarum errores cum acerrime propugnaret, à Romanis Pontificibus impugnatus, contra eoſdem linguam acuit. In Concilio ſexto generali Conſtantinopoli celebrato, coram Imperatore Conſtantino Pogonato, anno 687. audacter Monotheliſmum profeſſus, declaravit potius ſe mori paratum, quam ſenſum mutare juxta Romanam fidem, quæ duas in Chrſto voluntates, & operationes agnoſcit: quapropter tanquam anathema à ſua ſede depoſitus eſt, & Theophanes Siculus in ejus locum ſuffectus; Macarius Autem in Monaſterio incluſus, ibidem deceſſit.. R. verbo *Monothelitæ*. Agit de Macario Concil. 6. Gen. ſupracit.

VII. **Macedonius Antiochenus**, ſucceſſit Anaſtaſio Tertio, hæretico Monothelitæ in ſede Antiochena, pariter Monothelitarum hæreſis defenſor acerrimus. ob quam ſub Martino Primo Romano Pontifice, fuit excomunicatus anno 649. Ex Genebrardo.

IV. **Macedonius Constantinopolitanus**, de quo diſſerit Sozemenus, illæ eſt, à quo Macedoniani hæretici nomen ſortiti ſunt, vixit circa medium ſeculi quarti. Cum eſſet Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Diaconus, ab Arianis Epiſcopus eligitur contra Paulum legitimum Antiſtitem, Catholicorum votis Alexandro ſanctitate conſpicuo ſuffectum. Ex bifaria electione orta eſt inter Arianos, & Catholicos contentio, in qua plures interempti; nihilhominus, favore Conſtantii Imperatoris, Macedonius contra Paulum prævalvit, qui potius tyrannum, quam Epiſcopum agere viſus eſt: propterhanc aliiſque de cauſis, cum à Conſtantii gratia Macedonius decidiſſet, ne Cathedram amitteret, Semi-Arianis ſe adjunxit, novæ hæreſis contra Spiritum Sanctum corypheum ſe exhibuit, cujus ſectatores dicti ſunt *Pneumatomachi*, quod ibidem ſonat, ac *Impugnatores Spiritus Sancti*, contra quos S. Athanaſius, tunc indeſerto degens, a Serapione Epiſcopo admonitus, ſtatim calamum acuit. Dicti ſunt etiam *Maratonienſes*, a quodam *Maratone*, qui ſuis divitiis Macedonianam hæreſim, pluſquam prædicatione dilatavit, Damnationem retulerunt Macedoniani in Synodo Alexandrina anno 362. Item in Synodo Illirici anno 367. In Synodo Romana ſub Damaſo Papa. Aſſerebat Spiritum Sanctum eſſe creaturam, & Dei Miniſtrum, Angelis quidem excellentiorem. R. verbo *Ayras*, *Aetiani*, ubi Divinitas Spiritus Sancti propugnatur. Inſuper Joan: 4. verſ. 24. legitur; *Spiritus eſt Deus*, Item Act.

Digitized by Google

Act. Cap. 5. verſ. 3. *Cur tentavit Satanas cor tuum, mentiri te Spiritui Sancto? Non es mentitus hominibus, ſed Deo.* Demum omnes operationes Divinæ competunt Spiritui Sancto, quales ſunt ſanctificare, creare, eſſe ubique, ut in ſacris literis frequenter habetur, quod ſtatim probabimus. Nec valet dicere cum Macedonianis, Spiritum ſanctum, hæc omnia agere tanquam miniſtrum Dei; legimus enim prima ad Corinth. cap. 12. *Hæc autem omnia operatur unus atque idem ſpiritus, dividens ſingulis prout vult*; ſed miniſter non facit prout vult, ſed juxta voluntatem ejus, cui miniſtrat ergo &c. Scripſerunt contra Macedonium S. Baſilius, S. Gregorius Niſſenus & S. Ambroſius. Plura contra Macedonianos noviſſime ſcripſit Natalis Alexand. ſeculo 4. diſſertat. 43. ubi etiam Macedonianas objectiones refellit. Cum vero confiteri Spiritum ſanctum eſſe Deum, unnm ſit ex præcipuis fidei Orthodoxæ articulis, ideo fortius reprobantur Macedoniani Primo ex ſcripturis ſic. Spiritui ſancto Divina conveniunt attributa: V. G. æternitas, immenſitas, ſapientia, & ubique præſentia: juxta illud Sap. 1. *Spiritus Domini replevit orbem terrarum.* Pſaſ. 138. *Quo ibo a Spiritu tuo, & quo a facie tua fugiam?* Convenit omniſcientia, Joann. 16 *Cum venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem*; convenit onipotentia,. Pſal. 32. *Verbo Domini cæli firmati ſunt, & Spiritu oris ejus omnis virtus eorum.* Ergo Spiritus ſanctus vere eſt Deus, Secundo ex Scripturis. Dei opera ſive naturæ. ſive gratiæ Spiritui ſancto tamquam earundem auctori tribuuntur. Primo quidem opera naturæ. Geneſ. 1. verſ. 2. Pſal. 32. verſ. 6. Conſervatio, & gubernatio rerum Pſal. 103. *Emitte ſpiritum tuum, & creabuntur, & renovabis faciem terræ.* Operatio miraculorum, Matth. 12. Tribuuntur deinde opera gratiæ, nempe Chriſti conceptio, Lucæ 1. Unctio, & miſſio, Iſaiæ 61. Peccatorum remiſſio, regeneratio, 1. ad Corint. 6. Regimen Eccleſiæ, Actor. 13. & 15. Collatio donorum, 1. ad Corinth. 12. Illuminatio, ad Epheſ. 1. Sanctificatio, ad Theſſal. 2. Diffuſio charitatis, ad Rom. 5. Reſurrectio mortuorum, ad Roman. 8. Superfluum eſt hic congerere de Divinitate Spiritus ſancti, ex SS. Patrum traditione teſtimonia, poſt duo Concilia generalia, Nicænum primum, & Conſtantinopolitanum primum, a quibus hoc Eccleſiæ dogma clare, & expreſſe declaratum fuit. Concilium Nicænum primum in Symbolo fidei profitetur: *Se credere in Spiritum ſanctum*; eadem igitur in Spiritum ſanctum fides exigitur, quæ in Patrem, & Filium; ſed expreſſio *Credo in*, ſolum modo poteſt enuntiari de Deo; importat enim rationem ultimi finis; ergo Spiritus ſanctus, in quem credere tenemur, eſt Deus verus, & ſummus. Concilium Conſtantinopol. primum, quod eſt ſecundum œcumenicum, adverſus Macedonianos congregatum, expreſſius, in Symbolo fidei Spiritus ſancti Divinitatem aſtruit his verbis. *Credimus in Spiritum ſanctum, Dominum & vivificantem, ex Patre procedentem, & cum Patre, & Filio adorandum, & glorificandum, qui locutus eſt per Prophetas.*

XVI. Macedoniani novi. Joannes Campanus, & Michael Servetus, cum pluribus recentioribus ſectariis, renovarunt Macedonii errorem, negantes Spiritum ſanctum eſſe Deum, proinde Macedoniani novi ſunt dicti. Ex Hoſio.

XVI. Macchiavelliſtæ. Nicolaus Macchiavelli, Florentinus, initio ſæculi decimi ſexti, vulgatis diverſis operibus, nominis ſui famam per diverſas Europæ partes celebrem reddidit. Accuſatus, quod contra Medicæos cum Soderinis conjurationis factæ conſcius, & culpabilis eſſet, conſtanter ſe innocuum aſſervit, & probavit: interim Reipublicæ Secretarius conſtitutus, Patriæ ſuæ hiſtorica monumenta in octo libros diſtributa, ab anno 1215. uſque ad annum 1494. promulgavit, alioſque tractatus compoſuit, anno 1510. in urbe Genevenſi prælo commiſſos, in quibus varia reperire eſt paradoxa, Chriſtianæ legi omnino contraria, quæque Atheum magis hominem probant, quam hæreticum. Contra ejus ſcripta vulgatum fuit opus inſcri-

Digitized by Google

inſcriptum *Anti-Macchiavelli*; aliique innominati auctores contra plura, quæ perperam Nicolaus Macchiavelli ſcripſit, calamum acuerunt. Cum inopportuno tempore per contrariam medicinam ſanitati ſuæ providere voluiſſet, [ut ajunt] paravit ex medicina venenum: deceſſitque anno 1529. Potiora erronea paradoxa, quæ quantùm diſcernere potui, in ejus operibus continentur, ſunt ſequentia:

1. Suadendum Principibus, ut Religioni Chriſtianæ præferant Ethnicam.

2. Doctores Religionis Chriſtianæ parui pendant.

3. De Romana Eccleſia ad libitum ſentiant.

4. Suo judicio, & dictamini innitantur.

5. Pietatem & Religionem, ſi non habent, ſimulent.

6. Legem Moſaicam armis, non Dei potentiæ fuiſſe innixam.

7. Moribus pravis civitatem fore imbuendam, ſi abſque bello volunt de ea ulciſci.

8. In Provinciis ſubactis ſic collocandas colonias, ut veteres incolæ ablegen- & reſiſtentes funditus deleantur.

9. Expedire Principem plus timeri, quam amari.

10. Contemnendam crudelitatis famam, dummodo ſubditus in officio contineatur.

11. Stultum eſt putare, novis benefactis veterum injuriarum oblivionem induci.

12. Nullius amicitiæ fidendum.

13. Si quem plectere vult Princeps, ſpecioſam cauſam prætexendam.

14. Religionem tantum eſſe colendam, quantum commodis, & utilitatibus poteſt inſervire.

15. Tempori, & occaſioni, & Principum auribus regulam fidei attemperandam.

16. Si amplior ſit ſpes dilatandi principatum, tunc fidem cum homine exuendam.

17. Regem eſſe ſuper omne jus Divinum, & humanum.

18. Regem omnia in ſubditos poſſe, ſi libet. Collimant omnes præfatæ propoſitiones ad anteponendum Regnum Religioni, cum cæterùm, nunquam poſſe Regnum ſine Religione proficere, perſpectum habuerint, ipſimet Gentiles; qua de re videri poſſunt, qui de optimo regimine inſtituendo ſcripſerunt, nempe *Ariſtoteles*, *Demoſthenes*, *Thucydides*, *Laertius*, *Lactantius*, *Cicero*, *Iſocrates*, *Plutarchus*, & *Tacitus*, cum pluribus aliis, quorum ſenſus omninò Macchiavello opponuntur, ita ut ſuperfluum ſit, quòd immorer ad reprobandum præfata paradoxa, à Macchiavello ſomniata, quippè quibus ipſa ratio, cum torrente ſaniorum Scriptorum etiam Gentilium, opponuntur; convincente etiam ipſa experientia, quæ ſemper comprobavit omne regimen, quod in tyrannidem declinavit, fuiſſe ephimerum. ſed & Macchiavelli ſomnia, per contrarias rationes auctoritatibus fulcitas, ſi non omnia expreſsè, ſaltem implicitè confutata exhibui in opere duobus libris abſoluto, cui titulus: *L' uomo di commando*. Taurini anno 1727. publici juris facto.

VI. Mahometes. De immani hoc monſtro diſſeruerunt multi, nempè Cedrenus. Theophil. Damaſc. & alii, inter quos vitam illius bifariam ſcripſit S. Petrus Paſchaſius Epiſcopus, & Martyr ex ordine B. M. V. de Mercede, qui ſub Mahometanis Granatæ paſſus eſt, anno 1300. ubi & conſignavit vitam Mahometi, prout in libris Mahometi ſectariorum invenerat. Monſtrum hoc peperit Oriens in Arabia felice anno 570. die 5. Maii, ex Patre Pagano, nomine Abdala, & ex Matre Iudæa, Hemina nuncupata, quam gentiliſmo addictam fuiſſe aſſerit prælaudatus S. Paſchaſius; ambo viles, & pauperes, quapropter Mahometes, ut victitaret, coactus fuit operam ſuam mercede locare, adhæſitque ſervitio cujuſdam potentis viduæ, cui nomen Jadicha, ſive Jadiga, cujus paſcendos ſuſcepit camelos, & ita ſe dominæ ſuæ paulatim gratiæ inſinuavit, ut eam ſibi conjunxerit in uxorem. Palæſtinam profectus, honoris ſibi captandi avidiſſimus, cum Batira hæretico Jacobita, ſive ut aliis placet, Batirſa & Sergio Neſtoria-no,

no, aliiſque Judæis amicitiam contraxit, Bahirſam iſtum venerantur Mauri, ut primum Mahometis magiſtrum: dubium eſt, an confundant cum Sergio, cujus opera uſus eſt Mahometes in conficiendo Alcorano, & a quo, artibus etiam dœmoniacis abundè fuit inſtructus. Comitiali morbo laborans, ſive ut memoratus S. Paſchaſius aſſerit, oppreſſus à dœmone, à quo frequenter arripiebatur, hinc occaſionem nactus, uxorem ſeduxit, ut ſpargeret virum ſuum prophetiæ dono excellere, & Angelum Gabrielem alloqui, cum morbo exagitaretur, enutrita ad hunc finem columba, quæ tempore comitialis, ſeu dœmoniacæ exagitationis, auribus Mahometis, quaſi eundem allocutura, ſe ſe approximabat. Plebs ignara facilè ad hunc, aliorumque figmentorum aſpectum, Mahometem Prophetam credidit, licèt non ſinè multis contradictionibus & rixis; non enim omnes æquali erant amentia decepti. Statìm plures habuit ſequaces, quibus plenum vanis figmentis volumem conſcripſit, quod è cœlo delatum mentiens, ſuis tradidit ſectatoribus obſervandum; quibus armis ſtipatis, per vim, & metum, ſed maximè conceſſis carnis illecebris, & data ampliſſima omnium ſcelerum patrandı facultate, ſectatorum numerum auxit, ita ut paulatim ſibi conciliaverit Arabum regnum, cui præfuit penè annis novem, in Mecha deceſſit, pluralitate mulierum, & omni impudicitiæ inquinamento turpiſſimus, à Judæa quadam apud quam diverſabatur, veneno extinctus, cui ſucceſſit *Abunquerquer.* & poſt duos annos *Homar*, ſive *Homure*, utroque impietatis, & tyrannidis ſucceſſore. Ad Mecham falſi prophetæ honoris cauſa, quot annis, & plures Turcæ, ſummo licet cum labore, peregrinantur. Quoniam Mahometes ſe hominum ſalvatorem eſſe in ſuo Alcorano aſſeruit, Mahometis cadaveri quantunvis jam à canibus ſemieſo, mirificum à ſucceſſore in Mecha erectum eſt ſepulcrum, pretioſis ornatum lapidibus. Excogitavit autem ad ſectam propagandam verſutus nebulo illecebras ex voluptatibus carnalibus comparatas, fœminarum multitudinem ſuis concedens in hac vita, & in futura promittens paradiſum, in quo ipſis omnia ad cibum, & potum lautè, abundèque ſuppeterent, ubi præſto eſſet pulcherrimarum multitudo fœminarum; his verò potiſſimùm potituros forè, qui fortiùs pro ſua ſecta ſuſtinenda pugnarent: hæc ſatis aſtutè proponens, quò ſuos in bello fortes efficeret. Ut verò populos omnes alliceret, ex cunctis ſectis, & religionibus aliqua miſcuit, & de traditis à ſe inſtitutis vetuit diſputari, cum ſatis intelligeret, cuncta quæ propoſuit, faciliter deſtrueuda fore, ſi vel leviter illa permiſiſſet examinari. Potiores ejus errores, quos tanquam dogmata in Alcorano exhibuit, ſunt ſequentes:

1. Admittit Circumciſionem ſervandam. R. verbo *Aerarius*.
2. Negat Myſterium Sanctiſſimæ Trinitatis, R. verbo *Bogomilli*, & *Gribaldus*.
3. Chriſtum creaturam eſſe contendit. R. verbo *Arius*, *Ebionitæ*, *Elcheſaitæ*, *Cerinthus*.
4. Chriſtum non eſſe Deum, ſed Prophetam. R. verbo *Budneitæ*, *Ebionitæ novi*, *Ebion*, *Cerinthus*, & *Artemon*.
5. Chriſtum eſſe Dei Verbum, ſed creatum. R. *ubi ſuprà*.
6. Negat Chriſtum crucifixum fuiſſe, ſed alium ſibi ſimilem, ideſt tantùm apparenter. R. verbo *Agareni*.
7. Negat cuncta Eccleſiæ Sacramenta. R. pluribi in hoc opere, ubi de omnibus Sacramentis ſigillatim, de eorum inſtitutore, & efficacia contrà diverſos hæreticos actum.
8. Dœmones ſub fine mundi eſſe ſalvandos. R. verbo *Ægidius*.
9. Prohibuit vini uſum. R. verbo *Tatiani*.
10. Fatum aſſeruit, dicens, ſive ad bonnm, ſivè ad malum homines deſtinari. R. verbo *Cæcus*, & *Bardezanes*.
11. Uxorum pluralitatem permittit. R. verbo *Bernardinus Ochinus*.
12. Cultum aſtri, [quod Lubar vocant Turcæ] ſivè lunæ, propoſuit, ut etiam aliquid Gentilitatis ſaperet ſua ſecta, quam veram eſſe blaterabat, ſibique, tanquam veræ religionis cultori, dan-

Digitized by Google

dandas in extrema die cæli claves, cum pluribus fabellis confixit; de quibus omnibus agit inter alios ſcriptores Ricoldus in libro inſcripto: *Confutatio legis Mahometicæ*, quæ in Azoaras, ſeu capita 124. eſt compartita, & confutata à pluribus ſcriptoribus, quos recenſet Natalis Alexander, ſeculo 7. cap. 2. In Alcorano plures eſt invenire contradictiones, quæ ſatis inſubſiſtentiam eorum, quæ in eodem continentur, demonſtrat, eas omnes data opera laudatus Martyr Paſchaſius clariſſimè detegit, & egregiè refellit in ſuo opere, ad quem lector remittitur, nam inter Mahometanos degens vir doctiſſimus, facilè omnia perſcrutatus eſt, ut ſolidè refutaret.

XVI. Magdeburgenses. De his actum ſub nomine *Centuriatores*. Præcipuè ſuſtinent Imperatoris eſſe, & non Pontificis convocare Concilia generalia; undè aliqui ex ipſis aſſerebant Concilium Tridentinum non eſſe recipiendum, quia à Papa, & non ab Imperatore fuit convocatum. R. Ex Marcelli Papæ teſtimonio epiſt. 2. ad Epiſcopos Antiochenos, ubi ait: *Apoſtolos, eorumque ſucceſſores inſpirante Domino conſtituiſſe, ut nulla Synodus fieret præter Sedis Apoſtolicæ auctoritatem*. Tum quia Concilia Provincialia indicuntur à Metropolitano, Nationalia a Primate, Diœceſana ab Epiſcopo, ergo Concilia Generalia indicari debent à Summo Pontifice, non verò ab Imperatore. Accedit perpetua praxis Eccleſiæ, in qua omnia Concilia Generalia a Summis Pontificibus pro tempore exiſtentibus congregata fuerunt, qua de re, quia prolixam petit diſſertationem, videantur auctores, quos in Bibliotheca Pontificia collegit Rocabertus. Vide verbo *Pſeudo-Synodici*.

XV. Magister Petrus de Cugneris, Procurator generalis in Senatu Pariſienſi, publicè egit coram Rege, & Regni proceribus de tollenda juriſdictione, & libertate Eccleſiaſtica, productis ſexagintaſex articulis adverſus Prælatos: quos articulos doctiſſimè confutavit Cardinalis Bertrandus Auguſtodunenſis Epiſcopus, oratione habita hac de re coram Rege Philippo Valeſio, currente ſeculo decimoquinto. Itaque, ob juriſdictionem Eccleſiæ ſupra modum impugnatam, Petrus dè Cugneris tulit perpetuam infamiam; ipſi enim erectum fuit Pariſiis ſimulacrum informe, ut omnium poſterorum ſalibus, ac ludibrio perpetuò expoſita eſſet ipſius arrogantia, ita ut nomen Petri de Cugneris tranſierit apud Gallos in adagium, quandocunque hominem ſtolidum volunt exprimere. Ex Genebrardo.

XIV. Magorum Secta. Abdellas Rex Sarracenorum extinxit anno 1319. Magorum ſectam, quæ in Perſide vigebat. Suadebant iſti Perſis volatum ad cælum, & cum nudi ex eminentibus locis ſe ſe ad volatum provocarent, præcipites facti peribant. Ex Spondan. an. 1319.

XVI. Majestatici [ex Reſcio] illi ſunt, qui anno 1544. Majeſtatem Corporis Chriſti ita prædicabant, ut dicerent: Corpus Chriſti trifariam conſiderari, naturaliter, glorioſè, & majeſtaticè; ex qua conſideratione ſequentes concludebant errores:

1. Corpus Chriſti eſſe in Euchariſtia majeſtaticè, non phyſicè, R. verbo *Anabaptiſtæ*, contra quos probatum eſt, Chriſti corpus eſſe realiter in Euchariſtia. Tum quia inintelligibile eſt, corpus Chriſti eſſe in hoſtia ſecundum majeſtatem, non verò ſecundum realem præſentiam.

2. Corpus Chriſti eſſe in omnibus rebus, & locis, etiam in arborum foliis, ita ut ubique comedi poſſit R. Nam idem eſt negare realem Corporis Chriſti exiſtentiam in Euchariſtia, ac aſſerere, eo modo eſſe in qualibet re, ſicut eſt in Euchariſtia. Corpus autem Chriſti eſſe realiter in Euchariſtia probatum eſt contra *Anabaptiſtas*. Tum quia ſi Corpus Chriſti æquè eſſet in Euchariſtia ac in qualibet alia re, ſuperflua fuiſſet inſtitutio hujus Sacramenti, ſicut conſideranti patet. Tum quia in qualibet re eſſet adorandum, ſi in qualibet re corpus Chriſti exiſteret; ex quo dicendi modo, quot ſequantur abſurda, nemo non videt. Tum quia Corpus Chriſti non eſt immenſum, non eſt ubique; ergo eſſe nequit in qualibet re. Vide verbo *Almaricus* & *Albanenſes*.

Digitized by Google

3. Carnem Chriſti eſſe omnificam, & omnipotentem. R, Nam Corpus Chriſti generatum fuit determinato tempore in utero Virginis; ergo non eſt omnificum, neque omnipotens, quod enim eſt omnificum, & omnipotens, eſt ab æterno. Tum quia Corpus Chriſti eſt materiale, fuit paſſibile; ergo nequit eſſe omnificum, & omnipotens:

IV. Majorinus circa ann. Domini 378. adverſus Cæcilianum à Traditoribus, [id eſt ab iis, qui libros ſacros, ut perſecutionem fugerent, tradebant Ethnicis] quorum coryphæus erat Donatus è Numidia, creatus fuit Pſeudo-Epiſcopus Carthaginenſis, & Donati Hæreſiarchæ factionem ſecutus, in Synodo Romana ſub Melchiade Papa damnatus fuit. Ex D. Auguſt. lib. ad Quod vult.

XVI. Majoriſtæ. A Georgio Majore, ſeculo decimoſexto originem habuerint. Hic à Luthero è ſtercore erectus [ut loquitur Prateolus] docuit novam hæreſim, cujus ſectatores dicti ſunt Majoriſtæ, ſecta Lutherani, ſeu *Molles Confeſſioniſtæ*, & docent ex diametro contra Amſdorfianos.

Bona opera ita omnibus eſſe neceſſaria ad ſalutem, ut neque infantes, abſque bonis operibus poſſint ſalvari. R. Nam poſita ſubſiſtentia talis aſſertionis, ſuperfluum foret baptizare infantes, quos, dummodò decedant renati lavacro Baptiſmi, ſalutem conſequi, alibi probavimus; infantes autem nequeunt bona opera meritoria ſalutis perficere, cum non habeant uſum rationis; ergo infantes abſque bonis operibus propriis ſalvantur, quibus applicantur opera meritoria Chriſti: infantes enim per Baptiſmum conſtituuntur Filii Dei adoptivi; ergo ſi decedunt, debent recipere ſalutem tanquam hæreditatem; & ſicut infantes per Baptiſmum veniunt ad Chriſtum, non fide actuali propria, ſed Eccleſiæ, ita etiam non per bona opera propria, ſed per merita Chriſti conſequuntur ſalutem.

XIV. Malleſius, , Canonicus Pragenſis, quem Illiricus in ſuo Catalogo vocat Millititium, ſub ſpecie ſanctitatis multos evulgavit errores, & ſectam jam fecerat, quam deindè Huſſius latiùs promulgavit; undè Huſſio præcurſorem fuiſſe meritò aſſerendum, quandoquidem, & ſuos ſectatores puniri curavit Gregorius Romanus Pontifex, datis literis ad Archiepiſcopum Pragenſem, ejuſque Suffraganeos, necnon ad Carolum Quartum Imperatorem. Ex Spondan. an. 1374.

1. Antichriſtum jam veniſſe nuntiabat. R. verbo *Blandriſtæ*, & verbo *Lutherus*.

2. Nullam veritatem eſſe in Pontifice, Cardinalibus, & Epiſcopis, ſed ſe ſolum, cum ſibi adhærentibus eſſe in via ſalutis, & veritatem docere.

III. Manes, Manichæi. Cum Diabolus in cunctis perverſitatibus multiformem teneat principatum, arcem tamen ſibi in Manichæorum inſania ſtruxiſſe videtur. Manichæi à Manete, natione Perſa, originem ducunt. Hic fuit longo tempore ſervus, & Curbicus appellabatur, quod nomen poſteà in Manetem, quod lingua Perſica, *Homiliam* ſignificat, tanquam optimus diſputator commutavit: certè inſcius, quod præfatum nomen, apud Græcos inſaniam ſignificaret, dignum ſibi nomen comparavit. Manes itaque, cum vetulæ ſuæ dominæ, cui inſervierat, ex teſtamento hæreditatem habuiſſet, Terebinthi Hæreſiarchæ libris, quos vidua apud ſe retinebat, unà cum ceteris viduæ facultatibus potitus, circà annum 277. cæpit promulgare errores, quos in Terebinthi libris compererat, multis inſuper additis figmentis. Miſit etiam circà hæc tempora tres ex ſuis diſcipulis Jeroſolymam, emptum ſacros libros, ut eorum ope Chriſtianorum myſteria calleret, atque inde, ſi poſſet, de duobus principiis dogma formaret. Ægrotante interim filio Regis Perſarum, quem per orationem ſuam ſanitati reſtitutum promiſerat, ſed nihilominus mortuo, in carcerem conjicitur, undè aufugiens, Meſopotamiam venit, ubi fuit in publicà diſputatione convictus; perſequentibus autem eum undique Regis Perſarum ſervis, tandem captus ad Regem adducitur, qui Manetem excoriari juſſit, còrpuſque beſtiis devorandum tradidit cutemque ejus tanquam utrem ante portas ſuſpendi man_

Digitized by Google

mandavit. Cum verò Manes arundine fuiſſet excoriatus, indè Manetis ſectatores ſuper arudines cubare conſueverunt, & ſuper matas ex arundinibus compoſitas, ex quo etiam dicti fuerunt Mattarii. Manichæus idem ſonat, ac manna fundens; ideò Manetis diſcipuli non Manetenſes, ſed Manichæos ſe ſe nominarunt. Manes nunquam fuit Chriſtianus, multa tamen hauſit à Catholicis & ex omnibus ſectis aliquid accipere ſtuduit, ut ex earum ſequacibus facilius ad ſuam alliceret, Apoſtolum ſe Jeſu Chriſti jactans, imò & promiſſum à Chriſto Paracletum ſe eſſe blaſphemans. Manichæi ſanctitatem apparentem affectantes, etiam Cathariſtæ, & Macarii dicti ſunt. Fuit eorum hæreſis ſentina ominum impietatum, & ſcelerum, proindè ab Imperatoribus. nempè Gratiano, & Theodoſio Magno, acriter fuerunt exagitati: eorum libri Romæ ſub Leone Papa combuſti; eoſdem tanquam ſacrilegos punivit Valentinianus Imperator, & Hunnericus Vandalorum Rex in Africa igni tradidit.

Manichæorum debellatores fuerun Titus Boſtrornm Epiſcopus, Euſebius Emiſſenus, Theodoretus, ſed potiſſimùm S. Auguſtinus, qui plures libros adversùs Manichæos conſcripſit: quorum ſecta in duos ordines diviſa fuit, *Electorum* unus, *Auditorum* alius. Auditoribus licitum erat agros colere, carnibus veſci, uxores ducere, quod facere nequaquam poterant Electi, quorum duodecim erant præcipui, dicti etiam *Magiſtri*, quibus præſidebat Princeps hæreſis. Plura de nefandis eorum moribus, & diſciplina congerit S. Auguſtinus. Potiores Manichæorum errores ſunt ſequentes:

1. Duo ſtatuunt rerum principia, unum bonum, Creatorem animarum aliud malum, Creatorem rerum omnium corporearum. R. verbo *Polithei* idem enim eſt ſtatuere duo principia coæterna, quorum unum ſit bonum, aliud malum, ac plures ſtatuere Deos. Tum quia, implicat ex intrinſecis principiis admittere Deum malum; idem enim eſt eſſe Deum, ac eſſentialiter bonum. Sed præſertim hic error argumentis S. Auguſtini rejicitur: malum enim nihil eſt, id eſt non eſt aliquod eſſe, ſed potiùs non eſſe, ſivè de rebus phyſicis, ſive de moralibus loquamur. Bonum autem in utroque rerum genere eſt eſſe. Quia ergo non eſſe nullum habet principium, nullum poteſt eſſe principium mali. Itaque quoties debita rei perfectio deeſt, mala dicitur, non aliundè, quàm ex ipſo perfectionis defectu, Origo deficientiæ iſtius in rebus phyſicis eſt, quia ex nihilo ſunt: in moralibus autem, quia cum ex nihilo ſint, in nihilum tendunt deficienter, quæ poſſent in ſummum bonum tendere efficienter, quatenus ab illo eſſe habent, & poſſe.

2. Terram credebant Deo coæternam. R. verbo *Felix Manich.*

3. Diabolum dicebànt eſſe ſua natura malum. R. Ex Concil. Lateranenſ. ſub Innocent. III. de ſumma Trinitate, cap. Firmiter. *Diabolus, & alii dæmones a Deo quidem natura creati ſunt boni, ſed ipſi per ſe facti ſunt mali.* Tum quia diabolus eſt creatus à Deo: ſed omnia Dei opera bona ſunt, ſicut legitur Gen. 1. Item prima ad Timot. 4. *Omnis creatura Dei bona eſt.* Et in Iſaia legitur: *Quomodo cecidiſti de cælo Lucifer*; Quod ſi diabolus fuiſſet natura ſua malus, non fuiſſet collocatus in cælo, undè cecidit. Item Ezech. cap. 28. de Dœmone ſcribit: *Perfectus in viis tuis à die conditionis tuæ, donec inventa eſt iniquitas in te.* Tum quia, ſi dœmones creati fuiſſent natura ſua mali, nepue à Deo condemnati fuiſſent ad pœnam ignis æterni. Demùm, Deu, non poteſt eſſe auctor malitiæ; ergo neque potuit creare dœmones natura ſua malos. Vide S. Auguſt, cap. 12. de Civit. Dei. Vide verbo *Gregorius Pauli*.

4. Omnes creaturas, item hominem eſſe natura ſua malum. R. Ex iis, quæ ſupradicta ſunt.

5. Dicebant, hominem in forma beſtiæ conditum fuiſſe, Evam inanimatam, & immobilem fuiſſe creatam, cum pluribus aliis ſomniis de ſole triangulari, de Ieſu Chriſto, quòd eſſet ſol materialis, quem videmus; de Patre æterno, quòd habitaret in aliquo lumine occulto; de Filio, quòd eſſet virtus quædam in ſole inha-

inhabitans; ſapientiam in luna habitare; Spiritum ſanctum in aere; Chriſtum eſſe ſerpentem arboris Paradiſi; unam eandemque eſſe animam in omnibus hominibus, animalibus, & plantis; mundum hunc eſſe Paradiſum; mox duas animas in homine conſtituebant, unam bonam, à bono principio creatam, aliam malam, infuſam à malo principio; bonas animas ejuſdem eſſe naturæ, cujus eſt Deus; malam animam eſſe ipſam carnis concupiſcentiam; animalia eſſe ratione prædita, ita ut plangere poſſent, & dolere; ex quo inferebant, quòd agros colere, plantas evellere, eſſet homicidiis ſe coinquinare. Chriſtum dicebant eſſe partem ſubſtantiæ Dei Patris; negabant Verbum potuiſſe ſumere corpus humanum, eò quòd omnia corpora creata ſint à malo principio; ideò Chriſtum ſolas animas, non corpora liberare; negabant item reſurrectionem, ac extremum judicium; cenſebant malum eſſe venerari reliquias Sanctorum, eo quod ſint, [ut dicebant] ex materia condita à malo principio; animarum tranſmigrationem ſuſtinebant, imò viros in fœminas, & è converſo fœminas in viros tranſmigrare credebant; execrabantur omnia Sacramenta; item feſtivitates ab Eccleſia indictas; magiæ erant dediti, & orabant ad ſolem converſi; dominationem politicam, ac temporalem deſpiciebant. Hæc, & ſimilia figmenta profitebantur Manichæi, quæ reprobatione non indigent, utpotè ita rationi oppoſita, ut vel infans balbutiens ea deridere valeat, licèt alibi jam in hoc opere reprobata, ſit comperire. Unum ſolùm reſtat hìc reprobandum Manichæorum figmentum, rati enim aquam eſſe à malo principio, Baptiſmum in aqua collatum, ut planè inutilem, rejiciebant. Rep. Aſſerendo contrà ipſos ſolam aquam naturalem, ſeu elementarem eſſe remotam Baptiſmi materiam, eamque neceſſariam, quod probatur primò ex prophetia. Deus per Ezech. cap. 36. promiſit, & prædixit ſe per aquam omnes iniquitates noſtras purgaturum: *Effundam,* [inquit] *ſuper vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis veſtris*: 2. Ex præcepto, Chriſtus mandavit Apoſtolis, ut in aqua baptizarent omnes gentes, Matth, 28. *Euntes ergo docete omnes gentes: baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti*. Baptiſma autem illud in aqua fieri debere, declaravit Chriſtus apud S. Joan. cap. 3. his verbis; *Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu ſancto, non poteſt introire in regnum Dei*. Unde Apoſtolus ad Epheſ. 5. *Chriſtus* [inquit] *dilexit Eccleſiam, & tradidit ſeipſum pro ea, mundans eam lavacro aquæ*. Nomine autem aquæ, veram naturalem aquam, & elementarem ſenſu proprio, non figurato, & metaphorico eſſe intelligendam, manifeſtè demonſtrat exemplum Chriſti, & Apoſtolorum. 3. Arguitur ab exemplo. Poſtquàm Chriſtus in ſuo cum Nicodemo colloquio. Joann. 3. dixiſſet, neminem poſſe introire in regnum Dei, *niſi renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto*; ut verba facto comprobaret, verſ. 22, ejuſdem capitis, ita refertur: *Poſt hæc venit Jeſus, & Diſcipuli ejus in terram Judæam, & illic demorabatur cum eis, & baptizabat. Erat autem, & Joannes baptizans in Ænnon, juxta Salim, quia aquæ multæ erant illic*. Ex quibus perſpicuum eſt Chriſtum, cum Diſcipulis ſuis baptizaſſe Baptiſmo aquæ veræ, & naturalis, ſicut ipſe Joann. Baptiſta, a quo ipſe Chriſtus in aqua fuit baptizatus. Matth-3. *Baptizatus autem Jeſus, confeſtim aſcendit de aqua*. Apoſtoli, & Diſcipuli Chriſti, ejus mandato obſequentes, in aqua ſimiliter baptizarunt. Actor. 8. de Philippo, & Eunucho Candacis Reginæ, ita narratur: *Dum irent per viam, venerunt ad quandam aquam, & ait Eunuchus: Ecce aqua, quid prohibet me baptizari?* Accedit demùm auctoritas Concilii Tridentini, ſeſſ. 7. Canon. 2. Concludendum eſt igitur contra omnes hæreticos negantes aquam eſſe materiam neceſſariam Baptiſmi, cum D. Auguſt. tract. 13. in Joann. *Tolle aquam*, inquit, *non eſt Baptiſmus*. Hic non omittendum, quòd, jejunandi in diebus Dominicis conſuetudinem introduxerunt ante Neſtorianos, Manichæi, qui reſurrectionem negantes; diem Dominicum tanquam

Digitized by Google

quam infauſtum in jejuniis, & luctibus peragendum eſſe præceperunt, eò quòd in illa, poſt circulum novem millium annorum, hoc ſeculum interitum ſubiturum fore, putabant, quod habetur in canone Orientalium apud Solenſem.Cod. Syr. Vatic. *Vt igitur nos ab ipſis, qui reſurrectionem negant, diſcederemus, præceperunt Patres, ne in die Dominico fieret jejunium, ſed ut animam noſtram in laudibus, contemplationibusque Divinis lætificemus, corpus verò noſtrum cibo, potuque, & veſtimento, præter cæteros hebdomadæ dies, oblectemus; idque non inſtar Ethnicorum cibo nos ingurgitantes, aut potui immoderatè indulgentes, ſed figuram ejus voluptatis repræſentantes, quà nos Chriſtiani perfruemur*. Georgius Arbellenſis in Declaratione officiorum tract. 2. cap.4. ad hanc quæſtionem. Cur Patres præceperunt, ut Sacramentorum liturgia in diebus Dominicis, & feſtis fieret, ſic reſpondet: *In feſtivitatibus, & diebus Dominicis, neque jejunium colimus, neque orationes jejunii facimus,quia dies Dominicus reſurrectionem myſticè deſignat, noſtramque ex mortuis innovationem: in futuro autem ſeculo auferetur à nobis mortalitas, & ad vitium proclivitas: ita & in feſtivitatibus requiem Chriſti ſignificamus, adeoque jure Sacramenta facimus, memoriam diſpenſationis Salvatoris noſtri agentes, noſtramque in regno cæleſti beatitudinem præfigurantes*. Ex quibus auctoritatibus conſtat, quàm incongruè, & jejunium ſervarent Manichæi die Dominico, & quàm inſulsè reſurrectionem negarent. De jejunio non ſervando die Dominico. Vide verbo *Neſtoriani Moderni*. Et verbo *Æriani*.

XIII. Manfreda. Combuſta fuit Mediolani, de qua Guillelmina prædixerat, ſuper ſuum tumulum celebraturam, ſeſſuram Romæ ſuper ſolium Pontificum, quatuor nova promulgaturam Evangelia. Hæc muliercula Guillelminæ, [de qua actum ſuo loco] addictiſſima, in ejus perſona incarnatum Spiritum ſanctum effutiebat. Mirum, quod mulierculárum ſebellæ etiam viros in hujuſmodi fabularum credulitate ſectatores habuerint.Ex Spondan an.1309.

XI. Manichei Novi. Vide *Heribertus*, & *Liſoius*. qui Manichæiſmum in urbe Aurelianenſi, currente ſeculo undecimo, invexerunt.

XVI. Manichæi Noviſſimi Sic vocatur [ex Lindano] omnes, qui ex ſcholu Calvini egreſſi, ſequentes errores in Poloniam detulerunt.

1. Legem Dei eſſe impoſibilem ad obſervandum. R. Ex ſacris Pagin. ubi lex Dei vocatur *Onus leve, jugum ſuave*. Pluribus in locis à Chriſto legis obſervantia præcipitur, de qua, tamquam ſancta, utpote bona, & neceſſaria ad ſalutem, ſæpè Apoſtolus in ſuis epiſtolis ſermonem inſtituit; & ad Rom. 2. verſ. 13. ait: *Non enim auditores legis ſed factores legis juſtificabuntur*. Nemo autem poſſet juſtificari, ſi legem Dei non poſſet adimplere, & fruſtra legem Deus promulgaſſet, ſi eſſet impoſſibilis, ad impoſſibile enim nemo tenetur. Deus ſolùm poſſibilia præcipit, ergo &c. Demùm, Deus eſt eſſentialiter juſtus ergo neo poteſt impoſſibilia præcipere, Veruntamen non facilem dicimus, ut Pelagiani, præceptorum impletionem, ſed adjuvante Dei gratià, poſſibilem, & onus diligentibus Deum, leve.

2 Negant liberum arbitrium. R. verbo *Bardezanes*.

3. Corpus Chriſti prædicant phantaſticum R.verba *Albanenſes*, *Doſithæus*.

4. Baptiſmum aquæ negant eſſe neceſſarium ad ſalutem. R. verbo *Buccerus*. *manes*.

XVI. Manifeſtarii, [ex Staphilo] ſecta ſunt Anabaptiſtæ, ſic dicti, quia manifeſtare palam gloriantur ſuam Perfidiam; impium eſſe credentes negare ſe eſſe Anabaptiſtas, imò variis modis palam profiteri ſtudent ſuam impietatem In Pruſſià freques erat hujus ſectæ numerus.

XVI. Mannarii. Quidam ſectari apparverunt anno 1560. ita diſcrepantes à cæteris Sacramentariis, ut, nec Chriſti Corpus, nec ſpeciem corporis, nec ſignum, nec figuram, nec ſuccum Corporis Chriſti ſe accipere in Euchariſtia, profiterentur: ſed aſſerebant, ſe manducare in cœna illud Manna, quod datum eſt

Digitized by Google

eſt antiquitus Judeis. Ex Lindano.

XVI. Mansfeldenses, nuncupantur ſectantes Confeſſionem juniorum Comitum Mansfeldenſium. Conſtituunt alium Lutheraniſmi ramum. Damnant plures Lutheranorum ſectas, nempè Adiaforiſtas, aſſertores bonorum operum, defenſores liberi arbitrii. Ex Lindano.

XVI. Manus-impositorii Viget hæc ſecta in Saxonia, & Pomerania. Tales dicuntur, qui laicalem impoſitionem manuum, volunt eſſe Saeramentum: ſpeſtant ad rigidiorem Confeſſioniſtarum ſectam. Ex Gault, ſec: 16.

XIV. Maratonius, primum Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Diaconus poſtmodum Nicomedienſis Epiſcopus fuit, cadente ſeculo quarto: ſed antequam ſacris initiaretur, cum in militia, quam exercuerat, multas collegiſſet pecunias, tum iiſdem, tum proprio ſtudio Macedonii hæreſim augere ita ſtuduit, ut Macedonii, ſectatores, etiam Maratoniani vocarentur. Ex Niceph. in hiſt. Eccleſ.

XVI. Marbach Joannes miniſter Proteſtantium in Germania, natus Lyndavi anno 1521. primùm Jenæ, mox Strasburgi publicè docuit; deinde ad Concilium Tridentinum a Proteſtantibus miſſus, etiam Vvormatienſi Conferentiæ anno 1557. interfuit. Contra Sacramentarios tractatum edidit inſcriptum *De cæna Domini*; aliud opus typis mandavit *De officio Epiſcopi*, Aliud contra Caniſium, in materia miraculorum. Strasburgi deceſſit anno 1681. ætatis 60. Dixit in Eccleſiâ Romana nulla fieri vera miracula. R. paſſim ex Evangelio, & actibus Apoſtolorum, ubi plura miracula a Chriſto, & ab Apoſtolis facta, leguntur. Item ex proceſſu quem cum tanta cautela, inſtituit Eccleſia pro Canonizatione cujuſque Sancti, fieri vera miracula conſtat, quæ poſt adeò exactam diſcuſſionem negare, idem eſſet, ac pertinaciter apertæ veritati contradicere. Tum quia, miraculum eſt eventus ſupra naturum, Deus autem omnipotens, naturæ Auctor, poteſt ſupra naturam operari; quod paſſim præſtitiſſe media interceſſione Sanctorum, comprobant auctores omni exceptione majores, qui ſcripſerunt acta Sanctorum. Tum quia, hæretici non negant miracula facta à Deo in in lege veteri: ergo à fortiori concedenda ſunt in lege gratiæ, cum non ſit abbreviata manus Domini. Item, Chriſtus eodem modo contulit veræ Eccleſiæ poteſtatem prædicandi fidem, ac contulit poteſtatem operandi miracula. Marci 16. ait: *Euntes in mundum univerſum prædicate Evangelium omni creaturæ*; & ſtatim ſubjungit: *Signa autem eos, qui crediderint, hæc ſequentur: In nomine meo dæmonia eiicient.... ſuper ægros manus imponent, & benè habebunt &c.* Sed in Eccleſia Chriſti fuit ſemper, & hiſce temporibus perſerverat poteſtas prædicandi fidem ergo, & fuit ſemper, & hiſce temporibus perſeverat virtus operandi miracula. Hinc Apoſtoli frequentia edidere miracula. Hinc SS. PP. præſertim verò S. Auguſtinus, pluribus in locis oſtendit vim maximam ineſſe miraculis, ad fidei veritatem comprobandom; ſic libro contra Epiſtolam fundamenti, cap. 4. ubi aſſerit ſe in Eccleſia Catholica miraculorum auctoritatate retineri. Lib. De utilitate credendi contra Manichæos, lib. 10. De Civit. Dei cap. 12. & 17. & lib. 22. cap. 5. & 8. plurima refert miracula, quæ variis in locis ſuo tempore contingerant, ut Mediolani lumem redditum cæco, Carthagine, virum à graviſſimo morbo ſanatum, juvenem paralyticum ſanitati reſtitutum, adoleſcentes à dœmone liberatos, mortuos ſuſcitatos &c.

Fruſtra autem ex odio Religionis Romanæ, hanc miraculorum gloriam Deo eripere conantur ſectarii, aſſerendo nimirum, & inferendo ex prodigioſa miraculorum multitudine nec non ex illorum ſtoliditate, ut ajunt illi, & ineptiâ, , vel ficta eſſe, vel ſaltèm imaginaria; hoc eſt, ita non contingiſſe, ſicut narrantur ab Hiſtoricis; vel ſi contigerunt, meras fuiſſe dœmonum præſtigias, aut certe luminum illuſiones. Nam utrumque falſiſſimum eſſe demonſtratur. Falſum eſt 1. ficta eſſe illa miracula, quia ſicut reſpondet S. Auguſtinus Paganis negantibus hiſtorias miraculorum noſtrorum lib, 10. de Civit. Dei cap. 18. ſi licet pro libito, & abſque ratione negare facta

olim

olim miracula, peribit fides omnium librorum, hiſtoriarum, atque ſcriptorum, & noſtra non ſolùm labefactabitur, ſed etiam quæcunque alia religio. 2. Nemo ſanæ mentis aſſeret, fidem potiùs adhibendam Calvino, Magdeburgenſibus, & aliis hujus furfuris hominibus, circa ea, quæ pertinent ad veteres hiſtorias, quam tot viris Sanctis, & Scriptoribus egregiis, Cypriano, Athanaſio, Hieronymo, Auguſtino, Gregorio Magno, Bernardo, qui ut plurimùm referunt miracula vel à ſe viſa, vel ſuis temporibus patrata.

Falſum eſt 2. miracula eſſe dœmonum præſtigias, primo, quia idem olim obiiciebant Judæi Chriſto, nimirum in Beelzebub principe dœmoniorum eiicere dœmonia; idem Gentiles Apoſtolis & Martyribus, quos, veluti Magicæ artis reos, traducebant; idem Vigilantius, Ariani, Eunomiani, & alii veteres hæretici, de miraculis Sanctorum effutiebant, quorum antiquam calumniam renovant Calviniſtæ; quia miracula nos vocamus, & probata addmittimus, quæ omnem ſuperant creatæ naturæ poteſtatem; ac proindè, quæ à præſtigiis dœmonis plenè aliena cognoſcimus ex ſignis non æquivocis: ergo gratis omninò, ac ſinè ullo fundamento id Eccleſiæ imponunt, ac eos omnem frontem poſuiſſe oportet, ut viros tantæ ſanctitatis, mendacii, fraudis, ac doli accuſent.

Quod autem addunt de multitudine, ac ſtoliditate miraculorum, quæ Sanctis tribuuntur, nihil evincit: ſiquidem, non ea omnia, quæ circumferuntur, tanquam miracula admittimus, ſed ea ſolùm, quæ agnoſcit, & approbat Eccleſia poſt ſerium, ac diligens examen; undè monet Synodus Tridentina, ſeſſ.25. nova miracula ſine graviſſimo conſilio, ac diligenti examine, ab Epiſcopis non eſſe admittenda; ſicut autem non omnia ſunt leviter admittenda, ita nec omnia temerè rejicienda. Oporteret quidem, ut nonnulli nimis creduli, aut parùm inſtructi, qui Sanctorum acta, aut etiam Venerabilium, ſcribere ſolent, à declamandis miraculis non approbatis temperarent; non ſolùm quia multoties miracula non ſunt, quæ ut talia afferuntur, ſed, quia pietatem ſuam irriſioni impiorum exponunt, nullo Eccleſiæ decore; & quamvis proteſtationes præmittant, judicio ſe ſanctæ Sedis ſubjicientes, & decretis obtemperantes, nec omninò abſolutè miracula eſſe, quæ narrant, aſſerentes; tamen rudiores perſonæ, ea, quæ ſic ſcripta legunt, tanquam vera, & approbata miracula evulgant. Cum certè judicium de miraculis adeo ſit difficile, & arduum, ut de ſexcentis, quæ in cauſa qualibet Beatificationis ritè probata actorum veritate, proponuntur, vix unus aut alter à ſancta Sede approbetur.

Ne verò ad labefactanda miracula ad dœmonis opem iterum recurrant Calviniſtæ, illos breviter ſic interrogo: Si ad fallendos homines dœmon operatur miracula in Eccleſia Romana, quæro, an id faciat facta ſibi poteſtate Divina, aut propria virtute? Non poteſtate Divina, quia ſi Religio Romana eſt falſa, [ut contendunt hæretici] non poteſt Deus illam miraculorum teſtimonio, tanquam ſuo ſigillo comprobare; hoc enim eſſet Deum falſæ doctrinæ ſubſcribere, atque ita homines in dœmonis fraudem inducere; nec etiam propria dœmonis virtute, ad homines fallendos, poſſunt operari miracula, quia hoc poſito, dœmon multò magis operaretur miracula pro ſecta Turcarum, & Judæorum, ut in eam magno ſuo lucro homines induceret; ſed ille nullatenus poteſt miracula operari, quia, ut jam diximus, miracula ſuperant omnem creatæ virtutis poteſtatem, nec alia in Romana Eccleſia admittuntur miracula, niſi quæ activitatem creaturarum, etiam ſpiritualium ſuperare, atque patrata perſeveranter ſubſiſtere probantur, ne ulla deceptio, aut falſa rei exiſtimatio valeat contingere, ergo miraculorum gloria in ſola Romana Eccleſia perſeverans, a ſolo Deo procedere poteſt, ut hoc ſigno, & teſtimonio, uti olim, ita hoc tempore, veram Eccleſiam hominibus demonſtraret.

IV. Marcellus, à quo Marcelliani, fuit Ancyræ in Galatia Epiſcopus. Cum ſcripſiſſet adverſùs Aſterium Cappado-

padocem, ſecta Arianum, ſunt qui aſſerant, eundem in ſcriptis ſuis, ſe conjeciſſe in oppoſitum Sabellianorum errorem, qui realem trium Perſonarum diſtinctionem negabant. Non deſunt tamen, qui Marcellum ab hæreſi vindicant, ut refert Epiphanius hæreſi 22. & ab Euſebianis ejuſdem Marcelli calumniatoribus, perperam intellecta fuiſſe Marcelli ſcripta, contendunt. Quidquid ſit: certum eſt, Marcellianos in Concilio Conſtantinopolitano, anno 381. fuiſſe condemnatos. Inſuper non modicam Marcello inuſſit notam, Photini ejus diſcipuli execranda impietas, nec non vulgata ab Arianis, in deteriorem partem accepta, ſcripta Marcelli. Item, quòd ejuſdem diſcipuli tres in Deo relativas ſubſiſtentias confiteri minimè voluerunt; undè & factum eſt, ut ipſius Marcelli nomen peſſimè apud poſteros audierit, ac in eundem, tanquam hæreticum, Baſilius, & Hilarius declamaverint. Ex Baron. ann: 347.

II. Marcellina, mulier ex Gnoſticorum ſecta, Romam ſe contulit circa annum 162. ubi multos ſeduxit, quod etiam refert S. Epiphanius hæreſi 25.

II. Marcion, ſecundo currente ſeculo genitus, patria Ponticus, ex civitate Synope, quem S. Polycarpus primogenitum Satanæ vocavit, dictus eſt etiam mus ponticus, quòd non pauca ſacrarum Scripturarum loca aroſiſſet, ſuiſque perverſis dogmatibus non conſona, depravaſſet. In doctrina Stoicorum Philoſophorum eruditus, poſtmodùm ad fidem converſus circa medium ſeculi ſecundi, fideles tamen mores non induens, à proprio patre, qui erat Epiſcopus pietate inſignis, ob hæreſim, & ſtuprum ab Eccleſiâ pulſus, Romam venit, ubi ſæpè paliodiam cecinit: ſed cum ſimulatè hoc feciſſet, iterum ad vomitum rediit ſub Eleutherio Pontifice; iterum ab Eccleſia ejectus, Cerdonis, cujus diſcipulus fuerat, impietali ſe adjunxit, pluribus aliis de novo confictis, & publicatis erroribus; quarè inter primarios hæreticos recenſetur. Scripſit Marcion complures libros, nimirum Evangelium, Epiſtolam, Antitheſes, & Apoſtolicum inſtrumentum, hunc hereticum validè impugnavit primus omnium S. Juſtinus Martyr. Conſtantinus Magnus, contra Marcionitas edictum promulgavit anno 326. Anno verò 423. adhuc graſſabatur Marcionitarum hæreſis, quorum Theodoretus Cyranus Epiſcopus ultra decem mille ad ſaniorem frugem reduxit. Ex Tertull. de præſcr.

1. Duos Deos admiſit, unum bonum, malum alterum, quem dicebat eſſe hujus mundi opificem. R. Eruditè, & diffusè à Tertulliano, apud quem videre eſt Dei unitatem, contra Marcionem vindicatam. Sed, & ipſo naturæ lumine reprobatur; nam ſi duo admitti poſſent dii, etiam plures dii poſſent prædicari. Tum quia, Deus eſt ſummum bonum, complectens omne bonum; ergo unus tantùm eſſe poteſt. Indè à fortiori rejici debet Deus malus, utpotè intrinſecè repugnans Divinitatis eſſentiæ, quæ neceſſariò à ſe excludit omne malum. Vide verbo *Manes*. Item à S. Irenæo lib. 3. adverſùs hæreſes cap. 63. à S. Epiphanio, hæreſi 42. à Theodoreto lib. 5. hæretic. fabul. cap. 17. impugnatus fuit Marcion, duorum Deorum ſomniator, In ſacris autem Paginis ſolus Deus unus, verus, & bonus hujus mundi opifex prædicatur.

2. Duos Chriſtos Marcion ſomniavit quorum alter tempore Tiberii apparue, rit, alter verò, ad reparationem Judaici ſtatus, ſit aliquando venturus: apparenter autem Chriſtum paſſum fuiſſe, dictitabat. R. quò ad primum, nam de eodem Chriſto, qui natus, paſſus, mortuus eſt, & reſurrexit, legitur in Symbolo, quòd ſit iterùm venturus judicare vivos, & mortuos: nullibi autem legitur, alium Chriſtum venturum ad reparationem populi Judaici. Quin imò, omnes Scripturæ veteris, & novi Teſtamenti, apertè docent Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum eſſe populi Judaici reparatorem, ſicut & Gentium. Attamen hic error, quem tenaciter amplectuntur Hebræi, reparationem temporalem reſpicit regni Judaici ſecundum literam, quæ occidit, neglecto ſpiritu qui vivificat. Secunda pars reprobatur ex iis, quæ dicta ſunt verbo *Elceſaitæ*, *Doſithæus*,

ſithæus, Baſilidiani, Albanenſes.

3. Chriſtum veram carnem aſſumpſiſſe negabat. R, verbo *Balthaſar Pacimontanus*, & locis ſupra citatis.

4. Reſurrectionem corporum impugnabat. R. verbo *Baſilidiani*.

5, Animarum tranſmigrationem in alia corpora ſuſtinebat. R. verbo *Albigenſes*.

6. Animas eorum, quibus Judæorum Deus fuit ignotus, item Cain, Dathan, Abiron, Sodomitas; ſalvatos fuiſſe: damnatos autem Abraham, Iſaac, Jacob, Henoch, alioſque ſanctos Patriarchas, & Prophetas, quia Judæorum Deum agnoverunt. Blaſphemus iſte, Deum Judæorum credidiſſe videtur eum eſſe, quem malum dicebat. Ejus delirium reprobare ex ſacris Paginis ſupervacaneum eſt, quippè apud ipſum nullius erunt auctoritatis, utpotè quæ Judæorum Deum habent auctorem. Fides tamen noſtra, ex ipſis ſacris Paginis contrà ejuſmodi amentiam, roboratur. Habemus enim ex ipſis ſalutem Abraham, Iſaac, & Jacob. Matth. 8. atque etiam illorum omnium, qui Judæorum Deum, qui unicus verus Deus eſt, in ſanctitate, & juſtitia coluerunt. David ſæpius repetit in ſolo Deo, & a ſolo Deo ſperandam ſalutem; reprobandos autem quoſcumque non confidentes in Domino. Tum quia, certum eſt, quod omnibus bene operantibus, quales fuerunt ſancti Patriarchæ, & Prophetæ, Deus ſalutem æternam promiſit, ſecùs malè operantibus, cujuſmodi fuerunt, Cain, Dathan, Abiron, aliique perverſi, qui Deum contemnentes, dæmoni ſunt famulati. Sed ſatis per ſe patet Marcionis aſſertum merum eſſe perverſitatis figmentum, aut inſani capitis delirium.

7. In Collatione Baptiſmi violabat formam à Deo inſtitutam. R. Quia Deus ſolus eſſe poteſt inſtitutor Sacramentorum, & conſequenter nequit in materia, & forma à Chriſto determinata, fieri eſſentialis mutatio à quovis homine, abſque nullitate Sacramenti.

8. Vivos, pro mortuis, qui decedebant abſque Baptiſmo, baptizare conſueverat. Error iſte antiquior eſt, quippe qui jam ab ipſo Apoſtolorum tempore vigebat. Unde D. Paulus ex eodem errore argumentnm veluti ad hominem deduxit, ut reſurrectionem mortuorum, illam negantibus, ſuaderet. *Alioquin* [inquit] *quid facient qui baptizantur pro mortuis?* Illum ergo errorem Marcion non induxit, ſed renovavit. R, Quia ſicut nemo poteſt naſci pro alio, ita etiam nemo poteſt renaſci pro alio. Tum quia, Chriſtus dixit: *Niſi quis renatus fuerit*; ex quo infertur neceſſitas, ut omnis renaſcatur, ad obtinendam ſalutem. Tum quia, ſi unus poteſt baptizsri pro alio, etiam unus deberet poſſe confiteri, & abſolutionem accipere pro alio, cum non minus ſit Sacramentum mortuorum Pœnitentia, quàm Baptiſmus: ſed unus nequit confiteri pro alio, ergo neque unus poteſt baptizari pro alio.

9. Improbabat conjugium, & conjugatos à Baptiſmo arcebat, aſſerens, carnem à malo principio exortam, non debere ulteriùs propagari. R. quò ad Matrimonium, quòd non ſit execrandum verbo *Adamitæ*, Falſum autem eſt carnem à malo principio exortam, cum ſolus Deus ſit principium, auctor, & creator cujuſcumque creaturæ, non modò ſpiritualis, ſed etiam materialis: legimus enim in Evangelio Joann. *Omnia per ipſum facta ſunt, & ſinè ipſo factum eſt nihil*. Item ex Geneſi conſtat, Deum creaſſe Adam, & Evam, à quibus propagatum eſt univerſum genus humanum, & quibus injunxit, ut creſcentes multiplicarentur, quæ multiplicatio ſolùm inter matrimonialiter conjunctos poteſt juſtè fieri, eſt ergo Matrimonium ſanctum, & prolis propagatio juxta Dei ſummi beneplacitum, qui propterea maſculum, & fœminam creavit & conjunxit, atque conjungit legitime in Matrimonium convenientes, ſicut docuit Chriſtus Dominus in Evangelio. *Quod* [inquit] *Deus conjunxit, homo non ſeparat*. Ac proindè conjugati baptizandi ſunt, quoties ad fidem veniunt, ut in illis, quod natura operatum eſt, gratia Dei perficiat.

10. Animatorum uſum, imò & omnes creaturas, utpotè à malo principio factas, execrabantur Marcionitæ. R.

Nam, cum ut ſuprà oſteſnum eſt, impoſſibile ſit dari malum principium, multòque abſurdius ſit, quòd malum principium habeat potentiam creativam, quæ ſoli Deo competit, qui bonus ſummè eſt eſſentialiter, ideò corruit omne Marcionitarum fundamentum, per quod animatorum uſum, omneſque creaturas execrabantur. Benè quidem ſeipſos, propter turpiſſimas iſtas ignorantias, & errores execrarentur.

II. Negabat Dei providentiam, cum Epicuro, & Democrito, qui ut homines facerent liberos, fecere ſacrilegos. Inter hoſtes Divinæ providentiæ recenſeri etiam debent quotquot ex Syderum influxu, fatum iuvexere, ut ſunt, qui vulgo Genethliaci vocantur. R. Quia admiſſo fato, de conſequenti negaretur Divinitas. Chriſtianæ Religionis inſtitutio, aut propagatio fato tribui non poteſt, quæ ab omni fatali neceſſitate adeò abhorret. *Si Dei providentia*, [inquit S. Auguſt. lib. de utilitate credendi cap.16.] *non præſidet rebus humanis, nihil eſt de Religione ſatagendum*; & Lactantius De ira Dei cap.8. *Si Deus* [inquit] *nihil unquam boni tribuit, ſi colentium obſequio nullam gratiam refert, quid tam vanum, tam ſtultum, quàm templa ædificare, ſacrificia facere, dona conferre, rem familiarem minuere, ut nihil aſſequamur?* Admittenda eſt ergo ſuprema in Deo providentia, quæ inficiari non poteſt, niſi ab illorum hominum corruptela & depravatione, qui ſuperiorem aliquem judicem, criminum ultorem agnoſcere reformidant, ne ab hac, peccatoribus formidabili reminiſcentia, inter peccandum turbentur. Illos redarguit Scriptura Sapient. 12. *Non eſt alius Deus, quàm tu, cui cura eſt de omnibus.*

XVI. Marcionitæ novi. Plures ſunt Calvini diſcipuli, qui Marcionis hæreſim renovarunt, negantes carnis reſurrectionem; undè ajunt, in Sacramento Euchariſtiæ non ſumi carnem Chriſti, eo quod ſpes æternæ vitæ ad animas, non ad corpora ſpectet. Hanc hæreſim promulgavit in Francia Arthantica Petrus Richerius, de quo agitur ſub hoc nomine. Non modò autem animas, ſed & corpora reſurrectura in extremo judicio, probatum eſt verbo *Baſilidiani*.

XV. Marianus Scotus, primus eſt, qui invenit, & ſcripto vulgavit fabulam de Joanna Papiſſa. Reprob. verbo *Lutherus*.

XI. Marcus, à quo Marcitæ: Vixit circà medium ſeculi ſecundi, Valentini Hæreſiarchæ diſcipulus, & Heracleonis ſucceſſor. Hic, ut inuſitatæ ſcientiæ famam acquireret, mundo perſuaſit ſe virtutem quandam inviſibilem accepiſſe. Primùm venit in Gallias, & eas partes, per quas Rhodanus, & Garumna fluunt, ſua erronea doctrina, & magicis artibus ſeduxit. Poculorum liquorem certis carminibus in cæruleum, purpureumque vertebat, ut mulierculis infelicibus illuderet. Philtris utebatur, ut earundem amorem ſibi captaret, quas ejus virtute Prophetiſſas effici jactitabat, quæ proindè Marci factæ ſequaces, inſano illius amore captæ, ab eo mente, & corpore depravatæ fuerunt. Marcoſii, ſivè Marci ſectatores, ut initiarent eos, qui ad eorum ſectam ſe conferebant, genialem parabant thalamum, & invocationibus quibuſdam nefandis, abdita myſteria in eos exequebantur, quem ritum, ſpiritales eſſe nuptias dicebant, ad ſimilitudinem connubiorum, quæ in cælis contraherentur. Alii initiandos deducebant ad aquas, & baptizabant in nomine ignoti rerum univerſarum parentis, & veritatis omnium procreatricis, & illius, qui è cælo in Jeſum delapſus eſt. Magicæ arti Marcus addictiſſimus, computationem quandam invenit literarum Hebraicarum, ut ſcientifici hominis ſibi nomen captaret, conſtituens omnem perfectionem rerum in vigintiquatuor literis, propter quod [dicebat] Chriſtum de ſe dixiſſe: *Ego ſum Alpha, & Omega*; ſed hæc computatio à Marco inventa, purum fuit figmentum ad captandam gloriam apud idiotas; cæterum, neque Marcus ipſe inventor intelligebat quid per hanc computationem vellet exprimere. Chriſtum, dixit, eſſe columbam, quæ deſcendit ad Apoſtolos, quos nominabat Aeonas, & iterum deſcenſurum in in figura columbæ ad Jeſum. [ex S. Irenæo

næo adverſus hæreſes] Reliqui Marcitarum errores iidem ſunt, quos verbo *Valentinus* referemus.

III. Marcus, dictus etiam Marcienus Arelatenſis Epiſcopus, tertio currente ſeculo, in ſua Diœceſi Novati ſectam introducerè niſus eſt, pœnitentes ab Eccleſia excludens: qua de re Sanctus Cyprianus per epiſtolam, Stephanum Papam monitum voluit, ut ad hæreſim extirpandam ſe ſe fortiter accingeret.

XVII. Marcus Antonius de Dominis, [cujus vitam perſtringit Spondan. anno 1616.] Epiſcopus Segnienſis, deindè Archiepiſcopus Spalatenſis, Dalmatiæ, & Croatiæ Primas, innata animi inquietudine, & ob amiſſam litem de quadam penſione annua, qua prædictus Archiepiſcopatus erat oneratus, & etiam quod ſuis Suffraganeis odio, & contemptui ſe eſſe animadverteret, de patria, & fide deſerenda infauſtum conſilium cæpit. Per Helvetiam, ac ſuperiorem Germaniam in Belgium, atque indè in Angliam trajiciens, benignè à Rege exceptus, duo ingentia volumina rapſodiarum contra fidem Catholicam, & œconomiam Eccleſiaſticam ſcripſit, præfixo titulo: *De Republica Chriſtiana,* quæ multi Catholici ſtatim confutarunt, inter quos eruditè ſcripſit Nicol. Coephætau, Ordinis Prædicatorum, qui poſtmodum ad Epiſcopatum Maſſiliæ fuit aſſumptus; ſed brevi ejuſmodi vita pertæſus Marcus de Dominis ſuadente Oratore Hiſpanico, in Anglia tunc commorante, ejus mediatione ſecurus factùs de venia obtinenda à Pontifice, Anglia ſecedens, Romam venit, & palinodiam cecinit, abjurata hæreſi verbo, & ſcriptis: ſed iterum relapſus, novumque cum Anglis per literas detectus habere commercium, in arcem Hadrianam conjectus fuit, ubi gravi morbo correptus, datis reſipiſcentiæ ſignis, moritur. Ejus corpus ob iteratum relapſum, unà cum ſuis ſcriptis, ad publicum exemplum, in campo Floræ manu carnificis anno 1624. menſe Decembris combuſtum fuit.

Dixit Eccleſiam poſſe quidem abſolvere à peccatis externis, & manifeſtis; occulta, verò à ſolo Deo poſſe abſolvi contendebat. R. quia auctoritas conceſſa à Deo Eccleſiæ non eſt ſic reſtricta, ut ſe tantùm extendat ad peccata externa, non verò ad interna; dicit enim Chriſtus: *Quodcumque ſolveritis, erit ſolutum*, inſuper: *Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis*, non diſtinguendo de peccatis internis, aut externis, ergo &c. Tum quia, peccata externa intantùm cadunt ſub judicio Sacerdotis, quia Sacerdos Dei vices gerit, à quo poteſtatem dimittendi peccata accepit: Confeſſio enim fit Deo, medio ejus miniſtro: ſed Deus tam judicat pèccata externa, quam interna, ergo tam peccata externa, quàm interna debent confiteri ejus miniſtro; ergo non minùs ab externis, quàm ab internis poterit abſolvere, cum abſolvat in virtute poteſtatis ſibi à Deo traditæ. Deus autem poteſt abſolvère tam ab externis, quàm ab internis; ergo etiam ejus miniſter poteſt &c.

2. Dixit ſacros Eccleſiæ miniſtros nullo jure teneri ad cælibatum. R. Exemplo Sacerdotum veteris legis: Exod. 19. 22. ubi ſanctificari jubebantur, prinſquàm ad Altare accederent; quo in loco commendatur, caſtitas, licèt tunc eis eſſet imperfecta, ſicut imperfectum, & umbraticum erat ſacrificium. Nunc autem longè decentiùs, & optima lege ſancitum eſt, ut ad ſummum Sacrificium deputentur miniſtri perfecta caſtitate nitentes. Item non licebat laicis in lege veteri comedere panem ſanctificatum, niſi priùs abſtinerent ab uxoribus, ſicut legitur 1, Reg. 21. ergo multò magis expedit, ut Sacerdotes legis gratiæ, qui debent conficere corpus Chriſti, cælibes vivant. Sacerdotes legis veteris, quando miniſtrabant Domino, reſidebant in templo, nec domum ſuam revertebantur, niſi completis diebus officii ſui; ergo Sacerdotes legis gratiæ, qui quotidie miniſtrant, debent quotidie ab uxoribus abſtinere. Videatur hac de re S. Hieronym. lib. 1. contra Jovinianum: Beda ad cap. 1. Lucæ. Tum quia Apoſtoli ex quo vocati ſunt ad Apoſtolatum, cælibes vixerunt. Lex cælibatus ſervandi à clericis decreta eſt ab Apoſtolis, ſicut conſtat ex

Digitized by Google

ex Concil. Carthag. 2. Canon.2. pluribuſque aliis in Conciliis confirmata. Videatur Concil. Agathenſe, canon. 9. Aurelianenſe tertium, canon. 7. Aurelianenſe quartum, canone 17. Quòd autem Græci, qui uxorem habent, promoveantur ad ordines, hoc dignis de cauſis permiſſum fuit tempore ſextæ Synodi generalis.

3. Dixit Chriſtum non fuiſſe caput Eccleſiæ in hac vita, ſed cæpiſſe eſſe caput ipſius poſt aſcenſionem. Rep. quia Chriſtus adhuc vivens, ante paſſionem ſuam inſtituit Sacramenta, inſtituit novum Sacerdotium, inſtituit Epiſcopos, & Presbyteros, Apoſtolos, ſcilicet, & Diſcipulos, ſancivit leges Evangelicas, quæ ſunt in novo Teſtamento, ergo adhuc vivens fuit caput Eccleſiæ, quæ poſt ejus mortem dilatata eſt, non fundata. Verum quidem eſt, quòd lex Evangelica non cæpit obligare, niſi poſtquàm ſufficienter promulgatum fuit Evangelium: Chriſtus ergo in hac vita fuit viſibile caput Eccleſiæ, cujus nunc eſt caput inviſibile, gubernans eam per ſuos Vicarios Romanos Pontifices, D. Petri ſucceſſores, quem Chriſtus ipſe elegit ſuum primum Vicarium.

4. Dixit ex fide Lutherana, Calviniſtica, Anabapt. & Romana unam ſanam, & Orthodoxam fidem conflari poſſe. Reprob. Quia veritas, & falſitas, nequeunt ſocietatem inire. Vide verbo *Proteſtantes*. Scripſit contrà Marcum Antonium P. Zacharia Boverius.

XIV. Margarita Porreta, ex Hanonia oriunda, Pariſiis librum quendam edidit, multis refertum erroribus, & intèr cætera aſſerebat, quòd anima anihilata in amore Conditoris, ſinè ullo conſcientiæ morſu poteſt, & debet naturæ indulgere, quidquid appetit, & deſiderat. Hunc, & alios errores abjurare detrectans, incendio tradita eſt, multis tamen in exitu datis pœnitentiæ ſignis. Ex Spondan. ann. 1310.

IV. Marinus, natione Trax, [de quo Nicephor. lib. 12. cap. 30.] cadente ſeculo quarto, Arianæ hæreſis Conſtantinopoli fuit propugnator acerrimus; cum in urbe Conſtantinopolitana fuiſſet ab Arianis in quæſtionem vocatum *an priuſquàm Filius fuerit in Divinis* [profitebantur enim Filium in Divinis ex non exiſtentibus extitiſſe] *Pater, potuerit Pater vocari*, & aliqui ex Arianis negativam partem ſuſtinerent, Marinus pro parte affirmativa ſtetit, & Patrem, priùs quàm Filius fuerit, verè Patrem dicendum profitebatur; qui ergo Marini ex parte ſteterunt, multis conditis Eccleſiis, in eis ſeorſim ab aliis Arianis convenerunt. Marini ſequaces, etiam Pſathyriani, & Gotiani, à Pſatyro & Selinas Gothorum Epiſcopis, Marini præcipuis fautoribus, nuncupati fuerunt. Ex his Arianorum diſſidiis, cæpit Ariana hæreſis multùm declinare, ita ut plures ejuſdem ſequaces, videntes non poſſe Arianos inter ſe in uno ſenſu convenire, Arianam hæreſim ſint deteſtati, & ad Catholicam Eccleſiam, quæ ſemper in una ſana doctrina ubique convenit, confugerunt. Certè nulla evidentior probatio inſubſiſtentiæ alicujus religionis, quàm diſſenſio inter ejuſdem religionis ſequaces, in materia ipſa religionis; quo argumento ſufficienter convinci poterunt tam Lutherani, quàm Calviniſtæ, qui in tot ſectas ita ſunt diviſi, & ſubdiviſi, ut jam penè, neque maritus cum uxore, neque pater cum filio, ſub eodem tecto in materia religionis conveniant, ſed jam jam quot capita, tot ſint ſententiæ, ſive diverſi modi credendi; ſi tamen fidem aliquam eſt invenire, ubi potiùs dicendum, quòd nulla religio ampliùs vigeat, ſed libertas vergens in Atheiſmum.

XVI. Marotus in Gallia una cum Beza pſalmos corruptos, modulis ſuaviſſimis aptatos introducit, ut unà cum cantu hæreſis facilius auriretur.

VI. Marronitæ. Vuillelmi Archiepiſcopi Tyri auctoritate ſuffulti, plures Scriptores moderni, Marronitas inter hæreticos Monothelitas conſtituunt auctore quodam *Marrone* nomine. Sed præfati Vuillelmi, quantùm in hac cauſa infirma ſit auctoritas, validiſſimis argumentis demonſtrat Fauſtinus Naironus In ſua Evoplia, ubi, Marronitas ſemper perſtitiſſe in vera fide Orthodoxa, oſtendit,

Digitized by Google

dit, licèt inter eos ſchiſmate facto, eorum aliqui ad Monothelismum deſciverint; quapropter, nomen hoc *Marronitarum*, nullius hæreſis eſt indicativum; quæ omnia uberiùs tractat præfatus Naironus, ad quem lector remittitur, ut juſtum de Marronitarum religione judicium valeat elicere.

IV. Maris. Inter Epiſcopos numero novem, qui in Nicæna Synodo, contra torrentem omnium Epiſcoporum formulam fidei Nicænam rejecerunt, & Arii exauctorationem improbarunt, unus fuit Maris Epiſcopus Chalcedonenſis, cujus ſocii numerantur Euſebius Nicomedienſis, Theognis Nicienſis, Thomas Marmaricenſis, Secundus Ptolemaidenſis, Menophantus Epheſinus, Patrophilus Scitopolitanus, Narciſſus Nerodiadenſis in Cilicia. De hoc Maris, quantumvis Ariano, Juliani impietatem exprobrante, mentionem facit Nicephorus ſuæ hiſt.lib.10. cap,20, Cæterum,quoad ſuam hæreſim ſpectat, utpotè cum Ario ſentiente, dicebat: *Fuiſſe aliquando, cum non eſſet Filium, & eum non fuiſſe, priuſquam genitus eſſet, ex non exiſtentibus factum eſſe, creatum fuiſſe, & mutationi obnoxium*; quæ, cum ratione Divinitatis, quæ eſſentialiter competit Verbo, ſint incompatibilia, ſub nomine *Arius* reprobantur.

XIV. Marsilius de Menandrino, patria Patavinus, una cum Joanne Janduno, patria Peruſino, librum compoſuit, inſcriptum: *Defenſor pacis*, pluribus refertum erroribus, à Joanne XXII. damnatum, à Petro de Palude, Alberto Pighio, & aliis egregiè confutatum, Vixerunt currente ſeculo decimo quarto, tempore Ludovici Bavari Imperatoris, cujus gratiam, ut ſibi conciliarent præfati hæretici, potiſſimùm contrà Pontificiam auctoritatem, calamum ſuum acuerunt. [Ex Alphonſo à Caſtro lib.6.] Potiores autem errores, qui in præfato libro continentur ' ſunt ſequentes:

1. Chriſtus Dominus, quando ſolvit tributum Cæſari, id ex neceſſitáte fecit; quarè Imperator de rebus temporalibus Eccleſiæ, pro ſuo arbitrio poteſt diſponere. R. Nam Chriſtus propriè non ſolvit tributum, ſed dedit; dixit enim Petro: *Da pro me, & te*, non verò dixit: *Solve pro me, & te*. Dedit itaque Chriſtùs didrachma, àd cujus ſolutionem non tenebatur, propterea præmonuit: *Liberi ſunt filii*, ſed ita dedit, ut potiùs immunitati ſuæ proſpiceret, dicens: *Da*, non verò; *Solve*. Dedit itaque, ne fieret ſcandalum in populo, qui nondum noverat Chriſtum eſſe Regem Regum, & conſequenter nullatenùs Imperatori ſubditum, ideoque liberum à ſolutione didrachmatis, qua libertate, etiam gaudere univerſam Eccleſiam, ſignificavit, cum una ſimul Eccleſiæ caput à ſolutione tributi exemit, dicens: *Da pro me, & te*. Quòd ſi Eccleſia exempta non eſſet à ſolutione tributi, Chriſtus dixiſſet Petro: *Da pro me, & ſolve pro te*. Dixit autem: *Da pro me, & te*. Sed qui dat, non ſolvit; ſæpè verò, ad redimendam vexationem conſuevit Eccleſia dare Principibus id, quod ſolvere non tenetur. Imperatorem autem non poſſe de rebus temporalibus Eccleſiæ pro ſuo arbitrio diſponere: Prob. nam Eccleſia, ſicut oſtendimus contrà Petrum Martyrem, & alios hæreticos, poteſt poſſidere bona temporalia, quæ, vel per donationem, vel per alium legitimum titulum acquiſivit: ſed Imperator non poteſt pro arbitrio diſponere de bonis, quæ ſubditus ſecularis in Imperiali ditione legitimè acquiſivit, & legitimè poſſidet, ergo à fortiori non poteſt diſponere de bonis, quæ Eccleſia legitimè acquiſivit. Minor eſt evidens, non enim Imperator poteſt auferre bona, quæ aliquis ſubditus legitimè poſſidet, ut transferat vel in ſuum, vel in alterius ſubditi dominium, hæc enim eſſet tyrannica uſurpatio, contrà quam clamant omnes leges Divinæ, & humanæ, ergo à fortiori, non poterit pro libito diſponere de bonis Eccleſiæ, cum Eccleſia omninò ſit exempta ab omni juriſdictione ſeculari. Pontificem verò non eſſe ſubditum Imperatori, verbo *Anaſtaſius, & Guillelmus Ocbamus* oſtendimus: poſſe condere novas leges, contrà *Arnulphum*: poſſe diſpenſare in votis, contrà *Beguinos*: ipſum ſolum habere jus ad convocanda Concilia, contrà

Mag-

Magdeburgenſes : eſſe Primatem totius Eccleſiæ, & ſuperiorem poteſtate cuicumque Epiſcopo, contrà *Armenos*, & *Arnaudum*: Pontifici Romano quemcumque Chriſtianum eſſe ſubditum, contrà *Dulcinum*: poſſe ferre excommunicationis ſententiam, contrà *Gerbertum*: eſſe Chriſti Vicarium, contrà *Joannem Vveſtphalum*: eſſe caput Eccleſiæ jure Divino, contrà *Huſſitas*, & *Jacobum Præpoſiti*: probatum eſt, & ex ibi dictis reprobatæ remanent ſequentes Marſilii, & Janduni propoſitiones.

2. Chriſtus in Cælum aſcendèns, nullum in Eccleſia caput viſibile conſtituit, & Vicarium.

3. S. Petrum plus auctoritatis, quàm reliquos Apoſtolos, non accepiſſe.

4. Ad Imperatorem ſpectare Pontificem conſtituere: Imperatorem ſuccedere Pontifici, & Eccleſiam regere Sede vacante.

5. Omnes Sacerdotes, etiam Epiſcopos, eſſe æqualis àuctoritatis.

6. Eccleſiam neminem punire poſſe, vel excommunicare, niſi Imperator conceſſerit,

7. Eccleſiam bona temporalia poſſidere non poſſe.

8. Diſpenſare in matrimonio, ſicut etiam legitimare ſpurios, ad obtinenda beneficia Eccleſiaſtica, ſpectare ad Principem; quemadmodùm judicare de idoneitate promovendorum ad ſacros Ordines, beneficia Eccleſiaſtica conferre, Religioſos Ordines approbare, jejunia indicere, & dies feſtos præcipere.

9. Dixit, Pontificem poſſe ab Imperatore judicari, neque habere auctoritatem condendi leges. R. Quia ex Epiſtola Honorii Auguſti, ſcripta anno 410. ad Bonifacium Papam: Item ex alia epiſtola, ſcripta ann. 450. quæ extat in Concilio Chalcedonenſi, ex epiſtola Valentiniani, & Martiani ad Leonem Papam, & ex alia Anaſtaſii Imperatoris ad Hormiſdam Pontificem, data anno 510. Ex epiſtola Athalarici Regis, ſcripta anno 520. ad Clerum Eccleſiæ Romanæ; ex his inquàm, & pluribus aliis epiſtolis, conſtat quòd Imperatores, & Reges ſemper Romanum Pontificem, tanquàm ſuum ſuperiorem agnoverunt, & ipſi ſe ſubmiſerunt; ergo Imperator nequit proferre judicium ſuprà Pontificem, utpotè Imperatori ſuperiorem. Plura Concilia hanc veritatem declarant, quòd prima Sedes à nemine judicatur, inter quæ Romanum ſub Silveſtro, item Romanum ſub Adriano, innuunt, quòd Papa nequit judicari à Concilio; ergo à fortiori neque ab Imperatore, quia Papa eſt ſuprà Imperatorem, & ſuprà Concilium, quod probatur ſic. Congregato Concilio, vel Papa adhuc remanet caput Eccleſiæ, vel non? ſi primum, adhuc eſt ſuperior cæteris membris, etiam in unum collectis; ſicque non poteſt ab Epiſcopis etiam in Concilio congregatis judicari: Sin autem congregato Concilio, Pontifex non remanet caput Eccleſiæ, ergo Eccleſia congregata erit corpus ſinè capite: ſed utrumque dicere implicat, ergo aſſerendum Papam ſemper eſſe ſuperiorem cæteris Epiſcopis, ſivè ſeorsim ſumptis, ſivè in Concilio congregatis, & conſequènter nequit ab iiſdem judicari.

Hic opportunè notandum, mox ſuperius dicta, etiam efficaciter probare, quòd Concilium non ſit ſupra Papam, quod adhuc ulteriùs probatur, nam ſi Papa non eſſet ſuprà Concilium, diverſum eſſet regimen Eccleſiæ congregatæ in Concilio, ab illo quod habet Eccleſia, quando non eſt congregata? quia, quando non eſt congregata, eſt ſub regimine unius capitis, ſub quo fuit inſtituta à Chriſto: ſi verò quando Eccleſia eſt congregata in Concilio, Papa non eſſet ſuprà Concilium, tunc regimem Eccleſiæ non eſſet ſub uno capite: Sed actenus inauditum, quòd vivente eodem capite, Chriſtus dederit diverſum regimen Eccleſiæ extrà Concilium, & tempore Concilii. Adde, quòd ſpectat ad Papam congregare Concilium, præſidere Concilio per ſe, vel per ſuos legatos, & probare acta Concilii, ergo Papa ſemper eſt ſuprà Concilium, quia ſemper eſt caput Eccleſiæ.

Quòd Papa habeat auctoritatem condendi leges, probat efficaciter Sanctus Bernardus libro De Præcepto, & diſpen-

diſpenſatione, cap. 9. item lib. 2. De Conſid. Tum quia, in politia temporali eſt poteſtas condendi leges pro bono regimine temporali, ergo idem aſſerendum in politia Eccleſiaſtica, pro bono regimine ſpirituali: ſed hæc poteſtas eſſe debet in eo, qui conſtitutus eſt caput, & Paſtor Eccleſiæ, ſcilicèt in Pontifice, cui dedit Chriſtus munus paſtorale: munus autem paſtorale, tradidit Chriſtus Petro, non verò Eccleſiæ: Petro dixit, non Eccleſiæ: *Paſce oves meas*, ſi enim dixiſſet Eccleſiæ: *Paſce oves*, jam præcepiſſet ovibus, ut paſcerent ſe ipſas. Demum, ſummus Sacerdos in veteri lege, habebat poteſtatem condendi leges pro bono regimine Synagogæ, ut probavimus ex ſacra Scriptura contra Lutherum, ergo pro bono regimine Eccleſiæ, Summus Pontifex debet habere poteſtatem condendi leges. Ex quo ſequitur, quòd Pontifex ſit ſupremus judex in cauſis religionis quod expreſse aſſerit ſacra Scriptura in Deuteronomio 17, v. 8. Paralipom. lib. 2. cap. 19. quod etiam, cum cæteris Sanctis Patribus, aſſerit S. Bernardus Epiſt. 189. ad Innocentium.

III. Martialis Epiſcopus Aſturicenſis, & Baſilides Epiſcopus Legionenſis, Novati hæreſim, & ſchiſma per Hiſpaniam propagarunt. Ex Bar. ann. 250. 54. 58.

IV. Martianus Diſſidium fecit Martianus cum Sabbathio Epiſcopo Novatiano, circa celebrationem Paſchatis: erat autem Martianus Novatianorum [ut ipſi aſſerebant] Summus Pontifex. Ex Bar. ann. 391.

Dicebat, unicuique licere Paſcha celebtare pro ſuo arbitrio, ideſt, vel Judæorum more, ut contendebat Sabbathius, vel more aliarum religionum. R. verbo *Quartodecimani*, contrà quos, Paſcha celebrandum die Dominico, ab Eccleſia indicto, oſtendemus.

IV. Martyriani. Dicti ſunt Martyriani hæretici Euphemitæ, qui, cum plures Deos aſſererent, non niſi unum tamen adorabant, quem dicebant omnipotentem, & cum à provinciarum præſidibus vexarentur, Martyrianos ſe ſe nuncupaverunt, quaſi martyrium patientes. Fuit hæc ſecta ex Gentilibus congregata, circa medium ſæculi quarti. Agit de Martyrianis Baronius ad annum 361.

Martyriani Novi. Sic ſunt nuncupati, qui Petri Martyris dogmata ſequebantur.

XI. Martini. Dicti ſunt Martini, à Martino Iuris Conſulto, quicunque obſtinatè tuentur aliquam opinionem, quamvis erroneam. Tanta tribuit Martinus adulatoriè Imperatori, ut Friderico tunc regnanti aſſeruerit, Imperatorem eſſe de jure Dominum terræ. Ita cervicoſus erat ad defendendam quamcumque opinionem, quam ſemel ſuſcepiſſet, ut in vulgare proverbium ejus durities apud juris conſultos in hanc uſque diem pertranſierit; ità ut Martinum appellent quemcunquem ſuæ ſingulari ſententiæ pertinaci ſtudio inhærentem. Ex Spond. ann. 1158.

XIV. Martinus Gonsalvus, ſive Gondiſalvus Conchenſis, in Hiſpania, multa fatua aſſeruit; primò quòd eſſet germanus Sancti Michaelis, quod pro ipſo ſervaret Deus locum deſertum Luciferi, quòd ipſe eſſet prima veritas, & ſcala cæli, quod ſingulis diebus ſcanderet cælum, & oſcularetur illud, quòd advenientem Antichriſtum ad ſingulare certamen provocaturus eſſet, & Cruce Chriſti, diademate ſpineo ornata, foret eundem proſtraturus. Hunc Archiepiſcopus Toletanus igne damnavit. Ex Spond. ann. 1359.

I. Masbotheus, à quo Masbotheni, unus fuit ex primariis hæreticis, in ſchola Simonis Magi enutriti, qui proprias inducere opiniones enixi ſunt, & paulò poſt Chriſtum paſſum, Eccleſiam dilaniarunt, ut plurimùm ſolà ambitione inducti, ut ſcilicet etiam novæ religiouis auctores apparerent. Ex Nicheph. lib. 4. cap. 7.

IV. Massaliani. Intèr multiplicia hæreſum monſtra, quæ ſub Conſtantio Imperatore Eccleeſiam acritèr vexarunt, Maſſaliani numerantur, qui irrepſerunt in Meſopotamia, circà annum 361. tempore D. Epiphanii. Plura nomina ſortiri ſunt poſtmodùm Maſſaliani, dicti etiam *Pitaliani*, *Euchitæ*, *Precatores*, *Spiritua-*

tuales, *Euphemitæ*, *Martyriani*, *Sataniſtæ*, *Adelfiani*, *Succoſori*, & *Entuſiaſtæ*. His diverſis nominibus, habito reſpectu ad eorum errores, mores, & habitum, ſunt nuncupati. Maſſalianorum primarios duces, aſſerit Epiphanius, fuiſſe *Dadoem*, *Sabbam*, *Adelfium*, *Simeonem*, & *Hærmam*. A pluribus Conciliis, & à Theodoſio magno Imperatore exagitati fuerunt iſti Nebulones, & ab ingreſſu Eccleſiæ in Concilio celebrato ſub Theodoſio juniore, penitùs rejecti, eo quòd ſæpè relapſi, Eccleſiam deluſiſſent: iterumque damnati in Concilio Oecumenico Epheſino anno 431. De Maſſalianis, ſcribunt Theodoretus, Hieronymus, Damaſcenus, Auguſtinus. Maſſalianorum errores, verbo *Enthuſiaſtæ* referuntur, & refelluntur.

XVI. Massaliani Novi. Illi ſunt, qui veterum Maſſalianorum renovarunt errores; intèr Antichriſtianos, à Gravina numerantur, ex ſchola Lutheri, & Calvini progeniti.

Aſſerunt, Baptiſmum non ſanctificare homines, neque ſordes expiare, ideoque in baptizato remanere culpam originalem. R. verbo *Arcontici*, *Armeni*, *Fulgentius*.

IV. Mathematici. Mathematicos, intèr hæreticos adſcribit Philaſtrius Brixienſis libro, quem de hæreſibus conſcripſit. Non eſſet tolerandum à ſcientia adeò nobili, hæreticos homines nomenclaturam ſortiri: ſed tamen eo nomine ſignificantur, à temporibus etiam Ethnicorum [ut ſæpiùs affert Titus Livius] illi, qui ex varia ſiderum obſervatione, facilius in errorem prorumpere ſolent, quod etiam obſervat D. Auguſtinus lib. 2. de Doctrina Chriſtiana.

XV. Matthæus Palmerius, natione Florentinus, vixit currente ſeculo decimo quinto. Litterarum ſcientia celebris, plura opera ſcripſit. Sed cum de Divinis ſcientiis etiam librum ediderit, circa naturam Angelorum, à ſenſu Catholico defecit, quà propter hujuſmodi opus igni traditum fuit. Ex Bellarm. de Scriptor.

XV. Matthæus Grabon. Regularis profeſſus Conventus Vviſmarienſis, Merſeburgenſis Diœceſis, Provinciæ Saxoniæ, Fratres vitæ communis, ſeu eorum inſtitutum impugnando, in plurimos errores lapſus eſt, quos, edito libello, expreſſit, & ad Concilium Conſtantienſe delatos, Martinus V. Pontifex Maximus, eorum examen, ac cenſuram commiſit Cardinali Aquilejenſi, Petro de Alliaco, Cardinali Cameracenſi, aliiſque Prælatis, & Doctoribus, quorum unus erat Joannes Gerſonius Pariſienſis Cancellarius. Judices duputati Fratris Matthæi propoſitiones damnarunt, quaſdam ut hæreticas, alias ut erroneas, nonnullas ut ſcandaloſas, & piarum aurium offenſivas; ipſumque Fr. Matthæum Grabon ad illarum abjurationem, lata ſententia, compulerunt, quam Summus Pontifex confirmavit. Erant autem hujuſmodi, propoſitiones ex Grabonis libello excerptæ.

1. Proprietas temporalium rerum, ſtatui ſeculari eſſentialiter eſt annexa.

2. Nullus ſine peccato poteſt illud abjicere, quo retento, poteſt convenienter vivere ſecundùm ſtatum ſuum.

3. Omnes peccant, qui bona ſua ſimplicitèr in eleemoſynam largiunrur propter Chriſtum.

4. Abdicationem omnium propter Chriſtum, nullus facere poteſt, extra veras Religiones manendo, ſinè peccato mortali: & dico veras Religiones, per Sèdem Apoſtolicàm approbatas.

5. Papa non poteſt diſpenſare cum ſecularibus, ut omnibus in ſingulari careant.

6. Si Papa poſſet alicui concedere, tunc poſſet ei concedere propriæ vitæ ſubtractionem, quod eſt contrà præceptum Decalogi: *Non occides*.

7. Religioſus non poteſt ſine peccato mortàli abdicare voluntatem habendi communia, quando actualia non habet.

8. Quòd aliquis ſit voluntariè pauper propter Chriſtum, in ſeculo manens, omninò nihil habendo in ſingulari, nec etiam ipſam voluntatem habendi, propriam includit omni tempore contradictionem.

9. Nullus poteſt paupertatis conſilium meritoriè obſervare, niſi fuerit in ſtatu ſpirituali perfectionis, ſivè veræ Religionis. Dico autem veram Religionem, ſecun-

ſecundo modo dictam Religionem.

10. Reputantes ſe benè facere, aſſumendo paupertatem, quæ eſt Salvatoris conſilium, remanendo in ſtatu ſeculari, peccant mortaliter,

11. Abdicans omnia, etiam propter Chriſtum, niſi veram, & approbatam Religionem ingrediatur, ſibi, & ſuis, quorum cura ſibi incumbit, vitam ſubtrahit, quod eſt homicidium committere tot hominum, quot ejus curæ ſubduntur.

12. Effundere omnes opes ſimul, ab his qui volunt in ſeculo manere, reducitur quaſi immediatè ad illud præceptum: *Non occides*.

13. Credentes ſe mereri vitam æternam tali abdicatione, credunt ſe poſſe mereri vitam æternam mortaliter peccando.

14. Dicens, omnia eſſe meritoriè abjicienda propter Chriſtum, remanenti in ſeculo, eſt hæreticus judicandus.

15. Nullus poteſt meritoriè, & ſecundùm Deum, obedientiæ, paupertatis, & caſtitatis conſilia, extra veras, & approbatas Religiones manendo, adimplere.

16. Tria Salvatoris conſilia, ſic ſunt concatenata, ut ubi paupertas meritoria, in quantum eſt Salvatoris conſilium, invenitur, oportet, ut neceſſariò alia duo, ſcilicet caſtitas, & obedientia inveniantur, quæ à paupertate ſeparari non poſſunt.

17. Matronæ, ſeu mulieres, communem vitam ducentes, ſimul commorantes, Beguttæ vulgariter nuncupatæ, quoſcumque errores non tenentes, aut prædicantes, ſeu aliàs de erroribus, vel hæretica pravitate non ſuſpectæ, æternæ damnationis ſunt filiæ, & earum ſtatus eſt prohibitus, & damnatus.

18. Peccant, qui propria ſua reſignant, non intrantes Religionem approbatam.

19. Non licet Presbyteris, & Clericis communem vitam ducere, niſi in Religione approbata, ſub pœna peccati mortalis.

20. Peccant omnes, qui fovent conſilio, & auxilio communem vitam ducentes extra Religionem approbatam,

21. Similiter excommunicati ſunt illi, qui, vitam communem extra Religionem approbatam ducentibus, præbent eleemoſynas. Et qui tales fovent conſilio, & auxilio, vel defenſione, ſimiliter ſtant, & ſunt in ſtatu perpetuæ damnationis: & niſi de ejuſmodi exceſſibus eorum, magna contritione pœnituerint, ad vitam æternam non poſſunt pervenire, neque ſalvi permanere,

22. Omnes vitam communem ducentes extra Religionem approbatam, ſunt illi, à quibus Salvator noſter præcipit eſſe abſtinendum, & tanquàm à falſis prophætis attendendum.

23. Quilibet faciens contra jura Canonica, peccat mortaliter.

24. Nullus corpore validus, abſque communi utilitate, & neceſſitate, poteſt extra veras Religiones ſinè peccato eleemoſynas Chriſtifidelium tollere. Iſtæ propoſitiones, cum cenſuris Petri de Alliaco, & Gerſonii, ejuſdemque Fr. Matthæi Grabon revocatione, & abjuratione, habentur inter ipſius Gerſonii Opera, Tom. 1.

XVI. Matthæus Dresserus, vixit circa medium ſeculi 16 Dixit non creari novas animas, ſed per generationem propagari, ex parentibus in ſobolem. R. verbo *Origenes*.

II. Materiarii, dicti ſunt Hermogenis ſectatores ab hæreſi, quam profitebantur de materia ingenita. Vide *Hermogenes*. Ex Tertull. contrà Hermogenem.

XVI. Matthias Reidt, Lindavienſis miniſter, ſecta Lutheranus, vixit circa medium ſeculi 16. Hic, ut ſuum populum à cultu Mariæ alienaret, Canticum: *Salve Regina*, virulento ſcripto impugnandum ſuſcepit. Ex Coccio. R. verbo *Guillelmus Bidembachius*.

IV. Maximus, Epheſius dictus, quia Smyrnæ natus, Philoſophus Cynicus, & magnus præceptor impietatis Juliani Apoſtatæ, ingenti honore, ab eodem ad imperium aſſumpto, excipitur. Conſtitutus inſuper à Juliano, qui totus à Maximo pendebat, cenſor ſcriptorum ſuorum, falſis vaticiniis Julianum ad bel-

Digitized by Google

lum Perſicum impulit, in quo Imperator miſerè deceſſit, ſub valente dirè exagitatus eſt Maximus ob magicam artem, quam exercebat, & tandem capite plectitur. Ex Bar. ann. 337.

IV. Maximinus. Adversùs Maximinum graviſſimè ſcripſit S. Auguſtinus. Fuit Maximinus Arianorum Epiſcopus, circa annum Domini 405. Dixit, Patrem potentiorem eſſe Filio, eo quòd Filium genuerit Deum Creatorem: Filius autem non. R. à D. Auguſtino tribus libris contra Maximinum editis. Vide etiam hac de re Magiſtrum ſententiarum, libro primo diſtinct. 7. Tum quia, ſi Filius in Divinis non eſſet dicendus æquè potens, ac Pater, quia non generat, deberet in ſenſu Maximini generare Filium, qui iterum generaret, & ſic in infinitum; nec poſſet perfici in Divinis generationis ſeries, ſi ſemper alter ex altero generaretur, nec eam perficeret ullus, ſi non ſufficeret unus omnipotens. Quia ergo Filius infinitæ perfectionis, adæquat infinitam Patris virtutem generativam, non eſt poſſibilis alius Filius, qui generetur in Divinis, aliàs Divinus Filius infinitus non eſſet, ſi ipſo genito, adhuc alium generandi Filium, in Divina natura maneret poſſibilitas. Nec propterea Pater potentior eſt; eandem enim ac Pater, Filius habet potentiam generandi, licèt modus illam habendi, idem non ſit in Patre, ac in Filio, quia Pater habet generandi virtutem, ſumpto activè verbo *Generandi*; Filius autem ſumpto paſſivè eodem verbo. Modus autem habendi; non variat rei habitæ ſubſtantiam. Nec dici poteſt Filium non habere potentiam *activam* generandi, ſed tantùm non habere active, ita ut differentia ſit omninò in modo, nullatenus in re.

IV. Maximianus, ſecta Donatiſta, creatur Epiſcopus Carthaginenſis contrà Primianum, etiam Donatiſtam, ex quo ortum habuit inter Donatiſtas ingens ſchiſma. Ex Baron. anno 394. Docuit malos Sacerdotes non conferre vera Sacramenta, & ideò aſſerebat ab illis baptizatos, eſſe rebaptizandos. R. verbo *Fraticelli*.

II. Maximilla. Habuit Montanus duas mulieres, quarum una *Priſca*, altera vocabatur *Maximilla*. Has, ex Paracleti inſpiratione prophetare aſſerebat, ut ſuam doctrinam ſtabiliret. De his mulierculis, quæ vixerunt circa annum 180. in impietate, & hæreſi Montani pediſſequæ, ſcribit etiam Euſebius lib. 5. Eccleſ. Hiſt. cap. 5.

IX. Mæchiani, vocantur quicumque adhæſerunt Conciliabulo Conſtantinopolitano, convocato ab Imperatore Nicephoro, anno 809. in quo, ex præſcripto Imperatoris, unà cum Epiſcopis, conſederunt Magiſtratus; quarè non mirum, ſi pernicioſi Canones in eo Conciliabulo ſanciti fuerunt, quibus adhærere recuſantes, exilii pœnam ſubiere. Hujus Conciliabuli decreta ſunt.

1. Anathemati ſubjiciendos omnes, qui illius Conciliabuli errores non reciperent.

2. Conjugium Conſtantini Imperatoris, cum Theodote, vivente adhuc Maria legitima priore conjuge, tamquàm legitimum eſſe approbandum. R. Ex Matth. cap. 19.

3. Leges Divinas adversùs Reges nihil poſſe. R. Ex ſacra Scriptura exemplo Davidis, qui ſæpè de Divina lege ſermonem inſtituens, eidem ſibi obtemperandum, ejuſdemque ſe ſubditum eſſe gloriatur. Undè & ille dixit: *Et nunc Reges intelligite, erudimini &c. ne quando iraſcatur Dominus*. Tum quia Reges ſunt creatura Dei, ergo ſubditi Deo, & ejus legibus.

4. Epiſcoporum unumquemque in ſacros Canones, præter ea, quæ in illis ſtatuta ſunt, diſpenſandi poteſtatem habere. R. Nam illius eſt diſpenſare in lege, cujus eſt legem promulgare, ſed ſolus Pontifex leges Canonicas in univerſa Eccleſia promulgat: ergo ſolus Pontifex in lege Canonica poteſt diſpenſare. Tum quia, lex Canonica illa eſt, quæ univerſum Chriſti gregem in unanimi ubique continet ordine, & diſciplina, quæ decus eſt Chriſtianæ Religionis, & ornamentum, quod adeò magnificant ipſimet Ethnici: ſed hac uniformitatis gloria privaretur, quandocunque ex ſuo beneplacito poſſent Epiſcopi in lege Canonica diſpenſare.

XVI.

Digitized by Google

XVI. Mediatores, ſunt quidam Antichriſtiani politici, qui anno 1578. in duas partes diviſi, volebant Lutherana dogmata, cum principiis fidei componere, & ſic quodammodò mediam religionem ſtabilire. Ex Gravina.

1. Solam Scripturam ad fidem ſufficere aſſerunt, & per traditionem solùm juvari ad ea, quæ ſcripta ſunt, intelligenda. R. verbo *Bibliſtæ*.

2. Hanc traditionum differentiam, debere fieri in Conciliis ab hominibus, inter quos eſt controverſia. R. Quia in Conciliis ſoli Epiſcopi ſunt judices, neque illi, inter quos eſt differentia, poſſunt decidere; nemo enim in propria cauſa poteſt eſſe judex.

3. Interim, dum remanet de traditionibus controverſia, licere Chriſtiano ſuſpendere judicium, etiam in illis articulis, ſub anathemate ab Eccleſia propoſitis ad credendum. R. Nam in Eccleſia nulla eſt de Divinis traditionibus, quas, ut tales illa docet & recipit, controverſia; cum Eccleſiæ doctrinis,& ſanctionibus omnes Catholici obediant. Sed & omnes, qui Chriſtiano nomine gloriari voluerint, obedirè tenentur, ut probatum eſt contra *Huſſitas*, & *Jacobum Præpoſiti*; ergo non poteſt aliquis, niſi infidelis, judicium ſuſpendere in materia fidei, quandò articuli ſunt expreſsè ab Eccleſia propoſiti ad credendum, cæterùm non eſſet in Eccleſia una fides; & ſicut una tantùm eſſe poteſt vera Eccleſia, ita etiam una tantùm poteſt eſſe fides apud eos, qui eſſe volunt de corpore veræ Eccleſiæ; quod ſecùs eſſet, ſi liceret ſuſpendere judicium in articulis propoſitis ad credendum. Neque eſſe poſſet potior ratio de ſuſpenſione judicii [quando liceret in caſu, de quo agitur, judicium ſuſpendere] circa unum articulum, quàm circa omnes, & ſic in hæreticorum ſenſu, etiam qui haberet judicium ſuſpenſum circa omnes articulos, dici poſſet verus Catholicus, quod patet eſſe abſurdum.

4. Tollendas eſſe illas cœremonias, quarum obſervantia apparet noxia, ut jejunia, & delectus Ciborum. R. Ex verbo Dei, in quo ſæpè commendatur jejunium. Vide verbo *Æriani*, *Agapetæ*, & *Entuſiaſtæ*.

5. Tenendam eſſe religionem, abſque offenſione Catholicorum, & Proteſtantium. R. Cum enim in pluribus Catholicorum Religio ex diametro opponatur Proteſtentium inſtituto, vitæ, & moribus, impoſſibile eſt religionem, abſque offenſione Catholicorum, & Proteſtantium, ſtabilire.

6. Venerandos eſſe Sanctos, non verò adorandos. R. verbo *Beza*. Quà ratione adorentur Vid. S. Thom. 2.2. quæſt. 103. art. 3. & 4.

7. Cultum Virgini exhibendum, ſed Roſaria eſſe Dominicanorum nugas. R. Ex antiqua Chriſtianorum praxi recitandi Roſarium, multis à Deo commendata miraculis, ad comprobandum, quàm accepta ſit Deo, & Virgini devotio recitandi Roſarium &c. Deindè, utiliſſimum eſt memorari, & quotidie celebrare Redemptionis noſtræ myſteria, ut fit in recitatione Roſarii.

8. Sanctorum animas honorandas, ſed non eorum Reliquias. R. verbo *Eudoxius*. De quà etiam re vid. S. Thom. 3. p. qu. 25. art. 6.

9. Impenſas pro Templorum ornatu non ſpernendas, ſed per hæc ſenſibilia hominem avocari à devotione. R. Nam Deus promiſit Salomoni, ſe faciliùs exauditurum preces orantium in Templo; expedit autem vel maximè, ut locus orationis, Deo ſpecialiter ſacratus digna majeſtate, & decore ornetur; non ſolùm propter cultum Dei, ſed etiam, quia cum nos ſenſibiles homines, facilius à ſenſibilibus moveamur, indè fit; ut animus magis excitetur ad devotionem propter ſacras imagines, Reliquias Sanctorum, & ſenſibilia reverentiæ, & majeſtatis argumenta. Deindè Deus vocat templum, domum ſuam; ergo tantum abeſt, quòd ædificatio templorum, & ornatus avocet à devotione, ut imò excitet ad devotionem, quandoquidem, qui facit expenſas pro ædificatione templorum, rem faciat Deo gratam, quæ adeò commendata eſt in ſacris Paginis in Salomone, qui ædificavit templum Altiſſimo; cujus etiam ornatus magnificentiſ-

Digitized by Google

centiſſimus, & Deo gratus in ſacro textu deſcribitur. Quin imo, Moyſi præcepit Dominus eximia ornamenta pro loco orationis. Vide D. Thom. 2. 2. qu.84.

10. Orationem non ſpernendam, ſed repetitionem ejus, & certum numerum non admittendum. R. Ex inſtituto Chriſti, qui docuit Apoſtolos repetitis vicibus orare, uſque adeò quidem, ut commendaverit inſtanter petentis importunitatem. Luc. cap. 11. Ipſe Dominus oravit ſecundò, & tertiò in horto *eundem ſermonem dicens*: noſque etiam circa repetitam orationem monitos voluit, cum dixit: *Petite, & accipietis, pulſate, & aperietur*. Per verbum *pulſate*, intelligitur inſtantia orationis, quod enim ad primam petitionem non obtinemus, per repetitam petitionem, creſcente in nobis devotionis, & deſiderii ardore, ſæpè à Deo accipimus; ſicut etiam in humanis contingit, ut quod ad unum ſupplicem libellum non conſequimur, per repetitas ſupplicationes accipiamus; repetitio enim eorum, quæ humiliter poſcimus, inclinat exoratum ad hoc, ut exaudiat, licèt in primis petitionibus repulſam tulerimus, vel ad exercitium patientiæ, & humilitatis, vel ad majorem Divinæ bonitatis cognitionem. Certum autem numerum ſuperſtitioſum, neque Eccleſia approbat, imò improbat. Certum verò numerum propter ordinem ad myſteria, ſeu expreſſam proteſtationem fidei, ut ter aliquam orationem dicere in honorem Sanctiſſimæ Trinitatis, & alia id genus, quæ ex vera devotione prodeunt, Eccleſia collaudat. Unde etiam Apoſtolus Paulus commemorat ſe ter Dominum rogaſſe, ut diſcederet ab ipſo Angelus ſatanæ.

XVI. Meisnerus, ſecta Lutheranus, plura ſcripſit, multumque defatigavit, ut probaret Lutheri vocationem, & miſſionem ad prædicandum fuiſſe legitimam, & conſequenter ſanam promulgaſſe doctrinam, quem impugnat Beccanus in Manuali controverſ. lib. 1. cap. 12.

XVI. Melancthonici. Melancthon in oppido Palatinatus ortum ſuum habuit, & cum plurium artium eruditione præditus eſſet, Vvitembergæ publicè docuit, Lutheri doctrinam profeſſus; ita ut annum agens 24. apologeticon publicaverit contra cenſuram Doctorum Pariſienſium, qui Lutheri doctrinam condemnaverant: ſed poſtmodùm à Magiſtro ſuo Luthero deficiens, novas opiniones Luthero contrarias docere cæpit, ejuſque ſectatores dicti ſunt *Melancthonici*, *molles Lutherani*, & *Adiaforiſtæ*, ad ſecundam Evangelicorum ſpeciem ſpectantes; Illyricianorum, qui ſtrictiùs Luthero adhærebant, & ideò rigidi Lutherani nuncupabantur, inimiciſſimi. Dicti ſunt etiam Melancthonici Confeſſioniſtæ, quia Melancthon Confeſſionem Auguſtanam compoſuerat. Fuit autem hic hæreticus in ſuis aſtruendis erroribus adeò inconſtans, ut in ſolo articulo juſtificationis, quatordecies ſententiam variaſſe feratur, qua propter, ob ſuam inconſtantiam vulgò *Cothurnus*, appellabatur. Dum propè eſſet moriturus, interrogatus à matre, quæ religio melior eſſet, reſpondit: novam plauſibiliorem, ſed antiquam tutiorem eſſe ad ſalutem. Ex uxore, quam duxerat, duos filios, & duas filias ſuſcepit. Franciſco Primo Galliarum Regi, propter ſuam multarum rerum eruditionem acceptus. Tandem Vvitembergæ, religionem ipſam, quam inconſtanter profeſſus erat, pertæſus, occubuit; à qua religione, reverſurus ad veram Eccleſiam etiam defeciſſet, ſi non fuiſſet morte præventus anno 1560. ætatis ſuæ 64. Errores, in quos potiſſimùm impegit, fuit ſequentes:

1. Hominem poſſe ſolis naturæ viribus ſe præparare ad Dei gratiam. R. Nam ad ſupernaturale donum, nulla poteſt eſſe naturalis diſpoſitio; non enim eſt ſupra naturam id, quod attingitur à nanaturali diſpoſitione. Undè nec propriè eſſet gratia, cum non daretur ex ſola gratuita voluntate donantis, Si verò gratis non datur; quare gratia vocatur? Tum quia, Deus eſt, qui producit gratiam in anima, illam elevando. Si autem præcederet naturalis diſpoſitio perficeretur anima per gratiam, ſed non elevaretur. Nihil elevatur, niſi aſcendat ſupra omne id, quod attingere poſſunt vires naturæ ſua. Præcedunt quidem ple-

plerumque diſpoſitiones, ſed quas gratis Deus cauſat in anima; quin ad has aliæ diſpoſitiones prærequirantur: Cæterum daretur proceſſus in infinitum; diſpoſitio enim, non prærequirit diſpoſitionem. Tum quia, diſpoſitio ad gratiam ſæpè datur iis, qui ſunt omninò à Deo averſi; ergo diſpoſitio ad gratiam, datur immediatè à ſolo Deo; ergo naturæ viribus non poteſt homo ſe præparare ad Dei gratiam.

2. Hominem non eſſe liberi arbitrii. R. verbo *Bardezanes*.

3. In toto negotio prædeſtinationis [id eſt, prout non ſolùm dicit ipſam Dei electionem, & media auxiliorum, ſed etiam actus humanos in finem] humanam voluntatem non eſſe liberam, ſed omnia evenire juxta prædeſtinationem Divinam. R. verbo *Joannes Oecolampadius Lutherus*.

4. Æqualiter proprium eſſe opus Dei, perditionem Judæ, ac vocationem Pauli. R. Nam ad mala opera, Deus ſolùm concurrit permiſſivè, & tanquam prima cauſa, quæ ſinit cauſas ſecundas agere motus ſuos; ad bona opera verò, concurrit effectivè, dando gratiam ad bene agendum. Deus nequit effectivè concurrere ad malum, cum potiùs hominem per ſua præcepta, & conſilia avertat à malo, & ideò mala opera nullatenus dici poſſunt Dei opus, eo modo, quo dici debent opus Dei opera bona. Nec propterà dico, Deum non concurrere effectivè ad malorum operum eſſe phyſicum, ſeu ad entitativum; quia hoc eſſe, bonum eſt, ſed dico, non concurrere effectivè ad deordinationem à bono fine, in qua conſiſtit ratio mali moralis. Imò, ideò malum eſt, quia actio bona phyſicè, in finem debitum non ordinatur; quamobrem malum nihil aliud eſt, quàm privatio boni, nec eſt effectus, ſed defectus. Vide, quæ jam dicta ſunt contrà Manichæos.

5. Per Baptiſmum tolli ſolùm peccatum originale, non verò alia peccata, cum remaneat concupiſcentia, quam dicit eſſe peccatum. R. verbo *Fulgentius*, & *Jacobus Præpoſiti*.

6. Noſtra bona opera mereri bona temporalia, non verò vitam æternam. Rep. verbo *Calvinus*, ubi oſtendimus, bona opera meritoria eſſe de condigno vitæ æternæ.

7. Nullum eſſe peccatum, præter incredulitatem. R. Ex ſacris Paginis, ubi murmurationes, adulteria, furta, & cætera hujuſmodi exprobrantur à Deo, tanquam opera, ſuæ Divinæ legi contraria; ſemper punita fuerunt pœna æterna, & ſæpè etiam præventione pœnæ temporalis; ergo falſum eſt, ſolam incredulitatem eſſe peccatum. Vide verbo *Calvinus*.

8. Nullum eſſe diſcrimen inter præceptum, & Evangelium, & conſequenter in Evangelio nullum eſſe conſilium, ſed omnia eſſe præcepta. R. In Evangelii enim plura ſunt conſilia, quorum obſervantia non eſt neceſſaria ad ſalutem, ſed ſolùm ſunt de meliori bono, & conducunt ad obtinendam faciliùs ſalutem; cæterum, ſi nullum eſſet diſcrimen inter præceptum, & Evangelium, omnes tenerentur vovere paupertatem, ſervare virginitatem, quod per ſe patet non poſſe ſubſiſtere; & eò magis, cum pluribus magis expediat nubere, quàm uri: aliis magis expedit bona temporalia poſſidere quàm illis ſe abdicare.

9. Negat Evangelium eſſe legem, juxtà veram, & propriam rationem legis. Poteſt mitiùs accipi hæc ſententia, quatenùs, non ſub ſervitute, timore, ac terrore, ut lex vetus, nova lex coercet, ſed filios allicit, & charitate nutrit, inſtruens nihil dulcius eſſe, quam placere Deo, conferens etiam facultatem, Patrem appellandi ipſum Deum, unde verè novæ legis mandata: Patris, ad filios ſunt. Sed tamen lex eſt, quia facienda, & omittenda communitati præſcribit, multique adhuc ſub ea ſunt duræ cervicis, quos terrore concutit, & quibus, ex humana miſeria, præcepta Patris dura ſunt, ac potius tanquam ſub ſervitute conſtituti, quam paterna directione ducti, agunt, ſi tamen agunt, propterea. R. Ex Script. Iſaiæ 2. ubi Meſſias promittitur ut judex, & legifer noſter: & ex illo Evangelii: *Mandata mea ſervate*; Chriſtus jubet Apoſtolos, ut doceant omnes gentes

gentes ſervare omnia, quæcumque mandavit; ergo Evangelium habet propriam rationem legis, ad cujus obſervantiam omnes obligantur. Continet autem lex Evangelica plura præcepta, tàm poſitiva, quàm negativa, quæ omnia in duobus præceptis charitatis ſolidantur. Continet etiam plura vetera mandata, quæ Dominus Ieſus renovavit, & præter mandata, continet etiam conſilia.

10. Evangelium nihil præcipere, ſed ſolùm manifeſtare nobis bonum nuntium de Chriſto, quod ipſe ſolus, merito ſuæ paſſionis, ſit peccatorum noſtrorum expiator, & redemptor noſter. R. Ex his, quæ dicta ſunt ad nonum, ubi oſtendimus, Evangelium habere veram rationem legis, licet ad ſolius dilectionis præcepta totum reducatur.

11. Eos, qui vitioſis indulgent cupiditatibus, non retinere fidem. R. Nam per actus contrarios virtutibus, illæ ſolùm virtutes poſſunt amitti, quibus contrarii ſunt. Hinc, per tranſgreſſionem legis, amittitur charitas, cui peccata hujuſmodi contrariantur; ſed non amittitur fides, cui ſolùm contraria ſunt peccata infidelitatis. Ideò vix eſt invenire Catholicum, qui, quantumvis ſit peccatis coinquinatus, ſi interrogetur an credat, quod docet, & credit Eccleſia, ſtatìm non reſpondeat, ſe paratum eſſe pro veritate Catholica mortem ſubire; ergo peccator non amittit fidem.

12. Hominem juſtum obligbatum eſſe ad credendum ſe eſſe in gratia, & qui hoc non credit, non eſſe juſtum, nec fidelem. R. Nam nemo ſcit, an odio, vel amore ſit dignus, & conſequenter, nemo poteſt obligari ad credendum, ſe eſſe in gratia. Verum quidem eſt, omnem hominem, qui facit quantum in ſe eſt, & Divina lex præcipit, debere in Divina miſericordia confidere. Sed nec iſta fiducia eſt fides, nec in eà poteſt conſiſtere juſtificatio; ſed in dono gratiæ Dei, cum cujus adjutorio exequimur adimplementum Divinæ legis. Adde, neminem poſſe credere ſe de facto eſſe in gratia, niſi Deus illi hoc revelet; Deus autem hujuſmodi privatas revelationes de ſtatu animæ, non niſi rarò facit; ut in timore, & tremore ſtemus ſemper, de noſtra ſalute anxii, & ſolliciti.

13. In conſecratione non eſſe adhibenda illa verba: *Hoc eſt corpus meum*, ſed iſta: *Hæc eſt participatio corporis mei*. R. Quia cum ſolus Chriſtus poſſit Sacramenta inſtituere, in Sacramentorum confectione ſtandum omninò, tàm circà materiam, quàm circà formam, inſtitutioni factæ à Chriſto, qui expreſsè docuit verba adhibenda in conſecratione exemplo ſuo; poſtquàm enim prolatis verbis, illud eſſe ſuum corpus oſtendit, addidit, ut id ipſum in ſui memoriam faceremus. Undè tota Eccleſia Orientalis, & Occidentalis illa verba in conſecratione ſemper adhibuit: *Hoc eſt corpus meum*. Miranda Novatorum homunculorum impudentia, qui non ſunt veriti univerſalem tot ſeculorum auctoritatem infringere, ut non verentur Calviniſtæ, formam etiam conſecrationis immutantes.

Melchioritæ. Vide *Hoſmannus Melchior*.

II. Melchiſedechiani. S. Epiphanius hæreſi 51. videtur Hieracem quemdam, virum eruditione præditum, conſtituere propagatorem hujus hæreſis, quam à Theodotianis avulſam aſſerit, hæreſi 67. Vixit autem Theodotus, opifex trapezita, ſeu argentarius, circa an. 180.

1. Dicunt, Melchiſedech non fuiſſe purum hominem, ſed quandam Dei virtutem, quia Apoſtolus ad Hebræos 7. ſcribit de Melchiſedech: *Sinè patre, ſinè matre, ſinè genealogia*. R. à Dionyſio, Ieroſolymitano Epiſcopo, qui huic hæreſi occurrit, aſſerens Melchiſedech patrem habuiſſe, & matrem; nihilominùs Apoſtolum dixiſſe, Melchiſedech non habuiſſe patrem, & matrem, quia ipſius genealogia paterna, ſicut etiam materna proſapia, non habetur in eo ordine, in quo lex Hebræorum eſt adſcripta. Vide eruditam diſſertationem Calmeti, in Epiſt. ad Hebræos.

2. Dicunt, Chriſtum fuiſſe purum hominem, & longè inferiorem Melchiſedech. R. verbo *Cerinthus*, contrà quem probavimus, Chriſtum non eſſe purum hominem, ſed etiam Deum.

XVIII. Melchitæ, vigent in Syria, ex

ex Catholicis facti ſchiſmatici, nunc errores Græcorum, & ritus profitentur, ſic dicti à *Melech*, quæ vox, Arabicè Imperatorem ſignificat. Traditur ipſos appellatos fuiſſe Melchitas à ſchiſmaticis per contemptum, quoniam adhæſerunt decretis Concilii Chalcedonenſis; Unde ipſi Melchitæ, & meritò, de hoc nomine gloriabantur, & uſque modo gloriantur. Sed neque omnes Melchitæ nunc ſchiſmatici ſunt: quin imò, omnes Catholici ſub Patriarcha Antiochæno dègentes, communiter Melchitæ appellantur. In ſacris peragendis, utuntur partim Arabica lingua, partim Græca, juxta morem regionis, quam inhabitant.

IV. Meletiani, à Meletio Lycopolis in Ægypto Epiſcopo orti ſunt, ineunte ſæculo quarto. Hic, cum à ſede ſua, propter ſacrificium Idolis factum, meritò fuiſſet expulſus, ægrè ferens hanc expulſionem, ſchiſma ſuſcitavit contrà S. Petrum Epiſcopum Alexandrinum, à quo condemnationis ſententiam acceperat, Maximiano tyranno adhærens. Contrà Meletianos actum eſt Concilium ſecundum Alexandrinum, cui præfuit Oſius Cordubenſis Epiſcopus anno 319. Concilium generale Nicænum clementer egit contra Meletium; nihilominùs Concilii diſpoſitionibus non acquieſcens, novas in Eccleſia diſſenſiones moliebatur. Oppugnatorem habuit S. Athanaſium electum Epiſcopum Alexandrinum; quapropter Meletiani acriter D. Athanaſium inſectarunt. Scripſit contrà Meletium, qui anno 326. deceſſit, S. Baſilius Epiſcopus Cappadociæ. Negabat Meletius orandum eſſe cum pœnitentibus, qui in perſecutione timore perterriti, & lapſi, poſtmodùm pœnitentia ducti, ad Eccleſiam piam matrem revertebantur, R. Chriſtus venit quærere peccatores, & reducere oves diſperſas ad ovile: ergo pœnitentes, qui ratione peccati infidelitatis ab ovili receſſerunt, ſtatim ac reconciliati ad ovile iterùm redeunt, cum cæteris Chriſti ovibus iterùm debent communicare, ergo cum cæteris poſſunt Deo orationes ſuas offerre: qui mos ſemper invaluit in Eccleſia, quæ, utpotè pia mater, neminem non modò rejicit revertentem ad gremium per pœnitentiam, poſt lapſum: imò, de reverſione peccarum ad pœnitentiam, exultat: quod expreſſit Chriſtus per parabolam filii, qui poſt diſperſum patrimonium, cum reverſus eſſet ad patrem, iterùm ſtolam veterem recepit à patre, & cum patre in eadem menſa accubuit.

XVI. Memorialistæ, ad Anti-Lutheranos ſpectant: ſortiti ſunt hoc nomen à dogmate, quod circà annum 1550. prædicabant. Ex Gravina

1. Euchariſtiam nihil aliud eſſe quàm memoriale, aut ſignum ad excitandam devotionem. R. Ex iis. quæ dicta ſnnt contrà *Berengarium*, *Benedictum Talmanum*, *Joannem*, *Odccaſtelium*, *Joannem Vvicleſſum*.

2. Euchariſtiam nihil aliud eſſe, quàm credere, non eſſe neceſſariam ſumptionem ſignorum. R. Ex ſupradictis. Tum quia ſi nihil aliud eſſet, quàm credere, quiſquis credit, conficeret Euchariſtiam, & fruſtra ordinarentur Presbyteri pro confectione hujus Sacramenti; neque Chriſtus in cœna dicere debuiſſet: *Accipite, hoc eſt corpus meum*, ſed ſimplicitèr dicere debuiſſet: *Credite, & manducatis corpus meum*. Sed Chriſtus inſtituens hoc Sacramentum: *Accepit panem, benedixit, fregit, dixit, comedite*. Ex quo ſequitur, neceſſariam eſſe ſumptionem ſignorum, quandocumque quis vult realiter ſumere corpus Chriſti.

3. Animam, & corpus ex carne Chriſti paſci, non quia corporaliter manducatur, ſed quia per fidem quandàm putativo modo imputatur. R. Ex iis quæ dicta ſunt ad primum, & ad ſecundum.

4. Homines participes fieri in Euchariſtia non alicujus tangibilis corporis, ſed ſpiritus. R. Etiam ex iis, quæ dicta ſunt ad primum, & ſecundum. Verum quidem eſt, quòd corpus Chriſtì, cum ſit Sacramentali modo in Euchariſtia, non eſt tangibile, falſum tamen eſt, ſumentes Euchariſtiam, ſumere ſpiritum, non corpus, cum realis exiſtentia corporis Chriſti in Euchariſtia, probata ſit contra Sacramentarios; imo ex inſtitutione ſua eſt Sacramentum corporis, nam, quòd ſumatur

ſimul ſpiritus Chriſti, non provenit præciſè ex ratione inſtitutionis, ſed ex ſtatu corporis, quòd nunc, & in æternum eſt vivum. Qua propter in triduo mortis, ſi facta fuiſſet conſecratio, tunc ſolum corpus fuiſſet ſub ſpeciebus, ſinè anima, quia tunc anima ſeparata erat à corpore; qui autem illas ſpecies Euchariſticas in triduo mortis Chriſti conſecratas ſumpſiſſet, non ſumpſiſſet animam, ſed corpus Chriſti, ergo falſa eſt Memorialiſtarum aſſertio ſcilicet, quòd in Euchariſtia ſumatur ſolummodò ſpiritus; ex quo patet ſequi infallibiliter, ut qui modò ſumit Euchariſtiam, ſumat ſimul, & ſemel corpus, Animam, & Divinitatem.

I. Menander, à quo Menandrini, ortum habuit primo currente ſeculo, & utpotè Simonis Magi diſcipulus, eaſdem cum Simone docuit impietates. Magicæ arti pariter deditus, quamvis Magiſtro ſuo ſe majorem jactaret. Fuit genere Samaritanus, & in vico Caparatenſi ortus, incredibilia figmenta compoſuit. De eodem ſcribit S. Ignatius ad Trallenſes: *Fugite Menandrum, & totam collectionem malignitatis ejus*. Menander, ſe ex olympo in hunc mundum ad ſalutem hominum veniſſe effutiebat ita ut omnes ſitientes ſalutem, in ſuo nomine eſſe baptizandos aſſereret, promittens perpetuam in hac vita immunitatem à ſenio illis, qui ſuum baptiſmum ſuſcepiſſent. Confutavit Menandrinos S. Linus.

1. Hunc mundum fuiſſe ab Angèlis factum, & ſolius magicæ artis diſciplina Angelos vinci poſſe ab hominibus, aſſerebat. R. verbo *Angelitæ*. Dixit etiam ſuos diſcipulos nunquam morituros, quem errorem mors ipſa reprobavit.

IV. Mennas, Eccleſiæ Alexandrinæ Diaconus, ex Catholico ſe Arianum fecit, circa annum 315. quapropter una cum Ario, & aliis ejuſdem ſectæ, fuit ab Alexandro Alèxandrinæ Eccleſiæ Epiſcopo proſcriptus. Nomina autem ejuſmodi deſertorum fidei, qui ab Alexandro proſcripti fuerunt, ſunt: *Arius*, *Achillas*, *Aithales*, *Carponas*, alter *Arius*, *Sarmaues*, *Luzojus*, *Lucius*, *Julius*, *Mennas*, *Helladius*, *Cajus*, *Secundus*, & *Theonas*, omnes anathemathe jugulati ab Alexandro, qui, unà cum centum Epiſcopis Ægyptiis, & Libycis, conventu acto, horum prævaricatorum errores damnavit, ſunt autem ſequentes.

1. Non ſemper Deus Pater erat, ſed erat, cum Pater non erat. R. Nam ab æterno Deus Pater eſt, cum ab æterno Verbum genuerit, ſicuti ex pluribus Scripturæ utriuſque teſtamenti locis conſtat, ex quibus, & generatio æterna, & Verbi Divinitas aſſeritur. Ex jam dictis contrà Arianam hæreſim, corruunt ſequentes Arianorum propoſitiones, Divinitatem Verbi impugnantes.

2. Non ſemper Dei Verbum erat, ſed ex non exiſtentibus factum eſt, qui enim erat Deus, eum qui non erat, ex non exiſtente fecit.

3. Aliquando erat, quum non erat; ſiquidem creatura, & factura eſt Filius.

4. Neque verè æqualis ſubſtantiæ eſt Patri, neque verum, & naturale Verbum Patris eſt, neque etiam vera ſapientia ejus; ſed unus quidem ex creatis, & genitis eſt, abuſivè autem Verbum, & ſapientia factum.

5. Mutationi, & alterationi natura obnoxius eſt Filius, ſicut omnia quoque rationalia.

6, Peregrinum quoque, & alienum, ſegregatumque eſt Verbum à ſubſtantia Dei.

7. Inenarrabilis eſt Pater, Filio; neque enim perfectè cernere, poteſt Verbum, Patrem; neque perfectè, & certò eum cognoſcere.

8. Suam ipſius quoque ſubſtantiam, uti eſt Filius, non novit; propter nos namque factus eſt, ut nos per eum, veluti inſtrumentum, crearet Deus, neque is ſubſtitiſſet, niſi nos Dous creare voluiſſet.

XV. Mendicantium quorundam Propositiones Erroneæ Ann. 1443. Quidam ex Ordinibùs Mendicantium Religioſi homines, Eccleſiaſticæ diſciplinæ prorſus ignari, in Taurinenſi præſertim, & Aſtenſi Diœceſibus erroneas quaſdam, ſcandaloſas, & ſacræ Hierarchiæ per-

perturbatrices propoſitiones docebant & prædicabant, quarum tenorem, Auguſtinus Patricius in Hiſtoria Conciliorum Baſileenſis, & Elorentini exhibet c. 127. Sunt autem ſequentes.

1. Parochiani non tenentur de jure Dominicis diebus, & ſolemnibus Miſſas in propriis Eccleſiis Parochialibus audire, ſed ubi pro ſua devotione maluerint, prætermiſſis ſuis Paræciis: neque hæc libertas ipſis adimi poteſt à Synodalibus Conſtitutionibus.

2. Parochiani, ſuis Curatis, illis diebus non tenentur ad oblationem faciendam, ſed voluntatis dantis eſt, cui velit, oblationem facere. Hæc, & præcedens propoſitio innoxiæ ſunt. Vide infra.

3. Obnoxius quavis cauſa, ut Miſſas celebrari curet pro vivis, & defunctis non ſatisfacit debito ſuo, ſi per Curatum Sacerdotem id fieri curet, quoniam ratione beneficii ad id eſt obligatus.

4. Decimarum ſolutio, & ſi de præcepto ſit, non tamen de præcepto eſt, cui ſit ſolvenda: liberum igitur eſt omnibus, cui velint, eas ſolvere, vel in opera pietatis, pro arbitrio impendere.

5. Morientes in habitu, & profeſſione Ordinis Minorum, ultrà annum pœnas Purgatorii non patiuntur: quoniam B. Franciſcus, ex Divino privilegio, quotannis ad Purgatorium deſcendit, Profeſſoreſque omnes ſui Ordinis ad cælum ſecum deducit.

6. Fratres Mendicantes, etiam non præſentati Ordinariis, omnium Confeſſiones audire poſſunt: & qui apud eos ſunt confeſſi, non tenentur, etiam ſemel in anno, confiteri proprio Sacerdoti, nec petere confitendi veniam.

7. Epiſcopi Diœceſani, etiam in ſuis Synodis, non poſſunt ſibi reſervare abſolutiones alquorum criminum, præter caſus in jure expreſſos.

Has propoſitiones ut falſas, & erroneas dàmnavit Synodus Baſileenſis, decrèto edito pridiè idus Februarii, anno 1434. ut refert Auguſtinus Patricius. Sed cum Baſileenſe Concilium, & ſi legitimè cæptum, jure etiam reprobatum ſit, præſertim poſt indictionem Concilii Ferrarienſis, promulgatam anno 1438. neſcio qùid auctoritatis habere valeat damnatio, à Patricio allegata. Certum tamen eſt, omnes memoratas propoſitiones, præter primam & ſecundam reprobari debuiſſe. Jure etiam antiquo obligatos fuiſſe Fideles ad audiendum ſacrum in Eccleſia Parochiali, non inficior, ſicut, & aliquando injunctas fuiſſe, aut conſuetudine inductas oblationes prædictas: attamen utrumque abolitum eſt, & liberæ manent Fidelibus oblationes, ſicut & locus audiendi Miſſam pro ſatisfactione præcepti, exceptis privatis Oratoriis, niſi adfuerit privilegium. Vide la Croix lib. 3. part. 1.

XVI. Mennonitæ. Secta ſunt Anabaptiſtæ, & pertinent ad tertiam claſſem Evangelicorum, à *Mennone Simonis*, Friſio ortum habuerunt. Hic Anabaptiſtarum coriphæus eſſe cenſetur, qui ſeculo decimo ſexto emerſerunt. Excitato tumultu in Friſia, cum ſuis ſectatoribus, oppido Oldecloſter occupato, & multorum ſanguine reſperſo, ibi novam ſectam conatus eſt ſtabilire, quæ per ſuæ perfidiæ ſocios, Holandiam, Friſiam, finitimaſque regiones contaminavit. Habuit impietatis ſuæ adminiſtrum quendam, nomine *Tibba*, à quo Mennonitæ, etiam *Tibbæ* fuerunt nuncupati: ſed, & *Malliapi*, quaſi ſtolidi, à ſtoliditate doctrinæ, quam proponebant Mennonitæ, dicti ſunt; Mennon ſiquidem ſuam doctrinam, adeò certam eſſe aſſerebat, ut eandem à Deo ſe immediatè accepiſſe profiteretur, & ſe inſuper venturum judicare mundum, & Angelos blateraret, fictis miraculis, quæ effutiebat confirmare attentans, quem irridet Eraſmus, eumdem improbans, quòd nunquam ſe ipſum claudicantem Menno ſanare potuerit. Ex Florimondo lib. 2. cap. 16.

1. Ad ſe venientes, licèt baptizatos, Menno iterùm baptizabat. R. verbo *Anabaptiſtæ*.

2. Negabat, Chriſtum ex Virgine natum, ſed cœlitùs de Patris eſſentia corpus attuliſſe dicebat. R. verbo *Albanenſes*.

3. De diſtinctione trium perſonarum in Divinis, aſſerunt Mennonitæ nullam fieri mentionem in Scriptura, malè ſen-

tientes de Trinitatis Myſterio. R. verbo *Bogomilli*, *Deiſtæ*.

IV. Menofantus, Epiſcopus Epheſinus,unus eorum fuit, qui Concilii Nicæni decretis reſiſtentes, Arii dogma probaverunt, vocem *Conſubſtantialis* improbantes in Symbolo. A' Concilio Nicæno anathemate jugulati, iterumque in Concilio Sardicenſi fuit Menofantus damnatus, & ab Epiſcopali dignitate depoſitus. Ex Niceph. lib. 8. cap. 17.

XVII. Mercerus, diuturno carceri in Anglia mancipatus fuit initio ſeculi 17. ob ſequentes errores. Sanctum Baptiſmum blaſphemabat, tanquam ſatanæ inventum. Non alium regenerationis modum, quàm in pedibus admittebat; ejus uſum in ætate adulta differendum exemplo Chriſti, qui in cœna diſcipulis ſuis pedes lavit.

XVII. Metaphoristæ. Metaphoriſtarum auctor, aut certè acerrimus defenſor, fuit *Daniel Camerius*, miniſter Montilienſis, eloquio utique ſatis facundus, ſed ambitioſiſſimus, ac ſeditioſiſſimus, qui, ubicumque adeſſe contigit, diſſenſiones ſeminavit. Præfuit Vapincenſi conciliabulo, celebrato in Delphinatu ab univerſis Calvinianæ ſectæ miniſtris, anno 1603. & etiam alteri coventui, habito à Calviniſtis apud Privatium, ann. 1612. demùm in obſidione Montalbana, anno 1621. cum quadam die, poſt injurioſiſſimam in Regem Ludovicum invectivam, concione publica, habitam, ad urbis muros, & propugnacula cum militibus, furore potiùs in religionem, quàm virtute bellica ſtimulatus ſe conferret, ad firmandos Calviniſtas militantes in rebelli propugnatione, ſubito ictu tormenti ænei è caſtris regiis exploſo, ſtatim miſerrimè occubuit. Ex Spondan. ann. 1603.

1. Dicebat Filium Dei non eſſe propriè Verbum, aut imaginem Dei Patris, ſed tantùm metaphoricè. R. Ex Evangelio D. Joann. Item ex omnibus Sripturæ teſtimoniis, in quibus Divinitas Verbi aſſeritur. Item, Verbum eſſe veram imaginem Dei Patris, expreſſè aſſerunt ſacræ paginæ ad Rom. 8. 29. *Conformem fieri imaginis Filii ſui*. 1. ad Corinth. *Quoniam imago, & gloria Dei eſt*. Item 1. ad Cor. 4. *Chriſti, qui eſt imago Dei*. Inſuper habetur ad Coloſ. 1. *Qui eſt imago Dei inviſibilis*. Tum quia, ſi Verbum eſſet tantum metaphoricè imago, Dei non eſſet Deus, quod idem eſt, ac ſentire cum Arianis. Vide verbo *Alogi*.

2. Dixit, veram Communionem fieri non ſolum in uſu Cœnæ, ſed etiam extra Cœnam; per quem dicendi modum, colligitur fuiſſe etiam Ubiquetarium. R. verbo *Ubiquiſtæ*.

3. Rejecit traditiones non ſcriptas, & cunctas ſacræ Sripturæ verſiones exauctoravit. R. verbo *Bibliſtæ*.

4. Dixit, eſſe veram hanc propoſitionem: *Corpus eſt Deus*, & in Cœna dixit adeſſe corpus, quod eſt Deus. R. verbo *Metamorphiſtæ*.

XVI. Metamorphistæ. Pertinent ad factionem Sacramentariorum: prodierunt ſeculo 16. Ducem habent *Svvenchfeldium*. Ex Staphilo.

1. Aſſerunt Corpus Chriſti, poſtquàm aſcendit in cælum, Deum eſſe factum, ita ut propriè dici poſſit: Corpus Chriſti eſt Deus. Quòd ſi ab ipſis quæratur, quomodo Corpus Criſti adſit in Euchariſtia, reſpondent, adeſſe quidem verum corpus, ſed tale corpus tamen, quod ſit Divina eſſentia, & Deus ſimpliciter, non caro humanæ naturæ conſubſtantialis. R. Nam contradictionem involuit ex omni principio, quòd creatura poſſit fieri Deus, tale eſt Corpus Chriſti, eſt enim creatura Dei: item, etiam in cælo Corpus Chriſti eſt materiale, ſicut & ſub ſpeciebus Euchariſticis ergo non poteſt eſſe Deus. Tum quia, hoc quòd eſt incipere eſſe Deus, omnino repugnat eſſentiæ Divinæ, quæ ſemper ab æterno fuit, & numquam habuit initium. Tum quia in Euchariſtia eſt verè, & realiter Corpus Chriſti; ſed ſi Corpus Chriſti in Euchariſtia eſſet Deus, falſa eſſet propoſitio à Chriſto prolata in cœna: *Accipite, & manducate, hoc eſt corpus meum*. Sed amentiam hanc deſeramus; nam cuivis in principiis fidei vel levitèr inſtructo, ſuppetent efficaciſſimæ rationes ad convincendos Metamorphiſtas. Vide verbo *Majeſtatici*.

III. Metangismonitæ. Prodierunt cirà annum 220. ſub Imperio Eliogaboli.

Dicti ſunt Metangiſmonitæ, à voce Metangiſmon, quæ ſignificat invaſationem, ſivè mixtionem minoris vaſis in majus. Aſſerebant itaque, Filium eſſe in Parte, tamquàm vas parvum in vaſe majori, ac ſi Filius non eſſet æqualis Patri: docet autem Eccleſia, quòd in Trinitate totæ tres perſonæ ſunt coæquales. Confutavit hos hæreticos Diodorus Epiſcopus Nicomedienſis. Ex Filaſtrio.

XVI. Methonymici. Sunt illi, qui verba conſecrationis methonymicè, ſeu figuratè accipiunt. Ex Sandero.

Volunt, quòd panis propoſitus, carnem Chriſti ita exhibeat, ut unum pro alio accipiatur: ſicut cum dicitur, Petra erat Chriſtus. Hinc illa verba *Corpus meum* dicunt, ſignificare ſignum corporis. R. Ex iis quæ dicta ſunt contrà. *Berengarium*, *Joannem Odechaſtelium*, *Joannem Vvicleffum*, & alios Sacramentarios, ad probandam realem exiſtentiam Corporis Chriſti in Euchariſtia.

XI. Michael Cerularius, Patriarcha Conſtantinopolitanus, ſucceſſit Alexio, anno 1043. genere quidem illuſtris, ſed genio turbulentus, in Romanam Eccleſiam cœpit debacchari ann. 1053. una cum Leone Acridano, tempore Leonis Romani Pontificis, qui Michaelem, & Leonem vanitatis, & inſultationis in Romanam Eccleſiam, erudita Epiſtola redarguit, miſſiſque in Græciam à Leone Pontifice Legatis, ad conciliandam unitatem intèr Græcos, & Latinos. Legatorum colloquium Michael devitavit, & eorundem decretis parere recuſans, nec reſipiſcens, multorum convictus errorum, in Templo S. Sophiæ, coram univerſo populo, & Clero, cum ſuis ſectatoribus fuit excommunicatus. Capita accuſationum, quæ in Eccleſiam inferebat Michael Cerularius, ſunt ſequentia num. 17, partim falſa, partim autem ſancta, & protervè rejecta.

1. Quòd Latini azyma conſecrantes, cum Judæis communicent, nec aptam aſſumant Euchariſtiæ conficiendæ materiam.
2. Quòd ſuffocata comedant.
3. Quòd barbas radant.
4. Quòd Sabbatis jejunent.
5. Quòd immundorum animalium carnibus veſcantur.
6. Quòd Monachi Latini carnes edant.
7. Quòd Latini primam Quadrageſimæ hebdomadam; nec non Quiquageſimæ, carnium eſu violent.
8. Quòd ſacro Symbolo particulam *Filioque* addiderint, & malè de Spiritu ſancto ſentiant.
9. Quòd in ſacra Liturgia hæc verba alta voce proferant: *Unus ſanctus, unus Dominus Jeſus Chriſtus, in gloria Dei Patris per Spiritum ſanctum.*
10. Quòd apud Latinos duo fratres, duas ſorores ducant.
11. Quòd in Miſſa, tempore communionis, Miniſtrorum, alter alterum oſculetur.
12. Quòd Latini Epiſcopi annulis ornentur, ceu Eccleſiarum ſponſi.
13. Quòd Latini Epiſcopi ad bellum proficiſcantur, & manus ſuas humano ſanguine contaminent.
14. Quòd merſionem unicam in Baptiſmo uſurpent.
15. Quòd ſalem in os baptizandorum immittant.
16. Quod nec Sanctorum Reliquias, nec ſacras Imagines venerentur.

XIV. Michael de Cesena, de quo diſſerit Vvandingus, Generalis Ordinis Minorum, ob ſuam pertinaciam in ſuſtinenda propoſitione hæreticali circa paupertatem, exautoratus, una cum duobus iniquitatis ſociis, [nempè Bonagratia Bergomenſi, Converſo Ordinis, qui Procurator conſtitutus ad defendendum Decretum. Pſeudo-Capituli Peruſini, procaciter auſus eſt à ſententia Pontificis appellare, & Guillelmo Ochamo Anglo, viro cæteroquin doctiſſimo, Scoti diſcipulo, & Nominalium ſcholæ Coriphæo, utique ob ſua ſtudia laudando, niſi hæc in malum uſum convertiſſet, ad defendendam ſcilicet erroneam propoſitionem de paupertate] hæreſim Gerardi Segarelli renovavit quoad illud, quòd aſſerebat, Chriſtum, & Apoſtolos nihil habuiſſe proprium, neque in communi. Fuit à Joanne XXII. damnatus, & à præſidentia Religionis ſuæ depoſitus. Avenio-

nionem vocatus ad cauſam ſuæ hæreſis dicendam, Ludovici Bavari protectione fretus, Pontificem contempſit, & Ludovico dixiſſe fertur: *Suſtine me enſe, & defendam te calamo*. Avenione recedens, Piſas ſe contulit, & Antipapæ Petro Corbario adhæſit, non deſiſtens conſilia, & favores ſchiſmaticis continuò præbere; fuit enim auctor Bavaro, ſententiam in Joannem XXII. verum Pontificem promulgandi Piſis, cum præmiſiſſet concionem, in qua de hæreſi Summum Pontificem accuſabat, ob Conſtitutiones de paupertate Chriſti, & Apoſtolorum, à Joanne Papa promulgatas. Suſtinere contendebat Michael de Cæſena, quòd Chriſtus, & Apoſtoli nihil jure proprietatis, & dominii, ſeu juris proprii, neque in ſpeciali, neque in communi habuerint; quæ aſſertio, utpote Scripturæ ſacræ contraria, tanquàm erronea, & hæretica damnata fuit iteratis vicibus à Joanne XXII. Ex hac aſſertione aliam deducebat Michael de Cæſena, in qua ſcilicet aſſerebat, quòd Fratres Minores, utpotè Apoſtolicæ vitæ imitatores, nullum habere poſſunt dominium quarumcumque rerum, etiam earum, quæ uſu conſumuntur, ſed habere tantummodò ſimplicem uſum facti; dominio, ac proprietate rerum, Eccleſiæ Romanæ, ejuſque Pontifici reſervata: quæ propoſitio etiam à Joanne XXII. damnata fuit. Quis enim ſanæ mentis non videat, quòd dominium ab uſu facti ſeparari non poteſt, maxime in eſculentis, & poculentis? Quis, dicat unius fruſti panis, unius ovi, quæ ad ſuſtentandam vitam conſumuntur à Fratribus Minoribus, dominium eſſe apud Pontificem, & uſum apud comedentes? Certum eſt, quòd de rebus, quæ uſu conſumuntur, dominium ab uſu facti ſeparari non poteſt; hanc enim veritatem evincunt rationes ſcholaſticæ. Meritò itaque, propter præfatas aſſertiones, damnationem ſubjit Michael de Cæſena, una cum ſectatoribus ſuis, qui præter prædicta futilia paradoxa, ſuſtinebant etiam ſequentia, nimirùm, Imperatorem poſſe Papam deponere, & depoſitum declarare. Sed jam verbo *Guillelmus Ocham* reprobatam exhibuimus hanc propoſitionem.

Huc ſpectant errores aliorum Minoritarum, qui facti, præcipuè in Sicilia, à Religione Apoſtatæ, ſub ſpecie ſtrictioris obſervantiæ, obſervantiam omnem abjecerunt, de quibus agit Spondanus, anno 1318. quorum audaciam Joannes XXII reprimere curaverat, qui Pſeudominoritæ, cum ſibi ſapere viderentur, ſed ſuprà modum inſipientes, multis in materia fidei diſſeminatis erroribus, novam Religionem, ſeu potiùs ſatanæ conventiculam inſtituere præſumpſerunt, conſtituto ſibi capite, quodam Apoſtata Ordinis, & refuga, cui nomen erat *Henricus de Ceva*. Horum aliqui pertinaciores, & reſipiſcere renuentes, Maſſiliæ fuerunt combuſti. Crediderim hos Apoſtatas fuiſſe germen Beguinorum, quos Clemens V. in Viennenſi Concilio jam damnaverat; qui duas fingebant Eccleſias, unam carnalem, & maculatam, ſcilicet Romanam: aliam ſpiritualem, quæ ſolùm apud ipſos eſſet: aſſerebant Sacerdotes, & Eccleſiæ Miniſtros, ita eſſe auctoritate deſtitutos, ut non poſſent Sacramenta conficere; Evangelium Chriſti in ipſis tantummodò eſſe completum, quod hactenus fuerat obtectum: ſe ſolos eſſe ſinè peccato, & qui eos non ſequerentur, non poſſe ſalvari. Quibus figmentis etiam addebant ſequentes errores.

1. Nullo pacto, aut eventu jurandum eſſe. R. verbo *Cathariſtæ*. Tum quia, in lege ſcripta legimus, Deum aliquando exegiſſe juramentum.

2. Niſi mulier virginitatem in matrimonio deperditam deploret, non poſſe ſalvari, quia matrimonium, peccatum reputabant. R. Ex iis, quæ dicta ſunt contrà *Adamitas*, & *Encratitas*.

3. Simplicem fornicationem non eſſe peccatum. R. verbo *Florinus*. Adde, quòd tertia aſſertio repugnat ſecundæ; non enim minùs deperdi poteſt virginitas per ſimplicem fornicationem, poſito quòd mulier ſui juris ſit, quàm per matrimonium, cum hoc diſcrimine, quòd, cum per contractum matrimonialem fiat mutua traditio corporum, uxorati convenien-

nientes non peccant, imò tenentur, ſi aliud non obſtet, reddere debitum: in fornicatione verò, contra jura naturæ in damnum prolis peccatur.

XVI. Michael Servetus. Ortus eſt anno 1531. novus Hæreſiarcha Michael Servetus, Hiſpanus Tarraconenſis. Cum diù Lutetiæ Pariſiorum commoratus, operam dediſſet medicinæ, indè in Africam ſe contulit, ad aquirendam Alcorani cognitionem, deindè primùm favere cæpit Anabaptiſtis, mox Samoſateni, Arii, & Macedonii plures renovavit errores, ſcripſitque libros ſeptem contrà Sanctiſſimam Trinitatem, hoc titulo: *De Trinitatis erroribus libri ſeptem, per Michaelem Servet, alias Revet, ab Aragonia, Hiſpanum*. Inſuper, ſcripſit Dialogorum de Trinitate, libros duos. De juſtitia Regni Chriſti, capitula quatuor. Poſt multos per Europam, & Africam circuitus, Genevam appulit, ubi, Calvino inſtigante comprehenſus, poſt multam cum Calvino diſputationem, procurante eodem Calvino, qui Serveti doctrinam tamquàm blaſphemam, & impiam improbaverat, vivus Genevæ fuit combuſtus. Hinc occaſionem nactus Calvinus, tractatum ſcripſit, in quo probare nititur, rectè à Magiſtratu hæreticos pœna mortis puniri: ex quo factum eſt, ut Calvinus contrà ſe ipſum, & omnes ſectarios proceſſum damnationis compoſuerit, cum non minùs Calvinus cum ſuis ſectatoribus, ſit Michaele Serveto blaſphemus, impius, & infidelis. Serveti doctrina Poloniam, Tranſylvaniam, & Hungariam infecit. Potiores Serveti errores ſunt ſequentes.

1. Baptiſmum parvulorum reprobabat, quem, privata tantum Pontificum auctoritate niti dicebat appellabatque: deteſtandam in Regno Chriſti abominationem, trigeſimo ſolùm ætatis anno conferri debere aſſerebat. R. verbo *Anabaptiſtæ*, *Arcontici*, *Buccerus*, *Eleuthero-Papiſtæ*.

2. Magiſtratum omnem rejiciebat. R. verbo *Anabaptiſtæ*.

3. De Euchariſtia ſentiebat cum Sacramentariis, nimirùm, Symbolum tantùm eſſe, & ſignum. R. verbo *Energici*, *Calvinus*, *Oecolampadius*.

4. In Sanctiſſimam Trinitatem blaſphemus, dicebat, ſolùm Patrem eſſe Deum. R. Pluribus locis in hoc opere, ubi tam Filii, quàm Spiritus ſancti Divinitas aſſeritur. Vide *Deiſtæ*, *Anti-Trinitarii*, *Arius*.

5. Chriſtum eſſe perſonam tunc factam, cum homo factus eſt. R. verbo *Berillus*.

6. Spiritum ſanctum non eſſe Deum, ſed aliquid ex eſſentia Dei, levem ſolummodo, & tenuem aliquam auram, quæ in creatione Mundi primùm prodierit. R. verbo *Aeriani*, & *Airani*.

7. Deum in ſubſtantia ſua partes, & partitiones continere, ita confundens Creatorem, cum creatura, ut diceret, Deum in lapide eſſe propriè lapidem, in Leone eſſe propriè Leonem. R. Quia Dei eſſentia eſt indiviſibilis; quod enim eſt diviſibile, eſt mutationi obnoxium, non eſt Deus. Deindè, omne quod partes habet, eſt mutationi obnoxium, Deus autem eſt immutabilis, ùnde ipſe dixit: *Ego Dominus, & non mutor*. Et David: *Tu autem idem ipſe es*. Tum quia, ſi Deus in lapide eſſet propriè lapis, deberet dici poſſe ad convertentiam: Deus eſt propriè lapis: Lapis eſt propriè Deus; ex quo dicendi modo, patet quot ſequerentur abſurda.

8. Nunquàm fuiſſe in lege Deum adoratum, ſed Angelos Deum adumbrantes. R. Ex pluribus Scripturæ textibus, ex quibus evincitur Deum ſemper adoratum, & Angelos, ut Dei miniſtros, etiam in lege fuiſſe cognitos, ipſiſque ſolummodò, tanquàm Dei miniſtris, honorem fuiſſe à Patriarchis, & Prophetis impenſum: & ſi quando adorati, intentio tamen tendebat in Deum, ut ex ipſiſmet verbis Scripturæ patet. Præceptum inſuper erat: *Dominum Deum adorabis, & illi ſoli ſervies*. Item in Pſalmis, continuò de adoratione Dei exhibenda, & exhibita ſit mentio.

9. Ob peccatum originis neminem damnari, eo quòd peccatum originis corpus tantùm, non animam inficiat. R. Nam decedentes cum peccato originis, damnari pœna damni, conſtat ex Evangelio, ubi legitur: *Niſi quis renatus fue-*

Digitized by Google

fuerit ex aqua &c. Item ; reprobatur ex iis , quæ dicta ſunt contrà *Armenos* , *Arconticos* , *&* *Buccerum* , ad probandam neceſſitatem Baptiſmi . Inſuper, homines antè redemptionem appellantur *Maſſa damnationis* , *Vaſa iræ &c.* apud Apoſtolum , & antiquos.

10. Quòd anima antè vigeſimum annum peccare nequeat.

11. Turcas, per orationes ſuas , promiſſiones Chriſti conſequi poſſe.

12. Homines , ſine cognitione Chriſti, ſub Evangelio ſalvari poſſe. Hæc , & ſimilia figmenta propagavit Servetus, quæ ulteriori reprobatione non indigent,cum ſatis per ſe pateat , quantùm ſint rationi diſſona : quis enim neſciat , antè vigeſimum annum homines à Magiſtratibus puniri ? non autem poſſent eſſe pœnæ obnoxii , ſi non eſſent capaces delicti . Quis unquàm audivit , pueritiam , ſeu rationis non uſum protrahi uſque ad vigeſimum ætatis annum , cum in pluribus experientia doceat , quòd etiam antè ſeptimum annum malitia ſuppleat ætatem . Capax peccati eſt , quiſquis ſufficientem habet cognitionem boni , & mali , & declinat à bono cognito, ut faciat malum. Horrendum inſuper eſt, quod dicit Servetus de Turcis; idem dicendum foret de quibuſqcumque. quamcumque ſuperſtitionem profitentibus . Promiſſiones Chriſti non niſi iis , qui ſub lege Chriſti militant, a Chriſto ſunt factæ ; quare ſæpè inculcat Chriſtus , ut ejus mandata ſervemus: ſuos autem amicos, Chriſtus ſolum eſſe declarat , quoſcunque præcepta ejus ſervantes : *Vos amici mei eritis , ſi feceritis , quę præcipio vobis* . Quod ſi promiſſiones Chriſti conſequi poſſent, qui orant extera legem Chriſti, ſuperfluum fuerat , quòd Chriſtus legem Evangelicam inſtituiſſet , & ſatis erat , quòd orationem perciaeret. Orationem autem ſolam non ſufficere ad ſalutem , probatum eſt contra *Adelſinum*. Ex dictis ſequitur , falſum eſſe , quod homnes ſinè agnitione Chriſti poſſit ſalvari , dummodò ſint agnitionis capaces ; ſecùs eſt de amentibus , qui poſt ſuſceptum tamen Baptiſmum , ſalvantur in fide Matris Eccleſiæ , quæ ſupplet eorum cognitionis defectui . Ceterùm expreſſe Chriſtus dixit: *Qui crediderit* , *&* *baptizatus fuerit , ſalvus erit . Qui non crediderit , condemnabitur* . Neceſſaria ergo eſt fides ad ſalutem ; fides autem haberi nequit ſinè agnitione Chriſti ; ergo falſum eſt, quod ſinè agnitione Chriſti quis poſſit ſalvari , quod argumentum urgentiſſimè promovet S. Auguſt. lib. 3. contrà Julian. Pelagian. oſtendens , quòd , ſi potuerunt aliqui ſalvari ſinè fide in Chriſtum evacuatum erit Myſterium Crucis .

XVI. Milonus Coverdalus. Fuit contra Euchariſtiam blaſphemus, cujus facinus perſtringit Rinal. ad ann. 1550.

II. Millenarii , dicti ſunt , licèt impropriè , qui aſſerverunt animas prædeſtinatas ad gloriam , non admitendas ad viſionem , niſi poſt extermum judicium . Hujus ſententiæ auctor fuit S. Papias Hierapolitanus Epiſcopus in Aſia Minori , Joannis Senioris auditor , Paulò poſt initium ſeculi ſecundi: cujus ſententiæ adhæſerunt & plures Sancti viri , ſed citrà hæreſim ; nam cum tunc temporis , nondum eſſet ab Eccleſia definita hæc quæſtio , ſcilicet , an animæ beatæ admitterentur ad gloriam antè, vel poſt diem judicii , liberum erat unicuique ſtare pro alterutra opinandi parte . Cum tamen nunc temporis definitum ſit ab Eccleſia , nempè à Benedicto XII. & in Synodo Florentina ſeſſ. ultima & in Tridentina ſeſſ. 25. de invocatione Sanctorum , animas , quæ purgatione non indigent , ſtatim poſt mortem admitti ad gloriam , non amplius liberum eſt, citrà hæreſim, adverſam tenere ſententiã quæ tamen adhuc diſtat ab errore Chiliaſtarum , qui propriæ Millenariorum eſt, de quo actum verbo *Chiliaſtæ* , *&* *Cerinthus* , quem aliqui volunt fuiſſe Millenariorum primipilum , illorum ſiquidem , qui regnum Chriſti conſtituentes in oblectamentis mundi , dicebant regnum Chriſti cum electis , duraturum poſt judicium mille annis in Judæa ; cui ſententiæ cum pertinaciter adhæreret Apollinarius , à Damaſo Papa damnatus eſt . Itaque Millenarii , de quibus hìc agimus, quorum auctor fuit Papias,

pias, quem ſecuti ſunt plures viri ſanctitate, & doctrina illuſtres, regnum Chriſti glorioſum, ſpirituale, æternumque credebant, aſſerentes tamen, animas poſt ſeparationem à corpore, quàdam felicitate fruentes, non niſi poſt extremum judicium, facta reſurrectione corporum, admittendas ad regnum æternum; & quia antè judicium adhuc plures anni intercedent, ideò Millenarii dicti, non niſi longum tempus ſignificare volentes per mille annos: animas autem introducendas ad regnum, à Chriſto paratum animabus juſtis poſt reſurrectionem, inrerim in loco à pœnis immuni à Deo cuſtodiri aſſerebant: qui dicendi modus, nunc ab Eccleſia damnatus, ut dictum eſt, ulterius roprobatur auctoritate plurium Sanctorum, aſſerentium animas purgatas, vel ſinè labe ſeparatas à corpore, non expectare ultimum judicium, ut admittantur ad gloriam: intèr quos apertè S. Bernardus ſerm. 2. de S, Malachia, aſſerit hunc Sanctum introductum ad gloriam: *Non immeritò hodie S. Malachias in conſortium Angelorum recipitur, quando pari cum Angelis gloria, & felicitate lætatur*. Sed etiam ex verbis à Chriſto dictis Latroni in Cruce morienti Luc. cap. 23. *Hodie mecum eris in Paradiſo*, apertè conſtat animas juſtas ſtatim introduci ad gloriam, ſicut animæ reprobæ ſtatim introducuntur ad pœnam: Legitur enim Luc. 16. *Mortus eſt dives, & ſepultus eſt in Inferno*. Item Pſal. 126. *Cum dederit dilectis ſuis ſomnum, ecce hæreditas Domini*. Ergo juſti ſtatim poſt deceſſum hæreditatem Domini conſequuntur. Autoritates autem Scripturæ, quæ à Millenaris adducuntur, ad probandum animas juſtas ſtatim non introduci ad gloriam, intelligendæ ſunt de gloria completa, quæ non habebitur quo ad copora, niſi poſt judicium, quando etiam corpora per dotes glorioſas, una cum animabus glorificabuntur. Diſſimulandum tamen non eſt, ut jam monui, in primis Eccleſiæ ſeculis, non paucos ex Catholicis Scriptoribus, Juſtinum, Irenæum [quibus adſtipulatur Tertullianus] Nepotem, Præſulem Ægyptium, Lactantium, Severum ſuplitium &c. videri in ea mente, ac Sententia fuiſſe: nimirum, Sanctos non niſi poſt generalem corporum reſurrectionem, ad intuitivam Dei viſionem, eſſe admittendos. In quam ſententiam, 14. Eccleſiæ ſecolo, plus æquo adhuc propenſus fuiſſe videtur Joann. XXII. qui tamen nihil ex Cathedrà definiens, & ad credendum Fidelibus proponens, ſolum ut privatus doctor locutus eſt in hac materia: nec quidem affirmando ſed per modum privatæ interlocutionis inſinvando: qua de re vide Joann. Villan. lib. 10 hiſtor cap. ultimo; morti verò proximus, germanum veritatis[non dum definitæ]ſenſum authenticè expreſſit, veritus, ne aut ſiniſtra ſententia ejus nomini fieret aliquando injurioſa, aut ſe eam definitivo modo docuiſſe putaretur. Vide etiam Raynald. anno 1334. num. 37. Inde tamen non eſt inferendum præfatos ſcriptores hæreticos fuiſſe; nam cum hæc quæſtio nondum aſſet eliquata, & ultimo Eccleſiæ judicio definita, hæreſeos incuſari non debent, quicumque ſine pertinacia eam propugnabant; hæreſis quippe naſcitur ex pertinacia, qua error ab Eccleſia proſcriptus defenditur, ut egregiè innuit S, Auguſtinus Epiſtola 43. alias 162. cap, 1. num. 1. *Qui ſententiam ſuam quamvis falſam atque perverſam, nulla pertinaci animoſitate defendunt, quærunt autem cauta ſolicitudine veritatem, corrigi parati, cum invenerint, nequaquam ſunt inter hæreticos deputandi*.

Quia verò S. Doctor noſter Mellifluus Bernardus contrarium alicubi docuiſſe videtur nimirum juſtorum animas, licèt plenè purgatas, non niſi poſt generalem corporum reſurrectionem æterna felicitate potiri, ideò opere pretium eſt tam eximium Doctorem ab hoc errore, licèt ſuo tempore non damnato, vindicare, ne, & ipſe in erroris patrocinium aſſumatur. Igitur S. Doctor. ſerm. 2. in feſto omnium Sanctorum; de ſtatu piorum poſt mortem verbà faciens: *Jam verò*, [inquit] *conſummato, militiæ tempore, gaudium habent ſancti etiam in ſpiritu ſuo adveniat dies illa qua introire mereantur in gaudium Domini ſui Interim quip-*

pè ſub altari eos eſſe: & non ſuprà, ipſe vos doceat, qui, ut ſcribit in Apocalypſi, ſub altari ipſo, eorum etiam voces audivit. Aduc ergo ſignatum eſt ſuper eos lumen vultus Domini: & licet non plenam, habent tamen lætitiam multam in corde ſuo, donec veniat dies illa, qua implebit eos lætitia cum vultu ſuo. Interim, inquam, convertuntur animæ illæ in requiem ſuam donec veniat dies, qua introire mereantur in requiem Domini. Tria hic dicit S. Bernardus. 1. Animas illas Sanctorum, poſt mortem eſſe ſub altari, non ſupra. 2. Adhùc ſuper eas ſignatum eſſe vultum Domini, quod certe viſionem abſtractivam, non verò intuitivam videtur deſignare. 3. Eas lætitiam quidem habere, donec veniat dies illa, quà Deus implèbit eas lætitia cum vultu ſuo, ergo ante diem illam vultu Dei, ſeu viſione intuitiva non fruuntur.

2. Sermone 3. in eodem feſto num. 1. tres diſtinguit ſanctarum animarum ſtatus; primum in corpore corruptibili; ſecundum ſine corpore; tertium in beatitudine conſumata. Primum in tabernaculis; ſecundum in atriis; tertium in domo Dei, tum addit: *Jam multi ex nobis in atriis ſtant, expectantes donec recipiant corpora ſua, donec impleatur numerus fratrum. In illam enim beatiſſimam domum, non ſine nobis intrabunt, nec ſinè corporibus ſuis: id eſt, nec Sancti ſinè plebe, nec ſpiritus ſine carne, neque enim præſtari decet integram beatitudinem, donec ſit homo integer cui detur; nec perfectione donari Eccleſiam imperfectam.* Animæ porrò illæ, quæ ſunt in atriis, non in domo, Deum intuitive nondum vident.

3. Sermone 4. in eodem feſto, per altare, de quo S. Joannes in Apocalypſi, intelligit humanitaten Chriſti, ſub qua Sancti requieſcunt, donec ad claram Dei viſionem admittantur; ſic enim loquitur: *Altare ipſum, de quo nobis habendus eſt ſermo, nihil aliud arbitror eſſe, quam corpus ipſum Domini Salvatoris. Interim ergo ſub Chriſti humanitate feliciter Sancti quieſcunt, in quam nimirum deſiderant etiam Angeli ipſi proſpicere, donec veniat tempus, quando jam non ſub altari collocentur, ſed exaltentur ſuper altare. Sed quid dixi? numquid humanitatis Chriſti gloriam, non dicam hominum, ſed vel Angelorum aſſequi poterit quis, nedum ſuperare? Quonam igitur modo ſuper altare dixerim exaltandos eos, qui nunc ſub altare quieſcunt? viſione utique, & contemplatione, non prælatione. Oſtendet enim nobis Filius ſemetipſum, non in forma ſervi, ſed in forma Dei. Oſtendet nobis Patrem, & Filium, & Spirtum ſanctum, ſinè quà nimirum viſione, nihil ſufficeret nobis. Undè Beatus Joannes in Epiſtolà ſua: nunc inquit, Filii Dei ſumus, ſed nundum apparuit quid erimus, ſcimus autem, quoniam cum apparverit, ſimiles ei erimus, quoniam videbimus eum ſicuti eſt.* Docere hic videtur apertè S. Bernardus, Sànctos ſub altari, hoc eſt humanitate Chriſti quieſcentes, poſteà ſuper altare exaltandos; atque tunc Deum eſſe viſuros, ſicuti eſt in ſe, eà nimirum viſione, de qua loquitur S. Joannes, quæ certè intuitiva eſt; ergo àntequam exaltentur ſuper altare, hoc èſt ante generalem corporum reſurrectionem, Sancti, Divino conſpectu apertè non fruuntur.

Ad hæc S. Bernardi teſtimonia, dico, mentem S. Doctoris eſſe, animas Sanctorum perfectâ, & conſumatâ beatitudine donandas non eſſe, niſi poſt corporum reſurrectionem, ut conſtat ex Serm. 2. num. 4. *Licèt* [inquit] *non plenam, habent tamen lætitiam multam*; Et num. 8. *Eſt ergo multitudo dulcendinis, quæ abſcondita eſt, magna quidem, & magna valde, nec dum tamen perfecta*; Et poſteà: *Ad requiem, exutæ à corporibus animæ ſanctę, protinus admittuntur: ad plenam autem gloriam regni, non ita:* Et Serm. 3. num. 1. *Neque enim præſtari decet integram beatitudinem, donec ſit homo integer, cui detur; nec perfectione donari Eccleſiam imperfectam.* Et nnm. 2. *Ipſarum ſine corpore compleri lætitia, perfici gloria, conſumari beatitudo non poteſt .... ut nec dum tota earum affectio libere pergat in Deum, ſed contrahatur quodammodò, & rugam faciat, cum inclinatur deſiderio corporis.*

Vides

Vides igitur in his locis, undè objectio petitur, riſulutionem contineri. Ex quibus facilè eſt ad ſingula reſpondere.

Ad 1. itaque. Animæ ſunt quidem ſub altari, ſed non privantur viſione Dei ſimpliciter intuitiva, ſed tantum gloria perfectâ, & integra, quæ dicit corpus, ſimul cum anima glorificatum.

Ad 2. Super eas ſignatum quidem eſt lumen vultus Domini, ſed modo longe perfectiori, quam in viatoribus: iſtis abſtractiva, illis clara, & intuitiva Dei viſio conceditur.

Ad 3. Poſt reſurrectionem Deus lætitia quidem vultus ſui plena, integra, & conſumatâ implebit Sanctos, ſed anteà fruuntur ea lætitia inenarrabili, quæ ex claro, & intuitivo Dei conſpectu naſcitur.

Ad teſtimonium ex ſerm. 3. patet ex moxdictis reſponſio: Sancti in atriis, ſeu ſub humanitate Chriſti collocati, nondum ſunt in domo, per viſionem ſcilicet completam, & conſumatam, conceditur: per viſionem ſimpliciter intuitivam, negatur. Eadem eſt reſponſio ad id, quod ex ſerm. 4. opponitur; Sancti nempè, qui ſunt ſub altari, poſteà cum exaltati fuerint ſuper altare, Deum viſuri ſunt modo perfectiori, quam antè, concedo: Deum ſimpliciter viſuri ſunt, negatur; uiſio enim illa Dei clara, & intuitiva plures habet perfectionis gradus: eſt autem S. Bernardi ſententia, etiam intenſivè, & quo ad gradus augendam eſſe Sanctorum fœlicitatem poſt generalem corpororum reſurrectionem.

Cæterum, S. Bernardum admiſiſſe Sanctos plenè purgatos, ſtatim poſt mortem æterna beatitudine donari, colligitur etiam ex ipſius epiſtola 374. ad fratres de Hibernia, ubi alloquens S. Malachiam, ſic ait: *Abſit ut tua nunc, o Anima ſancta, minùs efficax eſtimetur oratio, quando præſenti vividiùs ſupplicare eſt majeſtati, nec jam in fide ambulas, ſed in ſpecie regnas. Abſit ut imminuta, nedum exinanita tua illa, tam operoſa Charitas reputetur, cum ad fontem ipſum Charitatis æternæ procumbis, pleno hauriens ore, cujus, & ipſa priùs ſtillicidia ſitiebas.*

I. Minæi. Nova Nazaræorum hæreſis, poſt cladem Jeroſolymæ, in Borræorum regione Decapoli, & Bazanitide emerſit; iſti Chriſto credebant, & Evangelium Matthæi adhibentes, circumciſionem retinebant. Dicti ſunt etiam *Naxaræi*, ut teſtatur D. Hieronymus, epiſt. 89, contra quos ſcripſerunt Juſtinus, Irenæus, Origenes, & plures alii.

XIV. Millectus quem Illiricus inter Luteri anteſignanos conſtituit, fuit Pragenſis Canonicus per vicinas provincias curſitans, ubiq. predicabat natum antichriſtum; extinctam eſſe veram Eccleſiam, ipſiq. ſoli viam ſpiritus fuiſſe a Deo revelatam, contra cujus inſanias Gregorius XI. excitavit Germaniæ Epiſcopos ut Milletii inſolentiam comprimerent.

XVI. Miniſtri Calviniani, undè ſic dicti. Inter tres primos diſcipulos, quos ad diſſeminandam ſuam hæreſim Calvinus adhibuit, unus fuit, cui nomen *Bonus homo*. Hic in Pictavienſi Accademia inſtitutiones juris in Miniſtraria legebat: Miniſtraria nuncupabatur juris auditorium, in quo præfatus *Bonus homo* inſtitutiones explanabat. Qua propter non alio, quàm *Miniſtri* nomine, *Bonus homo* à Calvino appellabatur; ex quo factum, eſt ut omnes Calvinianæ hæreſis diſſeminatores, *Miniſtri* nuncupari cæperint, & uſque in hodiernum diem, *Miniſtri* nuncupentur. Ex Spondan. ann. 1534.

III. Miſericordes, fuerunt quidam hæretici Origeniſtæ, qui in alium extremum errorem, Prædeſtinatianis è diametro contrarium lapſi ſunt, de quibus S. Auguſtinus lib. 21. De Civit. Dei cap. 18. hæc ait: *Illi multò majorem miſericordiam Deo tribuunt, erga hominum genus. Diſcunt enim de malis, & infidelibus hominibus divinitùs quidem verum prædictum eſſe, quòd digni ſint pœnà; ſed cum ad judicium ventum fuerit, miſericordiam eſſe ſuperaturam: donabit etenim eos,* [*inquiunt*] *miſericors Deus precibus, & interceſſionibus Sanctorum ſuorum*. Extendebant ergo illi Divinam miſericordiam, ac beneficium mortis Chriſti ad damnatos homines, quos à ſuppliciis ſuis aliquando liberandos, & æterna vita donandos eſſe confidebant, contrà

ſententiam Chriſti in illos latam, Matth. 25. *Ite malidicti in igne æternum*; & contra Eccleſiæ fidem in Symbolo S. Athanaſii aſſertam, *& qui bona egerunt ibunt in vitam æternam, qui verò mala, in ignem æternum*. Plures eorum ordines diſtinguit ibidem Sanctus Doctor, capitibus 19. 20. 21. 22. Alii ex hac ſecta, ab æterno ſupplicio etiam infideles liberandos aſſerebant. Alii eos tantum, qui Chriſti Baptiſmate abluti, participes corporis ejus facti fuiſſent, in quacumque hæreſi, vel impietate permanſerint. Alii, omnes, & ſolos Catholicos, qui in Eccleſia Catholica perſeveraſſent, quamvis in ea male viventes. Alii denique putabant eos tantum modo arſuros illius æternitate ſuplicii, qui pro peccatis ſuis facere dignas eleemoſynas negligunt, juxta illud Jacobi in ſua Epiſtola canonica, cap. 2. *Judicium enim ſinè miſericordia illi, qui non fecit miſericordiam*, Hos omnes, ſolidè, more ſuo refellit ibidem S. Doctor.

Molinaei. Vide *Carolus Molinæus.*

Molinos Vide *Quietiſtæ*.

II. Monarchici. A' quodam viro hæreſiarcha, cui nomen Praxeas, viguit cadente ſeculo ſecundo, prodierunt hæretici, dicti Monarchici, eò quòd dicebant, in SS. Trinitate unam tantum eſſe perſonam. R. verbo *Bogomili*. De his agit Tertull. adversùs Praxeam.

XVI. Monasterienses. In Monaſterio, Vveſtphaliæ urbe, anno 1534. pullalavi hæc Anti-Lutheranorum ſecta, Duce Joanne Bocheldi Sartore Leidenſi, qui in cœna omittenda eſſe dicebat illa Domini verba; *Hoc eſt Corpus meum*, & eorum loco hæc ſubſtituit: *Accipe, ede, memento Domini*. Ex Lindano.

Monoselate, Vide *Bonoſiani*: Bonoſus fuit etiam di Monoſus.

VI. Monothelitae, atque Monophysitæ. Græca vox *Monothelita*, Latinè valet *unius voluntatis*, ſicut *Monophyſita*, *a Mono*. quod eſt unus, & *Phyſis*, quod eſt natura, derivatur. Emerſerunt paùlo poſt initim ſeculi ſexti, & ex Philoponi Grammatici Alexandrini doctrina, propagata creditur Monophyſitharum hæreſis; ipſe enim contra Severum hæreticum diſputans, aſſerebat, facta unione hypoſtatica, non amplius duas, ſed unam tantùm compoſitam eſſe nauram in Chriſto: ex hoc errore prodit alius legitimus ejuſdem fœtus, nempè Monothelitarum, unam dumtaxat prædicantium in Chriſto operationem, & voluntatem. Vide Baron. ad ann. 535. num. 81. Detecta autem eſt hæc impia hæreſis ſub Heraclio Imperatore, anno 622. fautore Cyro, Phaſidis Lazorum Metropulitano, & Sergio Conſtantinopolitano Epiſcopo, Heaclii amiciſſimo, qui prætextu uniendi Eccleſiam Græcam, quæ in plures factiones diverſorum hæreticorùm erat diviſa [maximè occaſione hæreſis Neſtorianæ, duas in Chriſto perſonas fingentis] perſuaſum fecit Imperatori, bonum eſſe ad extirpandas omnes, tunc in Oriente vigentes hæreſes, unicam tantum in Chriſto aſſerere voluntatem, ſub quo ſpecioſo velamine pacis, error impius obtectus, facilius fuit Imperatori inſinuatus, & inde eodem fautore propagatus: inſinuaverant quippe Cyrus, & Sergius Imperatori, facilè hæreticos omnes in ſua ditione exiſtentes uniri poſſe, ſi duarum voluntatum, & operationum doctrina ſupprimeretur, & in Chriſto tantùm *Dei virilis* voluntas, & operatio diceretur: ex quo dicendi modo, duarum in Chriſto naturarum exactà profeſſio pro mulgaretur, quà fieret, ut Deus, & homo Chriſtus crederetur unaque ejus perſona; quatenus ex duabus naturis quædam tertia crederetur conſurgens, unaque propterea ejuſdem voluntas annuntiaretur: ſed Cyri, & Sergii dolùm ſtatim detexit Sophoronius Monachus, & impugnavit errorem, in quem jam miſerrimè prolapſus Imperator, in ejuſdem favorem promulgavit edictum, quod nuncupatum eſt *Ecthesis*, meritò damnatum à Romanis Pontificibus, nempè Severino, Joanne IV. ab univerſa Eccleſia Orientali, & Occidentali, in Synodo Cypria, & Romana; & demùm in ſexta Synodo Oecumenica pleniſſimè confutati fuerunt Monothelitæ, ſicut, & Martinus Papa in Synodo Lateranenſi damnavit *Typum*, à Conſtante Imperatore promulgatum, in quo Imperator prohibebat [quod antea minùs cau-

Digitized by Google

cautè, deſiderio tamen vitandi contentiones, quibus errores creſcere ſolent, mandaverat privatis literis Honorius Papa] utrique parti, ſcilicet tam Catholicæ, quàm hæreticæ, ne quæſtionem de una aut duplici voluntate in Chriſti facerent, ſed ſub ſilentio præterirent, quod erat re ipſa confundere ſententiam Catholicam, aſſerentem duplicem voluntatem, & operationem in Chriſto Monothelitæ Ocumenicæ Chalcedonenſis Synodi reprobantes decreta, collegerunt conciliabulum, in quo auſi ſunt illa condemmnare, ut:

1. Unicam tantum voluntatem, & operationem aſſerere poſſent. quod, licet voluntas humana ſit in Chriſto, hæc tamen nullas habeat humanas operationes; & non modo negarunt operationem creatæ voluntatis in Chriſto, ſed etiam operationem creati intellectus; unde omnem operationem Chriſti vocarunt *Theandricam*, id eſt, *Dei humanam*. ſeu *Eei virilem*, quod ſignificat, quod voluntas humana in Chriſto, ita unius omninò virtutis, & actionis ſit cum Divina, ut ſicut Chriſtus eſt homo Deus, ita omnes operationes ejus ſint indiviſim *Humano-Divinæ*. Itaque, ſicut credimus unitatem perſonæ, adſtruebant illi uniunitatem naturæ compoſitæ, & unitatem veluti compoſituram potentiarum; non ſecus ac in nobis actiones ſenſibiles, a corpore ſimul & anima ſunt. R. Joan. 5. *Non quæro voluntatem meam, ſed ejus, qui miſit me*. Item ex eo quod legitur: *Non mea voluntas, ſed tua ſiat*, colligitur duas eſſe voluntates in Chriſto; nam voluntàs Divina ejus eadem eſt cum voluntate Patris. Tum quia ſi Chriſtus non aſſumpſiſſet cum proprio actu humanam voluntatem, inintelligibile eſſet, qua voluntate factus fuiſſet obediens Patri, cum non poſſit eſſe obediens Patri per voluntatem Divinam, qua æqualis eſt Patri; obedientia, autem eſt inferioris voluntatis. Sed ex pluribus etiam Scripturæ teſtimoniis evincitur, in Chriſto eſſe voluntatem humanum; dixit enim *Deſiderio deſideravi manducare hoc paſcha*; ſed non deſideravi qua Deus, ergo qua homo. ergo tale deſiderium fuit deſiderium voluntatis humanæ. Plura alia ad rem miſſa facio, facilè cuivis obvia in ſacris Paginis. Quia tamen hujus erroris origo, illa fuit Monophyſitarum hæreſis, cui & veluti principio Monothelitæ magna ex parte adhærebant; ipſam etiam reprobare juvat ex ipſis verbis Domini, qui dixit: *Pater major me eſt*. Si ènim non duæ in Chriſto naturæ, ſed una tantum conſideranda eſſet, ex Divina, & humana reſultans, non poſſet dici Pater major Filio, quia nulla natura eſſet, ſecundùm quam Pater eſſet major. Quemadmodum, quia natura humana componitur ex corpore, & anima non poteſt dici quod anima ſit major, quam humana natura; nulla enim pars eſt major, quam compoſitum. Eſſet ergo in Chriſto natura Divina pars totius compoſiti naturæ Chriſti, & ita, non major natura Divina, quam tertia illa conficta Monophyſitarum natura. Adde, execrabilem errorem eſſe, trahere Divinam naturam in compoſitionem, quia eſt tollere ab ipſa ſummam rationem actualitatis, & perfectionis. Deinde dato errore Monophyſitarum, nec Chriſtus eſſet homo; imò nec eſſet abſolute dicendus Deus, quia totum compoſitum ex partibus, non ſuſpicit partium denominationem; ſicut homo non eſt corpus, nec anima ex quibus componitur; ſed tertium quid. Credimus ergo ſecundùm fidem in Chriſto unitatem perſonæ, diſtinctionem naturarum, nulla admiſsa compoſitione, aut confuſione earum: credimus duas voluntates Divinam, & humanam; operationes proprias utriuſq; naturæ, & voluntatis, ac etiam operationes *Theandricas*, ſeu *Deiviriles*, quæ licèt eſſent humanæ, ſe habeat tamen in illis natura humana Chriſti ad Divinam virtutem, tanquam inſtrumentum ad motorem. Vide S. Thom. 3. part. q. 19.

II. Monvimus, de quo mentionem facit Theodoretus hæretic. fabul. lib. 1. fuit natione Arabs. Ex ſcientia Arithmetica occaſionem accepit ſuam formandi hæreſim: In quo autem conſiſteret non exprimit Theodoretus.

II. Montanus, in Myſia Phrygiæ quæ,

quæ nuncupatur Ardaban ;, ortum habuit, circa annum 180. Hic, cum eſſet Eunuchus, baptizari voluit, ſed inſatiabili preæminentiæ in alios cupiditate vexatus, prophetam agere cæpit, nactus ad eam rem duas, quas ſeduxit mulierculas, Priſcillam, & Maximillam, quas à ſuis maritis abduxit, & prophetare docuit. Dicti ſunt Montaniſtæ etiam *Cathaphryges*, eò quod ſectæ auctor Montanus, eſſet ex Phrygia. Statim Montaniſtis [ſed fruſtrà] conati ſunt ſilentium indicere Epiſcopi Orthodoxi. Naſcentem Montani hæreſim Gallica Eccleſia proſcripſit; contra quam eruditè ſcripſerunt Apollinaris, teſte Euſebio, Apollonius, Miltiades, Serapion. In pluribus etiam Aſiæ Conciliis damnati ſunt Montaniſtæ, qui proinde ſchiſma fecerunt, cujus caput erat Montanus cum ſuis propheteſſis. In Montaniſtarum Eccleſia, etiam mulieres ad Sacerdotalem dignitatem admittebantur, & Epiſcopi, non niſi tertium locum obtinebant in eorum conventiculis. Tandem Montanus cum Maximilia, poſt propagatam hæreſim, quæ ad plures annos Eccleſiam vexavit, laqueo ſe ſuſpendit. Sed, & in ipſo ſectæ Montani exordio ejus aſſeclæ inter ſe ſciſſionem fecerunt, & eorum unuſquiſque, ex ſuo nomine ſectam confecit, undè alios *Phrygas*, alios *Proclianiſtas*, à Proclo, alios *Eſchinentes* ab Eſchine, dictos fuiſſe comperimus: dicti ſunt etiam Montaniſtæ, *Tranſcodrugitæ*, *Perticonaſatæ Quintillianiſtæ*, *Priſcillianiſtæ Pepuziani*, de quibus ſub proprio nomine agemus, Huic hæreſi, magno Eccleſiæ Catholicæ luctu, adhæſit ex parte Tertullianus, vir ſapientiſſimus & de Orthodoxa fide optimè meritus: ſed non omnes Montaniſtarum errores eſt amplaxatus; quandoquidem Cataphryges, etiam ille hæreticos appellat, lib. de præſcript. adverſus hæretic. cap. 52. Nontanus ſe Paracletum eſſe jactabat. Nova jejunia obſervanda ſtatuit, tres ſcilicet quadrageſimas. Funeſta etiam Sacramenta inſtituiſſe fertur, præcipiens, ut pugione ſanguis ab infante extorqueretur, & hoc ſanguine, cum farina mixto, panem effici, & Euchariſtiam offerri; quod ſi infans vulneratus moreretur, tanquam martyr colebatur: ſin verò erat ſuperſtes, pro magno Sacerdote, & Propheta venerabatur.

1. Montaniſtæ pro libito matrimonia ſolvebant. R. verbo *Abſtinentes*, & *Armeni*.

2. Secundas nuptias damnabant. R. Ex Concil. Nicæno primo, in quo, Canone 8. ſtabilitum eſt, Bigamos non eſſe fugiendos; quod non decreviſſent PP., ſi ſecundæ nuptiæ eſſent illicitæ. Item ex Concil. Florentino in inſtructione Armenorum. Inſuper Abraham mortua Sara duxit ſecundam uxorem, cui nomen Cetura, ut conſtat Geneſ. 25. Ruth, mortuo primo viro Nemo, nupſit Booz. Sara uxor Tobiæ habuit ſucceſſivè plures viros. Ex epiſt. ad Rom. cap. 7, conſtat ſecundas nuptias non eſſe prohibitas, ſicut etiam ex Epiſt. 1. ad Corinth. & ex prima ad Timoth. ubi Apoſtolus hortatur viduas, ut potiùs nubant, quàm periculo incontinentiæ ſe exponant. Vide verbo *Græci*.

3. Dicebant, nuſquam in perſecutione fugiendum eſſe, ſed martyrium expectandum. R. ex verbis Chriſti: *Si perſecuti vos fuerint in una civitate, fugite in aliam*. Tum quia, Chriſtus jubet quidem, ut fidem profiteamur coram perſecutoribus, non autem vetat, quin perſecutionem fugiamus, quod à pluribus Sanctis fuiſſe factum, comprobant Eccleſiaſticæ hiſtoriæ.

4. Baptiſmi formam corrumpebant, & mortuos baptizabant. R. Nam formam baptiſmi eſſe: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti*, patet ex pluribus Conciliis, & ex ipſo Chriſti præcepto, qui juſſit Apoſtolis baptizare in nomine Patris, & Fili, & Spiritus ſancti, ſicut legitur Matth. ultimo. Concilium Nicænum primum juſſit Cataphrygios ad Eccleſiam redeuntes iterùm baptizari, quia Cataphrygii eſſentialiter variabant prædictam formam baptiſmi: *Ego te baptizo &c.* ergo Eccleſia ſemper docuit, præfatam formam eſſe veram formam, & invariabilem. Damnati etiam fuerunt Cataphrygi, qui mortuos baptizabant, in Concilio Cartha-

thaginenſi tertio, anno 397. Tum quia baptiſmus eſt iuſtitutus ad delendam culpam, quæ afficit animam, non verò cadaver; ergo cadavera nequeunt baptizari. Tum quia, anima illius, qui ſinè baptiſmo moritur, ſtatim introducitur ad locum ſibi paratum, neque ampliùs eſt capax remiſſionis culpæ; ergo fruſtra mortui baptizantur.

5. Dicebant, ſemel lapſos, nunquam poſſe conſequi ſalutem, quare omnem tollebant virtutem Sacramenti Pœnitentiæ. R. Nam fruſtra Chriſtus inſtituiſſet Sacramentum Pœnitentiæ, ſi ſemel lapſi, ſalutem conſequi non poſſent. In ſacris Paginis peccatores ſæpè hortantur ad pœnitentiam ut miſericordiam conſequantur quod foret ſuperfluum, ſi Deus non parceret peccatoribus. Venit Chriſtus quærere peccattores. Negare ſalutem peccatoribus pœnitentibus, idem eſt, ac negare miſericordiam in Deo, qui tamen ſuper omnia miſericordiæ attributum exaltat.

IV. Montenses, dicti ſunt Donatiſtæ. qui in montibus propè Romam habitabant,

XVI. Montzerici. Thomas Montzerus, Stolbergenſis, unus ex præcipuis Enthuſiaſtarum coriphæis, concionator Alſterenſis in Thuringia, ex Sacerdote Catholico non mediocris doctrinæ, factus hæreticus Lutheranus, vitam agens apparenter auſteram, bellum ruſticorum commovit, dequo copioſè agit Spondanus anno 1523. & anno 1525. Deindè à Luthero ſegregatus, acerrimè contra eundem ſcripſit, ſugillans eum, quod non niſi carnalia ſaperet. Montzerus autem captus eſt in bello ab ipſo excitato Franchenchuſii, & Multhuſium ductus, unà cum *Pfeifero* apoſtata ejus collega, ibidem capite plexus eſt; cum primùm errores ſuos revocaſſet, & ſuſceptis reverenter Sacramentis, plura ſigna dediſſe reſipiſcentiæ; perſiſtente tamen in ſua pertinat cia Pfeifero, Scriptum publicaveran- Enthuſiaſtæ in Svevia, auctore Montezero, in duodecim articulos diſtinctum, quibus petebant, ut ſibi facultas eſſet eligendi miniſtros Eccleſiaſticos, eoſdemque ad libitum deſtituendi. Decimæ darentur tantùm ex frumento in uſum eorundem miniſtrorum pauperum, & publicæ rei: liberi ita eſſent, ut ſolùm obtemperarent mandatis Dei, Magiſtratus abiicerent; quæ quidem, & ſimilia ab Enthuſiaſtis propoſita, congregato valido ruſticorum exercitu, per fas, vel ne fas obſervari contendebant. Hoc ſcriptum, Lutherus etiam approbavit, ſed pauló poſt improbavit, cum ſcilicet conſpexit ruſticorum exercitum profligatum, & de ruſticis cæcidiſſe ſupra centum millia: tunc videns Lutherus, qui tempori inſerviebat, non religioni, ruſticorum debellationem, & timens Principum gladium, contra ruſticos calamum acuit.

XVII. Morinus Simeon, ſinè ſacrarum ſcientiarum lumine, articulos fidei ſcrutari auſus, plures impegit in errores anno 1647. Librum edidit, cui titulus: *Cogitationes Morini*, in quo Quietiſtarum deliramenta inſeruit. *Joannes de Marets*, Morini doctrinæ acquieſcere ſimulans, ejuſdem errores detexit, quà de re convictus Morinus, igni fuit adjudicatus anno 1663. Se tertia die à mortuis reſurrecturum promiſerat, quapropter plures ex vulgo, triduo ad ejus cineres vigilarunt, reſurrectionem Morini, ſed fruſtrà expectantes. Dixerat inſuper brevi Eccleſiam reformandàm, & totum mundum veram ſuſcepturum fidem, ſed hanc reformationem faciendam per novum Chriſti adventum, qui in Morini glorioſo corpore apparuiſſet, multis ſociatus electis.

1. Neque per enormia peccata amitti gratiam effutiebat. Reſp. ex incompoſſibilitate, quam habent peccatum lethale, & gratia; gratia enim facit neceſſariò hominem amicum Dei: peccatum vero, Dei inimicum hominem conſtituit: ſi per peccatum non amitteretur gràtia, homo ſimul, & ſemel eſſet Dei amicus, & inimicus, quod infert contradictionem.

2. Dixit, in omnibus ſectis eſſe aliquos electos, & membra veræ Eccleſiæ. Rep. quia Eccleſia eſt congregatio fidelium: ſed qui profitentur aliam religionem, præter Catholicam, non ſunt fideles; ergo neque eſſe poſſunt membra veræ

veræ Eccleſiæ; qui enim vult eſſe membrum de corpore, debet unionem habere cum corpore: ſed hæretici nullam habent unionem cum corpore, ſcilicet cum Eccleſia. Patet etiam ex epiſt. ad Titum 3. *Hæreticum hominem poſt unam, & ſecundam correptionem devita &c.* quibus verbis Apoſtolus præcipit Tito, ut hæreticum devitet, quod certè non faceret, ſi hæreticus eſſet adhuc intra Eccleſiam, & Eccleſiæ membrum. Item ex Concil. Nicæno capit. 18. & 19. permittitur hæreticis redire in Eccleſiam, ſi velint; ergo hæretici ſunt extra Eccleſiam, & conſequenter, qui aliam profitetur religionem, præter Catholicam, eſſe nequit membrum veræ Eccleſiæ. Sed, neque ſchiſmatici ſunt membra Eccleſiæ, quia unionem non habent cum capite Eccleſiæ, ſcilicet Romano Pontifice; ratio enim Eccleſiæ poſtulat, quòd ſit una unione membrorum inter ſe, cum ſuo capite; ideò legitur Joann. 10. *Unùm ovile*: ad Rom. 12. *unum corpus*, hanc unitatem vero tollit ſchiſmaticus. Item neque excommunicati ſunt membra Eccleſiæ, quia privati ſunt omni commercio cum Eccleſia, quod conſtat ex jure canonico. *Canonica inſtituta*.

XVI. Morisonus, profeſſione Medicus, unà cum Sampſone, cadente ſeculo decimo ſexto, fuit præcipuus inſtaurator erroris, quem Anglicani profitentur, ſcilicet, eorum Regem, vel Reginam Regnum adminiſtrantem, eſſe caput totius Eccleſiæ immediatè poſt Jeſum Chriſtnm, tam in cauſis ſpiritualibus, quàm temporalibus. Vide *Laicocæphali*. De Moriſono agit Sanderus.

Moscovitæ. Vide *Rutheni*.

V. Moyses Falsus in Creta. Apparuit in Inſula Creta anno 432. qui ſe verùm Moyſen eſſe jactabat, & eundem eſſe, qui Judæos per mare rubrum conduxerat; idem prodigium ſe renovaturum promittens Judæis, inſulæ Cretæ habitatoribus, ut itèrùm ad terram promiſſionis reduceret Pſeudo-Prophetæ facti nimis creduli incolæ Cretæ, omnia abdicarunt, ut novum Moyſen ſequrentur: cum ad mare perveniſſent, eodem jubente, primi, qui aderant, ſe præcipites in mare dèderunt infeliciter inaquisperuntes; quod, cum qui ſequebantur, diſcerrent, ſeque à Pſeudo-Propheta deluſos conſpicèrent, eundem occidere parabant, quando Peſeudo-Propheta ab eorum oculis evanuit; unde aliqui dæmonem ſub humana ſpecie, fuiſſe Pſeudo-Prophetam ſunt arbitrari. Ex Socrate Eccleſ. hiſt. cap. 38.

II. Moysenitæ. Mentionem facit S. Epiphanius hæreſi 55. de quibuſdam hæreticis, qui in Arabia petreà Moyſen Deum eſſe putabant, propter Divina ſigna, quæ fecerat. Hos hæreticos, probabile eſt, fuiſſe Melchiſedechianis coævos, & conſequenter, viguiſſe cadente ſeculo ſecundo.

I. Mundanitae, ſunt illi, qui mundum non mutari, ſed in eodem ſtatu ſemper permanſurum aſſerunt, etiam poſt univerſalem reſurrectionem, quos convincit erroris Scriptura Matth. 24. Iſaiæ 65. De his agit Prateolus.

XVIII, Muratores, ſivè Franchi Muratores. In Italiam ab Anglia devecta, anno 1737. ſolummodo detecta fuit acephala hæc ſecta, in qua adſcribi videntur quotquot modicæ, fidei viri, de quacunque religione indifferenter ſentiunt. & in tantum alicui religioni adhærere oſtentant, quia ſic ajunt exigere civile conſortium; ceterum quantum conjectari, fas eſt ex vitæ ratione, quam Franchi Muratores palam inſtituunt. [Quid enim in abſcondito faciant nemini actenus notum] e de lude, bibe, tota ſumma hujus prætenſæ novæ religionis eſſe videtur.

Quod hic aſſerimus, ex eo quod Matriti, quinque circiter ab hinc annis contigit roboratur, ubi à Sacræ inquiſitionis Superioribus, uno ex Francorum Muratorum ſecta in carcerem detruſo, in ſolita forma probante S. Officii formato proceſſu, coram Reo publicè lecto, ſedente pro tribunali una cum Conſultoribus, & copioſa adſtantium multitudine Supremo Inquiſitore, ſatis ſuperque conſtavit, quod ſectæ Francorum Muratorum profeſſoribus, ſtat pro lege ſola libertas, quà directrice ſentiunt impunes, & innoxios ſuis poſſe indulgere paſſionibus,

bus. Sed hiſce ſectarij ſi benè perpendant, dum pro libertate pugnant, in ſuæ profeſſione ſectæ ſe mancipites faciunt: non modo quia ſervus cui dominantur paſſiones, & cum paſſionibus iniquitas: ſed quia ſuis in conventiculis ſibi, [ut ipſi ajunt] Superiores præficiunt, quorum juſſa preterire nefas eſſe arbitrantur.

Prætenſam novam francorum Muratorum ſectam, ſi vera ſunt quæ de ipſa proferuntur, impii Vviclefi germen eſſe dicendum eſt: cujus ſcopus eſſe videbatur omne regimen, ſivè ſeculare, ſivè eccleſiaſticum paulatim abolere, adhuc ut homo à nullius Superioritatis ſubjectione retentus, ſui juris in omnibus creditus, liberius ſuæ poſſet indulgere voluntati, itâ ut ipſi quodammodò foret pro ratione voluntas; in quò caſu ſatis patet, quòd ſtatim omnis excluderetur aditus ad umanum conſortium, adeò pro Mundi conſervatione neceſſarium.

Conſtat autem quòd religionem ideare, in quâ homo nemini ſubjiciatur, idem eſt ac ſomniare hyrcocervum, vel profiteri Atheiſmum; nam ſi inſtitui poſſet religio, in quâ homo non vereretur hominem, quod tamen eſt impoſſibile, ſcriptum eſt enim pſalm. 65. *impoſuiſti homines ſuper capita noſtra*; ſaltem in tali religione homo neceſſariò eſſet à Dei timore concuſſus, niſi fortè ſe profiteretur Atheum. Sed hoc etiam dato, adhuc homo profeſſione Atheus, & in imaginaria religione, in quâ nullum deberet veteri hominem conſtitutus, propriæ effugere non poſſet conſcientiæ ſtimulos, quibus vellet nollet ſe experiretur ſubjectum, & conſequenter à Dei timore concuſſum: in ea enim ſemper fui opinione, nempè Atheiſmum ſolum in corde inſipientium habere locum, propterea ſcriptum eſt: *Dixit incipiens in corde ſuo non eſt Deus*: propriam adulaturus conſcientiam dicere valet homo *non eſt Deus*, non autem convinci poteſt quòd non ſit Deus: lingua eorum qui ſic loquuntur concinnat dolos; aliud enim ſentire coguntur in corde ab eo, quod ore profitentur, ſiquidem exiſtentia unici, & ſummi Dei *cui omnia vivunt*, adeò ſignata eſt in corde uniuſcujuſque viventis, *ut nemo ſe abſcondere valeat à calore ejus*, & conſequenter impoſſibile ſit hominem, ab alicujus Superioritatis timore non vivere concuſſum, etiam data per impoſſibile ſectâ, in quâ nulli Superiori actionum ſuarum rationem reddere ſe non teneri ſomniaret.

Nihilominus Francorum Muratorum ſectam ſub aliquibus legibus, quæcunque illæ ſint, eſſe ſtabilitam negari haud quaquam poteſt, quarum prima eſt, cui ſtatim ſe adſtringere compelluntur in illa initiari volentes, ſcilicet *altum de ſuæ religionis inſtitutis, aut dogmatibus ſub juramento ſervare ſilentium*. Hanc legem à Franchis Muratoribus profiteri certò compertum eſt, ſiquidem hoc ipſi palam & publicè decantant: hinc eſt quod actenus nihil certum de his ſectariis affirmari poteſt circa eorum inſtitutiones & leges, quæ quantum ſunt cæteris incognitæ, tantum certum eſt ſub nomine Francorum Muratorum deliteſcere ſectam à Clemente XII. & à Benedicto XIV. iterato proſcriptam.

Iteratas merito ſubiere cenſuras, qui hujus ſectæ non verentur eſſe profeſſores; cum enim certum ſit hos ſectarios ſæpè ſuos adunare congreſſus, quamvis quid in ipſis agatur, vel predicetur notum actenus non ſit Eccleſiæ; nihilominus ejuſdemmet ratione ſecreti, cui cum juramento ſe adſtringunt, haudquaquam poterat Eccleſia ſuſtinere, ut in faciem ejus, cui utpotè baptizati ſubjecti ſunt prefati ſectarii, fierent ab ipſis conventiculi, ſine legitimorum Eccleſiæ Superiorum conſenſu: fuerunt enim ſemper clandeſtini conventiculi rixarum, diſſenſionum, & ſchiſmatum ſeminaria.

Sed urget adhuc potior ratio ad præfatos ſectarios proſcribendos, quam exhibet ipſum quod profitentur Franchi Muratores de ſuis ſtatutis ſilentium, ſummaque ab illis cautela adhibita ne innoteſcant. Quod enim in ſuis congreſſibus agunt, & prædicant, vel eſt doctrina uniformis evangelicæ, in quo caſu non debent erubeſcere evangelium; de hac enim doctrina ſcriptum eſt Matth. x. 27. *quod in aure auditis predicate ſuper tecta*.

ſta. Chriſtus ipſe evangelicæ legis inſtitutor, profitetur, Joan. 18. 20. *ego palam locutus ſum Mundo, & in occulto locutus ſum nihil*. Cum igitur palam loqui de ſuæ ſectæ legibus, & moribus vereantur Franchi Muratores, argumentum hoc evidens eſt erroneæ eorum credulitatis, tanto palliatæ ſilentio, Quid ergo preſtat de hac ſectâ dicere, non niſi quod *latet anguis in herba*?

Quod etiam certò compertum habetur de hiſce ſectariis hoc eſt, quod ſingulari diſtinctivo apparent circum amicti ſuis in congreſſibus, nempè pelliceâ, caſtulâ, in quâ inſtrumenta cæmentaria exprimuntur, hac ſe precingunt quando conveniunt: de hoc autem diſtinctivo nullum imponunt ſecretum, quin imo quaſi gloriabundi, qui de hac ſe profitentur ſecta, palam & publice caſtulam videndam exhibent: quam ſepè mihi videre contigit cum Aſta Pompea anno 1746. tempore belli preſidiabatur à Galicana militiâ ultra ſex mille homines copioſa: ibi me degente, & cum preſſidii Ducibus ſepè adeſſe coacto, novi quendam ſigniferum, cujus hoſpitium frequentabant plures ex preſidiali agmine Officiales, qui cum ſe profiterentur eſſe de ſecta Francorum Muratorum, præfatum adibant ſigniferum ad ſuos agendos congreſſus, quem illius coloniæ ſectariorum ſuperiorem eſſe ajebant, ipſique collatam facultatem aggregandi Tyrones, quâ de cauſa aliquando congregabantur. Et ſi ad congreſſum euntes, amicos obvios habere contingebat, interrogati quò ſe conferrent, ſinè myſterio dicebant, ad noſtrum congreſſum aggregaturi Tirones; ſuæque aſſertionis in teſtem producebant, aliquando ex perâ ſuam caſtulam, quam ſecum deferebant, ut eâ ſe ſe [ſicut ajebant] in congreſſu precingerent: quibus autem cæremoniis fieret aggregatio, nunquam de hac re vel tranſeunter alicui manifeſtare auditi ſunt, & ſepè ſtimulati ab amicis, ut quæ eſſent ſuæ ſectæ dogmata exprimerent, non aliud audivi ab illis reſponſum, quàm quod plus juramento preſtito de ſecreto circa ſuæ ſectæ dogmata ſervando, quàm amicorum curioſitati erant debitores, & hæc de Francorum Muratorum ſecta ſatis, de quâ nihil actenus certum compertum præter hic ſuper expoſita.

XVI. Musculus Andræas, à quo Muſculani. ſecta Lutheranus, in Marchionatu Brandeburgenſi præfuit omnibus Lutheranorum Eccleſiis, ortus ineunte ſeculo decimo ſexto, moritur anno 1580. Ubiquiſtarum dogma totis viribus promovere ſtuduit. Plures edidit libros, & in eo fuit ſenſu, mundum eſſe propè finem habiturum, quâ de re nimis emphaticè ſcripſit, quaſi utriuſque teſtamenti arcanorum intelligentiam ſibi datam peculiariter jactans.

1. Chriſti Aſcenſionem nihil aliud eſſe dixit, quàm, quòd corpus Chriſti oculis Apoſtolorum factum eſt inviſibile; cæterùm, quod Scriptura aſſerit de Chriſti Aſcenſione, nullam dicere mutationem loci, quo ad Chriſti corpus, quod adhuc ſub nubium velamine eſſe affirmat. R. Ex Scrip. præcipuè in actibus Apoſtolorum, ubi deſcribitur Aſcenſionis hiſtoria, & adeò expreſsè de corporali Chriſti Aſcenſione fit mentio, ut nullatenùs remanere poſſit de ea dubitationi locus. Item, ex Evangelio Mar: 16. apertè evincitur veritas de Chriſti Aſcenſione: *Et Dominus quidem Jeſus, poſtquàm locutus eſt eis, aſſumptus eſt in Cælum, & ſedet à dexteris Dei*.

2. Dixit, Chriſtum, ſecundùm utramque naturam, eſſe mediatorem noſtrum, & ideò voluit, Divinam naturam in Cruce etiam paſſam fuiſſe, & mortuam. Jam hæreſim iſtam de paſſione, & morte Divinitatis hæretici Orientales commenti antiquitus fuerunt; ſivè ex Monophyſitarum errore proceſſerit, ſivè communicationem non idiomatum, ſed ſubſtantiarum, atque earundem confuſionem fuerint imaginati, ut indè Divinitati etiam per ſummam inſcitiam, tribuerint paſſionem, & mortem. Neque enim adeò amentes hæreticos illos opinamur, ut impaſſibilem, & ſimpliciſſimam Divinitatem, quæ omnis vitæ origo eſt, & quæ eſſentialiter vita eſt, mortem paſſam ſomniaverint; imò nec ullam ſui mutationem; undè ipſe Deus dixit: *Ego Dominus, & non mutor*. Sed, & re-

& reprobata eſt abſurda illorum imaginatio, quocumque modo illa ſe habuerit, cum ſuprà Monophyſitas rejiecimus, oſtendentes Divinam, & humanam naturam in Chriſto, cum perfecta ipſarum diſtinctione, & operatione manſiſſe, nulla facta compoſitione, aut confuſione. Ex quo ſequitur paſſiones humanę naturę, nullatenùs de natura Divina poſſe prædicari. Quòd vero attinet ad officium mediatoris, jam nobis aliàs de hac difficultate actum eſt; eundem errorem alibi reprobantibus, & difficultatem dilucidantibus. Nam ratione unitatis ſuppoſiti, dicitur abſolute Chriſtus, Deus ſimul & homo, mediator abſoluta denominatione, quam *Specificativam* appellant ſcholaſtici. Atque ita, quatenùs ſubſiſtens in utraque natura, Chriſtus mediator eſt. Si autem loquamur *Reduplictivè*, explicaturi naturam, ſecundùm quam convenit Divino ſuppoſito mediare, in hoc ſenſu falſum eſt, quòd ratio mediatoris conveniat Chriſto ſecundùm naturam Divinam. Rationem habemus ex D. Thòma 3. par. qu. 26. art. 2. Quia ſcilicèt de ratione medii eſt, quòd diſtet ab utroque extremo, & quòd ea, quæ unius extremi ſunt, deferat ad alterum. Chriſtus autem, ſecundùm quod eſt Deus, non differt à Patre & Spiritu ſancto in natura, poteſtate, aut dominio; neque Pater, aut Spiritus ſanctus aliquid habent, quod non ſit Filii, & quod poſſit ex ipſis deferre ad homines ipſe Filius, tanquàm mediator. Hinc, quatenus Deus, mediator eſſe non poteſt. Secundùm humanitatem autem, ſeu quatenùs homo, habet diſtare natura à Deo dignitate; & diſtare ſanctitate, & gratia ab hominibus; ideſt, de Chriſto, ratione humanitatis in Divino ſuppoſito ſubſiſtentis, verificatur quod ſit mediator, deferens humanis Divina, & humana Divinis, unicus ſatisfactione. interpellatione, reconciliatione, atque exhibitione donorum, & præceptorum.

Hinc nihil concludit objectio, quam adeò extollit Stancharus, ut probet, Chriſtum ſecundùm naturam Divinam, nequaquam eſſe potuiſſe mediatorem. *Nemo poteſt eſſe mediator ſui ipſius: Sed ſi Chriſtus fuiſſet mediator ſecundùm naturam Divinam, eſſet mediator ſui ipſius, ergo Chriſtus, ſecundùm naturam Divinam, non potuit eſſe mediator*. Rectè quidem dicit, ſed perperàm indè deducitur error Muſculi; non enim ſequitur, mediatorem fuiſſe Chriſtum ſecundùm utramque naturam, ex eo, quòd mediator non fuerit ſecundùm Divinam naturam, ut explicatum eſt. Nec illa Stanchari ratio quidquam novi affert, quàm quod ſapientiùs & explicatiùs propoſitum habemus ex Doctore Angelico, ut ſuprà dictum eſt. Manet ergo veritas Catholica inconcuſſa, ſcilicèt, quòd Chriſtus mediator eſt ſolùm ratione naturæ humanæ. Si enim aſſeratur convenire Chriſto ratione utriuſque naturæ, jam confunderentur non modò operationes, ſed etiam ambæ naturæ in Chriſto, quod dicere, Monothelifmum ſapit, & Euthychiſmum. Huic hæreſi adhæſit Calvinus, ſentiens, officium mediatoris Chriſto convenire ſecundùm utramque naturam, ita ut, aliqua officia mediatoris, totaliter tribuat naturæ humanæ, ut eſſe hoſtiam: alia totaliter naturæ Divinæ, ut Sacrificium offerre: alia utrique naturæ in confuſo adſcribat. Sed talia argumenta, tàm ab auctoritate Scripturæ, quàm à ratione deſumpta, per antecedentem doctrinam ſufficientèr enodantur,

XVI. Musculus Vuolfangus, ex Patre plebejo Lotharingiæ ortus cadente ſeculo decimo quinto, apoſtata factus à Religione, quam profeſſus fuerat, uxorem duxit, & Lutheri doctrinæ adhæſit. Eccleſiæ Proteſtantium Strasburgi Diaconus ordinatus, Græcam, & Hebraicam linguam non ignoravit. Deindè apud Helvetios Conſtantiæ, Baſileæ, aliiſque in locis hæreticam doctrinam diſſeminans, recentium Sacramentariorum Coriphæus, anno 1563. deceſſit. Vide Sanderum hæreſi 212.

I. Muscaronitæ, à Muſca, & Accaron Civitatibus, ubi muſca colebatur, dictione compoſita, ſunt appellati. De his agit Lindanus.

Digitized by Google

N

XVI. NAAZIANI, iidem ſunt, ac Gnoſtici, qui, ut tradit S. Epiph. hæreſi 26. pluribus nominibus fuerunt appellati, undè etiam Naaziani dicti fuerunt.

IV. NARCISSUS, vixit circà medium ſeculi quarti, in Provincia Ciciliæ, Civitatis Jeronopolis, alias Nerodiadis dictæ, Epiſcopus, Arianæ perfidiæ patronus acerrimus, valdè laboravit apud Imperatorem Conſtantium, ut S. Athanaſii injuſta condemnatio ab Arianis facta, ab Imperatore eſſet confirmata: ſed ejuſdem Narciſſi perfidia in Concilio Sardicenſi explorata, à ſuo Epiſcopatu depulſus, exauthoratur. Ex Niceph. lib. 9. cap. 12.

XVI. NATHANAEL ELIANUS [ex Coccio] ſecta Lutheranus, libro Germanico, quem inſcripſit *Matania*, aſſerit Deum, unum eſſe in eſſentia, & perſona. Eodem libro docet, quòd Meſſias non ſit ſimul Deus, & homo. Eodem libro, quòd Chriſtus exitum ſuum didicerit à Moyſe, & Elia, & etiam nunc in cælis, nec præſentia, nec futura noſcat, niſi per revelationem ei factam à Patre: imò, quòd Chriſtus nondum regnat in cælo, ſed expectat regnum. Duo prima deliria, jam alibi reprobavimus; poſteriora verò ùlteriori reprobatione non indigent.

XVI. NEARIANI [ex Reſcio] Novi Ariani, vocati ſunt Neariani, qui anno 1531. Arii dogma inſtaurarunt, dicentes, Patrem eſſe ſupereminentem aliis perſonis, nec illas eſſe inter ſe æquales. R. Ubi Divinitatem Filii, & Spiritus ſancti comprobavimus; undè & D. Athanaſius in ſuo Symbolo: *Totæ tres Perſonæ coæternæ ſunt, & coæquales.*

VI. NEOPHITI. De hæreticis *Neophiti* nuncupatis, mentionem facit Breviarium Romanum in Officio S. Gregorii Magni, qui pallium dare recuſavit Syagrio Auguſtodunenſi Epiſcopo, niſi Neophitos hæreticos expelleret ex Gallia; quare autem ſic fuerint nuncupati, & quam hæreſim profiterentur, compertum non habemus.

III. NEPOS, Epiſcopus in Ægypto, circà annum 270. Millenariorum errorem promulgare ſtuduit, eorum ſcilicèt, qui beatitudinem in deliciis carnalibus, per mille annos duraturam conſtituunt; quà propter Evangelia, & Apoſtolicos libros, quorum teſtimonio facilè convincebatur, nullius momenti eſſe dicebat. Nepotis errores confutavit Dionyſius, Epiſcopus Alexandrinus, tum viva voce, tum ſcriptis. Ex Euſeb. lib. 7. cap. 24.

V. NESTORIUS, oriundus ex Germanicia Urbe Syriæ, magni nominis in Ecclesia Antiochenà Presbyter, lingua diſertus, à Theodoſio ſecundo in Epiſcopum Conſtantinopolitanum eligitur, ineunte ſeculo quinto, qui ſimul ac ordinatus fuit, viſus eſt dignus Joannis Chryſoſtomi ſucceſſor: ſed, cum jam plenè potitus eſſet honore, cui ſimulata olim vitæ ſanctitate, inhiaverat, ſtatim ex Paſtore converſus eſt in lupum, quod ex tumore ſuæ mentis ei contigit, & ex neglectu SS. Patrum, antiquarumque Eccleſiæ traditionum: ex quo factum, ut ſuas evomeret hæreſes, quas promulgatis ſcriptis, diſſeminare ubique ſtuduit, accito ad hunc effectum *Diodoro* Epiſcopo Marcianopolis, jam exautorato, præcipuo Neſtorii fautore. A' Cyrillo Alexandrino confutatus fuit Neſtorius, & condemnatus à Cæleſtino Pontifice in Synodo Romana, celebrata anno 430., & iterù in Concilio generali Epheſino, anno 431. damnatus, & depoſitus; ejuſque ſcripta igni tradita; jubente etiam Imperatore in exilium pulſus, ſæpe mutatis exiſii locis, quia ubique non deſiſtebat Orthodoxos ſuis cavillationibus ſubvertere: demùm ad extremas Thebaidis oras relegatus, lingua a vermibus corroſa, miſerrimè deceſſit.

1. Duas

Digitized by Google

1. Duas in Chriſto admiſit perſonas, aſſerens Mariam genuiſſe Chriſtum purum hominem, cui Verbum, ob ſingulares Chriſti dotes, & merita unitum fuit, non unione hypoſtatica, ſed unione quadam morali, ita ut Chriſtus eſſet quaſi Dei templum; & hac ratione ſolummodò Chriſtum vocari hominem Deum: cæterùm, Mariam non eſſe dicendam *Theotocon*, ſivè Matrem Dei, ſed *Chriſtitocon*, ideſt Matrem Chriſti. R. Et quidem in Chriſto unicam tantùm eſſe perſonam, definitùm eſt in Conciliis ſuprà citatis. Item ex ſecunda ad Cor. cap. 2. *Propter vos in perſona Chriſti*; ubi Apoſtolus in Chriſto unicam confitetur perſonam. Clariùs ad Epheſ. 4. *Qui deſcendit, ipſe eſt & qui aſcendit ſuper omnes cœlos*; ubi apertè unicam in Chriſto perſonam eſſe perhibetur, quod & profitentur omnes SS. PP. Tum quia Chriſtus ſæpè loquitur de ſe ipſo, tanquàm Deo, & ſæpè loquitur de ſe ipſo, tanquàm homine: ergo eſt homo Deus; nec poſſet loqui de ſe ipſo tanquàm Deo, & homine, ſi duæ eſſent perſonæ in Chriſto; actiones enim ſunt ſuppoſitorum: cum autem eadem actio in Chriſto tribuatur Chriſto tamquam Deo, & tanquàm homini, ſequitur communicari idiomata, ſeu proprietatum nomina in Chriſto ratione ſuppoſiti; nempè, quia unum eſt ſuppoſitum in utraque natura, & unicam tantùm eſſe perſonam in Chriſto, in quà per unionem hypoſtaticam uniuntur duæ naturæ, Divina, & humana, Ex quo concluditur, Mariam, quæ Chriſtum peperit, dici debere Matrem Dei, ſivè Deiparam, quia genuit Chriſtum, Deum ſimul, & hominem, ſicut conſtat ex Evangelio Lucæ 1. *Spiritus ſanctus ſuperveniet in te. & virtus Altiſſimi obumbrabit tibi, ideoque & quod naſcetur ex te Sanctum, vocabatur Filius Dei*. Quod & agnovit Eliſabeth, cum ad Mariæ viſitationem dixit: *Vndè hoc mihi, ut veniat Mater Domini mei ad me?* Inſuper Chriſtum eſſe hominem Deum, conſtat Matth. 16. *Quem dicunt homines eſſe Filium hominis?* Reſpondit Petrus. *Tu es Chriſtus Filius Dei vivi*. Et S. Thomas, Chriſto, quem videbat in carne præſentem, dixit. *Dominus meus, & Deus meus*. Et ad Cor. 1. c. 2. legitur: *Si enim cognoviſſent, nunquàm Dominum gloriæ crucifixiſſent*. Ex quibus conſtat, Chriſtum eſſe Deum, & hominem: ergo Maria, quæ Chriſtum peperit, verè, & realiter eſt Deipara; terminus enim actionis generativæ Mariæ, fuit homo Deus Chriſtus, in utraque natura, Divina hypoſtaſi ſubſiſtens, ac verè Deus; licèt enim à matre ſolam humanam naturam aſſumpſerit, tamen natura filii non generatur à parentibus, ſed perſona filii, ut in omni generatione patet; itaque, ſicut eſt Filius æterni Patris, non generatione naturæ, ſed perſonæ in natura Divina; ita etiam eſt Filius temporalis matris, non gèneratione naturæ, ſed ejuſdem perſonæ in natura humana, ex quo ſequitur, quòd Chriſtus dicatur Filius Dei, & Filius hominis, & quòd Maria, quæ Chriſtum peperit, verè ſit Mater Dei, qui eſt etiam homo, non in confuſione ſubſtantiæ, ſed in unitate perſonæ; non converſione Divinitatis in carnem, quia natura Divina in Chriſto eſt omninò diſtincta a natura humana, ſed aſſumptione humanitatis in Deum, quia natura humana perſonatur, & ſubſiſtit per ſubſiſtentiam Verbi. Ex hoc etiam ſequitur, Chriſtum non eſſe Deum & hominem ratione inhabitationis Dei in homine, quaſi in templo, in quo mirabilia operatur; nam ſi in hoc conſiſteret incarnatio Verbi, ut vult Neſtorius, etiam Dœmones, qui mirabilia operantur in obſeſſis, dicendum foret, quòd incarnantur, & obſeſſi, vocandi eſſent *Dæmon homo*: nemo autem eſt, qui dicat, obſeſſum eſſe Dœmonem: ratione autem unionis hypoſtaticæ ſemper Eccleſia confeſſa eſt, Chriſtum eſſe verum Deum, & hominem Deum.

2. Negat Chriſtum eſſe vere Sacerdotem. R. Ex pluribus Conciliis, in quibus commendatur Chriſti Sacerdotium. Ex Epheſino celebrato anno 431. Can. 10. Latera 4. cap. 1. de fide. Ex Triden. ſeſſ. 22. cap. 1. Item ex ſacris Paginis, ad Hæbr. cap. 5. *Appellatus à Deo Pontifex juxta ordinem Melchiſedech*. De Sacerdotio Chriſti etiam cecinit David: *Tu es Sacerdos in æternum, ſecundùm ordinem Mel-*

Digitized by Google

Melchiſedech. Tum quia, ille verè dicitur Sacerdos, qui eſt ſpirituali, & publica auctoritate unctus, & deſtinatus ad ſacrificandum, & orandum pro populo: ſed Chriſtus ad hoc fuit deſtinatus à Deo: ergo vere eſt Sacerdos.

3. Euchariſtiam conficiebat ex pane fermentato, aſſerens confici non poſſe in pane azymo. R. verbo *Græci*.

4. Volebat in Euchariſtia non ſumi Divinitatem, ſed tantùm Chriſti corpus. R. verbo *Berengarius*. *Joannes Oecaſtelius*, *Joannes Vvicleſſus*.

Multa tum ex ſcripturis, tum ex antiquioribus Eccleſiæ Scriptoribus adversùs præfatos Neſtorianorum errores teſtimonia colligit Sanctus Cyrillus, parte prima Concilii Epheſini capit. 4. act. 1. quæ omnia hic referre non vacat, quod operis foret prolixioris. Verùmtamen ſilentio hic non eſt prætereundum, S. Cyrillùm Neſtorium impugnantem, nequaquam in oppoſitum Apollinaris errorem prolapſum fuiſſe; ejuſque ſcripta ab omni erroris labe, quâ ab Orientalibus aſperſa fuerant, aliena eſſe, & omnino pura, ut pluribus congeſtis veterum teſtimoniis probant Polemici. Conſule Allatium.

XVIII. Nestoriani Moderni. Vigent nunc temporis in Oriente intèr alios hæreticos Neſtoriani, qui ſuprà veteres Neſtorii errores, etiam alios profitentur, undè, tam quos ex veteribus habent, quàm novorum additiones, ſive explicationes perverſarum opinionum, in unum redigemus. Et quantùm colligere juvat, ex modernis eorum codicibus palam fit, eos unionem Verbi Dei, [ut loquuntur] cum homine Jeſu affectivam aſſerere ita tamen, ut non proceſſu temporis, ſed in ipſa corporis formatione, quæ Angelo annuntiante facta eſt, contigerit; negant autem perſonalem Verbi Dei cum humana natura unionem.

2. Licèt aliquando eam unionem perſonalem appellent, id tunc ab iis non eo ſenſu intelligitur, quo à Catholicis, ſed accipitur pro unione dignitatis, honoris, poteſtatis, & affectus, qualis eſt intèr Regem ejuſque Legatum qui perſonam, ut ajunt, Regis gerit.

3. Item, quum duas ſubſtantias Chriſti, duaſque naturas dicunt, à Catholicorum ſenſu recedunt: volunt enim utramque ſubſtantiam, & utramque natuam, in propria hypoſtaſi, ac perſona ſubſiſtentem eſſe, quod Catholici negant.

4. Negant Deum paſſum & mortuum, non modò ſecundùm Divinitatem, quod & Catholica nos fide credimus; ſed etiam ſecundum humanitatem: admittentes tantum paſſionem, & mortem humanitati accidiſſe; ita tamen, ut cum duas in Chriſto perſonas adſtruant, ambaſque Chriſti nomine ſignificari contendant, Chriſtum quidem paſſum, & mortuum ſecundùm humanitatem dicere non refugiunt: id verò de Deo, etiam ſecundum humanitatem nequaquam affirmant.

5. Negant quidem duos Filios, duos Chriſtos, verbis tamen, non rebus; quum unum Filium dignitate, poteſtate, honore, & affectu agnoſcant, non unum re ipſa, & perſonæ unius veritate, & ultra tres Divinas perſonas, etiam perſonam humanam Chriſti admittunt, eamque participem ejuſdem dignitatis, & honoris cum perſona Filii faciunt: ex quo ſequitur ſolis verbis Trinitatem perſonarum Neſtorianos admittere in Divinis, revera tamen quaternitatem profiteri, quandoquidem ultra tres Divinas perſonas etiam perſonam humanam Chriſti, dignitate & honore cum perſona Filii æqualem profiterentur. Ita ut meritò *Antropolatræ*, ideſt hominis adoratores nuncupentur.

6. Negant Beatam Virginem eſſe Dei param, affirmant Chriſtiparam.

7. Exempla unionis Dei Verbi cum homine Jeſu, hæc ab illis aſſeruntur, Dei cum templo: Regis cum purpura: Ignis cum ferro: Stolæ cum corpore: Coronæ cum capite: Regis cum Legato: Amici cum amico: Viri cum muliere: Potentiæ rationalis cum voce, vel ſcriptura: Solis cum ſpeculo, vel margarita, vel oculo: Annuli cum cera vel digito: arboris cum alia arbore, cui inſeritur, & cætera hujuſmodi, quæ unionem affectivam, vel accidentalem, non hypoſtaticam ſignificant. Hujus hæreſeos auctores recipiunt Neſtoriani, Dio-

Diodorum, Theodorum, & Neſtorium, quorùm commemorationem in Divinis officiis colunt; item Barſumam Niſibenum, qui fuit Neſtoriani erroris in Oriente præcipuuspropagator.

Item Ibam, Theodoretum, Joannem Antiochenum, cæteroſque, qui pro Neſtorio adverſus S. Cyrillum ſteterunt. Qua in re ſibi repugnant Neſtoriani, eos admittendo, qui poſteà mutata ſententia Neſtorum, ejuſque doctrinam damnarunt.

Item Synodum Epheſinam à Joanne, & Orientalibus habitam, cæteraſque Synodos à Barſuma, Babæo, aliiſque Neſtorianorum Patriarchis celebratas.

Damnant ſacras Synodos Epheſinam, & Chalcedonenſem; item Sanctum Cyrillum.

8. Negant Divinam naturam ab hominibus, ab Angelis, ab ipſa Chriſti humanitate intuitivè videri poſſe; unde Sanctorum beatitudinem non in intuitivà divinæ naturæ viſione collocant, ſed in revelationibus Divinis, in lumine, & viſione humanitatis Chriſti.

De Proceſſione Spiritus ſancti à ſolo Patre, errorem primi ominum effudere Neſtoriani,

Quoſdam libros apochyphos pro canonicis à Neſtorianis haberi aſſerit Joſephus II. Patriarcha Chaldæorum, Apocalypſim ſcilicèt S. Pauli, nec non Evangelium infantiæ Chriſti.

Liturgiam ſacram in duas partes pro hyemali, ſcilicèt & æſtiva, 40. ferè ab hic annis diviſerunt: ita tamen ut ea parte, in quà extant verba conſecrationis,hyemalibus temporibus ſolum utantur, alteram verò ſinè verbis conſecrationis, æſtivo tempore adhibeant, quà de cauſa putant equidem ſe ſacrificium Miſſæ exequi, re tamen vera nec Miſſam, nec Chriſti corpus, & ſanguinèm conſecrant.

Eorum Sacerdotes, non ſolum antequàm ſacris initientur ordinibus, uxores ducunt, quas poſteà, dum ſunt in ſacris, uſque ad obitum tenent, quod omnibus Orientalibus commune eſt: verum etiam dum ſunt in ſacris, & quidem in Presbyteratu conſtituti, fiunt uxorati, quod ſanè apud omnes Orientales impium, & abſurdum eſt.

In cæteris vero omnibus errores Græcorum modernorum ſequuntur. Puta, negant primatum Papæ, conſecrationem in ſolo fermentato fieri contendunt, & ſic de cæteris. Reprobantur[præter ſuperius dicta contra Neſtorianos antiquos] Neſtoriani moderni in eo, quod aſſerunt unionem Verbi cum humana natura eſſe affectivam, non hypoſtaticam & realem, ſic. Realiter dicitur de Verbo: *Verbo caro factum eſt*, quia verè & realitèr Verbum aſſumpſit naturam humanam: ſed non poſſet dici realiter de Verbo, quod Verbum carum factum eſt quando unio interVerbum,& naturam humanam eſſet ſolum affectiva, ſicut non poteſt dici de amico, quod ſit realiter alter amicus, propter ſolam unionem affectivam, quæ eſt inter duos amicos; ergo ſi realiter dicitur de Verbo, quod caro factum eſt, unio, quæ eſt inter Verbum & naturam humanam non poteſt eſſe ſolummodò áffectiva, ſed eſſe debet hypoſtatica; ratione cujus tam realiter dicitur de Chriſto quod ſit Deus homo, ac dicitur quòd ſit homo Deus. Tum quia, ſi eſſet ſola unio affectiva inter Verbum & naturam humanam, Chriſtùs non poſſet eſſe mediator & juſtificatur, ut patet ex his quæ dicta ſun contra *Antioſandrinos*, & *Arium*. Videantur hic quæ dicta ſunt contra *Libertinos*, ubi oſtendimus Chriſtum non eſſe Redemptorem ex ſolo titulo. Item, quæ dicta ſunt contra *Ebionitas*, *Cerinthum*, *Artemonem*, *Budoneitas*, ad oſtendendum Chriſtum non eſſe purum hominem, quod ſequeretur, ſi unio inter Verbum & naturam humanam èſſet ſolum affectiva. Videantur etiam hic, quæ diſcutiunt omnes Scholaſtici differentes de poſſibilitate incarnationis, enodantes difficultates, quæ ab his proponuntur, qui negant poſſibilem unionem hypoſtaticam inter Verbum Divinum, & naturam humanam: ex quo ſequitur, ut ſupra probavimus, B. Virginem eſſe Deiparam non ſolum Chriſtiparam, ſicut oſtendimus contra *Anaſtaſium Presbyterum*. Reliquos verò modernorum Neſtoriano-

norum errores, jam alibi ſufficientèr reprobavimus. Hic demum notandum, quoad Neſtorianorum ritus, quod Neſtoriani jejunium non modo inchonant in die Dominico, ſed etiam omnibus diebus Dominicis Quadrageſimæ jejunant: hinc Abrahamus Abgra Patriarcha, teſte Barhebræo Tom. 3 pag. 531. præcepit ut in Dominicis jejunii Quadrageſimalis, ſub veſperam Liturgia celebraretur: ſed facile eſt convincere Neſtorianos, quatenus ſcilicèt in hoc ritu, non modò ab univerſa Eccleſia, ſed enim ab avità traditione recedunt. Quod licet colligere ex Canone Apoſtolorum 63. exverſione quæ extat apud Solbenſem in Epitome Canonum, codice 14. Syriaco, exiſtenue in Vatic. pag. 12., ubi ſic legitur: *Si quis Clericus in die Dominico jejunare deprehenſus fuerit, deponatur, ſi vero ſecularis ſit, ſegregetur*. Ex quo conſtat Eccleſiam nunquam conſueviſſe præcipere jejunium die Dominico, non modò in Occidente, ſed etiam in Oriente,& conſequenter Neſtorianos jejunantes die Dominico agere contrà ritum univerſalis Eccleſiæ. Vid. verbo *Manichæi* ubi de jejunio non ſervando die Domini, co agimus, ſicut etiam verbo *Æriani*. Non me latet, Canones, quos Apoſtolorum dicimus, à multis rejici, tanquàm apocryphos; nec mei officii eſt hac de re diſſertationem adoriri; tamen negari non poteſt magna eorum antiquitas, quod ſufficit, ut eorundem teſtimonio aſſerere poſſimus, ritum non jejunandi die Dominico, antiquiſſimum in Eccleſia eſſe, utpotè ſic à veterrimo tempore enuntiatum, quin contrà ejuſmodi Canonis enuntiationem aliquid unquàm dictum ſit in Eccleſia; quod non contigiſſet, ſi Eccleſia contrariam obſervationem haberet.

XVI. Nestoriani Novi, ſunt illi ſectarii, qui ann. 1550. Neſtorii hæreſim renovarunt, cujus ſectæ auctor creditur Zuinglius, qui docuit in Chriſto duas eſſe perſonas, Virginem non eſſe Dei Genitricem. Ex Reſcio.

XVI. Neutrales. Sic vocati ſunt illi, qui ſeculo decimo ſexto Catholicis, & Novatoribus ut placerent, dixerunt, non eſſe neceſſe communicare ſub una, vel ſub utraque ſpeciæ ſed ſatis eſſe fidem habere ad percipiendam ſalutem: ut autem Eccleſiæ ritui, decretis, & definitionibus obſtarent, effutierunt, quòd. ſi Concilium definiret communicandum eſſe ſub utraque ſpècie, tunc debere laicos ſub altera tantum communicare, aut utramque reiicere; undè factum eſt, ut eorum multi per decennim, alii etiam per totam vitam à Communione abſtinuerint. Neutrales Miſſam non abhorrent, ut alii Lutherani. Quo ad communionem ſub utruque ſpecie. R. verbo *Bohemi*. Repr. autem verbo *Antinomi* in eo quod aſſerunt, ſolam fidem ſufficere ad percipiendam ſalutem. De his agit Prateolus.

VIII. Nicetas eunuchus, è Sclavis ortus, à Copronymo ad Conſtantinopolitanum Patriarchium evectus, impius fuit Inneonoclaſticæ ſectæ propagator. Ex Baron. anno 766.

XVI. Nicodemici, dicti ab Hoſio macilenti Catholici, ab Ædero aulici Chriſtiani, ab aliis Chriſtiani temporales nuncupantur, quia tempori in fide ſe accomodant: ſuntque illi ſectarii, qui poſt Lutheranam, & Calvinianam hæreſim, nolunt ore proferre, quod corde credunt, pro veritate loqui non audentes, ne Principum favorem amittant. Hæreticis parcendum aſſerunt, & hæreſim leniter abſtergendam. Volunt eligionem ſervare, vel relinquere, pro ut illis expedit. Dicunt inſuper, ferendos omnes cujuſcumque ſectæ, dummodò Apoſtolorum Symbolum conſervent,& rectè de Chriſto doceant, etiamſi in aliis articulis diſſentiant. Inſuper bona Eccleſiæ, ſi feratur occaſio, libenter uſurpant.

I. Nicolaiæ. Nicolaitas, ſic eſſe dictos à Nicolao patria Antiocheno, uno ex ſeptem primis Diaconis, plures conſentiunt: ſed, quà occaſione id acciderit, diverſæ reperintur ſententiæ. Alii nempe exiſtimarunt, ab ipſo Nicolao prava Nicolaitarum dogmata eſſe excogitata, inter ſic ſentientes Irenæus, Tertullianus, Hilarius, Epiphanius, Hieronymus, & alii complures, computantur, aſſerentes Nicolaum, cum poſt ſuſceptum Dia-

Digitized by Google

Diaconatum, ad imitationem eorum [inquit Epiphanius] quos Deo addictos videbat, ab uxore, quam formoſam habebat, ſe continuiſſet, & à concupiſcentia ſuperatus, eam iterùm ſuperinduxiſſet, eaque de re argueretur ab Apoſtolis, mox ſordidiſſimam hæreſim excogitaſſe, quà aſſerebat, neceſſarium eſſe ad ſalutem conſequendam, quotidie inquinari luxuriis. Alii verò dixerunt, ſic Nicolaitas ab eo eſſe dictos, ita nempè, ut cum formoſam uxorem haberet, & ab aliquibus exprobraretur, quòd nimio zelo eam cuſtodiret, uxore in medium adducta, permiſerit, cui vellet, nubere; hocque ejus factum, abſolutè quidam ſecuti fuerint, quaſi docuiſſet Nicolaus licere fornicari; cum tamen ipſe Nicolaus nulla unquam alia, quàm ea, quæ ei nupſerat, uxore uſus fuerit, & ex ejus liberis, filiæ conſenuerint virgines, filius etiam permanſerit incorruptus. Ita Clemens Alexandrinus. Eadem recitat, probatque Euſebius, necnon Theodoretus: iiſdemque ſuffragatur antiquiſſimus omnium Ignatius, dum ſemel, atque iterùm ſcribit, ejuſmodi hæreticos falſo nomine dictos eſſe Nicolaitas; idque probabilius eſt: nam & eundem Nicolaum Diaconum, ut virum Fide Catholica probatiſſimum, factum ab Apoſtolis Epiſcopum Samaritanorum, Hyppolitus, cujus fertur Liber de ſeptuaginta duobus Diſcipulis, teſtatur, eique conſentit Dorotheus in Synopſi. Itaque viguiſſe ſectam Nicolaitarum, certum eſt; quòd hujus ſectæ auctor extiterit Nicolaus Diaconus, difficilis eſt probationis. Quantùm ad noſtrum ſpectat inſtitutum, ut quænam eſſent prava dogmata Nicolaitarum cognoſcamus, Ignatius ait, ipſos negaſſe Chriſtum fuiſſe Deum, ſed in eo Deum habitaſſe. Meminitque pariter Irenæus de Nicolaitis, Chriſti Divinitatem negantibus, quos Joannes Evangeliſta, æquè ac Cerinthianos ſcribendo Evangelium, confutavit; & in eoſdem Judas Apoſtolus ſententias jaculatur, dum eos damnat, qui Ieſum Chriſtum negarent. Subdit Ignatius eos inſuper affirmaſſe illicitos concubitus bonos eſſe, & finem, ac beatitudinem conſtituiſſe in voluptatibus: Irenæus quoque aſſerit Nicolaitas, præter licentiam in mœchando, nulla habita diſtinctione, Idolothyta, ut Gentes, comedere conſueviſſe. Portentoſa planè iſtos hæreticos excogitaſſe commenta, ut aliquo ſaltem quæſito prætextu, impudicè poſſe licitè agi, docerent, Epiphanius refert: additque nova, & hactenus inaudita, ad incutiendum cum admiratione terrorem, adinveniſſe nomina numinum, nempè *Barbello*, *Prunicum*, *Jaldabaoth*, *Chaulauchave*, *Metram*; diviſoſque ab invicem, ex ſingulis dictis nominibus, ſectas ſingulas inſtituiſſe, ſicque arbitror intelligendum, quod Euſebius aït; Nicolaitas ad modicum ſpatium temporis perduraſſe; nimirùm, quòd pertæſi falſi nominis, non amplius Nicolaitas [quòd facilè impoſturæ convinci potuiſſent] ſed alio rurſum pulcherrimo quæſito nomine, à ſapientia *Gnoſticos* ſe nuncuparunt. Sed cum horum alii, alia ſuper addiderint hæreſum nova monſtra, novis ſunt appellati nominibus, ut non tantùm *Gnoſtici* dicerentur, ſed & *Phibionitæ*, *Strationes*, *&* *Levitici*; itemque alii *Barboritæ*, qui à cœnoſa turpitudine ſic dicti reperiuntur.

Prava Nicolaitarum dogmata reprobata habentur verbo *Cerinthus*, *Baſilidiani*, & alibi. Hìc ſolùm, reprobandum ſupereſt, carnalem coitum, extrà Matrimonialem, eſſe licitum; quia hæc propoſitio directè opponitur ſexto Decalogi præcepto: *Non Mœchaberis*. *Nomine Mœchiæ* [inquit S. Auguſt. lib. 6. quæſtionum in Exodum] *illicitus concubitus, atque illorum membrorum non legitimus uſus prohibitus debet intelligi*. Deind Apoſt. 1. ad Theſſal. 4. ſic legitur: *Hæc eſt voluntas Dei, ſanctificatio veſtra, ut abſtineatis vos à fornicatione, ut ſciat unuſquiſque vas ſuum poſſidere in ſanctificatione & honore, non in paſſione deſiderii, ſicut & Gentes, quæ ignorant Deum*. Conſtat igitur, omnem concubitum extrà legitimum Matrimonium, illicitum eſſe, quod ſatis probat verecundia, quà naturaliter unuſquiſque ſuffultus remanet, ſi ab alio in actibus venereis deprehendatur. Undè nàm hæc naturalis verecundia? niſi quia in acti

bus venereis ineſt turpitudo , quam ſola matrimonialis ſocietas in officium naturæ relegat . Omnis autem turpitudo eſt prohibita , ergo etiam omnis actus venereus , præter ejuſmodi officium , eſt prohibitus .

XIII. Nicolaitæ Novi . Anno 1230. innotuiſſe in Longobardia , & Alemannia hæreticos , qui diù in occulto latuerant, Trithèmius aſſerit ; & Nicolaitarum turpitudines exercuiſſe , matres , filias, uxores communes habentes ; Eccleſiam , & Prælatos contemnentes : carnes in Quadrageſima comediſſe , multa alia erronëa docuiſſe , & ſcelera perpetraſſe . Primatum verò Mediolani conſtituerant , eoque ex cæteris Provinciis cenſum annuum mittere conſueverant , habentes ſigna privata , quibus ſe ſe internoſcerent : nihilominùs multi ex hac ſecta detecti , combuſti fuerunt , undè & plurimas ſeveras leges , his temporibus à Mediolanenſibus , auctoritate Romani Pontificis , in hæreticos promulgatas , in ejus urbis hiſtoria , anno 1233. legimus : ipſumque etiam Fridericum , ubi abſolutionem à Pontifice obtinuit , ejuſdem monitu multa contrà eoſdem edixiſſe , Pontificiæ litteræ teſtantur, cum hæc peſtis jam univerſam ferè Italiam infeciſſet .

XIV. Nicolaus Cabasilas . Contrà Nicolaum Cabaſilam egregiè ſcriptis pugnavit Demetrius Cydonius . Porrò Cabaſilas factus Archiepiſcopus Theſſalonicenſis , plura ſcripſit fuligine ſchiſmatis Græci perfuſa , & potiſſimùm duos tractatus contrà primatum Romani Pontificis , quos hæretici exoſculantur . Multi ſunt, qui Nicolaum eundem fuiſſe, ac *Nilum* contendunt: ſiquidem etiam circà hæc tempora , quidam nomine Nilus, Græcus Schiſmaticus , Theſſalonicenſem ſedem occupavit : ſivè autem Cabaſilas , & Nilus iidem ſint, ſivè diverſi fuerint, quoniam hæretici adeò commendant tractatus ſuprà recenſitos , utpotè impugnantes Romanam Sedem , hic non omittendum , quòd in fine poſterioris tractatus ſic legitur: *Quandiù Papa ordinem ſervaverit , & veritati adhæſerit , à primaria , & ſummo Principatu non eſſe amovendum , ſed ut caput Eccleſiæ , & Summum Pontificem , ac Petri ſucceſſorem agnoſcendum , omneſque ei obedire debere* . Ex quibus verbis ſatis confunduntur hæretici , qui tanto patrocinatore gloriantur in impugnatione Romanæ Sedis , quam in priore tractatu eo ſolùm motivo ductus Nilus impugnavit , quia Pontifex diſſidia vertentia inter Græcam , & Romanam Eccleſiam ſua auctoritate judicat , cum in generali Synodo judicanda eſſe Nilus contendat . Sed quàm vana ſit hæc Nili ratio , ex eo ſatis conſtat , quòd , cum Græcorum inſtabilitas optimè ſit Pontificibus cognita , quotannis Epiſcopi à toto orbe ad Concilium eſſent congregandi , ſi ſemper in Conciliis Græcorum diſſidia deberent componi: quoties enim Romani Pontifices pro componenda Eccleſia Græca cum Latina , Epiſcopos univerſos congregaverint , quis vel leviter in ſacris verſatus hiſtoriis ignorat? Sed vix ſoluto congreſſu , tanto Epiſcoporum incommodo , & diſpendio coacto , experientia comprobavit , Græcos iterùm ſchiſma feciſſe ; itaut pro eorum cauſa ſuperfluum ſit congregare Concilium ; ſed ſi rectè ſaperent , Concilio opus non eſſe probè noſſent ; quando quidem Pontifex per ſe ſolùm poteſt ſufficienter cunctis emergentibus in materia fidei providere ; Pontifici enim dixit Chriſtus in perſona Petri : *Super hanc petram ædificabo Eccleſiam meam* : *Converſus confirma fratres tuos* : *Tibi dabo claves* . Ex quibus ſatis conſtat, plenariam in cauſis fidei Summum Pontificem poteſtatem habere .

• Dicebat Euchariſtiam omnibus neceſſariam eſſe neceſſitate medii , ſivè parvulis , ſivè adultis ad ſalutem æternam . Idem ſentiunt Novatores Calviniſtæ . R. Quia ſemper fuit Eccleſiæ fides , ac doctrina , infantes ſtatim à Baptiſmo ſuſcepto morientes , æterna frui beatitudine: perſuaſum quippè ſemper ei fuit , per Baptiſmum deleri peccatum originale , conferri gratiam ſanctificantem , & jus acquiri ad hæreditatem cæleſtem. Hæc fides Eccleſiæ fundamentum habet in iſtis Chriſti Domini Verbis Joann. 3.

Niſi

Digitized by Google

Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu ſancto, non poteſt introire in Regnum Dei. Et in doctrina Apoſtoli ad Rom. 8. *Nihil damnationis eſt iis, qui ſunt in Chriſto Jeſu*. In quod etiam collimat cap. 2. ad Coloſſ. Porrò ex eodem Apoſtolo ad Galat. 3. *Quicumque in Chriſto baptizati eſtis, Chriſtum induiſtis*. Ergo infantes baptizati Chriſtum induerunt & in ipſo ſunt; nihil ergo damnationis in ſe habent, per quod poſſint à regno cælorum, & vita æterna excludi. Hinc generatim pronuntiat idem Apoſtolus ad Titum 3. Quòd Chriſtus: *Salvos non fecit per lavacrum regenerationis*. Deindè, ſi Eccleſia ſemper credidit eos, qui morte præventi, baptizari non poſſunt, & Baptiſmum ſani non neglexerunt, ſalutem æternam conſequi propter Baptiſmi deſiderium, quod procedit ex fide per dilectionem operante, à fortiori credendum cum ipſa eſt, infantes poſt ſuſceptum Baptiſmum, ſinè actuali Euchariſtiæ perceptione, vitam æternam adipiſci. Quandoquidem iſto Sacramento regenerati ad vitam ſunt: pluriſque valere debet regeneratio, quàm illius deſiderium. Cæterum, ſi exiſtimaſſet Eccleſia Euchariſtiæ Sacramentum medium eſſe abſolutè neceſſarium ad ſalutem, procul dubio ſemper Euchariſtiam, ſimul cum Baptiſmo infantibus adminiſtraſſet: dicendum eſt ergo Eccleſiam nunquàm exiſtimaſſe Sacramentum Euchariſtiæ omnibus neceſſarium eſſe neceſſitate medii, & hanc illius fidem conſtans & perpetua traditio Eccleſiæ univerſalis docet. Nam licèt Græcis in uſu fuerit, & adhuc ſit infantibus baptizatis Euchariſtiam præbere; tamen nunquàm docuerunt, id eſſe neceſſarium. Propterea Concilium Tridentinum traditionem doctrinæ Catholicæ confirmans, ſeſſ. 21. cap. 4. *Docet, parvulos uſu rationis carentes, nulla obligari neceſſitate ad Sacramentalem Euchariſtiæ communionem*: Et hanc rationem ſubjungit: *Siquidem per Baptiſmi lavacrum regenerati, & Chriſto incorporati, adeptam jam filiorum gratiam illa ætate amittere non poſſunt*. Et Can. 4. ejuſdem ſectionis ſic definit: *Si quis dixerit, parvulis, antequàm ad annos diſcretionis pervenerint, neceſſariam eſſe Euchariſtiæ communionem: anathema ſit*,

XIV. Nicolaus Calaber, quem Eymericus Aragoniæ inquiſitor igne comburendum Magiſtratui ſeculari tradidit, aſſerere auſus eſt Martinum Gonzalvum de quo actum ſuo loco, eſſe Dei filium in cælis ab æterno natum, quanquam in terris videretur Patrem, & matrem habere. Inſuper dixit, Gonzalvum nunquàm moriturum, & ad ejus prædicationem univerſum Mundum novam fidem habiturum: in extremo judicio omnes damnatos Gonzalvi precibus ſalvandos: Spiritus ſanctum futuris temporibus in carne aſſumenda naſciturum. Hæc, & alia ſomnia, ſeu magis deliramenta Nicolai, refert Spond. ann. 1359.

2. Dixit, in homine tria eſſe, animam, quam formavit Deus Pater: corpus, quod plaſmavit Filius: Spiritum, quem inſufflavit Spiritus ſanctus R. Nam operationes ad extrà ſunt à tota Sanctiſſima Trinitate, & conſequenter ab uno & ſolo Deo, ita ut unus, & idem Deus omnium operator ſit, & una & eadem ſit virtus creativa in Patre, & Filio, & Spiritu ſancto, ex quo ſequitur, non poſſe tribui creationem animæ plus Patri, quam Filio, quàm Spiritui ſancto. Inſuper in homine ſecundum rei ſubſtantiam, vel entitatem, idem eſt anima, ac ſpiritus: ergo creatio animæ, ſivè ſpiritus, tam eſt à Patre, quàm à Spiritu ſancto.

3. Dixit, dœmones eſſe invocandos. R. Ex ſacra Scriptura, quæ pluribus in locis, dœmonum invocationem exprobat.

XV. Nicolaus Servarius regularis regnante Martino V. anno 1418. in Diœceſi Tornacenſi, & Cameracenſi propoſitiones plures promulgavit ereſi infectas, contra quas Pontifex bullam edidit, condemnato carceri per biennium ſervario: delatæ jam pridem præfatæ propoſitiones ad Patres in Conc. Conſtantienſi, à quibus damnatæ numero viginti, quarum plures coincidunt cum recenſitis verbo Matthæus Grabon, ab eodem concilio cum ſervarii doctrina proſcriptis.

NICOLAUS GALLUS, Vide verbo *Infernales*.

XVI. NICOLAUS HEMNIGIUS, ex ſecta Proteſtantium, in explicatione Evangelii feſti Annunciationis, dicit invocationem Sanctorum eſſe uſum Diabolicum. R. verbo *Henriciani*, *Vigilantius*. Ad cap. 6. ultimæ ad Cor. improbat jejunium Eccleſiaſticum, tanquam ſuperſtitionem. R. verbo *Enthuſiaſtæ*, *Æriani*, *Agapetæ*.

XI. NICOLAUS METHONENSIS (ex Coccio) Græcus Schiſmaticus, vixit circà medium ſeculi duodecimi, ſcripſitque librum contrà Latinos, in quo aſſerit Spiritum ſanctum à ſolo Patre procedere. R. verbo *Græci*.

XV. NILOLAUS de PELLISSIMON, præcipuus Thaboritarum ductor, ac eorundem prætenſus Epiſcopus, conatus eſt ad ſe trahere Joannem de Perzibram, qui à ſecta Thaboritarum ad Fidem Catholicam converſus, acerrimè ſcriptis ſuis Thaboritas exagitavit, eorundem impias, & horrendas in Sacroſanctam Euchariſtiam, Eccleſiæ Doctores, & alia Catholicorum dogmata blaſphemias patefecit, & reprobavit. Ex Spondanus anno 1429.

XVI. NICOLAUS SELNECERUS, ſecta Calviniſta, vixit cadente ſeculo 16. & in confutationibus accuſationum, aſſerit Deum verè eſſe paſſum, & mortuum. R. Quia tàm immortalitas, quàm impaſſibilitas eſt coeſſentialis Divinitati, & idem eſt dicere Deum eſſe paſſum, ac mortuum, ac dicere Deum non eſſe Deum. Vide ſuprà verbo *Muſculus*.

XVI. NICOLAUS STORCHIUS, dictus *Pelargus*, Cygneæ in Zuicavia non ignobili Sileſiæ oppido natus, à pluribus Anabaptiſtarum auctor eſſe creditur: qui videlicet, cum Luthero adhæſiſſet, ejus poſteà doctrinæ pertæſus, dum ille apud Vvartpurgum deliteſceret, ſocios ſibi Vvitembergæ elegerit Caroloſtadium, Melancthonem, Didymum, Vveſtembergium, alioſque non indoctos viros, inſolitis revelationibus, & futurorum præſagiis ementitis. Id præcipuè docens, ut omnia ſcripta tam ſacra, quàm profana abolerentur; quippè quæ magis (ut dicebat) ad ſalutem nocerent, quàm prodeſſent; ſatiſque eſſe eo impunè labi, quo ſpiritus, & interni motus raperent. Hujuſmodi Enthuſiaſtas, cum Lutherus è ſuo receſſu Vvitembergam rediens expuliſſet, Storchius incertis ſedibus per Thuringiam vagans, miramque ſanctitatem præſeferens, duxit, quapropter apud ſtolidos ruſticos fide adinventa, de ſecretis Divinis, ſibi per Michaelem Archangelum revelatis gloriabundus, cæpit etiam perſuadere ſuis ſectatoribus, ut repudiatis Pontificum, ipſiſque imprimis Lutheri documentis, qui longe deteriorem tyrannidem, quam Pontifex induceret, ea, quæ ipſe eis patefacturus eſſet, amplecterentur. Ipſis inſinuans, ut rebus mundanis renunciatis, mentem, oculóſque ad Deum elevarent, ſeque rebaptizandos ſinè mora ſubmitterent; tum demum unanimiter in eos irruerent, qui hnic doctrinæ contradicerent, Magiſtratus etiam, ac principes, tyrannorum inſtar, qui nullam in electos Dei imperiam habeant [cum natura omnes liberos, & fratres generit, nec gravari ab aliquibus patiatur, ſed omnia ſingulis voluerit eſſe communia] igne, ferroque ad internecionem delerent: Epiſcopos & Paſtores vel trucidarent, vel à finibus ſuis eiicerent; bona eorum invaderent Monaſteria diruerent, & abuſus [ut ille jactabat] omnes penitus peſſum darent Hanc Patris ſupremi voluntatem eſſe, cui martalium nulli refragari liceat. Hæc omnia ſcellera, quæ tanquam ſecreta divinitus ſibi inſpirata myſteria magnificabat, non paucis ſacræ Scripturæ teſtimoniis detortis, ac mutilatis, perperamque acceptis confirmabat. Iterim cum Storchius à clade Franchenchuſiana ſe ſe clam in Sileſiam eripuiſſet, miram rerum mutationem brevi temporis ſpatio induxit, plebem in Clerum, & Magiſtratum concitando, eoſque omnes amovendo, qui vel novis dogmatibus averſabatur, vel obſiſtebant. Inde in Bavariam profugiens, reliquum vitæ tempus in magnis ærumnis confecit. Monachii demum inter inopes, & calamitoſos nulli cognitur, graviſſimo morbi genere correptus deceſſit, quæ

omnia

Digitized by Google

omnia refert Spond. anno 1525. Storchii errores verbo *Anabaptiſtæ* reprobantur.

XIV. Nicolaus de Ultirichuria, renovavit hoc anno publice Pariſiis ſexaginta articulos de rebus Philoſophicis, & Theologicis, quos in aliquibus manuſcriptis propoſuerat, qui primum tamquam falſi, & hæretici à Sede Apoſtolica damnati jam fuerant. Libelli, in quibus præfati articuli continebantur, igni traditi fuerunt. Ex Spond. anno 1348.

III. Noetiani, à Noeto Smyrnenu, ut vult Theodoretus, vel Ephesino, ut ſcribit Epiphanius, nuncupantur: vixit circa medium ſeculi tertii, & in tantam ſuperbiam eſt elatus, ut ſe Moyſen eſſe diceret, & fratrem ſuum Aaronem, vel ut ſcribit Philaſtrius gloriam eſſe aſſereret. Fuit præceptor Sabelli, undè Sabelliani, & Noetiani iidem eſſe perhibentur. Propter ſuam hæreſim ab Eccleſia, una cum fratre ejectus, paulo poſt ita miſſerrimè moritur, ut inventus non fuerit, qui Noetum ſepelire voluerit. Ejus errores verbo *Sabelliani* reprobantur.

XIV. Nonorantes. Ex ipſo nomine conſtat, qualis ſit hujuſmodi hæreticorum caracter, qui nunquam proferunt orationem aliquam vocalem. Abundare in Anglia hujuſmodi hæreticós, ſcribit Philopater. De utilitate orationis dictum eſt contra *Cæleſtianos*. Emerſerunt ſeculo 16. cum Anglia omnium penè hæreſum ſentina facta eſt, ex quo ab unitate Catho icæ fidei recedens, Proteſtatium pſeudo doctrinæ publice aditum reſeravit.

XVI. Normanus quidem Ludimagiſter cujus nomen ignoratur Anabaptiſtarum favores imitatus, primum Gallorum cædes meditabatur, & lingua diſertus Latinum, Grecam, & Hæbraicam docendo, factum eſt ut permulti ad illum auditores confluerent & ſuas promulgans impietates, etiam apertis in campis propter afluentem multitudinem concionabatur, qui tandem captus, furoris ſui pænas ſubiit ex Superiorum ſententia flammis judicatus.

1. Balterabat ſe Deo inſpirante prędicare.

2. Antichriſtum brevi moriturum.

3. Se a Deo electum ut omnes impius everteret nec Princibus aut Magiſtratibus pareret.

4. ſe non ante moriturum, quam mundum ab omni peccato, & culpa purum ſtatueret.

III. Novatus, incertæ Eccleſiæ in Africa Epiſcopus, ſive ut placet S. Cypriano, ſimplex Presbyter Carthaginenſis, homo perfidus, ſuperbus, bonorum Eccleſiaſticorum raptor, & ſordidè avarus, ut neque Patri ſuo in extrema neceſſitate conſtituto ſubvenire voluerit A Sancto Cypriano compulſus, ut criminis, quo accuſabatur, cauſam diceret, S. Cypriani judicium, & tribunal declinaturus Feliciſſimo Presbytero Cartaginenſi, qui in S. Cypriani Epiſcopatum injuſtè contenebat, adhæſit, & Feliciſſimi ſchiſma promovere ſtudit. Cum Novatus ſemper novitatum, & præcipue ſeditionum eſſet amantiſſimus, anno 251. Romam ſe contulit, ut ibidem æquè diſcordias conflaret, quod & præſtitit; ſiquidem ibi ſchiſma Novatiani contra S. Cornelium legitimum Pontificem promovit, fuitque primus, qui in Eccleſiâ Romana ſchiſma conflaret. Movente interim Decio in Catholicos perſecutione, cum de Cypriani judicio non amplius timeret Novatus, Africam revertitur, ubi incognitus deceſſit. Ex S. Cypriano Ep. 46. & 47.

III. Novatianus, de quo verbo *Novatus* mentio facta, ille eſt, quem Novatus Romæ Pſeudo-Pontificem ordinari curavi contra S. Cornelium. Erat Novatianus Presbyter Romanus, & cum ex dicendi peritia magnum ſibi faſtum comparaſſet, ſupremam Eccleſiæ dignitatem ambiens, in vidia agitatur in Sanctum Cornelium, cum eundem intellexiſſet à Clero Romano legitimè electum in Summum Pontificem. Intèr hæc tempora accedente Romam Novato, qui jam in Africa ſchiſma conflaverat, novum ſchiſma Novatus Romæ promovit. Initâ enim cum Novatiano amicitia, eundem a tribus incognitis Epiſcopis Pſeudo-Pontificem ordinari curavit. Novatianus Pſeu-

do-Pontifex factus, ad ſchiſma etiam addidit hæreſim. Interim non omittendum, quod de Novatiano narratur, ut meliùs de illegitima ejus ordinatione conſtet legentibus. De Novatiano ſiquidem fertur, quòd Baptiſma non niſi in mortis articulo gravi morbo oppreſſus ſuſceperit, neque poſt recuperatam ſalutem, ſibi ceremonias Eccleſiæ miniſtrari curaverit: Sacramentum confirmationis contemnens, illud nunquàm ſuſcepit. Novatiani ſectatores tam in ſchiſmate, quàm in hæreſi *Cathari*, ſcilicèt puri, & mundi etiam nuncupari voluerunt, qui ſuam doctrinam puriorem eſſe Apoſtolica gloriabantur, proinde ut puritatem oſtentarent, candidis ſe ſe veſtibus induebant. Ex S. Cypriano.

1. Spem ſalutis peccatoribus penitùs adimebat Novatianus, aſſerens ſemel mortalitèr lapſos, non amplius recipi poſſe ad pœnitentiam: qui impio errore multos ad deſperationem adegit; ex quo aſſerto factus eſt hęreſis princeps; primus enim fuit, qui Dei miſericordiam peccatoribus reſipiſcentibus negaverit. R. Ex Conc. Romano celebrato in hac cauſa ſub Cornelio Papa. Item ex Nicæno primo, in quo de Novatianis fit mentio: & certè, ſi lapſi non poſſent amplius recipi, nimiùm detraheretur Dei miſericordiæ, qui tamen dicit: *Nolo mortem peccatoris, ſed ut magis convertatur, & vivat*. David de remiſſione peccatorum dixit: *Tu remiſiſti impietatem peccati mei*, Ergo ſi Deus peccatoribus peccata remittit, lapſi iterùm ſunt recipiendi. Tum quia Chriſtus antequam ad cælos aſcenderet, dedit Apoſtolis auctoritatem dimittendi peccata, Joann. 20. *Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis*. Sed hoc foret ſupervacaneum, ſi peccatores non ampliùs eſſent recipiendi ab Eccleſia. Nec valet dicere cum Novatianis, ſolùm Baptiſma tollere peccata, ideoque lapſos poſt Baptiſmum non ampliùs eſſe recipiendos; nam plura documenta habemus in ſacris paginis, ex quibus conſtat, Apoſtolos etiam recepiſſe lapſos poſt Baptiſmum: quare S. Petrus hortabatur Simonem Magum ad pœnitentiam, ut patet ex cap. 8. Actor. verſ. 22. Tum quia ſi lapſis poſt Baptiſmum non eſſet locus pœnitentiæ, peccatores adducerentur in deſperationem, cum tamen de remiſſione peccatorum à Deo facta pœnitentibus, plura conſtent exempla in ſacris paginis, ubi pecatores ad pœnitentiam excitantur, & Chriſtus nos docuerit orare: *Dimitte nobis debita noſtra*. Uſus eſt auctoritate peccata remittendi S. Paulus, qui ſecunda ad Cor. 4. Inceſtuoſum, quem ſatanæ tradiderat in carnis interitum, poſt duram pœnitentiam, benignè ſuſcepit, & Eccleſiæ reſtituit. Undè S. Ambroſius lib. 1. de Pœnitentia, cap. 7. factum hoc Divi Pauli contrà Novatianos ſic urget: *Jus ſibi vendicavit Paulus acceptum, non uſurpavit indebitum*, Eadem auctoritate dimittendi peccata uſus eſt S. Joannes erga Juvenem illum, quem è perditiſſima vita, quam inter latrones, quorum dux factus erat, ducebat, revocatum, ac pœnitentiæ lacrimis purgatum, Eccleſiæ reddidit. Hanc hiſtoriam ex Clemente Alexandrino referunt Euſebius lib. 3. hiſt. cap. 23. S. Chryſoſtomus lib. 1. ad Theodorum lapſum, cap. 11. Baronius ad annum 98. Porrò in præfatis teſtimoniis nulla fit peccatorum levium aut graviorum diſcretio, ſed omnia pariter clavibus Eccleſiæ ſubjiciuntur.

2. Lapſis poſt Baptiſmum pœnitentiam eſſe infructuoſam aſſerebant, quia credebant irremiſſibile eſſe omne peccatum. Hic error à præcedente vix differt. R. In ſacris paginis exhibetur conſilium mortificationis, & pœnitentiæ; legimus enim: *Si quis vult poſt me venire, abneget ſemetipſum, tollat crucem ſuam*. Ergo pœnitentia non eſt infructuoſa, ſed ſalutifera. Apoſtolus ad Coloſſenſes cap. 3. verſ. 5. hortatur ad mortificationem: *Mortificate membra veſtra*, quod non feciſſet, ſi pœnitentia eſſet infructuoſa. Proprio exemplo, pœnitentiæ meritum commendarunt tot ſancti viri, & mulieres, qui in pœnitentia voluntaria, & aſpera quaſi totum vitæ ſuæ tempus conſumſerunt, quod non feciſſent, ſi non ſperaſſent copioſam à Deo retributionem propter pœnitentiam aſſumptam. Deus clamat ad peccatores: *Convertimini ad me in toto corde veſtro*, quod eſſet ſuperfluum, ſi peccata eſſent irre-

Digitized by Google

irremiſſibilia. Tum quia remittebantur peccata in lege ſcripta pœnitentibus: ergo à fortiori remitti debent in lege gratiæ; cæterùm gravior eſſet lex gratiæ, quàm lex Moſaica; propterea S. Joannes Baptiſta ad Evangelicam legem viam parans, prædicabat: *Facite fructus dignos pœnitentiæ*.

3. Contempſerunt Novatiani Confirmationis Sacramentum. R. Nam Confirmationem eſſe Sacramentum conſtat ex ſacra Scriptura Act. 19. 5. *His auditis baptizati ſunt in nomine Domini Jeſu. Et cum impoſuiſſet illis manus Paulus, venit Spiritus ſanctus ſuper eos* 2. ad Corinth. 1. *Qui autem confirmat nos vobiſcum in Chriſto, & qui unxit nos Deus, qui & ſignavit nos, & dedit pignus ſpiritus in cordibus noſtris*. Item Act. 8. ad Epheſ. 4. prima Joan. 2. Videri pariter poſſunt centum ſexaginta quatuor auctoritates Conciliorum, & Patrum, quas lib. 5. de Confirmatione, art. 2. Coccius congregat, inter quas adducit S. Bernardum, qui expreſsè vocat Confirmationem, Sacramentum, in vita S. Malachiæ, cap. 3. *Malachias Sacramentum Confirmationis &c.* Plures autem ex dictis auctoritatibus, non modò expreſsè dicunt Confirmationem eſſe Sacramentum, ſed etiam ejus materiam remotam eſſe oleum cum balſamo, proximam verò, unctionem ab Epiſcopo factam. De oleo, & unctione mentionem etiam facit Doctor Mellifluus in vita S. Malachiæ cap. 4. *Puerum mente captum ex his, quos lunaticos vocant, inter confirmandum ſacra unctione ſanavit*. Vide verbo *Græci*.

4. Negabant ſecundas nuptias eſſe licitas. R. verbo *Græci*.

5. Baptizatos in Eccleſia Catholica iterum Novatiani rebaptizabant. R. verbo *Heterobaptiſtæ*, & *Agrippiani*.

III. Novationenses, de quibus agit S. Ambr. lib. de pœnit. cap. 3. fuerunt quidam non in toto, ſed tantùm in parte Novatiani ſectatores, qui magiſtri ſui dogma de irremiſſibilitate peccati temperarunt, aſſerentes non quidem gravioribus, ſed tantùm levioribus criminibus poſſe veniam impertiri, contra quos recurrunt argumenta contra Novatianos facta. Latè diffuſa eſt hæc hæreſis, quæ patrocinio Marciani Epiſcopi Arelatenſis, etiam in Gallias ſibi aditum reſeravit.

XIV. Novatores. Sic nuncupantur hodierni hæretici tam Claviniani, quam Lutherani, qui omnes Eccleſiaſticos ritus, imò & penè omnia dogmata fidei innovant, abolent, confundunt, pro ut magis ipſis arridet. Notiſſima autem eſt latina phraſis, qua hujuſmodi inquieti animi homines, turbarum excitatores, ſtatuſque rerum everſores *res novare* dicuntur, ſive *novandi* res animo regi. Poſſent etiam rectè *Novatores* nuncupari, vel ex eo quòd ferè omnes antiquas hæreſes renovant.

XVI. Nudipedes. Sunt quidam Antilutherani, ſeu Anabaptiſtæ; qui cum in Moravia ſe Apoſtolorum imitatores oſtentare vellent, omnia reliquerunt, & per agros vagantes, nudis pedibus incedebant, pecuniam non contrectantes, à communi uſu ciborum abhorrebant, undè etiam ſpirituales, & ſeparati ſunt dicti. Ex Lindano. Vide verbo *Diſcalceati*, *Gimnopodæ*.

VII. Nyctages. Quo tempore emerſerit hæc hæreſis, incertum eſt, ſed cum de his hæreticis mentionem faciat S. Iſidorus, qui floruit currente ſeptimo ſeculo, probabile eſt eo tempore excitatam hanc hæreſim. Nuncupati ſunt *Nyctages* à ſomno, eo quòd vigilias noctis reſpuebant, ſuperſtitionem eſſe dicentes nocte vigilare, quandoquidem noctem à natura ſomno, & quieti eſſe conceſſam cauſantes, ei nullatenus reluctandum aſſerebant. Hos hæreticos redarguit David, dicens: *Media nocte ſurgebam ad confitendum tibi*. Item, de vigiliis in nocte exercendis ad Dei laudem, ad mortificationem corporis, agunt fermè omnes SS. PP.

O DETUS

Digitized by Google

O

XVI. Odetus Castillionæus, Epiſcopus Bellovacenſis Hugoniſtaum fatuor, unam cum fratribus ſuis Cœnam celebravit ſub utraque ſpecie; ex quo facta eſt contra eum tumultultio: Sed nihilominus potentia ſua, ſuorumque fratrum qui erat in aula Regis Galliæ nobilitatis ſanguine, & inſignium dignitatum excellentia conſpicui fretus, hæreſim Calvinianam in Gallia totis viribus ſtabilire curavit. A Pio IV. damnatus privatione dignitatis, & beneficiorum in contumeliam Pontificis uxorem duxit, in angliam aufugiens, Hugoniſtarum ibidem, quoad vixit, negotia geſſit. Ex Spond. ann. 1533.

Odiani. Vide *Audæus*,

XVI. Ollarii, ſunt ſecta Anti-Lutherani, ab olla cullinaria ſic dicti, quia ſeſe invicem non ſolent inviſere niſi menſa laute inſtructa. Ex Prateolo.

VI. Ollypius Carthaginenſis Epiſcopus, Arianæ hæreſis propugnator, vixit circa initum ſeculi ſexti; cum aliquando in balneis SS. Trinitatem blaſphemaſſet, triplici flumine ab Angelo viſibiliter percuſſus interiit, ejuſque cadaver penitus exuſtum fuit. Ex Baron.

Oliverius. Vide *Albigenſes*.

XI. Ophitae. Ophitarum auctor creditur quidam Euphirates currente ſeculo ſecundo. Dicti ſunt Ophitæ, quia ſerpentem, qui Græcè *Ophis* nominatur, quemque alebant in caverna, adorabant. Cenſet D. Auguſtinus, hanc ſerpentis adorationem ortum habuiſſe à Gnoſtiois, vel Nicolaitis, ſerpentem, qui Evam decepit Chriſtum eſſe aſſerentes, qui in forma ſerpentis apparuit: per eundem immiſſam fuiſſe ſapientiam, & cognitionem hominibus ſomniarunt. Per incarnationem cujuſdam Sacerdotis magicis artibus dediti, egrediebatur è ſpecula ſerpens ad libandum oblata, & ea, quæ ex oblatis ſupererant invicem diſtrubuentes, Euchariſtiam eſſe balterabant, utpote cibos à Chriſto ſanctificatos. Aliqui ex Ophitis aſſerere auſi ſunt, Chriſtum in ſpeciem ſerpentis traſmutatum. Fuit quidam nomine Alexander Magus, ſub Antonino Imperatore, ex ſchola Thianæi, qui ſerpentem palam adorandum expoſuit, Æſculapium eſſefingens; unde ob reſponſa, quæ ab ipſo Alexandro conficta, ſerpentem dare arbitrantur homines, nimis faciles ad credendum,, ingentem pecuniam fere ab univerſo Orbe præſtigiator cumulavit, quam per modum oblationis ad illam ſerpentem undeque curioſi mittebant, ut reſponſa, & vaticinia reciperent, Ex Origen. contra Celſum.

XI. Opinatores Vide *Docitæ*, qui dicti ſunt etiam Opinatores, eo quod aſſererent, Chriſtum ſumpſiſſe corpus phantaſticum, nec verum, ſed ſola viſione, & apparitione fuiſſe myſterium Incarnationis. R. verbo *Albaneſes*. De his hæreticis agit Clemens Alexand. Strom lib. 3.

XVI. Opinivores alii Quidam Hugoniſtæ in Gallia circa annum 1562. nihil niſi cædes, & exitia Eccleſiarum medietantes, dicti ſunt Opinatores, quia fidem Chriſtianam nihil aliud, quam opinionem eſſe aſſerebant. R, verbo *Feliciānus*.

XVI. Opinionistae. In Italia, in Poli oppido in Æquicolis poſito, fuerunt hæretici, quorum primates, una cum ſex fæminis comprehenſi, ad Paulum Secundum Pontificem ducti fuerunt, cognitoque eorum errore, condigna pœna mulctati ſunt, ſic dicti ex erronea opinione, quam habebant: nullum, verum Chriſti Vicarium eſſe eorum, qui poſt S. Petrum extiterunt, niſi qui Chriſti paupertatem imitarentur. Ex Spond. ann. 1467.

IV. Optatus, vixit cadente ſeculo quarto: fuit Epiſcopus Donatiſtarum in Africa, & adhærens Gildoni Tyranno, per

per decennium Eccleſiam afflictavit, quod deplorat S. Auguſt. lib. contra literas Petiliani.

XI. Orbitenses, Secta Vvaldenſium, qui de articulis fidei interrogati, omnes confitentur, ſed myſticè intelligunt. Trinitatem fuiſſe negant ante Nativitatem Chriſti, & ajunt, tunc primum Deum habuiſſe Filium, ſcilicet Jeſum, natum ex ſemine Joſeph, quem B. Virgo in ſectam ipſorum traxit, qua ratione filius Dei factus eſt: ipſo vero prædicante acceſſiſſe tertiam perſonam S. Petrum, quem dicunt eſſe Spiritum Sanctum. De his agit Reinerus.

2. Mundum dicunt eſſe ab æterno,

3. Negant Reſurrectionem corporum, & immortalitatem animæ,

4. Tunc futurum judicium ſupremum, cum Papa, & Imperator ad eorum ſectam accedet.

5. De Chriſti myſteriis, Paſſione, & Reſurrectione, nihil credunt.

6. Baptiſmum tantum valere, quantum valent merita baptizantis.

7. Judæos in ſua ſecta ſalvari.

8. Corpus Chriſti purum eſſe panem.

9. Matrimonium licitum eſſe, ſi conjugati continenter vivant, cæterum copulam carnalem malam eſſe.

XI. Ordibarii (ex Reinero) pariter ex ſecta Vvaldenſium progeniti, aſſerunt, Mundum non habere principium, contra illud Geneſis: *In principio creavit Deus Cælum & Terram.* Eum errorem antiquitus tenuere Philoſophi multi cum Ariſtotele, putantes Deum ab æterno Mundum produxiſſe, & conſervare. Poſt Evangelium autem profligata a Partibus fuit erronea hæc opinio, quam contra verbùm Dei hæretici iſti ſuſcitarunt.

2. Chriſtum filium Joſeph, & Mariæ eſſe peccatorem, qui Ordibariorum ſectam inſtaurando, ſaluus factus eſt.

3. Chriſtum non fuiſſe paſſum.

4. Patrem eſſe in Divinis, qui primo Ordibariorum ſectam intraret: Filium qui ejus prædicatione ad ſectam adduceretur: Spiritum Sanctum, qui in ipſorum ſecta eſſet perfectus.

Tam Ordibenſium, quam Ordibariorum hæreticales inſaniæ, & blaſphemiæ vel jam ſub aliis hæreticis in hoc opere confutatæ inveniuntur, vel adeò ſunt inſulſæ, ut ſuperfluum ſit in earundem confutatione tempus inſumere.

XV. Orebitae. Emerſit anno 1420. Orebitarum ſecta, ſic dicta à Monte Oreb, in quo legem à Deo Moyſes acceperat; quæ ſecta Thaboritarum errores, & impietates adverſus Chriſtianos, maximè Sacerdotes, æmulari viſa eſt. Contra hos hæreticos nominatim Martinus V. Crucem decrevit: & non niſi poſt plures annos, & multas cædes potuit extirpari; Orebitæ enim armis muniti, in montibus Bohæmiæ fortiter dimicabant, ubi quidam ex ipſis, nomine Joannes Roatius, Caſtellum ædificavit, vocavitque Montem Syon, aſſerens, ex eo loco veritatem aliquando exituram, quæ gentem Bohemicam libertate donaret, Ex Spond.

XV. Orphani. Huſſitarum hæreſis in tres Sectas diviſa fuit, quarum una fuit Pragenſium, alia Thaboritarum, tertia Orphanorum, qui Ducem habuerunt quendam, nomine Procopium Razum; eo mortuo, quaſi ſine Patre orphani voluerunt nuncupari. Moraviam vicinaſque regiones diſſipantes, æque in Catholicos, & in res ſacras fuerunt infenſi: eorum errores verbo Huſſitæ reprobantur. Ex hiſt. Huſſit.

III. Origeniani. Non eſt celebrem hiſtoricum Eccleſiaſticum, vel de Sanctorùm Patrum doctrina differentem invenire, qui de Origine mentionem ſatis prolixam non fecerit; de Origene inquam, dicto *Adamantio*, patria Alexandrino, qui S. Leonidem Martyrem patrem habuit anno 185. genitus. Obingenii felicitatem Patri admodum carus, Clementem Alexandrinum præceptorem ſortitus, ſummo martyrii deſiderio in juvenili adhuc ætate, jam tunc æſtuabat Origenes, qui patri ſuo hortator extitit, ut ad martyrium fortiter properaret, In odium patris martyrio laureati, a perſecutoribus, omnibus fortunæ bonis ſpoliatus, cujuſdam matronæ nobilis ſubſidiis ſuſtentatus, publicè ſacram Scripturam Alexandria explanavit, accitis ibi ad eundem audiendum magni nominis auditoribus, inter

inter quos Gregorius Thaumaturgus recenſetur. Decimum octavum ætatis annum agebat tunc Origenes; qui poſtmodùm Romam profectus ad Zephirinum Papam, Mammeam Alexandri Imperatoris matrem in fide inſtruxit, & Beryllum hæreſiarcam, ad fidem reduxit. Alexandriam reverſus, plures etiam hæreticos ad ſanam frugem redegit; Quapropter ab hæreticis ſepè quæſitus ad necem, interim ab Alexandro Jeroſolymitano Epiſcopo ad Sacerdotium promotus, Tyrum ſe contulit, & hinc Romam ad Fabianum Papam iterum remeavit, ut ſe à nota hæreſis purgaret, emiſſa fidei confeſſione. Perſequente interim Decio Eccleſias, magnos labores, & tormenta conſtanter paſſus eſt: quidquid aliqui ſentiant, in perſecutione Idolis incenſum tribuiſſe, tormentorum timore perterritum. Legendi hac de re celebres ſcriptores, qui in Origenis defenſionem, apologeticon promulgarunt. Videatur Sirmundus lib. 1. de hæreſibus, hæreſi 45. inſuper Picus Mirandulanus, qui eruditè in Origenis gatiam elaboravit. Tyrii mortem opetiit, cum plura opera ſcripſiſſet, ſumma eruditione referta, ætatis annorum 69. anno Domini 254. Certum eſt Origeniſtarum doctrinam eſſe hæreticam, & ut talem damnatam in Synodo Alexandrina a Theophilacto ejus Civitatis Epiſcopo: item Romæ confixam ab Anaſtaſio Papa, & tam in Oriente, quàm in Occidente pluribus in Synodis reprobatam, & ſanctionem Imperatorum, de Sectatoribus Origenis pellendis, ſecutam eſſe Epiſcoporum judicium. An autem Origenes damnatus cum ſua doctrina, a quo *Origeniſtæ*, fuerit Origenes Adamantius, revocatum eſt ab aliquibus in dubium; alius enim fuit nomine *Origenes* hæreticus, multique cenſent confuſo nomine, etiam confuſam eſſe doctrinam, itaut impia Origenis hæretici dogmata, cum ſcriptis Origenis Adamantii, per calumniam hæreticorum fuerint inſerta. Plures fuiſſe Origenes aſſerunt Auguſtinus de hæreſi cap, 23. & Epiphanius hæreſi 63. Certè, ubicunque in operibus Origenis de aliqua hæreſi agitur, ſtylus ipſe videtur valdè diverſus à facundia, qua enituit Origenes. Quæ hactenus dixi in gratiam Origenis, valdè roborat Gregorius Abulphaſagius, Orientis Maphrianus, ſeu Primas, clariſſimus hiſtoriæ Eccleſiaſticæ ſcriptor, ab erroribus Origenem accerrimè vindicans, part. 2. hiſt. Eccleſ. Syriacæ, quæ extat in Bibliot. Vaticana his verbis: *At Demetrius Alexandriæ Epiſcopus, perſpecta ſumma laude, atque exiſtimatione, quam apud omnes ſibi conciliaverat Origenes, invidia eum habuit, falsò ei adſcribens translationem animarum de uno corpore ad aliud, cæteroſque errores, qua de cauſa eum Alexandria expulit, hæreſiarchę nomine ipſi impoſito, quod ad noſtram uſque ætatem invaluit, occaſionemque expoſitoribus præbuit, ut nomen illius delerent, ejuſque ſcripta alterantes, nomine proprio conſcriberent: Præ cæteris verò ejus adverſarius, fuit omnium infenſiſſimus Porphirius*. Et hæc in eorum gratiam ſcripſi, qui brevem de Origine Apologeticon poſſent deſiderare. Cæterùm, cum plures SS. Patres Origenis doctrinam in pluribus capitibus damnaverint, Origenis, in qàm, Adamantii, cum idem fuerit Eccleſiæ in pluribus Conciliis congregatæ judicium non niſi temeritatis notam incurrere poſſe videtur, quiſquis ab omni prorsùs labe hæreticali Origenem vindicare enititur Uberiora qui in hac cauſa argumenta deſiderat, Natalem Alexandrum conſulat, qui tomo tertio ſuæ Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ, prolixè ſatis hanc materiam digeſſit. Potiores Origeniſtarum errores ſunt ſequentes.

1. Filium in Divinis non eſſe natum. ſed factum; eſſe Patre minorem, & inferiorem; comparatum Patri, non eſſe veritatem; Spiritum ſanctum eſſe Patre inferiorem: Indè hęreſes ſuas hauſerunt Arius, & Macedon. R. ubi Divinitas tam Filii, quam Spiritus ſancti aſſeritur.

2. Animas hominum aute corpora creatas fuiſſe, & cœleſtes fuiſſe virtutes, quę ob peccatum in animas converſæ ſunt, & in corpora velut in carceres ſuplicii cauſa immiſſas fuiſſe. Hunc errorem hauſit abſq. dubio Origenes ex Platonicorum commentis, quæ illuſtrare conatus eſt Macrobius *in ſomnium Scipionis*. Fatendum tamen eſt Origenis tempore, veritatem

tem de animæ origine in tantam nondum proceſſiſſe claritatem, quantam ex fidei principiis deductam habet Eccleſia. Undè aliqui ex antiquis Patribus, circà animæ humanæ principium dubitarunt, licèt Origenis errorem, ut contrarium Chriſtianæ doctrinæ reiecerint, & immortalitatem omnes noverint, & fideliter crediderint. Nos autem de animæ immortalitate egimus verbo *Arabes*, *Gregorius Pauli*. R. ex iis, quæ dicta ſunt verbo *Flagellantes*, *Hæretici de Barulo*. Tum quia, ſi animæ ante corpora creatæ fuiſſent, & peccaſſent, deberent recordari de iis, quæ agebant, antequàm infunderentur corpori, maximè quòd peccari non poteſt, niſi peccans plenam habeat cognitionem: Sed nemo eſt, qui recordetur quid fecerit, aut in quo peccaverit, antequàm anima uniretur corpori. Nec valet dicere cum Ethnicis, quòd anima immerſa corpori in omnimodam oblivionem devenit; quia ſpiritualis ſubſtantia, actuali perfectione intellectivæ potentiæ donata, non poteſt corporali ligamento impediri, nè in actus intelligendi prorumpat, at multò minùs recolendi, quæ apud ſe habet; ut ſunt præteritorum repræſentationes. Tum quia animam noſtram non peccare, antequam informet corpus, expreſsè aſſerit D. Paulus ad Rom. cap. 9. verſ. 11. ubi diſſerens de Jacob, & Eſau hæc habet: *Cum enim nondum nati fuiſſent, aut aliquid boni egiſſent, aut mali, non ex operibus, ſed ex vocante dictum eſt ei, quia major ſerviet minori*. Tum quia nullibi Scriptura mentionem facit, quòd animæ extiterint, aut peccaverint, antequàm infunderentur corpori; Certum enim eſt ſecundum fidem, primum peccatum cujuſcumq; animæ, eſſe totius naturæ, id eſt, originale. R. inſuper (aſſerendo contrà Origenem falſam, & erroneam eſſe animarum præexiſtentiam, quam tenuit Origenes) ex Concilio Lateranenſi ſub Leone X. ubi definitur. Animam verè eſſe corporis formam, quæ ante ipſum producta non fuit. Conſtat ex hiſtoria Geneſ. Deum, poſtquam Adamo corpus ex limo terræ formavit, ſtatim inſpiraſſe ſpiraculum vitæ, nec ullibi legimus iſtam animarum præexiſtentiam, ac præviàm creationem, quam cum Platonicis tenuit Origenes.

Hunc Origenis errorem refellunt etiam ex profeſſo S. Cyrillus Alexandrìnus lib. 1. cap. 9., & Juſtinianus Imperator prolixo tractatu ad Mennam Patriarcham Conſtantinopolitanum, qui extat in Appendice ad quintam Synodum.

3. Animam Chriſti præextitiſſe divino Verbo unitam antè incarnationem. R. ex iis, quæ ſupra dicta ſunt. Tum quia unionem hypoſtaticam Divini Verbi cum humanitate, factam eſſe in inſtanti generationis Chriſti, conſtat ex Evangelio Joannis, ubi de generatione æterna Verbi primò diſſerit: deindè de generatione in tempore, facta loquitur his verbis: *Et Verbum Caro factum eſt*.

4. Sentit Chriſti paſſionem dæmonibus profuturam, itaùt dæmoniorum, & hominum impiorum ſupplicia finem habitura propugnaverit. R. verbo *Ægidius*.

5. Felicitatis cæleſtis tempus eſſe circumſcriptum, itàut animæ rurſus à virtute in vitium poſſint deflectere, & iterum debeant corpora informare. R. ex pluribus Scripturæ teſtimoniis, ex quibus conſtat Deum promitere beatitudinem æternam animabus juſtis; de cujus eſſentia (ſcilicet beatitudinis) eſt, quòd ſit æterna; beatitudo enim excludit omnem timorem amittendæ conſolationis: ſed talis timor eſſet in animabus beatis, ſi poſſent peccare, & amittere beatitudinem: Ergo non eſſent beatæ. Inſuper Math. 25. legitur: *Juſti autem ibunt in vitam æternam*.

6. De reſurrectione corporum non benè ſentiunt Origeniſtæ: Ignem inferni nihil aliud eſſe arbitrabantur, quàm ſtimulum conſcientiæ: Aſtra eſſe animata, & Deum cognoſcere, peccare poſſe, & judicari debere; Dei potentiam eſſe circumſcriptam: perpetuam Mundorum propagationem admittunt: Pelagianis, & Semipelagianis in materia gratiæ viam ſternunt. R. Quo ad ultimum verbo *Pelagius*. Quo ad alia, facilè à quocumque in fidei articulis leviter inſtructo poſſunt reprobari. Talis demùm doctrina Origenis fuit, ut meritò de illo dicatur: *Ubi benè, nemo melius; ubi malè, nemo pejus*.

pejus. Ideò multæ ejus ſententiæ, & ſacrarum literarum expoſitiones in veneratione habentur, quippè quæ Catholicam veritatem illuſtrant.

III. Origeniani Turpes. Turpium Origeniſtarum hæreſis ortum habuit a quodam Origene Syro, qui vixit temporibus Origenis Adamantii, & adeò turpia docuit, ut vel nefas ſit ea reſcribere. Etiam quæ de Paradiſo ſcripta ſunt, nonniſi allegorice intelligenda voluerunt Origeniani. Ex Sirmondo.

XVI. Osiandrini, ab Andrea Oſiandro, natione Bavaro ortum habuerunt, qui cognomen familiæ ſuæ, quod erat Hoſen, in Oſiandrum mutavit. Patre Fabriferrario genitus anno 1508. primùm Vvittembergæ, deindè Norimbergæ ſcientiis applicuit, & inter primarios, qui Lutheri doctrinam propagaverint, recenſetur. Genio elatus, & impetuoſus, ipſi Luthero ſe exoſum reddidit; quapropter Norimberga expulſus, in Pruſſia ſe recepit, ubi a Duce Alberto benignè acceptus, miniſter Proteſtantium conſtitutus, ſuos circa juſtificationem errores evomuit. Statim contra Oſiandrum conclamarunt præcipui Lutherani, potiſſimum Schulſtelburgius, qui Oſiandrum confutavit. Damnatus etiam à *Melanchthone*, *Pomerano*, *Forſtero*, aliiſque Lutheranis. Oſiander, qui ſe alterum Henoch eſſe dictitabat, communiter etiam ab hæreticis, Antichriſtus, hæreticus Judæus, niger diabulus, draco nefarius, ſceleratus, & Chriſti hoſtis vocabatur. Miſerrimè extinctus anno 1552. nihilominus morte Oſiandri, ſecta ejus non eſt extincta, quam *Joannes Funcius* ejus gener tuendam ſuſcepit, ita ut etiam hactenùs apud plures in Pruſſia vigeat.

1. Docuit hominem juſtificari non per fidem, ut Lutherani, & Calviniſtæ prædicant, ſed per eſſentialem Dei juſtitiam, & formalem noſtræ juſtificationis cauſam eſſe illam ipſam juſtitiam qua Deus eſſentialiter eſt juſtus ita ut Chriſtianus non ſit juſtus per accidentalem gratiam, ſed ſicut Filius in Divinis eſt Sanctus ſanctitate, qua Pater eſſentialiter eſt ſanctus, ita homo ſit juſtus per juſtitiam Dei, qui dum habitat in nobis, nos reddit juſtos, per juſtitiam, quæ Deo eſt eſſentialis, excludens ominem gratiam, per quam ſolum Catholici dicunt hominem juſtificari. R. Nam datur unus alio juſtior, & unus alio ſantior: ergo homo juſtificatur per juſtitiam intrinſecam, & inhærentem, nou vero per imputativam. Nam ſi homo juſtificaretur juſtitia, qua Deus eſt eſſentialiter juſtus, per modum juſtitiæ imputativæ, omnes eſſent æqualiter juſti. Tum quia Scriptura tribuit juſtitiam noſtram gratiæ juſtificanti, cujus augmentum juſti, ejuſdem gratiæ virtute, & Dei operàtione non æqualiter merentur. Tum quia, ſi juſtificaremur per juſtitiam imputativam, eſſemus ſolum extrinſece juſti, tanquam ab aliquo extrinſeco ſic denominante: ſed Sancti ſunt vere, & formaliter juſti, ergo tales ſunt per formam intrinſecam, & inhærentem; hæc autem forma intrinſeca, eſt gratia, quam Deus infundit animabus juſtis, per quam non modo (ſi in Dei amicitia ſumus) juſti reputamur, ſed vere juſti nominamur, & ſumus, Quam veritatem docet Concil. Triden. ſeſſ. 6. Can. 11. & cap. 6.

2. Dixit Chriſtum mediatorem juſtificare hominem ſecundum naturam Divinam tantum, unde Chriſti paſſionis, mortis, & ſanguinis pretium & meritum penitus evertebat. R. verbo *Andreas Muſculus*.

3. Dixit Eccleſiam Chriſti eſſe, inviſibilem. R. verbo *Inviſibiles*.

4. Chriſti paſſionem, & mortem nullum nobis fructum attuliſſe. R. verbo *Carolus Molinæus*. Item ex Epiſt. ad Hebr. cap. 5. verſ. 9. *Chriſtus ipſe factus eſt omnibus obtemperantibus ſibi, cauſa ſalutis æternæ*. Et ex Trident ſeſſ. 6. cap. 7. *Dominus noſter Jeſus Chriſtus ſua Sanctiſſima paſſione in ligno Crucis nobis juſtificàtionem meruit, & pro nobis Deo Patri ſatisfecit*. Tum quia Chriſtus venit, ut vitam habeamus, & abundantius habeamus, ſicut legitur in ſacris paginis, ergo Deus nobis vitam premeruit æternam, quod profitentur omnes Sancti Patres. Tum quia Chriſtus, qui

Digitized by Google

qui erat impeccabilis, non pro ſe ipſo, ſed pro nobis per ſuam paſſionem ſatisfecit. Demum nimia impietas eſt negare uberrimum fructum redemptionis noſtræ, quem à Chriſto per ſuam Santiſimam paſſionem, & mortem accepimus. Ille docuit nos petere in nomine ejus propter ejuſdem infiniti valoris merita, Unde Eccleſia Catholica in terminandis ſuis orationibus, ſemper repetit: *Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum* quod ſumma attentione, & fiducia dicere debemus.

P

XVI. PACIFICATORES. Iſtorum dux fuit Zeno Imperator, qui ann. 482. Eutychetis hæreſi imbutus edictum condidit *Henoticon* dictum, ideſt *Pacificatorium*, cujus acceptàtores dicti ſunt *Pacifici*. Per hoc *Henoticon* inducti fuerunt Catholici ad aliquid de veritate fidei remittendum, & hæretici Euthychiani, ad aliquam ſuæ hæreſis partem abiiciendam, ut ſic invicem Catholici, & Euthychiani pacificarentur, Pax utique perverſa, de qua jure dici poterat illud Davidicum: *Zelavi ſuper iniquos pacem peccatorum videns*. Henoticon enim acceptatores, dicebant anathema Euthycheti, & deinde Calcedonenſe Concilium, in quo ejus error damnatus fuerat, reprobabant. Contra hujuſmodi fictitios Pacificatores ſtant illa verba ad Epheſ. 4, *Unus Dominus*, *una fides*. Neque ulla poſt eſſe ſocietas luci ad tenebras. Vide *Petrus Mogus* in quo capite iterum de *Henoticon* redibit ſermo.

XVI. PACIFICATORES Alii. Sæpe Nouatores plurimi, ſe ſe tanquam pacificatores interponere voluerunt, qui, ut diſſidia religionis componerent, eo uti propoſuerunt remedio, ut ſcilicet Proteſtantes aliquid de dogmatibus, ac ritibus cederent: Similiter facerent Catholici, & ita fireret inter utroſque concordia, nimirum Synagoga ſatanæ, deſerendo Chriſtum; nam, quid aliud facerent Cathotici, ſi dè dogmate ſacro quid quam remitterent, niſi fidem amittere? Illi hæretici poſſunt doctrinam immutare ſuam, quia illorum eſt, nos immutare non poſſumus noſtram; quia noſtra non eſt; quemadmodum Dominus docuit nos dicere: *Doctrina*, inquit, *mea, non eſt mea*. Sed hoc exaſperans remedium, ab iſtis dumtaxat, tentatum, majores peperit illis diſcordias. De hoc modo inſubſiſtenti, & erroneo componendi religionem Catholicam, cum religione Proteſtantium, ſcripſit inter alios Proteſtantes librum unum Joannes Serranus, miniſter Arauxicanus: idem præſtitit Joannes Sturmius, qui Religionem tenendam ſinè offenſione Catholicorum, & Proteſtantium aſſerebat; quem modum pacis excogitarunt etiam plures alii, qui in aliquibus dogmatibus ſentiendum cum Catholicis, in aliis verò adhærendum fore hæreticis ſomniarunt: Sed hos Pacificatores exprobant verba D. Pauli 2. ad Cor. 6. *Quæ conventio Chriſti ad Belial? Aut quæ pars fidelis cum infideli?* Hos Pacificatores vocat Gualterius *Pſeudoirenicos*, ſivè *falſos pacificos*.

XVI. PACIFICI nuncupari voluerunt quidam Anti-Lutherani, qui ſe jactabant amatores pacis: quà propter ſua conventiuncula vocabant Domum pacis; pacem autem amplexabantur, donec impune in aliorum corpora, & bona poſſent graſſari, ſicut plures Anabaptiſtæ docuerunt ſuo exemplo Amſtelodami, anno 1535. Ex Gaulterio.

VII. PAGANIZANTES dicti ſunt, qui currente ſeculo ſeptimo, cum ſe Chriſtianos profiterentur, Ethnicorum ſuperſtitiones circa auguria, ſortilegia, divinationes, cum Chriſtiana religione confundebant. Ex Sandero hæreſ: 126.

XIV. PALAMAS. In monte Atho, degebant quidam Monachi, dicti Hypſicaſtæ, ſivè quieſcentes, qui Maſſalianiſmi accuſati, aſſerebant lumen illud, quod in Monte Thabor Apoſtoli aſpexerant in trans-

Digitized by Google

tranſfiguratione Domini, fuiſſe lucem increatam, hoc eſt, ipſam Divinam eſſentiam, quam Hypſicaſtæ, cum in oratione incaluiſſent, oculis corporeis ſe ſe cernere, & contemplari gloriabantur: quà propter conſueverant oppreſſo capite uſque ad umbilicum, & contortis oculis, ſupreſſoque ſpiritu orare, & in hac oratione Deum oculis corporeis ſe cernere effutiebant: ex quo modo orandi, dicti etiam fuerunt *Umbiliciani*. Illius abſurdi commenti, auctor fuiſſe creditur quidam Simeon S. Mamantis, in libro, quem ſcripſit de ſobrietate, & attentione. Hujuſmodi Hypſicaſtarum errorem propugnandum aſſumpſit Gregorius Palamas, genere Aſiaticus, in aula Imperatoris educatus, poſtmodum Archiepiſcopus Theſſalonicenſis, à quo dicti ſunt Palamitæ. Gregorium Palamam verbo, & ſcriptis confutavit Barlaamus Monachus Baſilianus, ex Calabria oriundus, Hyeracenſis poſteà Epiſcopus, & plures alii celebres Scriptores.

1. Aſſerebant eſſentiam Dei videri poſſe oculis corporeis, quod confirmabant exemplo viſionis Apoſtolorum in monte Thabor. R. Nam oculis corporeis nihil videri poteſt, niſi ſit corporeum: ergo eſſentia Dei, quæ eſſentialiter eſt ſpiritualis (quid quid enim corporeum eſt, creatum eſt, & defectibile) videri nequit oculis corporeis; ex quo ſequitur, neque Apoſtolos in Monte Thabor vidiſſe eſſentiam Dei oculis corporeis. Unde de Divinæ eſſentiæ claritate ſcriptum eſt: *Nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis aſcendit*.

2. Attributa, & operationes Divinas realiter à Divina eſſentia diſtingui aſſerebant. R. Nam admiſſa reali diſtinctione inter eſſentiam, & attributa in Divinis, neceſſariò rejicienda eſſet ſimplicitas Dei, & admittendæ reales compoſitiones, quæ conſequenter importarent limitationem partium componentium. Undè Deus non eſſet infinitè perfectus: ex pluribus enim limitatis, unum infinitum non fit. Vide *Gilbertus Porretanus*.

3. Dicebant, non Dei ſubſtantiam, ſed aliquam dumtaxat lucem, ſeu claritatem ab illa diſtinctam, & profluentem, à Beatis conſpici. R. Ex Scriptura, quæ & viſionem Dei promittit, tanquàm præmium bonorum operum; & jam conceſſam aliquibus fuiſſe teſtatur Matth. 5. *Beati mundo corde, quoniam ipſi Deum videbunt*, 10:14. *Qui diligit me, diligetur à Patre meo. & ego diligam eum, & manifeſtabo ei me ipſum*. Joann. 3. *Cum apparuerit, ſimiles ei erimus, quoniam videbimus eum ſicuti eſt*. 1. ad Corinth 3. *Videmus nunc per ſpeculum in ænigmate: tunc autem facie ad faciem*. Denique Matth. 18. *Angeli eorum in cœlis ſemper vident faciem Patris mei*. Angeli igitur jam fruuntur viſione Dei clarè, & intuitivè. Porrò in altera vita, homines pares erunt Angelis in ſubſtantiali beatitudine, ut ait Chriſtus ibidem cap. 22. *Erunt ſicut Angeli Dei in cœlo*. Fidem hanc Eccleſiæ confirmat Eugenius IV. in decreto Armenis dato: *Purgatas* (ait) *animas in cœlum mox recipi, & intueri clarè ipſum Deum Trinum, & unum ſicuti eſt*. Et Patres Francofordienſis Concilii, in Epiſtola ad Præſules Hiſpanos, jam antea dixerant: *Prædicamus eum* (Chriſtum) *verum Deum, & vivum, ut ad ejus beatiſſimam viſionem pervenire mereamur, in qua eſt æterna beatitudo*. R. 2, ratione Theologica, Quia poteſt homo per gratiam ſuum ultimum finem ac beatitudinem, ad quam ex benignitate Dei factus eſt, adipiſci; atqui illa poſita eſt in clara, & intuitiva Dei viſione, quæ eſt ſumma conjunctio cum fine, atque ejus perfecta poſſeſſio, ſine quà nemo eſt beatus: unde in ea conſiſtit æterna vita: *Hæc eſt autem vita æterna, ut cognoſcant te, ſolum Deum verum: & quem miſiſti Jeſum Chriſtum*, Joann. 17. ergo &c.

V. PALLADIOS. Petro Fulloni Eccleſiæ Antiochenæ invaſori, ſucceſſit Palladius, ejuſdem hæreticæ pravitatis, cum ſuo anteceſſore propugnator, & uſque dum vixit, cum Petro Mogo communicationem retinuit. Mortuus eſt ann. 497. Ex Baron.

IV. PALLADIUS, Arianus Epiſcopus, damnatus eſt in Concilio Aquilejenſi, una cum Attalo Presbytero, qui ad Arianos defecerat. In eodem Concilio damnatus etiam

Digitized by Google

etiam fuit valens Pſeudo-Epiſcopus Petavionenſis. Ex Baron.

V. Palladius. Cum hiſce temporibus plures fuerint, quibus nomen Palladius; hinc factum eſt, ut celebrem Palladium S. R. E. Diaconum, eruditione clariſſimum, dictum etiam Apoſtolum, cum Palladio, de quo hic agimus, aliqui Scriptores confunderent. Palladius itaque, de quo hic mentionem facimus, fuit natione Galata, & Alexandriam ſe conferens, in Ægypti eremo commoratus, ex his quæ didicerat, commentarium ſcripſit ad Lauſum Præfectum. In eremo, cum Evagrio Pontio amicitiam iniit, ubi Origenis imbibit errores, quos poſteà in Palæſtina promulgare conatus eſt. In Bithyniam ſecedens, & Catholicum ſe eſſe ſimulans, fit Epiſcopus Helinopolitanus, in eo multùm commendabilis, quòd ob S. Joannis Chryſoſtomi defenſionem multa ſit paſſus, ſi ſuæ tolerantiæ laudem non obſcuraſſet, multa miſcendo, quæ Origeniſmum ſaperent, dum Joannis Chryſoſtomi defenſionem ſcriptis ſuis aſſumpſerat. Nihilominùs Romam cum aliis Epiſcopis profugit, à perſecutione contrà Chryſoſtomi fautores in Oriente excitata. Sunt etiam, qui aſſerant, Palladium Pelagii hæreſiarchæ errores propugnaſſe. Ex S. Epiph. Epiſt. ad Joann. Jeroſol.

II. Panicasiastæ. Vide *Artbotbiritæ*, ex ſua hæreſi etiam dicti *Panicaſiaſtæ*.

VII. Parermeneutæ dicti ſunt, qui ſeculo ſeptimo, temporibus S. Joannis Damaſceni ſacram Scripturam, proprio marte ad ſuam mentem exponebant. R. verbo *Suiſtæ*, *Lutherus*.

XVIII. Paræus David, Calviniſta, dicit Catholicos non benè probare infallibilitatem Eccleſiæ, quia committunt in probatione (ut ipſe ait) circulum, probantes Eccleſiam per infallibilitatem Scripturæ, Scripturam per infallibilitatem Eccleſiæ. R. Nam cum probamus infallibilitatem Eccleſiæ per Scripturam, utimur hac probatione contrà illos, qui admittunt infallibilitatem Scripturæ, & negant infallibilitatem Eccleſiæ. Calviniſtæ admittunt infallibilitatem Scripturæ, ideò contrà illos probamus Scripturæ textibus infallibilitatem Eccleſiæ Catholicæ, & conſequenter non committimus circulum, progredimur enim in hac probatione ex admiſſis, ad probandum non conceſſa: contrà illos verò, qui negant infallibilitatem Scripturæ, ad probandam infallibilitatem Eccleſiæ, utimur aliis argumentis. Quæ in præparatione ad opus adduximus, & verbo *Proteſtantes*, fuſiùs pertractamus. Vide, ſi velis etiam Joann. Baptiſtam Gonet. tract. 10. in 2. 2. diſp. 2. & 3. ubi de his prolixè diſſerit.

XVI. Parkerus Matthæus, in civitate Novicenſi in Anglia, anno 1502. ortus, in Accademia Cantabrigenſi ſtudiis operam dedit. Theologiæ lauream aſſecutus, poſtmodùm in Collegio Corporis Chriſti lector Biblicus præficitur. Henrici VIII., & Eduardi VI. Sacellanus, deindè Decanus Lincolnienſis, poſtmodùm Archiepiſcopus Cantuarienſis à Regina Eliſabetha inauguratus, uxore poſtmodum ducta, quamvis nulla ſuſcepta ordinatione, jura Epiſcopatus ſibi uſurpavit, novum ritum inducens; nam ſacra Biblia ſuper ejus caput impoſuit *Joannes Scoreus*, teterrimus Apoſtata, qui nunquam charactere Epiſcopali inſignitus, Epiſcopos ordinare præſumpſit: quem proindè, ſicut & alios ejus imitatores, populus irriſoriè appellabat Epiſcopos Parlamentarios; donec decreto Parlamenti, ſtatutum fuit anno 1566. ut ordinationes illæ, ad placitum *Scorei* adinventæ, pro validis haberentur, comminatis pœnis, unde populus metu oppreſſus, ſiluit. Hujus facti origo fuit, quòd nullus Epiſcopus Catholicus, illo tempore, vigente ſchiſmate Eliſabethæ, voluit hæreticis manus imponere, quapropter Regina, per dictos Pſeudo-Epiſcopos inſtituit in Angliæ Regno in Epiſcopos homines laicos, ut conſtat ex proceſſu contrà dictam Reginam ſub S. Pio V. Indè eſt, quòd hodie Anglia Epiſcopos, & Sacerdotes legitimos non habet, & quòd vera Eccleſia ab Anglia receſſit.

Ex ſupradictis occaſionem nacti, de *Petro Franciſco le Courayer* Canonico regulari è Monaſterio Puticienſi S. Genuephæ,

Digitized by Google

phæ, licèt alias Catholico, ſermonem inſtituimus. Hic ordinationes Anglorum, contrà Romanæ Eccleſiæ doctrinam, & ſenſum defendendas ſuſcepit, editis quatuor exigui corporis voluminibus anno 1723. & 1726. Damnati fuerunt primo à diverſis Galliæ Epiſcopis, deindè à ſupremo univerſali Romanæ Inquiſitionis Tribunali non ſolùm propter ejuſdem ſcopum, ſed propter impias doctrinas, quas eidem inſeruit, contra Eccleſiæ Romanæ auctoritatem, contrà veritatem Sacramenti Euchariſtiæ, contrà legitimas Sacramentorum formas, contra verum Eccleſiæ Sacerdotium, & Sacrificium, ac contra ejuſdem Eccleſiæ poteſtatem. Cardinalis de Noailles, edita inſtructione paſtorali adversùs dicti *le Courayer* errores, pag. 114. 115. teſtatur eſt illum pœnituiſſe, atque literas dediſſe ad eundem Cardinalem, quibus ſe ſincere damnare errores præfatos proteſtabatur.

IV. Parmenianistæ. Subrogatus fuit à Donatiſtis, in locum Donati hæreſiarchæ, Pſeudo-Epiſcopi Carthaginenſis in Africa, Parmenianus, Donati hæreſis tenaciſſimus, & honoris captandi cupidus, qui proindè, ſtatim ac fuit ad Epiſcopatum aſſumptus, ſtylum acuit in Catholicos. Apud Donatiſtas tanti nominis fuit, ut Donati ſectatores, non ampliùs Donatiſtæ, ſed Parmenianiſtæ vocarentur. Provocatus à Catholicis ad diſputationem, adeſſe recuſavit, dicens ſe non poſſe cum immundis (ſic vocabat Orthodoxos) convenire, utpotè qui erat mundus, quia Donatianæ hæreſis ſectator, & ſolùm apud Donatiſtas veram Eccleſiam eſſe eſſutiebat. Se ipſos mundos vocabant Parmenianiſtæ, quos confudit Optatus Milevitanus in ſeptem libris, quos eruditiſſimè contra Parmenianos conſcripſit. Vixit Parmenianus poſt medium ſeculi quarti. Vide S. Auguſt, contrà *Parmen.*

XIV. Parochi Valentini (ſic dicto à Regno Valentiæ,) quando infirmis miniſtrabant Viaticum, illis dicebant. Credis quod hæc ſacra Hoſtia eſt Pater, Filius, & Spiritus ſanctus? & reſpondentibus illis: Credo, eis Viaticum porrigebant. Ex Bibliot. Dominic. Potuit tamen hic error eſſe materialis, quatenus ſpeciali ratione in admirabili Sacramento præſens adoratur Trinitas, ob unionem Divinæ, & humanæ naturæ in Chriſto, media hypoſtaſi. Sed quidquid ſit, explicatio errat erronea.

Pascatitæ. Vide *Quartodecimani*.

V. Pascentius, fuit quidam Comes in Africa, Arianæ hæreſis ſectator acerrimus: vixit circa initium ſeculi quinti. Contrà eundem diſputavit Sanctus Auguſtinus.

Passibiles. Vide *Corrupticolæ*.

XVII. Paschalios Quesnelus, natione Gallus, Pariſiis natus anno 1534. in Univerſitate Sorbonica emenſo ſtudiorum Theologicorum curriculo, Oratorii Domini Jeſu Congregationem ingreſſus, & Sacerdotio initiatus, ſe totum Eccleſiaſticis ſtudiis devovit; & in ſubjecta materia plura opera publici juris fecit: inter quæ opus extat: *Rèflexionum moralium in novum Teſtamentum*, Semel & iterum copioſius ab Auctore editum Pariſiis anno 1693. A Clemente XI. per Bullam *Unigenitus* confixum, tanquam opus, cujus ſermones molliti ſunt ſuper oleum; ſed ipſi ſunt jacula; Continet ſiquidem plures propoſitiones falſas, captioſas male ſonantes, piarum aurium offenſivas, ſcandaloſas, hæreticis, hæreſibus, ac etiam ſchiſmati faventes, & hæreticas, variaſque hæreſes, ac potiſſimùm illas, quæ in famoſis Janſenii propoſitionibus, & quidem in eo ſenſu, in quo illæ damnatæ fuerunt, acceptis, continentur, manifeſtè innovantes. Trutinam theſium Queſnellanarum eruditè expoſuit P. Dominicus Viva, in opere, quod contrà Queſnellum edidit, in quo per extenſum Clementis XI. Bulla *Unigenitus*, cum una, ſuprà centum propoſitionibus Queſnelli confixis continetur. Legendæ etiam Epiſtolæ paſtorales Ill.mi Domini Joannis Joſeph Languet, Epiſcopi Senonenſis, impreſſæ Pariſiis apud Mazieres & Garnier, in vico S. Jacobi quibus eruditiſſimis in epiſtolis, quæ ſimul unitæ, opus exhibent in plura volumina diſtributum, clariſſimus auctor elucidat, & enodat Janſenianas cavillationes;

nes ; ſimulque oſtendit , quàm longè à Catholica aberrent veritate , quotquot Queſnellianarum propoſitionum propugnatores , Romano-Catholicæ Eccleſiæ inconcuſſa dogmata impugnant , & contra Bullam *Unigenitus* invehuntur.

Cum verò omnibus notum ſit Queſnelliànos germen eſſe Janſeniſmi , & ex iiſdem novum Phanaticorum genus noviſſimè emerſiſſe , qui *Figurativi* nuncupantur , non erit abs re altiùs Janſeniſmi principia repetere , ut recentiorum Figurativorum , qui ex præfatis ſectariis erupère , clariùs innoteſcant deliria, quæ exhibet Carolus Archiepiſcopus Cameracenſis , multis nominibus , ſed potiſſimùm indefeſſo zelo ad conſervandam in Catholica fide ſuam Diœceſim ab omni labe Jànſeniſtica immunem , de orthodoxa religione benemeritus, Pariſiis inſtructione paſtorali edita , anno proximè præterito, titulum præferente. *Mandement, & inſtruction Pâſtorale de Monſeigneur l' Archeveque Duc de Cambray portant condemnation de trois ecrits &c. a Paris Chez Marc Bordelet*. Ex præfatæ inſtructionis , ſeu potiùs eruditiſſimi operis lectione , colligere liquet , quod Janſeniſtica ſecta , ſuis ab incunabulis timida , in progreſſu artificioſa , paulatim audacior facta , furioſiſſimis, quæ Eccleſiam infeſtarunt , hæreſibus non impar , ſuis in aſſeclis apparet , cui ſectæ irrumpenti , ſtatim Sorbonæ Univerſitas arginem fecit , ne latiùs diffunderetur ; quapropter cum Sectatores Janſenii ſe fortiter oppugnatos animadverterent , quinque Janſenianas propoſitiones , paulò poſt promulgatum *Auguſtinum Cornelii*, ſtatim ab Eccleſia proſcriptas , nullatenus in opere Iprenſis inveniri , blaterare cæperunt ; cui cavillationi oppoſuit Alexander Septimus Bullam , editam anno 1656. quam , ut eluderent Janſeniſtæ, novam invexere cavillationem , diſtinguentes inter quæſtionem juris , & facti : per quam cavilloſam diſtinctionem , quid intellexerint Janſeniſtæ , paucis explicat Archiepiſcopus Cameracenſis , in ſua Inſtructione pag. 16. & 17. quæ mendicata diſtinctio, nihil aliud eſt , quàm in ſubjecta materia Apoſtolicarum ſanctionum eluſio: qua propter meritò eandem impugnat, & deplorat D. D. de Fenelon , moderni Archiepiſcopi Cameracenſis prædeceſſor , in ſua pariter Inſtructione Paſtorali pag. 5.

Hactenùs ſub fictæ ſubmiſſionis larua impietatèm ſuam ſuſtinere conati ſunt Janſeniſtæ ; jam nunc temporis abſque ullo pudore contrà Eccleſiam invehuntur , ſuamque doctrinam , miraculis etiam comprobatam , impiè effutiunt, dum vitam ſui in impietate Janſeniſtica conſodalis , Diaconi *de Paris* , prodigiis (ſed perperam & mendaciter) illuſtratam , repetitis vicibus pùblicis Typis expoſuere. Quid plura ? Janſeniſmum in dogma fidei jam erigere contendunt.

Quia verò ſingulari Domini in Eccleſiam ſuam providentia , ſemper ad hæreſes diſſipandas factum eſt , ut hæreticos invaderet ſpiritus vertiginis , & diſſenſionis , hujuſmodi ſpiritus jam torquet Janſeniſtas , in doctrina invicem diſſidentes , quod , & ex ore ipſorummet Janſeniſtarum apprehendimus, qui, velint nolint , veritatem hanc, etiam ſcriptis perhibere quodammodò compelluntur. Ad rem Epiſtolæ fragmentum exhibet pagina 77. Cameracenſis , quam ſcripſit Dominus Thierrii, Janſeniſta, in qua Janſeniſtarum ſciſſionem expendit , qui noviſſimè in Figurativos dividuntur.

XVIII. Figurativi itaque, noviſſima Janſeniſmi portio , ſectam recentiorem conſtituunt , quæ potiſſimum in Eccleſia Ultrajectenſi , Præſide ejuſdem Eccleſiæ intruſo Archiepiſcopo , mordicùs Figurativis adhærente , invaleſcit. Iſti Phanatici, Figurativi nuncupati , negligunt literalem ſacræ Scripturæ expoſitionem , & ubique figurativos ſenſus requirunt , qui aliud non ſunt, quàm corruptæ hujuſmodi Phanaticorum imaginationes, quas nihilominùs ſolam , & veram ſacræ Scripturæ intelligentiam manifeſtare autumant : hinc manifeſtè ex ſacris Paginis deducere contendunt, proximam fore in Eccleſia apoſtaſiam generalem , poſtquàm Judæi convertentur ad ſanam frugem , cooperante ad hanc converſionem Elia , qui in priſtino ſplendore , regnum gratiæ ſuper Catholicæ Eccleſiæ

cleſiæ everſionem reædificabit. Priores Janſeniani nunquam ad hanc devenere impietatem, nec tantam ſomniare potuerunt inſaniam, ad quàm noviſſimè declinarunt Figurativi, Ianſeniſmi germina recentiora. Sunt etiam ex illis, qui modò Eccleſiam fermè deficientem depingunt, & abutentes quibuſdam conjecturis Card. Cuſani, de Mundi fine, præſentem annum 1734. reparationi ejuſdem Eccleſiæ deſtinatum machinantur.

Hæc, & ſimilia hujuſmodi Phanaticorum deliria facili negotio reprobat, qui vel leviter reflectit, neminem hactenùs Sanctorum Patrum, & doctiſſimorum virorum, qui 1733. annorum decurſu rimati ſunt Scripturas Sacras, hunc, in ſacris Literis ſomniatum à Figurativis ſenſum, valuiſſe detegere. Quapropter, credere ne par erit, verum Scripturæ ſenſum ad hæc uſque tempora univerſæ Eccleſiæ fuiſſe abſconditum, ſoliſque Figurativis, paucis ab hinc annis manifeſtatum? Soli ergo Figurativi ſibi revelatum jactare poterunt verum Scriptura ſenſum, qui per tot ſecula omnes prætererierit Sanctos, & effugerit ſapientes? Sed ſi hactenùs in figura contigere, quæ autumare videntur Figurativi, ergo hactenùs abſcondita fuerunt plura myſteria fidei, quæ cæterum ab ipſis primordiis naſcentiis Eccleſiæ revelata veneramur. Ergo hactenùs fuerunt decepti quotquot in regno gratiæ viventes, crediderunt in ſenſu ab Eccleſia Romana propoſito, intelligendam eſſe ſacram Scripturam. Urget adhuc fortiùs argumentum; nam ſi quidquid figurativo modo circa Scripturàm imaginari poſſumus, ſolummodò exhibet verum Scripturæ ſenſum, quis nobis revelabit ſenſum Scripturæ? Imaginatio noſtra, reſpondere debent Figurativi. Sed, quotidianis illuſionibus obnoxiam imaginationem noſtram, etiam in rebus, quæ cadunt ſub ſenſu, nonne continua comprobat experientia? Quis inſuper contrarias circa Scripturam imaginationes, quas quiſquis pro libito exhibere poterit, componere valebit? Cujus ex omnibus Figurativis imaginationem ſequemur, tanquam tutiorem, ut veram conſequi poſſimus Scripturæ intelligentiam? Quâ ratione convenient Figuriſtæ in ſuis imaginationibus, quæ invicem comparatæ, contradictionem proculdubio involuent, ut contradictiones componant? Planè adeò ridicula videtur Figurativorum opinio, ut ulteriorem non exigat reprobationem. Quòd autem Figurativorum opinio, conveniat cum Calvini ſenſu, vide quæ dicta ſunt contrà ſextum Lutheri errorem, parag. 2. Cæterùm, ſi quis de Figurativis ampliora deſiderat, prælaudati Archiepiſcopi Cameracenſis opus percurrat, adeò clara methodo Janſeniſtas, Queſnellianos, & Figurativos convellens, ut vel ad hujus zelantiſſimæ inſtructionis lectionem, deberent Janſeniſtæ ad ſanam frugem converti.

XII. Passagini, ſecta Vualdenſium, qui Moſaycam legem ad literam eſſe obſervandam, dicebant, & Chriſtum non eſſe æqualem Patri, tres perſonas Trinitatis non eſſe unum Deum, & unam ſubſtantiam. Damnabant inſuper omnes Doctores, & totam Romanam Eccleſiam. Ex Rainero.

IV. Passionistæ, viguerunt propè tempora Philaſtrii Brixienſis Epiſcopi, nempè cadente ſeculo quarto, cum ſolùm apud Philaſtrium, ex antiquioribus auctoribus de Paſſioniſtis mentionem factam compererim. Aſſerebant autem, Chriſtum in ſua paſſione ità carnem dimiſiſſe, & in cœlum aſcendiſſe, ut non eſſet ampliùs in carne Divinitas; negantes Chriſtum in carne reſurrexiſſe, & cum carne aſceudiſſe in cœlum; quos hæreticos coufundunt verba Evangelii Marci ultimo, & ex Actibus Apoſt. 1. *Quemadmodum vidiſtis eum euntem in cælum, ſic veniet*. Sed Apoſtoli viderunt Chriſtum aſcendentem in carne: ergo &c. Vide verbo *Appellitæ*.

XVI. Pastillarii, ſunt ſecta Lutherani, & dicti ſunt Paſtillarii, quia confitentes Chriſtum eſſe in Euchariſtia, dicebant ibidem inveniri ſicut farina eſt in paſtillo, quaſi corpus Chriſti eſſet cum pane commixtum. Quatuordecim Miniſtri Svevici, Brentio Anteſignano, Oecolampadium oppugnaturi, hunc dicendi modum, circà exiſtentiam corporis Chriſti

ſti, in Euchariſtia ſomniarunt. Et hic opportunè notandum, Lutheranos circà ſolum Euchariſtiæ myſterium, in tot ſectas eſſe diviſos, ut hinc ſolùm evidenter colligi poſſit inſubſiſtentia doctrinæ Lutheranæ, quæ tot patitur ſciſſiones, ut penè jam quot capita, tot Lutheranorum ſententiæ; alii enim ex Lutheranis corpus Chriſti adeſſe, alii ineſſe, alii ſubeſſe, alii eſſe cum pane, alii circà panem contendunt. Inſuper Lutherani diverſis in locis, diverſimodè Miſſam celebrant, alii habitu laico, alii Eccleſiaſtico, alii lingua Semilatina, alii lingua nationali: aliter Vvittembergæ, aliter Norimbergæ, aliter per Ducatum Brandeburgenſem, aliter per Bavariam ſuperiorem celebratur à Lutheranis Miſſæ ſacrificium. Certum eſt, quòd una tantùm eſſe poteſt vera Fides; quomodo itaque poteſt eſſe vera doctrina Lutheri, cujus ſectatores in tam varias abeunt ſententias in uno ſolo articulo fidei? De Paſtillariis agit Lindanus.

XIII. Pastorelli, ſivè Paſtorellorum factio, potiùs colluvies Latronum dicenda, quàm hæreſis, cujus Dux erat quidam Hungarus, quo à Biturigibus perempto, cæteri ſtatim fuerunt diſperſi. Uberiorem de Paſtorellis notitiam exhibet Spondanus anno 1251.

XII. Patareni, dicti etiam ab aliis Cathari, ab aliis Publicani, ſunt iidem ac Albigenſes, qui in Guaſconia, Albigeſio, & partibus Toloſanis errores ſuos publicantes, diverſis nominibus nuncupati fuerunt: quos Alexander III. unà cum ſuis fautoribus, receptoribus, aut qui cum eis negotiationem exercerent, excommunicavit; & ſi in eo peccato decederent, omninò prohibuit, ne ſepulturam obtinerent inter Chriſtianos: Dicti etiam in Lombardia *Conſolati*, in Germania *Boni homines*. A patiendo, nomen ſibi indiderunt Patareni, eo quòd jactarent, ſe ad exemplum martyrum paſſionibus exponi. Patarenos, ex Vvaldenſibus traxiſſe originem probabile eſt, ſi quidem plures Vvaldenſium profitebantur errores, de quibus agit *Rainerus*. Aſſerebant Luciferum omnia viſibilia creaſſe. Deum hujus ſeculi excæcaſſe mentem Fidelium. Matrimonium eſſe adulterium. Deum malum apparuiſſe Moyſi in igne. Mortuis ſuffragia non prodeſſe. Omnia peccata eſſe mortalia, & æqualiter puniri. Inferiores partes corporis factas eſſe à Diabolo. Quæ deliramenta alibi abundè confutamus. Licèt vero Patareni præfatos ſuſtinerent errores, ut incautos ſeducerent, exteriorem ſanctitatem affectabant, teſte *Rainerio*. Cæterùm *Patareni*, *Gazari*, *Cathari*, *Concorrezenſes*, *Bagnolenſes & Albanenſes* fuerunt Vvaldenſium germina. Sub nomine autem *Albanenſium*, hic non veniunt Albanenſes, de quibus actum ſuo loco, quive debachati ſunt ſeculo octavo ſub Conſtantino VIII. & Leone III. ſed intelligimus exprimere unum Vvaldenſium ſurculum. Qua de re. Vide verbo *Vvaldenſes*.

XVI. Pastoricidæ, ſecta ſunt Anti-Lütherani, & Anabàptiſtæ, ſic dicti, quia conſpirant in necem paſtorum Eccleſiæ, & Sacerdotum; quod præcipuè horrendum facinus præſtiterunt anno 1562. per Rynlandiam, & Galliam. Ex Lindano.

III. Paterniani, à Paterno quodam appellati ſunt, alio nomine etiam *Venuſtiani* nuncupantur. In eundem fermè errorem impegerunt Patricianorum, niſi quòd totam hominis carnem, ut illi non damnarunt; dicebant enim, ſolùm inferiores partes humani corporis non à Deo, ſed à diabolo factas eſſe: quapropter omnium flagitiorum licentiam, ex hac ſententia ſibi tribuentes, impuriſſimè vivebant. R. Quia Deus, benedixit hominibus dicens: *Creſcite, & multiplicamini*. Ergo inferiores partes, quibus fit generatio, quam Deus benedixit, eſſe nequeunt à diabolo. Item D. Paulus hortatur nos, ut non exhibeamus membra noſtra arma iniquitatis peccato, ſed exhibeamus noſmet ipſos Deo, & membra noſtra arma juſtitiæ Deo: ergo omnia membra humani corporis, quæ exhiberi poſſunt arma juſtitiæ Deo, eſſe nequeunt facta à diabolo. Vide S. Auguſtinum hæres 85.

III. Patriciani, Patricium quemdam Romanum, qui vixit circà annum

303. ducem habuerunt. Hic, cum eſſet carnis illecebris deditus, ut tutiùs eas ſectaretur, Manichæis adhæſit. Dicti ſunt etiam *Patriciani*, *Simmachiani* à quodam Simmacho, qui non ſperans judicium, vitiis carnalibus ſerviendum prædicabat. Fuit autem Simmachus à Patricio inſtructus.

1. Carnem hominis non à Deo, ſed à diabolo factam eſſe, proindè eam fore contemnendam: ex quo factum eſt, ut plures ſibi ultrò mortem inferrent. R. Ex iis, quæ dicta ſunt verbo *Manes*. Tum quia, ſi caro opus eſſet factum à dœmone, certum eſt, quòd Dei filius humanam carnem non aſſumpſiſſet. In Concilio Braccarenſi cap. 1. damnata fuit hæc hæreſis.

2. Plaſmationem humani corporis aſſerebant diaboli eſſe figmentum, qui ſuo opere, ſemina conceptionis in mulieris utero figurabat. Ex quo inferebant, non eſſe credendam carnis reſurrectionem, quia concreatio corporis (dicebant) non eſt congruens animæ dignitati. R. verbo *Baſilidiani*. De congruentia reſurrectionis corporum, eruditè differunt plures Sancti Patres. De Patricianis ſermonem facit Philaſtrius.

II. Patripassiani. Sunt qui Noetum, vel Sabellium hujus hæreſis auctorem faciunt; ſed Tertullianus, & Cyprianus Praxæam hujus hæreſis Principem fuiſſe affirmant. Theodoretus autem ab hæretico quodam, cui nomen Epigorius, hanc hæreſim primò excogitatam fuiſſe commemorat: communiter aſſeritur circà finem ſeculi ſecundi emerſiſſe. Patripaſſiani, cum diſtinguere neſcirent inter eſſentiam Divinam, & perſonas, negabant in Divinis ternarium numerum perſonarum, affirmantes, unicam eſſe perſonam diverſis nominibus appellatam; ex quo inferebant, Patrem ſimul cum Filio incarnatum, & paſſum fuiſſe. R. Et quidem latum eſſe diſcrimen inter eſſentiam, & perſonas Divinas, explicant Theologi, dicentes, quòd eſſentia Divina eſt ipſa Deitatis natura, quæ totam Deitatis perfectionem dicit: perſona verò, eſt ſingulare quoddam, in quo Deitas exiſtit, ab alio ſingulari realiter diſtinctum, realiter inquàm, non per naturam, ſed per proprietatem perſonalem, itaut cum dicimus Deus, ſubſtantiam explicamus naturæ Divinæ, omnibus perſonis communem. Cum verò dicimus Pater, aut Filius, aut Spiritus ſanctus, unam ſingularem perſonam dicimus, in quà Deitas ſubſiſtit. Hac præmiſſa explanatione, quantùm noſtra imbecillitas patitur de Myſterio Trinitatis, quo ad diſtinctionem perſonarum Divinarum, & eſſentiam Divinam; ſequitur in Divinis tres eſſe perſonas realiter diſtinctas, non autem unicam, diverſis nominibus appellatam; ex quo deducitur, ſecundam perſonam tantùm eſſe incarnatam, & paſſam in humana natura. Tum quia ſi ratione unius eſſentiæ etiam Pater eſſet paſſus, plures Scripturæ Textus contradictionem involuerent, & eſſet imperceptibile, quomodo Filius dicatur miſſus à Patre, aſcendere ad Patrem, & ſimilia. Demùm, ut refert Nicephorus lib. 9. cap. 11. damnata fuit Patripaſſianorum hæreſis à Patribus Orientalibus in fidei expoſitione ab ipſis unanimiter compoſita, & ad Orientales tranſmiſſa. Cæterùm, hæc diſcernere neſcientibus, tutius eſt in imperſcrutabili Myſterio Trinitatis intellectum noſtrum captivare in obſequium fidei.

IV. Patrophilus Scytopolitanus Epiſcopus in Palæſtina, & ad ultimum uſque ſpiritum hæreſis Arianæ defenſor pertinaciſſimus, interfuit Concilio Nicæno, & inter præcipuos Catholicorum perſecutores adnumeratus, à Semi-Arianis in Concilio Seleucienſi abdicatus fuit: ejuſdem oſſa poſt mortem à Gentilibus effoſſa, ejus caput ſuper haſtam per ignominiam in ſublime delatum, omnium ludibrio expoſitum extitit. Ex Baron.

II. Pattalorinchitæ. Recenſet inter Montani deſcendentes Epiphanius Traſcodrugitas, ſeu Perticonaſatos, quòd dum orarent, digitum indicem naſo imponerent, triſtitiæ nimirùm, & ultroneæ juſtitiæ gratia. *Traſcut* enim apud ipſos *Pertica* appellabatur: *Druſus* verò *Naſus*, ſivè roſtrum; quapropter apud Philaſtrium, & Auguſtinum Pattalorinchitæ vocantur, qui videlicet in tantùm ſilen-

Digitized by Google

ſilentio ſtuderent, ut naribus, & labiis ſuis digitum apponerent, nè vel ipſam taciturnitatem voce præriperent, quando tacendum ſibi eſſe arbitrabantur. Digito naſum tangere, idem ſignificare videbatur, quòd recto judicio cuncta metiri, ac dijudicare: hujuſmodi geſticulatione etiam ſe imitari gloriabantur Prophetam dicentem: *Pone Domine ori meo cuſtodiam, & oſtium circumſtantiæ labiis meis*.

XVI. Pauliciani. Quidam Anabaptiſtæ anno 1544. à ſtudio literarum D. Pauli per Vvaterlandiam ſe Paulicianos nominabant, ſicut & Scripturarios à ſtudio Scripturarum nuncupatos eſſe alios hæreticos ex Lindano compertum habemus.

VIII. Pauliciani, ſivè Paulianiſte alii. Diverſi ſunt Pauliciani, de quibus hic agimus, ab illis de quibus acturi ſub nomine *Paulus Samoſatenus*: iſti itaque ducem habent quemdam virum privatum, nomine Paulum, qui ſocium habuit Joannem dictum, unde & Paulianitæ à Gualterio nuncupantur, *Attingani* etiam appellati, Manichæiſmum refricantes in Armenia, octavo currente ſeculo, de quibus mentionem facit Baronius.

1. Duo rerum principia aſſerebant. R. verbo *Manichæi*.

2. Maternitatem Virginis negabat: Paulus autem, ut ſimplicibus illuderet, dicebat; *Credo in Sanctiſſimam Deiparam, in quam intravit, & exivit Dominus*, intelligens pro Deipara, urbem Jeruſalem, in quam intravit, & egreſſus eſt Chriſtus. Sed & errantis hominis ignorantiam detegit modus ille loquendi, ſi ita proprio eorum idiomate verba, ac latino ſonant, nempè *credo in*, quod non niſi de Deo ultimo finè dicitur, aut dici unquam potuit. Credimus enim Deiparam, non vero in Deiparam. Nec prudentior fuit inſipientis hæretici ſimulatio, hæreſim verbis illis obvoluens; quaſi pro eodem accipi poſſet ingredi & egredi, ac naſci: quo, quid inſulſius? R. Quoad maternitatem Virginis verbo *Anaſtaſius Presbyter*.

3. Sacramenta ſolis verbis, ſinè materia perfici volebant, V. G. in his ſolis verbis *Ego ſum aqua viva*, Baptiſmum contineri dicebant. R. quia hic modus dicendi, nihil aliud eſt, quam Sacramentorum eſſentiam pro libito fingere, rejiecta inſtitutione Domini, qui dixit: *Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritus ſancto &c.* Requiritur ergo aqua, utpote materia, & lotio, ut proxima ſit materia. Quemadmodum Philippus Diaconus non ſolo verbo, ſed vera aqua Baptizavit Eunuchum, Hoc etiam de cæteris Sacramentis conſequenter credendum. Certum eſt apud orthodoxos, quòd omnia ſacramenta, ex Chriſti inſtitutione perficiuntur rebus, & verbis, tanquam materia, & forma, non tamen omnia conſtituuntur rebus, & verbis: ut benè animadvertit Vaſquez diſput. 29. Euchariſtia enim perficitur rebus, & verbis, conſtituitur autem tantum Corpore, & Sanguine Chriſti, ſub ſpecibus panis, & vini, quia Euchariſtia, eſt Sacramentum permanens. Alia Sacramenta conſiſtunt in uſu, & actione; ideo diſtinguendum eſt inter hoc, quòd eſt perfici, & hoc, quod eſt conſtitui.

4. Crucem Chriſti non venerabantur. R. verbo *Claudius Taurinenſis*.

5. Reprobabant Sanctos, præſertim D. Petrum. R. verbo *Beza*. D. Petrum potiſſimum eſſe honorandum conſtat ex verbis, quæ Chriſtus ipſe habuit ad D. Petrum, quem elegit tanquam petram fundamentalem Eccleſiæ, quem dixit eſſe beatum quandoquidem ipſi caro, & ſanguis non revelavit.

6. Sacerdotum auctoritatem non agnoſcebant. R. Ex iis, quæ dicta ſunt contra Albigenſes. Tum, quia Sacerdotum auctoritas in lege veteri multum erat commendabilis, quibus præſtandum eſſe obſequium, Chriſtus ipſe ſignificavit cum dixit illis quos a lepra mundaverat, & figura erant peccatorum: *Ite oſtendite vos Sacerdotibus*, & alibi de Sacerdotum auctoritate, cum ſermonem inſtituiſſet, dixit *Facite quæ dicunt*: ergo à fortiori in lege gratiæ commendabilis eſſe debet ſacerdotum dignitas, quibus Chriſtus poteſtatem dedit conficien-

ficiendi Sacramenta, & abſolvendi à peccatis.

7. Mendacium etiam in cauſa religionis licitum eſſe dicebant. R. Et quidem mendacium eſſe illicitum, declarat Concilium Lateran. ſub Alexandro III. titulo *de uſuris* cap. 1. Legitur etiam Pſal: 5. *Perdes omnes, qui loquuntur mendacium* Pſal.33. *Prohibe ... & labia tua ne loquantur dolum.* Inſuper tenemur aperire veritatem interroganti, juxta illud Math. 5. *Sit autem ſermo veſter eſt, eſt: non, non* Legimus etiam ſcriptum: *Os, quod mentitur, occidit animam*, intellige, ſi mentitur in re gravi: ſed mentiri in cauſa religionis, eſt mentiri in re gravi, ergo mendacium in hac cauſa non eſt licitum, ſicut nec in ulla alia: ſemper enim, ſivè grave, ſivè leve ſit, malum eſt, & divinæ veritati contrarium. Vide S. Aug. lib. cont. mendacium. Hoc ex eo ſatis conſtat, quod ab homine mendaci, omnes naturaliter abhorrent; ſumma eſt injuria dicere, aliquem eſſe mendacem; argumentum efficax, quod mendacium eſt malum, & conſequenter nunquam poteſt eſſe licitum.

VI. Paulitæ. Sic dicti ſunt ſectatores Pauli Acephali, ex Severianorum ſtirpè progeniti, ſicut, qui ſequebantur Petrum Severianum, dicti fuerunt Petritæ. Ex Niceph. Eccl. hiſt. cap. 49.

VII. Paulus, Epiſcopus Conſtantinopolitanus, fuit ab Imperatore Conſtante ſuffectus Pyrrho in regimine Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ, eo quod hæreſim Monothelitarum profiteretur, cujus tenaciſſimus fuit Imperator. Cum igitur Paulus videret univerſam Eccleſiam adverſus ſe concitatam, & ſuam hæreſim Monthelitarum, quam defendebat, ubique damnatam, ad dolos ſe convertens, auctor extitit Imperatori Conſtanti, proponendi edictum, quod *Typum* vocarunt, in quo ſilentium de excitata controverſia indicebatur tam iis, qui unam, quàm illis, qui duas in Chriſto voluntates, & operationes aſſererent, ea calliditate id agens Paulus, ut quoquo modo, vel ſilentio ſaltem Catholica ſententia de duabus voluntatibus, & operationibus in Chriſto damnari videretur: ſed cum Pauli fraudes detectæ fuiſſent, à Summo Pontifice excommunicatur: quare Paulus excandeſcens, in Apocryſarios Apoſtolicos, & omnes Orthodoxos graſſari cœpit, quorum alios ope Conſtantii Imperatoris exilio mulctavit, alios diriſſime verberari præcepit alios aliis pœnis afficiens: & in peccato ſuo obduratus uſque ad obitum perſiſtens, in ſexta Synodo Oecumenica iterum damnatur, ann.681.

III. Paulus Samosatenus, a quo *Paulianiſtæ*, poſt Demetrianum, circa annum 262. aſſumptus fuit in Epiſcopum Antiochenum, qui cum hæreſis accuſaretur, in Concilio Antiocheno anathemati fuit obnoxius, mitius tamen pro tunc cum illo actum à Partibus, & in ſua Eccleſia Epiſcopale munus exercere permiſſus, eo quod promiſiſſet mutare ſententiam; ſed in mendacio deprehenſus, in alio ejuſdem Civitatis Concilio iterum damnatus, à Melchiore Presbytero de hæreſi convictus, a Sede fuit expulſus. Pauli ſcelera, ab epiſtola Synodica relata, fere ſunt innumera; ſed inter alia, intolerabilis viſa eſt omnibus ejus impietas, atque impudens vanitas, qua peculiares pſalmos in ſui laudem compoſuit, eoſq; à mulierculis in Eccleſiâ cantari præcepit, ipſa die Paſchatis. Damnatus ab Epiſcopis, ad Aurelianum Imperatorem confugit, a quo nihilominus exprobatus, etiam ejuſdem Imperatoris conſentiente judicio, à ſua ſede fuit expulſus primus ominum, qui viam aperuit appellandi à judicio Eccleſiæ ad Imperatores, & ad laicum forum recurrendi. Samozateni impia dogmata, damnata fuerunt in Concilio Nicæno primo, in quo, cum fuerit rejectus baptiſmus Paulianiſtarum, conſtat, eundem eſſentialiter erraſſe circa Sacramentum Baptiſmi. Paulianiſtarum conventus penitus fuerunt à Conſtantino Magno interdicti. Paulum Samoſatenum ejus Sectatores dicebant eſſe Angelum, qui à Cœlo deſcendiſſet. Sectam, igitur, ſuo nomine Paulianiſtarum dictam, Paulus fecit, quam ſequentes docuit erro-

Digitized by Google

errores, quantum colligere licuet ex Niceph. lib. 6. cap. 27. & ex actibus S. Felicis P. & M. conſtat Samoſateni præceptorem fuiſſe quendam nomine *Artamaſium*.

1. Chriſtum, cum Ebione & Artemone, dicebat eſſe ſimplicem hominem ex Maria natum, minimeque deſcendiſſe de cælis, non eſſe Dei Filium, & conſequenter non extitiſſe ab æterno. R. ex iis, quæ dicta ſunt contra *Cerinthum Artemonem, & Ebionem*.

2. Nullam admittens in Divinis perſonarum diſtinctionem, ſicut unum Deum, ita pariter unam perſonam eſſe dixit, Patrem, Filium, & Spiritum ſanctum, ſummam fidei Catholicæ veritatem, & quam ipſe Chriſtus Dominus docuit nos de Sanctiſſima Trinitate doctrinam, evertens cum Sabellio, à quo tamen adhuc diſcrepabat; Sabellius enim, unam tantùm affirmans Divinam eſſe perſonam, ex neceſſaria conſequentia æque introducebat Patrem ſimul cum Filio, & Spiritu ſancto eſſe incarnatum, ac paſſum. Paulus verò omnem prorſus auferens Divinæ naturæ cum humana conjunctionem, Chriſtum hominem tantùm, ſed juſtitia præditum fuiſſe dicebat, aſſerens, Verbum Dei in Chriſtum veniſſe, & ſolùm operatum eſſe, & ad Patrem, qui illud ſpiraverat, rediiſſe. Vidè verbo *Sabellius*. R. Pluribus in locis univerſa hæc Samoſateni hæretica doctrina, ubi tres Divinas perſonas, in Divinis realiter diſtinctas, quarum ſecunda eſt incarnata, & Chriſtum verè eſſe Deum, oſtendimus.

3. Cum in duas perſonas Samoſatenus Chriſtum dividiſſet, rurſum exiam ex iiſdem principis de Chriſti humanitate impiè conſtitutis, aliam nefariam ſententiam ille deduxit, dicens, in Sacramento Euchariſtiæ, Chriſti Sanguinem eſſe corruptibilem. R. verbo *Abbaudus*. Tum quia falſum eſt principium Samoſateni, qui in tantùm aſſerebat, Sanguinem eſſe corruptibilem in Euchariſtià, quia poteſt dividi non eniem dividitur Sanguis, aut Corpus. ſed ſpecies Euchariſtiæ dividuntur; & ſub unaquaque parte ſpecierum, totum Sanguinem Chriſti Catholicè confitemur, cui & ratio philoſophica inſervit; non enim dividur actione naturali corpus, niſi ſubiiciat agenti extenſam, & ſenſibilem propriam quantitatem. Quantitas autem, quæ in Euchariſtia diviſionis actioni extenſa eſt, & ſenſibiliter ſubiicitur, non eſt quantitas Chriſti, ſed panis, & vini; unde iſta, & non illa dividitur: ac per conſequens nec dividitur Chriſti Corpus, aut Sanguis.

4. Errabat eſſentialiter in forma Baptiſmi. R. Quia cum Chriſtus ſolus poſſit Sacramenta inſtituere, nullatenùs variari poteſt eſſentialiter materia, & forma à Chriſto præcepta in confectione Sacramentorum. Vide verbo *Agnoetæ*.

5. Circumciſionem ſervandam eſſe dicebat. R. verbo *Ærarius*.

XV. Paulus Crau, natione Bohemus, ſecta Vvicleſſiſta, & Huſſita, eandem ſectam in Scotiam deferre, & propagare aggreſſus, tanquam Apoſtolus miſſus, cum id agere cœpiſſet detecta ejus impietate captus, ingni traditus fuit. Ex Spond. ann. 1431.

XII. Pauperes de Lugduno, Iidem ac Vvaldenſes, qui eo quòd paupertatem Apoſtolicam ſe imitari profitebantur, dicti ſunt pauperes de Lugduno, quia Lugduni præcipuè cœperunt congregari, jam olim a Lucio III. Papa damnati, dicti proindè etiam *Vvaldenſes*.

XV. Peacochus Reginaldus, natione Anglus, primo Azaphenſis, deinde Ciceſtrenſis Epiſcopus: ob hæreſes, quas ſuſtinebat, Lambatum ad Synodum vocatus, in Ecclesia S. Pauli Londini, anno 1457. damnatus fuit, palinodiam canere coactus, libris ejus coram eo igni traditis, ab Epiſcopali dignitate depoſitus, in Monaſterio relegatur, ubi brevi mœrore confectus deceſſit. Ex hiſt. Anglic.

1. Docebat neminem teneri obedire Eccleſię Romanæ determinationi. R. verbo *Græci*.

2. Non eſſe neceſſarium ad ſalutem credere, Corpus Chriſti eſſe in Euchariſtia. R. Quia ad ſalutem neceſſarium eſt credere, quæ Chriſtus docuit: exiſtentia autem Chriſti Corporis in Euchariſtia, eſt unum ex præcipuis myſteriis, quæ Chriſtus docuit; dixit enim: *Hoc eſt Corpus meum*: ergo &c.

3. Ec-

3. Eccleſiam univerſalem errare poſſe in his, quæ ſunt de fide. R. verbo *Bucerus*.

XVI. Pædobaptistæ, iidem ſunt ac Anabaptiſtæ quibus ſatiùs viſum eſt omittere Baptiſmum in parvulis, quàm illos ſinè fide propria baptizare; dicti *Pædobaptiſtæ*, quaſi puerorum Baptiſmum contemnentes: quorum coriphæus videtur Lutherus. Vide verbo *Anabaptiſtæ*. Verum eſt, quòd Anabaptiſtæ conſueverunt vocare Catholicos *Pædobaptiſtas*; ideò iſti hæretici ab aliis vocantur Anti-Pædobaptiſtæ: inſurrexerunt autem hiſce Sectarii anno 1544.

XVII. Peirerus Isaacus, Burdigale natus, anno 1655. Hollandiæ tractatum edidit, in quo Judæos, utpotè originem ab Adamo ſortitos *Adamitas* appellat; Gentiles verò, *Præadamitas* nominat, quorum originem ſtatuit diù Adamum præceſſiſſe. Sed cum videret hanc fabulam primis Geneſeos verbis validiſſimè confutari, finxit creationem Adami, capitulo ſecundo Geneſis a Moyſe deſcriptam, aliam eſſe ab ea hominum creatione, de quâ idem Moyſes capite primo ſermonem fecerat, quod fabuloſâ Ægyptiorum, & Chaldæorum antiquitate probare conatus eſt, nec non quorundam Rabbinorum commentis, qui alium mundum, de quo tamen Moyſes altè ſiluerat, fuiſſe ſomniaverant. Doctrinæ novitas, licèt ſibi patronos aliquos (ut fieri ſæpe contingit juxta illud *omnia nova placent*) conciliaverit; in ipſo tamen ortu præfocata eſt. Joannes Conradus Dannhavverus, Straſburgi Theologiæ profeſſor, Peirerum aggreſſus eſt, opere, quod inſcripſit: *Præadamitæ vitis ſivè fabula primorum hominum antè Adamum conditorum exploſa*. Joannes Henricus Urſinus eumdem impugnavit, edito Francofurti libello, ſub titulo: *Novus Prometheus. Præadamitarum Plaſtes ad Caucaſum relegatus, & religatus*. Samuel Mareſius, profeſſor Groningæ, ſcripſit: *Refutationem fabulæ Præadamiticæ*. Joannes Hilpertus, tractatu *Diſquiſitio de Præadamitis* inſcripto, Peireri ſiſtema confutavit. Idem præſtitit Philippus Prior, opere Pariſiis edito, cum titulo: *Animadverſiones in librum Præadamitarum*. In eo autem opere ſibi Euſebii Romani nomen impoſuit. Tandem anno 1656. Lugduni Batavorum apparuit: *Reſponſio exetaſtica ad tractatum incerto auctore nuper editum, cui titulus. Præadamitæ, auctore Pythio Miniſtro*. Anno 1655. Epiſcopus Namurcenſis in Germania inferiori, Peireri libellum gravi cenſura perſtrinxit. Anno ſequenti menſe Februarii captus eſt Peirerus Bruxellis, à tringinta viris armis inſtructis, & carceri mancipatus, Condæi tamen Principis auctoritate, immunis evaſit. Tandem Romam profectus, & Catholicam Religionem amplexus Calvinianam hæreſim abjuravit: Præadamiticam fabulam libello edito retractavit. Mortuus eſt Pariſiis. Vide verbo *Præadamitæ*, ubi iterum agitur de ſubjecta materia.

XV. Perokius Licestrensis Epiſcopus Vicleſi aſſecla factus, ſupra Vicleſum novam adidit hæreſim, quatuor a S. Simbolo articuls excludens, ſed convictus Londini abjuravit; & Epiſcopatu expoliatus privatus deceſſit.

V. Pelagius, natione Britannicus, ideò dictus Britannus coluber, circà finem ſeculi quarti ortum habuit. Subtili à natura dotatus ingenio etiam arte benè dicendi excellens. Non fuit Monachus Cœnobita, ſed veluti Monachus, ſic eum S. Auguſtinus appellat; qui enim in ſua domo, ſeculi contemptum modeſtiore corporis habitu, moribuſque profitebantur, tanquam Monachi in hominum opinione erant. Hujuſmodi fuit Pelagius, qui à ſpiritu vanitatis ſeductus, falſam cœpit promulgare doctrinam, aſſerens, ſolis naturæ viribus poſſe hominem inculpabiliter vivere ſinè peccato, nec opus eſſe Dei gratia ad acquirendam beatitudinem, quam, ſolo operante libero arbitrio, poſſe hominem conſequi affirmabat. Primo in Oriente erronea Pelagii doctrina fuit detecta. Orientalium Epiſcoporum judicium declinaturus Pelagius, Romam profectus; indè una cum Cœleſtio ſuæ impietatis ſocio regreſſus, in Palæſtinam remeavit, ubi in ſuis erroneis ſenſibus, ultrò ſe induratum vivere patefecit, libro edito, in quo contrà Eccleſiæ

cleſiæ ſanam doctrinam, varios eſt commentatus errores; quapropter in Dioſpolitana Synodo ab Epiſcopis damnatus, æquivocatione verborum, ſtuduit à damnatione ſe eximere, ſicut de facto verborum ambagibus Patres decepit, à quibus & abſolutionem obtinuit: ſed in ſua impietate perſiſtens, contra D. Hieronymum, qui Pelagium oppugnaverat, perſecutione excitata, a D. Auguſtino nervoſe fuit oppungnatus: iterumque in Africano Concilio damnata eſt Pellagii doctrina, anathemate etiam confixa a diverſis Pontificibus, Innocentio, Zozimo, & Cœleſtino. Solemni edicto ab Honorio Imperatore contra Pelagianos promulgato, quotquot inſuper Pelagio adhærebant, non modo Roma, ſed ab univerſa Italia fuere expulſi: coactus proinde Pelagius patriam ſuam repetere, ibi miſerabiliter deceſſit. Pelagianam doctrinam plures doctiſſimi viri noviſſimè confutarunt, inter quos Petavius è Societate Jeſu, & Eminentiſſimus Noris, ad quos lectorem remitto, ſi copioſiora de Pelagio, & Pelagianiſmo deſiderat. Cæterum Pelagius, qui fuit infenſiſſimus hoſtis gratiæ, primo cœpit negare neceſſitatem gratiæ ad exercenda opera virtutum, ad ominum præceptorum obſervantiam, & ad æternam ſalutem conſequendam, ad hæc omnia naturam hominis ſufficere, aſſerens; ſed cum ob hunc errorem, tanquam hæreticus, à Chriſtifidelibus haberetur, ſe retractavit in Concilio Palæſtino, ſimulatè tamen, nam ad vomitum reverſus, gratiam, quam in Concilio confeſſus fuerat, in naturam commutavit, prædicando realiter ipſam naturam eſſe gratiam; unde idem dicebat, quod priùs. Rurſus autem cognita ejus nequitia, à Catholicis objurgabatur, unde novum gratiæ, quam finxerat, commentum exhibuit, dicendo, nomine gratiæ, ſe intelligere legem divinitus traditam ſicut & doctrinam ſacram, cujus auxiliis dicebat, hominem indigere ad ſalutem: nullam tamen admittere videbatur gratiam internam. Præcipui errores Pelagii damnati in Conciliis Africano, Milevitano, & Carthaginenſi, ſunt ſequentes

1. Adam ſivè pecaret, ſivè non, mortuus eſſet.

2. Peccatum Adæ ipſum ſolum læſit, non vero reliquum genus humanum.

3. Infantes recenter nati, in illo ſtatu ſunt, in quo Adam fuit ante ſuam prævaricationem.

4. Neque per mortem, neque per prævaricationem Adæ omne genus humanum moritur, neque per Reſurrectionem Chriſti omne genus humanum reſurgit.

5. Infantes etiam non baptizati, habent vitam æternam.

6. Divites Baptizati, niſi omnibus abrenuncient, ſi quid bonum videntur facere, non imputatur eis, nec poſſunt habere Regnum Dei.

7. Gratia Dei, atque adjutorium non datur ad ſiagulos actus, ſed in libero arbitrio ſunt, in lege, atque doctrina.

8. Gratia Dei juxta merita noſtra datur.

9. Filii Dei vocari non poſſunt, niſi omnino abſque peccato fuerint.

10. Non eſſe liberum arbitrium, ſi Dei indiget auxilio, quoniam in propria voluntate habet unuſquiſque facere aliquid, vel non facere.

11. Victoria noſtra non eſt ex Dei adjutorio, ſed ex libero arbitrio.

12. Pœnitentibus venia non datur ſecundùm gratiam, & miſericordiam Dei ſed ſecundùm meritum, & laborem iis qui per pœnitentiam digni fuerunt miſericordia.

Reprobaturus breviter & cum claritate Pelagianos errores, ſequentes propoſitiones ſubnecto.

1. Homo, ſi perſeveraſſet in ſtatu innocentiæ, fuiſſet immortalis.

Veritas hujus propoſitionis conſtat ex Concil. Milevitano Can. 1. & ex Trid. ſeſſ. 5. Can. 7. Unanimiter ſentiunt SS. PP. hominem in ſtatu innocentiæ abſque mortis tranſitu, translatum iri à Deo poſt longum annorum curſum ex hac vita terreſtri ad cœleſtem beatitudinem. Tum quia Deus minitatus eſt mortem primo parenti, quandocumque peccaſſet, ſecus neque pœna mortis damnatus fuiſſet: Verum quidem eſt, quod

illa immortalitas non proveniebat à naturali conſtitutione hominis, ſed ab externa ordinatione Dei, volentis conſervare hominem immortalem, quandocumque non peccaſſet.

2. Protoparentes c eati fuerunt in juſtitia originali, in qua poſt eorum prævaricationem, nemo amplius mortalium creatus fuit, aut genitus, una excepta Deipara, cujus immunitas ab originali peccato, licet ad Fidei Catholicæ gradum non pertingat, piiſſimè tamen ab Eccleſia ſuſcipitur, & celebratur. Chriſtus autem Dominus, juxtà Fidem Catholicam, ſinè originali peccato debuit eſſe, cum non fuerit conceptus ex ſemine viri. Protoparentes non fuiſſe creatos in puris naturalibus, ſed cum juſtitia originali, conſtat Eccleſ. 17. *Deus creavit hominem de terra, & ſecundum ſe veſtivit illum virtute*. Creatio autem refertur ad naturam, veſtitio verò ad dona ſupernaturalia, quæ fuerunt à Deo Protoparentibus conceſſa. Portoparentes non fuiſſe creatos in puris naturalibus conſtat, quia conditi erant, ut in æternumdurarent, dummodo ſervarent præcepti cuſtodiam ad quam ſervandam Deus utique ipſis conceſſerat omnia neceſſaria, cujuſmodi erat juſtitia originalis, quæ ſummi ipſis erat auxilii, ut permanerent in obedientia & ex propria voluntate facti prævaricatores præcepti, rei etiam mortis conſtituti ſunt, cum tota propagine, quales non erant ante commiſſionem peccati: ergo erant creati in ſtatu longe feliciori, quam nos creati ſimus; felicitas autem illorum ſtatus, non aliunde melius poteſt argumentari, quam ex juſtitia originali, quà fuerant ditati, ſinè rebellione ſenſus ad rationem: coercebatur autem talis rebellio, non à natura, quæ potius inclinat ad rebellionem: ergo coercebatur ab aliquo dono ſupernaturali collato, ſcilicèt à juſtitia originali, quà amiſſa, ſtatim erubeſcere cœperunt.

3. De facto datur peccatum originale, quod in omnibus hominibus propagatur. Prob. ex Scrip. Job. 14. *Quis poteſt facere mundùm de immundo conceptum ſemine*? Pſal. 50. *In peccatis concepit me mater mea* Ad Rom. 5. verſ. 12. *Sicut per unum hominem peccatum intravit in hunc mundum, & per peccatum mors*. Et verſ. 19. *Per inobedientiam unius hominis, peccatores, conſtituti ſunt multi*. Conc. Trid.- ſeſſ. 5. Can. 4. dixit per Baptiſmum tolli totum id, quod habet veram, & propriam rationem peccati: itaque ex Adami transgreſſione, non tantum pœnam peccati contraximus, ſed etiam culpam, quæ in nobis dicitur originalis.

4. Peccatum originale habet rationem veræ culpæ habitualis, juſto Dei judicio ad Adæ poſteros derivatæ, quia omnes poſteri moraliter paccaverunt in Protoparente; eo quod ille pecaverit ut totius generis humani caput, & principium: unde peccatum ejus fuit peccatum totius naturæ, dicente Apoſtolo, ad Epheſ. 2. *Eramus natura filii iræ*. Totius enim naturæ humanæ in ipſum refundebatur poteſtas. Ideò exAdami culpa avertente naturam habitualitèr a Deo, & convertente illam ad creaturas, ſumus omnes & ſinguli peccatores vere intrinſice, & habitualiter; licèt non dicamur peccantes; quia intrinſicus nobis non eſt peccati originalis actus; ſed ſoſolum habitus: Unde Apoſtolus: *In quo* (inquit) *omnes peccaverunt*. Inde etiam propoſitio noſtra probatur; quia quotquot naſcuntur ex maſſa naturæ intrinſecæ infectæ, infectionem contrahunt, alioquin non eſſet infectio totis naturæ, ſi aliqua ejus pars in aliquo naſcente individuo ſine infectione inveniretur: atqui nos omnes naſcimur ex maſſa humanæ naturæ peccato capitis infecta: ergo omnes originale peccatum contrahimus. Vide D. Thom. 1. 2. quæſt. 81. art. 1. Aliquale exemplum ad rei explicationem poſſumus invenire, licèt non adæquatum. Num filii in humanis ſæpe lege Regum, aut regnorum privantur hæreditate paterna per culpam parentum vel exules vivere coguntur; hinc etiam poteſt explicari culpa originalis exemplo Principis, cum milite paciſcentis de recipiendo illum, & ejus poſteros in gratiam, & amicitiam ſuam, ſi bene ſe geſſerit in bello, in quo vice verſa, ſi male ſe

ſe geſſerit, nedum ipſe, ſed etiam ejus poſteri juſtam Principis inimicitiam, nec non infamiæ maculam in propria ſtirpe incurrant: ſi ergo id poteſt Princeps a fortiori Deus ſupremus omnium Dominus.

5. Intantùm peccatum originale propagatur, quia homo deſcendens per ſeminalem propagationem ex Adamo, contrahit debitum culpæ, quam in Adamo commiſit, eo quòd de tali debito contrahendo ab omnibus per ſeminalem propagationem ab Adamo deſcendentibus, quotieſcumque Adam peccaſſet, Deus pactum injerat cum Adamo.

6. Parvuli decedentes abſque Baptiſmo, puniuntur pœna damni, non ſenſus. Secunda pars hujus propoſitionis ponitur à me ſecundùm opinionem, non ſecundùm fidem; ut jam alibi monui, tom. 1. Probatur tamen ex illo Apocal. 18. *Quantum glorificavit ſe, & in deliciis fuit, tantùm date illi tormentum & luctum*. Sed parvuli non fuerunt in deliciis; ergo non puniuntur pœna ſenſus: ergo ſola pœna damni, cum ſint filii iræ: & cum peccatum originale tollat juſtitiam originalem à creatura, reddit etiam incapacem viſionis beatificæ; nulla enim creatura, niſi juſtificata, & à quacumque macula depurata, admittitur ad viſionem beatificam: ergo parvuli decedentes abſque Baptiſmo, cum non ſint juſtificati, puniuntur pœna damni.

7. Datur omnibus gratia ſufficiens ad implenda præcepta, ſecundùm legem ſibi notam propoſita; id eſt, ſivè quis lege dumtaxat rationis naturalis regatur, ignorans aliam, ut ſunt infideles, quos negativè tales ſcholaſtici Doctores appellant; ſivè legem ſupernaturalem noverit ſufficienter ſibi propoſitam, in quo caſu habet præceptum credendi; ſivè tandem ipſam profiteatur ſupernaturalem legem, omnes, inquàm, iſti habent ſufficientia adjutoria à Deo ad non peccandum, ſivè ad præcepta implenda, quibus nemo, niſi culpabiliter caret, quæ gratia ſufficiens nullatenus derogat libero arbitrio; quandoquidem Divinæ gratiæ humana voluntas ex ſuo libero arbitrio ſæpè reluctatur. Propoſitio probatur ex ſacris paginis, ubi Deus ſæpè conquæritur, quòd peccatores vocati ad pœnitentiam, obturant aures ſuas, & peccantes, atque in peccatis perſiſtentes renuunt ſe convertere ad Deum: Sed fruſtra Deus quæreretur de peccatoribus, qui non convertuntur, ſi non haberent gratiam ſufficientem ad converſionem; aut ſi imputabilis ipſis non eſſet defectus virium à gratia Dei provenientium, Deus enim impoſſibilia non quærit à peccatoribus. Hinc obſervandum eſt, quòd omnis ſufficientia voluntatis humanæ, qua valet ordinare opera ſua ad finem honeſtum, ex Deo eſt: ipſa autem voluntas, quæ ex vitio originalis peccati delectabilia, & utilia ſecundùm ſenſum ſequitur, ſi ductum Dei illuminantis, & excitantis ad honeſtum reſpuit, fœdiùs cadit, & indignior fit adjutoriis gratiæ Dei, quibus juſtiſſimè privatur; niſi ex ſuperabundanti Dei miſericordia deinceps proveniant. Undè ex culpabili receſſu à gratia Dei, impotens redditur actu multoties ad præceptorum impletionem. Semper tamen poteſt, præcepta adimplere ſaltem remotè, quia poteſt orare; hanc enim gratiam Deus nemini negat, etſi nemini debeat: oranti autem ex corde, prompta eſt miſericordia Dei. Undè Tridentin. *Deus impoſſibilia non jubet; ſed jubendo monet, & facere quòd poſſis, & petere quòd non poſſis*. Dari inſuper gratiam ſufficientem ad ſalutem, profitentur Concilium Arauſicanum ſecundùm Can. 25. Conc. Trid. ſeſſ. 6. Can. 4. & 5. nos autem ſæpè reluctari gratiæ, perhibent ſacræ paginæ Act. 7. *Vos ſemper Spiritui ſancto reſiſtitis*. Si Deus non daret omnibus gratiam ſufficientem, in ſenſu explicato, fruſtrà omnes obligaret ad obſervantiam præceptorum, quæ ſinè gratia ſufficienti nequeunt obſervari.

8. Non poteſt homo propriis viribus, & ſine auxilio ſupernaturali velle, aut perficere ullum bonum opus, quod ad æternam ſalutem conferat. Propoſitio probatur ex ſacris paginis Pſal. 126. *Niſi Dominus ædificaverit domum, in vanum laboraverunt, qui ædificant*. Joann. 6. *Nemo poteſt venire ad me, niſi Pater, qui miſit me, traxerit eum*. Ad Philip 2. ver. 13. *Deus eſt enim, qui operatur in nobis*

& velle, & perficere, Roboratur etiam propoſitio ex Concilio Milevitano, Arauſicano, & Tridentino, ubi apertè legitur, hominem abſque ſpeciali Dei gratia, non poſſe operari bonum ordinis ſupernaturalis. Tum quia omnis actus tendens in vitam æternam, eſt ultra vires humanas, ideoque opus habet homo roborari medio auxilio gratiæ, ad hoc ut poſſit exire in ſimiles actus, & ut ſit proportio inter potentiam, & actum, quæ neceſſaria eſt, ad hoc ut potentia poſſit exire in actum.

9. Dum homo operatur opera ordinis ſupernaturalis, eſt liber. Propoſitio probatur, quia ſi voluntas non eſſet libera, dum operatur opera ordinis ſupernaturalis, actus non eſſet liber, ergo neque moraliter bonus, aut malus; ad hoc enim ut actus ſit moraliter bonus, aut malus, conſtat, quòd debet eſſe liber.

10. Deus non ſolùm dat vires ſufficientes ad opera ſalutaria, ſed etiam dat ipſum velle voluntatis, ipſumque perficere; ita ut opera bona noſtra ſint propriè, & ſint verè dona Dei, quia Divina operatio non deſtruit noſtram libertatem; imò illam perficit. Qui hæc capere neſcit, oportet ut credat. Nam duo docet nos Chriſtiana Fides; ſcilicèt, nihil nos boni habere, niſi acceptum à Deo; atque ſi bonum facimus, eſſe in noſtra poteſtate non facere. Ob primum gloriari de bono opere non poſſumus in nobis, ſed in Deo donante: ob ſecundum a Deo remuneramur. Quomodo hæc ſint, præcepit Deus credere, non præcepit ſcire. Hæc eſt præcipua contrà Pelagium doctrina, qui credere noluit; ſcire præſumpſit: & ideo Dei gratiam negavit, quam cum arbitrio humano componere neſcivit. At ſi ille ſciret, quomodò myſterium hoc magnum ad fidem pertineret? fides non habet meritum ubi umana ratio præbet experimentum. Magnus Auguſtinus ſæpiùs confeſſus eſt, ſe ſcire hæc non poſſe, quia omnem ſuperant humanum captum. Sequamur humilitatem ejus, ſuperbiam Pelagii deteſtantes, & ubi ratio deficit, potentior firmet fides. Hoc unum eſt, neſcienti capere neceſſe eſt credere.

XVI. Pelagiani Novi. Plures ſectarii, tam à ſchola Lutheri, quàm Calvini progeniti, Pelagii errores circà originale peccatum renovarunt, de quibus ſermonem inſtituit Lindanus Dubitantii ſui Dialogo. Secundò Staphilus Apologia de Lutheranorum inter ſe concordia. Hoſius de Sacramento Baptiſmi. Vide etiam Prateolum verbo *Pelagius*. Dicti ſunt Pelagiani Novi *Cornariſtæ* à Theodoro Cornartio Comitiorum Holandicorum Secretario, qui circa annum 1595. vivere deſiit. Sed ejus hæreſis per Holandiam ſuperſtes, valdè dilatata fuit, incuntè ſeculo decimo ſeptimo: ut igitur tam contrà novos, quàm contrà veteres Pelagianos, exiſtentiam peccati originalis comprobemus, quam ipſi negant, ex quà negatione cæteræ dimanarunt Pelagii inſaniæ, quoſcumque negantes exiſtentiam peccati originalis, Reprobamus primo ex ſac. Scrip. Job 14. *Quis poteſt facere mundum de immundo conceptum ſemine?* Pſal. 50. *Ecce enim in iniquitatibus conceptus ſum, & in peccatis concepit me mater mea*. Ubi numerus pluralis pro ſingulari ponitur, pro ut aliquando ſolet Scriptura. Rom. 5. *Per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & per peccatum mors*. Nec valet Pelagianorum effugium, dicentium peccatum imitatione in mundum intraſſe, non propagatione, Apoſtolus enim hanc evaſionem excludit, ad Epheſ. 2. cum ait: *Nos natura eſſe filios iræ*. Imò cum Pelagius quæreret per quas rimulas hoc peccatum dilaberetur in animam, reſpondit S. Auguſtinus lib. 2. de Nuptiis, cap. 28. ex eo loco Apoſtoli; *Quid quæris, ò Pelagi? rimulam latentem, cum januam habeas apertiſſimam. Per unum hominem peccatum intravit in mundum. Quid amplius quæris?*

R. Secundo auctoritate Conciliorum & præcipuè Concilii Trid. ſeſſ. 5. de peccato originali. His omnibus accedit ratio Theologica, ex inſtitutione Baptiſmi petita; Eccleſia enim ſemper credidit Baptiſmum ſpecialiter fuiſſe inſtitutum non ſolùm pro adultis, ſed etiam pro parvulis, ut ſcilicet per ipſum mundarentur à peccato originali; ſicuti antè adven-

Digitized by Google

adventum Chriſti alia erant remedia, quibus infantes à culpâ originali mundabantur, ut probant Theologi. Nec valet dicere nullum eſſe peccatum, niſi voluntarium; infantes autem, cum uti propria voluntate non poſſint, neque ullum peccatum contrahere in eorum conceptione. Reſpondet enim, & ſolvit objectionem Divus Thomas part. 2. quæſt. 81. art. 1., & nos ſuprà jam contrà Pelagium ſatis rem expoſuimus. Addere etiam libet, ipſas naturæ humanæ miſerias ſatis fidei de peccato originali, earundem experientia inſervire; ut enim animadvertit graviſſimus ille Theologus, Franciſcus Zumel in 1. 2. D. Thom. tom. 1. q. 81. art. 1. diſp. 1. *Philoſophi, qui lumine fidei caruerunt, cum humanæ naturæ miſerias in ſe ipſis experirentur, & cernerent; & peccatum originale, quod fuit prima eorum cauſa, minimè cognoſcerent, valdè de natura ipſa conquæruntur, quòd talem eam condiderit Princeps hujus mundi, & idcircò fabuloſas, & confictas excogitaverunt cauſas hujus humanæ miſeriæ.* Qui plura de peccato originali adversùs hæreticos velit, adeat præfatum Zumelium, rem ibi late, ac eruditè pertractantem.

XVII. Pelagini. In valle Camonica Diœceſis Brixienſis, circà medium ſeculi 17. à Jacobo Philippo, dicto à S. Pelagio Mediolanenſi, originem habuerunt, cujus proindè ſectatores *Pelagiani* ſunt nuncupati, eò quòd in Oratorio, S. Pelagiæ ſacro, convenirent. Præfatus Jacobus, ſub ementita ſanctitate, hæreſi dedit initium, *Quietiſtarum, & Orantium*, perverſa dogmata confundens: laicis, etiam mulieribus prædicandi poteſtatem faciens, in nocturnis conventiculis, ſuis ſectatoribus turpiter commiſceri permittens. Plures ex eis capti, quorum unus facie ad faciem Deum alloqui gloriabatur, edito revelationum libro, in quo plures errores inſerti contrà SS. Trinitatem, contrà Eccleſiam, contrà Prælatos. De hac hæreſi copioſiùs ſcribit Berninus ſeculo 17. cap. 9.

XV. Poenitentiarii, ſecta ſunt Molles Confeſſioniſtæ, qui anno 1559. ſeptem craſſiſſimos errores immiſcuerunt circà doctrinam de Pœnitentia. Hac de re *Illyricus* accuſat Vvitembergenſes, & Lipſenſes.

II. Pepuziani, ſivè Pepuzitæ, à quodam oppido, quod *Pepuza* nominatur, ſunt appellati; eſt autem *Pepuza*, ut teſtatur S. Epiphanius, civitas quædam deſerta in Phrygia, quæ adeò in honore habebatur apud Pepuzianos, ut eam Jeruſalem nominarent; & ſomniabant, Chriſtum ſub ſpecie fœminæ in ea civitate revelatum fuiſſe: ex quo tantam mulieribus tribuebant dignitatem, ut etiam Sacerdotio honorarentur. Fuerunt autem Pepuzitæ, ſectâ Montaniſtæ, imò ipſos Montaniſtas, etiam Pepuzitas fuiſſe nuncupatos, aſſerit Nicæphorus ſuæ hiſt. lib. 4. Vide *Quintilliani.*

II. Peraticus Euphrates, à quo *Peratæ* vocati ſunt, prodiit ex ſchola Simonis Magi; ſocios habuit *Ademum* & *Cariſtium* teſte Theodoreto, hæretic. fabul. lib. 1. Hi omnes in ea fuerunt ſententia, ut dicerent unum eſſe mundum, tripartitò diviſum, & unam quidem partem, eſſe veluti quendam magnum fontem, qui poteſt in infinitum dividi, & hunc vocant bonum perfectum paternum. Secundum vero, potentiarum infinitarum multitudinem. Tertium, ſpecialem. Primum fontem appellant ingenitum. Hos fontes, nominant tres Deos, tres homines, tres rationes, tres mentes: & tempore Herodis, aſſerunt deſcendiſſe ex illis fontibus quendam triplicis naturæ hominem tricorporeum, triplici poteſtate præditum, qui Chriſtus vocatur. Plura alia deliramenta, etiam de Chriſto effutiunt, quæ recenſet Theodoretus loco citato.

XVI. Pervanus. In regno Pervano inventus eſt inſignis Theologiæ profeſſor, illic pro oraculo habitus, qui cum fœminæ cujuſdam, diabolica extaſi mundo illudentis, familiaritati ſe addixiſſet, eamque de profundiſſimis Theologiæ quæſtionibus conſuluiſſet, abea uſque adeò dementatus eſt, ut ſibi in mentem induceret, ſe miracula perpetrare, & non minùs erroneas, quàm ridiculas propoſitiones enunciavit, in quibus ſuſtinendis cum induratus perſiſteret, ab Inquiſitoribus

Digitized by Google

ribus condemnatus, tandem igni traditus fuit. Ex Spond. ann. 1583.

1. Dicebat datum ſibi à Deo Angelum, à quo quidquid vellet, ad diſceret.

2. Se ſingulari Dei familiaritate potitum eſſe.

3. Immediatè cum Deo ſe collocutum.

4. Regem ſe futurum, ac Summum Pontificem, translata in regiones Pervanas Sede Apoſtolica.

5. Se obtinuiſſe ſanctitatem Angelorum, & Apoſtolos ſanctitate antecellere.

6. Oblatam ſibi à Deo fuiſſe unionem hypoſtaticam, ſe verò eam recuſaſſe.

7. Se mundi redemptorem conſtitutum fuiſſe ſecundùm efficaciam, cum Jeſus Chriſtus tantùm fuerit ſecundùm ſufficientiam.

8. Univerſum ſtatum Eccleſiaſticum abrogatum iri, ſe verò alias leges conditurum, quibus Clericorum cœlibatus tollendus, uxorum multitudo concedenda, & confitendi neceſſitas excludenda. Hæc deliria hominis ſui impotis ſunt, ut nemo non videt. Ideò ſatis ſe ipſis reprobantur.

Perticonasati. Vide *Patalorincitæ*.

V. Petilianus, Pſeudo-Epiſcopus Cirtenſis in Africa, mediocris literaturæ, vixit temporibus D. Auguſtini, qui eundem confutavit, ſolvens argumenta, & ſophiſmata, quæ Petilianus, Donatiſtarum primipilus propoſuit in celebri conferentia, habita à Donatiſtis cum Orthodoxis, ann. 411. cui interfuit pro parte Catholica D. Auguſtinus. Præter Donatiſtarum errores, docebat Petilianus.

1. Malos Sacerdotes non conficere vera Sacramenta. R. verbo *Albigenſes*.

2. Eos, qui ſe pro peccato interimunt, debere inter martyres nuncupari, eo quòd in ſe puniant, quod ſe dolent commiſiſſe. R. verbo *Circumcelliones*. Tum quia non licèt privata poteſtate occidere quemquam: ergo à fortiori neque licèt occidere ſeipſum. Tum quia non hominis, ſed Dei eſt martyrii voluntas, quia fortitudo, & charitas, quæ ad martyrium ſunt neceſſaria, ſunt à Deo. Ipſo etiam lumine naturæ docemur, nos vitæ, & mortis noſtræ poteſtatem non habere, ſed ſolum Deum. Quare ſui occiſionem, etiam Ethnici Philoſophi deteſtabantur, ut praviſſimum crimen; quamvis illam ex motivo, quod videretur honeſtum, quiſquam oppeteret. Vide Macrob. in Somn. Scipion.

3. Eandem efficaciam tribuebat Baptiſmo Joannis, ac Baptiſmo Chriſti. R. Matth. 3. Item Matth. 21. Act. Apoſt. 1. & 19. Tum quia Joannes à ſe baptizatos, iterùm à Chriſto rebaptizandos docuit, quod fuiſſet ſuperfluum, ſi eadem fuiſſet efficacia tam in uno, quàm in alio Baptiſmo. Tum quia Baptiſmus Joannis non auferebat peccatum originale, ut colligitur ex ipſo Joanne, qui videns Jeſum ad ſe venientem, dixit: *Ecce qui tollit peccata. Ego baptizo vos aqua: ille baptizabit vos Spiritu ſancto*. Undè baptizatos à Joanne, baptizabant Apoſtoli, in Actib. Apoſt.

XII. Petro Brusiani, ſic dicti à Petro de Bruis. Vide in litera B. verbo *De Bruis*.

VI. Petrus Apamensis. De hoc Petro, Apameæ Eccleſiæ invaſore, plura congerit Baronius ab ann. 518. uſque ad annum 556. Secta fuit Eutychianus, & Acephalus. In Eccleſiam Romanam ſummo odio excandeſcens, ejuſdem decreta abolere pro viribus ſtuduit. Sanctorum inimiciſſimus, eorum imagines exturbavit, unius Dioſcori ſimulacrum veneraturus. In Monachos Syriæ excitata perſecutione, crudeliter eoſdem vexavit. In Synodo Conſtantinopolitana, ſub Menna Epiſcopo congregata anno 536. condemnatus fuit.

VII. Petrus Monothelita, circà medium ſeculi ſeptimi in ſedem Alexandrinam intruſus, Monotheliſmi fautor; procurante Martino primo Romano Pontifice, à Sede, quam injuſtè occupabat, fuit expulſus.

VII. Petrus, in Eccleſia Conſtantinopolitana ſuſcipiendorum hoſpitum munere inſignitus, hæreticus Monothe-

Digitized by Google

lita, in Pyrrhi pariter Monothelitæ locum ſubrogatus, ut Catholici faciem præſeferret, datis ſubdolis literis ad Martinum Pontificem, in communionem recipi petiit: ſed ejus petitio, utpotè ſubdola, rejecta fuit. Hortatus autem à Pontifice, ut veram fidem profiteretur, reſpondit ad eundem per literas, in quibus corrupit teſtimonia Patrum, ut hæreſim ſuam commendaret. Anno 656. in ſua impietate deceſſit. Ex Baronio.

XII. Petrus Lombardus, Pariſienſis Epiſcopus, vir admodùm celebris, qui in unum volumen Theologicas Patrum ſententias collegit, undè & Sententiarum Magiſter meruit appellari, atque primi nominis Theologos, ut S. Thomam, S. bonaventuram, Scotum, habuit Commentatores. Is ergo malè videbatur ſentire de Chriſto, dicens, quòd Chriſtus ſecundùm quod eſt homo, non eſt aliquid; quod ita intellexiſſe reor, ut ſignificaret, Chriſtum, in quantùm homo eſt, non eſſe *unum quid*, & *hoc aliquid* ut antiquiores Philoſophi loquebantur, hoc eſt, *ſubſiſtens eſſentia*. Propterà accuſatus poſt mortem in Conc. Lateran. III. ann, 1179. remiſit Pontifex Alexander III. examen cauſæ ad Senonenſem Epiſcopum, qui juxtà ſibi præſcriptum, coacto Concilio Pariſiis, errorem illum damnavit, ut teſtatur Mathæus Paris in Hiſtor. Anglican. Henrico II. Rege. Tamen cum Romana Eccleſia judicium non tulerit, manet excuſationi locus. Nam ſenſus Lombardi is rectè potuit eſſe: ſcilicèt, Chriſtum in quantum hominem, non eſſe humanum ſuppoſitum, quod facilè explicari minùs cautè potuit per nomen *aliquid*, aut *hoc aliquid* more Philoſophorum. Poſteà accuſatus fuit à Joachim Abbate, in Lateranenſi Conc. ſub Innoc. III. ubi compertum fuit, ſenſum Lombardi ſanum fuiſſe, atque adverſa Joachimi opinio reprobata. Habet tamen Magiſter viginti & ſex loca, quæ à diſcipulis rejiciuntur; ſuntque additæ volumini Sententiarum adnotationes illorum, propter eos, qui aut minùs ſciunt, aut minùs cautè legunt.

XV. Petrus de Aranda, ſub Alexandro VI. Epiſcopus Calaguritanus, de hæreſi infamatus, crimine probato, omni dignitate privatur, & in Caſtro S. Angeli conjicitur. Ejus dogmata erant.

1. Legem Moſaicam habere unum Principem, Chriſtianam vero tres, ſcilicèt Patrem, Filium, & Spiritum ſanctum.

2. Chriſtum paſſum non eſſe, ſi eſt Deus; ac proindè orando dicebat, *Gloria Patri*, non adjiciens Filio, & Spiritui ſancto.

3. Indulgentias nihil eſſe, vel operari, ſed inventas à Patribus pro eorum commodo.

4. Non eſſe Infernum, vel Purgatorium, ſed tantùm Paradiſum.

5. Antequàm celebraret, prandebat, & diebus ab Eccleſia prohibitis carnes comedebat. Quos omnes errores, jam alibi in hoc opere confutatos exhibuimus, & refert Spond. ann. 1498.

XV. Petrus Dresensis, in Saxia ortus, Patria, & oppido Dreſenſi in Miſnia, Vvaldenſium erroribus infectus, cognita ejus hæreſi, à Patria fuit expulſus, circà annum 1410. proindè Pragam fugiens, ut victitaret, ibidem puerorum inſtituendorum curam ſuſcepit. *Jacobellum*, de quo ſuo loco Actum, ad prævaricationem induxit, & univerſam Bohemiam corrupit, dicens, communionem ex Chriſti præcepto ſub utraque ſpecie, etiam laicis exhibendam, & eos, qui ſub utraque ſpecie non ſuſciperent, graviter peccare. R. primò, quia nullum extat præceptum Divinum communicandi ſub utraque ſpecie. Secundò, totus, & integer Chriſtus tam continetur ſub una ſpecie, quàm ſub alia. Tertio, communicantes tantùm ſub una ſpecie, nulla gratia, ad ſalutem neceſſaria defraudantur. Quartò denique, Eccleſia præſcribendo, ut laici, & Clerici non conficientes, ſub panis tantummodò ſpecie communicarent, ad hoc ſtabiliendum juſtis cauſis, & rationibus adducta fuit, & meritò; nam ut Trid. Concilium ſeſſion. 21. cap. 2. declarat: *Hanc poteſtatem perpetuò in Eccleſia fuiſſe, ut in Sacramentorum diſpenſatione, ſalva illorum ſubſtantia, ea ſtatueret, vel mutaret, quæ ſuſcipientium utiliati, ſeu ipſorum Sacramentorum venerationi, pro rerum, temporum, & locorum varietate magis expedire judicaret. Quare agnoſcens ſancta Mater Eccleſia, hanc ſuam*

ni

in administratione Sacramentorum auctoritatem, licèt ab initio Chriſtianæ Religionis non infrequens utriuſque ſpeciei uſus fuiſſet : tamen progreſſu temporis, latiſſimè jam mutata illa conſuetudine, gravibus, & juſtis cauſis adducta, hanc conſuetudinem ſub altera ſpecie communicandi approbavit, & pro lege habendam decrevit, quam reprobare, aut ſine ipſius Eccleſiæ auctoritate pro libito mutare non licet. Cauſæ autem illæ, vel rationes, quæ adduxerunt Eccleſiam ad ſupprimendum pro laicis uſum calicis, tales ſunt. Primo, uniformitas inter fideles omnes obſervanda: Patres enim Conſtantienſes, & Baſileenſes innuunt, ſua ætate jam à longo tempore receptum invaluiſſe morem, communicandi ſub una ſpecie. Secùndo, periculum effuſionis, & irreverentiæ in Sanctiſſimum Sacramentum. Tertio, difficultas diù aſſervandi vini ſpeciem, pro communione infirmorum. Quartò, multorum à vino bibendo, & in eodem cum multis aliis calice, abhorrens indoles. Quintò, penuria vini in multis regionibus. Sextò denique, hæreticorum pervicacia, obſtinate contendentium utramque ſpeciem jure Divino eſſe ad Sacramenti ſubſtantiam neceſſariam. His non obſtantibus ad frequentes, & ſæpius iteratas Gallorum, & Germanorum expoſtulationes de reſtituendo Calicis uſu, Concilium Tridentinum rem totam ſummi Pontificis prudentiæ, ac ſapientiæ commiſit, ut videre eſt ſeſſ. 22. in fine: intacto tamen Chriſtianiſſimorum, Galliæ Regum privilegio, qui, die qua inaugurantur, Euchariſtiam ſub utraque ſpecie percipiunt. De Petro Dreſenſi agit Æneas Sylvius in hiſt. *Boem.*

Petrus Goviezius. Vide *Duitæ.*

Petrus Carpentarius. Vide *Calviniſtæ Cauſarii.*

XII. Petrus Joannis, vixit ſeculo duodecimo, quo ſeculo jam cadente deceſſit. Inter hæreſiarcas recenſitus à Prateolo; juſſu Cœleſtini tertii, ejus oſſa exhumata, & igni tradita fuerunt, ejuſque errores in Concilio Viennenſi, ſub Clemente Papa V. iterum damnati fuerunt, quia forte iterum ab aliquo, de nuovo excitabantur. Primus eſt qui auſus fuit Romanum Pontificem Antichriſti nomine impetere.

1. Docuit, animam rationalem non eſſe formam hominis. R. Ex Concil. Lateran. 5. celebrato anno 1512. ſeſſ. 8. ubi legitur: *Cum Anima non ſolum vere, & per ſe, & eſſentialiter humani corporis forma exiſtat &c.* Tum quia, ſi anima rationalis non eſſe forma hominis, homo non eſſet animal rationale; eſt enim rationalis à forma ſcilicèt anima rationali, quam habet. Tum quia, ſi anima rationalis non eſſet forma hominis, fruſtrà poneretur in homine; at Petrus Joannis concedit eſſe in homine animam rationalem, quo ergo jure negat hanc eſſe formam hominis? Tum quia, ſi forma hominis non eſſet anima rationalis, homo non differret à pecude, pluſquam leo differat à bove.

2. Docet, Apoſtolos non prædicaſſe Evangelium Chriſti juxta ſpiritualem intelligentiam, ſed tantum ſecundùm literam. R. Ex Act. Apoſt. & Eccleſiaſticis hiſtoriis, ex quibus colligitur, Apoſtolos prædicaſſe ſecundùm ſpiritualem intelligentiam Evangelium, cum ſenſus literalis Evangelii plura ſub ſe claudat myſteria, & plura intelligenda tantum ſpiritualiter ex intentione Chriſti; maxime cum Chriſtus ut plurimum loquutus ſit in parabolis.

3. Negat in baptiſmo infundi ullam gratiam: R. verbo *Armeni*, contra quos probatum eſt Sacramenta conferre gratiam.

4. Aſſerit, Chriſtum, cum adhuc eſſet vivus, ſubſtinuiſſe vulnus lanceæ. R. ex ape to teſtimonio Evangelii Joannis, ubi hiſtoria paſſionis Chriſti perhibetur his verbis: *Ad Jeſum autem cum veniſſent, ut viderunt eum jam mortuum, unus militum lancea latus ejus aperuit, & continuo exivit ſanguis, & acqua.*

5. Per Babylonem, univerſam Eccleſiam Romanam intelligit: per Antichriſtum vero, Summum Pontificem, Circa quæ conſule, quæ infra dicta ſunt verbo *Petrus Joannis Olivi.*

XVI. Petrus Martyr, cognomento Ver-

Vermilli, licèt Petrus Martyr, mutato cognomine, nuncupari voluerit, natione Florentinus, regularem vitam profeſſus, Græcæ linguæ expertus, Patavii ſtudiis Philoſophicis imbutus, Theologicis verò Bononiæ, dicendi facundia inſignis, in celebrem Concionatorem evaſit: ex lectione operum Zuinglii, & Buceri Neapoli contaminatus, ibidem cum Joanne Valdes Hiſpano, & ſecta Lutherano, inita amicitia, Proteſtantibus adhærere cœpit, & per ſecretas conciones, plures etiam conſpicuos viros Luthero lucrari enitens, de hæreſi accuſatur. Neapoli aufugiens, Lucam ſe contulit, ubi quatuor præcipuos viros pervertit, & ſocios in apoſtaſia habuit, una cum Bernardino Ochimo, qui omnes ad hæreticos in Helvetia confugerunt. Petrus, ſuadente Bucero, Strasburgi publicè prædicationis munere aſſumpto, Monialem in uxorem duxit, & vir magni nominis inter Proteſtantes evaſit; deindè in Angliam vocatus, ut in Oxfordienſi univerſitate doceret, à Maria Regina Catholica, mortuo Eduardo hæretico, qui Petrum vocaverat, ſtatim Anglia expulſus, iterum ad Helveticos remeavit, & Poiſſiniacenſi colloquio, habito ann. 1561. interfuit. Sed cum à Calviniſtis circa Euchariſtiam diſſentiret, ab ipſis Calviniſtis veneno interfectum fuiſſe, Tiguri, ſunt qui aſſerant, anno 1562., cum plura opera ad ſuas blaſphemias ſuſtinendas, & propagandas ſcripſiſſet. Brentium, & Bullingerium potiſſimùm Antagoniſtas habuit, contrà quorum doctrinam etiam calamum acuit. Ex Spondano anno 1547.

1. Dixit, Chriſti corpus nec realiter nec Sacramentaliter eſſe poſſe ſub ſpeciebus Euchariſticis; cum neque per Dei potentiam idem corpus eſſe poſſit in pluribus locis. R. verbo *Anabaptiſtæ*, & verbo *Bucerus*. Idem autem corpus, per Dei potentiam, eſſe poſſe pluribus in locis, diſertè probant Philoſophi; quatenùs nullum eſſentiale impoſſibilitatis principium inveniunt; maximè loquendo de præſentia non circumſcriptiva.

2. Formam conſecrationis ſic exponebat: Hæc eſt figura, vel ſignum corporis mei. R. Quia ſi panis Euchariſticus eſſet ſimpliciter ſignum, & in hoc conſiſteret eſſentia Euchariſtiæ, à fortiori tabula, in quâ pingitur cœna Domini, deberet dici Euchariſtia, quia mèliùs ſignat corpus Chriſti tabula, in quâ pingitur cœna Domini, quam poſſit ſignare fruſtulum panis, in ſe præcisè ſpectatum. Vide Velloſillum in advertentiis Theologicis ad tom. 2. Chryſoſtomi, quæſit. 3. ac 15. & 16. atque ad 6. tom. D. Auguſt. quæſito 3.

3. Dixit, Chriſtum intraſſe ad Diſcipulos in octava Paſchæ per feneſtras. Hic error etiam arriſit Durando, qui judicavit partes quantitatis penetrari non poſſe in 4. diſt. 44. q. 6. & alibi. Rejicitur tamen non ſine graviſſimis cenſuræ notis a Theologis. Vide Velloſillum in ſuis Advertentiis, & Graveſon de Myſteriis, & ann. Chriſti diſſert. 22. in 2. argumento. R. Ex Evangelii Textu, in quo ingreſſus Chriſti ad Diſcipulos manifeſtatur factus januis clauſis, Nam, quòd dixerit: *Januis clauſis*, miraculum penetrationis ſignificare voluit, ut nemo non videt: ridicula autem, & Evangeliſtis indigna narratio eſſet, ſi id animadvertentes, ingreſſum per feneſtras non excluderent.

4. Non eſſe neceſſariò credendum B. Mariam fuiſſe perpetuò Virginem, cum (ut dicebat) de hoc nulla fiat mentio in ſacris literis. R. verbo *Antimariani*.

5. Negavit immunitatem Eccleſiaſticam. R. Quia in omni lege, quæ ad Deum, religionis ergo pertinent, immunia ſunt ab hominum jure, dictante id naturali ratione. Undè habetur ex Script. Geneſ. 47. quod Joſeph, cum tributariam faceret univerſam Ægyptum, exemptos fecit Sacerdotes. Id ipſum habetur in lege ſcripta, Num. 3. 10., ubi loquens Dominus ad Moyſen ait: *Dabis dono Levitas Aaron, & filiis ejus, quibus traditi ſunt à filiis Iſrael*. Et infra num. 45. *Eruntque Levitæ mei, ego Dominus*. Et cap. 8. *Statueſque Levitas in conſpectu Aaron & filiorum ejus, & conſecrabis oblatos Domino, & ſeparabis de medio filiorum Iſrael, ut ſint mei, & poſteà ingredientur tabernaculum fœderis, ut ſerviant mihi. Sicque purificabis, & conſecrabis eos in oblationem Domini, quoniam dono donati ſunt*

ſunt mihi à filiis Iſrael. Ex quibus textibus conſtat, Levitas tantùm Aaroni, ejuſque ſucceſſoribus Sacerdotibus fuiſſe ſubjectos. Inſuper Sacerdotes, ac Levitas fuiſſe a tributis, & exactionibus immunes, colligitur Matth. 17. Quam immunitatem ibi ſignificat Chriſtus competere tum ſibi, tamquam Filio naturali Regis Regum, tum B. Petro, propter quandam participationem; interrogans enim ibi Chriſtus Petrum, ait: *Reges terræ à quibus accipiunt tributum, vel cenſum? à filiis ſuis, an ab alienis? Et ille* (ſcilicet Petrus) *dixit, ab alienis*. Dixit illi Jeſus: *Ergo liberi ſunt filii*. Quibus verbis oſtendit Chriſtus B. Petro, ejuſque ſucceſſoribus privilegium eſemptionis communicaſſe, & per conſequens omnibus Eccleſiaſticis perſonis, quatenùs illæ ſervitio Dei peculiariter dicatæ, de ejus familia eſſe cenſentur.

Conſtat etiam immunitas Eccleſiæ auctoritate Conciliorum, & Pontificum. Concilium Lateranenſe ſub Leone X. ſeſſ. 6. hæc habet: *Cum à jure tam Divino, quàm humano laicis poteſtas nulla in Eccleſiaſticas perſonas attributa ſit, innovamus &c.* Concilium Colonienſe cap. 20. *Immunitas Eccleſiaſtica vetuſtiſſima res eſt, jure pariter humano, & Divino introducta*. Concil. Trid. ſeſſ. 25. c. 20. *Eccleſiæ, & perſonarum Eccleſiaſticarum Immunitas, Dei ordinatione, & Canonicis Sanctionibus conſtituta eſt*. Similiter habet Bonifacius VIII. in cap. *Quamquam. de Cenſibus Eccleſiæ*. Probatur denique ratione, quia nulla poteſtas, ſive juriſdictio propria virtute ſe extendit ultra genus ſui objecti, tanquam proprios limites; Eccleſiaſticæ autem perſonæ, & propria bona, ſunt extrà objectum, & proprios limites juriſdictionis ſecularis: ergo ad ea ſecularis juriſdictio per ſe, & propria virtute ſe extendere non poteſt. Major patet. Probatur minor, Quia cum poteſtas civilis ordinetur per ſe, & directè ad finem temporalem, debet ſolùm habere pro objecto res temporales, & politicas, non autem ſacras, quæ ad Dei cultum per ſe, ac directè ſpectant, ideoque ex natura ſua ad ſupernaturalem finem ordinantur, ut ſunt Eccleſiaſticæ perſonæ, earumque bona. Adde, quòd circa eadem objecta per ſe non verſantur diverſæ poteſtates, ſive juriſdictiones, alioquin magna confuſio oriretur: ſed certum eſt Eccleſiaſticam poteſtatem verſari circà perſonas, & res Eccleſiaſticas: ergo circà eaſdem res per ſe non verſatur poteſtas civilis, quæ totaliter diverſa eſt ab Eccleſiaſtica.

6. Negavit in cap. 13. Epiſtolæ ad Romanos aliquam juriſdictionem temporalem competere Supremo Pontifici. R. Exemplis ex ſacra Scriptura deductis, ubi legimus, quod Moyſes fuit Sacerdos & Princeps temporalis, qua Sacerdos, adolebat incenſum, ut conſtat ex lib. Paralip. cap. 26. quà Princeps temporalis, judicabat populum, ut patet Exodi 18. Inſuper ex lib. 1. Reg. videmus, quod Heli fuit ſummus Pontifex, & Judex politicus; ſimilia exempla eruuntur ex lib. Machab., ergo ſi potuit in lege veteri idem eſſe Princeps, & ſummus Sacerdos, hoc etiam concedi debet in lege gratiæ. Tum quia nulla hàc de re extat in ſacris Paginis prohibitio, Tum quia, cum poteſtas, temporalis ſit ſub ordinata ſpirituali, poteſt, qui habet ſpiritualem poteſtatem etiam exercere temporalem. Maximè cum id decori dignitatis conveniat, ne à ſeculari poteſtate Summus Chriſti Vicarius dependeat; imo, ut tanquam Pater liberè omnibus Regnis, & Regibus providere valeat in rebus ſacris, nemini ſubjectus in temporalibus eſſe debet.

XV. Petrus de Osma, ſive Oxomienſis in Academia Salmaticenſi Teologiæ profeſſor, librum vulgavit anno 1479. multis erroribus reſperſum, à Sixto IV damnatum, & igni traditum. Ex Genebrardo in vita Sixti IV.

1. Dicebat, Confeſſionem Sacramentalem non fuiſſe à Chriſto inſtitutam ſed ab ominibus in Eccloſia invectam. R. verbo *Jacobitæ*. Tum quia neceſſitas Confeſſionis deducitur, ex Evangelio; unde venit de conſequenti, quod ſit à Chriſto inſtituta, & præcepta; negari enim non poteſt, quod Chriſtus conſtituerit Sacerdotes judices, & dederit eis poteſtatem ſolvendi, & ligandi: ſed Judex

Judex non poteſt rectè judicare, niſi audiat reum, ergo peccator debet coram Judice Sacerdote culpam ſuam proferre. Hoc autem Sacramentum fuiſſe a Chriſto inſtitutum, aſſerunt tot Concilia, & ſancti Doctores, ut ſuperfluum cenſeam auctoritatum torrentem adducere. Sed ſi quæ eſt humanæ conſiderationis ratio convincens, quod Confeſſio ſit de jure Divino hæc eſt, quòd tot potentiſſimi Reges, tot Magnates, tot Doctores per ſecula libenter ſe ſubmiſerunt judicio Sacerdotis, peccata ſua, quæcumque fuerint, confitentes, & abſolutionem depoſcentes, quod certe non feciſſent, & facerent ſi Confeſſionem non crederent de jure Divino, medium unicum lapſis neceſſarium ad obtinendam ſalutem. Quam veritatem omnes SS. Patres in ſuis ſcriptis profitentur.

2. Dixit, peccata mortalia ſola contritione cordis deleri, & venialia ſola diſplicetia. R. verbo *Jacobitæ*.

3. Papam non poſſe indulgere fideli pœnas Purgatorii. R. verbo *Joannes Vvicleffus*, contra quem actum de Indulgentiis, & verbo *Jacobus Præpoſiti*, contra quem actum de Theſauro Eccleſiæ. Verum quidem eſt, quod Papa animabus defunctorum non indulget, cum jam ſit extra Eccleſiæ militantis judicium, & poteſtatem: Concedens tamen Indulgentias animabus ilis applicandas, per modum ſuffragantis, & Divinam miſericordiam precantis ſe habet; ut ſcilicet Deus piiſſimus acceptare dignetur id, quod Chriſti meritis innixus concedit.

4. Papam non poſſe diſpenſare in ſtatutis univerſalis Eccleſiæ. R. ex iis, quæ dicta ſunt contra Huſſitas, & Jacobum Præpoſiti; ſi enim Papa, ut alibi probavimus, eſt caput Eccleſiæ jure Divino, poteſt condere novas conſtitutiones, ut probavimus verbo *Arnulphus* ſequitur, quod poſſit diſpenſare in ſtatutis univerſalis Eccleſiæ; quod imò eſt neceſſarium ad bonum regimen, non enim quæ ſemel expediunt, ſemper expediunt, ut probat experientia.

5. Romanam Eccleſiam poſſe errare in fide. R. verbo *Bucerus*.

XIII. Petrus Joannis Olivi, natione Gallus, ex oppido Sitignano, Diœceſis Bitterenſis, vixit ſeculo decimo tertio, natus ſiquidem eſt anno 1247. mortuuſque anno 1297. cum eſſet annorum ætatis quinquaginta. Non deſunt, qui hunc Petrum Joannem, Olivi, eundem fuiſſe aſſerant, ac Petrum Joannem, de quo actum ſuperius. Sed perperàm confundi unum cum alio crediderim, quandoquidem ille à Cœleſtino III. damnatus, neceſſario hunc Petrum Joannem Olivi uno ſeculo præire debuit: tempore enim Cœleſtini III. nondum inſtitutus fuerat ordo Sancti Franciſci, qui ſolum exordium habuit ineunte ſeculo decimo tertio, ſub Honorio III. ſummo Pontifice. Accuſatus itaque fuit primo Petrus Joannes Olivi de quibuſdam ſcriptis tractatibus, quibus voluit Beatiſſimæ Virginis præconia ultra modum efferre; quæ, quamvis omni laude ſuperior ſit, falſo tamen non eget honore; ſiquidem honor Regis judicium diligit. Eos, jubente Generali miniſtro Ordinis, qui poſtea fuit Nicolaus IV., propriis manibus Petrus Joannis Olivi incendio tradidit: hicque recurrit argumentum, non poſſe hunc Petrum Jovanem Olivi, cum Petro Joanne, de quo ſupra actum, confundi, quandoquidem Nicolaus Quartus, quaſi uno ſeculo diſtat a Cœleſtino III., qui ſupradictum Petrum Joannem damnavit. Cæterum Petrus Joannes Olivi, certum eſt, quod de pluribus aliis erroribus ſæpe fuit accuſatus: Sed ſtatim ac fuit de erroribus impetitus, vel explicavit, quæ nimis periculosè ſcripſerat, vel revocavit. Frequentes accuſationes à fratribus Ordinis paſſus eſt, eo quòd eorum animos à regulæ ſuæ rigore, ac paupertate deviantes acriùs redargueret; quorum ope graviora etiam poſt mortem ſuſtinuit; quandoquidem iterum de hæreſi accuſatus, ab adverſariis exhumatus eſt, ac velut hæreticus damnatus, ejuſque ſcripta igni adiiudicata, & interdicta uſque ad Sixti IV. tempora, qui illis iterum examinatis, declaravit nihil in eis contineri, quod expreſſè fidem Catholicam læderet. Negari utique non poteſt, quod nimus rigor

Digitized by Google

Olivi in acceptione regulæ S. Franciſci multa ſchiſmata, & contentiones in Ordine excitaverit; in ipſis etiam exercitiis pietatis, nimius exceſſus certe non eſt commendabilis; omnis enim vera virtus fugit extrema, tenet ſiquidem medium virtus, quæ ſinè diſcritione nequit ſubiſtere, quamobrem eundem modum exigit, in cultoribus ſuis; ut prudentia duce, de bono ita provideat, ut majora non irritentur mala. Cæterùm à Nicolao IV., à Sixto IV., à S. Antonino, & à pluribus Scriptoribus, ratione potiſſimum humilitatis, & obidientiæ commendatum, eſt invenire Petrum Joannem Olivi, qui omnia ſua ſcripta libenter S. Matri Eccleſiæ cum ſumma humilitate ſubmiſit. Videatur hac de re Vvadingus, omneſque Scriptores Annalium Ordinis S. Franciſci. Errores, quos effudit Petrus Joannes in poſtilla, ſeu Commentario ſuper Apocalypſim, numero viginti unum, idem ſcriptor vel explanavit, oſtendendo ſe in ſenſu Catholico loqui intellexiſſe, vel ut jam monui, retractavit: alios vero quinque errores, quos ſub nomine Petri Joannis à Cœleſtino III. damnatos jam retuli, etiam per calumniam ſuis antagoniſtis fuiſſe adjudicatos Petro Joanni Olivo, cedere par eſt. Quidquid hac de re fuerit, hoc iterum movit Clementem V. ad eorundem condemnationem, ſicuti de facto in Concilio Vinnenſi iterum condemnavit, ne de novo refricarentur errores, jam uno ante ſeculo á Cœleſtino III. damnati.

V. Petrus Mogus, ſecta Eutychianus, ab iiſdem in Sedem Alexandrinam intruſus, Zenonis Imperatoris juſſu rejectus à Sede: Sed jam ipſo Imperatore palàm hæreticis favente, iterùm reſtituitur. Petri Mogi ſuggeſtione Zeno Imperator *Henoticon* ſuum promulgavit, quod etiam unitivum appellari voluit. Fuit autem *Henoticon* quoddam decretum ab Imperatore (cui jus nullum in cauſa fidei competebat) promulgatum, circa res fidei, in quo ſimulans Imperator ſe unionem inter diſſidentes de fide procurare, certam propoſuit fidei Confeſſionem, cui omnes ſub anathemate ſubſcribere deberent; in qua fidei Confeſſione, cum proteſtaretur Nicæni, Conſtantinopolitani, & Epheſini Concilii definitiones ſe recipere, atque Neſtorio, & Eutycheti anathema dicere, tacitam immiſcuit abrogationem Concilii Chalcedonenſis, cui Concilio Petrus Mogus, utpotè Eutychianus, potiſſimùm adverſabatur, qui fraudolentiſſimus hæreticus, ad alliciendos Catholicos, nonnunquàm approbator videri voluit Concilii Chalcedonenſis, & receptor; licet ſolùm tria priora Concilia reapsè reciperet: qua fraudulentia comperta, multi ex ſuis ſectatoribus ab eodem defecerunt, & ſeorſim convenientes, *Acephali* ſunt dicti, de quibus actum ſuo loco. Interìm Petrus Mogus à Felice Papa damnatus, in anathemate mortuus eſt Alexandriæ, cujus Urbis ſedem occupabat, circà annum 490. Ex Liberato cap. 16.

XVII. Petrus Molinus, Gallus, ſecta Calvinianus, ex iis, quos rigidos vocant, ſivè Gommariſtas, Miniſter Carentonienſis, contrà Tilenum Pariſiis, qui erat ex mollibus Arminianis, acritèr diſputavit de Incarnatione: ſed ambo tractantes quæ ſua non erant, non niſi vana, & ſtulta loqui potuerunt. Ex Spondano anno 1613.

XVI. Petrus Kelsicensis, circà annum 1560. dux fuit Piccardicæ ſectæ: damnabat omnes leges humanas Imperatorum, Regum, Civitatum, & Provinciarum, ut ſuis ſectatoribus ad perpetranda ſcelera ampliorem aditum reſeraret. Ex Spond. anno 1560.

IV. Petrus Palæstinus, fuit Eutacti Hæreſiarchæ Magiſter. Vide *Eutactus*.

XVI. Petrus Ramus. Inter literatos Calviniana fuligine tinctos, fuit Petrus Ramus, in Veromandis ortus, qui diù Philoſophiam, & Mathematicam cum docuiſſet, ad Calviniſmum deficiens, in Philoſophicis ſcientiis errores invexit, Ariſtotelem voce, & ſcriptis oppugnans; ejuſque præcipuum ſtudium in eo fuit, ut Calvinianam hæreſim totis viribus juvaret. In tumultu dicto *Sambarthulomæo*, Pariſiis miſerrimè periit, per feneſtram præcipitatus, ejuſque cadaver pluribus injuriis à pueris affectum, in hæreſis oppro-

probrium, etiam contumelioſè per urbem raptatum fuit. Ex Spond. anno 1572.

XVI. Petrus Richerius, apoſtatavit ab Ordine Regulari, quem erat profeſſus, ſolius libertatis motivo inductus: deindè etiam à fide factus Apoſtata, Calviniſmum amplexatus, in Calvini gratiam ſe inſinuavit, à quo in Americam deſtinatus ad novam Proteſtantium religionem propagandam, unà cum *Guillelmo Carterio*, & aliis Calviniſtis, ſtatim ac Franciam Antarcticam appulit, ibi Cœnam Calviniano more celebravit: ſed orto inter filios diviſionis diſſidio, coacti fuerunt ad propria, ſinè ullo ideatæ propagationis fructu remeare; longa enim comprobavit experientia, quòd hæreſis tantam vim non habet, ut valeat inter Ethnicos ſe dilatare. Permiſſum quidem videmus hæreticis, Catholicos minùs probos; in illorum modicæ probitatis pœnam poſſe pervertere, nunquàm tamen (quòd ſciam) hæreſis tantam obtinuit efficaciam. ut poſſet Gentiles ad falſam ſectam invertere, cujus rei ratio eſſe poteſt, quòd converſio Gentium ad veram religionem eſt opus Dei vocantis, illuminantis, & veritate, quam animæ deſiderant, illas oblectantis: perverſio ad hæreſim, eſt vitiati animi caſus, a Deo in pœnam vitii permiſſus; ideò ad religionem veram convertuntur Gentiles. Sed eorum peccata non ſunt tantæ turpitudinis, ut peccata Chriſtianorum: & ideò pœna adeò gravi non puniuntur, aut raró puniuntur. Richerius itaq; ſuo fruſtatus progreſſu, in Galliam reverſus, ſuprà Calvinianam hæreſim, novos etiam promulgavit errores: poſtmodùm iterùm Genevam ſe conferens, juxtà Calvini dogmata, ibidem peſtilentiæ Cathedram tenuit, circà annum 1555. Errores, quos tamquàm novus hæreſiarca inAmerica docebat, ſunt ſequentes, quos refert Spond. anno 1555.

1. Chriſtum in carne ſua humana non eſſe adorandum, ne terrenum elementum adoretur:licere quidem adorare Chriſtum ut Deum, non verò ut hominem. R. Nam Chriſtum ut Deum. & hominem adorari debere, conſtat ex eo: quod una ſola hypoſtaſis in Chriſto terminat utramq; naturam: nequit ergo in Chriſto adorari Divinitas, quin ſimul, & ſemel adoretur humanita, Chriſti; unica enim perſona eſt Chriſtus, qui eſt homo Deus quem Magi procidentes Adoraverunt, quem etiamApoſtolos in Galilæa adoraſſe Scriptura teſtatur. Vide S.Thomam 3. part. quæſt. 25. art. 1. & 2.

2. Dixit hæreticum eſſe, qui exiſtimat, Chriſtum neceſſario orandum, & invocandum. R. Nam Chriſtum invocarunt Apoſtoli. Tum quia Chriſtus eſt Deus: ergo ſi Deus orandus eſt, & invocandus, etiam Chriſtus orandus, & invocandus: ideò in collectis Eccleſia invocat Chriſtum, a quo adhùc vivente in carne viſibili miſericordiam depoſcèbant Cananæa, Centurio, Leproſi, & plures alii, ſicut conſtat ex Evangelio.

3. Ab uſu Cœnæ Euchariſticæ eſſe abſtinendum, quia anima (ut dicebat Richerius) nullum ex ſumptione Corporis Chriſti beneficium percipere poteſt. R. verbo *Armæni*, contra quos probavimus Sacramenta conferre gratiam dignè ſumentibus. Vide etiam, quæ dicta ſunt verbo *Adelphius*, & verbo *Enthuſiaſtæ*. Hic non omittenda alterius Richerii, nempè Edmundi, arrepta occaſione, memoria. Menſe Martii anno 1612. in Synodo congregata à Jacobo Cardinali Perronio, Archiepiſcopo Senonenſi, damnatus fuit liber inſcriptus: *De Eccleſiaſtica, & politica poteſtate*, cujus auctor fuit Edmundus Richerius Presbyter Lingonienſis, Doctor Theologus facultatis Pariſienſis, qui liber itidem eodem anno menſe Maji proſcriptus fuit in Synodo Aquenſi, à Paulo Archiepiſcopo auctoritate Regia, & Decreto facultatis depoſitus eſt a Syndicatu Univerſitatis Edmundus, qui in ſe reverſus, declarationem coram dignis teſtibus edidit, quâ librum à ſe ſcriptum Eccleſiæ Romanæ, & ſanctæ Sedis judicio ſubmittere profitebatur, eam matrem, & magiſtram omnium Eccleſiarum, & infallibilem veritatis judicem agnoſcens. Præfatum librum pleniſſimè confutavit Andræas Dualius, inſignis Doctor Sorbonicus, Regius & primarius Theologiæ profeſſor. Ex hoc libro ferè omnes erroneam hauſere doctrinam, quotquot Eccleſiaſticam poſtmodùm auſi ſunt impugnare poteſta-

teſtatem. Sed nullius eſſe momenti cavillationes ex hoc libro decerptas, ſatis per ſe patet; quandoquidem earundem primus aſſertor inſubſiſtentes agnoſcens, opus ſuum retractavit, & Apoſtolico ſubmiſit judicio. Præterquam quod, ejuſdem operis inſubſiſtentiam validiſſimis rationibus manifeſtarunt, qui Richerii librum impugnarunt. Quæ obiter dicta ſint, ad reprobandum eorum ſenſum, qui duce Richerio de Eccleſiaſtica poteſtate, ea, quâ par eſt ſubmiſſione, & reverentia non ſentiunt. Contra quam ſicut portæ inferi non prævalebunt, à fortiori neque concutient humanæ cavillationes potiùs, quàm rationes nuncupandæ, quæ ab Antagoniſtis Pontificiæ poteſtatis proferuntur, Vide quæ dicta ſunt verbo *Arnulphus*.

XVI. Petrus Viretus. Calvini eruditionem, Pharelli efficaciam, & Vireti eloquentiam, naſcente Calviniana hereſi commendarunt Calviniſtæ. Dicendi itaque facundia diſertus fuit Petrus Viretus, in Helvetia ortus, in agro Bernatis, Friburgenſis ditionis. Pariſiis ſcientiis imbutus, ubi cum Pharello amicitia inita, ambo Calvino ſe comites adjunxerunt, ut Genevæ nova dogmata promulgarent, quod & præſtiterunt anno 1535. expulſis Catholicis. Interim Lauſannæ miniſter præpoſitus ab hæreticis, qui Lugduni invaleſcebant, vocatus, ad quinquennium ibidem etiam miniſter fuit conſtitutus. Apud Reginam Joannam Navarræ, utpote hæreticam gratiam invenit, & apud eam commoratus, plura opera Latino, & Gallico idiomate ſcripſit. Demum ætatis 63. anno 1571. deceſſit: Et Spond. anno 1535.

Petritae. Vide *Paulitæ* ubi etiam de Petritis aliquid indicatum.

IV. Phanatici. Enthuſiaſtæ dicti ſunt etiam Phanatici ob extaſes, & raptus, quos habere gloriabantur, & in quibus Divinas inſpirationes jactabant. Eadem ratione & moderni hæretici tam à Calvino, quam à Luthero exorti *Phanatici* vocantur, cum plures eorum, ſuas ſectas Divinitus inſpiratas glorientur, raptus etiam, & extaſes habere nonnulli eorum, ut olim Montaniſtæ mentiantur, cum tamen ſomniatas ad ipſis hæreſes, nihil aliud, quam purum Enthuſiaſmum eſſe conſtet: qua ratione earum profeſſores merito Phanatici nuncupantur.

II. Phantasiastae dicebantur, quibus Corpus Chriſti non verum, ſed umbratile, ac phantaſticum videbatur, Fuerunt autem Simon Magus ejuſque diſcipuli Menander, Staturninus Baſilides, Carpocrates Gnoſticorum ſectæ parens, Valentinus, ex quo Secundiani a Secundo, Marcoriani a Marco, Colarbaſiani a Colarbaſio. Ad, eandem Phantaſiaſtarum impietatem declinarunt Heracleonitæ, Ophitæ, Cerdon, Manes. R. Omnes prætati hæretici aſſerendo contra ipſos Verbum Divinum veram, ejuſdem nobiſcum ſubſtantiæ humanitatem, ſolidum corpus, veram carnem aſſumpſiſſe. Ex Scripturis Joann. 1. *Verbum caro factum eſt.*. Si factum, ergo non umbratilis nec phantaſtica caro fuit, ſed vera & realis Pſal. 39. & ad Hæbr. 10. *Hoſtiam & oblationem noluiſti, corpus autem aptaſti mihi*. Hoſtiæ porrò, & oblationes legis veteris non fictæ erant, non umbratiles, ſed veræ ac reales; figuræ utique veræ hoſtiæ, quam Chriſtus in ara Crucis pro ſalute omnium oblaturus erat; ergo ut veritas umbris ac figuris reſponderet, neceſſe fuit verum ac ſolidum in Chriſto corpus fuiſſe. Denique Chriſtus a morte redivivus ſe ipſum Thomæ tractandum præbuit Joannis 20. & Lucæ 24. *Videte manus meas, & pedes, quia ego ipſe ſum. Palpate, & videte, quia ſpiritus carnem, & oſſa non habet, ſicut me videtis habere*. Nihil expreſſius proferri poteſt ad contenendam illorum hæreticorum pravitatem. R. 2. multis congeſtis rationibus. 1. Si Chriſtus verè ac ſubſtantialiter homo non eſſet, fruſtra nos Chriſtus ad labores ærumnaſque hujus vitæ patienter tolerandas ſuo incitaret exemplo, quodnam enim exemplum eſſet, niſi prior ipſe ærumnis ac doloribus ſubditus fuiſſet? 2. Si Chriſtus humanitatis noſtræ verè ac propriè particeps non fuit neque nos Divinitatis illius, ac cœleſtis, qua frui-

tur

Digitized by Google

tur gloriæ, participes eſſe poſſemus; omnis enim ſpes, ac ſalus noſtra in Chriſto capite noſtro poſita eſt. Liceat ergo cum Sancto Joanne Epiſt. 1. cap. 4. concludere. *Omnis ſpiritus, qui confitetur Jeſum Chriſtum in carne veniſſe ex Deo eſt, & omnis ſpiritus, qui ſolvit Jeſum, ex Deo non eſt, & hic eſt Antichriſtus.*

II. PHIBIONITÆ. Vide *Gnoſtici*, qui diverſis nominibus nuncupati, etiam Phibionitæ ſunt dicti.

I. PHILETUS traditus fuit à D. Paulo, qui de eodem mentionem facit 2. ad Tim. cap. 2. ob hæreſim, & blaſphemiam in interitum Satanæ, circa annum Domini 56. Negabat reſurrectionem corporum, & omnia, quæ de corporali reſurrectione leguntur, de ſpirituali reſurrectione interpretabatur. R. verbo *Baſilidiani*.

XVI. PHILIPPUS de MORNAII, fuit Calviniſta, natione Gallus, vixit poſt medium ſeculi decimi ſexti. In tractatu de Eccleſia ab ipſo edito, vult Eccleſiam dici Catholicam, quia comprehendit omnes, etiam hæreticos, itaut exceptis Judæis, omnes etiam hæretici, & ſchiſmatici ſint de corpore Eccleſiæ. Scripſit contrà Philippum eruditiſſimus Stapletonus. R. Ex epiſt. ad Titum III. *Hæreticum hominem poſt unam, & ſecundam correptionem devita, ſciens quia ſubverſus eſt, qui ejuſmodi eſt, & delinquit, cum ſit proprio judicio condemnatus.* Quibus verbis Apoſtolus præcipit Tito, ut hæreticum devitet, quod certè non faceret, ſi eſſet intra Eccleſiam, cum paſtor non debeat evitare, ſed potiùs curare eos, qui ſunt de ſuo Ovili. Item ex Concil. Nicæno cap. 18. & 19. permittuntur hæretici redire in Eccleſiam, ſi velint; ergo ex Concilio patet hæreticos non eſſe intra Eccleſiam: quod ulteriùs probatur, quia Eccleſia eſt Congregatio fidelium, hæretici autem non ſunt fideles. Tum quia, qui vult eſſe de corpore debet unionem habere cum corpore, ſed hæretici nullam habent unionem cum corpore, ſcilicèt cum Eccleſia, neque cum capite, ſcilicet cum ſummo Pontifice, cui non obtemperant, ergo non ſunt membra Eccleſiæ.

XVII. PHILIPPUS MORNEUS, ſanguinis nobilitate, eruditione, at plus pertinacia hæreſis ſuo ævo mundo notiſſimus, natione Normannus, in Galliæ Regis aula celebris, totus Calvino addictus, Romanæ Eccleſiæ irreconciliabilis hoſtis librum edidit inſcriptum. *Miſterium iniquitatis*: in quo pæne quot verba tot aculei ad dilacerandam cattolicam fidem, à Leonardo Cocleo eruditè in ſuo libro *Antimorneus* noncupato confutatum. Præter opus dictum *miſterium iniquitatis* aliud etiam vulgavit *De miſſæ abuſibus, & antiquo S. Euchariſtiæ uſu* teſtibus adulteratis Scripturæ & P.P. ab eodem Morneo, refertum. A doctiſſimo Card. Jacobo Davii in publica diſputatione coram Rege detecta, convicta, & confuſa fuit Mornei verſutia, qua de re impoſtor hæreticus ignominioſo pudore ſuffuſus non tam cattolicorum quam hæreticorum actus in fabulam, a diſputatione Rege inſalutato abſcedens, nunquam dein auſus eſt publicè ſe conſpiciendum præbere.

VI. PHILOPONUS Joannes, Alexandrinus, Conſtantinopoli degebat circa annum 535. ubi literarum ſcientia celebris contra Severum, & Proclum hæreticos calamum acuit, ſed eorum errorem impugnaturus, in errorem impegit Tritheitarum, illorum ſiquidem, qui tres Deos admittunt; edito etiam tractatu contrà Concilium Chalcedonenſe. Leontius, profeſſione Monachus, Philipponum impugnavit: Ephræm Epiſcopus Theopoli, & Georgius Piſidas, etiam contra eundem ſcripſerunt. Ex Suida.

1. Docebat, tres eſſe Deos R. Ex illo Joannis. *Tres ſunt, qui teſtimonium dant in cælo, Pater, Verbum, & Spiritus ſanctus, & hi tres unum ſunt.* Vide *Gotteſcalcus*.

2. In reſurrectione animas aſſumpturas corpus diverſum ab illo, quod in vita informaverint: R. Ex verbis Job. 19. *Rurſum circumdabor pelle mea, & in carne mea videbo Deum meum, quem viſurus ſum ego ipſe, & oculi mei conſpecturi ſunt, & non alius*: quæ verba adeò manifeſtè convincunt Philopponum, ut ſuperfluum ſit alias rationes, & congruentias adducere, ad probandum unumquem-

que

Digitized by Google

que in ſuo proprio corpore reſurrecturum. Tum quia Chriſtus in proprio corpore reſurrexit, in quo & cicatrices apparuerunt: ergo omnes ad imitationem Chriſti in proprio corpore reſurgent. Tum quia illud corpus debet vel glorificari, vel puniri, quod fuit inſtrumentum vel bonarum, vel malarum actionum: ergo idem corpus, quod cum anima in hac vita unum fecit compoſitum, debet reſurgere.

3. Dixit, facta unione duarum naturarum in Chriſto, non ampliùs duas, ſed unam tantùm compoſitam remanſiſſe naturam. Hinc creditur, Monophyſitarum ducem extitiſſe, à quibus, & Monothelitæ pullularunt. R. verbo *Monophiſitæ*.

IV. Philostorgius, diſcipulus Eunomii, cum Magiſtro in impietate non impar, ſuique Magiſtri præcipuus encomiaſtes. Ex Niceph. lib. 2. cap. 29.

V, Philoxenas. Vide *Xenajas*, qui à Petro Fullone conſtitutus Epiſcopus Hierapolitanus, nominatus eſt Philoxenas.

XVI. Philosophi Gentilizantes. In Concilio Lateranenſi ſub Leone X. factum eſt decretum contra nonnullos Philoſophos, qui animam rationalem eſſe mortalem, aut unicam in omnibus hominibus aſſerebant. Occaſionem autem prædictæ ſanctioni dediſſe dicitur Petrum Pomponatium Mautuanum, qui Bononiæ philoſophiam docebat, ſecundùm quam ondere nitebatur, an mam rationalem eſſe mortalem; ex qua doctrina juventus in viam perditionis abibat. Cæterùm, animam rationalem eſſe æternam, probatum eſt contrà Arabes. Hiſce Philoſophi dicti ſnnt Pomponatii ſequaces, eo quòd religionem philoſophando, hoc eſt ſolo rationis lumine diſcurrendo definiendam, & eligendam eſſe contendant; à quibus præcavendum monet Apoſtolus ad Coloſſ. cap. 2. ver. 8. plura enim Philoſophiæ principia defectu comprehenſionis noſtræ, dum ultra ſenſibilia progredimur, deceptioni, malè intellecta, inſerviunt: Conſtat enim quòd ex illo principio, *ex nihilo nihil fit*, tollitur mundi creatio, niſi ſapiens Philoſophus animadvertat, principium illud generabilium rationem non excedere, neque ad creationis virtutem attingere. Ex alio principio: *A privatione, ad habitum non datur regreſſus*, tollitur corporum reſurrectio, niſi quis noverit principium illud. ſolam naturalis actionis activitatem comprehendere. Quod idem intelligendum eſt de illo; *Accidentis eſt inhærere ſubjecto*; alioqui tollitur exiſtentia Corporis Chriſti in Euchariſtia ſub accidentibus ſeparatis a ſubjecto. Sic de aliis principiis Philoſophicis naturàlibus diſcurrendo, quæ cum intra terminos naturæ vim verificativam, & illativam contineant; atque ex humanæ ſcientiæ experimentis, ſivè obſervationibus oriantur: locum non poſſunt habere in rebus, quæ ſunt ſupra, quibus nequaquam contraria ſunt; ſed nec illas attingunt. Ejuſmodi ſunt fidei Catholicæ myſteria; excedunt enim naturam, & omnia naturalia principia; ſicut & proindè omnem naturalem cognitionem. Et ſicut ex naturalibus nulla eſt illatio, aut conſequutio ad ſupernaturalia; ita neque contrà ſupernaturalia.

II. Philumena. Secundo currente ſeculo fuit quædam puella, de qua in Annal. Baron. anno 146. & 174. quam veluti propheti ſſam ſecum ducebat Apelles hæreticus, & cum eſſet à dæmone agitata, eandem divinitùs inſpiratam ad prænuncianda futura Apelles aſſerebat. Fuit proindè auctrix hæreſis Apellis, & in proſtribulum elapſam, eandem Apelles habuit in deliciis. Ejuſdem Philumenæ Severum hæreſiarcam uſum eſſe præſtigiis, & divinationibus, ſunt qui aſſerant: niſi fortè aliam fuiſſe, ab illa Apellis diverſam, dicere velimus. Vide Tertull. de Præſcript.

XI. Pytonissæ, ſcribunt alii *Plytoniſſæ*. Mulieres quædam ſic dictæ, quia ſe ſciſcitantibus de futuris eventibus dabant reſponſa, unde ortum habuit Phytoniſſa hæreſis, cujus ſectatores velo mulierem cooperientes, ab ea de rerum eventibus perquirebant reſponſa; dictæ ſunt etiam Phytoniſſæ *Ventriloquæ*, & Græcè *Engaſtrimithæ*, eo quod ore vocem non edentes, quaſi per ventrem lo.

qui

qui videbantur. Phytoniſſam, Samuelis animam ab inferis excitaſſe, aſſerunt aliqui graves viri. Hiſtoriam facti hujus habemus 1. Reg. cap. 28. Sed quid in rei veritate fuerit Samuelis apparitio, nullatenùs conſtat. Videat, cui vacat ſacros expoſitores, inter quos Cornelium à Lapide, & maximè Auguſtinum Calmet, in ſingulari diſſertatione de hac re in 1. Reg. ubi rem eruditione ſibi conſueta pertractat. De Phitoniſſis agit Philaſtrius.

IV. Photinus. Qui à Paulo Samoſateno dicti ſunt Pauliciani, à Photino Pauli Samoſateni diſcipulo, dicti ſunt Photiniani. Fuit etiam Photinus nuncupatus Scotinus; quarè ejus ſectatores, etiam *Scotiniani* ab aliquibus appellantur. Vixit circa medium ſeculi quarti, & cum vivacis eſſet ingenii, dicendi ſcribendique peritia excellens, in Græca, & Latina lingua eruditus, ad Sirmianam Eccleſiam communi plauſu fuit aſſumptus, quam primis ſui Epiſcopatus annis laudabiliter rexit: Sed in hæreticorum ſenſus poſtmodùm corruens, Sabellii, Pauli Samoſateni, Cerinthi,& Ebionis renovavit errores, quarè in Concilio Sardicenſi à Catholicis, in Sirmiana ab ipſis Arianis damnatus fuit, ipſo Ebione factus deterior; non modò enim Jeſum Chriſtum purum hominem eſſe affirmabat, ex Maria, quemadmodùm & cæteri homines natum, ſed tunc ſolùm Chriſtum dici potuiſſe, & eſſe cœpiſſe aſſeruit, cum Spiritus ſanctus ſuper Jeſum in Jordane deſcendit, negans Verbum ab æterno genitum, & in tempore in utero Virginis incarnatum, quos errores jam alibi abundè refellimus. Vide Vincentium Lirinenſem, qui diffuse de Photini hæreſi, ejuſque condemnatione ſermonem inſtituit.

X. Photius, Græci ſchiſmatis anteſignanus, nobilitate inſignis, literarum ſcientia celebris, Imperatoris à ſecretis, & Protoſpatharius, Magni Patriarchæ Taraſii nepos, ita ut de eo jure dixeris, quòd primus eſſet poſt Imperatorem in univerſo Orientis Impero, nihilominùs ambitione ſeductus, ſedem Patriarchalem Conſtantinopolitanæ Urbis ambire cœpit, & ſua fretus potentia, legitimo poſſeſſore excluſo, ſex diebus ad omnes Clericales gradus aſſumptus, in locum Ignatii Patriarchæ legitimi fuit intruſus; à Gregorio Syracuſano Epiſcopo) jam pridem excommunicato, & à Sede depoſito conſecratus Epiſcopus: ad Sedem aſſumptus, ſivè potiùs per vim Sede Epiſcopali potitus, dire exagitavit Ignatium legitimum Epiſcopum, aliosque Ignatii ſequaces. Interim Legatos miſit ad Nicolaum Pontificem, pro communione obtinenda, & Concilio numeroſiſſimo congregato, Ignatium ſolemni ritu exauctoravit, Legatoſque Pontificis per vim, & metum coegit ſibi adhærere, falſitatis etiam Nicolai Papæ litteris. Ut ab Ignatio confeſſionem legitimæ ſuæ depoſitionis extorqueret, eundem multis cruciatibus vexavit: proindè à Nicolao Papa excommunicatus, auſus eſt in eundem Pontificem, omneſque Pontifici adhærentes excommunicationem retorquere. Futiles criminationes in Eccleſiam Latinam ſomniavit numero decem, quarum inſubſiſtentiam breviter, & eruditè oſtendit Spondanus ad annum 867. Qua propter à Baſilio Imperatore a Sede dejectus, adversùs Ignatium ab Imperatore reſtitutum, Legatos miſit ad Romanum Pontificem, a quo ejus acta damnata fuerunt, & ſcripta combuſta. In octava Synodo Conſtantinopolitana anathematizatus, & in exilium pulſus, ubi verſutus homo, ut iterum Sedem Conſtantinopolitanam obtineret ad dolum recurrit, fictaque ſcriptura, cujus interpretatio ſtabat pro arbitrio Photii, in hac multa bona Imperatori inaugurari finxit, & cum Principes adulationibus facilè aurem inclinare ſoleant, ab Imperatore, ob ſibi propitiam interpretationem ſcripturæ, a Photio fictæ, & pro libito Photii factam, iterùm poſt decennium ad Sedem Patriarchalem, ut optaverat, revocatur. Mortuo interim Ignatio, confirmationem a Joanne Papa VIII. quæſivit. Sed cum ejuſdem Joannis Pontificis litteras Photius falſaſſet, ejuſque legatos in Pſeudo-Synodo, quam octavam falso nuncupabat, ſeduxiſſet; verſutia a Pontifice cognita, iterum damnatur, una cum ſua

Pſeudo-Synodo a Joanne VIII. & a Leone Imperatore iterum in exilium mittitur. Plura ſcripſit ad probandam Proceſſionem Spiritus ſancti a ſolo Patre, quare ſchiſmatis ſignifer factus eſt.

II. Phryges, ad ſectam Montani attinebant: ſed ultra Montani blaſphemias nova hæreſi a cæteris Montaniſtis diſcernebantur, in qua prout refert Tertullianus de præſcriptione cap.52. aſſerebant.

1. Chriſtum eſſe Filium, & Patrem. R. Ex pluribus Scripturæ locis, ubi Chriſtus de Patre loquitur tanquàm de perſona a ſe realiter diſtincta; ubi aſſerit ſe miſſum a Patre; ubi dicit: *Vado ad Patrem*; quòd ſi Chriſtus eſſet Filius, & Pater, Chriſtus ſe ipſum miſiſſet, & dicendo: *Vado ad Patrem*, iret ad ſe ipſum, quæ implicant. Tum quia Chriſtum oraſſe Patrem, multis Evangelii locis firmum habemus; nemo autem ſe ipſum orat. Tum quia, propter oppoſitionem relativam, quæ eſt inter Genitorem & Genitum, implicat, Chriſtum eſſe Filium, & Patrem.

XV. Piccardi. Piccardus ex Gallia oriundus, huic ſectæ nomen dedit, & Adamitarum ſectam in Bohemiam invexit anno 1414. Omnibus tam Catholicis, quàm hæreticis factus exoſus, ob ſuas turpitudines (ſuos enim ſequaces utriuſque ſexus, nudos incedere voluit) promiſcua eis relinquens connubia, docens omnes homines ſervos eſſe, & ſolum ex ſua ſecta progenitos eſſe liberos. Ortum habuit hæc hæreſis, cum facta diſſenſione inter *Huſſitas*, *&* *Calixtinos*, aliqui ab iiſdem ſe ſegregarunt, tempore quo Piccardus ſulcato Rheno, per Germaniam in Bohemiam penetraverat, ubi utriuſque ſexus multitudinem, prædicata libertate ſenſus, facilè ad ſe attrahens, occupata cum ſuis ſequacibus quadam inſula, ibidem adeò libidinoſam vitam ducebant hujuſmodi perditionis viri, & mulieres, ut Ziſcha, quamvis ſceleſtus, eorum impudicitiam cum ferre non poſſet, expugnata inſula, Adamitas, ſivè Piccardos omnes gladio, & igne deleverit, duobus tantùm reſervatis, ex quibus gentis ſuperſtitionem cognoſceret. Ex hiſt. Bohem. Hujus ſectæ nefanda ſcelera uſque adeò fama vulgavit, un indè putentur actiones impudicas, & inverecundas appellari conſueviſſe in Hiſpaniis *Piccardias*.

XVII. Piceninus Jacobus miſeris parentibus, & humili loco natus in Helvetia, Baſileæ alieno ſubſidio victitans, ſtudiis operam dedit. Perſpicaci ingenio, fertilique memoria à natura ditatus, controverſiarum ſtudiis potiſſimùm incubuit; qua propter miniſter conſtitutus in oppido *Solium* dicto, librum compoſuit cui titulus: *Apologia Reformatæ religionis*, contrà quem plures ſcripſerunt, & præcipuè eruditiſſimum calamum acuit Emus Cardinalis Gotti Ordinis Prædicatorum, duobus editis libris inſcriptis: *La vera Chieſa di Criſto*. Vivere deſiit Piceninus initio præſentis ſeculi decimis octavi.

XVII. Pientes, à pietate quam affectant nuncupati, cadente ſeculo decimo ſeptimo, potiſſimùm in Saxonia, in Urbe Halla invaluerunt. Secta ſunt Lutherani, ſed admittunt Purgatorium, & exteriori pietati ſummè dediti, omnes externi cultus vanitates rejiciunt, à publicis ſpectaculis, choræis, lautiſque conviviis abhorrent. Vide verbo *Franken*.

XVI. Piscator, nomine Joannes, Patria Argentinenſis, diverſus ab eo, de quo actum ſub nomine Joannes Piſcator, inter Proteſtantes celebrioris nominis fuit, quem impugnavit Conradus Vvorſtius, miniſter in Hollandia ineunte ſeculo decimo ſeptimo: de quo etiam prolixè ſermonem inſtituit Gaulterius. Piſcator itaque artium magiſter, & Calvinianæ Theologiæ in ſchola Hebèrnenſi profeſſor, ſcholarum reformationem aſſumpſit, cum in hac re ſibi plus cæteris divinitùs eſſe concreditum gloriaretur; proindè in ſuo genere bonos auctores, licèt Gentiles, utpotè Ciceronem, Terentium, Virgilium, & alios hujuſmodi relegavit; aſtrorum, dierumque nomina reformare etiam præſumens, ſuis erroribus infecit comitatum Naſſovienſem, Palatinatum, & alia inferioris Germaniæ loca. Præcipui ejus errores ſunt ſequentes.

1. Chriſtus per ſolam obedientiam mor-

mortis, non autem per obedientiam vitæ, peccatorum remiſſionem nobis promeruit: ac proindè ſolam obedientiam mortis, non verò obedientiam vitæ nobis in remedium computari. R. verbo *Carolus Molinæus*.

2. Deum nihil velle ſub conditione. R. Nam Deus vult noſtram ſalutem, poſita conditione noſtrorum bonorum operum, undè monuit Petrus Apoſtolus: *Magis autem ſatagite, ut per bona opera certam veſtram electionem, & vocationem faciatis*. Conditio ergo bonorum operum à nobis purificanda requiritur, ad impletionem voluntatis Dei eligentis, & vocantis nos ad æternam ſalutem; licèt non à ſola voluntate noſtra, ſed & præcipuè à gratia ſua purificatio conditionis dependeat: quam gratiam ille, niſi per nos ſteterit, non negabit. Cæterùm ſi Deus nihil vellet ſub conditione, tam reprobis mala opera non obeſſent, quàm electis bona opera non prodeſſent. Neque ſequitur, Deum eſſe mutabilem, ſi velit aliqua ſub conditione, ut contendit Piſcator, quia voluntas Dei à conditione dependeret; Non enim dependet voluntas Dei à mutabili conditione; ſed facit immutabiliter, ut conditionatum à conditione dependeat, quia ita vult; hocque non eſt voluntatem Dei dependere à conditione, ſed è contra eſt ſtatuere ordinem à ſe, ſeu à voluntate ſua dependentem conditionis, & conditionati. Itaque voluntas Dei prior eſt ſemper; alia ab aliis dependere facit; omnia ab ipſa dependent, ipſa à nullo. Miſſam facio concertationem Theologorum ſupèr conditionibus voluntatis Divinæ, an ſcilicet objectivæ tantùm, an etiam ſubjectivæ ſint, hæc enim diſquiſitio non eſt inſtituti mei. Sed ut verum fatear, ſententia S. Thomæ excludentis à Deo omnem ſubjectivam conditionem, præſtantior eſt, & longè expeditior ad explicandam Divinam perfectionem, & independentiam. Qua autem ratione cum independentia, ſupremo dominio, & immutabilitate voluntatis, & ſcientiæ Dei componatur creata libertas, liberum Theologis eſt diſputare, ac cuilibet facile erit juxtà diverſos Catholicorum diſcurrendi modos, hæreticis reſpondere.

3. Deum velle actiones injuſtas, quandoquidem decrevit, quod Judæi Chriſtum interimerent: ſed hoc eſt contrà Præceptum non occides; ideò velle effectivè peccatum. R. verbo *Blaſtus*, ubi probavimus Deum neminem provocare ad peccatum; ex quo ſequitur, Deum non velle actiones injuſtas. Eſtò quòd Deus decreverit Chriſtum pati à Judæis pro redemptione univerſi humani generis, hoc non evincit Deum velle actiones injuſtas, ſed voluiſſe permittere illas, quia ſupremi proviſoris eſt, permittere mala, quæ nollet, ut bona eveniant, quæ vult, & quæ bonitate, & utilitate ſua longè præponderant malis. Et ut aliquale exemplum ex creatis rebus adducamus, Princeps populi permittit pravas fœminas, corpora impudicè exponentes, quas deteſtatur, & nollèt; ſed tamen rectè permittit, ne honeſtas communis perſonarum, effrænatis libidinibus tentetur, & vitietur. Undè S. Auguſtinus: *Tolle*, inquit, *meretrices de rebus humanis, turbaveris omnia libidinibus*. Igitur redimendus erat paſſione Chriſti genus humanum, & permittenda Judæorum peccata propter hoc bonum: Quomodo autem Deus concurrat ad actus peccaminoſos (quippè non ſolùm eſt permiſſor mali, ſed prima cauſa boni, ut boni ſunt phyſicè actus illi) intacta ſua impeccabilitate, declarant Theologi. Hos, & alios Piſcatoris errores confutat Conradus Vvorſtius, licèt hæreticus in libro inſcripto: *Amica collatio inter Joannem Piſcatorem, & Conradum Vvorſtium* edito *Goudæ*, anno 1613.

XVII. Plasseus, ſecta Calviniſta, celebris miniſter, interfuit Synodo Gapicenſi.

I. Platonici. Negant Dei immenſitatem: quandoquidem Deum intra ſphæram quamdam igneam commorari ſomniarunt. Abſit, ut ejuſmodi inſcitiam Platoni, aut nobilioribus ejus diſcipulis abſcribamus; quinpotius Platonis opera tot tantaque habent de Deo vera, & altiſſima, ut non niſi ab illis, qui Divina fide Deum noverant, illum didiciſſe credatur. Eadem & ſimilia ingenui Platonis diſcipuli docuerunt.

Unde Apulejus in Platonis dogmate, ait: *Hæc de Deo ſentit* (Plato) *quod ſit incorporeus* , *aperimetros* , (id eſt , immenſus) *genitor*, *rerumque omnium extortor* , *beatus* , *& beatificus* , *optimus nihil indigens ipſe* , *conferens cuncta* . Quicumque autem fuerint illius deliramenti auctores, R. Oſtendendo contra ipſos Deum eſſe immenſum, rebuſque omnibus intime præſentem,; non tantum cognitione & operatione . ſed per ſuam immenſitatem, ex Suriptura Deuteronom. 4. ait Moyſes: *Scito ergo hodie* , *& cogitato in corde tuo* . *quod Dominus ipſe ſit Deus in cælo ſurſum* , *& in terra deorſum* , *& non ſit alius* . Baruch. 3. *Magnus eſt* , *& non habet finem* , *excelſus & immenſus* . Iob. 11. *Excelſior Cælo eſt .... profundior Inferno .... longior terra menſura ejus latior mari* . Lib. 3. Regum cap. 8. *Si enim cælum* , *& cæli cælorum capere te non poſſunt* , *quanto magis domus hæc quam ædificavi?* Denique . Pſal; 138. *Quo ibo à ſpiritu tuo? & quo à facie tua fugiam? Si aſcendero in cælum* , *tu illic es* , *ſi diſcendero in infernum*, *ades*. Non poteſt Divina immenſitas magnificentius delineari . R. Secundo , rationibus Theologicis . Primò , infinita & ſumma Dei perfectio exigit ut ſit ubique , alias non eſſet ens perfectiſſimum , quia dari , & excogitari poſſet perfectius , illud nimirum , quod naturæ ſuæ conditione eſſet ubique . Illa etenim immenſitas , cum ſit perfectio ſimpliciter ſimplex , quæ nullam in ſuo conceptu, imperfectionem Includit enti perfectiſſimo tribuenda eſt cæterum ens perfectiſſimum nec eſt nec concepi poteſt . Secundo , vel Deus alicubi eſt , vel nullibi , aut ubique ; ſi enim Deus ſit alicubi , ut vel ipſi agnoſcunt Sociniani , vel eſt ibi libere & per voluntatem , vel neceſſerio & per naturam . Non libere , quia ab eo loco diſcedere poſſet Deus , & ad alium tranſire , illo finiri , & circumſcribi , quæ omnia Divinæ infinitati & ſimplicitati , etiam juxta primas , quas de Deo habemus conceptiones , adverſantur . Eſt ergo alicubi neceſſario & per naturam ; ergo & ubique , cum ſit ſubſtantia ſimplex , & infinita , neque reddi poſſit ratio , quare in uno potius , quam in alio loco præſens ſit . Tertio , Deus ubique operatur , quia in omni re attingit id , quod ipſi magis intimum eſt : ſed non agit per operationem ab eſſentia diſtinctam , quod non patitur ſumma ipſius ſimplicitas : ergo per operationem ab ejus natura , & & eſſentia indiſtinctam ; ac conſequenter Deus , qui in rebus omnibus oparatur, in iis quoque intime præſens adeſt , Hac ratione probat valide S. Thomas Dei immenſitatem . Adde, vel ipſos Ethnicos Poetas Dei immenſitatem prædicaſſe ; ſiquidem *Plena Jove* omnia dicebant, ut cecinit Aratus, apud Clem. Alexandrin. 5. Stromat., & alia id genus. Quamobrem Apoſtolus Paulus etiam illorum teſtimoniis uſus, Divinam immenſitatem Gentilibus ſuadebat, Actorum 17.

III. PLOTINUS , natione Ægyptius , Patria Cycopolitanus , homo gentilis, annos natus viginti octo, Alexandriam ſe contulit, ubi pluribus annis fuit auditor Ammonii viri celeberrimi , & Chriſtiana religione commendabilis, qui philoſophiam explanans , plures auditores docuit veram viam ſalutis; ex quibus alii magis obdurati , ſe ſe magiæ , quæ per invocationem dæmonum fieri ſolet , addixerunt, inter quos fuit Plotinus , qui deinde Romæ publice philoſophiam docens , etiam magiam exercuit . Platonicis legibus civitatem unam ſibi inſtruendam concedi ab Imperatore Gallieno petiit, ſed ſuorum æmulorum invidia repulſam habuit: prætulit Chriſti religioni familiaris dæmonis cultum , qui ſub forma Draconis ſæpe illi adſtace viſus eſt; undè & peſſima morte in Campania ubi ſeceſſerat , deceſſit, annos natus ſexaginta ſex tantæ exiſtimationis nihilominus fuit apud ſuos auditores , ut Divinos illi honores conceſſerint, eique aras erexerint . Ex Baron. ann. 272;

PNEMATOMACI . Vide *Semiariani* .

PNEUMATOMACI . Vide *Macedonius Conſtaninop.*

PNEUMATICI . Vide *Ambroſiani* .

XVI. POLITICI , qui etiam vulgo

*Mal_*

Digitized by Google

Malcontenti in Gallia nuncupati ſunt, motivo ſumpto a Regimine, novam factionem, ubi occaſio ſuppetit ſuſcitant; cujus rei hiſtoriam perſtringit Spondanus anno 1574. Cæterum hæreſis Politicorum dictæ, primiplius communiter cenſetur Arnaldus Brixienſis, qui tempore Conradi Imperatoris, & Innocentii II. Pontificis, ſeditione mota in Capitolio voluit contra Pontificem, Patritium & Senatores reſtituere, jactans Laicorum eſſe omnia temporalia, & a Clericis injuſtiſſimè detineri; ex quo factum eſt, ut Politicorum hæreticorum ſe Patriarcham conſtitueret: quod factum, licet proteſtarentur Politici, intentatum eſſe in gratiam Imperii; reprobavit nihilominus Conradus Imperator, optimè conſcius jurium, atque malorum; quæ infert ſtudium res novandi. Politicorum errores iterum a ſeditioſis excitati, & aucti, ſunt ſequentes.

1. Regem nullis legibus ſubdi. R. Ex his, quæ dicta ſunt verbo *Adamitæ Dulcinus*. Item, aliquibus legibus, etiam de jure civili ſubditos eſſe Reges, videre eſt apud juriſtas.

2. Subditum, etiam in ſceleribus patrandis Regi parere debere.

3. Pietatem, & religionem parvi pendendam.

4. Nullum eſſe gravius crimen, quam Regis imperio non parere.

5. Religionem nihil aliud eſſe, quam phantaſma ad eludendos, & terrendos homines.

6. Religioni tandiù ſerviendum eſſe quandiù expetit propria utilitas.

7. Conſilia omnia, & diliberationes ad Principis commodum libranda eſſe quæ omnia, ſi non expreſſis verbis, ſed quod deterius eſt factis, adhuc nunc temporis profitentur plures aulici, qui Deo non ſerviunt, ſed mammonæ. Verbo *Marſilius*, *Joannes Jandunus*, *Petrus Martyr*, præatæ hæreſes ſunt reprobatæ. Obſervanda autem ſunt teterrima humanæ perverſitatis hac in re, extrema. Politici (qui perperam quidem ita appellantur) omnia ſubdunt Regum arbitrio. Libertini autem (nam proprie ita vocandi) nullum Regum admittunt juſtum dominium. Media autem eſt veritatis via, qua & homines Principibus ſubeſſe, & Principes legibus etiam teneri in Dei honorem, & commune bonum, docet Catholica Religio.

IV. Polemiani. Polemius circa annum 373. Polemianis hæreticis nomen fecit ex ſchola Apollinaris progenitis, de quibus mentionem facit Theodoretus lib. 4. hæreticarum fabularum.

1. Dicebant, in Incarnatione, Verbi & carnis commixtionem & confuſionem factam fuiſſe. Sed permanſiſſe impermixta, evincitur ex ipſa terminorum contrariorum implicata; neq: enim dignoſcitur, quid ſibi velit hæc vox Commixtionis. Nam hæc commixtio, vel dicit naturam Divinam fieri humanam, & humanam fieri Divinam, & hoc patet eſſe impoſſibile; non enim Creator fieri poteſt creatura, neque e contrario. Vel dicit ſimpliciter unionem naturarum; ſed in unione duorum extremorum nulla fit confuſio, & commixtio, inter extrema: ergo in Incarnatione, Verbi & carnis nulla facta eſt commixtio, & confuſio. Hic error non aliud habuiſſe videtur principium, niſi ineptitudinem cogitandi; nam non niſi ſenſibilia concipere valentes homines (ut hodie etiam novæ philoſophiæ inventores) omnia ad materiales, & ſenſibiles perceptiones reducunt, putantes ſe inſenſibilia, & ſpiritualia immaginari. Inde ſicut vinum aquæ iufuſum, partium diviſione, & locali earundem permutationene commiſcetur: ita illi Divinitatem & humanitatem miſceri putarunt. Apage inepitas iſtas, ſola ſui futilitate ruituras.

VII. Polychronius Presbyter, ad Conc. Conſtantinopol. tertium vocatus, & de fide interrogatus, ſe Monothelitam prodidit, & fidei ſuæ formulam, in charta deſcriptam, quà profitebatur unam in Chriſto voluntatem, & Dei virilem operationem, mortuo applicari petiit, ſpondens ad fidei ſuæ veritatem comprobandam, mortuum reſurrecturum: cumq; factum eſſet, & Polychronius multa, ſed fruſtrà in aures mortui inſuſurraſſet, ſe tandem mortuum ſuſcitare non poſſe confeſſus eſt; ſed cum nihilominùs à ſuo errore

rore reſipiſcere recuſaſſet, tanquàm impoſtor, & hæreticus anathematizatur. Ex Act. 15. Conc. Conſt. 3.

XVI. Polygamistæ. Horum hæreticorum, qui ſunt ex Anabaptiſtarum familia, anteſignanus creditur Bernardinus Ochymus, docens uni viro licere habere ſimul, & ſemel plures uxores. Multi fuerunt, qui hanc hæreſim antè ipſum promulgarunt, nihilominùs Ochymus dicitur anteſignanus, quia expreſse librum de pluralitate uxorum promulgavit. Reſpond. verbo *Bernardinus Ochymus*.

XI. Polythei, ſic dicti ſunt, qui plures deos adorant; & licèt Gentiles ſibi plures pro arbitrio fingerent deos, adorantes ſtatuas, vel etiam animalia, ſidera, arbores & homines, quos pro libito inter deos collocabant; attamen prout opera manuum hominum, vel animalia, aut cætera hujuſmodi adorabant, potiùs idololatræ nuncupabantur. Polythei ergo in rigore dicuntur illi, qui ſibi plures fingunt eſſe deos. Inter Gentiles Philoſophiæ deditos, agnita fuit ſummi Numinis Divinitas, tamen alios deos illi dicebant inferiores; quoniam quàmvis valdè confuſam, aliquam tamen habuerunt ſubſtantiarum ſeparatarum (quas Angelos, & dæmones dicimus) notitiam. De iſtis nihil dicendum, neque enim parum fuit hominibus lumine ſolius rationis, aliquid inviſibilium rerum attigiſſe. Sed quoniam primus ex Chriſtianis, qui Polytheiſmi fabulam commentus eſt, & ad eum errorem declinavit, fuit Valentinus quidam Ægyptius ex Philoſopo gentili Chriſtianus, & ex Chriſtiano hæreticus, ipſe Polytheorum coriphæus meritò conſtituitur, qui triginta Æonas, ſeu deos eſſe ſomniavit. R. Pſal. 85.: *Tu es Deus ſolus*. Sap. 12. *Non eſt alius Deus quam tu*. Iſai. 10. *Antè me non eſt formatus Deus, & poſt me non erit*. Deuter. 6. *Dominus Deus noſter, Dominus unus eſt*, ad Cor. 8. *Nullus eſt Deus, niſi unus*: ad Gal. 3. *Deus autem unus eſt*: ad Epheſ. 4. *Unus Dominus, una fides, unum baptiſma, unus Deus*. Tum quia Deus neceſſariò eſt omnipotens, ergo plures dii ſunt ſuperflui. De ratione Deitatis eſt quòd Deus ſit à ſe, quòd ſit primus motor, prima cauſa, & quòd cætera omnia ſint ab eo, ergo unùs tantum Deus neceſſariò eſſe poteſt. Neque valet dicere, Deum bonum eſſe non poſſe auctorem malorum: ergo ſaltem duos deos admittendos, unum auctorem boni, alium auctorem mali; non, inquam, id quidquam valet, quia Deus neceſſariò excludit à ſe omne malum: ergo nequit eſſe Deus auctor mali, & quidem ſi de malo morali loquamur, permittit quidem Deus malum, quia ſinit cauſas ſecundas agere motus ſuos, non verò dicendus eſt auctor mali: nam libertas arbitrii non ei culpam facit, à quo data eſt, ſed à quo, non ut debuit, adminiſtrata eſt. Si autem loquamur de malo phyſico, quod eſt: *Non eſſe, privari &c.* hoc malum non eſt à Deo, ſed à nihilo ex quo res factæ ſunt. Habent ergo à Deo, quod ſunt deeſt illis eſſe hoc, vel illo modo, aut deficiunt ad non eſſe, quia ex *non eſſe* factæ ſunt.

Polytheistæ, fuere hi omnes, ſivè Gentiles, ſivè Judæi, ſivè hæretici, qui Saturno, Jovi, Martii, Soli, Veneri, Mercurio, Lunæ, aliiſque ſimilibus ſibi ad placitum confictis divinitatibus ſacrificabant. De Judæis plura habemus in ſacris litteris; ad omnem enim idololatriam diverſis temporibus defecerunt, & deorum pluralitatem turpiter amplexati ſunt. Ex gentilibus, ut omittamus meridionanis Americæ incolas, quos tradit *Garci Laſſo* (gentium illarum Regio ſanguine materno ortus) ſolum Deum adoraſſe Solem; extiterunt ex aliis Gentibus *Indi*, qui maximas arbores pro diis adorabant, eaſque ferro incidere, capitale crimen erat apud ipſos. Perſæ & Maſſayetæ, qui deos Cælum, & Jovem, Solem verò deum maximum putabant. *Druidæ* antiqui Gallorum, qui viſcum ex arbore natum tanquam numen habebant. Ægyptii, qui non modo Apim, Iſim, Oſiridem, Serapim; verùm etiam, quod deteſtabilius eſt; Avès, Serpentes, Feles, Crocodillos, cæpas, porros, & herbas, aliaque iis longè viliora, Auguſtino teſte, pro diis habebant. *Arabes*, qui Jovi & Baccho; Numidæ, qui Ammoni, *Scytotauri*, qui Dianæ, *Laodicæi*, qui Palladi, & Phæ-

& Phænices, qui Saturno ſacrificabant. Hos inter Polytheiſtas recenſeri poſſunt hæretici multi, ut *Tritheitæ* ex Joanne Philoppono, qui tres perſonas Divinas, tres dixere deos; *Gnoſtici* diſcipuli *Carpocratis*, qui duos deos eſſe putaverunt, unum bonum, alterum malum; *Apellitæ* ex Apelle, qui idem ſenſerunt, ac Gnoſtici; Marcionitæ, à Marcione, qui vel duos deos admiſit, referente Tertulliano libro primo contra Marcionem; vel tres, ut cenſet Epiphanius lib. 1. contrà hæres, cap. 42. unum nempè inviſibilem, rerum inviſibilium; alterum verò viſibilem, Mundi hujus parentem; Tertium, diabolum, medium inter utrumque. Manichæi dicti, & propagati à Manes, qui duo rerum prima principia, ſeu duos deos admiſerunt ingenitos, alterum alteri oppoſitum, & alterum quidem bonum, rerum inviſibilium authorem, alterum vero malum, ſenſibilium rerum, & materialium cauſam. Alteri, lucis alteri vero tenebrarum nomen tribuerunt. Malum veteris legis, bonum autem novæ legis parentem conſtituentes.

Sed inter hos omnes nulli tam inſulſa, ac rationi diſſona docuere figmenta, quàm *Valentiniani* ex memorato Valentino Ægyptio, qui nedum duos aut tres, ſed triginta admiſere deos, ſivè ut ipſi vocant *Æonas*: Supponebat enim Valentinus, primo, ante Mundi conſtitutionem nihil fuiſſe, præter profundum maris ſilentium; quod Chaos dixere Poetæ; ſecundò, de hoc profundo, & ſilentio *Intellectum*, *&* *veritatem prodiiſſe*; tertiò, de intellectu, & veritate *Verbum*, *& vitam*; quartò, de verbo, & vita: *Hominem*, *& Eccleſiam*, & de homine, & Eccleſia duodecim *Æonas* ſivè ſecula; de verbo, & vita decem alias: de intellectu, & veritate octo pariter alias; ſicque è duobus illis omnium Principiis *profundo* videlicèt, & *ſilentio*, triginta prodiiſſe *Æonas* ſive deos, & tandem è trigeſimo illo ſeculo, ſivè deo prodiiſſe diabolum, & ex diabolo illos alios fuiſſe, qui mundum iſtum effecere. Hanc fabuloſam triginta deorum progeniem ſimplicibus, & imperitis ut ſuaderet, Chriſtum ad illam deſignandam triginta annos vixiſſe dicebat. Valentinum ſecutus eſt *Secundus*, qui teſte Tertulliano, libro de Præſcriptionibus quoſdam alios Æonas commentus eſt. His omnibus addendi ſunt Cerdoniani, Albanenſes, Albigienſes & alii, de quibus ſingulatim actum ſub proprio nomine. Sed contra fabuloſam illam ſive Deorum ſive ſeculorum Valentini ſobolem. contra impium quemcumque alium, ſive Gentilium, ſive Judæorum ſive Hæreticorum Ploytheiſmum, pugnant ubique ſacræ Scripturæ paginæ, univerſa Prophetarum oracula, canonica Apoſtolorum ſcripta, ſanctorum Eccleſiæ Patrum dicta, celebrata quotquot fuere Concilia, tolerata pro Deo uno optimo maximo SS. Martyrum ſupplicia; pugnat pro Deo uno ipſum etiam rationis naturalis lumen, cujus ductu Plato, Ariſtoteles, & alii unum eſſe Deum agnoverunt. R. Igitur clariſſimis Scripturæ teſtimoniis ſupra relatis, deinde manifeſtis rationum momentis: Primò, quia natura, cui unitas eſſendi eſt omnino eſſentialis, multiplicari numero non poteſt, habet enim ſingularitatem per ipſam indiviſam amplitudinem, quam nos non niſi per naturæ diviſionem habemus. Sivè autem ſingulare eſſe habeatur per partium naturæ diviſionem, ſive per indiviſam amplitudinem: hoc proprium eſt illi, ſcilicet dividi non poſſe, quia ſingulare; atqui ſingularitas, ſeu ſingulare eſſe, aut unitas eſſendi omnino eſſentialis eſt naturæ Divinæ, non ergo poteſt Deitas multiplicari. Minor facile oſtenditur, quia exiſtentia ipſi Deo ita eſt eſſentialis, ut nequidem per mentem ſeparari ab illa poſſit; Deus enim eſt ens planè neceſſariam, ſi autem eſſentialis eſt Deo exiſtentia, idem eſt in ipſo eſſentia & eſſe: ſi idem eſſentia & eſſe, purus eſt actus eſſendi: ſi purus actus eſſendi, non habet unde limitetur, ſi non habet unde limitetur in ſe ipſo completiſſimus infinitè eſt: tandem ſi ita eſt ſingularitas eſſendi in tota Divinitatis amplitudine eſſentialis Divinæ naturæ eſt. Secundo, Deus eſt ens perfectiſſimum, ens ſummum, quo nihil melius, ut omnes SS. Patres, & Theologi conſentiunt: at, quod perfectiſſimum eſt, quod ſummum, unicum eſt, nec

nec parem habere poteſt: Summum quippe non eſt, cui aliquid adæquatur, & ſi duo eſſent ſumma, & perfectiſſima neutrū ſummum eſſet ac perfectiſſimum, quia neutrum altero majus eſſet: Deus autem, ex dictis, eſt id quo nihil majus nihil melius dari, & excogitari poteſt. Tertio ſi duo eſſent dii æquales, utroque melius aliquid cogitari poſſet, adeoq; non eſſent illi veri nominis dii. Probatur, quia melius eſt quidquam non habere parem, quam habere, melius eſt alia omnia infra ſe, quam juxta ſe habere: melius deniq; eſt ſolum imperare, quam conſortem habere. Deinde ſi plures eſſent dii, procul dubio à ſe invicem diſtinguerentur; alias plures non eſſent; at, id per quod diſtinguerentur ſine dubio perfectio quædam foret, in Deo enim nulla prorſus imperfectio eſſe poteſt. Hoc autem ſuppoſito, illi dii aliqua viciſſim carerent perfectione, ea ſcilicet, per quam à ſe invicem differrent, ac diſtinguerentur; atque ita perfectiſſimi non eſſent, nec conſequenter veri dii: verus enim Deus perfectiſſimus eſt quo nihil melius cogitari poteſt. Audiatur demum Tertullianus lib. 1. contra Marcionem: *Deus, ſi unus non eſt, Deus non eſt: quia dignius credimus non eſſe, quod cumque non ita fuerit, ut eſſe debebit*.

XII. Populicani, dicti etiam Popelitani, & Publicani, hæretici ſunt, qui latè, licet latenter per diverſa Galliarum loca propagabantur, quorum hæreſiarcha fuit quidam nomine *Terricus*, magnus diaboli laqueus, qui in ſpecu ſubterraneo diù latuerat, pluresque ſubverterat; ſed productus è latebris, & convictus, incenſus eſt anno 1198. cum plurimis ſectatoribus, intèr quos igni traditæ fuerunt duæ vetulæ, quarum unam Populicani vocabant S. Mariam, aliam Eccleſiam, ut ſic judices alioſque deluderent, ſophiſticè dicentes, ſe credere quidquid crederet S. Eccleſia, & S. Maria. De hac hæreſi mentio habetur in magno Chronico belgico: & damnata fuit ſub nomine hæreſis Publicanorum ab Alexand. III. in Concil. Generali. Potiſſimus hujus hæreſis error, quantum ex condemnatio necujuſdam ſectarii, *Rainaldi* nomine conſtat, fuit ſequens.

1. Credebant Corpus Chriſti mitti in ſeceſſum, quarè fœculentiſſima hæreſis communiter vocabatur. R. Quia Corpus Chriſti, cum deſinunt eſſe ſpecies Euchariſticæ, deſinit etiam eſſe ſub ſpeciebus.

2. Omnes tandem fore ſalvandos, quæ fuit olim Origenis opinatio. R. verbo *Origeniſtæ*.

XV. Porcarius. De quodam Hæreſiarcha, nomine Franciſco Porcario, Senis igni tradito, mentionem facit Spondanus ad annum 1429. ſicque Etruriam fuiſſe ab illius hæreſis libe atam contagione, ſed qui fuerint hujus Hæreſiarchæ errores non conſtat.

III. Porphirius. Porphirium Philoſophum, ſecta Platonicum, Chriſtianæ religionis hoſtem infenſiſſimum, Patria Tyrium aſſerit Eunapius in vita philoſophorum. S. Hieronymus ſcribit fuiſſe Bataneorem, quæ eſt civitas in Judæa. Anno 264. Romam venit, cum factus eſſet deſertor Religionis Chriſtianæ, quam aliquandiù profeſſus erat, & abdicavit, eo quòd ferre non potuerit juſtam reprehenſionem morum ſuorum: ad iracundiam, & furorem valdè proclivis, licèt ſublimibus ſtudiis eſſet eruditus. Romæ cum Plotino, de quo ſuprà actum, amicitia inita, adversùs Chriſtianam religionem commentarios edidit, ut eam everteret, & Gentiliſmum pro viribus dilataret. Qua propter calumniarum Patrem Porphirium appellat S. Cyrillus, quòdamaros libros (ait S. Antiſtes) in Chriſtianos effuderit impoſturis plenos. Tres primos illorum eruditiſſimè confutavit Lactantius: multa contrà illum ſcripſit S. Methodius Tyri Epiſcopus. Suida teſte, quindecim libros Porphirius in Chriſtianos vulgavit. Romæ, obiiſſe anno 268, aliqui ſentiunt. Imperatoris ſanctionibus Porphiriani libri comburi juſſi ſunt. Contra quos etiam ſcripſerunt DD. Hieronymus, Cyrillus, & Auguſtinus. Hic non omittendum, quòd Conſtantinus Imperator, Arianos, etiam Porphirianos nuncupari voluit, ut cujus ſecuti ſunt mores, etiam nomen deferrent.

Post-

Digitized by Google

Poſtlapſarii. Vide verbo *Antelapſariis*.

IV. Potamius, ſecta Arianus, Sirmianæ blaſphemiæ auctor cenſetur. Fuit autem dicta blaſphemia Sirmiana, eo quòd Sirmii ſcripta ſit nova fidei formula ab Ariànis, in qua de conſubſtantialitate Filii cum Patre nullam omninò mentionem faciendam aſſerebant, dicentes, nihil de hac conſubſtantialitate reſcriptum inveniri in ſacris Paginis. R. verbo *Arius*.

Potinus, fuit Marcionis diſcipulus. De eo agit Theodoretus hæretic. fabul. lib. 1.

XVI. Povellus, ſecta Calviniſta, lib. 1. de Antichriſto, probare nititur Romanum Pontificem eſſe Antichriſtum, de quo mentio ſit in Scripturis. Impietatem iſtam multoties contà Romanam Sedem evomuit infernus, quam & nos non ſemel ſuperiùs deteſtati ſumus dignis reprobationibus. Nec eſt cur tantam injuriam obſtupeamus, ſcientes quot, quantiſque probris membra diaboli ipſum Chriſtum, cujus Romanus Pontifex Vicarius eſt, expetierint. Non enim eſt diſcipulus ſuper Magiſtrum. Sed quod mirabilius, ita loquuntur, qui ſequuntur beſtias illas, quæ Antichriſti adventum præcedere debent, juxtà ſacrum textum Ezechielis, & Evangeliſtam Joan. in Apocalypſi; ideſt, ita loquuntur præcurſores Antichriſti. Sed patienter reſpondeamus, nam & patientiam docuit nos Dominus. R. Ergo, præterea, quæ jam alibi oppoſuimus, quia, quæ Scriptura dicit de perſona Antichriſti verificari nequeunt de perſona Pontificis. Tum quia unus tantùm apparebit Antichriſtus, ſicut conſtat ex ipſa Scriptura, in fine mundi: Romani autem Pontifices ſucceſſivè ſunt plures: & de uno ſolùm deberet poſſe dici, quod fuerit, vel futurus, ſit Antichriſtus: quis autem hic ſit non aſſignant ipſi hæretici qui neque conveniunt in aſſignando tempore adventus Antichriſti. Lutherus enim vult veniſſe anno 600. Bullingerius anno 763. Adde, quòd omnes Pontifices ſemper ſteterunt pro ſuſtinenda doctrina Chriſti. Antichriſtus verò doctrinam contrariam promulgavit: ergo dici nequit undè Romanus Pontifex ſit Antichriſtus. Plures alios hæreticos, qui ejuſdem farinæ, & ſenſus fuere cum Povello, citat Bellarminus lib. 3. de Romano Pontifice, quibus adſtipulari poſſunt *Bartholomæus Vaſſerus*, cujus vitam perſtringit Freherius in Theatro virorum illuſtrium. Naſſerus itaque ſcribens in Apocalypſim delirat Silveſtrum Papam fuiſſe Antichriſtum: etiam *Philippus Mornæus* in quadam inſcriptione ad Paulum V. magno ſuorum conſodalium applauſu, inſert Romanum Pontificem eſſe Antichriſtum: *Simon Vocon* docet, uno dempto Sabiniano, omnes Romanos Pontifices eſſe Antichriſtos: *Dunbam* hoc aſſerit de Gregorio VII., qui omnes una cum aliis ejuſdem ſenſus hæreticis R. verbo *Blandriſtæ*, & ex ſuprà dictis contrà *Povellum*.

XV. Pragenses. Una fuit ex tribus ſectis, in quas lepra Joannis Hus eſt dilatata: Pragenſes verò mitiores cæteris, & minùs intolerabiles videbantur. Ex Gualter. ſect. 15.

II. Praxeas, natione Aſiaticus, primò Catholicus, Montani hæreſis infenſiſſimus hoſtis, de Montani hæreſi Romanum Pontificem certioravit: ſed poſtmodùm in Montani hæreſim lapſus, detecta ejus fraude, cadente ſeculo ſecondo, erroris pœnitens cecinit Palinodiam: ſed iterùm ad hæreticos declinans, à Zephyrino Papa damnatus fuit. Hæretici, qui auctore Praxea prodierunt, dicti ſunt *Monarchici*, & *Patropaſſiani*.

XVII. Præadamitæ. Sic nuncupantur, qui antè Adamum homines extitiſſe fingunt. De quibus ſuprà egimus verbo *Peirerus*, qui nomine Iſaacus, natione Gallus compoſuit librum anno 1655. inſcriptum *Syſtema Theologicum ex Præadamitarum hypoteſi*, in quo probare nititur, antè Adamum creatos fuiſſe alios homines. R. Ex Script., ubi Adam primum hominem creatum eſſe à Deo narratur in Geneſi. Quod etiam aſſerit Apoſtolus ad Corinth. 1. cap. 15. verſ. 45. Tum quia Eva, quæ formata fuit ex coſta Adam, vocatur mater cunctorum viventium: ergo ante Adamum non fuerunt creati alii homines: nec eſt, qui de creatione

tione facta antè Adamum aliquid ſcripſerit. Adamum fuiſſe primum hominem expreſſe legitur in pluribus Conciliis. Videatur hac de re Durandus, Fidei vindicatæ lib. 2. art. 2., ubi expreſse impugnat Præadamitarum rationes. Negant etiam Præadamitæ contra expreſſum Scripturæ reſtimonium Geneſ. cap.6. diluvium univerſale.

V. Prædestinatiani. Prædeſtinatianorum hæreſim putant omninò fabuloſam nonnulli, quam tamen primitùs ab Adrumetinis ortam Monachis, verius aſſerunt alii, ſtatimque ſopitam ab Auguſtino, ad illos miſſo *De correptione, & gratia, libro*. Sed à Lucido quodam in Galliis Presbytero, & aliis nonnullis obſcuri nominis circà annum 475. infelicitèr revocatam & auctam poſt S. Auguſtini obitum; iterumque duobus in Conciliis iiſdem temporibus habitis, *Arelatenſi* nimirùm uno, & *Lugdunenſi* altero proſcriptam; rurſuſque ſeculo nono à Gotteſcalcho, viro natione Germano, & profeſſione Ordinis S. Benedicti, Orbacenſis Abbatiæ Monacho recoctam, & iterùm pariter à duobus Conciliis aliis *Moguntino* ſcilicèt, & *Cariſiaco* damnatam; tandem his non obſtantibus per Lutherum renovatam & per Calvinum, Calvinique diſcipulos ad noſtra uſque tempora propagatam novimus. Hi ſunt præcipui Prædeſtinatianorum errores.

1. Dicunt, quòd ſicut Deus quoſdam ad vitam æternam, ita quoſdam prædeſtinavit ad mortem æternam: undè inferebant bona opera nihil prodeſſe reprobis, nec mala nocere prædeſtinatis. R. Ex Sacra Scriptura Ezech. 33. *Vivo ego. dicit Dominus: nolo mortem impii, ſed ut convertatur à via ſua, & vivat*. Deum hic juraſſe obſervat Tertullianus lib. de Pœnitentia cap. 4. ut nempè promptiorem fidem obtineat. *Jurans etiam* (inquit) *vivo dicens, cupit credi ſibi. O beatos nos quorum cauſa Deus jurat! O miſerrimos, ſi nec juranti Domino credimus!* Porro ſi Deus mortem impii, id eſt damnationem non vult, neceſſe eſt velit ſalutem omnium, nullius damnationem: Deus enim, ut legitur Sapientiæ 1. *Mortem non fecit, nec lætatur in perditione vivorum*, ſed, us ait D. Petrus in ſua 2. Epiſtola Canonica cap. 3. *Patienter agit propter vos, nolens aliquos perire, ſed omnes ad pœnitentiam reverti*, ad Rom. 2. Apoſtolus ait: *Tribulatio, & anguſtia in omnem animam hominis operantis malum*. Qua propter meritò S. Auguſtinus lib. 3. contrà Julianum cap. 18. dicit: *Bonus eſt Deus, juſtus eſt Deus: poteſt aliquos ſinè bonis meritis liberare, quia bonus eſt, non poteſt quemquam ſinè malis meritis damnare, quia juſtus eſt*. Denique, ut alia multa omittamus, Concilium Arauſticanum II. Can. 25. ſic ſtatuit: *Aliquos ad malum Divina poteſtate prædeſtinatos, non ſolùm non credimus, ſed etiam, ſi ſunt qui tantum malum credere velint, cum omni deteſtatione illis anathema dicimus*. Idem repetitur in Concil. Valentino III. & in Trid. ſeſſ. 6. Can. 17. Ex quibus omnibus conſtat quàm impium ſit aſſerere cum Prædeſtinatianis, Deum ex ſolo beneplacito, & ſinè ullo prævio peccato prævïſo, nonnullos homines poſitivè reprobaſſe, ac æternis ſuppliciis deſtinaſſe; hæc enim tam perverſa doctrina bonos à bonis operibus avertens, & malos ad mala provocans, manifeſtè repugnat doctrinæ Chriſti dicentis Matth. 19. *Si vis ad vitam ingredi, ſerva mandata*: & adverſatur Epiſt. 2. Pet. cap. 1. manifeſtè ſuadenti: *Satagite, ut per bona opera certam veſtram vocationem, & electionem faciatis*. Notandum eſt autem reprobationem duplicem à Theologis diſtingui; alteram negatiam, alteram poſitivam. Prima conſiſtit in ſola non electioue ad beatitudinem (ſivè actum poſitivum importet, ſive non, juxtà diverſos) quam Deus nemini debet, & cui non dederit, nullam injuriam facit; cui dederit gratiam omninò facit, illum eligendo; non enim merita poſſunt præcedere electionem Divinam, quæ omnium meritorum eſt origo. Reprobatio autem poſitiva eſt excluſio à regno, & ordinatio Divinæ juſtitiæ in damnationem; ſcilicet, eſt deſtinatio ad pœnam ſivè damni, ſivè etiam ſenſus. De hac reprobatione loquendo, Catholica ſententia eſt, quòd præcedunt illam reprobatorum demerita. De reprobatione

Digitized by Google

ne verò negativa diſputant Theologi, an demerita præcedant, an non? Diſputationis hujus provinciam ingredi, mei inſtituti non eſt; etſi fateri cogar, ſententiam Sanctorum Auguſtini, & Thomæ, quæ demerita non præcedere reprobationem negativam tenet, longè videri probabiliorem. Sed ad rem noſtram. Semper hæreticum eſt, & blaſphemum dicere, Deum aliquem ad malum prædeſtinaſſe. Undè *Prædeſtinati* dicuntur electi; reprobi verò, tantùm *præſciti*.

2. Dicunt Prædeſtinatiani, Deum nolle omnes homines ſalvos fieri, ſed tantum eos qui ſalvantur, quia ipſos prædeſtinavit. R. Primò, ex Sacra Scriptura: Chriſtus Math. 18. ait: *Non eſt voluntas antè Patrem veſtrum, qui in Cœlis eſt, ut pereat unus de puſillis iſtis.* Ibidem verſ. 11. jam dixerat: *Venit filius hominis ſalvare quod perierat*, & cap. 11. *Venite*, ait, *ad me omnes, qui laboratis, & onerati eſtis & ego reficiam vos*. Irriſoria certè non eſt hæc Chriſti invitatio: Ergo quantum eſt ex ſe, paratus eſt omnes accedentes reficere, ac ſalvos facere. Fateor, accedere ad ipſum neminem poſſe, niſi vires lapſæ naturæ ipſe conferat: ſed vires ſufficientes omnibus dat, ſaltem, ut rectæ rationis ductum ſequantur; ut illis contingit, quibus fides non eſt prædicata; nimirùm voluntatem roborat, mentem illuminat, ad agendum excitat, in opportunitatibus, & tribulationibus adjuvat; ità quidem, ut nemo niſi propria culpa careat aut agendi virtute, aut orandi facultate. Qui fidem habent, aut norunt, ad vitam, ad ipſamque amplectendam fidei doctrinam excitantur. Qui illam prorſus ignorant, ſi rectam ſequantur rationem, vocatione non carebunt ad fidem. Non quia rectitudo humanorum hujuſmodi operum habeat rationem meriti ad vocationem, aut diſpoſitionis ad illam; ſed quia miſericordia Dei neminem deſerit, niſi deſeratur. Quamobrem illi etiam, quibus Evangelium non eſt prædicatum, ſunt etiam hujus miſecordiæ participes; quia licet ad opera ſalutaria potentes non ſint, cum credere non poſſint quod non audierunt; tamen ſi rectè ſecundùm naturalem rationem operentur, correſpondentes auxiliis Dei, quibus ad hoc ſufficienter adjuvantur, piiſſimè creditur, quòd Deus illos illuminaret ſupernaturalium myſteriorum cognitione, & elevaret ſupernaturali agendi facultate, quemadmodùm docet S. Thom. qu. 14. de verit. art. 10. ad 1. ubi ait id certiſſimè eſſe tenendum: *Sto ad oſtium, & pulſo*, ait Apocal. 3. *Tota die expandi manus meas ad populum incredulum.* Iſaiæ 65. *Quid eſt quod debui ultrà facere vineæ meæ, & non feci?* Iſaiæ 5. 23. Demùm decretoria eſt Apoſtoli ſententia 1. ad Tim. 2. *Deus vult omnes homines ſalvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire*. Quæ ſanè verba proprio ac literali ſenſu (& ſi aliqui etiam Catholici alitèr interpretentur, quibus non aſſentior) intelligenda ſunt, de vera & interiori Dei voluntate, non de illa, quæ dicitur eſſe meri ſigni figura & metaphorica, quia juxtà receptam de inte pretatione Scripturarum regulam, Scripturæ verba ad ſenſum figuratum, improprium & metaphoricum detorqueri nunquàm debent, niſi ſenſus litteralis aliquid contineat, quod ſit vel Deo indignum, vel pugnet contrà fidem, & bonos mores; porrò nihil tale hic occurrit. Rationem verò & cauſam hujuſce voluntatis Dei prò ſalute omnium, iſtam reddit Apoſtolus verſu ſequenti: *Unus enim Deus, unus mediator Dei & hominum homo Chriſtus Jeſus, qui dedit redemptionem ſemetipſum pro omnibus*. Pariter hanc Dei voluntatem ad omnes & ſingulos homines extendi, demonſtrat & ipſa ratio: ſicut enim Deus, omnium planè, nullo excepto, hominum Deus eſt, ita & omnium Salvator & Redemptor. Quamobrem D. Thom. in Joann. explicans illud: *Eum, qui venit ad me non ejiciam foras*. Cap. 1. quærit ib. lect. 4. qua ratione imputetur non venire ad fidem, & ſalutem ei, qui ſupernaturali auxilio non vocatur, aut trahitur. Et reſpondet: *Non imputatur eis, ſi abſque auxilio Dei ad fidem venire non poſſunt; ſed hoc ei imputatur, qui non venit; quia impedimentum præſtat, quòd non veniat, avertens ſe à ſalute cujus via, quantùm in ſe eſt, omnibus eſt aperta*. Quamobrem etiam Gentiles, niſi ſe à

Deo auctore naturæ averterent, Dei miſericordia vocarentur ex illa dumtaxat voluntate, qua vult omnes homines ſalvos fieri, quæ dicitur voluntas inefficax & antecedens, atque conditionata. Vide Gonet. diſp.4. de voluntate Dei.

R. 2. Duabus rationibus Theologicis, 1. Petitur ex firmitate ſpei Chriſtianæ, cujus fundamentum eſt ipſa Dei fidelitas in promiſſis, ac pro ſalute omnium voluntas: *Regeneravit nos in ſpem vivam*, ait S. Petrus Epiſt. 1. c. 1. *per reſurrectionem Jeſu Chriſti ex mortuis, in hæreditatem incorruptibilem & incontaminatam & immarceſcibilem, conſervatam in cœlis in vobis, qui in virtute Dei cuſtodimini per fidem in ſalutem*. Porrò quàm debilis, quàm infirma erit ſpes noſtra, niſi pro fundamento certam hanc fidem, ac perſuaſionem habeat; eſſe in Deo veram ac ſinceram ſalvandi omnes voluntatem, & dandi omnibus auxilia gratiæ ſaluti aſſequendæ idonea & ſufficientia.

Secunda ratio petitur ex providentia Dei, cujus eſt res quaslibet ad fines ſuos per media idonea dirigere ac perducere: *Hoc quippè ad Divinam providentiam pertinet*, ait S. Thomas quæſt. 14. de verit. art. c. 11. *ut cuilibet provideat de neceſſariis ad ſalutem*. Porrò qui confert media ad finem conſequendum apta, & ſufficientia, ille procul dubio finem illum velle cenſendus eſt; intentio quippè finis, movet ad mediorum electionem: vult autem Deus media ad ſalutem, nempè mandatorum ſuorum, per auxilium gratiæ ſuæ obſervationem. *Si vis ad vitam ingredi ſerva mandata*. Matth. 19.

3. Dicunt Prædeſtinatiani, Chriſtum non eſſe mortuum pro omnibus, quod eſt veluti conſectarium ex duabus præcedentibus propoſitionibus jam confutatis; ſi enim Deus voluntate poſitiva aliquos deſtinavit ad damnationem æternam, nec vult omnes homines ſalvos fieri, conſequens eſt, ut Chriſtus non ſit mortuus pro omnibus.

4. Aſſerunt demùm, liberum arbitrium in homine nihil eſſe, eo quòd ſivè ad bonum, ſivè ad malum, Dei prædeſtinatio in hominibus operetur. R. verbo *Janſeniani, Lutherus, Calvinus*.

IV. Precatores. Vide *Maſſaliani*, ſic dicti, quòd ſemper actu orandum eſſe, ſuſtinerent: quod cum humanæ naturæ imbecillitate impoſſibile eſſe, nemo non videt.

II. Præpones, unus fuit ex Marcionis diſcipulis, qui accepta occaſione ex blaſphemia ſui magiſtri, etiam cathedram erexit. Idem præſtitere *Pytbon, Siimereos*, qui omnes diverſas doctrinas protulerunt, quorum impietates plurimi impugnarunt, quos recenſet Theodoretus hæretic. fabul. lib. 1.

Presbyteriani. Vide *Puritani*.

IV. Primianus, ſecta Donatiſta, cadente ſeculo quarto creatur ope Donatiſtarum Carthaginenſis Epiſcopus; ſed cum propter objecta ſcelera ab ipſiſmet Donatiſtis fuiſſet depoſitus, & in ejus locum Maximianus ex Diacono Donatiſta ſuffectus, jam pridem a Primiano damnatus, acerrimum ſchiſma factum eſt in Eccleſia Donatiſtarum, ad quod ſedandum celebrarunt Donatiſtæ generale Concilium in Civitate Bagai, *Bagajenſe* dictum in Provincia Numidiæ, trecentorum decem Epiſcoporum, in quo, cum cauſa Primiani & Maximiani definiretur Præſide Primiano, ibi Maximianus abſens, fuit à prædicto Primiano damnatus: ſed contrà Primianum convocatis aliis duobus Donatiſtarum conciliabulis, nempè Cavernenſi, & Cebarſuſſenſi, utrobique Primianus retulit damnationem; undè tanta diſſenſio orta eſt inter Primianiſtas, & Maximianiſtas, ut hinc indè cædibus, & incendiis omnia replerentur. Dicti etiam ſunt Donatiſtæ à quodam Claudio *Claudianiſtæ*, & à quodam Rogato *Rogatiſtæ*, qui licèt ſecta Donatiſtæ, eo quòd cum cæteris Donatiſtis diſſidentibus communicare renuerent, multa ab ipſis Donatiſtis, Maximianiſtis ſcilicet & Primianiſtis paſſi ſunt: ex quo patet, in quot partes inciſſa ſit ſynagoga Donatiſtica, quarum ſingulæ aſſerebant, (ut perperam gloriabantur) apud ſe tantummodò verum Baptiſmum remanſiſſe. Ex S. Auguſtino lib. contrà Creſſ.

Prisca,

II. Priſca, fuit una ex prophetiſſis Montani, quarum altera erat Maximilla, hæ ſiquidem fœminæ cum eſſent opulentæ, Montani ludibria ſequutæ, propheticum ſpiritum ſe habere mentiebantur. Sunt qui referant, mulierculas una cum Montano ſuſpendio interiiſſe.

II. Priſciliani. Hoc etiam nomine diſtincti fuerunt, qui ſequebantur Priſcam, ſive Priſcilliam unam ex Montani prophetiſſis. Ex Epiph. hæreſ. 49.

IV. Priſcillianus, nobilibus ortus natalibus, natione Hiſpanus, facundus fuit & eruditus, ſed vanitatis, captandique honoris avidiſſimus, magicis artibus ab adoleſcentia deditus, Gnoſticorum hæreſi imbutus, Hiſpaniam ſuis erroribus corrupit, poſt medium ſeculi quarti: damnatus proinde in Synodo Cæſaraugustana, ſed nihilomimus ad Epiſcopis ſuæ perfidiæ conſortibus Epiſcopus Abulenſis creatus, edicto Gratiani Imperatoris ab Hiſpania ejicitur. In Italiam ſecedens, à Damaſo Papa, & Ambroſio Mediolanenſi rejectus fuit: ſed ſubrepto ab Imperatore edicto, ſuæ Eccleſiæ reſtituitur. Mortuo Gratiano, damnatus in Synodo Burdigalenſi, provocat ad Maximum, qui Imperium uſurpaverat: ſed cognita Piſcilliani perfidia, juſſu Maximi tunc Treviris commorantis, ob ſcelera, quorum convictus fuit, capite plectitur. Priſcillani ſectam *Inſtantius*, & *Salvianus* Epiſcopi, facta cum Priſcilliano conjuratione ſuſceperant; quam *Sympoſius* & *Dictinius* pariter Epiſcopi ſunt ſecuti. Priſcillianiſtæ videntes contra eos excitatum juſtum judicium, ut ſe occultarent, conſueverunt cum Catholicis communionem accipere; ſed Euchariſticum panem non conſumentes, graviorem ſacris Myſteriis inferebant injuriam. Itidem familiare fuit Priſcillianiſtis, ad turpitudines ſuas occultandas, hoc dogma: *Jura, perjura, ſecretum prodere noli*. Plura Concilia contra Priſcillianiſtas congregata, ſunt, Toletanum anno 400. Bracarenſe ann. 569. Ex præfato axiomate inferebant Priſcillianiſtæ, mendacium, etiam juncto perjurio, non eſſe peccatum. R. verbo *Pauliciani* quoad mendacium, ex quo conſtat à fortiori illicitum eſſe perjurium, quod Deus expreſsè prohibet *Levitici* 19. Tum quia magna eſt irreverentia Deum adhibere teſtem mendacii, quaſi Deus falſitatem teſtificari velit, aut veritatem non cognoſcat: ex quo conſtat nunquàm licere pejerare.

1. Unam eſſe Patris, Filii, & Spiritus ſancti perſonam aſſerebant. R. verbo *Sabellius*.

2. Quaſdam virtutes ex Deo procedere prædicabant, quas Deus habere cœperit, & eſſentia ſua ipſe pærceſſerit. R. Quidquid enim eſt in Deo, eſt Deus, & eſt ab æterno: virtutes Dei ab eſſentia Dei ſunt omninò indiſtinctæ, & unum & idem ſunt cum Dei eſſentia; cæterum non eſſent infinitæ, Deus autem in omni virtute eſt infinitus, alioquin non eſſet Deus, ſi Dei virtutes infinitæ non eſſent: ex quo ſequitur, Deum non poſſe habere virtutes, quas habere cœperit, & eſſentia ſua ipſe præceſſerit.

3. Chriſtum ideò dici Unigenitum Dei aſſerebant, quia ſolus ſit natus ex Virgine, cæterum alios quoque ex ſummo Patre genitos Filios volebant, quorum Chriſtus ſolus fuerit natus ex fœmina, & ideo dictus Unigenitus, quia hanc naſcendi conditionem, alius Filiorum Dei nemo ſuſceperit. R. Ex Evangelio, ubi Verbum *Unigenitum Patris* ab æterno eſſe dicitur, & in tempore ex Virgine natum in carne. Unigenitus dictus, quia ſolus a Patre natus ante omnia ſecula, ſicut ſolus à Virgine in carne genitus in tempore. Nullibi Scriptura de aliis æterni Patris Filiis mentionem facit. Tum quia Verbum eſt infinitum, & totam virtutem generativam Patris adæquat, ex quo ſequitur, Patrem non poſſe habere niſi unicum, æternum, & infinitum Filium.

4. Animam hominis eſſe Divinæ ſubſtantiæ, nec à natura Creatoris ſui, animæ noſtræ diſtare naturam. R. verbo *Nicaritæ*, *Apocaritæ*.

5. Animas, quæ informant corpora olim in cælis peccaſſe, & pro diverſitate peccati, diverſa informarè corpora, virtute aerearum, & ſiderearum poteſta-

teſtatum, ita ut fatalibus ſtellis animas, & corpora hominum crederent eſſe adſtricta. R. Exiis, quæ dicta ſunt contra *Flagellantes*, *Originem*. & *Cæcum*.

6. Animam dividebant in partes, quarum unaquæque diverſæ poteſtati eſſet ſubjecta, ſicut etiam diverſis poteſtatibus corporis membra ſubjiciebant, & duodecim cæli ſignis reſpondere corpora conſtituentes in capite arietem, taurum in cervice, geminos in humeris, cancrum in pectore &c. R. Ex iis, quæ dicta ſunt contra Cæcum; ubi oſtendimus, hominem non eſſe ſubjectum fato, & ſtellis. Animam autem hominis eſſe indiviſibilem nec partes habere, probatur ex ſpiritualitate animæ, cui repugnat principium exſtenſionis, & corruptionis, & conſequenter nequit dividi in partes; habet quidem potentias, ſed ſive ab animæ ſubſtantia diſtinguantur, ſivè non (quod Philoſophis diſputandum relinquimus) tamen ipſæ non ſunt partes animæ, ſed neceſſariæ perfectiones ejus; atque ideò anima in illas dividi non poteſt. Item ut anima poſſet dividi in partes, deberet eſſe compoſita: ſed anima eſt pura ſubſtantia ſpiritualis, & ſimplex, alioquin non poſſet cum corpore in compoſitionem hominis venire, ergo &c.

7. Diabolum nunquàm fuiſſe bonum, non eſſe à Deo creatum, ſed omnis mali eſſe principium. R. verbo *Manichæi*, Diabolum autem eſſe à Deo creatum evincitur ratione Theologica; nam nihil poteſt ſibi dare eſſe. Aſſertas ſoli Deo competit: ſi diabolus non eſſet à Deo creatus, eſſet à ſe, eſſet Deus; ſed unus tantum Deus eſſe poteſt, ergo &c.

8. Damnabant nuptias, & cum adoptivis fœminis habitabant, dicentes non eſſe libertatem turpitudinis, ubi ſervatur pudor Matrimonii; quod in aliquo ſenſu poſſet admitti, ſi in ſano ſenſu ab ipſis acciperetur ratio Matrimonii, aut ſi verum Matrimonium agnoſcerent. Item plaſmationem corporum dicebant diaboli eſſe figmentum, ideò ſemina conceptionum, dœmoniorum opera in mulierum uteris figurari aſſeverarunt; propterea reſurrectionem carnis non eſſe credendam, quia creatio corporis non ſit congruens animæ dignitati. Hinc deducebant, filios promiſſionis ex mulieribus quidem natos, ſed ex Spiritu ſancto eſſe conceptos. Carnes, tanquam cibum immundum rejiciebant in die Dominico, & Natalis Domini jejunabant, & apocryphis Scripruris ſua probabant commenta, quæ deliria potius nuncupanda eſſe, nemo ſanæ mentis non videt, itaut in eorum reprobatione fruſtra ſit immorari. Couſule S. Aug. hæreſi 70.

III. Privatus. Adverſus Privatum hæreticum congregatum eſt Concilium Lambeſitanum nonaginta Epiſcoporum, qui unanimiter eundem damnarunt: quod & præſtitit S. Fabianus Papa, qui Privatum excommunicavit. qui nam autem eſſent Privati errores, non conſtat, potius aliænæ hæreſis ſectator, quam novæ inſtituor creditur. Cum adverſus eundem S. Cyprianus Carthaginenſis Epiſcopus calamum ſtrinxiſſet, ipſe Privatus congregata Pſeudo Synodo eumdem Cyprianum exauctorare eſt auſus, & adverſus eum creavit Pſeudo-Epiſcopum *Fortunatum* Schiſmaticum. Legationem miſit ad Cornelium Papam, quæ ab eodem rejecta fuit.

III. Proclus, Montani ſectator, poſtmodum Montaniſtarum dux, & Cataphrphrygum, vixit circa initium ſeculi tertii. Contra eundem coram Zephyrino Romano Pontifice diſputavit Cajus vir eruditiſſimus, qui plura edidit ſcripta, & Proclum confudit teſte Euſebio Cæſarienſi, Eccleſ. hiſt. lib. 6. cap. 18. Adverſus Proclum etiam ſcripſerunt Miltiades, Apollonius, Serapion Antiochenæ Eccleſiæ Epiſcopus. Ex hoc Proclo ſecta Montaniſtarum dicta eſt *Kataproclum*. Creditur etiam auctorem fuiſſe lapſus Tertulliani. Inter alia docuit Proclus concupiſcentiam carnis, reluctante ſpiritu eſſe peccatum. R. verbo *Calvinus*.

II. Proclianitæ. Appellantur etiam *Prodianitæ*, & *Hermixianitæ*. Emerſerunt circa annum 182. fuerunt natione Galatæ, diſcipuli *Seleuci*, & *Hermiæ* hæreticorum. Utebantur ad ſuos confirmandos errores quodam libro *Sapientiæ* inſcri-

ſcripto, à quodam viro nomine *Sirach* compoſito, longè poſt tempora Salomonis. *Ex S. Aug. hæreſ.* 60. Librum ergo illum, cum libro canonico filii *Sirach*, qui Eccleſiaſticus dicitur, quod *Sapientiæ* etiam nomine ſæpius donatur, hæretici illi confundebant, aut ejus loco ſubrogabant, ut conjectari fas eſt.

1. Negant Chriſtum veniſſe in carne, & eſſe de Virgine natum. R. verbo *Eutyches*, *Albanenſes*.

2. Negant futurum judicium. R. verbo *Borboriani*.

3. Negant reſurrectionem carnis. R. verbo *Baſilidiani*.

4. Illum locum Exechielis de quatuor animalibus perperam accipiunt, interpretantes per Leonem Regem paſtorum, per Vitulum Regem Æpyptiorum, per Aquilam Regem Romanorum, per Hominem verò, piiſſimorum denotari ſimilitudinem arbitrantur.

V. Proculus, licèt hæreſis inventor non fuerit, ſed tenaciſſimus Arianiſmi profeſſor ſolummodo extiterit, nihilominùs ſilentio præteriri non debet; ſiquidem cum odio fidei Catholicæ, rapaci ſacrilegaque manu cuncta depopulari auſus fuerit, de pallis Altaris ſibi camiſias, & femoralia faciens in tanti ſceleris pœnam fruſtatim comedens linguam, in brevi turpiſſima conſumptus eſt morte. Ex Bar. ann. 456.

XV. Procopius Rasus, Pſeudo Presbyter, ac præcipuus Thaboritarum dux, circa annum 1411. una cum *Nicolao de Pebiſſimon* eorundem Thaborenſium prætenſo Epiſcopo, impias & horrendas blaſphemias in ſacroſanctam Euchariſtiam, Doctores Eccleſiæ, & ſancta alia Catholicorum dogmata evomit, quæ omnia horrendum hic eſſet recenſere, aperit tamen, & confundit Joannes de Perzibram, vir doctus, & magnæ quondam apud Thaboritas auctoritatis, ſed ab ipſis deficiens, ad ſaniorem frugem, & veram Romanam Eccleſiam eſt regreſſus, ut videre eſt apud Coclæum in hiſtor. Huſſit. lib. 6.

II. Prodicus. Ex pravo genere Carpocratis circà annum 120. propagata eſt Adamitarum ſecta, cujus auctor fuit Prodicus, qui inter omnes hæreticos fœdiſſimus, Carpocratianorum, & Gnoſticorum deliramenta ſecutus, alia de novo addidit, de quibus actum verbo *Adamitæ*. Quatuor elementa, Solem etiam & Lunam Deos eſſe dicebat. Ex Thoderet. hæret. fab. lib. 1.

Protopaschitæ. Iidem, ac Sabbatiani. Vide *Sabbatius*.

XVI. Protestantes. Plura de Proteſtantibus circa appellationes, revolutiones, conjurationes ab ipſis factas, & etiam circa eorum ad invicem diſſenſiones, videre eſt apud Spondanum ab anno 1529. uſque ad 1609. hìcque ad rem recolendum, quæ verbo *Confeſſioniſtæ* notavimus. Proteſtantes itaque, ſivè Confeſſioniſtæ dicuntur qui ſunt de ſecta Lutheri, vel ex eà pullulantes alii Novatores hæretici, qui Confeſſionem Auguſtanam profitentur & tenent, de qua Confeſſione Auguſtana, ſub nomine *Confeſſioniſtæ* egimus. Igitur cum Carolus V. Imperator pacificandæ Germaniæ ſtuderet, ut unitas ſubditorum vires Turcis Hungariam invadentibus opponeret, dura neceſſitate coactus, decretum edidit in Comitiis Spiræ, quo præcipiebat, ut ubi edictum, quod promulgari fecerat contrà Lutherum, debitam obedientiam obtinuiſſet, firmum ita maneret: ubi autem prævaluiſſet hominum pervicacia, nihil uſque ad futurum Concilium innovaretur; proſcriptis interim cæteris erroribus; ſcilicèt Sacramentariorum, & Anabaptiſtarum, & injuncto præcepto Miſſas ubique celebrandi. Contrà hoc Cæſaris decretum poteſtati ſunt varii principes cum quatuordecim civitatibus defendentibus conſcientiæ libertatem, ſeu liberam religionis electionem, uſque ad Concilium, & ab hoc proteſtationis actu, ann. 1529. *Proteſtantium* nomen ortum habet. Poſteà in Comitiis Auguſtanis oblata fuit Imperatori Proteſtantium Confeſſio adherentibus aliis, & Proteſtantium nomen propagatum. Nam *Proteſtantes* dicti ſunt cæteri deinceps eiſdem adhærentes, & ſequentes Melancthonis *Confeſſionem*, *Auguſtanam* dictam, à Catholicis omnibus meritò repulſam, & explosam. Quamvis autem, ut innuimus, *Proteſtantes* dicti fuerint

rint à proteſtatione Spiræ facta, & Confeſſione, ut illi vocant, fidei Auguſtanæ poſtremis tamen hiſce temporibus, hoc vocabulo ſcriptores appellavere quaſcumque Lutheranorum, & Calviniſtarum ſectas, quæ licèt in doctrina fidei intèr ſe diſcrepent, ùt optime demonſtrat ſapientiſſimus Boſſuetus Meldenſium Epiſcopus, in ſua eruditiſſima Hiſtoria variationum hæreſum Proteſtatium; in hoc tamen ſpuriæ fidei articulo, qui Proteſtantium eſt conveniunt, nimirùm, ſe miſſos à Deo ad reformandam Eccleſiam. Hinc aliis nominibus vocantur, *Novatores*. *Sectarii*, *Reformatores*, *Evangelici*, ſeu potiùs dicendi *Deformatores*, & *Pſeudo-Evangeliſtæ*. Solemne eſt illis aſſerere ſuam, non illam Catholicorum eſſe veram Chriſti Eccleſiám; eandem reformatam falſo nomine vocant, obſtinatè defendunt. In hoc fundamentali veluti dogmate, ſi erroris convincantur, utique & noſtra & illorum cauſa finita erit, cum enim penès veram Chriſti Eccleſiam infallibile ſit controverſiarum fidei judicium; ac hujuſmodi decretoriâ pronunciandi poteſtate polleat; ſemel admiſſo ſolam Romanam Eccleſiam, (id eſt, quæ ſub Romani Pontificis magiſterio per univerſum Orbem diffunditur) veram eſſe Chriſti Eccleſiam: ſtatim hoc unico ictu omnia illorum perperverſa dogmata corruere neceſſe eſt, utpotè quæ veræ Eccleſiæ fidei opponuntur. Igitur opere pretium eſt, ut limites præſcriptæ brevitatis tranſgredientes, in hoc fundamentali principio paulò longiùs immoremur, demonſtrando nimirùm ſolam Romanam Eccleſiam, non verò Proteſtantium ſocietatem, veram eſſe Chriſti Eccleſiam. De vera Eccleſia, & ejus notis conſule Franciſcum Leytam Soc. Jeſu in Synopſi de Eccleſia militante; nos autem minùs prolixè, quæ ſatis eſſe opinamur, ſubiicimus.

Probatur ergo Romanam Eccleſiam unam, unicam, & veram eſſe Eccleſiam. Illa ſola eſt vera Chriſti Eccleſia, quæ ſola habet veræ Chriſti Eccleſiæ notas, ſivè proprietates; atqui ſola Ramana Eccleſia, ſumpta pro univerſo Fidelium cœtu, qui adhæret Romano Pontifici tanquàm legitimo Petri ſucceſſori, & Chriſti in terris Vicario habet veræ Eccleſiæ notas. Intèr varias ſiquidem à diverſis aſſignatas veræ Eccleſiæ Chriſti notas, inſigniores & præcipuæ (ad quas Bellarmino teſte de notis Eccleſiæ lib. 4. reducuntur cæteræ) ſunt quatuor iſtæ, nimirum quòd ſit *Una*, quòd ſit *Sancta*, quod ſit *Catholica*, quòd ſit *Apoſtolica*; atqui ſolas Romana Eccleſia has habet notas, cum ſit *Una*, *Sancta*, *Catholica*, *Apoſtolica*, non ſic ſocietas Proteſtantium, ergo &c. Minor, in quà tota difficultas ſita eſt, ſic per diſtinctos paragraphos demonſtratur,

Eccleſia Romana *Una eſt*, non ſic ſoſocietas Proteſtantium. Probatur prima pars. Quia unitas, quæ eſt nota, & caracter veræ Eccleſiæ, in tribus potiſſimùm conſiſtit: nempe in univerſali fidei & Doctrinæ conſenſu, ſimili ubique regimine, & communione cum uno capite viſibili Romano Pontifice; atqui hæc tria occurrunt in Eccleſia Catholicorum; eſt enim una unitate capitis, cum omnia ejus membra uniantur ſub uno, & eodem viſibili capite Romano Pontifice, eique pareant, ut Paſtori ſupremo, & legitimo Chriſti Vicario: eſt una unitate, ſeu ſimilitudine regiminis; omnes enim particularium Eccleſiarum Fideles ſubditi ſunt ſuis Paſtoribus, Epiſcopis, quos Chriſtus poſuit regere Eccleſiam ſuam, quam acquiſivit Sanguine ſuo; eſt una unitate fidei & doctrinæ, cum in ea eandem fidei doctrinam, ubique & ſemper fideles profiteantur omnes. Ergo &c.

Probatur ſecunda pars, nempè Reformatorum Eccleſiam non habere hanc unitatem. Ac primò non habent illi confeſſionem in doctrina Non habent quidem in arculis, ſeu dogmatibus fidei. Nam ut de multis taceamus, in quibus infinitæ propemodum fuere variationes, tum apud Lutheranos, tum apud Calviniſtas, ſicut eruditè & eloquentèr demonſtravit Boſſuetus prælaudatus, unum dumtaxat articulum præſentiæ Chriſti realis in Euchariſtia, in cæterorum exemplum hic attingimus. Anno 1631. in Pſeudo-Synodo nationali Chårentoniana, noſtri Reformatores decreto ſolemni ſanciverunt fœdus, & pacem cum Lutheranis Confeſſionis Auguſtanæ, nihilque eſſe in eorum cul-

cultu, quod perfectæ unioni, atque eorundem Sacramentorum participationi obſtare poſſet, declaraverunt. Hinc Dallæus in Apologia hujus Synodi, cap. 7. & in Epiſtola ad Monglatium, fatetur doctrinam de præſentia reali nullum continere venenum, nec eſſe contrariam pietati, ac gloriæ Dei. Quæ porrò in hoc articulo conſenſio? Antè hanc Synodum palam dicebant, hoc momentum eſſe unicam ſuæ ab Eccleſia Romana ſeparationis cauſam. In actis eorum, ut vocant, Martyrum, quid frequentiùs legitur, quàm ob ſolam realitatem, tot ſuſtineri tormenta, per quam ipſius fidei, & pietatis fundamentum ſubverti exiſtimabant? Quid ſæpiùs in eorum libris legimus, quàm horrendam eſſe Catholicorum doctrinam, quos *Cyclopas*, hoc eſt carnis humanæ voratores, *Antropophagos*, paricidas, humanæ Chriſti naturæ, & ejus aſcenſionis in cælum hoſtes & inimicos, Idololatras vocant? Quid etiam, à nobis alienos magis unquam fecit, & facit proteſtantes, quam repudiata ab illis Catholica doctrina præſentiæ realis in Sacramento Euchariſtiæ? Ita ut plurimi ex ipſis ingenuè confeſſi fuerint, facilè nobiſcum in aliis omnibus conſenſuros, ſi præſentiæ dumtaxat ſpiritualis opinionem non damnaremus.

Non habet conſenſionem in Confeſſionibus, quæ variæ ſunt, & contrariæ apud Lutheranos, & Calviniſtas. Lutherani, ſeu defenſores ſenſus literalis, primam ediderunt anno 1530., quæ Auguſtana dicta eſt. Poſteà anno 1537. articuli Smalcaldenſes collecti fuerunt, qui Concilio Tridentino quod Mantuæ a Paulo III. indictum fuerat, offerri debebant. Alia deindè, quæ dicta eſt Saxonica, Synodo Tridentinæ oblata anno 1551. Alia Vvittembergenſis anno ſequenti eidem Concilio pariter oblata; quæ quidem omnes, licet inter ſe in plurimis contrariæ, ab univerſa tamen Reformatorum ſocietate ſubſignatæ fuerunt; ita ut in eadem Saxoniæ Provincia, intra decem annos prodierint contradictoriæ ſententiæ publico nomine, decretiſque publicis conſignatæ de re omnium graviſſima. Nam in Synodo Dreſdenſi anno 1571. communi conſenſu rejecerunt ſententiam Brentii, Illyrici, & aliorum de perſona Chriſti, & tamen illam ipſam ſententiam, tametſi priùs à ſe damnatam, publicè receperunt in libro Concordiæ; & tam Synodus, quàm ipſa Concordia, Vvittembergæ impreſſa fuerunt, publica auctoritate.

Defenſores autem ſenſus figurativi, aliam quoque Carolo V. eodem tempore obtulerunt fidei Confeſſionem, quæ vocatur Argentinenſis. Parùm & illa ſuis placuit. Helvetii quatuor ſucceſſivè ſcripſerunt. Galli, & Gebennenſes ſuam quoque peculiarem habere voluerunt. In Anglia duæ etiam eodem fermè tempore viſæ ſunt, & duæ aliæ ſub nomine Eccleſiarum Scotiæ. In Belgio fuit etiam conſcripta alia, quæ in Synodo Dordracena approbata fuit: nec defuit ipſis etiam Polonis ſua, quæ in Synodo Sendomirienſi edita eſt anno 1570. Legi poſſunt omnes illæ Confeſſiones variæ, in unum corpus collectæ, Typis excuſæ Genevæ apud Petrum, & Jacobum Choijet anno 1612. In hac porrò tanta dogmatum, & Confeſſionum fidei varietate, quæ conſenſio eſſe poteſt? Nulla plane. Hinc mirum non eſſe debet, ſi Proteſtantium ſocietas ex variis, innumerabilibuſque ſectis coaleſcat: Hoc enim contingere ſolet omnibus hæreticis, ut vix nati, in plures ſectas ſcindantur, ac dividantur, ut obſervarunt ex ſanctis Patribus illi, qui ex profeſſo calamum contra ipſos ſtrinxerunt. Sanctus Irenæus lib. 1. cap. 21. & ſequ. narrat hæreſim Simonis primi hæreſiarchæ mox diviſam, & indè natas eſſe ſectas *Mænandriancrum*, *Saturnianorum*, *Baſilidianorum &c.* Item libro 1. capitulo 5. ſcribit de Valentinianis, quod cum eſſent plurimi, vix duo, aut tres inter ſe conveniebant in omnibus dogmatibus. De Donatiſtis ſcribit Auguſtinus lib. 1. de Baptiſ. cap. 6. hæreſim Donatiſtarum in multa minutiſſima fruſta conſciſſam fuiſſe ſuo tempore. Marcionitas mox diviſos fuiſſe, & indè natos *Lucianiſtas*, *Apellianos*, *& Severianos* docet Epiphanius lib. 1. contra hæreſes. Montaniſtas diviſos eſſe in *Pepuſianos Arthotyritas*, *Phrygiaſtas*, ſcribit idem Epiphanius

phanius lib. 2. Manichæos quoque in ſectas diviſos, teſtatur Auguſtinus lib. 1. de hæreſibus cap. 46. Meſſalianos autem diviſos in *Martyrianos*, *Satanianos*, *Enthuſiaſtas*, docet Epiphan. hæreſi 80. Ariani mox diviſi ſunt in *Acacianos*, *Macedonianos*, *Eunomianos*, ut patet ex Rufino lib. 10. hiſt. cap. 25. Iidem etiam Ariani ſingulis ferè annis fidem mutabant, ut ſcribit Hilarius in utroque libro ad Conſtantium; & ita de aliis hæreticis, ac præcipuè Lutheranis, & Calviniſtis. Nulla ergo datur conſenſio in Confeſſionibus, apud hæreticos, qui in tot diviſi ſunt factiones.

2. Proteſtantes non habent regimen ſimile, & caput viſibile, quemadmodùm Catholici habent Romanum Pontificem: aliud quippè regimen eſt apud Lutheranos, aliud apud Calviniſtas. Inter Lutheranos etiam non idem eſt regimen, ut videre eſt in Germania, ubi diverſæ prorsùs ſunt Eccleſiarum adminiſtrationes. Calviniſtæ nullam habent Hierarchiam, apud quos nulli ſunt Epiſcopi, nulli Preſbyteri, nulli tandem ex ipſis agnoſcunt Epiſcopum Romanum, tanquam centrum unitatis, cum quo ſervent communionem tantoperè neceſſariam in Corpore Chriſti, quod eſt Eccleſia, quodque ipſi dilacerant.

Eccleſia Romana ſancta eſt, non ſic ſocietas Proteſtantium. Probatur, quia Sanctitas, quæ eſt nota propria, & ſingularis Eccleſiæ Chriſti, poſita eſt præſertim in tribus, ſcilicèt in ſanctitate Doctrinæ, & profeſſionis, in ſanctitate eorum, qui primùm eam fundaverunt, in gloria miraculorum, quibus unitatem, & ſanctitatem Chriſtianæ Eccleſiæ confirmavit Dominus; atqui ſocietas Catholicorum triplicem illam habet ſanctitatem: habet inquam ſanctitatem, doctrinæ, & profeſſionis, quia nihil docet, quod non ſit ſanctiſſimum: de fide, nihil proponit credendum, niſi vel ſcriptum ſit in ſanctis libris, vel conſtanti, ac perpetua traditione ad nos tranſmiſſum, ac Conciliis definitum: unicum Deum in ſpiritu ac veritate colit: verum agnoſcit mediatorem Dei & hominum, hominem Chriſtum Jeſum; & ſi quos in cultu Dei uſurpat ritus, non alio fine hoc præſtat, quàm ut mentem hominum ad cæleſtia erigat. Nos enim qui ſenſibilem habemus naturam, & ſenſibus ad intelligendum utimur, ſenſibilibus etiam Divini cultus inſtitutionibus, faciliùs ad inſenſibilia excitamur. Hac ratione in lege veteri ipſe Dominus ritus, & ceremonias inſtituit, quibus ab hominibus coleretur; quas tamen Eccleſiæ ſuæ rationabiliter inſtituendas permiſit, propter Chriſtianæ Eccleſiæ dignitatem in comparatione ſynagogę. Nam ſervis, ceremonialis ordo inſerviendi Dominis, etiam in humani cultus ratione præſcribitur, ſed non filiis: quibus quidem, etſi neceſſarium ſit parentes externè colere, modus tamen iſte, vel ille colendi, liber eſt, quia liberi ipſi ſunt. Sumus autem nos filii liberæ, non ancilliæ ut antiquus populus. Vide D. Thom. 1. 2. qu. 108. art. 1. & 2. Inſuper, non aliam habet Eccleſia moralem doctrinam, quam, quæ à Chriſto Apoſtolis, & SS. PP. tradita eſt, cætera verò, quæ diſputantur de rebus Divinis, tanquam probabiliter ex revelatis deducta, rationalique lumine, fide elevato conſentanea, laudat, & commendat; quatenùs ad Deum magis cognoſcendum, operaque ejus dignoſcenda, & diſcernenda faciunt; atque quatenùs ad tuendam fidem a calumniis hominum ſunt opportuna. Cogitationes autem hominum, vehementer damnat & improbat, ſi in his diſputandis à recta fidei, vel morum regula deviare contingat. Præterea illa doctrina eſt ſancta, quæ talis eſt virtutis & efficaciæ, ut ipſa ſanctitatem & ſapientiam hominibus inſpiret: ac convertat animas; atqui talis eſt doctrina, quam profitetur Eccleſia Catholica. Norunt enim omnes, quos progreſſus fecerit in univerſo Orbe, ſtatim atque annuntiata eſt; & quidem nullis hominum ſuffulta præſidiis, per Apoſtolos externa ſpècie contemptibiles, ſine vi, ſine ulla arte, aut verborum pompa; quanquàm ea doceret, quæ naturæ dura planè ſunt, & adverſa, ac longo uſu obfirmatos in vitio reperiſſet hominum animos. Neceſſe igitur eſt, Divinam plane eſſe ſanctitatem doctrinæ, quæ tantam vim habuit, & efficaciam.

Non

Digitized by Google

Non ita certè in ſectis hæreticorum. Nullum enim ferè eſt flagitii; ac turpitudinis genus, cujus culpabiles non fuerint veteres Gnoſtici, Carpocratiani, Montaniſtæ, ut videre eſt apud ſacros Annaliſtas. Nonnè & ipſi Reformatores noſtri, ex religione ſuſtulere quæ dura ſunt, & oneroſa jejunia, carnis macerationes, vota &c. Catholicos, ex religioſo imaginum cultu, Idololatriæ arguunt; Confeſſionem auricularem, crudelem carnificinam vocant; Summum Pontificem, Antichriſtum appellant. Quid plura? Docent. 1. Deum eſſe auctorem peccati. 2. Deum ab æterno certos homines ad damnationem prædeſtinaſſe, ſinè ulla ipſorum culpa. 3. Chriſtum non eſſe mortuum pro omnibus. 4. Chriſti Corpus non eſſe præſens in Euchariſtia. 5. Filios Fidelium ſalvari ſinè Baptiſmo. Hæc à Calvino, & Calvini ſectariis. Inſuper ſimul à Luthero, & Calvino docetur. 6. Hominem, liberum non habere arbitrium. 7. Dei mandata impoſſibilia eſſe. 8. Bona opera nullius eſſe meriti. 9. Solam ſufficere fidem. Hæccinæ eſt doctrina ſancta, immaculata, & ad convertendos, ac ſanctificandos homines apta? Imò impia, blaſphema, & ad pervertendos, perdendoſque Fideles ab inferis excitata.

Habet Eccleſia Romana ſanctitatem in primis ſuis fundatoribus. Habet enim in Chriſto, qui eſt primus auctor, fons & origo totius ſanctitatis & juſtitiæ. Habet in Apoſtolis, & SS. Patribus, qui contrà ſingulas hæreſes ſuorum ſeculorum dimicaverunt. Habet in Martyribus, qui firmo & conſtanti animo, pro Chriſto occubuere. Habet in tot Epiſcopis & Paſtoribus; in tot Religioſorum Ordinum Inſtitutoribus, eximiæ virtutis ac pietatis: nihil verò tale apud ſe eſſe probare poſſunt Proteſtantes. Proferre non poſſunt pro auctoribus ſuarum reſpective ſectarum, niſi homines flagitioſos, libertinos, ac voluptatibus deditos, ut patet Lutheri, Calvini, Zuinglii, Bezæ & aliorum vitas percurrenti. Quis valeat abſque rubore eorundem vitia & exceſſus in apertam lucem deducere? At charitate potiùs, quàm exprobratione invitandi ſunt hæretici, ut ad communis matris Eccleſiæ ſinum, undè receſſerunt, ſe ſe recipiant. Quapropter hæc & ſimilia ſilentio præterimus. Dolemus ſuper ipſos, & in Domino hortamur, ut ſaltem animadvertant, ſe doctrinarum ſuarum non alios fontes oſtendere poſſe, niſi hominum liberas cogitationes; atque ut ſeriò examinent, an eorum inſtitutores coluerint concupiſcentiam carnis, concupiſcentiàm oculorum, & ſuperbiam vitæ; ſi enim tales fuerunt, ut verè fuerunt, horrendum erit tales homines electos arbitrari à Spiritu Sancto, ad reformationem Eccleſiæ.

Habet ſanctitatem doctrinæ, miraculis à Deo confirmatam, imò ſola eſt Eccleſia Romana, quæ vera habuerit miracula, & tam indubitata, ut ab ipſis etiam noſtris adverſariis negari non potuerint. Habuit primo ſeculo miracula Chriſti & Apoſtolorum, in ſacris libris numerata. Secundo ſeculo, miracula militum Chriſtianorum in exercitu Marci Antonini Imperatoris, quæ referuntur à Tertullliano in lib. ad Scapulam, cap. 4. & Apologetyci cap. 5. ab Euſebio lib. 5. hiſt. cap. 5. Tertio ſeculo, miracula Gregorii Thaumaturgi apud S. Baſilium, lib. de Spiritu ſancto c. 29. apud S. Gregorium Niſſenum in vita ejus, apud S. Hieronymum lib. de Viris Illuſtribus. Quarto ſeculo, miracula Antonii, Hilarii, Martini, Nicolai, apud S. Athanaſium, Hieronymum, Sulpitium. Quinto ſeculo miracula, quæ deſcribuntur, à S. Auguſtino lib. 22. de Civit. Dei, cap. 8., & quæ ſuo tempore Carthagine, & Mediolani contigiſſe narrat. Sexto ſeculo miracula, quæ narrantur à Sancto Gregorio Magno in ſuis Dialogis, & multa alia, ſicut Annales Eccleſiaſticos percurrenti conſtare facilè poterit. Miracula adeò certa, adeò ſtupenda - omninò diſſimulare non potuerunt Magdeburgenſes in ſuis Cenſuris, quibus priorum Eccleſiæ ſeculorum hiſtoriam ſuo modo complexi ſunt. In ſingulis enim Centuriis, cap. 13. notant, ac referunt ex auctoribus illorum temporum varia miracula; imò plura in ſingulis ſeculis inveniuntur, in confirmationemm præcipuorum

rum capitum doctrinæ Catholicæ qualia ſunt Confeſſio Sacramentalis, præſentia realis Chriſti in Sacramento Euchariſtiæ; Invocatio Sanctorum, ſanctarum Reliquiarum, & Imaginum cultus. Ipſi etiam ejuſmodi titulos præfigunt; & quamvis poſteà ſubjungant, illa omnia meras fuiſſe dœmonum præſtigias, aut falſas narrationes; nihil tamen afferunt, quo id probent, niſi quòd hæc miracula pugnent cum novis Lutheri, & Calvini placitis. Si ea prudentia, eaque humilitate, quæ decent hominem Chriſtianum, res conſiderarent, non ſine rubore rejicerent tot tantorumque hominum, qui illa teſtantur, fidem & veritatem; quamvis vellent non jam pietati, ſed humanæ modeſtiæ juribus ſubeſſe. Nam vel inter Gentes ea habita eſt viris apud eos commendabilibus, veneratio.

Verùm, ſi hæc omnia rectè perpendantur, facilè apparebit ex omnibus planè circumſtantiis, vera procul dubio fuiſſe miracula, quæ à tot, & tam ſanctis viris, tam frequenter facta ſunt, in teſtimonium fidei, quam nunc quoque eandem cum ipſis profitemur; ac proinde, illa merito reponi à S. Auguſtino lib. de Utilitate Credendi cap. 17. & lib contrà Epiſtolam fundamenti cap. 4. inter illa ſocietatis Chriſtianæ, *Clariſſima vincula*, quibus dicebat ſe ſe teneri in Eccleſiæ Catholicæ ſinu. Hinc eſt etiam, quod Richardus à S. Victore, lib 1. de Trin. cap. 2. Dominum ſic alloqui non dubitat. *Domine, ſi error eſt* (quod credimus) *à te ipſo decepti ſumus: iſta enim in nobis tantis ſignis, & prodigiis confirmata ſunt, & talibus, quæ non niſi per te fieri poſſunt*. Ubi autem ſunt miracula, ibi & vera fidei doctrina: Deus quippè miraculorum auctor, mendacii & erroris teſtis, & aſſertor eſſe non poteſt.

Norunt & ipſi prætenſæ Reformationis auctores, quantùm ponderis habeant miracula, ad comprobandam veram Eccleſiam, ut non dubitaverit Lutherus, ab illis iterùm iterumque aliquod ſuæ doctrinæ præſidium emendicare, de tota Eccleſia Romana, ſuo judicio, triumphaturus, ſi vel unicum impetraſſet. Itaque, teſte Cochlæo in vita Lutheri, dum quemdam nomine *Neſenum*, in Albi ſubmerſum comperiſſet, ſpei plenus accurrit, preces prolixas ingeminat, ſed nihil proficit; ſacra carmina demortui auribus inſuſſurat, ſed & hæc ſurdo canit: denique cum nihil intentatum relinqueret, ut a cadavere vocem aliquam, aut motum extunderet. non aliud, quam ſpectantium riſum, & opprobria impetravit. Hæc, & alia ſimilia ſunt miracula, quæ in confirmationem ſuæ doctrinæ, proferre poſſunt Proteſtantes. Quamobrem illis illudebat Eraſmus, aliàs non bonæ notæ vir, dicens, Reformatores iſtos Eccleſiæ ſanare non potuiſſe nec equum claudum.

Eccleſia Romana Catholica eſt, non ſic ſocietas Proteſtantium. Probat. Quia, ut Eccleſia Romana ſit verè Catholica, ſatis eſt quod illa Fidelium ſocietas, quæ Romano Pontifici, ut capiti ſuo adhæret, ſit vere univerſalis, hoc eſt ſemper fuerit, & in omnem locum diffuſa: atqui talis eſt ſocietas, de qua agitur. Ac primò quindem, ſemper fuit illa ſocietas, quam Chriſtus ipſe fundavit, cum voluit primum inter Apoſtolos Petrum ſedere, ejuſque ſucceſſores, primos eſſe inter Epiſcopos. Tum quia ſemper, & omnibus ſeculis ſpectata eſt illa communio cum Sede Romana, tanquam ſignum veræ ac Catholicæ Fidei certiſſimum. Deinde in omnem locum diffuſa eſt illa ſocietas, Tum quia veram fidem SS. Patres, qui declarant Eccleſiam Chriſti in totum terrarum orbem eſſe diffuſam, eandem cum Epiſcopo Romano, communione conjunctam eſſe aſſeverant. Ita S. Irenæus. Tertullianus, S. Cyprianus, S. Optatus, & S. Auguſtinus. Tum quia, re vera ſocietas quæ Romanum Pontificem agnoſcit ut caput ſuum, in omnes hujus Orbis partes late diffunditur, eſt in Oriente apud Indos, apud Perſas, apud Sinenſes, Japonitas, Siamenſes, & in omnibus ferme Inſulis maris. In Occidente apud utriuſque Americæ incolas, & in tota Europa, in cujus majori parte florentiſſima eſt, quanquam in quibuſdam aliis partibus perſecutionem patiatur. In meridie habuit olim illuſtriſſimas Sedes,

& no-

& noviſſimas, frequenti Epiſcoporum numero Synodos; & licèt nunc à Barbaris occupentur hæ regiones, habet tamen & ſuos in his fideles, qui hujus antiquæ fidei etiam nunc ſunt cultores. Nec eſt quod recentiores miniſtri hanc univerſalitatis, ſeu Catholicitatis notam, Eccleſiæ Romanæ negare contendant, eò quia diffuſa non eſt in Anglia, Scotia, Provinciis fœderatis, Dania, Svecia, majori parte Gærmaniæ, Tranſylvania, Moldavia, Valacchia, Ruſſia, Moſcovia; vixque occurrit eadem àpud Græcos, Armænos, Ægyptios, Abiſſinos &c. Refelluntur enim quia diffuſio illa Eccleſiæ in omnem orbem terrarum, ad illius Catholicitatem requiſita, non ſtrictè & in rigore metaphyſico, ſed mortaliter ſumenda eſt, hoc eſt, pro majori parte orbis terrarum, & precipuis mundi partibus: quemadmodum enim, cum Scriptura, Jerem. 34. & Danielis capite 2. dicit Regem Nabuchodonoſorem occupaſſe omnia Regna terræ, & Daniel. cap. 2. & 8. Allexander dicitur Imperatus univerſæ terræ, non eo ſenſu intelligenda eſt, quaſi alteruter Imperator in univerſo Orbe regnaturus eſſet, cum numquam id contingerit: imò Alexander mediam ad ſummum partem Aſiæ ſubjecit, in Europa autem, & Africa longe minores provincias occupavit; ſed ſignificat tantum, utriuſque Imperatoris dominationem, in plurimas terrę partes diffuſam fuiſſe. Hanc diffuſionem Eccleſiæ, non alio modo intellexerunt SS. PP. atque inter alios S. Auguſtinus, qui docet Eccleſiam ſuo tempore nundum ubique conſtitutam, neque ad extremum terræ venturam antè finem hujus mundi, ut videre eſt in Epiſt. 93. alias 98. & aliis locis.

Eccleſia Romana Apoſtolica eſt, non ſic ſocietas proteſtantium. Probatur. Apoſtolica dicitur Eccleſia, quæ ab Apoſtolis originem ducit, eandem cum ipſis doctrinamp rofitetur, & cujus Paſtores legitimam miſſionem & ſucceſſionem habent ab Apoſtolis, non interruptam; at qui hujuſmodi conditiones reperiuntur in Eccleſia Romana. Ac primò quidem. Eccleſiam Romanam eandem eſſe cum Eccleſia quinque priorum ſeculorum quam verè Apoſtolicam fuiſſe, non diffitentur adverſarii, patet, tum ex unione ipſius cum Papali Cathedrâ, quam ut teſſaram, & centrum communionis Eccleſiaſticæ habuit tota antiquitas. Tum ex publica ipſius profeſſione, qua ſupremum Eccleſiæ univerſalis tribubal in cauſis fidei, & religionis diiudicandis agnoſcit; hæc enim duo potiſſimum ſpectari debent in Eccleſia veteri, nempe unitas capitis, & auctoritas Eccleſiæ, quam propugnant Catholici, ut maximè neceſſariam ad fidei conſervationem.

Patet etiam ex eo, quòd ſi à priori Apoſtolica Eccleſia, noſtra defeciſſet ſocietas, ſi facta fuiſſet in ea aliqua mutatio, certè aliqua ex iis, quæ in omni inſigni mutatione obſervantur, demonſtrari poſſent, ſcilicet auctor hujus defectionis prætenſæ, vel novum aliquod dogma, vel tempus quo cœpit, vel locus ubi cœpit, vel quis eam initio oppugnaverit; vel denique exiguus ab initio cœtus, ex quo cœperit, & unde paulatim aliorum acceſſu creverit: hæc enim omnia poſſunt deprehendi in illa celebri, & glorioſa Eccleſiæ mutatione, cum auctore Chriſto, à ſtatu veteris tranſiit ad ſtatum vovi Teſtamenti. At qui defectionis hujus ab Eccleſiâ priſtina, atque inſignis mutationis in noſtra ſocietate, nullum ex prædictis ſignis proferri poteſt ab adverſariis noſtris, ergo &c. Sed etiam mirum imò ſtupendum eſſet, quod, cum de Eccleſia Chriſti tot tantaque fuerint antiquitus prænuntiata, mutationem tamen, quam hæretici blaterant, & defectionem nemo prænuntiaverit. Defecturam Synagogam, ſacræ veteris Teſtamenti paginæ paſſim loquuntur. An minoris prætii Eccleſia Chriſti, ut caſus adeo turpis de illa ſileretur? Imo æternum duraturam, utrumque Teſtamentum docet nos; atque ipſius Teſtamenti Divini auctor, nobiſcum ſe manſurum promiſit, uſque ad conſummationem ſeculi. Credimus illi. nam cælum, & terra tranſibunt; verba autem ejus non præteribunt.

Secundo, ſocietàtem, noſtram Apoſtolicam eſſe ratione doctrinæ, ab Apoſtolis

ſtolis ad nos uſque derivatæ, duplici via oſtendi poteſt. Primò comparando noſtræ fidei capita cum illis, quæ quinque prioribus ſeculis vetus & Apoſtolica Eccleſia propugnavit, & oſtendendo, eandem planè, illis & nobis eſſe fidem, quod facili negotio præſtant Catholici, ubi de ſingulis capitibus diſputant cum Novatoribus. Secundo poteſt oſtendi ex ipſis noſtris adverſariis, qui non diſſimulant ſe ab antiqua Eccleſia diſſentire in illis capitibus, quæ fatentur nobis cum antiquis eſſe communia. Sic V. G. Calvinius lib. 3. Inſtit. cap. 4. num. 38. ait. *Omnes fere veteres, quorum libri exiſtunt, ubi de ſatisfactione agitur, aut hac in parte lapſos fuiſſe, aut nimis aſpere & durè locutos.* Ibidem cap. 5. num. 10. dicit: *Ante mille, & trecentos annos uſu receptum fuiſſe, ut precationes fierent pro defunctis, ſed in errorem lapſos eſſe veteres.* Ita etiam loquitur circa cœlibatum Sacerdòtum, circa pœnitentiam publicam, quæ olim in Eccleſia vigebat, circa jejunium Quadrageſimale; & ait, veterum auſteritatem immodicam, & ſuperſtitionem circa hæc capita, nullatenùs excuſari poſſe; neque ipſi Auguſtino parcendum exiſtimàt, quem aliàs tamen tanti facere videbatur, quòd nempe votum matris, de Sacrificio pro ſui memoria & requie offerendo adimpleviſſet, contra (ut ait) Scripturæ normam Prætermittimus alia multa, quæ paſſim occurrunt apud Calvinium, & multos alios recentiores; quibus omnibùs conſtat Eccleſiam Romanam, Apoſtolicam eſſe, quia priorum Eccleſiæ Chriſti ſeculorum doctrinam, ab Apoſtolis derivatam, quam Novatores explodunt, firmiſſime, & invincibiliter defendit, & tuetur.

Tertio. Paſtores Romanæ Eccleſiæ legitimam habere miſſionem, patet. Tum quia legitima miſſio nihil aliud eſt, quam vocatio, ſeu ordinatio ad miniſterium Eccleſiaſticum, facta per impoſitionem manuum Epiſcopalem; qualis legitur in Scripturis ab Apoſtolis uſurpata, cum miniſtros ordinarunt. Actor. 6. ad Tim. 1. & 5., ad Titum 1. qualis etiam ſemper in Eccleſia fuit adhibita, ut optimè oſtendunt Theologi, ubi de Sacramento Ordinis. Tum quia, quoties in aliqua ſocietate perfecta eſt ſubordinatio miniſtrorum, & membrorum cum capite, toties eſt legitima Paſtorum ejuſdem ſocietatis miſſio; ut enim hæc legitima ſit, ſatis eſt, quod ſiat ab habentibus legitimam auctoritatem: atqui in ſocietate Catholicorum, eſt perfecta ſubordinatio miniſtrorum & membrorum cum capite, ergo &c.

Quartò. In Eccleſia Romana vigere ſucceſſionem non interruptam Paſtorum, præſertim verò Romanorum Pontificum, patet Eccleſiaſticos Annales percurrenti. Tum quia ſana & ſancta doctrina, à ſucceſſione legitima ſeparari non poteſt; imò in ipſa includi debet; ſi ergo in Eccleſia Romana perſeverat ſana doctrina, ab Apoſtolis accepta, ut probavimus, ergo non alitèr perſeverat, quàm per legitimam Paſtorum, ac præcipue Romanorum Pontificum ſucceſſionem. Unde ad ſectarios quoſcumque hæreticos, etiam recentiores, Lntheranos videlicèt, ac Calviniſtas meritò dici poteſt, quod olim ad Donatiſtas ajebat Auguſtinus: *Numerate Sacerdotes, vel ab ipſa Petri Sede & in illo ordine Patrum, quis cui ſucceſſit.* Vel quod Optatus Milevitanus ad Parmenianiſtas: *Veſtræ Cathedræ vos originem reddite, qui vol is vultis ſanctam Eccleſiam vindicare.* Quod cum non poſſint Novatores efficere, profectò ſunt extrà Eccleſiam: undè nobis adversus ipſos, quod olim a S.Cyprianoadversùs Luciferianos dictum fuit, uſurpare licèt. *In ea Eccleſia eſt nobis permanendum, quæ ab Apoſtolis fundata, uſque in diem hanc ſucceſſivè durat, & ſemper durabit.* Talis eſt Eccleſia Romana; & licèt Sedes Petri fuerit aliquando Avenionem tranſlata, ubi ſeptem ſucceſſive ſederunt Petri ſucceſſores Pontifices, nimirùm Clemens V. Joan. XXII. Benedict. XII. Clemens VI. Innocentius VI. Urbanus V. & Gregorius VI., ibi tamen reſidebant ut Romani Pontifices, eoque nomine tantùm, ut Petri ſucceſſores, & Chriſti Vicarii legitimi univerſam regebant Eccleſiam; & rigoroſè loquendo nunquàm Avenionem tranſlata fuit Sedes Petri

Petri, ſed ſemper Romæ fixa remanſit, ac proindè nunquam alia fuit Petri Sedes, nunquàm alia vera Chriſti Eccleſia, quàm Romana. Non enim à loco, ubi Pontifex reſidet, habet nomen, aut rem nominis Eccleſia; ſed à loco Sedis, pro cujus impletione eligitur, & ordinatur, & in quà ſuccedit.

Deſinat ergo temerario auſu ſe jactare ſocietas Proteſtantium, quæ veros habere Chriſti Eccleſiæ, *unitatis* nimirùm *Sanctitatis*, *Catbolicitatis*, & *Apoſtolicitatis* caracteres, gloriari non poteſt.

Ac primo non habet antiquitatem doctrinæ ab Apoſtolis derivatæ, quia eam propugnant, & renovant Novatores doctrinam, quam vetus & Apoſtolica Eccleſia in antiquis Eccleſiis Simonianis, Pelagianis, Novitianis, Donatiſtis, Arianis jamdudum proſcripſit. Momentum hoc fusè pertractatum legi poteſt apud Coccium in Theſauro, lib. 8. De ſignis Eccleſiæ art. 3. & Bellarminum De notis Eccleſiæ lib. 4. cap. 9. Tum quia fatentur ipſi Reformatores Proteſtantes. ut ex Calvino mox audivimus, ſe in multis ab antiqua quinque priorum ſeculorum Eccleſia diſſentire.

Secundò, non habet ſocietas Proteſtantium antiquitatem originis. Hujus enim ſocietatis & auctor, & tempus quo nata eſt, & locus & dogmata conſignari facile poſſunt, & quod in omnibus hæreticis, & Novatoribus obſervari poſſe declarant SS. Juſtinus in Dialogo cum Tryphone, Irenæus lib. 1. cap. 23. Hieronymus adversùs Luciferianos in fine. Præterea, cum fateantur noſtri temporis Reformatores, ſe in communione Catholicorum antè ſuam ſeparationem vixiſſe, neceſſe eſt etiam ut fateantur, aut illam ſocietatem fuiſſe veram Eccleſiam, & tunc ſchiſmatis rei arguentur, cum ab ea ſocietate receſſerint: aut ſe novam inſtituiſſe; & tunc originis ſuæ novitatem demonſtrabunt: aut alicui tandem, quæ antiquior eſſet, ſe adjunxiſſe. At nullam aſſignate poſſunt, cum quà conſortium, & ſocietatem habere ſolliciti fuerint.

Tertiò, non habet ſocietas Proteſtantium legitimam in ſuis Paſtoribus miſſionem nec ordinariam, nec extraordinariam. Non habet ordinariam; quia vel hanc miſſionem ordinariam accepiſſent ab Eccleſia Romana, in cujus communione vivebant, vel ab aliqua alia Eccleſia, in cujus ſocietatem, admiſſi ſunt: atqui neutrum dici poteſt. Non ſecundum, cum uſquam aſſignaverint, nec aſſignare poſſint Proteſtantes hujuſmodi ſocietatem, cui adjuncti fuerint, & ſi aſſignarent, adhuc urgeret argumentum contrà illam ſocietatem aſſignatam. Neque primum, vel enim Eccleſia Romana tempore primorum Reformatorum fuit hæretica, vel non fuit; ſi fuit hæretica, ergo vel non fuit vera Eccleſia; adeoque nec habuit poteſtatem regendi, & miniſtros mittendi; ac proindè nec eam poteſtatem, quam non habebat, potuit in primos Reformatores transferre: neque potuerunt fieri legitimi miniſtri, qui non niſi ab hæreticis ordinati fuiſſent: Certum enim eſt ex tota antiquitate, hæreticos omni ſemper auctoritate, & juriſdictione in Eccleſia Chriſti privatos fuiſſe. Si verò non fuit hæretica, ergo Reformatores & hæretici fuerunt, & ſchiſmatici, cum & ipſius ſocietatem deſerverint, & dogmata ejus fidei contraria profeſſi fuerint; adeoque eo ipſo ab omni auctoritate regendi Eccleſias, & legitimos miniſtros conſtituendi exciderint, quamvis in Catholica Eccleſia ordinati fuiſſent Epiſcopi.

Non habent etiam miſſionem extraordinariam: hæc enim miraculis confirmari debet, qualis fuit miſſio Moyſis, Prophetarum, Apoſtolorum, Chriſti ipſius, aut ſaltem debuit in Scripturis talis miſſionis futuræ mentio fieri ut nempè hoc pacto diſtinguantur, qui verè mittuntur à Deo, ab intruſis. Etenim tanti momenti ſunt ea, ad quæ ſe miſſos aſſerere debent Reformatores, ut niſi miraculis miſſionem hanc confirment, ut tamquam ſeductores, & falſi prophetæ habeantur neceſſe ſit.

Quartò, non habet ſocietas Proteſtantium ſucceſſionem Apoſtolicam in ſuis Paſtoribus. Ubi queſò erat Calviniana ſecta, antè Calvinum? Ubi Lutherana antè Lutherum? Ipſis igitur meritò dici poteſt, quod ſui temporis hæreticis dicebat Tertullianus De præſcriptionibus, cap.

Digitized by Google

capit. 32. *Edant ergo origines Eccleſiarum ſuarum, evolvant ordinem Epiſcoporum ſuorum, ita per ſucceſſiones ab initio decurrentem, ut primus ille Epiſcopus aliquem ex Apoſtolis, vel Apoſtolicis viris, qui tamen cum Apoſtolis perſeveraverit, habuerit authorem, vel anteceſſorem. Hoc enim modo Eccleſiæ Apoſtalicæ, cenſus ſuos proferunt.*

Ex hactenùs dictis, optimè colligitur per legitimam conſequentiam, Eccleſiam Romanam Romano Pontifici, tanquam legitimo Petri ſucceſſori, & Chriſti in terris Vicario adherentem, eſſe veram Chriſti Eccleſiam, utpotè cui omnes Chriſti Eccleſiæ caracteres, unitatis nimirùm, Sanctitatis, Catholicitatis, & Apoſtolicitatis mirum in modum conveniunt etiam hodiè, quod velint nolint Lutheranæ ac Calviniſtę ſectæ profeſſores, fingentes Romanam Eccleſia poſt quingentos primos annos defeciſſe (contra quos etiam in hoc puncto paulò infrà inſurgemus) confiteri teneantur.

Error Protestantium.

DUm inſolubilibus argumentis convincuntur Reformatores eſſe extra Eccleſiam, novum ſibi finxerunt diſcrimen inter articulos fide Divina credendos; ut alii ſint, qui ſubſtantiam fidei conſtituant, alii verò ſint accidentales, ſivè levioris momenti, quos liberum ſit admittere, vel repudiare, ſalva fidei integritate. Hanc autem diſtinctionem moliuntur eo conſilio, ut perſuadeant, diſſidia inter varias ſectas Proteſtantium, aliorumque Novatorum, non tollere neceſſariam unitatem veræ Eccleſiæ, nec conſiſtere in fidei fundamentis, quæ cuilibet ad ſalutem ſufficiant. R. Primò. Hæc diſtinctio circa articulos fidei, nulla veritatis ſpecie defendi poteſt. Quia omnia quæ Deus loquitur, & hominibus proponit, ſunt æqualiter vera, & certa, propter infinitam Dei revelantis authoritatem, cui æqualitet innituntur; atqui omnes fidei noſtræ articuli, quos Proteſtantes vocant accidentales, Dei loquentis auctoritate proponuntur: hoc enim ſi negant, jam fruſtra ſupponunt illos inter articulos fidei ullo modo numerari. Ergo articuli, quos vocant accidentales, æqualem cum fundamentalibus veritatem, certitudinem, ac Dei revelantis auctoritatem ſortiuntur: Ergo ſinè ullo dogmatum diſcrimine, Deo revelanti injurioſus, & æternæ damnationi obnoxius eſſe convincitur, qui vel unum articulum, quem cognoſcit à Deo revelatum, admittere recuſat. Videatur D. Thom. 2. 2. qu. 5. art. 3.

Ulteriùs aſſero prorſus impoſſibile eſſe, ut Deus velit, aut poſſit nos eximere ab obligatione, firmiſſima fide credendi quemvis articulum, licèt exiguum, quem conſtat ab illo nobis fuiſſe propoſitum, ac revelatum. Hæc enim duo apertè repugnant, Deum hòmini aliquid aſſerere, & hominem ſinè gravi injuria, rem à Deo aſſertam reiicere poſſe, ac repudiare. Sed quamvis gratis admitteretur iſta diſtinctio inter articulos fidei fundamentales, & non fundamentales, impoſſibile adhuc foret ſectario diſcernere, qui nam articuli dici deberent fundamentales, quorum aſſenſus, cæteris excluſis, ad ſalutem ſufficeret. Tum quia quivis ſectarius, ut ſit veri nominis Chriſtianus, habere debet hunc aſſenſum: *Credo omnibus, quæ Deus revelavit.* Ergo non poteſt ullum articulum, quem conſtat in Scripturis contineri, à ſua fide excludere: aliàs profiteretur ſe omnia à Deo revelata amplecti, & ſimul & ſemel aliquid à Deo in Scripturis revelatum repudiaret. Tum etiam quia, ut ſectarius articulos fundamentales à cæteris diſcernat, neceſſe eſt, ut aliquam diſcernendi regulam in promptu habeat Non Scripturam; quia & ſi hanc centies evolvant Proteſtantes, nuſpiam numerum, aut nomen articulorum fundamentalium definitum invenient. Non Eccleſiam; quia illorum Eccleſia ex variis ſectis conflata, nunquam hactenus in ſenſu Scripturarum, & præcipuis fidei articulis, potuit convenire. Supervacaneum autem puto, plurima inter Proteſtantes dogmatum diſſidia commemorare; cum enim neque in Eccleſiæ ſuæ capite, quod non habent, neque in corpore, neque in Sacramentis conveniant, quo pacto in neceſſariis fidei fundamentis convenire unquam poterunt?

Error Proteſtantium.

IN tanta ſectarum inter ſe diſſidentium colluvie, familiare eſt apud Proteſtantes hoc ratiocinium: Non ego talis ſum, ut poſſim certò divinare, quænam ſocietas præ cæteris omnibus integram fidei veritatem obtineat; ſi enim id proprio examine, & experimento velim inveſtigare, non eo præditus ſum ingenii acumine, ut poſſim cunctas ſectarum differentias ad trutinam revocare; ſi verò doctorum judicio ſtare velim, quem præ cæteris veracem ſeligere potero, cum unuſquiſque ſtet pro ſua ſecta? Quid ergo ſupereſt (ajunt) quàm, ut ego meæ ſectæ inhæream, in qua ab incunabulis nutritus ſum, & pro qua in dubio tam implexo ſtat apud me diuturni temporis poſſeſſio, ne veritatis incertus, dum veritatem inquiro, in deteriorem partem incidam? R. Primò, quia admiſsâ Dei providentia, vera religio talibus notis inſignita eſſe debet, ut à quovis intellectu benè diſpoſito facilè diſcernatur. Si enim Deus mundum gubernat, evidens eſt, illum religionem veram inſtituiſſe, quæ ab hominibus coli debeat. Fruſtrà autem illam inſtituiſſet ſi non ordinaſſet ſigna, & argumenta idonea, ſeu motiva credibilitatis, quibus facilè illa vera religio, à falſis diſcerneretur: Frivolum enim foret proponere finem, & nihil certi ſtatuere mediis, quibus ad illum pervenire oporteat. Hoc autem fieret ſi pro denotanda vera Religione, ſigna non ſuppeterent multo illuſtriora, quàm quæ poſſint pro quacumque falſa exhiberi. Nam, ſi ſigna illa aliquo modo permanerent æqualia, nullum ſupereſſet medium, quo p ſſit vera religio à falſa diſcerni; atque adeò hominum errores ex hac parte, in ipſum Deum referendi eſſent, quod impium eſt, & blaſphemum. R. Secundò ex obligatione certa, quâ quilibet obſtringitur ad veram religionem præ falsa amplectendam. Hæc autem obligatio nulla prorſus foret, ſi vera religio non eſſet præ falſis ſectis ſatis explorata. Tanto rationum pondere preſſi Novatores, præeunte Luthero, ed aliud effugium ſe convertunt. Interim monerem eos, ut ſincero corde lumen veritatis á Deo perſeveranter peterent, qui nec illuminationem negabit, nec piam affectionem & motionem, niſi reſiſtant ipſi Spiritui ſancto, aut multiplicando peccata, magis à Deo recedant.

Error Proteſtantium.

ASſerunt Proteſtantes, veram Chriſti Eccleſiam eſſe inviſibilem, ſolique Deo cognitam. Sic ait Lutherus in libro, de Abroganda Miſsa privata, parte prima; *Quis Eccleſiam nobis monſtrabit, cum ſit occulta in ſpiritu, & ſolum credatur? ſicut dicitur, Credo Eccleſiam Sanctam.* R. Primo ex Scripturis, in quibus conſtantem hanc Eccleſiæ viſibilitatem prædixerunt Prophetæ, docuit Chriſtus, confirmaverunt Apoſtoli. Prophetæ prædixerunt viſibilem Eccleſiam. Iſaiæ 2. Eccleſia montis nomine proponitur, qui obvius ſit omnibus, & ab omibus, conſpici poſſit: *Erit* (inquit) *in noviſſimis diebus præparatus mons domus Domini in vertice montium, & elevabitur ſuper colles, & fluent ad eum omnes gentes &c.* Quem montem, S. Hieronymus in hunc locum, explicat de Eccleſia. Danielis 2. verſ. 35 lapis qui percuſſit ſtatuam, dicitur: *Factus mons magnus, & impleviſſe univerſam terram*, Quem locum de Chriſto & Eccleſia, intelligit pariter S. Hieronymus. Chriſtus etiam docuit viſibilem eſſe ſuam Eccleſiam, primò parabolis, quibus eam expreſſit: *Arcæ, Agri, Sagenæ*. 2. cum in ea Paſtores inſtituit, Joann. 20. *Sicut miſit me Pater & ego mitto vos* Matth. 5. *Vos eſtis ſal terræ. Vos eſtis lux mundi. Non poteſt Civitas abſcondi ſupra montem poſita ... Sic luceat lux veſtra &c.* Quæ Chriſti ad ſuos Apoſtolos exhoratio, eo præſertim fundamento nititur, quod Eccleſia non poſſit abſcondi ideoque nec Paſtores qui eam conſtituunt, quæ verba explicantur à S. Auguſtino de Eccleſia liber. de Unitate Eccleſiæ, paſſim & alibi. Tùm qui Chriſtus *ſupra petram ædificandam* Eccleſiam promittit, ſive enim nomine pe-

træ, intilligatur Chriſtus, aut fidei confeſſio, aut ipſe Petrus, evidens eſt, ipſum Eccleſiæ fundamentum eſſe viſibile, ac proindè Eccleſiam viſibilem eſſe, non minus quam ædificium ſupra petram. Tum quia Chriſtus jubet adire Eccleſiam hoc eſt ſuperiores Eccleſiæ, ubi fraterna correctio privata, ob contumaciam delinquentis nihil proficit. Matth. 18, At quomodo adiri poteſt, ſi ſit inviſibilis? Denique Chriſtus in Eccleſia inſtituit Sacramenta viſibilia, quorum communi participatione, tamquam certiſſimo vinculo inter ſe, & cum capite Chriſto coligantur fideles. Apoſtoli hoc ipſum docuerunt, nimirum viſibilem eſſe Eccleſiam, atque inter alios Sanctus Paulus Actor. 20. ubi advocatis ex Epheſo Presbiteris eos hortatur, ut vigilantes ſint in regenda Eccleſia, & univerſo grege, in quo Dominus poſuerat eos Epiſcopos. Quis autem regere poteſt quod non novit? Idem docet Apoſtolus aliis locis, quæ brevitatis gratia omittuntur, ſicut & plurimæ SS. Patrum authoritates idem probantes.

R. Secundo ratione Theologica; ſed prius obſervandum eſt, Chriſti Eccleſiam duobus modis conſiderari poſſe Primo, ſecundum ſuum ſtatum interiorem, ſeu ſecundum eam partem, quam metaphoricè nominare poſumus animam Eccleſiæ, quatenùs nempe dicit ſocietatem eorum, qui veræ fidei in Chriſtum, & ſinceræ charitatis vinculo inter ſe conjuncti ſunt: atque hoc ſenſu tota inviſibilis eſt Eccleſia, & ſoli Sancti & juſti ad eam ut viva, & vera membra pertinent. Secundò conſiderari poteſt ſecundum ſuum ſtatum exteriorem, ſeu ſecundum corpus, & quatenus ſocietas eſt eorum, qui publica ejuſdem fidei profeſſione, eorundem Sacramentorum participatione, & Paſtorum communione conjuncti ſunt: atque hoc ſenſu certum eſt viſibilem eſſe, ac conſpicuam Eccleſiam His præmiſſis, jam probatur contra Lutherum Chriſti Eccleſiam viſibilem eſſe, ſic. Ut Eccleſia vera dicatur, & ſit natura ſua viſibilis, ſatis eſt, quod una ex ipſius partibus eſſentialibus ſit viſibilis, & conſpicua; quemadmodum enim homo non dicitur inviſibilis, licèt habeat animam, quæ ex natura ſua videri non poteſt, quia nempe conſtat ex corpore, ſeu ex iis partibus, quæ cadunt ſub ſenſibus; & aliunde anima ſe ſe ſuis externis operationibus prodit, ac manifeſtat: ſic Eccleſia conſtat ex fidelibus externa fidei profeſſione, iiſdem Sacramentis, & iiſdem Paſtoribus inter ſe unitis: hæc pars viſibilis eſt; hos enim fideles ubique gentium diffuſos, facile quiſque conſpicere poteſt. Pars autem ejus interior, & iviſibilis, ſuis etiam operationibus aſpectabilis eſt: licet enim in membris particularibùs non ſint certiſſima ſinceræ fidei, pietatis & charitatis argumenta, ut pote quæ vel in hypocritis occurrere poſſunt; certi tamen ſumus; quod in illa ſocietate, in qua ſunt fides exterior in Chriſtum, Sacramenta, & Paſtores legitimi, ſit quoque charitas ſincera & fides, juxta Chriſti promiſſionem *Ego vobiſcum ſum uſque ad conſumationem ſeculi*.

Hæc momenta, non tantum probant Eccleſiam eſſe viſibilem, ſed etiam eſſe permanenter viſibilem. Probant etiam illam nullatenus poſſe deficere; nam quando Reformatores aſſerunt Eccleſiam poſſe deficere, non ita intelligunt, quaſi poſſit abſolute deficere, ſeu omninò extingui, & interire, ſed hoc intendunt, quod poſſit aliquando latere, & ſic deſinere eſſe viſibilem, & conſpicuam: quod ex hactenus dictis falſum eſſe evidentiſſimè conſtat.

Error Protestantium.

Nihilominus hæretici, ut in ſua obſtinatione indurati perſiſtant, alia quærunt effugia, ut probent ſe adhuc intra veram Eccleſiam exiſtere, quantunvis eorum fidei profeſſio aliquem errorem involveret, quia ſcilicèt (aſſerunt) poteſt vera Eccleſia errare. R. Ex verbis Chriſti Matth. 16. *Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam*; quibus verbis promittit Chriſtus, ſe ædificaturum Eccleſiam ſupra fundamentum omninò firmiſſimum, quod labi & deficere non poteſt: deficeret autem, ſi definiendo res de fide, aliquando erraret;

raret; tota enim Eccleſiæ integritas, in integra fidei veritate conſiſtit: hac veritate ſemel deficiente, ipſam Eccleſiam deficere neceſſe eſt. Promiſſionem hanc proſſequitur Chriſtus urgentiſſimis verbis iterum confirmare: *Et porte inferi non prævalebunta adverſus eam*, Prevaleret autem poteſtas inferorum adversùs Eccleſiam, ſi ullo unquàm tempore in decernendis fidei controverſiis in hæreſim incideret, quod nunquàm eventurum, Chriſtus apertè pollicetur. Ex quibus manifeſtè ſequitur, vel Chriſtum in promittendo fallacem fuiſſe, quod impoſſibile eſt, vel Eccleſiam à Chriſto viſibiliter fundatam, numquam in fide defecturam. Hanc Eccleſiæ viſibilis infallibilitatem, ex his Chriſti promiſſis clare intellexit, & declaravit Apoſtolus prima ad Timot. 3. *Ut ſcias quomodo te oporteat conſervari in domo Dei, quæ eſt Eccleſia Dei vivi, columna & firmamentum veritatis*. Si Eccleſia in qua oportet conſervari, eſt *Columna* firma, imò ipſum *fundamentum veritatis*, quomodò poteſt in docendo à veritate fidei deflectere? ſi enim errori ſemel ſuccumberet, hoc ipſo lapſa & proſtrata jaceret; quam tamen ipſa veritatas petram fidei, numquam ab inferorum poteſtatibus convellendam, ipſam columnam, ipſam firmamentum veritatis appellat.

Error Protestantium.

Adhuc inſtant hæretici, aſſerentes veram Eccleſiam Romanam, ſcilicet ſucceſſu temporis, defacto à vera fide defeciſſe. R. Hic error: ſequeretur enim ex hac doctrina Lutherana, & Calviniana, Eccleſiam Romanam à vera fide aberrare, adeoque impiam, & ſacrilegam eſſe; ac proinde Chriſtianos, qui vixerunt à tempore, quo ajunt deffeciſſe Eccleſiam, nempe per integra duodecim ſecula ante Lutherum, in æternum periiſſe, ac omnes noſtros majores, qui per tot ſecula Eccleſiam tantum Romanam agnoverun, à vera fide, & ſalute æterna excidiſſe. Niſi quis impiè fingat Chriſtum permiſiſſe ſuam Eccleſiam viſibilem per duodecim ſecula, invincibili vere fidei ignorantia altè ſopitam jacere. Heccine ſunt promiſſa Chriſti de duratione ſuæ veræ Eccleſiæ: *Portæ inferi non prævalebunt adverſus eam &c.* quam ipſi ſectàrii admittunt, ſaltem quatuor primis ſeculis fuiſſe Romanam, An ergo à fide, & ſalute aberrarunt omnes illi, qui pro Divino cultu in tota Europa, & reliquo orbe Chriſtiano tot templa, tot cœnobia, tot Religionis Chriſtianæ monumenta per duodecim ſecula ſumma pietate, ac ſtudio erexerunt; qui ſua bona, ac ſe ipſos tota vita Divino obſequio manciparunt? Perierunt ergo quot, quot eo tempore vixerunt viri ſanctitate admiraculis toto orbe celebrati, Benedictus, Bernardus, Dominicus, Franciſcus, aliique Sancti innumeri, quorum virtus & vita tot cœleſtibus prodigiis probata fuit? Perierunt tot Martyrum millia, qui pro tuenda Religione Romana contra Tyrannos decertarunt, ſuum ſanguinem ac vitam profunderunt, niſi forte aliquos invincibilis ignorantia excuſaverit?

Quod ſi dicant, hæc nullo modo admittenda eſſe, ac potuiſſe ſemper ſanctos majores noſtros, etiam in Religione Romana ſalutem conſequi, ad majores anguſtias redigentur hoc pacto. Omnes omnino tam Catholici, quam ſectarii fatentur in Eccleſia Romana poſſe ſalutem obtineri: omnes autem Catholici, omni tempore, & uno ore affirmant me in ſecta Lutherana, vel Calviniana, non poſſe ſalvari. ergo ſi volo eſſe certus, & ſecurus de ſalute æterna, debo eligere Eccleſiam Romanam, in qua omnes fatentur me poſſe ſalvari, non verò Lutheranam. aut Calviniſticam, aut aliam, in qua maxima pars orbis Chriſtiani abſolutè negat ſalutem poſſe obtineri. Hoc argumento Henricus IV. Galliarum Rex, poſtquam apud ſuos miniſtros rem fidei diligenter examinaſſet, profeſſus eſt, ſe ad Eccleſiam Romanam fuiſſe converſum, uti videre eſt apud Hiſtoriæ Gallicæ Scriptores.

Error Proteſtantium.

Rationibus reſiſtentes hæretici, prætendunt ſe in vera Chriſti eſſe Eccleſia, cujus veras notas docent eſſe veram Chriſti doctrinam, ac legitimum uſum Sacramentorum. R. Illæ veræ nec ſunt, nec dici poſſunt Eccleſiæ Chriſti notæ, quæ non habent conditiones ad veram Eccleſiæ notam prærequiſitas: atqui neque vera (ut illi putant) Chriſti doctrina, neque legitimus, ut jactant, Sacramentorum uſus habet conditiones ad veram Eccleſiæ notam prærequiſitas. Iſtæ enim ſunt omninò tres, 1. Debent eſſe propriæ, non communes. 2. Debent eſſe notiores, & clariores re, quam ſignificant. 3. Debent eſſe ſenſibiles, & obviæ, & omni hominum generi atque conditioni accomodatæ: Atqui conditiones hujuſmodi non habent vera illa prætenſa Chriſti doctrina, & ille putatus legitimus Sacramentorum uſus.

Non habent primam conditionem. Quia nulla fuit unquàm hæreticorum ſecta, quæ non jactaret ſe puram habere Chriſti doctrinam, & ejus Sacramenta: nulla fuit, quæ errorum ſuorum patrocinium ex Scripturis non repetierit; nulla pariter ſecta fuit, quæ non contenderit veram eſſe apud ſe Eccleſiam: *Singuli quique hæreticorum cœtus ſe potiſſimùm Chriſtianos, & ſuam eſſe Catholicam Eccleſiam putant*, ait Lactantius lib. 4. Inſtitut. cap. 29. Id ipſum, Auguſtino teſte, prætendebant Donatiſtæ. Porrò, quomodò fieri poteſt, ut doctrinæ veritas, quam tot diverſæ hæreticorum ſectæ ſibi vindicare præſumunt, & de quâ diſputatur, propria eſſe poſſit veræ, & unius Chriſti Eccleſiæ nota? quaſi una & vera Chriſti Eccleſia, inter tot errorum monſtra & portenta ſubſiſtere poſſit. Dignoſcenda eſt ergo fides ex Eccleſia, non minùs quàm Eccleſia ex fide. Ita enim ſibi correſpondent, ut manifeſtæ utriuſque notiones ſeparari non poſſint. Quamobrem ſola vera fides eſt, quæ cum Eccleſiæ notis conjuncta reperitur; nempè quam ipſa Eccleſia ſic notis manifeſta proponit, & in vera capeſſenda Religione, via auctoritatis præcedere debet, quam deindè ſubſequitur via diſcuſſionis, & examinis doctrinæ. Unde meritò dixit Auguſtinus lib. de quantitate animæ cap. 7. *Auctoritate credere magnum compendium eſt, & nullus labor*. Et S. Hieronymus Dialogo adversùs Luciferianos in fine: *Poteram* (inquit refellens Luciferanos) *omnes propoſitionum rivulos uno Eccleſiæ ſole ſiccare*. Et idem Auguſt. lib. contrà epiſtolam fundamenti cap. 5. *Ego* (inquit) *Evangelio non crederem, niſi me Catholicæ Eccleſiæ commoveret auctoritas*.

Secundò, non habent tum veritas doctrinæ, tum legitimus Sacramentorum uſus ſecundam conditionem neceſſariam ad veram Eccleſiæ Chriſti notam. Nam ſi tam imò magis, obſcurum ſit, dignoſcere quænam ſit pura Chriſti doctrina, quænam pura ejus Sacramenta, quàm quæ ſit vera ejus Eccleſia, utique dici non poteſt hæc duo notiora eſſe, ac clariora ipſamet Eccleſia: atqui tam obſcurum eſt, imò longè magis, dignoſcere quæ ſit pura Chriſti doctrina, & quæ ſit vera Eccleſia; ut enim certò dignoſcatur quæ vera ſit Chriſti doctrina, tria certò conſtare debent. 1. Verbum Dei, in quo illa doctrina continetur, eſſe re ipſa Verbum Dei. 2. Verſiones librorum, in quibus legitur hoc Verbum Dei, eſſe fideliſſimas; & ipſos fontes ab omni errore, ſaltem fundamentali eſſe liberos. 3. Quinam ſit ſenſus illius Verbi, quæ ſit legitima interpretatio: Atqui difficile admodùm & arduum eſt, ne dicam impoſſibile, hæc omnia ab uno quoque privato dignoſci, & explorari, cujus prorſus incapaces ſunt ruſtici, plebeii, & illiterati: Quin & literati ipſi ac docti de hiſce tribus, graves habent inter ſe concertationes, quæ privatorum judicio, ac auctoritate finiri, ac terminari nunquam poſſunt. Certum eſt quod non illos omnes Scripturæ libros, tamquàm canonicos agnoſcit Lutherus, quos tamen Calvinus admittit. V. G. Epiſtolam ad Hebræos, Epiſtolam S. Jacobi, Apocalypſim. Non minùs etiam diſcordes ſunt circà ſenſum, & interpretationem Scripturæ. Lutherus in iſtis Chriſti verbis:

Hoc

Hoc eſt corpus meum. deprehendit realem, ac ſubſtantialem Corporis Chriſti in Euchariſtia præſentiam; Calvinus è contrà realem abſentiam, & figuratam dumtaxat præſentiam. Quis litem inter ipſos componet? Nemo certè, niſi judicem Eccleſiam audire voluerint. Ergo vera doctrina ex Eccleſia, magis quàm Eccleſia ex vera doctrina dignoſcenda eſt.

Tertiò denique, nec poſtrema conditio ad veram & propriam Eccleſiæ notam requiſita, convenit veræ Chriſti doctrinæ; quippè ſenſibilis non eſt, nec obvia, nec omni hominum generi, atque conditioni accomodata. Tum quia ſimplices, ruſtici, illiterati, plebeii prorſùs incapaces ſunt diſcuſſionis, ſeu examinis doctrinæ; tenentur tamen illi, ſi ſalvi eſſe velint, veram Chriſti Eccleſiam agnoſcere, & ad eam ſe ſe recipere. Tum quia vera Chriſti doctrina cognoſci non poteſt ſolo lumine naturali, & per cognitionem ortam à ſenſibus; quia tanta eſt myſteriorum ejus ſublimitas, ut omnem humanæ rationis captum longè ſuperet. Ergo Chriſti doctrina (quæ omnia eodem modo convincunt de legitimo, ut ajunt, Sacramentorum uſu) non ſunt notæ veræ Eccleſiæ. Ergo vera fides ex Eccleſia, non autem vera Eccleſia ex ſomniata illorum fide dignoſcenda eſt.

IV. Psatyriani, ex infelici Arianæ hęreſis radice progeniti, circà medium ſeculi quarti impiè blaſphemabant, prout refert Theodoretus hær. fab. lib. 4.

Idem eſſe in Deo gignere, atque creare. R. Quia creatio non poteſt fieri niſi in tempore; & ſi idem eſſet in Deo gignere, atque creare, Filius æterni Patris non eſſet coæternus Patri. Tum quia, ut ait Joannes, omnia per Verbum, ſcilicèt Filium Patris facta ſunt, ergo Verbum per quod creata ſunt omnia, non potuit eſſe creatum: ergo idem non eſt in Deo gignere, atque creare. Quod argumentum egregiè promovet S. Auguſtinus contra Arium, Tract. 4. in Joan. Tum quia creare, eſt aliquid ex nihilo de novo producere: gignere, eſt ſibi ſimile in natura producere: ſed ſolus Filius eſt ſimilis Patri, ergo productio Verbi in Divinis non eſt creatio, ſed generatio.

Psalliani, iidem ſunt ac Meſſaliani, quaſi ſedulò, ac continuò orantes, Pſalliani dicti.

XI. Psellus (de quo mentionem facit Coccius) vixit circà medium ſeculi undecimi. Dixit Angelos eſſe corporeos. R. Ex Scrip. *Qui facit Angelos ſuos ſpiritus.* Tum quia ſi Angeli eſſent corporei, non eſſent rationales, & purè intellectivi; nam intelligerent diſcurrendo, & deducendo ex notitiis a ſenſibus acceptis; alioquin quid prodeſſent corpora eorum, ſi intelligendi facultati non inſervirent, ſicut nobis inſerviunt? Undè nulla eſſet diſcretio inter homines, & Angelos, quam diſcretionem ſæpè docent ſacræ Paginæ. Animadvertendum tamen, non eſſe hæreticum aſſerere, Angelos habere corpora, licèt alterius rationis à noſtris, ſubtiliſſima, & indiſſolubilia. Quà de re vide Ferdinand. Velloſillum in ſuis advertentiis ad SS. PP., ſcilicèt ad S. Gregor. quæſt. 13. & ad S. Auguſt. in 1. tom. quæſt. 3. & in 4. tom. quęſt. 6. Tamen communis jam Theologorum ſententia, & Eccleſiæ ſenſus eſt, Angelos eſſe ſubſtantias ſimplices, ſpirituales, à quo ſenſu nemo ſinè gravi nota temeritatis, & erroris poteſt modò diſcedere. Vide D. Thom. 1. p. qu. 50. & 51. Melchiorem Canum De locis Theolog. lib. 8.

Pseudo-Irenici. Vide *Pacificatores*.

XVI. Pseudo-Ecclesiastæ, etiam dicti Pſeudo-Evangelici. Quidam Proteſtantes Zuingliani vocantur à Reſcio, Pſeudo-Eccleſiaſtæ, & à Sandero, Pſeudo-Evangelici.

Dicebant, Eccleſiam eſſe inviſibilem, ſoli Deo cognitam: poſtmodùm mutatâ ſententiâ, ut moris eſt, pro levitate, & volubilitate hæreticorum, dixerunt, Eccleſiam eſſe quidem in ſe viſibilem, ſed aliquandò ita obſcurari, ut penitùs interiiſſe videatur. R. verbo *Inviſibiles Proteſtantes.*

XVII. Pseudo Michael Thuringus. Sub initium anni 1614. in Urbe Laugenſalts, Provinciæ Thuringiæ, Saxoniæ Duci ſubditæ, quidam Juvenis, ſcholæ Laugenſaltſenſis, Rectoris filius, Ezechielis Mederſis nomen ſibi aſſumens, puellâ, quæ *Barbara* vocabatur, mutato

to nomine in Mariam de Meden, ſibi conſocitâ, una cum aliis ſequentia deliramenta promulgavit, & pertinaciter propugnavit.

1. Se eſſe magnum illum Principem Michaelem, alias Verbum Dei nuncupatum.

2. Non unum dumtaxat eſſe Verbum Dei, ſcilicèt eſſentiale, æternum, & vivum, quod eſt Chriſtus Jeſus, ſed alterum prætereà verbum vocale, ſcriptum & prædicatum, idque nullius momenti.

3. Suam, ſuorumque doctrinam ſibi in ſomno tradi occulta revelatione à Spiritu ſancto, qui eam ipſi aperuit.

4. Se ipſos legem Dei perfectè adimplere, eique in omnibus ſatisfacere.

5. Miniſterii verbi officium non eſſe à Deo, quando per homines peccatores exercetur.

6. Baptiſmum à Lutheranis adminiſtrari ſolitum, eſſe veneficium, cum verum Baptiſma per ſpiritum Dei perfici debeat.

7. Filios ſuos natura ſanctos eſſe, & eam ob rem Baptiſmo minimè egere, quòd ab ipſis, qui peccati omnis expertes eſſent, progeniti ſint.

8. Cœnam in Lutheranis Eccleſiis fieri ſolitam, non eſſe veram cœnam, ſed veneficium, veram autem cœnam eſſe eam de quâ in Apoc. 3. 20. *Ecce ſto ad oſtium & pulſo, ſi quis audierit vocem meam, & aperuerit mihi januam, intrabo ad illum, & cœnabo cum illo*,

9. Eccleſiam Chriſtianam debere in terris eſſe ſanctam, & culpæ immunem.

10. Chriſtum in ſe perſonaliter, atque eſſentialiter exiſtere, ſeque, quòd eſſet magnus Princeps Michael, ſuo in corpore eandem carnem gerere, quam Chriſtus in Mariæ Virginis utero ſumpſerat, & in quâ paſſionem tulerat; eaque ratione quæcumque ipſi facerent, Chriſtum una cum ipſis facere, ac ſe propterea abſque peccato eſſe,

11. Se perſonalis hujus cohabitationis virtute eſſe immortales.

12. Nullam eſſe reſurrectionem mortuorum, nullam vitam æternam, ſibi quidem ſemel moriendum eſſe, Chriſtum verò ipſis pollicitum fore, ut in ſuis ipſis veris corporibus vitæ æternæ gaudio perfectè fruantur: quæ mera eſſe figmenta & deliria, nemo rationis compos non videt.

XIII. Pseudo-Apostolici. De his hæreticis actum verbo *Apoſtolici* ex tertia ſpecie, qui enim ſibi falsò Apoſtolicorum nomen aſſumpſerant, à Catholicis merito Pſeudo-Apoſtolici ſunt dicti. Præter errores verbo *Apoſtolici* recenſitos, adhuc ſequentes effutiebant inſanias, nempè. Soli Chriſto ſe, ſuoſque ſubjectos eſſe; nec Papam, aut alium habere in ipſos poteſtatem; totam enim auctoritatem ſpiritualem translatam eſſe in ſectam ipſorum aſſerebant, quòd eadem perfectione viverent, quâ vivebant Apoſtoli. Item, nullum Papam habere poteſtatem abſolvendi à peccatis, niſi ita ſanctus ſit, ut fuit S. Petrus. Omnes Prælatos Eccleſiæ, à tempore S. Silveſtri fuiſſe prævaricatores, & ſeductores; excepto Cœleſtino V. Neminem poſſe ſalvari extrà illorum ſocietatem. Commiſceri intèr ſe carnaliter, quando tentatio ſubrepit, non eſſe peccatum. Licere mentiri in omnibus, & juramentum in nullo caſu eſſe licitum, niſi pro defenſione articulorum fidei. Mendicabant, & comedebant publice, tunica alta longo funiculo cincta, pallioque albo ſuperinduti, criniti, nudo capite, ac nudis pedibus incedebant, pœnitentiam prædicantes, ut ſub veſte hypocriſis ſua facilius propagare poſſent figmenta. Ex Spondan. anno 1297.

XVII. Pseudo-Propheta Angliæ, nomen ſibi fecit ineunte ſeculo 17. cumque ſe omnium Prophetarum ſpiritu imbutum crederet, illorum ſententias identidem, tanquam ſuas ad terrendos, docendoſque alios uſurpabat: multos ſcripſit libros adverſùs hæreticorum duces, eoſque plenos ſacris comminationibus, quas dicebat eſſe gladios Verbi Dei.

XVII. Pseudo-Propheta Indiarum. Eò Nebulonis hujus ſuperbia aſcendit, ut ſe Deum terræ, & à Deo cœli miſſum proclamaret; omnemque ſuis ſectatoribus impunitatem, ac protectionem adverſùs Chriſtianos promitteret. Circa initium ſeculi decimi ſeptimi debacavit.

XIV. Pseudolulisti. Raymundi

Lul-

Lulli vita glorioſo fine concluſa, quemadmodum verbo Raymundus neofitus innuimus, plures Lullo conciliaverat devotos, qui acriter ejus doctrinæ ab eodem, ſuis in ſcriptis promulgatæ adhærentes, ut eam ab omni labe defenderent immunem, in ereſim lapſi ſunt: tanta eſt umanæ mentis pervicacia, cum obſtinate nimis ſuam ſuſtinere nititur opinionem, ita ut quia à medio declinans, præceps labatur in vitium, cui damno pſeudoluliſtas ſuccubuiſſe certum eſt, quandoquidem ut doctrinam Lulli defenderent tamquam ortodoxam, ipſi a ſana fide ſunt ſegreges facti docentes.

1. Raymundum Lullum per revelationem a Jeſu Chriſto factam edoctum. 2. Excellere doctrinam Lulli etiam Auguſtinianam 3. eſſe doctrinam Spiritus Sancti, per quam in fine mundi apoſtatæ reducendi ſunt ad veram fidem 4. falſam eſſe omnem modernam theologiam illa excepta quæ in libris Lulli continetur: ſimiliaque figmenta blaterantes, ultra quam par ſit magiſtro ſuo daturi obſequium. De Pſeudoluliſtis eorumque figmentis agit Eymeticus in Regno Hiſpaniæ inquiſitor tempore Gregorii IX.

Pseudo-Synodici. Pſeudo-Synodus eſt vocabulum Græcum, compoſitum ex voce *Pſeudo* quæ ſignificat *falſum* (quam Mortierius ait extra compoſitionem non inveniri) & voce *Synodus*, quæ idem ſignificat ac *Congregatio* ſivè Concilium: Latino uſu *Pſeudo-Synodus* dicitur Conciliabulum, nomen diminutivum, quaſi per ſpretum ſic dictum, quod idem eſt ac conventiculum: nullamque diſparitatem inter vocem Pſeudo-Synodum, & conciliabulum cenſeo intercedere, cum indifferenter aſſumi ad idem ſignificandum ab omnibus ferè Scriptoribus comprerim, quod & ex ipſa vocum ethymologia comprobatur, Conſeſſus legitimi, in quibus Epiſcopi, quos poſuit Chriſtus ſub ſuo Vicario Romano Pontifice regere Eccleſiam Dei, in Spiritu ſancto congregantur, ut plenaria poteſtate ſibi a Deo tradita definiant ad bonum regimen in rebus fidei, morum, & ad Eccleſiaſticam diſciplinam ſpectantibus, vocantur *Synodus*, *Concilium*. Illegitimi verò conſeſſus, in quibus Epiſcopi ſinè debita dependentia a capite, ſcilicet Romano Pontificè conveniunt, vel annuente Chriſti Vicario convenientes, poſtmodùm contra ejuſdem ordinationes, & mentem conſeſſus proſequuntur, & decreta promulgant, vocantur *Pſeudo-Synodus*, vel *Conciliabulum*, & aliquando *Conventus*. Quicumque ſint Eccleſiæ congregatæ conſeſſus, ſivè Oecumenici, id eſt univerſales, ſivè Nationales, ſivè Provinciales, ut ſint legitimi, debent à Romano Pontifice permitti: Canones verò, qui in Conciliis emanati, a Summo Pontifice approbati promulgantur, in Eccleſiaſtica Republica tantæ ſunt auctoritatis, ut quiſquis contra eoſdem aliquid docere præſumpſerit, ſtatim tanquam degener filius, qui ſub lege matris Eccleſiæ eſſe recuſat, cum ſua doctrina reprobetur. Hinc eſt, quòd ad diſcernendos & convincendos hæreticos, auctoritate ſacræ Scripturæ, & Canonum, tanquam lapide lydio, ſempre Eccleſia uti conſuevit. Hinc etiam oritur, quòd cum ſatis compertum habeant hæretici, nullum poſſe dogma in materia Religionis ſubſiſtere, quod auctoritate ſacræ Scripturæ, vel ſanctorum Canonum non validetur, ut ſuos valeant tutari errores, etiam ad ſacræ Scripturæ teſtimonia, ſed perperam ab ipſis accepta, & intellecta, effugium habeant; ſicut etiam ad aliquos Canones, qui tamen cum a legitimis Conciliis promulgati non fuerint, nullius conſequenter in eorum cauſa poſſunt eſſe ſubſidii, Ut autem qui diſputationem cum hæreticis ineunt, diſcernere facili negotio valeant, an Canones ab hæreticis in ſuorum defenſionem errorum aſſumpti, à legitimis Conciliis ſint promulgati, ideò opportunum duxi in hoc opere potiorum conciliabulorum ſeriem contexere, quam hactenùs, quod ſciam, à nemine vidi brevi & chronologico ordine, ſicut infra, copioſè collectam. Quod neceſſarium duxi, maximè cum de aliquibus Conciliis oriatur quæſtio, an inter legitima, vel illegitima ſint reponenda, & conſequenter, an eorumdem Canones habere valeant vim legis Eccleſiaſticæ. Hujuſmodi ſunt Canones numero tres ſupra centum, a Synodo

Qui-

Quiniſexta nuncupata, ſed meliùs *erratico* conciliabulo dicta, promulgati, tanquam ſuppletivi quintæ & ſextæ Synodi (*vide infrà in conciliabulo de quo agitur ſub anno* 692.) Licet præfatos Canones numero 103. plures mordicùs ſuſtinere voluerint fuiſſe ab univerſali Eccleſia receptos, & à diverſis Pontificibus confirmatos, contrarium tamen evidenter evincitur ex actis Sergii Papæ, Joannis VII., & Conſtantini Pontificum, ſicut perhibet Anaſtaſius Bibliothecarius: quare cum hujuſmodi Canones non a Concilio Generali, ut contendunt hæretici, ſed à Conciliabulo erratico, Quiniſexto, dicto, editi proferuntur, tanquàm illegitimi fœtus ſpurii Concilii, ſunt rejiciendi. Nec obſtat quòd aliquando Summi Pontifices, veluti Gregorius II., & Hadrianus, aliquos ex præfatis Canonibus Synodi Quiniſextæ citaverint, ad probandum de facto præfatos Canones fuiſſe ab Eccleſia receptos: ſiquidem id egerunt, ut ſuis ipſorum gladiis hæreticos jugularent: cum enim Græci Iconoclaſtæ contrà cultum ſacrarum Imaginum invehẽrentur, Summi Pontifices, ut eos ad ſanam mentem reducerent, contrà Iconoclaſtas citarunt Canonem octogeſimum tertium Synodi Quiniſextæ, in quo decernebatur, Imaginem Salvatoris pingendam ſub forma hominis, quod præſtiterunt, ut faciliùs, ſicut ſuprà dictum eſt, hæreticos convincerent: non vero ut præfata citatione Canones Synodi Quiniſextæ ſua auctoritate, tanquàm ab Eccleſia receptos declararent: quemadmodum & Paulus Apoſtolus, ut Ethnicos confunderet, aliquando etiam Ethnicorum teſtimoniis uſus eſt. Hæreticorum auctoritatibus contrà hæreticos uti licere, Gelaſius Pontifex docuit, & quotidiana Eccleſiæ conſuetudine eſt approbatum.

Cum verò oppoſita juxtà ſe poſita, meliùs fiant perſpecta, ad Conciliabulorum naturam clariùs diſcernendam, de Conciliorum legitimorum qualitatibus opportunum erit, occaſione arrepta, breviter hic diſſerere, ut faciliùs ſit illegitima à legitimis ſegregare. Cauſæ potiſſimæ, ob quas Concilia celebrantur, ſunt quatuor. Prima eſt hæreſis pullulans, de qua nunquam judicium fuit latum; cum enim, ait S. Bernardus Epiſt. 189. ad Innocentium *Epiſcoporum ſit miniſterii de dogmatibus judicare*, ideo ad Concilium convocantur Epiſcopi. Secunda, eſt ſchiſma, ad quod reprimendum, nullum validius remedium, quàm celebratio Conciliorum. Tertia, eſt reſiſtentia hoſtibus Eccleſiæ. Quarta, eſt reformatio abuſuum, quotidie in Eccleſia, ſparſo diaboli ſemine pullulantium; ad hoc enim videmus cuncta pene Concilia, plures Canones ſanxiſſe. Porrò nullis hiſce de cauſis, ſaltem ſubſiſtentibus, licet fortè apparentibus, congregata fuerunt Conciliabula, in quibus patet eorundem indictores, non niſi ad proprium commodum, & privatum intereſſe reſpexiſſe. Quamvis autem propter ſuprà recenſitas cauſas, conſtet utiliſſima eſſe Concilia, non tamen dici poſſunt ſimpliciter neceſſaria, vel ad judicandum in rebus fidei, aut ad extirpandas hæreſes, ſive ad reformandos mores: hoc enim poteſt per ſe præſtare Summus Pontifex, qui omnium controverſiarum in cauſa Eccleſiæ eſt judex ſupremus a Chriſto conſtitutus: quod expreſſe aſſerit S. Bernardus Ep. 189. *Verum tu, ò ſucceſſor Petri, judicabis an debeat habere refugium ad Sedem Petri, qui Petri fidem impugnat. Tu providebis quomodò liberes Sponſam à labiis iniquis. Suſcitavit Deus furorem ſchiſmaticorum tuo tempore, ut tuo opere contererentur*. Nihilominus magnæ utilitatis eſt, Epiſcopos congregari; quia in unam ſententiam, etiam verbis cum Romano Pontifice convenientes, oſtenditur eſſe omnium Paſtorum cor unum, & animam unam in Domino; qui hinc ad propria revertentes, & eaſdem veritates ore unanimi promulgantes, hoc teſtimonio manifeſtè probant quam veram ſit, quid in vera Chriſti Eccleſia uno ore ab omnibus credentibus glorificatur Deus.

Cum autem ſolius ſit Romani Pontificis Concilia congregare œcumenica, & ipſo permittente indicere Nationalia, vel Provincialia: hinc etiam facile erit Concilia a Conciliabulis ſecernere. *Ple-*

naria

nitudo ſiquidem poteſtatis ſuper univerſas orbis Eccleſias, ſingulari prærogativa Apoſtolicæ Sedi donata eſt. Poteſt, ſi utile judicaverit, à finibus terræ ſublimes quaſcumque perſonas Eccleſiaſticas evocare, & cogere ad ſuam præſentiam, non ſemel aut bis, ſed quoties expedire videbit. S. Ber. Ep. 131. Ex quo Doctoris Melliflui ſenſu, ſatis evincitur, ſolum Pontificem poſſe Concilia congregare: quod aſſeruit Marcellus Papa epiſt 1. ad Epiſcopos Antiochenſes, ubi ait. *Apoſtolos, eorumque ſucceſſores inſpirante Domino conſtituiſſe, ut nulla Synodus fieret, præter Sedis Apoſtolicæ auctoritatem*. Hinc ſequitur illegitima eſſe quæcumque Concilia, quæ præter Sedis Apoſtolicæ auctoritatem congregantur; quam veritatem novit Valentinianus Imperator, qui cum rogaretur ab Epiſcopis (*Ex Sozomeno*) ut permitteret eis celebrare Concilium, reſpondit: *Mihi, qui ſum in ſorte plebis; fas non eſt talia curioſius perſcrutari. Sacerdotes, quibus iſta curæ ſunt, quocumque loco conveniant.* Scimus quòd Theodorico Regi, dicenti ſe in cauſa Symmachi Synodum convocaſſe, reſponderunt Epiſcopi in Concilio Romano quarto, *à Papa, non à Rege convocandum eſt Concilium*. Nec voluerunt Epiſcopi Regi acquieſcere, dicenti, ſe conſenſu Pontificis Synodum congregaſſe, donec per Pontificias literas de ejus mente certiores efficerentur. Conciliabulum ergo eſt, non Concilium, quæcumque Epiſcoporum congregatio, ſinè conſenſu Pontificis facta. Verum quidem eſt, quòd Imperator, & Reges, hortante Pontifice, ſuam interponunt auctoritatem, ut citiùs Concilia congregentur; in quo ſenſu ſcripſerunt Ruffinus, Conſtantinum congregaſſe Concilium Nicænum: Theodoretus, Theodoſium ſeniorem, Conſtantinopolitanum primum: Theodoſium juniorem, primum Epheſinum.

Quia verò ſoli Epiſcopi habent in Conciliis ſuffragium deciſivum: conſtat Conciliabula fuiſſe, non Concilia, omnes conſeſſus, in quibus aut laici præſederunt, aut deciſivum ſibi arrogarunt ſuffragium: ex quo patet, quàm impudenter Lutherus, & Calvinus, etiam Laicis auctoritatem ſuffragii in Conciliis competere aſſerant: *Epiſcoporum eſt miniſteriis de dogmatibus judicare. S. Ber. epiſt.* 189. Undè *Actorum* 15. legitur. *Viſum eſt Spiritui Sancto, & nobis*. Proindè falſum eſt, licere unicuique, ut aſſerunt præfati hæretici, decreta Concilii examinare, & recipere, vel non recipere, prout ſibi placuerit, reclamante Scriptura, *Deuteron.* 17. *Qui autem ſuperbierit, nolens obedire Sacerdotis imperio morietur homo ille. Et Matth.* 18. *Si Eccleſiam non audierit: ſit tibi tanquam Ethnicus, & publicanus*. Neque probat laicos poſſe in Conciliis habere ſuffragium, quòd legitur in Actibus Apoſt. 15. *Convenerunt Apoſtoli & ſeniores videre de verbo hoc*. Et infra. *Tunc placuit Apoſtolis, & ſenioribus cum omni Eccleſia*. Nam in illo Apoſtolorum Concilio, laici interfuerunt, non vocati ad dicendum ſuffragium, ſed ſimpliciter potuerunt adeſſe, tanquam auditores: legitur enim. *Tacuit autem omnis multitudo: & audiebant Paulum & Barnabam... Tunc placuit Apoſtolis*. Undè conſtat ſolos Apoſtolos fuiſſe judices. Quod autem legitur. *Placuit Apoſtolis & ſenioribus cum omni Eccleſia*: ſenſus eſt, quòd omnes adſtantes libenter ſe ſubmiſerunt placito Apoſtolorum; ſicut & nunc quæ in Conciliis decernuntur, placent Eccleſiæ, atque ejus nomine rectè enunciantur fidelibus.

Conſtat etiam contrà Novatores, illegitimum eſſe Concilium Generale quandocumque huic non præſidet Pontifex, vel per ſe, vel per ſuos Legatos: illius enim eſt præſidere, qui omnes in Eccleſia dignitate antecellit: hic eſt Romanus Pontifex: *Qui parem ſuper terram non habet* S. Ber. lib. 2. de conſid. *Cujus curæ ac diſpoſitioni univerſus orbis ſubmiſſus eſt. De conſid. lib.* 1. *cap.* 1. Corpus enim ſinè capite monſtrum eſt, aut cadaver; quà propter Petrus in primo Concilio Jeroſolymis coacto, inter omnes præſedit, ſicut affirmat S. Hieronymus. Ratio etiam poſtulat Conciliis præſidere illum, cujus fides non poteſt ſentire defectum; quà propter Concilia à Summo Pontifi-

ce confirmata, nulli poſſe errori eſſe obnoxia nec in fide, nec in moribus, tenet fides Catholica; probat ipſa experientia, quæ docet nullum Concilium, Sedis Apoſtolicæ permiſſu coactum, Summi Pontificis auctoritate confirmatum, nunquam in ſuis ſanctionibus in fide aut in his, quæ mores concernunt defeciſſe: ubi è converſo, conſeſſus ſinè Pontificis auctoritate coactos, ut plurimùm in fide, & moribus aberraſſe, comprobant Eccleſiaſticæ hiſtoriæ. Quòd verò Concilia à Summo Pontifice approbata errare nequeant, meritò roborandum eſt ex eo, quòd unicuique Fidelium præcipit Dominus. *Facies quodcumque dixerint qui præſunt loco, quem elegerit Dominus, & ſequeris ſententiam eorum. Deuter.* 17.

Videtur tamen ex dictis oriri dubium, an Papa ſit ſuprà Concilium, vel Concilium ſit ſuprà Papam; evincitur tamen in favorem primæ partis; nam cum certum ſit, Papam eſſe à Chriſto conſtitutum ſuprà univerſam Eccleſiam, etiam eſt conſectaneum, Papam abſolutè eſſe debere ſupra Concilium. Neque aliquid in contrarium evincit diſtinctio de Eccleſia diſperſa, & congregata, quà mediante, aliqui concedentes Pontificem eſſe ſuper univerſam Eccleſiam diſperſam, negant tamen eſſe ſupra Eccleſiam congregatam, & conſequenter ſupra Concilium. Nam Eccleſia ſivè diſperſa, ſivè congregata, ſemper eſt ovile Chriſti, & paſtor ſemper eſt ſupra ovile; conſequenter Pontifex, qui eſt Paſtor Eccleſiæ, ſemper eſſe debet ſupra Eccleſiam, ſive diſperſam, ſive congregatam: cæterùm, ſi Eccleſia congregata eſſet ſupra Pontificem, ovile eſſet ſuprà paſtorem; & paſtor tranſiret in ovem, oves autem tranſirent in paſtorem, quod patet quàm ſit erroneum dicere. Nec videtur inſtantiam pati poſſe replicam; nam vel Eccleſia in Concilio collecta eſt ovile, vel paſtor; ſi ovile, ſemper erit ſub poteſtate paſtoris: ſi paſtor, recurrit argumentum. Præter quam quòd, Chriſtus nunquam dixit Eccleſiæ congregat, ſed æ Petro: *Paſce oves meas*. Inſuper Eccleſia congregata in Concilio habet ſupra ſe Chriſtum, ergo habet ſupra ſe Pontificem, qui eſt Vicarius Chriſti: quis enim congregato Concilio depoſuit Pontificem à ſuo Vicariatu? Adde, quòd Eccleſia congregata eſt unum corpus viſibile, ergo debet habere ſuum caput viſibile, ſine quo eſſet corpus acephalum. Tum quia Eccleſiæ ſeorſim ſumptæ, & reduplicativè ut tales conſideratæ, non ſunt corpus, ſed membra, & ſolum collectivè acceptæ ſunt corpus, ergo Eccleſia collectivè accepta, ſivè in Concilio congregata debet habere ſuum caput. Demum, ſi non interveniente auctoritate Pontificis, non ſubſiſtit Concilium; eſt autem validum, ſi Papa confirmat geſta Concilii, conſequens eſt, ut Papa ſit ſupra Concilium. His delibatis, ut faciliùs poſſit lector diſcernere inter Concilia, & Conciliabula, poſtremorum collectionem ſubnectimus, cum priorum amplam notitiam exhibeant Binius, Arduinus, Labbe, & plures alii, qui ſummo labore, & multiplici eruditione eadem collegerunt.

214. Zephyrini PP. anno XIII. Antonini Caracallæ Imperatoris III. Agrippinus Epiſcopus Carthaginenſis, ibidem Conciliabulum habuit, in quo decrevit rebaptizandos hæreticos, qui ad fidem Catholicam accedebant. Ex S. Cypr. Ep. 71. & 72.

217. Zephyrini. Papæ anno XVI. Antonini Caracallæ VI. adminiſtrantibus Conſulatum Æmilio, & Anicio, Agrippinus pro eadem cauſa, de qua ſupra, Epiſcoporum Aſiæ, & Numidiæ novam collegit Pſeudo-Synodum. Ex Bar. anno 217.

303. Marcellini Papæ VIII. Diocletiani Imper. XX. Cirtæ in Numidia conveniunt Epiſcopi pro electione ſucceſſoris, in locum defuncti Antiſtitis, ubi pariter cognita eſt cauſa Traditorum Epiſcoporum, qui à Numidiæ Primate, in Concilio Præſide, ad ſua privata commoda reſpiciente, non modo abſolvuntur, ſed ſinè debita, juxta ſacros Canones pœnitentia, in communionem recipiuntur. Recitat acta hujus Pſeudo-Synodi Optatus lib. 1. contra *Parmen.*

306. Marcelli Papæ III. Conſtantini I. congregantur Donatiſtæ Epiſcopi, nume-

numero 70. ad Conciliabulum Carthagine celebrandum, contra Cæcilianum Epiſcopum Carthaginenſem, qui diſciplinæ Eccleſiaſticæ zelantiſſimus, contra ſe concitaverat Lucillam æquè factioſiſſimam, ac ditiſſimam fœminam, quam Cæcilianus ipſe, utpotè Chriſtianæ religioni, quam profitebatur, minùs addictam redarguerat: ex quo irâ excandeſcens Lucilla, ſchiſma excitavit, & Cæcilianum, licèt abſentem, in hoc conciliabulo exauctorari curavit. S. Aug. contrà Creſc.

309. Euſebii Papæ I. Conſtantini IV. Ab Epiſcopis ſchiſmaticis in Africa, junctis Traditoribus, pertractis Numidiæ Epiſcopis, ſollicitatis Mauritanis, collectum eſt Concilium ducentorum ſeptuaginta Epiſcoporum, qui in favorem Traditorum, contra ſtabilita decreta Eccleſiaſtica, in hac cauſa jam emanata, promulgarunt ſententiam. S. Aug. Ep. 48. ad Vinc.

316. SILVESRI anno XIII. Conſtantini XXI. Ariani Epiſcopi Ceſareæ Synodum inſtituunt contra Athanaſium, ad quam renuit, quamvis vocatus Athanaſius accedere, quippè qui noverat eſſe congregationem malignantium; quapropter furioſa Synodus re infectâ eſt diſſoluta. *Ex Labbe Tom. 2.*

335. SILVESTRI XXII. Conſtantini XXX. Mareotide Ægypti civitate, Theognis Niceæ Epiſcopus, una cum aliis Arianæ factionis, conventiculum habuit, in in quo Iſchrionem S. Athanaſii accuſatorem, Mareotidis Epiſcopum elegit, & objecta crimina contra abſentem Athanaſium, tanquam certa recepit. *Labbe Tom. 2.*

335. SILVESTRI XXII. Conſtantini XXX. Euſebius Nicomedienſis Antiochiam ſe confert, & Synodum inſtituit contra Divinum Symbolum, & B. Euſthatium, crimina falſa illi obiiciens, eumque deponens. *Labbe Tom. 2.*

335. SILVESTRI XXII. Conſtantini XXX. Ab Euſebianis Epiſcopis adversùs Athanaſium, Tyri in Phænicia habitum eſt conciliabulum, conſpirantibus una cum Euſebianis, Meletianis, & Colutianis præſidente conciliabulo Dionyſio Comite, juſſu Imperatoris militibus ſtipato, quibus Epiſcopos in Synodo congregatos cinxit. quos numero 60. fuiſſe teſtatur Socrates. Miſſus quoque fuit ad conciliabulum Archelaus Comes, qui una cum Dionyſio Synodo præſideret. Vocatus ad Synodum Athanaſius, adeſſe diſtulit, quia noverat eſſe concilium malignantium. Sed poſt plures menſes, tandem acceſſit, una cum 47. Epiſcopis Ægyptiis, ne adverſariis ulteriorem anſam præberet in ipſum inſultandi. Productæ in hac Synodo plures in Athanaſium accuſationes de Calice fracto, de muliercula violata, de Arſenio mutilato, à quibus facilè Athanaſius innocens ſe expedivit. Nihilominus tanquam reus damnatur, & deponitur. Hujus conciliabuli acta referunt Sozomenus & alii.

335. SILVESTRI Pontificis XXII. Conſtantini Imperatoris XXX. Epiſcopi, qui ad conciliabulum Tyri convenerant, Jeroſolymam ex Imperatoris juſſu properarunt. ad dedicandam inſignem Baſilicam *Martyrium* dictam: qua occaſione Epiſcopi congregati, omnes ferè ſecta Euſebiani concilium in Encæniis celebrarunt, quod valdè commendat Euſebius, Nicæno Concilio fermæ adæquans. Sed potiori jure Athanaſius exordium Synodorum Arianorum illud nominat, in quo ſublato à fidei Symbolo. verbo *Conſubſtantialis*, Arius, & Ariani fuere recepti, quod narrat ipſe Athanaſius.

336. Marci Papæ I. Conſtantini XXXI. Convocantur Conſtatinopoli proxim Epiſcopi Arii, & Euſebii ſectatores, qui Marcellum Ancyræ in Galatia Epiſcopum, in exilium pellunt, Epiſcopatu abdicant, eo quòd Marcellus, utpotè Orthodoxus, utroſque tam Arianos ſcilicet, quàm Euſebianos ſemper oppugnaverit. Calumniæ contra Marcellum ab hæreticis contextæ, ex Synodo Sardicenſi; quæ hanc cauſam diligenter examinavit, colliguntur, ſicut & earundem inſubſiſtentia.

337. JULII Papæ I. Conſtantini ultimo Epiſcopi, qui Mareotide convenerant, Bizantium proficiſcentes, ibidem Athanaſium inveniunt, qui de illatis ſibi iniuriis, ſciſcitabatur ab Imperatore juſtitiam: ſed obſtavit Euſebius, qui iterum

rum Imperatori quatuor caluminatores contra D. Athanaſium exhibuit, petens, ut Conſtantinopoli ſynodicè examinarentur; & facto hæreticorum conſenſu, Athanaſius, licet innocens, Treviros Galliæ in exilium pellitur, quam pœnam alii quoque Epiſcopi Athanaſio adhærentes ſubiere. Ex *Labbe Tom.* 2.

340. Julii Papæ IV. Conſtantis IV. Euſebiani convenientes Antiochiæ inſimulantes magnum Euſtatium, Epiſcopum vere Orthodoxùm Sabelianiſmi, deque aliis falſis criminationibus accuſantes, à ſua Sede expulerunt, & exilii pœna ab Imperatore mulctari curarunt, quæ geſta narrat *Theodoretus*.

341. Julii Papæ V. Conſtantis V. convocati fuerunt Antiochiæ ad Encænia, Epiſcopi numero fere nonaginta, ex quibus 36. Ariani, quorum numerus, licet Orthodoxis inferior, nihilominus favore Principum prævaluit contra Catholicos: quapropter in hoc conciliabulo, ſolis Arianorum ſuffragiis abdicatus fuit Athanaſius. Non adfuit in hoc conciliabulo per ſuos Legatos Romanus Pontifex, qui proinde in ſuis literis teſtatur, à ſolis 36. Arianis Epiſcopis, reluctantibus Orthodoxis, totam machinam in favorem Arii, adversùs Athanaſium fuiſſe conflatam. De hac Synodo ſcribunt *Socrates*, *Hilarius*, *Sozomenus*, apud quos fuſius, quæ acta ſint videri poſſunt.

344. Julii Papæ VIII. Conſtantis VIII. Antiochiæ ab Arianis aliud conciliabulum habitum eſt, in quo Ariani novam fidei formam, cæteris prolixiorèm promulgarunt, ut ſe ab Ariana hæreſi apud Catholicos alienos eſſe oſtenderent. Sed præfata fidei formula ab Occidentalibus non fuit recepta, quippè qui detexerunt, diverſis, quidem, & prolixoribus verbis, ſed eadem perfidia, Arianam hæreſim in contexta formula profiteri. Ex *Bar*.

347. Julii Papæ XI. Conſtantis XI. Epiſcopi Ariani Sardica, ubi damnati fuerant regreſſi, Philippopoli in Thracia convenientes, temere uſurparunt nomen Concilii Sardicenſis, & facta fidei formula, hæreſim Arii continente, hanc fuiſſe fidem, quam in Concilio Sardicenſi profeſſi ſunt Patres Orthodoxi, impudenti calumnia, ſub Imperatoris favore publicarunt: renovatiſque antiquis decretis, quæ impietas Ariana contra Athanaſim jam alibi congregata promulgaverat, primi omnium in hoc conciliabulo auſi ſunt excomunicare Romanum Pontificem. Ut autem Ariani Philippopoli congregati, faciliùs inſinvarent fidelibus ſuam fidei formulam, & illam eandem eſſe, quam Sardicenſes Patres amplexati ſunt probarent, atque etiam ut ab hæreſi Ariana ſe alienos eſſe ſimularent, in Epiſtola Synodica, ab ipſis perperam promulgata, ſub nomine Patrum Sardicenſium, doloſe poſitiones quaſdam Arii damnaverunt: & hinc factum eſt, ut ex tunc Semiarianorum ſurculus ab Ariana hæreſi dimanaret. Ex Socr. lib. 2. cap. 16.

348. Julii Papæ XII. Conſtantis Imper. XII. Stephanus, impius Antiochiæ Epiſcopus, hæreticorum conſenſum, calumniis rednndantem collegit. *Labbe Tom.* 2.

350. Julii XIV. Conſtantii II. Athanaſio, & Paolo honorifice ad ſua ovilia proficiſcentibus, impietatis anteſignani Synodum Jeroſolymis collegerunt, Maximum Orthodoxum abiicientes, & Cyrillum Arianum ſubſtitutentes. Ex *Labbe Tom.* 2.

353. Liberii Papæ II. Conſtantii XVII. Convenerunt Arelate Epiſcopi, præſente ipſo Imperatore Conſtantio, ut in damnationem Athanaſii ſubſcriberent; in quo Concilio Apoſtolicæ Sedis Legati miſerè prævaricarunt, nam graves contumelias paſſi ab Imperatore eo quod ejus ſenſui contra Athanaſium non acquieſcerent, tandem contumeliis victi, & miſere cædentes, promiſerunt ſe ab Athanaſii communione abſtinere. Epiſcopi vero, qui contra Athanaſium ſubſcribere viriliter recuſarunt, inter quos fuerunt Paulinus Tevirenſis Epiſcopus, & Lucius Annæus Moguntinus, in Phrygiam ſunt relegati; quæ verò poſt hæc in hoc conciliabulo ſancita fuere ab Arianis, deſcribit *Severus*.

355. Liberii IV. Conſtantii XIX. Convenerunt Mediolani pluſquam 300. Epiſcopi Occidentales, cum aliquibus Orien-

Orientalibus, Præſide ipſo Imperatore, Arianorum fautore. Statim ac in Eccleſia congregati fuerunt, petierunt Epiſcopi Orthodoxi, ut omnes fidei Nicænæ ſubſcriberent, quod renuentes Ariani peragere, Concilium converſum eſt in clamorem; & timentes Ariani plebem, fidei Catholicæ addictiſſimam, ab Eccleſia in Palatium ſe receperunt, ibique Epiſtolam ſub Imperatoris nomine, omni pravitate refertam conſuerunt. Reliqua, quæ in hoc conciliabulo peracta ſunt, exponit *Athanſius Epiſtola ad Solit*. Et quamvis hoc conciliabulum Eccleſiaſtici Concilii nomen præſetulerit verius tamen tyrannicæ conſultationis nomem promeretur; quippè cui præſedit una cum ſatellitio Imperator ſpirans minarum & cædis in Orthodoxos.

356. Liberii V. Conſtantii XX. Favente Imperatore, à Saturnino Arelatenſi, Arianorum in Gallia anteſignano, celebratum eſt Bitterenſe conciliabulum, in quo damnatus fuit Hilarius, & in Phrygiam relegatus. *Ex D. Hieron. in Chron.*

357. Liberii VI. Conſtantii XXI. Sirmienſe Concilium Conſtantius indixit. Cauſa hujus indictionis, fuit Arianos à labe hæreſis (jam enim communiter hæretici nuncupabantur) purgare, & modum invenire, quo in conſpectu orbis, Orthodoxi apparerent; quapropter. Ariani ibi congregati, duas fidei formulas conſcripſerunt, unam contra Photinum, ut Catholici viderentur: in qua nomen *Subſtantiæ* adhibuerunt; aliam vero in favorem Arii, in qua *Conſubſtantialitatis* vocem omninò reticuerunt. Plura de hac Synodo videre eſt apud *Hilarium & Socratem*.

357. Liberii VI. Conſtantii XXI. Pertæſi Sirmianæ perfidiæ Orientales Epiſcopi, in qua Ariani Filium conſubſtantialem Patri eſſe negarunt, Sirmio recedentes, in Aſiam commigrarunt, atque Ancyræ in Galatia convenientes, damnarunt formulam Sirminenſem, reſtituto in Filio Dei *Subſtantiæ* nomine. Qui convenerunt Ancyræ, fuerunt Epiſcopi ſecta Semiariani; proinde contra Arium admiſſo *Subſtantiæ* nomine vocem nihilominus *Conſubſtantialis* reticuerunt: quos proinde Hilarius hortatus eſt ad recipiendam vocem *Conſubſtantialis*, ſine qua nomen quoque *Subſtantiæ* periclitari poſſe videbatur.

359. Liberii Papæ VIII. Conſt. XXIII. eodem tempore quo Arimini celebrata eſt Synodus, etiam Seleuciæ congregatum eſt concilium, de quibus breviter, prout noſtri eſt inſtituti, agimus. Indicta quoque fuit jubente Conſtantio Synodus Conſtantinopolitana, de qua ſæpe meminerunt Baſilius Magnus, lib. 1. adverſus Eunomium, & Gregorius Nazianzenus, lugens ingentem cladem ex hujuſmodi ſatanæ conventibus univerſæ Eccleſiæ illatam. Convenerunt itaque ad preſentem Conſtantinopolitanam Synodum, ex proxima Bithyniæ Provincia Epiſcopi numero 50. ſtimulante congreſſum Accacio à quo Accacianorum congreſſus præſens eſt nuncupatus: Accitiſque ad Synodum etiam decem Epiſcopis, qui à Seleucienſi conciliabulo miſſi erant Legati ad Imperatorem, celebravit Accacius Conſtantinopolitanum præſens conciliabulum in quo ex Accacianorum ſententia, ſcripta eſt nova fidei formula, quam novam eſſe afferit Socrates, ab hæreticis compactam, poſt Nicænum Generale Concilium. In præſenti fidei formula damnatum eſt filentio, in perſonis Divinis nomen *Hypoſtaſis*, ſive *Subſiſtentiæ*, & nomen *Subſtantiæ* in Filio. Sed illud prætereà ridiculum, & impium factum eſt in hac Synodo, ut duplici fidei formulæ Ariminenſi ſcilicèt, & Conſtantinopolitanæ Epiſcopi ſubſcriberent, licet inter ſe eſſent diverſæ, ſic jubente Imperatore, qui pro libito concilia congregabat & diſſolvebat. Altercationes in hoc maligantium congreſſu ſecutas, injuſtas damnationes promulgatas, narrant Theodoretus & Sozomenus.

359. Liberii VIII. Conſtantii XXIII. plures Epiſcopi ad Urbem Niceæ in Thracia traducuntur, ubi ſimpliciores Præſules, per fraudem & terrores impulſi ad abiicendam vocem *Subſtantiæ* & *Conſubſtantialis*, formulam fidei, Sirmianæ tertiæ conſonam ediderunt, ſola diverſitate quòd in Sirmiana Filius dicitur

Patri

Patri *per omnia ſimilis*; in iſta vero tantum *ſimilis*. Hicque non erit abs re breviter perſtingere Arianorum lapſus qui primò refutantes vocem *Conſubſtantialis*, tanquam exoticam, retinuerunt ſimpliciter nomen *Subſtantiæ*; deinde etiam hoc ablegantes, apposuere *per omnia ſimilis*; mox ſolam vocem *ſimilis* adhibuerunt: demum vocem *diſſimilis* uſurparunt. Hujus Conciliabuli acta refert Theodoretus.

359. Liberii VIII. Conſtantii XXIII. Eodem tempore, quo Arimini celebratur Concilium, conveniunt Imperatoris juſſu Seleuciæ Epiſcopi 150. partim Accaciani, partim Ariani, alii Semiariani; interfuit huic Synodo S. Hilarius, ad eſſe compulſus. Magna contentio orta eſt inter congregatos, quippe qui diverſarum opinionum erant fautores: quapropter ſe invicem damnarunt: & Deo afflante: his contentionibus præſens eſſe compulſus fuit S. Hilarius, ut fidem Orthodoxam, ſicut viriliter præſtitit, propugnaret. Referunt hujus conciliabuli geſta Theodoretus, Epiphanius, & Socrates.

359. Liberii VIII. Conſtantii XXIII. mandavit Imperator Tauro Præfecto, ut collectos in unum omnes Epiſcopos, Arimini congregaret; quod & præſtit, miſſis per Illyricum, Italiam, Africam, Hiſpaniam, & Gallias nuntiis, qui Imperatoris, hoc de Congregando Concilio, voluntatem Epiſcopis ſignificarent. Supra quadringentos Ariminum conveniſſe, teſtatur Sozomenus, inter quos ſecta Arianos, octoginta. In hoc Concilio fides Nicæna probata eſt, & iterum damnatus Arianiſmus, una cum ſuis fautoribus Urſacio & Valente. Publicata Concilii ſententiâ coram Vincentio Capuano Epiſcopo, Liberii Papæ Legato, opportunum cenſuere Patres legationem mittere viginti Epiſcoporum ad Imperatorem in Oriente commorantem, qui eidem ſignificarent, abſolutam jam Synodum Ariminenſem; proinde Patres facultatem expoſcere ad propria remeandi: ſed ægræ accipiens Imperator Arianis adhærens, exploſam fuiſſe a Partibus in Ariminenſi Concilio Arii ſententiam, coegit Legatos Concilii, ut ſupra dictum eſt, numero viginti, Nicęæ cum Arianis Epiſcopis illic congregatis ſe adjungere, & Arianum dogma, contra decretum Concilii Ariminenſis ſubſcribere; quod & imprudenter præſtiterunt: quo peracto, dimiſſis Legatis, ut Ariminum reverterentur, mandat Imperator Tauro Præfecto, ut neminem ex Epiſcopis Arimini congregatis abire permittat, donec acta Synodolia, Nicęæ facta ab Arianis ſubſcriberent, quæ Ariminenſes Legati revertentes deferebant. Adventarunt interim ex Oriente Legati Ariminenſes, qui miſerè Nicęæ pro Ariano dogmate ſubſcripſerant, vim regiam in ſui defenſionem, ſed fruſtra cauſantes. Cum verò Epiſcopi, Arimini exiſtentes, nec diſcedere permiſſi, plurimum incommoditatum tedio eſſent affecti, plures eorum inconmodis victi, dedere ſe adverſariis, & acta Synodalia, ex Nicęa à Legatis delata, juxta pravam Imperatoris mentem ſubſcripſerunt. Tunc eſt, cum totus ingemuit orbis, & ſe Arianum eſſe miratus eſt, quia ſcilicet Patres Arimini exiſtentes, ut incommoda longioris abſentiæ à ſuis reſpectivè diœceſibus effugerent, formulam fidei, ab Arianis in conciliabulo Nicęæ in Thracia doloſe compaginatam, ſubſcripſerunt, qua ſubſcriptione, eſto quod Arianum dogma profeſſi non ſint, quod imò ſemper ſunt avverſati, nihilominus perniculoſæ formulam fidei admiſerunt, in qua nulla de nomine *Subſtantiæ*, & voce *Conſubſtantialitatis* facta erat mentio: quæ voces, ad omnem antiquam cavillationem fugiendam, omnino ſunt adhibendæ, ubi agitur de experimenda æqualitate Filij cum Patre: quapropter præfatis vocibus, cum ſancta Nicæna Synodus generalis omnino adhæſerit, & Patres Arimini ſubſcribentes, eaſdem non adhibuerint, anſam dederunt penè univerſo mundo credendi, quod Arianæ impietati conſenſum præbuiſſent, Quidquid autem ſit de ſubſcriptione per vim, dolum, & metum ab Arianis obtenta, & à Patribus Arimini adhuc exiſtentibus, poſt completum legitimum Arimenſe Concilium facta, nihil

inde

inde contra Synodnm Ariminenſem deduci poteſt, ad illam improbandam: Peracta enim, & concluſa fuerat Ariminenſis Synodus duodecimo Kalendas Auguſti; tunc cum Patres Legatos ad Imperat. deſtinarunt, ut ad propria remeandi facultatem obtinerent; qui nihilominus Arimini ad plures menſes poſt expletum Concilium otiari coacti, quidquid tempore hujus otii compactum, aut ſubſcriptum eſt à Patribus, utique ab ipſis ſubſcriptum non fuit, tanquam ab Epiſcopis in Concilio congregatis. Concilium enim ut ſupra diximus, jam erat abſolutum; ſed ſubſcriptum eſt tanquam ab Epiſcopis in relegatione detentis, per vim, metum, & dolum, ut Imperatoris voluntati adhærerent compulſis, hyemis ſeveritate, aliarumque pænalitatum acerbitate fatigatis: quo tempore præfatam ſubſcriptionem contigiſſe deducitur. Quæ igitur peracta ſunt à Patribus poſt completum Concilium Ariminenſe, nempe poſt duodecimo Kalendas Auguſti, nnllam prorſus cum Ariminenſi Concilio connexionem habere perhibentur, licèt ab Arianis ſub nomine, Ariminenſis Concilii, ſed perperam, colligantur; quæ potiùs ſub nomine Ariminenſis conciliabuli ſunt exprimenda. Ex Bar.

161. Liberii Papæ X. Conſtantii XXIV. Ipſo Imperatore Antiochiæ exiſtente, ibidem habita eſt Synodus in cauſa Meletii, ad eundem perperam exauctorandum, & Euzoium ſubſtituendum: qua occaſione Synodus congregata, novam fidei formulam, eandemque omnium deterrimam condidit, in qua vocem *Simile* omninò reprobarunt congregati, & aſſeruerunt Filium Patri non ſolùm ſubſtantia, ſed etiam voluntate omninò eſſe diſſimilem; quæ narrant Socrates & Sozomenus.

365. Liberii XIV. Valentinani II. celebrant Semiariani, Lampſaci in Helleſponto Concilium contra Arianos; ſed ita, ut licet Filium ſimilem Patri faterentur, Arianum dogma impugnaturi; nequaquam tamen Conſubſtantialem Patri profiterentur, ne Confeſſionem Nicænam viderentur recipere. Fidei tamen formulam verſuti homines ita compegerunt, ut Liberius ipſe deceptus, eorùm Legatos in communionem receperit. Socrates lib. 4. cap. 2.

366. Liberii XV. Valentiniani, & Valentis III. celebratum eſt in Caira, à 34. Epiſcopis Aſianis, ſecta Macedonianis conciliabulum, in quo rejecto *Conſubſtantialis* vocabulo, formula fidei Antiochiæ & Seleuciæ edita, approbata fuit. Ex Sozomeno.

366. Liberii XV. Valetiniani, & Valentis III. Valens, & Urſacius Arianæ hæreſeos obſtinatiſſimi defenſores, unà cum aliis ejuſdem perfidiæ collegis, Singeduni in Myſia conciliabulum habuere, ut Semiarianos ad ſe traherent, quod tamen obtinere non valuerunt. Ex Bar;

383. Damasi XVII Theodoſii IV. convocatum eſſe ab Imperatore Synodum, referunt Socrates, & Sozomenus, qui Scriptores, cum ſectà fuerint Novatiani, in pluribus quæ referunt, ad diſciplinam Eccleſiaſticam ſpectantibus, cautè omnino legendi: plura enim in ſuæ ſectæ laudem cumularunt; quapropter, quæ de hac Synodo Conſtantinopoli acta referunt, inſubſiſtentia eſſe comprobantur: quod plures evincunt rationes. Et quidem illegitimum fuiſſe hoc concilium (quamvis in eo approbata fuerit Conſubſtantialitas Filii cum Patre) ex eo patet, quod in ea Synodo, in qua fortiores hæreſum propugnatores audiendi erant, nempe Demophilus Arianus, Eunomius Eunomianorum coriphæus, Eleuſius Macedonianùs, Agelius Novatianus, vocati haud quaquam fuerunt à Teodoſio Chatolici Epiſcopi, quorum judicio & prudentia poſſent cauſæ adducendæ definiri. Reliqua, quæ in hac Synodo geſta ſunt ab Imperatore juxta Agelii Novatiani mentem, referunt Socrates, & Sozomenus præcitati.

386. Siricii II. Valentini II. Cum Ithacius Epiſcopus, hæreticorum Priſcillianiſtarum necem procuraſſet, eaque de cauſa plures Epiſcopi ab Ithacii communione, tanquam ſanguinario abſtinerent, eundemque condemnarent, protectione Imperatoris fretus Ithacius, Trevirenſem Synodum, ab Epiſcopis ſuæ factionis congregari curavit; in quo con-

conciliabulo tanquam innocens, à nocentibus abſolutionem obtinuit.

391. SIRICII VII. Valentiniani Secundi 15. Angari, ſive Ancyræ à Novatianis celebratur concilium, in quo canonem conſtituunt, declarantes, licere cuilibet, abſque diſpendio catholicæ veritatis, Paſcha celebrare die qua vellet. Ex Bar.

394. SIRICII X. Theodoſii XVI. Maximianiſtæ conveniunt in concilio Cavernenſi propè Carthaginem, numero 53. pro cauſa, de qua agitur in Concilio Bagajenſi.

394. SIRICII IV. Theodoſii XVI. iterum congregantur Maximianiſtæ Cebarſuti, numero 100. circiter, pro eadem cauſa, de qua in antecedenti.

394. SIRICII IV. Theodoſi XVI. ut refert S. Auguſtinus contrà Creſconium, celebratum eſt à Donatiſtis in Numidia generale Concilium, Bagajenſe dictum, in quo convenerunt 310. Epiſcopi. in cauſa Primiani, & Maximiani: coactum autem fuit hoc conciliabulum ab ipſo Primiano Donatiſta, Carthaginenſi Pſeudo-epiſcopo, qui Maximianum ejuſdem Civitatis Epiſcopum electum, licèt abſentem damnavit, Acta hujus Synodi, à Concilio Carthaginenſi legitimè congregato, irrita declarata fuerunt, & inſubſiſtentia.

403. INNOCENTII II. Arcadii IX. Theophilus Alexandrinus Antiſtes, cum 36. ſuæ factionis Epiſcopis, congregatur Chalcedone, loco ad Quercum dicto, inſtigante Eudoxia ad condemnationem contra S. Joannem Chryſoſtomum promulgandam. Hæc Palladius.

404. INNOCENCII III. Arcadii IV. jubente Eudoxia, quæ muliebri furore in Joannem Chryſoſtomum efferuebat, eo quòd S. Epiſcopus ludos ſeculares, ab Eudoxia reſtitutos, jam Conſtantini Magni religione neglectos, non ſinè dedecore Chriſtiani nominis reviviſcentes, reprobaret, congregatur Coſtantinopoli conciliabulum Epiſcoporum Orientalium, qui, ut furenti Imperatrici Eudoxiæ adularentur, fictis contra S. Præſulem criminationibus, eundem condemnarunt, conſentiente ad inſtantiam Eudoxiæ, injuſtæ condemnationi Arcadio. Potiſſima ex criminationibus objecta Joanni Chryſoſtomo fuit, quòd contra Canonem Concilii Antiocheni, in Encæniis celebrati anno 341. regreſſus eſſet ad regimen Eccleſiæ, à quo fuerat per Epiſcopos abſolutus. Sed contra Concilium citatum, & ejus Canones, ſtatim ſteterunt Epiſcopi, qui ſanioris erant mentis, in favorem Joannis, aſſerentes nullius eſſe roboris, conciliabuli Antiocheni Canones, utpotè ab Epiſcopis hæreticali labe contaminatis, conſtitutos: nihilominus prævalente vi & furore, rationi & juſtitiæ, Joannes fuit ab urbe exire compulſus, unà cum ſibi adhærentibus Epiſcopis, numero 40. quæ omnia narrat ipſe Chryſoſtomus, Epiſtola ad Innocentium, & Palladius in vita Chryſoſtomi fuſiùs pertractat.

414. INNOCENTII XIII. Honorii XX. Cum Imperator legem promulgaſſet contra Donatiſtas, per quam infames, hæreditatis incapaces declarabantur, Donatiſtæ Epiſcopi, Carthagine numero 30. congregati, decreverunt Imperiales pœnas, voluntaria morte præveniendas, quod & plures ex ipſis præſtiterunt. Hoc advertens Dulcitius, Imperialis legis executor, S. Auguſtinum conſuluit, quid agendum: qui reſpondit: Præſtare ut per mortem, etiam voluntariam paucorum, plures ſalvârentur. S. Aug. lib. 1. contra Gaudentium.

431. COELESTINI VIII. Theodòſii XXIV. Epheſi actum eſt conciliabulum, à Joanne Patriarcha Antiocheno, qui ægrè ferens Neſtorium amicum ſuum, ab Epheſinis Patribus retuliſſe damnationem, adjuvante Claudiano Comite, Neſtorii fautore, collectis paucis Neſtorianæ factionis Epiſcopis, auſus eſt condemnare Cyrillum, & contra Epheſinos Patres blaterare; quæ omnia in actibus Epheſinis deſcribuntur.

449. LEONIS X. Theodoſii ſecundi XLII. Dioſcorus Alexandriæ concito Concilio 90. Epiſcoporum, audet in Romanum Pontificem ſententiam excommunicationis proferre: ſed ſoli decem lacrymantes, & inviti ſententiam chirographo ſuo obſignarunt. Ex Liberato in Brev. cap. 12.

Digitized by Google

449. Leonis X. Theodoſii Secundi XLII. Epheſi habita eſt Synodus pro Eutychetis cauſa diſcutienda; ad quam Leo Pontifex ſuos deſtinaverat Legatos: quo non obſtante, non Synodus, ſed Pſeudo-ſynodus facta eſt; quandoquidem in ea, non Legati Pontificii, ſed Dioſcorus, auctoritate Imperiali præfuit, & interfuere Epiſcopi 128. Quæ vero ibidem pravè geſta fuerunt, quoad Eutychetis abſolutionem, Anatolii in Epiſcopum Conſtantinopolitanum intruſionem, & plura alia, fuſius pertractata inveniuntur in actibus Synodi Chalcedonenſis, in qua iſtius Epheſini conventus cuncta geſta, retractata fuere, & condemnata. Peſſimè habiti ſunt Apoſtolicæ Sedis Legati, qui præfati conventiculi impietatibus ſe oppoſuerunt, & dicta Synodus, jure fuit *Prædatoria* nuncupata.

470. Simplicii IV. Leonis XIV. quidam Pſeudo-monachus, ſolii Antiocheni invaſor, cum Epiſcopis Apollinariſtis Synodum habuit, in qua additionem illam hymni Triſagii *Qui crucifixus eſt pro nobis*, innovavit. Ex Labbe.

475. Simplicii VIII. Leonis Secundi I. Petrus Mogus, Eluri ſucceſſor, Alexandriæ convocato conciliabulo S. Chalcedonenſem Synodum anathemate notat, adiutore Accacio, quod jam præſtiterat in alio conciliabulo Timotheus Elurus.

484. Felicis Tertii II. Zenonis Imperatoris II. Petrus Fullo, Alexandriæ convocata Synodo, Xenajam virum, perditum, Hierapolis Epiſcopum deſſignat.

512. Symmachi XIV. Anaſtaſii Imperatoris XXII. convocatur Antiochiæ Synodus prædatoria, in qua Flavianus legitimus Epiſcopus à Sede ejicitur, & Severus Acephalus ſubſtituitur, Synodo Chalced. anathemate notata. Ex Labbe Tom. 4.

515. Hormsidæ II. Atanaſii XXV. Cum Imperator Timotheum Colon hæreticum, in ſolio Conſtantinopol. Eccleſiæ conſtituiſſet, utpote ſibi adhærentem, is congregata Synodo, contra Chalcedonenſe Concilium calcitravit. Ex Labbe Tom. 4.

540. Vigilii I. Juſtiniani XIV. Seducto Imperatore ab hæreticis Juliani Halicarnaſſei fautoribus, hæretica Synodus Conſtantinopoli congregatur ad tutandum errorem, & ablegandum celebrem Eutychium, fidei Orthodoxæ defenſorem, ſuffecto pro Eutychio in Eccleſia Conſtantinopolit. Joanne Scholaſtico, qui impietati hæreticali adſtipulabatur.

587. Pelagii Secundi X. Mauritii Imperatoris V. Joannes dictus *Jejunator*, inſignis hyppocrita, ad Conſtantinopoli Sedem evectus, Patriarchæ Oecumenici titulum ambiens, Concilium convocat ſub prætextu decidendæ cauſæ Gregorii Antiocheni, falſo accuſati ab Orientis Præfecto. Scopus tamen coactæ Synodi, fuit præfati tituli Patriarchalis ambitio. Quapropter Pelagius Romanus Pontifex, cuncta hujus Synodi geſta, præter ſententiam pro Gregorio latam, abrogavit.

593. Gregorii Magni IV. Mauritii XI., juſſu Gregorii celebratur Numidiæ in Africa Concilium. Sed cum comperiſſet Pontifex, in ea Synodo aliqua contra Eccleſiaſticos Canones fuiſſe ſtatuta, idem Concilium nullum eſſe declaravit, ut conſtat ex ejuſdem Gregorii Epiſtolis.

630. Honorii V. Heraclii XXI. Sergius Conſtantinopoli, hæretica inſtituta Synodo, unam voluntatem, & operationem in Chriſto eſſe impiè docuit. Ex Bar. ann. 630. Hanc ſententiam de una in Chriſto voluntate, Heraclius Imperator publico vulgavit edicto, *Ectheſis* nuncupato, quod nomen Græcum idem ſignificat, ac fidei expoſitio; hocque præſtitit Imperator, ſuadente Sergio Monotheliſmi fautore, cui ſtatim reſtitit Sophronius Jeroſolymitanus Antiſtes Orthodoxus; quod cum moleſtè ferret Sergius, ſcriptis ad Honorium Romanum Pontificem contra Sophronium literis, ſcripſit & Sophronius ad Honorium contra Sergium, virum ſpecie tenus bonum, ſed hæreſis veneno infectum. Honorius receptis contendentium, Sergii ſcilicet & Sophronii Epiſtolis, cenſuit pro bono pacis ad eoſdem reſcribendum, ut ab unius, vel geminæ volontatis vocabulo

abſtinerent, donec in univerſali Synodo quæſtio ab Eccleſia definiretur. Sed Sergius conventionis leges tranſgrediens, unam tantùm in Chriſto voluntatem, ex ſententia Romani Pontificis, ſed perperam, ſtatim prædicavit. Ex quo orta eſt quæſtio valdè celebris, an Honorius Pontifex fuerit Monothelita, & ut talis à Concilio Conſtantinopolitano ſeptimo ſub Agathone damnatus; de qua quæſtione agimus infrà, ubi de controverſiis.

630. Honorii V. Heraclii XXI. Cum Sergius, abſente Imperatore in præcedenti Synodo Monothelifmum ſanxiſſet, in novo Synedrio, præſente Imperatore confirmavit. Labbe tom. 5.

633. Honorii VII. Heraclii XXIII. Alexandriæ, à Cyro illius Civitatis Epiſcopo colligitur Synodus, in qua Cyrus Monothelifmo viam aperuit, eo ſimulato prætextu, quòd hæreticos omnes, in Ægypto degentes, Eccleſiæ unire facilè poſſet, ſi in Chriſto tantùm *Dei virilis voluntas & operatio* diceretur. Cyro adverſatus eſt ſtatim Sophronius Jeroſolymorum Antiſtes. Synodale decretum, à Cyro promulgatum, *Satisfactio* fuit inſcriptum, in quo novem capita continentur, quibus non quidem apertè, ſed doloſè, & latenter Monothelifmus profitetur. Ex Bar.

639. Severini I. Heraclii XXX. Præſide Sergio, Conſtantinopoli Epiſcopo, ibidem in conciliabulo confirmatur imp a Ecthesis, quam Severinus Pontifex, unà cum univerſo Clero Romano ſtatim eſt deteſtatus, & anathemate damnavit. Ex Bar.

685. Joannis Quinti I. Juſtiniani junioris I. Inſtigante Ebroino præpotente in aula, à Theodorico Galliarum Rege convocatur Synodus, dicta *Tyrannica*, cujus ſcopus fuit ultionem ſumere de Epiſcopis, qui Ebroino omni jure ſe oppoſuerant, tempore Childerici Regis. Ultionem optatam fecit Ebroinus, abdicatione ab Epiſcopatu, exilio, & nece diverſorum Prælatorum: quæ omnia narrat Sigebertus in Chronic.

692. Sergii anno V. Juſtiniani junioris VIII. Præſide Callinico Conſtantinopoli Epiſcopo, celebratum eſt conciliabulum, quod juſtè dictum eſt à majoribus *Erratica Synodus*, in qua 103. canones ſanciti ſunt. Dicta eſt etiam Synodus Quiniſexta, quaſi ſuppletiva quintæ, & ſextæ Synodi Oecumenicæ, quarum ſexta decem annos, quinta verò, centum quadraginta circiter annos à celebratione hujus erraticæ Synodi fuerant concluſæ. Sed ſi neceſſitas poſtulabat congregandi Concilium, & promulgandi canones, ad quid eoſdem promulgare ſub nomine Conciliorum antecedentium, quaſi præterita Concilia Oecumenica, quintum ſcilicet & ſextum fuiſſent imperfecta? quaſi Patres legitimè in quinta, & ſexta Synodo congregati, ſatis luminis & aſſiſtentiæ ſupernæ non habuiſſent, ut, quæ tunc temporis opus erant pro Eccleſiaſtica diſciplina ſtabilienda, definirent; quaſi plus luminis, ſcientiæ, & ſufficientiæ habuiſſent Patres in erratica, & ſpuria Synodo congregati, quàm qui in nomine Chriſti, conſentiente ſcilicet Chriſti Vicario, in quinta, & ſexta Synodo convenerant; quaſi Spiritus ſanctus, Patribus in quinta, & ſexta Synodo congregatis, plenaria illuſtratione non adſtitiſſet, & abundantiam luminis ſolùm in Synodo Quiniſextà diſperſiſſet. Quis fatuitatem Patrum in hac Synodo congregatorum non diſcernat? Nihilominus non adeo fuerunt obcæcati, quin tantulum luminis ipſis ſupereſſet, quo diſcernerent ſuorum Canonum inſubſiſtentiam, niſi accederet approbatio Romani Pontificis. Itaque apud Juſtinianum egerunt, ut eoſdem canones confirmandos mitteret Romam ad Sergium Papam, quod & peractum eſt. Sed Romanus Pontifex conſtantiſſimè renuit confirmare canonès, quos conventiculum ſatanæ promulgaverat; imò rejiciendos eſſe decrevit, quod & præſtiterunt Sergii in Cathedra Romana Succeſſores, qui ſemper Quiniſextam Synodum, cum ſuis 103. canonibus ſunt avverſati; quorum plures erant traditionibus SS. Patrum, & Conciliorum legitimorum decretis contrarii. De hac Synodo agit Anaſtaſius Bibliothecarius.

698. Sergii XI. Tiberii Abſim: II. Aqui-

Aquilejæ contra quintam Synodum habitum; eſt conciliabulum ad illam reſpuendam, eo quód damnationem trium Capitulorum, in quintá Synodo factam, in odium Chalcedonenſis Concilii contigiſſe, Epiſcopi Aquilejæ congregati arbitrarentur. Ex Beda lib. de ſex ætat.

711. CONSTANTINI Papæ IV. Philippici I. congregatur Conſtantinopoli Synedrium, ad renovandam Monothelitanam hæreſim, Cyro ab Epiſcopatu rejecto, & Joanne ſuffecto.

712. CONSTANTINI Papæ V. Philippici II. Joannes Conſtantinopolitanus Epiſcopus, Monothelitarum anteſignamus, conciliabulum indixit; in quo, convenientibus Orientalibus Epiſcopis damnata fuit ſexta Synodus Oecumenica.

714. CONSTANTINI Papæ VII. Anaſtaſii Secundi Imperatoris II. referunt aliqui celebratam fuiſſe Londini in Anglia Synodum, in qua fuerit promulgatum decretum de cultu ſacrarum Imaginum: ſed ad quid opus hoc promulgare decretum, quandoquidem conſtat in toto Regno Anglico, imo in toto Orbe Catholico tunc temporis viguiſſe cultum ſacrarum Imaginum, qui jam temporibus Apoſtolorum fuerat ſine controverſia receptus; quapropter cum probabiliori ſententia, hanc Synodum credimus purum fuiſſe Iconoclaſtarum figmentum.

725. GREGORII Secundi XII. Leonis Iſauri IX. Imperator nefandam contra ſacras Imagines inſtituit Synodum ſuo in palatio, quo audito Germanus, Orthodoxus Antiſtes urbis Conſtantinopoli, depoſito humerali, ſtatim a Synedrio diſceſſit: ex quo irâ excandeſcens Imperator, domi ſuæ eum concluſit, & pauló poſt laqueo ſuffocari mandavit, intruſo in Epiſcopatu impio Anaſtaſio. Ex Bar.

754. STEPHANI Tertii anno III. Conſtantini Copronymi XIV. intimatur ab Imperatore Iconoclaſta Conſtantinopoli conciliabulum, dictum ab hæreticis Concilium ſeptimum Oecumenicum, celebratum in Templo S. Dei Genitricis ad Blachernas, interventu 338. Epiſcoporum, qui omnes eadem hæreticali labe erant infecti. Ad ſex menſes protractum fuit conciliabulum, in quo impius Imperator, propria auctoritate in Antiſtitem Conſtantinopoli impium elegit virum, nomine Conſtantinum. Poſtmodùm decretum eſt, ut ſacræ Imagines idola, & earundem veneratores Idololatre nuncuparentur. Nullatenus Sanctos nobis prodeſſe, neminem, ipſos etiam Apoſtolos, poſſe Sanctum nuncupari; & plures additi anathematiſmi in Orthodoxos. Damnatum poſtmodùm fuit hoc conciliabulum à Stephano Papa, à Patriarchis Orientalibus, itemque in ſeptima Synodo Nicæna reprobatum.

759. PAULI Primi III. Conſtantini Copron. XIX. actum in Germania conciliabulum contra S. Othmanum, S Galli Abbatem, in quo falſi criminis inſimulatus fuit Abbas ſanctiſſimus, damnatus, & ignominioſe expulſus, inſtigantibus aliquibus Alemanniæ Miniſtris, qui illius Eccleſiæ bonis inhiaverant: quæ tradit Strabo in rebus geſtis S. Othmani.

806. LEONIS Tertii anno XI. Nicephori V. juſſu Imperatoris celebrata eſt Conſtantinopoli Pſeudo-ſynodus, paucorum tamen interventu Epiſcoporum, quæ dicta eſt *Synodus adulterantium*, ex eo quód Epiſcopi in hac Synodo congregati, comprobaverint adulterium Conſtantini. Diſſerit de hac Synodo Theodorus Studita in Epiſt.

809. LEONIS Tertii XIV. Nicephori VIII. Conſtantinopoli indicitur conciliabulum, in cauſa cujuſdam Joſephi Sacerdotis, quem Tharaſius a Sacerdotio amoverat. Quamvis veró aliqui hanc Synodum ab illa, de qua actum anno ſuperiori, ſcilicet 806. diſtinguant, eandem tamen probabiliùs fuiſſe creditur, in qua & Joſephi cauſam diſcuſſam, & de Conſtantini adulterio actum eſſe colligitur ex Epiſt. Theodori Studitæ ad Leonem.

809. LEONIS Tertii XIV. Nicephori VIII. præcipiente Imperatore, convocatur in urbe Conſtantinopoli Synedrium, in quo unà cum Epiſcopis, conſederunt & Magiſtratus: iterum decretum, ut conjugium Conſtantini cum Theodote, adhuc vivente legitimâ priori conjuge, dici

deberet ex diſpenſatione legitimum: itidem ſancitum, leges Eccleſiaſticas nihil poſſe adversùs Reges; unumquemque Epiſcopum diſpenſare poſſe in ſacros Canones: itidem expulſi plures Epiſcopi, & viri pietate eximii, eo quòd hujus conciliabuli decretis ſubſcribere fortiter recuſaverint; inter quos Theodorus ipſe, præſentium calamitatum ſcriptor recenſetur, qui vocat hoc conciliabulum Mœchoſynodum, & Mœchianos ipſi adhærentes, quippe qui mœchiam Imperatoris approbaverant.

814. Leonis Tertii X. Leonis Armeni I. jùbente Imperatore Iconoclaſta convocatur Synodus, ad quam concurrunt fere omnes hæretici, & pauci ex Catholicis, ut hæreticos redarguerent. Confirmata eſt impia Synodus, habita in caufa ſacrarum Imaginum ſub Conſtantino Copronymo, ejus imperii anno 14. & reprobatur Orthodoxa poſterior ſeptima Nicæna Synodus Occumenica, in qua prior, ineptè dicta ab hæreticis *ſeptima*, omnium Patrum conſenſu damnata. Præfuit huic Pſeudo-ſynodo *Theodorus Meliſſenus* dictus *Caſſiterra*, homo vitiis, & luxuriis immerſus, ad Patriarchium Conſtantinopolitanum ab Imperatore, æquè vitiis coinquinato aſſumptus: quæ omnia pertractantur à Michaele Studita, in vita Theodori.

829. Gregorii Quarti II. Michaelis Balbi IX. Joannes Epiſcopus Conſtantinopoli, & Iconoclaſta, impiam in Blachernis Synodum congregat, in qua adoratores ſacrarum Imaginum anathemate confixit.

846. Sergii Secundi III. Michaelis Tertii V. Nomenojus Britonum Princeps, expulſis 4. Britanniæ Epiſcopis, propria auctoritate præfatos quatuor Epiſcopatus in ſeptem diviſit, & Archiepiſcopum præfecit, quibus in Synodo congregatis, voluit in Regem inungi.

852. Leonis Quarti VI. Michaelis II. Habdarahgam Saracenorum Rex, Pſeudo-ſynodum omnium regni ſui Antiſtitum convocat, in quo decretum eſt eos, qui non quæſiti, ſeſe morti ultrò pro fidei confeſſione offerrent, non eſſe inter Martyres computandos; contra quod decretum ſcripſit Eulogius *Apologeticum*, & *memoriale Sanctorum*.

858. Nicolai Primi I. Michaelis Tertii XVII. auctoritate Bardæ Patritii, qui Ignatium Patriarcham, criminum vindicem juxta Eccleſiaſticos Canones ferre non poterat, congregatur Conſtantinopoli Pſeudo-ſynodus, quæ exturbato Ignatio Sanctiſſimo Epiſcopo, Photium Eunuchum & laicum indignè ſuffecit. Ex Niceta.

859. Nicolai II. Michaelis XVIII. Photius, Thronum Patriarchale, quod injuſtè aſſumpſerat, ut firmiùs poſſideret, congregato malignantium conventiculo in Blachernis, præſente Ignatio legitimo Epiſcopo, ipſum deponit; & Præſules, qui pravis ſuis nutibus ſubſcribere detrectabant, multis malis affecit, in inſulam Mitylenem relegato Ignatio, quem & in alia Synodo; licèt abſentem, & jam relegatum, anathemate damnat, factus accuſator & Judex. Ex Bar. anno 859. 860.

861. Nicolai IV. Michaelis XX. celebratum eſt Conſtantinopoli conciliabulum in Eccleſia SS. Apoſtolorum à Photio, cui interfuit Imperator tanquam Judex. Numero Epiſcoporum non impar Oecumenicis fuit hoc conciliabulum, cui compulſi etiam intereſſe S. Sedis Legati Rodulphus & Zacharias, qui calamitatibus victi, per vim & metum præbuere conſenſum ad exauctorandum Ignatium legitimum Patriarcham, & confirmandum Photiùm intruſum. *Synodum latrocinalem* hanc vocat Nicolaus Pontifex, ad Imperatorem ſcribens, temere dictam à Photio, ejuſque ſectatoribus octavam Oecumenicam. Meditatus erat Photius opus, quod *Nomoçanonem* inſcripſit, cui poſt hanc Synodum attexuit alios Canones, numero ſeptemdecim. Hujus conciliabuli acta paucos poſt annos Romæ, & & Conſtantinopoli combuſta fuerunt.

863. Nicolai VI. Michaelis XXII. Photius in urbe Conſtantinopoli conciliabulum collegit, præſide Imperatore, in quo producens falſa crimina adversùs Romanum Pontificem, & anathematis ſententiam in eum proferens, hac de re libellum compoſuit, in quo mille circiter ſubſcriptiones, falſarius Patriarcha inſeruit, cum tamen in præfato conciliabulo

bulo conſtet, ſolùm Epiſcopos numero viginti unum, Photii impietatis fuiſſe conſortes, cæteris omnibus Epiſcopis reclamantibus, Eccleſiæ caput non poſſe ab inferioribus judicari. Ex Anaſtaſ. Biblioth.

863. NICOLAI VI. Michaelis XXII. congregatur in Gallia Synodus Metenſis, converſa in conciliabulum, quando quidem Apoſtolicæ Sedis Legati pecunià corrupti, confirmarunt expulſionem Reginæ Theutpergæ, legitimæ uxoris Lotharii, introducta Vualdrade pellice: Ubi etiam diſſoluta eſt ſententia, lata à Sede Apoſtolica in Engeltrudem, libidinoſam Boſonis Comitis uxorem. Hujus Synodi acta, meritò *Proſtibulum* appellatæ, à Nicolao Pontifice penitus reciſa fuerunt in alia Synodo, hac de re in Laterano congregata, ſicut etiam mulctati Antiſtites, qui Metenſi conciliabulo interfuerunt. Herempertus in hiſt. Longobard.

867. NICOLAI X. Baſilii I. Photius Synodum congregat, ut anathema inferat, quod & impie præſtitit, in Romanum Pontificem, à quo juſtiſſimè Photius damnationis ſententiam acceperat: quæ, qua ratione geſta ſint, narrat Nicetas.

869. HADRIANI Secundi. II. Baſilii Maced. III. occupat in Galliis Carolus Calvus Regnum, quod jure ſucceſſionis debebatur Ludovico, fratri Lotharii Regis defuncti. Hadrianus Pontifex in hac cauſâ legationem mittit ad Carolum, ut eum ab injuſta occupatione avverteret; ſed nondum pervenerant Legati, cum Carolus collecto Metis conciliabulo, conſentientibus Gallicanis Epiſcopis, Regis adulatoribus, coronam Regni capiti ſuo impoſuit. Ex Annal. Franc.

871. HADRIANI Secundi. IV. Baſilii Imperatoris V. celebratum eſt apud Duziacum in Provincia Rhemenſi, ab Hincmaro Archiepiſcopo conciliabulum, in quo Hincmarus Laudonenſis Epiſcopus, falſis accuſationibus à patruo ſuo Hincmaro Rhemenſi gravatus, injuſtè condemnatur, deponitur, pœnis etiam vinculorum, carceris, imò & excæcationis affligitur, non obſtante appellatione ab Epiſcopo Laudonenſi facta ad Apoſtolicam Sedem: ita ut meritò hæc Synodus, in qua adeò immaniter Patruus ſævìit in Nepotem, *Synodus graſſatoria* poſtmodum fuerit nuncupata, Ex Bar.

879. JOANNIS Octavi. VII. Baſilii XIII. habita eſt Photiana Synodus, quam Photius, qui in octava Occumenica Synodo legitimè fuerat depoſitus, mille verſutiis congregavit, acerſitis etiam Legatis Apoſtolicis, poſt deceptum Joannem Pontificem, qui tunc præſentibus Eccleſiæ calamitatibus ut conſuleret, arbitratus eſt expedire Photium ad communionem recipere, & Legatos concedere, qui Synodo præeſſent Conſtantinopoli, qui tamen non præeſſe, ſed ſolum intereſſe permiſſi fuerunt falſatis etiam Pontificis epiſtolis. Quapropter non Concilium, ſed conciliabulum actum eſt, perperam octavum Oecumenicum à Schiſmaticis nuncupatum, quod in ipſius Romani Pontificis ceſſit opprobrium, multorum malorum Eccleſiæ feraciſſimum, cujus acta Græcè ſcripta in Vaticanâ aſſervantur: Deditque hoc conciliabulum anſam hæreticis, ut fabellam de Joanna Papiſſa confuerent. quia Joannes Papa contra Photium Eunuchum, ſeſe non oppoſuit, quemadmodum utiliter prædeceſſores Pontifices egerant. Abrogata eſt in hac Pſeudo-Synodo octava Oecumenica Synodous.

897. STEPHANI Sexti. I. Leonis Sexti XII. Acta hujus Romanæ Pſeudo-Synodi, in cauſa Formoſi celebratæ, referuntur in Concilio Romano, habito ſub Joanne IX.

944. MARTINI Papæ II. Conſtantini Octavi XXXIII. in conciliabulo Conſtantinopolitano Tryphon Patriarca doloſe deponitur, & in ejus locum Theophilactus, Imperatoris filius ſubſtituitur. Narrat rem geſtam Curopalates.

963. JOANNIS Duodecimi VIII. Nicephori Phocas I. Otho Imperator Occidentis, in Romanam Sedem inſenſus, milite ſtipatus, jubet ab Epiſcopis apud S. Petrum Romæ celebrari concilium, ad quod præter Italos Præſules, convenere etiam nonnulli ex Germania. In

hoc

hoc Concilio deponitur Joannes abſens, & Leo intruditur favore ipſius Othonis, cui adulabantur Epiſcopi. Abrogata fuerunt anno ſequenti acta hujus Pſeudo-Synodi, quæ uberius narrat Sigebetus.

964. JOANNIS Duodecimi IX. Niceph. Phocas II. Leo, licet Antipapa, à pluribus tamquam legitimus Pontifex recognitus, celebrat in Eccleſia Lateranenſi conciliabulum, in quo ut ſe gratum exhiberet ſuo Protectori Othoni, Canonem promulgavit, quo facultatem fecit Othoni, ejuſque Succeſſoribus eligendi Romanos Pontifices, & aliis Epiſcopis inveſtituras tribuendi. Quæ conſtitutio à Pſeudo-Pontifice promulgata, inconſiderate nimis fertur apud Gratianum Diſt. 63. c. 23. iſta tractantem: ſed tamen falsò id ſcripſiſſe Sigebertum, atque inde deceptum Gratianum, multorum cum Baronio, ſententia eſt.

992. JOANNIS Decimi Quinti VII. Baſilii, & Conſt. Imperatorum XIII. Celebrata eſt apud Rhemos in Galliis Pſeudo-Synodus, adverſus Ataulphum Rhemenſem Archiepiſcopum, quo depoſitio, electus fuit Gerbertus, qui hujus conciliabuli acta deſcribit, ſinè Pontificis conſenſu congregati, merito abrogati à ſequenti Synodo Rhemenſi, intervenientibus Apoſtolicæ Sedis Legatis coacta, Plura de hac Pſeudo-Synodo videre eſt apud Baronium.

1046. GREGORII Sexti II. Conſtantini Monomach. IV. Henricus Germaniæ Rex Papiæ primum, deinde apud Sutriam convocat conciliabulum, in quo temerè cauſam inſtituens contra Pontificem, falſis accuſationibus à malevolis impetitum, eundem deponit & Sindigerum Saxonem, Bambergenſem Epiſcopum ad Papatum ſublimari voluit, ſub nomine Clementis II. (qui tamen, quoniam Gregorius abdicavit, inter Papas legitimos numeratur: (quæ narrant Hermannus, Otho Friſingenſis, & alii.

1061 ALEXANDRI Secundi. I. Conſtantini Ducas II. mortuo Nicolao II., oritur inter Romanos proceres diſſenſio pro Succeſſoris electione; in qua cauſa, convocat Rex Longobardus Baſileæ omnes Italiæ Epiſcopos, qui ſtatuerunt aliundè eligendum non eſſe Romanum Epiſcopum, quam ex Longobardorum natione, & in eodem conciliabulo Epiſcopi congregati, ferè omnes ſimoniaci, incontinentes, facinoroſi audent condemnare Nicolaum Pontificem, & omnia reſcindere, quæ fuerant ab eo ſanctiſſime geſta.

1073. ALEXANDRI Secundi XII. Michaelis Septimi II. Sigebertùs Moguntinus Archiepiſcopus, Rege ſuadente, ſpe lucri animatus, in Erphisfurd conciliabulum indixit, in cauſa decimationum Thuringie, quas Rex, ut ſuis expleret voluptatibus injuſte contendebat. Labbé Tom. 9.

1076. GREGORII Septimi. IV. Michaelis Ducas V. Henricus Rex Apoſtolico anathemate à Pontifice percuſſus, ira excandeſcens, Vvormatiæ omnes Regni ſui Epiſcopos, & Abbates convocat, in quo congreſſu promulgatur Sententia, quòd Gregorius nec eſſet, nec fuiſſet Pontifex, quippe qui plurimis vitam probris commaculaſſet: ſed huic infami ſententiæ viriliter plures ex convocatis ſe oppoſuerunt. De hoc conciliabulo vide Spond.

1076. GREGORII Septimi III. Michaelis Septimi V. cum Romanus Pontifex anathema in Regem Henricum, eique adhærentes in Romana Synodo protuliſſet, convenerunt Papiæ Epiſcopi ſchiſmatici, Henrici fautores, & idem anathema in Romanum Pontificem auſi ſunt retorquere. In annal. Spond.

1080. GREGORII Septimi VII. Nicephori Botoniates III. ope Henrici, dignis de cauſis à Pontifice excommunicati, convocatur conciliabulum Brixienſe, quod primùm Moguntiæ fuerat indictum. Convenere igitur Brixiæ triginta Epiſcopi, qui temerario auſu in Gregorium Papam ſententiam depoſitionis pronunciarunt, & Guibertum in Antipapam elegerunt. Narrat hæc S. Anſelmus Epiſcopus Lucenſis, qui pro Gregorio vero Pontifice Apologeticum ſcripſit.

1085. GREGORII Septimi XI. Alexii Co-

Comneni V. Epiſcopi, Guiberti Antipapæ fautores, in Synodo Quintinileburgenſi damnati, Moguntiæ conveniunt, una cum Legatis Antipapæ Guiberti, & depoſitionem Gregorii, Guiberti vero ordinationem confirmant: Ex Sigiberto in Chron.

1086. GREGORII Septimi XII. Alexii Comneni VI. Vvibertus, qui ſub Clementis nomine Antipapam agebat, Ravennam regreſſus cum Cardinalibus, & Epiſcopis ſchiſmaticis, in Æde Urſiana conventum habuit, in quo Ravennatenſis Eccleſiæ privilegia confirmat, edito diplomate, quod refert Rubeus lib.5.hiſt.Raven.

1095. URBANI Secundi VIII. Alexii Comneni XV. Guillelmus Rex Angliæ, S. Anſelmo Cantuarienſi infenſus, convocat apud Caſtrum Rothingeum, conciliabulum contra Urbanum Secundum verum Pontificem, cui S. Anſelmus adhærebat.

1098. URBANI Secundi XI. Alexii Comn XVIII. ſchiſmatici Guiberto adhærentes, quorum ingens Romæ erat numerus, ibidem congregantur, & Synodalem Epiſtolam conſuunt, pluribus ſcatentem mendaciis, maximè contra Gregorium Septimum. Ex Bar.

1101. PASCHALIS Secundi II. Alexii Comneni XX. Petrus Groſulanus ſimoniacè Archiepiſcopatum Mediolani conſecutus, ut in Cathedra ſe ſolidaret, Synodum collegit. Labbe Tom. X.

1130. INNOCENTII Secundi I. Joannis Comneni XII. Anacletus Antipapa celebrat Romæ conciliabulum, in quo ſolemni ritu excommunicat Innocentium verum Pontificem. Ex Bar.

1160. ALEXANDRI Tertii II. Manuelis Comneni XVIII. indicitur a Friderico Imperatore Germanico Conciliabulum, Papiæ celebrandum in causâ Octaviani Pſeudo-pontificis, ab Imperatore protecti contra Alexandrum III. Juſſerat Imperator, ut tam Itali, quàm Theutonici Præſules Papiam convenirent, ſed quinquagintà tantummodò acceſſere, licèt etiam ad Francos, Anglos, Hungaros, & Dacios indictorias literas tranſmiſiſſet. Septem diebus ventilata in hoc Conciliabulo cauſa Alexandri, ab Epiſcopis Friderici adulatoribus; damnatus proindè Alexander, & proclamatus Pontifex, ſub nomine Victoris, Octavianus. Ex Bar.

1164. ALEXANDRI Tertii V. Comneni XXII. Convocat Henricus Rex Angliæ Clarenduni generale totius Regni Concilium, in quo D. Thomas Cantuarienſis, cæterique Epiſcopi compulſi fuerunt jurare, quod Regias conſuetudines obſervarent, *bona fide* compreſſo verbo contentioſo *ſalvo ordine*. Sed cum D. Thomas poſtmodùm animadverteret, hoc juramentum pernicioſum eſſe immunitati Eccleſiaſticæ, ſtatim nuncium miſit ad Pontificem, pro abſolutione obtinendâ, facto interim propoſito abſtinendi à Pontificali miniſterio. Alexander verò acceptis literis mœrentis Archiepiſcopi, & veniam depoſcentis, eundem eſt conſolatus, & à præſtito juramento abſolvit, quæ omnia narrantur in Hiſt. Quadrip. ipſius Archiep. acta omnia complectente.

1164. ALEXANDRI Tertii. V. Manuelis XXII. Norhenſonam convocantur a Rege Anglo Epiſcopi contra S. Thomam, qui ibidem accuſatus, quòd Regias conſuetudines non obſervaſſet, deponitur, ab injuſta depoſitione appellante Archiepiſcopo. Ex vita S. Thom.

1166. ALEXANDRI Tertii. VII. Manuelis XXIV. Principes, & Præſules Herbipoli à Friderico Imperatore convocantur, ad confirmandam Guidonis Antipapæ intruſionem, qui dictus eſt Paſchalis, juramento ab Imperatore, & congreſſu in Papam recognitus. Ex Bar.

1181. ALEXANDRI Tertii VIII. Manuelis XXV. Chinone in Anglia conveniunt Epiſcopi, ut eludant S. Thomæ Epiſcopi Cantuarienſis, & Regni Primatis decreta. Ex Joann. Saresber.

1283. NICOLAI Tertii. III. ſub initio Imperii Andronici, celebrata eſt Conſtantinopoli Pſeudo-Synodus Præſide Gregorio Patriarcha, contra Joannem Beccum, ejuſque ſocios, qui latinum dogma de Proceſſione Spiritus ſancti profitebantur. In hac Pſeudo-Synodo facta eſt iterata deteſtatio unionis jam ſecutæ in Concilio Lugdunenſi inter Latinos, & Græcos: acta hujus Conciliabuli ſubſcripſerunt Epiſcopi numero 42.

1341. Benedicti Duodecimi. VII. Andronici IX. præſente Imperatore cogitur Synodus in templo S. Sophiæ, in qua Catholica doctrina, quæ Palamicæ Sententiæ contraria erat, damnata eſt. Ex Synopſi concil. Nili ſchiſmat.

1346. Clementis IV. Joannis Paleologi V. in Palatio Cæſareo Præſide Anna Auguſta, & filio adoleſcentulo, ſchiſmatici Epiſcopi una cum Lazaro Patriarcha Jeroſolimitano, conveniunt contra Joannem Patriarcham Conſtantinopolitanum, Fidei Catholicæ defenſorem, & nomen ejus è ſacris dipticis expungunt, facto decreto, ne quis de cætero illum pro Patriarcha agnoſceret.

1378. Urbani Sexti. I. Fundis in Campania eligitur in Pſeudo-pontificem Robertus, ex Comitibus Gebennenſibus, ſub nomine Clementis VII. ex quo teterrimum ſchiſma ortum habuit, quod ad plures annos Eccleſiam dilaceravit. S. Antoninus tit. 22. cap. 2.

1450. Nicolai Quinti III. Conſtantinopoli in Eccleſia S. Sophiæ, poſt mortem Joannis Paleologi Imperatoris, ſub fratre ejus Conſtantino celebratur à ſciſmaticis Pſeudo-Synodus, cujus ſeriem, & acta refert Labbe Tom. 13.

1722. Patriarchæ Græci nempè Jeremias Conſtantinopalitanus, Athanaſius Antiochenus, & Chryſantus Jeroſolymitanus, unà cum duodecim Archiepiſcopis, & Epiſcopis novum conciliabulum congregarunt adversùs Latinos, de quo actum verbo *Græci moderni*, ubi ejuſdem conciliabuli Epiſtolam Synodicam exhibuimus. Poſtmodùm Silveſter Patriarcha Antiochenus, Sedis invaſor, contrà Cyrillum legitimum Præſulem, Synodum habuit, convocatis Epiſcopis Tripoli, Beriti, & Laodiceæ, unà cum multis Preſbyteris, Cyrillus autem adhuc ſuperſtes in Monte Libano, quaſi exulare coactus ſe recepit. Contrà Orthodoxos magis, ac magis excandeſcentes hæretici, anno 1726. Menſe Martio noviſſimum conciliabulum Conſtantinopolitanum collegerunt, præſentibus tribus Patriarchis, Conſtantinopolitano, Jeroſolymitano, & Antiocheno, nempè Silveſtro intruſo, una cum duodecim Epiſcopis.

II. Ptolomæus, inter Gnoſticos celebris fuit Valentini Hæreſiarchæ diſcipulus; vixit circà medium ſecundi ſeculi, ab Irenæo vocatur Floſculum Valentini. Hic, ut aliquid ſuprà Magiſtrum ſapere oſtenderet, novas etiam ſuis ſectatoribus hæreſes propoſuit. Diſtinxit nomina, & numeros Æonum in perſonales ſubſtantias, ſed extrà Deum determinatas, quas Valentinus in ipſa ſumma Divinitate, ut ſenſus, & affectus motus incluſerat. Duas Deo tribuit uxores, intelligentiam, & voluntatem, ex quibus alios Deos generare effutiebat, ſuamque doctrinam, tanquàm traditionem Apoſtolicam propoſuit. Ex S. Epiph. hæreſ. 35.

Dixit, Deum impoſſibilia præcepiſſe, nominatim in indiſſolubili vinculo conjugii. R. Ab ipſa experientia, quæ nos docet, innumerabiles homines laudabiliter cum ſua uxore, à juventute uſque ad decrepitam ſenectutem in continentia maritali convivere; quod non contingeret, ſi continentiæ maritalis obſervantia eſſet impoſſibilis. Tum quia ex vinculo conjugii ſcimus plures utilitates, etiam pro civili conſortio derivare: ubi è converſo data ad libitum ſolubilitate, plura incommoda & incongrua turbarent civile conſortium. Quarè autem, & quibus in caſibus Moyſes permiſerit Judæis libellum repudii, videre eſt apud ſacræ Scripturæ Commentatores. Vide verbo *Manichæi Noviſſimi*.

2. Diviſit legem in eam partem, quæ nihil mali habet, quam propriè dicebat eſſe legem, quam Salvator non venit ſolvere, ſed adimplere, qualia ſunt præcepta Decalogi; & in eam, quæ implicata eſt, & mala, qualis eſt, quæ jubet erui oculum pro oculo. R. ſiquidem in nullà parte lex Dei quæ ſancta eſt, eſſe poteſt mala. Quando autem neceſſe ſit eruere oculum juxtà id, quod legitur in Evangelio: *Si oculus tuus ſcandalizat te, erue eum, &c.* explicant ſacræ Scripturæ Interpretes, oſtendentes in quo ſenſu accipienda ſint præfata Chriſti Domini verba.

3. Legem Moyſi non fuiſſe omnino à Deo dictatam, ſed præcepta humana fuiſſe in eà inſerta. R. Nam conſtat, quod decem præcepta Decalogi ſunt omnia de

jure

Digitized by Google

jure Divino. Etiam plures Ethnici decem Decalogi præceptis, tamquam Divinam legem continentibus, venerationem profitentur, & de eorum obſervantia gloriantur. Qua ratione a Deo poſſint dici & debeant dictata, inſpirata, atque cum Divinâ aſſiſtentia ſcripta, quæ in ſacrâ Scripturâ continentur, vide Calmet Diſſert. ad Epiſtol. 2. Divi Petri, de Librorum Sacrorum inſpiratione; & alios interpretes ad eundem locum. Ptolomæum Quadritheitarum ſententiæ adhæſiſſe, ſunt etiam qui opinantur.

XII. Publicani. Vide *Patareni*, quos eoſdem fuiſſe non dubitaverim.

XVI. Puritani. Anno 1565. ponit Genebrardus ortum Puritanorum, nova ſecta in Anglia, de qua Sanderus, in ſua viſibili Monarchia; qui tamen non hoc præcipuè tempore invaluiſſe deſſignat: quin potius in libro de Schiſmate, ſuſcitatos aſſerit poſt ſententiam Pii Papæ V. contra Eliſabetam Reginam, latam anno 1569. Alii vero anno 1586. ejus ſectæ principium conſtituunt, auctoribus præcipuis *Buttono*, *Colmano*, *Hallingamo*, *Benſono*; alii etiam traditus. Verum, ſi ſecta præſenti anno 1565. nondum nata fuit, haud tamen dubium quod tutè concepta eſſet; fuit autem partus ejus pluſquam Herculeus. Dicti verò ſunt *Puritani* (ut idem Sanderus ait) eo quod cæteris Calviniſtis puriores haberi volentes, recuſarent in illis locis, quæ Catholico ritu aliquando fuiſſent conſecrata, orare, baptizare, aut convenire: quorum unus Sampſon nomine, cum cujuſdam Eccleſiæ Miniſter eſſet, mille aureorum annuis redditibus carere maluit, quam cæterorum Calviniſtarum more habitum Clericalem geſtare, vel pileo quadrato uti. Puritatani, patrocinio freti Comitis Huntingoniæ (optimi Cardinalis Poli, peſſimi pronepotis) ſcriptis & concionibus cæteros Anglo-Calviniſtas exagitare cœperunt; ritus eorum Eccleſiaſticos, Regiem, ſeu Parlamentariam gubernandi formam, ut impiam, atque ſuperſtitioſam redarguentes. Et quamquam Reginæ juſſu mox in cuſtodiam dati fuerint, non paucos tamen ex nobilitate adſtipulatores habuerunt, bonis Eccleſiaſticis ea occaſione inhiantes, pluresque etiam e vulgo, nova ut plurimum ſectante, nudamque ſimplicitatem æſtimante. Et quemdomodum Lutheranis accidiſſe vidimus, quorum alii molles, alii rigidi dicebantur: ita iſti Puritani poſſunt inter Calviniſtas, rigidi nuncupari, alii vero molles, quos etiàm aliqui *Parlamentarios*, alii *Calvinopapiſtas* appellare malverunt. Quod vero ad doctrinam ſpectat, præter Zuinglianos, & Calvinianos errores, quos ſectabantur, hos proprios induxerunt, quòd omnes antiquos Patres reiicerent, non ferentes eos allegari, etiam ad confirmandas ſuas opiniones: Siquidem Eccleſiam ſtatim ab ipſis Apoſtolorum temporibus corruptam fuiſſe dicebant; ne videlicet cogerentur admittere aliquas traditiones aut paterentur uſum celebrandi feſtum Paſchæ ſemel in anno, eo quod (dicebant) Reſurrectio Domini, ſemper debeat verſari in memoriis hominum, quod non aliud erat, quàm omnem Chriſti memoram de medio tollere. Alia ejuſmodi non pauca abſurda profitebantur, quæ Reſcius de Sect. Evangelicis in unum colligit. Ex quibus etiam intelligas, falſum eſſe quod Calviniani Galli dicunt, Puritanos iſtos, eoſdem eſſe cum ipſis; cujus aſſertionis vanitatem pluribus quoque proſequitur Florimundus, in ejuſdem ſectæ deliriorum deſcriptione.

Anglo-Calviniani à Puritanis, cæteriſque Reformatis differunt, tum in diſciplina, tum in dogmatibus; Epiſcopalem enim ordinem admittunt; non modo cæteris officiis diſtinctum, ſed etiam jure Divino ſuperiorem: Chriſti trophæum, Crucem ſcilicet, non ſolum honorant, ſed ejus ſignum Sacramentis, & in Primis Baptiſmo adhibent: Puritani vero, & reliqua Calviniſtarum natio ſignum Crucis execrantur, & Cruces ubique demoliuntur, & frangunt. Anglo-Calviniani quandam Conſecrationis Epiſcopalis, Confirmationis baptizatorum: Ordinis Presbyterorum ſpeciem habent: quæ omnia reliqui Calviniſtæ velut Papiſticas ſuperſtiones (ut ipſi loquuntur) ſummo conſenſu rejicit.

Digitized by Google

cit. Anglo-Calviniani Epiſcopi ſuos habent Cancellarios, Archidiaconos, Decanos, Cathedrales Eccleſias, inquibus ſunt Canonici, ſeu Præbendarii, qui Matutinas, ac Veſpertinas preces celebrant; ignota & hæc omnia cæteris Calviniſtis. Liturgiam etiam ſuo ritu celebrant diebus ſacris, & in eadem Litanias diebus Mercurii, & Veneris recitant, in quibus tamen preces ad Dominum dirigunt, excluſa invocatione Sanctorum: & in functionibus ſuis obeundis ſuper pelliceo utuntur. Ad Presbyteratus Ordinem, Diaconatus apud illos gradus eſt. Summum Eccleſiæ Anglicanæ Gubernatorem & caput, Regem agnoſcunt; cenſentque ſecundùm Eliſabethæ Reginæ leges, nullum Prælatum extraneum, præcipuè Romanum Pontificem, ullam auctoritatem, juriſdictionem, vel præeminentiam ſpiritualem, ſivè Eccleſiaſticam, intra Regnum Angliæ habere, vel exercere poſſe, ſed omnem juriſdictionem hujuſmodi Regiæ Coronæ unitam arbitrantur. Regem etiam poſſe novas leges condere circa cæremonias, & ritus, cum conſilio Metropolitani, vel Commiſſariorum in cauſis Eccleſiaſticis ſuſtinent; & de hujuſmodi cauſis ſupremo judicio judicare, cum per appellationem ad ejus Tribunal devolutæ ſunt: de ipſis fidei dogmatibus, unà cum illorum conſultationibus deliberare, & de iiſdem edicta promulgare; quamvis nullam ipſi Regi tribuant authoritatem illa pro concione publicè docendi, nec Sacramenta adminiſtrandi, nec cenſuras ferendi. Hæc omnia verbo *Anglo-calviniani* reprobantur.

Ad Puritanos proximè accedunt *Independentes*, & *Presbyteriani*, quibus admodùm propenſus fuit Oliverius Cromuellus, Regni Protector nuncupatus. In confeſſione fidei à Puritanis, & Reformatis utique non diſſentiunt; in Eccleſiaſtico tamen regimine (ut hoc verbo utar) à ſe invicem diſſident. Quamquam enim utrorumque cœtus regant Presbyteri, majorem tamen ſeveritatem præſeferunt *Independentes* in externa diſciplina, & cenſura morum: nec ad cœnæ uſum admittunt, niſi eos qui in rebus religionis, & Divinis Scripturis probè ſe eſſe verſatos, examine publico demonſtrarunt. Admittunt omnium, quos impetus incitat, etiam mulierum, doctrinam in conventibus publicis, in quibus ſæpe plures ſucceſſivè ſermonem habere permittuntur. In privatis domibus cœtus ſuos libentiùs agunt, quàm in Templis, quam vis, & iis utantur: Quodque præcipuum eſt inter hos, & *Presbyterianos* diſcrimen, unamquamque particularem Eccleſiam ſui juris faciunt, nec ulli ſubjectam, aut ſubordinatam eſſe ſtatuunt. Nemini fidei rationem reddunt, niſi illi, cujus membra ſunt Eccleſiæ; cum ex adverſo Presbyteriani particulares Eccleſias claſſibus, claſſes Synodis Provincialibus, has Synodo Nationali ſubjiciant, & decreta Synodorum jure Divinò vim habere cogendi ſtatuant. Verum quidem eſt, quòd *Presbyteriani*, omnes Presbiteros faciunt auctoritate pares. Sunt etiam, qui *Epiſcopales* nuncupantur, illi nempe, qui ſtatus religionem ſequuntur, quæ vulgo Anglicana religio nominatur, à Regina Eliſabetha potiſſimùm ſtabilita. *Independentium* libertas aliis ſectis impunè graſſandi in Anglia occaſionem dedit, nempe *Anabaptiſtis*, qui in nulla penè alia re ab ipſis differunt in eo Regno, quàm in Pſeudo-baptiſmi repudiatione. *Antinomis*, qui legem, & totum vetus Teſtamentum rejiciunt; quippe quæ jam impleta ſint. *Antiſcripturianis*, quibus tota Scriptura contemptui eſt, dum ſe eumdem, quem Apoſtoli, & Prophetæ habere ſpiritum gloriantur. *Qualleris*, qui ſe in hac vita plenè perfectos, & à peccato mundos exiſtimant, necnon in extaſes frequenter incidere ſimulant, quo tempore toto corpore contremiſcunt; quia (ut perhibent) magnitudinem illam lucis, & ſplendoris Divini, qua obrui, vel allucinantur, vel fingunt, perferre nequeunt. *Ranſeriis*, qui Libertinorum inſtar, nihil turpe putant, ad quod naturæ, quantumvis corruptæ ſentiant incitamentum. *Levelleriis*, Politici ordinis hoſtibus, qui naturalem omnium hominum æqualitatem urgent, quà nec opibus, nec honore alter alteri antecellat; ex quà ſententia frequentes ſeditiones

tiones contra Magiſtratum ſunt excitatæ, Sed quot ridicula portenta in Anglia Puritanorum veſania produxerit, quò ſpiritus Calvinianus ſectatores ſuos perduxerit, præ cæteris narrat Spondanus, Guillelmi Hacketti hiſtoriam perſtringens, in fine anni 1591., ubi etiam de *Edmundi Copingeri*, & *Artingthoni* inſaniis ſermonem inſtituit. Horum primus ſe Jeſum Chriſtum repræſentare effutiebat: ſecundus ſe miſericordiæ prophetam eſſe jactabat: tertius juſtitiæ, & vindictæ prophetam ſe credebat, pluribus aliis deliramentis ſomniatis, quæ videri poſſunt in Spond. loco citato. Hi fructus, & germina Calviniani ſpiritus, qui concepit dolorem, & ubique peperit iniquitatem.

VII. Pyrrus electus in Patriarcham Conſtantinopolitanum, Monothelitanam hæreſim totis viribus propugnavit; & quamvis hæc omnia faceret, ut Imperatoris Conſtantis, pariter Monothelitæ genio complaceret, nihilominus evadere non potuit, quin in ſuſpicionem adduceretur conſpirationis factæ in Imperatorem; undè coactus fuit in Africam ſecedere, ubi cum hæreſim ſuam promulgare meditaretur, à Martino Abbate, qui in Africa tunc aderat, in publica diſputatione convictus fuit; undè Romam venire decrevit, & pœnitentiæ libellum offerre, quod & præſtitit: ſed in errorem relapſus, à Theodoro Papa excommunicatus fuit diriſſimo anathemate, Sanguine Chriſti in atramentum diſtillato. Ejus memoria damnata fuit in ſexta Synodo.

IV. Pytheciani. Vide Cyrtiani, de quibus Theodoretus hæretic. fab. lib. 4.

Q

XVI. Quadriſacramentales. Illi ſunt, qui ex mollium Confeſſioniſtarum ſecta progenti, recipiunt tantum quatuor Sacramenta, ſcilicet Baptiſmum, Cœnam Domini, Abſolutionem, & Sacerdotium, Emerſerunt Guitembergæ, anno 1540. Ex Staphilo.

II, Quadritheitæ, qui quatuor Deos eſſe aſſerebant. In hac ſententia videtur fuiſſe Ptolomæus, de quo ſub tali nomine actum. Quadritheitæ etiam vocantur, qui in Trinitate quamdam introducunt eſſentiam, de quà participant & à quà dependent tres Perſonæ Divinæ; undè quodammodò quatuor Perſonas in Divinis conſtituunt. Fuit in hac ſententia Theodorus Beza. Vide Joſeph de Turre.

XVII, Quærentes. nuncupati etiam aliis nominibus *Expectantes*, *Sceptici*, *Quæſtionarii*, quorum ingens eſt numerus tum in Anglia, cum in Hollandia, emerſerunt ſeculo proximè præterito, quo auctore ignoratur: legunt aſſiduè Scripturas, ut veram religionem inveniant; hinc etiam dicti ſunt *Inveſtigantes*. Concludunt quidem, Chriſtum veram aliquam religionem nobis de cœlo attuliſſe, & hanc nobis, dum in terris eſſet revelaſſe ſed negant illam eſſe quam profitetur Eccleſia Catholica Romana. Reprob. ex his quæ dicta ſunt in præparatione ad opus, & verbo *Proteſtantes*.

Quakerii. Vide *Trepidantes*.

Quallerii. Vide *Puritani*.

II. Quartodecimani. Pius Romanus Pontifex anno 159. decretum edidit, de celebrando Paſchate die Dominico. Quod tamen ità intelligendum, ut, quod jam anteà ab Apoſtolis erat traditum, ipſe Pius ad corrigendas hactenùs Judaizantes Eccleſias, quæ decima quarta lunà Paſcha celebrabant, voluerit decreto firmare. *Sanè quidem* (ut ait Socrates 5. hiſt. 21.) *tam Romana, quàm reliquæ omnes Occidentales Eccleſiæ, Petrum, & Paulum Apoſtolos hanc ipſis doctrinam reliquiſſe, ut Paſcha die Dominico celebraretur, ſunt profeſſæ*. Et Protherius Epiſcopus Alexandrinus, ſcribens ad Leonem Papam, æquè teſtatus eſt id Petrum Apoſtolum Romæ docuiſſe, & ab eo acceptum, Ægyptiis S. Marcum tradi-

Digitized by Google

tradidiſſe. Pariterque Victoris Papæ tempore, qui de his egerunt Sanctiſſimi Patres, non niſi ex Apoſtolica traditione id ſibi vindicaſſe, docet Euſebius. Quin imò & Ignatius, qui in carne Dominum vidit, & cum Apoſtolis diù verſatus eſt, ac Sedem Antiochenam, quam Petrus fundaverat, adminiſtravit, nec alia docuit, aut ſcripſit, quàm quæ ab Apoſtolis accepit; non ſolùm ait, diem Dominicam celebrandam eſſe ut Reginam, & Principem dierum, Reſurrectioni Domini conſecratam; ſed & conteſtatus eſt, ſi quis cum Judæis celebraret Paſcha, participem eſſe eorum, qui occidiſſent Dominum, & Apoſtolos ejus. Quapropter manifeſtè Socrates ſectà Novatianus allucinatur, dum conteſtatur eſſe debere in cujuſque voluntatis arbitrio, quandò velit Paſcha peragere, quòd nullà dicat antiquà traditione conſiſtere, quandò illud ſit celebrandum.

Quæſtio de die celebrandi Paſchatis, iterum in Aſià exorta eſt anno 198. quapropter non modò in Synodo Romana à Victore Papa, ſed etiam in pluribus Synodis, diverſis in locis, tam in Oriente, quàm in Occidente congregatis, unanimiter decretum eſt Paſcha celebrandum eſſe tantummodò die Dominico. Præfata Concilia, ubi, & à quibus celebrata ſint, refert Spondanus anno citato 198. ibique ad rem notandum, quòd quandiù cum Catholicis tantùm acta res eſt, tolerabile virum fuit Romanis Pontificibus permittere Aſiaticos, more Judæorum decimaquartà lunà Paſcha celebrare; Sed cum hæc indulgentia, hæreſis validandæ videretur occaſio, ab eà ceſſare conſultiùs viſum eſt; Montaniſtæ enim, qui hoc tempore in Aſià invaluerant, decimà quartà lunà Paſcha etiam celebrantes, aſſerebant ſecus facientes errare: hac ratione etiam Blaſtus hæreticus, Romæ Judaiſmum introducere conabatur; & contradicente Blaſti ſententiæ Romanà Eccleſià, Blaſtus ab Eccleſia Romana ſe ſegregavit. Cum itaque videret Romana Eccleſia, Blaſtum propter celebrationem Paſchatis lunà decimà quartà, ſchiſma feciſſe, prohibuit, ne lunà decimà quartà, more Judęorum Paſcha celebraretur à Catholicis: ſed omnino voluit celebrari die Dominico, quod & confirmatum fuit in Concilio Generali Nicęno. Hanc hęreſim de Quartodecimanis, revocare voluit *Audæus* hæreticus, damnatus proindè in Synodo Antiochena anno 341. Quartodecimanos etiam exagitavit S. Joannes Chryſoſtomus qui proindè etiam Paſchatitæ ſunt nuncupatæ.

Catholici itaque, die Dominico diem decimam quartam plenilunii Martii immediatè ſubſequente, ex præcepto Eccleſię tenentur Paſcha celebrare. Sed cum in computatione lunationum, ſæpè error irrepſerit, ſæpè etiam ortum eſt de Paſchate, diſſidium, non modò inter Latinos, ſed inter ipſoſmet Græcos: diſſidium inquàm, non circà celebrationem Paſchatis die Dominico, hoc enim utpotè ab Eccleſia deciſum, tàm Græci, quàm Latini tanquam Eccleſiaſticum dogma cuſtodiunt, ſed diſſidium in aſſignanda præciſa die Dominica, quæ de facto plenilunium immediatè ſubſequeretur: cum enim annus contineat 365. dies, & ſex horas, non tamen integras, quoniam ad earum complementum aliqua minuta deficiunt, nihilominus ſemper computatus eſt annus, ac ſi habuiſſet ultra 365. dies, ſex horas integras, quas de facto non habet; ex quorum minutorum neglectu factum eſt, ut minuta, quæ ultrà debitam quantitatem annis ſingulis tribuebantur, tractu temporis ita excreverint, ut invicem juncta, plures dies conſtituerent, qui dies à celebratione primi Paſchatis, uſque ad annum 1582. quo Gregorius Decimus tertius reformavit Kalendarium, jam excreverant uſque ad numerum decimum hincque oriebantur diſſidia circa celebrationem Paſchatis. Primum diſſidium fuit anno Grecorum 853. (Græcorum epocha. quæ & Seleucidarum æra appellatur, quà, que fere omnes Orientales utuntur, cœpit anno Periodi Julianæ 4402. antè Chriſtum 312.) De hoc diſſidio circà celebrationem Paſchatis, refert Joannes Seldenus, quòd in Oriente, & in ipſa Regia Urbe, poſtquàm populus per hebdomadam unam jejunaſſet, factà rectiùs ſupputatione, deprehenſus fuerit error, juſſeritque Imperator initium jejunii in alteram

Digitized by Google

teram hebdomadam differri: Carnes verò, quæ jamè foro ſublatæ fuerant, iterum venales exponi. Idem a Teophane, iiſdem ferè verbis narratur ad annum Juſtiniani 9. quod Pagius rectè monet, non anno Chriſti 545., ſed 546. contigiſſe. Hic obiter notanda antiquiſſima Eccleſiæ diſciplina, in abſtinentiâ à carnibus tempore jejunii.

Anno Græcorum 1070., Chriſti 853. alterum in Oriente diſſidium de Paſchate ortum eſt, quidam enim inchoarunt die 18. Februarii, ſolveruntque die ſexta Aprilis, alii cœperunt jejunare die 25. Februarii, & Paſcha die 13. Aprilis celebrarunt. Sic refert Dionyſius Patriarcha.

Anno Græcorum 1508. alterum de Paſchate diſſidium fuit, eò quòd quartadecima Judæorum in Sabbatum, 29. diei Martii, juxtà eorum ſupputationem incidiſſet, proinde Græci, ſequenti die Paſcha celebrarunt. cum decimâ Februarii jejunium inchoaſſent; Syri verò, Ægyptii, & Armeni alterâ Dominica, hoc eſt die ſexta Aprilis, Paſcha ſolemnizarunt. Hæc confuſio nonageſimo quarto quoque anno contingere ſolet, ſuamque ducit originem ex minutis, quæ ad integrum ſex horarum complementum deficiunt, quâ de re ſupra diſſeruimus. Propter hæc, & alia abſurda, quæ leguntur apud Clavium, ad eadem reparanda, Gregorius XIII. accitis undique viris eruditis, Kalendarii reformationem inſtituit, quam ſuo nomine *Kalendarium Gregorianum* nuncupavit, præcepitque ut in tota Eccleſia ſervaretur. In Eccleſiâ Orientali, ſoli Maronitæ prædictam reformationem, poſt quinquaginta ferè annos receperunt, quam rem cauſati reliqui Orientales, illos apud Turcas, tanquam novos in Oriente Francos, ſivè Latinos liberos accuſarunt, coacti proindè vexationem redimere annua ſolutione taxæ, ſupra ipſos a Turcis impoſitæ, qua mediante, Paſcha quotannis, juxta Kalendarium Gregorianum celebrant. Porrò vetùs Kalendarium, quod Græci, & Orientales adhuc defendunt, adeò erroribus eſt obnoxium, ut non ſolùm una, verùm tribus, & quinque hebdomadis a noſtro aliquando differat, & temporis progreſſu ad menſem Auguſtum, imò & Decembris protrahendum a Græcis Paſcha jure merito depræhenditur, quod abſurdum, mediante novo Kalendario à Latinis eſt reparatum.

XVI. Quantius, Bezæ coetaneus, ejuſque errorum ſectator, in diſputatione Trevirenſi, negat Chriſtum introiſſe ad Apoſtolos januis clauſis, contrà apertum ſacri Evangelii teſtimonium. Tum quia Chriſtus miracula edidit magis portentoſa, quale fuit reſurrectio quatriduani fœtentis; ergo à fortiori potuit introire ad Apoſtolos januis clauſis.

Quiescentes. Vide *Palamas*.

XVII. Quietistæ, auctore Michaele Molinos, Presbytero Hiſpano ex Aragonia, nato anno 1627. prodierunt, eorumque Aucto Molinos, in generali Congregatione univerſalis Inquiſitionis, anno 1687. damnatus fuit, perpetuo carceri addictus, ejuſque libri igni traditi, præmiſſa publica abjuratione, facta coram ſacro Collegio in Templo B. Mariæ ſuper Minervam, poſtquàm per duos ſupra viginti annos, doctrinam hæreticam promulgare Romæ niſus fuiſſet, ubi ſimulata exteriori ſanctitate, non modicam æſtimationem, etiam apud probos viros acquiſierat. Octo ſupra ſexaginta propoſitiones ex ejus libris decerptæ fuerunt, in quibus continetur tota, perverſaque doctrina Quietiſticæ ſectæ, quaſque videre eſt per extenſum in Bulla Innocentii Undecimi, incipiente *Cœleſtis Paſtor*, data anno 1687. præfati Romani Pontificis anno duodecimo. Potiſſimùm docere contendebat Molinos, ſub prætextu orationis quietis (aliàs à Myſticis Theologis probè agnitæ, & deſcriptæ) toto ſpiritu in Dei contemplatione, ità animam orantis immergi, ut homo in hac oratione quieſcens, liberè poſſet corpori omnes turpitudines indulgere, quas, ratione ſpiritus (ut ipſe dicebat) in Deo per orationem abſtracti, malas eſſe non poſſe aſſerebat: &, ut impuriſſimus homo confirmaret experientia, quod protendebat ſua diabolica doctrina, ſtatutis horis, congregabat in uno cubiculo utriuſque ſexus homines, quibus poſt factam exhortationem ad orationem quietis, ſimul commiſceri permittebat. Quem erro-

Digitized by Google

errorem, jam reprobatum exhibuimus verbo *Illuminati*. Inſuper hortabatur ſuos ſectatores, ad omittendam omnem voluntariam carnis mortificationem, quam infructuoſam, & nullatenus meritoriam eſſe poſſe blaterebat: quam impiam doctrinam improbat Conc. Trid. Seſſ. 14. ubi Chriſtifideles ad pœnitentiam hortatur; quam commendat Apoſtolus ſuo proprio exemplo 1. ad Cor. cap. 9. *Caſtigo corpus meum, & in ſervitutem redigo*. Inſuper Chriſtus ad voluntariam mortificationem nos hortatur illis verbis, Matth. 16. *Si quis vult poſt me venire, abneget ſemetipſum, tollat crucem ſuam, & ſequatur me*. Item Apoſtolus ad Coloſſens. cap. 3. ſcribit: *Mortificate membra veſtra*. Eſt ergo mortificatio conſilium Evangelicum: ergo eſſe nequit infructuoſa, cum Chriſtus dare non potuerit conſilia, quæ non eſſent valdè proficua ab obtinendam æternam ſalutem quæ non acquiritur ſolà oratione, ſed etiam actione, & mortificatione; quamquam & ipſa oratio carnem mortificet & etiam ſit neceſſaria ad purganda peccata commiſſa, & ad abſtinendum à novis peccatis. Cæterum, ſi ſola oratio ſufficeret ad ſalutem, ſatis erat, quòd Deus præciperet ſolam orationem, & omnia alia præcepta fuiſſent ſuperflua. At quidem ipſe orationem ſummoperè injunxit, & commendavit; quia per ipſam non ſolùm debitum Deo honorem reddimus: quin etiam animi virtutem, & ſupernam gratiam contrá opera carnis, & concupiſcentias ejus impetramus. Undè nec verè oratio dici poteſt, quæ rebellis concupiſcentiæ inſultus, & actus impunè, & diſſolutè eidem permittit. Quòd ſi ſpiritus in oratione abſòrptus poſſet liberè, & ſinè peccato agere contra alia præcepta, quale eſt illud *Non mœchaberis*, ut contendebat Molinos, ſequeretur, orantem non eſſe ſubditum Divinæ legi, quæ præcipit, ut ſpiritus carnem regat, & rationi ſubjiciat. Summa pſeudo-myſticæ doctrinæ, quam docuit Molinos, eſt ſequens. In vita ſpirituali, ſive myſtica, hos ſolos cenſendos eſſe perfectos, & verè myſticos, qui per unum actum non revocatum, Deo ſemel oblati, & (ut ajebat Molinos) totaliter uniti, & reſignati, atque relicti, reliquos omnes, ut ſuperfluos ſuſpendunt actus, & velut exanimes permanendo, nihil prorſus operando, neque volendo, neque petendo, nec de acceptis Deo gratias agendo, nec ad proprios defectus reflectendo, ſed ſilendo, & merè paſſivè ſe habendo, in abſolutà permanent indifferentia de omnibus, etiam de pœna, vel de præmio, de Inferno, vel de Paradiſo, de æternà damnatione, vel de ſalute, ſinendo ut Deus ſolus operetur activè, & ſuam Divinam voluntatem impleat in illis. In quibus ſic diſpoſitis (aſſerebat Molinos) potentias quieſcere: ex quo ejus ſectarii *Quietiſtæ* ſunt nuncupati. Ex quà doctrina Moliniſticà, patet reviviſcere *Eutuſiaſtarum*, *Beguardorum*, *Beguinarum*, *Dulciniſtarum*, & *Illuminatorum* errores, jam alibi in hoc opere confutatos. Patet omnibus, hanc pſeudo-myſticam ſupprimere omnes actus, tàm in Symbolo fidei noſtræ, quam in oratione Dominica expreſſos, abolere omnes actus fidei, & ſpei, quaſi cum indifferentià noſtram debeamus reſpicere ſalutem, ad quam obtinendam nos paſſim hortantur ſacræ Paginæ, ut ſine intermiſſione cum timore, & tremore operemur, ut abundemus in omni opere bono, ut pulſemus, ut petamus, ut queramus; ſatagentes, ut per bona opera certam noſtram vocationem, & electionem faciamus. Conſtat autem non poſſe cum timore & tremore ſuam operari ſalutem, nec ſatagere, ut per bona opera certam ſuam vocationem, & electionem faciat, qui juxta doctrinam Moliniſticam vivens, ſuſpenderet, omnes actus, nihil vellet, nihil peteret, & cum totali indifferentia nihil cogitans de pœna, aut præmio, permaneret.

II. Quintilliani. Inter Montani deſcendentes, numerantur Quintilliani, orti circà annum 113. ſic dicti à Quintillà pſeudo-prophetiſſa Montani, ſicut Priſcilliani à Priſcillà, etiam Montani prophetiſſa nominabantur. Tantà erat apud Quintillianos reverentia mulieribus, ut in hac ſecta Epiſcoporum, & Sacerdotum munere fungerentur: quia Chriſtum in ſpecie fœminea, in Oppido Pepuza revela-

velatum fuiſſe Montani profetiſſis, nempè Quintillæ, Priſcillæ, & Mazimillæ, Montaniſte aſſerebant: Undè etiam Pepuzitæ dicti ſunt. Repuzam autem Oppidum, in quo natus erat Montanus, Montaniſtæ tamquam Jeruſalem venerabantur. Rep. verbo *Colliridiani*.

IV. QUINTIANUS, Arianæ perfidiæ defenſor acerrimus, in locum Aſclepæ legitimi Gazæorum Epiſcopi fuit ab Arianis ſuffectus; quare congregato apud Sardicam Epiſcoporum Occidentalium Concilio, eorum ſententia fuit ab Eccleſiaſtica communione, una cum aliis Arianis iuterdictus. Ex Niceph. lib. 9. cap. 12.

XVI. QUINTINUS. Fuit quidam Sartor, nomine Picardus, qui è ſcholà Calviniſtarum prodiens, in Brabantia, & Hollandia; una cum quodam Copino Inſulano, *Libertinorum* ſectam inſtituit. Anno 1525. demum captus Tornaci, extremo ſupplicio affectus eſt. Vide *Libertini*.

R

XVI. RANTERI. Vide *Puritani*.

XIV. RAYMUNDUS NEOPHYTUS. Raymundum Lullum inter hæreticos abſolutè conſtituunnt, & numerant Prateolus, & Gualterus: an autem hæreticus fuerit, res hactenus non fuit a S. Sede deciſa; licèt ſæpe cauſa fuerit examinata. Fuit Lullus genere Catalaunus, ortu Majoricanus: alii eum ſeculo 13. alii 14. mortuum fuiſſe contendunt. Vvadingus Raymundi mortem protrahit ad annum 1315. Cum eſſet propè quadragenarius, à vana Mundi converſatione, & illicitis amoribus converſus ad meliorem frugem, potiſſimum linguam Græcam, & Arabicam diſcere niſus eſt, ut Saracenorum converſioni inſudaret, quod & præſtitiſſe videtur; quandoquidem à Saracenis in odium fidei occiſum, cum jam eſſet nonagenario major, ſunt qui aſſerant; Undè & à Majoricanis in ſummo honore habetur. Negari non poteſt, Raymundum in juniori ætate, ſcilicet uſque ad quadrageſimum circiter annum, plures ſcripſiſſe libros, erroribus refertos, quod probabiliter ex ignorantia, non ex malitia proceſſiſſe credibile eſt, eo quòd voluerit in materia Theologica ſcribere, cum tamen Theologicæ ſcientiæ, niſi forte tranſeunter, non incubuiſſet: non ideò tamen omnes errores, qui Raymundo Lullo imputantur, ab eodem prodiiſſe credendum eſt; ſed potiores ex ipſis erroribus à Raymundo Neophyto excogitati fuerunt, & Raymundo Lullo, per errorem Scriptorum adſtipulati. Undè & librum de dœmonum invocatione, non Raymundum Lullum, ſed Raymundum Neophytum auctorem habuiſſe, aliqui non ſinè fundamento opinantur; nam ſcripta Raymundi Lulli, longe poſt ejus obitum, jubente Gregorio XI. fuerunt revocata ad cenſuram; quo tempore Raymundus Neophytus, cum ſuos promulgaret errores, hinc fortè decepti Hiſtorici, unius ſcripta, cum alterius libris confuderunt. Hujus confuſionis probabilitas ex eo colligitur, quod Gaulterus, & Prateolus, qui Hæreticorum catalogum ſcripſerunt, nullam de Raymundo Neophyto mentionem faciunt. Tum quia Gregorius IX. anno 1372. mandavit Inquiſitori Aragoniæ, ut inquireret, & puniret docentem errores, quos ſub Raymundo Neophyto adducimus, quique Raymundo Lullo adſcribuntur: ſed tunc temporis, jam propè ſexaginta anni intercesſerant ab obitu Raymundi Lulli. Quomodo ergo præcepiſſet Pontifex Inquiſitori, ut inquireret, & puniret docentem errores, hujuſmodi errorum auctor fuiſſet Raymundus Lullus, qui jam ſexaginta ante annis deceſſerat?

Raymundus de Tarragà, dictus Neophytus, eo quod ex Judaiſmo ad fidem eſſet converſus, Ordinem Regularem ingreſſus, nihilominus Judaicam perti-

Digitized by Google

pertinaciam non depoſuit: Cujus partum fuiſſe librum de invocatione dœmonum, Lullo adſcriptum, teſtatur Eimericus, qui jubente Gregorio Pontifice, contra Raymundum Neophytum cauſam inſtituit, ejuſque libri per Archiepiſcopum Tarraconenſem, & Eimericum Inquiſitorem igni fuerunt adjudicati. Ex ſequentibus erroribus, quinque priores, ſunt qui aſſerant à Raymundo Lullo dimanaſſe; ſi tamen Raymundum Neophytum autorem non habent: poſteriores vero, certum eſt à Raymundo Neophyto fuiſſe propagatos. Ex Spond. anno 1329. 1332.

1. Deum multas habere eſſentias. R. Quia hoc idem eſt, ac aſſerere plures Deos, nam ſi plures eſſentiæ in Deo. utique plures eſſentiæ Divinæ, ergo plures divinitates: ergo plures dii: ſed plures dii eſſe nequerunt ut probavimus contra Politheos, ergo &c.

2. Deus Pater eſt, antequam Deus eſſet Filius. R. Verbo *Arius*.

3. Divina Eſſentia non eſt otioſa, & ideò eſſentiat, natura naturificat, bonitas bonificat. Hic error ex Auctoris ignorantia proceſſit; neſcvit enim ille, qua ratione eſſentia, ſive natura Divina, cum iis prædicatis (ut ſchola vocat, quæ attributa dicimus, otioſa non ſit, niſi naturificando, ſeu eſſentiando, ut barbaris vocabulis ille dicebat; id eſt, producendo. Sacra autem Theologia clariſſimè docet, quo lumine intelligi debeant à doctis hominibus fidei veritates; nempe eſſentiam Divinam, ſive naturam non generare, neque generari, neque producere, aut produci; licet ſit principium quo generandi, & producendi: atque eatenus ſit origio totius fœcunditatis, quatenus ex ipſa natura eſt fœcunditas perſonarum. Perſona ergo propter naturam generat, & producit; non tamen producit naturam, ſed perſonam in eadem natura, quæ propter ſui infinitatem eadem omninò, & ſubſtantialiter eſt in perſona genita, aut producta, ac in generante, & producentibus. Quandoquidem etiam in humanis videmus, generantem eſſe perſonam, non naturam perſonæ; generarique perſonam, non naturam, licet & generans, & genitum ſint in eadem natura, quantum ad untitatem ſpecificam: Quod ſi non quantum ad numericam, cauſa eſt limitatio naturæ creatæ, quæ in pluribus eſſe non poteſt, ſinè ſui diviſione. Conſule Concil. Florentin.

4. Spiritus ſanctus eſt conceptus de Patre, & Filio. R. Quia conceptio dicit ſpecialem modum præexiſtendi prioritate originis, quaſi per modum ſeminis in principio producente. Si autem conſideremus proximas facultates (ut humano more Divina explicemus) fœcunditatis Divinæ, ſcilicet intellectum, & voluntatem, inveniemùs ſolius intellectus eſſe, eo modo concipere, quatenus de illius natura eſt prius ad ſe trahere rem, & inde prorumpere in expreſſam illius notitiam, quam dicimus *verbum*. Voluntas autem pondere ſuo fertur in bonum, & ideò præviam boni rationem, quaſi ſeminaliter in ſe non ſuſcipit, ut amet; ſicut intellectus rationem veri, ut intelligat. Docet autem fides, Filium Divinum procedere per intellectum. & Spiritum ſanctum per voluntatem; ac proptèrea error eſt dicere, Spiritum ſanctum eſſe conceptum; adeoque pernicioſus, ut proceſſiones Divinas confundat; & fidem de Trinitate evertat.

5. Improbat eos, qui hæreticos ſupplicio afficiebant: R. Verbo *Conſæderati*.

6. Dicebat, dœmonibus adorationem latriæ certo modo competeræ. Non indiget ulteriori reprobatione hæc blaſphemia, quæ dæmonem quaſi Deum fecit. Ea autem placuit etiam Luthero, quam ipſe omni abjecta verecundia, in libris ſuis exarare non formidavit, & tanta quidem turpitudine, ut dœmonis orationibus ſe commendaret, & horrendas ejuſmodi commendationes doceret,

7. Deum in ſuppliciis ore negare, modo corde adoretur meritorium eſſe. R. nam, ut ait Apoſtolus, *Corde creditur ad juſtitiam, ore autem confeſſio fit ad ſalutem*. Ergo non poteſt eſſe meritorum, imo mortiferum eſſe perhi-

hibetur, ore Chriſtum negare, cum ore confeſſio fieri debeat ad ſalutem. Tum quia Chriſtus præcipit, ut eum confiteamur coram hominibus, ſi volumus Chriſtum nos coram Patre ſuo confiteri. Tum quia non licet negare veritatem: ergo à fortiori non licet negare Deum qui veritas eſt. Tandem, qui negat Deum, infidelis eſt; ſicut fuit Petrus, qui tamen ore tantum negavit Chriſtum. Unde ita negans, incurrit Praviſſimum crimen infidelitatis.

8. Omnem peccantem mortaliter, eſſe propriiſſime hæreticum. R. Nam heresis error eſt mentis, & cordis in materia fidei, cum pertinacia: peccans autem mortaliter, errat quidem voluntate in genere moris, ſed non errat ſemper mente ſimul, & voluntate in materià fidei; imo plures eſt invenire, qui licet corrupti ſint moribus, tamen pro veritate fidei, oblata occaſione, mortem ſubirent. Tum quia hæretici non ſunt cives Eccleſiæ, nec participare poſſunt de Sacramentis, & bonis ſpiritualibus Eccleſiæ, de quibus quodammodo poſſunt participare, qui peccant mortaliter; quatenus propter fidei radices adhuc manentes, in fide, ſunt in potentia ut vivificentur, & aliorum membrorum meritis, ad vitam juventur.

9. Tantum placere Deo mala, quam bona. R. Nam Deus ſæpe nobis inculcat declinare à malo, & bonum facere; bona jubet, mala prohibet; mala punit, bona præmiat, ſicut paſſim evincunt Scripturæ teſtimonia: ergo &c.

10. Nullum legis præceptum poſſe in hac vita adimpleri. R. Quia Deus impoſſibilia non præcipit, & fruſtra legem gratiæ inſtituiſſet, ſi præcepta legis adimpleri non poſſent; quod enim eſt ultra vires, non obligat; & conſequenter lex non obligaret, ſi eſſet ultra vires: quod autem adimpleri poſſit, & faciliter media Dei gratia, quam Deus nonniſi ex juſtitia denegat, conſtat experientia, diſcurrendo per ſingula legis præcepta, quæ ſcimus à pluribus adamuſſim adimpleri. Vide verbo *Joannes Parmenſis*.

11. Sectam Mahometis eſſe æquè bonam, ac fidem Chriſti: Chriſtum, Apoſtolos, omneſque Sanctos eſſe ſchiſmaticos, & perfectius eſſe ſchiſmaticum exiſtere, quam Catholicum, has blasphemias, utpote cuicumque rationis compoti execrandas, ſuperfluum eſt reprobare.

III. Rebaptizantes. Agrippiniani, & Novatiani, quia rebaptizabant ad eorum ſectam accedentes, dicti ſunt Rebaptizantes, quibus adſtipulari poſſunt, quotquot reiterarunt Baptiſmum, Vide *Donatiſtas*, *Anabaptiſtas*.

XVI. Reformatores, illi ſunt qui in qualibet ſecta aliquid reformandum, & corrigendum putant. Hoc nomen potiſſimum convenit Calvinianis, quorum ſecta à ſuis, ſpeccioſo titulo *Reformata religio* noncupatur. Ex Edero.

XIII. Rejudaizantes. Qui ex Judæis ad Chriſtianos tranſeuntes, poſtmodum boni incæpti pertæſi, iterum ex Chriſtianis ad Judæos deſſiciunt, Rejudaizantes vocantur. Viguit hæc peſtis anno 1288., & detecta eſt in Germania, occaſione carcerationis factæ cujuſdam Hebræi, cui nomen *Moyſes Rotemburgius*. Porrò Rejudaizantes, qui ſcilicet jam fuerant Judæi, denuo certis oblationibus, & abraſionibus, ac verborum formulis, perfidiam Judaicam iterum profitebantur: Chriſtiani vero, qui ad judaiſmum tranſibant, vario ritu circumcidebantur, ut ſic à Judæis natis dignoſcerentur. Contra hos omnes Nicolaus quartus Pontifex Summus conſtititutionem edidit. In Hiſpania, ubi negatum eſt habitare, niſi hominibus Catholicis, ſolent Judæi aliunde negotiationis cauſa tranſmigrantes, ſe & filios Baptiſmo ſubjicere. Cum autem eorum perfidia detegitur; a ſanctæ Inquiſitionis officio, *Judaizantium*, ſive *Rejudaizantium* nomine, ſevere pro merito puniuntur.

XVII. Remonſtrantes Vide *Arminiani*,

XI. Reordinantes. Falſi quidam dogmatiſtæ, ſub ſpecioſo prætextu impugnandi ſimoniacam ſectam, contenderunt Ordinationem factam ab Epiſcopis ſimoniacis eſſe irritam, & nullam, ideoque ab ipſis promotos ad Ordines, eſſe

reordinandos. Agitata fuit pluribus in Synodis hæc controverſia, de qua ſcripſit Petrus Damiani in opuſculo, *Gratiſſimo* inſcripto, in quo oſtendit, ordinatos ab Epiſcopis ſimoniacis, non eſſe reordinandos: qui liber cum Gratus fuerit ordinatis à ſimoniacis, ideò inſcriptus fuit *Gratiſſimus*. Contra eos, qui opponebantur Catholicæ ſententiæ, jam anteà decretis Pontificiis, & Conciliorum ſanctionibus definitæ, etiam Leo Nonus, Romanus Pontifex firmiter ſtatuit, ut ordinati à ſchiſmaticis, abſque alia Ordinatione iterata, poſt expletam pœnitentiam quadraginta dierum, in acceptis Ordinibus miniſtrarent. Hæreſis de reordinandis excitata fuit à quibuſdam qui non habentes zelum ſecundùm ſcientiam Dei, in ſimoniacos Epiſcopos exaſperati, ordinatos ab eis, non recipiendos ſinè reordinatione, ſuſtinere contendebant; Cum certum ſit, Sacramentum non ſortiri ſuam efficaciam à probitate Miniſtri, & indelebilem eſſe characterem Ordinis, ideoque ſemel ordinatum, dummodo validè, quamvis illicitè, cenſeri debere ſemper ordinatum. Extirpata nihilominus eſt hæreſis de Reordinandis, cum omnes, rationibus, à Petro Damiani adductis, & irrefragabilibus, acquieſcendum eſſe cenſuerint, quidquid contra alii ſentire potuiſſent.

IV. Rethoriani, à Rethorio orti ſunt in Ægypto, currente ſeculo quarto, qui aſſerebant omnes hæreticos in propriâ ſententiâ rectè ambulare, quia ſic colunt Deum, ſicut poſſunt. Error adeò eſt abſurdus, ut S. Auguſtinus, ipſe, lib. ad *Quodvultdeum*, miretur, quomodò tanta inſania poſſit in mente rationis compote locum habere, cum certi ſimus, quòd una ſola eſſe poteſt vera fides, ſicut, unus ſolus eſſe poteſt verus Deus. Cæterum, ſi omnes hæretici in própriâ ſententiâ rectè ambularent, ſequeretur, quòd per vias ex diametro oppoſitas, perveniri poſſet ad eundem finem, cum ſæpe una hæreſis ex diametro alteri opponatur. Vera autem fides illa ſola eſſe poteſt, quæ eſt ſecundùm Deum; Deus autem non jubet contrariâ: Cum ergo fides Catholica credat. V.G. Chriſtum de Vergine natum: fornicationem malam eſſe profiteatur: dentur verò aliæ ſectæ, quæ fornicationem dicunt non eſſe malam, negant Chriſtum de Vergine natum, conſequens eſt, unam aut aliam errare: ergo falſum eſt, omnes hæreticos in propriâ ſententiâ. Deum colere, ſicut poſſunt; ut enim colant, ſicut poſſunt, colere debent juxta interna lumina, quæ Deus nemini denegat (niſi fortè occulto ſuo judicio in pœnam. Conſule Theologos) per quæ cognoſcunt veram fidem eſſe Catholicam; ideoque ut colant ſicut poſſunt, debent colere ſecundùm quod præſcribit fides Catholica. Videantur quæ dicta ſunt ad rem, in præparatione ad opus, & verbo *Proteſtantes*.

XIV. Richardus. Vide *Armacanus*.

Richeriani. Vide *Petrus Richerius*.

XIII. Risvicani. Vide *Hermannus Riſvich*.

XVI. Rivetus Andreas, in Diœceſi Pictavienſi anno 1572. genitus, ſtudiis operam dedit, in quibus cum multùm profeciſſet, inter Proteſtantes vir magni nominis fuit, qui ejuſdem directioni, religionis prætenſæ reformatæ negotia commiſerunt; quapropter pluribus hæreticorum conventiculis præfuit; deinde in Univerſitate Leidenſi Theologiæ Cathedram regens, plura opera edidit, præcipuè commentaria in diverſos Scripturæ libros, in quibus potiſſimùm auctoritatem Eccleſiæ, & Sanctorum Patrum, atque traditiones ſacras impugnare contendit; cujus objectiones ſolutas videre eſt in Natali Alexand. Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Tom. tertio. Octuagenario major deceſſit. Fratrem habuit nomine Guillelmum Rivetum, pariter Proteſtantium Miniſtrum, qui tractatum unum de Juſtificatione, alium de Libertate Eccleſiaſtica compoſuit.

XVI. Rodolphus Gualterus in hæreſi Zuingliana Miniſter, Bucceri & Calvini impietatem ſua prædicatione auxit. Scripſit diverſas homilias in Evangelia, tam Bucceri, quam Calvini erroribus refertas. Vixit ſeculo decimo ſexto.

IV. Rogatiani, à quodam viro, cui

Digitized by Google

cui nomen Rogatus, & vixit ſeculo quarto, ſuum ſortiti ſunt nomen. Rogatus nihil novi propoſuit ſupra ſectam ſui magiſtri Donati; ſed cum ejuſdem errores promulgaret, ſectatores habuit, qui ex ejuſdem nomine dicti ſunt Rogatiani. Ex S. Aug. Epiſt. 48.

XI. Roscellinus, in Gallia renovator fuit hæreſis Sabellianæ, qui cum in Synodo à Raynaldo Archiepiſcopo Rhemenſi collecta, errorem ſuum abjuraſſet, rurſum ad vomitum rediit, aſſerens ſolo timore mortis perterritum, ſe abjuraſſe ſuam ſententiam, in qua effutiebat, quòd, ſi in Deo tres perſonæ ſunt, & una tantùm eſſentia, ſequitur omnino tam Patrem, quàm Spiritum ſanctum eſſe incarnatum; qui modus imperitus theologizandi, reprobatur a Divo Anſelmo Epiſcopo Cantuarienſi, in libro, quem inſcripſit de Incarnatione Verbi, & direxit ad Urbanum Pontificem. Unica enim licèt ſit Divina Eſſentia, tres tamen perſonas, realiter in Deo diſtinctas docet eſſe fides Catholica, quarum ſecunda, ſcilicet Verbum, ſola eſt incarnata, media unione hypoſtatica, de qua fusè agunt Theologi, apud quos in tractatu de Incarnatione videre eſt enodatas difficultates, quæ in hac materia occurrunt. Unio autem hypoſtatica in hoc conſiſtit, quòd Verbum Divinum ſe communicaverit per ſuam ſubſiſtentiam humanitati, ſivè ut preſſiùs loquar, humanæ naturæ, illam eandem ſua perſonalitate ſuppoſitando: undè unam tantùm perſonam in Chriſto eſſe, Chriſtiana fide perhibetur. Et certè ſatis conſtat, quòd ſolus Filius ſit incarnatus, ſi intelligamus, quòd unio hypoſtatica facta fuit per communicationem, media perſonalitate, quæ ita ſit propria Filii, ut non ſit propria nec Patris, nec Spiritus ſancti. Cæterùm ſi fingatur, quòd facta eſſet per communicationem perſonalitatis, quæ tam eſſet propria Filii, quam Patris, & Spiritus ſancti, jam totæ tres Perſonæ, juxta hæreticum Roſcellini ſenſum, fuiſſent incarnatæ: Sed ſola ſubſiſtentia Filii, ita eſt propria Filii, ut non ſit propria Patris, & Spiritus ſancti, ergo unio hypoſtatica facta eſt in ſola Verbi Perſona: ſicque ſolus Filius eſt incarnatus. Ex qua doctrina intelligitur, quomodò licèt una ſit eſſentia in Divinis ſola tamen ſecunda perſona ſit incarnata. Subtiliorem explicationem videre eſt apud Theologos.

IV. Rufinus, Aquilejenſis Presbyter, in Ægyptum peregrinatus, Alexandriæ inficitur erroribus Origenis, ope Didymi cæci, Origenis doctrinæ tenaciſſimi; tantumque adhæſit libatis erroribus, ut aſſumpſerit provinciam ſcribendi Apologiam pro Origene, in qua calumniis exagitavit S. Hieronymum, Origenis impugnatorem. Poſtmodùm Rufinus Romam profectus, ibidem Origenianos errores detulit, & propagavit: nihilominùs ſubdolè impetratis a Siricio Papa communicatoriis litteris, Aquilejam proficiſcitur; ſed hinc vocatus ab Anaſtaſio Papa, ad dicendam ſuam cauſam, utpotè hæreſis iterum accuſatus, ſubterfugia quærens, publico judicio damnatur. Ex hac condemnatione non reſipiſcens Rufinus, ſed in deterius lapſus, inſtante direptione Aquilejæ, ab Alarico facta, in Siciliam confugit, ubi in ſua perfidia deceſſit. Fuit præcurſor Pelagii, & auctor ejus hæreſis, contra doctrinam de peccato originali; quippè qui in Concilio Carthaginenſi dicere auſus eſt, nullam eſſe a parentibus in parvulos peccati traductionem; ac proindè nullum ab hominibus contrahi originale peccatum. Ex S. Hieron. epiſt. 16.

XII. Runcarii. Vvaldenſium propago hæc, quæ ad eorum dogmata, infamem illum errorem addebat, quòd à cingulo deorſum non committitur peccatum mortale, quia ſcriptum eſt: *Ex corde procedunt fornicationes*. R. Nam cum Apoſtolus nos monuit, ne faciamus ſervire membra noſtra peccato, indiferenter de toto corpore loquutus eſt, cum totum corpus poſſit cooperari iniquitati, mediante operatione membrorum, comitante conſenſu: conſtat enim, quòd ipſæ leges civiles, quæ prohibent percutere, non minùs puniunt percuſſionem factam pugno, quàm pedibus. Sed quis neſciat, quòd in tantùm membra inſerviunt peccato, quia prava ſunt cordis

deſideria, ex quo exeunt? De Runcariis agit Reinerus cap. 16.

IV. Rupitani. Donatiſtas à rupibus, in quibus ſe recipiebant, dictos etiam eſſe Rupitanos, aſſerit S. Auguſtinus de Unitate Eccleſiæ, capite tertio.

XVI. Rustici. De Ruſticis actum verbo *Muntzerici*. Thomas enim Muntzerus factionis auctor fuit, cujus ſequaces dicebantur Ruſtici, quorum internecionem, factam ad centum millia, alibi incidenter tetigimus. Qui de Ruſticorum rebellione copioſiora deſiderat, Spondanum conſulat ad annum 1525. & 1526.

XV. Rutheni. Lituanis contermini ſunt, iidem ac Moſcovitæ, & Ruſcii dicti: cum jam dudum in fide Chriſtiana eſſent inſtructi, circa ann. 1445. à fide defecerunt, & ad ſchiſmaticos Græcos declinarunt, quæ omnia refert Genebrardus.

1. Negant S. Petrum fuiſſe ſummum Eccleſiæ Paſtorem, & Sedis Romanæ Epiſcopum: idem negant de ejus Succeſſoribus. R. ex his, quæ dicta ſunt contra *Huſſitas*, *Joannem Vveſtphalum*, *& Jacobum Præpoſiti*. Petrum autem fuiſſe Sedis Romanæ Epiſcopum, ibidem ad plures annos ſediſſe, & ex Romana Sede univerſam gubernaſſe Eccleam, tamquam Eccleſiæ univerſalis Paſtorem, tot tantaque ſunt irrefragabilia teſtimonia, ut non niſi homo induratæ cervicis, & pertinax valeat contradicere; Romæ enim venerantur loca, ubi captus ubi in cuſtodia detentus, ubi crucifixus fuit S. Petrus, ubi ſepultus, quæ potiſſimùm inviſere veniunt, quicumque Romam proficiſcuntur. Vide Calmetum ſingulari diſſertatione ad 1. Petri, ubi rem conſueta eruditione pertractat.

2. Negant Eccleſiam Romanam eſſe cæterarum Caput. R. verbo *Græci*.

3. Rejiciunt ſcripta SS. Patrum Latinorum, neque recipiunt decreta, & canones Conciliorum, quæ Eccleſia approbante congregata fuerunt. R. ex unanimi Eccleſiæ conſenſu, quæ SS, Patrum Latinorum ſcripta approbavit, quorum teſtimonio plures Scriptores, etiam Græci utuntur, ut videre eſt apud Scriptores Eccleſiaſticos Græcos, qui pariter ad Concilia, auctoritate Pontificis congregata acceſſerunt, & eorundem decretis, unà cum Latinis Patribus ſubſcripſerunt.

4. Negant Purgatorium. R. verbo *Albanenſes*.

5. Negant Sacramentum Confirmationis, & extremæ Unctionis. R. Quo ad Sacramentum Confirmationis ex ſacra Scriptura Act. 19. 5. *His auditis, baptizati ſunt in nomine Domini Jeſu. Et cum impoſuiſſet illis manus Paulus, venit Spiritus ſanctus ſuper eos*. Item 2. ad Cor. ad Epheſ. 4. Prima Joan. 2. de hoc Sacramento fit mentio. Et licèt nullum ſit expreſſum teſtimonium in Scriptura, in quò expreſsè legatur, quòd Confirmatio ſit Sacramentum à Baptiſmo diſtinctum, habetur tamen expreſſa Eccleſiæ traditio, quæ Sacramentum diſtinctum a Baptiſmate ſemper intellexit, & docuit, ubicumque in Scriptura de Confirmatione fit mentio, ut Actor. 8. v. 14. cujus loci auctoritas admodùm ad rem facit; non enim tanta ſollicitudine de confirmandis Diſcipulis curarent Apoſtoli, niſi ſacrum quoddam Fidei noſtræ, ſpecialis gratiæ collativum, id eſt Sacramentum intelligerent. Atque ita Eccleſia nos docet, cujus eſt explicare Scripturarum ſenſum, & traditiones conſervare, utpote *columna, & firmamentum veritatis*, ut ait Apoſtolus. Quòd Confirmatio ſit Sacramentum, comprobant teſtimonia Conciliorum, & Patrum, quæ ſexaginta quatuor ſupra centum congregat Coccius, libro quinto de Confirmatione, articulo 2. Quare autem Chriſtus hoc Sacramentum in oleo mixto balſamo, potiùs quàm in alia materia inſtitui providerit, noſtrum non eſt explicare. Sunt quidem rationes congruentiæ & ſigni, naturæ convenientes, quas conſueto doctrinæ candore tràdit D. Thomas 3. p. qu. 72. art. 2. Cæterùm, adeò antiqua eſt traditio, quòd hoc Sacramentum habeat pro materia remota oleum mixtum balſamo, ut etiam ſi non ageretur de Sacramento, adhuc nefas eſſet illi non ſtare. De oleo, mixto balſamo mentionem facit Clemens I. anno 80.

Digitized by Google

no 80. poſt Chriſti adventum, Epiſtola 40. qui vixit tempore Apoſtolorum, & loquens de Sacramento Confirmationis, ait: *Ut à B. Petro accepimus, & cæteri ſancti Apoſtoli præcipiente Domino decreverunt*. Etiam D. Dionyſius Apoſtolorum coævus, de materia hujus Sacramenti mentionem facit. Ex his quæ diximus quoad auctoritatem Eccleſiæ, ut probaremus Confirmationem eſſe Sacramentum, etiam probatur extremam Unctionem eſſe unum ex ſeptem Eccleſiæ Sacramentis. Porro de extrema Unctione loquitur Jacobus illis verbis: *Infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros Eccleſiæ, & orent ſuper eum, ungentes eum oleo in nomine Domini, & oratio fidei ſalvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus, & ſi in peccatis ſit, remittentur ei*. Ex his verbis D. Jacobi colligitur ſignum ſenſibile, nempè unctio, & promiſſio gratiæ, nempè remiſſio peccatorum. Ergo extrema Unctio verum eſt Sacramentum, ſicut teſtantur antiqua Concilia, & SS Patres, quibus omnino conſentiendum in rebus fidei, maximè ubi expreſſa non habemus teſtimonia ſacræ Scripturæ.

7. Sentiunt cum Græcis, Euchariſtiam ſolùm ritè confici in pane fermentato. R. verbo *Græci*.

XVI. RUTMANNUS. Vide *Clancularii*.

S

IV. SABBAS, unà cum Dadoe, Adelpho, Herma, & Simeone circa annum 368. Maſſalianorum, ſeù Enthuſiaſtarum ſectam inſtituit. Vide Enthuſiaſtæ.

II. SABBATIUS, ex Judaiſmo ad Chriſtianos ſe conferens, ambitionis prurigine vexatus, ut Epiſcopatum obtineret, Novatianis ſe adjunxit. Quarè à Marciano Novatianorum Epiſcopo Presbyter ordinatus, ad Epiſcopatum anhelans, novam ſectam inſtituere conatur, & Judaiſmum, cum Catholiciſmo confundens, errorem Protopaſchitarum promulgare conatus, duos Presbyteros, Theoctiſtem & Macarium, cum aliis in ſuam ſententiam perduxit, à quibus ordinatus Epiſcopus, ſchiſma excitavit, ſe peculiaris Eccleſiæ caput conſtituens, cujus ſequaces dicti ſunt Sabbatiani, à nomine inſtitutoris, ſive Protopaſchitæ, à promulgata hæreſi de celebrando Paſchate cum Iudæis, lunà decima quarta; & hinc factum eſt, ut qui eundem Presbyterum ordinaverat, comperta in novo ſchiſmate Sabbatii malitia: dixerit: *Oh quàm meliùs feciſſem, ſi manus ſuper ſpinas, potiùs quàm ſuper Sabbatium impoſuiſſem*. Marcianus Novatianus, congregata Synodo, Sabbatium vocavit ad cauſam dicendam, quare ab Eccleſia, novo ſchiſmate excitato defecerat: cui Sabbatius reſpondit, cauſam ſciſſionis eſſe celebrationem Paſchatis, quod luna decimaquarta celebrandum fore aſſerebat: cui Marcianus reſpondit, celebrationem Paſchatis una potius die, quàm altera rem eſſe indifferentem, nec propterea hoc ſolo inſubſiſtente motivo ſciſſionem faciendam. Nihilominus Theodoſius junior, hujuſmodi hæreticos proſcriptione, & exilio damnavit. Vide *Quartadecimani*.

XVI. SABBATARII. Scripſit contra Sabbatarios Lutherus: Emerſerunt ſeculo decimo ſexto: Secta ſunt Anabaptiſtæ, ſic nuncupati, quia.

1. Sabbatum more Judæorum colunt, ſpreto die Dominico. R. verbo *Doſithæus*.

2. Solum Patrem invocant; quare Filium, & Spiritum ſanctum videntur negligere. R. ubi de Divinitate Filii, & Spiritus ſancti egimus.

III. SABELLIUS, ex Ptolemaide Libiæ civitate ortum duxit, Noeti Smyrnenſis diſcipulus, ſui magiſtri errorem promulgare niſus eſt circa Sanctiſſimam Trinitatem, ſedente Stephano primo Romano Pontifice anno 260., & cum non poſſent

poſſent Sabelliani ſuas hæreſes Evangelii teſtimonio comprobare, utebantur Pſeudo Evangelio Ægyptiorum, aliiſque apocriphis libris. Contra Sebellianiſmum tractatum edidit Dionyſius Alexandrinus & in Alexandrino Concilio, anno 319. damnati fuerunt Sabelliani ſub Oſio Cordubenſi. Sabellianiſimum renovare aggreſſus eſt Roſcellinus: ſicut & quidam Apoſtata Hiſpanus, ineunte ſeculo decimo ſeptimo, in Anglia Sabellii errorem refricare contendit.

1. Aſſerebat nullam eſſe diſtinctionem inter Divinas perſonas, ſed unam, & eandem habere ſubſiſtentiam, diverſis nominibus nuncupatam. Itaque Sanctiſſimam Trinitatem, unam trinominem dicebat eſſe perſonam, quæ in veteri teſtamento, veluti Pater legem dedit, in novo, quaſi Filius eſt incarnata, & veluti Spiritus ſanctus ad Apoſtolos venit. R. Et quidem tres perſonas eſſe realiter diſtinctas in Divinis, conſtat ex illo Iſaiæ cap. 6. verſ. 3. ubi Propheta de Deo loquens, ter repetit Sanctus, Sanctus, Sanctus: quem textum non modo S. Ambroſius lib. 2. de Fide, ſed Iudæorum Doctores, qui ad veram fidem ſuſcipiendam ex ipſa Scripturæ intelligentia pervenerunt, interpretantur, de tribus Divinis perſonis. Item Geneſis capite 18. Abraham tres vidit, & unum adoravit. Inprincipio etiam Geneſis *creavit elohim*; ideſt, *Dii* legitur, denotando plurali nomine perſonarum diſtinctionem, ſicut verbo creavit in ſingulari, naturæ unitas aſſeritur. Eſt autem notandum, quod in veteri teſtamento ſolum reperiuntur hujuſmodi obſcuræ repreſentationes Sanctiſſimæ Trinitatis, quia plenitudo luminis Divinæ fidei, Eccleſiæ à Chriſto inſtituendæ reſervabatur, Unde in novo teſtamento de tribus Divinis perſonis ſigillatim, ſæpè expreſſa & clara fit mentio; ſic Matth. cap. ult. *Baptizantes eos in nomine Patris, Fili, & Spiritus Sancti*. Joann. 8. etiam legitur, quod Chriſtus dixit; *Solus non ſum, ſed ego, & qui miſit me Pater*. Chriſtus itaque ſæpè mentionem fecit de Patre tamquam de perſona realiter diſtincta, quod idem fecit, & de Spiritu Sancto: legitur enim Joan. 14. verſ. 16. *Ego rogabo Patrem, & alium Paraclitum dabit, vobis ut maneat vobiſcum*. In hoc textu aperte tres Divinæ perſonæ deſignantur: Eſt enim Pater, qui rogatur, Filius, qui rogat, & Spiritus Sanctus, ſivè Paraclitus, qui petitur. Idem deducitur ex alio textu, Joan. 14. verſ. 26. *Paraclitus autem Spiritus ſanctus, quem mittet Pater in nomino meo docebit vos omnem veritatem*, Id autem, quod obiiciunt hæretici, ſæpè in ſacris paginis mentionem fieri de Deo, ſed uno, & ſolo. probat quidem unam eſſe Divinam Eſſentiam, ſed non excludit tres perſonas realiter diſtinctas, quæ in eſſentia unus Deus ſunt, & in perſonis tres eſſe perhibentur; immò multoties fit etiam mentio Trinitatis, ut dixi, obſcura, prout tempori ad futuram fidei plenitudinem creſcenti congruebat.

2. Reprobabat iuſtitutum Monaſticum. R. verbo *Joannes Vvſtphalus*.

3. Dicebat cum Hermogene materiam eſſe ingenitam. R. verbo *Hermogeniani*.

XVII. Sabelliani Noviſſimi. Quidam Miniſtri Calviniſtæ in Anglia, cum Trinitarios, ſeu Deiſtas impugnare vellent, in Sabellianiſmum impegerunt, propè initium ſeculi decimi ſeptimi, Auctorem habuerunt quendam apoſtatam natione Hiſpanum, qui docuit Chriſtum prorſus abnegare, eumdem blaſphemans tamquam ſeductorem: Unam dixit tantum eſſe perſonam Divinam, cui naturæ lege ſervire debeant homines. Potius in Deo agnoſcendos perfectionis gradus, quam ullam perſonarum diſtinctionem. Pluribus annis latuit in Anglia, ubi multos ſeduxit ad ſui ſequelam. Ex hiſt Angl.

IV. Sabienus, Heracleæ Epiſcopus vixit circa medium ſeculi quarti. Hic Chriſtianos omnes, qui in Nicæna Synodo Arium condemnaverunt, idiotas appellabat, & potius ingenii infirmitate lapſos aſſerebat. Ex Prateolo. Sed quia temporibus noſtris non deſunt homines terrena ſapientes, qui ſanctiſſimos illos PP. de idiotiſmo arguant, noſcant illi,

hanc

Digitized by Google

hanc eorum ſapientiam, ſtultitiam eſſe apud Deum, qui propterea non doctos Philoſophos ad fundandam Eccleſiam, ſed ignaros piſcatores elegit, ut opus ſuum oſtenderet. Fuerint ergo idiotæ Nicæni PP., ſi placeat: hic magis apparet conſilium Dei inſpirantis fidem, quà per univerſum mundum Divina veritas effulget. Neque enim humanæ ſapientiæ, ſed Divinæ promiſſionis, & fidelitatis eſt, quod Patres Eccleſiam in Concilio docentes, non errent.

IV. Saccophori, idem ac Maſſaliani, ſic dicti, quod ſacco induti incedere ſolerent.

XVI. Sacramentarii. Quotquot circa myſterium Euchariſtiæ à doctrina Eccleſiæ Romanæ deficiunt, poſſunt Sacramentarii appellari. Sed quia primus, qui realitatem Corporis Chriſti, poſt Berengarium negavit, fuit Joannes Oecolampadius, Berengarii hæreſis renovator, hoc tempore, ſcilicet currente ſeculo decimo ſexto, quo vivebat Oecolampadius, ponitur communiter Sacramentariorum origo, qui ſecta ſunt Antilutherani. Tam varia autem fuit Sacramentariorum doctrina, vel ab ipſo ſui exordio inter hæreticos diſſecta, ut pene infinita ſit in hac materia opinionum varietas. Vidi quemdam librum, in quo ducentæ expoſitiones horum verborum: *Hoc eſt corpus meum*, à diverſis hæreticis inventæ, omneſque vel in toto, vel in parte erroneæ referuntur: quapropter juxta variam horum verborum interpretationem, Sacramentarii etiam vario nomine appellantur; alii enim vocantur *Significativi*, alii *Tropiſtæ*, alii *Energici*, alii *Adeſſenarii*, alii aliter, de quibus omnibus ſub proprio nomine agimus. De bello Sacramentariorum, excitato anno 1524. inter Lutherum, & Oecolampadium, plura videre eſt in Spondano ab anno 1524., uſque ad 1561. ubi adamuſſim eorundem contentiones, turbas, colloquia, & mendacia deſcribit. Cæterùm, cum realitas exiſtentiæ Corporis Chriſti in Euchariſtia, ſit unum ex præcipuis fidei noſtræ articulis, non erit abs re pauló copioſiùs, quotquot hunc impugnant articulum, qui proinde *Sacramentarii* vocantur, reprobare.

R. primò ex verbis promiſſionis hujus Sacramenti, Joann. 6. verſ. 52. *Panis quem ego dabo caro mea eſt pro mundi vità. Litigabant ergo Judæi ad invicem, dicentes: Quomodò poteſt hic nobis carnem ſuam dare ad manducandum? Dixit eis ergo Jeſus: Amen, Amen dico vobis: niſi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis ejus ſanguinem, non habebitis vitam in vobis. Qui manducat meam carnem; & bibit meum ſanguinem, habet vitam æternam, & ego reſuſcitabo eum in noviſſimo die. Caro enim mea, verè eſt cibus: & ſanguis meus, verè eſt potus. Qui manducat meam carnem, & bibit meum ſanguinem in me manet, & ego in illo, &c.* Verum quidem eſt, communem eſſe Novatorum opinionem, Joann cap. 6. non de Euchariſtià, aut ſumptione reali Corporis Chriſti, ſed, vel de Incarnatione tantùm, vel de ſpirituali dumtaxat carnis Chriſti per fidem ſumptione, ſermonem inſtituiſſe: Quod probare contendunt ex ipſo Joannis contextu: cum enim verſ. 27. Chriſtus dixiſſet: *Operamini non cibum, qui perit, ſed qui permanet in vitam æternam*; dixerunt Judæi: *Quid faciemus, ut operemur opera Dei? Reſpondit Jeſus, & dixit eis: Hoc eſt opus Dei, ut credatis in eum, quem miſit ille.* Et verſ. 35. *Ego ſum panis vitæ*; inquit, *qui venit ad me, non eſuriet: & qui credit in me, non ſitiet.* Quibus certè verbis, inquiunt, apertè declarat Chriſtus, cibum, de quo ſæpius in hoc capite, non alium eſſe, quàm ſpiritualem cibum, accipiendum per fidem. Sed facili negatio refelluntur. Neque enim contendimus, ſacramentalem manducationem carnis Chriſti, unicum eſſe argumentum, de quo ſermo fit in citato cap. 6. Joann. Triplicem in eo partem diſtinguimus in primà uſque ad verſ. 25., agitur de cibo materiali, nempe de multiplicatione quinque panuum, quibus ſaturati ſunt in deſerto quinque hominum millia: in ſecunda uſque ad verſ. 52. agitur de cibo mere ſpirituali, nempè de fide in Chriſtum incarnatum. In tertià tandem, ſcilicet à verſ. 52. uſque ad finem capitis, agitur de ſumptione reali, & Sacramentali carnis Chriſti;

ſti; quod omiſſis plurimorum SS. Patrum auctoritatibus, tùm ex Græcis, tùm ex Latinis, qui poſtremam illius capitis partem, de Euchariſtia interpretati ſunt, colligitur etiam. Primò ex ipſa ratione loquendi, qua uſus eſt Chriſtus, cum promiſit ſe daturum carnem ſuam, dixit enim: *Panis quem ego dabo, caro mea eſt pro mundi vita*. At ſi loqueretur vel de ſua Incarnatione, vel de ſpirituali dumtaxat per fidem carnis ſuſceptione, non dixiſſet in futuro, *panis quem dabo*; ſed potiùs, *panis quem dedi*. Jam enim incarnatus erat, jam multi in eum crediderant, & ſpiritu per fidem, carnis ejus facti fuerant participes. Loquitur igitur de carne ſuâ, in Sacramento Euchariſtiæ nobis verè, ac ſubſtantialiter tradenda. Secundo, Chriſtus diſtinguit ibidem carnem ſuam & ſanguinem, per modum veri cibi, & potus, verſ. 56. *Caro mea vere eſt cibus, & ſanguis meus vere eſt potus*. At diſtinctio hæc in ſola reali, & Sacramentali manducatione Euchariſtiæ locum habere poteſt: in ipſa enim ſpirituali per fidem ſuſceptione, nihil intereſt inter cibum, & potum.

Argumentum ſecundum colligitur ex perſona Judæorum, ac Diſcipulorum Chriſti. De primis dicitur verſ. 53. *Litigabant ergo Judæi ad invicem dicentes: Quomodo poteſt hic nobis dare carnem ſuam ad manducandum*; de poſtremis dicitur verſ. 61, *Multi ergo audientes ex Diſcipulis ejus, dixerunt. durus eſt hic ſermo, & quis poteſt eum audire?* Illa porro, tum Judæorum ob murmuratio, tum offenſio Diſcipulorum, apertè ſignificat eos ex his Chriſti verbis: *Niſi manducaveritis carnem Filii hominis, &c.* animo concepiſſe aliquid planè novum, inſolitum, ac ſtupendum; imò horridum, ut eſſet manducare ipſam diviſam Chriſti carnem, Trogloditarum more. Quamobrem manifeſtum eſt, quòd Domini verba realem carnis manducationem abſolutè ſignificarunt, ſecundùm communem, & naturalem ſenſum, & intelligentiam: quam opinionem de vera carnis manducatione, non explicans modum, ſed tantùm rei veritatem, confirmavit Chriſtus, nedum correxit, ut conſtat ex verſibus 62., & 63. Porrò, ſi de ſola fide in Chriſtum hic ſermo fuiſſet, vel de ſola manducatione carnis ejus per fidem; quid adeo mirum, ac inſolitum fuiſſet in illo ſermone, undè turbari, & offendi debuiſſent, ſive Judæi, ſivè Diſcipuli Chriſti?

Argumentum 3. colligitur ex collatione, & comparatione verborum, quibus hic promittitur Euchariſtia, cum illis, quibus poſtea inſtituitur; mirè enim conſentiunt inter ſe, ſicut enim hic dicitur: *Panis quem ego dabo, caro mea eſt pro mundi vita*: Ita Matth. 26. dicitur: *Accipite, & comedite: hoc eſt Corpus meum*. Sicut promiſit Chriſtus ſe daturum carnem in cibum, & ſanguinem in potum: ita inſtituens Euchariſtiam utriuſque diſtinctionem exprimit, *Manducate, Bibite*. Sicut igitur veram carnem, & verum ſanguinem dedit, inſtituens hoc Sacramentum, Matth. 26. ita veram quoque carnem verumque ſanguinem promiſit, Joan. cap. 6.

Argumentum 4. deducitur ex verbis inſtitutionis, quibus efficaciter evincitur vera, realis, & ſubſtantialis, corporis Chriſti præſentia in Euchariſtiâ. Nam illa verba efficacitèr probant illam Chriſti præſentiam, in proprio naturali, & obvio ſenſu, quem præſeferunt, intelligenda eſſe, non figurato, improprio, & metaphorico. Ergo efficaciter probant realem Chriſti in Euchariſtia præſentiam. Antecedens, in quo tota difficultas poſita eſt probatur. Quia Scripturæ verba proprio, naturali, & obvio ſenſu intelligenda ſunt, quoties, nihil continent, *quod aut ad morum honeſtatem, aut ad fidei veritatem referri non poſſit*: certiſſima eſt Auguſtini regula lib. 3. De doctrina, Chriſtiana cap. 10. *at qui* verba iſta: *Hoc eſt corpus meum*, in ſenſu præſentiæ realis intellecta, nihil continent, quod non poſſit referri, aut ad morum honeſtatem, aut ad veritatem fidei, ergo in illo ſenſu intelligenda ſunt: maximè cum nullus Evangeliſtarum, vel minimum quid inſinuet, Chriſtum ibidem figurate locutum eſſe, quod certe in re tanti momenti, ex quâ tot diſſenſiones orituras aliquando fore, prævidebat Spiritus ſanctus, omittere non debuiſſent. Preterea, ſi per hæc verba,

Hoc eſt corpus meum, Chriſtus ſignificare voluiſſet corporis ſui figuram dumtaxat dare, non verum corpus, contra proprium naturalem, & obvium verborum ſenſum: cum hoc non expreſſerit, graviſſimi erroris occaſionem præbuiſſet Apoſtolis ſuis, quod certe, & cum ſapientia Chriſti, & cum ejus bonitate, ac clementia non cohæret: & mirum profectò eſt, audere homunculos, ignorantiæ humanæ tenebris involutos, verba Chriſti alienare; ſeque ita non Chriſtum, veritatis Myſteriorum auctores facere.

Demum reprobari poſſent Sacramentarii, ex coſtanti, antiqua, & univerſali SS. Patrum, & Eccleſiæ totius traditione, quæ veram, realem, & ſubſtantialem Chriſti præſentiam in Euchariſtia efficaciter aſtruit. Verùm, cum omnes, & ſingulos SS. Patres, hujus avitæ fidei cuſtodes, & teſtes, pro qualibet Eccleſiæ ætate hic enumerare, expendere, & à conatibus hæreticorum vindicare, longioris operis foret, quàm præſentis ratio requirat, idcircò ab his laudandis abſtinemus; præſertim cum aliunde copioſè, & eruditè partes illas impleverint, Eminentiſſimi Cardinales Perronius, Bellarminus, & etiam Arnaldus de Andiliaco, in ſuo Opere *De perpetua Fide Eccleſiæ Catholicæ circa Euchariſtiam* Gallico idiomate conſcripto. Non eſt tamen hic ſilentio prætereunda inſulſa fabella quam excogitavit Claudius, apud Carentonenſes olim Evangelii Pſeudo-Adminiſter, ut oſtenderet, nono Eccleſiæ ſeculo mutari incæpiſſe antiquam Eccleſiæ fidem circa Euchariſtiam: contendit enim primum Auctorem dogmatis præſentiæ realis fuiſſe Paſchaſium Ratbertum, Corbejenſis Monaſterii Abbatem, in libro, quem circa an. Chriſti 831. De Corpore, & Sanguine Chriſti conſcripſit; ejuſque doctrinam, faventibus tenebris ſeculi decimi, quo ſcelus. & ignorantia, in totam Eccleſiam exundarunt, omnium animos ſenſim occupaſſe; ac tam altas egiſſe radices, uſque ad initium ſeculi undecimi, ut Berengarium, qui primævam (ut Claudio placet) fidem excitare conatus eſt, tanquam Novatorem, & hæreticum proſcripſerint. Verùm, quàm frivola, & vana ſit illa fabella, quamque imprudens mendacium, vel hoc uno aperto, & ſimplici argumento demonſtratur. Omnis in avita fide immutatio, ſua novitate ſemper perturbat, & univerſam commovet Eccleſiam. Ubi primùm Arius Chriſto, Macedonius Spiritui ſancto Divinitatem detrahere, Neſtorius duas in Chriſto perſonas, Eutyches unam naturam, contra publicam, & receptam fidem prædicare tentarunt, univerſa ſtatim inſurrexit, & reclamavit Eccleſia: Commoti Epiſcopi celebrata Concilia, diviſi ab hæreticis Catholici. Nihil porrò tale contigiſſe legimus, quando Paſchaſius librum ſuum de Corpore, & Sanguine Chriſti evulgavit; nullus adverſus ipſum tumultus, nullus inſurrexit Epiſcopus, nulla convocata, ut damnaretur, Synodus. Id verò moraliter fieri non potuiſſe (ſi Paſchaſius in fide innovavit) judicabit quiſquis, vel minimum babuerit rerum humanarum uſum, & ad nativam ingenii humani conditionem, vel leviter attenderit; maximè vero in Myſterio Euchariſtiæ, quòd non ad meram, & ſimplicem fidei ſpeculationem, ſed ad uſum, & praxim pertinet. In hypotheſi autem Claudii, neceſſe eſt ſupponere, Fideles ante Paſchaſium, novem ſeculorum tractu, credidiſſe Chriſtum in Euchariſtia realiter præſentem non adeſſe, ſed ab illa abſentem, nec conſequenter adorandum: medio vero ſeculo nono, de repente, promovente Paſchaſio, fidem illam immutatam fuiſſe, ac de uno extremo Fideles, ad aliud extremum tranſiſſe, à denegata ſcilicet præſentia reali, ad eam apertè profitendam; à non adoranda Euchariſtia, ad illius adorationem. Quis vero facilè ſibi unquam perſuaſerit, populum Chriſtianum, in rebus ad religionem pertinent bus adeo tenacem, ac fervidum, ut ipſi hæretici moderni experiuntur, patienti, ac pacifico animo ſuſtinuiſſe ſe ad novam fidem, novumque adorationis cultum tam ſubitò, ac de repentè transferri? Quis putet Summos Pontifices, Epiſcopos, Paſtores, univerſam denique Eccleſiam ſiluiſſe, & obdor-

obdormiſſe? Tam ſingulari privilegio caruit profectò religionis Chriſtianæ prædicatio, ac propagatio, contradicentibus ſcilicet, & undequaque frementibus Paganis, & Hæreticis: Caruere Apoſtoli, viriſque Apoſtolici, tot laboribus, perſecutionibus, ac immanibus ſuppliciis ad mortem uſque attriti: Unus ſcilicèt Paſchaſius, ſimplex primùm Monachus, deinde Abbas Corbejenſis, ſine ullo vel miraculorum, vèl armorum, pecuniarum, aut magnatum præſidio, ſinè arte ulla, aut machinatione, in omnium Fidelium animos tacitè illapſus, tantam novitatem placidè invehere potuit, obliterata veteri, & contraria doctrinâ, tot ſeculorum tractu confirmata. Quis hoc credat? nullus profectò cordatus vir ad hoc credendum animum induxerit; maximè cum ſeculum decimum non tam plumbeum fuerit, ut ſupponit Claudius: In eo nempe floruere in qualibet natione viri egregia pietate, & doctrina præſtantes, inter quos S. Oddo Abbas Cluniacenſis, Simeon Metafraſtes, Luitprandus, Vvithindus, Olimpiodorus, Frodoardus, qui nihil prorſus, de hac immutatione ab hæreticis ſomniata ſcripſerunt. Extant ſimiliter illius ſeculi plurima Concilia, leges, ac ſtatuta ad fidei, & morum conſervationem, ut videre eſt Tom. 9. Concil. Labbe. Non igitur fuit innovator Paſchaſius Ratbertus, ſed avitæ, & Catholicæ fidei, circà Euchariſtiam zelantiſſimus aſſertor, juxtà SS. Patrum, qui à tempore Apoſtolorum, uſque ad ipſum floruere, conſtantiſſimam traditionem: undè meritò Concilium Tridentinum ſeſſ. 13. de Sacramento Euchariſtiæ can. 1. omnibus Sacramentariis anathema dixit.

XVII. Salignac Franciſcus de Fenelon, Archiepiſcopus, Cameracenſis quemdam librum Gallico idiomate edidit, cui titulus: *Explications des maximes de Saints ſur la vie interieure de Saints*, in quo libro Quietiſtarum errores magna ex parte diſſeminavit, & alios pietatis ſpecie, addidit. Hunc librum, cum tribus ſupra viginti propoſitionibus ab eodem excerptis, damnavit Innocentius XII. peculiari Conſtitutione, die 12. Martii 1699.

XVI. Samosatenses. Pauli Samoſateni hæreſim ſuſcitarunt Georgius Blandrata, Franciſcus David, & Michael Servètus. Ex Sandero, hæreſ. 223.

1. Dixerunt, in Deo non eſſe diſtinctionem perſonarum. R. Verbo *Sabellius*.

2. Solum Patrem eſſe Deum, & invocaudum: ideò negant vocem *Verbum*, in Evangelio S. Joannis expreſſam, deſignare ſecundam perſonam Sanctiſſimæ Trinitatis. R. Ex omnibus ſacræ Scripturæ Interpretibus, qui per *Verbum*, expreſſum à D. Joanne in ſuo Evangelio, ſemper intellexerunt Unigenitum Patris Filium. Neque aliud exprimere voluit D. Joannes in Evangelio per *Verbum*, cum dicit, Verbum eſſe ab æterno, & quòd *Verbum* caro factum eſt, & quòd Deus erat *Verbum*; non enim potuit exprimere Patrem, aut Spiritum ſanctum, qui incarnati non ſunt: ergo per *Verbum* non aliud expreſſit, niſi ſecundam perſonam Sanctiſſimæ Trinitatis.

VIII. Sampson, genere Scotus, & Presbyter, à Zacharia Pontifice damnatus fuit, eò quod negaret Baptiſmi neceſſitatem, dicens ſufficere ſolam manuum impoſitionem ab Epiſcopo factam. Ex Bar. anno 748.

III. Sampsei, iidem ſunt, ac Helceſaitæ, forte dicti Sampſei à novo refricatore hæreſis Helceſaitarum. Ex S. Aug. de hæreſ. cap. 32.

XVI. Sanguinarii, ſunt ex Antilutheranorum ſecta, ad cædes patrandas fœdere ſe obſtringebant, poto humano ſanguine. Adeò inhumana ſecta aliquandiù Antuerpiam infeſtavit, referente Lindano. Dubit. dialog. 2.

VIII. Sarantapius. Dux quidam Judæorum, ex Laodicæa maritimæ Phœnicis oriundus, nomine Sarantapius, homo præſtigiator, ac maleficus, Eccleſiæ Dei hoſtis implacabilis, promiſit Gizido Saracenorum Principi diutinum Regnum quadraginta, & ultra annorum, dummodò ſacras Imagines ab Eccleſiis Chriſtianorum, quæ in ſua regione erant, exturbaret: Quo promiſſo allectus Gizidus, ſtatim publico edicto juſſit omnes ſacras Imagines, ubicumque invenirentur auferri

Digitized by Google

ferri, comburi, calce dealbari: Sed cum promiſſo fruſtratus eſſet Giſidus, qui ex quo ſacras Imagines exturbavit, vix ad decimum octavum menſem vitam pertraxit, hinc in Sarantapium furore excandeſcens Ulcidus, Gizidi filius, Sarantapium turpiſſima morte damnavit. Fuit itaque Sarantapius in Oriente auctor hæreſis Iconoclaſtarum.

IV. Satanistæ, ſurculus fuerunt Maſſalianorum: viguerunt circa annum 368. ſic dicti, quia ſatanæ ſacrificabant, ut eum placarent, credentes, quòd foret in ſatanæ poteſtate, mala hominibus inferre. Sataniſtæ etiam vocantur, quicumque ſacræ Doctrinæ adverſantur: Sattan enim idem ſonat, ac Adverſarius. Ex S. Epiph. lib. 3. contrà hæreſes. Satis appoſitè Cardinalis Hoſius, tumultuantes ſeculo 16. hæreſes, *Sataniſmum* appellat.

IV. Saturninus, Arelatenſis Epiſcopus, ſecta Arianus, conciliabulo Biterris habito, multos ſeduxit: Hilarium & Rhodanium in exilium ire compulit; ſed mortuo Conſtantio Imperatore Ariano, à Sede Arelatenſi, quam invaſerat, fuit expulſus circa annum 362. Ex Bar.

II. Saturninus, quem alii vocant Saturnillum, patrià fuit Antiochenus. Prodiit ex ſchola Menandri, & erroris cathedram in Syria aperuit, circa annum 118., ubi turpitudinem ſimoniacam inſtauravit, dilaniavitque Chriſti Evangelium, plura addens, & plura demens pro ſuo beneplacito: cujus diſcipuli, ut facilius alios ſibi aſſociarent, externam ſanctitatem affectantes, ab animatis abſtinebant. Ex Euſeb. lib. 4. cap. 7.

1. Mundum à ſeptem Angelis factum eſſe dicebat. R. ex Evangelio Joannis. ubi omnia à Deo facta eſſe aſſerit. Item Geneſ. 1. legitur: *In principio creavit Deus cælum, & terram*. Tum quia, virtus creativa ſoli Deo competit, cujus actio ſola pertingit a *non eſſe*, ad *eſſe*.

2. Unum ex ſeptem Angelis deum eſſe Judæorum. R. Nam Deus omnium unus tantùm eſt, & eſſe poteſt, idemque Deus eſt Judæorum; Nam Deus ipſe Judæis dixit: *Videte quòd ego ſum ſolus, & non eſt alius Deus præter me*. Implicat etiam duos eſſe deos, quia duo eſſe non poſſunt infiniti, omnipotentes, ut alibi probavimus. Deus autem neceſſariò eſſe debet in omni genere infinitus, & omnipotens: ſi autem duo eſſent dii, vel quod unus poteſt, alter poſſet, vel non poſſet: Si ſecundum, non eſſent omnipotentes, & conſequenter, nec dii. Si primum, ex ipſis unus jam eſſet ſuperfluus.

3. Chriſtum putativè tantùm fuiſſe hominem. R. verbo *Chriſti familia*.

4. Duo hominum genera ab Angelis fuiſſe facta, alterum nequam, alterum bonum. R. Ex ſuperius dictis ad primum. Neque datur ens aliquod ſua natura malum; Omne enim quod à Deo creatum eſt, bonum eſt: Ergo neque datur genus hominum nequam.

5. Salvatorem miſſum eſſe ad perditionem malorum, & ſalutem bonorum. R. Legimus enim, quòd Chriſtus venit quærere, & ſalvum facere, quod perierat. Vide verbo *Baſſus*.

6. Chriſtum phantaſmate tantum eſſe paſſum. R. verbo *Doſithæus*, *Albanenſes*.

7. Negabat reſurrectionem. R. verbo *Baſilidiani*.

8. Promiſcuum fœminarum uſum eſſe licitum. R. verbo *Florinus*.

9. Nubere, & generare à ſatana eſſe. R. verbo *Adamitæ*, *Encratitæ*, *Armeni*.

Ultimò, quaſdam prophetias ab Angelis, quaſdam à ſatana eſſe revelatas aſſerebat. R. Quia prophetia eſt cognitio, & manifeſtatio futurorum: hæc autem cognitio ſolius Dei propria eſt, cujus oculis ſolùm omnia aperta ſunt, tam præterita, quàm præſentia, & futura. Aliquando Deus futura revelat Sanctis, ſicut revelavit Prophetis: Sed hæc revelatio eſt donum gratis datum, quo omnino indigni ſunt dæmones; eſto, quòd non modò peccatori, ſed ſatanæ poſſit Deus futura revelare: hoc autem Deus non facit, quia qui culpabiliter ceciderunt à prima gratia, indigni facti

ſti ſunt quocumque dono gratuito Dei.

XII. Sciscidentes, Secta Vvaldenſium, à quibus in hoc ſolùm differunt, quòd Euchariſtiam recipiunt. Ex Reinero.

V. Schematici. Sic etiam vocati ſunt hæretici, qui Concilium Chalcedonenſe rejiciebant. de quibus alibi actum; proindè iidem ſunt, ac Monophyſitæ, qui etiam Ægyptii ſunt nuncupati. Ex S. Joan. Damaſc. de hæreſ. lib. 3.

Schismatici nuncupantur, quicumque ab Eccleſia Romana ſe ſegregant, Romano Pontifici, tamquam vero, legitimo, & unico Eccleſiæ Capiti viſibili parère renuunt, noviſque doctrinis adinventis, Eccleſiam, quæ una tantùm eſſe poteſt, dividere conantur.

Schiſma nomen Græcum, Latinè ſciſſionem ſignificat, ſivè diviſionem. Hæc diviſio fieri poteſt ſecundùm intellectum, dum animi in diverſas feruntur ſententias, & ſecundum affectum, dum in oppoſitos feruntur affectus; qui affectus oppoſiti in rebus ſpiritualibus, ut plurimùm ſemper conjuncti ſunt cum imminenti periculo in varias ſectas incidendi: & ſæpè experientia comprobatum eſt, quòd à ſchiſmate hæreſis fuit inſeparabilis. Quapropter viſum fuit non eſſe abs re, de ſchiſmate in hoc opere etiam differere. Strictè ſchiſma ſumitur à Theologis prò ſpontanea ſeparatione ab unitate Eccleſiæ, in ordine ad communionem, quam Eccleſiæ membra, ſcilicet Fideles habere debent cum capite. Differt ſchiſma ab hæreſi, quòd hæreſis eſt error in intellectu, ſchiſma verò eſt malus affectus in voluntate; ideò hæreſis directè lœdit fidem; ſchiſma verò charitatem. Vide S. Aug. lib. contra Fauſtum Manichæum. Schiſma dicitur via ad hæreſim, ſi præcisè in ſuo fonte ſpectetur; in ſe tamen abſolutè conſideratus ſchiſmaticus, ſimul & ſemel hæreticus eſſe perhibetur, quia hæreticus eſt, quiſquis cum pertinacia non adhæret Pontifici, tanquam Eccleſiæ capiti, licèt in reliquis omnibus Eccleſiæ doctrinæ adhæreat. His prælibatis. Schiſmatum, quæ Eccleſiam univerſam dilaniarunt, aliqui protrahunt numerum, uſque ad vigeſimum ſextum, alii verò uſque ad 29., ſed facilè conciliantur, ſi acta, quæ inter duo ſchiſmata aliqui dividunt, ad unum, ſicut alii faciendum credunt, perſtringantur. Sic ſunt, qui ab anno 974., uſque ad 985. duo computant ſchiſmata, quia idem Antipapa, dictus Bonifacius ſeptimus, duos a ſua ſede exturbavit Romanos Pontifices, nempe Benedictum ſextum, & Joannem decimum quartum, contra quos peſtilentiæ cathedram Bonifacius erexerat. Quia verò unus, & idem fuit Antipapa, licèt duos exturbaverit veros Romanos Pontifices, aliqui ad unicum ſchiſma, quæ contra ambos Pontifices ab uno Antipapa peracta ſunt, perſtringunt. Quæ dicta ſunt ad reconciliandos auctores, qui in ſchiſmatum numero recenſendo non conveniunt.

Schiſmata Eccleſiæ, juxtà ſeriem à diverſis deſcriptam, additis quibuſdam notis.

Anno 254. SChisma Novatiani, adverſùs S. Cornelium Papa, & Martyrem.

Cornelius, Romanus, Caſtini filius, ſancti Fabiani ſucceſſor, poſtquàm Sedes per annum; & aliquot menſes vacaſſet (die 30. Aprili 251., vel 254. ut aliis placet) electus eſt. Novatus Africanus Epiſcopus, ſchiſmati adhærens Feliciſſimi Africani Presbyteri adversùs D. Cyprianum, eò quòd Cyprianus non ſtatim omnes lapſos redeuntes admitteret, Romam venerat, Pontificiæ electionis occaſione Patronum ſibi quæſiturus. Novatianum reperiens Presbyterum, Philoſophia, & dicendi arte celebrem, ſed ambitione plenum, adeoque de Pontificia dignitate, ſibi non collata dolentem, & murmurantem, cum ipſo ſocietatem iniit; collatis conſiliis, immanes in Pontificem Cornelium edidere calumnias, ea arte conſictas, ut plures deceperint, tres præſertim rudiores Epiſcopus, per quos non ſui compotes, quia data opera inebriatos,

tos, Novatianus in R. E. Paſtorem fuit ordinatus, qui ſibi adhærentium ſynodos coegit, & in his ſchiſmatis errorem adjecit, dicens, poſt Baptiſmum lapſos non debere ad pœnitentiam admitti. Alios deinde errores ſuperaddidere hæretici Novatiani, uno nomine compræhenſi, ſivè Novatiani, ſivè Novatianenſes, præfatorum Novati, & Novatiani diſcipuli, & ſectatores, ac ducentis propè annis, uſque ad Cœleſtini primi tempora, aliqui permanſerunt Novatiani in Epiſcopatu Romano, ſed perperam, prætenſi ſucceſſores.

354. Felicis Secundi contra Liberium quo defuncto, Felix legitimè ſucceſſit.

Liberius, Romanus, poſt Julium Primum anno 354. menſe Majo, electus fuit. Cum autem ſententiæ adverſus D. Athanaſium, & Arianæ fidei profeſſioni ſubſcribere noluiſſet, ad Beroeam Thraciæ urbem à Conſtantio Imperatore Ariano relegatus fuit. Interim Ariani Felicem in Pontificem elegerunt. Tribus circiter indè elapſis annis, Liberius, cum ſententiæ in D. Athanaſium ſubſcripſiſſet, retentà tamen *conſubſtantialitatis Filii* profeſſione, Romam a Conſtantio reductus fuit, undè Divo Athanaſio in communionis teſtimonium ſcripſit, & Ariminenſem conventum damnavit. Defuncto Liberio, Felix legitima electione ſubſtitutus, Conſtantium redarguit, cujus propterea juſſu Ceræ in Tuſcia, cum uno anno, & tribus menſibus ſediſſet, occultè gladio necatus, Martyr occubuit.

Sunt, qui hoc ſchiſma non computant, ſed Felicem à Catholicis electum aſſerunt, dum Liberius Conſtantio, & Arianis favere videretur, martyrio tamen affectum ſuperſtite Liberio, qui poſt Felicis obitum Romam reverſus, omni cum hæreticis communicatione remota, Clero. Populoque Romano reconciliatus, honorificè ſedit; unde cum Felicis Pontificatus Liberii tempore concludatur, à pluribus hiſtoricis inter Pontifices non numeratur.

367. Urſicini adverſus S. Damaſum Papam.

Damaſus Hiſpanus, antea Liberii Vicarius, die 1. Septembris 367. Summus Pontifex inauguratur; aliqui ex Clero & Populo, Damaſo, quia ex communione Felicis erat, infenſi, Urſicinum Diaconum in Pontificem proclamant. Ob plurimorum cædes, ex hoc ſchiſmate ortas, ſequenti anno pulſus fuit ab urbe Urſicinus, vel (ut aliis placet) ſponte ſe abdicans, ad Neapolitanum Epiſcopatum aſſumitur. Nihilominus Damaſus a ſchiſmaticis vexatus, adulterii accuſatus, coram 44. Epiſcoporum Synodo innocens probatur, Caſtorio, & Concordio accuſatoribus ab Eccleſia rejectis; aliis nihilominus calùmniis impetitus, & proborum teſtimonio, & Imperatorum, qui ſciſmaticos reducere nitebantur reſcriptis, innocuus proclamatur.

420. Schiſma. Eulalii contra S. Bonifacium Papam.

Bonifacio Romano, Zoſimi ſucceſſore, die 24. Decembris 418. ordinato, aliqui ex Clero Eulàlium S. R. E. Archidiaconum, favente Symmacho Præfecto, prætulerunt, ipſique Honorius Imperator, à Præfecto Symmacho præventus, dato reſcripto adheſit; ſed per Cleri litteras veritatis certior factus, utrumque, ut præfertur, electum urbe juſſit abſtinere, & Ravennæ coram Epiſcoporum cœtu adeſſe: cumque Eulalius in urbem temere ſe intruſiſſet, & publicæ ſeditionis cauſam dediſſet, ipſe cum ſuis fautoribus ab Honorio fuit expulſus; Bonifacius verò per Epiſcopos ut ſupra congregatos, utpote legitimus Papa declaratus, Romam fuit deductus.

498. Laurentii contrà Symmachum.

Symmachus Sardus, anno 498. Anaſtaſii Secudi ſucceſſor, in Conſtantiniana Baſilica canonicè creatur: quidam verò Laurentius in Templo B. Mariæ in via nova proclamatus eſt Pontifex, diviſis tum Clero, tum Senatu; ſed ſuperatis ſchiſmaticis. Symmachus pacificè ſedit. Feſtus Patritius, Anaſtaſio Imperatori ſpoponderat ſe curaturum, ut ejuſdem Imperatoris adverſus Chalcedonenſe Concilium edicto, Papa ſubſcriberet: propterea de Clero aliquos pecunia induxit

duxit, ut ipſo die electionis Symmachi, Laurentium Pontificem proclamarent. Plurimis inde ortis cædibus, & malis, per utriuſque partis fautores, res ad Theodoricum Gothorum Regem delata, qui in Symmachi favorem dixit, & Laurentius dictis annuens Nuceriæ Epiſcopus ordinatur; cumque rurſus deinde inſurrexiſſet, & ſchiſmatici graves in Symmachum calumnias protuliſſent, Concilium dictum Palmare anno 502. Symmachi innocentiam declaravit, & Laurentio depoſitionis, & exilii pœnam inflixit.

530. Schiſma Dioſcori contra Bonifacium Secundum.

Bonifacius Romanus, ex Patre Gotho, Felici Tertio in Pontificatu ſucceſſit die 19. Octobris, anno 530. Factioſi aliquot Dioſcorum extulerunt, obſequente Athanarico; ſed ejuſdem Dioſcori mors, poſt 29. dies ſecuta, ſchiſmati finem impoſuit.

537. Vigilii, contra S. Silverium, quo defuncto, Vigilius legitimè ſucceſſit.

Silverius Campanus Subdiaconus, à Romanis reprobatur, ſed tamen pacis cauſa recipitur. A. Rege Theodato intruſus Agapeti primi ſucceſſor die 20. Junii anno 537. creatus fuit. Cum autem Antymum Epiſcopum hæreticum, ab Agapeto prædeceſſore ſuo depoſitum reſtituere noluiſſet, agente impia Theodora & Belliſario, in exilium pulſus eſt ad inſulam Pontiam, ubi prò fide Catholica ærumnis fuit vexatus. Ob præfatam cauſam Theodora Belliſario mandavit Silverium Papam eiici, & Vigilium ſubſtituti: quarè Belliſarius Silverium, quod urbem Gothis tradere vellet, inſimulans, Patharam Lyciæ urbem miſit, & Vigilium eligi curavit: cujus rei Juſtinianus Imperator, per Pataræ Epiſcopum conſcius factus, Silverium Romam reduci juſſit; ſed Belliſarius Silverium Vigilii fautoribus remiſit, qui in Palmariam, deſertam Liguſtici maris Inſulam, eum deportarunt, ubi coactâ aliquorum Epiſcoporum Synodo Vigilium excommunicare, auſi ſunt, ubi ærumnis confectus obiit 20. Junii, anno 540. miraculis coruſcans. Defuncto Silverio, Vigilius ſponte depoſita Pontificia dignitate legitimè fuit electus, ſtatimq; Severam Imperatricem, & Acephalos excommunicavit; quarè in exilium miſſus fuit, a quò deindè in Italiam rediens, obiit Syracuſis 10. Januarii, 555.

687. Theodori, & Paſchalis, contra Sergium.

Poſt Cononis Papæ obitum, diviſis inter R. E. Archipresbyterum Theodorum, & Archidiaconum Paſchalem populi ſuffragiis, Sergius Panormitanus, ex Antiochia Syriæ oriundus, a majori Cleri, & optimatum parte creatus fuit; poſt utriuſque competitoris ceſſionem, vel deceſſum pacifice ſedit. Hic notandum, aliquos eſſe hiſtoricos, qui anno 686. poſt Joannis Quinti obitum ponunt ſchiſma ex contentione de Pontificatu, inter Petrum Archipresb., & Theodorum Presbyterum, quod illum Clerus, hunc exercitus Pontificem eſſe cuperet, quæ diviſio ſic terminata eſt, ut utroque excluſo. Conon pacifice ſederit. Deindè defuncto poſt paucos dies Conone, numerant ſchiſma ex contentione de Pontificatu, inter Theodorum, & Paſchalem, ita tamen, ut ſecuta Sergii electione, ſchiſma quieverit.

757. Theophilacti, & Pauli, ex obitu Stephani Tertii.

Dum Stephanus jam prope ultimum ſoluturus erat debitum, quibuſdam in Teophilacti domum concurrentibus, ut illum ad Pontificatum ſublimarent, aliis verò plurimis Paulum virum probum eligi curantibus, prævaluit factio Paulo propenſa diſperſis Teophilacti confœderatis.

768. Conſtantini Secundi vacante Sede ex obitu Pauli primi.

Dum in extremis ageret Paulus I., Toton, vel Teuton, Nepenſis in Etruria Dux, Romam cum militibus ingreſſus, Papam, & Clerum adegit, ut Conſtantinum fratrem ſuum in ſucceſſorem eligerent. Per annum, & menſem intruſus hic perſtitit, donec occiſo Totone, Roma aufugit, tuncque Stephanus Quartus Siculus, primum Canonicus Later., deinde Ord. S. Ben., & tituli Sanctæ Cæci-

Cæciliæ Preſbyter, die 3. Auguſti anni 768. canonicè fuit electus. In Epiſcoporum cœtu anno 769. damnatus eſt Conſtantinus, & ab Eccleſia ejectus, igni traditis ejuſdem actis.

824. Zinzinii contra Eugenium Secundum.

Eugenius Secundus Romanus, Paſchalis Primi ſucceſſor conſtitutus fuit anno 824. per aliquos factioſos proclamatus eſt Zinzinius. Quare Ludovicus Bonus Imperator in Italiam Lotharium miſit filium ſuum, ad cujus adventum fugato ab Urbe Zinzinio, Eccleſiæ pax reſtituitur.

855. Anaſtaſii Presbyteri, contra Benedictum Tertium.

Benedictus Tertius Romanus, Leonis Quarti ſucceſſor, eligitur 21. Julii, 856. Anaſtaſius S.R.E. Cardinalis tituli S. Marcelli, qui fuit Gregorii Quarti Bibliotecharius, & anno 850. eò quòd per quinque annos Parochiæ ſuæ non adfuerit, per 70. Epiſcoporum Synodum à Cardinalatu depoſitus fuerat, atque excommunicatus, præfatum Benedictum carceri mancipavit, occupatis S. Jo. Lateranenſis, & S. Petri Baſilicis: verùm ad Cleri, & Populi Romani præces, per Ludovici Imperatoris deputatos, depulſus eſt Anaſtaſius. Hic ab hæreticis fabula Joannæ Papiſſæ conſuitur.

891. Sergii Diaconi, contra Formoſum Papam.

Formoſus, anteà Cardinalis Portuenſis, à Joanne Octavo, eò quòd conjurationis contrà ipſum auctor haberetur, degradatus, deinde à ſucceſſore Marino, ſeu Martino reſtitutus, in Summum Pontificem, Stephani Sexti ſucceſſorem inauguratur. Contrà ipſum elevatus eſt Sergius Diaconus, qui tamèn brevi, Imperatoris Arnulphi ope depreſſus fuit.

907. Schiſma inter Leonem Quintum, Chriſtophorum, & Sergium Tertium.

Leo Quintus, poſt Benedicti Quarti obitum, creatus eſt anno 906. Elapſis diebus 40. à Chriſtophoro familiari ſuo, & ambitioſo ſucceſſore in Monaſterium arctè recluditur. Item Chriſtophorus poſt octo menſes in Monaſterium, deindè in arctam cuſtodiam mittitur à ſucceſſore Sergio Tertio, qui paritèr anno 910. expulſus fuit.

964. Leonis, contrà Benedictum Quintum.

Joannem Duodecimum, Otho Imperator, anno 963. per Epiſcoporum cœtum deponi curavit, & Leonem Octavum ſubſtitui, ſed diſceſſo ab urbe Othone, Joannes præfatus dictæ Synodi acta, per aliam Synodum revocavit, & igni tradidit. Joanni anno 964. è vivis erepto, Benedictus Quintus Romanus, à Romanis ſubrogatus eſt: quare poſt annum circitèr, præfatus Imperator Leonem Octavum ſuſtinere volens, Romam venit, obſidione, & fame obſtrinxit; captumque Benedictum, Hamburgum miſit. Benedicto, & Leone brevi mortuis, anno videlicèt 965. exſtinctum eſt ſciſma.

974. Bonifacii Septimi priùs expulſi, deindè reverſi, contrà Joannem Decimum quartum.

Poſt Benedictum Sextum, a Cincio Romano præpotenti in Adriani mole incluſum, & extinctum, Bonifacius dictus Septimus, antea Franco, Cincii, ut volunt aliqui, in præfatis conſultor violentèr per annum circitèr, vel ſecundum aliquos per ſeptem menſes anno 974. ſedit. Sed urbem relinquere coactus, pretioſiſſimis quibuſcumque ex Vaticana Baſilica ſubtractis, Conſtantinopoli fugitivus delituit. Tunc Benedictus Septimus canonicè electus fuit, & poſt Benedicti obitum, Joannes XIV. creatus eſt anno 983. Tribus ab hinc decurſis menſibus, rediit invaſor Bonifacius, præfatum Joannem in S. Angeli carcere incluſit, ubi per quatuor menſes detentus, fame periit, & poſt totidem menſes Bonifacius repentina morte expiravit. Eò quòd Bonifacius contrà duos Pontifices ſe erexerit, ſcilicèt Benedictum ſextum, & Joannem decimum quartum; contra primum quidem, anno 97?., contra ſecundum verò anno 984. aliqui duo ſchiſmata conſtant.

996. Joannis Placentini contra Gregorium Quintum.

Gregorius Quintus Saxo-Germanus, antea Bruno, Othonis Tertii Imperatoris affinis, interpoſita ejuſdem authoritate, Joannis Decimi tertii ſucceſſor creatus fuit

fuit anno 996. die 13. Junii. Creſcentius, Romanus præpotens Joannem Decimum ſeptimum, dictum antea Philagatum Epiſcopum Placentinum, per Clerum & Populum Romanum eligi curavit. Capto deindè per Othonem Creſcentio, Joannes præfatus abdicare coactus eſt, effoſſiſque oculis, in Germaniam tranſmittitur.

1045. Silveſtri Tertii, & Gregorii Sexti contra Benedictum Nonum, contra quos Clemens Secundus ſuffectus eſt.

Poſt Joannem Vigeſimum, Benedicti Octavi fratrem, Benedictus Nonus, ex præfatorum fratre Alberico Comite Tuſculano nepos, ſuffectus fuit, ſeù intruſus, anno 1043. decem annorum puer, cui anno 1045. Silveſter Tertius, Romanus ſubſtitutus eſt, ſed poſt duos menſes à Benedicti fautoribus expulſus; deindè præfatus puer cunctis inviſus, Joanni S. R. E. Archidiacono Pontificatum dimiſit, anno 1045., qui Gregorii VI. nomen aſſumpſit, ſed poſt annum, & menſes ſex, Benedictus Cathedram repetiit. Tunc tres apparuerunt Romæ Pontifices, diviſis intèr ſe redditibus, unus ad S. Petrum, alter ad S. Mariam Majorem, Benedictus in Lateranenſi Palatio. Quare Henricus III. Imperator in Italiam veniens, anno 146. Gregorium in Sutricenſi Concilio deponi, & Sudgerum Saxo-Germanum, Bambergenſem Epiſcopum eligi curavit, qui Clementis Secundi ſibi nomen impoſuit.

1058. Schiſma Mincii, qui falsò dictus Benedictus Nonus, ſivè Decimus, & à Nicolao Secundo expulſus, ab aliquibus circa annum 1058. inſeritur.

1061. Cadoli, ſivè Cadolai Parmenſis Epiſcopi, contra Alexandrum Secundum.

Poſt Nicolaum Secundum, Alexander Secundus, Mediolanenſis, antea Anſelmus, Lucenſis Epiſcopus, in Pontificem ſublimatus eſt, anno 1061. Interim ab aliquot factioſis Epiſcopis Henrici IV. Imperatoris authoritate fretis, Cadolus Parmenſis Epiſcopus proclamatur, ſub nomine Honorii Secundi, & Romam cum militum copia veniens, ſed a Godefrido Duce repulſus, Parmam rediit. A ſeditioſis iterum vocatus, Vaticanum, & S. Angeli Arcem, Cincii favore obtinuit, ubi dein obſeſſus, fuga ſibi conſulit. In Mantuano damnatus Concilio, obiit anno 1064., cum ad tres annos in Antipapatu vixiſſet.

1080. Guiberti Ravennatenſis Epiſcopi, dicti Clementis Tertii, contra Gregorium Septimum.

Poſt Alexandrum II. ipſo ejuſdem obitus die 22. Aprilis, anno 1073. Gregorius VII., antea Hildebrandus, ex Soana in Etruria, Ordinis S. Benedicti, & S. R. E. Cardinalis in ſucceſſorem electus fuit. Henricus Quartus Imperator, ob graviſſima cùm Gregorio diſſidia, ipſum die 25. Junii, anni 1080. per ſuæ factionis Prælatos deponi, & Guibertum Cancellarium ſuum, Ravennatem Epiſcopum ſubſtitui voluit, ſub Clementis Tertii nomine, qui Ravennæ anno 1100. diem clauſit extremum.

1101. Alberti, Theodori, & Silveſtri, contra Paſchalem Secundum.

Poſt Urbanum Secundum, Paſchalis Secundus, antea Raynerius, Etruſcus, 11. Auguſti 1099. ad Pontificiam dignitatem ſublimatus fuit, vivente adhùc præfato Anti-Pontifice Guiberto, cujus ſucceſſores Albertus, Theodorus, & Silveſter obiere, ſuperſtite, & pacificè ex poſt ſedente Paſchali præfato.

1119. Mauritii Burdini, contra Gelaſium Secundum.

Gelaſius Secundus Urbani Secundi ſucceſſor, antea Joannes ex Cajeta, Ordinis S. Benedicti, S. R. E. Cardinalis Cancellarius, anno 1118. die 25. Januàrii proclamatur; ſed per Cincium Frangipanum Roma ejectus Cajetæ prima die Martii ejuſdem anni Presbyter, & S. R. E. Paſtor ordinatur, qui Romam reverſus, iterùm pellitur ab Henrico Quinto Imperatore, qui Mauritium Burdinum, Archiepiſcopum Braccarenſem, ſub Gregorii VIII. nomine ſublimari mandaverat. Gelaſius in Gallias profugus, Vienenſe Concilium celebravit, & anno 1119. obiit Cluniaci, ubi Calliſtus Secundus, ejuſdem Gelaſii ſucceſſor electus eſt qui Romam veniens, cum applauſu exceptus fuit. Quare Burdinus Antipapa in Sutrinam arcem ſe recepit: ſed a Civibus captus

ptus, in perpetuum carcerem eſt deportatus, anno 1121, adeò a militibus malè affectus, ut vix per Calliſtum a morte eripi potuerit.

1124. Schiſma Theobaldi, qui ſe falsò nominabat Cæleſtinum Secundum, contra Honorium Secundum, ab aliquibus inſeritur.

1130. Petri Leonis, dicti Anacleti Secundi, contra Innocentium Secundum.

Gregorius, Joannis de Papareſchis filius S. R. E. Cardinalis, ex Canon. Lateran. Honorii Secundi ſucceſſor conſtitutus fuit 14. Februarii 1130. ſub Innocentii Secundi nomine. Petrus, Leonis filius, ab aliquibus proclamatus in Pontificem, Anacleti Secundi nomen accepit. Ipſi obſequebantur Romani, Mediolanenſes, Rogerius Siciliæ Dux, aliique plurimi, quarè Innocentius in Galliam ſe recipere cogitur, ejuſq; electio a pluribus Epiſcoporum cætibus legitima eſt declarata. Obiit Anacletus anno 1138. ipſique ſubſtituitur, ſub Victoris IV. appellatione, Gregorius S. R. E. Cardinalis, qui S. Bernardi opera ſponte ſe abdicans, ſchiſmati finem impoſuit.

1159. Octaviani de Monticellis, dicti Victoris Quarti, Guidonis Cremonenſis dicti Paſchalis Terti, Joannis Strumenſis, dicti Calliſti Tertii, & Landonis, appellati Innocentii Tertii, contrà Alexandrum Tertium.

Alexander Tertius Senenſis, anteà Rolandus, Rainucii filius, S. R. E. Cardinalis, ex Ordine Ciſtercienſi, Adriani Quarti ſucceſſor conſtituitur, anno 1150. A quibuſdam factioſis proclamatus eſt Pontifex Octavianus de Monticello, ſub Victoris Quarti nomine ſtatim à Clero, & Populo receptus; ſed comperta deindè Canonica Alexandri electione, ſinguli Alexandro ſunt obſequuti, Victore à ſolo Friderico, de Rubra barba dicto recognito. Eodem defuncto, ſubſtituti ſunt ſucceſſive Guido Cremonenſis, ſub Paſchalis Tertii nomine, Joannes Epiſcopus Tuſculanus, ſub Calliſti Tertii appellatione, & Lando dictus Innocentius Tertius. Intereà Alexander in Gallia commoratur, & poſt tres circiter annos à Romanis vocatus, victis Pſeudo-Pontificibus præfatis, pacificè ad vigeſimum ſecundum Pontificatus annum pervenit.

1325. Petri de Corbario, Ordinis S. Franciſci, dicti Nicolai Quinti, contrà Jonnem Vigeſimum ſecundum.

Poſt Clementem Quintum, cum per annos duos, menſes tres, & dies ſeptemdecim vacaſſet S. Sedes, die octava Septembris, anni 1316. Joannes Vigeſimus ſecundus, anteà Jacobus de Oſſa S. R. E. Cardinalis, Epiſcopus Portuenſis, per compromiſſum ſuper ejus oraculo factum, electus fuit. Cum deindè Ludovicus Bavarus, & Federicus Auſtriacus de Imperio contenderent, Joannes Auſtriaci electioni adherit. Quare Ludovicus anno 1328. Petrum de Corbario, Ordinis S. Franciſci, in Pontificem eligi curavit, ſub Nicolai Quinti nomine, qui tamen anno 1330. Avenione ad Joannis pedes ſe abiiciens, veniam exorans, poſt triennium obiit in cuſtodia detentus.

1379. Roberti Cardinalis Gebennenſis, dicti Clemens Septimus, contrà Urbanum Sextum, & ſucceſſivè Petri de Luna, dicti Benedictus Decimus tertius, & Ægidii de Munio, dicti Clemens Octavus.

Urbanus Sextus, Neapolitanus, anteà Bartholomæus Rignanus, Barienſis Archiepiſcopus, die 8. Aprilis 1378. Gregorii Undecimi ſucceſſor nominatur, dum Populus, præ Conclavis foribus conclamaret, Romanum vel Italum Papam eligendum, ne forte Sedes Avenione iterum transferretur. Cumque indè Urbani regimen Cardinalibus plurimis diſpliceret, plures ex ipſis uſque Fundos ſecedentes, Urbani electionem præ metu factam nullam fuiſſe aſſeruerunt; acproptereà Robertum Gebennenſem, S. R. E. Cardinalem in Pontificem proclamarunt, ſub Clementis Septimi nomine, qui Avenionem adiit, plurimis ipſi obſequentibus, Francis potiſſimùm, & Hiſpanis. Triginta quatuor Cardinales, in tredecim electionibus creavit, obiitque die decima ſexta Septembris, anni 1394. Vigeſimâ octavâ ejuſdem menſis die, ibidem pro eligendo ſucceſſore congregati viginti duo Cardinales, Petrum de Luna Aragonenſem, S. R. E. Cardinalem in Pontificem nomi-

Digitized by Google

uarunt ; ſub Benedicti Decimi tertii vocabulo, præmiſſo actu per ſingulos ſub ſcripto, eum, qui electus fuiſſet, Pontificatui ad ſacri Collegii petitionem, pro tollendo ſchiſmate renunciaturum, Mox Benedictus à Galliæ Clero, à Rege, aliiſque Principibus ad ceſſionem probono pacis invitatus, primo protrahere, deinde renuere audens, Avenione in cuſtodia poſitus eſt, unde anno 1402. evaſit, & in Provinciæ Arcem, demum in Peniſcola, Valentini Regni urbem ſe recepit, ubi anno 1424. menſe Septembris deceſſit, & ſtatim duo Cardinales ejus ſectatores, Ægidium de Munio, Barcinonenſis Eccleſiæ Canonicum, in Pontificem, Petri de Luna ſucceſſorem ſubſtituerunt, qui Regi Aragonenſi acceptus, mox Cardinales creavit: ſed anno 1429. die vigeſima ſeptima Julii, coram publico cœtu declaravit, non aliter ſuæ electioni annuiſſe, niſi ut Eccleſiæ pacem daret, quare Papatu renunciato, Majoricenſis Epiſcopus fuit conſtitutus. Sic prorſus ceſſavit hoc ſchiſma, ſupra quinquaginta annis protractum.

Interim Romæ, Urbano Sexto die decima quinta Octobris 1389. defuncto, ſubſtitutus eſt Petrus Thomacellus, Neapolitanus, S. R. E. Cardinalis, ſub nomine Bonifacii Noni, cui die prima Octobris anni 1404. è vivis exceſſo, ſucceſſit Innocentius Septimus, Sulmonenſis antea Coſmas Melioratus, S. R. E. Cardinalis, jure jurando adſtrictus, ut ad tollendum ſchiſma, etiam cum Pontificatus depoſitione operam daret. Die ſexta Novembris, anni 1406. ſubità apoplexia ſublatus eſt. Vigeſima tertia ejuſdem præfati menſis die, ſuffectus fuit Gregorius Duodecimus, Venetus, antea Angelus Corerius; S.R. E. Cardinalis, præmiſſa ab eo cum reliquis ſponſione, ſe papatui ceſſurum, ſi Petrus de Luna idem facere non recuſaret: Sed cum uterque firmè in Papatu perſiſtere vellet, coacto Piſis ad Eccleſiæ unitatem Concilio, Seſſione decima quarta, ſub die quinta Junii 1409. declaratum eſt, Benedictum Decimum tertium, & Gregorium Duodecimum, tamquam ſchiſmaticos, & datæ fidei effractores, a Pontificatus jure excidiſſe, propterea vigeſima ſexta ejuſdem præfati menſis die, congregati S.R. E. Cardinales, Alexandrum Quintum, Cretenſem, antea Petrum Philargum, Ordinis S. Franciſci, S. R.E. Cardinalem, in legitimum Pontificem nominarunt, cui poſt decem menſes è vivis erepto, ſucceſſit die 17. Maii, 1410. Joannes Vigeſimus tertius, Neapolitanus, antea Balthaſſar Coſſa, S. R. E. Cardinalis, ea, ut pleriquè referunt lege, ut Papatui renunciaret, ſi idem agerent præfati Benedictus Decimus tertius, & Gregorius Duodecimus Alexander Bononiæ moritur, ubi S. Sedis Legatus aderat Balthaſſar Coſſa præfatus, ibidemque congregatis ad ſucceſſoris electionem Cardinalibus, refertur ab hiſtoricis, Coſſam non paucis ſuffultum militibus, plurima minitatum eſſe niſi ſibi gratum eligerent Pontificem, pluribuſque productis neminem ipſi acceptum fuiſſe. Cum tandem, rogaretur, ut quem vellet, ſignificaret, date, inquit, mihi Petri clamydem, & ego eam dabo Pontifici futuro: quod cum factum fuiſſet, ſuis humeris pallium impoſuit, dicens, Papa ſum ego. Id cum pluribus diſpliciuiſſet, conſultius duxerunt pro tunc electioni à Balthaſſare Coſſa, de ſe per ſe factæ aquieſcere, quam hominem terribilem, & armatum irritare, Cum tandem à tota Chriſtianitate proteſtationes fierent, nec ferri poſſet tres ſimul regnare Pontifices, Conſtantienſe Concilium fuit indictum.

Gregorius, qui Piſano Concilio Aquiliejenſem oppoſuerat Synodum, in Conſtantienſi hoc concilio, Seſſione decima quarta, die vero quarta Julii, anno 1427. miſſis nunciis ceſſit, & Cardinalium Decanus, ac Marchiæ Anconitanæ Legatus creatus fuit. Joannes in ſecunda Seſſione, habita die ſecunda Martii, 1415. formulam legit ſibi oblatam, in qua Papatui renunciare promittebat, ſi alii duo idem agerent, vel obirent; ſed quia id vel coactè, vel incauta mente feciſſet, occultè fugiens, Friburgi, deinde repertus, Conſtantiam reductus fuit, & in duodecima Seſſione, vigeſima nona die Maii præfa-

ti

ti anni, per Concilium depoſitus, ipſe etiam renunciationis actum miſit. Deinde à Ludovico Bavaro, Comite Palatino ſub cuſtodia fuit detentus, uſque ad annum 1419., cujus anni die decima quartâ Junii, ad Martini Quinti pedes provolutus, Cardinalium Decanus, & Tuſculanus Epiſcopus creatur. Benedictus contumax à Concilio depoſitus eſt & excommunicatus; deinde Otho Columna, S. R. E. Cardinalis, ſub Martini Quinti nomine fuit electus. De tetermino prædicto ſchiſmate obſervandum eſt, populos, quemlibet ex putatis Pontificibus ſequentes, non fuiſſe ſchiſmaticos, quoniam omnia acta dubiæ auctoritatis erant Eccleſiæ Catholicæ. Unde pro quolibet ex memoratis Pontificibus ſtetere Catholiciſſima Eccleſiæ membra ſanctiſſimique, ac doctiſſimi viri, id in dubio, quod verius videbatur amplectentes. Hac de cauſa potuit in Conciliis procedi contra ipſos Pontifices dicique contra ſingolos deſpoſitionis ſententia; alioquin Concilia in Summum Pontificem auctoritatem non habent.

1439. Schiſma inter Felicem Quintum, & Eugenium Quartum.

Eugenius Quartus, Venetus, anteà Gabriel Condulmerius, ex Canon. Regul. S. R. E. Card. Martini V. ſucceſſor electus fuit, die tertia Martii, anni 1532. Cum verò idem anno 1432. voluiſſet diſſolvere Baſileenſe Concilium, ac propterea aliud Concilium Ferrariæ, inde Florentiæ convocaſſet, plures permanſere in urbe Baſilea Patres, qui vocatum & non advenientem Eugenium deponentes, Amedeum, ſolitarie tunc ad Ripelias degentem, in Summum elegerunt Pontificem, ſub Felicis Quinti nomine, plurimis ipſi obſequentibus ſed ipſe tum Eccleſiaſticæ pacis, tum devotæ ſolitudinis amator, Nicolao, Quinto, in defuncti Eugenii locum ſuffecto, ſponte ceſſit, anno 1449., per eumdem Nicolaum Sanctæ Sedis Vicariatu, & quam plurimis prerogativis, ac Privilegiis decoratus.

Sequuntur alia ſchiſmata.

198. Victor Primus in Concilio Romano, ad controverſias de Paſchate dirimendas, quæ quot annis inter Chriſtianos pullulabant, cum decreviſſet, ut die Dominico, poſt lunam decimam quartam celebraretur, detrectarunt Pontificio decreto obtemperare Aſiatici, quos proinde Eccleſiaſtico devovit anathemati; quapropter ſchiſma excitatum eſt, quod uſque ad Concilium Nicænum primum exagitavit Eccleſiam.

256. Alterum ſchiſma controverſia de inſtaurando hæreticorum baptiſma in Eccleſia excitavit, quod non niſi poſt aliqua ſecula potuit extingui. Vide verbo *Agrippiniani*.

357. Prope hæc tempora Feliciſſimus contra Cyprianum inſurgit, & alterum ſchiſma producit. Vide verbo *Feliciſſimus*.

360. Scindunt Antiochiæ Orientalem Eccleſiam Euſtathiani, & Meletiani.

362. Idem præſtat in Eccleſia Occidentali Lucifer Calaritanus, cum tamem dubium eſſe poſſit, an hic, vel alius fuerit Lucifer: recolenda proinde quæ diximus Tom. 1. verbo *Lucifer*.

471. Accacius jactat ſemina ſchiſmatis Conſtantinopolit. cujus Præſules primatum univerſæ Eccleſiæ affectarunt.

550. Theodorus, Cæſareæ in Cappadocia Epiſcopus, trium capitulorum damnationem perſuadens Juſtiniano Imperatori, diſcordias in Eccleſia excitat, quæ per duo fere ſecula Eccleſiam dilaniarunt.

648. Evulgatio Typi facta per Conſtantem Imperatorem, ſuadente Paulo Patriarcha Conſtantinopolitano, magis ac magis Græcos à Latinis ſcindit.

705. Vitiza Hiſpaniæ Rex, ſuæ ditionis Epiſcopos ſemovet à Romani Pontificis auctoritate.

893. Bonifacius erigitur contra Stephanum Septimum, à quo ſtatim pulſus fuit; proindè nonniſi ephimerum ſchiſma.

1534. Anglicanum ſchiſma, tempore Henrici Octavi, cujus initia, & progreſſus omnibus penè ſunt nota. Ceſſat

ſub Mariâ, & Philippo Auſtriaco. Mortuâ Maria, iterum ſub Eliſabetha inducitur.

III. Scitianus, fuit Ægyptius, genere Saracenus, Ariſtotelicam vitam Alexandriæ imitatus eſt. Circa annum 377., quatuor libros compoſuit, quorum unum appellavit *Evangelium*, alterum *Capitum*, tertium *Myſteriorum*, quartum *Teſaurorum*. Fuit primus auctor Manichæiſmi. Magiæ deditus, in Judæam venit, ubi ex peſtilentia deceſſit. Ejus impietati ſucceſſit Therebintus, cui mox Manes eſt ſuffectus, unde Budneitæ. Ex S. Epiph. hæreſ. 66.

IV. Scoropitæ, iidem ac *Circumcelliones*, qui variis nominibus nuncupabantur.

Scotiniani. Vide *Photiniani*.

XVI. Scripturarii, ſecta ſunt Antilutherani, & adeò arctè ſolam Scripturam profitentur, ut extrà illam nullam admittant traditionem Apoſtolicam, & omnia ſanctorum Patrum ſcripta reiiciant. Aliqui ex Scripturariis per Vvaterlandiam Paulini vocantur, quia toti ſunt in ſtudio Epiſtolarum ſancti Pauli. Sic refert Lindanus, dubit. dialog. 2.

XVI. Sebastianus Castellio, natione Allobrox, quondam Genevæ Ludimagiſter, puriorem linguarum cognitionem ad Theologicam ſcientiam adjunxiſſe ſe putans, impuras manus ad ſacra tractanda admovit, cum novam Bibliorum interpretationem, homo ineptiſſimus inſolenti temeritate molitus eſt, quam tanquam lethale venenum fugiendam, monet Sixtus Senenſis, lib. 8. hæreſ. 13., eo quod præter aſſiduas textuum corruptiones, ac perverſiones. ubique plena ſit nefariis adnotationibus ac laqueis ad exitum lectorum inſtructis ubi etiam effæminatam latinitatem affectavit. Obiit Baſileæ ætatis annorum 48. Ex Spond.

1. Poligamiam comprobauit. R. verbo *Bernardinus, Ochinus*.

2. Dixit, rem eſſe indifferentem eam ſequi religionem, quam quiſque voluerit. R. verbo *Bifidi*.

3. Cantica Canticorum dixit non eſſe Verbum Dei, ſed colloquium Salomnis cum Amaſia. R. Auctoritate SS. PP., qui hunc ſacrum Scripturæ librum ſunt interpretati, inter quos eruditè S. Bernardus Abbas, & Doctor egregius, Tum quia Eccleſia ſemper Canticorum librum inter ſacros libros computavit.

XVI. Sebastianus Francus, vixit circa medium ſeculi 16. Serveti erroribus adhæſit, ut ipſemet profitetur in Epiſtola de abolendis ritibus Eccleſiaſticis. Inſuper paradoxo 89. ſic ſcribit. Templorum, feſtorum, ſacrificiorum, nullus in novo Teſtamento uſus eſt. Aſſerebat etiam omnia peccata mortalia eſſe æqualis malitiæ.

XVI. Sebastianus Munsterus, natione Engelheimenſis, apoſtatavit a religione, quam Tubingæ profitebatur. Præſtans Matematicus, & Coſmographus Hebraicæ linguæ peritus, Baſileæ ex peſte deceſſit, ætatis ann. 63. Edidit verſionem ſacræ Scripturæ corruptiſſimam, linguâ Latinâ, ſed dura, aſperâ, & idiotiſmis plena, quam, non minus quam priorem fugiendam aſſerit Sixtus Senenſis, lib. 8. hæreſ. 13.

V. Secundinus, ſectâ Manichæus, ſcripſit ad S. Auguſtinum epiſtolam, ut eundem à Manichæiſmo ad Chriſtianam fidem converſum, iterum à veritate ad Manichæiſmum revocaret. Contra quem S. Auguſtinus librum ſcripſit, in quo Manichæorum inſanias validè profligavit. Vixit circà initium ſeculi quinti. Ex S. Aug. lib. adversùs Secundin.

1. Aſſeverabat Auguſtinum, & reliquos Catholicos errare in fide.

2. Negabat Chriſtum eſſe Unigenitum Filium Patris, ſecundam perſonam in Trinitate. R. Ex Symbolo Apoſtolorum, in quo confitemur Chriſtum Filium Dei Unigenitum, & ex Patre natum. Item ex pluribus Scripturæ teſtimoniis, ubi Chriſtus ſe Patris æterni Filium eſſe aſſerit, dicens: *Ut faciam voluntatem Patris mei, qui in cælis eſt*, alibi. *Vado ad Patrem*: *Aſcendo ad Patrem*. Et paſſim in Evangelio obvii ſunt textus, quibus comprobatur Chriſtum eſſe æterni Patris Filium.

3. Dicebat Deum eſſe mutabilem. R. Ex Scriptura, ubi legitur: *Ego Deus, & non*

Digitized by Google

mu mutor. Tum quia mutabilitas dicit imperfectionem, cui Deus nequit eſſe obnoxius.

4. Malum eſſe quamdam ſubſtantiam. R. Nam malum culpæ nihil aliud eſt, quàm carentia rectitudinis debitæ in operatione, aut omiſſio operationis, cui ex vi legis tenemur ſatisfacere: ergo malum culpæ non poteſt eſſe ſubſtantia, quandoquidem conſiſtit in privativo. De hoc aliàs non ſemèl egimus, fulti rationibus S. Auguſtini, lib. 12. de Civ. Dei.

5. Carnes non eſſe edendas, quòd à malo principio creatas eſſe diceret. R. ex iis, quæ dicta ſunt verbo *Gnoſtici*, contrà quos oſtendimus nullas dari creaturas natura ſua malas. Item verbo *Manes*.

II. Secundus. Hunc ſecundum S. Auguſtinus de hæreſi cap. 12. Secundinum nominat, à quo ejus ſectatores nomen ſortiti ſunt, Secundiſtæ dicti, vel Secundienſes. Fuit Valentini diſcipulus, vixitque circa medium ſeculi ſecundi. In Aeonibus aſſignandis à magiſtro ſuò diſſentit, quia ſupra numerum à Valentino præfixum, Aeonas multiplicàvit. Mulierum communitate permiſſa, Chriſtum, ſolùm phantaſticè apparuiſſe effutiebat, quos errores jam alibi confutavimus. Ex S. Epiph. hæreſ. 32.

IV. Secundus, Ptolemaidis Epiſcopus, tempore Nicæni Concilii, nempè anno 328., eo quòd Arianam hæreſim defenderet, fuit à ſacra Synodo condemnatus, una cum Theona ſimiliter Ariano, Marmaricæ Urbis Epiſcopo. Ex Niceph. lib. 8. cap. 17.

IV. Sectarii vocantur quicumque novam doctrinam propagare ſtudent. Maximè duobus ab hinc ſeculis poſt Lutherum, & Calvinum abundat terrarum Orbis hujuſmodi carbonibus deſolatoriis; & licèt ferè omnes Sectarii ſint invicem diviſi, ita ut penè quot capita, tot ſint ſententiæ in negotio fidei: nihilominus in hoc conveniunt omnes, ut totis viribus ſtudeant veram fidem oppugnare, quam docet Romana Eccleſia, etiam per inventa mendacia fidem Catholicam objurgare non ceſſant, potiſſimum contrà Romanam Eccleſiam, & Pontificem blaterantes. Prætendunt omnes Sectarii vocari Evangelici, & veram ſequi doctrinam Evangelicam, à qua tamen adeò diſtant, ut vix ampliùs, quid ex Catholica religione retineant, apud ipſos ſit invenire: faciliùs Atheiſmum, & Epicureiſmum, apud Sectarios inſtauratum invenies.

XIII. Secta Ordinis Apostolorum eadem eſſe videtur, de qua actum verbo *Gerardus Zagarellus*, quæ jam damnata fuerat ab Honorio Papa IV. ſed à *Gerardo Zagarello* inſtaurata, iterum apparuit in Italia. Vide *Gerardus Zagarellus*.

IV. Seleuciani. Circa annum 380. Seleucius, & Hermias natione Galatæ, nova hæreſi Mundum infecerunt. Ab his Seleuciani, ſive Hermiani nuncupati ſunt, à quibus etiam Maſſaliani originem duxerunt. Seleucianorum errores referuntur, & reprobantur verbo *Hermias*. De his agit S. Auguſtinus hæreſ. 19.

IV. Semiariani. Cum Eccleſia Catholica Filium in Divinis Patri conſubſtantialem conſtantiſſimè aſſerat, & è converſo Ariani negent omnem conſubſtantialitatem inter Patrem, & Filium: pro utriuſque partis concordia ſunt, qui propoſuerunt, omiſſà voce *Conſubſtantialis*, Filium ſolùm ſimilem Patri dicendum eſſe, non verò *Conſubſtantialem*. Fortè error iſte ex epiſtola Euſebii Cæſarienſis, quam refert Theodoretus, ortum duxit; quippe ibi, ab antiquo errore etiam poſt Nicænum Concilium non recedens, vocem *Conſubſtantialis*, ad ſignificandam ſimilitudinem detorquet, quod & alii eidem adhærentes fecerunt. Qui ergo memoratam profeſſi ſunt hæreſim, Semiariani ſunt nuncupati: qui iteràm apparuere inter ſe ſubdiviſi; alii enim ex Semiarianis ſimilitudinem Filii cum Patre reponebant in ſola voluntate: alii verò in ſubſtantia. Sentiunt aliqui Semiarianos ſic dictos fuiſſe, quòd Spiritum ſanctum creatum eſſe dicerent, ſed Filium verè Patri conſubſtantialem profiterentur. Certum eſt, quòd Semiariani faciliùs convertebantur ad ſanam fidem, quàm Ariani. Celebrarunt Semiariani Concilium Ancyræ, adversùs Arianos, & ſe

& ſe invicem damnarunt in diverſis conciliabulis. Poſtmodùm Semiariani adhæſerunt hæreſi Macedonianæ, & ex indè Macedoniani ſunt dicti, celebrato ad hoc Lampſaci conciliabulo. Damnati autem fuerunt Semiariani in Concilio Conſtantinopolitano primo, & in Concilio Sirmienſi. Emerſerunt circà medium ſeculi quarti, & reprobantur, ubi Divinitas Filii, & Spiritus ſancti aſſeritur; ſi enim tàm Filius, quàm Spiritus ſanctus eſt Deus, ut alibi ex Scripturâ probavimus, infallibiliter ſequitur, tàm Filium eſſe conſubſtantialem Patri, quàm Spiritum ſanctum. Negant etiam, Chriſtum eſſe verùm Sacerdotem. R. verbo *Neſtorius*.

Semichristiani dicuntur, qui cum de Chriſto credant, quæ credenda proponit Eccleſia, in materia tamen rituum ab Eccleſiæ doctrina diſſident. De his agit Hoſius Cardinalis.

V. Semidalitæ. Cum Acephalorum hæreſis in plures factiones fuerit diſcerpta, ex his una fuit Semidalitarum, ſivè Barſanianorum, qui à Barſanio, ſectâ Acephalo nomen ſortiti ſunt. Semidalitæ cum omnia Gajanorum, & Theodoſianorum decreta defenderent, aliquid tamen de ſuo àddebant, ut refert S. Damaſcenus, lib. 3. de hæreſi. Quid autem de novo adderent, non conſtat.

V. Semipelagiani. Ad exactam Semipelagianiſmi notitiam acquirendam, multùm conducit Pelagianorum hiſtoriam, à P. Noris poſtmodùm ad ſacram Purpuram aſſumpto, eruditè conſcriptam percurrere: item Petavium conſulere tomo tertio, Semipelagiani ita ſunt dicti, quòd, dum Pelagii errores de Gratia, de libero arbitrio, & prædeſtinatione condemnare voluerunt, in alios impegerunt errores, Pelagianis affines, quibus Pelagianiſmum propugnabant. Ex libris quos ſcripſit S. Auguſtinus de Gratia, & libero arbitrio, de correptione, & gratia, offenſi quidam Epiſcopi, & Presbyteri Galli, qui præfati S. Auguſtini libros ad ſanam S. Doctoris mentem non intellexerunt, Semipelagianiſmum excitarunt: dicti proinde etiam Maſſilienſes, eo quòd præſertim Maſſiliæ reſiderent, qui ex malè intellecta S. Auguſtini doctrina, Semipelagianorum coriphæi ſunt facti. Inter Semipelagianorum proceres conſtituunt aliqui Joannem Caſſianum, qui etiam cognomento dictus eſt Collator, à Collationibus Patrum, quas ſcripſit. Caſſianus, natione Gallus, in Provincia ortus, vitam Monaſticam adoleſcens profeſſus, in Palæſtinam ſe contulit, ubi cum Monachis Ægyptiis aliquando diverſatus, Conſtantinopoli à S. Joanne Chryſoſtomo Diaconus ordinatus, Cleri Conſtantinopolitani legatus ad Innocentium I. Romam proficiſcitur; & hinc patrias oras, nempè Maſſiliam repetit, ubi ædificato Monaſterio, non modicam ſanctitatis famam acquiſivit: quâ motus Caſtor Aquenſium Epiſcopus, Caſſianum rogavit, ut commentarios ſcriberet de inſtitutis Monachorum Ægypti. Precio fuit roganti Caſſianus, qui itidem ſcripſit Collationes Patrum: ſed in his libris Semipelagianos errores, magis ex inadvertentia crediderim, quàm ex malitia docuit, quos S. Proſper, libro contrà Collatorem ſuſcepit refellendos; liber tamen Collationum ab eo errore purgatus, magnæ auctoritatis, & utilitatis eſt, atque à multis ſanctis viris eximiè commendatur. Ex Caſſiani Collationibus Semipelagianiſmum hauſit Fauſtus Abbas Lirinenſis, poſtmodùm Regienſis Epiſcopus. Hic patriâ Britannus, vixit circà medium ſeculi quinti, inter Semipelagianorum proceres recenſitus.

Jam nobis explicandum, in quo Semipelagianorum error conſiſteret, cum ex ipſa nuncupatione conſtet fuiſſe ſic dictos, quia partim cum Pelagianis ſentiebant, & partim à Pelagianis diſſentire debuerunt.

Capitalis Semipelagianorum error fuit, initium aliquod juſtitiæ, ac ſalutis eſſe à nobis, nimirum fidem, & voluntatem aliquam ſalutis obtinendæ: quæ voluntas obtinendæ ſalutis, ſub operis nomine non eſt recenſenda, aut juſtitiæ operibus ad numeranda, quemadmodum deſiderium obtinendæ ſanitatis, quod in ægroto præcedit operam medici, intèr medicinæ opera non numerator. Cæterùm aſſerebant Semipelagiani, præfatis

tis fidei, bonæque voluntatis initiis promoveri homines ad Chriſti gratiam, quod idem eſt, ac aſſerere gratiam interiorem, eſſe quidem neceſſariam ad conſumationem operis, non verò eſſe neceſſariam ad initium operis. Conveniunt, in primo cum Pelagianis, & ab eiſdem diſſident in ſecundo, & ideò Semipelagiani ſunt dicti, initium bonorum operum dantes ſoli hominis libero arbitrio, conſumationem bonorum operum à ſola gratia eſſe confitentes; quod expreſsè negabant Pelagiani, qui dicebant, internam Chriſti gratiam non eſſe neceſſariam ad perficienda opera ſalutis, ſed à Chriſto conferri ſolummodò ad faciliùs, ac meliùs perficienda opera ſalutis; cæterùm liberum hominis arbitrium de ſe ſolo ſufficere ad præſtanda opera ſalutis, & ad acquirendam vitam æternam.

Reprobata fuit Semipelagianorum doctrina in Concilio Arauxicano ſecundo, celebrato anno 529. Can. 5., & 6. ubi legitur: *Si quis ſicut & augmentum, ita & initium fidei, non per gratiæ donum, ſed naturaliter in nobis eſſe dicit, Apoſtolicis dogmatibus adverſarius probatur, B. Petro dicente, qui cœpit in nobis opus bonum, perficiet*. Item certum eſt, quòd omne bonum deſurſum eſt, deſcendens à Patre luminum: ergo liberum arbitrium non habet in ſe ſalutis æternæ ſemina, nec poteſt ſinè gratiâ, in ſolo deſiderio fidei gratiam mereri, & gratiam ad ſe trahere, ſicut contendunt Semipelagiani, quos convincit argumentum, deſumptum à parvulis, quos Deus ſalvat. Parvuli enim, cum nondum ſint capaces rationis, non poſſunt habere initia fidei, & bonorum operum, quæ (ut aſſerunt Semipelagiani) ſuppeditantur unicuique à libero arbitrio, & tamen ſi decedant cum Baptiſmo, ſalvantur. Ergo initium ſalutis eſſe nequit à libero arbitrio; Deus enim eſt, qui operatur in nobis velle, & perficere: neque ſumus ſufficientes cogitare aliquid à nobis, ſed ſufficientia noſtra à Deo eſt: nemo poteſt venire ad Jeſum, niſi fuerit ei datum à patre luminum: ergo non habemus ex nobis primordia fidei, nec à nobis poſſumus peterè, quærere, & pulſare ad ſalutem, niſi Deus dederit.

Reprob. adhuc fortiùs potiſſimus Semipelagianorum error, ex prima ad Corinth. 4. *Quis te diſcernit? Quid autem habes quod non accepiſti? Si autem accepiſti, quid gloriaris quaſi non acceperis?* Quo præcipuè teſtimonio, ait S. Auguſtinus lib. de Prædeſtinatione Sanctorum, cap. 3. *Etiam ipſe convictus ſum, cum ſimiliter errarem, putans fidem, quâ in Deum credimus, non eſſe donum Dei, ſed nobis eſſe in nobis. Etenim*, ut ait S. Cyprianus lib. 3. ad Quirinum, cap. 4. *In nullo gloriandum, quando noſtrum nihil ſit*. Si autem fides, aut èjus initium à nobis eſſet, poſſet qui crederet, ſeipſum à non credente diſcernere; poſſet & de ſua fide, tanquam proprio bono gloriari: attamen id expreſsè negat Apoſtolus: *Quis enim* (ait rurſus ad Rom. 11.) *prior dedit illi, & retribuetur ei? Quoniam ex ipſo, & per ipſum, & in ipſo ſunt omnia*. 2. ad Corinth. 3. *Non quòd ſimus ſufficientes aliquid cogitare à nobis. quaſi ex nobis. ſed ſufficientia noſtra ex Deo eſt*. Ex quo loco S. Auguſtinus, libro de Prædeſtinatione Sanctorum, cap. 2. invictè refellit Semipelagianos. *Nullus*, inquit S. Doctor, *credit aliquid, niſi priùs cogitaverit eſſe credendum.... Et ipſum credere, nihil aliud eſt, quàm cum attentione cogitare. Non enim omnis qui cogitat, credit.... Sed cogitat omnis qui credit, & credendo cogitat, & cogitando credit*, ergo concludit S. Auguſtinus, *Non ſumus idonei cogitare aliquid quaſi ex nobiſmetipſis, quod ſine cogitatione non poſſumus, ſed ſufficientia noſtra, quâ credere incipiamus, ex Deo eſt... Vnde in omni opere bono, & incipiendo, & perficiendo ſufficientia noſtra ex Deo eſt: ita nemo ſibi ſufficit vel ad incipiendam, vel ad perficiendum fidem, ſed ſufficientia noſtra ex Deo eſt, quoniam fides, ſi non cogitetur, nulla eſt; & non ſumus idonei cogitare aliquid quaſi ex nobiſmetipſis, ſed ſufficientia noſtra ex Deo eſt*.

Reprobantur 3. rationibus Theològicis. Prima petitur ex ipſa natura gratiæ, quæ planè gratuita eſt, nec meritis humanis rependitur; at qui ſi initium fidei eſſet à nobis, ejus verò incremen-

tum

tum à Deo eſſet, propter bonum voluntatis affectum ad credendum, qui præcedit, gratia fidei gratuita non eſſet, ſed ex merito boni illius affectus naturalis concederetur, quæ ſententia in ipſum planè dogma Pelagii recidit. Sic arguit S. Auguſtinus, lib. de Prædeſt. Sanctorum, cap. 2. *Non ergo*, inquit, *recedetur ab eâ ſententiâ, quam Pelagius ipſe in Epiſcopali judicio Palæſtino damnare compulſus eſt; gratiam Dei ſecundùm merita noſtra dari, ſi non pertinet ad Dei gratiam, quòd credere cœpimus.*

Secunda ratio petitur ex conditione fidei, quæ cum ſit totius ſalutis baſis, ac fundamentum, æquè neceſſaria eſt gratia ad fidem, ejuſque initium, ac ad ſalutem ipſam; atque initium fidei, ſivè pius credulitatis affectus, inter bona opera computari debet, cum inde bonorum operum ſeries, ac ſalus ipſa pendeat. Quod ſi primum illud ſalutis initium eſt à nobis, falſa erit hæc Apoſtoli ſententia ad Rom. 12. *Quis prior dedit illi, & retribuetur ei? Quoniam ex ipſo, & per ipſum, & in ipſo ſunt omnia*. Falſa pariter eſt illa; *Quis te diſcernit? Quid habes quod non accepiſti?*

Tertia demùm ratio petitur ex natura Divinæ Prædeſtinationis, & electionis, cujus fundamentum penitùs tollitur: Non enim ſalvæ fierent reliquiæ, ſecundùm electionem gratiæ, ut Apoſtolus prædicat ad Rom. 4. ſed juxtà meritum naturæ, & bonum uſum liberi arbitrii.

Quia autem Semipelagiani id ipſum quod de fide, de bonis etiam operibus, ac de oratione aſſerebant, ſcilicet, gratiam actionibus liberi arbitrii prævenıri; non eſt opus multiplicare argumenta contra ipſos, ſed illa eadem, quæ contra eorum errorem, circà fidem protulimus, etiam ad ſingulos ſimiles errores impugnandos producimus; quos egregiè confutavit S. Proſper Aquitanicus, edito poemate nobiliſſimo *contra Collatorem*, qui præ cæteris ſcripſit duos de gratia, & libero arbitrio libros, in quibus S. Auguſtini doctrinam totis viribus impugnare eſt aggreſſus, multa S. Doctori incommoda affingens. Vide Natal. Alex. Tom. 3. & 5. ubi de initio, & progreſſu Semipelagianorum copioſiſſimè ſcripſit. Caſſiano & Fauſto, etiam Vincentius adſtipulatur, atque Gennadius Maſſilienſes Presbyteri, ſicut & Severus Sulpitius, ſed hos omnes ab errore reſipuiſſe, concors eſt ferè omnium Scriptorum aſſertio. Errores autem, qui Caſſiano numero undecim imputantur, per extenſum referuntur à Petro Ciaconio, viro eruditiſſimo, in fine ejus libri Lugduni editi, anno 1606. quarum propoſitionum explanationem, ibidem exhibet prætatus Ciaconius, Caſſianum ab omni erroris nævo vendicaturus.

XVI. Semilutherani. Commune eſt hoc nomen illis, qui cum Lutheri doctrina, alia nova dogmata compaginant. Tales ſunt Interimiſtæ, Adiaphoriſtæ, Luthero-papiſtæ.

XVI. Semiosandrini. ſuſtinent cum Oſiandro contrà Antioſiandrinos in futura vita oportere hominem eadem juſtitia, qua Chriſtus eſt juſtus, juſtificari: & contra Oſiandrum pro Antioſiandrinis aſſerunt. imputativè hominem eſſe juſtum in hac vita. Ex Staphilo.

XVI. Semitransubstantiatores ſunt illi, qui circa annum 1540. tranſubſtantiationem admittentes dicebant ſubſtantiam Corporis Chriſti, accedere ad ſubſtantiam panis ſub panis ſpecie, & ſubſtantiam Sanguinis ad ſubſtantiam ſimilitèr vini: & particulam *Trans* volebant idem ſignificare, ac *præter*, id eſt, in Euchariſtia, præter panem, eſſe Corpus, & præter vinum, eſſe Sanguinem. In Euchariſtia remanere ſolas ſpecies panis & vini, non autem ſubſtantiam, conſtans eſt Eccleſiæ aſſertio, & fides. Ad Theologos ſcholaſticos lectorem remittimus, ut melius percipiat quid ſit, & in quo conſiſta tranſubſtantiatio, quæ de ſuo formali conceptu, dicit mutationem unius ſubſtantiæ totalitèr deſinentis, in novam ſubſtantiam. Ex quo ſequitur, non poſſe ſubſiſtere Semitranſubſtantiatorum ſententiam, qui particulam *Trans* idem exprimere contendunt, ac *præter*, ſicque in Sacramento Euchariſtiæ ſubſtantiam panis, una cum ſubſtantia Corporis inveniri docent, cum tamen, manente prima ſubſtantia, dici ne-

Digitized by Google

cinequeat in bono ſenſu philoſophico fieri tranſubſtantiationem, quæ de ſuo formali conceptu, dicat deſitionem primæ ſubſtantiæ, & acceſſionem novæ ſubſtantiæ.

V. Seneca Pelagianus. Anno Chriſti 493. Gelaſio Pontifice Maximo, miſerabilis quidam ſenex, Seneca nomine, *non modo totius eruditionis alienus, ſed ipſius quoque intelligentiæ communis prorſus extraneus*, ut Gelaſius loquitur, Pelagianam hæreſim in Piceno ſuſcitavit, ejuſque duo potiſſimùm propugnavit capita.

1. Injuſtum eſſe, ut creatura Dei, ſine ullis propriis actionibus cuiquam peccato gignatur obſtricta; injuſtumque eſſe Deum, ſi infantes rei efficiantur, antequàm nati.

2. Hominem per liberum arbitrium, bono ſuffragante naturæ, beatum effici. Præterea, ut peſſimo lenocinio ſectam promoveret, Congregationes in decoroſiſſimas (ut loquitur Gelaſius) virorum, cum ſacris virginibus inſtituerat. Eò venerat amentiæ, ut Presbyterum ſibi non acquieſcentem, communione privaverit. Tandem SS. Hieronymum, & Auguſtinum verbis procaciſſimis lacerabat. *Adhuc*, inquit Gelaſius, *majus ſcelus accreſcit, ut ſub conſpectu, & præſentia Sacerdotum, beatæ memoriæ Hieronymum, atque Auguſtinum, Eccleſiaſticorum lumina magiſtrorum, muſca moritura, ſicut ſcriptum eſt, exterminans oleum ſuavitatis, lacerare contenderet*. Hunc laudatus Pontifex, omneſque erroris ſocietate conjunctos, ab Eccleſiæ communione removit, atque de ea re graviſſimam, & doctiſſimam epiſtolam ad omnes Piceni Epiſcopos, per Romulum Diaconum perferendam dedit, quâ eorum in primis ſocordiam, & negligentiam in cuſtodia gregis, in hæreticorum coercitione, & in Canonum obſervantia redarguit.

XVI. Separati. Vide *Spirituales*.

XVI. Sepulchrales, ſecta ſunt Arci-Chriſtiani: ortum habuerunt anno 1564. teſte Sandero, hæreſ. 224.

1. Negant Chriſtum deſcendiſſe ad inferos, ſcilicet ad Limbum Patrum, & nomine inferi intelligunt ſepulchrum, in quo dicunt, Chriſti corpus uſque ad reſurrectionem quieviſſe. Hujus ſententiæ fuit quidam miniſter, nomine Rodulphus Gualterus, qui homil. 101. in Marcum, ait, Monachorum, & Sacrificulorum ſuperſtitiones, cum Limbo Patrum, Purgatorium quoque fabricaſſe. R. Non modò à Symbolo Apoſtolorum, ſed à Concilio Toletano quarto, celebrato ſub Honorio Primo, anno 633. à Lateranenſi ſub Innocentio Tertio, in quibus confitetur deſcenſus Chriſti ad inferos, ut animas, quæ illic detinebantur, erueret. Inſuper ex Act. Apoſtolorum, cap. 2. teſtimonio D. Petri comprobatur, Chriſtum deſcendiſſe ad inferos, & liberaſſe illic exiſtentes. Probatur etiam Chriſtum deſcendiſſe ad Inferos ex verbis Eccleſiaſtici cap. 24. verſ. 45. *Penetrabo omnes inferiores partes terræ, & inſpiciam omnes dormientes, & illuminabo omnes ſperantes in Domino*. Ex quibus verbis ſic argumentari liquet. Si nomine inferi venit ſepulchrum, utique hoc non erat in inferioribus partibus terræ, neque ibi erant alii dormientes, neque mortuorum corpora capacia ſunt illuminationis: ergo dicendum, nomine inferi non venire ſepulchrum, ſed limbum SS. PP., ad quos Chriſtus venit, ut eos liberaret. Sed & omnes SS. PP. tam Orientales, quàm Occidentales expreſſis verbis mentionem faciunt de deſcenſu animæ Chriſti ad inferos, quandiù ejus corpus fuit in ſepulchro.

VII. Sergius, parentibus Jacobitis, in Syria natus, cum magnæ eſſet expectationis juvenis, potiſſimùm in ſacris literis eruditus, eligitur Epiſcopus Conſtantinopolitanus ineunte ſeculo ſeptimo. Sed cum poſtmodùm in Monothelitarum hæreſim incidiſſet, ſeduxit Imperatorem Heraclium in ſuam ſententiam, & impiam *Ecthesim* compoſuit (Ecthesis autem idem ſonat, ac expoſitio fidei) quam Heraclius ſuo nomine promulgavit: triginta & ampliùs annis Conſtantinopolitanæ Sedis extitit occupator. Ejus memoria in ſexta Synodo damnata fuit, celebrata anno 681. Sergii doctrinam impugnavit Sophronius: quâ de re conqueſtus Sergius, ſcripſit ad Honorium Pontificem, ſed adeò ſub-

ſubdolis verbis, ut Honorius crediderit Sergium in vera fide perſiſtere, cum tamen à fide Orthodoxa omninò eſſet alienus. Hinc nihilominùs factum eſt, ut Honorius à ſubdolis verbis Sergii deceptus, ad eundem, quaſi orthodoxum humaniſſimè reſcriberet, quæ literæ paterno cumulatæ affectu Honorii ad Sergium, anſam dederunt, ut plures crediderint Honorium Monothelitarum ſententiæ adhæſiſſe, cum reverà Honorius ſemper in vera fidei confeſſione perſtiterit, & nonniſi à ſubdolis verbis Sergii deceptus, ad eumdem, quem tanquàm veræ fidei aſſertorem crediderat, quaſi ejus fidem commendans, reſcripſerit. Ex Niceph. lib. 18. cap. 54.

VI. Sergius alius, à Cœnobitica vita factus apoſtata, ùt cum Arianis, & Neſtorianis ſocietatem iniret, ſe Pauli Apoſtoli diſcipulum jactabat, imò ſe Paraclitum, ac lucidam ſtellam mentiens, quàm plurima perpetravit nefanda ſcelera, & intulit Eccleſiæ Orientali damna. In Arabiam proficiſcens, Mahometo ſe comitem adjunxit, eidemque falſam inſpiravit doctrinam, quem etiam Scripturæ ſacræ depravationem docuit, ſicut & multas leges, quas poſtmodùm Mahometes in ſuo Alcorano promulgavit. Cum verò adhuc eſſet in Oriente, præter Neſtorii errores, de ſuo addidit, fornicationem non eſſe peccatum, imò potiùs beneficium: & nomine fornicationis à Deo prohibitæ, docebat intelligendam eſſe defectionem à doctrina, quam ipſe promulgabat, cujus doctrinæ ſequaces, dicti ſunt *Sergitæ*. Sergius verò inſtante Imperatoris edicto, contra Manichæos publicato, immaniter aſcia, quam manu tenebat, peremptus fuit. *Ex Petro Siculo*. Errores verò Sergii reprobantur, verbo *Florinus*. Vide etiam *Mahometes*.

IV. Serras, pertinaciſſimus in defenſione Arianæ impietatis, circa annum 363. in congregato Concilio ſub Conſtantio Imperatore, & Liberio Summo Pontifice, unà cum Aetio, Acacio, & Eudoxio dicere auſus eſt, omninò delendam eſſe hanc particulam *ejuſdem ſubſtantiæ*, traditam à Concilio Nicæno, ſimiliter rejiciebat vocem *ſimilis*, approbatam in conciliabulo Sirmienſi, quamvis à PP. Catholicis in Ariminenſi Synodo reprobatam. Filium itaque omnino diſſimilem Patri, tàm ſecundùm ſubſtantiam, quàm ſecundùm voluntatem aſſeruit, & quòd ex non extantibus eſſet, impiè ſuſtinebat, firmans ſuam ſententiam hoc Arii argumento. Quæ diſſimiliter proferuntur, ſunt diverſa ſecundum ſubſtantiam: Unus Deus Pater, ex quo omnia; & unus Dominus Jeſus, per quem omnia: diſſimile autem eſt: *Ex quo*, & *per quem*; Ergo Filius diſſimilis eſt Patri. Cui argumento ſic reſpondebant Catholici. Si non ex extantibus eſt, neque creatura, neque ex alia ſubſtantia eſt Dei Verbum: Ergo conſubſtantiale eſt Genitori Patri, eſt Deus de Deo, lumen de lumine, eamdemque habet cum Genitore ſubſtantiam. Quòd autem Dei Verbum conſubſtantiale Patri ſit, probat antiqua Patrum ratio ex Evangelio, quoniam *omnia per ipſum facta ſunt*: ergo ipſum Verbum inter omnia facta non comprehenditur: & ideo factum non eſt; non enim idem per ſe ipſum fieri poteſt: eſt ergo Deus, atque ejuſdem cum Patre ſubſtantiæ. Gloriabatur inſuper Serras, ſibi Deum revelaſſe, quæ Deus hactenus celaſſet Apoſtolis. Condemnatus fuit à ſacra Synodo Conſtantinopolitana, unà cum Stephano, Heliodoro, & Theophilo.

II. Sethiani, circà medium ſecundi ſeculi, ex Valentino hæretico emerſerunt, à Seth filio Adæ, quem adorabant, nomine ducto. Plures conſcripſerunt libros ſub nomine magnorum virorum, nempe ſub nomine Seth libros ſeptem, alium ſub nomine Abraham, alium ſub nomine Moyſis, & alios ſub nomine aliorum Patriarcharum, alios demum, quos alienigenos vocabant. Finxerunt Cain, & Abel ab Angelis eſſe creatos, & propter hos, magnas inter Angelos contentiones extitiſſe, atque ob hanc cauſam, illam virtutem, quæ ſuper omnes virtutes eſſet, quam matrem pronunciabant, Abel interfecto, voluiſſe concipi ejus loco Seth, purum ſemen, ut evacuarentur Angeli illi, qui duos priores illos homines condidiſſent. Permixtiones autem

Digitized by Google

autem Angelorum, & hominum iniquas fuiſſe, ideoque illam virtutem matrem, ad vindictam diluvium induxiſſe, ut & illum permixtionis ſemen tolleretur, & ſolum ſemen purum conſervaretur. Sed inſcia matre virtute, illos, qui ſemen prius inſtituiſſent, in arcam miſiſſe etiam ſemen Cain, quo ſemen malitiæ non periret, ſed poſt diluvium exemplo cæterorum excreſceret, ac totum orbem impleret, & occuparet. De Chriſto autem ſic ſentiebant, ut ipſum Seth eſſe dicerent, aut loco Seth fuiſſe ſubſtitutum. Hæc omnia deliria ſunt, vel quæ impugnentur indigna. Quamvis aliqui ex antiquis Patribus, ut S. Juſtinus Martyr, & Severus Sulpicius exiſtimaverint, Angelos (quos corporeos opinabantur) coiviſſe cum mulieribus, & filios procreaſſe; cujus rei cauſa diluvium contigerit; modò tanto lumine Deus illuſtravit Eccleſiam, ut error iſte prorſus eliminatus ſit. Vide S. Auguſt. lib. 15. de Civit. Dei, c. 23. & S. Chryoſt. in c. 6. Geneſ.

XVI. SERVETIANI. Vide *Michael Servetus*.

II. SEVERIANI, à Severo Tatiani hæretici diſcipulo nominati ſunt, circa annum 174. Tatianum, & Severum impugnarunt Clemens Alexandrinus, & Origenes. Obtrectabat Severus S. Paulo, & omnes ejus Epiſtolas rejiciebat, ſicut, & vetus Teſtamentum, nec non Acta Apoſtolorum. Ex Euſeb. hiſt. lib. 4.

1. Negabat carnis reſurrectionem. R. verbo *Baſilidiani*.

2. Docebat non licere veſci carnibus. Rep. Quia nullibi in novo Teſtamento Deus prohibuit uſum carnium, & ſolummodò diebus ab Eccleſia prohibitis, à carnibus abſtinentiam ſervandam, probavimus contra Carloſtadium. Cæterùm, cum animalia Deus creaverit propter homines, ſequitur licitum eſſe veſci carnibus, cum potiſſimùm per hunc cibum neceſſitas humanæ imbecillitatis ſublevetur. Ipſum Dominum Jeſum agnum Paſchalem manducaviſſe conſtat; invitatus ad prandium, id manducabat, quod in omnium uſu erat, ut apud Phariſæum, Simonem leproſum, & in nuptiis Canæ Galileæ; unde & Diſcipulis injunxit: *Manducate, quæ apponuntur vobis*.

3. Docebat etiam abſtinentiam à vino, tanquam à ſatana genito: fœminas autem à ſatana genitas, ſicut, & dimidiam partem hominis, nempè à lumbis uſque ad pedes effutiebat. Hinc deducebat conjugatos in procreatione, opus dæmonis perficere: quæ ineptiæ potius riſu ſpernendæ, quam rationibus refellendæ occurrunt.

VI. SEVERUS. Ab hoc alio Severo, etiam alius Severianorum ſurculus dimanavit. Hic ex parentibus Gentilibus in Piſſidia genitus, idolorum cultor, in juvenilibus lubricitatibus immerſus, magiæ applicuit, de quo crimine accuſatus, ut pœnam fugeret, in Syriam ſe contulit, ubi Baptiſmo recepto, aliquandiù inter Monachos eſt converſatus: ſed hæreticus detectus, a Monaſterio expulſus, Conſtantinopolim ad Imperatorem Anaſtaſium ſe tranſtulit, in cujus gratiam cum ſe inſinuaſſet, expulſo Flaviano legitimo Antiocheno Epiſcopo, dicta Sede occupata, anno 512. Eutychetis errores promulgare cœpit, & Monachos hæreticali doctrinæ ſe opponentes, immaniter eſt divexatus. Succedente Juſtino Anaſtaſio, Severi impietate reclamante expulſus, etiam ad linguæ abſciſſionem fuit condemnatus. Ad evitandam pœnam Alexandriæ aſylum invenit, ubi cum aliquibus ſuis ſequacibus ſuam impietatem promulgans, creditur corrupticolarum auctor. Ab Agapito Papa excommunicatus, etiam a Juſtino Imperatore in ſolitudinem relegatur, ubi pertinax in ſuis erroribus deceſſit. Ex Bar. anno 511. & 535.

XVII. SIBRANDUS LUBERTUS, de quo mentionem facit Bayl. in Dict. Crit. unus fuit ex rigidioribus Calvini aſſectatoribus, & ex acerrimis Vvorſtii inſectatoribus. In Synodo Dordrecenſi validè exagitavit Remonſtrantes: Socini libros de Servatore publicavit; quapropter Socinianorum factionem auxit. Sibrandus itaque dictus Lutherus, natus eſt in Friſia, & in Bremenſi Collegio humanioribus literis addictus, in Academia Vvitembergenſi Hæbraicam linguam ade-

Digitized by Google

adeptus, in urbe Gebennenſi Theodori Bezæ auditor fuit. Heildebergæ Theologiæ laurea decoratus, in hac facultate ad plures annos ſe exercuit. Plurimùm laboravit, ut eruditiſſimi Cardinalis Bellarmini argumenta enodaret, ſcripto opere, cui titulum præfecit *Antibellarminus*. Sibrandi erroneas propoſitiones, collegit Vvorſtius num. 14. & ſunt ſequentes.

1. Deum præordinaſſe homines, pleroſque ad inevitabilem, ac ſempiternum cruciatum, abſoluto ſuo beneplacito.

2. Deum præordinaſſe homines ad ipſum peccatum, & peccandi neceſſitatem.

3. Deum elegiſſe quoſdam abſolutè, citrà reſpectum fidei in Chriſtum, etiam in ordine executivo.

4. Chriſtum non eſſe mortuum pro omnibus hominibus, ſed tantùm pro paucis illis abſolutè electis.

5. Deum nequidem velle eos omnes ſalvos fieri, quibus Evangelium prædicatur.

6 Demum nolle his omnibus ſufficientem, ac neceſſariam converſionis gratiam largiri.

7. Quotquot convertuntur, irreſiſtibili quadam Dei virtute converti.

8. Semel converſos, nunquam poſſe à gratia excidere, aut fidem ex ſua culpa amittere.

9. Chriſtum non inceſſiſſe eadem virtutis, & ſanctitatis via, quam nobis monſtravit.

10. Chriſtum non eſſe adeptum eam felicitatem, quam aliis promiſit.

11. Chriſtum velle, ut omnes firmiter credant, ſe electos eſſe, licèt hoc falſum ſit.

12. Fidem vivam, quatenus viva eſt, nullo modo nobis imputari ad juſtitiam.

13. Eamdem fidem vivam non eſſe (ſaltem juxta Pontificios) juſtitiam nobis inhærentem.

14. Pœnitentiam eſſe ſimpliter poſteriorem juſtificatione. Hos errores jam alibi reprobatos exhibuimus. Vide verbo *Juſtificatorii*, *Janſeniani*, *Calvinus*.

XVI. Significativi, ſunt ex Sacramentariorum familia. Ex Lutheri, deindè Carloſtadii, & Zuinglii ſchola prodierunt, aſſerentes, in Sacramento Altaris non eſſe verum Corpus Chriſti, ſed tantùm Corporis ſignum. R. ubi realitas exiſtentiæ Corporis Chriſti contra Sacramentarios, & alios hæreticos comprobatur. De his agit Staphilus.

XVI. Silentiarii, qui ſententiam ſuam proferre rogati, ſilent, & obmuteſcunt, quia non multiloquium tantùm vitandum cenſuere, ſed & privatas, & publicas ſuper religione concertationes, eo quòd mundum non eſſe dignum exiſtiment, cui prædicetur Evangelium. Orti ſunt anno 1543. etiam *Tacentes* nuncupati.

R. Ex Chriſti verbis: *Ite, & prædicate Evangelium omni creaturæ*. Prædicationi Evangelicæ ſemper per ſuos operarios inſudavit Eccleſia.

IV. Silvanus Tarſenſis Epiſcopus, anno 372. militavit inter Semiarianos, qui confitentes contra Arianos in Dei Filio Divinam ſubſtantiam, nolebant tamen cum Orthodoxis aſſerere ejus conſubſtantialitatem. Fraudulenter egit Silvanus apud Liberium Pontificem, tunc, cum Semiarianorum legatum agens, Romam ſe conferens, coram Pontifice, cum ſimulatè dixiſſet, ſe cum ſuis fidem Nicœnam circa doctrinam conſubſtantialitatis profiteri, in communionem à Liberio fuit receptus, & dimiſſus cum gratulatoriis literis Pontificiis ad Orientales. Sed tantùm abfuit, quod cum fide Nicœna, ſicut Romæ profeſſus erat, ſentiret, ut magis exaſperans Semiarianorum ſe coriphæum exhibuerit. Ab hoc Silvano denominati ſunt hæretici Tarſenſes, qui iidem ſunt ac Semiariani. Damnatus fuit Silvanus Conſtantinopoli in Concilio, ſub Theodoſio Imperatore congregato.

XVI. Simon Simonius, Calvini erroribus contaminatus, vixit circa medium ſeculi 16. Negat per Divinam omnipotentiam effici poſſe, quod Corpus Chriſti ſit in Euchariſtia. Reprob. verbo *Anabaptiſtæ Antipapi*.

I. Simon Magus, Patria Samarita,

Digitized by Google

ta, in vico Gittoni dicto natus, primogenitus ſatanæ, & Patriarcha hæreticorum, magicis artibus ſummè deditus, plures dementavit, & primo quidem Samaritas ſeduxit, à quibus ſub Jovis ſimulacro, tamquam Deus adorabatur. A Philippo Diacono baptizatus. cum Apoſtolos per Spiritus ſancti gratiam mirabilia operari animadverteret, ad gratiam miraculorum obtinendam, pecuniam Apoſtolis obtulit: ex quò Simoniaci ſunt nuncupati, quicumque res ſacras venales faciunt; acerrimè proinde a D. Petro objurgatus, Romam ſe contulit. ut D. Petri adventum præveniret; ubi in Neronis gratiam per magicæ artis excellentiam introductus, ſuarum magicarum operationum Romanos habuit admiratores, & pene adoratores, Concubinam ſuam, Helenam dictam. Spiritum ſanctum eſſe effutiens, ſe Deum Patrem omnipotentem eſſe gloriabatur. Cum Neroni promiſiſſet, ſe brevi volaturum ad cœlum, die volatus publicatâ, magno populi concurſu, ope dœmonis jam erigebatur ad nubes; cum orante D. Petro, aufugentibus dæmonibus inopinato præcipitio crurifragium ſubiit: ex quo ſummo dolore concepto paulò poſt vivere deſiit, cum multos promulgaſſet errores, fœminarum communitatem permittens. Se Chriſtum etiam fuiſſe aſſeruit, qui apparenter tantum paſſus fuiſſet in Judæa. Cæterum adeò execrandæ fuerunt in luxurioſa vita Simonis abominationes, ut calamus horreat eaſdem reſcribere. Et certe, ut ait Theodoretus, hæretic. fabul. lib. 1. ſi quis vellet perſequi omnes fabularum ineptias, multis libris opus eſſet, Ex radice etiam amariſſima Simonis, exorti ſunt plures alii hæretici, qui tamen cum ejus impie ſectæ aliquid vel ſuperaddere vel demere excogitaſſent, non diu durarunt, ſed oblivioni omnino traditi ſunt. Hujuſmodi fuerunt Dohthiani, Celonbiani, Gortheni, Maſbothæi, Adrianiſtæ, Eutychiſtæ, Caniſtæ, de quibus breviter ſuo loco diſſeruimus. Mundum etiam ab Angelis factum effutiebat Simon, quibus barbara nomina pro libito impoſuit. Angelos autem ab aliis virtutibus procreatos mundum fefelliſſe, quorum errores ipſe correcturus venerat, qui ſe virtutem Angelis ſuperiorem jactabat, Carnis reſurrectionem negavit. Homines etiam dixit non eſſe liberi arbitrii, & ſinè operibus ſalvari per gratiam, quam ipſe daret: quos errores jam alibi abunde confutavimus.

I. Simoniaci, volentes dona gratiæ, & fidei poſſe pecunia comparari, reprobantur ex verbis D. Petri in Actib. Apoſtol. cap. 8. *Pecunia tua tecum ſit in perditionem, quoniam donum Dei exiſtiſtimaſti pecunia poſſideri*. Pluribus in Conciliis damnati ſunt Simoniaci, præcipuè in Toletano, ſub Adeodato Papa, anno 675. Contra Simoniacos ſcripſerunt fere omnes SS. PP., & Theologi, inſiſtentes verbis, quæ Chriſtus ad Apoſtolos habuit, cum ad prædicandum Evangelium illos deſtinavit, quæ leguntur Matth. 10. *Gratis accepiſtis, gratis date*. Ratio etiam ſuffragatur, nam qui vendit ſpiritualia, credit, ſive opere ipſo profitetur, æque eſſe bonam pecuniam, ac res ſacras, comparat temporalia, cum ſpiritualibus, inter quæ conſtat nullam eſſe æquiparantiam. Tum, quia qui vendit, debet eſſe dominus rei vendibilis, Eccleſiaſtici autem non ſunt domini rerum ſpiritualium, ſed tantum miniſtri & diſpenſatores, juxta illud ad Corint. 1. c. 4. *Sic nos exiſtimet homo ut miniſtros Chriſti & diſpenſatores myſteriorum Dei*. Sæpe homines ſe ipſos fallunt inani quadam ſpeculatione, ſibi perſuadent liberos ſe eſſe à ſimoniaca labe dando, aut accipiendo temporalia, facta preciſione à conſecutione vel oblatione bonorum ſpiritualium, ſive iiſdem annexorum, illi innixi principio, quod ſimonia mente committitur. Sed in re admodum periculoſa, ſerio examinare intra ſe unuſquiſque tenetur, an in facto regat animum ejus illa ratio ſpeculativa, qua ſe excuſatos autumant; an verò humana cupiditas. Nihil enim prodeſt, invenire rationem, qua excuſeris ſpeculative, ſi voluntas practicè depravata ſit. Quod annotare libuit, propter rei pravitatem.

XV. Simplices. Eugenius IV. anno Chriſti 1442., Pontificatus ſui undecimo, Bartholomæum Rapacium Florentinum, Epiſcopum Cononenſem, virum religione, & eruditione præſtantem, ad hæreſim, quæ *Simplicis animi* nomine, per aliquas Hungariæ, & Poloniæ regiones vagabatur compeſcendam, extinguendamque deſtinavit Inquiſitorem, qui rem feliciter Deo favente peregit. Hujus hæreſis errores quales fuerint, compertum non habeo. *Lib. de rebus Hungar. Auctore Fr. Sigiſmundo Ferrario*.

IV. Sisinius, Novatianorum ſectæ præfuit. Factus Conſtantinopolitanus Epiſcopus, ad oſtentandam morum puritatem, veſte alba induebatur, Potiſſimum in dialectica, & in arte diſcendi ſe exercuit; unde cum dicendi gratia excelleret plures ſeduxit Ex Niceph. lib. 22.

XVI. Smidelinus, vixit circa medium ſeculi decimi ſexti. Ejus vitæ compendium, ex vita Theologorum Germaniæ extractum. Vide verbo *Andreas Smidelinus*. Sentiebat cum Brentio, unionem hypoſtaticam nihil aliud dicere quam Deum ſpeciali quodam modo inhabitare in Chriſti humanitate, ut potius per Chriſtum, quam per alium hominem tot mirabilia patraverit. R. Nam ſi in hoc conſiſteret unio hypoſtatica, dæmon qui inhabitat obſeſſum, & in illo tot ſtupenda operatur, etiam dici deberet toties incarnatus, quoties aliquem obſidet. Vide verbo *Brentius*

XVI. Sociniani. Celebre apud Antitrinitarios fuit Lælii, & Fauſti, Socini patrui, & nepotis nomen, a quibus Socinianorum ſecta derivavit. Uterque Senis oriundus, Lælius agens annum 21. patriam reliquit, & Galliam Britanniam, Germaniam, & Poloniam peragravit. Poſt annorum quatuor peregrationem, Tiguri apud Helvetios conſedit, ubi cum Calvino, Beza, Melancthone, Muſculo, Petro Martyre, & aliis hæreticis inità amicitia, cum intellexiſſet magiſtrum ſuum Michaelem Servetum fuiſſe combuſtum, hæreſim ſuam peritus ſimulator abſcondit. Interim litteris commendatitiis Poloniæ, ac Bohemiæ Regum munitus, Venetias ſe contulit, ut de ſuo patrimonio tranſigeret; & Tigurim reverſus, anno 1552. ætatis 37. ibidem deceſſit. De ejus obitu certior factus Fauſtus Socinus nepos, patrui ſcripta ſibi vindicavit, cujus hæreſim propagare niſus eſt in Tranſylvania, & Polonia, tum ore, tum ſcriptis, quæ penè ad nauſeam compliauit. Extat hodie apud Helvetios inter primarias Socinianorum familia. Utinam memores majorum ſuorum, qui avitam nobilitatem Catholicæ fidei doctrina, & diſciplina exaltarunt, ad ſinum matris Eccleſiæ redeant, & contractam hæreſis tetram maculam abſtergant. Obiit autem Fauſtus, ſeu magis infauſtus, Luclaviciis in Polonia, anno 1604. ætatis 65., de quo ejus aſſeclæ ſic concinerunt.

Tota licet Babylon deſtruxit tecta Lutherus, muros Calvinus, ſed fundamenta Socinus. Sectæ, poſt Socinum pertinaciſſimi defenſores fuere Joannes Crellius, Jonas Slichtingius, Joannes Vvolzogenius, quorum peſtilentiſſima opera in unum corpus redacta ſunt ſub hoc titulo: *Bibliotheca Fratrum Polonorum*, tomis octo comprehenſa, atque apud Batavos edita, magno Chriſtianæ religionis damno, ob deceptionem eorum, qui terrena ſapiunt. Item ex potioribus Socini ſequacibus fuerunt Oſtorodus, Volhelius, Smalcius, & Sandius.

1. Potiores Socini errores, qui numero 41. eſſe perhibentur, jam in hoc opere reprobatos ſparſim exhibuimus: erravit enim Socinus potiſſimum circa Scripturam ſacram, reprobans vetus Teſtamentum, novum autem à quocumque, ſine Spiritus Sancti illuſtratione, intelligibile eſſe aſſerens.

2. Erravit circa Trinitatem, dicens, in eſſentia Divina unam tantum eſſe perſonam: Filium Dei Deum appellari metaphorice; Spiritum ſanctum non eſſe perſonam Divinam, ſed virtutem, atque efficaciam Dei.

3. Erravit circa Incarnationem, dicens, Chriſtum ſecundum perſonam eſſe verum hominem, ante Virginem Mariam non fuiſſe, & dici Dei Filium hac ſola ratione

tione, quia ipſe ſolus a Virgine, opera Spiritus ſancti eſt natus: quod fuerit ſimplex Propheta, à Deo edoctus ad prædicationem novæ legis, ideòServatorem noſtrum dici Chriſtum, quià ſalutis æternæ viam nobis nunciavit, & quod ejus verbis fidem habentibus, daturus ſit æternam vitam. Ceterùm Chriſtum non fuiſſe Sacerdotem, & Redemptorem; ipſius mortem non fuiſſe ſacrificium, propria virtute à mortuis non ſurrexiſſe, & poſtquam reſurrexit, & Apoſtolis apparuit, corpus ejus anihilatum fuiſſe. R. oſtendendo contra Socinum, Chriſtum ratione ſuæ naturæ Divinæ prius extitiſſe, quam ex beata Virgine naſceretur. Primò, poſtquam Chriſtus diſcipulis ſuis veram ſuæ carnis manducationem propoſuit, videns multos offenſos, & ſcandalum paſſos fuiſſe, aliud æque ſtupendum miraculum, cujus ipſimet oculati teſtes futuri erant, iiſdem proponit, ſuum nempè in cœlum aſcenſum: *Hoc vos ſcandalizat*, ait Joann. 6. *Si ergo videritis filium hominis aſcendentem, ubi erat priùs*. Ergo Chriſtus alicubi erat, antequàm ex beata Virgine naſceretur. Ubi porro? Utique in cœlo, de quo hoc ipſo cap. 6. S. Joann. Chriſtus teſtatur ſe deſcendiſſe: *Deſcendi de cœlo...... Ego ſum panis vivus, qui de cœlo deſcendi*. Et certè idem eſt omninò locus in quo prius erat Chriſtus, & in quem illum aſcendentem, poſtea Diſcipuli conſpecturi erant, *Si videritis filium hominis aſcendentem ubi erat priùs*. At locus in quem Apoſtoli Chriſtum aſcendentem conſpecturi erant, cœlum eſt: Marci 16. *Aſſumptus eſt in cœlum*. Lucæ 24. *Dum benediceret illis, receſſit ab eis, & ferebatur in cœlum*. Act. Apoſt. 1. *Cumque intuerentur in cœlum euntem illum*. Ex quo ſic argumentatur. Ille prius extitit, quam ex beata Virgine naſceretur, qui prius fuit in cœlo, quam naſceretur ex beata Virgine; atqui Chriſtus prius fuit in cœlo, undè deſcendit, quam ex beata Virgine naſceretur: ergo priùs extitit Chriſtus, quam ex Beata Virgine naſceretur. Porro non extitit priùs ſecundùm naturam humanam, quam a beata Virgine accepit, ergo ſecundùm Divinam. Secundo ex eodem S. Joann. cap. 8. aſſeſerit eo loci Chriſtus Abrahamum exultaviſſe, ut videret diem ſuum: vidiſſe, & gaviſum eſſe. *Abraham*, inquit, *Pater veſter exultavit, ut videret diem meum: vidit, & gaviſus eſt. Dixerunt ergo Judæi ad eum: Quinquaginta annos nondum habes, & Abraham vidiſti? Dixit eis Jeſus: Amen, Amen dico vobis, antequam Abraham fieret, ego ſum*. Undè facile eſt argumentari: Qui fuit ante Abrahamum, fuit antequam ex beata Virgine naſceretur: atqui Chriſtus declarat ſe fuiſſe antè Abrahamum, ergo &c. Tertio Chriſtus Joann. 17. poſtulat a Patre, ut velit oſtendere hominibus ſe eſſe, qui antequam fieret mundus, æterna & inamiſſibili gloria apud Patrem gaudebat: Nam ait, *Clarifica me tu Pater apud temetipſum, claritate quam habui prius, quam mundus eſſet*. Et utique Chriſti gloriam, ac Divinitatem apertiſſimè declaravit Pater, cum poſt mortem ipſum exaltavit, & dedit ipſi nomen, quod eſt ſuper omne nomen. *Ad Philip*. 2. Undè ſic arguitur. Ille extitit antequam ex beata Virgine naſceretur, imò & antè mundum, qui gloriam habebat apud Patrem, priuſquam mundus eſſet, ergo extitit ante mundum, ergo & antequam ex beata Virgine naſceretur. Qualiter Chriſtus fuerit verus Sacerdos, oſtendimus contra Neſtorianos.

R. 2. Sociniani, aſſerendo contra ipſos Chriſtum non eſſe purum hominem, ſed etiam verum Deum. Quod conſtat penè innumeris Scripturæ auctoritatibus, quas jam alibi adduximus, ex quibus perfectam colligimus Chriſti, cum Divino Patre conſubſtantialitatem, adeòque non purum hominem, ſed verum etiam eſſe Deum fateri debemus, maximè cum perpetua, & conſtans ab Apoſtolis, & a SS. PP. uſque ad Nicænum Concilium defluxerit, quæ ad hanc uſque diem perducta eſt traditio, de eterna Chriſti generatione, ac Divinitate. Hoc argumentum non ſemel hæreticis obiicimus, & quidem conſulto; tanti enim ponderis eſt in ſingulis Catholicæ doctrinæ veritatibus aſſerendis, ut vel ſolum ſufficeret, ſi adverſarii veritatem ſincerè quærerent: unde merito illud in ſuo Monitorio San-

Sanctus Vincentius Lirinenſis commendat.

4 Erravit circa hominem, negando creatum fuiſſe in juſtitia originali: antè peccatum non fuiſſe immortalitate donatum: nullum eſſe peccatum originis, nec mortem pœnam eſſe peccati, ſed neceſſario hominem mori. In his omnibus fuit Pelagianus. Quamobrem non aliter reprobandus eſt quam Pelagius.

5. Erravit circa Sacramenta, negans neceſſitatem Baptiſmi, & in Euchariſtia nihil ſumi, præter panem & vinum; & eſſe ſolam mortis Domini commemorationem, neque per eam nos gratiam recipere. Quantum ad Baptiſmum. R. ex verbis Domini: *Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu ſancto*, &c. De reliquis, vide verbo *Calvinus*. *Sacramentarii*, *Zuinglius*.

6. Erravit circa legem, gratiam, & juſtificationem, aſſerens juſtos veteris Teſtamenti, fide in Chriſtum non fuiſſe juſtificatos: Hominem ſolis naturæ viribus poſſe perficere, quæ ſpectant ad Divinæ legis implementum: Omnes, quibus Chriſti Evangelium annunciatur, ſalvandos, dummodo credant, & Evangelio obediant: Credere autem, & obedire poſſe homines ſolis naturæ viribus. Deum non decreviſſe circa numerum prædeſtinatorum tam ad vitam, quam ad pœnam. Deum non habere cognitionem futurorum, quæ pendent a libero hominis arbitrio. Iſtæ partim hæreſes, partim blaſphemiæ, adeo aperte ipſi Evangelio, omnibuſque ſacris Scripturis oppugnant, ut ſupervacaneum ſit loca aſſignare ad eadem reprobanda. Utinam ille Evangelio, cui credendum ait, crediddiſſet, nam talia execranda non evomiſſet.

7. Erravit circa animam, dicens, homines impios penitùs annihilari. Sed in Evangelio ſcripta eſt æterna impiorum pœna.

8. Erravit circa reſurrectionem, dicens, in extremo judicio illos tantum impios judicandos, qui ultimo die erunt ſuperſtites. Negat cruciatus impiorum debere eſſe æternos, ſed penitus abolendos. Quod omne reprobat Evangelium.

9. Erravit circa Eccleſiam, dicens, non eſſe viſibilem, & negans dari notas veræ Eccleſiæ; imo extra Eccleſiam Apoſtolicam etiam poſſe hominem conſequi ſalutem. Eccleſiam Chriſti poſſe ſubverti, & in errores induci: imo jam eſſe inductam aſſerit, ex quo Epiſcopus Romanus Primatum obtinuit, quem dicit eſſe Antichriſtum. Variis in locis hæc à nobis reprobata in hoc opere ſunt.

10. Conciliis Oecumenicis, & SS. Patribus fidem abrogat. Sed quia non credit Eccleſiæ, reprobatus eſt à Chriſto tanquam Ethnicus, & Publicanus.

11. Privata juramenta, etiam pro re certiſſima vult eſſe prohibita. R. quia jurare actus eſt religionis.

12. Magiſtratum cum poteſtate coactiva à Chriſtianis exerceri non poſſe. Libertinum hominem reprobat omnis ætas mundi, omniſque natio.

13. Non licere Chriſtianis ſe defendere à latronibus, aggreſſoribus, invaſoribus. R. quia lex gratiæ non deſtruit jura naturæ, quinimò illa perficit.

14. Negat Deum eſſe infinitum in omni genere perfectionis, ſeu continere omne genus puræ perfectionis in gradu eminentiſſimo & infinito. R. blaſphemia hæc 1. ex Scripturis. Pſal. 144. *Magnus Dominus, & laudabilis nimis, & magnitudinis ejus non eſt finis*. S. Hieronymus vertit: *Magnificentiæ ejus non eſt inventio*. Hoc eſt, comprehendi ſatis, & animo intelligi non poteſt, quanta ſit Dei excellentia, adeò infinita eſt, & ſupra omnem ſenſum noſtrum, imò ſupra omnem ſublimium ſpirituum intelligentiam. S. Auguſtinus ad citata Pſalmiſtæ verba ſic loquitur: *Ideo dixit valdè, quia magnitudinis ejus non eſt finis: ne forte incipias velle laudare, & putes te laudando poſſe finire, cujus magnitudo finem non poteſt habere. Illius magnitudo ſine fine eſt, & tua laudatio ſine fine ſit*. Baruch. 3. *Magnus eſt, & non habet finem, excelſus, & immenſus*. Atque de Dei ſpiritu ſcriptum eſt, Sapient. 7 *Omnem habens virtutem*; quia in ſimplicitate ſua omnes eminentiis habet perfectiones, ſecluſis limitationibus, quas habent creaturæ; quamobrem Deus eſt una omnium infinita perfectio. R. ſecundò manifeſta ratio-

Digitized by Google

ratione. Deus eſt ens à ſe: ergo illimitatus, & infinitus. A quo enim limites haberet? ab alio? at nullam ſuam cauſam agnoſcit, qui omnium cauſa eſt. A ſeipſo? At quid abſurdius, quam fingere ens, quod ſibimetipſi certas, ac limitatas definiat perfectiones? Adde ex communi omnium idea, & notione, Deum eſſe ens perfectiſſimum, quo nihil melius eſt, aut cogitari poteſt. At ſi non eſſet infinitus, in omni genere perfectiſſimus, nec eſſet, nec dici poſſet ens, quo ens perfectiùs non poſſet excogitari.

15. Deum mutationi obnoxium prædicavit. R. ratione deducta ex ente perfectiſſimo: Scilicet Deus eſt ens perfectiſſimum, quo nihil melius; ſed ens perfectiſſimum nullo modo mutari poteſt: omnis quippe mutatio imperfectionem involuit: namque vel fit in melius, vel in pejus, vel in æquale. In melius Deus mutari non poteſt, quia non eſſet optimus: non in pejus, quia deſineret eſſe perfectiſſimus: non in æquale, quia aliquid relinqueret, aut denuo acquireret: utrumque autem ſummæ Dei perfectioni, & ſimplicitati adverſatur. Quia non eſſet ſummè actus, ſive actualis perfectio; eſſet enim in potentialitate ad actum, quem acquirere poſſet, & eſſet paſſiva potentia reſpectu actus, quem amiſſibiliter haberet. Late, & ſapientiſſimè diſſerit de his S. Thom. in 1. p. Summæ, & verè ſummæ Theologiæ ſuæ.

Non deſunt innumeræ ſacræ Suripturæ auctoritates, quibus Deus ſimpliciter, & abſolutè immutabilis dicitur. Ex illis hæc pauca adduxiſſe ſufficiat, Num. 23. *Non eſt Deus quaſi homo, ut mentiatur: nec ut filius hominis, ut mutetur*, Malachiæ 3. *Ego Dominus, & non mutor*. Sap. 7. *Cum ſit una, omnia poteſt: & in ſe permanens omnia innovat*. Jacob. 1. *Apud quem non eſt tranſmutatio, nec viciſſitudinis obumbratio, &c.*

Quòd ſi dicant Sociniani, Deum abſolutè quidem non mutari, conſilium tamen ſuum aliquandò mutare, ac retractare quæ antea voluit. Refellendi ſunt, quia Deus conſilium ſuum numquam mutavit; & res novas facit non novo, ſed ſempiterno conſilio. Sic hominem V. G. quem condidit, & ſubinde delevit aquis diluvii, ab æterno & creare ſtatuit, & ſubinde delere. Sic etiam Ezechiæ mortem propinquam, & Ninivitis Urbis ſubverſionem denuntiavit non abſolutè, ſed conditionatè; ſi nempè vel curſus cauſarum ſecundarum, quæ mortem Ezechiæ exigebant, non immutaretur; vel Ninivitæ pœnitentiam non agerent. Sic demum quando Deus Peccatori mox iratus eſt & infenſus; mox propitius & placatus; mox odio, mox amore erga illum fertur, non eſt mutatio ex parte Dei, ſed ex parte hominis; qui modo eſt objectum amoris, modò objectum odii.

Quòd ſi aliquando in Scripturis ſanctis, vel apud Patres aliquæ expreſſiones occurrunt, quæ mutationis conſilii ſpeciem præſeferunt; nemo ignorat, quot & quanta humano more in eiſdem ſacris literis, & PP. ſignificata inveniantur, quatenus nos nonniſi ex ſenſibilibus habemus cognoſcendi facultatem. Alioquin dicendum etiam, Deum habere co, caput, manus, &c., quia ſub his expreſſionibus inviſibilia Dei, more viſibilium, explicata inveniuntur.

16. Ut faciliùs Catholicum dogma, circa ſatisfactionem Chriſti refellant Sociniani, contendunt vindicem juſtitiam Deo naturalem non eſſe: ſed eſſe dumtaxat liberrimum Divinæ voluntatis effectum, qui poteſt eſſe, & non eſſe, eo ipſo modo, quo liberum fuit Deum creare mundum, vel non creare. R. Quia in Deo eſt formaliter juſtitia diſtributiva, in præmium bonorum, & malorum vindictam, ut colligitur ex innumeris Scripturæ teſtimoniis, ac præcipuè ex Pſal. 117. *Juſtus es Domine, & rectum judicium tuum*. Et hoc patet primò in intimo conſcientiæ ſenſu, quo quiſque inter peccandum ultricem ſupremi cujuſdam numinis manum pertimeſcit. Hinc illud Poetæ: *Primus in Orbe Deos fecit timor.* Unde illud? Niſi ex intima, ac firmiſſima perſuaſione ultricis cujuſdam juſtitiæ.

Reprob. 2. ex ipſa Chriſti Incarnatione, Paſſione, & acerbiſſima morte. Undè enim tanta Dei Patris in Unigenitum Filium ſuum ſeveritas, tantus rigor, niſi ex neceſſitate juſtitiæ, quæ plenam ab illo ſatiſfa-

factionem exegit pro peccatis, non quidem ſuis, ſed noſtris? An Deus, qui non delectatur morte peccatoris, delectatus fuiſſet turpiſſima, & crudeliſſima morte juſtiſſimi ſui Filii, ſi nulla quaſi neceſſitate ſuæ juſtitiæ ad id compulſus fuiſſet?

Reprob. 3. ex averſione ad peccatum quam habet Deus. Qui peccatum neceſſariò odit, neceſſario debet illud punire, quia odium peccati eſt conſtans voluntas illud puniendi, quæ non poteſt effectu carere in eo, qui viribus non deſtituitur: at qui Deus neceſſario peccatum odit, cum peccatum ſit malum, & impediens diffuſionem infinitæ bonitatis ſuæ; amat ergo neceſſariò juſtitiam, itaut eam non poſſit non amare; undè neceſſario, ex natura contrariorum, averſari debet peccato, & illud averſando punire. Eſt ergo in Deo formaliter juſtitia vindex; cæterùm non eſſet ens quo melius cogitari non poteſt.

17. Dicunt Chriſtum pro nobis re ipſa non ſatisfeciſſe, nec etiam opus fuiſſe ut ſatisfaceret. R. Aſſerendo primò contra ipſos, opus fuiſſe, ut Chriſtus pro nobis ſatisfaceret. Ita neceſſaria fuit Chriſti ſatisfactio, ut de potentia Dei ordinaria, jure, ac virtutibus temperata, non potuerit homo lapſus alio pacto, quàm per condignam Chriſti ſatisfactionem reparari. Nam ex unà parte Deus, qui natura ſua juſtus eſt, qui perfectè ac neceſſariò peccatum odit, tanquam ſanctitati, bonitati, ac juſtitiæ ſuæ repugnans, qui aliundè aliud omne poteſt, quod vult, non poteſt peccatum dimittere impunitum, ſed neceſſe eſt, ut pro illo pœnas repoſcat: natura enim juſtitiæ vindicis (quæ cum ſit perfectio ſimpliciter ſimplex, eſt de conceptu eſſentiali Divinitatis) poſtulat maximè in ſupremo omnium Judice, qualis eſt Deus, ut ſicut benè operantibus juſtam mercedem, ita malè agentibus debitam pœnam retribuat. Hinc Scriptura ultricem Dei juſtitiam ſæpiſſimè laudat, ac commendat. Exod. 34. *Deus, qui reddis iniquitatem patrum filiis, ac nepotibus in tertiam, & quartam progeniem*, Pſal. 5. *Neque habitabit juxta te malignus, neque permanebunt injuſti ante oculos tuos*, & infra. *Odiſti omnes qui operantur iniquitatem, perdes omnes qui loquuntur mendacium.*

Ex altera parte, homo purus non poteſt Deo condignè ſatisfacere pro ſuo, vel alieno peccato mortali, vel etiam veniali: Nam ad condignam ſatisfactionem duæ potiſſimùm conditiones requiruntur, ut ſit æquivalens, & ut fiat ex propriis, aliàs indebitis: atqui puri hominis ſatisfactio non poteſt eſſe æquivalens. Nam ut ſatisfactio ſit æquivalens, neceſſe eſt, ut tanti ſit meriti, ac valoris in ordine ſatisfactionis, quanti demeriti fuit offenſa in ordine offenſæ: ſiquidem ſatisfactio eſt actus juſtitiæ, cujus eſt æqualitatem ſtatuere inter perſonam offenſam, & perſonam ſatisfacientem; & ſicut in bonis externis, aut furto ſublatis, aut mutuo, vel commodato acceptis, juſtitia exigit, ut ſtatuatur æqualitas rei ad rem; ita in læſione honoris neceſſe eſt, ut ſatisfactio condigna ſtatuat æqualitatem perſonæ ad perſonam; Atqui ſatisfactio puri hominis, quibuſcumque gratiæ donis inſtructi, tanti meriti, ac valoris eſſe non poteſt: quanti demeriti fuit offenſa, ſiquidem offenſa Dei infinitam quamdam gravitatem contrahit, ſaltem objectivè, & extrinſecè, ex infinita Dei majeſtate, quæ læditur: Ex vulgata quippe Theologorum ſententia, offenſa creſcit pro majori perſonæ offenſæ dignitate: è contra verò valor operis ſatisfactorii moraliter æſtimatur ex ipſa perſona ſatisfaciente. Porrò homo purus, quantumlibet in gratia creſcat, numquam poteſt opere ſatisfactorio finito adæquare gravitatem infinitam offenſæ.

Nec ſatisfactio fieri poteſt à puro homine ex propriis, & aliàs indebitis. Non ex propriis: quidquid enim habemus, ſive in ordine naturæ, ſivè in ordine gratiæ, Deo gratis acceptum referre debemus. *In ipſo enim vivimus, movemur, & ſumus*. Actor. 17. & 2. ad Corinth. 3. *Non quòd ſimus ſufficientes aliquid cogitare à nobis, quaſi ex nobis, ſed ſufficientia noſtra ex Deo eſt*. Unde meritò idem Apoſtolus 1. ad Corinth. 4. ait: *Quis enim te diſcernit? Quid autem habes quod non accepiſti?* Neque ſatisfactio fieri poteſt à pu-

à puro homine ex indebitis. Deo etenim, tanquam ſupremo Domino, omnia debemus titulo juſtitiæ, religionis, & gratitudinis, à quo omnia accepimus. Ergo puri hominis ſatisfactio non poteſt eſſe æquivalens, non ex propriis, non ex in debitis, ac conſequenter ſufficiens, & condigna eſſe non poteſt. Undè ſic concluditur argumentum. Si ergo Deus ex uno capite non poteſt relinquere peccatum impunitum, abſque læſione ſuæ juſtitiæ vindicis, quæ eſt de conceptu eſſentiali ſuæ Divinitatis. & homo ex alio capite non poteſt condignè ſatisfacere pro quolibet peccato ſivè mortali, ſivè etiam veniali; neceſſaria fuit Chriſti ſatisfactio, qui cum ſit ſimul Deus, & homo, ſecundùm naturam humanam paſſus eſt ad perſolvendam ſatitfactionem, & ſecundùm dignitatem perſonæ Divinæ, valorem, ac pretium paſſionibus infinitum communicavit. Vide S. Thom. 3. p. quæſt. 48. art. 2. memor eorum quæ ſapientiſſimè docuerat ibid. qu. 1. art. 1. & 2.

R. 2. Sociniani, aſſerendo contra ipſos ex Scripturis Chriſtum verè, & propriè pro nobis Divinæ juſtitiæ ſatisfeciſſe. Ac primò, Chriſtus proprio ſuo Sanguine nos redemit. 1. ad Corint. 6. *Empti eſtis pretio magno*. Ad Epheſ. 1. *In quo* (ſcilicet Chriſto) *habemus redemptionem per ſanguinem ejus, remiſſionem peccatorum*. Ad Titum 2. *Dedit ſemetipſum pro nobis, ut redimeret nos ab omni iniquitate*. 1. ad Timoth. 2. *Qui dedit ſemetipſum redemptionem pro omnibus*, id eſt pretium redemptionis pro omnibus. Et ad Hebræos 7. Chriſtus dicitur *melioris teſtamenti ſponſor factus*. Quo verò ſenſu ſponſor ſit, exponit cap. 9. *ideò*, inquit, *novi teſtamenti mediator eſt: ut morte intercedente, in redemptionem eorum prævaricationum, quæ erant ſub priori teſtamento, repromiſſionem accipiant, qui vocati ſunt, æternæ hæreditatis*. Ad Galat. 3. *Chriſtus nos redemit de maledicto legis, factus pro nobis maledictum*: id eſt maledictionem, ſeu punitionem nobis debitam in ſe tranſtulit. Prima Petri 1. *Scientes quod non corruptibilibus auro, vel argento redempti eſtis de vana veſtra converſatione paternæ traditionis, ſed pretioſo Sanguine, quaſi agni immaculati Chriſti*. Denique Matth. 20. *Filius hominis venit dare animam ſuam redemptionem pro multis*. Roboratur adhuc argumentum: *Chriſtus pro nobis paſſus eſt*. Rom. 8. *Proprio Filio ſuo non pepercit, ſed pro nobis omnibus tradidit illum*. 1. Petri 3. *Chriſtus ſemel pro peccatis noſtris mortuus eſt, juſtus pro injuſtis, ut nos offerret Deo*. Denique 2. ad Corinth. 5. *Eum, qui non noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit, ut nos efficeremur juſtitia Dei in ipſo*. Deinde Chriſtus peccata noſtra portavit. Iſaias toto ferè cap. 53. abjectionem Chriſti, ejuſque pro nobis ſubrogationem, ac ſatisfactionem deſcribit: *Non eſt ei ſpecies, neque decor* (inquit) *Verè languores noſtros ipſe tulit, & dolores noſtros ipſe portavit.... Ipſe vulneratus eſt propter iniquitates noſtras: diſciplina pacis noſtræ ſuper eum, & livore ejus ſanati ſumus.... Poſuit Dominus in eo iniquitates omnium noſtrum*. Sed & in terminis propriis ſatisfactionis, ſcriptum erat de ipſo Domino. Pſal. 68. *Quæ non rapui tunc exſolvebam*. Et ad Coloſſen. 2. 14. *Delens quod adverſum nos erat chirographum decreti, quod erat contrarium nobis, & ipſum tulit de medio, affigens illud cruci*. Ex quibus omnibus teſtimoniis ſic invictè arguitur. Ille propriè merito, & opere, non exemplo tantùm, ac conſilio, ut volunt Sociniani, pro nobis ſatisfecit, qui verum ac proprium pretium ſolvit, quo redempti ac liberati ſumus: qui pro nobis per veram ſubſtitutionem paſſus & mortuus eſt, qui chirographum debiti noſtri paſſione ſua è medio tulit, qui peccata noſtra portavit: Atqui Chriſtus verum, ac proprium pretium pro nobis ſolvit, proprium ſcilicet Sanguinem, quo redempti, ac liberati ſumus: pro nobis paſſus ac mortuus eſt per veram ſubſtitutionem, debitique noſtri chirographum (nec enim meliùs humano more potuit Apoſtolus pandere veritatem) delevit, ac veluti ſcidit: omnium noſtrum peccata portavit.

718. Negant Sacramentorum efficaciam in producenda gratia, & volunt illa

 eſſe

eſſe dumtaxat nuda, & ſterilia ſigna, tùm externæ profeſſionis fidei Chriſtianæ, tum diſtinctionis fidelium ab infidelibus. R. ex ſacra Scripturâ, per quàm evincitur, omnia Sacramenta conferre gratiam. De Baptiſmo Joann. 3. dicitur; *Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu ſancto. non poteſt introire in regnum Dei*. Ubi regenerandi vis, & efficacia non minùs aquæ, quàm Spiritui ſancto tribuitur. Ad Epheſ. 5. *Chriſtus dilexit Eccleſiam, & tradidit ſemetipſum pro ea, ut illam ſanctificaret, mundans lavacro aquæ in verbo vitæ*. Actor. 2. *Pœnitentiam agite, & baptizetur unuſquiſque veſtrum in nomine Jeſu Chriſti in remiſſionem peccatorum*. Denique Lucæ 3., & Joann. 1. *Ego* (ait Chriſti Præcurſor) *baptizo vos aqua, ille vos baptizabit in Spiritu ſancto*.

De Sacramento Confirmationis, Actor. 8. dicitur. *Tunc imponebant manus ſuper illos, & accipiebant Spiritum ſanctum. Cum autem vidiſſet Simon, quia per impoſitionem manus daretur Spiritus ſanctus, obtulit eis pecuniam*. De Euchariſtia Joann. 6. *Qui manducat*, inquit Chriſtus, *meam carnem, & bibit meum ſanguinem, habet vitam æternam*. De Pœnitentia Joann. 20. *Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis. & quorum retinueritis retenta ſunt*. De extrema Unctione S. Jacobus in ſua Epiſtola canonica 5. *Infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros Eccleſiæ, & orent ſuper eum, ungentes eum oleo in nomine Domini, & oratio fidei ſalvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus: & ſi in peccatis ſit, remittentur ei*. De Ordine 1. ad Tim. 4. *Noli*, ait Apoſtolus, *negligere gratiam quæ eſt in te, quæ data eſt tibi per Prophetiam cum impoſitione manuum Presbyterii*. Idem affirmat 2. ad Tim 1. Matrimonii denique gratiam commendat, & inſinuat Chriſtus, cum nuptias in Cana Galileæ præſentia ſua cohoneſtavit, & ſanctificavit. Unde Apoſtolus magnum Sacramentum appellans Matrimonium, ob altiſſimam ejus ſignificationem, ſatis oſtendit, eſſe per Dei gratiam elevatum ad aliquod magnum in conjugibus cauſandum; neque enim tanti ſignificatio myſterii, extrinſeca tantùm Dei voluntate, ſed intrinſeca virtute intelligi poteſt: ita ut per veram efficientiam, rationem ſigni in hoc Sacramento collocaverit. Sacramenta conferre gratiam, aſſerit Concilium Florentinum in decreto. Tridentinum ſeſſione 7. Canone 7. & 8. Vide verbo *Armeni. Calvinus*.

19. Negant Baptiſmum prodeſſe parvulis, quos ideò volunt rebaptizandos in ætate adulta. R. ab univerſali Baptiſmi præcepto, à neceſſitate Baptiſmi, ab exemplo Apoſtolorum, quos conſtat baptizaſſe infantes: unde à SS. PP. hanc irrefragàbilem habemus traditionem.

II. Socratitæ. Vide *Gnoſtici*, qui ut refert Epiphanius hæreſi 26. & Theodoretus lib. 1. hæretic. fab. diverſis nominibus ſunt appellati: dicti etiam *Stratiotici*.

XVIII. Sodomitæ. Quò non protendat humana impudentia, quandocumque vera religione abjecta, ſuis ſe mancipitem tradat effrenatis paſſionibus? Illa etiam, à quibus natura ipſa abhorret in ipſis vilioribus animantibus, tanquam religionis fundamentum audet proponere. Anno 1730. detecta eſt in Hollandia Sodomitarum ſecta, qui non modò ſodomiam, ut par erat, non exprobrabant, ſed tanquam religionis actum proponebant. Plures hujus infamis ſectæ ſequaces detecti, dignis pœnis à Magiſtratibus compreſſi ſunt.

XIII. Sodomitici, dicti etiam Bulgari, ex ſecta Albigenſium, ob propudioſam eorum ſodomiam, à Bulgariæ regione, in qua graſſabantur, exagitati fuerunt à Roberto Eugre, Ordinis Prædicatorum, quorum plures obſtinati igne cremati ſunt. Ex Spond. anno 1234.

V. Sozimus Presbyter, de quo ſcribit Iſidorius Peluſiota, libr. 3. epiſtol. 235. Animam una cum corpore mori credebat. Vixit temporibus præfati Iſidori. De immortalitate animæ actum eſt verbo *Arabes Gregorius Pauli, Auguſtinus Marloratus*,

XVI. Spina. et Sureus, Calvini ſectatores, in colloquio Pariſienſi fol. 64. aſſerunt eodem temporis momento Deum non

non poſſe ponere ſuum corpus diverſis in locis, eo quod hinc poſſet (ut ipſi dicunt) inferri Deum eſſe inconſtantem & mutabilem: R. ex unanimi Philoſophorum conſenſu, qui oſtendunt non implicare ex intrinſecis principiis, quod idem corpus ſit pro eodem inſtanti in pluribus locis, ſolventes contrarias, quæ adduci ſolent rationes. Quidquid autem non implicat ex intrinſecis principiis, non eſt impoſſibite Divinæ omni potentiæ, Quare Spinam, & Sureum ad Philoſophorum rationes remittimus; per quas facile poſſunt convinci; nec opus habemus aliis principiis ad ipſos refutandos ex ſacra Theologia, quamquam alias notiſſimis, cum illi ratione dumtaxat humana ducantur.

XVII. Spinosa Benedictus, Amſtolodamenſis, religione Judæus, Atheiſmum aperte profeſſus eſt. Poſtquam Latinam linguam ſub diſciplina cujuſdam Medici didicit, aliquot in Theologicis ſtudiis annos impendit, deinde que totum ſe philoſophiæ devovit. Multas aggreſſus cum Rabbinis diſputationes, à quorum tandem communione deficiens, gladio à quodam Judæo graviter vulneratur; nec tamen aliam religionem amplexus eſt, contentus philoſophiæ ſubſidio ad pleniorem veritatis indagationem: ſed hæc nimis curioſa diſcuſſio, eum in maximum errorem Atheiſtarum præcipitem egit. Carteſii methodo maxime addictus, hinc factum eſt, ut Carteſii hoſtes hujus philoſophi principiis monſtruoſum Spinoſæ caſum attribuant, quamquam immerito. Ut magis philoſophicis ſtudiis incumberet, Amſtelodamo diſceſſit, ruri ſecedens, ubi identidem microſcopiis, & tubis opticis faciendis operam dabat. Adeo illi ſolitaria vita placuit, ut nunquam ab ea divelli potuerit. Auctor fuit tractatus Theologo-Politici, qui Hamburgi anno 1670. in lucem prodiit in quo omnium religionum everſionem ſibi propoſuiſſe videtur. Religiones propter Reipublicæ bonum inventas aſſerit, non propter ſpem, aut metum in altera vita. In Hollandia potiſſimum ſerpit Spinoſitarum peſtis, qui aperte non audent profeſſionem ſuam exprimere, Magiſtratuum timore correpti. Inter inauditas Spinoſæ ſententias illa eſt, quod prophetiæ donum vi fortioris imaginativæ attribuit, cum tamen eſſe purum Dei donum paſſim doceat Scriptura. Aſſervit unicam eſſe in rerum natura ſubſtantiam, ſive (ut vocat David de Dinantio) materiam primam, quæ unica, & univerſalis mundi ſubſtantia, ſeu materia prima eſt Deus ipſe: creaturæ vero per ipſum, nihil aliud ſunt, quam modificationes, ſive artibuta ipſius ſubſtantiæ; ex quo impio dogmate ſequitur omnia in Deo formaliter contineri, ignem V. G. aerem, aquam, & ., quod ſummæ repugnat Divinæ ſimplicitati; imò ſi quis rectè perpendat, ſequitur planè, Deum non eſſe; ſed quandam mutabilem materiam ab impio homine Deum appellaari. R. 1. Si Deus eſt unica, & univerſalis mundi ſubſtantia, ſequitur manifeſte omne quod exiſtit, formaliter in Deo eſſe, & quidem ex neceſſitate naturæ ipſius, adeoque Deum formaliter eſſe plantam, lapidem, leonem, &c. omnibusque imperfectionibus eum ſubjacere, quibus entia illa ſubjacent, at nihil fingi poteſt magis inſanum, & impium. Tum quia, cum Deus ſit ens perfectiſſimum, quo nihil melius cogitari poteſt, ne ipſo quidem diffitente Spinoſa, mirum certe illud videri debet, qua ratione illum mente, intelligentia, providentia, ſapientia, conſilio, libertate, finis intentione ſpoliaverit. Vult enim omnia, & ſingula entia, cæca & ſtupida quadam neceſſitate ab ejus natura erumpere, ſicut erumpit V. G. lumen à Sole, fructus ab arbore, rivus à fonte, &c. Quid vero impium magis, & inſulſum? Verum piget in tot deliramentis, ac impiis figmentis ſeriò confutandis diutiùs immorari.

XVI. Spirituales, ſecta ſunt Antiluterani, & Anabaptiſmum ſequuntur. Vocantur Spirituales, eo quod ſpiritum vivificantem ſequi dicunt, cæteros carnales appellantes. Dicuntur etiam *Separati*, propterea quod deteſtantur omnia, quibus alii utuntur ſivè in uſu ciborum, ſivè armorum. Quaſi mundo mor-

Digitized by Google

mortui in veſtitu, cibo, ſomno, inceſſu, Anachoretarum ritu vivere affectant, pro ut refert Lindanus, dubit. dial. 2.

XV. Stableri. Vide *Bacularii*.

XIII. Stadinghi. Anno 1234. facta eſt expeditio contra Stadingos, ſeu Stedingos hæreticos, prædicata contra eos Cruce, auctoritate Grægorii Pontificis, illa ipſa Indulgentiâ addita, iiſdemque privilegiis, quæ proficiſcentibus ad Terræ ſanctæ ſubſidium concedi conſueverunt a Romano Pontifice. Inter oras Friſiæ, & Saxoniæ paludibus, & fluminibus circumcincti, á Sede Apoſtolica ob varios exceſſus, & errores excomunicati debaccantes, claves Eccleſiæ contemnentes. pluries cum Epiſcopis, ac Proceribus vicinis conflixerant, frequentius victores, quam victi. Quæ nam vero eſſent eorum hæreſes & ſcelera, exactius proſecutus eſt in Chronico ſuo Albertus, tunc Stadenſis Abbas, longeque poſtea Albertus Krantzius Hamburgenſis, in ſua Metropoli. Ajunt, eos doctrina Eccleſiæ penitus vilipenſa, ipſius libertatem conculcaſſe, nulli parcentes ſexui vel ætati. quæſiſſe reſponſa Dæmonum; ſimulacra feciſſe cerea; conſuluiſſe in ſuis ſpurcitiis erroneas Pythoniſſas; & viaticum ſalutis æternæ, horribilius quam deceat exprimi, pertractaſſe: Clericos & Religioſos omni generi tormentorum addixiſſe, & claves Eccleſiæ ſceleſtis labiis turpiter blaſphemaſſe; ſuiſque perſuaſionibus, ac malis exemplis adeo populos infeciſſe, & maximè ruſticos, ut non ſolum verbo ab eis defenderentur, verum etiam opere & ſubſidio, quotieſcumque opportunitas exigiſſet, donec ab Exercitu Cruceſignato, die Sabbati, quæ fuit ſexta Kalendarum Julii, adſtante eminus, & pro victoria Fidelium ſupplicante cum gemitu Clero, maxima clade cæſi, ac proſtrati ſunt, occiſis novem eorum millibus, cadente e Fidelibus Comite Oldemburgio, cum ſolis novem aliis, Cruceſignatis: qui vero ex hæreticis gladium evaſerunt, aut in fuga aquis ſubmerſi ſunt, aut in diverſas regiones diſperſi. Illorum reliquos ad pœnitentiam excitatos ad Sedem Apoſtolicam habuiſſe pro abſolutione refugium, patet ex literis Gregorii Papæ, ſcriptis anno ſequenti Pontificatus ſui anno nono, duodecimo Kalendas Septembris ad Archiepiſcopum Bremenſem, quibus Pontifex indulget, ut factâ congrua ſatisfatione, illis Archiepiſcopus abſolutionem impendat.

Quo vero principio ea hæreſis orta fuerit, narrat Joannes à Leydis, Religioſus Carmelita, Cum nobilis quædam Stadinga fæmina die Paſchatis oblationem proprio Sacerdoti unius denarii feciſſet, avarus Sacerdos eo denario minime contentus, muliere ad communicandum accedente, non ſacram Hoſtiam, ſed eundem ipſum denarium ſceleratiſſime ingeſſit vice particulæ conſecratæ in os devotæ mulieris, dum ipſa clauſis oculis Corpus Dominicum ſuſcipere expectaret. Sentiens autem mulier duritiem ſuſceptæ ſubſtantiæ, propriis culpis tribuens, quod illam deglutire non poſſet, clauſo ore ab Eccleſia receſſit, linteoque mundiſſimo, eam excepit; ſed viſo denario, magis mente confuſa ſuperveniente interea viro ſuo, & cauſam mutati vultus inquirente, poſt multas tergiverſationes rem aperit afflicta mulier. Ea de re vir condolens apud Superiorem dicti Sacerdotis, cum minus ei ſatisfieret, hinc majori ira vir excandeſcens, Sacerdotem ſuffocavit, eaque de re, viro excommunicatione perculſo, cum à popularibus ſuis, ac conteraneis in pertinacia foveretur, demum tota illa Provincia in hæreſim declinavit, ac præter alia ſcelera, propriarum etiam neptum, ſororum, ipſarumque matrum nuptiis ſe ſe polluebant: reverſos item ad idola vana Stadingos, Parum curaſſe mandata Pontificis, & Imperatoris, referunt hiſtorici: quinimo cum miſiſſet ad eos Pontifex Legatum cum multis honeſtis Sacerdotibus, contumeliis affectos illos occidere inſtantia tandem Bremenſis Epiſcopi decreta eſt in eos à Gregorio Crucis prædicatio. Ex Spond. ann. 1234.

XVI. Stancariani. Debacchavit currente ſeculo decimo ſexto, Franciſcus Stancarus, Italus Mantuanus, in Academia Regio-Montana in Pruſſia profeſſor, primo ob hæreſim Mantua eje-

eiectus; deinde etiam ex Italia pulſus, a Germania prohibitus, demum in Poloniam ſeceſſit, ibique in Gymnaſio Cracovienſi Hebraicam linguam profeſſus, detectus hæreticus, in carcerem ab Epiſcopo conjicitur, ſed furtim elapſus, Pinchzoviam ſe contulit, ubi in templa irruit, ſacras Imagines ſuſtulit, & omnia ſacra, atque Sacerdotes exterminare niſus eſt. In Stancaro reviviſcere viſi ſunt Arius, Aetius, Macedonius Neſtorius. Interum ut Oſiandro obſiſteret, qui Chriſtum ſecundum ſolam naturam Divinam juſtificatorem noſtrum eſſe aſſerebat, in oppoſitam hæreſim incidit.

1. Docuit Chriſtum ſolum qua hominem eſſe juſtificatorem noſtrum. R. verbo *Muſculus Antioſiandrini*.

2. Negavit Chriſtum eſſe Deum. R. verbo *Ebionitæ novi*.

3. Dixit Filium non eſſe coæternum Patri ſed ſolùm metaphorice dici Dei Verbum. R. verbo *Arius*. Tum ex Evangelio Joannis, ubi Evangeliſta non eſt metaphoricè de Filio locutus, ſed verè atque realiter Verbum Dei eſſe enunciat, coæternum Patri: *In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum, &c.* Ex quibus textibus evidentèr Stancari error reprobatur.

4. Finxit in Chriſto duas eſſe perſonas; ſecundùm unam eſſe mediatorem, ſecundum aliam eſſe collargitorem, ſive authorem mediationis: ideoqùe unum eſſe hominem miſſum, alium mittentem. unum orantem Chriſtum, alium exaudientem. R. verbo *Feliciani*, *& Neſtorius*.

5. In Euchariſtia non Corpus, cum pane, ut Lutherus: non ſigna Corporis cum Sacramentariis ſtatuit, ſed abſolutè panem cibarium appoſuit, dicens, in pane ſolùm eſſe quandam memoriolam Chriſti paſſi; & de hàc ſua nova phantaſtica phrenefi lætabundus dicebat: Cœna Papiſtica mala, Lutherana pejor, Calviniana peſſima, Stancari Divina. R. verbo *Berengarius, Benedictus Talmanus*. Tum quia ſi panis Euchariſticus nihil aliud eſſet, & efficeret, niſi obſignare memoriam Chriſti paſſi, vel hoc haberet quia eſt cibus, & jam omnes cibi haberent rationem Sacramenti, & obſignarent, memoriam Chriſti paſſi; vel hoc haberet, quia eſt panis, & tam panis Euchariſticus eſſet dicendus panis exiſtens in officina piſtoria, quam panis exiſtens in manibus Sacerdotis ex auctoritate conſecrantis, ergo panis per ſe ſumptus non obſignat memoriam Chriſti paſſi. Tum quia ſi Sacramentum Euchariſtiæ conveniret in obſignatione memoriæ Chriſti paſſi cum pane, magis ratio Sacramenti conveniret imagini Chriſti patientis, quam pani, cum illa magis obſignet memoriam Chriſti paſſi, quam panis. Vide verbo *Calvinus*, & præ oculis habe verba Domini *Hoc eſt Corpus meum*, quibus omnes ejuſmodi hæreſes convelluntur.

6. Regi, & Sacerdoti parendum eſſe negabat, niſi juſſu parentum præſiderent. R. ex ſacris paginis, ubi tam Regi, quam Sacerdoti obedientia præcipitur ſubditis. Cæterum in doctrina Stancari Laicus orbatus parentibus, jam ſequitur quòd non teneatur obedire alicui. Tum quia alia eſt obedientia, quæ debetur parentibus, alia quæ debetur Principi, & Sacerdoti. Principi autem, & Sacerdoti ex vi legis Divinæ poſitivæ parère debemus, parentibus verò tenemur obedire ex vi legis naturæ.

Demum Stancarus blaterabat, antiqua inſtituta Patrum novis inſtitutis permutanda, veterem religionem, ſcilicet Romanam abrogandam, & novam inſtituendam.

XVI. Stephanus Gerlachius, vixit circa medium ſeculi 16. Libro edito contra Buzeum, pag. 24., & 126. aſſerit veras eſſe has propoſitiones: Divinitas eſt nata, crucifixa, mortua. R. verbo *Polemiani*, *Lutherus*, *Muſculus*.

IX. Stercoranistæ. Si qui fuerunt, fuere nonnulli nono ſeculo, qui Corpus Chriſti, quod in Euchariſtia continetur ſeceſſui, ac dejectioni obnoxium eſſe putabant, itaut corruptis ſpeciebus, & ipſum Corpus Chriſti corrumperetur. Hujus tam craſſi & fætidi Stercoraniſtarum erroris Amalarius Abbas primùm Metenſis tum Chorepiſcopus Lugdunenſis accuſatur à Manguino, Tom. 3. Vindiciarum prædeſtinationis, & gratiæ; & ab Auctore *Per-*

Digitized by Google

Perpetuitatis fidei circa Euchariſtiam, Tom. 1. lib. 8. cap. 11. Fundamentum accuſationis iſtud eſt. Rogatus à Guntario Ammalarius, *Quid fiat de Corpore Domini, poſtquàm in ſtomachum receptum eſt?* ſic repoſuit; *Ita ſumptum Corpus Domini bona intentione, non eſt mihi diſputandum, utrum inviſibiliter aſſumatur in cœlum, an reſervetur in corpore noſtro uſque in diem ſepulturæ, aut exhaletur in auras, aut exeat de corpore cum ſanguine, aut per poros emittatur, dicente Domino*: Omne quod intrat in os, in ventrem vadit, & in ſeceſſum mittitur. *Hoc ſolum cavendum eſt, ne corde Judæ ſumam illud, & ne contemptui habeatur: ſed diſcernatur ſaluberrimè à communibus cibis*. Attamen leve admodùm videtur fundamentum iſtud impacti Amalario erroris Stercoraniſtarum. Varios ille modos proponit, quibus exponi poſſe cenſebat, quid fiat de Corpore Chriſti, poſtquam *in ſtomachum receptum eſt*. Ex illis autem nullum adoptat, aut ſequitur Amalarius, ratus viro pio ac Catholico ſufficere, ſi pura conſcientia Corpus Chriſti percipiat, ac credat panem Euchariſticum non eſſe cibum communem: quo uno non obſcure ſignificat, cœleſtem illam Euchariſtiæ alimoniam, communi aliorum ciborum ſorti, ac conditioni obnoxiam non eſſe, atque hujuſmodi quæſtiones a Guntario propoſitas, plus habere noxiæ, ac periculoſæ curioſitatis, quàm pietatis & ædificationis. Anonymus quidam, quem Cellotius edidit ad calcem Hiſtoriæ Gotheſcalchi, quemque Sigebertus Monachus Gemblacenſis, & alii volunt eſſe Herigerum Abbatem Lobienſem in Belgio, illiuſq; auctoritate ducti Guillelmus Malmesburienſis, & Thomas Vvaldenſis, accuſant Rabanum Maurum turpiſſimi erroris Stercoraniſtarum; ſed nullo prorſus fundamento; cum enim Heribaldus Altiſſiodorenſis hanc quæſtionem propoſuiſſet Rabano, utrum ſcilicèt Euchariſtia, poſtquàm conſumitur Sacramentum redeat in naturam priſtinam, quam habuerat antè conſecrationem. Reſpondet Rabanus, in Epiſtola ad ipſum Heribaldum ſcripta, cujus fragmentum repræſentat Mabillonius ſecunda parte ſeculi IV. Benedictini, & quam integram refert Baluzius in appendice ad Reginonem: Reſpondet inquam, otioſam & ſuperfluam eſſe hujuſmodi quæſtionem, cum ipſe Salvator dixerit in Evangelio: *Omne quod intrat in os, in ventrem vadit, & in ſeceſſum mittitur*; quæ verba occaſionem dedere incuſandi Rabanum fœdiſſimi, ac turpiſſimi erroris Stercoraniſtarum. At immerito prorſus: ſpectat enim ille dumtaxat ſpecies externas Euchariſtiæ, non autem ipſum Corpus Chriſti verum, & naturale, quod ſub illis continetur. Id verò manifeſtè oſtenditur ex ipſo ſtatu quæſtionis propoſitæ ab Heribaldo, nempe *utrum Euchariſtia redeat in naturam priſtinam quam habuerat in Altari, antequam conſecraretur*. Atqui intelligi iſtud non poteſt de Corpore ipſo Chriſti, quod ante conſecrationem in Euchariſtia non exiſtit, ſed tantùm de eo, quod per conſecrationem mutatur, id eſt de pane & vino, quorum ſymbola negat Rabanus redire in priſtinam naturam, quam habuerant ante conſecrationem. Et hæc ſufficiant de hæreſi Stercoraniſtarum, quæ apud eruditos omnino fictitia videtur.

XVI. Stephanus Courcelles, Genevæ anno 1586. natus, emenſo ſtudiorum curriculo Theologiæ addictus: cum pluribi in Gallia tanquam Calvinianus miniſter falſa ſui ametignani dogmata docuiſſet, in Hollandiam ſe recipiens, defuncto Epiſcopo Theologiæ cathedram ſuſtinuit.

II. Stratiotici. Gnoſticorum ſecta in plures ramos diviſa, plura monſtra genuit, in quibus aliquid peculiare horrendum detegebatur. Propagati itaque ſunt ex Gnoſticorum ſecta Stratiotici: in quo autem peculiariter errarent ſupra Gnoſticos. non refert Epiphanius.

XVI. Substantialistæ. Vide *Flacciani* qui ex eo quod aſſererent peccatum originale eſſe ipſam ſubſtantiam hominis, vocati ſunt Subſtantiarii. Quam hæreſim renovarunt aliqui Lutherani, qui proindè etiam dicti ſunt *Subſtantiarii*.

XVI. Soistæ, Tales vocantur ab Hoſio illi, qui nulli certæ ſectæ ſunt addicti, qui ſcilicèt neque Lutherum, neque Calvinum ſequuntur, ſed quod ſibi arridet profi-

Digitized by Google

profitentur, & aſſerunt illum eſſe germanum Scripturæ ſenſum, quem unuſquiſque excogitat, & talem ſenſum verè eſſe à Spiritu ſancto, qui neminem vult perire. R. Quia ſi unuſquiſque haberet proprium ſpiritum deciſivum, & interpretativum ſenſus ſacræ Scripturæ, numquam poſſet Eccleſia eſſe certa de vero ſenſu Scripturæ: ſed in Republica benè ordinata lex debet eſſe certa, quod non ſequeretur in ſuppoſitione Suiſtarum, qui à ſchola Lutheri, Ochini, & Brentii ſunt propagati. Demum lex debet eſſe publica; ſed ſi ſpiritus revelans, & interpretativus eſſet privatus, jam lex non eſſet publica, & conſequenter Reſpublica Chriſtiana non fuiſſet benè ordinata a Chriſto. Deindè ſenſus Scripturarum non poteſt eſſe ſibi contrarius; alioquin non in doctrinam, ſed in ludibrium hominum Spiritus ſanctus fuiſſet locutus, quam blaſphemiam nemo audebit cogitare: ſi autem privatis cogitationibus tribuendus eſſet verus Scripturarum ſenſus, cum privatæ cogitationes ex hominum ignorantia contrariæ ſæpiſſimè inveniantur, manifeſtum eſt, quod in illis non potuit germanus Scripturæ ſenſus eſſe reconditus. Denique. R. ex 2. Petri 1. v. 20. *Hoc primùm intelligentes, quòd omnis prophetia Scripturæ propria interpretatione non fit. Non enim voluntate humana allata eſt aliquando prophetia: ſed Spiritu ſancto inſpirante locuti ſunt ſancti Dei homines*. Quærendus ergo eſt ſenſus, quem ſanctis Dei hominibus Spiritus ſanctus inſpiravit; alii verò contemnendi.

XVI. Svvenchfeldius. Innotuit anno 1529. Gaſpar Svvenchfeldius, nobilis Sileſius, qui doctrinam non vulgarem in ſcholis adeptus, ut majorem ſibi acquireret laudem, Lutherum maledictis cœpit impetere; nimis ad erudiendum vulgum ineptum eſſe dicens, ut qui omnia, ſecùndùm exteriorem quamdam ſpeciem, abuſuum genera tolleret, parùm interim Chriſti Eccleſiam confortaret. Hincque neutralis planè, & ſcepticus videri volebat, publicè ſubindè proteſtatus, ſe neque à Pontificiorum, aut Lutheri partibus ſtare, eo quòd ipſorum Eccleſiæ in multis, quæ doctrinam, cæremonias, totiuſque religionis conſtitutiones concernunt, ſibi contrariæ, nihil niſi carnalem ſpiritum ſequerentur. Non autem pendendum eſſe ex verbo externo, ejuſque prædicatione, ſed potiùs interiora ſpectandi, quæ Deus abſque medio inſtillat; ideoque magis meditationibus, & privatis contemplationibus ſtudendum eſſe, quàm audiendis concionibus, ac Sacramentis ſumendis. Ex Spond. ànn. 1529. Svvenchfeldii errores potiſſimi, ſunt ſequentes, in quibus tamen omnibus ſuſtinendis non conveniunt omnes Svvenchfeldiani, qui tàm in Germania, quàm in Helvetia abundant, ſed in profeſſione doctrinæ diviſi; Svvenchfeldiani enim Golgovienſes diſſident ab Uratislavienſibus, & iſti à Suidnicenſibus ſunt ſegregati.

1. Verba conſecrationis ſic eſt interpretatus: *Corpus meum eſt hoc*, transferens ſubjectum in prædicatum, ita ut facerent hunc ſenſum: Corpus meum eſt hic panis, vel cibus. R. illis omnibus rationibus, quibus tranſubſtantiationem in Sacramento Euchariſtiæ probavimus contra *Joannem Odcaſtelium, Berengarium, Calvinum, Lutherum, & Sacramentarios*.

2. Repudiabat omnem ſacram Scripturam, aſſerens non eſſe verbum Dei, & fidem ab ea non pendere. R. ex iis, quæ dicta ſunt contra *Albanenſes, & Ambroſianos*. Item ex ipſo motivo, quod adducit Svvenchfeldius ad reprobandam ſacram Scripturam; in tantùm enim reprobat verbum Dei ſcriptum, quia aſſerit, Deum ſolum audiendum eſſe, illiuſque vocem de cœlo expectandam, ſed Scriptura ſacra eſt Dei verbum, ſicut ſæpe in ſacro eloquio Deus profitetur, ſe locutum fuiſſe per os Sanctorum, quales fuerunt Prophetæ in lege veteri, & Apoſtoli in lege gratiæ: ergo accipienda eſt ſacra Scriptura: quapropter nos monet D. Paulus àd Theſſalon. 2. cap. 2. *Itaque fratres ſtate, & tenete traditiones, quas didiciſtis, ſivè per ſermonem, ſive per epiſtolam noſtram*. Videbitur fortaſſe argumentum hoc minùs opportunum, quia neganti Scripturæ ſacræ auctoritatem, non rectè probatur ex auctoritate ejuſdem Scripturæ, eam eſſe Dei verbum; quip-

Digitized by Google

pe vitioſi circuli ſpeciem habet. Tamen argumentum ſummi momenti eſt; quia Dei verbum docentis Eccleſiam, & ipſam regentis, ac proindè perpetuum & univerſale, ut eſt ipſa Eccleſia, nonniſi à mentis impote negabitur. Tollat è medio hæreticus Scripturas, & Traditiones (eadem quippè eſt ratio) & doceat, ubi nam ſit illud Dei verbum? Recurrendum ergo ad ejuſdem Scripturæ auctoritatem; neque per Dei verbum intelligi poteſt inſpiratio interna, ſicut vult Svvenchfeldius; exterùm numquam certi eſſemus de vero Dei verbo, quia in diſcernendis inſpirationibus ſæpè decipimur(vide, ſi placet opuſculum noſtrum inſcriptum *De diſcretione perfectionis*, in quo de hac materia diſſerimus) & cum ſæpè unus habeat inſpirationes alterius inſpirationibus contrarias, ſequeretur, Deum in ſuo ſermone ſibi contradicere, quando internæ inſpirationes, quas unuſquiſque habet, eſſent Dei verbum. Hinc ſequitur etiam, quòd ad hoc ut in religione Catholica ſit certa norma fidei, neceſſe eſt fidem pendere à ſacra Scriptura, tanquam à lege ſcripta, utpotè invariabili; quę veritas cum ipſis hæreticis fuerit optimè perſpecta, hinc factum eſt, ut omnes hæretici ad confirmanda ſua figmenta multùm elàboraverint, oſtenſuri eadem figmenta, ſcripto Dei verbo inniti, licet pro libito Dei verbum ſint interpretati, & ex erroneis interpretationibus, falſas deduxerint conſequentias; legitima enim Dei verbi interpretatio, & explanatio, illa ſola eſt, quam approbat Romana Eccleſia, & Romanus Pontifex. Quà de re vide, quæ dicta ſunt verbo *Bibliſtæ*, *& Joannes Vveſiphalus*. Sacræ Scripturæ libri ab Eccleſia recepti ſunt numero 72., quorum quadraginta quinque ſpectant ad Teſtamentum vetus, & viginti ſeptem novum Teſtamentum conſtituunt, Omnes præfati 72. libri dicuntur *Canonici* id eſt expreſſi in catalogo librorum ſacræ Scripturæ, ab approbantis Eccleſiæ auctoritate propoſito. Quot quot autem libri proferuntur qui in dicto Catalogo non ſunt expreſſi vocantur *Apocriphi*: id eſt occulti, utpote ab obſcura origine procedentes, & ab auctore incerto compoſiti, vel ſuppoſiti. Ex præfatis 72. libris, alii ſunt *Protocanonici*, id eſt qui pro verbo Dei ſcripto ſemper fuerunt recepti; alii ſunt *Deuterocanonici*, qui progreſſu temporis inter Divinos libros fuerunt ab univerſali Eccleſia recenſiti; licèt enim ſemper fuerint ut Divini, majorum traditione recepti; non tamen ubique ut tales habebantur, neque legitima traditio ejuſmodi fuerat ubique ſufficienter probata, ſive legali auctoritate propoſita. Cum ad reprobandos hæreticos fortius argumentum deducatur ex Scriptura in ſenſu ab Eccleſia accepto explanata, & viciſſim hæretici ad ſuas probandas hæreſes Scriptura potiùs abutantur, quàm utantur; congruum cenſui hic advertere, quòd ſola editio ſacræ Scripturæ Latina, *Vulgata* dicta, eſt authentica nobis; neque enim aliud hucuſque docuit expreſſe Eccleſia, quæ hanc legendam proponit. Non me latet quot & quanta pro Hæbraicis, & Græcis exemplaribus producantur; tamen ea erunt opportuna, ut proponantur Eccleſiæ Judicio; non ut quiſque ſibi decernendi arroget auctoritatem. *Vulgata*, ergo illa, jam à pluribus ſeculis in Eccleſia recepta, Concilii Tridentini decreto noviſſimè confirmata, auctoritate legitima Eccleſiæ conformis judicata eſt cum ſuo originali textu. Originales textus, ſivè primævi codices veteris Teſtamenti, omnes Hæbraico idiomate fuerunt expreſſi, ſi excipias libros *Tobiæ*, *Judith*, *Eſdræ*, *Danielis*, qui primitùs apparuerunt lingua Chaldaica, & ſecundo Machabæorum libro, qui ſcriptus primò fuit lingua Græcâ. Originales verò novi Teſtamentri primò fuerunt linguâ Græcâ conſcripti, excepto Evangelio ſecundùm Mathæum, & Epiſtola D. Pauli ad Hebræos, qui duo libri primò ſcripti fuerunt lingua Hebraica. Liber vero Evangelii ſecundùm Marcum, primò ſcriptus communiter cenſetur lingua Latina. Libri ſacræ Scripturæ àlii ſunt *Legales*, quia ſpectant ad legem Divinam, alii *Hiſtorici*, alii *Sapientiales*, quia veram exprimunt ſapientiam, alii *Prophetici*.

Catalogus Auctorum, qui ſcripſerunt libros veteris Teſtamenti.

MOYSES primus inter omnes Scriptores, qui fuerunt ab Orbe condito, ſcripſit *Pentateuchum*, ſive quinque libros ſequentes. Geneſis Exodi. Levitici. Numeri. Deuteronomii. Etiam librum Job, qui propè Moyſis tempora vixit, ſcripſiſſe creditur. Joſue librum ſcripſit, qui à ſuo nomine liber Joſue nuncupatur. Samuel Propheta ſcripſit duos libros, Judicum unum, alterum Ruth. Item librum primum Regum. Gad, & Nathan Prophetæ, Davidis ſecretarii, ſcripſerunt librum ſecundum. Tertium verò librum Regum, ſicut etiam quartum ſcriptum fuiſſe partim ab Iſaia, partim à Jeremia, & partim ab Eſdra communis eſt opinio. David Rex potiorem Pſalterii partem cecinit. Librum primum Paralipomenon ab Eſdra fuiſſe conſcriptum ſicut etiam librum ſecundum probabilitèr opinantur clariſſimi Auctores, quos recenſet Cornelius à Lapide in argumento ad Comment. ad præfatos libros: quæ tamen in ſecundo libro Paralipomenon de Salomone narrantur, probabile eſt ab Addone & Achia Prophetis fuiſſe conſcripta. Salomon ſcripſit libros Proverbiorum, Eccleſiaſtes, Canticorum, & Sapientiæ, quamvis hic ultimus ex ſententiis Salomonis magis videatur congeſtus. Joachimus magnus Sacerdos librum Judith exaravit. Tobias Tobiæ filius auctor eſt libri à ſuo nomine nuncupati. Mardochæus ſcripſit librum Eſther. Jeſus filius Sirach auctor eſt libri Eccleſiaſtici. Joannes Hircanus, Simonis filius, ſcripſit duos libros Machabæorum. Eſdras auctor eſt duorum librorum, qui Eſdræ nomen præferunt. Accedunt opera Prophetarum nempe Jonas, Joel, Oſeas, Amos, Iſaias, Abdias Micheas, Nahum, Jeremias, Baruch Propheta Jeremiæ Secretarius, Habacuc, Sophonias, Daniel, Ezechiel, Aggæus, Zacharias Malachias.

Auctores novi Teſtamenti.

S. MATTHÆUS ſcripſit Evangelium. S. Marcus etiam Evangelii ſcriptor fuit. S. Petrus duas ſcripſit Epiſtolas. S. Lucas ſcripſit Evangelium, & Actus Apoſtolorum. S. Paulus quatuordecim Epiſtolas. S. Jacobus minor Epiſtolam unam. S. Judas Epiſtolam unam. S. Joannes Evangelium, Epiſtolas tres, & Apocalypſim. His pro ſacrorum Librorum notitia prænotatis, jam ad Svvenchfeldium redeamus, qui.

3. Docuit fidem accomodandam non eſſe ad Scripturam, ſed Scripturam ad fidem. R. Nam ſi Scriptura deberet accomodari fidei, jam patet, quòd una tantùm non eſſet vera fides, quæ tamen una tantùm vera eſſe poteſt, ſicut probavimus in præparatione ad opus.

4. Chriſtum corpus ſuum de cœlo attuliſſe. R. verbo *Albanenſes*.

5. Humanam Chriſti naturam non eſſe creaturam Dei, ſed Spiritus ſancti genituram, & quaſi quid medium inter Creatorem Deum, & creaturam hominem. R. Nam omne ens, quod non eſt à ſe, neceſſariò eſt ab alio, ſcilicet à Deo, & conſequenter eſt creatura Dei: neque datur quid medium inter hoc, quod eſt eſſe Creatorem, vel creaturam. Item omnia opera Dei ad extrà, ſunt verè opera Dei, & conſequènter opera totius ſanctiſſimæ Trinitatis: ex quo ſequitur dici non poſſe humanam Chriſti naturam eſſe genituram Spiritus ſancti, ſed dici debet eſſe opus Dei.

6. Humanitatem Chriſti poſt aſcenſionem omninò converſam eſſe in Deum. R. verbo *Antipapi*. Tum quia ſi humanitas Chriſti converſa eſſet in Deum, vel converſa eſſet in alium Deum ab illo, qui de facto eſt, vel converſa eſſet in illum, qui de facto eſt: non primum, quia implicant plures dii: non ſecundum, quia Deus fuiſſet mutationi obnoxius, quod dicere non minùs eſt abſurdum, quàm primum, & idem eſt ac negare Deum.

7. Chriſti corpus eſſe quidem præſens in Euchariſtia, ſed eſſe ipſam Dei eſſen-

eſſentiam. R. ex iis, quæ dicta ſunt ad ſextum. Tum quia eſt imperceptibile, quomodò corpus poſſit tranſire in eſſentiam Divinam. Tum quia tam diſtat corpus ab eſſentia ſpirituali Dei, quàm diſtet finitum ab infinito, illud autem in hoc converti non poteſt, ergo impoſſibile eſt corpus Chriſti eſſe ipſam Dei eſſentiam, ac conſequenter eſſe præſens in Euchariſtia, tanquàm eſſentia Divina. Adde, quòd præſentia in Euchariſtia importat limitationem; cum per conſecrationem incipiat ibi eſſe, ubi priùs non erat. Eſſentia autem Divina præſens ubique neceſſariò eſt, utpote immenſa. Aliud eſt ergo eſſe ibi Chriſti corpus, aliud eſſe eſſentiam Dei.

8. Quemlibet hominem eadem juſtitia, ſapientia, charitate, aliiſque omnibus virtutibus, quæ in Deo eſſentialiter ſunt, præditum eſſe, & hac de cauſa hominem eſſe eſſentialiter Deum. R. Nam quæ eſſentialiter in Deo ſunt, Deus ſunt: ergo homo non poteſt eſſe juſtus, & ſapiens, juſtitia, aut ſapientia, quæ Deus eſt; cæterùm homo eſſet infinitè juſtus, infinitè ſapiens, quod, quam falſum ſit, ſatis ex noſtra parvitate, & ignorantia conſtat. Cogitatio illa adeò ſtulta eſt, ut ultra impugnari non debeat. Vide tamen quæ dicta ſunt, contra Juſtificatorios de juſtitia, qua homines juſti ſunt, inhærente, accidentali, & non intrinſecùs imputata.

III. Symmachiani. Vide *Patricianos*.

III. Symmachiani alii. Diverſi ſunt iſti à Patricianis, & à quodam Symmacho, qui ex Samaritâ factus eſt Judæus, ex Judæo Chriſtianus, & ex Chriſtiano Ebionita, emerſerunt circa initium ſeculi tertii. Erat Symmachus inter Samaritas ex numero ſapientum, cum tamen intèr eos principatum obtinere non potuiſſet; dignitatum cupidus ab iiſdem receſſit; quæ refert Euſebius lib. 6. Plura ſcripſit interpres factus ſacræ Scripturæ, & ut novitate doctrinæ auram acquireret.

1. Docuit, Chriſtum de Joſeph, & Mariæ concubitu natum, eſſe purum hominem. R. verbo *Carpocras*, *Cerinthus*.

2. Legem ritu Judaico eſſe ſervandam. R. verbo *Cerinthus*.

XVI. Syncretizantes, ſunt ex ſecunda ſecta Confeſſioniſtarum: adhærent confeſſioni Auguſtanæ. Suadent omnibus, ut ſi in materia fidei convenire nequeunt, pacem ſimulent, ut ſic ſaltem apparenter uniti, veram Eccleſiam Romanam unanimiter deſtruere intendant, & cogantur pro viribus oppugnare. Ex Staphilo in Libro de Lutherana concordia.

XVI. Synodici. Tales vocantur ab Edero illi, qui prodierunt anno 1565. dicentes, impoſſibile eſſe concordiam fidei ſtabilire in rebus religionis, niſi prius inveniatur aliqua credendi ratio, in qua omnes conveniant; undè ad hunc finem quotidiè Synodos, colloquia, & conventicula faciunt, novam credendi formam, in qua omnes convenire poſſint, quærentes, & nuſquam invenientes.

IV. Syrus, genere Alexandrinus, profeſſione Medicus, contra Neſtorium calamum acuit; ſed poſtmodum in vera fide perplexus, Timotheanum dogma fovere cœpit: deindè à Chalcedonenſis Concilii doctrina recedens, negavit in Chriſto duas eſſe naturas, humanam ſcilicet, & Divinam. Ex Gennadio.

II. Synereos. Vide *Præpones*.

Tacen-

Digitized by Google

T

XVI. TACENTE. Vide *Silentiari.*

II. TALMUDISTÆ nuncupantur, qui doctrinam profitentur, quæ in libro Talmud continentur. Eſt autem Talmud liber à Rabbinis ſomniatus & compoſitus, ſæpe auctus & refectus, continens leges civiles, & œconomicàs nationis Judaicæ. Nomen vero *Talmud*, idem valet, ac *Doctrinali*, ex eo quod omnem Judæorum doctrinam complectitur. Pura litera Talmud, *Miſchna* dicitur: Gloſſa ſuper literam *Guemara*, quod nomen idem ſonat ac perfectio, complementum, ſive augumentum. Semper magni fecerunt Hebræi librum Talmud, aliquando etiam ſacræ Scripturæ præferentes, licet pluribus ſit traditionibus ſomniatis, & fabulis ridiculis refertus, cujuſmodi eſt, quod in dicto libro legitur, Deum ſcilicet quotidiè per tres horas legem Judaicam legere. Damnatus fuit præfatus liber à Gregorio IX. ab Innocentio IV., Julio III., & Paolo IV. Tam ab Hebræis in Babylionia reſidentibus, quam ab Hebræis in Jeroſolyma commorántibus facta eſt traditionum Judaicarum collectio; quapropter duo libri Talmudici proferuntur, quorum unus *Talmud Babylonicus*, alter *Talmud Jeruſalem* nuncupatur. ab urbe ſcilicet, in qua præfati libri conſcripti fuerunt, nomine deſumpto. Quamvis aliqua quæ in Talmud continentur, vera eſſe poſſint, multa tamen ibidem reperiuntur, quæ ſunt hyperbolica, falſa, erronea, & à Rabbinis conficta. Liber Talmud primo compilatus fuit à *Rabbi Juda Habbadoſh*. anno poſt Chriſtum natum 188., & hanc compilationem *Miſchna* Judæi vocant. An. 469. ſive ut aliis placet 230. *Rabbi Johanan* novam collectionem fecit diſciplinæ Judaicæ, quam multi putant primam *Miſchnæ* literam, & hæc collectio vocatur *Talmud Jeruſalem*. Anno vero 476. *Rabbi Aſe*, & *Rabbi Hammai*, alteram collectionem in urbe Babylonis fecerunt, quæ *Talmud Babylonis* nuncupatur. Quæ utilia ex Talmud eruditis hominibus putari poſſint; excerpſit Bernardus Lamy in Apparatu Biblico, a cap. 4. libri 1. Potiores errores, qui in Talmud reperiuntur, ſunt ſequentes.

1. Deum ante mundi creationem ſe ſe in variis mundi conſtruendis exercuiſſe, quos paulo poſt deſtruebat, ac rurſus inſtaurabat, quo ad uſque didicit mundum hunc, qui nunc exiſtit, ædificare.

2. Deum tres primas diei horas in legenda lege Moſaica inſumere.

3. Deum primo novæ lunæ Septembris die univerſum orbem perluſtrare, decem vero ſequentibus ejuſdem lunæ diebus, applicare ſe ad ſcribendos juſtos in libro vitæ, malos in libro mortis.

4. Deum ſingulis diebus genuflexum orare.

5. Deum ſtatutis temporibus in occulto loco plangere deſtructionem per miſſam Templi, & captivitatem populi, & quotieſcunque calamitarum populi Judaici recordatur, duas lacrymas in Oceeanum fundere, & utraque manu pectus ſuum tundere.

6. Deum Populo Judaico expiationis præcepiſſe ſacrificium, ſingulis noviluniis faciendum, ad expiandum malum, quod fecit, cum lumen a luna ereptum Soli dedit,

7. Deum poſtremis tribus diei horis ad relaxandum animum, cum piſce *Leviathan* appellato, ludere,

8. Deum creaſſe elementum ignis die Sabbati.

9. Angelum Gabrielem gravi ſcelere ſe coinquinaſſe, ad cujus ultionem flagello igneo cædi Deus juſſit.

10. De Adam, & Noe impura, & impudica probra leguntur.

11. Jobum nunquam extitiſſe, & quæ de ipſo leguntur, conficta fuiſſe.

Digitized by Google

12. Davidem adulterio, & cæde perpetratâ, nullius criminis reum extiſſe.

13. Multa complectitur liber Talmud pudicitiæ, & honeſtati matrimonii repugnantia.

14. Graviores pœnas ab illis repetendas, qui Scribis quam qui Moyſi contradicunt.

15. Falſos teſtes damnato reo, liberos dimittendos eſſe.

16. Illum, qui plurium judicio morti damnatur, interficiendum: ubi autem omnium vota in ejus necem conſenſerint, abſolvendum.

17. Rem amiſſam non reſtituendam domino ab illo, qui invenerit, ſi dominus ſpem amiſerit illam rem inveniendi.

18. Judæos teneri ter in die Chriſtianos exectari, ter ſimiliter Sacerdotes Judæos hoc facere debere in Synagoga, precaturi à Deo exterminationem Principum, & ſubditorum Chriſtianorum.

19. Licere Judæis bona Chriſtianorum acquirere dolo, vi, fœnore, furto.

20. Deum jubere, ut Judæi Chriſtianos tractent tamquam beſtias, occidant ſi poſſint.

21. Eccleſias Chriſtianorum eſſe domicilia perditionis, ac idolatriæ.

22. Sacra Evangelia iniquitatem revelatam appellat.

23. Docet tranſmigrationem animarum ab uno corpore in aliud, ea conditione ut ſi anima peccet in primo, dimittatur in ſecundum: ſi peccet in ſecundo, dimittatur in tertium: ſi peccet in tertio, detrudatur in inferno.

24. Quemcumque die Sabbati ter cibum ſumentem ſalvum eſſe.

25. Nihil pari numero edendum, omnia impari, quoniam, inquiunt Talmudici, Deus impare numero gaudet.

26. Si quis converſus ad meridiem precetur, ſapientiam adepturum: ſin autem ad ſeptentrionem, divitias obtenturum.

27. Nihil unquam ex Talmud diſcere poſſe illum, qui tranſierit ſub camelo, vel inter duas fœminas.

28. Deum abnegare, qui præcepta Talmud improbat.

Iſtæ, & conſimiles veſaniæ in libro Talmud continentur, ex quibus Lector de libro adeo à Judæis commendato, quem ſenſum concipere debeat, facile cognoſcet. Conſule Petrum Galatinum lib. de Arcanis Catholicæ veritatis, contra obſtinatiſſimam Judeorum noſtræ tempeſtatis perfidiam, ubi falſam doctrinam, quæ in libro Talmud continetur, explodit.

XII. Tandemus, ſive Tanchelinus. Emerſit hic nebulo Antuerpiæ circa annum 1126. contra quem, ut ejus extirparetur zizania, multum defatigavit cum ſuis Clericis S. Norbertus. Incedebat ſuperbo amictus habitu Tandemus, trium milium hominum comitatu ſemper circumſtipatus, omnibus terrorem incutiens Verbis perſuaſibilibus cum eſſet ſatis eloquens, ſumptuoſis conviviis, homines ad ſui ſequelam alliciens, in obſiſtentes cædibus inſæviebat, In tanto honore à ſuis habitus, ut aquam, in qua corpus ſuum lavaſſet, biberent, & tanquam reliquiam aſportarent. Inter navigandum a quodam Presbytero in cerebro percuſſus, occubuit. Fuit Sacramentariorum hæreticorum præcurſor, & Chriſtianæ religionis infenſimus hoſtis. Ex Baronio.

1. Dicebat, ſumptionem Corporis Chriſti nihil prodeſſe ad ſalutem. R. verbo *Adelphius*, *Armeni*.

2. Miniſterium, Epiſcoporum & Sacerdotium nihil eſſe blaterabat. R. Quia Chriſtus inſtituit Sacramentum Ordinis, de quo mentionem faciunt antiquiſſima Concilia, velut Carthaginenſe quartum, celebratum anno 398. De inſtitutione hujus Sacramenti, per quod confertur gratia, loquitur Apoſtolus prima ad Timoth. c. 4. *Noli negligere gratiam, quæ in te eſt, quæ data eſt tibi per prophetiam, cum impoſitione manuum presbyterii*, Item Ep. 2. ad Timoth. c. 1. *Admoneo te, ut reſuſcites gratiam Dei, quæ eſt in te per impoſitionem manuum, mearum.* Ex quibus textibus conſtat, quanti ſit faciendum miniſterium Sacerdotum, quandoquidem per ordinem Sacerdotalem acquiritur gratia, Præterquam quod initiatus charactere Sacerdotali, habet conſpicuam dignitatem, & ſummam auctoritatem in Eccleſia, nempe dimitendi

Digitized by Google

tendi peccata, conficiendi Corpus Chriſti, & plura alia peragendi, quæ populo Chriſtiano ſunt proficua. Hinc eſt, quod non modo inferiores laici, ſed etiam dignitate conſpicui viri, imò & Principes ſummam venerationem ſemper profeſſi ſunt, cuicumque inſignito charactere Sacerdotali, & eò magis venerabundi fuerunt miniſterii Epiſcopalis, agroſcentes in Epiſcopis dignitatem Apoſtolicam. Siquidem Epiſcopi ſucceſſores ſunt Apoſtolorum, ſuperiores dignitate Presbyteris, ſuo charactere judices Sacerdotum, in quibus ſolis fuit ſemper poteſtas conſecrandi Sacerdotes, repræſentantes Chriſtum ſecundum majorem perfectionem, dicti ſpecialiter Eccleſiæ ſponſi.

3. Rem ſpiritualem eſſe dicebat ſivè virgines, ſive mulieres violare. R. verbo *Florinus*. Tum quia peccata carnalia Deus expreſſè prohibet: contra fornicarios pœnas ſtatuit etiam in lege veteri. Nihil inſuper magis contrarium ſpiritui, & elevationi mentis ad Deum, quam opera carnis. Undè adversùs ſpiritum caro concupiſcit, ut monet Apoſtolus, & omnes experimur. Quid ergo inſipientius, quàm violationes corporum, ſpiritualem rem nominare? Tandem violatio eſt actus injuſtitiæ, quæ ſpiritualium operum inimica eſt.

IV. Tharsenses. Meletiani Antiochiæ, ut pollerent multitudine, conjunxerunt ſe hæreticis Tharſenſibus, qui iidem fuerunt, ac Semiariani, ſic dicti a Silvano Tharſenſi eorundem Epiſcopo. Ex Sozom. lib. 6. cap. 4.

II. Tatianistæ. Vide *Encratitæ*.

XIII. Templarii. Utrum Templarii ſint inter hæreticos numerandi, an non, meum non eſt hic diſcutere. Rem paritèr indeciſam relinquunt Prateolus, Gaulterius in catalogo hæreticorum, & idem præſtant ferè omnes Auctores, qui Templariorum hiſtoriam conſcripſerunt. Certum eſt à Clemente V. in Concilio Viennenſi damnatos fuiſſe Templarios, propter crimina, quæ illis fuerunt objecta, quæ, accuſati, evacuare non potuerunt, licet plures Templarii hujuſmodi criminum ſe aliquando reos fuiſſe conſtantiſſimè negaverint. Hic ſolùm referam crimina, quæ Templariis fuerunt objecta, quæ ex inſtructione traſmiſſa à Pontifice ad Inquiſitores fidei collegi, juxta quam inſtructionem Templarii examinari debebant, ut ad quæque objecta reſponderent, an de facto objectorum ſcelerum ſe complices vel confiterentur, vel negarent. Circa annum 1118. initium habuit Ordo Militaris Templariorum, cum Hugo de Paganis, vir nobilis, unà cum octo aliis ſociis ſe Deo vovit, inſtar Canonicorum Regularium vitam ducturus, propè Templum Jeroſolymis, paratus arma ſumere, & vitam exponere pro defenſione illorum qui ad loca Sacra peregrinarentur: ex quo Milites Templi, præfati novem illuſtres viri, unà cum ſuis ſucceſſoribus ſunt nuncupati, qui vitam ex eleemoſynis ſponte oblatis ſuſtentabant. Creſcente interim Confratrum Templariorum numero, creverunt etiam penè in immenſum eleemoſynæ ipſis à Regibus, & Pontentioribus oblatæ; & per univerſam Europam dilatatus eſt Templariorum Ordo, cui adſcripti ad plures annos devote vixerunt, & pro defenſione Terræ ſanctæ ſæpe viriliter contra Saracenos pugnarunt. Sed inter divitiarum abundantiam refrigeſcente devotionis ſpiritu, paulatim Templarii deficientes, non modò in vitia, ſed etiam in hæreſim declinaſſe, referunt Hiſtorici. Res delata ad Principes & àd Summum Pontificem, qui cum vix credere valuiſſet, Religioſos equites potuiſſe tot ſceleribus ſe contaminare, in quibus immerſos vivere clamabant Templariorum accuſatores, ut in re tanti momenti omni cum cautelâ procederet Pontifex, literas dedit ad locorum Ordinarios, ut captis Templariis diligenter inquirerent, an vere in ſequentibus articulis, ſicuti delatum erat ab accuſatoribus, defeciſſent.

1. An Templarii cooptati in Ordinem, Deum, & Chriſtum abjurarent.

2. An crederent Ordinis Magiſtrum poſſe pœnitentiæ Sacramentum, licet in nullo Ordine conſtitutum, miniſtrare.

3. An Chriſtum pro redimendo genere humano paſſum fuiſſe negarent.

4. An edocerentur, poſſe inter ſe luxurioſe commiſceri.

Digitized by Google

5. An conſpuerent Crucem, & imaginem Chriſti.

6. An quoddam ſimulacrum Divina veneratione colerent.

De præfatis ſceleribus convictos fuiſſe Templarios, ſunt qui aſſerant, quapropter Templariorum Ordo ſuppreſſus fuit, pluribus ex illo Ordine, ſicut decebat hæreticos & facinoroſos, condignis ſuppliciis affectis Vide Spondanum ab anno 1270. uſque ad 1313. Alii illos defendunt, videndi apud Franciſcum Menneniùm Symbol., & origin. Ordin. Militar. pag. 75., qui & ad calcem operis Templariorum Regulam, & inſtituta edidit. De illis etiam, & judicio in ipſos lato diſſerit Aubertus Miræus in ſimili opuſculo, cap. 4. & 5.

V. Tepidi. Tepidos Gaulterius eoſdem eſſe credit, ac *Pacificatores*.

II. Terebinthus. Vide *Buddas*.

XII. Terricus. Vide *Populicani*.

III. Tertullianus, natione Afer, patriâ Carthaginenſis, patre Centurione Proconſulari natus circa finem ſecundi ſeculi, cum omnium ſcientiarum evaſiſſet peritiſſimus, & inter Latinos diſertiſſimus, propter eminentem ſcientiam, quam ſibi ex aviditate ſciendi comparaverat, cœpit clarere inter Doctores ſui ævi, ineunte ſeculo tertio. Penè innumeræ fuerunt Tertulliani lucubrationes, quibus à juventute inſudavit; quapropter adhuc juvenis librum ſcripſit *De moleſtiis nuptiarum*, quas, factus uxoratus in juventute, cum adhuc eſſet Gentilis, mature nimis expertus fuerat. Vera diſcendi deſiderio magis ac magis fervens, ab idololatria ad religionem Catholicam tranſitum fecit, & ſtatim operibus ſuis hæreticos cœpit impugnare, promulgato inſigni opere contra eoſdem, inſcripto *De Præſcriptione*. Furente interim ſub Severo Imperatore perſecutione in Chiſtianos, Romam ſe contulit, ubi ſcripſit pro Chriſtianis apologiam ad Magiſtratùs Romanos; & hinc Carthaginem reverſus, cum Scapula Proconſul eſſet in Africa, ubi etiam perſecutionem excitaverat contra Chriſtianos, ad eumdem declamatorium, potiùs quam ſupplicem libellum direxit, quo violentos Scapulæ impetus ſiſteret. Anno 209. ſcripſit adversùs alios hæreticos, nempe Marcionem, Valentinum, & adverſus Judæos. Duro erat Tertullianus genio, & auſtero animo, vitæque Chiſtianæ profeſſionem in ſeveritate, atque auſteritate nimiâ ſitam eſſe credebat; hinc factum eſt, ut male acciperet dulcedinem, quâ Zephirinus Pontifex adulteros benignè ad pœnitentiam receperat, quos Tertullianus, utpotè animo, indole, & genio auſterior, duriùs voluiſſet ab Eccleſiâ, quæ ceterum eſt pia mater acceptos. Interim cum Proclo Montani diſcipulo amicitiâ initâ, facilè fuit ab hoc hæretico Tertullianum decipi. Docebat enim Proclus diſcipulos ſuos in jejuniis, continentiâ, aliiſque pœnalitatibus vitam inſtituere, qui rigidior vivendi modus, cum magis eſſet conformis auſteriori Tertulliani genio, hinc factum eſt, ut Proclo hæretico Tertullianus adhæreret, & à verâ Eccleſiâ recederet. Sentiunt alii Tertullianum à fide defeciſſe, eo quod Carthaginenſem Epiſcopatum, cui inhiabat, non obtinuerit. S. Hieronymus verò in Catal. Scriptor. Eccleſiaſticor. ait, ad Montani hęreſim proptereà defeciſſe, quia Romæ malè habitus fuerat. Quidquid ſi de causâ prævaricationis Tertulliani, certum eſt Proclo hæretico adhæſiſſe; quapropter Zephyrinus Papa in omnes Procli defenſores, & potiſſimum in Tertullianum anathema dixit. Quare magis ac magis in Catholicos excandeſcens Tertullianus, plura in eoſdem ſcripſit, pro quorum defenſione, cum ſanioris eſſet mentis, adeò felicitèr calamum acuerat. Sed cum Cataphrygarum ſecta cui adhærebat Tertullianus, ei non ampilùs arrideret, a Cataphrygibus ſe disjunxit, & ſuos habuiſectatores, Tertullianiſtas nominatos: Vixit ad ætatem decrepitam, & potiſſimùm docuit.

1. Animas per traducem propagari, ſcilicèt animam filii propagari ab anima patris, quemadmodum corpus à corpore propagatur. Fatendum eſt, Tertulliani tempore non in eam claritatem creviſſe doctrinam de origine animæ, ut veritas fuerit definita; undè multi ex antiquis Patribus dubitarunt, an humani ſeminis virtute generaretur. Cura prior

Ec-

Eccleſiæ fuit reprobare Platonicos, quorum errorem ſuſtinuit Origenes, exiſtimantes de numero ſubſtantiarum ſeparatarum animas eſſe, & in opera informanda deſcendere. Sed nunc, cum jam placuerit Spiritui ſancto illuminare Eccleſiam, doctrtna Tertulliani. R. ex pluribus Conciliis, utpotè Lateranenſi, celebrato anno 563., & aliis, in quibus definitum eſt animam rationalem creari immediatè à Deo, quam veritatem evidentèr evincunt verba Geneſis, cap. 2. *Formavit igitur Deus hominem de limo terræ, & inſpiravit in faciem ejus ſpiraculum vitæ, & factus eſt homo in animam viventem*. Tum quia ſi anima rationalis propagaretur per traducem, ejuſdem eſſet conditionis cum anima cujuſcumque viliſſimi bruti. Tum quia imperceptibile eſt, quomodò anima, quæ eſt ſpiritualis, poſſit animam generàre. Demum quidquid generatur, corrumpitur, anima non eſt corruptioni ſubjecta, ergo neque poteſt generari.

2. Docuit, malas animas converti in dœmones. R. ex verbis Matthæi, cap. 25. *Diſcedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus eſt diabolo, & angelis ejus*. Ex his verbis conſtat, Deum paraſſe ignem diabolo, & cæteris ſpiritibus deſertoribus, ad quem mittit animas hominum ibidem puniendas: ergo malæ animæ non convertuntur in dœmones, cum in præfato textu Deus diſtinguat inter homines reprobos, & dœmones. Tum quia malæ animæ reſurgent in proprio corpore, dœmones autem reſurgere nequeunt in corpore, quod numquam habuerunt. Hic error etiam ex Platonicorum ſchola proceſſit, ut patet in eorum libris, eſtque præcedentis ſequela.

3. Secundas nuptias contra Apoſtolicam doctrinam, tanquam ſtupra damnavit, hac de re promulgato libro de Monogamia. R. ex verbis Apoſtoli, qui in epiſtola ad Titum, pro remedio imbecillitatis humanæ, permittit viduis tranſire ad alias nuptias, ut præfatam epiſtolam legenti patet. Tum quia conjux mortuo alio conjuge æquè liber eſt, ac eſſet liber, antequam nuberet: ergo iterum in ſua eſt voluntate, & libertate, ſi velit ad ſecundas nuptias tranſire.

4. Negavit Chriſtianum hominem poſſe fide ſalva militem agere. R. Nam militia non eſt contra inſtitutum Chriſtianorum, & ſcimus ſanctiſſimos viros etiam militaſſe. Deinde Chriſtiana lex non deſtruit jura naturæ, ex quorum præſcripto licet bella gerere, quæ ſine militibus fieri utique non poſſunt.

Plures hæretici, ut ſua probarent figmenta, conati ſunt Tertulliani ſcripta pluribus in locis perperam accipere, & diſtorquere in pravum ſenſum: ſic Calviniſtæ ex quadam Tertulliani ſententia, probare nituntur eundem ſenſiſſe in Calviniano ſenſu, circa Sacramentum Euchariſtiæ: ſed ab his, & aliis calumniis Tertullianum vindicatum, videre eſt in Natali Alexandro, ſeculo tertio. Vide etiam Cerdæ commentaria in eundem Tertullianum.

VI. Tetraditæ. Aſpis ſecundus fuit Severus, cujus ſectatores ab Epiſcopis Severianis diverſa nomina ſortiti ſunt: inter quos numerantur *Tetraditæ*, à Tetradio Severiano nuncupati. Ex Niceph. cap. 49.

XV. Thaboritæ. Joannes de Ziſcha, Joannis Huſſi erroribus infectus, Thaboritarum dux fuit. Dicti ſunt autem Thaboritæ à Monte quodam, quem Ziſcha occupavit in Bohemia, mœnibus cinxit, ibidemque finxit, quaſi in Monte Thabor ſe Chriſti transfigurationem vidiſſe, & veræ fidei veritatem accepiſſe. Ziſcha Monoculus, poſtmodùm omnino cœcus, emerſit ſub Sigiſmundo Imperatore, currente ſeculo decimo quinto, communiter deceſſiſſe creditur anno 1424. Creverat in aulâ Sigiſmundi, poſtmodùm Imperialis exercitus Dux conſtitutus, cum plures retuliſſet victorias, factum eſt, ut Bohemi tanquam Angelum de cœlo miſſum venerarentur; quare ipſe in ſuperbiam elatus, ſe Huſſitarum in Bohemia coriphæum conſtituit, & factus Chriſtianæ religionis infenſiſſimus hoſtis, Monaſteria incendiis devaſtans, ſacras Imagines diſſipavit, neque aliam imaginem retinuerunt Thaboritæ, niſi imaginem Angeli, qui calicem in manu tenebat, ſuper Civitatis portam conſtitutam, ut innuerent

rent ſe cum Bohemis, ſivè Calixtinis communionem ſub utraque ſpecie ut neceſſariam amplecti, & imaginem Ziſchæ, quem penè ut numen venerabantur. Tandem Ziſcha peſte deceſſit, cum ex cute ſua præcepiſſet tympanum bellicum conſtrui, ad cujus ſonitum hoſtes quàm primo fugandos aſſerebat. Mortuo Ziſcha, Thaboritæ in factiones diſperſi, tandem à ſacra expeditione fuerunt exterminati. Thaboritarum errores verbo *Huſſitæ* reprobantur. Conſule Æneam Sylvium in Hiſt. Bohem.

I. Thebutes, unus fuit ex primariis hæreticis, qui ſciſſionem in Eccleſia fecerunt, prout refert Egeſippus, de quo etiam mentionèm facit Euſebius Cæſarienſis in ſua hiſtoria Eccleſiaſtica lib. 4. cap. 18. Cum ægrè ferret, ſe ad Epiſcopatum non eſſe promotum, circa annum 60. ab Eccleſia ſe ſegregavit: quales autem errores introduxerit, compertum non habemus, ſicut & incertum, an ſectatores habuerit. Aliqui aſſerunt Simoni mago, & Menandro adhæſiſſe *& Cleobium Dositheum, Gotrhæum* ſectatores habuiſſe.

II. Thebulis. Martirio coronato Simeone, anno 109. Jeroſolymorum Epiſcopo, in ejus locum ſuffectus eſt Juſtus, rejecto Thebulæ quondam Judæo, qui repulſæ impatiens, Eccleſiam Jeroſolymitanam erroris labe inficere exorſus eſt: quos autem errores docuerit, non refert Egeſippus, à quo Euſebius hanc deſumpſit narrationem. Vixit initio ſecundi ſeculi. Ex Euſebio in Chronic.

VI. Themistiani. Graſſante in Oriente anno 519. corruptibilium, & incorruptibilium factione, Timotheus Alexandrinus Epiſcopus, Severi opinioni de corruptibilitate adhærens, Themiſtium ejuſdem Eccleſiæ Diaconum in ſuam opinionem trahere contendit: ſed renuente Themiſtio, qui incorruptibilium factioni adhærebat, Timothei Epiſcopi corruptibilium fautoris à communione ſeceſſit cum pluribus, qui in Ægypto Themiſtiani ſunt nuncupati. Vide verbo *Julianus Alicarnaſſeus. Corruptibiles, Incorruptibiles*. Ex Leontio de Sectis act. 5.

III. Theocatagnostæ. Dicti fuerunt Theocatagnoſtæ, etiam *Blaſphemi, & Contumelioſi*, eo quòd Deum ipſum auderent arguere, quaſi quædam facta peccaminoſa commiſiſſet. Similiter in Sanctos procaces, imò & in ſacris litteris plura à rectis moribus diſſona contineri blaſphemabant. Agit de his hæreticis Sanderus, hæreſi 124.

IX. Theoctistus, profeſſione Eremita in multos impegit errores, ſed à Theodoro Studita ſæpius admonitus, ad pœnitentiam ductus, ſuas tandem retractavit erroneas opiniones, ſicut ex epiſtola Theodori ad Theoctiſtum colligitur. Ex Spond. in Epitom.

1. Aſſerebat beatiſſimam Virginem non ex viro & fœmina genitam fuiſſe, ſed ante ſecula extitiſſe. R. ex ſacris paginis ubi conſtat, Chriſtum Dominum ex ſemine Abrahæ, & Davidis natum eſſe. Quod aſſeri non poſſet, niſi ex illis nata fuiſſet ſanctiſſima ejus Mater, cum Chriſtus ortus fuerit ſinè humano Patre. Fuit ergo Maria genita, & nata ut cæteri homines in tempore. Propterea locum illum Iſaiæ: *Egredietur virga de radice Jeſſe, & flos de radice ejus aſcendet*, ita interpretatur S. Hieronymus, & cum illo Catholica Eccleſia, quod nempè de ſemine Jeſſe patris David proceſſerit, tamquam virgula ex radice Deipara Virgo, ex qua proceſſit flos Chriſtus. Nihil ergo non commune ſecundùm naturam, Virginis generationi aut origini, ſed illud ſingulare, quòd communis peccati mortem in ſua conceptione non incurrerit.

2. Chriſtum Dominum non fuiſſe crucifixum. R. ex Symbolo Apoſtolorum, & ex quatuor Evangeliis, ubi Chriſti paſſio deſcribitur.

3. Dæmones poſt Judicium ſalvandos fore. R. verbo *Ægidius*.

4. Monachum unum poſſe à pœnis inferni eruere centum quinquaginta damnatos effutiebat, ſuſtinens etiam recipiendum eſſe librum quemdam apocryphum, Antonii dictum, in quo plura impia, & blaſphema continebantur.

IX. Theoda. Anno 848. mulier natione Svevica, nomine Theoda Moguntiæ publicè blaterabat, ſe ſcire determinate ultimum diem Judicii præſentis anni.

Juſſu

Juſſu Archiepiſcopi carceri mancipata, confeſſa eſt, ſola ſpe lucri ſe agere prophetiſſam; quare virgis cæſa, in exilium pulſa fuit. Ex Genebrardo.

XII. Theodorus Balsamon, Cartularius Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ, peſſimè affectus in Latinos, quòd ab eis detineretur Eccleſia Antiochena, cujus Patriarcham ſe eſſe dictitabat, in commentario, quod ſuper Canones edidit, potiſſimùm ſtuduit diffamare Romanam Sedem, miſcens apocrypha in ſua collectione cum authenticis, ubi occaſionem ſumpſit ſcribendi contra cœlibatum Eccleſiæ Occidentalis, & contra jejunium Sabbati. Sed longè execrabiliora ſunt, quæ evomit *In Meditatis*, ſivè in reſponſione de Patriarcharum privilegiis, contra Romanum Pontificem. Ex Baron. anno 1193.

XVI. Theodorus Dorschius, natione Germanus, qui vixit cadente ſeculo 16. Franciſci Davidis errorum propugnator fuit.

XVII. Theodorus Cornartius, Ordinis Batavorum Secretarius, ſectam ex ſuo nomine fecit, cujus præcipuus error fuit Pelagium ſuſcitare, negando peccatum Originale. Ex Spond.

II. Theodorus Byzantius Coriarius. Anno 196. ſedente Victore Romano Pontifice, Theodorus Byzantius, profeſſione Coriarius damnatur, & ab Eccleſia ejicitur. Tempore perſecutionis, ſub Marco Aurelio comprehenſus, & in judicio examinatus, cum Chriſtum negaſſet, & id poſteà ei exprobraretur Romæ, ubi præ pudore confugerat, in defenſionem ſuæ culpæ novum excogitavit errorem, aſſerendo ſe non Deum Chriſtum negaſſe, ſed hominem; quapropter ſuſtinuit, Chriſtum non eſſe de Spiritu ſancto conceptum, natum ex Virgine, ſed eſſe purum hominem, nulla aliâ præ cæteris excellentia, niſi ſolius juſtitiæ inſignitum. Ejus Sectatores nuncupati ſunt Theodotiani. R. verbo *Cerinthus*, *Budneitæ*. Ex Theodoreto hæretic. fabul. lib. 2.

V. Theodorus Mopsuestenus, de quo agit Liberatus in Breviario, quinto currente ſeculo vixit. Ex Monacho factus Epiſcopus Mopſueſtenus in Cilicia, ſocium in Monaſterio habuit S. Joannem Chryſoſtomum, qui miſeratus errores Theodori ad vitia proclivis, ad eundem Tractatum ſcripſit, ut ad ſaniorem frugem revocaret; ſed ſenſuum illecebris immerſus Theodorus adhuc Monachus, in iiſdem perſtitit, licèt Epiſcopus, & uſque ad deceſſum perſeveravit. Cum tamen eſſet dicendi gratia valde diſertus, quoſdam auditores habuit, inter quos fuit Neſtorius, qui ſuam impiam doctrinam Neſtorianam hauſit ſub diſciplina Theodori Mopſueſteni, contra quem, & ejus ſcripta, anathema pronunciatum fuit in quinta Synodo generali, celebrata anno 553. quo tempore jam Theodorus deceſſerat; primuſque fuit inter hæreticos, qui poſt ſuum deceſſum ab Eccleſia fuit damnatus, nondum enim Eccleſia definierat hæreticos, judicio publico & anathemate, etiam poſt eorum mortem poſſe damnari. Scripſit contra Theodorum S. Joannes Damaſcenus, & eum vocat lib. 3. cap. 3. Deo odibilem. & igne dignum. Theodorum licèt jam mortuum, etiam anathematizavit Nonnus ſanctæ memoriæ, Edeſſenæ Civitatis Epiſcopus. Verbo *Neſtorius*, errores Mopſueſteni reprobantur. Cæterùm peculiaris ejus error fuit aſſerere, quòd in veteri Teſtamento nihil propriè dicatur de Chriſto, quod reprobatur verbo *Judæi*, contrà quos oſtendimus impleta in Chriſto vaticinia Prophetarum.

VII. Theodorus Pharanita, cujus hiſtoriam perſtringit Baronius anno 649. Epiſcopus, obſcuri quidem nominis vir, ſed ex ſua impietate optimè notus, qui & ideò princeps erroris habitus eſt, quòd ex ejus ſcriptis omnes, qui hæreſim Monothelitarum promulgarunt, ſcandalum ſumpſerint. Cognitum ſiquidem eſt per Theodori ſcripta, ex quo fonte blaſphemia flueret de unâ tantùm in Chriſto voluntate, & operatione, nempe ex eo, quod Theodorus aſſereret, incorporaliter ex utero proceſſiſſe Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum; quare in ſexta Synodo, ſub Martino Pontifice anathema dictum eſt Theodoro Pharanitæ, ejuſque ſcripta reprobata. Chriſtum autem

Digitized by Google

verum hominem, nempe cum integra natura humana in utero Virginis aſſumpta, ex utero Virginis proceſſiſſe, probant quatuor Evangelia, in quibus Chriſti nativitas exprimitur; ubi Mriam peperiſſe infantem, quem ſtatim pannis involuit, narratur. Item Angelus ad Mariam dixit: *Concipies in utero, & paries filium*. Filium ergo peperit, quem in utero concepit, ergo falſum eſt, incorporaliter Chriſtum ex utero Virginis proceſſiſſe.

VII. THEODORUS SYNCELLUS, Preſbyter, & Monthelita impudentiſſimus, cuſtos vaſorum Eccleſiæ, anno 666. eligitur Patriarcha Conſtantinopolitanus, regnante Conſtante Imperatore. Factus ſignifer hæreſis Monothelitæ, delere auſus eſt è diptycis nomina Romanorum Pontificum, uno excepto Honorio, quem, ſed perperam, ut ſuo loco diximus, Monothelitam fuiſſe arbitrabatur. Cum autem ipſe Imperator ferre non valeret Theodori procacitatem, qui contra expreſſam ipſius Imperatoris prohibitionem, Vitalianum Papam è ſacris diptycis eraſerat, eundem ſtatim à Sede Conſtantinopolitana expulit, & in ſexta Synodo Oecumenica damnatus fuit, cui ſucceſſit Georgius: ſed poſt triennium mortuo Georgio, ſimulante Theodoro Catholicam fidem, iterum ad Sedem priſtinam fuit aſſumptus: reverà tamen in ſua pertinacia perſiſtens, fraudulenter corrupit acta Synodi. Ex Baronio.

VI. THEODOSIUS ACEPHALUS, orationum ſcriptor, & ſectator Severi Acephalorum capitis, corruptibilium hæreſis inventoris, electus fuit contrà Gajanum Epiſcopus Antiochenus; in hac enim promotione duæ fuerunt electorum factiones, quarum una ſtetit pro Theodoſio, alia pro Gajano. Sed cum Theodoſius ferre non poſſet contra ſe odium populi, qui eum ægrè Epiſcopum eſſe patiebatur, à Sede diſceſſit, ſeceſſitque Conſtantinopolim ſub protectione Theodoræ Auguſtæ. Tempore quo Theodoſius Conſtantinopoli degebat, ibidem Agnoetarum dogma excitatum eſt. Adverſantibus novo dogmati pluribus, magna orta eſt de hoc dogmate inter contrarias partes altercatio. Qui cum Theodoſio ſentiebant, teſte Joanne Damaſceno, dicti ſunt Theodoſiani. Cum verò Theodoſius ſubſcribere renuiſſet Concilio Chalcedonenſi, cujus erat infenſiſſimus hoſtis, ab Imperatore Juſtiniano, anno 536. in exilium pulſus eſt. Hic notandum Agnoetas juxta nomen capitis, ſub quo militabant, diverſa nomina ſortitos fuiſſe: dicti ſunt enim *Themiſtiani* à Themiſtio Agnoetarum ſectæ Principe: *Theodoſiani* à Theodoſio: *Jacobitæ* à Jacobo: *Barſaniani* à Barſanio, qui omnes diverſis in locis eamdem Agnoetarum hæreſim profeſſi, a ſuo nomine ſectatores ſuos nuncupari voluerunt. Vide *Agnoetæ*.

V. THEODOSIUS ALEXANDRINUS. Ab hoc Theodoſio (graſſante ſchiſmate in Alexandria ob electionem Epiſcopi Alexandrini, ſufficiendi in locum Dioſcori propter hæreſim depoſiti) nominati ſunt Theodoſiani. Hujus rei hiſtoriam perſtringit Spondanus in ſua Epitome, anno 452. Cum itaque in electione Epiſcopi, Cives Alexandrini ab Eccleſia Catholica ſe ſegregaſſent, & in diverſas factiones eſſent diviſi alii dicti ſunt *Ægyptii*, alii *Schematici*, alii *Monophyſitæ*, alii *Jacobitæ* alii demum *Theodoſiani*. Porrò in iiſdem diſſidentibus reducendis, plurimum laboravit Marcianus Imperator; quà de re ſermonem proſequitur Spondanus loco citato, ad quem lectorem remittimus.

V. TEODOSIUS EUTYCHIANUS. Quidam Pſeudo-monachi Eutychiani in Palæſtina, anno 452. cum impudenter nimis aſſererent Concilium Chalcedonenſe fuiſſe congregationem Neſtorianam, in ſuam ſententiam plurimos duxerunt, adeò ut expulſo qui eis adverſabatur Juvenale Jeroſolymitano Epiſcopo, Theodoſium quemdam Pſeudo-monachum, hominem perditiſſimum in ejus locum ſubſtituerint: qui Theodoſius raptà in ſuam hæreſim Eudoxia Auguſtà, in tota Palæſtina Catholicos cædibus, tormentis, exiliis exagitavit, ad hoc ut Synodo Chalcedonenſi adverſarentur. Sed reclamantibus ejus flagitiis, poſt viginti menſes, quibus Sedem Jeroſolymitanam occupaverat, cum ad Imperatorem juſſus

Digitized by Google

juſſus eſſet perduci, aufugit in montem Sina. Adverſus Theodoſium pro defenſione Catholicæ fidei, egregie ſcripſit Cyrillus, diſcipulus magni S. Anthimi Anachoretæ.

XVI. Theodosius Schinbergius, ſcriptis Joannis Summeri Epiſtolam præfixit, in quâ plures inſervit errores: ibi enim potiſſimum negat Trinitatis myſterium. Vixit cadente ſeculo 16.

II. Theodotus Proselytus, Patria Epheſinus. Marcionis hæreſiarchæ ſectator, ad Judaiſmum declinans vixit cadente ſeculo ſecundo; & cum Hebraici & Græci ſermonis eſſet peritiſſimus novam Divinæ Scripturæ translationem fecit, quæ tertia translatio dicta eſt, ſed pluribus referta erroribus, quippe quæ ab hæretico compaginata, repugnans in pluribus verſioni Septuaginta duorum illam jure merito improbat S. Hieronymus. lib. 2. contra Ruffinum.

X. Theodotus Millisenus, dictus *Caſſiterra* erat ex eorum numero, qui Spathari dicebantur. Ille fuit, cujus fraude Leo Imperator in hæreſim Iconoclaſtarum perductus, pro mercede ſuæ impietatis Patriarchatum Urbis ab Imperatore obtinuit, expulſo Nicephoro legitimo, & Catholico Epiſcopo, anno 814. Ex Baronio.

II. Theodotus Montanista, fuit primus doctrinæ Montani procurator, ſive promotor, ſtatim ac deceſſit Montanus. Sed mente captus, & à fraudulento ſpiritu, cui ſe crediderat, in ſublime aliquando delatus per aera, de repentè præceps dejectus, miſere periit. Ex Euſebio Eccleſ. hiſt. cap. 15.

II. Theodotus Trapezita. Idem ſignificat Trapezita, ac opifex argentarius, qualis fuit Theodotus Melchiſedechianorum auctor, qui vixit circa finem ſecundi ſeculi. Dixit, Chriſtum purum hominem eſſe, licèt ex Spiritu ſancto conceptum, & de Maria Virgine natum, inferiorem tamen Melchiſedech fuiſſe, eo quòd dictum ſit de Chriſto: *Tu es Sacerdos in æternum, ſecundum ordinem Melchiſedech*; nam illum Melchiſedech advocatum eſſe Angelorum, Chriſtum vero advocatum eſſe humani generis affirmabat. De priori Melchiſedech compræhendi non poſſe initium, aut finem, ideoque Melchiſedech, Chriſto eſſe præſtantiorem. Vide *Melchiſedechiani*, de Theodoto mentionem facit Tertulianus, de Præſcrip. cap. ultimo.

IV. Theognis. De Theognide, quem alii Thogenem appellant, Niceæ Civitatis Epiſcopo, plura diſſerit Nicephorus, lib. 8. cap. 18. Arianæ hæreſis propugnator acerrimus, in Concilio Nicæno vocem *Homouſion*, quæ conſubſtantialitatem ſignificat, admittere recuſavit. Unus ex illis potiſſimum fuit, qui in D. Athanaſium excitatâ perſecutione, ſancto Epiſcopo tot ærumnas pepererunt: quare Theognis in exilium pulſus, cum ægrè ferret ſe à ſua Sede dimiſſum, ut ad eamdem revocaretur omnem viam ſibi excluſam animadvertens niſi cum Nicæna Synodo ſentiret, ſimulavit ſe ab Arii ſententia diſcedere, & cum Catholica Eccleſia ſentire; tranſmiſſo, ad primiarios Epiſcopos pœnitentiæ libello. Decantata proinde palinodia, ad ſuam ſedem ab Imperatore revocatus, vix eandem obtinuit, cum in priſtinum Arii errorem relapſus, in eodem impœnitens deceſſit. Difficile erat meliorem frugem ab eo ſperare, qui pœnarum timore perteritus, in perſecutione Diocletinai idolis ſacrificaverat in opprobrium fidei, quam à Luciano Martyre, cujus fuerat auditor, didicerat.

IV. Theonas, Marmaricenus Epiſcopus, accerimus Arii propugnator, proinde à ſancta Synodo Nicæna anathemati nominatim ſubjectus fuit. Ex actibus Synod. Nicænæ.

VIII. Theophilus, Metropolitanus Nacoliæ in Phrygia, primus omnium Epiſcoporum adverſus ſacras Imagines pugnavit una cum Leone Iſauro. Ex Spond. in Epitom. anno 726.

VI. Theopaschitæ, iidem ſunt ac Monophyſitæ, ſive Monotelitæ. Vide etiam verbo *Cnaphæus*.

IV. Theophronius, natione Cappadox, Eunomium præceptorem habuit. In Philoſophicis ſcientiis inſtructus,

tra-

tractatum compoſuit inſcriptum *De exercitio mentis*; ſed cum potius Sophiſta eſſet, quam Philoſophus, probare contendebat quòd Deus, id quod non extat præſcriret, quod extat ſciret, & quod extitit, memoria reitineret, mutationem in Deo inducens, quaſi cognitionem transferret ad preſentia, ad futura, & ad præterita cum tam præſentia, quam præteritia, & futura ſemper ſint, & fuerint nuda, & aperta oculis Dei, qui nulli poteſt eſſe, propter ſuam eſſentialem immutabilitatem, mutationi obnoxius. De quo legitur in Scrip. *Ego Deus & non mutor*. Tum quia immutabilitas eſt perfectio ſimpliciter ſimplex, quæ neceſſario eſſe debet in Deo. Tum quia agens mutatur, ut acquirat ſibi bonum, Deus infinite bonus nequit ſibi acquirere bonum ergo nequit mutationi eſſe obnoxius. Perbelle D. Proſper ſic cecinit.

Utque rebus cunctis ſimul eſt Deus omnibus unus.
Sic rerum metas ſecum habet, ac numeros.
Nec ſerum, aut properum ſibi ſentit in ordine rerum,
Cui cuncta aſſiſtunt acta, & agenda ſimul.

Ab Eunomianis ipſis repudiatus fuit; quapropter conventus ſuos ſeorſim ab Eunomianis congregans, ſub nomine ſuo hæreſim inſtituit, cujus ſequaces dicti ſunt *Eunomio-Theophroniani*, qui præter Eunomii errores, adhuc.

Docebant, Baptiſmum per unicam merſionem, in ſolo nomine Chriſti faciendum, conferri debere, nulla factà mentione, ſanctiſſimæ Trinitatis. R. verbo *Angnotæ*. De Theophronio ſcribit Nicephorus lib. 12. cap. 32.

II. Theotimus, Valentini diſcipulus, anno 175. De hoc ſcribit Tertullianus adverſus Valentinum.

II. Thessarescedecatitæ hæretici, pro ut placet Tertulliano, in opuſculo De hæreſibus, autorem habuerunt quendam nomine *Blaſtum*. Epiphanius verò, lib. 2. contra hæreſes, vult ex Quintillianiſtarum, & Priſcillianorum duabus ſectis permixtis emerſiſſe Theſſareſcedecatitas, quos eoſdem eſſe, ac Quartodecimanos ex eorum errore colligitur. Quare autem ſic fuerint nuncupati, nullibi apud eos, qui de hac hæreſi agunt exprimitur. Argumentari licèt, vel ab aliquo erroris propagatore, vel à loco in quo error fuèrit propagatus, hoc nomen potuiſſe ſortiri, Vide *Paſcatitæ*, & *Quartodecimiani*.

VIII. Thnetopsychitæ. Agit de Thnetopſychitis Sanderus hæreſi 123. Credebant hominum animas, non ſecus ac belvas, una cum corpore extingui; hoc enim ſignificat Græca vox compoſita *Thnetopſychita*. R. vèrbo *Arabet*.

XIV. Thomas, natione Apulus, Pariſiis ſe à Spiritu Sancto miſſum ad confùndendos errores, & virtutes exaltandas firmiter aſſerebat, libro edito, in quo ſtatum Eccleſiaſtici ordinis turpiter diffamabat, beatiſſimam Virginem vilipendens, & Sanctos, quos omnes hæreticos eſſe dicere audebat. Mundum non amplius à Deo Patre, vel Filio, ſed à Spiritu ſancto gubernandum aſſerens, neque indigere mortales Sacramentis effutiens, igni damnatur. Sed cum à Medicis non ſani capitis judicatus fuerit commutatà pœna, perpetuo carceri fuit adictus. Ex Spond. anno 1388.

III. Thomas Manicheus, unus fuit ex tribus primariis Manetis diſcipulis, quem Manes ad Indos deſtinavit, ut ibidem ſuam hæreſim promulgaret, ſicut & alium ſuum diſcipulum, nomine *Adam*, ad Syros in ſuperiores Orientis partes legatum impiæ prædicationis fecerat, ſecum retento Hermea ſuæ impietatis collega. Ex S. Epiph. hæreſi 66.

XVI. Thomas Hobbes, Anglus, cadente ſeculo 16. ortus Oxfordii, ſtudiis operam dedit, pluribuſque poſtmodum peragratis regionibus, in Gallia Mathematicæ ſcientiæ applicuit, & librum vulgavit inſcriptum *De cive* in quo pene totiùs, in materià religionis, regiminis Regem diſpenſatorem conſtituit. Alios libros Angliam reverſus edidit, in quibus plures hæreticales propoſitiones eſt reperire; omnia eſſe corporalia arbi-

Digitized by Google

arbitratus eſt. Atheus communiter creditus, anno 1639. deceſſit.

VIII. THYMOLEUNTES. Iconoclaſtis hoc novum nomen, ſcilicet *Thimoleuntes* inditum, eo quod eos, qui ſacras Imagines exciperent, aut ſalutarent, plagis & ſuppliciis ſine modo afficerent. Ex Damaſceno de hæreſ.

XVI. TIBBE. Vide *Memnonitæ*.

IV. TICONIUS, natione Afer, ſecta Donatiſta, nihilominus Parmenianum redarguit aſſerentem, Eccleſiam veram ſolum eſſe apud Donatiſtas. Contra Ticonium ſcripſit Parmenianus, ſed à Ticonio felicius fuit ſuperatus. Mirum, quod Ticonius factus Donatiſtarum impugnator, nihilominus Donati erroribus omnino non renunciaverit, ſed a Donatiſtis diviſus, in novo ſchiſmate, cujus fuit coriphæus, deceſſit. Ex S. Auguſtino, libr. contra Parm.

XVI. TILEMANUS. De ipſo actum ſub nomine Heſchuſius: nihilominus hic de eodem iterum ſermo inſtituitur, ad reprobandos uno ictu omnes illos, qui volunt Pontificem errare poſſe in fide. Solent itaque ejuſmodi homines, ut ſuam opinionem ſuſtineant, obiicere aliquos Pontifices, quos de facto heræticos fuiſſe impudenter, & ſine ullo prorſus valido fundamento aſſeverant; ſed quia iſtæ ſunt quæſtiones de facto, conſequenter hujuſmodi objectiones ſolvendæ ſnnt teſtimonio graviſſimorum virorum, qui contrarium profitentur. Pontifices verò, quos in hæreſim lapſos teſtantur hæreticis, ſunt, Liberius, quem Arianum fuiſſe aſſerit Tilemanus, lib. de Eccleſia cap. 9. ſed contra mendacium Tilemanni ſtat primo Liberius ipſe, epiſt. 1. ad Athanaſium, in qua profitetur ſe amplecti fidem Concilii Nicæni, quod certe non feciſſet, ſi fuiſſet Arianus. Hæc autem epiſtola refertur in Theſauro Catholico. Liberium vindicat S. Atanaſius, Apologia 2., in qua profitetur quod Liberius maluit pati exilium, quam adhærere Arianis: idem aſſerit Ammianus Marcellinus, Ethnicus, lib. 15. cap. 6. qui vixit circa annum 360. Ambroſius lib. 3. de Virginibus, vocat Liberium virum ſanctæ memoriæ, cui adſtipulatur Damaſus in Pontificali. Siricius Papa, epiſt. ad Himericum cap. 1. Socrates lib. 4. cap. 11. Sozomenus lib. 4. cap. 10. Theodoretus Eccleſiaſticæ hiſtoriæ lib. 2. cap. 15. Simeon Metaphraſtes in vita S. Athanaſii. Nicephorus Caliſtus lib. 9. cap. 37.

Negari utique non poteſt, convicente teſtimonio Athanaſii ad ſolitariam vitam agentes, & teſtimonio Hieronymi de viris illuſtribus, cap. 97. quod Liberius tandem victus tædio exilii, ſubſcripſerit latam ſententiam ab Arianis in Athanaſium; attamen hinc deduci non poteſt, ut prætendunt hæretici, quod in fide erraverit; nam & ſi hæretici perſequebantur Atanaſium cauſa fidei, tamen non cauſam fidei, ſed crimina circa mores prætexebant, & Liberius conſenſit in damnationem Athanaſii propter crimina illi objecta, non propter ejus fidem. Pari ratione cum hæreticis communicavit, quia Catholicos ſe fingebant. Unde potius Liberius dici debet deceptus circa informationem cauſæ Athanaſii, & circa communionem cum hæreticis, qui ut Liberium deciperent, Catholicos ſe fingebant. Nec noſtrum eſt contendere Liberium non peccaſſe, ſed à fide non defeciſſe.

Alius Pontifex, quem in hæreſim prolapſum dicunt, eſt Felix Secundus quem etiam Ariana hæreſi infectum fuiſſe aſſerit Tilemannus. Attamen fuiſſe virum Orthodoxum teſtatur Damaſus in Pontificali, ubi pro fidei conſtantiâ martyrio coronatum aſſerit, ejuſque memoria in Martyrologio commendatur, quarto Kalendas Auguſti à Bedâ, Uſuardo, Baronio, & à pluribus aliis, qui de ſummis Pontificibus ſcripſerunt. Verum eſt, quod antequam creatus eſſet Pontifex, cum Arianis communicavit, attamen numquam Arianam hæreſim profeſſus eſt; quod ſatis ex eo patet, quod damnaverit Conſtantium hæreticum, qua de cauſa capitis obtruncatione martyrio coronatur. Pontificem iſtum non omnes recipiunt: qua de re controverſiæ mihi ſuperſedendum credidi.

Sequitur Honorius Primus, qui hæreſis nota inuritur a Nilo Theſſalonicenſi, & a

& a Magdeburgenſibus Centuria 7., ubi eundem Monothelitam fuiſſe, ſed falsò proferunt, reclamante S. Martino, qui tempore Honorii vixit, & eundem virum Catholicum predicat, quod præſtat & Beda in hiſtoria Anglicana lib. 2. cap. 17. Platina etiam tamquam virum ſanctiſſimum Honorium commendat. Epiſtolæ Honorii ad Sergium, ex quibus eundem Monothelitam fuiſſe prælati hæretici autumant, ſicut & alii Romanæ Sedi injurii, qui ſe tamen Catholicos dicunt, longe aliud important. Nam quòd diſputationem eo tempore ſupprimere tentaverit, veritus Orientales tumultus, non eſt quòd errorem approbaverit. Quòd ſi videtur ſignificaſſe diverſas non eſſe in Chriſto voluntates, Catholico ſenſu id dixit, removens a Chriſto rebellis concupiſcentiæ appetitum, & animale *velle* perverſæ naturæ, ut Abbas Joannes Honorii a Secretis patentèr ſcripſit, apud S. Maximum in Dialogo contra Phyrrhum. Acta ſextæ Synodi, in quibus Liberius damnatur corrupta eſſe, multi probant, Baron., Bellarm., Marcheſius in Vindiciis Honorii, licèt acta Concilii, ut incorrupta ſuſtineat, tamen ſapienter notat, damnatum Honorium propter negligentiam in hæreſi extirpanda, ut jam notaverat Leo Secundus, in epiſt. ad Epiſcopos Hiſpaniæ. Omnes Latini hiſtorici, ubi de Monothelitis agunt, nullam de Honorio mentionem faciunt. Hac de re jam actum eſt, ubi de voluntate Chriſti, & ibi brevitèr Honorius a tali labe eſt vindicatus.

Profertur inſuper Silveſter Secundus, quem Tilemannus, Magdeburgenſes, Lutherani, & Calviniſtæ Negromanticum fuiſſe contendunt: ſed contra clamat Epitaphium, quod hodie adhuc legitur ad ejus ſepulcrum in Eccleſia Lateranenſi. Sanctum fuiſſe virum commendant antiqua monumenta, & antiqui Scriptores. Hermannus Contractus in Chronicis, de anno 1000. Sigebertus Gemblacenſis, de anno 992. Blondus Flavius, Decadis 2. lib. 3. hæc habet; *Nullus Scriptorum affirmare dubitat Silveſtrum Secundum litteris, moribuſque ornatiſſimum fuiſſe.*

Accedunt ultimò Hiſtoriographi Lutherani, & Magdeburgenſes in Sanctiſſimum virum Gregorium Septimum, antea Hildebrandum debacchantes, quem ob ſua ſcelera Pontificatu indignum probare conantur. Sed eorum mendacia convincuntur adeò apertis Sanctorum virorum teſtimoniis, qui Gregorium Septimum prædicant, ut nullus de ejus ſanctitate maneat dubitationi locus. Inter illos autem, qui Gregorium Septimum virum ſanctiſſimum commendant, proferri poteſt Petrus Damiani, epiſt. 1. ad Hildebrandum, & S. Anſelmus, epiſt. 8. ad Guillelmum Abbatem Hirſaugienſem, teſtes utiq; omni exceptione majores. De Gregorio Septimo, utpote in albo Sanctorum adſcripto, celebrat Officium ſub ritu duplici Ordo ſancti Benedicti, ſub die 28. Maii, cujus inſtitutum ſub nomine Hildebrandi, in Cluniacenſi Monaſterio profeſſus erat. Sed & univerſalis hodie Eccleſia, Deo vindice, illum eodem officio decorat.

Hic etiam de Vigilio Pontifice agendum fore videtur, quem in hæreſim lapſum fuiſſe in cauſa trium capitulorum aliqui, ſed fruſtra probare contendunt: qua de re agimus in fine operis, ubi de controverſiis, quæ ad Eccleſiaſticam hiſtoriam pertinent, diſſerimus, & à nota hæreſis Vigilium vindicatum oſtendimus. Auctores, qui torvis oculis S. Romanæ Sedis in rebus fidei decernendis infallibilem prærogativam depræhendunt, adhuc obiiciunt exempla Clementis III., Innocentii III. Bonifacii VIII., & Sixti V. per quæ evincere contendunt Romanos Pontifices in definitionibus fidei poſſe errori eſſe obnoxios. Aſſerunt itaque Clementem III. in Decretali *Laudabilem*, decreviſſe ſolubile eſſe matrimonium, ſi alter ex conjugibus in hæreſim incidat: ſed nullo prorſus abſque fundamento, ex præfata Decretali colligi poteſt illata propoſitio, nam præter quam quod Decretalis *Laudabilem* revocata fuit ſub Innocentio III. Pontifex, qui Decretalem *Laudabilem* propoſuit, tamquam homo privatus ſuum in ea expreſſit ſenſum, quod colligitur ex illis verbis in Decretali præfata inſertis *Non videtur nobis*. Cum autem Pontifices aliquid proponunt tamquam dogma fidei ab univerſo Fidelium cætu accipien-

dum

Digitized by Google

dum, non loquuntur ſub dubiis terminis, ſed abſolutè.

Circa Bonifacium VIII. probant ex ejus Bulla *Vnam Sanctam*, quam Clementem V. revocaſſe aſſerunt, Pontificem non eſſe infallibilem. Conſtat tamen Clementem V. non revocaſſe, ſed explicuiſſe bullam *Vnam Sanctam*, quam adhuc vivente Bonifacio VIII. in pravum ſenſum fuiſſe à malevolis acceptam, ipſe Bonifacius conqueſtus eſt.

Tandem falſum eſt, Innocentium Tertium declaraſſe in certo caſu poſſe à Confeſſario confeſſionem pœnitentis revelari, hoc enim prorsùs fictitium eſt commentum.

Demum ex eo, quòd Sixtus V. in Bulla, quam præfecit Bibliæ ſacræ, declaraverit impreſſionem Bibliorum ejus juſſu factam eſſe puriſſimam, omninoque concordare cum Vulgata, & nihilominùs Clemens VIII. emendatiorem editionem poſtmodùm promulgaverit, deducere contendunt Romani Pontificis antagoniſtæ, Sixtum V. propoſuiſſe editionem Bibliorum univerſæ Eccleſiæ, tanquam puriſſimam, quæ tamen, ut talis à Clemente VIII. approbata non fuit: quandoquidem Clemens VIII. puriorem adhuc editionem ſuprà Sixtinam promulgavit, & quodammodò Sixti V. editionem ſuppreſſit. Attamen tantum abeſt, quòd Clemens VIII. per novam editionem Bibliorum, ejus juſſu factam, Sixtinam ſuppreſſerit, ut quinimo voluerit ſemper Bibliam ſacram nomen Sixtinæ editionis retinere, ſolùmque addidit Sixtinam editionem iterum fuiſſe juſſu Clementis VIII. recognitam. Porrò omnes inſtantias, quæ contra infallibilitatem Romani Pontificis à malevolis proponuntur, nervosè & lepide ſolutas videre eſt in quodam opuſculo, ab innominato Theologo edito Coloniæ, apud Petrum Marteau, anno 1688. lingua Gallica, cujus operis ſequens eſt titulus. *Remarques d' un Theologien ſur le traitè hiſtorique de l' etabliſſement, & des prerogatives de l' egliſe de Rome & de ſes Eveques, composè par Monſieur Maimbourg.*

XVII. Tilenus, diſputationem habuit contra Gommariſtas. Petrus Mollinus Gallus Calviniſta, fuit Tileni oppugnator. Ambo de unione hypoſtatica, naturarum diſtinctione, proprietatibus, & officiis diſceptantes, pugnas verbo, & ſcripto ediderunt; quapropter Tilenus in ſua ſententia perſiſtens, novam ſcholam Calvinianam, à ceteris Galliæ Calviniſtis ſegregatam, Seduni aperuit, in qua nihil novi protulit ſupra Calvinianam hæreſim, niſi quòd à ceteris Calviniſtis ſegregatus, diverſitate terminorum Calvinianum dogma, præcipuè circà unionem hypoſtaticam explicare contendit. Ex Spond. anno 1613.

VI. Timotheus, homo nefandus, vita impuriſſimus, Theopaſchitarum obſtinatiſſimus ſectator, licèt pro temporum opportunitate conſueverit fidem ad horam mutare, intruſus eſt ab Anaſtaſio Imperatore in Sedem Conſtantinopolitanam, quam cum injuſtè occuparet, repentina morte ſublatus reliquit, Ex Evagrio lib. 3.

V. Timotheus Elurus. Hujus Timothei ſequaces etiam dicti ſunt Timotheani. Vixit poſt medium ſeculi quinti: fuit cognomento Elurus, ex Pſeudomonacho creatus Presbyter. Alexandriam veniens, à ſectatoribus Dioſcori in Pontificium Alexandriæ thronum fuit intruſus, quam electionem Leo Papa Romanus improbavit. Auſus proinde anathema inferre in ipſum Romanum Pontificem; quare Leo Auguſtus juſſit invaſorem Eccleſiæ Alexandrinæ Timotheum ejici, & relegari Cherſonam. Sed mortuo Leone Auguſto, à ſucceſſore Zenone revocatus, vehementiori furore accenſus, Alexandriam reverſus, multa nefanda in Catholicos debachatus eſt; & hinc Conſtantinopolim profectus, fauſtis acclamationibus ab Eutychianis receptus, turbas interim movit in Catholicos, Zenonis fretus patrocinio, quo promovente, cum Timotheus Elurus magna pompa duceretur ad Eccleſiam Chriſtianorum ab Eutychianis, quibus fuerat à Zenone conceſſa, factum eſt magna Dei providentia, ut Elurus ex jumento cadens, quo vehebatur, fracto crure coactus fuerit domum reverere. Sed ſub Dei flagello nihilo melior factus, imo ſemper deterior, Zenonem indu-

induxit ad revocandos omnes hæreticos, quos ejectis Orthodoxis, in Eccleſiam intruſit: quare procurante Eluro, reſtitutus eſt Eccleſiæ Antiochenæ Petrus Fullo, impiiſſimus hæreticus, de quo actum ſuo loco, ſicut etiam Eluro ſuadente Baſilius Imperator, Zenonis ſucceſſor, encyclicam edidit ſanctionem contra Chalcedonenſe Concilium, quaſi illud diſcordiarum ſeminarium eſſet, multaque conſtituiſſet contra fidem. Sed ſuæ peſſimæ vitæ tandem pertæſus, & à mala conſcientia exagitatus Elurus, ſibi veneno mortem conſcivit, cum tot malorum auctor extitiſſet, Dioſcori, & Eutychetis ſectator; ſupra quorum errores docuit verbo, & ſcriptis, Verbum ita carnem factum, ut manente Verbo in ſua ſubſtantiâ, & homine in ſua natura ſubſiſtente; ſocietate, non perſonæ unitate, unam Filii Dei factam dici perſonam aſſereret: contra quem eruditè ſcripſit Samuel Syrus, ut refert Gennadius de Scriptoribus Eccleſiaſticis, cap. 81.

IV. Timotheani Apollinaristæ. De quodam Timotheo, unà cum Vitale Apollinaris diſcipulo mentionem facit Baronius, anno 373., & ab hoc Timotheo, doctrinæ Apollinaris propugnatore, nuncupatos eſſe ejus ſequaces Timotheanos perhibet. Damnatus autem fuit Timotheus à S. Damaſo Papa in Concilio Romæ convocato.

XII. Tolosani. Vide *Albigenſes*, ſic dicti, eò quòd in partibus Toloſæ potiſſimùm debaccharentur.

IV. Traditores. Perſequente Diocletiano Catholicos, ineunte ſeculo quarto promulgatum eſt edictum, ut Chriſtianorum codices igni ſubjicerentur. Statim in omni Provinciâ Præſides adhibitis tormentis invigilarunt, ut à Chriſtianis codices traderentur. Qui atrocitate pœnarum perterriti, libros, quos apud ſe habebant, tradiderunt, vocati ſunt Traditores, qui juncti poſtmodùm Donatiſtis, acriter Catholicos vexaverunt. Vide Beron. hac de re copioſè diſſerentem.

XVI. Transylvani. Vigent in Tranſylvania Hæretici partim ex Lutheri, partim ex Calvini ſchola progeniti, qui inter cæteros errores improbant voces, quibus utimur in explicando myſterio Trinitatis, & Incarnationis, cujuſmodi ſunt *Eſſentia*, *Homouſion*, *Hypoſtaſis*, utpotè inauditas tum in Scriptura, tum in Patribus, & à Theologis Catholicis ad meram (ut ajunt) cavillationem adinventas: quod falſum eſſe oſtenditur, quandoquidem tum in Scriptura, tum in SS. Patribus ſaltem quoad æquivalentiam uſitata eſſe perhibentur. Et quidem de nomine *Eſſentiæ* habemus in ſacris paginis, Exodi 3. *Ego ſum, qui ſum*, ergo ſi Deus eſt ens, cum ratio eſſentiæ competat omni enti, bene ratio eſſentiæ prædicatur de natura Divina. De nomine *Homouſion*, quod ſignificat eſſe conſubſtantiale, habemus Joann. 10. *Ego, & pater unum ſumus*. Utitur voce *Homouſion*, ad ſignificandam conſubſtantialitatem Filii cum Patre, auctor lib. de Amore Dei, qui inter opera S. Bernardi inſeritur. De voce *Hypoſtaſis* agunt Theologi, ubi de unione hypoſtatica. Quare autem vocibus plerumque novis utatur Eccleſia, ad magis explicandas antiquas fidei veritates, pulchrè explicat S. Vincentius Lyrinen. in Commonitorio, cap. 32. Sed & lege S. Hilarium, lib. adverſus Conſtantium Imperatorem, num. 16.

II. Trascodrugitæ. In plures ſectas Montani deſcendentes diviſi, dicti ſunt etiam *Traſcodrugitæ*, qui iidem ſunt ac *Perticonaſati*. Cum Catholicis vetus, & novum Teſtamentum ſuſcipiunt; reliquos autem Prophetas ſuis falſis prophetis, nempè Montano, Priſcæ, & Maximillæ poſtponunt, hos illis præſtantiores eſſe jactantes. Ex Epiph. hæreſ. 48.

III. Transvasatores, qui dicebant Filium in Patre eſſe tanquam vas parvum in magno vaſe. Vide verbo *Metangiſmonitæ*.

XVII. Trastus, nomine Joannes, vixit initio ſeculi decimi ſeptimi, & novam erigens peſtilentiæ cathedram, cunctas, quæ antè ipſum fuerunt Eccleſias ſpernit, aſſerens in mortiferis jacuiſſe erroribus, eo quòd Sabatum Moyſis in diem Dominicum fuerit tranſlatum, neglectis etiam aliis feſtis, quæ Chriſtus, & Apoſtoli obſervarunt. Nocturnas indixit

dixit ſuis ſectatoribus preces cum clamore, & ſola ſpiritus ſuggeſtione fundendas. Ebionis hæreſes excitavit, & circà pœnitentiæ Sacramentum ſentit cum Hercule Coxam.

XVI. Transcunditionatores, orti ſunt anno 1542. oppugnantes tranſubſtantiationem in Sacram. Euchariſtiæ, tranſcunditiationem invenerunt, dicentes, vinum & panem poſt conſecrationem aliquid plus eſſe vino tabernario, & pane piſtorio. Ex Edero.

XVII. Trepidantes. A voce Anglica *Quakers*, quæ trepidare ſignificat, nuncupantur. Currente ſeculo 17. invaluit in Anglia hæc ſecta, inſtitutore *Georgio Fox*, viro calceorum operario, quem ejus ſectatores magnum Apoſtolum, & glorioſum Dei inſtrumentum acclamabant, in Oppido Cretonenſi. Provinciæ Leyceſtrenſis, à parentibus abjectæ originis gènito: quapropter genitoris profeſſionem ſecutus, calceatorem exercuit in Oppido Motthinghem. In ſui operis exercitio ſacram Scripturam ſecum tacitus meditabatur; ſed utpotè qui ejuſdem intelligentiam non habebat, perperam Scripturam intelligens, varios ſimul textus ineptè quodammodò aſſuebat. Cum naturalitèr ad melancholiam propenderet, ab eadem ſtimulatus, ſolitariam vitam ſelegit, & in ſuis meditationibus immerſus, a ſpiritu mendacii ductus & illuſus, ſupernarum revelationum favore à Deo inſigniri arbitrabatur; quapropter ad prædicationis mùnus ſe à Deo deſtinatum inaniter arbitratus, ad reformandos hominum mores, publicè cœpit concionari, & inter præcipuos aſſeclas, & operarios in promovenda ſua ſecta, habuit *Jacobum Nailor*, qui abdicatà militia, hiſce phanaticis ductorem ſe præbuit; & licèt ſeverè caſtigatus à Magiſtratibus, inſtigantibus Puritanis, obduratus nihilominus perſtitit. Angli novitatum amatores, facilè ad audiendum novum concionatorem accurrerunt; quapropter ab affluentia populi in ſua opinione obduratus, majori audacia ad ſuam confirmandam miſſionem prædicationi inſiſtebat. Plura, ſed ficta miracula orationum ſuarum interceſſione patrata promulgans, paucos fidei articulos ſuis in concionibus proponens, totam religionem reducebat non ſolùm ad obſervantiam charitatis erga Deum, & proximum, ſed & ad interiorum motuum obſervationem, quos unuſquiſque intrà ſe excitatos ſentiebat. Suam religionem in triſti & religioſo ſilentio reponens, ſtatim prorumpebat in verba exhortatoria, per quæ auditores excitabat ad pœnitentiam, & concordiam. Ejus ſectatores potiſſimùm in commercio ſummam affectant probitatem, ita ut in venditione rerum, neque obulum ſupra debitum mercis vendibilis pretium expetere auderent, ſemper faciem gravem, & modeſtam exhibentes, tàm in proſperis, quàm in adverſis, tàm in habitu, quàm in cibo frugales. Illicitum credunt quodcumque juramentum, & bellum feris, non hominibus conſonum execrantur, ægrè ferentes Eccleſiæ Anglicanæ paſtores, utpotè mercenarios. Divitiarum etiam ſe contemptorem Georgius profitebatur; quapropter attenta externa vitæ probitate, quam affectabant hiſce ſectarii, univerſo populo Anglicano admirationi eſſe cœperunt. Sed Georgius novæ ſectæ inſtitutor, quia audacter templa ingrediebatur, & miniſtros Anglicanos concionantes deturbabat, verbum prædicationis aſſumens eoſdem miniſtros habuit infenſos, quibus ſtimulantibus ſæpe fuit carceri mancipatus. Nihilominus ejus ſecta in Anglia multùm invaluit, anno 1666. cum *Guillelmus Peri*, natalibus, & ingenio celebris huic ſectæ adhæſit, in qua licitum unicuique eſt prædicationis munus aſſumere, dummodò ſatis audax ſit ad exhibendum publicè verbum concionatorium. Potiora hujus religionis exercitia conſiſtunt in interna ſui ipſius collectione ad audiendas (ut ajunt) Spiritus ſancti motiones.

Quo ad dogmata, jam in hoc opere reprobata, publicas rejiciunt orationes, neque admittunt Sacramenta. Quo ad Baptiſmum conveniunt cum Anabaptiſtis. Animam credunt Dei eſſe particulam. Unumquemque in ſe ipſo lumen ſufficiens ad obtinendam ſalutem habere arbitrantur. Inutilem aſſerunt orationem ad ſalutem; & unumquemque per ſuam

propriam juſtitiam juſtificari volunt. Extra hunc mundum nullam gloriam expectandam profitentur, & omnia debere eſſe communia. Neminem debere dominum, aut magiſtrum vocari, neque ullum hominem ſupra alium majorem poteſtatem habere debere. Vivendum eſſe juxtà lumina interna, quæ unuſquiſque in ſe ipſo experitur, per quæ ſolùm veram Scripturæ intelligentiam acquiri autumant. Nullam religionis cæremoniam admittendam, neque in civili conſortio ſalutationis urbanitatem approbant. Qui copioſiora de hac ſecta deſiderat, ejus hiſtoriam Amſtelodami impreſſam anno 1695. percurrat.

VI. Trideitæ. Vide *Joannes Philiophonus*.

XVI. Trinitarii. Vide *Michael Servetus, & Deiſtæ*.

XVI. Triſsacramentales, ſunt molles Confeſſioniſtæ noſtri temporis. Lipſiæ potiſſimum abundant, ex ſchola Lutheri progeniti. Tria tantum Sacramenta recipiunt, nempe Baptiſmum, Cœnam Domini, & Abſolutionem. Ex Staphilo.

II. Tritheitæ, ſivè Triformiani. Qui tres in Deo admittebant formas ſubſtantiales; aut eſſentias inter ſe diſtinctas eo modo quo perſonæ inter ſe diſtinguuntur, vocati ſunt Tritheitæ, & Triformiani. Idem autem eſt admittere in Deo tres eſſentias realiter diſtinctas, ac admittere tres deos. Ex Niceph. lib. 18. cap. 49.

IV. Troglodità, Eunomiani dicti ſunt etiam Troglodità, eo quod ſecreto conventus ſuos agerent, quos palam fieri prohibuerant leges Imperiales. Troglodità autem quondam dicebantur apud Judæos, qui in abditis ſpeluncis habitabant, ut idola colerent, & abominationes execrandas operarentur. Ex Theodoreto.

XVI. Tropiſtæ vocati ſunt antiqui hæretici, qui dicebat, Verbum converſum eſſe in carnem. Eodem nomine noviſſime ſunt nuncupati, qui ſeculo decimo ſexto dixerunt, in Euchariſtia eſſe tantum figuram Corporis Chriſti, non autem verum Corpus. Ex Staphilo.

XI. Tudetctinus, natione Barbarus. Godeffridi Ducis Tuſciæ Cappellanus, porpoſuit licite emi poſſe Epiſcopatus a Principibus laicis, abſque crimine ſimoniæ, dummodo conſecratio gratis acciperetur; ſic enim non emi Sacerdotium, ſed poſſeſſionem prædiorum, quæ venalia ſunt, aſſerebat: quam hæreſim primus ominum redarguit rationibus, atque authoritatitibus S. Petrus Damiani, Alexander II. Pontifex in decretali epiſtola vetuit, nequis omnino Epiſcopatus, Abbatias, & quæque beneficia Eccleſiaſtica emere poſſet.

Turcæ. Vide *Machometes*.

VI. Turco Christiani. Sic nuncupantur illi, qui Baptiſmo initiati unum, aut alterum Mahometis dogma ſequuntur.

XIV. Turlupini: Nova ſecta in Galliis, & Allobrogibus Turlupinorum, de ridiculo ſchemmate dicta apparuit, alio nomine *Sodalitas paupertatis* nuncupata; à Gregorio XI. damnata, ope Amedei Sabaudiæ Ducis, Catholicæ religionis zelantiſſimi extincta, qui fidei zelus in omnibus Sabaudiæ Ducibus ſemper efferbuit. Hujus religioſiſſimi Principis opem in hac cauſa, cum Pontifex per literas expoſceret, ad ejus nutum obſequentiſſimus Amedeus, ſtatim militares vires, ærariumque obtulit pro comprimenda hac inquiſſima ſectà, quæ jam longe lateque ſeſe diffuderat, cui ſtatim ſe oppoſuit Amedeus, ne per Italiam irrumperet; ſicut & uſque in præſens hoc potiſſimum Sabaudiæ Ducum religioni debet Italia, ſi eam non inficit hæreſis, quæ quaſi inter compedes in vallibus languens, ab eorundem ſolertià, & religione comprimitur, ne ultra poſſit dilatari. Præter Beguardorum errores, quos profitebatur Turlupini, docebant inſuper, nihil pudere quemquam debere eorum, quæ a natura accepimus; quo perſuaſi dogmate, pudenda ſine tegumento oſtentabant & turpiter beſtiarum more palam coibant. Voce etiam non eſſe orandum dicebant, ſed ſolo corde, eòque ſpiritus libertate, quæ Divinis legibus ſubjecta non eſſet. Fuit hæc ſecta ob turpidinem protinus extincta,

Digitized by Google

tincta, pluribus ejus ſectatoribus igne combuſtis, tum in Sabaudiâ, tum Pariſiis. Cæterum orationem vocalem Deo eſſe acceptam, conſtat ex Pſal. 141. *Voce mea ad Dominum clamavi &c.* ex Pſal. 119. Vide quæ dicta ſunt contra *Hilarium Aſianum*. Verum quidem eſt, quod orationem vocalem debet oratio interna, ſive attentio & devotio comitarari, quam excitat oratio vocalis: experientia enim conſtat, quod cum Eccleſiam ingredimur, & audimus voces devote pſallentium, ad devotionem excitamur. De Turlupinis ſcribit Spond. ad ann. 1372.

VII. Typus, ſic nuncupatur edictum de hæreſi Monothelitarum, promulgatum à Conſtante Imperatore, anno 648. damnatum à Martino Pontifice in Synodo Lateranenſi anno 649

Tympaniſtæ. Vide *Joannes Bechaim*

V

IV. Vadiani. Vide *Antropomorphitæ*.

XII. Valdenses. Anno circiter 1168. Petrus Valdo civis Lugdunenſis, ſectam a ſuo nomine dictam inſtituit; erogatis ſiquidem in eleemoſynam ſuis omnibus bonis, pauperum multitudo maxima ipſi adhæſit, quos Apoſtolicam profiteri vitam ut doceret, ſacram Scripturam Gallico idiomate explanavit quamobrem ab Eccleſiaſticis Prælatis objurgatus, Eccleſiaſticas reprehenſiones contemnens, contra Romanam Eccleſiam, tamquam moribus depravatam blaterare eſt aggreſſus. Reinerus quondam inter Valdenſes Epiſcopus, Dei afflante gratia ad Catholicam fidem converſus, de Valdenſium ſecta, condemnata in concilio generali Lateranſi ſub Alexandro Tertio, ejuſque ſurculis opuſculum ſcripſit. Interim ſæpè in judicium pluribus in locis ubi graſſabantur, vocati Valdenſes, ubique repetitam damnationem retulerunt. Hac de re uberius agit Natal. Alex. art. 13. de Valdenſibus: parag. ſeptimo, inſcripto de Valdenſium damnatione, & impugnatoribus. Valdenſes nuncupati ſunt *Leoniſtæ*, & *Pauperes de Lugduno* ab Urbe ex quà eruperunt. *Piccardi*. *Albigenſes*, *Lombardi*, *Bohemi*, *Bulgari*, quia in his regionibus graſſabantur. *Arnaldiſtæ*, *Eſpereniſtæ*, *Joſephitæ*, *Lolbardi* à variis ipſorum doctoribus. *Patareni*, quod ſe præ cæteris puros jactarent, quod idem ſonat ac *boni homines*. Cathari autem iterum ſunt ſubdiviſi in *Albanenſes*, *Contoreſenes*, *Bagnolenſes*. Porro ab Albanenſibus duæ aliæ factiones prodieruut, quarum unius caput fuit quidam nomine Geleſinanza, Veronenſis; alterius verò Joannes de Lugduno Bergomenſis. Bonacurſus, qui quondam fuit Mediolani Catharorum magiſter, Deo adjuvante ad fidem Catholicam converſus, librum edidit inſcriptum *Vitæ hæreticorum*, in quo præcipuos Catharorum errores refert, & confutat *Texeriani* etiam dicti fuerunt Valdenſes, quia multi textores, & artifices Valdenſium errores profitebantur. Etiam *Populicani*, *Turlupini*, *Ribaldi*, *Rephles* à Catholicis vocati ſunt in odium ſectæ execrabilis, quæ tamquam Hydra in plura capita pullulavit. Emanarunt enim à Valdenſibus *Runcarii*, *Sciſcidentes*, *Ortilibenſes*, *Bagnolenſes*, *Paterini*, *Paſſegini*, *Albigenſes*, de quibus omnibus actum ſub proprio nomine Varia etiam alia nomina ſectarum, in quas Valdenſes diviſi ſunt, varioſque illorum errores ſingillatim recenſet Reinerius in ſuo libro de hæreticis, cap. 6. ſunt autem ſequentes quos omnes verbo *Joannes Vvicleſſus* *Joannes Hus*, *Joannes Parvus*, *Albanenſes*. vel ſub aliis hæreticis jam reprobatos in hoc opere eſt invenire. Errores Valdenſium in tres claſſes dividuntur; alii enim ſunt contra Eccleſiam, alii contra Sacramenta, alii demum contra cetera dogmata,

Epiſcopum dum eſt in peccato mortali, ſed omnes carere omni dominio: nec aliter vocari dominos, quàm homo pictus dicitur homo. R. 1. ex ſacris literis Iſaiæ 45. de Rege Cyro, qui infidelis erat & peccator, ſic ſcribitur. *Hæc dicit Dominus Chriſto meo Cyro, cujus apprehendi dexteram, ut ſubiiciam ante faciem ejus Gentes, & dorſa Regum vertam.* Jeremiæ 27. de Nabuchodonoſore infideli etiam, & Pagano, ait Dominus: *Ego dedi omnes terras iſtas in manu Nabuchodonoſor Regis Babylonis ſervi mei, & quicumque non curuaverit collum ſuum ſub jugo Regis Babylonis, in gladio, & fame, & in peſte viſitabo ſuper gentem illam, ait Dominus.* Job. 34. *Qui regnare facit hypocritam* (id eſt peccatorem, & iniquum) *propter peccata populi.* Et quid abſurdius quàm aſſerere David, V. G. tempore quo peccavit, amiſiſſe Regnum, aut ſic contigiſſe ejus filio Salomoni, cum aperte de illo dixerit Deus 2. Reg. 7. *Qui ſi inique aliquid geſſerit, arguam eum, in virga virorum, & in plagis filiorum hominum: Miſericordiam autem meam non auferam ab eo, ſicut abſtuli à Saul, quem amovi a facie mea*; id eſt non privabo eum Regno, ſicut privavi Saulem. Sunt plura alia Scripturæ teſtimonia, quibus hæc Catholica veritas, nimirum poteſtatem, & dominium earum rerum, quas homo poſſidet, non fundari in gratia & charitate, contra hæreſim Valdenſium ſtabilitur: ſicut definita fuit in Concilio Conſtantienſi, ſeſſ. 8. contra quem errorem adducuntur ibi in exemplum Salomon, Saul, & alii Reges Iſraelis, qui quamvis peccatores fuerint, nihilominus veri Principes illius Regni, & domini ſuorum bonorum extiterunt.

R. 2. Mulipltici ratione, ac primò. Fundamentum dominii, & auctoritatis debet eſſe manifeſtum, dominus enim fundi requiſitus, debet oſtendere titulum ſui dominii; ſimiliter Magiſtratus titulum, & fundamentum ſui muneris, & juriſdictionis; undè cum Moyſes mitteretur à Domino ad filios Iſrael in Principem, & gubernatorem illorum, & quæreret ille a Deo, quomodò credent filii Iſrael me huic muneri ſufectum, dedit illi Deus ſigna manifeſta. At gratia & charitas ſunt res occultæ, de quibus nemo certus eſſe poteſt, nec in ſe ipſo: ergo nequeunt eſſe fundamenta dominii. 2. Non benè Deus providiſſet Reipublicæ humanæ, oporteret enim omnia dominia eſſe incerta, ac de nullo verè conſtaret. an eſſet legitimus dominus, cum nemo poſſet certo oſtendere ſe eſſe in gratia. 3. Ex hoc Valdenſium errore ſequeretur maxima occaſio bellorum, perturbationum, & commotionum; ſubditi enim negarent Regibus, & Principibus ſuam obedientiam, dicendo illos eſſe in peccato. Unus Princeps alterius Regnum invaderet, dicens ſe eſſe in gratia, & alterum in peccato; liceret etiam terras infidelium, qui nunquam fuerunt ſub dominio fidelium invadere, vel eo ſolo nomine, quòd eſſent infideles, quæ omnia ſunt prohibita, & valdè iniqua: cum nec infideles, quorum regna nunquam fuerunt fidelium, liceat oppugnare, niſi quando reſiſtunt prædicationi Evangelicæ. Demum audiendus eſt Sanctus Bernardus, qui ſermo 66. in Cantica ſic loquitur. *Jam vero qui Eccleſiam non agnoſcunt, non eſt mirum ſi Ordinibus Eccleſiæ detrahunt, ſi inſtituta non recipiunt, ſi Sacramenta contemnunt, ſi mandatis non obediunt. Peccatores, inquiunt, ſunt Apoſtolici, Archiepiſcopi, Epiſcopi, Presbyteri: ac per hoc nec dandis, nec accipiendis idonei Sacramentis. Nunquam duo iſta convenient, Epiſcopum eſſe & peccatorem? Falſum eſt. Epiſcopus erat Caiphas: & tamen quantus peccator, qui in Dominum mortis dictabat ſententiam? Si negas Epiſcopum, arguet te teſtimonium Joannis, qui eum in teſtimonium ſui pontificatus etiam propfetaſſe refert. Apoſtolus erat Judas: & licèt avarus & ſceleratus, electus tamen à Domino. An tu de illius Apoſtolatu dubitas, quem Dominus elegit? Non ne ego, inquit, vos duodecim eligi, & unus ex vobis diabolus eſt? Audis eundem electum Apoſtolum, & extitiſſe diabolum, & negas poſſe eſſe Epiſcopum, qui peccator eſt? Super cathedram Moyſi ſederunt Scribæ & Phariſæi, & qui non obedierunt eis, tamquam Epiſcopis inobedientiæ rei fuerunt, etiam in ipſum Dominum præcipientem, & dicentem: Quæ dicunt facite.*

pa-

Circa cætera dogmata Eccleſiæ.

EXcerabantur invocationem Sanctorum, ſignum Crucis, Sanctorum Imagines. Purgatorium negabant, deridebant Eccleſias, Altaria, omneſque ſacros ritus. Negabant dari poſſe Energumenos, nulla admittebant jejunia, omnia peccata eſſe mortalia aſſerebant, & juramentum nunquam eſſe licitum. Irridebant ſepulturam Eccleſiaſticam. R. Quia ſicut ſepelire mortuos eſt opus miſericordiæ, ita etiam eſt actus religionis conſiderare decentem locum, in quo mortui ſepeliantur. Convenientiùs autem ſepeliuntur in loco ſacro, & in Eccleſiis, ubi convenientes Catholici orandi cauſa, videntes ſepulturas, faciliùs mortuorum recordantur, ut pro illis orent: ideò ſepulchra vocantur monumenta, quia revocant in mentem amicos, & parentes defunctos. Tum quia Deus faciliùs exaudit preces, quæ fiunt in Eccleſiis; ex quo ſequitur, quod faciliùs miſereatur eorum, pro quibus oramus, qui ſepulti ſunt in Eccleſiis. Denique in Eccleſiis ſepeliuntur fideles in ſignum communis fidei, & eorundem Sacramentorum participationis, in qua deceſſerunt; & quia adhuc animæ eorum expiandæ, de unius Eccleſiæ noſtræ bonis participant, atque Beati ſuorum meritorum, & precum nos participes faciunt. Unde excommunicati, qui his omnibus privantur, Eccleſiam non ingrediuntur, nec eorum cadavera in loco ſacro deponuntur.

Demum miracula omnia, quæ fiunt in Eccleſia, dicebant eſſe præſtigias dæmonum. R. verbo *Marbach*, contra quem oſtendimus vera miracula fieri in Eccleſia.

Blaſphemiarum portenta, quæ à Valdenſibus prodierunt, varias ſectas, quæ ab ipſis pullularunt, nauſeam pareret adamauſſim referre: qui copioſiorem de his notitiam deſiderat, Natalem Alex. conſulat. hiſt. Eccleſ. ſeculo duodecimo, articulo decimo tertio de Valdenſibus. Cæterùm præfatos omnes errores jam alibi in hoc opere confutatos exhibuimus.

XVI. Valentinus Cratoaldus, ſecta Sacramentarius, vixit currente ſeculo decimo ſexto, & novam adinvenit explicationem verborum Euchariſticorum *Hoc eſt Corpus meum* dicens illa ſic eſſe diſponenda. *Corpus meum eſt hoc*, ita ut faciant hunc ſenſum: Corpus meum eſt panis & cibus, ſed panis & cibus ſpiritualis, & virtus, quæ de cœlo deſcendit. R. verbo *Anabaptiſtæ*, *Joannes Odcaſtellius*, *Joannes Vvicleffus*, *Berengarius*, contra quos probatur realis exiſtentia Corporis Chriſti in Euchariſtia. Ex Sandero hæreſ. 211.

XVI. Valentinus Gentilis, Calaber Coſſentinus, vir mediocris eruditionis, in Trinitariorum errorem prolapſus, tres Divinas perſonas, tres naturas diſtinctas eſſe affirmabat. Ignis pœnàm ſuæ proterviæ debitam evaſurus, Genevam ſe recepit, ubi hæreticus Arianus detectus, inſtigante Calvino carceri mancipatus, ſuos retractavit errores. E carcere eductus Sabaudiam, Galliam, Germaniam peragravit, & in Tranſylvania apud Georgium Blandratam aſilo invento, ejuſdem protectione fruebatur; ſed proſcriptis à Sigiſmundo Auguſto Poloniæ Rege hæreticis, qui diverſitate doctrinæ Regni quietem infeſtabant, Gentilis iterum ad Helvetios tranſmeavit, & Bernæ pœna capitis damnatus, dum ad mortem duceretur, gloriabundus dicebat ſe primum pro gloria Dei Patris martyrium ſubire, quandoquidem cæteri Martyres pro ſola Dei Filii gloria ſuſtinenda mortem oppetiere Scripſit Gentilis contrà Calvinum, & contra Symbolum Divi Athanaſii. Ex Spond. anno 1566.

1. Tres eſſentias realiter diſtinctas aſſerebat in Divinis, & Patris eſſentiam eminentiorem eſſentia Filii conſtituebat. R. Quia tres eſſentias realiter diſtinctas admittere in Divinis, idem eſt, ac confiteri tres deos. Unum autem eſſe Deum, ipſe Dominus in ſacris literis frequenter nos docuit. *Videte*, inquit, *quod ego ſim ſolus, & non ſit alius Deus præter me*. Plures rationes non ſemel alibi, etiam à lumine naturæ inditas, de Dei unitate tradidimus. Unde ſi Trinitas eſt perſonarum,

narum, ut Valentinus non negabat, ſequitur eſſentiam Patris non modò non eſſe eminentiorem, ſed eandem eſſe cum eſſentia Filii, juxtà Scripturæ verba: *Ego, & Pater unum ſumus, Ego in Patre, & Pater in me eſt. Qui videt me, videt & Patrem meum.*

II. Valentinus Philosophus. Novum monſtrum apparuit circa medium ſecundi ſeculi, Valentinus Philoſophus, ſectâ Platonicus, ingenio potens, & eloquio, natione Ægyptius, patria Phæbonites, quæ eſt Urbs maritima. In Græcis literis eruditus, imitatus eſt Heſiodum in aſſertione triginta deorum, quos Æonas, ideſt ſecula nominabat. Catholicam fidem amplexatus, hanc in Ægypto prædicavit, a qua lapſus creditur, eo quòd ad Epiſcopatum, quem ambiebat, aſſumptus non fuerit. Romam veniens ſub Hygino Papa, palinodiam recantat, ubi perſeveravit uſque ad Eleutheri tempora: ſed iterum lapſus, cum multos Orthodoxos vitiaret, ab Eccleſia in perpetuum fuit ejectus. Plures habuit ſectatores, qui novos excogitantes errores ultra deliria magiſtri, facti ſunt hæreſiarchæ. Inter eos magni nominis fuerunt *Ptolomæus*, *Heraclion*, *Bardezanes*, *Marcus*, *Colarbaſiùs*, de quibus actum ſub proprio nomine, quorum omnium conventus proſcripti fuerunt à Conſtantino Mgno. Adversùs Valentiniſtas ſcripſerunt Irenæus, Tertullianus, Theodoretus, Theophilus Antiochiæ, & Philippus Gortinæ Epiſcopus, Modeſtus, Origenes, Rhodonus, Hippolytus, Euſebius Emiſſenus, Clemens Alexandrinus, & Epiphanius. Valentiniani etiam *Gnoſtici* fuerunt nuncupati. Scripſit Valentinus diverſas epiſtolas, & Evangelium, in quo deſcripſit infantiam Salvatoris. Plura etiam apocripha collegit in ſuis ſcriptis ad ſuas præſtigias illuſtrandas. Pſalmos compoſuit, & commentarium inſcriptum *Sophia*. Tanta fuit Valentinianorum procacitas, ut convinci potuerint, ſed non ſuaderi: cum enim teſtimonio Scripturæ, & Traditionum urgerentur, dicebant, ſe meliùs quàm Salvatorem interpretari doctrinæ myſterium. De Valentini figmentis, vide verbo *Politheiſtæ*.

1. Triginta Deos finxit, quos Æonas, ideſt ſecula nominabat, eorumque quindecim maſculos, & totidem fæminas, quorum permixtione alii generarentur, atque ex his Salvatorem omnium eſſe perfectum.

2. Docuit, Jeſum Chriſtum ſic natum de Virgine, ut ex ea nihil acceperit; ſed per ipſam velut per canalem tranſierit, carnem de cœlo ſecum duxerit. Rep. verbo *Albanenſes*.

3. Negavit reſurrectionem hominum. R. verbo *Baſilidiani*.

4. Tria conſtituit genera hominum, carnale, animale, & ſpirituale. Spiritualibus, inter quos ſe, ſuoſque recenſebat, negabat neceſſaria eſſe bona opera, quæ solùm neceſſaria eſſent animalibus, ut ſpirituales effici poſſent: carnales verò nullatenus poſſe etiam per bona opera ſalutem conſequi aſſerebat.

5. Martyrium ſubeundum eſſe negabat. R. verbo *Adamitæ*.

Valentiniani appellare conſueverunt Catholicos, ſimplices, quaſi idiotas, & nihil ſcientes, eo quòd peccare timerent; ſed & Catholicos gratiam in uſum tantùm accipere blaterâbant, ideoque ab his auferri, ſe verò tamquam proprietarios eam poſſidere.

IV. Valens. Circa medium ſeculi quarti, Valens Murſi Epiſcopus, Conſtantium Imperatorem per mendacium ita in Ariana perfidia ſibi devicit, ut hinc magnæ petulantiæ argumentum ad divexandos Orthodoxos deſumpſerit. Diverſabatur apud Conſtantium Valens, dum Conſtantii exercitus contra Magnentium in Pannonia præliabatur; & cum de obtenta victoria ab exercitu Conſtantii Valens per nuncios notitiam percepiſſet, ſtatim de eadem victoria Conſtantium certioravit, & ut ſibi reverentiam conciliaret, Angelum fuiſſe ſibi nuncium aſſeruit. Facilis fuit ad credendum Valentis mendatio Imperator, itaut ſe Valentis meritis, non virtute exercitus victoriam obtinuiſſe poſtmodùm paſſim aſſereret. Fuerat Valens unà cum Urſacio Singidonenſi Epiſcopo jam damnatus à Patribus in Concilio Sardicenſi, propter calumnias, quas contra Athanaſium contexe-

texerat: ſed oblato pœnitentiæ libello abſolutus, cum Imperatoris gratiam ob fictum, de quo ſuperiùs, mendacium obtinuiſſet, hinc audacior factus, & in Arianam hæreſim relapſus, in conciliabulo Arelatenſi multam contra Catholicos Præſules violentiam adhibuit, factus præcipuus auctor Sirmianæ perfidiæ, de qua fuſiùs agunt Hiſtorici ad annum 357. Auctoritate Conſtantii Imperatoris Liberium Pontificem, & alios Orthodoxos Præſules à ſuis ſedibus expulit, & in Eccleſiam debacchavit, donec mortuo ejus protectore Conſtantio, à Damaſo Papa, & aliis per Orbem Synodis, unà cum Urſacio ſuæ perfidiæ comite damnatus fuit. Athanaſius Alexandrinus Epiſcopus, & Hilarius Pictavienſis hos hæreticos impugnarunt.

III. Vallesii. Circa annum 247. eruperunt Valleſii, ſivè Eunuchi, qui novam conſtituerunt ſectam. Eorum auctor fuit quidam nomine Valens, natione Arabs. Porro Valleſii ſe eunuchos faciebant, omneſque ſuæ ſectæ, ut aggregarent, mutilabant, ſalutem obtineri non poſſe aſſerentes, niſi mutilarentur membra, in quibus regnat concupiſcentia, litteraliter accipientes illa Evangelii verba: *Sunt eunuchi, qui ſe caſtraverunt propter regnum cælorum*. Damnati fuerunt in Synodo Achajæ. Valleſii ante abſciſſionem abſtinebant ab animatis, ſed facta mutilatione omnibus animatis veſcebantur. Scripſit contra Valleſios S. Epiphanius. R. ex Sacra Scriptura, ubi Deus dixit Protoparentibus *Creſcite, & multiplicamini*, quod præceptum, licèt non ad perſonas, pertinet tamen ad communitatem generis humani. Impiiſſimum autem eſſet dicerè, dediſſe Deum hominibus præceptum, cujus adimpletio ſalutem æternam impediret. Item data Valeſiorum ſententia, ſequeretur nullum conjugatum poſſe conſequi regnum cœlorum; ſequeretur etiam deſtructio humani generis. Tum quia certum eſt, quod eunuchi non ſunt liberi à concupiſcentiæ motibus, ut tradit S. Auguſtinus, lib. 6. operis imperfecti, cont. Julian. cap. 14. num. 41. Ergo non prodeſt animæ ſaluti phyſica caſtratio. Docuit Chriſtus, caſtrandas eſſe animas à prava voluntate, non verò mutilanda eſſe corpora.

XVI. Varten hæreſiarca in Armenia, quem Armeni pro ſpeciali doctore venerabantur, non modò Armenorum errores, ſed & alia figmenta diſſeminabat; damnatus proindè cum ſuis erroribus à Clem. VI. Ex Spond. ann. 1351.

X. Vualfredus, circà medium ſeculi decimi in Occitanià, hæreſim negantem immortalitatem animæ publicavit, contra quem ſcripſit Durandus Caſtrenſis, Abbas Ordinis S. Benedicti. R. Verbo *Arabes*.

XVI. Ubiquitarii, à Brentio originem habuerunt, qui cum tranſubſtantiationem percipere non poſſet, novum errorem excogitavit, aſſerens Chriſti Corpus per unionem ad Verbum defacto eſſe ubique, non minùs quàm ubique Divinitatem eſſe aſſeritur: quam fatuitatem, magis quàm opinionem, non ſolùm Catholici, ſed etiam permulti ex hæreticis confutarunt. Brentius verò in errorem ubiquitatis impegit, in quantùm non percepit in quo conſiſteret unio hypoſtatica, quam cum non crederet factam in unitate perſonæ, ſed in unitate naturæ, ideò ex unione hypoſtatica, in malo ſenſu intellecta, probare contendebat ubiquitatem Corporis Chriſti. Sed etiam eſt notandum, quod licèt unio facta fuiſſet in natura Divina, non propterea eſſet ubique Chriſti Corpus; unio enim non poſſet auferre à naturali corpore modum connaturalis præſentiæ; nec ex neceſſitate unionis ſequeretur additam fuiſſe humanitati aliam præſentiam ſupernaturalem; hoc enim eſſet novum miraculum, præter miraculum unionis. Attamen unionem hypoſtaticam factam eſſe in unitate perſonæ, non verò in unitate naturæ, validiſſimis rationibus probant SS. Patres, impugnaturi Neſtorium & Eutychetem, & definit Concilium Epheſinum contra Neſtorium, qui volebat duas naturas ità eſſe ſimul unitas, ut quidquid de una dicitur, poſſet dici de alia: & cum dicatur de natura Divina, quod ſit ubique, hoc idem aſſeri poſſe de naturà humanà, ratione unionis hypoſtaticæ contendebat, à quo ſuam hauſerunt erroneam doctrinam

Digitized by Google

Brentius, & Smidelinus, omneſque Ubiquitarii, quorum abſurda opinio ex hoc ſatis corruit, quòd in eorum ſenſu ſequeretur, proprietates naturæ humanæ in Chriſto, poſſe prædicari de natura Divina: ex qua ſequelá, quot deducantur abſurda, nemo non videt. Sicut etiam facilè quiſquis percipit, quòd impoſſibile eſt, creaturam habere proprietates infinitas: ergo & eſt impoſſibile Corpus Chriſti eſſe ubique, quæ ratio ſufficit ad confundendos Ubiquitarios. Vide verbo *Lutherus*.

XVI. Udalricus, ſive Ulricus Velenus, ſectà Lutheranus, librum edidit, in quo novendecim argumentis perſuadere conatur, S. Petrum numquam fuiſſe Romæ, & tam D. Petrum, quàm D. Paulum non Romæ, ſed Jeroſolymis fuiſſe occiſos. R. Teſtimonio Sybillæ, quæ adventum D. Petri Romam longè antè prædixerat. Citatur hæc propheria à Franciſco Petrarca, lib. *De otio Religioſorum*: à Bernardino Senenſi, par. 6. ſerm. de feſto Mariæ. Ab Antonino in Chronicis, par. 1. tit. 3. Inſuper traditio Eccleſiaſtica confirmata tot ſanctorum PP. teſtimoniis, ſatis convincit erroris, contrarium aſſerentes. Veritas hæc, quòd ſcilicet S. Petrus Romæ ſederit, ibidemque ſit mortuus, ſolùm tribus circitèr ab hinc ſeculis fuit oppugnata, cum per quindecim præcedentia ſecula ſemper omnes unanimiter Petrum Romæ fuiſſe, ibidemque mortuum affirmarint. Dicat Udalricus, cui tutiùs in hac cauſa credendum, an illis qui primo, ſecundo, tertio ſeculo, & ſic ſucceſſivè uſque ad decimum quintum ſeculum ſcripſerunt Petrum Romæ fuiſſe mortuum, an paucis Novatoribus, qui poſterioribus ſeculis contrarium ſomniarunt? Sed & memoriæ crucifixionis, ſepulchri D. Petri, & aliæ per plures, quæ adhuc in præſens in Urbe videntur, ſatis comprobant D. Petrum Romæ mortuum fuiſſe. Ulricum Velenum doctiſſimè confutavit inſignis Martyr Cardinal. Roffenſis. Videndus etiam Auguſtinus Calmet, ſuper 1. Petri epiſt. cap. 5. v. 13.

XVI. Vergerius Petrus Paulus, Juriſconſultus, Juſtinopoli in Iſtriá natus, circa annum 1535. à Paulo III. in Germaniam miſſus eſt, ut ſuavi veniæ promiſſione, & blandis officiis charitatis, Lutherum cum ſuis aſſeclis ad obſequium reduceret, ſed á pravá cum hæreticis converſatione infectus, à fide deficiens, in eandem defectionem fratrem ſuum etiam, in Iſtria Epiſcopum induxit; quapropter ab Inquiſitoribus exagitatus, Tubingam petiit, ſub protectione Ducis Vvirtembergenſis, cujus opera uſus eſt Henricus ad diſſolvendum Concilium. Contra Indicem librorum prohibitorum, & contra indictionem Concilii à Pio IV. factam, plura debacchantis more ſcripſit. Demùm Tubingæ die 4. Octobris, anno 1565. in ſua perfidia, & apoſtaſia deceſſit.

XVII. Vergerius. Joannes Paulus anno 1620. Canonicus Baionæ, plus cognitus ſub nomine Abbatis à S. Cyrano, Michaelis Baii una cum Janſenio propoſitiones proſcriptas defendendas aſſumpſit. Nempè illas ſpectantes circa directionem morum, nam collimantes circa doctrinam gratiæ Janſenius propagare niſus erat; quapropter inito inter utroſque Baii patrocinatores amicitiæ fœdere, ambo in Eccleſiæ perniciem acuerunt calamum ſuum.

XII. Venustiani. Vide *Paterniani*.

XV. Vhovallistæ, dicti Groningani, ex Anabaptiſtis prodierunt. Porrò iſti, non modò impiiſſimis, & deſperatis, imò & ipſi diabolo ſalutem tribuunt. Repr. verbo *Ægidius*. Tum quia improbis, in ſacris paginis ſæpè Deus pœnam æternam minitatur. Tum quia, ſi impii etiam conſequerentur ſalutem, inutile eſſet virtutis ſtudium, quo homines in Dei ſimilitudinem contendunt. Adde, homines iſtos ampliſſimum aperuiſſe oſtium ad omnia ſcelera perpetranda, turbandumque genus humanum; quæ enim lex in officio continebit, ubi æternæ damnationis timor deficiat?

IV. Victor Garbiensis. Donatiſtæ, ut gloriari poſſent ſe Romæ habere Epiſcopum, ac proinde nomen Catholicum promæreri Silveſtri Papæ temporibus miſerunt ex Africa Romam quen-

Digitized by Google

quendam, ab ipſis ordinatum Epiſcopum, nomine Victorem Garbienſem, ut ibidem Epiſcopum ageret, cui alii quinque, uſque ad tempora Optati, qui hæc deſcribit, ſucceſſivè ſuffecti ſunt. Nihilominus Victor, & ejus ſucceſſores Donatiſtæ nullos habuerunt Romæ adhærentes, niſi Afros Donatiſtas, quapropter Donatiſtarum machinatio, unica argumentatione ab Orthodoxis Patribus facile eſt diſoluta, nempe, quod nullam haberent Donatiſtæ manantem à Petri Cathedra ſucceſſionem.

XIV. Vicleffistæ. Vide *Joannes Vvicleffus*.

IV. Vvictorinus. Sedente Silveſtro, anno 324. in Romano Concilio damnatus fuit quidam nomine Victorinus, qui receptos ab Eccleſia Paſchales Cyclos redarguere præſumpſerat, aſſerens Paſchale feſtum nequaquam ex inſtituto Eccleſiæ, ſed decimo Kalendas Maii eſſe celebrandum.

V. Vigilantius. Alii Gallum, Hiſpanum alii hunc faciunt. S. Hieronymus Hiſpanum, patria Calaguritanum; Gennadius verò Gallum fuiſſe aſſerit. Ceterum eſt, quod Barcinonæ multo tempore diverſatus, à S. Paulino, qui Vigilantium pium, & probum virum eſſe arbitrabatur, Presbyter eſt ordinatus, atque apud ſe ægrotantem fuit, proficiſcentem quoque Jeroſolymam S. Hieronymo plurimum commendavit, à quo in gratiam Paulini maxima aviditate ſuſceptus eſt. Sed mox qualis eſſet Vigilantius, à S. Hieronymo detectus, ab eodem receſſit, & Palæſtinam, Ægyptum, aliaſque Provincias peragravit. Hæreticorum more pro beneficiis injuriam rependens, in D. Hieronymum, à quo humaniter receptus fuerat, oblatravit, eundem Origenis erroribus infectum eſſe aſſerens. Interim in Occidentem reverſus, cæpit in Gallia ſub ficta ſanctimonia hæreſes ſuas evomere; quare D. Hieronymus ſtatim contra errores Vigilantii calamum acuit, opere inſcripto contra Vigilantium, dictum a D. Auguſtino Dormitantium, qui circa annum 406. docere cæpit.

1. Non eſſe colendas Reliquias ſanctorum Martyrum, & earundem cultores appellabat cinerarios, idololatras; & ſigna apud ſacras Reliquias fieri ſolita aſſerebat eſſe præſtigias. Baſilicas Martyrum declinandas, Catholicos, qui ibi orarent, quaſi immundos vitandos eſſe dicebat. R. ex ſacra Sriptura. Pſalm. 49. *Adorate ſcabellum pedum ejus*, ubi per ſcabellum intelligitur Arca Teſtamenti: ergo a fortiori honorandi ſunt Sancti, qui adhuc viventes in hoc mortali corpore, fuerunt templum Spiritus ſancti. Tum quia in ſacris Scripturis legitur homines Angelos adoraſſe. Geneſ. 18. Abraham pronus in terram adoravit Angelum. Geneſ. 19. Loth. pariter adoravit Angelum: ergo etiam adorari debent Sancti, qui cum Angelis triumphant in cœlis. Demum ad Rom. 2. *Gloria, & honor operanti bonum*. R. autem verbo *Eudoxius*, quo ad cultum debitum Reliquiis Sanctorum. Quoad miracula. R. verbo *Marbac.* Quoad orationes, quæ fiunt in Eccleſiis, R. verbo *Eutactus*.

2. Negabat, Sanctos eſſe invocandos. R. ex Concilio Calcedonenſi, actione undecima. Ex Trid. ſeſſ. 25. in decreto de invocatione Sanctorum. Articulus fidei de Communione Sanctorum, qui habetur in Symbolo, evincit Sanctos ſemper fuiſſe invocatos, & orare pro nobis. Deum exaudire preces Sanctorum, cum eoſdem invocamus, conſtat Exodi 32. verſ. 13. ubi Moyſes pro populo ſuo enixè oravit Deum per merita Sanctorum Patrum Abraham, Iſaac & Jacob. Item Danielis cap. 4. verſ. 34. legimus, Azariam oraſſe Deum, ut eundem liberaret ab igne fornacis per merita Abraham, Iſaac, & Iſrael, & exauditus fuit. Habetur etiam 2. Machab. 15. Jeremiam in limbo Patrum oraſſe pro populo, & ſancta Civitate: quanto magis nunc ille, & cæteri Beati pro nobis orant, Deum videntes? Tum quia, ſi Sancti adhuc viventes invocantur, & exaudiunt ut conſtat ex pluribus hiſtoriis tum veteris, tum novi Teſtamenti, quantò ardentius pro nobis orabunt in cœlo, ubi perfectior eſt charitas?

3. Joviniani errores excitavit. R. verbo *Jovinianus*.

Digitized by Google

4. Cœlibatum Clericorum improbavit. R. verbo *Confeſſio Auguſtana*.

5. Jejunia fidelium ſpernebat R. verbo *Aeriani*,

6. Eccleſiaſticas cæremonias contemnebat. R. verbo *Adiaphoriſtæ*.

7. Poſt mortem nullum pro alio deprecandi facultem habere dicebat. R. verbo *Aerius*. Vide etiam, quæ ſupra notavimus ex lib. 2. Machabæor.

8. Vigilias in S. Eccleſia ſervari ſolitas abolendas eſſe, præter ſolemnes vigilias, quæ fierent in ſolemnitate Paſchali. R. ex antiqua inſtitutione Eccleſiæ, quæ juxta illud, quod legitur in Pſalmo: *Media nocte ſurgebam ad confitendum tibi*, conſuevit nocturno tempore pſallere Dei laudes. Tum quia nocturno tempore ſive ratione majoris incommodi, ſive quia orantis mens minus divagatur, oratio videtur fieri cum majori fervore, ideo magis eſſe debet Deo accepta.

9. Nonniſi in Paſchate Alleluja canendum. R. Nam contra Adiaphoriſtas probatum eſt Eccleſiam habere auctoritatem condendi leges: ergo etiam cæremonias & ritus, quibus Catholici ſe debent conformare: Deus enim vult rite coli: & cum Eccleſia in ritu aliquid præcipit, hoc facit ex inſtinctu Spiritus Sancti, & multa habemus ex traditione Apoſtolica.

10. Eleemoſynas, quæ mittuntur ad loca ſancta, damnabat. Repr. Nam in lege veteri, ad decorem Sanctuarii, legimus Salomonem plura impendiſſe, quas expenſas commendavit Altiſſimus: ergo a fortiori eleemoſynæ, quæ fiunt ad decus ſanctorum locorum, ſunt commendabiles.

11. Aſſerebat eos melius facere, qui utuntur rebus ſuis, & paulatim fructus poſſeſſionum ſuarum pauperibus dividunt, quam illos, qui poſſeſſionibus ſuis renuntiatis, ſemel omnia largiuntur. R. ex conſilio Evangelico, ubi habetur: *Si vis perfectus eſſe, vende omnia quæ habes, & da pauperibus*, ſecundum quod conſilium, legimus plures ſanctos viros integrum ſuum patrimonium diſtribuiſſe pauperibus, tam ut ſubvenirent eorum indigentiis, quam ut facilius expediti à terrenis, melius Deo famularentur.

X. Vilgardus. Apud Ravennam Italiæ Civitatem, quidam Vilgardus Grammaticus, currente anno milleſimo, deceptus præſtigiis dœmonum, ipſi apparentium ſub ſpecie Poetarum Virgili, Horatii, & Juvenalis, cœpit multa turgidè contra fidem effutire, & aſſerere dictis Poetarum per omnia eſſe credendum. Sed eo per Petrum ejus civitatis Archiepiſcopum damnato, plures quoque ejus diſcipuli tum gladio, tum incendio puniti ſunt. Ex Bar. anno 1000.

V. Vincentius Victor, circa annum 420. novi erroris in Africa aſſertor emerſit, qui de Animarum origine nova commenta excogitavit, nempe eas non ex nihilo, ſed ex Divina creatas eſſe ſubſtantia. Fuit verò hic olim Donatiſta, vel potius Rogatiſta, ac poſtea Catholicam fidem ſimulans, nihilominus adeò Rogatiſtis addictus permanſit, ut etiam cognominari voluerit *Vincentius*, eo quod Rogati ſucceſſorem, eo nomine dictum, tamquam magnum, & ſanctum virum ſuſciperet, eumdemque in viſione (ut jactabat) ab illo Vincentio admonitum, adjutumque: adversùs Auguſtini tractatum de origine Animarum, quem in Mauritania Cæſarienſi inveniſſet, duos libros ſcripſiſſe, idem Auguſtinus, tradit: qui mox contrariis ſcriptis eos refellens ipſum quoque illorum compoſitorem Vincentium Victorem (quod mireris in auctore erroris) victum ſe fatentem, atque emendationis ſuæ litteras ad Auguſtinum ſcribentem, fidei Catholicæ reſtituit. Ita quidem, quod (ut ait Auguſtinus) eum non præproperè deteſtandum, ſed adhuc docendum, quanta potuiſſet lenitate tractaſſet. Reprobatus habetur error Vincentii, Verbo *Dicaritæ*. Ex S. Aug. lib. de anima. Vincentius alius, Pelagianus, Auguſtino infenſiſſimus, contra D. Proſperum, qui ab obtrectatoribus ſanctum Doctorem defenderat, acriter ſcripſit objectiones, quas *Vincentianas* à nomine auctoris appellant. Card. Baronius ſuſpicatur, Vincentium iſtum eſſe illum, quem commemorat Gennadius in lib. de Viris

Viris illuſtrib. cap. 8., nec mirum, ſi Semipelagianus Pelagianum inter viros illuſtres commendet. Perperam aliqui putarunt, S. Vincentium Lirinenſem illarum objectionum auctorem, à qua calumnia illum egregiè vindicat laudatus Baronius, in Martyrol. ad diem 24. Maii. Nam Lirinenſis in Pelagianam hæreſim vehementer invehitur in ſuo per illuſtri Commonitorio, capitibus 2. & 14. atque 34. ubi expreſsè contra Pelagium, & Cœleſtium pro fide Catholica, eodem ſenſu & ſententia, ac Auguſtinus inſurgit; cap. inſuper 40. contra Julianum, àc tandem cap. 43. optime commendat Epiſtolam Cœleſtini Papæ ad Epiſcopos Galliarum, quâ Operâ S. Auguſtini, adversùs Semipelagianos impugnantes eum, egregius ille Pontifex S. Vinc. defendit. Manet ergo certiſſimum Vincentium illum. *Objectionum* Auctorem, a Lirinenſi fuiſſe perſona, & religione diverſum.

IV. Vitalis, Antiochenus Presbyter, anno 364. ob indignationem quamdam adverſus Flavianum Compresbyterum, quod ſe contemptui haberi videret, derelicta communione Catholica, adhæſit Apollinari & factus eſt ſuæ ſectæ Antiochenus Epiſcopus. Quapropter vocatus ad dicendam cauſam apud Damaſum Pontificem, Romam ſe contulit, ediditque fidei formulam, quæ prima fronte ſana viſa eſt; ſed à Gregorio Nazianzeno repudiata: nam cum Apollinaris præcipua hæreſis eſſet, Chriſtum fuiſſe humanæ mentis expertem, & humanam carnem tantum, abſque mente ſuſcepiſſe, Vitalis quidem in ſuâ fidei profeſſione confeſſus erat in Chriſto carnem & mentem, ſed per mentem, non mentem humanam, ſed Divinitatem ſignificari doloſè intelligebat. Quarè detecta Vitalis fraude, una cum Apollinare damnatus fuit. Ejus ſectatores, ut perhibet S. Ephræm Edeſſæ Diaconus, Vitaliani ſunt nuncupati, Ex Sozomeno cap. 27.

V. Vitalis Pelagianus, vixit circa annum 428., ad quem D. Auguſtinus epiſtolam, quæ eſt 107. ſcripſit, eundemque improbat, quod aſſereret, ad fidem acquirendam nullâ opus eſſe gratiâ internâ, ſed ſolam ſufficere prædicationem externam, cui homo pro ſuo arbitrio poteſt præbere aſſenſum. R. Verbo *Pelagius*.

XIV. Umbilicani. Vide *Pallamas*;

XVI. Unctorum Secta. In Suria, Angliæ comitatu, apud Baſtedium orti ſunt ex Calviniſtarum ſecta, ſub Vurito quodam duce, homines, qui ſe unctos appellabant, prout refert Spond. anno 1570. docentes.

1. Neminem peccare, niſi qui veritatem ab ipſis prædicatam non reciperet.

2. Totum novum Teſtamentum rerum futurarum prædicationem eſſe, atque ita Chriſtum, quem ſemel veniſſe non negabant, iterum ante diem judicii eodem modo rediturum.

3. Cui ſemel remiſſa fuerunt peccata, iterum non peccare. R. ex Evang. ubi Chriſtus dixit: *Vade, & jam amplius noli peccare*, cum peccata primo remiſiſſet; ex quo apertè conſtat, cui ſemel remiſſa fuerunt peccata, iterum poſſe peccare, quod patet quotidiana experientia noſtræ fragilitatis. Deindè Petro dixit Dominus ut ſeptuagies ſepties, id eſt, quoties homines veniam peterent, indulgeret. Poſſunt ergo reiterato homines peccare.

4. Doctis Viris omnem prorſus fidem abnegandam eſſe.

XVII. Voetius, nomine Gilbertus, à quo Voetiani, Theologiæ profeſſor in Academia Ultrajectenſi, ad Dordracenam Synodum cum aliis Theologis Proteſtantibus ſe contulit. Cum vero Voetius rigidum Calviniſmum profiteretur, antagoniſtam habuit Joannem Coccejum, qui Calvini doctrinam emollire nitebatur. Vide verbo *Coccejani*.

XVI. Volfangus. Vide *Capito*.

IV. Urbicus, Inter diſcipulos, quos habuit Eunomius, magiſtro in impietate non impar, fuit Urbicus Potentinus, cujus meminit Athanaſius, vixitque circa medium ſeculi quarti.

IV. Vrsiciniani. Poſt obitum Liberii, canonice electus eſt Romanus Pontifex Damaſus Hiſpanus: ſed cum aliqua eſſet in Clero Romano diſſenſio, a factioſis acclamatus fuit, poſt electionem Damaſi, Urſicinus: in quo ſchiſmate plura mala Eccleſia Romana perpeſſa eſt. Urſicini ſectatores, licet etiam ab Impera-

peratoribus repreſſi, quippe qui noverant irritam eſſe Urſicini electionem, nihilominus ſæpe tumultuarunt. Pulſus eſt in exilium à Valentiniano Imperatore Urſicinus, a quo Urſiciniani, qui demum juncti ſunt Luciferianis, declinante ſchiſmate in hæreſim; quæ omnia fuſius deſcripta videre eſt apud Baronium ann. 367. 368. & 385. Vide verbo *Valens*, quem Urſicinus damnationis comitem habuit.

XV. Utriquistæ exorti ſunt ex Huſſitis, circa initium ſeculi decimi quinti, qui negarunt ſub altera ſpecie Sacramenti Euchariſtici contineri totum Chriſtum, ac propterea ſub utraque ſpecie, omnibus promiſcue debere exhiberi aſſerebant. Ex hiſt. Bohemic.

XI. Vvecillo, à quo Vvecilliana hæreſis, Clerico Halverſtatenſi jam pridem anatematizato, atque fugitivo, poſt mortem Sigiberti intruſus fuit ab Henrico Imperatore, ſed excommunicato, in Moguntinum Archiepiſcopatum, in remunerationem defenſionis quam pertinaciter aſſumpſerat de ipſo Henrico, Pontifici infenſo. Damnatus autem fuit Vvecillo in Synodo Quintilineburgenſi. Aſſerebat ſeculares Eccleſiaſtico non ſubjacere judicio, nec poſſe pro ſuis exceſſibus excommunicari, R. Quoad ſecundum, verbo *Huſſitæ*, *Joannes Vvicelſſus*, *Albanenſes*: & conſequenter reprobatur quoad primum, ſi enim Eccleſia poteſt punire peccatores, eos excommunicare, ſequitur ſeculares Eccleſiaſtico, ſubjacere judicio: ſeculares enim baptizati, ſunt oves ex grege Catholico, cujus paſtor eſt Pontifex, cui Chriſtus dedit totam poteſtatem ſupra omnes oves: ſecus dicendum foret, laicos non eſſe intra ovile, & ſolos Eccleſiaſticos eſſe de corpore Eccleſiæ.

XVII. Vvorstius. Mortuo Jacobo Arminio hæreſiarcha, Ordines Batavici, ejus loco evocarunt Leidam ex Steinfurto, ubi primarium miniſtrum agebat, Conradum Vvorſtium; unde novæ diſſenſiones orte, dum quem ſectâ licèt Calvinianum, plerique alii Calviniani ut ſchiſmaticum, & hæreticum inſectarentur, & ne ab Ordinibus reciperetur monitis precibus, ac minis obſtare conati ſunt; quidam alii obſtinatiſſimè defenderunt, ipſique Ordines tutati ſunt ac promoverunt. Quod inter alios adeò moleſtè tulit Jacobus Rex Angliæ, ut poſt ejus ſcripta igni adjudicata, etiam Ordinibus, graviter minitatus ſit, niſi eum à ſe pellerent, non modo ſe illos tanquam, apoſtatarum fautores, per univerſum terrarum orbem proclamaturum, verum etiam ſuum cum illis fœdus immortalibus inimicitiis commutaturum. Quibus minis territi Ordines, Vvorſtium invitium inviti a ſe dimiſerunt: qui rurſus in aliis locis, ad quæ divertit, uti Apoſtolus receptus eſt, & ingentium turbarum anſam præſtitit: quæ diù incolis moleſtæ fuerunt, vigetque hactenus ſecta. Multa feruntur impia ejus dogmata contra Divinas perfectiones, ſimplicitatem individuam, magnitudinem, infinitatem, immenſitatem, immutabilitatem, æternitatem permanentem, & indiviſibilem, De propoſitionibus Conradi Vvorſtii, agit Gualterius ſeculo 17. cap. 6 Potiſſimum aſſervit Deum eſſe mutabilem, & non eſſe ubique, ſivè immenſum. R. Quoad primum verbo *Theophronius*, quoad ſecundum etiam. R. quia eſſentia Dei debet in omni genere perfectionis eſſe infinita ergo etiam eſſe debet immenſa: quod ſi non eſſet immenſa. Deus poſſet mutari de loco ad locum, quod dicit imperfectionem. Tum quia ſi Deus non eſſet immenſus, eſſet determinatè in uno loco ibi autem eſſet vel libere, vel neceſſario: ſi primum, poſſet mutari; ſi ſecundum, non eſt major ratio cur potius ſit in uno loco, quam in alio; ergo Deus neceſſario eſt immenſus, ex Divina enim operatione probatur efficaciter Dei præſentia in omni loco, Deinde Jerem. 23. v. 24. dicit Dominus: *Cælum & terram ego impleo*. Plura alia deduci poſſunt è ſacris literis argumenta.

XVI, Vvitaherus Guillelmus, Anglo calviniſta inclinante jam ſeculo 16. plura ſcripſit, potiſſimum ut ſacræ Scripturæ auctoritatem enervaret. Hunc egrege oppugnavit Thomas Stapletonius, Vvitheri contemporaneus.

Vvol-

Digitized by Google

XVI. Vvolmarus Melchior, natione Germanus, patria Rotuvilenſis, Græcis literis inſtructus, ſcientiarum eruditione celebris, primus eſt, qui Calvinum viro hæreſis infecit, ejuſque perſuaſione Calvinus Theologiæ ſcientiæ operam dedit, tanto Chriſtianæ Reipublicæ detrimento.

X

V. Xenajas. Vagus quidam nebulo, natione Perſa, nomine Xenajas, conditione ſervus, ſervilibus natus parentibus, Manichæiſmo infectis, fugitivum agens, patria & domino ſuo relictis, profugus Antiochiam venit, ubi cum ſe Clericum eſſe mentiretur, & de facto Clericum ageret, quamvis nec initiatus eſſet Baptiſmo, à S. Calendione Antiocheno Epiſcopo, in mendacio deprehenſus, ab Eccleſia fuit ejectus. Adeò perverſum hominem, tamquam ſibi fidum Achatem, aſſumpſit Petrus Fullo, cui in animo nihil magis erat, quàm, ut cuncta à Catholicis benè geſta irritaret, atque Philoxenum Græca lingua eum nominans, Hierapolis creavit Epiſcopum, licet non baptizatum. Tale monſtrum in ſede Epiſcopali conſtitutum, indicibile eſt quot mala pepererit. Xenajas Catholicis ſemper fuit infenſus, & primus omnium hanc blaſphemiam evomit, ut diceret Chriſti, Angelorum, atque Sanctorum Imagines non eſſe venerandas. Hunc ducem habuerunt Iconoclaſtæ.

Z

II. Zachmani. Vide *Gnoſtici*.

IV. Zachæus. Cadente ſæculo quarto, vixit in Oriente quidam nomine Zachæus, qui in ſummitate montis propè Jeruſalem, ſolitariam vitam agebat: cujus aberrationem à veritate, & in ſuperbam cordis temeritatem, refert Epiphanius, qui ſequentes Zachæo errores adſcribit, in quibus pertinax deceſſit, docens.

1. Orandum eſſe ſolitariè, negans acceptam eſſe Deo orationem, quæ ſit unanimiter publicè à fidelibus in Eccleſiis. R. Nam David nos hortatur in Eccleſiis benedicere Domino. Tum quia ex ore Chriſti Domini edocti ſumus, quòd ubi fuerint plures in nomine ejus congregati, in medio eorum ipſe eſt. Inſuper Deus promiſit Salomoni, ſe faciliùs accepturum preces orantium in Templo. Vide quæ dicta ſunt contra *Apoſtolicos*, & *Albigenſes*.

2. Zachæus, licet laicus, ſacra ſe peragere poſſe jactabat. R. verbo *Lutherus*, & *Joannes Vvicleſſus*.

V. Zacharias Rhetor, vixit poſt medium ſeculi quinti, fuit hæreticus Eutychianus, & multa in ſuis hiſtoricis ſcriptis, pro ſuæ ſectæ validatione commenſus eſt, fuitque Catholicis valdè calumnioſus: quarè nonniſi ſummâ cum cautela legendus occurrit.

V. Zeno Imperator, dictus Iſaurus, qui Ariadnam, Leonis Imperatoris filiam, in uxorem duxerat, & circà annum 476. imperavit, inter hæreſiarcas meritò nuncupandus occurrit, quippè qui non modò Eutychetis & Dioſcori, qui unam tantum Chriſto tribuebant naturam, fuit hæreſi infectus, ſed ſub ſpecioſo titulo conciliandi hæreticos, & Orthodoxos, reverà autem Oecumenicum Concilium Chalcedonenſe reprobardi, *Henoticum*, ideſt *conciliatorium*, ſivè *pacificatorium* edictum promulgare auſus eſt, arrogans ſibi facultatem decidendi in materia fidei, quæ ſoli Romano Ponti-

ſici, & Eccleſiæ ſub ejus magiſterio ſivè congregatæ, ſivè per orbem diſperſæ, comperit, miſerimè in flagitiorum ſuorum pœnam interiit. Vide verbo *Pacificatores*.

XV. Zischa. Vide *Thaboritæ*.

XVII. Zuinglius Uldaricus, à juventute militiam ſecutus, poſtmodùm Clericali habitu aſſumpto Conſtantiæ, Canonicatum in Helvetia obtinuit: ſed profeſſionis Clericalis, cui adnexus eſt cœlibatus, pertæſus, ſub titulo Lutheranæ doctrinæ amplexandæ, uxorem duxit, vendito beneficio; & contrà cœlibatum, Indulgentias, & Summum Pontificem prædicans, novam cathedram apud Helvetios, ſicut Lutherus apud Germanos, ut erigeret, contrà Lutheri dogmata potiſſimùm cœpit concionari, ejuſque erronea doctrina, (licèt adverſaretur totis viribus Conſtantienſis Epiſcopus) in pluribus Helvetiæ oppidis fuit recepta, condemnata nihilominùs ab Epiſcopis Baſileenſi, Conſtantienſi, & Lauſanenſi, anno 1627. Sed prævalentibus Zuinglianorum tumultuantium viribus, armis ſtipati in Eccleſias irruentes hæretici, omnia ſacra conculcarunt. Hinc inter Helvetios facta diſſenſio, itaut ubi de religione agitur, Catholici contra hæreticos, & hæretici contra Catholicos ſæpe dimicaverint, & in certamine commiſſo anno 1531. inter utroſque, Zuinglius ipſe, qui cum ſuis, armis ſtipatus prælıabatur, interemptus fuit. Poſtmodum Zuingliani cum Genevenſibus Calviniſtis fœdere inito, Calvini doctrinæ adhærere cœperunt. Martinus Bucerus inter Lutheri, & Zuinglii dogmata anceps, ſectam Luthero Zuinglianam inſtituit.

1. Negavit Indulgentias. Repr. verbo *Joannes Vvicleſſus*, *Huſſitæ*, *Lutherus*.

2. Errores Pelagii, & Neſtorii prædicavit. R. verbo *Pelagius*, & *Neſtorius*.

3. Affirmavit in Baptiſmo non eſſe neceſſariam certam verborum formam. R. Nam cum ſolus Chriſtus potuerit inſtituere Sacramenta, ſolus etiam Chriſtus potuit determinare materiam, & formam uniuſcujuſque Sacramenti; ex quo ſequitur, ad Sacramentum Baptiſmi neceſſariam eſſe formam à Chriſto inſtitutam.

4. Docuit Baptiſmum Joannis eſſe Baptiſmum Chriſti, & eoſdem effectus contuliſſe omnibus illis, qui Baptiſmum Joannis receperunt. R. verbo *Bogomilli*.

5. Docuit, in Euchariſtia non dari Corpus Chriſti, ſed eſſe verum panem, qui ſolùm obſignat Corpus Chriſti, ideoque verbum *eſt* in conſecratione, accipit pro ſignificat. R. verbo *Berengarius*, *Joannes Odcaſtellius*, *Joannes Vvicleſſus*, *Energici*.

6. Dixit, parvulos decedentes abſque Baptiſmo, non privari beatitudine, eo quod velit per Chriſtum univerſam naturam humanam ita eſſe reparatam, ut tam filii fidelium, quàm infidelium ſalventur. R. Quia peccatum originale, quo anima inficitur, reddit creaturam coinquinatam, & conſequenter incapacem viſionis beatificæ: nulla ſiquidem creatura, niſi juſtificata, & à quacumque macula depurata, eſt capax viſionis beatificæ. Tum quia ſuperflua fuiſſet inſtitutio Baptiſmi, ſi paruli decedentes abſque Baptiſmo poſſent ſalvari. Dominus autem dixit: *Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu ſancto, non poteſt introire in Regnum Dei*. Cui ſummo bono ſemper, ut par eſt inhiantes, faxit Deus, ut quoquot Catholico Romanam profitemur fidem, cum cœleſtibus Spiritibus tandem liceat aſſociari.

Digitized by Google

L E X I C O N

POTIORUM CONTROVERSIARUM, QUÆ AD HISTORIAM ECCLESIASTICAM PERTINENT, QUARUM NOTITIA DILUCIDAT POLEMICAM FACULTATEM.

CONTROVERSIA I.

De numero Librorum Canonicorum.

DE aliquibus ſacræ Scripturæ libris, nempè Tobiæ, Judith, Sapientiæ, Eccleſiaſtici, & Machabæorum, fuit aliquando controverſia, an eſſent inter Canonicos recenſendi. Controverſiæ fundamentum erat, quia præfati libri apud Judæos non recipiebantur, ut Canonici; & plures Eccleſiæ Patres, qui ante Innocentium primum ſcripſerunt, eoſdem ut non Canonicos excludere viſi ſunt. Indubium tamen eſt 72. libros, quos enumerat Tridentinum ſeſſ. 4. decreto de Scripturis Canonicis, eſſe omnes Canonicos, quia non Canon Hebræorum, ſed Canon Eccleſiæ, Canonicas facit Scripturas. Quòd ſi aliqui primitivæ Eccleſiæ Patres, præfatos libros eſſe Canonicos dubitaverunt, hoc non officit, quia tunc nondum erat ab Eccleſia deciſum, quinam ex pluribus libris, qui circumferebantur, utpotè à Spiritu ſancto dictati, recipiendi eſſent tanquam Verbum Dei ſcriptum. Ceterùm præfatos 72. in Canone ſupracitato recenſitos, ſecundùm traditionem ab Apoſtolicis temporibus in Eccleſia Romana conſervatam, ſemper ut Canonicos recepit Eccleſia; quamquàm licuerit Doctoribus diverſis in locis diverſa ſentire, cum neque eſſet unum ubique ſacrarum Literarum volumen, nec quidquam univerſali decreto ab Eccleſia firmatum; quæ deinde in Conciliis congregata, decretum edidit de libris Eccleſiaſticis Canonicis, & Apocryphis. An autem hoc decretum primò promulgatum ſit in Concilio Romano, ſub Gelaſio Papa, vel in alio Concilio ab Hormiſda Pontifice, etiam controvertitur. Quidquid ſit de primo Pontifice, ſub quo promulgatum eſt decretum de libris Canonicis, certum eſt ſacrum eſſe monumentum venerandæ antiquitatis. Probabiliùs cenſeo, primò à Gelaſio editum, qui deceſſit anno 496. deindè ab Hormiſda confirmatum, qui ad Pontificatum fuit aſſumptus anno 514. ſi tamen ſub Damaſo, qui Pontificatum geſſit ab anno 367. uſque ad 384. primam non habuit originem, ut placet Baronio. Conſule Balutium.

CONTROVERSIA II.

De ſacræ Scripturæ authenticis editionibus.

CUM multæ ſint Scripturæ ſacræ editiones, nempè Hebraica, Chaldaica, Syriaca, Samaritana, Græca, & Latina, quæ Vulgata nuncupatur, controverſum eſt, quæ ex his omnibus eſſet authen-

authentica. Hanc ſolam eſſe Latinam vulgatam, certum nobis eſt, quia ſola eſt certò conformis cum ſuo originali textu, qui Divinus eſt, ſivè immediate à Deo dictatus. Controverſiæ anſam dedit potiſſimùm editio Hebraica, de qua aliquandò dubitatum, an eſſet habenda ut authentica, quia fuit olim à Chriſto, & ejus Apoſtolis collaudata. Circà quod ſciendum, quod quouſque editio Hebraica in ſua puritate perſeveravit, utique fuit authentica: cum tamen hæc proceſſu temporis fuerit præcipuè à Judæis vitiata, nec ampliùs inveniatur ſuo conformis originali, ideò nec Hebraica, nec ulla alia quævis editio habenda eſt ut authentica, una ſola excepta Latina vulgata, de qua, medio infallibili Eccleſiæ Romanæ teſtimonio, nobis conſtat quòd ſ erit ad nos ſemper tranſmiſſa omninò conformis cum ſuo originali textu; & licèt à Sixto V. emendata, & à Clemente VIII. reviſa fuerit, hoc non officit, quin verè ſit authentica, & ſuo conformis originali, quia quæ à Sixto V. & Clemente VIII. emendata fuerunt, levia ſunt, nec ſenſum verum & genuinum immutant, in his maximè, quæ ad fidem pertinent. Nam quo ad hæc in editione Latina vulgata, nunquam aliqua opus fuit emendatione; ſiquidem ſemper pura, & conformis ſuo originali ſervata eſt, quod dici nequit de ullà alia editione tàm Hebraica, quàm Græca &c. quæ ab hæreticis in pluribus vitiatæ fuerunt, & corruptæ. Dicimus tamen, originalia illa ſeù Græca, ſive Hebraica, & ſi corrupta, magnæ utilitatis eſſe, pro Vulgatæ elucidatione, & uberiori rerum intelligentia; ac authentica utraque evaſura, quoties Apoſtolicæ Sedis judicio corrigantur, & probentur.

CONTROVERSIA III.

De Oraculis Sibyllinis.

SIbyllarum oracula, in quibus adeò manifeſtè inter cetera, Chriſti adventus vaticinatur, non ſunt Chriſtianorum figmenta, quod pluribus probatur authoritatibus, quas congerit Natal. Alex. ſec. 1. diſſert. 1. Non negaverim tamen, ab aliquibus Gentilibus potuiſſe falſis immiſceri figmentis, & hoc per invidiam. Cùm enim adeò manifeſtè, per Sibyllina vaticinia de veritate religionis Catholicæ convincerentur Gentiles, ad effugiendam vim argumenti, plurà falſa genuinis miſcuere Sibyllarum oraculis, ut ſic omnem ab illis authoritatem eriperent.

CONTROVERSIA IV.

De Æra Nativitatis Chriſti.

QUo anno Chriſti Domini contigerit Nativitas, & conſequenter Baptiſmus, & Crucifixio, tot prodierunt ſententiæ, ut difficile ſit unam ſequi, quæ ceteras poſſit falſitatis convincere. Agitur enim ibi de controverſia chronologicà, circà quam nonnulla opinandi libertas, ſuis reſpectivè innixa probabilitatibus relinquitur. Hàc de re videndus præ ceteris Seneſchellus, Soc. Jeſu in Triade Evangelica, ubi varias exponit ſententias. Ceterùm Eccleſia, licet unam acceptaſſe chronologiam (ut ex Martyrologio 8. Kal. Januar. conſtat) videatur; nihilominùs ceteras chronologias, quarum unaquæque ſuum reſpectivè habet fundamentum, non improbat. Imò etiamſi aliquos irrumpere leves errores in materia chronologicà paſſim deprehendat, eos tolerat, agitur enim de rebus levis momenti. Hinc eſt, quòd in Æra vulgari aſſignanda, ferè quotquot authores ſcripſerunt, tot inveniuntur diſcrepantes ſententiæ: undè ſit ut biennio, triennio, quadriennio, vel etiam quinquennio maturiùs, vel tardiùs, Chriſti mortem contigiſſe, diverſi diverſa ſentientes ſcribant authores.

Digitized by Google

CONTROVERSIA V.

De Epiſtola Jeſu Chriſti ad Abagarum.

JEſu Chriſti ad Abagarum Epiſtolam, communior ſententia eſt fuiſſe ſuppoſititiam, & apocrypham; quod ſi evidenter probari poſſet veram fuiſſe. etiam certum eſt reponendam fore inter Scripturas Canonicas. Sed, & S. Thomas 3. par. quæſt. 42. art. 4. nihil à Chriſto ſcriptum fuiſſe probat (præter id, quod ſcripſit in terra, cum mulierem in adulterio deprehenſam abſolvit) eſtò quod inſignes Scriptores nempe Euſebius, Hiſt. Eccl. cap 13. Darius Comes ad S. Auguſtinum ſcribens, Evagrius Hiſt Eccleſ. lib.4. cap.4. cap. 26. Joannes Damaſcenus, Theodorus Studita, & alii de hâc Epiſtola fecreint mentionem, & in ea fuerint ſententia, ut vere a Chriſto ſcriptam fuiſſe ſint arbitrati. Potuerunt enim in ſuis aſſertis alicui deceptioni ſuccumbere, & ſine ulteriori veritatis examine, unus ſuccesſive ab alio narrationem accipere. Mihi ſatius eſt Eccleſiæ Romanæ decreto, edito anno 494. ſub Gelaſio Papa, hanc Epiſtola non admitenti, quam privatis Scriptoribus, licet etiam ſanctimonia inſignibus, adhærere.

CONTROVERSIA VI.

De Symbolo Apoſtolorum.

QUamvis omnia, quæ continent duodecim articuli in Symbolo expreſſi, tenenda ſint de fide; non tamen ab Eccleſia definitum eſt defacto Symbolum factum eſſe ab Apoſtolis. Hic locum habet controverſia, an ab Apoſtolis ſub expreſſis terminis, quibus communiter recitatur a Chriſti fidelibus Symbolum defacto fuerit conditum; maximè cum Symbolum nunquam repoſitum fuerit in Canone Scripruræ; nec de eo mentionem faciat S. Lucas in Actibus Apoſtolorum, nec convenientia, ſit inter auctores de tempore, quo Symbolum factum fuerit ab Apoſtolis; & etiam, quia ſub diverſis terminis, in diverſis Eccleſiis Symbolum recitatur. Tenendum tamen Symbolum ab Apoſtolis editum fuiſſe, qui illud non ſcripto mandarunt ſed in cordibus fidelium ſcripſerunt, ut fidelius, tanquam in ſacrario cuſtodiretur, & ſucceſſive per traditionem de aure in aurem, ad fidelium corda tranſmitteretur. Et ideo de eo mentionem non fecit Lucas, (qui tamen neque omnia Apoſtolorum acta ſcripſit, & plura prætermittit, ut etiam in Evangelio) quia ut pote in omnium cordibus ſcriptum, nemini poterat non innoteſcere. Licet autem ſit diſſenſio de tempore, quo Symbolum factum fuerit ab Apoſtolis, hoc non officit, quin tenendum ſit ab ipſis de facto fuiſſe editum. Quid enim certius, quam quod Chriſtus pro nobis ſit crucifixus? & tamen de anno ætatis ſuæ quo fuerit crucifixus, etiam non conveniunt authores. Vide Natal: Alex. ſec. 1. diſſert. 11.

CONTROVERSIA VII.

De reprehenſione facta D. Petro à S. Paolo.

AN verè & ex animo, an ex ſola ſimulatione S. Paulus reprenderit S. Petrum, controverſia eſt difficilis ſolutionis, cum pars negativa patrocinatorem habeat S. Hieronymum, quod ſcilicet fuerit piè ſimulata, & politicè de utriuſque conſenſu privato facta reprenſio, non ex animo: affirmativa vero S. Auguſtinum. Prolixe ſatis de hac quæſtione agit Baronius, ad annum 51. Quidquid verò ſentiat Natal: Alex., qui ſeculo 1. diſſert. in D. Auguſtini ſententiam, ſicut multi alii, propendet; Annalium parentis, qui D. Hieronymo adhæret, magis arridet ſententia; maximè cum diſtinguendum neceſſariò ſit inter hujus generis ſimulationem, & mendacium; ſimulationem quadam ratione aliquando eſſe licitam, negari non poteſt. Neque hæc eſt ea ſimulatio duplicitatis, quam religio damnat, ſed ſimplicitatis prudentia: quandoquidem & Chriſtus finxit ſe longius ire. Vid. S. Thom. 2. 2. q. 3. art. 1. ad 1. Qua adhi-

adhibita diſtinctione, facile in hâc cauſa hinc inde ſolvi poſſe objecta crediderim. Sunt etiam qui propugnant, non Petrum Apoſtolum, ſed Cepham Diſcipulum fuiſſe à Paulo reprehenſum. Vide Calmet diſſert. in Epiſt. ad Galatas.

CONTROVERSIA VIII.

De Electione per uſum ſortium.

EX Apoſtolorum facto in electione S. Matthiæ, ſecuta medio uſu ſortium (quem uſum approbaſſe videtur Concilium Bracarenſe III.) contenderunt aliqui probare, licitum eſſe uſum ſortium in electione Miniſtrorim Eccleſiæ; quem tamen illicitum eſſe conſtat ex Decretali Honorii III. lib. 2. Decretal. tit. 21. Non dico eſſe intrinſece malum & illicitum: ſed talem eſſe ex Canonicis diſpoſitionibus, & attento fraudum periculo, atque eligendorum inæqualitate. Unde ſuffragatur etiam ratio, probans illicitum ſic eſſe uſum ſortium in electione Miniſtrorum, quia hoc medio adhibito, etiam indigni concurrentes poſſent præfici Eccleſiis, cum magno animarum detrimento. Electio autem S. Matthiæ facta eſt medio uſu ſortium, ex prudentiſſimo eligentium judicio, quia uterque ex propoſitis cenſebatur æqualiter dignus, quantum ad humanum judicium. Unde neſcientes quem præferrent, ſe Dei judicio orantes, & fidentes commiſerunt. Ideoque non poteſt iſte uſus extendi ad alias electiones, niſi concurrentes ita omnes æquæ digni reputarentur, ut digniorem ſecernere poſſibile non eſſet; in quo ſolo caſu, poſſe ſortes adhiberi crediderim. ſuffragante D. Auguſtini ſenſu epiſt. 180. & in eodem ſenſu inteligendum eſt Conc. Brac. eſſe locutum de ſortibus.

CONTROVERSIA IX.

De Concilio Antiocheno Apoſtolorum,

HAbitum fuiſſe Concilium Antiochiæ ab Apoſtolis, in quo novem Canones ſanciti fuerunt, probabilior ſententia eſt, maxime cum de hoc Concilio mentionem faciat Concilium Nicænum II. actione 1. & Innocentius I. Romanus Pontifex, epiſtolà 18. Tum quia hos Canones Turrianus teſtatur ſe legiſſe in antiquiſſimo codice manuſcripto Pamphili Martyris, qui in Origenis Bibliothechà illos invenerat: quapropter videtur non eſſe congruum negare authoritatem Concilii, Pontificis, & fide digni auctoris, qualis eſt apud omnes Turrianus. Nec valet opponere cum oppoſitum ſentientibus, Turrianum non indicare ubi invenerit manuſcriptum, ideoque nullam in hoc adhibendam eſſe fidem; potuit enim Turrianus hac de re ſcribens: gravioribus intentus, locum per oblivionem omittere, in quo manuſcriptum invenit. Tum quia quod à probatæ fidei authore aſſeritur, credendum eſt plus ob reſpectum ad authorem, quam ob majores vel minores circumſtantias, cum quibus author factum valeat exponere. Nec improbanda authoritas, Innocentii, qui de hoc Concilio diſſerens, de eodem ſub nomine Conventus, non verò Synodi ſermonem inſtituit: nam hoc Concilium vocat Innocentius *Conventum celeberrimum Apoſtolorum*. Quomodo autem ſubſiſteret adjectivum *celeberrimum*, ſi ſolum Antiochiæ conveniſſent Petrus cum Paulo, & Barnaba? Satis fuiſſet dicere convenerunt Antiochiæ Petrus, Paulus, & Barnabas: & nimis emphatica videretur expreſſio Innocentii, ſi colloquium Petri, Pauli, & Barnabæ vocaſſet Conventum celeberrimum. Profectò expreſſio *Conventus celeberrimi Apoſtolorum* aliquid plus dicit, quam ſolam unionem trium tantummodo Apoſtolorum. Certe Synodus nihil aliud eſt, quam cogregatio, ſivè conventus Prælato-

Digitized by Google

latorum Eccleſæ. Si ergo Innocentius vocat congregationem ab Apoſtolis factam Antiochiæ. *Conventum Apoſtolorum*, idem eſt, ac ſi dixiſſet factum eſſe ab Apoſtolis Antiochiæ Synodum. Quidquid dicat Natalis Alex. (qui hanc Synodum Apoſtolorum Antiochiæ, unà cum ſancitis novem Canonibus, apocrypham eſſe aſſerit, tanti non videtur ponderis, quin facile poſſit enodari.

CONTROVERSIA X.

De numero Canonum Apoſtolorum.

GEnuini Canones ab Apoſtolis editi, an numero ſint 85. vel tantùm 50. diſcrepantia eſt inter Authores. Videndus hâc de re Turrianus, qui 85. enumerat, Bellarminus, qui ſolùm 50. recipit, cui accedunt Baronius, & Poſſevinus, Binius verò 83. eſſe aſſerit, ſexageſimum quintum, & octuageſimum quartum excludens.

CONTROVERSIA XI.

De Epiſtolis S. Pauli ad Senecam.

LIcèt non omnes, quæ circumferuntur epiſtolæ S. Pauli ad Senecam, & Senecæ ad S. Paulum genuinæ ſint, negare tamen cum aliquibus, inter S. Paulum & Lucium Annæum Senecam omne epiſtolarum commercium, durum mihi videtur, ſtante teſtimonio S. Hieronymi in Cathalogo Scriptorum Eccleſiaſt. & S. Auguſtini epiſtola 54. ad Macedonium, qui aſſerunt hinc indè ſcriptas fuiſſe epiſtolas. Nec valet obiicere, quòd ſi S. Paulus ſcripſiſſet ad Senecam, hujuſmodi epiſtolæ eſſent Canonicæ: nam Canonica Scriptura illa eſt, quam talem eſſe Eccleſia declarat, quod de præfatis S. Pauli ad ad Senecam non fecit, quia non agebant de dogmatibus fidei ad Eccleſiam univerſam ſpectantibus, ſed ſcriptæ erant urbanitatis gratiâ, tanquam ad virum ſingulari eruditione celebrem, & quamvis Ethnicum, fortaſſe Eccleſiæ utilem; ideò non cenſuit inter Scripturas Canonicas fore reponendas.

CONTROVERSIA XII.

De abſtinentia a ſanguine, ſuffocato, & fornicatione.

CUM in Concilio Jeroſolymæ ab Apoſtolis habito, promulgatum ſit decretum de abſtinentiâ à ſanguine, ſuffocato, & à fornicatione: lex autem de abſtinentia ab immolatis, & fornicatione ſemper vigeat; imò ſemper viguerit, controvertitur, quare ex vi ejuſdem legis teneantur Chriſtiani abſtinere à fornicatione, & abſoluti ſint ab obligatione abſtinendi à ſanguine, & ſuffocato, cum ex vi ejuſdem legis videatur aut ab omni onere eſſe debere abſolutos, aut in omnibus debere adhuc vigere præceptum. Sed ratio diſparitatis ſolvit controverſiam propoſitam. Abſtinentia à fornicatione adhuc obligat, quia hæc eſt jure Divino lata, jus autem poſitivum Divinum, nunquam poteſt abrogari; ideoq; circà fornicationem Apoſtoli fuerunt promulgatores legis naturalis Divinæ, ſed circà abſtinentiam à ſanguine, & ſuffocato fuerunt authores, cum ratione ſcandali, quod tunc contingere poterat, talem abſtinentiam judicaverint neceſſariam; & cum nunc citrà ſcandalum poſſint Chriſtiani veſci ſanguine, & ſuffocato, decretum Apoſtolicum amplius non obligat. Hinc patet, quarè obligatio ceſſare potuerit circà abſtinentiam a ſanguine & ſuffocato, & immobilis perſiſtere debeat circa abſtinentiam à fornicatione; Uno verbo, lex quoad primam partem eſt juris Divini, quoad ſecundam vero Eccleſiaſtici, ac propterea ſecundùm tempora mutabilis.

CONTROVERSIA XIII.

De Conſtitutionibus Apoſtolicis.

INcredibile videtur conſtitutiones, vulgo dictas Apoſtolicas, octo libris ſub Clementis nomine vulgatas, fuiſſe ab Apoſtolis editas, quia varia continent, quæ doctrinæ Apoſtolorum ſunt contrària, circà Baptiſmum, circà dies feſtos, circà diem Dominicum. Nihilque in contrarium

rium evincit authoritas S. Epiphanii, conſtitutiones Apoſtolicas commendantis: non enim conſtitutiones, quas laudat S. Epiphanius illæ ſunt, de quibus in præſenti eſt quæſtio, ſed aliæ, Apoſtolicæ dictæ, non quòd certò ab Apoſtolis ſint emanatæ, ſed quia communiter ab Eccleſiâ dicuntur receptæ. Item nihil ad rem probat, quòd Trullani Patres de conſtitutionibus præfatis ſermonem inſtituant; non enim de illis egerunt, ut commendarent tamquam ab Apoſtolis emanatas, ſed ut earundem lectionem prohiberent, utpotè pluribus in locis ab hæreticis vitiatas. Non negarim apud Græcos aliquando fuiſſe cum veneratione præfatas conſtitutiones auditas; nihilominus Latini nunquam illas receperunt tanquam Apoſtolicas, quia diligenti facta a Latinis Patribus earundem conſtitutionum diſquiſitione, minus dignæ inventæ ſunt, ut Apoſtolorum genuinus fœtus reputarentur, niſi fortè aliquas Apoſtoli ediderint, quæ poſtea auctæ, & vitiatæ ab hæreticis ſunt, qua via Græci, & Latini PP. facilè componentur.

CONTROVERSIA XIV.

De Libris Abdiæ Babylonii.

ABdiæ Babylonii libros, qui ſub ejus nomine circumferuntur, reiciendos eſſe ad apochryphos, evincunt validiſſimæ rationes. Fuit Apoſtolorum coævus, & Apoſtolorum vitas Hebraico idiomate ab ipſo fuiſſe conſcriptas, aliqui contendunt; ſed cum mendaciis pluribus, & nugis ſcateat hujuſmodi opus, nunquam veriſimile eſt potuiſſe ab Apoſtolorum Diſcipulo conſcribi. Paulus IV. exploſit libros decem de hiſtoria certaminis Apoſtolorum ſub Abdiæ nomine, qui tunc temporis prodierunt.

CONTROVERSIA XV.

De Adventu S. Petri Romam.

DIſconvenint nonnulli authores circa epocham adventus S. Petri Romam. Ex diſſenſione tamen circa epocham, probari nequit quòd nunquam Romam venerit, ſicut perperam contendunt hæretici: nam certum eſt Chriſtum Jeroſolymis crucifixum, non obſtante (ut jam alibi dixi) diſconvenientia authorum, etiam Catholicorum, circa preciſum tempus crucifixionis, quæ diſconvenientia oritur, quia diſſentiunt in aſſignando tempore, quo inceperint Danielis hebdomadę, quas tamen omnes eſſe impletas in adventu Chriſti, non eſt qui revocet in dubium. Alii enim contendunt Danielis hebdomadas incæpiſſe a Cyro, alii a Dario, alii ab Artaxerſe Longimano. Circa adventum S. Petri Romam, communior ſententia probatorum authorum eſt, veniſſe anno ſecundo Claudii, & anno decimoquarto Neronis fuiſſe crucifixum. Sic Euſebius, Hieronymus, Addo Viennenſis, & plures alii.

CONTROVERSIA XVI.

De profectione S. Jacobi Apoſtoli in Hiſpaniam.

RES eſt modernis temporibus ſatis controverſa: ſed univerſa Hiſpania, ſicut etiam Luſitania, pro antiqua rei traditione fortiter, ac conſtanter dimicat, faventibus eidem non paucis exterorum, quibus & ego libenter aſſentior. S. Hieronymus ad cap. 34. Iſai. v. 17. quatuor præſertim commemorat Apoſtolos, veluti in ceterorum exemplum, quibus prædicationis ſortes in diverſis regionibus obtigerunt: quorum unum dicit profectum ad Indos, alium ad Hiſpaniam, alium ad Illyricum, alium ad Græciam, & unumquemque in ditionis ſuæ Provincia requieviſſe. Porrò ſicut primum tertium, & quartum ex iſtis, Thomam, Paulum, & Joannem conſtanter intelligimus: æquo jure ſecundum, omni partium ſtudio poſtpoſito, intelligere debemus Jacobum, cujus ſacrum corpus in Hiſpania requieſcit. Id ipſum teſtatur hymnus S. Iſidori in ejus Breviario. Et certè magna illa protectio, patentibus etiam miraculis, quam Hiſpani experiuntur, adeo ut regionibus illis fidei Chriſtianæ vindicandis viſus ſit Apoſtolus equo inſidens, gladioque

que pugnans, prout in ejus hymno ad Veſperas, magnum argumentum piis reputari debet, pro aſſerenda ditione illa prædicationi Jacobi: ſicut & quod oſſa ſua voluerit miraculoſe illuc deportari. Nec aliunde oriri potuiſſe videtur incredibilis amor, reverentia, & fiducia, quibus gens Hiſpana ſanctum Patronum proſequitur. Quamobrem jure merito reſtituta eſt Breviario Romano (unde abraſa fuerat) ejuſmodi profectionis memoria, Sede Apoſtolica approbante. Tempus profectionis facilè intelligi poteſt, cum poſt mortem Stephani ſævit perſecutio. Vide Baron. in Martyrol. 25. Jul. & Acta Bolandi Antverpiæ impreſſa, ad 24. Julii, in quibus hæc controverſia copioſiſſimè ad trutinam revocatur, validiſſimiſque argumentis, ſivè ab authoritate, ſive à traditione comprobatur prima prædicatio Evangelica, per D. Jacobum Apoſtolum in Regnis Hiſpaniæ facta, & objectiones, quæ contra eandem a modernis Criticis proferuntur ibidem enodantur.

CONTROVERSIA XVII.

De Baptiſmo in nomine Chriſti.

Licèt Apoſtoli in nomine Chriſti Baptiſmum miniſtraverint (quod non omnino exploratum eſt, Vid. Calmet. diſſert. in Acta Apoſtolor.) ex hoc Apoſtolorum facto non potuit deduci, quòd etiam impoſterum licitum eſſet baptizare in ſolo nomine Chriſti, quia Apoſtoli ſic baptizarunt ex ſpeciali diſpenſatione, ut magis Chriſti nomen in ortu Eccleſiæ innoteſceret. Vid. S. Thom. 3. p. qu. 66. art. 6. Ceterùm cuicumque Baptiſmum miniſtranti, exceptis Apoſtolis, ut benè miniſtraret, ſemper opus fuit baptizare in nomine totius Trinitatis, ſicut expreſsè habetur in Evangelio. Quapropter Nicolaus primus in reſponſione ad conſulta Bulgarorum, cap. 104. ubi contrariam viſus eſt docere ſententiam, locutus eſt ut doctor particularis, ſequens probabilem tunc, & ſeculis poſterioribus opinionem, ut in rebus dubiis, ſeu nondum definitis, facere licebat; ſed non ut Pontifex de dogmate definiens: Vide hac de re adnotationes ad ep. S. Bern. Italico idiomate à nobis impreſſas Romæ anno 1756. epiſt. 403.

CONTROVERSIA XVIII.

De trina, vel ſimplici merſione.

An trina, vel ſimplex merſio adhibenda eſſet in Baptiſmo, fuit olim controverſia, ſuper quam S. Leander conſultum petiit à ſancto Gregorio Magno, qui utrumque morem ſemel, vel tertiò mergendi rectum eſſe, ac legitimum reſpondit, lib. 1. ep. 41. Ceterùm propter vitandum ſchiſmatis ſcandalum, vel hæretici dogmatis uſum, unicam retinendam eſſe merſionem docuit, quâ de re actum verbo *Cophti*. Illud certum eſt, ſive unica merſione, ſignificante unitatem Dei, ſub expreſſo Trinitatis nomine; ſive merſione triplici, denotante Trinitatem in unica Baptiſmatis actione, Baptiſma verum, legitimum, & validum exhiberi. Unde ex S. Gregorio ſupra laudato id habetur, tit. de *Trina merſione*, canonicè ſancitum.

CONTROVERSIA XIX.

De Ammonio Philoſopho.

Ammonium Alexandrinum Philoſophum, Chriſtiana religione inſignem, in eadem fidei profeſſione uſque ad obitum perſeveraſſe, ſentiendum eſt cum Euſebio, lib. 6. hiſt. Eccleſ. & S. Hieronymo in Catalogo Scrip. Eccleſ. cap. 66. quidquid contra effutiat Porphirius.

CONTROVERSIA XX.

De Epiſtolis Decretalibus.

An genuinæ ſint, vel ſuppoſtitiæ epiſtolæ Decretales, quæ uſque ad Siricium Papam emanarunt, controvertitur. Floruit Siricius inter S. Damaſum, & S. Anaſtaſium Pontifices, ſcilicet ab anno 385. uſque ad annum 398. Item non de omnibus, ſed ſolùm de multis Decre-

talibus eſt controverſia. Variæ adducuntur pro utraque parte ſuſtinenda congruentiæ; rationes tamen, quæ genuinas eſſe ſuadent, majoris ponderis eſſe videntur, quia controverſas Decretales epiſtolas, ut verè genuinas agnoſcunt eruditi Canonum collectores, doctores Canonici, & Theologi, imò aliqui Pontifices, utpotè Leo Magnus, Nicolaus Primus, & ante ipſos Gelaſius: iiſdem etiam aliquando utitur S. Thomas in ſuis operibus. Nec diffitemur, aliquibus in locis eſſe modernioribus, & ſuſpectæ fidei manibus alteratas, & vitiatas.

CONTROVERSIA XXI.

De rebaptizandis.

S. Cyprianus in ſuſtinenda ſententia de rebaptizandis jam baptizatis ab hæreticis, licèt graviter erraverit, notam tamen hæreſeos non incurrit, quia tunc temporis hæc quæſtio nondum erat ſatis eliquata, nec à Concilio generali definita; tum quia amore unitatis,& conſervandæ pacis in Eccleſia, opinabatur defendendam eſſe de rebaptizandis ſententiam; qua de re videatur S. Aug.lib.2. de Baptiſmo contra Donatiſtas cap.4.5. 8. Item lib. 1. cap. ultimo, ubi S. Doctor multis rationibus S.Cyprianum à nota hæreſeos vindicat. Hinc ſequitur falſum eſſe, quod aliqui ſuſtinere contendunt, S. Cyprianum à Stephano Papa excommunicatum fuiſſe. Vide S. Aug. lib.5.de Baptiſmo contra Donatiſtas cap. 25. Varias hinc indè rationes circa hanc controverſiam, vide in Natal. Alex, ſec. 3. diſſert. 12.

CONTROVERSIA XXII.

De diſſidio inter Anicetum, & Polycarpum.

NUllum fuit inter Anicetum Papam, & S. Polycarpum diſſidium de ritu celebrandi Paſchatis, ſed accedente Romam Polycarpo, ſtatim Aniceti ſententiæ acquieviſſe, evincitur ex Euſeb. hiſt. Eccleſ. lib. 4. cap.13. ex S.Hieronymo in Catalog. Scrip. Eccleſ. cap. 28. ex S. Irenæo in epiſtola ad Victorem Pontificem. Vixit Annicetus in Pontificatu ab anno 165. ad 173.

CONTROVERSIA XXIII.

De tempore celebrandi Paſcha.

QUæſtio mota in primitiva Eccleſia, de legitima die celebrandi Paſchatis, ante Concilium Nicænum meram ſpectabat diſciplinam, nam à variis Eccleſiis variè obſervabatur dies celebrationis Paſchatis, præcipuè inter Aſiaticos, abſque diſpendio tamen unitatis, & pacis. Sed cum ex hac varia diſciplina, aliqui occaſionem ſumpſerint excitandi legem Moſaycam, ejuſque obſervantiam cum Evangelio conjungendi. Huic malo ut occurreret Eccleſia in Concilio Nicæno congregata, decrevit ut impoſterum Paſcha ab omnibus Catholicis ubique terrarum eadem die, ſcilicet prima Dominica poſt Lunam decimam quartam Martii occurrente, celebraretur: poſt quod decretum quæſtio de die celebrandi Paſchatis, non ſolùm ad diſciplinam, ſed ad doctrinam ſpectavit: & ita à Patribus Nicænis decretum eſt, quia ex Apoſtolica traditione, tum Eccleſia Romana, tum plures aliæ conſueverant celebrare Paſcha, Dominica Lunam decimam quartam primi menſis immediatè ſequente; quod probatur teſtimonio Euſebii lib.5. hiſt. Eccleſ. cap. 25. S. Leonis Magni in Epiſtola ad Proterium Patriarcham Alexand. & aliorum. Cæterùm, quòd antequam Concilium Nicænum pronunciaret ſuper quæſtione præſenti, hæc quæſtio ſolam ſpectaret diſciplinam, conſtat ex factis Sanctorum Pontificum Pii, Hygini, Teleſphori, & Sixti, qui communicaverunt cum Eccleſiis Paſcha celebrantibus Luna decima quarta, in quemcumque diem incidiſſet dicta Luna, etiam non Dominicum.

Digitized by Google

CONTROVERSIA XXIV.

De una, vel pluribus Magdalenis.

LIcèt multi ex Græcis Patribus plures mulieres unctrices Domini fuiſſe aſſeruerint; quemadmodum & ter Chriſtum in Evangelio unctum fuiſſe legitur; probabilior tamen eſt Latinorum Patrum ſententia, qui unicam tantùm Mariam, Chriſti unctricem fuiſſe aſſeverant; licèt Sancti Hieronymus, Ambroſius, Auguſtinus dubitaverint: tamen poſt S. Gregorium Magnum, ſententia iſta communis eſt Latinis, cui adhæſit ſacra Pariſienſis Theologiæ facultas, anno 1521. Eamdem diſſertè illuſtravit Card. Roffenſ. ſingulari tractatu, cui etiam novis reflexionibus adhæſit M. Interianus de Ayala in ſuo *Pictore erudito* lib.3.cap.12. à n. 3. Quòd autem Chriſtus unctus fuerit biennio ante Paſcha in domo Phariſæi, ſex diebus ante Paſcha in domo Lazari, & biduò ante Paſcha in domo Simonis leproſi, non evincit tres fuiſſe unctrices, ſed unam, ſcilicet Magdalenam, quæ, ex quò ad Chriſtum fuit converſa, penè ubique Chriſtum, Divino amore impellente eſt ſecuta, ut Magiſtro & Redemptori ſuo, cui tantum debebat, ubique ſancti amoris, & gratitudinis ſigna exhiberet.

CONTROVERSIA XXV.

De Synodo Illiberitana.

ILliberitana Synodus, Præſide Oſio Cordubenſi, anno 305. aut circiter celebrata, quamvis decreverit in parietibus ſacras non pingi Imagines, nihil indè evincitur in favorem Iconoclaſtarum; imò potius tale decretum, antiquiſſimum in Eccleſia uſum pingendi ſacras Imagines, manifeſtat. Quòd autem Illiberitani Patres hoc decretum promulgaverint, non probat illos fuiſſe iconoclaſtas: nam in tantùm hanc prohibitionem ediderunt, tempore quo Imperatores omnia Chriſtianorum Oratoria devaſtabant, ne hac occaſione ſacræ Imagines in parietibus depictæ, devaſtationis ludibrio exponerentur. Vide eruditiſſima Commentaria Ferdinandi de Mendoza, quæ ſimul cum ipſa Synodo, pluries edita ſunt, ad Can. 36. ejuſdem.

CONTROVERSIA XXVI.

De fuga tempore perſecutionis.

QUæſtio fuit in primitiva Eccleſia tempore perſecutionis, an ad fugienda tormenta liceret fugam arripere. Pro ſententia negativa ſtetiſſe videtur Tertullianus, etiam antequam declinaret ad hæreſim, *Lib. de fuga in perſecutione*. Fuerunt autem qui in hac quæſtione inter Eccleſiæ Miniſtros, Epiſcopos ſcilicet & Sacerdotes, & inter laicos diſtinguerent; licere quidem laicis, nullatenus verò Sacerdotibus fugere tempore perſecutionis; aſſerentes econtra Montaniſtæ, nemini licere tempore perſecutionis fugam arripere, contendebant; contra quos ſtat illud Matth. 10. *Cum autem perſequentur vos in Civitate iſta fugite in aliam*. Quod fecerunt plures ſancti viri, imò Epiſcopi, ut S. Cyprianus. Videatur epiſtola ab eo ſcripta in ſuo ſeceſſu, numero 56. S. Athanaſius ſcripſit apologiam pro ſua fuga. Licitum eſſe inſtante perſecutione fuga ſibi conſulere, docet S. Aug. ep. 180. S. Petrus Chryſologus ſerm. 151. Verum quidem eſt, quòd Præpoſitis Eccleſiæ fugere crimen erit, ſi ſæviente in omnes æqualiter perſecutione gregem deſerant, qui ab ipſis debet paſci, & confortari. Qua de re graviſſimè diſſerit S. Aug. epiſt. ad Honoratum, quæ eſt in nov. edit. 228. t. 2. Poſſunt quidem aliquando, ex charitate erga Eccleſiam ſe illi ſervare, ut idem S. Doctor docet, ib. cap. 10., ſed neque hoc poſſunt, ſi ipſis fugientibus nemo remaneret, qui opportunum præberet Catholicis, in diſcrimine perſecutionis ſubſidium; nam certiſſimum periculum eſſet, ut defectu Paſtoris confortantis, & corroborantis ad martyrium, grex Chriſti periret: & hoc eo magis, quo nullus adeſſet qui Paſto-

vis vices gerere valeret: tunc utique Paſtor animam ſuam ponere teneretur pro ovibus ſuis, juxta verbum Domini.

CONTROVERSIA XXVII.

De Symbolo S. Athanaſii.

SYmbolum, quod vulgò dicitur S. Athanaſii, an defacto fuerit ab eodem compoſitum, in dubium revocarunt moderni critices ſtudioſi, non veriti authoritates doctiſſimorum, & antiquorum virorum, qui unanimiter hoc Symbolum S. Athanaſio adſcripſerunt, cum quibus, tenui meo judicio, ſatiùs eſt ſentire, non me convincentibus rationibus, quas in contrarium adducunt, qui, vel Euſebio Vercellenſi, vel Anaſtaſio Synaitæ, vel Vigilio Tapſenſi in Africa Epiſcopo, vel Vincentio Lirinenſi, aut aliis illud adſcribunt. Et quidem, cum non conveniant moderni critici in determinato authore præfati Symboli aſſignando, hoc non leve mihi eſt argumentum, ut veterum ſcriptorum ſententiæ adhæream, qui unanimiter aſſerunt eſſe genuinum fœtum S. Athanaſii. Nec urget ratio, quam aſſerunt, quod S. Athanaſius, utpotè Græcus, non ſcripſerit linguâ Latinâ, quaſi Latinus non valeat Græcam linguam, aut Græcus Latinam diſcere. Adde, quod S. Athanaſius vir perſpicaciſſimi ingenii, facilè potuit biennio, quo Treviris commoratus eſt, imò tempore quo alias Occidentis partes peragravit, linguam Latinam diſcere. Quod autem aſſerunt, non eſſe convenientiam inter authores, quando, ubi, & qua occaſione S. Athanaſius Symbolum ediderit, nullatenus eorum cauſæ ſuffragatur; neque enim etiam ſcimus quando, ubi, & qua occaſione Symbolum Apoſtolorum fuerit ab Apoſtolis editum; & tamen ab Apoſtolis factum fuiſſe communiter non revocatur in dubium.

CONTROVERSIA XXVIII.

De Hymno Te Deum laudamus.

HYmnus *Te Deum laudamus* compoſitus fuit à Siſebuto Monacho Benedictino. Vide Card. Joannem Bona à Monte Regali, Congregationis & Patriæ meæ ornamentum, in eruditiſſimo opere *De divina pſalmodia*. De hoc hymno nulla ante tempora S. Benedicti fit mentio: deſcriptus invenitur in Breviario antiquo chori Caſinenſis. Eſto vulgum tribuiſſe hunc hymnum SS. Ambroſio, & Auguſtino. Sunt etiam qui illum tribuant S. Hieronymo, ſed ſinè aliqua authentica traditione, & convincenti ratione.

CONTROVERSIA XXIX.

De Concilio Sinveſſano.

SInveſſanum Concilium fictitium eſſe, ac ſuppoſititium, jam communior tenet ſentetia, validiſſimis fulcita rationibus, quia quæ de hoc Concilio, & lapſu Marcellini proferuntur, narrantur cum circumſtantiis tam à probabilitate alienis, ut difficilè ſit comprehendere, quomodò valeant ſubſiſtere. Et certè incredibile videtur, quòd ſæviente perſecutione Diocletiani, trecentorum Epiſcoporum cogi potuerit conventus, inſciis Diocletiani Præfectis, qui ubique, maximè Epiſcopos quærebant ad necem. Sed quomodò fieri potuit congregatio trecentorum Epiſcoporum tempore perſecutionis, quando vix major Epiſcoporum numerus congregari potuit ex toto Orbe Catholico Nicææ in Bithinia, jam reddita Eccleſiæ pace, & expenſas Epiſcopis Imperatore Conſtantino miniſtrante? Ubi verò ſita fuerit Sinveſſæ civitas, nemo hactenus compertum habuit. Hic obiter notandum, certum eſſe Pontificem à nemine poſſe judicari, uno excepto crimine infidelitatis, in quod ſi Pontifex poſſet incidere, jam abſque alio judicio, ſed ſola facti notorietate, aut evidentia, à ſua Sede decideret.

CON-

Digitized by Google

CONTROVERSIA XXX.

De Concilio Palmari in cauſa Symmachi.

CUM plura eſſent Symmacho Pontifici illata crimina, ut ab iiſdem ſe innoxium probaret, mandavit Synodum congregari, quæ dicta eſt Romana Palmaris, in qua coram Prælatorum conſeſſu, innocentiam ſuam probavit. Ex hoc facto aliqui evincere contendunt Summum Pontificem ſubditum eſſe Concilio, ſed perperam; nam ex ſuo beneplacito Symmachus voluit congregari Concilium, cui facultatem dedit ad ſuam recognoſcendam cauſam. Dixi ad recognoſcendam, non ad judicandam. Nulla enim in hoc congreſſu prolata fuit ſententia, ſed ſolum illatæ criminationes cognitæ fuerunt inſubſiſtentes. Sicut ergo Samuel coram omni multitudine juſtificavit ſe, & ſicut Paulus apud Milletum; ita in bonum Eccleſiæ exemplum, & incontaminatæ Sedis teſtimonium, Symmachus fecit. Sed etiam ſi judicatus fuiſſet Symmachus à Concilio, neque proinde inferri poſſet Concilium jus habere ſupra Pontificem; quando quidem ipſo Pontifice præcipiente, conſentiente, & authoritatem judicandi impertiente, in hac cauſa judicium protuliſset.

CONTROVERSIA XXXI.

De Regno Chriſti Millenario.

SAnctos Patres, qui de regno Chriſti Millenario ſcripſerunt, nullatenus in Millenariorum hæreticorum errorem prolapſos eſse, liquido conſtat ex his quæ diximus verbo *Millenari*. Inter SS. Patres, qui Millenariorum ſententiæ, ſed ſinè labe hæreſis, adhæſiſse videntur, recenſentur S. Irenæus, cujus vindicias exhibet Natalis Alex. ſeſſ. 2. diſſert. 7. Adſtipulatur etiam S. Bernardus, quem verbo *Millenarii* vindicavimus. Sed hos, & alios omnes validiſſimè defendit vir inſignis Ferdinandus Velloſillus, Epiſcopus Lucenſis, egregio in volumine Advertentiarum Theologicarum.

CONTROVERSIA XXXII.

De primo Imperatore, qui Chriſtianam religionem eſt amplexatus.

PRimum inter Imperatores, qui Chriſtianam religionem coluerunt, fuiſſe Philippum, una cum filio, cui etiam nomen erat Philippus, tot aſſerunt authores probatæ fidei, ut quaſi manifeſtæ veritati ſit contradicere, contrarium aſſerere. Vide Euſeb. lib. 6. Vincen. Lirin. Oroſ. Operâ autem S. Pontii Martyris, converſum eſſe Philippum Imperatorem ad fidem, perhibet Martyrologium Romanum. Verum quidem eſt, quod in occulto fidem coluit, ſic exigentibus tunc temporum contingentiis, ne ſe palam Chriſtianum proteſtando, Gentilibus ſe nimis faceret exoſum, aliiſque de cauſis, quæ Catholicæ religioni erant proficuæ & exigebant ut Imperator noviter converſus, ſe palam Catholicum non manifeſtaret: quas cauſas ponderare, aut factum excuſare, noſtrum non eſt. Quod autem poſt mortem à Gentilibus inter divos relatus ſit Philippus, probat quidem illum, ſicut alii Cæſares conſecrati, ſeu Apotheoſi evecti apud Gentiles prudenter, & cum laude rexiſſe Imperium; non autem evincit non fuiſſe occultum Chriſtianum. Vixit autem Philippus circa medium ſeculi tertii, cujus uxorem, Severam Auguſtam, etiam Catholicam religionem fuiſſe amplexatam, probabiliter colligitur ex Epiſtolarum commercio, quod habuit Auguſta cum Origene adhuc Catholico.

CONTROVERSIA XXXIII.

De Patribus Antenicenis.

PRrobari non poteſt ex ſcriptis Patrum, qui ante Nicænum Concilium floruerunt, eorum aliquem in Ariano ſenſu, quoad Filii Divininitatem fuiſſe

fuiſſe locutum, ſed intemeratam de myſterio Sanctiſſimæ Trinitatis fidem ſemper cuſtodierunt, in quà tres perſonas omnino æquales, & unum Deum confitetur, Eccleſia. Cujus rei ſignum evidens eſt, quod Arii hæreſis, velut nova doctrina; Eccleſiam conturbavit. Verum quidem, eſt, quod motæ ab hæreticis quæſtiones occaſionem dederunt proprius & clarius myſteria fidei explicandi. Non diſiteor aliquos ex Antenicænis Patribus, minus accurate locutos fuiſſe, dum de Trinitatis myſterio ſermonen inſtituerunt, quia nondum Arii cavillationes ſubodoraverant; cumque Filii Divinitatem Gentilibus perſuadere ſtuderent, aliquibus argumentis, ex Platonicorum doctrina deſumptis utebantur, ut Gentiles, qui Scripturæ authoritatem non noverant, facilius convincerent; quibus argumentis utique non inſtitiſſent, ſi Arii malitiam prævidiſſent.

CONTROVERSIA XXXIV.

De ſubſcriptione fidei facta à Patribus Ariminenſibus.

Licet Ariminenſis Concilii Patres, Urſacii, & Valentis fraudibus decepti, ſubſcripſerint profeſſioni fidei, ab Urſacio & Valente oblatæ, nihilominus dici nequit, quòd Arianæ hæreſeos Ariminenſes Patres fuerint labe infecti; quandoquidem ſtatim ac Urſacii, & Valentis fraudes cognoverunt, hæreſim Arianam latentem, ejuſque profeſſores damnarunt. Adde, quod profeſſio fidei tunc ab hæreticis oblata ſecundum ſuperficiem conſiderata nihil continebat hæreticum. Totius præſentis aſſertionis veritas corroboratur teſtimonio S. Hieronymi, in Dialogo adverſus Luciferianos, Sulpitii Severi lib. 2. Hiſt. aliiſque momentis.

CONTROVERSIA XXXV.

De cœlibatu Presbyterorum.

Eccleſiæ diſciplina de cœlibatu majorum Præsbiterorum, ab Apoſtolis eſt derivata, licet non fuerit ſub præcepto, & obligatione ab Apoſtolis ſacris Miniſtris impoſita, ſed ſolum à tempore Siricii, qui Pontificatum geſſit ab anno 385. ad 398., & à ſubſequentibus deinde pluribus Conciliis fuerit decretis, atque Canonibus roborata. De hac controverſia videantur, quæ dicta ſunt verbo *Carloſtadius*. *Confeſſio Auguſtana*.

CONTROVERSIA XXXVI.

De Jejunio Sabbati.

Jejunium Sabbati, tribus prioribus ſeculis licet fuerit in pluribus Eccleſiis obſervatum, aliqua tamen lege nunquam ſancitum fuiſſe, facile probatur. Sed etiam ſi fere omnes Occidentales, una cum Romana Eccleſià die Sabbati jejunare conſueverint, non ideo erant improbandi à Græcis, Sabbati jejunium averſantibus; in illis enim piis operibus, quæ ex aliquo ſpeciali devotionis inſtinctu ſuſcipiuntur in aliqua regione, ſervandus eſt mos regionis, ne ſcandalum fiat in popolo; ſi quis contra regionis morem ſe gereret. Quare ad rem hic notanda D. Ambroſii verba, à S. Aug. relata, epiſt. 86. ad Caſulam: *Quando hic ſum* (ſcilicet Mediolani) *non jejuno Sabbato, quando Romæ ſum, jejuno Sabbato. Ad quamcumque Eccleſiam veneritis, ejus morem ſervate, ſi pati ſcandalum non vultis, aut facere.* Jejunium autem Sabbati in memoriam Dominicæ ſepulturæ inſtitutum eſt. Hinc facile eſt intelligere, quam ineptè Photius jejunium Sabbati Romanis, velut crimen objecerit. Sed hæc objecta ſolvit Ratmannus, Monachus Corbejenſis, lib. 4. Spicilegii.

Digitized by Google

CONTROVERSIA XXXVII.

De Baptiſmo Coſtantini.

CONſtantinum Romæ a Silveſtro Papa, non autem Nicomediæ ſub finem vitæ fuiſſe baptizatum aſſerere tutior videretur opinio, quæ ex multiplicibus congruentiis poteſt facilè colligi. Quod enim tam de Baptiſmo Romæ ſecuto, quam Nicomediæ ſcribunt authores inter ſe diſcrepantes, ſuas ſuſcipit & patitur exceptiones Neque proindè affirmare contendo Baptiſmum Conſtantini, cum omnibus circumſtantiis, quibus circumſcribitur contigiſſe, nempe tunc temporis in Monte Soracte latitaſſe S. Silveſtrum Pontificem, per ſomnium a Conſtantino ægroto viſum, Romam evocatum, recognitum &c. neque enim valde rationabile videtur, aſſerere S. Silveſtrum in Monte Soracte timore perſecutionis latitantem, quandoquidem nullibi legimus factam ſub Conſtantino Magno Catholicis perſecutionem: niſi forte Silveſter communæ Gentilium odium in Chriſtianorum Pontificem declinaſſet. Cœpit autem regnare Conſtantinus Magnus Conſtantii Flori filius, anno 306., & imperavit uſque ad 337. Silveſter autem electus eſt Pontifex anno 314., & vixit uſque ad annum 335. Quamobrem prima illa facti circumſtantia, ſatis dubia apparet. Unde conſequenter & reliquæ corruunt circumſtantiæ. Hinc eſt, quòd licet ſentiam Conſtantinum Romæ a S. Silveſtro fuiſſe baptizatum, non tamen eo modo, quo communiter narratur contigiſſe, videtur mihi aſſerendum. Sat eſt ergò aſſerere Conſtantinum a S. Silveſtro Romæ fuiſſe baptizatum, quod ſic probari poſſe videtur. Conſtantinum de facto Catholicam ſuſcepiſſe religionem, nemo contendit, ergò Romæ, eſt baptizatus. Probatur conſequentia: Ad Catholicam religionem ſuſcipiendam tunc fuit impulſus, cum de Maxentio victor evaſit, mediò ſigno Crucis in aera ſibi oſtenſo, ergo congruum eſt dicere, tunc ſtatim poſt victoriam de myſterio Crucis inſtructum a Catholicis, a quibus omnes Gentiles perſpectum habebant extolli ſignum Crucis, etiam fuiſſe baptizatum. Neque diffiteor a Sancto Silveſtro, a quo ut Catholicorum, Pontifice, Conſtantinus de Myſterio Crucis ſibi per aera oſtenſæ, procul dubio inſtrui poſtulaverit, ut de inſperata victoria, cujus ſoli Chriſto debitorem ſe agnoverat, poſt ſibi explicatum Crucis myſterium Chriſto grates rependeret, Inſuper Conſtantinum, antequam Roma abſcederet Chriſtianas ſolemnitates obſervaſſe, precibus, jejuniis deditum fuiſſe, Crucem adoraſſe, Eccleſias conſtruxiſſe, leges in Chriſtianæ Reipublicæ bonum ſanxiſſe, omnes conveniunt. Credere ergò ne par eſt, Conſtantinum omnia Catholici Imperatoris munia exercuiſſe, cum tanta ædificatione, & liberalitate, nondum Catholica religione per Baptiſmum ſuſcepta? Conſtantinum Romæ exiſtentem, fuiſſe de Catholicæ religionis myſteriis abundè inſtructum, opera ab eodem facta in religionis Catholicæ augmentum & decus, ſatis proclamant; ergò pariter noverat morientem ſinè Baptiſmo nullatenùs poſſe ſalvari. Credibile ne eſt cum hâc cognitione, tot opera ſalutis Conſtantinum potuiſſe perficere, cum periculo propriæ ſalutis, ratione ſcilicèt ab eo dilati, ſi non neglecti Baptiſmi? Levia forte alicui videbuntur hæc argumenta, quæ congrua quidem, & non ampliùs contendo. Fateor tamen ſatis me in ipſis roboris inveniſſe, ut ab eorum ſententia amovear, qui Romæ Conſtantinum baptizatum non fuiſſe contendunt; neque enim illis meliora ſuppetunt rationum momenta. Vide Diſſertationem Card, Poli de Baptiſmo Conſtantini.

CONTROVERSIA XXXVIII.

De Conciliis à Conſtantino, Theodoſio, aliiſque Imperatoribus convocatis.

CONſtantinum, Theodoſium alioſque Imperatores ex propria authoritate Concilia convocaſſe, nullis firmis monumentis probari poteſt; quod ſi poſſet probari, nullatenus hujuſmodi Concilia, ex ſola Imperatoris authoritate congregata, dici poſſent Oecumenica; quia jus congre-

gregandi Concilia œcumenica ſpectat ad ſolos Pontifices; ſacra enim ad ſacrorum Principem ſpectant: hocque jus de facto exercuerunt cum totali independentia ab Imperatoribus, & Principibus, etiam prioribus Eccleſiæ ſeculis; Principes autem ad ſummum poteſtate præſidii, non verò regiminis, poſſunt ad Concilia congreganda concurrere.

CONTROVERSIA XXXIX.

Quis præſederit Synodo Octavæ.

CUM ſub Hadriano Pontifice, in octava Synodo congregata ſub Baſilio Auguſto, in præfatæ Synodi actione octava legantur hæc verba. *Præſidente eodem piiſſimo & amico Chriſti Baſilio*, & actione decima. *Præſidentibus Chriſti dilectis Imperatoribus.* Inſuper in eadem Synodo primò acclamatum ſit Imperatori, deinde Romano Pontifici: deinde Imperatores ante Legatos primi ſubſcripſerint; hinc aliqui probare contendunt, Imperatorem ſuo jure præſidere Conciliis. Sed nihil inde evincitur; nam quod legitur *Præſidente &c.* ſignificat Imperatorem præfuiſſe non authoritate, ſed ſolo ſeſſionis honore. Quòd autem primo acclamatum ſit Imperatori, cum etiam primo acclamatum ſit Imperatrici, ſi aliquid evinceret hæc ratio ſequeretur etiam mulieres præſidere Conciliis. Facta eſt ergo primo acclamatio Imperatori, urbanitatis gratiâ; quo etiam impellente motivo rogatus fuit, ut primus ſubſcriberet, aut ſubſcribere ipſe non dubitaret, tanquam Eccleſiæ Protector, ut publicationi veritatis præiret protectionis authoritas, quæ ſubjugando animos, viam pararet in Imperatorum ditionibus.

CONTROVERSIA XL.

De liberatione Trajani.

LIberatio Trajani Imperatoris ab inferno, quæ ab aliquibus facta aſſeritur precibus ſancti Gregorii, eſt prorſus fictitia, quia Trajanum fuiſſe Gentilem, notum erat S. Gregorio, qui cum pariter ſciret neminem, niſi renatum ex aqua, & Spiritu ſancto intrare poſſe in regnum Cœlorum, & inſuper nullam eſſe ab inferis redemptionem. Utique his ſtantibus dici nequit S. Gregorium effudiſſe preces pro liberatione Trajani, quam noverat ratione præmiſſorum eſſe impoſſibilem Vide Calmet. Diſſert. de ſalute Gentilium in Epiſt. ad Rom.

CONTROVERSIA XLI.

An aliqui Romani Pontifices in hæreſim aliquando ſint lapſi.

SI probari poteſt quod aliqui Pontifices hæreſes aliquas forte propugnaverint, aut hæreticis faverint, nihil plus evinci poteſt ex his probationibus quam in præfatis caſibus Pontifices erraſſe errore tantum facti, nunquam verò errore juris. Errore inquam facti, quatenus hæretici ad Romanos Pontifices recurrentes, cum ſe Catholicos mentirentur, & ſanctioris vitæ ſpeciem ſimularent, decipere potuerunt Romanos Pontifices, quatenus adventantes hæretici hæreſes ſuas abſcondebant, & pietatis larva obtegebant Sic forte potuit decipi, & conſequenter errare Zephyrinus, cum prophetias Montani approbavit(ſi tamen verum eſt quod approbaverit, nam in his quæ ad Montaniſtas pertinent nullam Tertullianus, utpote Montaniſta, fidem meretur) exiſtimans Montaniſtas, qui ad ipſum recurrerant, eſſe Ortohodoxos, quia Catholicam pietatem fingebant. Sic potuit etiam Zoſimus Papa a Pelagio & Cœleſtio decipi, ipſis favens errore tantum facti, non juris, ut oſtendit S. Auguſtinus; nam ſtatim ac Zephyrinus Montaniſtarum impudentiam, Zoſimus Pelagii ac Cœleſtii hæreſim detegerunt, nullâ interpoſitâ mora, contra hujuſmodi deceptores anathema dixerunt, eoſque ab Eccleſia ſegregarunt. Pariformiter dicendum errore facti deceptum S. Damaſum, Vitalem Apollinaris diſcipulum in communionem ſuſcepiſſe: ſiquidem Vitalis Orthodoxiæ laura ſuos errores obtegerat in libello fidei, quem Damaſo Papæ ob-

obtulerat Cæterum, Damaſum Apollinaris hæreſim condemnaſſe, conſtat ex Theodoreto, hiſt. Eccleſ. lib. 5. cap. 10. Obſervandum autem, quod cum dicimus *Errore facti*, non intendimus Pontificem determinantem, & docentem, univerſalem Eccleſiam, ſuper facto ad fidem, pertinente, poſſe errare, Error enim hujuſmodi ſolum poteſt accidere in particularibus actionibus, nondum re definitâ:

CONTROVERSIA XLII.

De Appellationibus.

JUs quod habent Romani Pontifices ſuſcipiendi appellationes, eſt neceſſariò conſectaneum ad primatum, quem de jure Divino exercent in tota Eccleſia, & conſequenter dici nequit, quòd ſit jus acquiſitum poſt Concilium Sardicenſe. Quomodo enim poſſet primatus in Romano Pontifice ſubſiſtere, niſi quæcumque emergunt in Eccleſia poſſet diſcutere? Hoc jure ſemper potita eſt Romana Sedes, & Chriſti Vicarius, etiam à tempore S. Petri. Quoſcumque in judicio Provincialium Conciliorum gravatos, appellare conſueviſſe ad Romanum Pontificem, plura evincunt exempla, cuicumque hiſtorias Eccleſiaſticas diſcurrenti ſtatim obvia. Vide quæ dicta ſunt verbo *Arnulphus*.

CONTROVERSIA XLIII.

De Chorepiſcopis.

CHorepiſcopi ex vi ſuæ inſtitutionis numquam fuerunt veri Epiſcopi, ſed ſimplices Presbyteri, qui in Pagis, & Oppidis extra Urbem reſidentiæ Epiſcopalis, tanquam Epiſcoporum Vicarii ſeſe gerebant: quia tamen ſæpe contigit aliquos, qui erant Epiſcopi conſecrati (ſed aliqua de cauſa à regimine actualis Epiſcopatus vacabant, cujuſmodi ſunt qui nunc vocantur Epiſcopi in partibus, ſive auxiliares, aut titulares) in Chorepiſcopatus miniſterium ab aliquibus Epiſcopis aſſumi: hujuſmodi Chorepiſcopi ſic aſſumpti, non ratione Chorepiſcopatus, ſed ratione præcedentis Conſecrationis in Epiſcopos jam obtentæ, in Pagis jura Epiſcopalia exercebant, quæ jura nullatenus exercere poterant Chorepiſcopi, qui erant ſimplices Presbyteri. Hinc ab Hiſpanis vocantur hujuſmodi Epiſcopi *De anillo* quia in Maurorum irruptione, confugientibus populis cum Epiſcopis ad Aſturum montana, ibi ut Parochi inſerviebant, abſque propria Diœceſi, & ſignum Epiſcopalis dignitatis, annulum dumtaxat geſtabant. Quare ex argumento deſumpto ab officio Chorepiſcopatus, nihil poteſt concludi, ad probandum Presbyteros poſſe omnia munia Epiſcopalia exercere, quotieſcumque electi ſunt in Epiſcopos, abſque ulla alia conſecratione præcedente: quandoquidem Chorepiſcopi ex ſolo munere Chorepiſcopatus, neque munia Epiſcopalia exercere poterant, ſicut conſtat ex Concil. Hiſpalenſ. canone 27 ex Conc. Metenſ. celebrato anno 829. Tandem ſeculo nono extinctum fuit Chorepiſcoporum miniſterium, de quibus ante ſeculum 4 nulla prorſus occurrit memoria, neque ulla de ipſis in ſacris paginis mentio facta invenitur.

CONTROVERSIA XLIV.

De judicibus à Conſtantino deſtinatis in cauſa Cæciliani.

CUM in cauſa diſſenſionis inter Cæcilianum, & Donatiſtas, jam ab Epiſcopis probatum eſſet judicium, & nihilominus non acquieſcerent diſſidentes, Conſtantinus Imperator, de diſſidii continuatione monitus, alterum judicium Epiſcopale in urbe Arelatenſi conceſſit. Ex hac conceſſione ulterioris judicii ab Imperatore facta, quam collaudare videtur S. Auguſtinus, Epiſtola 162., orta eſt controverſia, an in hac determinatione jure ſuo uſus ſit Conſtantinus, quod ipſemet innuere videtur, quandoquidem ad Melchiadem hac de cauſa ſcripſit ſub his terminis. *Viſum eſt mihi, ut idem Cæcilianus cum decem Epiſcopis, qui illum reum facere videbantur, & decem* aliis

aliis, quos ipſe ſuæ litis dijudicationi neceſſarios eſtiſtimaverit, Romam navigio trajiciant, ut ibi coram vobis (ſcilicet Melchiade Pontifice) poſſit audiri, ſicut ſanctiſſima Dei lex ut noſtis, poſtulat. Cum tamen certum ſit non eſſe juris Principum judices in cauſis Eccleſiaſticis delegare, videtur Conſtantinum jure ſuo uſum non fuiſſe, cum judices delegavit in cauſa Cæciliani, ſimilibuſque in controve ſiis. Qui ſuſtinent Conſtantinum jure ſuo uſum fuiſſe, ad objectionem cum diſtinctione reſpondent dicentes, non eſſe juris Principum judicare de cauſis, & perſonis Eccleſiaſticis, vel judices delegare ad Eccleſiaſticæ poteſtatis everſionem, & cum id non exigit Eccleſiæ bonum; benè tamen ad Eccleſiaſticæ poteſtatis protectionem, & cum id poſtulat Eccleſiæ neceſſitas. Sed mihi non videtur ſubſiſtere hæc diſtinctio, quia ſub colorato prætextu protegendi Eccleſiaſticam poteſtatem, & aſſignandi aliquam emergentem Eccleſiæ neceſſitatem, poſſent ſemper Principes cum vellent, cauſas Eccleſiaſticas quandoque decidere, & judices prout ſibi videretur, delegare. Tum quia probato à Principibus ſub præfatis prætextibus judicio, adhuc remaneret decidendum, an verè fuiſſet probatum ad protegendam Eccleſiaſticam poteſtatem, & an verè inſtaret Eccleſiæ neceſſitas, poſtulans judicium Principis; hæc autem deciſio non ab alio fieri poſſet, quàm à Romano Pontifice, ex quo patet, quòd ſub quocumque quæſito prætextu Judicium Principis in cauſis Eccleſiaſticis, vel per ipſos, vel per delagatos ab ipſis judices prolatum, non eſſet ultimò deciſivum, & conſequenter foret ſupervacaneum. In cauſa fidei, vel alicujus perſonæ Ordinis Eccleſiaſtici, eum ſolum judicare debere, qui ſuo munere impar non ſit, qui ſolus eſt Romanus Pontifex, fatentur omnes doctores. Vide præ ceteris Sanctum Ambroſium, epiſt. 13. ad Valentinianum Auguſtum. Vide ejuſdem ſententiam prolatam contra Palladium in Concilio Aquilejenſi. Hinc patet nullo jure, neque ſub ullo quæſito prætextu poſſe Principes ſeculares in cauſis Eccleſiaſticis, aut judicare, aut judices delegare, quantumvis Eccleſiaſticos: Et quidem delegatio ſupponit poteſtatem judicandi in delegante: quam cum Principes non habeant, qua ratione delegare poterunt? Neque probatur Conſtantinum jure ſuo uſum fuiſſe, cùm cauſam Cæciliani ad Arelatenſes Patres remiſit, & poſt Arelatenſe judicium ad Romanum Pontificem: nam Arelate congregati ſunt Patres in cauſa Cæciliani rogante Conſtantino, non tanquam judices ab Imperatore ſelecti, & delegati, ſed ut tanquam Eccleſiaſtici, de Eccleſiaſtica controverſia recognoſcerent, ſicut neque delegavit judicem, cum Cæcilianum unà cum Donatiſtis Romam ad Melchiadem amandavit, ſed ſimpliciter eos ad legitimum judicem remiſit; quod & præſtitit Aurelianus Imperator, licèt Gentilis, qui duos pro Antiocheno Epiſcopatu contendentes, Paulum ſcilicet Samoſatenum, & Domnum, à Romano Epiſcopo judicandos cenſuit, *in vita S. Felicis Papæ & Mart.*. Quis autem jure ſuo uti dicetur, qui duobus diſſidentibus, ad hoc ut concilientur, hortator eſt ut ſuum legitimum judicem adeant, *Sicut Dei lex poſtulat?* Sic egit Conſtantinus in facto Cæciliani; quapropter dici nequit, quòd jure ſuo uſus ſit in cauſa præfata, ſicut aliqui ſuſtinere contendunt, quibus adhæret Natal. Alex. ſect. 4. diſſert. 5.

CONTROVERSIA XLV.

De Synodo Sardicenſi in cauſa Marcelli Ancyrani, an erraverit in facto.

MArcellum Ancyranum Epiſcopum, hæreſeos fuiſſe ab Euſebianis accuſatum tempore Julii I. Pontificis, indubium eſt, an verò de facto fuerit hæreticus, gravia ſunt hinc indè momenta pro utraque parte ſuſtinenda. Nihilominus cujuſcumque ſint ponderis authoritates, quæ Marcellum hæreticum fuiſſe autumant, cum certum ſit eundem ad Julium Pontificem appellaſſe, ejuſque cauſa ventilata, innoxium fuiſſe recognitum, ſuæque ſedi reſtitutum Judicio tàm Pontificis,

ficis, quàm paulò poſt Concilii Sardicenſis, dicendum eſt Marcellum Ancyranum fuiſſe virum integerrimæ fidei; neque Synodum Sardicenſem poſt Julium Romanum Pontificem erraſſe in facto, dum illum abſolvit; ſed potiùs credendum erraſſe in facto Baſilium Magnum, Hilarium, Joannem Chryſoſtomum, qui illum cenſent fuiſſe hæreticum, quàm potuiſſe errare in facto Pontificem, & Concilium Sardicenſe, cui adfuerunt trecenti Epiſcopi, qui funditùs Marcelli doctrina, & ſcriptis examinatis, illum innoxium declararunt; maxime cum Julius deceſſerit anno 351. Concilium Sardicenſe celebratum fuerit anno 347. Hilarius autem, Baſilius, Gregorius Niſſenus multis annis poſteriores ad peractum Concilium, potuerunt à Marcelli cauſæ ſcriptoribus, forte non ſatis per invidiam ſinceris, faciliùs decipi, quàm potuerint deceptioni ſuccumbere, qui judicis partes in Marcelli cauſa ſuſtinuerunt. Piè etiam credendum, Deum non permiſiſſe in hæreſim lapſum Marcellum, qui cum Sancto Athanaſio plura ab Arianis paſſus erat, pro Filii Divini conſubſtantialitate cum Patre ſuſtinenda. Fuit itaque comes Athanaſii Marcellus, proindè ipſi probe cognitus. Athanaſius autem Marcellum commendat, utpotè Epiſcopum Orthodoxum, in apologia ad Conſtantinum.

CONTROVERSIA XLVI.

De numero Canonum Concilii Chalcedonenſis.

Concilii Chalcedonenſis celebrati anno 451. ſub S. Leone Canones numero 28. dubitatum eſt an Leo Pontifex, vel in toto, vel ſolùm in parte approbaverit. Contendit Bellarminus præfatos Canones robur non habuiſſe, niſi quatenus ab aliis Conciliis fuerunt renovati. Alii ſentiunt Canonem vigeſimum octavum, cujus hic eſt tenor *Jus Patriarchichum, & primatus honorem poſt Romanum, Conſtantinopolitanæ Sedi confirmat*, fuiſſe ab Anatolio Patriarcha Conſtantinopolitano additum, nullatenus verò genuinum eſſe Concilii fœtum. Dicunt alii utique hunc Canonem cum cæteris fuiſſe a Concilio editum, ſed à S. Leone reprobatum. Siquidem, ut conſideranti patet, hic Canon continet veritati contraria, quatenus exprimit à Nicæno Concilio fuiſſe conceſſum Sedi Romanæ primatum, quandoquidem notum eſt, Chriſto ſic diſponente, S. Petrum Chriſti Vicarium, Romanæ Sedi ſupra cæteras omnes Chriſtiani Orbis Eccleſias, prærogativam primatus contuliſſe. In hac opinionum varietate non arridet illa Bellarmini, nam præfati Concilii Canones, præſentibus S. Sedis Legatis in œcumenica Synodo ſanciti, ſolùm à Romano Pontifice confirmari debebant, ut univerſaliter eſſent accepti, nec opus erat ulteriori Concilio confirmante. Canones autem Concilii Chalcedonenſis (ſivè in toto, ſivè in parte, hoc pro nunc non officit) fuiſſe à S. Leone confirmatos, ex eo evincitur, quòd Gelaſius Pontifex, qui vixit paulò poſt S. Leonem, eoſdem commendat, ſicut colligitur ex Gelaſii epiſtola decrètali ad Lucaniæ Epiſcopos. Quomodò autem Gelaſius Concilii Chalcedonenſis Canones commendaret, niſi ab Eccleſia jam pridem receptos, & conſequenter a Pontifice approbatos fuiſſe compertum habuiſſet? Neque inter S Leonem, & Gelaſium aliquod Concilium generale celebratum eſt, in quo aſſeri poſſit Canones Concilii generalis Chalcedonenſis fuiſſe renovatos, ut robur conſequerentur. Neque videtur ſubſiſtere opinio aſſerentium, Anatolium propria authoritate vigeſimum octavum Canonem addidiſſe, nam in hoc caſu facilè fuiſſet contra ipſum reclamatum à Patribus, qui Concilio interfuerant: & S. Leo, qui de inſubſiſtentia hujus canonis Anatolium monitum voluit, nulla alia ratione quæſita, potuiſſet Anatolium tamquam reum additionis factæ convincere, maxime cum in antiquis codicibus inſerti appareant Canones numero viginti octo. Dicendum itaque vigeſimum octavum Canonem, unà cum cæteris fuiſſe in Concilio editum à Patribus, fortè ea mente, ut Imperatori quoddam obſequii teſtimonium proferrent, dum Urbem Cæſareæ reſidentiæ conſonum crediderunt ſpeciali

ciali prærogativa cumulare, eidem poſt Romanam deferentes honorem. Poſt Romanam, inquam, non quaſi propria authoritate Romanam primam declarantes, ſed ut clariùs ſenſum ſuum exprimerent, quaſi dicerent; cum Romanæ Sedi primus honor debeatur ex inſtitutione Apoſtolica, nec ex inſtitutione Apoſtolica declaratum ſit, cui Sedi poſt Romanam honor immediatè debeatur, Eccleſia in hoc Concilio congregata, ſecundum honorem Sedi Conſtantinopolitanæ deberi declarat. Nihilominus S. Leo Pontifex, ſtatim ac Canonum ſeriem recepit, ut eos Apoſtolica authoritate vel confirmaret, vel reprobaret, vigeſimum octavum expungendum cenſuit, & cæteros confirmavit. Quod facilè colligitur ex epiſtola S. Leonis ad Anatolium, & ex aliâ epiſtola ejuſdem S. Leonis ad Marcianum Auguſtum. Expunxit, inquam, non modò quia Canon vigeſimus octavus, ut ſupra jam monui, videbatur continere, & exprimere veritati contraria, ſed etiam quia editus fuit in ſeſſione decima quinta, abſentibus Sedis Apoſtolicæ Legatis. Quòd autem antiqui Græcorum codices hunc vigeſimum octavum Canonem contineant, hoc non officit: Scriptores enim Græci, numerarunt omnes Canones in ſexdecim ſeſſionibus hujus Concilii editos, non verò attenderunt ad Canones à Romano Pontifice ſimpliciter approbatos.

CONTROVERSIA XLVII.

An excommunicatio afficiat etiam mortuos.

AN poſſint anathemate configi etiam mortui, contra quos dum viverent, Eccleſia anathema non dixit, facta fuit quæſtio occaſione, quòd Eccleſia in quinta Synodo congregata, tria capitula damnavit, & Theodorum Mopſueſtenum, jam defunctum anathematizavit. Cum verò certum ſit mortuorum judicium ſoli Deo eſſe reſervatum, neque videatur fas eſſe Eccleſiam decernere de eo, qui jam in Divino eſt judicio conſtitutus, maximè cum Chriſtus dixerit, *quæ ligaveritis ſuper terram, &c.* conſectaneum videtur, quòd, qui vivus non fuit ab Eccleſia anathemate innodatus, neque poſſit anathematis vinculo ligari poſt mortem. His tamen non obſtantibus, dicendum eſt Eccleſiam poſſe etiam mortuos anathematizare, illos ſcilicet, quorum verſutia cognita non fuit dum viverent, ſed ſi comperta fuiſſet, excommunicationis pœnam non evaſiſſent. Nam licèt mortui non poſſint ab Eccleſia vocari in judicium, poteſt tamen Eccleſia ſuper eorum doctrinam, quam vel ſcripto, vel ſermone, dum viverent divulgarunt, cauſam inſtituere; quòd ſi ratione falſæ doctrinæ, ſi fuiſſet ut talis cognita, merebantur dum viverent ab Eccleſia ſeparari, poteſt Eccleſia poſt eorum mortem hoc eorum demeritum manifeſtare: & hæc eſt vis anathematis, quod mortuis impingitur; cui opinioni adhæret S. Auguſtinus. epiſt. ad Bonifacium Comitem; & S. Cyrillus, ubi contra Theodorum Mopſueſtenum agens, ſcribit. *Hæreticos nobis recuſandos eſſe, ſivè in vivis ſint, ſivè non.* Et cum hæretici, licèt mortui, per ſuperſtitem eorum infectam doctrinam noceant Eccleſiæ, meritò Eccleſia, licet mortuos ab Eccleſia ſegregat, eos excommunicatos declarando, propter quam declarationem ſtatim privantur participatione bonorum Eccleſiæ, quæ pro defunctis applicantur, in ſuppoſitione quòd eſſent in ſtatu, in quo de cætero poſſent ipſis Eccleſiæ bona per modum ſuffragii applicari. Ex quo patet quomodò etiam in mortuos jus ſuum exerceat Eccleſia, eoſdem excommunicationis pœna, ut ſupra declaravimus, innodando.

CONTROVERSIA XLVIII.

De ſententia Vigilii Papæ in cauſa trium Capitulorum.

QUæſtio non levis fuit, an mutatio Vigilii Papæ in cauſa trium Capitulorum, cederet in Vigilii culpam: pro cujus rei intelligentia, præmittendum quid continerent tria Capitula. Primum erat Theodori Mopſueſteni, ejuſque librorum damnatio, in quibus Chriſtum purum

purum hominem eſſe dicebat, aliaſque effutiebat blaſphemias. Secundum, damnatio ſcriptorum Theodoreti contra ſanctum Cyrillum, quæ ſcripta patrocinabantur Neſtorio, impugnabant Synodum Epheſinam, & S. Cyrillum Epheſinæ Synodi defenſorem. Tertium, damnatio epiſtolæ Ibæ Edeſſeni Epiſcopi ad Marim Perſam, quæ epiſtola etiam Synodum Epheſinam impetebat, tanquam præcipitis judicii in cauſa Neſtorii. Hæc tria Capitula Juſtinianus Imperator ab univerſali Eccleſia ſuis privatis de cauſis damnari, ſed ſub ſpecioſo titulo publicæ pacis, & concordiæ contendebat, ad hoc Imperatorem inſtigante potiſſimum Theodoro Cæſareenſi, Origenis defenſore, cui gravis erat Origenis ſecuta univerſalis damnatio: quapropter Vigilius Pontifex ſtrenuè cum pluribus Epiſcopis reſtitit condemnationi trium Capitulorum, cum in hac condemnatione ab Imperatore, & inſtigantibus Epiſcopis expetita, reperiſſet Vigilius condemnationis quæſitæ objectum non eſſe publicam pacem, ſed privatum affectum, & exacerbatam Origenis cauſam ſuſtinentium, paſſionem, ſub velamine publicæ pacis obtectam. Tandem Vigilius, ſalva in omnibus reverentia debita Concilio Chalcedonenſi, cui adfuerant præfati, in cauſa trium Capitulorum intereſſe habentes, tria Capitula damnavit, quæ damnatio, etiam in quinta Synodo fuit confirmata. Quæſtio eſt, an mutatio ſententiæ Vigilii in cauſa trium Capitulorum, quæ prius mordicus ſuſtinere viſus eſt, & poſtmodùm reprobavit, cedat Vigilio in vitium? Sed ut pateat ex hac mutatione ſententiæ, nullam Summo Pontifici adſcribi poſſe culpam, hic recolenda quæ diximus Controverſia 41. Deinde ad rem notanda Pelagii ſecundi ſententia, in Epiſtola ad Epiſcopos Iſtriæ, ſic in hac cauſa ſcribentis. *Latinos homines, & Græcitatis ignaros errorem tardè agnoviſſe. Unde tantò eis celeriùs credi debuit, quantò ejus conſtantia, quouſque verum cognoſcerent, à certamine non quievit...... Si igitur in trium Capitulorum negotio, aliud cum veritas quæreretur, aliud inventa veritate dictum eſt, cur mutatio ſententiæ huic ſedi in crimine objicitur, quæ à cuncta Eccleſia in ejus authore veneratur? Non enim mutatio ſententiæ, ſed inconſtantia ſenſus in culpa eſt. Quando ergo ad cognitionem recti intentio incommutabilis permanet: quid obſtat, ſi ignorantiam ſuam deſerens, verba permutet?*

CONTROVERSIA XLIX.

An Eccleſiæ Judicium ſit ſemper infalibile.

IN controverſia, an Eccleſiæ judicium ſit in omnibus quæſtionibus tam juris, quam facti indeficiens, revocari non poteſt indubium, quod in quæſtionibus facti, quæ cum jure, ſeù dogmate fidei connexionem habent, dedicendis, Eccleſia non poteſt deficere; ſi vero quæſtiones facti ad ſolam hiſtoriam humanam, vel chronologicam, aùt quid ſimile ſpectent, in his poſſe Eccleſiam falſum judicium proferre, quatenus non ſinceris monumentis, aut teſtibus factum exhibentibus inſtructa, ſi quis aſſerat, nullam merebitur cenſuram, prout habetur cap. *a nobis* de ſent. excommunic, Unde id ipſum habet S. Tom. quod lib. 9. art. 10. Poſtulat tamen reverentia filiorum in Eccleſiam, ut ejus teſtimoniam propriæ opinioni præferant; autſi quando ſe ſibi veritatem inveniſſe, aut errorem deprendiſſe, in iis humanæ fidei materiis putent, humiliter proponant; nec definire audeant, ſed ejuſdem Eccleſiæ ſenſum expectent, Alioquin illos temerarios facile reddet humanana præſuptio.

CONTROVERSIA L.

Quando cenſendum ſit Papam lucutum fuiſſe ex Cathedra.

INdeficiens eſſe Romani Pontificis judicium, cum ex Cathedra loquitur nullatenus dubitandum eſt Catholicis, ex promiſſione Domini. Quando vero cenſendum ſit Papam loquii ex Cathedra, cadit ſub controverſia. Nam ex Ca-

Cathedra loqui non eſt cenſendus Pontifex, quotieſcumque de fide loquitur, & ſuam pronunciat opiniònem; poteſt enim tanquam privatus homo errare, & male de Doctrina fidei ſentire, & etiam conſequenter ſcribere. Dicendum itaque Romanum Pontificem tunc ſolum indeficientis judicii prærogativa frui, cum in materia fidei, & morum pronunciaturus, ad Scripturam, & tradiones attendens, controverſias, quæ agitantur expendit; quid circa talem controverſiam credendum ſit exponens univerſæ Eccleſiæ, tamquam Spiritus ſancti oraculum, cujus aſſiſtentia nunquam deficit Summo Pontifici, quotieſcumque aliquid, tamquam dogma fidei univerſis fidelibus credendum proponit: quod, licèt ex ſe ſolo poſſit Summus Pontifex peragere, nunquam tamen facere conſueverunt Pontifices, niſi præmiſſis ſacri Senatus, doctiſſimorumque virorum conſilio, fuſis etiam ad Deum precibus, adimplorandam in rebus maximi momenti decernendis Spiritus Sancti aſſiſtentiam: & quotieſcumque ſic ſe gerit Pontifex juxta communem, quæ invaluit loquendi formulam, dicimus quod *Summus Pontifex loquitur ex Cathedra*. Innoteſcit autem univerſæ Eccleſiæ, Pontificem locutum eſſe ex Cathedra, ex ipſo loquendi, & proponendi modo; ſigna enim manifeſta Eccleſiæ ſunt, quod Doctorum, Antiſtitum, ſacrique Collegii ſuffragia ſuſceperit, & quod poſt humiles deprecationes, promiſſioni Divinæ innixus, ſe fideles obligare pronuntiet: quibus ſtantibus, nemini Catholicè ſentienti cadere debet indubium, quod Romanus Pontifex in ſuo promulgato decreto locutus ſit ex Cathedra. Accedit etiam, ut ſignum à poſteriori (ut in ſcholis loquimur) conſenſus Epiſcoporum quorum eſt depoſitum fidei cuſtodire, & qui omnes ſimul aberrare non poſſunt; alioquin poſſet deficere Eccleſia. Quodſi aliqui renitantur, fugiendi ſunt, ut membra à capite deficientia & unitati fidei, & Eccleſiæ nociva.

CONTROVERSIA LI.

De auctore Ecteſis,

ECteſis, quæ comuniter creditur, Heraclii Imperatoris edictum, quo cautum erat, ne quis unam aut duas in Chriſto confiteretur operationes, ad unicam adſtruendam in Chriſto voluntatem, non fuit author Heraclius Imperator, ſed Sergius, qui eam Heraclii nomine inſcripſit, ut ipſi majorem conciliaret apud populos authoritatem. Conſtat enim ex epiſtola, quam Heraclius ſcripſit ad Joannem quartum Pontificem, illum abſolute negaſſe ſuam fuiſſe. Vocatur autem communiter Heraclii Ecteſis, quia ſub ejus nomine promulgata fuit; quapropter ſub nomine Heraclianæ Ecteſis etiam à Summis Pontificibus Severino, & Joanne quarto fuit damnata.

CONTROVERSIA LII.

An Henoticon Zenonis contineret Hæreſim.

HEnoticon, quod idem ſignificat ac edictum unitivum, ab Accacio hæretico conſcriptum, à Zenone Imperatore promulgatum, publicæ quidem ſtudio procurandæ pacis, ſed reverà propter privatos Accacii fines; licet nullam expreſsè contineret formalem hæreſim, merito tamen à Summis Pontificibus fuit damnatum, non modo quia Synodum Chalcedonenſem, & fidei definitionem in eo editam ſilentio premebat, cum ſtantibus circumſtantiis de eà debuiſſet reverentem mentionem facere; ſed etiam, quia juſſu poteſtatis laicalis editum fuerat, cum Principes nullum jus habeant promulgandi edicta in his, que fidem concernunt. Hoc edictum, Henoticon nuncupatum, in eo etiam deficiebat, quod hæreticos recipi jubebat, quamvis non præmiſsà, neque indicta eorum abjuratione, nullaque inflicta hæreticis, quos recipi decreverat pænitentia.

CON-

Digitized by Google

CONTROVERSIA LIII.

De Honorio, an hæreſi Monothelitarum conſenſerit.

HOnorii damnationem in ſexta Synodo fuiſſe conclamatam, ejus epiſtolas ex ſextæ Synodi ſententia fuiſſe combuſtas, negari utique non poteſt. Nihilominus non fuiſſe à ſexta Synodo damnatum ut hæreticum, ſed ut reum negligentiæ in coercendis hæreticis, validis argumentis communiter ſuſtinetur, quidquid aliqui probare contenderint defacto Honorium eſſe in hæreſim lapſum Monothelitarum. Honorius enim defenditur à Joanne quarto Pontifice in Apologia, quam ſcripſit pro Honorii defenſione ad Conſtantinum Imperatorem, Heraclii filium. Defenditur à S. Maximo Martyre, in dialogo cum Pyrrho, & in epiſtola ad Marinum. Item ab Anaſtaſio Bibliotechario in præfatione ad Joannem Diaconum, & à pluribus aliis, qui diſerte probant nullum Romanum Pontificem fuiſſe unquam in hæreſim lapſum. Habuit utique Honorius modum loquendi, qui hæreticis Monothelitis favere videbatur. Nihilominus, dum unam tantum in Chriſto eſſe voluntatem aſſeruit, ex ejus ſcriptis conſtat intelligendum eſſe de Chriſto ut homine, cui eſſe duas voluntates contrarias juxta Catholicum ſenſum negavit; quam contrariam voluntatem mentis, & carnis, ex primi parentis culpa, qua omnes infecti ſumus, contraximus. Cum autem Verbum naturam humanam aſſumpſerit, qualem Deus ab initio condidit, excepta pœnalitatum impoſſibilitate, ſub hoc reſpectu aſſervit Honorius non eſſe in Chriſto contrarias voluntates mentis, & carnis. Sed quia debebat clarius ſe exprimere, ne anſam daret hæreticis, & etiam quia nullum cum ipſis pati debebat commercium, per quod ſuſpicionem præberet Monothéliſmi, ideo tanquam gravis negligentiæ reus valde culpabilis, contra ipſum in ſexta Synodo fuit conclamatum. Dato autem & non conceſſo, quod Honorius in fide erraſſet; ſequeretur ad ſummum, quod erraſſet, ut doctor privatus in his, quæ ad Sergium ſcripſit; neque aliquid ultrà poteſt evinci ab illis, qui Honorium in fide erraſſe contendunt.

CONTROVERSIA LIV.

De natura Angelorum.

ALiquos fuiſſe SS. Patres, qui dubitarunt an Angeli eſſent corporei, non inficiòr: in hac enim quæſtione dubitative aliqui locuti ſunt, alii aſſertive ſubtiliſſima corpora Angelis tribuerunt, veritate nondum ab Eccleſia eliquata, quæ in Concilio Lateranenſi. 4. celebrato anno 1215. Angelos eſſe puros ſpiritus pronunciavit: licet vere id, ut fidei dogma non definierit, quod communiter Theologi putant. Inter Sanctos Patres qui floruerunt ante præfatum Concilium, & dubitative locutos eſſe colligi poteſt ex eorum ſcriptis, recenſentur S. Auguſtinus lib. 15. de Civ. Dei, cap. 23. & lib. 21. cap. 10. S. Bernardus ſerm. 5. in Cantica; & lib. 5. de Conſid. nihilominus alibi potiùs Angelos eſſe puros ſpiritus, videtur quòd aſſerat Doctor Mellifluus, quandoquidem ſæpe repetit Angelos natura ſuâ eſse impalpabiles; naturam Angelorum cognatam eſse cum natura animæ rationalis, & ſimilia. Dum verò aliqui SS. Patres dicere videntur Angelos eſse corporeos, nihil plus aſserere voluerunt, quàm Angelos miniſtraturos hominibus corporeis, Deo permittente corpora aſſumere; an aerea, an materialia, etiam indeciſe pronunciando, finitoque miniſterio, aſsumpta corpora deponere. Vide S. Ber. loc. cit. Sed etiam pro Patrum excuſatione, lege Veloſillum in advertentiis Theologicis. D. Hieron. quæſito 2. & M. Navarro Prolegom. de Angel. 5. anno 48.

CON-

CONTROVERSIA LV.

De ordinatione Clericorum facta ab Hæreticis.

Clerici ab hæreticis ordinati, an validè eſſent ordinati, quæſtio mota eſt ab Epiſcopis Macedoniæ, qui hac de re ad firmiſſimum oraculum Romani Pontificis, Innocentium primum ſcripſerunt, ad quos per epiſtolam dedit Innocentius reſponſum, ex qua conſtat Clericos ab hæreticis ordinatos, validè quidem, ſed illicitè eſſe ordinatos. Certè quod amiſit hæreticus, dare non poteſt; at honorem, amiſit hæreticus, non characterem: dare igitur characterem poteſt, non honorem, ergo qui ab hæretico ordinatur, validè ordinatur, quia characterem ſuſcipit, illicitè tamen, quia ex illicita ordinatione conſequi honorem non poteſt ordinatus, & qui in ordinatione honorem non conſequitur, illicitè ordinatur. Vide citatam epiſtolam Innocentii, in qua uberius præſens enodatur difficultas. Vide etiàm ejuſdem Innocentii epiſt. 18. in qua explicat quid ſenſerit, dum ſolum Baptiſma in hæreticis ratum eſſe pronunciat, non autem ordinationes ab eis factàs. Sed ex quo de reiteratione Sacramentorum ſermo eſt inſtitutus, videtur adhuc quòd urgeat in hac cauſa difficultas graviſſima, quondoquidem ex Anaſtaſii narratione colligitur, Stephanum Papam quartum reiteraſſe ordinationes factas à Conſtantino Antipapa, qui cęterum verus erat Epiſcopus, & ſi illicitè conſecratus. Dicendum tamen, Stephànum non reiteraſſe ordinationes factas à Conſtantino, ſed ſolùm reconciliaſſe illos, qui cum illicitè eſſent ordinati ab Antipapa, erant ipſo jure ab executione Ordinis ſuſpenſi; ut itaque illicitè ordinati, Ordinis poteſtatem exercere valerent, Stephanus eoſdem reconciliavit, quam reconciliationem, conſecrationem ſive reordinationem vocavit Anaſtaſius. Vide ſuper hanc controverſiam epiſtolam S. Gregorii Magni, numero trigeſimam ſecundam.

CONTROVERSIA LVI.

De electione Epiſcoporum facta per Principes.

Ex eo quòd Principes Epiſcoporum electioni antiquitus ſe immiſcerent; imò ex ſcripturarum antiquis monumentis probari poſſit quòd Principum aſſenſum, & confirmationem Clerus expoſceret in Epiſcoporum electione, hoc facere tunc conſuevit Eccleſia, ut Principes adversùs ſchiſmata, quæ tunc temporis invaleſcebant, authoritatem ſuam interponerent; cæterum ex præfatis exemplis nullatenus evinci poteſt, Epiſcoporum electionem ſpectare ad Principes: ſemper enim Eccleſia in Epiſcoporum electione jus ſuum liberè exercuit. Siquidem Apoſtoli conſtituerunt Epiſcopos per Orbem univerſum, & hi ſucceſſive juxta Eccleſiarum exigentiam alios ordinarunt Epiſcopos. Quòd autem plures Principes nunc temporis jus habeant in Epiſcoporum electione; ſcilicet ipſos præſentandi, hoc eſt jus eis ab Eccleſia conceſſum, quatenus populorum, quibus dominantur, vocem exercent, pacis causà, & ut ſchiſmata, & contentiones in electionibus vitentur. Qua ratione Clerus aliàs eligeret, & populus conſuleret, notum eſt eruditis. Illud verò jus non officit Eccleſiæ libertati, quæ dignis de cauſis talem facultatem in aliquibus Regnis ad Reges tranſtulit, ex privilegio liberè ipſis conceſſo à Summis Pontificibus.

CONTROVERSIA LVII.

De Pſalmodiæ uſu, quando incœperit.

Pſalmorum cantum in Eccleſia, ſolùm tempore Damaſi Papæ fuiſſe inſtitutum, facile eſt una cum illis, qui ſic ſentiunt reprobare: nullumque eſt fundamentum deſumptum ex eo, quòd Damaſus in libro Pontificalium de cantu diurno, nocturnoque Pſalmorum mentionem faciat: nam Damaſus in meliorem formam ritum pſallendi redegit, hymnis etiam compoſitis, non autem ritum pſalmodiæ

modiæ in Eccleſia invexit, qui à tempore Apoſtolorum jam invaluerat, multo ante tempora Damaſi. De uſu Pſalmodiæ ſcripſerunt Juſtinus Martyr in apologia ad Antoninum. Clemens Alexandrinus Orat. ad Gentes, Tertullianus lib. 2. ad uxorem. Vide Card. Bona in libro De Eccleſiaſtica Pſalmodia, in quo expreſſe de antiquo uſu pſallendi, etiam ab ipſis primordiis naſcentis Eccleſiæ diſſerit.

CONTROVERSIA LVIII.

De publicis diſputationibus Catholicorum cùm hæreticis, an expediant.

DIſputationes publicas Epiſcoporum, & Doctorum Catholicorum cum hæreticis, ſatiùs eſt non concedere, licèt aliquando fuerint conceſſæ, & aliquando ſi ita Pontifici benè viſum fuerit, propter aliquam urgentem cauſam, puta cum ex his maximi ſpes boni Eccleſiæ affulget, poſſint concedi, ſicut temporibus D. Auguſtini Carthagine contra Donatiſtas factum eſt; nulla enim tunc temporis via opportunior patebat, quàm collatio Epiſcoporum cum Donatiſtis, ad eos in viam veritatis, & pacis reducendos. Ceterùm melius eſſe has collationes non concedere, ex eo evincitur, quòd hæretici non quærunt per diſputationes publicas aſſequi veritatem, ſed ſtudent foris ſe ſapientes oſtendere, & victores videri, intus vero ſemper ſunt obſtinati; & dum per Scripturas convincuntur, cùm alius ipſis non patet aditus ad evaſionem difficultatis, Scripturas apertè negant, vel corrumpunt, vel in pravum ſenſum detorquent; & in his congreſſibus ſæpè exitus comprobavit, quod hæretici etiamſi poſſint convinci, difficilè tamen poſſunt converti. Aliud etiam ex his publicis diſputationibus malum imminet, quòd plebs accurrens, cùm parem utrinque diſceptationis ardorem, parem negandi, & defendendi ex utraque parte libertatem animadvertat, rationum vim non benè, aut fortè nullatenus percipiat, nihil boni indè reportat, niſi potiùs quandam animi in rebus fidei vacillationem, mentiſque confuſionem. Itaque qui hæretici ſunt, non ſunt audiendi, & admittendi ad diſputationem, ſed ad ſuorum errorum deteſtationem, & converſionem: experientia enim ſæpè comprobavit, quòd hæretici in diſputationibus publicis, non veritatem quæſierunt, & converſionem, ſed cavillationem. Imò convicti, ut veteres in Gallia Calviniſtæ, excœcante eos ſuperbia, obſtinatiores recedunt.

CONTROVERSIA LIX.

De Azymo, & Fermentato.

MIchael Cærularius, de quo actum ſub eodem nomine, excitatâ controverſiâ de azymis, ſchiſma conflavit inter Orientalem, & Occidentalem Eccleſiam; quapropter defectu fermentati Latinam Eccleſiam vero carere Sacrificio effutiebat, quod falſum eſſe conſtat ex his, quæ jam alibi diximus, cum tàm in azymo, quàm in fermentato verum confici Sacramentum negari haudquaquam poſſit. Hinc tamen orta eſt controverſia, an ſcilicet Eccleſia Græca ſemper in Sacrificio fermentatum, Latina verò azymum adhibuerit. De hac controverſia pro ſua emi enti eruditione ſcripſit præ cæteris Cardinalis Bona lib. 1. Rerum liturgicarum cap. 33. aſſerens tam Græcam, quàm Latinam Eccleſiam uſque ad octavum ſeculum mox fermentatum, mox azymum adhibuiſſe ad conficiendum Sacrificium, pro temporis, & locorum opportunitate; ita ut in hoc nec Græci à Latinis, nec Latini à Græcis diſcordarent. Interdictus tamen in Latina Eccleſia perpetuus fermentati uſus, ex quo, ratione hujus quæſtionis Michael Cerularius Eccleſiam proſcindere auſus eſt. Sententiæ hujus doctiſſimi Purpurati adhærere magis arridet propter graviſſima momenta, quæ loc. cit. idem Eminentiſſimus adducit. Chriſtus ipſe & azymum adhibuit in inſtitutione Cœnæ, & fermentatum, quando ſe conjunxit cum Diſcipulis progredientibus in Emmaus, qui eum cognoverunt in fractione panis. Item, cum tempore perſecutionis convenirent ad ſacra facienda in catacumbis

Digitized by Google

Catholici, qui profugi erant ſuper terram, probabile eſt non ſemper potuiſſe azymum invenire, adeoque ut ſacro confortarentur Viatico, etiam in fermentato, pro temporis opportunitate confecraſſe. Scripſit pariter de hac controverſia Joannes Mabillonius Benedictinus, Joann. Ciampinus, & alii.

CONTROVERSIA LX.

De Brunone Andegavenſi, an conſenſerit hæreſi Berengarii.

BErengarius Archidiaconus Andegavenſis, Epiſcopatum ejuſdem Eccleſiæ regente Brunone, hæreſim ſuam promulgavit circa exiſtentiam realem Corporis Chriſti in Euchariſtia, qua impugnata, factus eſt Sacramentariorum parens. Cum naſcentem hæreſim Bruno, prout ſuum paſtorale munus exigebat, ſtatim non compreſſerit, anſam aliquibus dedit credendi Epiſcopum, unà cum Archidiacono hæreſim propugnaſſe. Sed ab hæreſis nota innocuus fuit Bruno Epiſcopus, qui cum ſpeciali amicitiæ vinculo ſibi devinctum haberet Berengarium, negari non poteſt cum aliquâ ſegnitie naſcenti hæreſi ſe oppoſuiſſe, fortè ſub ſpe reſipiſcentiæ Berengarii. Cæterùm, Brunonem nunquam hæreſi Berengarianæ conſenſiſſe evidenter ex eo conſtat, quòd ubicumque de damnatione hæreſis in Conciliis facta ſermo inſtituitur, nullibi de Brunone fit mentio, quod ſecus foret, ſi Berengarii in hæreſi Bruno fuiſſet collega: imò Gregorius ſeptimus Berengarium, poſt ejuratum errorem, Brunoni Epiſcopo ſuo commendavit. Sed, & ex Brunonis epiſtolis evidenter conſtat ipſum ſemper Epiſcopum Orthodoxum extitiſſe.

CONTROVERSIA LXI.

De reſignationibus, permutationibus, & penſionibus Beneficiorum.

CUM in Concilio Turonenſi, celebrato anno 1163. ſancitum fuerit canone 1. *Diviſionem præbendarum, aut permutationem fieri prohibemus*. Oritur dubium, an hujuſmodi diviſiones, & permutationes, quæ paſſim invaleſcunt, ſint licitæ. Solvit quæſitum Urbanus tertius Canonis interpretator, Cap. *Quæſitum*. *Quæſitum eſt* (inquit) *ſi commutationes fieri valeant præbendarum, cum commutatio dignitatum in Turonenſi Concilio fuerit interdicta. Generaliter itaque teneas, quòd commutationes præbendarum de jure fieri non poſſunt, præſertim pactione præmiſſa, quæ circà ſpiritualia, vel connexa ſpiritualibus labem ſemper continet ſymoniæ. Si autem Epiſcopus cauſam inſpexerit neceſſariam, licitè poterit de uno loco ad alium transferre perſonas, ut, quæ uni loco ſunt minùs utiles, alibi ſe valeant utiliùs exercere.* Circa penſiones vero certum eſt, quòd ab initio non concedebantur, *niſi nutrimenti, & conſolationis gratia*; quapropter in Concilio Chalcedonenſi celebrato anno 457. ubi primo de penſionibus fit mentio, occaſione quod Baſſianus, & Stephanus contendebant de Epiſcopatu Epheſino, primus enim fuerat à ſede depoſitus, alter ſubrogatus: cum judicaſſet Concilium, ut neuter ſederet & tertius ordinaretur: decretum eſt, ut utrique ex ærario Eccleſiæ Epheſinæ ſubminiſtraretur penſio annua ducentorum aureorum, *nutrimenti, & conſolationis gratia*. Hoc poſito, videant quo jure non nutrimenti, & conſolationis, ſed fovendæ ambitionis gratia, acquiſitas penſiones, plures, quorum paucus non eſt numerus, diſperdant. Quotidie perſtrepunt adventantes in Curia inhiare penſionibus, quorum vitæ tenor Eccleſiæ minùs beneficus, à beneficiis excludit: ſed idem eſt Eccleſiæ patrimonium, ſivè titulo beneficii, ſivè penſionis immeritis conferatur & diſperdatur. Diſperſæ procul dubio penſiones ſunt, quæ juxta Chalcedonenſis Concilii mentem, non nutrimenti ſolius, & conſolationis gratia, ſed alio quæſito, & emendicato prætextu aut conferuntur, aut obtinentur; alias eo res deveniret, ut, quod neceſſariæ Epiſcoporum ſuſtentationi debetur, in penſiones, quibus Epiſcopales menſæ gravantur, convertatur, quo fiet (& utinam non fiat) ut Epiſcopi plus invigilare de-

beat

beant penſionatorum implendis marſupiis, quàm ſibi commiſſis paſcendis animabus. Paſcat Epiſcopus gregem ſuum doctrina, paſcat exemplo: ſi ſimul & ſemel non paſcat & eleemoſynis, difficilè oves vocem audient Paſtoris. Sed quà ratione Epiſcopus gregem ſuum ad ſe trahere valeat eleemoſynis, cujus proventus penè toti converſi ſunt in penſiones? Eccleſiaſticos fructus, convenienti eorum qui præſunt ſuſtentationi, Eccleſiæ ſibi commiſſæ reparationi, & pauperum ſubſidio deberi, Patrum in Synodis decreverunt emanatæ ſanctiones; Romanique Pontifices supremà illà, qua pollent authoritate firmarunt. Nunc temporis multi conqueruntur invaluiſſe (neſcio an dixerim uſum, vel abuſum) hæc magna ex parte convertendi in penſiones. Quodſi ita, an id fiat juxta piam eorum mentem, qui inſtituerunt, & ditarunt Eccleſiaſtica beneficia, ipſi viderint, qui Eccleſiarum proventus in ſupervacaneas diſperdunt penſiones. Quid enim triſtius, quàm ſi Epiſcopos penſionum exuberantium cenſu gravatos, tanquam penſionatorum œconomos conſtitutos magis ſuſpiceris, quàm fructuum Eccleſiæ ſibi commiſſæ providos diſpenſatores crediderìs? Non negarim pauperes Eccleſiaſticos, qui Eccleſiæ deſerviunt, & aliundè non habent, à ditioribus eſſe ſuſtentandos, & qui Eccleſiæ utilitati inſudarunt, debere ab Eccleſia laborum ſuorum remunerationem accipere: tritum eſt, qui altari ſervit de altari vivere debet. Quod maximè intelligi debet de primi ordinis perſonis, qui univerſalis Eccleſiæ utilitati laborant, nec aliunde habent, quo congruenti decore vivant, quibuſque propterea penſiones meritò ſolvuntur, ſed tamen ſolius *nutrimenti, & conſolationis gratia*, non ut ad ſaturitatem ſe ingurgitent: non ut qui penſiones conſequuntur in deauratis curribus, famulorum turbâ circumſtipati incedentes, potiùs ſponſæ, quam Eccleſiarum Rectores appareant. Tanta utique non eſſet pluribus in Eccleſiaſticis vanitas, neque tanta in aliis mendicitas, ſi ſolius nutrimenti, & conſolationis gratia diſtribuerentur penſiones. Quod dico, non docens, non reprehendens; ſed Apoſtolicæ Sedis, quæ hæc docet nos, doctrinam, & diſciplinam omnibus, tanto magiſterio fultus, proponens. Hac de re maturè egerunt Cardinales in conſilio ad Paul.III. & Card. Contarenus ad eumdem, opere typis dato Coloniæ 1538.

CONTROVERSIA LXII.

De Concilio Arelatenſi.

REgnante Carolo Magno, anno 813. celebrata eſt Arelatæ Synodus, in qua conditi canones 26., quos Patres Carolo Magno obtulere, ſicut colligitur ex præfati Concilii clauſula, in qua ſic legitur. *Hæc, quæ emendatione digna proſpeximus, quàm breviſſimè annotavimus, & Domino Imperatori præſentanda decrevimus, poſcentes ejus clementiam, ut ſi quid hìc minus eſt, ejus prudentia ſuppleatur, emendetur, perficiat.* Ex quo aliqui deducere contenderunt Synodorum canones ſubeſſe Imperatoris judicio. Nihil tamen inde evincitur, cum certiſſimum ſit in jus canonicum nullam habere Imperatorem poteſtatem, quod ſola Pontificis authoritate firmatum, perpetuò viguit in Eccleſia; imò & viguerat in ejus imagine, ſeù figura, antiqua ſcilicet Synagoga, in qua lex requirenda erat de ore Sacerdotis, cujus erat cuſtodire divinam ſcientiam. Patres tamen Concilii Arelatenſis id honoris gratia Imperatori, adeò de Eccleſia benemerito deferre voluerunt, non ut Imperator ſancitis canonibus per ſuam approbationem robur adjiceret, ſed ut magis, ac magis ad benemerendum de Eccleſia Imperatorem allicerent, illum adeò urbanè tractantes, ut etiam ejus ſenſum viderentur exquirere. Quod tutiſſimè poterant à Principe ſcilicet, in quo non ſolùm regium, ſed & Sacerdotalem, ſi dici poteſt, animum ſpeciali ſupernæ gratiæ unctione ineſſe noverant. Cæterùm, canones ſanciti in Concilio Nicæno, præſente Conſtantino, robur ſuum ſortiti ſunt, ſtatim ac fuerunt à Romano Pontifice probati, nullaque præmiſſa fuit eorundem canonum oblatio Imperatori, ut eos ſupple-

ſuppleret, emendaret, perficeret, quod urbanitatis gratia dictum fuit à Patribus Arelatenſibus.

CONTROVERSIA LXIII.

De reſtituto Imperio Occidentali.

DEfecerat Occidentale Imperium, ab Orientali multis annis diviſum, morte Momyli, ſive Auguſtuli, an. 476. Inductiſque Regibus Italiæ Gothis, dein Longobardis, regali hoc nomine & jure ditiones Italæ Principes agnoſcebant. Anno autem 800. à natali Domini, Leo III. Rom. Pontifex, Romano populo acclamante, Carolum Magnum Italiæ Regem, ipſa Natalitii Dominici die Imperatorem ſalutavit, & coronavit. Quidam putant hanc fuiſſe Imperii ab Oriente in Occidentem translationem. Perperam tamen: manſit enim ſub Irene Orientale imperium, deinde ſub Nicæphoro, & ſucceſſoribus, à Pontifice Leone, Carolo Imperatore, & reliquis in dies Pontificibus, & Imperatoribus agnitum; nec augurato Carolo, aliqua mutatio in Orientalis Imperii ditionibus contigit; quinimò tentarunt Carolus & Leo utrumque imperium, nuptiis Irenes & ejuſdem Caroli, unire. Igitur ex magni hujus Principis exaltatione, Imperiiq e reſtitutione, quædam oriuntur controverſiæ: an ſcilicet hæc fuerit Imperii reſtitutio ſolius nominis; quid in eâ Pontifex Carolo Magno contulerit? An ſcilicet aliquid temporale dominium, ſub qua ratione Electores jus eligendi Imperatorem acquiſierint, an hoc jus eligendi Imperatorem, à Sede Apoſtolica in Electores ipſos defluxerit. Circa quæ omnia, cum variæ circumferantur opiniones, ut paucis pro modulo meo rem totam expediam. Præmittendum, quòd Eccleſia, ubi urget neceſſitas, poteſtatem habet exerendi utrumque gladium ſpiritualem ſcilicet, & temporalem. Sed cum temporalis gladius in Eccleſiaſticorum manu videatur infirmus, cæterùm aliquando neceſſariò ſit exerendus ad tuenda Eccleſiæ jura, hoc tuitionis officium, quod omnibus Regibus, & Principibus Catholicis etiam eſt à Deo comiſſum, ſingulariter nihilominus aſſumpſerunt Imperatores, ex quò Catholicam amplexati ſunt religionem. Cum autem Imperialis dignitas in Oriente dumtaxat tunc temporis reſideret, omnes ſucceſſivè Imperatores Catholici, Eccleſiam tueri peculiariter gloriabantur; quapropter in emergentibus neceſſitatibus Pontifices ad Imperatorem in Oriente reſidentem habuerunt recurſum. Sed cum poſtmodùm invaleſcente Græcorum ſchiſmate Imperatores Orientis officium defenſorum Eccleſiæ (ut ait Sigonius) repudiaſſe viderentur, ſpeciale hoc tuitionis officium, cui defuerunt Imperatores Orientis, alteri demandare in parte Occidentali neceſſarium arbitrati ſunt pro ſuo munere Pontifices. Quapropter Leo Tertius hoc onus ſimul, & honorem Carolo Magno, tunc de Eccleſia inter omnes Catholicos Principes benemerito conferre propoſuit. Quod & præſtitit ſolemniter, eodem Carolo Magno in Vaticano, in die Natalis Domini ut dixi, conſecrato. Ex quo patet, quòd Imperatoris dignitas non eſt nudus titulus, ſed maximè poſita eſt in munere tuendi Eccleſiam contra infideles, ſchiſmaticos, & quoſcumque Eccleſiæ jura comprimere volentes; ratione cujus muneris, ſuprà cæteros Chriſtianos Principes, honoris primatus eſt Imperatoriæ dignitati adnexus. Interim cadente ſeculo nono, Caroli Magni extincta linea in Ludovico Quarto, ſinè liberis è vivis erepto, Romanus Pontifex ſe ad eum Imperatorem confirmandum obſtrinxit, qui Germaniæ Rex eligeretur, dummodò eſſet Catholicus, & capax Eccleſiæ jura ſuſtinendi, quod examinare ſpectat ad Summum Pontificem. In Germaniæ Regem tunc temporis electus fuit Conradus Primus, Franconiæ Dux: Cum verò jus eligendi Germaniæ Regem, quod priùs ſpectabat ad plures Germaniæ Proceres, ad hoc ſpecialibus in comitiis congregatos, tum Eccleſiaſticos, cum laicos, per Bullam auream, ex unanimi Procerum regni conſenſu, qui in pluritate votorum inter ſe diſcrepantium, non parva in electione obſtacula, & molimina ſæpè repererant, ad aliquos tantùm Ger-

Germaniæ Principes, qui primò fuerunt numero ſeptem, fuerit translatum, quiſquis à præfatis Electoribus, juxta ſtatuta in Germaniæ Regem eligitur, hic à Pontifice (ſi nihil obſtet) in Imperatorem agnoſcitur. Ex quo patet, quòd in electione Imperatoris, prout electio Regis Germaniæ eſt, concurrit Pontifex, quatenus una cum Imperatore, & unanimi Procerum Germaniæ conſenſu, ſancitum eſt Germaniæ Regem perpetuis futuris temporibus, per Principes Electorales fore eligendum; quæ ſanctio circà annum milleſimum, ſub Gregorio Quinto Saxone, & Otthone Tertio, creditur ſuum ſortita initium. Quòd vero Rex Germaniæ electus, Imperator inauguratur, ſivè primarii Eccleſiæ defenſoris honorificentiam conſequitur, ſub hac conſideratione jus eligendi Imperatorem ab Apoſtolica Sede dimanat, quatenus hæc in Imperatorem agnoſcere decrevit, quem Electores Germaniæ Regem præficerent.

CONTROVERSIA LXIV.

An Epiſcopatus ſit Ordo Sacramentalis.

IN hac celebri controverſiâ, non modo Catholici ab hæreticis, & Theologi à Canoniſtis, ſed Theologi inter ſe ſunt opinionum varietate diviſi. Quid ſentiant de Epiſcopatu hæretici, jam alibi expoſuimus. Inter Catholicos verò alii ſentiunt Epiſcopatum non eſſe propriè Ordinem, prout Ordo eſt Sacramentum, licet ſub alia ratione Ordo dici poſſit Epiſcopatus, quia ſcilicet eſt poteſtas ad actiones hierarchias in corpore Eccleſiæ, quam poteſtatem reliqui Sacerdotes inferioris Ordinis non habent. Alii exiſtimant Epiſcopatum eſſe quidem Ordinem & Sacramentum, non tamen diſtinctum à Sacerdotio, ſed, quod Epiſcopus ſit Sacerdos magis perfectus, id eſt in apice poteſtatis Ordinis Sacerdotalis conſtitutus, licet diverſa adhuc maneat juriſdictionis poteſtas. Alii tenent Epiſcopatum, & Preſbyteratum eſſe Ordines diſtinctos, & Epiſcopatum imprimere characterem diſtinctum ab Ordine Preſbyteratus, ſivè addere ſupra Sacerdotium novi Ordinis characteriſticam extenſionem; quemadmodum ad Diaconatum Preſbyteratus; (ſic enim pleriſque loqui placet) quæ ſententia videtur probabilior: nam in conſecratione Epiſcopi infigitur ejus animæ poteſtas ſpiritualis indelebilis, nec poteſt auferri ab Eccleſia, unde remanet in Epiſcopo etiam excommunicato, hæretico, depoſito, vel degradato. Canones Concilii Carthaginenſis quarti, præſcribentes ritum obſervandum in ſingulis Ordinibus conferendis, incipiunt ab ordinatione Epiſcopi, ergo Epiſcopatus eſt Ordo, conſequenter imprimit characterem indelebilem. Tum quia in ordinatione Epiſcopi confertur gratia, ſicut perhibet Apoſtolus 1. ad Timoth. 4. ergo ordinatio Epiſcopi eſt vere & proprie Sacramentum, quia gratia in Sacramento confertur, non autem in cerimoniis, ut docet S. Thomas in 1. 2. quæſt. 108. art. 2. ad 2. Hanc controverſiam uberrimè tractatam exhibet Fagnanus in librum primum Decretalium.

CONTROVERSIA LXV.

An per apoſtaſiam à Religione dirimatur Matrimonium.

IN affirmativam partem propenſum fuiſſe Cœleſtinum Tertium, conſtat ex cap. *Laudabilium*, de converſione infidelium lib. 3. antiquæ collectionis Decretalium, èditæ ab Antonio Auguſtino, pag. 195. Sed hæc Cœleſtini Tertii opinio non fuit approbata ab Eccleſia, quam ut doctor particularis Pontifex pronuntiaverat, eamque emendavit Innoc. III. cap. *Quantum*. de divortiis. Quapropter S. Raymundus, qui juſſu Gregorii Noni collegit Decretalium librum, in eodem non inſervit cap. *Laudabilium*. Conc. Trid. ſeſſ. 24. dicit anathema in aſſerentes propter hæreſim ſolvi Matrimonium.

CON-

Digitized by Google

CONTROVERSIA LXVI.

De vino non conſecrato an propriè conſecretur per immiſſionem, & contractum particulæ conſecratæ.

AGitata fuit hæc controverſia nono currente ſeculo, cujus pars affirmativa id eſt vinum non conſacratum vere proprie conſecrari per infuſionem particulæ conſacratæ, videtur patronum habuiſſe Amalarium Epiſcopum. Item Anonymum auctorem Micrologi, cap. 19. cui ſententiæ ſuffragare videtur illud, quod exprimunt Miſſales veteres, in quibus leguntur hæc verba *Commixtio Corporis & conſecratio Sanguinis Domini noſtri Jeſu Chriſti*, quæ proferebatur à Sacerdote feria ſexta in Paraſceve, quando Sacerdos infundebat portionem Hoſtiæ conſecratæ in calice, in quo erat purum vinum non conſecratum. Videtur in hanc ſententiam propendere Baronius, qui narrans miraculum quoddam ad annum 1194. de aquà, in qua intincta particula conſecrata, deprehenſa eſt deinde aqua converſa viſibiliter in Sanguinem, ſic ſcribit. *Hæc de tranſubſtantiatione aquæ in Sanguinem Chriſti per commixtionem Corporis Chriſti divinitus facta; quod ſemper fieri in vino, cum commixtio intercederet, antiquitas exiſtimavit.* His tamen non obſtantibus, certiſſimum mihi eſt, quod ſcribit S. Bernardus epiſt. 69. docens immiſſione particulæ conſecratæ in vinum non conſecratum, ſive contactu Corporis Chriſti, vini quidem liquorem ſacrum eſſe, non tamen in Sanguinem mutari, ſicut mutatur in conſecratione formali. Qui ergo contrariæ fuiſſe videntur opinionis, inteligendi ſunt exprimere voluiſſe, quod vinum non conſecratum, per contactum particulæ conſacratæ ſantificationem accidentariam accipiat, non conſecrationem veram, & realem: cæterum dicendum foret, quòd Sacerdos in paraſceve, quando facit commixtionem particulæ conſacratæ cum vino non conſecrato, vere conſecraret; & tamen certum eſt Eccleſiam feria ſexta in Paraſceve omnimodo conſecrationem excludere. Neque aliquid evincit miraculum ſupra relatum, nam illa aqua non fuit converſa in Sanguinem, ſed ſolum ſignum Sanguinis ſuſcepit, ut confunderentur hæretici tunc temporis realitatem exiſtentiæ Corporis, & Sanguinis Chriſti in Sacramento mordicus impugnantes, quos medio præfato miraculo voluit Deus confundere. Cæterum ex continuata naratione præfatæ hiſtoriæ, conſtat quod ad reiteratas Epiſcopi, & populi præces, qui ad præfatum miraculum accurrerunt, iterum ſanguinem priſtinam aquæ figuram ſuſcepiſſe, quæ poſtmodum in tanti miraculi memoriam repoſita fuit in loco ſacro; & quamvis modicum vinum immixtum cum vino jam conſecrato, communior opino ſit converti defacto in Sanguinem, non ſequitur ex commixtione particulæ conſacratæ cum vino non conſacrato, vinum ex tali contactu particulæ conſacratæ converti in Sanguinem: diſparitas enim eſt quod vinum immixtum vino, tranſit in unam & eandem ſubſtantiam homogeneam, continuam, ideoque bene aſſeritur ex tali commixtione vini non conſecrati, cum accidentibus vini conſacrati vinum non conſecratum converti in Sanguinem, quod tamen dici nequit ratione contactus particulæ conſecratæ, cum vino naturali, nam panis commixtus cum vino, non tranſerunt in unam, & eandem ſubſtantiam continuam, homogeneam.

CONTROVERSIA LXVII.

De Epiſtola S. Bernardi ad Lugdunenſes Canonicos, an ſit genuina S. Bernardi, & an in eadem S. Doctor aſſerverit Mariam Virginem fuiſſe cum originali labe conceptam.

GEnuinum eſſe fœtum S. Bernardi, non ſuppoſititium, ut aſſerere contendunt quidam recæntiores, evincit ſtilus ipſe epiſtolæ, qui mellifluo dictamini in eadem uniformis apparet. Sua-

Digitized by Google

Suadet etiam authoritas B. Alberti Magni, Thomæ Alenſis SS. Thomæ & Bonaventuræ, qui eandem indubitanter D. Bernardo adſcribunt. Quia vero ex hac epiſtola aliqui probare contendunt S. Doctorem in ea fuiſſe ſententia, ut Deiparam à labe originalis peccati immunem non fuiſſe arbitraretur, ſequentem apologiam hic inſerendam cenſui quo fiet, ut erga Beatam Virginem ſinè labe conceptam clientelæ meæ teſtimonium, & mellifluo meo Patri S. Bernardo debiti obſequii argumentum expendam, eundem à contraria ſententia, cui, ex eo quod ſcripſit ad Canonicos Lugdunenſes, inhæſiſſe aliqui perperam autumant, vindicando, in cujus rei gratiam.

Sciendum, quod culpa originalis in duplici ſtatu debet conſiderari, ſcilicet in ſtatu cauſali, & formali. Status cauſalis culpæ originalis, correſpondet conceptioni ſeminum, & ſignificat, quod quotieſqunque ad generationem humanam ſemen infunditur, illud quod eſt procreandum ex tali ſemine, contrahit debitum ex illo inſtanti contrahendi culpam originalem, quando corpore organizato fiet animæ infuſio. Status vero formalis culpæ originalis correſpondet infuſioni animę, & ſignificat, quod quotieſcumque in corpore organizato anima infunditur, talis creatura ab illo inſtanti contrahit neceſſario culpam originalem niſi concomitante ſpeciali gratia infuſionem animæ, talis creatura abſolvatur à formali culpa originali, quam tamen cauſaliter habere intelligitur, ratione debiti contracti in infuſione ſeminis. Adeo clara doctrina ab omnibus Theologis accepta, & præcipue a ſubtili Doctore in lib. 3. ſententiarum diſtinctione tertia, manifeſte vindicat Doctorem noſtrum ab opinione, quæ ipſi afficitur, quod adverſa ſenſerit de immaculata Conceptione Virginis, quaſi contra hanc proclamaverit.

Habet utique S. Doctor in ſuâ epiſtolâ ad Lugdunenſes, quod Virgo non fuit ſanctificata in ipsâ ſui Conceptione: ſed de qua Conceptione loquatur, an quatenus hæc dicit infuſionem ſeminis, vel infuſionem animæ, hoc perſcrutandum; Locutum autem fuiſſe de Conceptione pro ſtatu cauſali, conſtat ex ipsâ epiſtola, in qua legitur: *Aut certè peccatum quomodo non fuit, ubi libido non defuit?* ſed libido non eſt in infuſione animæ, ſed in infuſione ſeminis, ergo S. Doctor quando aſſerit Conceptionem Virginis non fuiſſe ſanctam, loquitur de Conceptione prout dicit ſtatum cauſalem, non verò pro ut ſignificat infuſionem animæ.

In eadem epiſtola, Conceptionem Virginis non fuiſſe ſanctam, aſſerere quis forte S. Doctorem probaverit, quia ſcribit, quod ibi non erat Spiritus ſanctificatio, ait enim *Quomodo namque ſanctitas abſque Spiritu ſanctificante, aut ſancto Spiritui ſocietas cum peccato fuit?* Sed ex his verbis manifeſte colligitur, ſanctum Doctorem loqui de Conceptione ſeminis, in ſola enim Conceptione ſeminis defuit Spiritus ſanctificans, quem defuiſſe in infuſione animæ apertè profitetur, ut infra ex eodem Doctore probabitur, ergo S. Doctor dum negat Conceptionem Virginis fuiſſe ſanctam, loquitur de Conceptione, prout dicit infuſionem ſeminis, non vero loquitur de Conceptione, pro ut dicit infuſionem animæ, quod adhuc magis declarant ſubſequentia Doctoris verba. *Niſi forte quis dicat de Spiritu ſancto eam & non viro conceptam quod hactenus inauditum.*

Nec ibi valet opponere, quod nomine Conceptionis communiter apud Theologos animæ infuſio intelligitur, ut hinc deducatur ſanctum Doctorem fuiſſe locutum in ſua epiſtola de Conceptione, prout dicit infuſionem animæ, non vero prout dicit infuſionem ſeminis. Licet enim verum ſit, quod nunc communiter nomine Conceptionis, animæ infuſio intelligitur; antiquitus tamen vigor Latinæ vocis *Conceptio* frequentius retinebatur. Unde ante Seculum XIII. communius ſignificabat infuſionem ſeminis. Hinc Calepinus; verbo Conceptio ait: *Concipere mulieres dicuntur, cum genitale ſemen apprehendunt ad fœtum faciendum.* Item verbum *Concipio* proprius ſtare vel ſaltem ſtetiſſe pro infuſione ſeminis, probatur etiam ex ſac. Pag. Hinc Geneſis 9. legitur.

Digitized by Google

tur. *Ad unum igitur coitum mulier concepit.*

Et certè S. Bernardum non niſi de Conceptione ſeminis locutum fuiſſe, dum dixit Conceptionem Virginis non fuiſſe ſanctam, ex eo ſatis patet, quod reprobat Lugdunenſes, eo quod tale Feſtum die 8. Decembris celebrarent, in quo die creditum eſt, ſequutum fuiſſe coitum generationis illius, quandoquidem communis ſenſus eſt Virginem, novem ab hinc menſibus, die 8. Septembris natam fuiſſe.

Nec obeſt quod Eccleſiâ celebret Feſtum Conceptionis die 8. Decembris, quaſi hinc poſſit deduci Conceptionem Virginis ſanctam fuiſſe, prout Conceptio dicit infuſionem ſeminis, nam cum incertum ſit quo die fœtus animetur in utero, rectè Eccleſia decrevit, ut illo die celebraretur Feſtum Conceptionis, quo incœpit illud Corpus ædificari, in quo Verbum debebat incarnari, quaſi exultans de proximo Myſterio Redemptionis, ad quod perficiendum, inceptum eſt præparari corpus Mariæ, quæ Mater Verbi erat jam ab æterno deſtinata.

Hinc patet quomodo Virgo Deipara, verè fuit immunis ab originali peccato, quod probatur diſertis verbis ejuſdem Doctoris, ſermone 1. ſuper Salve Regina. *Libanus Mons, qui dicitur dealbatio etiam præ omnibus ſignat innocentiam tuam. Innocens fuiſti ab originalibus, & actualibus peccatis, nemo itaque præter te. Unde authoritas Auguſtini, cum de peccatis agitur, nullam de Beata Maria volumus fieri mentionem, & ex eo enim majorem credimus ei fuiſſe virtutem ad vincendum ex omni parte peccatum, quæ concipere, & parere meruit eum, qui nullum habuit peccatum, Ex omni, inquit, parte hoc eſt ex parte originalis, & ex parte actualis peccati.*

Hos autem ſermones ſuper Salve Regina eſſe Beati Bernardi, quidquid alii contra clamitent, probat collatio cum Archetypis facta ſummo labore à Monachis Clarevallenſibus, ut refertur in additione operum S. Doctoris, anno 1515. Inſuper hos ſermones tanquam genuinos S. Doctoris recipiunt S. Bonaventura, Gerſon, Petrus Aureolus, Petrus Caniſius, Franciſcus Suarez, teſtes omni exceptione majores, quibus adnumerari poteſt Card. Bellarminus; nam licet in lib. de Script. Eccleſiaſticis illud opus à germanis S. Bernardi operibus rejicere videatur; tamen non ſemel in controverſiis utitur illius, tanquam germani operis, authoritate, ita ut nullus remaneat dubitandi locus, & quidquid in contrarium poſſet adduci ad probandum citatos ſermones, non eſſe ſancto Doctori adſcribendos, ſolvit abunde Franciſcus Bivarius in ſuò opere, cui titulus *Beati Patres vindicati*. Probatur adhuc ex eodem Doctore ſermone 10. in Cœna Domini. *Non eſt in Filiis hominum magnus vel parvus tanta præditus ſanctitate, nec tantæ religionis privilegiatus honore, qui non in peccatis fuerit conceptus præter Matrem Immaculati, peccatum non facientis, ſed peccata mundi tollentis, de quâ, cum de peccatis agitur, nullam prorſus volo habere quæſtionem*,

Item ſerm. de Aſſumptione, cujus initium *De gaudiis properamus ad gaudia*, legitur, *Caro Virginis ex Adam aſſumpta, maculas Adam non admiſit*. Poſſunt etiam ex multis Doctrinis deduci validiſſima argumenta, ad probandum qualiter S. Doctor Beatam Virginem peccatum originale non contraxiſſe aſſervit. Miror tamen, quomodo qui aliter ſentiunt, totam vim ſuorum argumentorum reponant in illa epiſtola ad Lugdunenſes, cujus epiſtolæ clauſula totam illorum machinam deſtruit. Iam omnibus notum, quod tempore Doctoris nundum Romana Eccleſia decreverat celebrandum feſtum Conceptionis, licet jam alicubi, apud pios fideles hic uſus invaluiſſet. Optabat autem S. Doctor, nullum Feſtum celebrari abſque authoritate Eccleſiæ Romanæ, cui ſemper obſequentiſſimus fuit. In fine autem citatæ epiſtolæ, Eccleſię Romanæ ſe ſubmittit judicio, ergo ſi nunc judicium magis acceptum Romanę Eccleſiæ eſt, Mariam Virginem fuiſſe ſine labe conceptam, jam tali judicio ſubſcribit Doctor in epiſtola ad Lugdunenſes, cujus hæc eſt clauſula. *Quæ autem dixi, abſque præjudicio ſanæ dicta ſunt*

ſanius

Digitized by Google

ſanius ſapientis Romanæ præſertim authoritate Eccleſiæ, atque examini totum hoc, ſicut & cetera, quæ ejuſmodi ſunt, reſervo, ipſius, ſi quod aliter ſapit, paratus judicio emendare.

Objicies. Ex Doctore ſerm. 2. de Aſſump. *Quod ſi originalem a parentibus maculam traxit ſed minus à Jeremia ſanctificatam in utero, aut non magis à Joanne Spiritu ſancto repletam credere probibet pietas Chriſtiana.* Ex quibus Doctoris verbis intelligunt deducere alii de ejuſdem mente Mariam fuiſſe, ſicut & cæteros, originali contagio infectam, quandoquidem ait Doctor, ab originali peccato fuiſſe mundatam.

Reſpondo 1. in alato textu Doctorem loqui non aſſertive, ſed conditionate: particula enim *Quod ſi*, eſt particula conditionalis proinde Doctor ait, *Quod ſi maria originalem maculam traxit*, quod idem eſt, ac dicere, in ſuppoſitione quod traxerit, fuit tamen magis ſanctificata quam Jeremias, & Joannes. Inſuper Doctorem locutum fuiſſe conditionate, denotant illa verba *omni modo*, quæ non conjunctim, ſed ſeparatim accipienda ſunt, & faciunt hunc ſenſum: *quomodocumque res ſe habeat*, qui modus loquendi non eſt aſſertivus, ſed relinquit quæſtionem indeciſam. Intendit itaque Doctor oſtendere, quòd ſive Maria Originalem maculam contraxerit, ſive non, fuit excellentius ſanctificata præ cæteris Sanctis, & mundata a culpa originali, non quæ de facto fuerit in Maria, ſed que fuiſſet, niſi gratia præceſſiſſet.

Sed adhuc magis Doctorem vindicat ſequens expoſitio allati textus, ſi aſſeratur cum reliquis SS. PP. in ſemine antè vivificationem eſſe quandam maculam, ſcilicet debitum contraendi culpam originalem formalem, quod debitum ſupradiximus poſſe vocari culpam originalem cauſalem; fuitque Maria mundata ab omni originali contagio, quandoquidem Deus fecit, ne poſt culpam cauſalem, quæ utiquæ inerat ſemini, ſequeretur culpa formalis. Hinc bene dicitur mundata ab originali contagio ſcilicet preſervata à culpa formali; cæterum jam ſibi contradiceret Doctor, ſi in allato textu loqueretur de culpa originali actuali, cum talem culpam Mariam non contraxiſſe, alibi Doctor explicite aſſerverit, ut conſtat ex locis ſupracitatis. Hæc pro mea devotione erga ſanctiſſimam Virginis Conceptionem, atque pro dilectione Bernardi Parentis dicta ſint, in quibus nullatenus puto me defeciſſe à veritate. Nec propterea quis exiſtimet, me Doctoribus, qui oppoſitum aſſerverunt, ullomodo id in culpam vertere, aut minus pios in Beatiſſimam Virginem putare. Dixerunt enim, cum licuiſſet, quod ſibi, duce ratione, & intentione ſancta, dicendum videbatur.

CONTROVERSIA LXVIII.

De Auxiliis.

MAteria de auxiliis quæ magnum noncupari poteſt Sacramentum in ſola mente Dei reſeratum, ſub Clemente VIII. agitata in ſcolis, non modicum agitavit Theologos in duas factiones diviſos, quarum unaqueque contendebat ſuis argumentis tam arduam dilucidare queſtionem, proponentem conciliationem humanæ libertatis cum efficacia Divinæ gratiæ: una, ex duabus contendentibus ſcola, docebat Deum prævenire per efficacem gratiam humanas voluntates per quam in bonis operibus vitæ eternæ dignis ſe exercent; quæ gratia efficax *prædeterminationis phyſicæ* nomen apud hujus ſententiæ ſequaces ſortitur, aſſerentes nihilominus, non obſtante hac prædeterminatione Phiſica voluntatem creatam libere agere.

E converſo huic ſententiæ pars oppoſita ſuſtinet per prædeterminationem phiſicam, creatam voluntatem nimis coarctari, qua propter contendit Deum concedere quidem omnibus gratiam indifferentem, qua ſuſcepta, adhuc poſſit voluntas umana vel operari, vel non operari, prout ſibi libuerit, opera meritoria vitæ eternæ; cum vero indifferentis gratiæ exitus, qualis futurus ſit, in eo cui conceditur gratia indifferens non poſſit a Deo non præſciri, vocant hujus

hujus ſententiæ aſſertores, hanc in Deo præſcientiam, ſcientiam mediam, ſcientiam inquam, qua Deus certiſſimè novit ab æterno quem effectum ſit conſecutura gratia indifferens, data V. G. Titio in talibus, & talibus circunſtantiis, & data Sempronio in iiſdem circunſtantiis.

Pro hujus corolario controverſiæ, recurrimus ad præmiſſa verba in initio ejuſdem, nempè. *Materiam de auxiliis magnum eſſe Sacramentum in ſola mente Dei reſeratum*, & à ſolo Chriſti Vicario cum ipſi benè viſum fuerit reſerandum. Interim opportunum duxit S. Romana Sedes quæſtionibus de auxiliis ſilentium ponere, quapropter non ultrà progredi nobis hic licet in hac diſcutienda materia. Et hæc intantum libavimus, ſimpliciter indicaturi quo tempore fuerit tam ardua quæſtio ſub Paulò Quinto ſepulta ſilentio.

CONTROVERSIA LXIX.

De origine Bullæ in die Cœnæ.

QUo tempore inductus fuerit in Eccleſia Romana uſus prohibendi ſolemniter quoſdam caſus, quales ſunt contenti in Bulla Cœnæ orta eſt apud Scriptores Eccleſiaſticos quæſtio, quorum aliqui originem habuiſſe tempore Martini V. alii Bonifacii VIII., alii etiam temporius contendunt: pro cujus rei intelligentia ſciendum quod ab initio Eccleſiæ, ut conſtat ex Hiſtoriis Eccleſiaſticis, quotieſcumque in aliqua Eccleſia, ſivè Diæceſi diſſeminabantur ab aliquo Hæretico falſa Dogmata contra fidem, vel ab aliis perverſis hominibus inducebantur pravi uſus adverſantes notabiliter, aut diſciplinæ Eccleſiaſticæ, aut caſtigatis (pro ut decent Catholicos) moribus, aut Eccleſiæ dilatationi, & incremento obnoxii, Epiſcopi conſueverant hujus furfuris homines commonere ut reſipiſcerent, obſtinato autem in ſua malitia animo non reſipiſcentes canonicè coercere, eoſque etiam corporaliter, ſi opus eſſet de domo Domini ejicere: factum eſt autem ut aliqui præſules in ſimilibus caſibus, aut timore correpti, aut privati alicujus emolumenti ſpe obcæcati, tamquam canes mutilatrare non valentes, aut non volentes, pravas doctrinas & mores, quæ in eorum Diœceſibus irrepſerant coercere neglexerint, & per longas moras convalere permiſerint, cui malo volens pro ſuo ſpeciali munere S. Romana Sedes occurrere, diverſos caſus, aut fidei aut moribus obnoxios notavit cenſuris, & hujuſmodi caſuum ſeriem quibuſdam ſolemnioribus feſtis intrà annum publicè promulgari ſancivit, ut per publicam promulgationem in Urbe factam, toti Orbi Catholico prædictorum caſuum ſeries innoteſceret, quæ ſeries juxtà Eccleſiæ emergentias adaucta fuit à diverſis Romanis Pontificibus.

Hanc autem conſuetudinem, promulgandi ſpeciales caſus notatos cenſuris, cæpiſſe in Eccleſia Romana invaleſcere tempore Martini V., vel Bonifacii VIII. ſunt qui aſſerant, nec deſunt qui ad tempora Innoc. IV. & Alex. IV. referant: certè hic uſus antiquior fuit Urbano IV. nemo autem negat plures ex caſibus in Bulla contentis notatos fuiſſe ab Eccleſia Romana cenſuris ante tempora Clementis V. Quando autem in die Cœnæ cæperit Romæ fieri de præfatis caſibus promulgatio ſolemnis, nihil certi definiri poteſt.

Ex dictis autem conſtat quod Eccleſia Romana, utpote cæterarum omnium magiſtra, in hujuſmodi promulgatione Bullæ, utitur jure ſuo, & tanquam ſupra petram fundata, nullo timore concuſſa, ſupplet præfatæ promulgatione Bullæ illorum Prælatorum defectui, qui timore trepidantes ubi non debet eſſe timor, ſæpè non audent coercere caſibus in Bulla contentis obnoxios.

CONTROVERSIA LXX.

De Pecato Philoſofico.

HUjus chimerici peccati aſſertores prodierunt Sæculo XVII. probare contendentes poſſe hominem graviter peccare contra rationem, abſque eo quod ſe reum peccati efficiat contra Deum, ſive legem Divinam. Diſtinguunt proindè

dè inter peccatum Philoſoficum,& Theologicum, illud peccatum contra rationem, hoc peccatum contra legem Dei nominantes, & illud ſi comitatur, negant eſſe offenſam Dei, aut odio, vel pœna dignum: quam ſolum deberi blaterant peccato theologico. Inutilis autem eſt præfata diſtinctio, nam omnis actus umanus, qui adverſatur rationi, neceſſariò pugnat cum lege Divinâ, quæ vetat quidquid offendit rectam rationem: dixi actus Umanus, non actus hominis, quem ratio ſæpè non dirigit.

CONTROVERSIA LXXI.

De futuris contingentibus.

INter ſcholaſticos Lovanienſes, & virum quemdam doctrina tunc celebrem, nomine Henricum, orta eſt quæſtio anno 1471. circa futura contingentia, quæ cum in ſe præcisè ſpectata nec vera ſint, nec falſa, audebant ex hinc deducere propoſitiones Simboli Apoſtolici circa futurum collimantes, quales ſunt: *Chriſtus venturus eſt judicare: Credo reſurrectionem mortuorum* non eſſe nec veras, nec falſas. Statim huic impiæ aſſertioni Univerſitas Lovanienſis toto niſu ſe oppoſuit. adeo temerariam argumentationem, ſivè cavillationem, tamquam Ereticam, & impiam deſpiciens, & reprobans: Univerſitatis Lovanienſis Catholico ſenſui, ſtatim etiam adhæſit Sorbona, aſſerens articulos fidei nunc omnes eſſe veriſſimos, & certiſſimos licet futurum reſpiciant, quippe qui *neceſſarii ſunt neceſſitate conſequenti*, & ut præfatur more ſcolaſtico, neceſſarii ſunt non neceſſitate libertatis, ſed neceſſitate fidei, cujus articuli, utpotè ab ipſa eterna veritate infallibili Eccleſiæ manifeſtati, omnes ſunt in ſuo fonte æque veriſſimi,& certiſſimi, ſivè præſens reſpiciant: utpotè Credo in unum Deum, ſivè præteritum utpotè incarnatus eſt de Spiritu Sancto, ſivè futurum, quales ſunt jam recenſiti.

CONTROVERSIA LXXII.

An adhuc in præſens alicubi veneretur in Mundo aliqua gutta Sacratiſſimi Sanguinis Chriſti, ab eodem Jeſu Chriſto tempore ſuæ paſſionis effuſa.

DE neceſſitate calicis, ſivè communionis ſub utraque ſpecie contendentibus ſub Gregorio XII. Pragæ Boemis, in Diœceſi Senonenſi in Gallia excitata eſt quæſtio, propoſitumque dubium, an Catholicè credi poſſit adhuc in præſens alicubi in Mundo aſſervari aliquas guttas, quantumvis minimas, pretioſi Sanguinis, quem Chriſtus in ſua Sancta Paſſione effudit, aut cum flagellis cæſus, aut cum ſpinis coronatus, vel cum in Cruce elevatus, ſivè cum Lancea vulneratus: Auxitque magis propoſitum dubium cultus quem Catholici exhibent aliquibus portiunculis Sanguinis Chriſti, quas parvis in phialis conſervatas exponi certum eſt quibuſdam in Eccleſiis publicæ fidelium venerationi.

S. Thomas part.3. quæſt.54. art. 2. ad tertium, S. Joannis Damaſceni auctoritate ſuffultus: *Chriſtus quod ſemel aſſumpſit nunquam dimiſit*. Sentire videtur Chriſtum in ſua reſurrectione reaſſumpſiſſe totum Sanguinem, quem in Paſſione effuderat, ex quo inferendum eſſet nullam in præſens conſervari poſſe in Mundo guttam Sacratiſſimi Sanguinis Jeſu Chriſti ab eodem in ſua Paſſione effuſam, quâ illatione poſitâ, quæritur quid ſentiendum de Sanguine qui aſſervatur diverſis in Sacrariis, & conſentiente Romana Eccleſia publicè fidelium venerationi exponitur.

Ad rei intelligentiam, cum de Chriſti Sanguine agitur, & aſſervatus veneratur, diſtinguendum eſt inter Sanguinem qui dicitur *pretioſus* & proprius Sanguis ipſiuſmet Corporis Chriſti: & inter Sanguinem qui dicitur miraculoſus & ille eſt qui miraculosè eſt effuſus ab aliqua Salvatoris imagine, aut etiam Hoſtia conſecrata, Deo ſic permittente in majorem confirmationem Catholicæ veritatis ineffabilis

Digitized by Google

fabilis Sacramenti Altaris. Inter Sanguinem pretioſum ſimul, & miraculoſum Jeſu Chriſti, ille etiam computatur, quem veneramur ſub ſpeciebus Euchariſticis, Sanguis utique pretioſus quia idem verus eſt, & realis Sanguis Jeſu Chriſti, miraculoſus autem quia ſub talibus ſpeciebus ad verba conſecrationis à legitimo Sacerdote prolata, ſpecialiter per Divinam Omnipotentiam una cum corpore, & Anima Divinitati hipoſtaticè unita adducitur: miraculoſus inſuper quia eodem tempore idem Jeſu Chriſti Corpus præſentialiter replicatus adeſt pluribus in locis ſub ſpeciebus Euchariſticis.

Hac præmiſſa diſtinctione extra dubium eſt Chriſtum in ſua reſurrectione aſſumpſiſſe omnes partes principales, & eſſentiales ſui Sacratiſſimi Corporis, & etiam partes integrales, inter quas utique connumeratur Sanguis, non tamen quæcumque minima pars Sanguinis, quapropter benè à Chriſtiana pietate venerantur alicubi aliquæ guttæ Sanguinis Jeſu Chriſti, ab eodem non reaſſumptæ in ſua reſurrectione, non modo quia non erant partes integrales ſui Sacratiſſimi Corporis, ſed etiam ad majorem excitandum fidelium cultum erga ſuam Sanctam paſſionem, qui cultus ex illarum guttarum Chriſti Sanguinis, quæ aſſervantur intuitu, videtur magis ferveſcere, quemadmodum experientia conſtat peccatores ad majorem excitari contritionem, dum ante aliquem inſignem S. Crucis reliquiam, aut Sacram Sindonem procumbunt. Hic autem Sanguis Deo ſic diſponente aſſervatus, quique fidelium cultui exponitur, non veneratur tamquam actualiter Divinitati unitus, ſed tamquam modica portio unius ex partibus integralibus Corporis Chriſti, quæ Chriſto in terris degente fuit cum integro corpore ejus Divinitati hipoſtatice unita.

CONTROVERSIA LXXIII.

An in triduo Paraſceves Sanguis a Chriſto in ſua Sacra Paſſione effuſus, & in terra jacens, remanſerit, vel non remanſerit Divinitati hipoſtaticè unitus.

Concionem habente in reſurrectionis Dominica anno 1462. Brixie B. Jacobo à Marià Minorita, Sanctitate celebri, excitata eſt quæſtio an Sanguis à Chriſto in ſua paſſione effuſus, ſeparatuſque à ſuo Sacro Corpore, ab unione hipoſtatica in triduo paraſceves exciderit: qui utique in tanta fuit copia ut pars integralis Corporis Chriſti foret cenſenda. Latriæ cultum Sanguini effuſo pro tunc, id eſt tempore paraſceves, non fuiſſe debitum plures affirmarunt; aliis contrarium aſſerentibus, diviſiſque hinc inde opinionibus, Epiſcopus Brixienſis, diſſidentes hac de re animos reconciliaturus, decrevit utramque ſententiam cenſeri debere immunem ab errore, donec Sedes Apoſtolica deciſionem ſuam interponeret. Delata itaque quæſtio ad Supremam Sedem, in qua tunc ſedebat Pius Secundus, à quò per conſtitutionem cujus initium, *Ineffabilis* quæſtioni proviſum, facto decreto ne ſupra aſſertam dubietatem impoſterum proponerentur argumenta; proptereà cum non ultra liceat in ſubjecta materia progredi, Summi Pontificis decretum profundo veneramur ſilentio.

CONTROVERSIA LXXIV.

De tranſubſtantiatione Calicis.

Excitata quæſtio in Galiis regnante Clemente III. Pontifice Maximo, an aqua mixta vino in calice conſecrando, facta conſecratione tranſubſtantiaretur æquè ac vinum in Sanguinem Chriſti: diviſis hinc indè opinionibus, ne quæſtio degeneraret in Ereſim. Opportunum duxit Gaufridus Abbas ex Ordine Ciſtercienſi, S. Bernardi Clarevalenſis contemporaneus, rem totam, deferre ad Romanam Sedem, ut ab ea ambæ partes con-

contendentes in præfata materia certum expectarent oraculum. Epiſtola in hac materia à Gaufrido fuit directa ad Epiſcopum Albanenſem, tunc Papæ Vicarium, & refertur à Baronio ad annum 1188. & ex eadem conſtat quibus innixi rationibus hinc inde dividerentur Theologi. Quæ verò fuerit reſponſio Card. Albanenſis incertum; nihilominus cum opinio communior ſemper fuerit modicam aquam immixtam vino converti ſubſtantialiter in vinum, aſſerendum eſt in actu conſecrationis Calicis, ſubſtantiam aquæ quæ in Calice fuit vino commixta, utpote jam converſam in ſubſtantiam vini, tranſubſtantiari in Sanguinem Chriſti.

Huic ſententiæ adhærere viſus eſt Innocentius III. ſtatim poſt Cæleſtinum III. Clementis III. ſucceſſor in ſua decreti: *de celebratione Miſſarum, cap. cum Marthæ Parag. quæſiviſti* ſuorum prædeceſſorum Pontificum ut credere par eſt opinionem ſecutus; & hæc eſt ſententia communior accepta in Eccleſia cui ſuffragatur & ratio.

In Sacramento Altaris poſt conſecrationem certum eſt nihil eſſe niſi Corpus Sanguinem Animam & Divinitatem Chriſti ſub ſpeciebus euchariſticis. Sed ſi præter hæc, eſſet aqua, non totum quod eſt in Calice conſecrato ſub ſpeciebus euchariſticis adoraretur adoratione Latriæ. Tum quia Chriſtus poſt conſecrationem Calicis dedit Calicem bibendum Diſcipulis ſuis dicens: accipite, & bibite Hic eſt Sanguis meus, affirmans quod contentum in Calice conſecrato erat Sanguis, quantumvis cum mos eſſet apud Ebræos diluere vinum aqua, conſequens ſit quod Chriſtus in Cæna more Ebræorum etiam vinum diluerit aqua, quæ cum in modica quantitate immixta vino convertatur in vinum, ſic converſa in vinum in actu conſecrationis tranſubſtantiatur in Sanguinem.

CONTROVERSIA LXXV.

An Animæ juſtorum quæ decedunt in gratia, ſtatim admittantur in Cælis ad viſionem facialem Dei.

JUſtorum Animas ſtatim poſt deceſſum tranſire ad gloriam, ſemper inconcuſſa inter Orthodoxos ſententia fuit, quâ non obſtante aliquando permiſſum fuit inter eoſdem diſceptare, an admitterentur ſtatim ad viſionem facialem Dei, ſcilicet ad perfruendum facie ad faciem beata viſione Divinæ eſſentiæ. Fuerunt ſiquidem uſque ad tempora Joannis 22. qui nonniſi poſt reſurrectionem corporum ſentire viſi ſunt beatas Animas admitti ad viſionem Dei, licet concederent ſtatim transferri ad Paradiſi gaudia, quæ completa eſſe non poſſe aſſerebant, niſi poſt reſurrectionem corporum, in quam ſententiam propendiſſe viſus eſt tamquam Doctor privatus Joannes 22. propendiſſe inquam, ſed ita ut ejus propenſio potius appellari debuerit ſtudium indagandæ veritatis circa quæſtionem nondum ejus ævo ab Eccleſia eliquatam, & definitam. Cæterum qualis fuerit Joannis 22. ſenſus circa præfatam materiam de viſione faciali, non melius exprimi poteſt, quam ex Bulla ejus Succeſſoris. Bened. XII. data ejus Pontificatus anno primo, quæ incipit: *Sicut habet umanæ naturæ corruptio*; in qua refert ad literam declarationem à ſuo prædeceſſore factam paulo ante ſuum deceſſum circa præſentem quæſtionem his verbis: extat in Biblioth. Vatic. & refert Berninus. Tom. 3. pag. 497. in ejus hiſt. impreſſa anno 1707. Romæ apud Bernabò: *Fatemur ſiquidem & credimus quod Animæ purgatæ ſeparatæ à corporibus ſunt in Cælo, Cælorum regno, & paradiſo, & cum Chriſto in conſortio Angelorum congregatæ, & vident Deum, ac Divinam eſſentiam facie ad faciem.*

Huic ſententiæ ab Eccleſia definitæ (vide quæ dicta ſunt verbo Millenarj) ſuffragatur & ratio. Primò enim qui negat viſionem facialem competere Animabus juſtis, & purgatis poſt ſeparationem à Cor-

à Corpore, videtur negare de conſequenti articulum ſimboli de deſcenſu Chriſti ad inferos; Chriſtus enim deſcendit ad inferos, ut animas quæ erant in Limbo liberaret à pœna damni, quæ eſt carentia viſionis facialis Dei, à qua nemo poteſt liberari niſi per viſionem Divinam, quâ privabantur Animæ in limbo, ſed privatio rei non tollitur niſi per actum oppoſitum, ergo Chriſtus deſcendens ad inferos liberavit animas ibi detentas à carentia viſionis Divinæ, quam conſecutæ ſunt, ex quo cum Chriſto introductæ fuerunt in Paradiſum: juxtà quod Chriſtus Latroni dixit Luc.XXIII. *Hodie mecum eris in Paradiſo*: Paradiſus autem eſt duplex, unus corporalis, ſcilicet Cælum empireum, & alius Spiritualis nempè viſio Beata: in primo autem paradiſo ſcilicet Cælo empireo. non fuerunt illo die animæ Chriſti, & Latronis, anima enim Chriſti deſcendit poſt ſeparationem à Corpore ad inferos & non aſcendit ad Cœlum empireum cum Corpore uſque ad diem Aſcenſionis: ergo ſi anima Chriſti fuit in die crucifixionis in Paradiſo, dicendum eſt fuiſſe in Paradiſo ſpirituali qui eſt viſio beata ex quo conſtat animas ſanctas poſt ſeparationem a Corpore ſtatim admitti ad viſionem facialem Dei, de quibus cantat Eccleſia: *modo coronantur, & accipiunt palmam*.

Quod autem perfecta merces quam Deus promiſit Sanctis ſit beatitudo animæ & Corporis; Corpus vero beari nequeat niſi poſt genaralem reſurrectionem, hinc inferri nequit beatitudinem animæ retardandam fore uſque poſt generalem reſurrectionem: nam anima cum ſit ex ſe capax viſionis beatifice, abſque conſortio Corpòris, non habet opus expectare unionem cum Corpore ut beatificetur, contra cum Corpus beatificari nequeat abſque anima; ideo non niſi poſt reſurrectionem dotes aquiret beatificas: & licet Corpus una cum anima laboraverit ut mereretur beatitudinem, non ideo diferenda fuit animæ beatitudo uſque poſt reſurrectionem: anima enim conjuncta Corpori, Divina adjuta gratia, operante libero arbitrio, ut aquireret beatitudinem laboravit, *ut quod* & ideo per ſe principaliter meretur beatitudinem: ad quam ideo introducitur ante reſurretionem corporum. Corpus autem ſolum laboravit, *ut quo* ſcilicet tamquam organum quo uſa eſt anima ut ſuas meritorias operationes exercere valeret. Demum ſi anima ſine corpore beari non poſſet, ſequeretur neque ſine corpore poſſe in purgatorio aut inferno puniri: ubi ergo manſionem ſuam facerent animæ poſt ſeperationem a corpore, ſi non poſſent eſſe nec in Paradiſo, nec in Purgatorio, neque in Inferno.

Non negarim quod animæ poſt ſeparationem à Corpore non perfruantur beatitudine completa, quatenus hæc dicit unionem animæ cum corpore dotis beatificis cumulando: quam ſolam conſequentur poſt reſurectionem univerſalem; nihilominus anima ſive ſit ſive non ſit unita cum corpore, ſtatim ac intrat in gaudium Domini, quantum eſt in ſe gaudet tota, e totaliter viſione faciali Dei, ſcilicet viſione beatifica, quæ cum ſit tota ſpiritualis, nec augumentum. nec detrimentum pati poteſt, ſivè anima uniatur, ſive non uniatur cum Corpore.

CONTROVERSIA LXXVI.

Utrum licita, & valida fuerit reordinatio illorum, qui a Simoniacis ordinabantur.

Ad clariorem hujus controverſiæ notitiam quæ diù exagitavit Eccleſiam viventibus SS. Doctoribus Angelico, & Seraſico, eorumque ope ſopitam ſciendum ſimoniace ordinatos fuiſſe intriplici ſpecie, primi Simoniacis cenſebantur Simoniacè à Simoniacis ordinati, ſecundi Simoniace à non Simoniacis, tertii non Simoniacè à Simoniacis ordinati: circa tertiam Simoniacorum ſpeciem vertebatur præcipue propoſita controverſia, an ſcilicet deberent iterum ordinari, ita ut eſſentialiter irrita, & nulla cenſeri deberet ordinatio ab Epiſcopo Simoniaco facta. Clemens II. cenſuit non eſſe irritam ſed contra aliquando ſentire viſus eſt Leo IX. Clementis ſenſui

ſenſui non adherens, quamvis poſtmodum mature ponderatis rationibus à S. Petro Damiano diſcuſſis, ſui predeceſſoris ſenſum ſit amplexatus; tantaque fuit S. Petri Damiani auctoritas, ut nullus amplius ſit repertus, qui oppoſitam patrocinari attentaverit ſententiam.

In hac ardua materia uſque ad Innocentii IV. tempora diviſe fuerunt opiniones, & pro utraque recenſentur etiam Viri Sanctitate ſpectabiles. Debere reordinari ordinatos à Simoniacis aſſervit inter alios graviſſimos Doctores S. Anſelmus Lucenſis Epiſcopus, ejuſque aſſertionis motiva videri poſſunt in libro ab eodem conſcripto, contra Guibertum Antipapam: videndus hac de re Chriſtianus Lupus prolixe de hac materia diſſerens; aliqua etiam adducens exempla, quibus probari videtur Eccleſiam non diſſenſiſſe à reordinatione illorum qui à Simoniacis fuerant ordinati.

Nihilominus certum eſt Eccleſiam ſemper conſtanter tenuiſſe nullatenus reiterari poſſe Sacramenta, quæ Caracteres imprimunt, nempe Baptiſmus Confirmatio, & Ordo, in caſibus autem adductis in favorem ſententiæ aſſerentis ordinatos à Simoniacis fuiſſe aliquando in Eccleſia reordinatos, & proinde fuiſſe reordinandos, qui ab Epiſcopo Simoniaco ordinabantur, permiſit Eccleſia non abſolute reordinari ordinatos à Simoniacis, ſed tantum reordinari de novo ſub conditione, quia forte in adductis caſibus conſtabat Eccleſiæ, Epiſcopos Simoniacos ordinantes, omiſiſſe aliquam eſſentialem conditionem, ſine qua valida eſſe non poterat facta ordinatio.

Proprie itaque loquendo Eccleſia nunquam permiſit reordinationem, ſicut nunquam permiſit reiterationem baptiſmatis, aut confirmationis, ſed in caſibus dubiis aliquando approbavit ordinatum à Simoniaco iterum ordinari ſub conditione: neque unquam cenſuit rite ordinatos ab Epiſcopis Simoniacis privatos eſſe Caractere Sacerdotali quoad ſubſtantiam, ſed ſolum ſupenſos in miniſterio quoad exercitium.

RES.

Digitized by Google

RESPONSIO APOLOGETICA.

AD ANIMADVERSIONES A LIPSIENSI CENSORE PUBLICATAS IN OPERE INSCRIPTO, *NOVA ACTA ERUDITORUM* TOM. 35. A PAGINA 160. USQUE AD PAGINAM 168.

MIRABERIS forte humaniſſime Lector, quandoquidem hic iterum incidis in præſentem Apologiam, occaſione editonis commentariorum in lib. de Conſid. jam ab anno 1749. publici juris factam: ingenue fateor, quod uſque ad hæc tempora ejuſdem impreſſio fuiſſet dilata, quandocumque præſcius eſſe potuiſſem me uſque in preſens futurum ſuperſtitem, non ignarus quod aptior erat hic locus.

Indicatam itaque apologiam, aliquibus adauctam notis, hic nunc opportunius cenſui inſerendam, D. Auguſtini moniti non immemor lib. 1. de Trin. cap. 3. *Non omnia quæ ab omnibus ſcribuntur in omnium manus veniunt, & fieri poteſt ut non nulli, qui etiam hæc noſtra intelligere valeant, illos non inveniant libros, & in iſtos ſaltem incidant.*

Appenſum eſt ergo in ſtatera cenſoris Lipſienſis, anno ſequenti ſtatim a prima editione, præſens opus Lexicografum, & juxta ejus placitum, inventum eſt minus habens; primo ex eo quod ingènue ſcripſerit auctor Lexicon Polemici in præfatione ad Lectorem, ſe *huic operi viribus imparem manum admoviſſe* hinc primum eruere intendit argumentum inſuficienſiæ operis Cenſor Lipſienſis, iterato in auctorem præfata verba retorquens, ſed ſicut inurbanum, cujuſcunque ſenſati viri judicio, ſe probaret, quiſquis de lippitudine Lippum quamvis talem ſe dignoſcentem, & profitentem inſultaret, ſic & inoſſicioſi notam in omnium urbanorum ſenſu audquaquam poteſt effugere Lipſienſis cenſor dum inſufficientiam, quam etiamſi pro rei veritate confeſſus eſt auctor, in ejuſdem convitium retorquet.

Utique vir probus cujuſqunque ſit religionis debet, maxime ubi agitur de re literaria, abſtinere a conviciis [non enim ab his ſed a ratione ervitur veritas: ſcurilis mos eſt, ubi rationes non ſuppetunt ad convitia recurrere, hæc arma ſunt muliercularum in foro, non eruditorum in liceo. Proculdubio eruditi Lipſienſes, qui acta eruditorum proferunt, majorem in Republica litteraria ſibi conciliarent laudem, ſi quoad libros de religione tractantes ſuum proferentes judicium, plus lenitatis, minus aculei adhiberent: ſed jam ad apologeticam reſponſionem recurrat ſermo, & ad obiectionum ſolutionem quam propoſuimus

ſuo tramite gradiatur ſtylus, irritantibus enim reſpondiſſe modeſtè, cuicunque Romano Catholico ſufficiens vindictæ genus eſſe cenſetur.

Ad probandam itaque præſentis Lexicon inſufficientiam inſtat Lipſienſis Cenſor. *Ad conſiciendum hæreticorum indicem nullum ineptius accedit ingenium, quam in Romano natum educatumque ſolo, qualem eſſe perhibet Cenſor Auctorem præfati Lexicon hominem Romanæ Sedi addictum, deditum, obſtrictum: qui quid hæreticus ſit ex Romani tantum Pontificis auctoritate cognoſcit*. At ſi inepti ad hoc opus quot quot Romanæ Sedi addicti, dediti, obſtricti; ergo ad hoc inepti quot quot Cattolici, & Sanctiſſimi viri, qui hæreticorum Cathalogum ad ſua uſque tempora produxerunt, utpote Theodoretus, Epiphanius, Auguſtinus, & plures alii in omnium ſenſu eruditione, & Sanctitate cellebres: Quis enim S. Rom. Sedi memoratis Sanctiſſimis viris ſe magis probavit addictum, deditum, obſtrictum: *Quod ſi illi inepti qui in Romano nati educatique ſolo*: ineptiſſimi certè, qui à Romana ſede ſegreges facti, ſub Lutero magiſtro nunquam in unanimini doctrina fidei potuerunt uſque adhuc ſecum convenire: Quapropter ſi aliquis, in doctrina fidei, ad apicem aſſecla Lutheri, hæreticorum texere Cathalogum accingeretur, huic indiſpenſabile foret Lutheranos molles computare inter hæreticos, & iſtis illos viceverſa: at qui in Romano nati, educatique ſolo, quia unanimi loquuntur linguà in materia fidei, quam uno profitentur corde, Deo ſervientes in credibilibus numero uno, in texendo hæreticorum indice ſemper fuere concordes: nulli ergo melius quam in Romano ſolo educatos quod idem eſt ac dicere profeſſione Catholicos, congruit hæreticorum Cathalogum texere.

Fortiorem inſtantiam, aſſerturus preſentis operis inſuficientiam, eruere molitur Lipſienſis Cenſor ex eo quod cenſet *Hæreticorum Cathalogum confecturum debere eorundem nomina, & prænomina accurate diſcernere, locum, diem, annum nativitatis indicare; ſtudia philoſophica, & Theologica recenſere; errores capitales ex ſymbolicis eorum ſcriptis enarrare, veritati hiſtorice, in litium, & eorum qui ſtruxerunt illas commemoratione ſtudere, errores omnes enodare, auctores optimos, qui errores confutarunt producere; errorum duces ita indicaro, ut etiam dignoſcatur an nullos paucos, vel multos habuerint ſectatores, qua occaſione, quo tempore orta ſit hæreſis, vel diſipata pateſaeere: accuratam omnium vel minimarum quæ hæreticum, atque hæreſim circonſtant notionum diſtinctionem exhibere*. Quis autem non diſcernat quod ad hoc perficiendum in materià polemica, vix diutina plurium hujuſmodi labori aſſidue addictorum, vita ſufficeret.

At, bona Cenſoris venia, productam inſtantiam retondere diverſam poſcit arenam, ideòque, pace ſua, a re Theologica ad grammaticales regulas neceſſario opus eſt verba convertere, & quid ſibi velit hoc nomen *Lexicon* diſcuttere. Satis eſt omnibus notum quod opera Lexicographa ad perſtringendum paucis, quæ pluribus diſperſa ſunt in voluminibus inſtituuntur: tranſgreditur terminos qui in Lexico prolixas inſerit diſſertationes. In hoc opere *Lexicon Polemicum* inſcripto, auctoris ſtudia, ſicut ex ejuſdem operis preliminari colligitur, ad hoc colimarunt, ut clara methodo de omnibus hæreſibus, & hæreticis in aliquo errore contra fidem promovendo primipillis, ſufficientem notionem exhiberet, ad quam poſſet recurrere quiſquis alicujus hæreſis Auctorem, initium, incrementum, cavillationes cum aliundè jam habuiſſet perſpecta, iterum circa præfata ſpecies excitare deſiderans, nec ſtatim poſſet Auctores qui prolixius de hæreſibus ſigillatim tractarùnt conſulere, omnia ſimul in compendium redacta poſſet in hoc Lexico polemico brevi manu colligere: ſimulque & ſemel argumenta fortiora haberet ad manus, quæ a validioribus polemicis ad refellendam quamcumque herefim eruta fuere, ſive ab auctoritate verbi Dei ſcripti, & traditi, ſivè a Conciliis, & SS. PP., ſive à ratione.

Sed etiam dato præſcriptas omnes in prænotatà cenſurà conditiones eſſe de unoquoque in hæreticorum cathalogo con-

conſcribendo purificandas; hanc Provinciam noverat Auctor Lexicon Polemici doctiſſimos ſubiiſſe viros, ex quorum purgatis operibus hæreticorum cathalogum edùxit; propterea Auctorum ſeriem quorum auctoritati adheſit, in priliminari ad opus expoſuit; quà adhibità cautela, obſtruitur os inepte blaterantium, auctorem Lexicon Plomemici pro ſuo placito exhibuiſſe hæreticorum Cathalogum: qui auctor utique, (ut benè nòtavit Cenſor, ſed perperam contraſentiens) *eos ſolum inter hæreticos cenſuit connumerandos, quos Romanus Pontifex in hæreticorum numerum vibrato fulmine detruſit. Quid hæreticus ſit ex Romani tantum Pontificis cognovit auctoritate, cujus verba velut Sacroſancta, & velut oracula dicta recipit, & veneratur.*

Ab hoc irrefragabili principio declinat Cenſor Lipſienſis, qui illlum tantummodo inter hæreticos conſcribendum cenſet, *Qui errores capitales, & conſenſui dogmatum in Sacroſanctis litteris Divinitus traditorum adverſantes pertinaciter tuendo, ac propugnando Sacram conturbat Civitatem.*

Hujus principii inſubſiſtentia ex eo ſatis evincitur, quod non omnia credibilia in Sacris litteris explicitè continentur, cum etiam plurium articulorum fidei, verbum traditum ſit teſtimonium, proindè non minus qui contra ſacrum verbum ſcriptum, quam traditum invehitur inter hæreticos eſt conſcribendus; & hujus admittendi principii neceſſitas ad diſcernendos plures hæreticos, hinc magis probatur, quod cum ſit manifeſtum Scripturam Sacram quoad verum, & legitimum ſenſum ſæpe eſſe obſcuram, ideo conſequens eſt non poſſe controverſias in materia fidei ſemper decidere, cæterum ſimul pars eſſet & judex; neque ex eo quod quis preciſè in aliquem novum ſenſum contorqueat Sacram Scripturam, poteſt probari hæreticus, ſed ex eo quod quis impugnet Scripturam Sacram contra ſenſum à Romano Pontifice, aut ab Eccleſia in conciliis congregata approbatum: nec officit quod plures ſint, & paſſim prodeant S. Scripturæ Commentatores, eorum enim interpretationes, explanationes, paraphraſes ab Eccleſia Romana approbante totam vim colligunt; nulliuſque cenſentur eſſe momenti, quæ Eccleſia Romana refellit, cum verò qui ſunt extra gremium Romanæ Eccleſiæ nihil auctoritati Rom. Pontif. & Sacrorum Conciliorum deferant, non mirum proinde ſi plures qui revera hæretici ſunt, ab hæreticorum cathalogo eliminandos cenſeant.

Hoc ſtabilito principio ad diſcernendos hæreticos, patet quod quotieſcumque hæreſis aliqua per auctoritatem Sacri Concilii reprobatur, ſimul & ſemel per verbum Dei, & per auctoritatem Sanctorum Patrum convellitur, nam Sacri Canones genuinum S. Scripturæ ſenſum, & SS. PP. placita eminenter continent; ideo ubi preſto occurrit S. Concilii auctoritas ad reprobandas hæreſes, eadem ſtat pro verbo Dei, Dicente S. Bernardo epiſt. ad Innoc: *Cum Eccleſia verba S. Scrip. vel alterat vel alternat fortior eſt illa poſitio, quam compoſitio verborum*: quem morem ſepe geſſimus in hoc opere ad reprobandas hæreticales blasſemias. Hunc morem ſuis utique moribus non conſentaneum reprobant in ſua Cenſurà Lipſienſes, quapropter in eadem ſcripſerunt. *Commendat quidem auctores qui ſe objecerunt erroribus, ſed non meliores, verum eos qui nil rectæ judicio rationis, omnia vero Concilii Tridentini dederunt auctoritati, & pro receptis in Romana Eccleſia opinionibus velut ſtipendiarii milites pugnarunt.*

Aliud argumentum ad probandam præſentis Lexicon inſufficientiam opponit Cenſor ſic diſſerens: *Auxit hæreticos mirum in modum Scriptor., qui quid hæreticus ſit ex recta ratione, & Sacris paginis aud didicit, ſed ex Romani tantum Pontificis cognovit auctoritate cujus verba velut Sacroſancta, & velut oracula recipit, & veneràtur.* Sed in hoc potiſſimum gloriabundus Auctor, quod venerabundus Romani Pontificis recipit oracula. Cæterum nullatenus hæreticorum numerum auxit, quandoquidem cujuſcumque hæreſis, aut hæretici notionem ab uno aut altero ex probatis Auctoribus, quorum ſeriem in præliminari ad opus expoſuit, ſe deſumpſiſſe profitetur. Neque crediderim Lipſienſes gloriari velle ſe plus ſa-

ſapere quam ſciverint prælaudati Auctores, ex quorum teſtimonio etiam corruit ſequens à Cenſore producta inſtantia.

Nomina finxit ſcilicet (Auctor Lexicon præſentis) hæreticorum, vel hæreſum, antiquatis, vagis, vel incertis appellationibus adhibitis, utpote Anticalviniani Anticatholici, Antidemoniaci &c. Sed ne hic repetamus quæ de præfatis hæreticis ſcripſerunt probatiſſimi Auctores, nempè Gaulterius, Prateolus, Gravina, Lindanus & alii: non modicæ ſit admirationis argumentum animadvertere quod Lipſienſis Cenſor totam fere animadverſionis, de qua hic agitur ſummam conſtituit in queſtionibus de nomine, quapropter improbat etiam vocabulum *Antiſcripturianus* rectius dicendum aſſerens à Scriptura *Antiſcripturanus*. Sed ſi a *Serveto Servetiani*, *a Stancaro Stancariani non Stancerani* communiter nominantur, diſtinguere non valeo quare vox *Antiſcripturiani* ab omnibus Auctoribus, qui de his hæreticis diſſeruerunt acceptata, & frequentata, ſolum malè ſonet in aure Cenſoris Lipſienſis.

Hic opportune animadvertendum, quam verum ſi quod pluries alibi notavimus, nempè modernos novatores priſcorum hæreticorum erroribus cavillationibus, utinam non etiam moribus, ut plurimum adheſiſſe; quapropter juxta illorum ſemitam gradientes, ubi rationes non ſoppetunt, cavillationes proferunt; & ut ſanæ Theologiæ argumentorum vim effugiant, ubi agitur de re, quæſtiones excitant de nomine; & ut vulgo dicitur *quærunt nodum in ſcirpo.* Sic ſe jam geſſerat cum D. Auguſtino Creſconius Gramaticus ſecta Donatiſta; hic a S. Doctore de hæreſi convictus, ſed non converſus, argumentum ut eluderet, eidem objecit quòd male vocaret Donatiſtas, qui à Donato oriondi, potius debebant Donatiani noncupari.

Expungit etiam Cenſor Lipſienſis quod aliquando cognomen nomini & nomen cognomini fuerit in indicis decurſu præmiſſum: verum quidem, ſed non inconſulto hoć factum, ut ſcilitet qui ſub cognomine magis innoteſcunt hæretici, facilius inveniantur in indice. Calvini enim V. G. & Luteri prenòmina, rudioribus etiam ſunt cognita, qui tamen non omnes noverunt, illi Joannis, huic Martini nomen fuiſſe impoſitum.

De voce *Chille*, a qua *Chilliaſtæ* norcupati, ſuam pariter promit ſententiam Cenſor Lipſienſis, Auctorem arguens quod ſcripſerit *Chille eſt vox græca, quæ latinè ſignificat mille*. Pro ſolutione objectionis videatur quid ſcripſerit Prateolus verbo Chilliaſtæ Scriptor utique omnium ſanè ſentientium opinione doctiſſimus *à Chille Græca appellatione dicti, quod mille latinè ſignificat*.

Suas proſequens inſtantias Cenſor *Ridiculum eſſe aſſerit Apolonium Thianeum in hæreticorum indice ſcripſiſſe*. Profecto non ridiculum ſed ſeria dignum conſideratione videtur Luteranos Simonis Magi ſucceſſorem tanto zelo a calumnia hæreſis vindicare. Omnibus notum eſt Appolonium, Simone Mago extincto, Romam profectum, Simonis Magi in impietatibus ſe perfidum exhibuiſſe aſſeclam, maxime in dementandis per preſtigia hominibus, quos a Chriſti cultu avertere conabatur, propterea ſe Chriſto coæquare auſus eſt. Quod ſi inter hæreticos Simon Magus ab homnibus computatur, neque ab hæreticorum cathalogo excludendum fore crediderim Apolonium Simonis Magi diſcipulum: nihilominus his omiſſis contra Cenſorem vindiciis, ex ore ejus Apollonius Thianeus erat inter hæreticos adnumerandus, quanvoquidem, juxta ſuum ſenſum, *hæreticus cenſendus eſt quicumque Sacram conturba Civitatem*. Nota ſunt ſatis omnibus diſſidia ab Apollonio excitata, qui tamquam Numen haberi nimis temerario auſu præſumpſit. Diabolicos ergo conatus Apollonius adhibuit *ut ſacram conturbaret Civitatem* ergo in hæreticorum. Cathalogo omni jure ſibi vindicat locum Baronii teſtimonio certum eſt omnibus ſceleribus contaminatum vixiſſe Apollonium, virum adeò impium utique nefas non fuit inter hæreticos computaſſe, maxime cum Simoni Mago in hæreticali doctrina propugnanda ſucceſſerit,

Utique me non latet nullibi aſſeri Apollonium ſuſcepiſſe baptiſma, & hac for-

Digitized by Google

forte de cauſa Lipſienſis Cenſor negat eſſe hæreticis ad ſtipulandum: ſed cum præſentis operis primarius fuerit ſcopus eos recenſere, qui contra doctrinam Orthodoxam falſa promulgaverunt dogmata, ad eadem breviter convellenda, utique Apollonius non erat reticendus, qui nunquam deſtitit, quoad vixit, falſis doctrinis ſacram conturbare Civitatem. Sed & Judæi inter hæreticos repoſiti fuerunt a D. Auguſtino in ſermone adverſus quinque hæreſes; & D. Thomas aſſerit qu. 22. cauſa 4. art. 6. quod *judæorum infidelitas, & contumacia poteſt dici hæreſis*. Ergo à fortiori hæreſis poterit appellari Apollonii perfidia, quando quidem ut homines à Chriſti cultu averteret omnem adhibuit conatum; non ergo ridiculum eſſe poteſt quod adeo autenticis feriiſque rationibus convalidatum aſſertum eſt; nempè Apollonium Thianeum in hæreticorum Cathalogo habere locum: quapropter condoleo tibi umaniſſime cenſor, condoleo dixerim ſi tamen doles & tu, quia non eſt condolere ubi nemo qui doleat, doleo tamen & eo magis ſciens longius à ſalute obſiſtere membrum quod obſtupuit & ægrum ſe ſe non ſentientem periculoſius laborare: doleo itaque quod cum adeo facilis fueris ad riſum ex eo quod videris in Lexico Apollonium in hæreticorum ſerie concluſum, jam validiora nunc habueris argumenta convertendi tuum riſum in planctum, ex eo quod noviſſimis hiſce temporibus venerunt dies in te, quibus à tuis in religione luterana conſodalibus, repetitis vicibus circundata Urbus tua vallo, ità anguſtiata eſt undique, ut propè fuerit ad terram proſternenda, & cives ejus meritò timuerint non relinquendum lapidem ſuper lapidem. Quapropter urgentioribus coacti vacare negotiis, à proſequenda quotannis propoſita librorum criticæ, (præſcindendo ubi de religione agitur) in Republica literara commendatiſſima, ſuperſedere coacti ſunt. Faxit Deus ut adeò clara Miſniæ Civitas, celebri univerſitate diſtincta, frequentium nundinarum inſtitutione dives, frugum abundantia fertilis, virorum ingenii perſpicacia, in probitate, in ſcientiis celeberrimorum ferenda parens, cognoſcat tempus viſitationis ſuæ, & adeo ſalutari cognitione illuminata, ad veram revertatur religionem, à qua Luteri verſutia fecit extorrem. At quò ſermonem meum abduxere præſentium temporum calamitates, jam revertendum ad propria.

Ut ergo melius conſtet totam fere animadverſionem, à Lipſienſi Cenſore contra præſens opus vulgatam, eſſe de nomine, reliquum eſt in eadem breviter percurrere quid ſcripſerit in ſubjecta materia. *Unicum verò Lutheri nomen ſatis habebimus exempli gratia protuliſſe, quippè quod unum in quod inveheretur contumelioſiſſimè delegiſſe videtur. Evomit eruſtitque de novo antiquata jam diu convicia: quinquaginta à Divina veritate, aberrationes Divo attribuit viro*. Utique quinquaginta tantum propoſitiones hæreticales à Luthero promulgatas, & refellendas ſelegit Auctor, quando octo ſupra ſeptuaginta poterat cum Gualterio recenſere, teſtante nihilominus potiores tantum ſe collegiſſe. Quæ de Luthero enarrantur, non ſunt adeo antiquata convicia, quin eadem produxerit Natalis ab Alexandro in ſua hiſtoria Eccleſiaſtica, ubi etiam præfatus Auctor profert *Lutherum Diaboli fuiſſe diſcipulum*. Profectò quà ratione quis poteſt Lutheri vitam perſtringere, qui duobus & ultra jam ab hinc ſeculis deceſſit, niſi ea colligat quæ Auctores probati de eodem tradiderunt: certe in hoc caſu, aut repetenda jam ab aliis ſcripta, aut pro placito ſomnia ſcribenda. Sed hoc eſſet hæreticorum morem gerere, qui ſæpè ſtruunt de ſuo calumnias contra Orthodoxos, ut efferant ſupra id quod ſunt ſuos Pſeudo Evangelicos, quemadmodum ſcribit Cenſor Lipſienſis. *Lutherum Divum virum appellans*. O verè Divum hominem, qui de ſe ipſo perhibet *ſatis cognitum habuiſſe diabolum, cum Diabolo multum ſe habuiſſe commercium, ac cum eodem non parum ſalis comediſſe*. Non ne vir hujus furfuris diabolicus eſt nuncupandus.

Quia autem Cenſor in ſecunda ab ipſo producta inſtantia, jam ſufficienter ubi de illa actum, in hac reſponſione apologetica exploſa, videtur docere voluiſſe,

Digitized by Google

quæ quantaque requirantur ad conficiendum Lexicon Polemicum, non erit abs re, hic eidem innuere quibus debeat muniri qualitatibus quiſquis cenſoria virgula librum aliquem notare accingitur, Debet itaque primo circa facultatem ſcientificam de qua agendum eſt ſuas metiri vires, & ut vulgò dicitur attendere, *quid valeant humeri, quid ferre recuſent*.

Optimum utique ſtudium librorum critices, tum maximè cum ſolo intuitu eruendæ veritatis aſſumitur, non verò ut convitiis impetatur Auctor de cujus libro agitur: quid enim connexionis habere valent cum veritate convitia: Criticorum autem ævo noſtro fere infinitus eſt numerus, æquè ac ſtultorum tempore Salomonis.

Res ardua, & experimentum per quam difficile, in materia ſcientifica Cenſoris munus aſſumere; uſ plurimum autem, hoc arduum opus facilius ſcioli, quam verè ſapientes aggrediuntur, quemadmodum facilius minoris momenti Pictores, quam celebres eſt invenire, qui aliorum opera inſtaurare, aut corrigere accingantur.

Duabus autem qualitatibus opus eſt indiſpenſabiliter inſigniri in materia ſcientifica, & ſpeculativa Cenſorem. prima quidem exigit ut Cenſor cognitionem habeat comprehenſivam totius eruditionis, quantulacunque illa ſit, quà pollet in ſubjecta materia Auctor, de cujus opere criticando agitur; ſecundò ipſe Cenſor debet comprehendere quantam habeat in ſcientia de quà agitur extenſionem, Cenſor enim cum librum vocat ad criticum ſcrutinium, offert ſuum, judicium, tamquam trutinam, & in una trutinæ lance totum debet collocare pretium, qualecunque ſit, libri de cujus ſcrutinio cenſorio agitur, in alio verò lance, totum ſuæ cenſuræ pondus reponere, poſtmodum ſecluſo omni præjudicio, judicare de pondere tum libri, tum ſuæ cenſuræ: ad hoc autem præſtandum conſtat opus eſſe cenſori cognitione comprehenſiva tum ſuæ tum alienæ ſcientiæ, ut diſtinguere valeat inter librum & Cenſuram quid præponderare judicandum ſit: & hæc pro rei veritate, non ad inſtruendam Minervam dicta ſint.

Quod ſi in Lexico Polemico *barbaræ latinitatis veſtigia perſpexit Cenſor, ſtatim ac in opus oculorum ſuorum aciem convertit*: non alium utique debebat judicium promere Lutheri aſſecla, qui in prævaricationis ſuæ primordiis, cæpit palam Doctores Orthodoxos irridere, quaſi incultos in modo dicendi, & ubi Cenſor ſuæ diſſertationis auſit primordia, præſentis reſponſionis apologeticæ bona cenſoris pace ſit finis.

BIBLIO-

BIBLIOTHECA POLEMICA

EX SELECTIORIBUS TAM ANTIQUIS, QUAM MODERNIS SCRIPTORIBUS INSTRUCTA.

LECTORI.

LEXICOGRAPHA ad perſtringendum paucis, quæ pluribus ſunt diſperſa in voluminibus, inſtituta ſunt in literaria Republica. Quapropter, quicumque in aliqua materia Lexicon componendum aſſumunt, niſi velint tranſgredi limites, quibus ex fine ſuæ inſtitutionis illud circumſcribitur, adamuſſim nequeunt omnes difficultates ad trutinam revocare, quæ circà facultatem, de qua in opere agitur, occurrunt; quod mihi in hujus elucubratione operis meditanti, propria perſuaſum eſt experientia. Ut igitur pleniùs eorum genio ſatisfacerem, qui fortè uberiorem, circà aliquam hæreſim reprobandam, expetere poſſent notitiam, pro hujus Operis complemento, opportunum duxi præſentem Bibliothecam Polemicam, ex ſelectioribus tam antiquis, quàm modernis Scriptoribus comparatam, ſubnectere; in qua Authores innuo, qui cum unum tantùm, aut alterum hæreticum impugnandum ſibi propoſuerint, copioſiùs valuerunt differere. Hos inter authores, aliquos etiam hæreticos inſerui, qui ex profeſsò aliquam hæreſim impugnarunt: ex quo faciliùs colligitur opinionum, quas Novatores profitentur, inſubſiſtentia; quandoquidem hæreſes ipſiſmet hæreticorum gladiis jugulatæ conſpiciantur. Accipe benigne Lector, eà, quà tibi exhibeo humanitate, hoc tenuitatis meæ circà Polemicam facultatem adminiculum. Vale.

BIBLIO-

Digitized by Google

BIBLIOTHECA POLEMICA.

A

ABrahamus Bzovius, Ordinis Prædicatorum, ſcripſit De Romano Pontifice. *Coloniæ* 1619.

Abrahamus Ecchellenſis, ſcripſit Concordiam nationum Chriſtianarum in fidei Catholicæ dogmatibus. *Moguntiæ* 1655. De origine nominis *Papæ*, *Extat in Bibliot. Rocabert. tom.* 1.

Accoldus, Florentinus, Dominicanus, ſcripſit contra Saracenos.

Adamus Braduadinus, Anglus, ſcripſit contra Pelagianos, & alios fidei hoſtes.

Abramus Burghaber, Veldenſis in Bavaria, Societatis Jeſu, publici juris fecit Diſcuſſionem Teologicam Adiaphoriæ, an quilibet in ſua fide ſalvari poſſit. *Monachii* 1655. Apologiam Irenici Catholici Thomæ Henrici, Epiſcopi Chryſopolitani, contra Irenicum Catholico-Evangalicum. Germanice. *Friburgi Briſgojæ* 1673.

Adamus Eſtonius, Anglus, Benedictinus, S. R. E. titul. S. Cæciliæ Præſb. Cardin. ſcripſit lib. 1. De poteſtate Eccleſiæ. Defenſorium Eccleſiæ. Opus vitæ contra hæreticos: & Græce De veritate Catholica.

Adamus Saſbodus, natus Delphis Batavorum, Ord. Min. ſcripſit Explicationes in omnes Pauli Epiſtolas, in Iſaiam Prophetam, præmiſſo tractatu de Scripturarum ſenſibus, in quibus operibus hæreticorum inſanias refellit. *Coloniæ* 1576.

Adamus Tannerus, Germanus, S. I. plura ſcripſit, inter quæ De Verbo Dei ſcripto, & non ſcripto, & de Judice contraverſiarum fidei. *Monachii* 1599. De bonorum operum neceſſitate, utilitate & meritis. *Ibidem* 1602. de juſtificatione contra Hailbrunerum. Dioptram fidei de Miſſe, & Communione ſub utraque ſpecie. *Ibidem* 1617. *Germanice*. Antymilium, quo demonſtrat Lutherum nunquam ſenſiſſe, aut vix ſe ſecundum Apoſtolicam doctrinam. *Ibidem Germanice*. Manuductionem, ſeu decem demonſtrationes pro veritate Eccleſiæ Catholicæ *Romanæ*. *Ibidem Germanice*.

Adamus Vualaſſer Germanus, edidit Clypeum Catholicæ fidei adverſus

ſectas noſtri ſeculi. *Dilingæ*, Galeam ſalutis, in qua agitur quæ nam ſit vera fides. *Ingolſtadii* 1572.

Adamus, *ex Ordine Ciſterciensi Abbas Loci-regii in Anglia*, ſcripſit ad Cantuarienſem Epiſcopum, librum De cavendo ab hæreſi, & hæreticis, maxime Vvicleffiſtis.

Adelmannus, *Scholaſticus Leodien. Epiſcopus Brixinenſis*, ſcripſit ad Berengarium incipientem errare, Librum unum de Corpore, & Sanguine Domini. *Pariſiis* 1610.

Adelmus, ſive *Aldelmus*, *Anglus*, *ex Abbate Ordinis S. Benedicti*, *Epiſcopus Saxonum Occidentalium*, ſcripſit Librum adversùs errorem Britonum de celebratione Paſchæ, & de laudibus virginitatis, contra aliquos eorum errores.

Adelphus, *Abbas Ordinis S. Benedicti*, ſcripſit Librum unum contra Saracenos.

Adeodatus Gentilis, *Januenſis*, *Ord. Præd.* ſcripſit Tractatus de Auxiliis Divinæ gratiæ. De poteſtate Summi Pontificis.

Adolphus Schulkenius: *Germanus*, edidit Apologiam de poteſtate Papæ in rebus temporalibus. *Coloniæ* 1613.

Adrevaldus, *Monachus Floriacenſis*, *Ord. S. Benedicti*, ſcripſit Librum de Corpore, & Sanguine Domini, adversùs Joannis Scoti ineptias.

Adrianus Commius, *Belga*, S.I. patria lingua ſcripſit Controverſiam de S. Petri Primatu, ſive prærogativâ Sedis Apoſtolicæ, adversùs calumnias Jacobi Triglandii, miniſtri Calviniani apud Amſtelodamenſes. *Antuerpiæ*.

Adrianus Finus, *Ferrarienſis*, èdidit librum inſcriptum, Flagellum Judæorum. *Venetiis* 1573.

Adrianus Jungius, *Polonus*, S.I. edidit Artes, & impoſturas novi Evangelii magiſtrorum, *Poſnaniæ* 1589. Confutationem epiſtolæ Joannis Capii. Pſeudominiſtri, in qua propugnatur Catholica veritas circa tranſubſtantiationem panis, & vini in Sacramento Euchariſtiæ. Refutationem libelli adversùs Miniſtro-machiam Stanislai Reſcii. Synopſim novi Evangelii de moribus, fructibus, characteribus, & horrendis, atque implacabilibus diſſidiis ſectariorum hujus temporis. *Poſnaniæ* 1595.

Adrianus & Petrus de Vvalenburch, *Epiſcopi*, opus præclariſſimum compoſuerunt, prænotatum Tractatus generales de controverſiis fidei. *Coloniæ Agrippinæ* 1670.

Adrianus Radziminski, *Polonus*, S.I. edidit vulgari ſermone Diſputationem, quam cum Arianis habuit Levartoviæ, & in aliis locis Palatinatus Lublinenſis, quâ tantas in anguſtias Prædicantem adegit, ut victum ſe palàm profiteretur.

Adrianus Valentinus, *Venetus*, *ex Ord. Præd. Juſtinopolitanus Epiſcopus*, ſcripſit De Sacramento Euchariſtiæ contra Calvinum, & contra Matthæum Giribaldum, & de inquirendis hæreticis.

Aegidius Carlerius, *Cameracenſis Eccleſiæ Decanus*, ſcripſit Defenſorium Eccleſiæ. De perpetua virginitate B. Mariæ. Contra Iconomachos. Pro cœlibatu. *Bruxellis* 1478. Tractatus contra certas propoſitiones, & additiones male ſonantes in materia auctoritatis clavium Eccleſiæ. M. S. *in Bibliot. Collegii Navarrici*. Tractatus ſuper diverſis erroribus, in materiis de ſanctitate B. Virginis. Reprobationem & cenſuram articulorum per quemdam delirantem aſſertorum contra Sacramentum Euchariſtiæ, & alia multa, inter quæ Orationem habitam in Concilio Baſileenſi, quâ vicit Nicolaum Thaboritam, circa ſecundum articulum Bohemorum.

Aegidius Columnius, *Auguſtinianus*, *& S. R. E. Cardinalis*, inter alia ſcripſit contra errores hæreticorum. De Corpore Chriſti theoremata 50.

Aegidius de Gallutiis, *Bononienſis*, *Ord. Præd.*, *Cretenſis Archiepiſcopus*, reliquit poſt ſe Opus inſigne contra Begnardos, & Beguinas, eorumque errores. M. S. *Bononiæ in Bibliot. ſui Ordinis*.

Aeneas Gazæus, *Philoſophus Chriſtianus*, ſcripſit De animarum immortalitate, & corporum reſurrectione. *Temporibus Zenonis Imperatoris*.

Aeneas, *Pariſienſis Epiſcopus*, juſſu Nicolai I. Papæ ſcripſit Librum de erroribus Græcorum.

Agne-

Agnelus Epiſcopus, ſcripſit Epiſtolam ad Arminium contra Arianos.

Agobardus, *Lugdunenſis Epiſcopus*, ſcripſit adversùs dogma Felicis Urgellitani Epiſcopi.

Agrippa, *cognomento Caſtor*, ſcripſit contra hæreſim Baſilidis.

Alanus Copus, *Anglus*, ſcripſit contra Summi Pontificatus oppugnatores. *Lovanii* 1572.

Alanus, *Inſulis natus*, *è Monacho Ciſtercienſi*, *Antiſiodorenſis Epiſcopus*, inter plura, quæ ſcripſit, edidit Libros tres contra Vvaldenſes, Albigenſes, Judæos & Paganos. *Pariſiis*, *typis Papirii Maſſoni*.

Alardus, *Aemſtelredamus*, ſcripſit Diſſertationem contra Anabaptiſmum.

Albericus, *ex Monacho Caſſinenſi*, *S.R.E. Cardinalis*, ſcripſit Librum de Corpore & Sanguine Domini contra Berengarium.

Albertinus, *Mantuanus*, *Auguſtinianus*, ſcripſit De Corpore Chriſti Domini.

Albertus de' Albertis, *Tridentinus*, S.I. edidit Generales vindicias adversùs famoſos Gaſparis Scioppii libellos, & ejuſdem ingenii, ſpiritus, ac morum lydium lapidem. *Monachii* 1649.

Albertus Alderiſius, ſcripſit de hæreſibus. *Neapoli* 1683.

Albertus Ballii, Sabaudus, ex Clerico Regulari S. Pauli, Auguſtæ Prætoriæ Epiſcopus, edidit Diſputationes contra hæreticos de Traditionibus. *Pali in Banearnia*.

Albertus Hungarus, ſcripſit Diſputationem Theologicam de Tranſubſtantiatione in ſanctiſs. Euchariſtiæ Sacramento. *Ingolſtadii* 1587. De peccato originis. *Ibidem* 1578. De medio Eccleſiæ Catholicæ adversùs novos, & veteres Extremiſtas. *Ibidem* 1586. Orationem de conſenſu Theologiæ Lutheri, cum Philoſophia Epicuri. *Ibidem* 1582. Defenſionem Scripturæ ſacræ contra Pſeudo-ſcripturarios Lutheranos, & Calvinianos. *Ibidem* 1582. Theſaurum Chriſtianarum precationum, illuſtratum adversùs novas, & veteres hæreſes. *Ibidem* 1580.

Albertus Laski, *Palatinus*, *Polonus*, edidit Epiſtolam ad hæreticos in Polonia miniſtros, & alteram cum cenſura doctiſſimi viri ad eundem Palatinum. *Dilingæ* 1571.

B. *Albertus Magnus*, *ex Ordin. Præd.* inter alia plurima, ſcripſit De hæreſibus. De vera Religione. De Eccleſiaſticis dogmatibus.

Albertus Patavinus, *dictus Novellus*, *Auguſtinianus*, ſcripſit adversùs Hebræos de Adventu Meſſiæ. *M. S. Patavii in Biblioth. Auguſtiniana*.

Albertus Pighius, *natus Campis Tranſiſelanæ ditionis*, ſcripſit De Miſſa adversùs Lutheranos. De libero arbitrio contra Calvinum. Aſſertionem Hierarchiæ Eccleſiaſticæ. Rationem componendorum diſſidiorum. De controverſiis in Comitiis Ratisbonenſibus *Coloniæ* 1572.

Albertus Pius, *Carporum Comes*, edidit Reſponſionem ad Eraſmi Roterodami expoſtulationem. *Pariſiis* 1529. De Primatu S. Petri.

Albertus de Placentia, Dominicanus, ſcripſit Summam bipartitam adverſùs hæreſes.

Albertus de Rozcizeuuski, *Polonus* S.I. impugnavit Libellum venenatum cujuſdam miniſtri Calviniani, qui contendebat Pontificem Maximum à dæmone miſſum.

Albertus de Sarciano, *Ord. Min.* ſcripſit contra Martyrum vituperatores.

Albertus Sperlingius, edidit De majeſtate, & præſentia Corporis Domini, adversùs Jacobum Smidelinum. *Ingolſtadii* 1565.

Albertus Theobolcius, *Polonus*, S.I. publici juris fecit Diſputationem celebrem contra Arianos.

Albertus Vvink Koialovvicz, *Lithuanus*, S.I. publicavit colloquia Theologi cum miniſtro, de diſſidio in rebus fidei inter Catholicos, & Calvinianos. *Vilnæ* 1652. Colloquia Theologi cum diſſidente in Religione, de ſincero & non adulterato uſu ſanctæ Scripturæ ad probandos articulos fidei. *Caliſſi* 1667.

Alchimus, ſive *Alcimus Avitus*, edidit

edidit Dialogos adverſùs Arianam factionem. Libellos duos adverſùs Neſtorianos, Eutychianos, Sabellianos & Pelagianos, occaſione Fauſti Rhegienſis Epiſcopi in Gallia, qui ad Pelagianos defecerat.

Alchuinus Flaccus, ſive *Alcuinus*, vel *Albinus*, *Monachus S. Benedicti*, ſcripſit Confeſſionem fidei lib. 1. De Sancta Trinitate libros tres.

Alexander III. ex Ord. Ciſt. ſcripſit Epiſtolam ad Arthaudum Priorem Alveriæ de ſchiſmate illius temporis. *Extat in Bibliot. PP. Lugduni tom.* 24.

Alexander VI. edidit Clypeum defenſionis fidei. *Argentorati* 1497.

Alexander VII. publicavit Conſtitutionem de formula, cui ſubſcribendum, adversù propoſitiones Cornelii Janſenii. *Extat in Concil. Labbè tom.* 14.

Alexander, *Alexandrinus Epiſcopus*, datis epiſtolis Arii hæreſim detexit, & impugnavit.

Alexander, *Achillæ ſucceſſor*, in Epiſtola ad Aiglonem Epiſcopum, Arii errores refellit.

Alexander Carrerius. *Patavinus* ſcripſit De poteſtate Romani Pontificis adverſùs impios Politicos. *Patavii* 1599.

Alexander de Clipido, ſcripſit De authoritate Eccleſiæ.

Alexander de S. Elpidio, *Magiſter Generalis Eremitarum S. Auguſtini*, ſcripſit De poteſtate, unitate & paupertate Eccleſiæ. *M. S. Cremonæ in Bibliot. Auguſtiniana*.

Alexander Ficchettus, *Sabaudus*, S. I. extulit Trophæum Crucis adverſùs libros Marci Vulſionis Conſiliarii Gratianopolitani, Calviniſtæ. *Gratianopoli* 1640.

Alexander Lycopolita, *Ægyptius*, *ex Gentili Manichæus*, *indè Catholicus*, ſcripſit librum de Manichæorum placitis, ubi eorum dogmata ſolidè confutat.

Alexander Regourdus, *Gallus* S.I. Gallicè publicavit Artem reducendi hæreticos ad fidem Catholicam. *Pariſiis* 1630. Anti-Calvinum, & alia.

Alexander à Turre, *Cremenſis*, edidit opus inſcriptum De fulgenti ratio Hierarchiæ Eccleſiæ militantis: lib. 10. *Romæ* 1588.

Algerus Scholaſticus, *Monachus S. Benedicti*, ſcripſit de Corpore, & Sanguine Domini contra Berengarium. De gratia, & libero arbitrio.

Allatius Leo, inter plurima, quibus illuſtravit Eccleſiam, opera, ut videre eſt in libris ab ipſo editis, ſcripſit etiam Confutationem fabulæ de Joanna Papiſſa aliaque ad Græcorum ſchiſma convicendum utilia.

Almericus Giliani, *Placentinus*, *ex Ord. Præd.* ſcripſit Codicem adverſùs hæreſes ſui temporis in Viennenſi Concilio damnatas, juxta principia D.Thomæ Aquinatis.

Aloyſius Marlianus, *Mediolanenſis*, *& Epiſcopus*, ſcripſit contra Lutherum.

Aloyſius Richardus, *Germanus Znoymenſis in Moraviâ*, Germanicè edidit contrà errores Chemnitii, Doctoris hæretici. Reſponſum ad diſcurſum quemdam duorum Lutheranorum, contrà ſcriptum Doctoris cujuſdam Catholici Victoriæ ſcriptum adversus Chemnitium. *Vratiſlaviæ*.

Aloyſius Richeomius, *Gallus*, ſcripſit de Imaginum veneratione.

Alphanus, *ex Monacho Caſſinenſi*, *primus Salernitanus Archiepiſcopus*, ſcripſit De unione Verbi Dei, & hominis.

Alphonſus à Caſtro Zamora, *Ordinis Minorum*, ſcripſit libros tres De juſta hæreticorum punitione, & libros 14. adversùs omnes hæreſes. *Pariſiis* 1578.

Alphonſus Fernandez, *Dominicanus*, *Hiſpanus*, edidit Concertationem prædicatoriam pro Eccleſia Catholica contrà hæreticos, Gentiles &c.

Alphonſus de Herrera, *ex Ord, Præd. Legionenſis*, ſcripſit De valore bonorum operum contrà Lutherum.

Alphonſus Mendez, *Luſitanus*, S.I. in ſuo Catechiſmo Æthiopicò agit de erroribus Æthiopum, quos & confutat.

Alphonſus Piſanus Toletanus S. I. ſcripſit Confutationem brevem 13. errorum

Digitized by Google

rum apud ſectarios noſtri ſeculi, circà ſeptem Eccleſiæ Sacramenta. *Poſnaniæ* 1587.

Alphonſus Polus, *Canonicus Conchenſis in Hiſpania*, ſcripſit adversùs Sacerdotes concubinarios. *Venetiis* 1529.

Alphonſus Riccius, Bergomenſis Ord. Præd. ſcripſit celeberrimam quæſtionem adversùs hæreticos ſui temporis.

Alphonſus de Sancta Maria, *Hiſpanus*, *Epiſcopus Burgenſis*, edidit Defenſorium fidei.

Alphonſus à Spina, *Hiſpanus*, *ex Judæo Chriſtianus*, *poſteà Minorita*, proprio nomine ſuppreſſo, ſcripſit Fortalitium fidei. *Lugduni* 1511.

Alphonſus Toſtatus, *Hiſpanus*, ſcripſit contrà Sacerdotes concubinarios. De Sanctiſſima Trinitate. De poteſtate Papæ. De Indulgentiis. Impugnatorium Alcorani.

Alphonſus de Virves, *ex Monacho S. Benedicti Epiſc. Canarienſis*, edidit opus contrà Philippum Melancthonem, inſcriptum Philippicæ diſputationes adversùs Lutherana dogmata, pèr Philippum Melancthonem defenſa. *Antuerpiæ* 1541.

Alvarus Gomez, *de Cividad Real*, ſcripſit De profligatione beſtiarum, adversùs hæreſiarchas.

Alvarus Pelagius, *Hiſpanus*, *Ord. Min. Epiſcopus Coronenſis in Achaja*, *poſteà Silvenſis Luſitanorum in Algarbiis*, præter opus inſigne De planctu Eccleſiæ, ſcripſit & aliud, cui titulus. Collyrium adverſus hæreſes. M.S. in Bibliot. Vaticana, & Apologiam contrà Marſilium Patavinum. *Ulmæ* 1474.

Amandus, *Vengionum Epiſcopus*, ſcripſit adversùs Arianos.

Ambianenſe Colloquium inter Franciſcum Veronum, & Adrianum Nucherum de venerabili Altaris Sacramento, ex ſolis Bibliis Genevenſibus, ex Gallico in Latinum translatum. *Ingolſtadii* 1616.

Ambroſius, *Alexandrinus genere*, *cujus meminit S. Hieronymus*, ſcripſit adversùs Apollinarium volumen multorum verſuum de Dogmatibus.

Ambroſius Buſti, *Vercellenſis*, *Ord. Præd.* inter reliqua ſcripſit De ſeptem Eccleſiæ Sacramentis contrà hæreſes. De Primatu Petri. De Indulgentiis. De Invocatione Sanctorum. De cultu ſacrarum Imaginum. De Purgatorio. De Suffragiis.

Ambroſius Camaldulenſis, *Abbas Florentinus*, edidit Tractatum de Spiritu ſancto contrà Græcos. De Sacramento admirabilis Corporis Chriſti.

Ambroſius Catharinus Politus, *ex Ord. Præd. Archiepiſcopus Compſanus*, ſcripſit contrà Bernardinum Ochinum, & Lutherum. Speculum hæreticorum. De veneratione Sanctorum. De cœlibatu adversùs Eraſmum. Libros quinque contrà Lutherum. *Florentiæ* 1521.

Ambroſius Coranus, *ſive Coriolanus*, *Auguſtinianus*, ſcripſit De immortalitate animæ. De veritate fidei Catholicæ.

Ambroſius Flandinus, *Neapolitanus*, *Epiſcopus Samoſenſis*, ſcripſit. De animarum immortalite contrà Petrum Pomponatium, qui volumen compoſuerat, quo animas rationales, poſt corporis mortem interituras, ex ſententia Ariſtotelis, Aphrodiſei, & aliorum probare conabatur. Quòd non ſit abroganda Miſſa. Quòd verum Sacerdotium translatum ſit à Chriſto in Petrum, & ſucceſſores, adversùs Martinum Lutherum. De vera fide Catholica contrà Lutherum.

S. Ambroſius Mediolanenſis Archiepiſcopus, *& Doctor Eccleſiæ*, quantum laboraverit pro fide Catholica, quotque pro ea defendenda, præſertim contra Arianorum perfidiam, ærumnas pertulerit, & egregia opera ediderit, cuicumque illa legenti ſtatim occurret.

Ambroſius Pelargus. *Ord. Præd. Germanus*, ſcripſit contra Anabaptiſtas, Iconomachos, & Theomachos Confutationem Oecolampadii, contra dilationem Baptiſmatis. Annotationes in errores Eraſmi. De Sacrificio Miſſæ ad Senatum Baſilenſem. De cœlibabatu Sacerdotum, in Eleuthero-baptiſtas hæreticos. *Vormatiæ* 1541. Hieraſpiſmum, ſivè Apologiam pro ſanctiſſima Euchariſtia contra Oecolampadium.

Ambroſius de Pennaloſa, *Mondejarenſis*, S. I. edidit De Spiritus ſancti, & Chriſti Divinitate, necnon ſanctiſſimæ Trinitatis Myſterio contra Judæos, Photinum, Eniedinum, aliosque veteres, ac novos Arianos. *Viennæ Auſtriæ* 1635.

Ambroſius Quiſtellius, *Auguſtinianus*, opus egregium ſcripſit adverſus Philoſophos, eos ſcilicet, qui aſſerunt Divinam Scripturam non poſſe percipi, niſi ab illis, qui bonam vitæ partem in electione Ariſtotelis contriverint. *Venetiis* 1537.

Ambroſius Ruſconus, *Mediolanenſis*, *Ord. S. Benedicti*, edidit Triumphum veritatis Catholicæ, adverſus omnes hæreſes, & earum Authores. *Venetiis* 1619.

Ambroſius Spieira, *Ordinis Servorum*, plura pro Catholica fide ſcripſit, ut patet in ejus operibus editis. *Venetiis* 1485.

Ambroſius Stuc, *Dominicanus*, ſcripſit de Sacrificio Miſſæ Senatui Baſilenſi contra hæreticos. Volumen contra Lutherum, & de cœlibatu Sacerdotum.

Ambroſius Vignatus Taurinenſis, ſcripſit Tractatum de hæreſi cum commentariis Franciſci Pegnæ. *Romæ* 1581.

Amedeus Chirolus, edidit De legitimo proponente res fide credendas. *Extat tom.* 3. *Bibliot. Rocaberti*.

Ammonius, *Ægyptius Presbyter Alexandrinus*, ſcripſit adverſus hæreſes Eutychetis, Dioſcori, & contra Monophyſitas.

Amphylochius, *Iconii Epiſcopus*, ſcripſit De Spiritu ſancto. Contra Dioſcorum pro ſancta, & Oecumenica Synodo ſecunda. Contra Judæos. Arianos, & Pneumatomachos, ſivè Macedonianos.

Amulo, *Lugdunenſis Epiſcopus*, ſcripſit Librum adverſus Gotheſcalcum, & contra Judæos.

Anaſtaſius, *Abbas Monaſterii S. Euthymii in Palæſtina*, ſcripſit Librum contra Judæos.

Anaſtaſius, *Monachus & Diſcipulus S. Maximi*, ſcripſit Epiſtolam ad Monachos Calaritanos in Sardinia, contra Monothelitas hæreticos.

Anaſtaſius, *Patriarcha Antiochenus*, *qui & Sinaitas*, ſcripſit Libros quinque de rectis dogmatibus; De Sanctiſſima Trinitate, & de Incarnatione.

Andeolus, *Lictavienſis Capuccinus*, *Gallus*, edidit Summam doctrinæ, quam tenet Eccleſia Catholica Romana, cum breviario errorum, & hæreſeon, quas docet Eccleſia prætenſa Reformata Calviniſtarum. Collationem amabilem inter duos Gallos, Catholicum unum, alterum Calviniſtam circa materias fidei controverſas. Statum deplorabilem Eccleſia Calviniſticæ. Interrogationes juſtas, quas faciunt Catholici Calvini ſectariis, ad eos ab errore liberandos. Incitamenta converſionis nobilis Dominæ *Alexandrinæ de Roubiac*, viduæ Domini *De Tardivon*. Adorationem veri Dei, in qua oſtenditur, quod Calviniſtæ graviſſimè errant, dicendo Deum non debere adorari in Eccleſiis, in Sacramento Altaris, & in Imaginibus. Defenſionem Purgatorii. Monita amabilia ſectariis Calviniſtæ religionis.

Andreas Bilius, *Mediolanenſis*, *Auguſtinianus* inter plurima præclari ingenii monumenta, ſcripſit Pro ſuſcipienda adverſus Bohemos expeditione *MS. in Bibliot. S. Marci Mediol.* De pace & victoria Romanæ Eccleſiæ ad Nicolaum Bononienſem, Ord. Ciſtercienſis Cardinalem.

Andreas de Caſtellano, *Hiſpanus*, *Ord. Min.* typis edidit librum prænotatum Miſſionarius Apoſtolicus contra hæreticos.

Andreas Duvallius, ſcripſit De ſuprema Pontificis poteſtate contra Vigorium. *Extat in Bibliot. Rocaberti tom.* 7.

Andreas de Eſcobar, *Benedictinus*, obtulit Sanctiſſimo Domino noſtro Eugenio IV. legitimo, & indubitato Pontifici Tractatum copioſum contra 50. Græcorum errores. *Extat MS. in Bibliot. Vaticana*.

Andreas Eudemon, *Grecus*, S. I. in varios hæreticos calamum acuit, inſcripſitque Caſtigationem Lamberti Danæi, Calviniani miniſtri, pro Cardinalis Bellarmini Controverſiis. *Ingolſtadii* 1605.

An-

Andreas Fabritius Leodienſis, ſcripſit De defectionibus & ſchiſmatibus noſtri temporis in Religione. Contra Confeſſionem Auguſtanam. *Coloniæ* 1573.

Andreas Gerard, Vapincenſis, S. I. Gallicè ſcripſit De rebus fidei controverſis, ubi Calveniſtas ex eorum principiis erroris convincit. *Gratianopoli* 1661.

Andreas Jurgevicius, *Canonicus Vilnenſis in Lituania*, edidit Bellum quinti Evangeli contra Genevenſes, & Sendomirienſes. Hormoniam, & conſenſum. *Coloniæ* 1595. Contra Andream Volanum hæreticum in Lituania. Reſponſiones ad 50. quæſtiones Calviniſtarum. Librum inſcriptum Quinti Evangelii profeſſores antiquiſſimi nobiliſſimi, *Nullus*, *Nemo*, contra Proteſtantes, &c. *Vilnæ* 1599.

Andreas Juſtinianus, *Genuenſis*, *Ord. Præd.* Inſulanenſis Epiſcopus, edidit Cenſuram celeberrimam in librum Andreæ Deralii De Poteſtate Summi Pontificis.

Andreas Lao. ſcripſit De Summo Pontifice. *Extat in Bibliot. Rocaberti tom.* 3.

Andreas, *Magarenſis Epiſcopus*, edidit Tractatum de Græcis errantibus & eorum erroribus. *MS. in Biblot. Cardin. Columnæ*.

Andreas Oviedus, *Caſtellanus*, S. I. ſcripſit De Romanæ Eccleſiæ Primatu, & De erroribus Abiſſinorum.

Andreas Patricius Nidecius, *Epiſcopus in Livonia*, edidit Parallella, Eccleſiæ Catholicæ cum hæreticorum Synagogis. *Coloniæ* 1577.

Andreas Phylopater, *Presbyter*, ſcripſit contra Edictum Eliſabethæ Reginæ Angliæ, hæreſim Calvinianam propugnantis. *Romæ* 1593.

Andreas Scovares, ſcripſit De Proceſſione Spiritus ſancti adverſus Græcos, de Animabus defunctorum. De Azymo & fermentato. De obedientia Eccleſiæ Romanæ.

Andreas Semery, S. I. edidit Defenſionem brevem veræ Religionis. *Brixiæ* 1710.

Andreas de Vega, *Hiſpanus*, *Ord. Min. ſacri Concilii Trid. Patribus adnumeratus*, publici juris fecit bipartitum opus, cujus prima pars ſic inſcribitur. De juſtificatione doctrina univerſa, lib. 15, abſolutè tradita, & contra errores Orthodoxæ veritatis, & Sac. Concil. Trid. præclare defenſa. Hujus patris poſtremi duo libri reſpondent diabolico libro Calvini, inſcripto *Antidotum in acta Synodi Tridentinæ*. Secunda autem pars eſt de eadem juſtificatione & gratia, fide operibus & meritis. *Coloniæ* 1572.

Andreas Victorellus, ſcripſit De Sacramento Unctionis infirmorum. *Patavii* 1609.

Andreas Vvagner, *Suevus*, S I. Germanice edidit Colloquium Catholici cum Lutherano. Colloquium alterius *Auguſtæ* 1630. Refutationem Epiſtolæ conſolatoriæ Jo. Conradi Gabellii Prædicantis ad Acatholicos Auguſtanus. *Auguſtæ*. 1631.

Andronicus, *Conſtantinopolitanus*, ſcripſit contra Judæos.

Angelicus, *Inſulenſis*, *Capuccinus*, edidit Reſponſiones contra hæreſes miniſtri Neſtorienſis Arauſicani, quas Gallicè vertit *M. I. Saulnier* Secretarius Principis Condæi, *Avenione* 1648.

Angelus Ferrus, *Venetus*, *Auguſtinianus*, ſcripſit De cœlibatu, & De auctoritate Summi Pontificis.

Angelus de Gallinis, *à Lugo*, *Dominicanus*, ſcripſit adverſus errores Calvini, & Calviniſtarum.

Angelus Leonorus, *Bononienſis*, *Monachus Vallumbroſanus*, ſcripſit Librum I. contra Decium hæreticum.

Angelus del Pas, *Perpinianenſis*, *Ord. Min. Ref.* ſcripſit in Symbolum Apoſtolorum. De cultu Sanctorum, oratio ne ad eoſdem, & eorundem pro nobis interceſſione, ac de Reliquiarum reverentia. Incipit *Aſſertio prima hæreticorum*.

Angelus Petricca, ſcripſit De Appellationibus ominum Eccleſiarum ad Romanum S. Petri Cathedram. Turris Davidis de militante, & tiumphante Eccleſia. De poteſtate Apoſtolorum adverſus Gabrielem Philadelphienſem, Hugonem Grotium, & Davidem Blondellum. *Extat in Bibliot. Rocaberti tom.* 3.

An-

Digitized by Google

Angelus Ziampus, *Cremonenſis Ord. Præd.* edidit contra Calviniſtas Opuſculum de veritate Purgatorii.

Anglorum Collegium Duacenum, edidit Novum Jeſu Chriſti Teſtamentum lingua Anglicana, cum valde utili præfatione ad hæreſes jugulandas.

Anicius, *Hiſpaniarum Epiſcopus*, ſcripſit adverſus Priſcilliani dogmata.

Annibal de Graſſis, edidit De juriſdictione univerſali Summi Pontificis in temporalibus. *Extat in Bibliot. Rocoberti. tom.* 4.

Anonymi Tractatus contra Græcorum errores. *Extat in Bibliot. PP. Lugduni tom.* 27.

S. Anſelmus, *ex Auguſta Prætoria*, *Monachus S. Benedicti*, *& Archiepiſcopus Cantuarienſis*, ſcripſit De Sacramento Altaris, & De Proceſſione Spiritus ſancti contra Græcos. Libros 3. Cur Deus homo. Contra Gentes. De Incarnatione Verbi Divini contra Judæos. De gratia, & libero arbitrio.

Anſelmus, *Havetbergenſis Epiſcopus*, doctum Opus ſcripſit contra Græcos.

S. Anſelmus, *Patria Mantuanus*, *è Monacho S. Benedicti Lucenſis Epiſcopus*, ſcripſit lib. 2. contra Guibertum Antipapam, & ſequaces ejus, pro defenſione S. Gregori VII.

Anſelmus Vincentinus, *Auguſtinianus*, ſcripſit De Indulgentiis, aliiſque Chriſtianis propoſitionibus contra Martinum Luterum. *Venetiis*.

Antiochus, *Monachus Lauræ Sancti Sabbæ*, ſcripſit Sermonibus 63. expoſitiones diviſorum PP. in Decalogum una' cum impugnationibus omnium hæreſon, quæ adverſus Decalogum emerſerunt.

Antonius Agellius, edidit Notas in Cyrillum Alexandrinum contra Neſtorium. *Extat cum Cyrillo tom.* 6.

Antonius Arnaldus, ſcripſit De perpetuitate fidei circa veritatem Corporis, & Sanguinis Domini in Euchariſtia. *Pariſiis* 1668. Suppreſſo etiam nomine Gallicè ſcripſit contra Claudium. *Pariſiis* 1684. De unitate Eccleſiæ. *Ibidem* 1684.

Antonius Bonagratia, Italicè edidit Scutum fidei ad repellendos ictus hoſtium Eccleſiæ Catholicæ. *Venetiis* 1568.

Antonius, *Brixienſis*, *Ord. Præd.* ſcripſit Librum adversùs hæreſes ſui temporis.

Antonius Cappellus, *Venetus*, *Ord. Min.* ſcripſit De Cœna Chriſti supremâ adversùs Ægyptium authorem anni primitivi. Adversùs prætenſum primatum Eccleſiæ Regis Angliæ. De capitioſo juramento propoſito Anglis Catholicis. De uſurpata ſpirituali juriſdictione ejuſdem Regis. *Pariſiis* 1625.

Antonius, *de Caſali S. Evaſii in Monteſerrato*, *Dominicanus*, ſcripſit adversùs hæreſes ſui temporis.

Antonius Catalanus, *Albigenſis*, Gallicè ſcripſit Epiſtolam De veritate Corporis, & Sanguinis Chriſti in ſanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento ad Dominos, & Syndicos Genevenſes. *Pariſiis* 1556.

Antonius Charlas, *Gallus*, ſcripſit De poteſtate Eccleſiæ, ſive Reſponſum ad Tractatum hiſtoricum Maimbourgh de ſtabilitate Eccleſiæ Romanæ. *Gallicè* 1687.

Antonius de Corduba, *ſive Cordubenſis*, *Franciſcanus*, edidit Arma fidei, ſive loca communia, & fundamenta generalia ad omnes hæreticos convincendos. *Compluti* 1552. De fide, Eccleſia, & Indulgentiis. *Ibidem* De poteſtate Papæ. *Venetiis* 1569.

Antonius Delfini, *e Caſali Majore*, *Conventualis*, ſcripſit De poteſtate Eccleſiæ. De Prædeſtinatione, De cultu ſacrarum Imaginum. De cœlibatu Sacerdotum, & De libero arbitrio, *Camerini* 1553.

Antonius Eringtonus, edidit opus inſcriptum Miſſionarium, ſeu opuſculum practicum pro fide Propaganda, & conſervanda. *Romæ* 1672.

Antonius Faber, *Gallus*, *ex Regul. Obſer. S. Franciſci*, ſcripſit contra quemdam hæreticum anteſignanum, opus, in quo fides Catholica contra Neotericorum errores defenditur.

Antonius Farſan de los Godos, *Hiſpalenſis*, *Ordinis S. Joannis Jeroſolimitani*, edidit Hiſpanicè ſermones in defenſionem

nem Catholicæ religionis, contra ſectam Alumbradorum, *De los Alumbrados*. *Hiſpali* 1623.

Antonius Fernandez, *Ulyſſiponenſis*, S.I. Æthiopica linguâ ſcripſit Flagellum mendaciorum, ſive Tractatum de erroribus Æthiopiæ.

Antonius Florebellus, *Mutinenſis Theologus*, ſcripſit De auctoritate Summi Pontificis, Eccleſiæ capitis.

Antonius de S. Franciſco Matritenſis, *Ord. B. M. V. de Mercede*, edidit Elucidarium fidei adversùs omnes hæreſes. *MS. Matriti*.

Antonius de Gazeres Pacheco, ſcripſit Orationes in Hæreſiarchas Germaniæ. *Romæ* 1570.

Antonius Marinarius, *Suffraganeus Oſtiarum*, &c. edidit librum prænotatum Verus Auguſtinus contrà Auguſtinum Cornelii Janſenii. *Velitris* 1669.

Antonius Maſſanus, *Maſſanenſis Epiſcopus*, *Ord. Min.* ſcripſit adversùs Græcorum errores. *MS. in Bibliot. Card. Columnæ*.

Antonius Monchiacenus, *Pariſienſis Theologus*, edidit Aſſertionem de veritate Chriſti, & ejus Corporis & Sanguinis in Miſſæ Sacrificio, adversùs hæreſes. *Pariſiis* 1570. Catholicam & hiſtoricam propugnationem Chriſtianæ religionis &c. adversùs Miſſoliturgorum blaſphemias, ac hujus temporis Sectarios, præcipuè Calviniſtas, contrà ſacram Miſſam. *Pariſiis* 1652.

Antonius Paulutius, ſcripſit De Eccleſia, & ſummo Pontifice. *Extat in Bibliot. Rocaberti tom.* 4.

Antonius Perez, *ex Ordine S. Benedicti*, ſcripſit Pentateuchum fidei. *Extat in Bibliot. Rocaberti tom.* 4.

Antonius Poſſevinus, *Mantuanus*, S. I. ſcripſit De ſanctiſſimo Miſſæ Sacrificio. *Lugduni* 1563. Reſponſionem Petro Vireto, & tribus aliis hæreticis, qui varios libros ſcripſerant contrà prædictum tractatum. *Avenione* 1564. Epiſtolam ad Stephanum Bathoreum Poloniæ Regem, adverſus Andream Volanum, Lithuanum hæreticum. *Ingolſtadii* 1583. Scriptum Magno Duci Moſcoviæ traditum adverſus Anglos mercatores, qui docebant Papam eſſe Anti-Chriſtum. *Ibidem* 1583. Notas Divini Verbi, & Apoſtolicæ Eccleſiæ fidem ac faciem, adverſus reſponſionem Davidis Chitræi. *Poſnaniæ* 1586. De Atheiſmis hæreticorum hujus ſeculi, & alia plura in ſimili materia.

Antonius Rebde, edidit Librum 1. De poteſtate Eccleſiæ, & Romani Pontificis.

Antonius de Ribera, *Hiſpanus*, edidit defenſionem Sacroſanctæ Synodi Tridentinæ lib. 5. comprehenſam, adversùs hæreticos. *Ulyſſipone* 1595.

Antonius Ruvius, *Legionenſis Franciſcanus*, publici juris fecit Libros novem Aſſertionum Catholicarum adverſus Eraſmi Roterodami peſtilentiſſimos libros. *Salmanticæ* 1568.

Antonius Sanctarellus, ſcripſit De poteſtatè Romani Pontificis in puniendis Principibus hæreticis. *Extat in Bibliot. Rocaberti tom.* 4.

Antonius Sirmundus, *Gallus*. S.I. ſcripſit De immortalitate animæ demonſtrationem phyſicam, & Ariſtotelicam adverſus Pomponatium, ejuſque aſſeclas. *Pariſiis* 1625.

Antonius du Val Gallus, edidit Speculum Calviniſtarum, & munitionem Chriſtianorum. *Pariſiis* 1559. Contradictiones, quæſunt in libris Calvini, Lutheri, & aliorum Novatorum, cum interrogationibus, & reſponſionibus adverſus Calvini librum de Prædeſtinatione. Compendium fidei Catholicæ.

Antonius Varanus, *Aſrutienſis*, ſcripſit contrà Lutherum de Purgatorio, & de quatuor principiis, quibus Catholica & Orthodoxa fides defenditur.

Antonius le Vvaitte, *Abbas Molinenſis in Hannoniâ*, *Ordinis Ciſtercienſis*, ſcripſit Judæo Iconomachiam librorum quinque, ubi multa contrà Iconomachos, & Judæos. Contrà cenſuram Samuelis Paludani Calviniſtæ.

Apollinarius, *Hierapolitanus Epiſcopus*, *qui ſub Imperatore M. Antonino Vero floruit*, edidit inſigne volumen pro fide Chriſtianorum. Libros quinque adverſus Gentes. Duos de veritate. Adverſus Cataphrygas.

Digitized by Google

Apollonius, qui ſecundo ſeculo vixit, ſcripſit adversùs Montanum, Priſcillam, & Maximillam, & aliud volumen contra Cataphrygas.

Archangelus de Puy, Gallus, Ord. Min. edidit Reſponſum ſolidiſſimum ad motiva converſionis *Chriſtophori Guegnard* Galloſequani ad religionem Calviniſtam. *Lugduni* 1620.

Archelaus, Meſopotamiæ Epiſcopus, edidit Librum diſputationis ſuæ, quam habuit adversùs Manichæum.

Archibaldus Amiltonius, ſcripſit Calvinianæ confuſionis demonſtrationem *Pariſiis* 1681.

Armandus Joannes Pleſſæus Richelæus, Gallus, S. R. E. Cardinalis, edidit Defenſionem Rom. Pontificis, in libro De præcipuis punctis fidei Catholicæ, adversùs quatuor miniſtros Charentonii defenſis.

Arnaldus Albertinus, Majoricenſis Epiſcopus Pacenſis, ſcripſit De agnoſcendis aſſertionibus Catholicis, & hæreticis. *Romæ* 1572.

Arnaldus Mermannus, Ord. Min. Flander, ſcripſit Theatrum converſionis Gentium. De Rogationibus, Peregrinationibus, Hymnis, ſolemnibus ſupplicationibus, & omni religionis Panopliâ. De Purgatorio. De veneratione ſacrarum Reliquiarum. De exomologeſi facienda Sacerdoti. De plauſtris hæreticorum. De ſancta Cruce, ejuſque adoratione. De Euchariſtia adversùs Sacramentarios. *Antuerpiæ* 1563.

Arnobius, edidit in duos libros diſtributum Conflictum Catholicum cum Serapione de Deo uno, & Trino, de duabus in Chriſto ſubſtantiis in unitate Perſonæ. De concordiâ gratiæ, ac liberi arbitrii. *Vixit ſeculo quinto.*

Arnobius, in Africa Rhetor, Philoſophus, & Presbyter, priuſquam ad fidem Chriſti converteretur, ſcripſit Libros ſeptem contrà Gentes.

Arnoldus, ex Abbate Grandiſsylvæ Ord. Ciſtercienſis, Archiepiſcopus Narbonenſis, & Innocentii III. Legatus à latere in Aquitaniam contrà Albigenſes, ſcripſit ad eundem Pontificem De Albigenſium hæreticorum protervia comprimenda. Scripſit etiam nomine Epiſcoporum & Abbatum ad Petrum Aragoniorum Regem, Albigenſium fautorem.

Arnoldus Badetus, Ord. Præd. edidit Margaritam ſacræ ſcripturæ, pravitatis hæreticæ deſtructricem. *Lugduni* 1536.

Arnoldus Haldreneus, Veſalienſis, Canonicus Colonienſis, ſcripſit De veneratione Martyrum. *Coloniæ* 1568.

Arnoldus Hornæus, Epiſcopus Leodienſis, Gallicè ſcripſit Certamen fidelis Papiſtæ peregrini Romani, adversùs Apoſtatam Anti-papiſtam. *Pariſiis*.

Arnoldus Saphorius, Gallus, S. I. ſcripſit De locis novi Teſtamenti ab hæreticis corrupti. Combinationes adversùs hæreticos.

Arnoldus è Supercaſa Monachus S. Severi, ſcripſit Librum, cui titulus Piſtolet portans ignem inextinguibilem contrà Genevenſes hæreticos. *Toloſæ* 1558.

Aſclepius, Afer Epiſcopus, ſcripſit adversùs Arianos, & Donatiſtas.

Aſſertio ſancti Miſſæ Sacrificii contrà impium Franciſci Stancari ſcriptum. *Coloniæ*.

Aſterius Urbanus, qui vixit ſecundo ſeculo, ſcripſit argumenta contrà Cataphrygas.

S. Athanaſius, Alexandrinus Epiſcopus, Catholicæ religionis propugnator acerrimus, & Conſubſtantialitatis Verbi Divini aſſertor invictus, Arianorumque perſecutor indefeſſus, quanta pro Orthodoxa fide defendenda, & tutanda ſuſtulerit, quantaque ſcripſerit, ſuperfluum eſt hìc ſcribere. Quare lectorem ad librorum ejus attentam lectionem remitto.

Athanaſius, Alexandrinus Presbyter, obtulit Synodo Chalcedonenſi Libellum adversùs Dioſcorum.

Athenagoras, ſcripſit Apologiam pro Chriſtianis, & De mortuorum reſurrectione. *Extat in Bibliot. PP. Lugdunen. tom. 2. p. 2.*

Aubertus Versè, Gallicè ſcripſit librum prænotatum Impius convictus, ſive diſſertationes contrà Spinoſam. *Amſtelodami* 1685.

Au-

Audentius, *Hiſpanus Epiſcopus*, ſcripſit adversùs Manichæos, Sabellianos, Arianos & Photinianos, ſive Bonoſianos.

Aufredus Conterus, *Hiſpanus*, *Ord. Min.* ſcripſit De paupertate Chriſti, & Apoſtolorum, & contrà ſequaces Magiſtri Guilielmi de ſancto Amore.

Auguſtinus Alveldenſis, *Minorita*, edidit Malagma adversùs Martinum Lutherum. De Confeſſione Sacramentali. Pro Sacrificio Miſſæ contrà Lutheranos. De utraque ſpecie Sacramenti Eucharistiæ.

Auguſtinus de Bellis, *Clericus Regul. Neapolitanus*, ſcripſit De abſoluta Monarchia D. Petri contrà Anonymum Neotericum. *Romæ* 1647.

S. Auguſtinus, Hipponenſis in Africà Epiſcopus, & Eccleſiæ Doctor eximius, hæreſum & hæreticorum flagellum, fax inextincta, & Novatorum terror, ſcripſit contrà Manichæos, Arianos, Donatiſtas, Pelagianos, & Joviniániſtas.

Auguſtinus Hunnæus, *Belga*, edidit Catechiſmum Catholicum, & de Sacramentis Eccleſiæ. *Antuerpiæ* 1567.

Auguſtinus Juſtinianus, *Genuenſis*, *Ord. Præd.* ſcripſit Librum, cui titulus Theophraſtes, de immortalitate animarum, & reſurrectione corporum. Victoriam Porchetti, adversùs impios Hebræos, in qua monſtratur veritas Catholicæ fidei. *Pariſiis* 1520.

Auguſtinus Moreſchinus, *Montalcinenſis*, *Auguſtinianus*, ſcripſit De Purgatorio. De invocatione Sanctorum, & eorum Reliquiis, & Imaginibus. De Eccleſia Catholicà, Sacrificio, eleemoſynis &c. MS. *Mediolani in Bibliot. D. Marci*.

Auguſtinus Oregius, ſcripſit De Eccleſiaſtica Hierarchia. *Extat in tom. 4. Bibliot. Rocaberti*.

Auguſtinus Reding, *S. R. Imperii Princeps*, *&* *Abbas Monaſterii Einſidlenſis Ord. S. Benedicti* edidit opus prænotatum Veritas inextincta Concilii Tridentini, in quinque tomos diſtributum *Typis Monaſterii Einſidlenſis* 1684. Cathedræ Apoſtolicæ Oecumenicæ authoritas, contrà quatuor propoſitiones Cleri Gallicani, anni 1682. *Extat in Bibliot. Rocaberti tom.* 7. Vindex veritas Annalium Eccleſiaſticorum Cæſaris Baronii, adversùs Jo. Henricum Ottium: *Typis Monaſterii Einſidlenſis* 1680.

Auguſtinus Righinus, *Ferrarienſis*. *Ord. Præd.* ſcripſit De Indulgentiis, & ſuffragiis mortuorum. Tractatum contrà aſſerentes malos Sacerdotes non poſſe adminiſtrare Sacramentum Euchariſtiæ.

Auguſtinus Steuchus, *Eugubinus*, *Canonicus Regularis*, edidit Libros 3. pro religione Chriſtiana adversùs Lutheranos.

Auguſtinus Triumphus, *Anconitanus*, *Auguſtinianus*, inter alia ſcripſit De Spiritu ſancto contrà Græcos, & contrà Fraticellorum ineptias.

Auguſtinus Van Teylingem, *Belga*, S. I. edidit linguà vernaculà opuſcula multa pro fide conſervanda contra hæreticos. Extractum Catholicum. De Controverſiis fidei. *Antuerpiæ* 1640.

S. Aurelius, *Carthaginenſis Epiſcopus*, ſcripſit Epiſtolam de erroribus Pelagii ad Epiſcopos Provinciæ Biſacenæ.

Aurelius Prudentius, *Hiſpanus*, inter alia ſcripſit contrà hæreſim, quæ Patrem paſſum affirmat. Adversùs Phantaſmaticos, qui negant Chriſtum, verum corpus aſſumpſiſſe. Adversùs Sabellianos, Judæos & Ethnicos. Hamartigenia, ideſt de origine peccatorum contrà Marcionem.

B

BAcciarius, qui vixit ſeculo quarto, edidit Librum de fide adversùs ſuſceptam à ſe peregrinationem pro integritate ſervanda. De recipiendis lapſis ad Januarium. *Extat tom. 6. Biblioth. PP. Lugdun.*

Bagotius ſcripſit Apologeticum fidei. *Pariſiis* 1645.

Balduinus Devonius, ex Abbate Fordenſi Ord. Ciſtercienſis, Cantuarienſis Archiepiſcopus, ſcripſit contrà Berengarium. De Corpore & Sanguine Domini Librum 1. De Sacramento Altaris lib. 1. de Orthodoxis dogmatibus lib. 1. De ſectis hæreticorum lib. 1.

Balduinus Junius, Hollandus, Franciſcanus, edidit Demonſtrationem fidei Orthodoxæ ex Roberti Bellarmini controverſiis. *Antuerpiæ* 1611.

Balthaſar Chavaſius, Sabandus, S. I. ſcripſit lib. 4. De notis certiſſimis veræ Religionis. *Ingolſtadii* 1611. Antidotum Confeſſionis Calviniſtarum.

Balthaſar Hagelius, Bavarus, S. I. edidit Germanice Medicamenta, ſeu Antidotum ſpirituale contra hæreſeos venenum, & hujus temporis pernicioſos afflatus.

Balthaſar Hagerus, Germanus, S. I. lingua propria ſcripſit Vindicias cultus ſacrarum Imaginum contrà Abrahamum Scultetum. *Moguntiæ*. Ducem vitæ ad Religionem Catholicam. Sacrilegium Calviniſticum contrà Theophilum Moſanum. Collationem Confeſſionis Auguſtanæ, & Concilii Tridentini ad Verbum Dei.

Balthaſar Hertingius, Germanus, ſcripſit Aſſertiones de Evangelico Sacerdotio. *Herbipoli* 1589. Doctrinam Baptiſmi. *Brixiæ* 1596.

Balthaſar de Lipſia, Monachus Ciſtercienſis, ſcripſit contrà Joannem Hus. pro unica ſpecie Sacramenti.

Balthaſar Nardius, Aretinus, ſcripſit Expunctiones locorum, qui in libro de Papatu Romano ignoti auctoris depravantur. *Pariſiis* 1618. *& tom. 5. Bibliot. Rocaberti.*

Banchinus, Loudinenſis, Auguſtinianus, ſcripſit Librum 1. contra poſitiones Vvicleffi.

Baptiſta Fragoſus, ſcripſit De obligatione, & poteſtate Summi Pontificis. *Extat in Biblioth. Rocaberti tom. 20.*

Barlaamus à Seminaria, Monachus Baſilianus, poſteà Gyracenſis Epiſcopus, ſcripſit, de Papæ Principatu. *Extat in Monarchia Goldaſti tom. 1.* Epiſtolas duas de Primatu Eccleſiæ Romanæ. *Extat in Annalibus Azovii, anno* 1331. *num.* 13. Reſponſionem ad Demetrium Theſſalonicenſem de proceſſione Spiritus ſancti. *Ibid, anno* 1332. Probationem quòd Spiritus ſanctus procedat à Filio. *Ibid. anno* 1333.

Bartholomæus Abbas Ebracenſis Ord. Ciſtercienſis, unus ex decem, quorum ſententia combuſtus fuit Joannes Hus, ſcripſit contra Huſſitas.

Bartholomæus Arnoldus de Vſſingen. Germanus, Ord. Præd. ſcripſit Purgatorium contra Lutheranos. Libellum de duabus diſputationibus contra eoſdem. De cœlibatu Sacerdotum contra ſermonem Langii de matrimonio ſacerdotali. Contra rebaptizantes. De Miſſa ſtabilienda. De Incarnatione. De adoratione Sanctorum. Confutationem ſermonum Lutheri ſuper Salve Regina, ſuper Regina Cœli, de Nativitate B. M. V. & plures alios tractatus, inter quos De falſis prophetis adversùs Anabaptiſtas, & de tribus neceſſariis ad vitam æternam virtutibus.

Bartholomæus Camerarius, Patritius Beneventanus, ſcripſit De Prædeſtinatione, ac de gratia, ac libero arbitrio cum Calvino diſputationem. *Pariſiis* 1556. De Purgatorio igne. *Romæ* 1557. De jejunio, oratione, & eleemoſynis. *Pariſiis* 1556.

Bartholomæus Caranza, edidit Explicationem quatuor controverſiarum de

de authoritate Pontificis, & Conciliorum. *Extat in Apparatu ad Concilia Labbei*.

Bartholomæus Kleindienſt, ſcripſit Exhortationem Catholicam & Evangelicam ad Germanos, ubi illos docet quomodò ſe gerant in controverſiis Religionis. Germanicè. *Dilingæ* 1569.

Bartholomæus Lapatius, *Florentinus Dominicanus*, ſcripſit De diſtinctione Spiritus ſancti à Filio, ad Cardinalem Beſſarionem.

Bartholomæus Latomus, *Arlunenſis*, edidit De Eccleſiæ & Epiſcoporum communione, authoritate & poteſtate contra Bucerum. Refutationem calumniarum Buceri.

Bartholomæus de Piſcialis, *Ord. Præd. Sac. Palatii Apoſtolici Magiſter* ſcripſit Summam Theologicam adversùs ſui temporis hæreſes. *Floruit autem ſeculo* 14.

Bartholomæus de Senica, *Diœceſ. Brixien. Dominicanus*, ſcripſit Tractatum utilem adversùs hæreſes.

Bartholomæus Simonis de Caruſis, Urbinas, inter plura alia ſcripſit Tractatus contra errores, qui inventi ſunt tempore Ludovici Ducis Bavariæ. De Rom. Prntificis authoritate.

Bartholomæus Spina, *ex Ord. Præd.* edidit Tutelam veritatis de Animæ immortalitate contra Petrum Pomponatium, cujus errores damnati fuere à Lateranenſi Concilio ſub Leone Decimo. Flagellum in tres libros Apologiæ Pomponatii, de prædicta immortalitate Animæ. *Venetiis* 1519.

Bartholomæus Torttoletus, ſcripſit opus prænotatum Sacroſanta, admirabilis, inconcuſſa Vaticana Petra. *Romæ* 1644.

Bartholomæus de Tridento, Dominicanus, ſcripſit Summam Theologicam adverſus ſui temporis hæreſes. *Vixit ſeculo* 13.

Bartholomæus de Valverde, *Caſtellanus*, ſcripſit ad Gregorium XIII. Pro igne Purgatorio poſt hanc vitam aſſerto ex Latinis PP. Orthodoxis. *Venetiis* 1590. Pro ſacrificiis, ſuffragiis & orationibus. Ad Quæſtiones Vvenceslai à Vvertzuviz equitis Bohemi de Jejunio Quadrageſimæ, & Verbo Dei ſcripto, & non ſcripto Reſponſionem. Nomologium ex SS. PP. ideſt inſigniores ſententias, quibus Catholici in fide confirmantur, & qui ab Eccleſia receſſerunt, redarguuntur. *Patavii* 1581.

Bartholdus Nihuſius, ſcripſit De communione Orientalium ſub ſpecie unica. *Extat in Allatio de perpetua conſenſione*. Prologum galeatum, & epilogum triumphalem ad confutationem fabulæ de Joanna Papiſſa. *Ibidem*.

S. Baſilius Magnus, Cæſareæ Epiſcopus, Eccleſiæ Catholicæ columna ardens, ac conſubſtantialitatis Verbi cum Patre acerrimus propugnator, hæreticorum malleus, Monachorum caput & legifer, inter alia præclariſſima pietatis ac eruditionis opera, quibus Orthodoxam tutatus eſt fidem, libros quinque plane admirabiles ſcripſit adverſus Eunomium hæreticum. Contra Sabellianos, & Arianos.

Baſilius, *Seleuciæ Epiſcopus*, ſcripſit Demonſtrationem de adventu Chriſti adverſus Judæos.

Bacherius, *ex Monacho S. Benedicti Epiſcopus Veronenſis*, *& poſteà Leodenſis*, ſcripſit de Corpore, & Sanguine Domini: De Prædeſtinatione Dei. Et librum adverſus hæreſim Antropomorphitarum.

S. Beatus, *Hiſpanus*, *Monachus S. Benedicti*, qui floruit anno 770. ſcripſit contra errores Felicis Epiſcopi. lib. 1. *MS. in Monaſterio S. Iſidorii Hiſpaniæ*.

Beda, Profeſſor Academiæ Pariſienſis, ſcripſit Catholice contra Eraſmum, & Lutherum.

Beda à S. Simone Stock, *Anglus Carmelita* excalceatus, edidit Introductionem brevem, & facilem per modum dialogi inter Catholicum & Proteſtantem, lingua Anglica, Gallica & Italica. *Duaci* 1693.

Belcarius, ſcripſit adverſus Calvinianos. *Pariſiis* 1567.

Benedictus XII. P. M. *antea dictus Jacobus Fornerius*, *Monachus Ciſtercienſis*, ſcripſit contra errores Fraticellorum lib. 1.

Bene-

Benedictus, *Abbas Maſſilienſis*, ſcripſit De fide Catholica, & poteſtate Eccleſiæ. *MS. Venetiis in Bibliot. Card. Beſſarionis*.

Benedictus, *Herba*, *Epiſcopus Caſalenſis*, *pietate*, *& eruditione inſignis & Ord. Præd. alumnus*, multa Scripſit adverſus Lutheranorum errores.

Benedictus Herbeſtus, *Novomiaſtrenſis*, *Polonus*, S. I. edidit ConfutationemConfeſſionis fratrum hæreticorum, qui Vvaldenſes, ſeu Picarditæ dicuntur. Prodromum adverſus ſcriptum Jacobi Niemoreici Sacramentarii Picarditæ. *Cracoviæ*. 1671.

Benedictus, *Maſſilienſis Epiſcopus*, ſcripſit Tractatum fidei contra diverſos errores ſuper titulo De ſumma Trinitate, & fide Catholica in Decretalibus.

Benedictus Paulus Boym Leopolienſis, edidit lingua vernacula librum, cui titulus Antiqua fides, in quo veterum Græcorum orthodoxos articulos proponit, & novorum errores erudite confutat. *Vilnæ* 1668.

Benedictus Taracredus, *Peruſinus*, *ex Ord. Præd.* ſcripſit contra errores Fraticellorum, & De paupertate Chriſti.

Benedictus Vernierus Monachus, ſcripſit de Sacramento, Euchariſtiæ hac inſcriptione. Magnum & univerſale Concilium Eccleſiæ militantis ſuper Euchariſtiæ Sacramento, quod inſtar Sacroſanti Concilii Nicæni trecentis decem & octo Patribus Orthodoxis conſtat. *Pariſiis* 1554

Berengarius, *ex Monacho Caſſinenſi S. R. E. Cardinalis tit. SS. quatuor Coronatorum*, ſcripſit Librum de Virginitate S. Mariæ, & librum adversùs Berengarium de Sanguine Domini.

Berengarius, *Gallus*, *Ord. Servorum B. M. V.* ſcripſit De Catholica fide.

Bernardinus, *Vettuvis*, *Gallus*, *Franciſcanus*, ſcripſit Compendium controverſiarum fidei hujus temporis, ad ſeductarum animarum reductionem. *Coloniæ* 1640.

S. Bernardus Abbas Clarævallis, Eccleſiæ Doctor Mellifluus, ac Theodidactus, ſui temporis hæreticorum malleus, ſchiſmaticorum terror, Cleri reformator, Principum arbiter, Romanorumque Pontificum vindex acerrimus, ſcripſit contra errores Petri Abaelardi, & Gilberti, & contra Henricianos, & Petrobruſianos.

Bernardus Abbas fontis calidi, ſcripſit contra Vvaldenſes, *in tom.* 24. *Bibliot. PP. Lugdunenſ.*

Bernardus Deſirant, *Auguſtinianus*, edidit tomos quatuor inſcriptos Conſilium pietatis de non ſequendis errantibus, ſed corrigentibus, &c. *Romæ* 1720. S. Auguſtinum vindicatum contra centum & unam damnatas propoſitiones Paſchaſii Queſnelli, &c. ſeptem tomis comprehendens libros centum & unum *Ibidem*. 1721.

Bernardus Galtier, *Gallus*, S. I. Gallice edidit Apocalypſim Reformationis, ſeu Pſeudo-religionis diſcurſibus XII. in quibus detegit Calviniſtarum dogmata in id collimare, ut homines abjecta cœleſtium curà, carnaliter vivant. *Pictavii* 1620.

Bernardus Loper, *Caderbonenſis*, S.I. edidit Dialecticam Catholicam contra Jacobum Durfeldum *Paderbonæ* 1654.

Bernardus Lutzemburgenſis, *Domicanus*, ſripſit Tractatum de Purgatorio & Catalogum hæreſum. *Coloniæ* 1510.

Bernardus Meynier, *Gallus Claremontenſis*, S. I. edidit librum, cui titulus Sancta Euchariſtia Catholicorum approbata, & Cœna Calviniſtica condemnata à Synodis Nationalibus, & præcipuis Doctoribus Religionis, quam vocant, Reformatæ. *Nemauſi* 1660. Biblia Hugunotta condemata ab Hugonottis. *Pezenatii* 1661. Montalbanum juſtificatum, quo demoſtratur præcipuos Calviniſtarum ſcriptores docere, poſſe acquiri ſalutem in Eccleſia Romana. Papam agnitum à Lutheranis & Calviniſtis. *Auguſtoriti Pictonum* 1665.

Bernardus Neuhauſer, *Germanus*, *Monacenſis*, S. I. ſcripſit Germanice de Purgatorio, *Monachii* 1662. De Communione ſub utraque ſpecie contra Prædicantem Ratisbonenſem. *Ingolſtadii*.

Ber-

Bernardus Novocomenſis, *Ord. Præd.* quo facilius defenderet Orthodoxam fidem contra hæreticos, edidit librum inſcriptum Lucerna Inquiſitorum. *Mediolani* 1566.

Bernardus Thiſſier, *Prior Bonifontis in Theraſcià*, *Ord. Ciſtericenſis*, *Gallus*, edidit Diſputationem Theologicam in Janſeniana dogmata *Caropoli* 1651. Librum controverſiarum fidei adverſus noſtri temporis hæreticos.

Bertrandus de Verger, *Gallus*, *ex Regul. Obſervant. S. Franciſci*, lingua vernacula edidit Librum controverſiarum adverſus Rivetum hæreticum miniſtrum. *In Urbe Xantonum* 1610.

Bertrandus Lagerius, *ex Franciſcanorum alumno S. R. E. tit. S. Priſcæ Presbyter Card.* ſcripſit contra hæreſes ſui temporis.

Beſſarion, Grecus, Patriarcha Conſtantinopolitanus, & S. R. E. Cardinalis, ſcripſit contra Marchum Epheſinum male ſentientem de Spiritu ſancto.

Billiadus Ladvocatus, *Gallus*, ſcripſit Vindicias Parthenicas, quibus aſſeritur vera Eccleſiæ doctrina de Aſſumptione corporeì B. M. V. contra Claudium Joly. *Pariſiis* 1670. Repetitas vindicias pro Aſſumptione corporali SS. Virginis Mariæ contra Joannem Launojum. *Ibidem* 1672.

Boethius Epo, ſcripſit De jure ſacro. *Extat in Bibliot. Rocaberti tom.* 5.

Boethius, ſive *Boetius Patricius*, *Romanus*, dictus etiam *Severinus*, ſcripſit De Sancta Trinitate. De duabus naturis in Chriſto, & una perſona adverſus errores Eutychetis, & Neſtorii.

Boltonius, *Anglus*, *Monachus Sancti Benedicti*, naſcente Vvicleffi hæreſi acriter illam ſcriptis ſuis confutavit.

Bolus Sabaudi, *Camberiacenſi*, *Ord. Præd.* plura ſcripſit contra Lutheranos, & Calviniſtas.

S. Bonaventura Doctor Seraphicus, S. R. E. Cardinalis. & Epiſcopus Albanenſis, totius Eccleſiæ lumen, & Ordinis D. Franciſci decus præcipuum, ſcripſit Apologiam Evangelicæ paupertatis. Contra calumniatorem Regulæ Franciſcanæ. Apologeticum in eos, qui Ordini Minorum adverſantur.

S. Bonifacius, *Monachus S. Benedicti*, *Germaniæ Apoſtolus*, *Archiepiſcopus Moguntinus*, & *Martyr*, ſcripſit librum 1. contra hæreticos. *MS. in Bibliot. Fuldenſi*, & De unitate fidei. *Ex Einſigrenio*.

Bonifacius Simoneta, Mediolanenſis, Abbas S. Stephani de Cornu Ord. Ciſtercienſis, in ſuo inſigni opere, quod inſcripſit De Chriſtianæ fidei, & Romanorum Pontificum perſecutionibus, acriter perſtringit Mahometi vitam, & legum ejus deliramenta.

Brenzonus Silveſtranus edidit Speculum clariſſimum, in quo Summi Pontificis imago, expreſſaque Sedes utriuſque gladii ſpiritualis, & temporalis, &c. *Ferrariæ* 1607.

Breviarum fidei contra Arianos. *Extat in Operibus Sirmondi*, & *in Bibliot. PP. Lugdun. tom.* 7.

Buconius, *Epiſcopus Caſteltani*, *oppidi Mauritaniæ*, ſcripſit adverſus Eccleſiæ inimicos Judæos, Arianos, & alios hæreticos.

C

CÆſarius Arelatenſis Epiſcopus, ſcripſit De gratia, & libero arbitrio adverſus Fauſtum.

Cæſar Baronius, *Soranus*, *Presbyter Congregationis Oratorii*, & *S. R. E. Cardinalis*, *Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Princeps*, ſcripſit contra quatuor libros inſtitutionum Calvini. *Coloniæ* 1600.

Cæſar Delphinus, ſcripſit De proportione Papæ ad Concilium, *Extat in Bibliot. Rocaberti tom.* 7.

Cajus, Romanam Eccleſiam gubernante Zephirino, edidit diſputationem contra Proclum Montani Sectatorem.

Digitized by Google

Cajus Marius Victorinus, *Afer*, ſcripſit lib. tres contra Arium.

Cajus, *Rom. Eccleſiæ Presbyter*, ſcripſit contra Artemonis, & Thedotii hæreſim.

Calliſtus, *Placentinus*, *Canonicus Regul. Lateran.* ſcripſit De neceſſitate bonorum operum, & de libero arbitrio contrà Lutherum.

Camillus Campegius, Ticinenſi, *Ord. Præd.* ſcripſit Additiones ad Tractatum Ugolini Zanchini de hæreticis.

Camillus Cautius, edidit Scholia pro Religione, maximè circa adorationem Sanctiſſimæ Euchariſtiæ. *Venetiis* 1569.

Capreolus, *Carobaginenſis in Africa Epiſcopus*, ſcripſit Epiſtolam de una Chriſti veri Dei, & hominis perſona, contra hæreſim Neſtorii.

Carolus Bourguevillæus, *Gallus*, edidit Theomachiam adverſus Atheos. *Pariſiis* 1564.

Carolus Felix de Matta, *Cremonenſis*, *Epiſcopus S. Severi*, edidit Tractatus quinque De Canonizatione Sanctorum. Ideò autem doctiſſimum Scriptorem hic poſui, quia cum Canonizatio S. S. fit ex primariis actibus Papalis Juriſdictionis, adeo à perfidis Novatoribus impugnatæ, videant hujusmodi furfuris homines, quàm caute procedat Eccleſia Romana in ſimili materia de quà poſtmodum copioſiſſime egit, pluribus editis voluminibus, Bened. XIV. Lambertini P. O. M.

Carolus Joſeph Imbonatus, Mediolanenſis Mon. Ciſt. Cong. S. B. ſcripſit Bibliothecam Latino-Hebraicam, ſive de Scriptoribus Latinis, qui ex diverſis nationibus contra Judæos ſcripſere; cui additur loco coronidis Adventus Meſſiæ a Judæorum blaſphemiis, ac hæreticorum calumnniis vindicatus, &c. *Romæ* 1694. Cum autem in hac Bibliotheca copiosè agatur de authoribus, qui contra Judæos calamum acuerunt, ideò ſatius duxi nonnullos ſolum in Polemica hac Bibliotheca inſerere, cum illa præfati authoris abundè ſufficiat.

Carolus à Kreitz, *Miſnenſis*, S. I. edidit Germanicè De Cœna Calviniſtica imaginaria, & Catholico S. Euchariſtiæ Sacramento. *Bransbergæ* 1646. De fonte venenato doctrinæ Lutheranæ, & ſalubri fonte Catholicorum. *Vilnæ* 1648. Colloquium caritativum cum Dantiſcanis Prędicantibus. *Bransbergæ* 1662. Defenſionem Catholicam appoſitam catechiſmo Lutherano recenter impreſſo. *Ibidem* 1649. Catholicum *Cavete*, contra Evangelicum *Cavete* miniſtri Gedanen. 1646. De Indulgentiis & Jubilæo *Bransbergæ* 1650. Catholicum ſcutum fidei, contra ſcutum cujuſdam Livonis hæretici. *Ibidem* 1650.

Caſimirus Huienſis, *Belga*, *Carmelita Diſcalceatus*, edidit Gallicè Librum prænotatum Collatio elocutionum Scripturæ ſacræ, Conciliorum, SS. Patrum, & Doctorum Eccleſiæ cum verbis Queſnellii, ejuſque 101. propoſitionibus damnatis per Bullam *Unigenitus*. *Leodii* 1720.

Cerealis Epiſcopus Afer, ſcripſit Diſputationem de fide contra Maximinum Arianum. *Extat in Bibliot. PP. Lugdun. tom.* 8.

Cherubinus à S. Joſeph, *Gallus*, *Turonenſis*, *ex Ord. Carmelitarum Diſcalceatorum*, ſcripſit volumina 4. Bibliothecæ ſacræ Criticæ, in quibus agit de pertinentibus tam ad Judaiſmum, quàm ad alios quoſcumq. errores contra fidem. 1. & 2. volumen *Lovanii* 1704. 3. *Bruxellis* 1705. & 4. *Ibidem* 1706.

S. Chilianus, *ex Monacho S. Benedicti Franconiæ Apoſtolus*, *& Martyr*, ſcripſit Librum contra peregrinos cultus.

Chriſolanus, *ſive Chriſolaus Mediolanenſis Archiepiſcopus*, ſcripſit contra Græcos de Spiritu ſancto & de ſancta Trinitate ad Lucium III. Pont. Max.

Chriſtianus Agricola Gerckeronta, edidit Aſſertiones Theologicas de Matrimonio Eccleſiæ Catholicæ Sacramento. *Moguntiæ* 1582.

Chriſtianus Halverius, *Germanus*, S. I. ſcripſit De unius Eccleſiæ ſanctæ, Catholicæ, & Apoſtolicæ origine, & nunquam interrupto progreſſu.

Chriſtianus Kortholt, ſcripſit De tribus impoſtoribus (nempe Eduvardo Herbert, Thoma Hobbes, & Benedicto Spinoſa (*Kilonii* 1668. De Calumniis Paganorum

Digitized by Google

norum in veteres Chriſtianos. *Ibidem, anno eodem.*

Chriſtianus Lupus, Iprenſis, ex Ord. S. Auguſtini, edidit opus inſcriptum. Divinum, ac immobile S. Petri Apoſtolorum Principis circa omnium ſub cœlo fidelium ad Romanam ejus Cathedram Appellationes, adversùs profanas hodie vocum novitates aſſertum Privilegium. *Moguntiæ* 1681.

Chriſtianus Lycius, edidit librum inſcriptum Faſciculus Olidus 50. Floſculorum Hunii, & Prædicantium hæreticorum. *Monachi* 1602.

Chriſtodulus, Monachus, ſcripſit Sermones novem adverſus Judæos: *MS. in Bibliot, Vaticana.*

Chriſtophorus Angelus, edidit Enchiridion de ſtatu hodiernorum Græcorum, cum Latina verſione, & notis Gregorii Fehlavii. *Lipſiæ* 1668.

Chriſtophorus Bandellus, de Caſtro novo, Ord. Min. ſub Alexandro IV. ſcripſit Librum contra hæreſes.

Chriſtophorus à Capitefontium, Britannus, Minoritarum Generalis, poſteà Archiepiſcopus Cæſarienſis edidit opus inſcriptum Librum defenſionis fidei majorum, ubi de vera & reali Corporis Chriſti præſentia in Euchariſtia, contra Sacramentarios. *Coloniæ* 1588. Aſſertionem Catholicam de libero arbitrio, & meritis bonorum operum, *Romæ* 1576. Catholicam defenſionem perpetuæ virginitatis B. Mariæ, & S. Joſeph. *Lugduni* 1578. Novarum illuſtrationum Chriſtianæ fidei adverſus impios Libertinos, Atheos, Epicureos, omnis generis Infidelis, Epitomen.

Chriſtophorus Haunoldus, Althenathenſis, S. I. edidit Defenſionem pro infabilitate Eccleſiæ Romanæ. *Bambergæ* 1654.

Chriſtophorus le Juge, Pariſinus, S. I. edidit Brevem & facilem methodum defendendi Eccleſiam contra omnes adverſarios. *Rothomagi* 1667.

Chriſtophorus Marcellus, Venetus, Archiepiſcopus Corcyrenſis, edidit Orationes de authoritate Summi Pontificis, adverſus impia dogmata Martini Lutheri. *Florentiæ* 1521 de hæreſis pravitate, & Lutheri perfidia. *Extat tom.* 6. *Bibliot. Rocoberti.*

Chriſtophorus Mayer, Auguſtanus in Svevia, S. I. edidit contra præſentes hæreticos octo fidei controverſias, ideſt, De neceſſitate bonorum operum. De communione ſub una ſpecie. De Chriſti præſentia in Euchariſtia. De Purgatorio. De invocatione Sanctorum. De cultu ſacrarum Imaginum, Sanctorum, & Reliquiarium. *Coloniæ.* 1626.

Chriſtophorus Ott, e Friburgo Briſgojæ, S. I. Germanicè edidit Demonſtrationem Catholicæ veritatis ex ſolo capite. XIX. Matthæi. *Auguſtæ* 1660. Cauſas converſionis ad fidem Catholicam Neophytorum Auguſtanorum. *Auguſtæ.* Manuale controverſiarum præcipuarum hujus temporis. *Ibidem* 1664.

Chriſtophorus Peichich, edidit Speculum veritatis inter Orientalem, & Ocidentalem Eccleſiam refulgens. *Venetiis* 1725.

Chriſtophorus Pelamer, Biberacenſis in Svevia, S. I. edidit Germanicè Dialogos XXI. de Controverſiis, quibus explicantur cauſæ quatuor, cur oporteat hæreticos redire ad Catholicam fidem. *Ambergiæ* 1653. Memoriale Catholicum ſeu Alphabetum XXV. veritatum Catholicarum. *Ibidem* 1649.

Chriſtophorus Raſpergerus, Germanus, edidit adverſus Calvinianos ducentas interpretationes illorum verborum *Hoc eſt Corpus meum*, quibus continentur vocum novitates, depravationes & errores hæreticorum, qui Evangelii nomine gloriantur. *Ingolſtadii* 1577.

Chriſtophorus de Sacro Boſco, Dubilenſis, S. I. ſcripſit De inveſtiganda vera ac viſibili Chriſti Eccleſia. Defenſionem Concilii Tridentini. *Antuerpiæ* 1604.

Chriſtophorus Varſevicius, Maſovita Polonus, & Canonicus Cracovienſis, edidit De Chriſti fide. & Petri ſede Orationes tres. Ad Henricum Regem pro avita Religione tenenda Orationem.

Chriſtophorus Varus Toloſanus, edidit Antilogum de ſanctiſſimo Altaris Sacramento contra hæreticos. *Toloſæ* 1563.

Chryſantus Solarius, ſcripſit De reſurrectione mortuorum.

Chryſoſtomus Caſalenſis Dominicanus ſcripſit De immortalitate animæ pro Auguſtino Nipho Sueſſano, contra Petrum Pomponatium *Venetiis* 1525.

Cibus Quadrageſimalis, ex reſponſionibus Hermanni Evvichi, & Vvilhelmi Hulſii ad Landgravium Haſſiæ. *Coloniæ* 1652.

Claudianus Mammertus, *Presbyter Viennenſis*, ſcripſit opus inſigne De ſtatu Animæ adverſus Fauſtum Regienſem Epiſcopum.

Claudius Conſard, edidit Impugnationem errorum Vvaldenſium, *Pariſiis* 1548.

Claudius Eſpencæus, *Theologus Pariſienſis*, edidit Gallicè Tractatum per modum conferentiæ cum miniſtris hæreticis de verbo Dei in miniſterio, & uſu Sacramentorum Eccleſiæ. *Pariſiis* 1567. Apologiam adverſus miniſtros hæreticos. *Ibidem* 1568. De Euchariſtia, & ejus adoratione. De Miſsâ publicâ & privata. *Ibidem* 1573.

Claudius M.dulla Mediolanenſis, *Regul Obſervant. S. Franciſci*, edidit Orationem de duabus in Chriſto naturis. *Brixiæ* 1597.

Claudius de Sainctes, *Gallus*, *ex Canonico & Abbate Regulari Ebroicenſis Epiſcopus* edidit Confeſſionem fidei adverſus Calvinianos. Declarationes Atheiſmorum doctrinæ Calvinianæ & Bezanę Gallicè: multaque etiam tum lingua Gallicâ, tum Latina, inter quæ celeberrimæ ſunt Repetitiones de Euchariſtia, ſive libri decem, de controverſis rebus Euchariſtiæ. *Pariſiis* 1575. Reſponſionem etiam ad Apologiam Theodori Bezæ contra examen doctrinæ Calvinianæ, *Ibidem* 1567.

Claudius Seiiſellus Archiepiſcopus Taurinenſis, Gallicè & Latinè ſcripſit contra Vvaldenſes. *Argentinæ* 1548.

Claudius Suffrenus Gallus, *Aquiſextienſis*, S.I. edidit Gallicè Librum contra miniſtrum Petit, cui Vulpeculæ nomen fecit.

Claudius Tiphanus Pariſinus, S. I. Gallice ſcripſit Monitiones ad hæreticos Metenſes de Paulo Ferrio miniſtro *Auſſiponti* 1618. Declarationem, & defenſionem ſcholaſticæ doctrinæ SS. PP. & Doctoris Angelici de Hypoſtaſi, & Perſona. *Ibidem* 1634.

Claudius Vadianus, *Gallus*, edidit Defenſionem ordinis, & honoris ſacerdotalis contra oſores Sacerdotum, & ſacroſanti Miſſæ ſacrificii. *Pariſiis* 1579.

Claudius Vulldery Rothomagenſis, S. I. edidit Reſponſionem ad miniſtrum Fricotet, adverſus libellum ab eo editum contra honorem Cruci debitum. *Pariſiis* 1657.

Clemens V. Pont. Max. *antea Guido Groſſus*, *Gallus*, *inter alia* ſcripſit adverſus Guilielmum de ſancto Amore, hoſtem infenſiſſimum Mendicantium Religioſorum, Epiſtolam unam 15. Novembris 1262. datam Viterbii. Sub hoc Pontifice celebratum fuit decimumquintum Concilium Oecumenicum Viennenſe in Gallia, in quo damnati fuerunt Templarii, & Beguini hæretici.

Clemens Araneus, *Ord. Prædic.* ſcripſit ſuper Epiſtolam B. Pauli ad Romanos, adverſus errores Luthernorum.

Clemens Galanus, *Surrentinus*, *Clericus Regularis*, edidit Conciliationem Eccleſiæ Romanæ cum Armena, diviſam in duas partes, quarum ſecunda eſt controverſialis. *Romæ* 1690.

Clemens Mercator, ſcripſit De adventu, & perſona Anti-Chriſti ſecundum Scripturam ſacram adverſus hæreticos. *Pariſiis* 1577.

Clemens, *Presbyter Alexandrinus*, *ſed natus Athenis*, *& Origenis Magiſter*, ſcripſit Librum unum adverſus Gentes.

Coeffeteau, ſcripſit De Monarchia Eccleſiæ adverſus M. Antonium de Dominis. *Pariſiis* 1623.

Cæleſtinus Sfondratus, *Mediolanenſis*, *S. R. E. Cardinalis*, *ex Ord. S. Benedicti*, inter alia plurima, edidit opus inſcriptum Gallia vindicata, ubi ſolidè refutantur 4. propoſitiones Ludovici Maimburgi.

Colonienſis Academia. Sub hoc nomine typis edita eſt Cenſura in quatuor priores libros de Republica Eccleſiaſtica

ſtica M. Antonii de Dominis. *Coloniæ* 1618.

Colonienſis Cleri, & Deputatorum Univerſitatis Judicium de doctrina, & oratiòne Martini Buceri ad Bonam. *Coloniæ* 1543.

Colucius, Poeta Florentinus, ſcripſit ad Hieronimum Uranum Camaldulenſium Generalem Libros duos de vera religione. In libro tamen de Fortuna & Fato, aliqua ſcripſit parum conſona veritati, & puritati fidei, quæ impugnavit Joannes Dominici, ex Ord. Præd.

Columbanus Vranckx, Sac. Theologiæ Licentiatus, & Abbas S. Petri apud Gandavum, edidit Librum inſcriptum Malleus Calviniſtarum, depromptus ex Operibus Sancti Joannis Chryſoſtomi. *Antuerpiæ* 1590.

Commodianus, ex Gentili factus Chriſtianus, quique floruit circa annum 320. ſcripſit Librum adversùs Paganos.

Concordia Armenorum, cum Eccleſia Romana. *Romæ* 1623.

Conferentiæ Theologicæ, habitæ Lovanii. *Coloniæ* 1678.

Conradus Andreæ, Germanicè ſcripſit contra Lutherum. *Monaſterii* 1606.

Conradus Brunus, Germanus, ſcripſit De Imaginibus adversùs Iconoclaſtas. *Moguntiæ* 1548. De hæreticis lib. VI. *Ibidem* 1549. Oppugnationem Præfationis falſæ hiſtoriæ Centuriarum Magdeburgenſium.

Conradus Clingius, Germanus, ſcripſit De Pontifice Romano libros tres. De locis communibus adversùs hæreticos.

Conradus, Germanus, ex Abbate Ciſtercienſi S. R. E. Presbyter Cardinalis tit. S. Ruffinæ, & Honorii III. Legatus contra Albigenſes, ſcripſit Librum de erroribus Albigenſium ad Abbates in Capitulo generali congregatos apud Ciſtercium.

Conradus Henſel, Haſſus, Eccleſiæ Francfordienſis Rector, ſcripſit contra hæreticos, & maleficos lib. 1. & contra Huſſitas Bohemos lib. 1.

Conradus Koellinus, Vlmenſis, Ord. Præd. ſcripſit adversùs blaſphemias Lutheri, quæ vel Gentilibus eſſent abominabilia paradoxa. *Tubingæ* 1538. Everſionem Lutherani epithalamii.

Conradus de Monte Puellarum, Germanus, Auguſtinianus, ſcripſit De erroribus Beghardorum. *MS. in Bibliot. Lodlejana*.

Conradus Schendim, Germanus, ſcripſit De fide, & vita Chriſtiana, & contra Lutheri Apoſtatæ nuptias.

Conradus Summerhaut, Svevus, edidit Tractatum bipartitum contra Hebræos. *Tubingæ* 1494.

Conradus Tregarius, ex Helvetia, Auguſtinianus, poſt confutatos Zuinglianos apud Bernates in diſputatione habita anno 1527. publici juris fecit Paradoxa centum de Eccleſiæ, ac Conciliorum authoritate.

Conradus Vetter, Svevus, S. I. edidit vigintiquatuor novos, terribiles, impios errores recens Reformatorum Chriſtianorum de Morte, & Paſſione Chriſti. *Ingolſtadii* 1591. Confractionem ſpeculi Jeſuitici à Prædicantibus editi. *Ibid.* 1601. Refutationem contra Hailbrunerum &c. *Ingolſtadii* 1603. Palinodiam, & publicam proteſtationem, quòd in quindecim libellis, qui *Innocens Lutherus* inſcribuntur, author Luthero injuriam fecerit. De falſis Lutheri moribus, & dogmatibus. Multa etiam vir doctiſſimus Germanicè traduxit in materia Polemica, quæ abundè ſuppeditat Bibliotheca Scriptorum Societatis Jeſu.

Conradus à Vvimpina, ſcripſit contra Fabrum Stapulenſem.

Conſalvus Ponce, edidit Scholaſticam aſſertionem pro diſciplina Eccleſiaſtica contra Henricum Borbonium. *Romæ* 1592.

Conſideтationes in Tractatum de ſtabilimento Eccleſiæ Romanæ Maimburgi. Gallicè. *Coloniæ* 1686.

Conſtantinus Applanus, Mediolanenſis, Abbas Canonicorum Regularium Lateranenſium, ſcripſit De humani arbitrii libertate.

Conſtantinus Ebulus, edidit Orationem de virtute Clavium, & Bullà Leonis X. Romani Pontificis de condemnatione Lutheri Hæreſiarchæ.

Digitized by Google

Conſtantinus Harmenopulus, ſcripſit De opinionibus hæreticorum, qui ſingulis temporibus extiterunt.

Conſtantinus Hierotius, *Brixienſis Ord. S. Salvatoris*, ſcripſit De Myſtica Theologia adversùs Platonicos.

Conſtantinus Laſcaris, ſcripſit contra Græcorum errores.

Conſtantinus Meliteniota, *Magnæ Eccleſiæ Carthophylax*, ſcripſit De Eccleſiaſtica unione Græcorum & Latinorum, & de Proceſſione Spiritus ſancti. *Extat tom. 1. Græciæ Orthodoxæ Leonis Allatii.*

Conſtitutio Unigenitus, Santiſſimi D. N. D. Clementis Papæ XI. Theologicè propugnata ab Anonymo authore tomis 4. *Romæ* 1717.

Conſtitutiones, & decreta Apoſtolica adversùs abuſus in materia fidei, & morum. *Coloniæ* 1679.

Coquæus Caſſander, ſcripſit De articulis controverſis inter Catholicos, & Proteſtantes. *Lugduni* 1611.

Cornelius Crocus, *Amſtelodamenſis*, S. I. ſcripſit De verà Eccleſia, ſeu de notis, & ſignis Eccleſiæ. *Coloniæ*. Epiſtolam de fide & operibus ad Joannem Sartorium Orthodoxæ fidei deſertorem. *Antuerpiæ* 1531. Diſputationem contra Anabaptiſtas. *Ibidem* 1535. Controverſa fidei. *Ibidem* 1612. Declarationem authoritatis Eccleſiæ ad confirmandam fidem Catholicorum dogmatum, & ſtabiliendos animos adversùs falſæ doctrinæ ventos. *Ibidem* 1536.

Cornelius Eſelsbergerus, *Germanus*, edidit Collationem de cœlibatu miniſtrorum Catholicæ Eccleſiæ habitam Offenburgi anno 1565. *Coloniæ* 1570.

Cornelius Hazart, *Belga*, S. I. libros pluſquàm triginta ſeptem ſcripſit in fidei Catholicæ defenſionem, circa principaliora fidei myſteria, Cæremonias ritus & Primatum Eccleſiæ Romanæ contra Lutherum, Calvinum, alioſque hujus temporis Novatores, & ſectarios, quorum omnium indicem copioſum reperiet lector apud Sotuellum in Bibliotheca Scriptorum Societatis Jeſu.

Cornelius Lonſæus Callidius, ſcripſit Librum De ſpiritu vertiginis utriuſque Germaniæ in Religionis diſſidio. *Moguntiæ* 1579. Duellum fidei & rationis; & an in Sacramento Euchariſtiæ ſit verè corpus Domini. *Ibidem* 1571.

Cornelius Muſſus, *Placentinus*, *Minorita Conventualis*, & *Epiſcopus Bituntinus*, plura ſcripſit ad fidem Catholicam illuſtrandam, ut videre eſt in ejus operibus impreſſis *Salmanticæ* 1602.

Cornelius Schultingius Steinvvichius, *Canonicus Colonienſis*, edidit Opus variarum lectionum adversùs primum librum Inſtitutionum Calvini, & etiam contra Centurias Magdeburgenſes. *Coloniæ*.

Cornelius Sneky. *Friſius*, *Ord. Præd.* ſcripſit contra Sebaſtianum Polonum, Lutherani dogmatis propugnatorem.

Corteſius Brana, *Græcus*, ſcripſit de Conſenſu Miſſæ Græcæ, & Latinæ.

Coſimus Philiarcus, *Piſtorienſis*, ſcripſit De fide contra Gentiles, & præſertim de immortalitate Animæ. De Chriſtiana Religione contra Judæos. De veritate fidei contra hæreticos. De dogmatibus fidei. *Venetiis* 1597.

Crotoldus, *urbis Vangionum Epiſcopus*, ſcripſit adversùs omnes hæreſes.

Cunerus Petrus à Broversbaven, *Epiſcopus Leovardienſis*, edidit De Sacrificio Miſſæ. De conſenſu meritorum Chriſti, & Sanctorum. De cœlibatu. De vera Chriſti Eccleſiæ deſignatione. De controverſiis Chriſtianæ Theologiæ. *Lovanii* 1568.

Cuthbertus Tonſtallus, *Epiſcopus Dunelmenſis in Anglia*, ſcripſit De veritate Corporis, & Sanguinis Domini in Euchariſtia. De articulis fidei. Adnotavit etiam ſupra bis mille corruptelas in unà ſolius novi Teſtamenti verſione facta in Anglicam linguam ab hæreticis.

Cyprianus Benetus, ſcripſit De prima Orbis Sede. *Extat in Bibliot. Rocaberti tom. 7.*

Cyprianus Polonus, *Dominicanus*, ſtylum acuit contra Lutherum, & doctis ſcriptis ejus inſanias reprobavit.

S. Cyrillus Alexandrinus Epiſcopus, Catholicæ fidei propugnator invictus, quam & doctiſſimis operibus defendit, præſertim contra errores Neſtorianorum.

S. Cy-

Digitized by Google

S. Cyrillus, Jeroſolymorum Epiſcopus, multa præclara ſcripſit, & præcipuè Catecheſes, quibus fortiſſimè Novatorum hujus temporis, & maximè Calviniſtarum deliria confutari poſſunt, præſertim circa præſentiam Corporis,& Sanguinis Chriſti Domini in Sacramento Euchariſtiæ.

Cyrus Alexandrinus, ſcripſit adversùs Neſtorium, & ex Tritemio adversùs alios hæreticos.

D

S*anctus Damaſus I.* Papa, Luſitanus, inter alia præclara opera ſcripſit De fide contra hæreticos lib. 1.

Damianus Roſcius, *Bononienſis*, *Ord. Præd.* edidit librum inſcriptum De hæreſibus cognoſcendis, & convincendis, ac De hæreticorum dogmatibus; cui addita eſt Conciliorum ſumma, à quibus hæreſes ipſæ damnantur. *Patavii* 1585.

Daniel de Crema, *ex Ord. Præd.* & *Sacri Palatii Apoſtolici Magiſter*, ſcripſit volumen adversus errores Lutheri. *MS. Cremonæ in Bibliot. PP. Prædicatorum*.

Daniel à S. Severo, *Capuccinus*, ſcripſit De deſcenſu Chriſti ad inferos. *Lugduni*. Actus diſputationis Bearnenſis contra Miniſtrum Carolum. *Toloſæ* 1620.

David Auguſtinus Brueys, Gallicè ſcripſit Reſponſionem ad lamentationes Proteſtantium circa media, quibus Eccleſia utitur in eorum converſione. *Pariſiis*.

David Bettonus, *Scotus*, *S. R. E. Cardinalis*, *ab hæreticis Calviniſtis anno* 1546. *in odium fidei occiſus* ſcripſit librum de Primatu S. Petri.

David Boys, *Anglus*, *Monachus S. Benedicti*, ſcripſit De duplici hominum immortalitate adversùs Agarenorum inſanias.

David Genevienſis, *Britannus*, ſcripſit librum contra Pelagianos.

Demetrius Cydonius, *Theſſalonicenſis*, ſcripſit contra Eunomium De Divinitate Filii, & De Proceſſione Spiritus ſancti contra Cabaſilam, & etiam contra Palamam.

Demetrius Cyzicenus, ſcripſit De Jacobitarum hæreſi. *Extat in Bibliot. PP. Lugdun. tom.* 12.

Demetrius Riccardi, *Ord. Præd* ſcripſit contra Palamam.

Demochares Monchiacenus Reſſonæus Antonius, ſcripſit Propugnationem Chriſtianæ Religionis adversùs Joannem Calvinum. *Pariſiis* 1562.

Deodatus Solera, Italicè ſcripſit Epiſtolam dogmaticam contra Cyrillum Lucarum. *Neapoli* 1634.

Deoduinus, ſive *Theoduinus*, *Leodienſis Epiſcopus*, ſcripſit Libellum ad Henricum Galliæ Regem de Corpore & Sanguine Chriſti, advesùs Berengarium, & ejus ſectatores.

Diadochus Epiſcopus Photices, ſcripſit contra Monothelitas.

Didacus de Areda, *Luſitanus*. S. I. edidit vernaculè ſermones aliquot contra Judaicam perfidiam, & hæreticam pravitatem. *Goæ* 1644.

Didacus de Aſtudillo, *Hiſpanus*, *Ord. Prædic.* ſcripſit De origine, & unitatè Eccleſiæ.

Didacus del Caſtillo, *Salmantinus*, edidit Diſputationem in cap. 6. Joannis, de vera & reali manducatione Euchariſtiæ adversùs Cornelium Janſenium. *Romæ* 1593.

Didacus de Cea, edidit Archiologiam ſacram SS. Petri & Pauli. *Extat in Bibliot. Rocaberti tom.* 8.

Didacus de Eſcolano, *Archiepiſcopus Granatenſis in Hiſpania* ſcripſit De Magiſtra fidei, & hæreſeos deſtructrice Virgine Maria tractatum apologeticum adversùs Antidico-Marianitas hæreticos fidei, laudibus ipſius detrahentes. *Cæſaraauguſtæ* 1664.

Didacus Lopez, *de Zunniga*, *Hiſpanus*, ſcripſit Adnotationes contra Deſiderium Eraſmum. Secundas curas adversùs eundem.

Dida-

Digitized by Google

Didacus de Muros, *Gallæcus*, *Ovetenſis Epiſcopus*, ſcripſit adverſùs Lutherum.

Didacus Noguera, *Hiſpanus*, *Aliphanus Epiſcopus*, ſcripſit De Eccleſia Chriſti ab hæreticorum conciliabulis dignoſcendà. *Dilingæ* 1560.

Didacus de Payva d' Andrada, *Conimbricenſis*, edidit Libros X. Orthodoxarum explicationum, in quibus omnia fere de Religione capita, quæ hiſce temporibus ab hæreticis in controverſiam vocantur apertè & dilucidè exponuntur, præſertim contra Martini Kemnitii petulantem audaciam. *Venetiis* 1592. Defenſionem Tridentinæ fidei Catholicæ adverſùs hæreticorum calumnias, & maximè ejuſdem Kemnitii. *Olyſiponæ* 1578.

Didacus de Simancas, *Hiſpanus*, edidit Inſtitutiones Catholicas: quibus tractatur quidquid ad præcavendas hæreſes, & extirpandas neceſſarium eſt. *Valliſoleti* 1552.

Didacus Stella, *Franciſcanus*, ſcripſit in omnes ſui temporis hæreticos.

Didacus de Zunniga; *Salmaticenſis*, Ord. Eremitarum, ſcripſit in omnes ſui temporis hæreticos. *Salmanticæ* 1577.

Didymus, *Alexandrinus*, ſcripſit contra Arianos, Manichæos, & de dogmatibus, licèt poſtea in Origenis errores præcipitaverit.

Dimaldutius, *Forolivienſis*, *Auguſtinianus*, ſcripſit De reſurrectione mortuorum.

Dimas Serpi, *è Sardinia*, *Ord. Min.* ſcripſit De igne Purgatorio contra Lutherum, & alios ſectarios. *Barcinonæ* 1613.

S. Dionyſius I. Papa, ſcripſit Commentarium adverſùs hæreſes Arianas & Sabellianas, & adverſùs Paulum Samoſatenum.

S. *Dionyſius* Alexandrinus Epiſcopus, S. Cypriano contemporaneus, ſcripſit Epiſtolam contra Paulum Samoſatenum Antioch. Epiſcopum, Divinitatem Filii impugnantem.

Dionyſius à Rickel, *Belga*, *Cartuſianus*, ſcripſit contra Alcoranum, & ſectam Mahometicam. *Coloniæ* 1533. Summam fidei Orthodoxæ. Contra artes magicas, & errores Vualdenſium.

Dionyſius, *Corinthiorum Epiſcopus*, inter plures Epiſtolas, unam ſcripſit ad Nicomedienſes, adverſùs Marcionis hæreſim.

Dionyſius Petavius, *Aurelianenſis*, S. I. ſcripſit De Photino hæretico, & de duplici Synodo Sirmienſis contra eundem Diſſertationem. *Pariſiis* 1636. De Theologicis dogmatibus tomos 5. *Antuerpiæ* 1700.

Dionyſius de Sainte Marte, *Gallus* Gallice ſcripſit Tractatum de Confeſſione contra errores Calviniſtarum, & cum refutatione libri M. Dallæi contra auricularem Confeſſionem. *Pariſiis* 1685.

Dionyſius Vaſquez, *Toletanus*, *Ord. S. Auguſtini*, edidit Orationem de unitate, & ſimplicitate perſonæ Chriſti in duabus naturis ad Leon. X. & Cardinales. *Romæ* 1518.

S. Dominicus de Guſman, Hiſpanus, Ord. Præd. Patriarcha, Malleus hæreticorum, ſcripſit libros duos contra Albigenſium errores.

Dominicus Anſoſſius, ſcripſit De ſacris Reliquiis. *Brixiæ* 1610.

Dominicus Bannes, ſcripſit Dubitationes de Romano Pontifice ex Commentariis in ſecundam 2. S. Thomæ Aquinatis. *Extat in Bibliot. Rocaberti tom.* 8.

Dominicus Bolanus, *Venetus*, edidit opuſculum doctiſſimum contra detractores puritatis B. Virginis Mariæ.

Dominicus Campanella, *è Putiniano*, *Carmelita*, *& Epiſcopus S. Agathæ Gothorum*, ſcripſit contra hæreſim Janſenii.

Dominicus de Dominicis, ſcripſit contra errores quorundam, qui aſſerebant S. Joannem Evangeliſtam fuiſſe filium naturalem B. Mariæ Virginis, idque per tranſubſtantiationem corporis S. Joannis in Corpus Chriſti, ex illis verbis Joannis 19. 16. *Ecce Filius tuus*. Hujus erroris authorem ſunt qui faciunt *Bonetum* Belgam, aliqui verò *Franciſcum Maironum*, ſimiliter Belgam. Contra hos ſcripſit etiam *Joannes de Ecoute*, *& Joannes Tinctor*.

Dominicus Galeſius, publici juris fecit opus inſcriptum Eccleſiaſtica in Matrimo-

trimonium poteſtas, contra Joannem Launojum. *Romæ* 1676.

Dominicus Graminea, ſcripſit De Sanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento, contra hujus temporis hæreticos. *Coloniæ* 1584.

Dominicus Gravina, Ordin. Præd. edidit Catholicarum præſcriptionum adverſùs hæreticos tom. 4. *Neapoli* 1619. Pro ſacro depoſito fidei Catholicæ, & Apoſtolicæ, &c. Apologeticum adverſus Novatorum calumnias, & præſertim M. Antonii de Dominis. *Ibidem* 1629. Pro ſacroſancto Ordinis Sacramento vindicias Orthodoxas. *Ibidem* 1634 Opuſculum de indiviſa & unanimi ſacroſancti Evangelii prædicatione. *Ibid.* 1637.

Dominicus Mellinus, ſcripſit In veteres quoſdam ſcriptores, malevolos Chriſtiani nominis obtrectatores. *Florentiæ* 1577.

Dominicus à ſanctiſſima Trinitate, quondam præpoſitus Generalis Congregationis Italiæ Carmelitarum Diſcalceatorum Gallus Nivernenſis, edidit opus inſcriptum Tractatus Polemicus de anno Jubilæi 13. controverſiis diſtinctus. *Romæ* 1650.

Dominicus Segnerus, edidit opus prænotatum Opus Dei admirabile Primatus Romani Pontificis. *Romæ* 1656.

Dominicus Sergent, ſive *Sergentius, Gallus, Ord. Præd. Gallicè* edidit Librum adverſus hæreticos De non reiterando Baptiſmate, ac de illius cæremoniis, percipue contra Viretum hæreticùm. *Avenione*. 1566.

Dominicus de Sponde, Gallice publicavit Declarationem motivorum ad ſe uniendum Eccleſiæ Catholicæ Romanæ *Burdigaliæ* 1594.

Donatus è S. Agatha Franciſcanus, ſcripſit Tractatum adverſus hæreſes.

Dorothæus Louſſus Belga, S. I. ſcripſit Defenſionem Conſtitutionis Innocentii X. Pont. Max. de quinque propoſitionibus Janſenii. *Leodii* 1654.

Dubrava, ſcripſit adverſus Lutherum de Catholicis Miniſtris.

Dungalus Monachus, & Diaconus S. Dionyſii Pariſienſis, qui floruit temporibus Caroli Magni, Ludovici Pii, & Lotharii Imp. eiſdem dicavit librum Pro cultu Sacrarum Imaginum adverſus inſanas, blaſphemaſque nænias Claudii Taurinenſis Epiſcopi.

Durandus, Monachus Fiſcammenſis in Normannia, & Troarnenſis Abbas, Ord. S. Benedicti, ſcripſit De Corpore & Sanguine Domini contra Berengarium. *Extat in Bibliot. PP. Lugdunen. tom.* 10.

Durandus de Oſca Hiſpanus, ex hæretico Vualdenſi, Catholicam fidem amplexatus, contra eoſdem ſcripſit

E.

E*Arnulphus, Gallus Monachus S. Benedicti*, ſcripſit Quæſtiones de Corpore & Sanguine Domini.

Eberardus, ſive *Ebrardus Bettunienſis*, ſcripſit adverſus Vualdenſes. *Extat tom.* 24. *Bibliot. PP. Lugdunen.*

Eberhardus Billius Carmelita, publici juris fecit: Judicii Univerſitatis Collegii, ac Cleri Colonienſis adverſus calumnias Philippi Melancthonis, Buceri, Oldendorpii, & aliorum aſſeclarum defenſionem. *Pariſiis* 1562.

Ecbeberius, Germanus, Monachus Schonaugienſis Ordin. S. Benedicti, edidit Librum 1. adverſus hæreſes.

Ecbebertus, ſive *Eckbertus*, Monachus. & Abbas S. Florini Ordinis S. Benedicti, ſcripſit Sermones 13. contra Catharos, ſeu Vualdenſes.

Edmundus Augerius, *Trecenſis* S. I. ſcripſit De Euchariſtia, & ſacrificio Miſſæ, ubi de vera, reali ac corporali preſentia Chriſti in SS. Altaris Sacramento, *Pariſiis* 1578.

Edmundus Campianus Londinenſis, S. I. edidit Rationes decem oblati certaminis in cauſa fidei redditæ Academicis Angliæ, & alia plurima in fidei Catholicæ defenſionem, ut patet in ejus operibus impreſſis *Ingolſtadii* 1602.

Eduar-

Eduardus Coffinus, *Anglus* S. I. lingua patria ſcripſit Præfationem confutatoriam contra Guilielmum Barloum Pſeudo Epiſcopum Lincolnienſem: *Audomari* 1619. De Cœlibatu Sacerdotum contra Joſephum Hallum Pſeudo Decanum Vvigornienſem. *Ibidem* 1619.

Eduardus Riſthonus, *Anglus* edidit Demoſtrationem veræ Eccleſiæ Dei ex hiſtoriæ argumentis;

Eduardus Vvorslæus Lancaſtrenſis, S. I. edidit lingua paterna opus inſcriptum: Aperta veritas, quæ fraudes, & impoſturas detegit Jeremiæ Tayler Pſeudo Epiſcopi Dunenſis in Hibernia. *Londini* 1655. Proteſtantiſmum vacillantem ſine principiis, contra duos Sectarios *Antuerpiæ* 1687. Rationem & Religionem, ſive Religionem firmatam ratione, in quo infallibilitas Romanæ Eccleſiæ probatur contra Sectarios. *Ibidem* 1672.

Elias Aſtorinus, ſcripſit Prodromum Apologeticum de poteſtate S. Sedis Apoſtolicæ. *Extat in Bibliot. Rocaberti tom.* 11. De verâ Eccleſiæ Jesû Chriſti contra Lutheranos, & Calvinianos. *Neapoli* 1700.

Elias Graff., *Monachenſis*, S. I. ſcripſit contra Gregorium Zeæmannum Prædicantem Campidunenſem aliquot libros Germanico idiomate, cum his titulis Georgius Zeæmannus fera mirabilis. *Dilingæ* 1626. Inurbana valedictio Georgii Zeæmanni. *Ingolſtadii* 1627. Echo campanæ Zeæmannicæ, hoc eſt brevis demonſtratio paradoxorum, falſitatum & calumniarum, quæ in Georgii Zeæmanni libro. *Campana precatoria* dicto, continentur. *Dilingæ* 16 8.

Elias Periot., *Gallus*, *Ord. S. Franciſci*, *& Doctor Pariſienſis*, ſcripſit contrà Langarium hæreticum, miniſtrum Cognacenſem.

Elias à S. Thereſia, *Carmelita diſcalceatus*, *Belga*, edidit libros tres inſcriptos: Legatio Eccleſiæ Triumphantis ad Militantem, pro liberatione animarum à Purgatorio. *Antuerpiæ* 1637. & 1638:

Eligius Guignonius, *& Gallus* Gallicè ſcripſit De perfectione, unione & victoria Eccleſiæ Romanæ. *Avenione* 1562.

Emmanuel Caleca, *Veccus*, *Patriarcha* C. Politanus, ſcripſit contra errores Græcorum. *Vide Manuel Calecas*.

Emmanuel Monteyrus, *Luſitanus*, S. I. edidit opus cum hoc titulo. Zelus fidei, & concordia pietatis contra cæcitatem Paganorum. *Ulyſſponæ*. 1657.

Emmanuel à Schelſtrate, edidit De diſciplinâ Arcani, contra diſputationem Ernefti Tenizelii. *Romæ* 1685.

Emmanuel de Vega, *Conimbricenſis*, S. I. ſcripſit Aſſertiones Theoligicas de Auguſtiſſimo Euchariſtiæ Sacramento contra Sectarios. *Vilnæ* 1585. De Diviniſſimo, & tremendo Miſſæ Sacrificio. *Ibidem* 1586. De cultu ſanctarum Imaginum, & invocatione Sanctorum contrà Librum *Volani*. De vita & miraculis Lutheri, Calvini & Bezæ. *Vilnæ*. Theſes de diſtributione ſacræ Euchariſtiæ ſub una ſpecie contra Huſſitas. Pragæ. Facti Samoſatiniani Dei oppugnationem, ac æternæ Chriſti generationis, veræque Deitatis Defenſionem contra Blandratam, & Franciſcum Davidem. *Viennæ Auſtriæ* 1590.

Emmeranus Vvelſer Germanus, S. I. Germanice varios ſcripſit tractatus *Monachii* impreſſos adfirmandos Catholicos revocandoſque hæreticos peruttles, de quibus conſule Bibliot. Scriptorum Soc.

Engelbertus, *Germanus*, *Abbas Monaſterii Admontenſis*, *Ord. S. Benedicti*, ſcripſit De articulis, fidei. De Corpore Domini, & De libero arbitrio.

Ennodius, *Ticienſis Epiſcopus*, ſcripſit De fide contra Gentes.

S. Ephræm Edeſſenæ Eccleſiæ Diaconus, ſcripſit De reſurrectione mortuorum, & adverſus eos, qui dicunt reſurrectionem mortuorum non eſse.

Ephræm, & ipſe Syrus, ſcripſit adverſus Eutychetem, Baradatum, & Jacobum, à quo Jacobitæ.

S. Epiphanius, *Salaminæ Cypri Epiſcopus*, ſcripſit Panarium contra hæreſes.

Epiſtola ad Innocentium X. Pont. Max. de ſuprema Eccleſiæ Romanæ amplitu-

plitudine, in Petri & Pauli auctoritatæ fundatâ.

Epiſtola Anonymi Catholici, in notationes Hunnii Prædicantis *Ingolſtadii* 1602.

Ermengradus, ſcripſit contra Vualdenſes. *Extat. in Biblot. PP. Lugdunen. tom.*24.

Ernerius Piringh, *Germanus*, S. I. Germanice ſcripſit Apologiam, ſeu defenſionem Cæſaris, Principum Catholicorum, & variorum Religioſorum Ordinum, adverſus Superintendentem Ratisbonenſem, heterodoxæ Theologiæ doctorem. *Monachii* 1653.

Ernulphus, *Roffenſis Epiſcopus in Anglia*, ſcripſit De Corpore, & Sanguine Domini.

Eſaias Cyprius, ſcripſit Epiſtolam ad Nicolaum Scelingium de Proceſſione Spiritus ſancti. *Extat tom.* 2. *Græciæ Orthodoxæ Allatii*.

Evantus, ſive *Evariſtus*, *Viennenſis in Gallia Epiſcopus* ſcripſit Epiſtolam contra eos, qui ſanguinem animalium immundum eſſe judicant, & carnem mundam eſſe dicunt.

Everardus Billick, *Germanus*. Vide *Eberhardus*, *Billius Carmelita*.

Eugenius IV. Pont. Max. antea Condulmerius, Venetus, & Canonicus Regularis, ſcripſit adversùs hæreticos Huſſitas.

Eugenius, *Carthaginenſis Epiſcopus in Africa*, edidit Catholicæ fidei expoſitionem, & præcipue de proprietate verbi *Homouſii* & etiam Altercationes habitas cum Arianis.

Eulogius, *Alexandrinus Epiſcopus*, ſcripſit Pro unione hypoſtatica. Adversùs Severianos. Theodoſianos, Gajanitas, Acephalos, & Agnoitas.

S. Eulogius Toletanus Epiſcopus, *& Martyr*, ededit Apologiam pro Martyribus adverſus calumniatores, qui dicebant Hiſpanis plus obeſſe, quam prodeſſe Martyres.

Evodius Uzalenſis Epiſcopus in Africa, ſcripſit Librum de fide, ſeu De veritate Trinitatis contra Manichæos.

Euſebius Alexandrinus Patriarcha, ſcripſit contra Novatum hæreſiarcham, adverſùs Thimoteum, & Severum hæreticos lib. 2. & adverſus Thedoſium.

Euſebius Cæſarienſis Epiſcopus, licet Arianum dogma ſequeretur, tamen ſcripſit adverſus hæreſim Hieroclis, qui Apollonium Tyanæum, Magum, Chriſto ſervatori comparare fuerat auſus.

Euſebius Dorilænſis Epiſcopus, ſcripſit Conteſtationem adverſus Neſtorium Libellum adverſus Eutychetem, & libellum adverſus Dioſcorum.

Euſebius Epiſcopus, ſcripſit adverſus Andream hæreticum, qui inter alias hæreſes, aſſerebat Corpus Chriſti fuiſſe immortale & impaſſibile etiam ante Reſurrectionem.

Euſebius Mediolanenſis Archiepiſcopus fidei Catholicæ aſſertor, ſcripſit contra hæreticos.

Euſebius, *cognomento Pamphili*, ſcripſit Libros De demonſtratione Evangelica, in quibus cauſam Chriſtianorum agit, potiſſimum adverſus Judæos.

Euſebius Scholaſticus, edidit Confutationem adverſus Neſtorium. *Extat cum Mercatore Granerii*, *tom.* 2. Libellum odverſus Euthychen & alium adverſus Dioſcorum. *Extant in tom.* 4. *Conciliorum Labbei*.

Euſtabius Dalei, *Bononienſis*, *Ord. Præd.*, edidit Tractatum de auxiliis Divinæ gratiæ.

Euſtachius Richerius, confutavit opiniones Lutheri, præcipuè de Sacramentis.

Euſtachius Sichenius, *Brabantus*, *Ord. Præd.* ſcripſit Librum De ſeptem Sacramentis in errores Lutheranorum. *Antuerpiæ* 1523. Contra caput quintum Enchiridii ab Eraſmo editi.

S. Euſtathius Antiochenus Patriarcha, edidit ſcriptum pro Conſubſtantialitate Verbi Divini cum Patre. Diſſertationem de Engaſtrymitho adverſus Originem, cum Latina verſione, & notis Allatii. *Lugduni* 1629.

Euſtrachius Conſtantinopolitanus, ſcripſit adverſus eos, qui dicunt Animas extra corpus non operari, nec precibus & Sacrificiis adjuvari, cum Latina verſione, Allatii. *Extat in Bibliot. PP. Lugdunen, tom.* 27.

Euthymius Zigabenus Græcus, Monachus S. Baſilii, edidit Panopliam dogmaticam Orthodoxæ fidei. *Venetiis* 1575.

F

FAbianus Quadrantinus, *Prutenus*, ex hæretico Catholicam fidem amplexatus, & ſocietatem Jeſu ingreſſus, ſcripſit Palinodias, ſive Revocationes ſeptem, cum e Lutherano factus eſt Catholicus. *Coloniæ* 1671.

Fabius Benevolentius, *Senenſis*, edidit Gennadii Scholarii Patriarchæ C.Politani Defenſionem quinque capitum Oecumenicæ Florentinæ Synodi. *Romæ* 1637.

Fabius Marius Victorinus, ſcripſit contra Manichæos, & De principio diei. *Extat in operibus Sirmundi tom.* 1. *pag.* 410. Reſponſionem ad Candidum Arianum. *Extat in Analectis Mabillonii tom.* 4. *pag.* 158.

Fabricius Leodius, edidit Harmoniam Confeſſionis Auguſtanæ, illam tamen impugnando.

Facundus, *Herminianenſis Epiſcopus*, ſcripſit adversùs Mutianum Scholaſticum, defenſorem Theodori Mopſueſteni.

Fauſtinus Diaconus, licet bis ſchiſmaticus, ſcripſit tamen Libros ſeptem adversùs Arianos, & Macedonianos. Non deſunt, qui hunc Presbyterum faciant.

Fauſtus Najoronus, ſcripſit Evopliam fidei Catholicæ Romanæ. *Romæ* 1694.

Fauſtus Regienſis, ſcripſit De Spiritu ſancto, & contra Arianos.

Felicianus Capito, *Ord. Servorum B. M. V. Archiepiſcopus Avenionenſis*, ſcipſit explicationes Catholicas locorum novi, & veteris Teſtamenti, quibus perperam abuſi ſunt hæretici moderni ad hæreſes confirmandas. *Coloniæ* 1581.

Felicianus Ninguarda, *Morbinenſis in Valle Tellina*, *ex Ord. Prædicatorum*, *Epiſcopus Novocomenſis*, doctam edidit Catholicæ fidei Aſſertionem contra Articulos utriuſque Confeſſionis Annæ Burgii, Pariſienſis Senatoris, qui ad Calviniſmum pertinaciter declinaverat. Hujus hæretici pertinaciam, totamque hiſtoriam latè perſtringit Spondanus. Scripſit etiam prælaudatus Felicianus Defenſionem fidei majorum noſtrorum. *Antuerpiæ* 1575.

Felix Milenſius, *Auguſtinianus*, ſcripſit De quantitate Hoſtiæ contra errorem Oſuvaldi, in quo opere explicatur etiam hiſtoria Sceſeldica de admirabili Sacramento. *Neapoli* 1618.

Ferdinandus à Jeſu, *Carmelita Diſcalceatus*, *Giennenſis Hiſpanus*, typis edidit Opuſcula de regulis fidei, De Summo Pontifice, De Conciliis, De Scripturà ſacrà, & Traditionibus. *Conimbricæ* 1617. Item Apologiam pro ſacrà Scripturà tuenda. *Ibidem eodem anno*. Deductam, & continuatam ſeriem Scripturæ à Chriſto Domino, ad noſtra uſque tempora per Patres. *Eodem loco*, *& tempore &c.*

Ferdinandus de Paxos, *Luſitanus*, *ex Ordine Mercenariorum*, ſcripſit De Primatu Romanæ Eccleſiæ.

Feroule..... Gallicè ſcripſit adverſùs M. Merlat Calviniſtam. *Pariſiis* 1679.

Figuerola, *Valentinus*, ſcripſit adverſus Judæos. Qui plura deſiderat de Scriptoribus contra Hebræos calamum acuentibus, legat *Bibliothecam Latinohebraicam Caroli Joſeph Imbonati ex Ord. Ciſ.*

Flavianus Patriarcha Conſtantinopolitanus, Græce ſcripſit Acta cum Eutychete, & Librum contra ejus errores.

Florimundus Remundus, *Gallus*, *Conſiliarius in Senatu Burdigalenſi*, ſcripſit de Antichriſto adverſùs Novatores. Item alium librum inſcriptum Error popularis de Joanna Papiſſa Pſeudo-Pontifice, contra hæreticos. De origine, progreſſu, & deciſione hæreſeon noſtri temporis.

Florus, *Lugdunenſis Eccleſiæ Diaconus*, edidit Librum de Prædeſtinatione contra Joannis Scoti erroneas definitiones.

Fœbadius, ſive *Phœbadius*, ſcripſit contra Eunomium.

Fon-

Fontanus, ſcripſit contra Confeſſionem Auguſtanam.

Formula recipiendi Manichæos converſos. *Extat inter Inſignia itinerarii Italici Jacobi Tollii*, *pag.* 127.

Fortunatus Scacchus, edidit Sacra Elæochriſmata. De cultu & veneratione ſervorum Dei. *Romæ* 1639.

Franciſcus Agricola, *Parochus Rhodingenſis in Ducatu Juliacenſi*, ſcripſit De Sanctiſſimo Sacramento Altaris. De Cœna Dominica. De Sanctorum ſanctis Reliquiis. De cultu, veneratione, & Imaginibus Sanctorum. Libros 4. Evangelicarum demonſtrationum contra Calvinianos, alioſque hæreticos de vero Chriſti deſcenſu ad inferos. De Primatu D. Petri, ejuſque Succeſſorum Romanorum Pontificum, dictumque S. Petrum Romæ vixiſſe perpetuo ex Græcis, Latiniſque Patribus. *Coloniæ* 1599. *& aliis diverſis annis*.

Franciſcus Annatus, *Gallus*, S. I. quam plurima Latino ſermone ſcripſit, præcipuè vero contra Janſeniſtas, ut videre eſt in ejus operibus, quæ ſimul collecta impreſſa fuere *Pariſiis* 1666.

Franciſcus à S. Auguſtino, *Macedo*, *Ord. Min.* edidit Scholam Theologiæ poſitivæ. *Romæ* 1664. De Clavibus Petri. *Ibidem* 1660. Aſſertorem Romanum adversùs calumnias Heterodoxorum. *Ibidem* 1667. *& alia quædam in hac materia*.

Franciſcus Baldinus, *Atrebas*, edidit Reſponſionem adversùs hæreticorum calumnias. *Pariſiis* 1572. Scripſit etiam contra Geneveuſes hæreticos.

Franciſcus Belcarius, ſcripſit adversùs Calviniſtas De infantium in utero ſanctificatione. *Pariſiis* 1567. Antipologiam adversùs Apologiam miniſtrorum Metenſium. *Ibidem*, *eodem anno*.

Franciſcus Boria, edidit opus inſcriptum Antiatheon, in quo rationibus aliquot phyſicis probat Deum unum eſſe, æternum, omnipotentem, noſtrique ſollicitum. *Toloſæ* 1561.

Franciſcus Boſſius, ſcripſit De temporali Eccleſiæ Monarchia, & juriſdictione contra Politicos, libros 5. *Coloniæ* 1602. De ſignis Eccleſiæ tom. 2. *Romæ* 1591.

Franciſcus Collius, Mediolanenſis, ſcripſit de Sanguine Chriſti. De Animabus Paganorum. *Mediolani* 1662.

Franciſcus Coquellinus, *Gallus*, *Monachus Fulienſis*, *Ord. Ciſtercienſi*, ſcripſit De vitis, dogmatibus, ceteriſque hæreticorum omnium ſectis à Chriſto ad noſtram uſque ætatem. Confutationem Janſenii. *MS. in Bibliot. S. Pudentianæ de Urbe*.

Franciſcus Cordubenſis, *Minorita*, edidit Adnotationes Catholicas in Chriſtianæ Religionis articulos ad hæreticorum retundendam pervicaciam. *Viennæ* 1567.

Franciſcus Coſterus, *Mechlinienſis*, S. I. multa Latinè ſcripſit, inter quæ Enchiridion controverſiarum præcipuarum noſtri temporis de Religione. *Coloniæ* 1585. Apologiam pro Enchiridio contra Franciſcum Gommarum Calviniſtam. *Ibidem* 1602. Declarationem fidei contra hæreticos Hollandos. Reſponſionem ad Lucæ Oſiandri ſtolidam refutationem octo Catholicarum propoſitionum. *Ibidem* 1608. Multa alia etiam Belgicâ lingua contra Calviniſtas ſcripſit.

Franciſcus Cuperus, edidit Arcana Atheiſmi revelata, philoſophice & paradoxè refutata examine tractatus Theologico politici. *Roterodami* 1676.

Franciſcus Dunellus, *Gallus*, S. I. Gallicè vulgavit Collationem habitam Seduni, anno 1634. cum Petro Molinæo Prædicante, Calviniſta famoſo. *Muſſiponti* 1634.

Franciſcus d'Enghien, edidit opus prænotatum Authoritas Sedis Apoſtolicæ pro S. Gregorio Papa VII. vindicata. *Coloniæ* 1684.

Franciſcus Fevardentius, *Gallus*, *Franciſcanus*, inter plurima egregii Catholicique ingenii ſpecimina, addidit Appendices ad libros Alphonſi de Caſtro adversùs omnes hæreſes. *Pariſiis* 1578. De Virginitate, & invocatione Virginis MARIÆ. *Ibidem* 1579. Dialogos quàm plurimos, quibus 665. Calviniſtarum errores graviſſimè perſpicui examinantur, refelluntur, & ſolide confutantur. *Coloniæ* 1595. Theomachiam Calviniſt. cam libris XVI. confutatam. *Pariſiis* 1604

Brevem aſſertionem cœlibatus. *Ibidem* 1606. Reſponſiones ad nobilis viri quæſtiones primùm hæretici, poſteà Catholici. Gallicè. *Ibidem* 1597. Examen Catechiſmi Calvinianorum. *Pariſiis* 1600. Gallicè. Reſponſiones adversùs hæreticum miniſtrum. *Pariſiis* 1601. Reſponſiones ad Aphoriſmos Brovaldi prætenſi miniſtri Charentoni. Gallicè. *Cadomi in Normannia* 1602.

Franciſcus Fevardentius junior, & prælaudati Franciſci Nepos, Minorita, edidit Fidei controverſias contra Calviniſtas.

Franciſcus Gallus, Ordinis Servorum, ſcripſit De Catholica fide.

Franciſcus Hallier, Gallus, edidit Libros IV. De Hierarchia Eccleſiaſtica, ubi Novatores ſolidè impugnantur. *Lutetiæ Pariſiorum* 1646. De ſacris Ordinationibus, ubi ſectarios convincit.

Franciſcus Harlæus, Rotomagenſis Archiepiſcopus, edidit Apologiam Evangelii pro Catholicis ad Jacobum Britanniæ Regem. *Pariſiis* 1625.

Franciſcus l' Hermite, Antuerpienſis, S. I. linguâ Belgicâ edidit Tergiverſationem hæreticam, & ſternutatorium oblatum Samueli Doreslaer Prædicanti Delfenſi, de Communione ſub utraque ſpecie ab Eccleſia Romana Laicis prohibita. *Antuerpiæ* 1648. Arborem majalem, in quâ agit contra remiſſionem peccatorum Calviniſtarum per ſolam fidem. De Indulgentiis, &c. *Ibidem* 1640.

Franciſcus Horantius, Ord. S. Franciſci, edidit locos Catholicos, & Librum de juſtificatione, præcipuè adversùs Joannem Calvinum. *Pariſiis* 1656. Tractatum de quibuſdam quæſtionibus inter Philippum Marnixium S. Aldegundæ Abbatem, & Michaelem Bajum, circa Eccleſiæ authoritatem, & Judicem controverſiarum fidei.

Franciſcus Jordanus, Theologus Pariſienſis, edidit Refutationem Lamberti Danæi inficientis doctrinam de SS. Trinitate Sabellianiſmo. *Pariſiis* 1581.

Franciſcus Irat, Lemovicenſis, S. I. Gallicè edidit Acta collationis a ſe habitæ cum Calviniſmi miniſtro, de Auguſtiſſimo Euchariſtiæ Sacramento & Sacrificio, & turpem fugam Petri de Saletes, miniſtri. *Burdigalæ* 1624.

Franciſcus Knatalus, Ord. Min. ſcripſit adversùs Deſiderium Eraſmum Roterodamum.

Franciſcus Leytam, S I. edidit Synopſim de Eccleſia militante. *Romæ* 1699. Clypeum impenetrabilem Pontificiæ dignitatis. *Ibidem* 1695.

Franciſcus Marcheſius, ſcripſit librum prænotatum Clypeus fortium, ſivè vindicias Honorii I. Papæ. *Romæ* 1680.

Franciſcus Maria del Monaco, Siculus, Theatinus, ſcripſit Libros tres de fidei unitate ad Carolum Britanniæ Regem. *Pariſiis* 1684.

Franciſcus, Monachus Alcobacienſis, Ord. Ciſtercienſis in Italia, edidit volumen inſigne contra Judaicam perfidiam.

Franciſcus Pace, Italicè ſcripſit Faſciculum variorum dubiorum circa orationem puræ fidei dictam. *Venetiis* 1682.

Franciſcus Panigarola, Mediolanenſis, ex Ord. Min. inter alia egregia opera, ſcripſit Lectiones, ſeu diſceptationes octodecim contra Calvinianorum dogmata. *Venetiis* 1584.

Franciſcus Pavonius, Catacenſis, S. I. edidit Commentarium dogmaticum in Pentateuchum, ubi quàm plurima pro Controverſiis fidei exibentur ſubſidia. *Neapoli* 1635.

Franciſcus Penia, ſcripſit De regno Chriſti. *Extat in Bibliot. Rocaberti tom.* 12. *pag.* 255.

Franciſcus Pinthereau, Gallus, S. I. edidit Latinè Theologiam Petri Aurelii, ſeù præcipuos ejus errores contra fidem, & bonos mores. *Pariſiis* 1647. Errores, & hæreſes aliquot ejuſdem. *Ibidem* 1648. Ortum, & progreſſum Janſeniſmi. *Cadomi* 1645.

Franciſcus Polygranus, Germanus, ex Ord. Franciſcano, ſcripſit Aſſertiones quorundam Eccleſiæ dogmatum ab aliis quondam, à Lutheranis denuo in dubium revocatorum. *Coloniæ* 1572.

Franciſcus Porter, Hibernus, Ord. Minorum, edidit Syſtema Decretorum dogmaticorum ab initio naſcentis Eccleſiæ,

Digitized by Google

ſiæ, uſque ad Innocentium XII. *Avenione* 1693. Palinodiam religionis prætenſæ Reformatæ. *Romæ* 1679.

Franciſcus Pradiel, *Minorita*, Gallicè ſcripſit Tractatum de voluntate Dei in Sacramento Altaris adversùs Petrum Molinæum hæreticum miniſtrum. Triumphum Verbi Dei, pro defenſione fidei Catholicæ contra Miniſtros hæreticos. 1617.

Franciſcus Richard, *Lotharingus*, S. I. ſcripſit Græco-latinè De controverſiis Græcorum & Latinorum. *Pariſiis* 1657.

Franciſcus à Rodraſem, *Polonus*, *Capuccinus*, compoſuit Tractatum de quibuſdam controverſiis, ſeù Reſponſiones ad ſeptuaginta objectiones ab hæreticis confictas. *Raudonicii* 1627.

Franciſcus Roye, *Gallus*, edidit vitam, hæreſim, & pœnitentiam Berengarii, & locum Ioſephi de Jeſu Chriſto vindicatum. *Andegavi* 1656.

Franciſcus Rupiſucaldius, *Gallus*, *S. R. E. tit.* S.*Calliſti Presb. Cardinalis*, ſcripſit, De auctoritate Eccleſiæ, & Romani Pontificis. *Lugduni* 1628.

S. Franciſcus Saleſius, *Gebenneſis Epiſcopus*, ſcripſit Diſſertationem adverſùs Viretum, immaculatam puritatem MARIÆ Virginis in partu temerantem.

Franciſcus de Sales, *Præpoſitus Eccleſiæ Cathedralis S. Petri Gebennenſis*, edidit Defenſionem Crucis Domini Noſtri, contra tractatum editum Genevæ, prænotatum *Virtus Crucis*, *& de modo illam honorandi* Gallicè. *Lugduni* 1653.

Franciſcus, *Scilacenſis Epiſcopus*, ſcripſit De fide Catholica, & de hæreticis.

Franciſcus Silveſter, *Ferrarienſis*, ſcripſit Apologiam de convenientia inſtitutorum Romanæ Eccleſiæ cum Evangelica libertate adverſùs Lutherum. *Venetiis* 1525.

Franciſcus Sonnius Belga, edidit Confutationem Confeſſionis Calviniſticæ ex verbo Dei, & Patribus. *Coloniæ* 1567.

Franciſcus Suarez, *Granatenſis*, S. I. inter alia egregia opera, quibus Eccleſiam illuſtravit edidit Defenſionem fidei Catholicæ Apoſtolicæ adversùs Anglicanæ ſectæ errores. Reſponſionem ad Apologiam pro juramento fidelitatis, & Præfationem monitoriam Sereniſſimi Jacobi magnæ Britanniæ Regis. *Coloniæ* 1614.

Franciſcus Thomæ, *Biberacenſis Parochus*, edidit Examen contra hæreticum Conradum Volfangum Plazuim, Catholicis obtrectantem de bonis operibus, & cultu Sanctorum. *Ingolſtadii* 1578.

Franciſcus è Toleto, *Hiſpanus*, ſcripſit De Divina Euchariſtia contra Joannem Rochizanam, Bohemum, Joannis Huſſi diſcipulum.

Franciſcus Torniellus, *Novarienſis*, *Ord. Min.* edidit Tractatum De unitate Eccleſiæ contra Lutheranos. *MS. in Conventu Trivilii ejuſdem Ordinis*.

Franciſcus Torrenſis, ſcripſit De ſummi Pontificis ſupra Concilia authoritate. *Florentiæ* 1551.

Franciſcus Turrianus, *Hiſpanus*, S. I. ſcripſit De Hierarchicis Ordinationibus miniſtrorum Eccleſiæ Catholicæ, adverſùs Schiſmaticas vocationes miniſtrorum, & ſuper intendentium hæreticorum, libros duos. *Dilingæ* 1509. Libros 4. adversùs Magdeburgenſes Centuriatores. *Florentiæ* 1572. Libros duos adversùs capita diſputationis Lipſicæ Andreæ Freyhub. *Coloniæ* 1574. Adversùs capita diſputationis poſterioris ejuſdem. *Ibid.* 1578. Tractatus duos de ſanctiſſima Euchariſtiâ. Contra Andream Volanum, Polonum, Calvini diſcipulum, & contra omnes Metonomycos. *Pariſiis* 1577. Apologeticum contra Boquinum Biturigem ſectæ Zuinglianæ. *Coloniæ* 1578. Multa alia edidit auctor clariſſimus, quæ benignus lector videre poterit in Bibliotheca ſcriptorum S. I.

Franciſcus Vargas, ſcripſit De authoritate Summi Pontificis. *Extat in Bibliot. Rocaberti tom.* XI.

Franciſcus Vavaſſeur, *Gallus*, S.I. edidit Cornelium Janſenium Iprenſem ſuſpectum. *Pariſiis* 1650. Epiſtolam ad amicum de Janſeniſmo. *Ibidem* 1651.

Fran-

Franciſcus Vvalſingamus, *Anglus*, ex Diacono Proteſtante factus Catholicus, & poſteà Societatis Jeſu alumnus, Anglicè ſcripſit Diſquiſitiones de rebus ad Religionem pertinentibus, & de ſua ad Catholicam fidem converſione libros tres. *Audomari* 1615. Ratiunculas quaſdam ad fidem Catholicam amplectendam inducentes. *Londini* 1618.

Franciſcus Veronius, *Pariſienſis*, S. I. edidit Profligationem Henchæi miniſtri Calviniani, habitam coràm Excellentiſſimo Duce de Longaville. Gallicè. Methodum Venonianam, quà, ex quibus vis Bibliis, cuivis hæretico miniſtro ſilentium imponatur.

Freminus Capitis, *Ord. Min.* Gallicè ſcripſit Proteſtationem contra primarios hæreticos noſtri temporis. *Rhemis* 1566.

Fridericus Bartſcius, *Prutenus Braunsbergenſis*, S. I. edidit Reſponſionem benevolam & Chriſtianam, quà refutat Andreæ Volani, Zuingliani Orationem. Speculum Jeſuitarum contra Danielem Cramerum, Lutheranum. *Braunsbergæ* 1603.

Fridericus Nauſea, *Blancicampianus*, *Viennenſis Epiſcopus*, multa ſcripſit pro Catholica religione tuenda, præſertim contra Zuinglianos, alioſque fidei Romanæ adverſarios.

Fridericus Staphilus, *Oſnaburgenſis Vveſtphalus*, ſcripſit De Romano Pontifice in Defenſione adversùs Illyricum. Epitomen Theologiæ Lutheranæ, & Apologiam contra Melancthonem, Smidellinum, & alios hæreticos. Hujus doctiſſimi viri opera pluribus in locis typis edita fuere, quæ conſulat lector, qui fuſiorem eorum notitiam deſiderat.

Fronto Ducæus, *Burdigalenſis*, S. I. Gallicè edidit Inventarium errorum, contradictionum, & falſarum citationum Philippi Mornæi, Domini de Pleſſis Marli Calviniani, hoſtis jurati ſacroſanctæ Euchariſtiæ. *Burdigale* 1599. Refutationem Reſpunſionis Pleſſy ad Inventarium errorum ipſius. *Ibidem* 1602.

Fulbertus, *Carnotenſis Epiſcopus*, ſcripſit Epiſtolam verè Catholicam De SS. Euchariſtiæ Sacramento.

Fulco Maſſilienſis, *ex Monacho Ciſtercienſi*, *Archiepiſcopus Tholoſanus*, plures ſcripſit Epiſtolas de Albigenſium hæreſi eliminanda, deque ejus authoribus profligandis.

Fulgentius patria Carthaginenſis, *Ruſpenſis Epiſcopus*, Tranſamundi Regis errores verbo, & ſcripto confutavit. Scripſit etiam adversùs hæreſes Pelagianam & Arianam. De ſancta Trinitate, de Prædeſtinatione, & alia, quæ in ejus operibus videri poſſunt.

G

G*Abriel*, *Barchinonenſis*, *Dominicanus*, ſcripſit volumen adverſus hæreſes ſui temporis.

Gabriel Biel, *Germanus*, *Ordinis Clericorum in commune viventium*, ſcripſit ad Pium II. Pont. Max. Defenſionem obedientiæ Apoſtolicæ.

Gabriel de Garofalis, *Spoletanus*, *Auguſtinianus*, *Epiſcopus Nucerinus*, ſcripſit adverſus hæreſes, & adverſus peſtiferam ſectam Fraticellorum.

Gabriel Martinus, *Delphinas*, *Abbas Clauſonæ*, edidit Gallice opus prænotatum Inſcriptio in falſo, in librum Marci Vulſonis Calviniſtæ, de authoritate Summi Pontificis. *Gratianopoli* 1640.

Gabriel Palæotus, *S. R. E. Cardinalis* Italice ſcripſit Sermones de ſacris, & profanis Imaginibus. *Bononiæ* 1582.

Gabriel, *Philadelphienſis Archiepiſcopus*, ſcripſit de Sacramento Ordinis *Extat cum Morino in lib. De Ordinationibus*. De Pœnitentia. *Extat cum eodem de Pœnitentia*.

Gabriel Prateolus, *Gallus*, ſcripſit De Pſeudo-Prophetis, De ſignis Catholicæ Eccleſiæ. De ſtatu Eccleſiæ. Elenchum

Digitized by Google

chum alphabeticum de vitis, ſectis & dogmatibus hæreticorum omnium ab orbe condito, ad noſtra uſque tempora. *Coloniæ* 1569.

Gabriel Saconayus, *Sabaudus*, edidit Apologiam pro civitate Lugdunenſi, adverſus libellum, quem Pariſiis hæretici emiſerant, hac inſcriptione *Juſta & ſancta defenſio Civitatis Lugdunenſis*.

Gabriel Vaſquez, *Bellomantanus*, S. I. inter alia ſcripſit De cultu adorationis lib. tres Diſputationes duas contra errores Felicis, & Elipandi, de Adoratione & ſervitute Chriſti, in Conc. Francofurtienſis damnatos.

S. Galdinus, *Mediolanenſis Archiepiſcopus*, *& S. R. E. tituli S. Sabinæ Presbyter Cardinalis*, *& Sedis Apoſtolicæ Legatus*, invicto animo Catharorum hæreſim impugnavit: concione enim contra hæreticos expleta, ſpiritum Deo reddidit, die 18. Aprilis 1176. Orationem illam quaſi tunc temporis habitam, refert Ripamontius *tom.* 2. *Hiſtoriarum Eccleſiæ Mediolanenſis*, *libro ſecundo*.

Calfridus Hardebius Anglus, *Auguſtinianus*, ſcripſit De perfectione Evangelicæ paupertatis libros duos contra Armacanum, qui dicebat, turpe eſſe Chriſtianos ſua voluntate mendicos eſſe.

Galfridus, *Monumethenſis*, *ex Ord. S. Benedicti*, libro uno egit De Corpore & Sanguine Domini.

Gaſpar Cardillo, *Hiſpanus*, *de Villalpando*, edidit Diſputationes novem coram Patribus Concilii Tridentini adverſus Petri Pauli Vergerii, Fabriciique Montani blaſphemias. *Venetiis* 1567. Diſputationes adverſus triginta quatuor hæreticorum Auguſtanæ Confeſſionis proteſtationes. *Ibidem* 1564. Orationem, quod non ſit Laicis permitendus Calix. *Extat in Concilio Tridentino editionis Lovanienſis*.

Gaſpar Caſalius, *Luſitanus*, *Ord. S. Auguſtini*. *Conimbricenſis Epiſcopus*, ſcripſit De Sacrificio Miſſæ, & ſacroſanctæ Euchariſtiæ celebratione per Chiſtum in Cœna noviſſima. De Cœna, & calice Domini, quoad Laicos, & Clericos non celebrantes. *Venetiis* 1563.

Gaſpar de Caſtro S. Joannis, *Bononienſis Diœc. Dominicanus*, compilavit Summam copioſiſſimam adverſus hæreſes

Gaſpar Contarenus, *Venetus*, *S. R. E. tituli S. Praxedis Presb. Card.* ſcripſit Epiſtolas duas ad Paulum III. de poteſtate Pontificis in uſu Clavium, & compoſitionibus. *Extat in Bibliotb. Rocaberti tom.* 13.

Gaſpar Dietmanus, *Germanus*, ſcripſit De ſacroſancto extremæ Unctionis myſterio. *Herbipoli* 1589.

Gaſpar Fagol Dominicanus, *Ilerdenſis*, ſcripſit De articulis Catholicæ fidei, & de Sacramentis Eccleſiæ.

Gaſpar Francus, *Germanus* emiſit Expoſitionem cauſarum, propter quas à ſectis hæreticorum ad Catholicam Romanam Eccleſiam Deo adjuvante acceſſerit, una cum explicatione præcipuorum dogmatum, quæ hæretici conantur pervertere. *Ingolſtadii* 1560. De ordinaria verorum Catholicorum Miniſtrorum vocatione. *Ibidem* 1571. Librum de puro Dei verbo, ac De Luce Evangelio, cum confutatione ſcriptorum Jacobi Andræ, & Joannis Cœleſtini hæreticorum, *Ibidem*. Orationem Aplogeticam pro profeſſione fidei Orthodoxæ contra Martinum Kemnitium. Aſſertionem de externo, viſibili, ac Hierarchico Eccleſiæ Catholicæ Sacerdotio adverſus hæreticorum figmenta. *Coloniæ* 1675. Declarationem S. Tridentinæ Synodi de Canonicis Libris utriuſque Teſtamenti contra examem Martini Kemnitii impii hæretici. De Catholico nomine ſanctæ Chriſti Eccleſiæ inſigni, & nota veriſſima. *Ingolſtadii* 1584.

Gaſpar Fraſius, *Monachus S. Benedicti*, edidit Alphabetum Catholicum.

Gaſpar Ibanez, *de Segovia*, Hiſpanice ſcripſit Diſſertationes Eccleſiaſticas pro honore antiquorum, Tutelarium, contra fictiones modernas. *Cæſarauguſtæ* 1671.

Gaſpar Juvenin, *Gallus Presbyter Oratorii*, duobus tomis edidit Commentarium hiſtoricum, dogmaticum de Sacramentis in genere & ſpecie, contra antiquos & recentiores hæreticos. *Lugduni* 1705.

Digitized by Google

Gaſpar Lechnerus, *Hallenſis*, S. I typis edidit ſub his titulis. Eutychi-Neſtoriana ubiquitas, Theologica diſputatione impugnata contra Theodorum Thummium Prædicantem Tubingenſem *Ingolſtadii* 1624. Theodorus Thummius in typo deſcriptus, ſeu confutatio libellorum Thummii de Papa Antichriſto. *Ibidem* 1626.

Gaſpar Macer, *Suffraganeus Ratiſponenſis*, evulgavit perverſas Lutheri Expoſitiones Evangelii, è variis ejus libris collectas. *Monachii* 1555.

Gaſpar Northuſius, *Theologus*, edidit Libros tres ſacrorum certaminum de vera Chriſti Eccleſia in terris. *Leodii* 1597.

Gaſpar Querhamerus, *Germanus*, emiſit Tabulam, in qua triginta ſex contradictiones hæreticorum continentur de Communione ſub utraque ſpecie.

Gaſpar Saſgerus, vel *Schaztgerus*, *Germanus*, *Ord. Min.* plurima ſcripſit contra Lutherum, aliosque illius temporis hæreticos præcipue contra Joannem Baronem Svvarſemberg.

Gaſpar Scioppius, edidit Epiſtolam de veritate interpretationis, & ſententiæ Catholicæ in ambiguis ſcripturarum locis, & controverſis fidei capitibus, & de ſua ad Catholicos migratione. Item Conſiderationes de Pſeudo-prophetis noſtri temporis. *Romæ* 1599. Commentarium de Indulgentiis. *Monachii* 1601. Scorpiacum, hoc eſt adversùs Proteſtantium hæreſes remedium, ab ipſis Proteſtantibus ſcorpionibus petitum, adversùs Jacobum Britanniæ Regem. *Moguntiæ* 1612. Apologeticum adversùs Ægidium Hunnium pro gemino de indulgentiis libro Cardinalis Bellarmini, *Monachii* 1601. Alexipharmacum regium felli Draconum, & veneno Aſpidum. ſub Philippi Mornæi Papatus hiſtoriæ abdito, oppoſitum. *Moguntiæ* 1612.

Gaſpar Scoppus, *Germanus*, edidit Epiſtolam de variis fidei Catholicæ dogmatibus. *Ingolſtadii* 1599.

Gaſpar Sevenſtern, *Groninganus*, S. I. ſcripſit Apologiam contra Divisburgenſes Reformatos. *Coloniæ* 1668. Antiloquium ſuper quæſtione *Cur non vis fieri Catholicus, ſicut majores fuerunt*. Pars 1. *Hannoveræ* 1669. Pars 2. *Coloniæ* 1670.

Gaſpar Vlembergius, edidit Graves, & juſtas cauſas, cur Catholici perſeverare debeant in communione veteris, ejusque veri Chriſtianiſmi. Contra Evangelicos, & Calvinianos. *Coloniæ* 1590.

Gaudentius, ſcripſit De errore ſectariorum hujus temporis. *Piſis* 1644.

Gaufridus Antiſiodorenſis, ex Abaillardi diſcipulo Monachus Ciſtercienſis, ſcripſit Librum 1. contra eundem Abaillardum.

Gebardus Razenriedt, Germanus Razenriedenſis, S. I. quàm plurima ſcripſit De Purgatorio, De Cœna, De Deipara, De Confeſſione auriculari, De Eccleſia, De poteſtate Pontificis in Eccleſiâ, &c. quorum omnium notitiam vide in Bibliotheca Scriptorum ejuſdem Societatis.

S. Gelaſius, *hujus nominis I. Pont. Max. Africanus*, ſcripſit Tractatum adversus Græcos. Dicta adverſus Pelagianam hæreſim. Libros duos adverſus Arium hæreſiarcam.

Gennadius, *Carthaginenſis Epiſcopus*, ſcripſit Catholicæ fidei expoſitionem & verbi *Homouſii* proprietatem contra Arianos.

Gennadius Conſtantinopolitanus, *Patriarcha*, ſcripſit Epiſtolam ad Metropolitanos, & ad Romanum Epiſcopum contra Simoniacos.

Gennadius, *Presbyter Maſſilienſis*, ſcripſit Librum de fide, ſive Eccleſiaſticis dogmatibus, & Lib. VIII. adverſus omnes hæreſes.

Gennadius Scholarius, ſcripſit De Primatu Papæ. *Extat in Bibliot. Roccaberti tom.* 13.

Gentianus Hervetus Aurelianenſis, ſcripſit De actû & fraudibus Satanæ in abolendo ſanctiſſimo Miſſæ Sacrificio. *Rhemis*. Apologiam contra hæreticos Calvini miniſtros. *Pariſiis* 1564. Confutationem libri de ſignis ſacris ab hæretico ſcitpri. *Rhemis* 1566. Reſponſionem calumniis Joannis Ludovici Michaelis. *Ibidem*. Epiſtolas aliquas miniſtris hæreticis. Apologiam adverſus Reſponſionem miniſtrorum hæreticorum, & nonnulla alia.

Geor-

Georgius Amende, Breſdenſis in Miſnia, S. I. idiomate nativo emiſit Librum, cui titulus Funiculus triplex, de fidei controverſiis. *Viennæ in Auſtria* 1615. Tres utiles interrogationes de Eccleſia Dei, & ſacra Communione ſub utraque ſpecie. *Niſſæ Sileſiorum* 1622.

Georgius Barth, *Oſnaburgenſis*, Germanicè ſcripſit adversùs Oſiandrum, contra Judæos, & de immortalitate Animæ.

Georgius Bocquetus, edidit librum inſcriptum Profligatio Hugonæorum hæreticorum.

Georgius Calderus, *Olomucenſis*, ſcriptis ſuis impugnavit Confeſſionem Auguſtanam.

Georgius Caſſander, edidit Conſultationem de articulis religionis inter Catholicos, & Proteſtantes controverſis.

Georgius Conæus, ſcripſit De duplici ſtatu religionis apud Scotos. *Romæ* 1628. Aſſertiones Catholicas. *Ibidem* 1629.

Georgius Diaconus Metochita, *Magnæ Eccleſiæ Cartophylax*, ſcripſit Refutationem trium capitum à Maximo Planude editorum. Refutationem eorum, quæ ſcripſit Manuel Cretenſis Nepos. *Extat in tom. 2. Græciæ Orthodoxæ Leonis Allatii.*

Georgius Eberhardus, edidit Diſputationem de SS. Divinæ Trinitatis Myſterio. *Dilingæ* 1588.

Georgius Ederus, *Friſingenſis*, *Maximiliani II. Imperatoris Conſiliarius*, ſcripſit De ſumma Trinitate. Pro fide Catholica. Evangelicam inquiſitionem veræ & falſæ doctrinæ, contra impiam vulgi querelam. Methodum Catechiſmi Catholici. Malleum hæreticorum, ubi de variis notis, ac cenſuris falſorum dogmatum. *Ingolſtadii* 1580.

Georgius Erneſtus, *Oberdorffenſis in Svevia*, S. I. Germanicè ſcripſit De vocatione miniſtrorum Acatholiconum Eccleſiæ contra Salomonem Lentium Prædicantem Ratisbonæ, Lutheranum. *Ambergæ* 1630. Refutationem reſponſionis, quam ad librum priorem ſcripſit Salomon Lentius. *Straubingæ* 1631.

Georgius Gothardus, edidit Orationes duas de bonorum operum, & Sacramentorum neceſſitate, adversùs hæreticos noſtri temporis. *Ingolſtadii* 1577. De Confeſſione. *Ibidem* 1579. Defenſionem Eccleſiæ Catholicæ adversùs Jacobum Heerbrandi Pſeudo-miniſtrum Tubingenſem, & contra Antonium Varnbuhlerum, Lutheranum. *Ibidem* 1586. Orationes, Diſputationes & Præfationes, aliaſque exercitationes, in quibus Tubingenſes, aliique hæretici impudentiæ & impietatis convincuntur. *Ibidem* 1587. Partem primam Apologiæ pro defenſione Eccleſiæ Catholicæ adversùs Jacobum Heerbrandum, & reliquos adverſarios. *Ibidem* 1587.

Georgius Halloinus, *Gallus*, patrio idiomate ſcripſit contra errores Lutheri.

Georgius Helin, *Germanus*, edidit Parallela Confeſſionis Auguſtinianæ & Auguſtanæ, oppoſita Parallelis cujuſdam Joannis Lutherani. *Friburgi* 1591.

Georgius Holzhajus, Germanus, S.I. ſcripſit. De verâ Chriſti Eccleſia. Colloquium, utrùm in Neo-Evangelicorum Germanicis Bibliis verbum Dei purum, & incorruptum reperiatur. *Ingolſtadii* 1527.

Georgius Laderus, *Germanus*, edidit Aureum vellus Chriſtianæ Civitatis. De forma antiquiſſimæ, Propheticæ, & Apoſtolicæ Eccleſiæ, cum utriuſque ſeculi ſtatus religionis comparatione. *Ingolſtadii* 1579.

Georgius Lautherius, *Svevus*, edidit Refutationem falſæ gratulationis Jacobi Andreæ, hæretici, quòd Concionatores, & Doctores Bavariæ Lutheranam doctrinam receperint. Germanicè. *Monachii* 1569. De Sacrificio Miſſæ 1565.

Georgius Pachimeres, *Græcus*, edidit Opuſculum & Epiſtolam ad Nicolaum Scelingiam de Proceſſione Spiritus ſancti. *Extat in tom. 1. Græciæ Orthodoxæ Leonis Allatii.*

Georgius Poth, *Germanus*, S. I. Germanicè ſcripſit Refutationem ſermonis revocatorii Andreæ Vvigandi Apoſtatæ. *Moguntiæ* 1671.

Georgius Scholarius, ſcripſit de Proceſſione Spiritus ſancti ad Comnenum Magnum Trapezunti Regem.

Georgius Steubius, *Germanus*, ſcripſit De Summo Pontifice Romano Chriſti in terris Vicario, B. Petri ſucceſſore. *Dilingæ* 1589.

Georgius Trapezuntius, ſcripſit ad Joannem Cubocleſium de Proceſſione Spiritus ſancti. Ad Cretenſes de eadem Proceſſione. De una ſancta Catholica Eccleſiâ. *Extat tom.2. Græciæ Orthodoxæ Allatii*.

Georgius Tyſkevicius, *Polonus*, S. I. inter alia ſcripſit Theologiam Antilogicam Lutheranorum, & Antiologiam Theologicam Calviniſtarum, ſive contradictiones de rebus fidei, quas Lutherani & Calviniſtæ in ſuis propoſitionibus concordes, diſcordes admittunt. *Cracoviæ* 1624.

Georgius Vicellius, *Germanus*, ſcripſit De controverſiis fidei adverſùs Juſtum Jonam. Longum eſſet hic omnia retexere, quæ vir doctiſſimus, & Orthodoxus contra hæreticos novatores ſcripſit ad Catholicæ fidei defenſionem, præſertim contra Lutheranos. Qui plura cupit, legat Elenchum ejus operum apud Antonium Poſſevinum in Apparatu ſacro.

Gerardus de Fracheto, *Ordin. Præd.* ſcripſit De poteſtate Eccleſiæ ſuper hæreticos.

Gerardus Janſenius, edidit Tractatus decem de Eccleſiæ veritate & authoritate. *Coloniæ*. 1576.

Gerardus Lorichius, *Germanus*, edidit Theſes profeſſionis Catholicæ cum indicio hæreſum, ſchiſmatum, aliorumque errorum à Catholicis fugiendorum. 1541. De Sacrificio Miſſæ propagando.

Gerardus, *Senenſis*, *Auguſtinianus*, inter alia ſcripſit De Beguardorum erroribus.

Germannus, *cognomento non notus*, *ex Ord. Min.* ſcripſit Centurias inſignium mendaciorum Lutheranorum, aliaque multa.

Germanus II. Patriarcha Conſtantinopolitanus, ſcripſit adverſùs eos, qui aſſerunt dæmones, & impios poſt multa ſecula veniam conſecuturos, & adverſùs hæreſim Bogomilorum.

Gerochus, *Præpoſitus Beicherſpergenſis in Bavaria*, ſcripſit contra Folmarum. *Extat in Bibliot. PP. Lugdun.*

Gezo, *Monachus*, ſcripſit De Corpore, & Sanguine Domini. *Extat in Muſæo Italico Mabilonii t. 1. par. 2.*

Gilbertus Crab, *Scotus*, ſcripſit De integritate B. Mariæ ſemper Virginis.

Gilbertus Criſpinus, *Monachus Beccenſis*, *Ord. S. Benedicti*, ſcripſit De fide Eccleſiæ contra Judæos.

Gilbertus Genebrardus, *Gallus*, *ex Monacho S. Benedicti Aquenſis Archiepiſcopus*, ſcripſit Libros tres de ſancta Trinitate contra hujus ævi Trinitarios. Antitrinitarios, & Authotheanos. *Pariſiis* 1569. Reſponſionem ad Jacobum Schegkium Schorndorffenſem. *Ibidem* 1575. Ad Lambertum Danæum vitiantem doctrinam de SS. Trinitate Sabellianiſmo. *Ibidem* 1581. Contra Joſephum Albonem, Davidem Kimhium, & alium quendam Judæum oppugnantes articulos fidei Chriſtianæ. *Ibidem* 1566. Contra Politicos noſtri temporis. *Ibidem* 1589. Quadrageſimam, ſive de hæreſibus, & blaſphemiis Calviniſtarum. Symbolum Nicænum & Conſtantinopolitanum commentariis explicatum, & vindicatum ab impura doctrina Trinitariorum, Calviniſtarum & Ubiquetariorum. De duabus in Chriſto naturis, & unica perſona adverſùs Semi-Neſtorianos Genevenſes, & Semi-Eutychianos, ſive Ubiquetarios Genevenſes. De antiquitate Eccleſiæ. De Antichriſto, & ejus regno contra Laſicium Craſſum. De ſpiritu ſancto adverſùs Trinitarios Tranſylvanos, & alia quàm plurima, quæ apud Poſſevinum lector videre poterit.

Gilbertus Rouſſeau, *Turonenſis*, S. I. Gallicè edidit Probationem invocationis Sanctorum intra priora ſecula Eccleſiæ. *Burdigalæ* 1624.

Giſbertus Coquius, ſcripſit opus prænotatum Hobbes Elenchomenos, ſive Vindiciæ pro Lege, Imperio, & Religione, contra Tractatus Thomæ Hobbeſii De Cive,

Digitized by Google

ve, & Leviathan. Hobbeſianiſmi anatome. *Ultrajecti* 1680.

Giſalbertus, Anglus, S. Benedicti, Monachus, ſcripſit adversùs Judæos.

Godefridus Adriel, Germanus, edidit Librum inſcriptum Hyperaſpiſtes, ſive Depulſio blaſphemiarum, quas Calvinus evomerat contra Roſarium B. Virginis Mariæ. *Herbipoli* 1588.

Godefridus Vvandelman, Amſtelodamenſis, S. I. abjurata hæreſi ſcripſit claram, & rectam demonſtrationem Eccleſiæ Chriſti. *Mechliniæ* 1647. Reſponſiones aliquot ad libellos hæreticorum.

Gonſalvus Ponce de Leon, ſive *Gonzales, Hiſpalenſis*, edidit Reſponſionem ad librum Leonardi Vvaramundi Calviniani. *Romæ* 1585. Defenſionem Roſarii contra hæreticos.

Gonſalvus Rodericus, Luſitanus, S. I. ſcripſit Luſitanicè librum De Abaſſinorum erroribus, & Romanæ fidei veritate.

Graminea cuidam adſcribitur liber De vigiliis a tium, & ſanæ Theologiæ Divinæ theſaurus Orthodoxus, & Conſenſus Eccleſiæ Catholicæ in controverſia fidei de Auguſtiſſimo Euchariſtiæ Sacramento adversùs Calvinum, & reliquos Sacramentarios, ac illos etiam, qui ubiquitatem in corpore Chriſti ſtatuunt. *Coloniæ* 1575.

Gratia Deus, Aſculanus, ex Ord. Præd. ſcripſit contra Judæos.

Gratianus Monfortius, Gallus, Capuccinus, emiſit librum controverſiarum fidei, inſcriptum Tarantula Simiæ Genevenſis, contra Chriſtophorum Guenard apoſtatam hæreticum. *Apud S. Michaelem in Lotharingia*. 1620.

S. Gregentius, Archiepiſcopus Tephrenſis in Græcia, ſcripſit Diſputationem cum Herbano Rabbino Judæo.

S. Gregorius III. Pont. Max. natione Syrus, & S. Benedicti Monachus, ſcripſit contra Leonem, & Conſtantinum Imperatores.

Gregorius Acindynus, Græcus edidit opuſculum De eſſentia & operatione Dei, in Libros duos, adversùs imperitiam Gregorii Palamæ, & aliorum Græcorum.

Gregorius Bergomenſis Epiſcopus, & Monachus Vallumbroſanus, ſcripſit volumen De veritate Corporis Chriſti contra hæreticos.

Gregorius Bæticus, ſcripſiſſe dicitur Librum de fide contra Arianos. Non deſunt tamen, qui aſſerant opus illud non eſſe ejuſdem Gregorii, ſed Fauſtini Presbyteri Luciferiani.

Gregorius Corteſius, Mutinenſis, ex Monacho Benedictino, & Abbate Montis Caſini S. R. E. tituli S. Cyriaci Presb Cardinalis, edidit Librum, quo probat, quòd S. Petrus fuerit Romæ. *Venetiis* 1573.

Gregorius Cyprius, Græcè ſcripſit adversùs Joannem Beccum Librum inſcriptum Sanctæ Synodi. *Coloniæ* 15 6.

Gregorius Diaconus Metochita, niſi fortè ſit *Georgius*, de quo ſupra, ſcripſit Græce De proceſſione Spiritus ſancti. *Extat MS. in Vaticana*.

Gregorius de Faventia, Dominicanus, ſcripſit Volumen grande contra hæreſes ſui temporis.

Gregorius Martinus, Anglus, ſcripſit linguâ Anglicâ De ſchiſmate, ubi docet non licere Catholicis in Anglia intereſſe orationibus, & concionibus hæreticorum. Detectionem corruptelarum hæreticarum in verſionibus Bibliorum publicè editas à Tindallo, & aliis hæreticis.

S. Gregorius Nazianzenus Epiſcopus, veritatis Catholicæ aſſertor invictus, ſcripſit adversùs Eunomianos, De fide Nicænæ Synodi, & contra Arianos.

Gregorius Notalius, Raguſinus, ex Ord. Præd. inter aliâ ſcripſit Volumen adversùs hæreticos.

Gregorius Nunnius Coronel, Luſitanus, Ord. S. Auguſtini, edidit Libros decem De vera Chriſti Eccleſiâ. *Romæ* 1594.

S. Gregorius Niſſenus Epiſcopus, S. Baſilii Magni frater, & in fide Catholica propugnanda comes individuus, ſcripſit contra Apollinarem. Tractatum adversùs Græcos ex communibus Notionibus. De Trinitate adversùs Judæos Contra Eunomium. Contra Manichæos.

Gregorius Protoſyncellus, Patri

cha Conſtantinopolitanus, ſcripſit ad Imperatorem Trapezuntium De additione facta in Symbolo per Latinos. *Extat in tom. 2. Græciæ Orthodoxæ Allatii.*

Gregorius Roſeſſius, Germanus S.I. plura ſcripſit adverſus Oſiandrum hæreticum, typis edita *Ingolſtadii*.

S. Gregorius Thaumaturgus, *Neocæſareæ Epiſcopus*, ſcripſit Expoſitionem fidei adverſus Elianum, ſive XII. capita fidei, & Anathematiſmos. *Pariſiis* 1622.

Gregorius de Valentia, *Hiſpanus*, S.I. ſcripſit De fide Catholica. De Eccleſia, Romano Pontifice, De Scriptura, De Traditionibus, De Conciliis. De ſanctiſſima Trinitate. De vera Chriſti majeſtate & præſentia contra Lutheranos Ubiquitas, præcipuè Schmidelinum. De rebus controverſis in materia Sacramentorum, & de eorum numero, & efficacia. De reali Chriſti præſentia in Sacramento Euchariſtiæ, & alia multa his ſimilia, quorum copioſiorem indicem dabit Bibliotheca ejuſdem Societatis.

Groſteadus, *Anglus*, ſcripſit De articulis fidei, & fide Catholica. De pœnis Purgatorii &c.

Gualterius Gravius, *Ruyſius*, *Dominicanus*, ſcripſit contra Lutherum, & etiam Apologiam adverſus libros Eraſmi de Confeſſione, & de uſu carnium.

Gualterius Daniel, *Monachus*, ſcripſit librum 1. De Virginitate Beatæ Mariæ.

Gualterus Dyſſe, *Anglus*, *Carmelita*, ſcripſit contra Vvicleffiſtas & Lothardos.

Gualterus Hilton, *Cartuſianus Anglus*, ſcripſit Librum 1. pro ſacris Imaginibus.

Gualterus Hunte, *Anglus*, *Carmelita*, ſcripſit adverſus errores Græcorum librum 1. De authoritate Eccleſiæ.

Gualterus Paulus, *Belga*, S.I. edidit Controverſias diſputatas per ſecula, quibus natæ ſunt hæreſes.

Gualterus, Prior S. Victoris Pariſienſis ſcripſit opus cum hoc titulo Contra quatuor Labyrinthos Franciæ, ſeù contra quatuor Petros Theologos Lombardum, Abaelardum, Comeſtorem, & Pictavienſem. *MS. in dicta Bibliotheca.*

Guernerus, ſive *Vernerus*, *Cartuſianus*, edidit De Venerabili Euchariſtiæ Sacramento, & de Miſſarum valore. *Coloniæ* 1535.

Guibertus, ſive *Gilbertus*, *Gallus Monachus Flaviacenſis Ord. S. Benedicti*, edidit Tractatum de Incarnatione Domini contra Judæos, & De veritate Corporis Domini.

Guido, *Abbas Aretinus*, *Monachus S. Benedicti*, *& Abbas Eremi S. Crucis de Avellana*, ſcripſit de Corpore, & Sanguine Domini contra Berengarium.

Guido Hollandus, *Lincolnienſis*, S.I. ſcripſit patriâ linguâ De immortalitate Animæ.

Guido Parpinianus, Carmelita, Elnenſis Epiſcopus, ſcripſit De hæreſibus ad Card. Albanenſem. *Pariſiis*.

Guido Terrena, ſeù *Terreni*, *Catalanus*, *ex Priore Generali Carmelitarum Majoricanus Epiſcopus*, ſcripſit Summam de hæreſibus, & earum confutationibus. *Coloniæ* 1631.

Guidottus de ſexto, *Bononienſis*, *ex Ord. Præd.* ſcripſit Volumen inſigne adverſùs hæreſes ſui temporis.

Guidus de Pileo, *Vicentinus*, *Dominicanus*, ſcripſit Summam Theologicam adverſùs hæreſes. MS.

Guilielmus Abbas S. Theodorici, *ex Monacho Cluniacenſi*, *factus Ciſtercienſis in Signiacenſi Monaſterio*, plurima ſcripſit, inter quæ Librum 1. adverſùs Gilberti Porretani errores. Libros tres contra Petrum Abailardum. De erroribus Guilelmi de Conchis.

Guilielmus Alanus, *Anglus*, *S.R.E. titul. S. Martini Presbyter Cardinalis*, ſcripſit Juſtitiæ Anglicanæ confutationem, ſeù De intentione Papæ in erigendis Seminariis, contra librum ab hæreticis in lucem emiſſum ſub nomine Juſtitiæ Anglicanæ. Librum de Sacramentis, in quo probat contra Bohemos nullam dari neceſſitatem communicandi ſub utraque ſpecie. Lingua etiam Anglica adverſùs hæreticos De Purgatorio. De oratione pro defunctis. De authoritate Sacerdotum per Sacramentum Pœnitentiæ. De indulgentiis Pontificiis. Librum ad

Digitized by Google

ad perſecutores Anglos contra calumnias hæreticorum. De Sacramento Euchariſtiæ, & de Sacrificio Miſſæ.

Guilielmus Aſchendorff, Vveſtphalus S. I. edidit Germanice Defenſionem trium cauſarum, quas pro ſua converſione Statuarius Oſnaburgenſis adduxerat, Contra Refutationem Vvolfangi Heluici, Lutherani. Antiquam fidem contra Joannem Van Munſter ſectarium.

Guilielmus Baillius Gallus, S. I. ſcripſit contra Pſeudo-miniſtros, inter quæ Gallicè Compendium controverſiarum noſtri temporis. *Burdigalæ* 1609

Guilielmum Beyer, edidit Tractatum de Hierarchia Eccleaſtica. ac Præeminentia Sacerdotii. *Antuerpiæ* 1666. De Sacramento Confirmationis. *Ibidem* 1661.

Guilielmus Brebæus, *Limburgenſis*, S. I. ſcripſit De veritate Corporis Chiſti in Euchariſtia.

Guilielmus Campianus. *Anglus idiomate materno* ſcripſit contra Doctorem Coſenum hæreticum De doctrina Catholica circa tranſubſtantiationem.

Guilielmus Eiſengrenius. *Germanus* ſcripſit De Romanis Pontificibus adverſus novam hiſtoriam Magdeburgenſium. *Monachii* 1588.

Guilelmus Lacæus, *Anglus Eboracenſis*, S. I. ſcripſit Anglice contra hæreſim Socinianam, tunc in Anglia graſſantem. 1639.

Guilelmus de Londsbeere. *Belga*, S. I. edidit Controverſias quaſdam contra Jacobum Laurentium. Prædicantem Amſtelodamenſem, *Antuerpiæ* 1651. Refutationem duplicem quinquennalis ſcripti ejuſdem Jacobi De præſentia Corporis Chriſti in Euchariſtia. *Ibidem* 1642. Rationabilem exigentiam ab hæreticis, ut probent ſua Biblia eſſe Verbum Dei. *Ibidem* 1649. Originem & progreſſum novæ Reformationis. *Ibidem* 1664.

Guilielmus Melonius, *Dublinenſis*, S. I. edidit Anglicè Replicam contra Reſponſionem Usheri pro antiquitate dogmatum fidei Romanæ. *Duaci* 1608.

Guilielmus Vvrigthus, *Anglus*, S. I. ſcripſit Anglice pro fide Catholica. in Joannem Vuhium miniſtrum Calvinianum. *Audomari* 1613. Contra N. E. ejuſdem farinæ miniſtellum. *Ibidem* 1622. Contra eundem N. E. Catholicos fidei Romanæ poſſe ſalvari, ex teſtimoniis 24. præcipuorum hujus temporis hæreticorum. *Ibidem*. 1623. Contra Proteſtantes. *Ibidem* 1622.

Guillelmus Amidanus, *Cremonenſis*, *ex Priore Generali Ord. S. Auguſtini*, *Novarienſis Epiſcopus*, inter alia ſcripſit De authoritate Apoſtolica juſſu Joannis XXII. Pont. Max. adverſus errores Marſilii de Padua, & Joannis de Jardino, librum cui titulus. *Reprobatio ſex errorum &c.*

Guillelmus de Campellis, *ex Epiſcopo Catalaunenſis Monachus Ciſterir--cienſis*, ſcripſit Epiſtolam inſignem ad Innocentium III. Summum Pontificem condemnatoriam errorum Petri Abailardi quondam diſcipuli ſui.

Guillelmus, *Diaconus ex Judeo*, ſcripſit Opus bellorum Domini contra Judæos, & Sadducæos Judæorum hæreticos, libris duobus.

Guillelmus Jordanus, *ex Ordin Præd.* ſcripſit adverſus Vvicleffi poſitiones.

Guillelmus Reminngtonus, *Anglus*, *ex Ord. Ciſtercienſi*, ſcripſit Librum unum contra Vvicleffiſtas.

Guillelmus Singletonus, edidit Diſcuſſionem decreti magni Concilii Lateranenſis, de poteſtate Eccleſiæ in temporalibus. *Moguntiæ*. 1613.

Guillelmus Sudrè, *Gallus*, *Dominicanus*, ſcripſit De Myſteriis Sanctæ Crucis, & plures epiſtolas in cauſis fidei.

Guillelmus Vvodfordius. *Anglus*, *Minorita*, ſcripſit opus inſigne adverſus 18. articulos Vvicleffi. *Coloniæ* 1535.

Guillelmus Aſſomlevilla, *Belga*, edidit librum, qui inſcribitur Atheomaſtrix, ſive adverſus religionis hoſtes univerſos, diſſertatio. *Antuerpiæ* 1599.

Guillelmus Berthon, *Anglus*, ſcripſit Determinationes in Vvicleffum, & De ejus juſta damnatione.

Guillelmus Byntræ, *Carmelita*, edidit

dit Librum Teologicarum determinationum, & Defenſorium paupertatis.

Guillelmus, *Claraevallis Monachus* ſcripſit De SS. Altaris Sacramento.

Guillelmus Damaſi, *Lindanus*, *Dordracenſis*, *Ruraemondenſis Epiſcopus*, edidit Panopliam Evangelicam. Apologeticum ad Germanos pro religionis Catholicae pace. Plura alia publici juris fecit vir doctiſſimus, & Orthodoxae fidei zelantiſſimus, quorum indicem copioſum videbit lector in Apparatu ſacro Poſſevini, ubi & multa notantur, quae nundum lucem aſpexiſſe creduntur.

Guillelmus Gallus, *Pariſienſis Epiſcopus*, inter alia ſcripſit Cenſuram deteſtabilium aliquot errorum contra Catholicam veritatem.

Guillelmus Nottinghamus, *Anglus ex Ord. S. Franciſci*, ſcripſit, contra errrores Pelagii. *MS. in Collegio Mertonenſi*.

Guillelmus Reginaldus, *Anglus*, Anglico idiomate edidit De venerabili Sacramento Euchariſtiae contra Robertum, Brucaeum, Scotum, ejuſdem ſanctiſſimi Sacramenti impugnatorem. Alium librum inſcriptum Calvino-turciſmus. 1593.

Guillelmus Rimſton, *Monachus*, ſcripſit Dialogum adverſus Vvicleffitas, & Concluſiones Catholicas.

Guillelmus Roſſaeus, ſcripſit De juſta Reipublicae Chriſtianae in Reges impios, & haereticos authoritate. *Antuerpiae* 1592.

Guitmundus Normannus, *Italus*, *ex Monacho Coenobii S. Andreae*, *Averſanus Epiſcopus*, ſcripſit contra errores Berengarii. De Corpore & Sanguine Domini. De SS. Trinitate. De Chriſti Humanitate, ac Corporis & Sanguinis Domini veritate Confeſſionem.

Gundiſalvus de Villa Diego, ſcripſit Tractatum de haereticis, ſive contra haereticorum pravitatem. *Salmanticae* 1519.

Guſtavus Lohreman, edidit librum inſcriptum Perpetuitas fidei Catholicae. *Romae* 1698.

H

HAdrianus I. *Pont. Max. ſive Adrianus*, *Romanus*, ſcripſit ad Leonem Imperatorem, & ejus filium Conſtantinum librum unum pro venerandis Imaginibus Domini, & Sanctorum, quas adorandas & venerandas eſſe definitiva ſententia ſtabilivit. Sub hoc Pontifice habitum eſt etiam anno 787. Concilium Nicaenum ſecundum, ſeptimum Oecumenicum contra Iconomachos, ſive Imaginum impugnatores.

Haimo Halberſtatenſis Epiſcopus, ſcripſit De Corpore & Sanguine Domini. *Extat in Spicilegio Dacherii tom.* 12.

Hanardus Camerius, *Germanus*, ſcripſit pro Romano Pontifice, adverſus fallaces Vvolfgangi Martii ineptias. *Coloniae* 1569.

Hanco Totteman, *Friſius*, edidit Orationem contra Arianos & Sabellianos de Trinitate,

Harigerus, *Abbas Laubienſis*, *Ord. S. Benedicti*, plura congeſſit ex SS. PP. ſcripta de Corpore & Sanguine Domini adverſus Ratbertum.

Harmenopulus, Graecè ſcripſit De fide Ortodoxa.

Henricus Angliae Rex hujus nominis VIII. antequam in haereſim, & ſchiſma prolaberetur, ſcripſit pro Romano Pontifice adverſus Lutherum. Ejus opus manuſcriptum ſervatur in Bibliotheca Vaticana.

Henricus Blyſſenius, *Colonienſis*, S. I. edidit Defenſionem aſſertionum Theologicarum de vera & ſacroſancta Chriſti quam habet in terris Eccleſia militante, contra diſputationem oppoſitam Herbandi Tubingenſis haeretici, *Ingolſtadii* 1577. Tractatum de uno, geminoque ſacrae Euchariſtiae ſynaxeos ſalubriter percipiendi ritu, & uſu contra graviſſimos adverſariorum errores. *Ibidem* 1585.

Henricus de Caſtro Marciano, *Monachus Ciſtercienſis*, *ex Abbate ſeptimo* *cla-*

Digitized by Google

Clarevallis, *ab Alexandro III. creatus Epiſcopus Cardinalis Albanenſis*, *& Legatus miſſus ad retundendam veſaniam Catharorum & Albigenſium*, *quos compeſcuit*, ſcripſit inter alia Orationem inſignem, in qua amariſſimè deplorat dictorum hæreticorum obſtinationem.

Henricus Fitzſiman, *Dublinenſis*, *S.I.* Anglicè ſcripſit Libros duos adverſus Joannem Riderum Pſeudo-miniſtrum in Hibernia. 1612. Latinæ vero edidit Britannomachiam in pleriſque & fidei fundamentis, & fidei articulis diſſidentium. *Duaci* 1614.

Henricus Gorrichen, *Germanus*, edidit Tractatum de temerario judicio Huſſitarum circa poteſtatem Papæ.

Henricus de Haſſia, *Auguſtinianus*, ſcripſit Tractatum de Clavibus. De Indulgentiis, & poteſtate Eccleſiæ.

Henricus Helmeſius, *Germipolitanus*, *ex Ord. S. Franciſci*, ſcripſit adverſùs Captivitatem Babylonicam Lutheri. *Pariſiis* 1553.

Henricus Inſtitor, *Germanus*, *Dominicanus*, ſcript contra hæreſes. Contra negantes Euchariſtiam eſſe verum Sacramentum, & contra dicentes adorandam eſſe ſub conditione. De poteſtate Papæ contra Antonium Roſellium Patavinum. *Venetiis*.

Henricus Halteiſen, *Germanus*, *ex Ord. Præd.* edidit Orationem, quam habuit in Concilio Baſileenſi, in quo per tres dies refutavit tertium articulum Bohemorum, De libera prædicatione Verbi Dei, quam propoſuit per biduum Udalricus Presbyter Orphanorum. *Ejus diſputatio eſt apud Henricum Caniſium t. 4. part. 2. antiq. lection.*

Henricus Kircker, *Germanus*, S. I. edidit Germanicè opus prænotatum Pretioſum a vili, ſeu Exterminationem doctrinæ Luthericæ contra Urſinum ſectarium. *Coloniæ* 1665.

Henricus Lamparter, *Lucernenſis*, S. I. Germanice ſcripſit Librum aureum, ſive defenſionem fidei Catholicæ adverſus Jacobum Reihingum. *Monachii* 1624.

Henricus de Langeſtein, *Germanus*, *Auguſtinianus*, edidit Librum unum contra quemdam Vvicleſſiſtam.

Henricus Marionouvenſis, *Germanus*, *Carmelita*, ſcripſit Librum unum contra Simoniacos.

Henricus de Noris, *Veronenſis*, *Auguſtinianus*, S. R. E. Presbyter Cardinalis edidit Hiſtoriam Pelagianam, in qua Pelagii errorum juſta damnatio exponitur. *Patavii* 1673.

Henricus Penneterius, *ex miniſtro hæretico factus Catholicus*, ſcripſit contra miniſtros hæreticos Genevenſes.

Henricus Reſſay, *Lotharingus*, S. I. ſcripſit Criſin Orthodoxam de falſo hæreticorum criterio.

Henricus Sedulius, *Clivienſis*, *Ord. Min.* edidit Præſcriptiones adverſus hæreſes. *Antuerpiæ* 1604.

Henricus Storing, edidit opus cum hoc titulo Divi Athanaſii doctrina de æterno Dei Verbo. *Kilonii* 1673.

Henricus Viti, ſcripſit De deſcenſu Chriſti ad inferos ex Symbolo Apoſtolorum & ſacris Scripturis. *Antuerpiæ* 1685.

Henricus Vvangnereck, *Monacenſis*, S. I. ſcripſit De creatione animæ rationalis contra Prædicantes Auguſtanos, traducis aſſertores. Tractatum de Traduce. Vindicias Politicas adverſu Pſeudo politicos, & Gaſparem Scioppium. *Dilingæ* 1636. Vindicias motivorum fidei Catholicæ, quibus Chriſtophorus Beſoldus ad eam perductus eſt. Germanicæ. *Auguſtæ* 1643. Antiteſes Catholicas de fide, & bonis operibus, articulo IV. VI. XX. Confeſſionis Auguſtanæ oppoſitas. Latinè. *Dilingæ* 1645.

Heraclianus Chalcedonenſis Epiſcopus, ſcripſit adverſùs Manichæos,

Herbordus è Pannonia oriundus, *ex Ord. Præd.* ſcripſit Librum contra hæreſes.

Hermannus Boſendorff, *Monaſterienſis*, S. I. edidit Apodixes tres Blaſphemiarum Eccleſiæ Calviniſticæ contra tres primos Symboli Catholici articulos, adverſùs Conradum Vorſtium. Apodixim, Calviniſtas non eſſe Lutheranorum fratres, adverſùs Apologeticam diſputationem Conradii Vorſtii de Auguſtana Confeſſione. Detectos errores errorum Pontificiorum circa primos Symboli articulos, à Conrado Vorſtio diſputationi appen-

Digitized by Google

penſorum. *Moguntiæ* 1608. Stellulam Catholicæ Orthodoxæque fidei ad Septentrionem tenebricoſi Jacobi Reneccii Prædicantis Hamburgenſis oppoſitam. *Coloniæ* 1614.

Hermannus de Campo, Vueſtaphalus, ex ordine Ciſtercenſi, ſcripſit librum unum de Poteſtate Papæ & Concilii. Librum unum de ſchiſmate.

Hermannus Cingallus, edidit opus cum hoc titulo, Scriptura ſanctæ Trinitatis revelatrix. *Gaudæ* 1678.

Hermannus Hugo, Bruxellenſis, S.I. edidit De verà fide capeſſenda, contra Balthaſarem Meiſnerum Lutheranum, & Henricum Braudium Calviniſtam. *Antuerpiæ* 16 0.

Hermannus Thiræus, Germanus, S.I. ſcripſit, ſeu confutavit Confeſſionem Auguſtanam. *Dilingæ* 1567. Sex millia dubia ex Confeſſione Auguſtanà, & duo millia irregularitatum, quibus Lutherani Prædicantes implicantur.

Hermanno Villanus, Germanus, edidit Diſputationes Ubiquiſticas contra Prædicantes Pruſciæ. *Auguſtæ* 1644.

Hermengardus, ſcripſit contra Vualdenſes, ut videre eſt apud Gretſerum.

Hermias Philoſophus, ſcripſit Irriſionem Gentilium Philoſophorum. *Extat in Biblioth. PP. Lugdun. tom.* 4 *pag.* 180.

S. Hieronymus, Presbyter, Doctor maximus, Eccleſiæ Catholicæ ornamentum pulcherrimum, Orthodoxæ veritatis aſſertor invictus. Monachorum decus hæreticorum malleus, Theologorum regula, ſui temporis oraculum, ſcripſit contra Origenem Jovinianum, Helvidium, Vigilantium, Pelagium, alioſque tunc graſſantes hæreticos.

Hieronymus Armenini, Dominicanus, & contra hæreticam pravitatem Inquiſitor, ſcripſit contra Tiberium Calabrum, qui inter ceteras hæreticas propotiones, quas in Italia defendebat, propoſuerat Diluvium Noe ex ſtellarum obſervatione præcognoſci potuiſſe.

Hieronymus Bolſecus, Pariſienſis Medicus, Calviniſta, & familiaris Calvini, eius hæreſi abjurata Catholicam fidem amplexatur, detexit (eorum vitis publicatis) nequitias Calvini, Zuingli, Lutheri & Oecolampadii.

Hieronymus Capella, Salutienſis, Ord. Præd. ſcripſit adversùs hæreſes ſui temporis.

Hieronymus Donatus, Patritius Venetus, ſcripſit Apologeticum ad Græcos de Principatu Romanæ Sedis Apoſtolicæ *Romæ* 1515. De Proceſſione Spiritus ſancti,

Hieronymus Empſerus, Suevus, ſcripſit De Canone Miſſæ adversùs Zuinglium. De ſanctiſſimo Altaris Sacrificio contra Lutherum. *Coloniæ* 1532.

Hieronymus de ſancta fide, ex Hebræo Chriſtianus, Judæos acerrimæ perſequens, edidit Commentarium duobus libris diſtinctum, contra Judæos.

Hieronymus de Fornariis, Ord. Præd. Epiſcopus Bellicaſtrenſis, ſcripſit De immortalitate animæ.

Hieronymus Gratianus à Matre Dei, Hiſpanus Vallisoletanus, Carmelita Diſcalceatus, edidit librum prænotatum Lamentationes miſerabiles ſtatus Atheiſtarum ſui temporis. *Bruxellis* 1611.

Hieronymus de Hippolyto, Neapolitanus, Ord. Præd. Archiepiſcopus Tarentinus, ſcripſit De neceſſitate bonorum operum adversùs Zuinglium. *Neapoli* 1539. Librum de veritate Sacramenti Altaris. *Ibidem* 1539.

Hieronymus Lucenſis, Ord. Servorum, ſcripſit De immortalitate Animæ contra infideles. De veritate Catholicæ fidei adversùs Lutherum. Quadrageſimale, in quo contra hæreticos agitur de Sacramentis, Pœnitentia, Confeſſione, libero arbitrio, &c.

Hieronymus Mulman, prius Lutheranus deinde Catholicus, & S. I. Profeſſus, edidit Myſterium fraudis Prædicantium. *Coloniæ* 1649. Clavim abſolutionis ſacramentalis. *Ibidem* 1653. Levem correctionem Dorſchæi ſectarii Argentoratenſis. *Ibidem* 1652. Notas in Epiſtolam Rantzovii Baronis Dani, Romæ converſi. *Ibidem* 1652. Catholicæ fidei ſpeculum contra Matthiam Hoc, Lipſienſem ſuper intendentem. Germanice. *Ibidem* 1656. Inſolubilem demonſtrationem, quod miniſtri Acatholici nequeunt habere verum ſenſum Scripturæ ſacræ. *Ibidem* 1554.

Cen-

Digitized by Google

Cenſuram diſquiſitionis de Eccleſia, & Babylone contra Joannem Cochium. *Ibidem* 1659.

Hieronymus Mutius, Juſtinopolitanus, Latinè ſcripſit De Romana Eccleſia. *Extat in Bibliot. Rocaberti t.* 13. Edidit etiam Mendacia Ochiniana. *Venetiis* 1551. Contra Paulum Vergerium, Franciſcum Bettum, alioſque hæreticos.

Hieronymus Muzzarellus, Bononienſis, Dominicanus, ſcripſit Tractatum adverſus hæreſes, & De authoritate Papæ.

Hieronymus Niger, Foſſanenſis, Auguſtinianus, edidit De admirando Myſterio, & Chriſto adorando in Euchariſtia. Contra Vualdenſes.

Hieronymus Oſorius, Epiſcopus Sylvenſis, ſcripſit De Religione libros tres, in Gualterum Haddonum Anglum. *Coloniæ* 1595.

S. Hieronymus Pragenſis Theologus & Eremita Camaldulenſis, qui Lituanos ad fidem Chriſtianam reduxit, ſcripſit Librum unum contra hæreticos. Contra errores Grecorum librum 1. De Corpore Domini lib. 1. *MS, in Eremo Camaldulenſi.*

Hieronymus de la Rua, Toletanus, edidit Controverſias Theologicas, Poſitivas & Scholaſticas. *Romæ* 1584.

Hieronymus Savonarola, Ferrarienſis, Ord. Præd. edidit opus De triumpho Crucis, ſeu De fidei Chriſtianæ veritate.

Hieronymus Seripandus S. R. E. tit. S. Suſannæ Presb. Cardinalis, & ad Concilium Tridentinum Legatus, Auguſtinianus, ſcripſit Quæſtiones 67. adverſus hæreſes hujus ſeculi libris tribus. De hominis juſtificatione. De peccato originali. Commentaria in Epiſtolas ad Romanos, & Galatas, in quibus hæreſes doctiſſimè impugnantur. *MS. Neapoli in Bibliot. S. Joannis de Carbonaria.*

Hieronymus Soccherius, Gallus, ex Monacho Ciſtercenſi, a Pio V. creatus Presbyter Cardinalis tituli S. Matthæi in Merulana, ſcripſit Controverſias contra noſtri temporis hæreſes. *MS. in Claravalle.* S

Hieronymus Stephanovuscki, Polonus, S. I. ſcripſit Polonicè Terminum contra Proteſtationem miniſtri cujuſdam Evangelici, ſeu Reſponſionem ad quadruplicem Tractatum contra Primatum S. Petri, & ejus ſucceſſoris Pont. Max. *Vilnæ* 1599. Cenſuram diſputationis Vilnenſis per Danielem Mikolajevucki editæ, ſeu Defenſionem veritatis ac integritatis ejus editionis, quam Catholici de diſputatione illa vulgarunt, Reſponſionem præcipuarum narrationum Evangelicarum, à miniſtris, qui ſe Evangelicos nominant, propoſitarum.

Hieronymus Torres, Hiſpanus, S.I. edidit contra hæreticos Confeſſionis Auguſtanæ Confeſſionem Auguſtinianam, 4. libris diſtributam. *Dilingæ*. 1568. Contra Bidembahium hæreticum. Confutationem Agendæ cujuſdam Eccleſiaſticæ à Lutheranis conſarcinatæ.

Hieronymus Treviſanus, Venetus, Ord. Præd. ſcripſit De Primatu ſummi Pontificis, & De unitate Eccleſiæ adverſus hæreticos.

Hieronymus Xaverius, Navarrus, S. I. ſcripſit Librum de Myſteriis fidei Chriſtianæ, inſcriptum Fons vitæ, adversùs ſectas Infidelium, præſertim Mahumetanorum.

Hilarion Monachus, Græcus, ſcripſit Orationem dialecticam De pane Græcorum Myſtico, & Latinorum Azymo. *Extat in tom. 2. Græciæ Orthodoxæ Allatii.*

Hilarius, Arelatenſis Epiſcopus, B. Auguſtini diſcipulus, ad eundem ſcripſit Epiſtolam de Prædeſtinatione, adverſus Pelagianos. Epiſtolam unam ad Germanum contra hæreſes.

Hilarius à S. Auguſtino, Hiſpanus ex Caſtella veteri, Carmelita diſcalceatus, edidit Librum inſcriptum Vox tubæ Angeli lucis, ad revocandum è Calvinianis tenebris ad regionem Catholicæ veritatis, quændam à Catholica religione Apoſtatam. *Bruxellis* 1635.

S. Hilarius Pictavorum Epiſcopus, ſcripſit De Trinitate libros duodecim contra Arianos.

Hincmarus, ex Monacho S. Dionyſii Archiepiſcopus Rhemenſis, ſcripſit contra Gotheſcalcum Prædeſtinatianum hæreticum.

Hippolytus Candidus, Cartuſianus,

Neapolitanus, ſcripsit De Regno Chriſti quod eſt Sancta, Catholica, & Apoſtolica Ecclesia. De ejus generali Vicario. De ipso Regno Ecclesiæ, & Primatu. *MS. Neapoli*.

Hippolytus Chizzola, *Brixienſis*, *Canonicus Regul. Lateranen.* Italicè ſcripsit Reſponsionem ad Paulum Vergerium hæreticum. *Venetiis* 1560.

S.Hippolytus Martyr, *& Metropolitanus Arabiæ*, ſcripſit contra Marcionem, adverſus Valentinianos, & librum contra hæreſes.

S. Hippolytus Portuenſis Epiſcopus, *& Martyr*, multa ſcripſit, inter quæ Librum contra Beronem, & Hericen hæreticos, & contra hæreſim Noeti.

Honoratus Fabri, *Gallus*, S.I. ſcripſit opus Prænotatum Una fidés unius Eccleſiæ Romanæ contra Indifferentes hujus ſeculi. *Dilingæ* 1657. Hermani Conringii concuſſionem excuſſam, & Romanæ fidei firmitatem inconcuſſam. *Auguſtæ Videlicorum* 1664.

Honoratus à S. Maria, *Gallus Lemovicenſis*, *Carmelita Excalceatus*, Gallico idiomate edidit tomos quatuor, cum hoc titulo, Difficultates, propoſitæ authori Examinis Theologici, in quibus æquitas Conſtitutionis *Unigenitus*, *&c.* & Inſtructionis Paſtoralis Cleri Galicani oſtenditur. *Tom. 2. Pariſiis* 1720. *alii duo ibidem* 1722. Obſervationes dogmaticas, hiſtoricas criticas operum Janſenii, Sancyrani, Arnaldi, Queſnellii, &c. *Ipris* 1724. Diſſertationes ſelectas circa Conſtitutionem *Unigenitus*. *Bruxellis* 1727.

Honoratus Niquetus, *Avenionenſis*, S. I. Gallice edidit Certamen Genevæ, ſeu errores deprehenſos in Gallica novi Teſtamenti translatione Genevæ facta *Flexiæ* 1638.

Honorius Auguſtudunſis Presbyter, ſcripſit Libellum de hæreſibus.

Hubertus Rudolphut Monachus Ciſtercienſis uberem habuit Orationem de rebus ab Alexandro Parmenſi Duce geſtis in Belgio, in qua fere omnia ſpectant ad fidem Catholicam contra hæreticos propugnatam. *Duaci*.

Hugo Etherius, ſive *Etherianus*, *Etruſcus*, ſcripſit ad Alexandrum III. Pont. Max. adverſus errores Græcorum præcipuè De Proceſſione Spiritus ſancti De hæreſibus ad Balduinum Cardinalem.

Hugo Grotius, ſcripſit De veritate Religionis Chriſtianæ. *Oxonii* 1675.

Hugo ex Monacho Cluniacenſi Ord. S. Benedicti, *Lingonienſis Epiſcopus*, ſcripſit Tractatum de corpore & Sanguine Domini ad Berengarium, qui aperte cœperat eructare blaſphemias contra SS. Euchariſtiam.

Hugo de Manceſtria, *Anglus*, *ex Ord. Min.* ſcripſit contra quædam Phanaticorum deliria.

Hugo Metellus ſcripſit Epiſtolam de ſanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento. *Extat in Analectis Mabillonii*, *tom.* 3.

Humbertus Leonardus, *Carmelita*, *Epiſcopus Darienſis*, ſcripſit Librum contra Nivellenſes hæreticos.

Humbertus Tullenſis Monachus, *Ord. S. Benedicti*, *& S. R. E. Cardinalis Epiſcopus Sylvæ Candidæ*, *miſſus Conſtantinopolim ad errores Græcorum confutandos*, ſcripſit Librum, adverſus calumnias Michaelis Cerularii: Scripta Leonis Acridani Bulgarorum Epiſcopi, & Nicetæ Pectorati confutavit, quæ omnia per modum dialogi ſcripſit.

Humfredus Lecius, Anglus, S. I. edidit Triumphum veritatis, Conſilia, præſertim Evangelica propugnantem. *Duaci* 1609.

Hyacinthus Kerver, *Capuccinus*, inter alia edidit Contradictiones evidentes in Pſalmis & precibus, & Confeſſione fidei hæreticorum Calviniſtarum. *Pariſiis* 1646.

Hyacinthus Tonti, *Auguſtinianus*, edidit Defenſionem dogmatum Eccleſiæ Romanæ. *Patavii* 1713.

Jaco-

I

JAcobus Abbadie, Gallicè edidit Tractatum de veritate Religionis Chriſtianæ. *Roterodami*. 1681. Tractatum de Divinitate Jeſu Chriſti. *Ibidem* 1690.

Jacobus Alitienſis, Monachus Cæleſtinus, ſcripſit Malleum adverſus Lutheranos.

Jacobus Aurimontius, edidit librum inſcriptum, Sertum Hunnianum ex abſurditatum floribus, quos in Colloquio Ratisbonenſi effudit Ægidius Hunnius hæreticus. *Ingolſtadii* 1602.

Jacobus Batalerius, edidit librum inſcriptum Vindiciæ miraculorum fidei Chriſtianæ, adverſus authorem Tractatus Theologico-politici, nempe Benedictum Spinoſam. *Amſtelodami* 1673.

Jacobus Bayus, ſcripſit libros tres De venerabili Euchariſtiæ Sacramento & Sacrificio, & adverſus Sacramentarios, & Lutheranos. *Antuerpiæ* 1605

Jacobus Beaufez, Gallus, S. I. Gallice edidit Collationem habitam Rupellæ cum Vincentio Calviniſtarum miniſtro. Diſſertationem de Eccleſia, ex occaſione converſionis Viri nobilis. In articulum quartum Confeſſionis fidei Calviniſtarum.

Jacobus Benignus Boſſuet, Gallus, Gallicè edidit Expoſitionem doctrinae Eccleſiæ Catholicæ circa materias controverſas, in Italicam linguam traductam à Franciſco Nazari. *Romæ* 1678. Tractatum de Communione ſub utraque ſpecie. *Bruxelis* 1682. Conferentias cum Claudio Miniſtro circa Eccleſiæ materias *Pariſiis* 1683. Relationem circa Quietiſmum, traductam ab Abbate Regner *Ibidem* 1698. Antiquitatem clarificatam, ſuper immutabilitate Divinæ eſſentiæ, contra Miniſtrum Juriev. *Ibidem*. 1691.

Jacobus Bidermanus, Germanus, S. I. publicavit Proluſiones Theologicas, quibus Romani Pontificis dignitas adverſus hæreſim propagnata eſt. *Dilingæ* 1624. Agnoſticam libris tribus pro Miraculis. *Ibidem* 1626.

Jacobus Boileau, ſcripſit De adoratione Euchariſtiæ. *Lutetiæ*. 1685. Hiſtoriam Confeſſionis auricularis contra Mallæum. *Ibidem* 1684.

Jacobus Boireau, Confluentinus, S. I. edidit Libros tres Controverſiarum adverſus miniſtros Calvinianos in Benearnia. *Pali* 1662. Conformitatem Eccleſiæ Romanæ hodiernæ, cum priſca. *Burdigalæ* 1667.

Jacobus Brutus, Novocomenſis Ord. S. Salvatoris, ſcripſit De immortalitate Animæ. *Venetiis* 1496.

Jacobus Cælius, Ticienſis, Carmelita, ſcripſit De Divortio Henrici VIII. Anglorum Regis, & De Purgatorio.

Jacobus Couthonus, edidit Refutationem falſæ narrationis de Colloquio inter Epiſcopum Ebroicenſem, & Philippum Mornæum hæreticum. *Moguntiæ* 1603.

Jacobus Cruſius, Germanus, S. I. edidit Dialogum familiarem inter Acatholicum inveſtigantem veram fidem, & Catholicum reſpondentem. *Græcii* 1592. Facem ad veram fidem prælucentem. *Ibidem* 1597. De veritate Corporis Chriſti in Euchariſtia *Ibidem* 1599. De corruptione ſacræ Scripturæ facta a Lutheranis in rebus dogmaticis. *Ibidem* 1602. De Traditionibus. *Ibidem*. 1605.

Jacobus Davy, dictus Du Perron, Gallus, S. R. E. Presbyter Cardinalis, edidit Galicè Acta Collationis inter Epiſcopum Ebroicenſem, & Philippum Mornæum Pleſſæum hæreticum, cum refutatione falſi diſcurſus ejuſdem Collationis. *Ebroicæ*. De ratione intelligendi ſacram Scripturam. Refutationem libri cujuſdam Tileni hæretici adverſus Traditiones Apoſtolicas. *Ibidem* 1601. Replicam ad Reſponſionem Regis Magnæ Britanniæ. *Pariſiis* 1620. Tractatum De SS. Euchariſtiæ Sacramento. *Ibidem* 1622. Refutationem objectionum extractarum ex operibus S. Auguſtini per hæreticos contra Euchariſtiam. *Ibidem* 1624

Jacobus Faber Molinenſis, edidit Hyperaſpiten pro ſacroſancto Miſſæ Sacrificio adverſus impiam Miſſæ, ac Miſſalis. Anatomen. *Pariſiis* 1563.

Jacobus de Ferraria, *Ord. Præd.* ſcripſit De poteſtate Romani Pontificis. & Summam Theologicam adverſus hæreſes.

Jacobus Feuctius, *Germanus*, edidit Diſputationem Articulorum Bavaricorum adverſus Lucam Oſiandrum. Germanicè. *Ingolſtadii* 1572. Item Germanicè publicavit Refutationem viginti cauſarum, quas quidam, qui nolunt eſſe Chriſtiani, ſolent afferre. *Coloniæ* 1583.

Jacobus Feure, Gallus, Gallice ſcripſit Motiva invincibilia ad convincendos Proteſtantes *Pariſiis* 1676.

Jacobus Fourre, *Dominicanus*, Apologias plures ſcripſit contra Lutherum. De Indulgentiis. De Purgatorio. De Imaginibus ſacris. De poteſtate Pontificis.

Jacobus Gaudinus, *Gallus*. edidit opus inſcriptum Aſſumptio Mariæ Virginis vindicata, contra diſſertationes Claudii Jolii. *Pariſiis* 1670.

Jacobus Gaulterus, *Gallus*, S. I. edidit Tabulam Chronographicam ſtatus Eccleſiæ Catholicæ à Chriſto nato, ad annum 1614. *Coloniæ* 1616. Anatomiam Calviniſmi. *Lugduni* 1614. Indicem Controverſiarum.

Jacobus Gordonus Huntæus Scotus. S. I. edidit Epitomen Controverſiarum Chriſtianæ fidei, partibus tribus *Coloniæ* 1620.

Jacobus Corſcius, *Polonus* quatuor libros edidit, in quorum primo agit de Baptiſmo recens natorum. *Coloniæ* 1572. Secundus & Tertius De Mediatore. Quartus De Communione ſub unica ſpecie, contra temere reprendentes S. Romanam Eccleſiam. *Ibidem* 1582.

Jacobus Gretſerus, *Germanus*, S. I. plura edidit adverſùs Calviniſtas, alioſque Sectarios, ac Novatores, quibus proprium pro Catholica fide ſtudium omnibus patefecit, præcipuè tamen in lib. 6. Exercitationum Theologicarum, qui prodierunt *Ingolſtadii*. Qui plura de hoc celeberrimo Authore deſiderat, perlegat Catalogum omnium ejus operum, ex ipſius autographo deſcriptum à Georgio Heſero. *Monachii* 1674.

Jacobus Hack, *Juliacenſis*, S. I. Germanicè edidit Defenſionem Concionis P. Georgii Scherer S. I. pro unà, & utraque ſpecie adverſùs M. Antonium Hegium, Calviniſtam. *Olomucii* 1613. Reſponſionem ſolidam ad quatuor quæſtiones hoc tempore ſcitu neceſſarias contra Paulum Toſſanum Calviniſtam, contra quem etiam edidit brevem Proluſionem. *Ibidem* 1617.

Jacobus Hautinus, edidit Patrocinium defunctorum. *Leodii* 1665.

Jacobus de la Haye, *Pariſinus*, S.I. ſcripſit Reſponſionem ad librum, cui titulus eſt Apologia Univerſitatis. *Pariſiis* 1543.

Jacobus de Hayes, *Belga*, S. I. ſcripſit Compendium Controverſiarum, ſub titulo Ducis fidelis. *Leodii* 1669.

Jacobus Hocſtratanus, ſive *Hocſtratus à natali ſolo, Brabantinus, Ord. Præd. & contra hæreticam pravitatem Inquiſitor indefeſſus*, plura ſcripſit, inter quæ De Purgatorio. *Antuerpiæ* 1526. De Chriſtiana libertate tractatus quinque contra Lutherum. *Ibidem* 1522. De fide, & operibus. Dialogum de veneratione Sanctorum contra Lutheranorum blaſphemias. *Ibidem* 1524. Libros ſex Colloquiorum cum D. Auguſtino contra Lutherum. 1524.

Jacobus de Hongre, *Gallus*, *Ord. Præd.* ſcripſit adverſùs Novatores duo volumina, unum De ſacrarum Imaginum veneratione, alterum De Sacrificio Miſſæ.

Jacobus d'Illaire, *nobilis Gallus*, idiomate proprio ſcripſit Reſponſionem ad articulos fidei miniſtrorum Calviniſtarum Franciæ, præſertim ad hunc, Papam non eſſe Antichriſtum.

Jacobus Kellerus, *Germanus* S.I. edidit opus prænotatum Tyrannicidium, ſeu Scitum Catholicum de internecione adverſùs inimicas Calviniani miniſtri calumnias in Societatem Jeſu jactatas. *Monachii* 1601. Papatum Catholicum contra

Jaco-

Jacobum Hailbrunner. *Ibidem* 1616. Compendium ejuſdem operis. Agoniam ſeu ſudorem mortualem Jacobi Hailbrunneri. *Ibidem* 1618. Faſciculum olidum 50. floſculorum, ideſt, Abſurditates Prædicantium in Colloquio Ratisbonenſi. 1604.

Jacobus Lainez, Hiſpanus, Præpoſitus Generalis Societatis Jeſu, ſcripſit De uſu Calicis, aliaque ad Concilii Tridentini explanationem pertinentia. Commentariolum, ne Templa hæreticis concedantur.

Jacobus Laingæus, Scotus, ſcripſit De vita, doctrina & obitu Martini Lutheri, Joannis Calvini, & aliorum hæreticorum. *Ingolſtadii* 1582.

Jacobus Latomus, Belga, ſcripſit De Confeſſione ſecreta. Contra articulos Lutheri. Reſponſionem ad libellum à Luthero emiſſum pro articulis damnatis à Theologis Lovanienſibus. De Primatu Rom. Pontificis adverſus Lutherum. De Eccleſia. Ad Helleborum Joannis Oecolampadii Reſponſionem de fide, & operibus. De Monachorum inſtitutis, votis & obligationibus. Qui plura de tanto viro deſiderat, legat ejus opera impreſſa *Lovanii* 1550. Et Cyreum in Centuria prima Scriptorum Belgicorum.

Jacobus de Leccio, Monachus Cæleſtinus, ſcripſit opus prænotatum Martinellus contra Lutheranos.

Jacobus Ledeſma, Hiſpanus, S. I. ſcripſit Quæſtionum controverſarum contra hæreticos tom. 1. De Divinis Scripturis quavis lingua paſſim non legendis. *Coloniæ* 1574.

Jacobus Lopez Stunica, Hiſpanus, edidit Redargutiones adversùs Eraſmum. Aſſertionem de Eccleſia. Corruptiones Eraſmi in tranſlationibus. Enchiridion violatæ religionis. *Pariſiis* 1522.

S. Jacobus de Marchia, Ord. Minorum, ſcripſit Tractatum contra Fraticellos.

Jacobus Marines, Gallus, Auguſtinianus, ſcripſit adversùs Lutheranos.

Jacobus Moſenius, Germanus, S. I. ſcripſit Controverſias fidei. Meditata in Concordiam Proteſtantium. Strenam Reformatorum. Gretſerum redivivum. Novam praxim fidei Orthodoxæ. Raſtrum horti Cruſiani pro defenſione bonorum Monaſticorum. *Coloniæ diverſis annis*.

Jacobus Munfordus, Norfolcienſis, S. I. ſcripſit Libellum, quo, quidquid Catholici aſſerunt, ſacræ Scripturæ inniti debet, demonſtrat. De Judice controverſiarum. *Gandavi* 1658.

Jacobus Naclantus, Florentinus, Ord. Præd. Epiſcopus Clugienſis, ſcripſit De Primatu D. Petri. De ſacroſanctis Indulgentiis adversùs hæreticos. Medullam ſacræ Scripturæ, ubi plurima pro Eccleſia Catholica adversùs Novatores exponit.

Jacobus Niger, Aſthenſis, Ord. S. Franciſci, Gallicè ſcripſit De Reliquiis Sanctorum adversùs hæreticos. *Leodii* 1624.

S. Jacobus, Niſibenus Epiſcopus, cujus oratione Arius condignam ſuæ iniquitatis mercedem effuſis viſceribus recepit, ſcripſit De fide adversùs hæreſes, & alia opera, de quibus vide Joſephum Aſſeman in Bibliot. Orientali, & Acta Sanctorum Bolland. ad diem 15. Julii.

Jacobus Noguerra, ſcripſit De Eccleſia Chriſti Domini. *Dilingæ*.

Jacobus Novet, Cenomanenſis, S. I. edidit Tractatus quinque De reali præſentia Chriſti in Sacramento Euchariſtiæ. *Pariſiis* 1667. Reſponſum ad Claudium Calviniſtam de eadem materia.

Jacobus Pamelius, Belga Epiſcopus, intèr alia ſcripſit Librum de religionibus diverſis non admittendis.

Jacobus à Payua, Luſitanus, edidit Orthodoxas explicationes omnium ferè capitum de religione ab hæreticis controverſorum, & præcipuè contra Kemnitium. 1564.

Jacobus de Perron. Vide *Jacobus Davy*.

Jacobus de Petris, Brixienſis, Ord. Præd. ſcripſit Tractatum adversùs hæreſes ſui temporis, & De præcipuis Catholicis veritatibus.

Jacobus Saleſius, Gallus, S. I. ſcripſit De ſeptem Sacramentis contra hæreticos.

Jaco-

Digitized by Google

Jacobus Scharpe, *Eboracenſis in Anglia*, Anglicè edidit Examen privati ſpiritus Proteſtantium. 1630.

Jacobus Scheuler, *Germanus*, ſcripſit adversùs Luthadum Prædicantem Bernenſem, in ſuo Hercule Catholico edito *Friburgi Helveticorum* 1651.

Jacobus Stratius, *Antuerpienſis*, S. I. edidit Apologiam Catholicam pro R. P. Cottono. *Brugis* 1609. Declarationem præcipuorum articulorum antiquæ Romanæ Catholicæ fidei, qui à Novatoribus in controverſiam vocantur. *Antuerpiæ* 1617. Declarationem fidei Catholicæ. *Ibidem* 1629.

Jacobus de Suſato, *Germanus*, *Ord. Præd.* ſcripſit De unitate Eccleſiæ, & ejus origine.

Jacobus de Thermis, *Sac. Theologiæ Doctor*, *& Abbas Pontiniacenſis*, *Ord. Ciſtercienſis*, ſcripſit Librum 1. contra Pſeudo-prophetas.

Jacobus Tyras, *ex Obſervant. Regul. S. Franciſci*, edidit Diſputationem habitam inter ſe, & Pſeudo-miniſtrum Verbi Dei, Calviniſtam, ſuper Juſtificatione. *Duaci* 1633.

Jacobus Tyrius, *Scotus*, S. I. ſcripſit adversùs Joannem Knoxium Calviniſtam.

Jacobus Vernant, Gallicè edidit Defenſionem authoritatis Pontificiæ. *Metis* 1658.

Jacobus à Vitriaco, *S. R. E. Cardinalis*, *Epiſcopus Tuſculanus*, ſcripſit Librum unum contra Saracenos.

Jacobus Vviecus, *Polonus*, S. I. edidit Defenſionem ſacroſancti Sacrificii Miſſæ adversùs Franciſcum Stancarum. De Purgatorio. De Divinitate Chriſti contra noſtri temporis Arianos. Dialiſin aſſertionum Jacobi Hiemojeſii. Poſtillam majorem contra Gregorium Turnonium, Sacramentarium. Judicium quorundam Catholicorum de Confeſſione Sendomirienſi hæreticorum Sacramentariorum. De doctrina Catholica Eccleſiæ. Pſalterium Davidicum cum argumentis & ſcholiis contra hæreticos.

Jacobus Vvimphelingus, *Sletſtatenſis*, multa pro fide Catholica illuſtranda conſcripſit, ut videre eſt apud Poſſevinum.

Jannotius Manettus, *Florentinus*, ſcripſit Libros decem adversùs Judæos & Gentes. *MS. Florentiæ*.

Jeremias Felbingerus, publicavit Epiſtolam ad Chriſtianos, in qua Socini, & ejus diſcipulorum errores refutantur. *Amſtelodami* 1672.

Jeremias Ferrarius, *Gallus*, abjurata ſecta Calviniſtica, cujus erat miniſter, ſcripſit adversùs infenſiſſimos Romani Pontificis hoſtes De Antichriſto, & ejus notis. ubi eruditè demonſtratur Romanum Pontificem non eſſe Antichriſtum, contra hæreticorum calumnias. *Pariſiis* 1615.

Jeſſius Nemetum Præſul, ſcripſit contra Arianos diverſa prolixa volumina.

S. Ignatius Antiochenæ Eccleſiæ poſt Apoſtolorum Principem tertius Epiſcopus, *& glorioſus Chriſti Martyr*, ſcripſit contra Simonem Magum, Menandrum, Ebionem, & alios hæreticos.

Ignatius Armandus, *Gallus*, S. I. ſcripſit Epiſtolam contra Danielem Chamierum Calvinianæ doctrinæ miniſtrum apud Allobroges.

Ignatius Bartalini, Italicè ſcripſit ſupra Exceptiones, quas modernorum Quietiſtarum defenſor exhibet. *Venetiis* 1681.

Ignatius Brunus, *Hibernus*, S. I. ſcripſit De Eccleſia, quæ non errat, nec errare poteſt, adversùs Andream Sall apoſtatam à fide Catholica. 1675.

Ignatius Derkennis, *Antuerpienſis*, S. I. ſcripſit De Gratia, & libero arbitrio contra Cornelium Janſenium. *Antuerpiæ* 1641.

Ignatius Fiume, *è Caſalis S. Antimi propè Averſam*, *Ord. Præd.* edidit tomos tres cum hoc titulo; Schola veritatis adversùs mendacia Lutheri, Calvini, & Proteſtantium erecta. *Neapoli* 1675.

Ignatius Goduvinus, *Anglus*, S. I. edidit Librum prænotatum Lapis lydius, in quo quidquid inter nos, & hæreticos in fide controvertitur, ex ſacra Scriptura decernitur. *Leodii* 1656.

Ignatius Hyacinthus Amat de Graveſon, *Ord. Præd.* edidit Tractatus de ſacra Scriptura. *Romæ* 1715.

Igna-

Digitized by Google

Ignatius à Jeſu, Foroſempronienſis, Carmelita diſcalceatus, edidit Hiſtoriam rituum & errorum Chriſtianorum S. Joannis, cum tractatu confutatorio eorundem errorum. *Romæ* 1651.

Ildephonſus, Malacenſis Antiſtes, edidit Catholicam querimoniam adverſus Petrum Jurejum. *Matriti* 1686.

S. Ildephonſus, è Monacho S. Benedicti Toletanus Epiſcopus, ſcripſit De perpetua Virginitate B. Mariæ Virginis contra hæreticos illam impugnantes. De ſancta Trinitate.

Innocentius IX. Pont. Max. Bononienſis, ſcripſit adversùs Macchiavellum.

Joachim Monachus Ordinis Ciſtercienſis, Abbas Coratii, & fundator Monaſterii Florenſis, inter plurima alia ſcripſit contra Judæos, & alios fidei hoſtes.

Joachimus Myricianus, ſcripſit adversùs Lutherum.

Joachimus Perionius, Monachus S. Benedicti, ſcripſit Epiſtolas plures ad Principes Chriſtianos contra Petrum Aretinum.

Joannes II. Pont. Max. ſcripſit Epiſtolam ad Voterium Epiſcopum, qua docet Chriſtum ſecundum Divinitatem eſſe Patri æqualem, & ſecundùm humanam naturam eſſe minorem.

Joannes IV. Dalmata, Pont. Max. ſcripſit Epiſtolam ad Epiſcopos & Presbyteros Scotiæ de Paſchate more Catholico celebrando, & de reviviſcente Pelagiana hæreſi diligenter cavenda.

Joannes V. Cantacuzenus, coactus à Joanne VI. ſe ſe Imperio Conſtantinopolitano abdicavit, Monachuſque factus, & Joſaphas appellatus, ſcripſit contra Saracenorum hæreſim pro Chriſtiana religione Apologias quatuor. Contra Machometem Orationes quatuor. Contradictiones adversùs ProchorumCydonem. *MS. in Bibliot. Vaticana.*

Joannes Adamus, Lemovicenſis, S. I. edidit Gallicè Calvinum à ſe ipſo, & à S. Auguſtino profligatum. *Pariſiis* 1650. Reſponſum ad Epiſtolam D. Ally, miniſtri Charentonienſis, hæretici. *Ibidem* 1660.

Joannes Albertus Vimpinenſis, Germanus, ſcripſit pro fide Catholica adverſùs Spangembergium.

Joannes Andreas, abjuratis impii Machometis erroribus, & Chriſtianus factus, ſcripſit Confuſionem ſectæ Machometanæ.

Joannes Andreas Staurinus, edidit Sermones duos de Tranſubſtantiatione adversùs Corydalum Calviniſtam. Græcè. *Romæ* 1640.

Joannes Antiochenæ Eccleſiæ Presbyter, ſcripſit adversùs Eutychianos. *Ex Gennadio.*

Joannes Aquapontanus, S. I. edidit Concertationem Eccleſiæ Catholicæ in Anglia. *Auguſtæ Trevirorum* 1589. Confutationem Diſputationis Georgii Fohn hæretici, aſſerentis Romanum Pontificem eſſe Antichriſtum. *Ibidem* 1589.

Joannes Archipresbyter Pluſiadenus, ſcripſit De differentia inter Græcos, & Latinos, & De ſacroſancta Synodo Florentina. *Extat in Græcia Orthodoxa Leonis Allatii, tom.* 1.

Joannes Argyrapulus, Græcus, miſit ad Illuſtriſſimum & præclariſſimum Magnum Ducem ſcriptum breviſſimum de Proceſſione Spiritus ſancti, in quo habetur explanatio decreti facti in Synodo Florentina. *Extat in tom.* 12. *Græciæ Orthodoxæ Leonis Allatii.*

Joannes Armandus de Richelieu, S. R. E. Cardinalis, ſcripſit Methodum ad illos convertendos, qui ſeparantur ab Eccleſia. *Pariſiis* 1651. Inſtructionem Chriſtianam, Italicè traductam à Franciſco Tantucci. *Romæ* 1642.

Joannes Arnoux, Gallus, S.I. ſcripſit Gallicè adversùs Carolum Molinæum. De Juſtificatione contra miniſtrum Aupret. Collationem Bibliorum cum articulis Calviniſtarum. Confeſſionem fidei miniſtrorum convictam falſitatis. *Pariſiis* 1617. Reſponſionem factam ſcripto miniſtrorum Carentonii. *Ibidem* 1617. Refutationem Tractatus Petri Molinæi de juſta Dei providentia. *Ibidem* 1618.

Joannes Ansbach, Bambergenſis, ſcripſit De Sacramentis Eccleſiæ.

Joannes de Baccone, Carmelita, Anglus, inter alia ſcripſit contra Idololatriam

Digitized by Google

Joannes Bagotius, Redonenſis, S. I. ſcripſit Apologeticum fidei. *Pariſiis* 1645. Defenſionem libertatis, & gratiæ adverſùs Calvinum & Pelagium in Cornelio Janſenio redivivos. *Ibidem* 1653.

Joannes Bajolius, *Gallus*, S. I. Gallicè ſcripſit Pharum veritatis adversùs Calviniſtas. *Toloſæ*.

Joannes Baptiſta de la Barre, *Gallus*, S. I. ſcripſit contra hæreticos De reali præſentia Chriſti Corporis in SS. Sacramento. *Nemauſi* 1650. Epiſtolas adverſùs miniſtrum Calviniſtam Cadomenſem. *Cadomi* 1661.

Joannes Baptiſta de Benedictis (ſub nomine Hyacinthi Bandoni) Italicè ſcripſit Defenſionem Bullæ Alexandri VII. *Ad ſanctam*, contra conatus duarum poſtremarum Epiſtolarum Provincialium, aliaſque inſultationes, & cavillationes Janſeniſtarum. *Panormi* 1700.

Joannes Baptiſta de Burgos, *Hiſpanus*, *Auguſtinianus*, Orationem habuit in Concilio Tridentino Dominicà tertià Adventus, De quatuor extirpandorum omnium hæreſum præcipuis remediis.

Joannes Baptiſta Cardona, *Valentinus in Hiſpania*, ſcripſit ad Sanctiſſimum Gregorium XIII. De expungendis hæreticorum propriis nominibus, etiam de libris, qui de religione ex profeſſo non tractant. *Romæ* 1576.

Joannes Baptiſta Catumſyritus, edidit Veram utriuſque Eccleſiæ concordiam Sacramentorum. *Venetiis* 1632.

Joannes Baptiſta Criſpus, ſcripſit De Philoſophis cautè legendis, in quo opere hæreſes, quæ in Philoſophorum ſcriptis reperiuntur, indicantur & confutantur ex Divina Scriptura, Patribus, Conciliis & Theologis. *Romæ* 1593.

Joannes Baptiſta Ficklerus J. V. Doctor, edidit Theologiam Juridicam ad probandum fidem, quam hodie tenent Catholici, eam eſſe, quæ ante mille ducentos, & amplius annos invicta floruit. *Dilingæ* 1575. Spongiam Prædicantium Vvirtembergenſium. *Ingolſtadii* 1585. Orationes 66. pro conſervatione ſtatus Eccleſiæ contra machinationes & dolos hæreticorum. *Ibidem* 1591.

Joannes Baptiſta Giattinus, *Panormitanus*, S. I. ſcripſit Volumen contra hæreticos hujus temporis.

Joannes Baptiſta Gonet, *ex Ordin. Præd.* ſcripſit De Summo Pontifice. *Extat in Biblioth. Rocaberti tom.* 14.

Joannes Baptiſta Lancius, *ex Ord. Præd. Regienſis*, ſcripſit De Poteſtate Romani Pontificis, & Summam adverſùs hæreſes ſui temporis.

Joannes Baptiſta Signius, ſcripſit De Reliquiis, & veneratione Sanctorum. *Bononiæ* 1582.

Joannes Baptiſta Tamaguinus, ſcripſit Hiſtoriam Monothelitarum, atque Honorii Controverſiam. *Pariſiis* 1678.

Joannes Batmanſonius, *Londinenſis*, *Cartuſianus*, ſcripſit Librum 1. adversùs Deſiderium Eraſmum. Contra Calvinum.

Joannes Beccus, ſive *Becbus*, Græcè ſcripſit Collationem locorum Divinæ Scripturæ & PP. ad Catholica dogmata confirmanda.

Joannes Bectz, *Germanus*, *Carmelita*, ſcripſit De ſanctiſſimo Altaris Sacramento.

Joannes Beltranus Guevara, edidit Propugnaculum Eccleſiaſticæ libertatis, & Pontificiæ poteſtatis. *Romæ* 1607.

Joannes Beonardus, *Andegavenſis*, *Auguſtinianus*, reliquit poſt ſe Conciones plures, quibus Lutheranos compeſcuit & confutavit.

Joannes Bernardinus, *Burdigalenſis*, edidit librum cum hoc titulo, Stimulus adversùs Lutheranos, & quoſvis hæreticos. *Toloſæ* 1540.

Joannes Billius, Gallus, è Latino Gallicè vertit Tractatum ſectarum, atque hæreſum noſtri temporis, unà cum confutatione earum.

Joannes Bona è Monte Regali, Congregationis Ref. Monachorum S. Bernardi Ord. Ciſtercienſis, & S. R. Eccleſiæ tituli S. Bernardi ad Termas Presbyter Cardinalis, inter alia egregia pietatis, & ſapientiæ opera, Græcorum ſchiſmaticorum errores confutat, præſertim in libro de Rebus Liturgicis, ut videre eſt in ejus operibus impreſſis *Antuerpiæ* 1694.

Joan-

Joannes Bordeſius, *Burdigalenſis*, S I. ſcripſit Gallicè Veros abuſus prætenſorum abuſuum Miſſæ, pro reſponſo ad B. Deloque miniſtrum Caſtelli Gelloux. *Burdigalæ* 1598. Contra *& cetera* Pleſſis Mornæi Calviniſtæ. De Sacrificio Miſſæ contra Calvinum.

Joannes Boſquilonus, *Attrebatenſis*, *Ord. S. Franciſci*, ſcripſit patria linguâ De Aqua luſtrali contra noſtri temporis hæreticos Calviniſtas, & Anabaptiſtas.

Joannes Boucher, *Gallus*, *Franciſcanus*, edidit Veritates Chriſtianas contra impios, & Atheos noſtri temporis.

Joannes Bouclerus, *Cenomanus*, S. I. edidit Diſputationem habitam cum Petro Agar miniſtro Delphinate.

Joannes Bourgheſius, *Belga*, S. I. ſcripſit De continentia Chriſtiana adverſus Epicureos hujus temporis, impios Lutheri, & Calvini aſſeclas. *Duaci* 1638.

Joannes Brabantinus, *Ord. Præd.* ſcripſit contra Lutherum.

Joannes Brantus, *Poſnanienſis*, S.I. edidit Diſputationem Theologicam de Juſtificatione peccatoris, contra vanum ac perniciosum juſtitiæ imputativæ figmentum. *Poſnaniæ* 1591.

Joannes Breard, *Brito*, *Franciſcanus*, edidit Controverſias contra duos miniſtros Caſtri Eraldi la Peltiere, & Carrè.

Joannes Breslaer, *Ord. Præd.* edidit Tractatum adversùs duodecim errores Altenburgii in Miſnia ortos.

Joannes Briſacier, *Bleſenſis*, S. I. ſcripſit Gallicè Janſeniſmum confuſum in Advocato Domini Callagani. *Pariſiis* 1651. Innocentiam & veritatem recognitas in probationibus invincibilibus malæ fidei D. Callagani. *Ibidem* 1653.

Joannes Broſſardus, *Gallus*, S. I. ſcripſit Librum contra Chamerium miniſtrum Turnoni.

Joannes Brunæus, *Gallus*, edidit Epiſtolam uberem, exponentem rationes & motiva ſuæ converſionis ad fidem Catholicam. *Pariſiis* 1578. Tractatum de Inſtitutionum antiquitate, ac ſacræ Romanæ Eccleſiæ ſignis. *Ibidem* 1581.

Joannes Brunnerus hæreſi relicta Orthodoxam fidem amplexus, ſcripſit Profeſſionem ſuæ Catholicæ fidei. *Ingolſtadii* 1582.

Joannes Bunderius, *Gandavenſis*, *Ord. Præd.* ſcripſit Enchiridion rerum Theologicarum, quæ noſtra ætate ab hæreticis impugnantur. *Antuerpiæ* 1462. Super triginta articulos ab hæreticis modernis agitatos. *Pariſiis* 1574. Scutum fidei Orthodoxæ adversùs Joannem Anaſtaſium Velvarum. *Antuerpiæ* 1569. De Baptiſmo contra Mennonem Anabaptiſtam. *Lovanii* 1553. Delectionem nugarum Lutheri, & confutationem dogmatum Lutheranorum. *Lovanii* 1551.

Joannes Barienſis, *Anglus*, *Auguſtinianus*, ſcripſit ad Thomam Burcherium Archiepiſcopum Cantuarienſem S. R. E. Cardinalem contra Reginaldum Pavonem, ſive Peacock, Epiſcopum Diceſtrienſem, qui Angliam infeſtare nitebatur peſtilentibus libellis De libertate Evangelii; De ſecularium poteſtate; De æqualitate miniſtrorum; De utriuſque ſpeciei Communione; De legibus & Doctrinis hominum, &c.

Joannes Buſſæus, *Belga Noviomenſis*, S. I. ſcripſit contra Chemnitium, Ubiquetarios, Lutheranos, Calviniſtas. Gaſparum Schuvenckfeldium, alioſque ſectarios plurima opera, quorum indicem ſuppeditabit Bibliotheca Scriptorum ejuſdem Societatis.

Joannes Caniſius, *Belga*, S. I. ſcripſit Volumen contra hæreticos.

Joannes Capetius edidit Tractatum de Indulgentiis. *Inſulis*. De hæreſi, & modo coercendi hæreticos. De vera Chriſti Eccleſia, & obſcuræ comparationis Scripturæ. Eccleſiæ demonſtrationem. 1605.

S. Joannes Capiſtranus, *Ord. Minorum decus*, *& veritatis Catholicæ propugnator invictus*, ſcripſit De poteſtate Papæ. Contra Huſſitas, & contra Rocchizanam, ut patet in ejus operibus impreſſis.

Joannes Caramuel, *ex Monacho Ciſtercienſi Viglebauenſis Epiſcopus*, inter plurima opera, edidit Librum, cui titulus *Bernardus triumphans*, ubi agit de

Petri Abailardi, & Gilberti Porretani erroribus, quæſtioneſque difficiles & obſcuras expendit. *Lovanii* 1639. De hæreſi Janſeniana adversùs Novatores hujus ſeculi.

Joannes Caſſianus, ſcripſit Libros ſeptem De Incarnatione Chriſti adversùs Neſtorium.

Joannes, Caſtorienſis Epiſcopus, ſcripſit De Sanctorum, & præcipue B. Mariæ Virginis cultu, Tractatus quinque. *Coloniæ* 1675.

Joannes Cazanovius, Polonus, ſcripſit adversùs duas Epiſtolas Calvini ad Fratres.

Joannes Charlierius de Gerſon Gallus, Monachus Cæleſtinus Ord. S. Benedicti, & Pariſienſis Academiæ Cancellarius, ſcripſit Tractatus de Proteſtatione circa materiam fidei contra hæreſes diverſas. Conſiderationes, & ſigna duodecim, quibus aliquis convinci ſolet de hæreſi. Libellos duos articulorum Theologicorum & Scholaſticorum contra errores, & pertinacem hæreſim Petri de Luna. Tractatus contra hæreſim de Communione Laicorum ſub utraque ſpecie. Tractatus contra ſectam Flagellantium. Tractatus de Indulgentiis & ſuffragiis.

Joannes Chryſolorius ſcripſit contra errores Græcorum.

Joannes Chryſoras, Damaſcenus ex Syria, Monachus S. Benedicti, ſcripſit Libros duos adverſus Leonem Imperatorem pro ſacrarum Imaginum defenſione.

S. Joannes Chryſoſtomus Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Epiſcopus, Eccleſiæ Catholicæ Doctor, & vindex acerrimus, inter plurima egregia opera, quibus totum Orbem illuſtravit, ſcripſit contra Judæos, Hæreticos, Gentiles & Anomæos.

Joannes Chockier. Germanus publici juris fecit Parænesim ad hæreticos, & alios Eccleſiæ hoſtes. *Coloniæ* 1634.

Joannes Coclæus, Norimbergenſis, Cathololicæ veritatis zelator inſignis, ſcripſit De Romano Pontifice. De Petro & Roma contra Velenum. Breves confutationes contra quingentos articulos Martini Lutheri, aliaque multa pro Orthodoxæ veritatis defenſione, quorum omnium indicem copioſum exhibet Poſſevinius in Apparatu ſacro.

Joannes Coletus, Anglus, ſcripſit Diſputationem contra Eraſmum.

Joannes Coltan, Anglus, edidit de cauſa ſchiſmatis, & de ejuſdem remedio.

Joannes Columbinus Suffraganeus Epiſcopi Almirenſis, Germanicè ſcripſit De Sacramento Confirmationis. *Dilingæ* 1572.

Joannes Conradus Dannavverus, edidit opus prænotatum Colluvies Quackerorum ſecundum ortum, progreſſum & dogmata monſtroſa delineata. *Argentoratii*, 1666. Fabulam primorum hominum ante Adamum conditorum exploſam.

Joannes Cornubienſis, Theologus, ſcripſit ad Eulogium De Homine aſſumpto. Vivebat anno 1170.

Joaenes Coſterius, Parochus Aldeſſardenſis, edidit Inſtitutionem de exitu Ægypti, & fuga Babylonis, qua Catholicos hortatur, ut è Civitatibus hæreticorum contagio pollutis egrediantur. *Duaci* 1580.

Joannes Curienſis, Germanus, Ord. S. Benedicti, Conſtantienſis Epiſcopus, ſcripſit Pro fide Catholica adverſus hæreſes.

Joannes Cypariſſiota, Grecus, ſcriptis ſuis impugnavit Palamam hæreticum.

S. Joannes Damaſcenus, cognomento Chryſoras, cultus ſanctarum Imaginum ſtrenuus propugnator, ſcripſit De Orthodoxa fide libros quatuor. Adverſus Iconomachos libros tres.

Joannes Datus, è Foro Cornelii, ejuſdem Civitatis Epiſcopus, ex Ordin. S. Auguſtini, ſcripſit in Libros Divi Auguſtini de Trinitate contra Fauſtum Manichæum, & Creſconium Donatiſtam.

Joannes à Daventria, Tranſiſelanus, Ordin. S. Franciſci, ſcripſit contra Anabaptiſtas, Lutheranos, & errores Lutheranæ Confeſſionis. *Coloniæ* 1553.

Joannes David Cortacenſis, S. I. Belgicè plura ſcripſit ad hæreticorum erro-

errores refutandos opportuna, de quibus fuſiùs in Bibliotheca Scriptorum ejuſdem Societatis.

Joannes de Debu, Gallus, S. I. edidit Galice Expoſitionem ad articulum Catholicæ confeſſionis Guilielmi Caillierii. *Lugduni* 1578.

Joannes Delphius ſcripſit De poteſtate Pontificis, & notis Eccleſiæ. *Coloniæ* 1580.

Joannes Dertbonenſis, ex Ordin. Præd. ſcripſit Librum adverſus hæreticos, cui hunc appoſuit titulum, Prœlium porcorum.

Joannes Ditembergius, Germanus, Ord. S. Dominici, ſcripſit, contra Lutherum. De votorum Monaſticorum emiſſione. Librum inſcriptum Phimoſtomon, ſive Confutatorium Scripturariorum & frœnum Lutheranorum.

Joannes Docæus, Gallus, Ordin. S. Benedicti, ſcripſit Librum de æterna generatione Filii Dei, & ejuſdem ut hominis nativitate. *Pariſiis* 1554.

Joannes, Dominici, Florentinus, Ordin. Præd. ſcripſit librum prænotatum Lucula noctis adverſus Collucium ſalutatum Poetam, qui licet libros duos inſcripſiſſet de vera religione, in Libro tamen de Fortuna & Fato multa contraria fidei miſcuerat.

Joannes Doriſy, Gallus, S. I. edidit Gallice Vindicias S. Auguſtini adverſus Pſeudo - Auguſtinum Cornelii Janſenii. *Pariſiis* 1656. Refutationem Catechiſmi de Gratia, ex ſola doctrina S. Auguſtini. *Ibidem* 1651: Refutationem compendioſam ejuſdem Catechiſmi de Gratia ex ipſo S. Auguſtino. *Ibidem* 1651.

Joannes Driedo à Thurnolt, Belga, edidit Libros quatuor de Scripturis, & Eccleſiaſticis dogmatibus. *Antuerpiæ* 1550. De Libertate Chriſtiana libros tres De Gratia & libero arbitrio libros duos. De concordia liberi arbitrii, & Prædeſtinationis lib. 1. *Lovanii* 1556.

Joannes Duræus, Scotus, S. I. edidit Confutationem Reſponſionis Guilielmi Vvitkeri. *Pariſiis* 1582.

Joannes Duſſeldorp, Germanus, Carmelita, ſcripſit De obſervantia dierum feſtorum.

Joannes Eckius, Suevus, hoſtis Lutheranorum implacabilis, reliquorumque ſui temporis hæreticorum impugnator invictus, ſcripſit De Primatu Petri adverſus Martinum Lutherum. Enchiridion, aliaque egregia ſuæ fidei teſtimonia, ad veritatem Catholicam tutandam per opportuna, pluribus in locis typis edita, quorum omnium catalogum exhibet Apparatus ſacer Poſſevini.

Joannes Erigenus, ſive Erigena, Vvallus, Anglus, ſcripſit De fide contra Barbaros.

Joannes Erneſti, Germanus, ſcripſit De authoritate Concilii.

Joannes Ertlinus, Canonicus Forcheimenſis, & Bambergenſis Suffraganeus, lingua Germanica edidit De vera antiqua fide Catholica Germanicæ Nationis. *Ingolſtadii* 1581.

Joannes Faber, Heilbrunenſis, Germanus, ex Ordin. Præd. ſcripſit De Miſſa Evangelica. De fructibus, è quibus dignoſcuntur hæretici, deque eorum nominibus. Quod fides eſſe poſſit abſque charitate. *Auguſtæ* 1548. Quibuſnam armis vincendi ſint hæretici. *Ingolſtadii* 1551.

Joannes Faber, Germanus, Epiſcopus Viennenſis in Auſtria, S. Franciſci Alumus, ſcripſit De Clavibus Petri. De poteſtate Romani Pontificis adverſus Martinum Lutherum hæreſiarcam. Diſputationes contra Balthaſarem Pacimontanum in cauſa Luteri. *Lipſiæ* 1522. ſcripſit etiam contra Zuinglium, agens quoque de Moſcovitis. Elenchum operum hujus tam inſignis, Catholicique Scriptoris, quæ multis in locis prœlo commiſſa ſunt, vide apud Poſſevinum in Apparatu ſacro.

Joannes Fabri, Gallus, ex Monacho & Abbate Ord. S. Benedicti, Epiſcopus Carnotenſis, edidit librum, quo probat, Petrum Apoſtolorum Principem affectum fuiſſe Martyrio Romæ ſub Nerone Imperatore.

Joannes Falconerus, Dorceſtenſis, S. I. idiomate proprio ſcripſit Refutationem errorum Joannis Threski Puritano Judæi. *Audomari* 1518.

Joannes Fanenſis, Capuccinus ſcripſit

pſit contra Lutheri deliramenta.

Joannes Ferrier, Gallus, S. I. multa ſcripſit contra Janſeniſtas, quorum Catalogum exhibet author Bibliothecæ ejuſdem Societatis.

Joannes Fileſacus edidit De ſacra Epiſcoporum authoritate. *Pariſiis* 1606. De Idololatria politica. *Ibidem* 1615. Syntagma de Pœnitentia. *Ibidem* 1633.

Joannes Fiſcherus, Anglus, Roffenſis Epiſcopus, & S. R. E. tituli S. Vitalis Pretbyter Cardinalis, ob fidem Catholicam juſſu impii Henrici VIII. occiſus, ſcripſit contra Ulricum Velenum. Contra 41. articulos Martini Lutheri. Contra illius Captivitatem Babylonicam. Pro Chriſtiano Sacerdotio adversus eundem. Pro defenſione Regis in Lutherum. Contra Oecolampadium, & De Sacramentis. *Herbipoli* 1597.

Joannes Floidus, Cantabrigienſis, S. I. poſt opera plurima publici juris facta adversus Calviniſtas, & Puritanos, ſub nomine Fidelis Annoſi, ſcripſit contra M. Antonium de Dominis Epiſcopum Spalatenſem a fide Catholica apoſtatam, opus prænotatum Hipocriſis M. Antonii de Dominis detecta, ſeu Cenſuræ in ejus libros de Republica Chriſtiana. *Antuerpiæ* 1620. Demonſtrationem Monarchiæ Eccleſiaſticæ ex ſcriptis M. Antonii de Dominis. *Coloniæ* 1622.

Joannes Fogbus, Scotus, Ord. Ciſtercienſit, Sac. Theologiæ Doctor, ſcripſit Examen Pauli Cran Bohemi. De erroribus Vvicleffiſtarum librum unum. De Confeſſione auriculari librum unum.

Joannes Fontanus Gallus, Gallicè ſcripſit Hiſtoriam Catholicam noſtrorum temporum, adversùs illam, quam mendaciis refertam emiſerat Joannes Sleidanus hæreticus.

Joannes Foreſtus, Minorita, Londini ab impiis hæreticis occiſus anno 1538. ſcripſit De authoritate Papæ, Eccleſiæ, ſummique Paſtoris.

Joannes à S. Franciſco, dictus Gullonius, Gallus, Monachus Congregationis Fulienſis Ord. Ciſtercenſis, inter alia multa ſcripſit adverſus librum De vocatione Paſtorum Petri Molinæi, inſignis noſtrorum temporum Novatoris. *Pariſiis* 1620. Defenſionem Cardinalis de Perron à miniſtris Calvinianis Charentonianis injurioſo volumine impetiti. Vindicationem Eccleſiæ Catholicæ à Libris Angliæ hæreticorum ſtudio eo temporis emanantibus.

Joannes Franciſcus Lombardus, confecit Catalogum adverſus libros hæreticorum.

Joannes Franciſcus Picus, Mirandulæ & Concordiæ Comes, ſcripſit Pro veritate religionis Chriſtianæ contra vanitates ſuperſtitionis Gentilium. De fide & ordine credendi. *Baſileæ* 1573.

Joannes è Francofordia, ſcripſit Librum unum contra Huſſitas, & alterum adverſus Scabinos.

Joannes Fridericus Rorich, è Colonia Agrippina, S. I. ſcripſit Germanice contra Balthaſarem Montzerum. Lucernam Evangelicam. De Communione ſub utraque ſpecie. Apologiam ejuſdem Lucernæ. De uſu Cœmeteriorum.

Joannes Gailkir, Germanus, edidit Tabulas catecheticas complectentes ſummam religionis Chriſtianæ. *Ingolſtadii* 1578.

Joannes Garetius, Lovanienſis, Auguſtinianus, edidit Claſſes novem de vera Corporis Chriſti præſentia in ſanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento adversus peſtem Calvinianam. De Sacrificio Miſſæ. Quod mortui vivorum precibus adjuventur. Aſſertionem è ſanctis Patribus. *Antuerpiæ* 1563. De Sanctorum invocatione. *Gandavi* 1570.

Joannes Geneſius Sepulveda, Cordubenſis, edidit Libros tres De fato, & libero arbitrio contra Lutherum.

Joannes Georgius, Rhætus, edidit Triginta ſex rationes converſionis ſuæ, explicitas ex ipſis doctrinis miniſtrorum Eccleſiæ Reformatæ. *Typis Monaſterii Einſidlenſis* 1666.

Joannes Gerbai, ſub nomine Pariſienſis Theologi, ſcripſit in librum Joannis Launoy, qui inſcribitur Regia in Matrimonium poteſtas, Obſervationes. *Pariſiis* 1678.

Joannes Gibbonus, Anglus, S. I. ſcripſit Diſputationem de Sanctis. Confutationem Diſputationis Georgii Schon Calviniani. Diſputationem Communionis ſub una ſpecie. *Treviris* 1584. Concertationem Eccleſiæ Catholicæ in Anglia adver-

Verſus Calvino-Papiſtas, & Puritanos. *Ibidem* 1584.

Joannes Glaſcoyne, *Anglus*, ſcripſit adverſus Vvicleffiſtas.

Joannes Gonterius, *Taurinenſis*, S.I. plurima contra hæreticos, & ſectarios ſcripſit, potiſſimum adverſus M. du Moulin, miniſtrum Pontis Carentonii. De eo copioſius agit Bibliotheca Scriptorum Societatis.

Joannes Grillus, cum in hæreſim *Calvinianam miſere lapſus eſſet, Deo auxiliante illius ſectæ erroribus abjuratis Avenione*, edidit Abjurationem Calvinianorum dogmatum, & cauſam ſui redditus ad Eccleſiam Catholicam. *Venetiis* 1568.

Joannes Gropperus, *Germanus*, *qui ſacram Purpuram ſibi a Romano Pontifice oblatam recuſavit*, edidit Enchiridion Chriſtianæ inſtitutionis nomine Concilii Conſtantienſis. Iſagogen ad pleniorem cognitionem univerſæ Chriſtianæ religionis. *Coloniæ* 1554. De veritate Corporis & Sanguinis Chriſti.

Joannes Guallenſis, *Anglus*, *Ord. Minorum*, inter alia ſcripſit Librum unum ad reprobandas prophetias Mahumetis.

Joannes Gullonius. Vide *Joannes à S. Franciſco*.

Joannes Hajus, *Scotus*, S. I. idiomate patrio ſcripſit Interrogationes ad ſectarios Prædicantes. Gallicè vero ſcripſit Apologiam illarum interrogationum. Antimonium ad Reſponſa Bezæ. Libros duos diſputationum contra miniſtrum anonymum Nemauſenſem. Helleborum Joanni Serrano Calviniano.

Joannes Halenus, *Germanus*, *Paſtor & Canonicus Reſenſis*, edidit Papiſſam Monſtroſam, & meram fabulam, ſive Diſſertationem Hiſtorico-Theologicam. quà, ex vulgi errore ortum de Papiſſa figmentum refellitur. *Coloniæ* 1639.

Joannes Harduinus, edidit Diſſertationem de Sacramento Altaris. *Pariſiis* 1689.

Joannes Harſcher, *Germanus*, S. I. edidit Parallela Evangelicorum, & ſeptem priorum ſeculorum, quibus ad fontes ſuos referuntur dogmata Calviniana & Lutherana. *Friburgi Helvetiorum* 1646.

Joannes Haſſembergius, *Bohemus*, copioſe & erudite ſcripſit contra Lutherum.

Joannes Hennig, *Bohemus*, S.I. edidit Trutinam Scripturæ contra Doctorem Ioannem Boccarum. *Gedani* 1668.

Joannes Henricus Vrſinus, edidit adverſus Iſaacum Peyrerium Librum inſcriptum Novus Prometheus Præadamitarum Plaſtes, ad Caucaſum relegatus & religatus. *Francofurti*.

Joannes Hentenius, *Belga*, *ex Ord. Præd.* notavit & perſtrinxit omnes errores ſparſos in libris perfidi Eraſmi. Scripſit etiam contra impii Mahumetis errores. *MS. Lovanii apud RR. PP. Dominicanos*.

Joannes Herbetius, *Lotharingus*, ſcripſit De Cœna Domini, ubi demonſtratur Catholica veritas Corporis Chriſti in Euchariſtia. *Pariſiis* 1578.

Joannes Heſſelius, *Belga*, ſcripſit De perpetuitate Cathedræ S. Petri.

Joannes Heſſels, *Lovanienſis*, edidit librum prænotatum Probatio corporalis præſentiæ Chriſti in Euchariſtiæ Sacramento. *Lovanii* 1564. Sententiam ſuper facto Nectarii Epiſcopi Conſtantinopolitani circa ſublationem Confeſſionis. 1564. Confutationem novitiæ fidei, quam Specialem vocant. 1564. Confutationem cujuſdam hæreticæ Confeſſionis Teutonicæ, in qua oſtenditur Euchariſtiam eſſe Sacrificium propitiatorium. *Lovanii* 1567. De Communione ſub utraque ſpecie contra quemdam hæreticum. *Ibidem* 1573.

Joannes Hickeley, *Anglus*, *Auguſtinianus*, ſcripſit adverſus Vvicleſſum De Eccleſiaſtica poteſtate.

Joannes Hilpertus, edidit Diſquiſitionem de Præadamitis, in qua acriter illos perſtringit.

Joannes Hofmanus, *Germanus*, *Miſnenſis Epiſcopus*, ſcripſit De Communione ſub utraque ſpecie. *Venetiis* 1571.

Joannes Hoffmeiſterus, *Germanus*, *Colmarienſis*, *ex Ord. S. Auguſtini*, *qui & ab hæreticis in odium fidei occiſus creditur*, edidit quæ ſequuntur. Locos communes rerum Theologicarum, quæ hodiè in controverſia agitantur. *Ingolſtadii* 1551. Libros duos Dialogorum, quibus aliquot Eccleſiæ Catholicæ dogmata,

mata, Lutheranorum & factis, & verbis roborantur. *Venetiis* 1554. Hæreticorum malas artes a ſanctis Patribus exquiſitiſſime deſcriptas. *Romæ* 1554. Judicium de Articulis fidei anno 1530. Auguſtæ exhibitis Carolo V. *Moguntiæ* 1559. Adverſus Confeſſionem Lutheranorum Auguſtanam. Aſſertionem Verbum Dei carnem factum.

Joannem' Huberus, Herbipolenſis, S. I. edidit Germanice De Controverſis fidei, ideſt de Cœna Calviniſtica. De Cœna Lutherana, De eo, quod Libri ſacri non omnes inveniuntur. Demonſtrationem defectus Bibliorum, prout Braunſpergæ edita ſunt. *Braunſpergæ* 1644. De Eccleſia, & De Judice controverſiarum. *Ibidem* 1611.

Joannes Jacobus Rhabus Germanus. edidit Apologiam ad Ludovivum Patrem pro fide Catholica, ac pro ſuo ad eam acceſſu. *Coloniæ* 1570. Admonitionem ad ſuos conterraneos Ulmenſes, ne ſe à Romana Eccleſia abduci patiantur. Germanice. Reſponſionem ad quæſtionem, quomodo Catholicus ſalva conſcientia ſæpius communicet. *Coloniæ* 1568. De miraculis Sanctorum in Papatu, contra Joannem Marpachium. 1572. Confutationem concionis habitæ Argentinæ 26. Januarii 1579. Adverſus Theſes quas hæretici Argentinæ contra ſanctarum Reliquiarum miracula publice diſputaverant. *Monachii* 1575. Ad Joannis Sturmii Antipapos. Aletheticum pro veritatis, & Anatomiæ Luthericæ defenſione adverſus porcos recentes Albimontios *Coloniæ* 1569.

Joannes Jaubertus de Barrault, Gallus, Archiepiſcopus Arelatenſis, Gallice ſcripſit de Romano Pontifice in ſcuto fidei Catholicæ, adverſus ſcutum prætenſæ religionis reformatæ Petri Molinæi. *Pariſiis* 163[illegible].

Joannes Jejunator, ſcripſit De Confeſſione & Pœnitentia. *Extat ad calcem* Morini *de Pœnitentia, ubi eſt Dialogus de Sacromento Pœnitentiæ* Simonis Theſſalonicenſis.

Joannes de Indagine, Cartuſianus, ſcripſit librum unum contra errores Bonemorum. Libros quatuor ad Epiſcopum Ratiſbonenſem contra eoſdem. Contra Flagellatores. De Sacramento Altaris. Tractatum ſuper erroribus hæreticorum ad petitionem Marchionis Brandeburgenſis.

Joannes Joannis, edidit Librum de ſchiſmate, in quo multa pro noſtris temporibus accommodata reperiuntur. *Duaci* 1603.

Joannes de Jonghe, Dunkerkanus, S. I. edidit Theſes Theologicas de Gratia, libro arbitrio, Prædeſtinatione, &c. contra Conelii Janſenii Auguſtinum. *Antuerpiæ* 1641. Theſes Theologicas apologeticas priorum, & Miſcellaneas adverſus doctrinam Cornelii Janſenii. *Ibidem* 1641.

Joannes Juſtus Lanſpergius, Cartuſianus, edidit Demonſtrationem veræ religionis. Dialogos inter Militem Lutheranum, & Joannem Monachum. *Coloniæ* 1554.

Joannes Keyneſius, Anglus, S.I. ſcripſit Anglice contra Doctorem hæreticum Stillingleſrum, qui Romanam Eccleſiam Idololatriæ inculpaverat. Rationabilem & brevem viam convincendi quoſcunque diſſentientes à vera religione abſque ulla diſputatione. *Londini* 1674.

Joannes Kniſphonius, ſcripſit De juſtificatione hominis, adverſus inſanias Andreæ Oſiandri.

Joannes Kræſcelius, Vilſevenſis, Bibliothecarius Academiæ Ingolſtadienſis edidit uberem & doctam Orationem de Incarnati Verbi Myſterio. *Ingolſtadii* 1503.

Joannes Kynynkam, Anglus, Carmelita, ſcripſit contra Propoſitiones Vvicleffi, & contra ejuſdem Ideas.

Joannes Van-derlaen, Amſtelodamenſis S. I. ſcripſit adverſus Everardum Schaiſerum hæreticum, Regulam fundamentalem fidei 1661.

Joannes Langtonus, Anglus, Carmelita, in Libro uno ſcripſit Examen Doctoris Crumpe, & libro altero ſcripſit adverſus ejuſdem errores.

Joannes Lavardinus, Gallus, typis conſignavit Converſionem ad fidem Catholicam cujuſdam nobilis. *Pariſiis* 1582.

Joan-

Joannes Laurentius Lucchesinus, Lucenſis, S. I. edidit Librum prænotatum Sacra Monarchia S. Leonis Magni Pontificis Maximi in Polemica hiſtorica Concilii Chalcedonenſis. *Romæ* 1693. De Janſenianorum hæreſi. *Ibidem* 1705. Demoſtratam impiorum inſaniam, ſive ſigna veræ fidei. *Ibidem* 1688. De Pontificis Maximi authoritate & infallibilitate. *Ibidem* 1694.

Joannes Leiſentritius, edidit Proteſtationem Catholicam, cum pia precatione contra hæreſes. 1574. Scripſit etiam quædam alia valdè utilia pro Catholicis exiſtentibus in Germania.

Joannes Lenſæus, *Belliolanus*, ſcripſit De unica religione, & ſtudio Catholicorum Principum in Republica conſervanda. *Coloniæ* 1579. Orationem contra Eccleſiæ Romanæ deſertores, qui ſe ſolos patriæ veros amatores jactitant. *Ibidem* 1580. De ſui, ac Reipublicæ Chriſtianæ contra impium invaſorem, defenſione. *Lovanii* 1582. Tractatus de Eccleſiaſtica ſatisfactione pœnitentis, contra Benedictum Aretium miniſtrum hæreticum Bernenſem. *Ibidem* 1585. De una Chriſti in terris Eccleſia libros ſex. *Ibidem* 1589. De Libertate Chriſtiana lib. xv. *Antuerpiæ* 1590. De Traditionibus contra Sadaelem hæreticum. *Ibidem* 1591. De Eccleſia, & de Purgatorio.

Joannes Leo, edidit Diſputationem de Confeſſione fidei, ac religionis Chriſtianæ.

Joannes à Ludegna, *Matritenſis*, *Ord. Præd.* edidit Diſputationem de Cœlibatu Sacerdotum contra Lutheranos. *Patavii* 1563.

Joannes Ludovicus Vives, plura ſcripſit contra hæreticos.

Joannes Lutterellus, ſcripſit adverſùs Diſputata Ockami.

Joannes Magiſter, ſcripſit De pane fermentato, & infermentato. Quòd Spiritus ſanctus procedit à Patre, & Filio.

Joannes Magnus, *Gothus*, *Upſalæ Archiepiſcopus*, edidit Apologiam contra Lutheranas & impias Conſtitutiones in Arcia Civitate Regni Sueciæ factas anno 1527.

Joannes Malavelette, *Aramonenſis in Occitania*, S. I. linguâ maternâ ſcripſit Manuale veritatis Catholicæ religionis ex ipſis Adverſariorum ſcriptis ac libris contextum.

Joannes Maldonatus, *Hiſpanus*, S. I. ſcripſit Epiſtolam de Collatione Sedanenſi cum Calviniſtis. *Moguntiæ* 1611. Diſputationem de fide. *Ibidem* 1600.

Joannes Maria Capella, *Salutienſis Ord. Præd.* ſcripſit De veneratione ſacrarum Imaginum.

Joannes Maria Gabriellius, Tifernas, ex Monacho Congregationis Ref. S. Bernardi Ord. Ciſtercienſis, S. R. E. tituli S. Pudentianæ Presb. Cardinalis, ſcripſit Theologiam hiſtorico-dogmaticam, Scholaſticam adversùs Ethnicos, Hæreticos & Schiſmaticos ex Scriptura. Hiſtoria Eccleſiaſtica, & SS PP. *MS. in Biblioth. S. Pudentianæ de Urbe.*

Joannes Maria à S. Joſeph, *Carmelita excalceatus*, edidit Diſputationem celebrem habitam adversùs miniſtros Arianos Poloniæ.

Joannes Maria Verratus, *Ferrarienſis*, *Carmelita*, edidit Diſputationes adversùs Lutheranos. De fide & operibus. De libero arbitrio. De Prædeſtinatione. De cultu Dei, & Sanctorum. De auriculari & Sacramentali Confeſſione. De Purgatorio. De Communione ſub utraque ſpecie, aliaque permulta, quæ typis impreſſa fuere *Venetiis anno* 1571.

Joannes Maro, *Anglus*, ſcripſit Determinationes contra hæreticos Vvicleffiſtas.

Joannes Marocurſius, *Tornacenſis*, *Carthuſianus*, ſcripſit Threnodiam contra Lutheranos. *Antuerpiæ* 1540.

Joannes Martialis Anglus, ſcripſit adversùs Joannem Calhillum, qui blaſphemum librum emiſerat contra Chriſti Domini Crucem. 1564.

Joannes Martinonus, Gallus Brivatenſis, S. I. edidit librum mutato nomine, cui titulus, Anti-Janſenius, hoc eſt, Selectæ Diſputationes de hæreſi Pelagiana, Semipelagiana, deque variis ſtatibus humanæ naturæ, & de Gratia Chriſti Salvatoris, in quibus vera de illis

Digitized by Google

lis doctrina proponitur, & Cornelii Janſenii Iprenſis falſa dogmata refutantur. *Pariſiis* 1652.

Joannes Matthæus Cariophylus, *Cretenſis*, *Archiepiſcopus Iconienſis*, edidit Cenſuram Confeſſionis fidei, ſeu potiùs perfidiæ Calvinianæ, quæ nomine Cyrilli Patriarchæ Conſtantinopolitani circumfertur. *Romæ* 1631. Confutationem Nili Theſſalonicenſis de Primatu Papæ, & Græcè & Latinè. *Pariſiis* 1626. Refutationem pſeudo-Chriſtianæ catecheſis editæ à Zacharia Gergano. *Romæ* 1631.

Joannes Matthæus Grillus, *Salernitanus*, ſcripſit Epiſtolam ad fratrem de rationibus & cauſis, quæ eum moverunt ut ad Eccleſiam Catholicam Romanam rediret. *Romæ* 1676.

S. Joannes Maxentius, *Gallus*, *Abbas Pictavienſis Ord. Floriacenſis*, ſcripſit Librum unum contra Pelagium. Catholicam fidei Confeſſionem, ſive profeſſionem de Chriſto Domino. Rationem adunationis Verbi Dei ad propriam carnem. Contra Acephalos. Dialogos contra Neſtorianos.

Joannes Menſingus, *Dominicanus*, ſcripſit contra librum Lutheri De abroganda Miſſa. Libros duos de Sacerdotio Eccleſiæ Chriſti adversùs hæreticos. *Coloniæ* 1532.

Joannes de Meppis, *Germanus*, *de familia S. Auguſtini*, ſcripſit contra Hermannum de Riſvvich de Geldria, Tractatum prænotatum, De paupertate Chriſti.

Joannes Michrælius, ſcripſit librum prænotatum, Ethnophronius contra Gentiles, de principiis Religionis Chriſtianæ dubitationes. *Stetini* 1647.

Joannes Molanus, ſcripſit De hiſtoria ſacrarum Imaginum, & picturarum, pro vero earum uſu contra abuſus. *Lugduni* 1619.

Joannes Montanus, edidit Diſputationem uberem de ſanctiſſima Euchariſtia. *Græcii* 1592.

Joannes de Monte nigro, *Italus*, *Dominicanus*, ſcripſit Tractatum de Proceſſione Spiritus ſancti, & Tractatum de Purgatorio contra Græcos.

Joannes Morinus, *Bleſſenſis Gallus*, *Congregationis Oratorii Presbyter*, edidit Commentarium hiſtoricum de diſciplina in adminiſtratione Sacramenti Pœnitentiæ. Commentarium de ſacris Eccleſiæ ordinationibus, in quibus operibus Catholica religio valdè illuſtratur, & hæreticorum inſaniæ contra hæc Sacramenta reprobantur. *Antuerpiæ* 1695.

Joannes Mulhuſinus, *Thuringus*, S. I. edidit Speculum miſeriarum Davidis Parei hæretici. Cenſuram Diſputationis ejuſdem. *Moguntiæ* 1604. Ductarium Speculi miſeriarum ejuſdem Calviniſtæ. *Ibidem* 1606. Diſputationem de libero arbitrio *Ibidem* 1601. Contra ejuſdem Davidis Parei Heildebergenſis Diſputationem de ſacrarum Scripturarum authoritate, cum vendicatione cenſuræ Moguntinæ, & diſcuſſione Exegeſeos ejuſdem Parei. *Ibidem* 1605.

Joannes Mulman, *Lipſienſis*, S. I. edidit Diſputationem de Miſſis privatis adversùs Calixtum Calviniſtam. *Monaſterii Vveſtphaliæ* 1647 De Calice Euchariſtico contra eundem. De Libris Machabæorum contra Scheilberum. *Ibidem* 1648. De Purgatorio contra Calixtum & ſectarios. *Ibidem*.

Joannes Muſæus, edidit Diſſertationem de Conjugio contra Theophilum Alethæum. *Jenæ* 1675. Theophilus Alethæus ille, ficto nomine, eſt Joannes Lyſerus hæreticus, qui librum vulgavit cum hoc titulo, Polygamia triumphatrix, cum notis Athanaſii Vincentii. *Londini Scanorum*, *ſumptibus authoris*. 1672.

Joannes Mylverton, *Anglus*, *Carmelita*, ſcripſit Symbolum ſuæ fidei, & contra Reginaldum Peacok.

Joannes Naſs, *Germanus*, *Suffraganeus Brixinenſis*, evulgavit Centurias mendaciorum inſignium, quæ ab hæreticis, qui ſe Evangelicos vocant, ſcriptæ ſunt. *Ingolſtadii* 1569. Tractatus de Cœna Dominica. Conciones Catholicas plures contra hæreticos, quæ omnia fuſiùs deſcripta videri poterunt in Apparatu ſacro Poſſevini, & in Bibliotheca Scriptorum Ordinis Minorum Lucæ Vvadingi, ſub eodem nomine.

Joan-

Digitized by Google

Joannes Neovillæus, *Genuillanus*, *Gallus*, ſcripſit Libros quinque De pulchritudine animi adversùs Epicureos, & Atheos homines hujus ſeculi. *Pariſiis* 1556.

Joannes Nicænus, ſcripſit Librum contra Armenos de rebus fidei. *MS. in Biblioth. Vaticana*.

Joannes Nicolai, ſcripſit De Concilio plenario adversùs Donatiſtas. *Pariſiis* 1667. Diſſertationem de jejunii Chriſtiani, & abſtinentiæ ritu. *Ibidem* 1667.

Joannes Nicolaus, *Arelatenſis*, ſcripſit De hæreticis, & eorum pœnis. *Lugduni* 1536.

Joannes Nopelius, edidit Confeſſionem Ambroſianam, quatuor libris diſtributam, ubi oſtenditur, quid ſenſerit de fidei dogmatibus hodie vocatis in controverſiam ab hæreticis, ante annos 1200. totius Occidentalis Eccleſiæ lumen B. Ambroſius Epiſcopus Mediolanenſis.

Joannes Ochoa, *Hiſpanus*, *Ord. Præd.* vigilantia ſuâ detexit Ægidium, & Conſtantinum Fontanum, qui à recta fide apoſtatantes, occultè hæreſum venena apud Hiſpalim diſſeminabant, quos à judicibus de violata fide convictos, igne crematos conſpexit.

Joannes Obneberger. *Svevus*, S. I. Germanicè edidit Brevem, & dilucidam inſtitutionem defendendi fidem Catholicam contra hæreticos. *Herbipoli* 1660.

Joannes Palmer, *Anglus*, ſcripſit contra Bohemorum, ſive Huſſitarum articulos.

Joannes Paulus Donatus, *Carmelita*, edidit Tractatum de jure eligendi miniſtros Eccleſiæ, in quo veritas Catholica defenditur & explicatur. *Taurini* 1582.

Joannes Paulus Felvvinger. *Germanus*, edidit Diſceptationem Theologicam antiphotinianam de ratione in Theologia contra Florianum Druſcium, ſivè Joannem Drellium, *Helmeſtadii* 1671.

Joannes Paulus Nazarius, *Cremonenſis*, *Ord. Præd.* inter plura alia ſcripta, publici juris fecit Diſputationem ſolemnem de ſacroſancto Miſſæ Sacrificio à ſe habitam in Valle Clavenæ, cum miniſtris ſectæ Calvinianæ.

Joannes Paulus Vvindeck, *Germanus*, edidit Theologiam Juriſconſultorum, libris duobus comprehenſam. In horum primo vindicantur quadraginta & ampliùs dogmata S. Rom. Eccl. quæ ab hæreticis oppugnantur, non ſolum ex Canonibus, & Traditione Eccleſiæ, verùm etiam ex Juſtiniani Imperatoris legibus. Prognoſticon futuri ſtatus Eccleſiæ contra quendam Lutherologum. Deliberationem Chriſtianam de optimo regionis ſtatu, ſive de extirpandis hæreſibus. De mortis Chriſti efficacia contra Calvinum. Confeſſionem S. Bernardi de omnibus fidei dogmatibus. *Coloniæ* 1604.

Joannes Pelecyus, Ulmenſis, S. I, ſcripſit De originali hominis juſtitia, & injuſtitia. *Dilingæ* 1587. De Sacramentis novæ legis. De Euchariſtiæ Sacramento, & Sacrificio. De fide. De Eccleſia militante. De Juſtificatione.

Joannes Perellius, *Xiverienſis*, *Germanus*, ſcripſit Dialogum de Catholica doctrina, & rebus Societatis Jeſu contra contumelias Rodingi Haſſi Sacramentarii. *Ingolſtadii* 1576.

Joannes Perpezatius, S. I. edidit Reſponſionem Apologeticam adversùs Anticotoni, & Sociorum criminationes. *Lugduni* 1611.

Joannes Perſeus, Anglus, S. I. Anglicè ſcripſit Tractatum de fide. *Londini* 1600. Defenſionem ejuſdem Tractatus de fide contra duos miniſtros Vvottonum & Vitum. *Audomari* 1612. Librum, quo provocat Proteſtantes ad oſtendendam continuam ſuorum Prædicantium ſucceſſionem à temporibus Chriſti, prout Catholici oſtendunt de ſuis. *Ibidem* 1612. Reſponſionem ad novem articulos controverſos, ipſis à Sereniſſimo Rege Jacobo in privato colloquio propoſitos. *Ibidem* 1625.

Joannes de Perſico, *Cremonenſis* ſcripſit Expoſitiones in Biblia contra Judæos, & rebelles Eccleſiæ. *M. S. Cremonæ in Bibliotheca S. Auguſtini*, cujus Ordinis Author erat profeſſus.

Digitized by Google

Joannes Petrus Caraffa, *Neapolitanus*, *qui poſtea fuit Paulus IV. Pontifex Maximus*, *Clericus Regularis Theatitinus*, ſcripſit Paræneſim ad Bernardinum Ochinum.

Joannes Pezibram, *Bohemus*, ſcripſit Tractatum de ſeptem Sacramentis. De impiis Vvicleffi dogmatibus. De profeſſione fidei, aliaque hujus generis.

Joannes Picus Mirandulanus, ſcripſit contra Aſtrologos judiciarios, & contra Judæos.

Joannes Piſtorius, *Niddanus*, *Theologus Catholicus*, edidit Theoremata de fidei Chriſtianæ definita menſura, & an hæc ſit ſola Scriptura Canonica, cum Epiſagmate de Sacramentis contra Grynæum. *Coloniæ* 1590. Reſolutionem Theſium Iacobi Heerbrandi hæretici blaſphemi, de viſibili Chriſti in terris Eccleſia. Theſes quinquaginta de Sanctorum Reliquiis ex libris S. Auguſtini decerptas. Epiſtolas duas ad Joannem Pappum, excitatoriam & refutatoriam. Confeſſionem S. Bernardi de omnibus fidei dogmatibus hodie controverſis, ex ejus ſcriptis collectam, cum refutatione ſophiſmatum, quæ à Luthero, Melancthone, Nicolao Pithæo, aliiſque ſectariis contra religionem objiciuntur. Hanc cum inchoatam reliquiſſet, abſoluit Joannes Paulus Vvindech.

Joannes Placentius, *ex Ord. Præd.* ſcripſit Librum prænotatum, Prælium porcorum, ideſt hæreticorum inter ſe diſſidentium.

Joannes Plieth, *Germanus*, edidit Librum contra Bohemos.

Joannes Polomar, edidit Orationem habitam in Concilio Baſileenſi contra tertium articulum Bohemorum.

Joannes Pouvel Britannus, ſcripſit Propugnaculum adversùs Babylonicam captivitatem Lutheri.

Joannes Pricius, *Anglus*, S.I. Anglice edidit Anti-Mortonum, ſive Apologiam contra Thomam Mortonum Pſeudo-Epiſcopum Dunelmenſem. 1640.

Joannes Raguſeus, *ex Ord. Præd.* habuit Orationem in Concilio Baſileenſi in qua reſpondit ad articulum Bohemorum de Communione ſub utraque ſpecie.

Joannes Raſtallus, *Anglus*, ſcripſit contra ſui temporis hæreticos, & præcipuè confutationem Concionis Juelli hæretici. Tractatus duos, quibus plures impoſturas, & malignas corruptiones in libris Juelli indicavit.

Joannes Redmannus, *Anglus*, ſcripſit contra hæreticos De juſtificatione.

Joannes Retembergius, *Dominicanus*, *Germanus*, ſcripſit opuſculum contra hæreſes Lutheranorum. Adverſùs Lutheri depravatam verſionem Biblicam.

Joannes Roberti, *Belga*, S.I. edidit Parallela ſanctiſſimæ Miſſæ, & Cœnæ hæreticæ. Anglicanæ Eccleſiæ Reformatæ baſim & impoſturam. *Luxemburgi* 1619. Magiam Phanaticam. Examen confeſſionis fidei Belgicæ Reformatorum.

Joannes Roffenſis, *Anglus*, edidit volumen inſigne De Romano Pontifice. Defenſionem ſacri Sacerdotii adversùs Lutherum. Confutationem Aſſertionum Lutheranorum. *Venetiis* 1526.

Joannes Roſenthal, *Germanus*, linguâ patria vulgavit Juſtam querelam contra Prædicantem Calviniſtam de Controverſiis fidei. *Coloniæ* 1653. Epiſtolam Irenicam ad Juventutem Haſſiæ. *Ibidem* 1653.

Joannes à Royas, *Hiſpanus*, ſcripſit Tractatum de hæreticis, prænotatum, Singularia juris in favorem fidei, hæreſiſque deteſtationem. *Venetiis* 1584.

Joannes Ryvvocki, Prutenus, S. I. edidit Arma Catholica pro Traditionibus, & Purgatorio contra Anti-Bellarminum Arnceſi Proteſtantis Frankorani. *Vilnæ* 1636. Paræneſim ad miniſtros Calvinianos de ſpiritu privato ad Synodos non admittendo. *Ibidem* 1639. Calvinum Angelomachum, ſive Prælium Calvini adversùs bonos Angelos.

Joannes Sacranius, ſcripſit De erroribus Ruthenorum.

Joannes Saita, Cretenſis, ſcripſit Dialogos duos contra Judæos.

Joannes Schucking, Vveſtphalus, S I. edidit Lucernam viatorum, ſeu fidei. Mercurium Orthodoxum ad demonſtran-

ſtrandum Purgatorium. *Monaſterii Vveſtphaliæ* 1649. Inſtitutionem Theologicam contra Scheiblerum, & Tremolienſes. *Coloniæ* 1649.

Joannes Scythopolita, Græcè ſcripſit contra Eutychen, & Dioſchorum.

Joannes Segobienſis, *Hiſpanus*, ſcripſit De Proceſſione Spiritus ſancti à Filio. De amittendo gladio ſpiritus in Saracenos.

Joannes Sharpe, *Anglus*, ſcripſit adversùs Vvicleffi hæretici ſectatores. De orationibus Sanctorum. De ſuffragiis viatorum. De Incarnatione Verbi. De poteſtate Sacerdotii. De ſacrarum Imaginum veneratione. De peregrinationibus.

Joannes Simcocks, Londinenſis, S. I. edidit Anglica lingua Indagatorem indefeſſum, quo hortatur ſectarios ad veritatem fidei inveſtigandam. *Londini* 1670.

Joannes Sletanus, *Geſſenſis in Brabantia*, *ex Ord. Præd.* ſcripſit Libros novem de retinenda fide Catholica. De Verbi Dei virtute, & inſuper abili Eccleſiæ potentia libros quinque. De Baptiſmo parvulorum.

Joannes Spenſerus, *Lincolnienſis*, S. I. edidit idiomate materno De ſacra Scriptura perperàm ab hæreticis hujus temporis intellecta. *Antuerpiæ* 1655. Quæſita XXXVI. miniſtris hæreticis in Anglia propoſitis. *Londini*. Libellum contra Atheos cum hoc titulo, aut Deus, aut Nihil. *Ibidem* Schiſma detectum, contra quoſdam Doctores Academiæ Cantabrigienſis. *Ibidem*.

Joannes Stamler, *Germanus*, ſcripſit De Tartarorum, Saracenorum, Turcarum, Judæorum & Gentilium ſectis & ritibus, cum eorundem confutatione, & ſanctæ Chriſtianæ fidei confirmatione. *Auguſtæ* 1508.

Joannes Standicius, *ex Ord. Seraphico*, *Anglus*, ſcripſit contra Barnes hæreticum.

Joannes Suuaſham, *Anglus*, *Carmelita*, *Epiſcopus Bangorienſis*, ſcripſit contra Vvicleffitas.

Joannes Svvetus, *Anglus*, S.I. Anglicà lingua edidit Manifeſtationem Apoſtaſiæ M. Antonii de Dominis. *Audomari* 1617.

Joannes Taliaferrus, *Italus*, plura ſcripſit, & inter reliqua de Eccleſia, ejus Capite, & de Clavibus.

Joannes de Tabia, ſcripſit Summam adversùs hæreſes ſui temporis.

Joannes Talpinus, *Gallus*, vulgari ſermone ſcripſit Monitum ad eos, qui ab hæreticis decepti ſucceſſerunt à vera Chriſti Eccleſia, quæ eſt Catholico Romana. Examen & deciſionem S. Romanæ Eccleſiæ. Conſenſum totius Eccleſiæ Chriſtianæ de Miſſæ Sacrificio. Monita Chriſtianis, ut caveant ab hæreſi, & alia his ſimilia, quæ diverſis annis prodierunt. *Pariſiis*.

Joannes Tavernerius, edidit Tractatum de Purgatorio Animarum. De veritate Corporis & Sanguinis Chriſti in Sacramento Altaris. *Pariſiis* 1551.

Joannes Thomas Rocaberti, *ex Ord. Præd.* ſcripſit de Romani Pontificis authoritate. *Valentiæ* 1692.

Joannes Tiſſingtonus, *Anglus*, *Ord. Minorum*, edidit librum cum hoc titulo, Scutum pro Euchariſtiæ defenſione. & contra Confeſſionem Vvicleffi. *MS. in Collegio Cantabrigiæ S. Benedicti*.

Joannes Turrecremata ex Ord. Præd. S. R. E. Cardinalis, ſcripſit De authoritate Romanæ Eccleſiæ. De unione Græcorum cum Latinis.

Joannes Vacquerius, Rojenſis, edidit Sermonem de multiplici hæreticorum tentatione in Baptiſmo duorum adoleſcentum Americæ. *Pariſiis* 1571.

Joannes Veccius, *Epiſcopus Conſtantinopolitanus*, ſcripſit De unione Eccleſiarum veteris & novæ Romæ. De Proceſſione Spiritus ſancti capita XII Epiſtolam ad Alexium Agallanium magnæ Eccleſiæ Diaconum. De Proceſſione Spiritus ſancti opus à priori diſtinctum. Plura etiam alia ſcripſit ad Catholicam fidem Romanam confirmandam, potiſſimùm contra tomum Cyprii, & ejuſdem novas hæreſes. *Extat in tomo primo Græciæ Orthodoxæ Leonis Allatii*, *Romæ* 1659 *& in ejuſdem tomo ſecundo ibidem anno* 1659. *impreſſo*.

Joannes Verus, *Gallus*, edidit Apologiam

logiam adverſùs Theodorum Bezam. *Virduni* 1565.

Joannes à Via, *Germanus*, ſcripſit Defenſionem & Aſſertionem jugis Sacrificii Eccleſiæ adverſùs blaſphemias Schmidelini. *Coloniæ* 1570. Admonitionem ad Bavariam, quâ ratione errores, qui hodiè ſparguntur agnoſcendi ſint, & fugiendi, ex verbo Dei. Germanicè. *Monachii*.

Joannes Villagarcia, *Dominicanus*, plura ſcripſit in Brentium, variaſque edidit Apologias adverſus Bucerum, Petrum Martyrem, & Sodales.

Joannes Viterbienſis, *ex S. Dominici familia*, ſcripſit Tractatum in forma dialogi adverſùs hæreticos ſui temporis.

Joannes Vvalterius Viringus, Lovanienſis, S.I. idiomate vulgari ſcripſit adverſùs Joannem Vvaleſium hæreticum. *Bruxellæ* 1609.

Joannes Vvaltonus, *Lancaſtrienſis*, S. I. Anglicè ſcripſit Reſponſum ad calumnias Henrici Mori, Doctoris hæretici, quibus Idololatriæ crimen Catholicis affingit. *Londini* 1672.

Joannes Vvellis, *Anglus Monachus S. Benedicti*, edidit Librum pro Religione. De SS. Euchariſtia.

Joannes Toungus, Anglus, edidit Librum de ſchiſmate, quo monet cavendum eſſe Catholicis, ne adeant ſynagogas hæreticorum.

Joannes Zonaras, Conſtantinopolitanus, ſcripſit Pœma adverſus omnes hæreſes.

Jodocus Angries. *Contracenſis*, S.I. edidit Flandricè Purgatorium Catholicè aſſertum. *Burgiſx* 1643.

Jodocus Clicthoveus, *Neoportuenſis*, *Gallus*, edidit Propugnaculum Eccleſiæ contra Lutheranos. Commentariorum prænotatum, Anti-Lutherum. De ſanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento contra Oecolampadium. *Pariſiis* 1568. Improbationem quorundam articulum Lutheri, aliaque hujuſmodi ad defendendam fidem Catholicam, de quibus conſule Poſſevinum.

Jodocus Coccius, *Bileveldianus*, & *Canonicus Juliacenſis*, edidit præclariſſimum, & doctiſſimum opus prænotatum Theſaurus Catholicus, ubi ex SS. PP. enucleantur omnes controverſiæ in materia fidei, ſolide refutantur, & Catholica religio validiſſimis argumentis roboratur. *Coloniæ* 1599.

Jodocus Coccius Trevirenſis. S. I. edidit Parallelon Bibliacum viſionum Joannis Apocalyp. cap. 1. Danielis cap. 1. Diſputationem tripartitam de arcano ſacræ Scripturæ ſenſu. Diſputationem bimembrem de vero & falſo Antichriſto. Sanctiſſimum Miſſæ Sacrificium per teſtes veritatis omni exceptione majores, ab hæreticorum injuriis vindicatum. *Molſchemii* 1621.

Jodocus Kedd, *Germanus*, *Clivienſis*, S. I. plurima, & doctiſſima opera edidit contra Luteranos, Calviniſtas impioſque Novatores, quæ diffuſe exhibet Bibliotheca Scriptorum ejuſdem Societatis.

Jacobus Lorichius, *Theologus*, ſcripſit opus prænotatum, Evangelium, hoc eſt de vi, natura, & ſcopo Evangelii Jeſu Chriſti adverſus temerariam, ſtultamque inſtantiam eorum, qui ſe Evangelicos nominant. *Ingolſtadii* 1580. Catenulam præcipuorum articulorum fidei Chriſtianæ. *Coloniæ* 1576. Defenſionem Apologiæ de Adoratione, & ejus ſpeciebus adverſus Hyperaſpiten Scholæ Tubienſis. *Ingolſtadii* 1557. Demoſtrationem de vera & falſa libertate credendi. De Traditionibus. De uſu imaginum, aliaque valde utilia ad hæreticorum ſtultitiam retundendam, de quibus omnibus conſole prælaudatum Poſſevinum.

Jacobus Raveſtenius, edidit Defenſionem Concilii Tridentini adverſus examen Martini Kemnitii. *Lovanii* 1568. Confutationem Confeſſionis miniſtrorum adhærentium Auguſtanæ Confeſſioni. *Ibidem* 1568. Apologiam confutationis profanæ Confeſſionis, quam Antuerpienſem vocat, contra Matthæi Flacci Illyrici cavillationes. *Ibidem* 1568. Apologiam Decretorum Concili Tridentini de Sacramentis, adverſus cenſuras, & examen Kemnitii. 1570.

Jonas, *Aurelianenſis Epiſcopus*, ſcripſit Libros tres de cultu ſacrarum Ima-

Imaginum ad Carolom Calvum, adverſus hæreſim Claudii Taurinenſis Epiſcopi *Coloniæ* 1554.

Joſeph Saenz de Aguirre, Hiſpanus, S. R. E. Presbyter Cardinalis, Ordin. S. Benedicti edidit Defenſionem Cathedræ S. Petri. *Salmanticæ* 1683. Lacinia contra Socinianos. *Romæ*

Joſeph Methonenſis, ſcripſit Librum reſponſionis pro Concilio Florentino ad Librum Marci Epheſii calumniatoris ejuſdem Concilii.

Joſeph Vicecomes, *Mediolanenſis*, ſcripſit Obſervationum Eccleſiaſticarum volumina IV. in quibus agitur de antiquis Baptiſmi, & Miſſæ ritibus, de ejus apparatu, & de veteribus ceremoniis Confirmationis. *Mediolani diverſis annis.*

Joſeph Voiſin, *Gallus*, edidit Diſputationem Theologicam Orthodoxam de ſanctiſſima Trinitate adverſus Diſceptationem hæretici Anti-Trinitarii. *Pariſiis* 1647.

Joſephus Bergaigne, *Antuerpienſis*, *Minorita* vulgavit Apologiam adverſus litteras Gerlaci Molitoris, Prædicantis religionis Evangelicæ Reformatæ. *Treviris* 1625.

Joſephus Ciantes, edidit Librum prænotatum, Diſcurſus de SS. Trinitate ex Hebræorum teſtimoniis, *Romæ* 1667.

Joſephus Creſuvellus, *Londinenſis*, S. I. ſub nominæ Andreæ Philopatri, ſcripſit Reſponſionem ad edictum Eliſabethæ Reginæ Angliæ contra Catholicos. *Romæ* 1593. Contra edictum in Catholicos promulgatum. *Audomari* 1610.

Joſephus Malavelettus, *Gallus*, S.I. ſcripſit Controverſiarum Epitomen. *Pariſiis* 1723. Unitatem Eccleſiæ Catholicæ unius Scripturæ authoritate munitam.

Joſephus Simonis, *Hamptonienſis*, *Anglus*, Anglicè edidit Reſponſionem ad Concionem Doctoris Percii hæretici, habitam coram Rege Angliæ. *Londini* 1663.

Joſephus Stephanus, *Valentinus*, *Epiſcopus Veſtanus*, ſcripſit Defenſionem ſacri Roſarii B. Mariæ Virginis ab hæreticorum calumniis. *Romæ* 1584. De oſculatione pedum ſummi Pontificis, & dè ejus coronatione. *Romæ* 1588. De pedum adoratione. *Extat inter Tractatus juris tom.* 13. De poteſtate coactiva Romani Pontificis. *Romæ* 1586.

Joſephus de Tamayo, *Hiſpalenſis*, S. I. ſcripſit adverſus errores Immanuelis Abbad Rabbini ſynagogæ Amſtelodamenſis.

Ireneus Avalonenſis, *Burgundus*, *Capuccinus*, Gallicæ promulgavit Explicationem rationum, quæ moverunt DD. *de Paſſades*, & *du Mazel* ad abjurandam hæreſim Calviniſticam, cum reſponſionibus miniſtri hæretici, & contra reſponſionibus Rueſſii.

S. *Ireneus*, *Smirnenſis Eccleſiæ Epiſcopus*, *qui fidem Catholicam proprio ſanguine confutavit, illam etiam acerrime defendit contra hæreticorum ſui temporis blaſphemias, præſertim adverſus Valentinum hæreſiarcham*, in quem edidit Libros quinque.

Iſaac Armenus, ſcripſit Invectivam in Armenos. *Extat tom.* 20. *Bibliot. PP. Lugdunen.*

Iſaac ex Judæo factus Chriſtianus, ſcripſit De ſancta Trinitate, & De Incarnatione Domini.

Iſaac Monachus Syrus, *Presbyter Antiochenæ Eccleſiæ*, multa Syriacè ſcripſit, potiſſimum tamen adversùs Neſtorianos, & Eutychianos.

Iſaacius Habertus, ſcripſit De conſenſu Hierarchiæ & Monarchiæ, adverſus Paræneticum opus Optati Galli, ſchiſmatum fictoris. *Pariſiis* 1640.

Iſaacus Peyrerius, *ſecta Calviniſta*, *qui prius ediderat opus inſcriptum*, *Præadamitæ*, *ſive Exercitationem ſuper Epiſtolam S. Pauli ad Ramanos*. 1655. *abjurato Calviniſmo*, & *libro de Præadamitis*, ſcripſit Epiſtolam ad Philotimum de utraque materia. *Romæ* 1682.

Iſchirion. Alexandrinæ Eccleſiæ Diaconus, Synodo Calcedonenſi obtulit Libellum accuſationis contra Dioſcorum. *Extat tom.* 4. *Conciliorum Labbei*. Idem fecerunt in eodem Synodo Tdeodorus Diaconus Alexandrinus, & Sophronius.

S. Iſidorus, *Hiſpalenſis Epiſcopus*, *S. Benedicti Monachus*, *zelo fidei Catholicæ non in Hiſpania ſolum*, *ſed & in tota Eccleſia celebris*, *Arianæ perfidiæ hoſtis infenſiſſimus*, ſcripſit inter alia contra nequitiam Judæorum. *Iſi-*

Digitized by Google

Iſidorus de Iſolanis, *Mediolanenſis*, *ex Ord. Prædicat.* ſcripſit Diſputationes quinque Catholicas de igne Purgatorio, De merito animarum Purgatorii, De igne inferni. *Papiæ* 1521. De imperio Eccleſiæ Militantis. *Mediolani* 1516. Contra Averroem de Æternitatæ Mundi.

Iſidorus Moſconius, edidit De Majeſtate militantis Eccleſiæ. *Venetiis* 1602.

Itachius Clarus, *Lemicæ Hiſpaniarum Epiſcopus*, edidit Libros tres de ſanctiſſima Trinitate contra Varimandum Arianum. Apologeticum adverſus hæreſes Priſcilliani.

Julianus Cæſarinus, *dictus Julianus Cardinalis S. Angeli*, *tempore Martini Papæ V.* ſcripſit De Proceſſione Spiritus ſancti adverſus Grecos.

Julianus Ereſneau, *Gallus*, *Ord. Præd.* ſcripſit contra Petrum Martyrem hæreticum.

S. Julianus, *Epiſcopus Toletanus*, Libros tres de Adventu Chriſti-adverſus Judæos compilavit.

Julius Bartoloccius de Celleno Monachus Congregationis Reſor. S. Bernardi Ord. Ciſtercenſis, *& Abbas S. Sebaſtiani ad Catacumbas*, edidit Bibliothecam Magnam Rabbinicam, quatuor tomis, in quibus Judæorum mendacia, falſitates, & commenta validiſſimis rationibus confutantur. *Romæ* 1675.

Julius Ceſar Bulengerus, *Gallus*, S.I. edidit Reſponſionem Catholicam libro D. Pleſſei de inſtitutione Sanctiſſimi Sacramenti. *Pariſiis* 1599.

Julius Cæſar de la Coulture, *Bruxellenſis*, S. I. ſcripſit Libros duos demonſtrationum Catholicarum contra Eccleſiam Lutheranam.

Julius Firmicus Maternus, ſcripſit Librum de myſteriis, & erroribus profanarum Religionum ad Conſtantinum & Conſtantem Auguſtos.

Julius Paveſius, *Brixienſis*, *Ord. Præd.* ſcripſit adverſus hæreſes ſui temporis.

Julius Pflug, *Aumbergenſis* ſcripſit adverſus Lutherum. *Antuerpiæ* 1562.

Juſtinianus, *Hiſpanus*, *Eccleſiæ Valentinæ Epiſcopus* ſcripſit contra Bonoſianos, qui aſſerebant Chriſtum eſſe Filium Dei adoptivum, non proprium.

S. Juſtinus Martyr, *& Philoſophus*, *inter alia eruditiſſima opera* duplicem ſcripſit Apologiam pro Chriſtiani nominis defenſione ad Antoninum Pium, & S. P. Q. R. Idem fecit S. Melito Sardenſis Epiſcopus, alia Apologia oblata Marco Aurelio Imperatori, pro iiſdem Chriſtianis; & etiam Athenagoras qui eidem Marco Aurelio Antonino, & Aurelio Commodo ſimilem pro Chriſtianis obtulit Apologiam.

Juſtus Baronius, edidit opus inſcriptum, Pſeudo-Jubilæum Vvrtembergenſe adverſus Ægidium Hunnium, & Lutherum. Præſcriptiones perpetuas adverſus hæreticos.

Juſtus Calvinus, *Gallus*, *Calvini impii hæreſiarchæ conſanguineus*, *ab abratis ejus erroribus*, *& fide Catholica Romæ ſuſcepta anno* 1600. edidit Librum prænotatum, Juſti Calvini pro ſacroſancta Catholica Romana Eccleſia, proque ſua ad eam tranſmigratione, Apologia. De ſacris Literis veneranda antiquitate, ipſorum ſectatiorum principiis ita adornata, ut facile lectori viam ad veritatem explanet. *Moguntiæ* 1602.

Juſtus Lipſius, *eruditorum ſui temporis facile princeps*, *in multis*, *quos publici iuris fecit libris*, *plura ad Catholicam fidem valde accommoda docet*, *ut patet ejus opera legenti*,

Juſtus Rabus, *Cracovienſis*, Polonice edidit Anti-Diatribam, ſeu Refutationem Diatribæ contra quemdam Calvinianum miniſtrum. *Cracoviæ* 1610.

Digitized by Google

L

L*Aborans*, *S. R. E. Presbyter Cardinalis tituli S Mariæ trans Tiberim*, ſcripſit Epiſtolam ad Hugonem contra Sabellianos.

Lactantius Domaninus, *Mantuanus*, *Carmelita*, ſcripſit inter alia De immortalitate animæ.

Lælius Jordanus, edidit De Romanæ Sedis origine & authoritate, & majoribus, rerumque capitalium Epiſcoporum cauſis ad Papam deferendis. *Venetiis* 1572.

Lambertus Aver, *Germanus*, S. I. ſcripſit Aſſertiones ex ſacris Bibliis, & Controverſiis. *Viennæ Auſtriæ* 1560.

Lanfrancus, *Archiepiſcopus Cantuarienſis ex Ord. S Benedicti*, *natione Papienſis*, ſcripſit adverſus Berengarium hæreticum De veritate Corporis & Sanguinis Domini in Euchariſtia.

Laurentius Albertus, *Germanus*, ſcripſit vulgari idiomate adverſus Heildemborgenſem Catechiſmum. Ad Spirenſes. Vormatienſes & Landavienſes Admonitionem de cavendo vicino Zuinglianiſmo. Abſurda Lutheranorum. *Ingolſtadii* 1570.

Laurentius Andretonus, *Lancaſtrenſis*, *S. I.* Anglice edidit opus inſcriptum Funiculus triplex, quo fidei capita demonſtrantur ex Scriptura, SS. PP. & ex ipſis Proteſtantibus. *Audomari* 1634 Originem Catholicorum & Proteſtantium. *Rotomagi* 1634.

Laurentius Arturus Faunteus, *Lancaſtrenſis*, S. I. ſcripſit De Chriſti in terris Eccleſia adverſus Antonium Sadaeelem hæreticum Calviniſtam. Theſes de variis fidei controverſiis De Chriſti Eccleſia. De Petri, & ejus ſucceſorum Principatu. De Sanctorum invocatione Multa alia etiam utilia ſcripſit contra Lutheranos, & Calveniſtas, quæ videri poſſunt in Bibliotheca Societatis.

Laurentius Cozza à S. Laurentio, *ex Miniſtro Generali Ordinis Minorum*, *S. R. E. Præsbyters Cardinalis*, edidit Commentarios Hiſtorico-Dogmaticos continentes hæreſes XXII. a Simone Mago, uſque ad Marcionem. *Romæ* 1707.

Laurentius Forerus, *Lucierneuſis*, *S. I. vir perſpicacis ingenii*, *& Catholicæ veritatis ſtudioſiſſimus*, *acuit ſapientiſſimæ calamum adverſus Calviniſtas*, *Lutheranos*, *Petrum Molinæum*, *alioſque ſimilis ſurfuris impios nebulones*. Catalogum valde oblongum, & accuratum ejus operum exhibet Bibliotheca Scriptorum ejuſdem Societatis.

Laurentius à Laurea Brancatus, *ex Ord. Min. Convent. S. Franciſci*. *S. R. E Preſbyter Cardinalis tituli SS* XII. *Apoſtolorum*, *& Bibliothecarius*, *inter alia egregia opera Theologica* ſcripſit de decretis Eccleſiæ, & de rebus fidei, quæ ex ejus diſputationibus ſelecta reperiuntur in *Biblioth. Rocaberti. Tom* 15.

Laurentius à S. Paolo, *Ord. Min. S. Franciſci*, edidit opus prænotatum Peregrinatio ſancta, ubi errores Novatorum deteguntur, & via ad Catholicam veritatem oſtenditur. *Romæ* 1658. Librum Confeſſionis veritatis Eccleſiæ Catholicæ.

Laurentius de Ubaldinis, *Florentinus*, *Ord. Pred.* ſcrpſit adverſus Judæos librum prænotatum. Capiſtrum Judæorum.

Laurentius de Zamora, *Hiſpanus*, *Ord. Ciſtercienſis*, inter alia egregia opera edidit opus inſcriptum. Monarchia myſtica Eccleſiæ, in cujus libro ſecundo, tract. primo agit de adultera interpretatione, quâ hæretici Scripturam ſacram circa myſterium ſanctiſſimæ Trinitatis confundunt. De Æternitate Verbi Divini De armis offenſivis, & defenſivis Eccleſiæ.

Laurus Quirinus, *Venetus*, edidit librum inſcriptum. Caſtigationes Judæorum.

S. Leander, *Hiſpalenſis Epiſcopus*, *Monachus Ordin. S. Benedicti*, ſcripſit Libros

Libros duos adverſus hæreticorum dogmata. Opuſculum adverſus inſtituta Arianorum.

S. Leo I. Pont. Max. cognomento Magnus, inter alia ſcripſit Tractatum adverſus errores Eutychetis & aliorum hæreticorum.

Leo VIII. Rom. Pont. ſcripſit Epiſtolas ad principaliores Germaniæ Epiſcopos de cauſa fidei.

Leo IX. Summus Pontifex, ſcripſit ad Conſtantinum Monachum Imperatorem librum unum de extirpandis hæreſibus. Librum ad Græcos in quo eorum errores refutantur, & fides Catholica aſſeritur.

Leo VI. Imperator cognomento Sapiens, Epiſtolam inſignem ſcripſit ad Regem Saracenorum, de Chriſtianæ fidei veritate, Saracenorum impietate.

Leo Carmelita, Gallus, Gallice edidit Oeconomiam religionis Catholicæ. *Pariſiis* 1652.

Leonardus Borianus, Gallus ex Regul. Obſervant. S. Franciſci, edidit Librum Controverſiarum adverſus miniſtrum hæreticum. *Toloſæ* 1620.

Leonardus Coquæus, Aurelianenſis, Ordin. Eremitarum S. Auguſtini, edidit Defenſionem pro Romano Pontifice in Antimornæo, ſeu Confutatione myſterii iniquitatis, id eſt Hiſtoriæ Papatus Philippi Mornæi Pleſſæi Calviniſtæ. *Pariſiis* 1613.

Leonardus Leſſius, Belga, S. I. ſcripſit Conſultationem, quæ fides & religio ſit capeſſenda. *Antuerpiæ* 1610 De Antichriſto, & ejus præcurſoribus. *Ibidem* 1611.

Leonardus Marius, edidit Catholicam aſſertionem Eccleſiaſticæ Hierarchiæ in qua de Primatu Petri & Romanæ Sedis, adverſus hæreſim & ſchiſma M. Antonii de Dominis Spalatenſis. *Coloniæ Agrippinæ* 1618.

Leonardus Perinus, Lotharingus, S. I. edidit Thraſenica Pauli Verrii Calviniſtæ *Muſſiponti* 1619,

Leonardus Rubenus, Germanus, & Abbas Theologus SS. Petri & Pauli in Paterbonenſi Civitate, edidit librum De falſis prophetis. & lupis rapacibus. De Idololatria. Triumphum Chriſti de Judæis. *Paderbonæ* 1604.

Leontius Advocatus, Bizantinus, ſcripſit De ſectis hæreticorum, ac de Synodo Chalcedonenſi.

Leontius Bizantinus, quem alii faciunt eundem cum ſuperiore, ſcripſit contra Eutychianos Neſtorianos, Enantiodocetas, Aphthardocetas, in fraudes Apollinariſtarum, & nonnulla alia, de quibus agit Poſſevinus tom. 2. Apparatus ſacri.

Leontius Conſtantinopolitanus, ſcripſit Librum De duplici natura in Chriſto, contra hæreſim Monophyſitarum. Diſputationem contra Philoſophum Arianum. *MS. in Bibliot. Cæſareâ Viennæ Auſtriæ.*

Leporius, qui Pelagianum dogma ſequi cœperat ſed per Auguſtinum in Africa emendatus, ſcripſit propriæ emendationis libellum, in quo & ſatisfacit de errore, gratias agit de emendatione & ſimul affert Catholicam ſententiam de manentibus in Chriſto duabus naturis in una perſona.

Liberius à Jeſu, ex Carmelitis diſcalceatis, Novarienſis, edidit Controverſias dogmaticas adverſus hæreſes utriuſque Orbis Orientalis & Occidentalis. *Romæ* 1701.

S. Lindegaſtus, Moguntinus Archiepiſcopus, inſigne opus edidit contra Arium, & hæreſeos.

Liſettus, ſcripſit contra Pſeudo-Evangelicam hæreſim. *Pariſiis* 1551.

Lucas Caſtellinus, Ord. Præd. edidit Elucidarium Theologicum de certitudine Sanctorum Canonizatorum, in quo invenire eſt valde utilia adverſus hæreticorum blaſphemias. *Romæ* 1628.

Lucas Holſtenius, ſcripſit De Abbaſſinorum communione ſub utraque ſpecie. *Extat in Symmictis Allatii tom.* 2. Diſſertationem duplicem de Sacramento Confirmationis apud Græcos. *Romæ* 1666.

Lucas Siculus, ſcripſit De Manichæis in Armenia pravè docentibus.

Lucas Tudenſis, Legionenſis Epiſcopus in Hiſpania, ſcripſit Libros tres contra Albigenſes.

Ludo-

Digitized by Google

Ludovicus Bail, ſcripſit De beneficio Crucis, ſeu Articulos diſputatos de gratia. *Pariſiis* 1653.

Ludovicus Carrerius, ſcripſit De hæreſibus. *Extat inter tract. juris tom.* 2. *part.* 2.

Ludovicus Carvajalius, *Hiſpanus*, *Regul. Obſerv. S. Franciſci*, edidit Apologiam Monaſticæ Religionis, contra Eraſmi errores. *Pariſiis* 1529.

Ludovicus à Caſtro, *ex Conventualibus S. Franciſci*, Gallicè ſcripſit De diviſione prætenſæ religionis Provinciarum Belgicarum, quæ ſe fœderatas vocant, ſeu de diſſectis Calvini ſectis. Antiſynodica conventiculorum Ultrajecti & Dordraci annis 1618. & 1619. habitorum. *Leodii* 1619. Caſtrum Monaſticum, ſive Apologiam oppoſitam Turri Babel Danielis Ochede Calviniani, Gallorum Dordraci Concionatoris. *Ibidem* 1622.

Ludovicus Hanſtamus, edidit Diſputationem de Sacramento Pœnitentiæ. *Græcii* 1589.

Ludovicus Joannes Viletanus, edidit Diſputationem habitam in Concilio Tridentino de Communione ſub una panis ſpecie. *Extat in Concilio Tridentino editionis Lovanienſis.*

Ludovicus Majoranus, *è Gravina*, *Canonicus Regularis Lateranenſis*, *&* *Epiſcopus Caſtelli à Mare*, edidit Librum inſcriptum Scutum fidei, ideſt Veræ Catholicæ, atque Orthodoxæ religionis adversùs hæreticos ſolidiſſima defenſio. *Romæ* 1575.

Ludovicus Muraccius, edidit Prodromum ad refutationem Alcorani. *Romæ* 1691.

Ludovicus Orianus, ſcripſit De poteſtate ſummi Pontificis. De fide, operibus ac libero arbitrio adversùs Lutherum. *Venetiis* 1534.

Ludovicus Richeomus, *Gallus*, S. I. edidit Defenſionem Peregrinationis. De ſacris Reliquiis. Victoriam veritatis contra Pleſſæum. Idololatriam Hugonoticam. Victoriam Catholicam de Miſſa, multaque alia, quæ ſimul impreſſa prodiere. *Pariſiis* 1628.

Ludovicus Rogerius, Aretinus, S. I. edidit Apologiam Roberti Cardinalis Bellarmini adversùs Matthæum Creſcerum hæreticum. Defenſionem pro libris Purgatorii ejuſdem Cardinalis. Defenſionem adversùs Matthæum Creſerum hæreticum pro Operibus ejuſdem Roberti Cardinalis Bellarmini.

Ludovicus de Teruel, *Granatenſis* S. I. ſcripſit De Indorum Idololatria.

Ludovicus Thomaſſinus, Gallus edidit Dogmata Theologica de Deo, Deique proprietatibus. *Pariſiis* 1684, De Verbi Dei Incarnatione. *Ibidem* 1680. Tractatum de unitate Eccleſiæ. Gallicè. *Ibidem* 1686. Tractatum de jejunio Eccleſiaſtico. Gallicè. *Ibidem* 1683.

Lupus Servatus, ſcripſit contra Gotheſcalcum Presbyterum de libero arbitrio, Prædeſtinatione, & Sanguine Chriſti male ſentientem, tribus quæſtionibus adversùs eandem hæreſim.

M

M*Agnetes*, Græcè ſcripſit Libros Apologiæ ad Theoſtenem adversùs Gentiles Evangelii calumniatores.

Malchion, *Presbyter Antiochenus*, edidit Dialogum adversùs Paulum Samoſatenum.

Mallei hæreticorum, De variis falſorum dogmatum notis, atque cenſuris libri duo. *Ingolſtadii* 1580.

S. Manſuetus, *Mediolanenſis Archiepiſcopus*, ſcripſit Epiſtolam ad Conſtantinum Imperatorem de fide Catholica, circa duas in Chriſto voluntates.

Manuel Calecas, *Græcus*, ſcripſit Libros quatuor adversùs Græcorum errores de Proceſſione Spiritus ſancti. Adversùs Palamitas, illorumque Pſeudo-Synodum. De elementis fidei Catholicæ ſecundùm traditionem Scripturæ ſacræ, & Ca-

& Catholicorum Doctorum. *MS. in Bibliotheca Bavarica*.

Marcellinus de Ponte Beaunesino, *Sabaudus*, *Capuccinus*, Gallicè ſcripſit Fallacias miniſtrorum, & falſitatem religionis Calviniſticæ: & veritatem Catholicam à Domino de Paſthee nobili Delphinate cognitam. *Lugduni* 1610. Reſponſionem adversùs narrationem quamdam miniſtri Calviniani Gratianopolitani. *Ibidem* 1614. De Sacramento Euchariſtiæ, & aliis fidei controverſiis. *Gratianopoli* 1615.

Marcellus, *Ancyranus Epiſcopus*, ſcripſit contra Arianos.

Marchio de Pianeſſe, Italicè ſcripſit De veritate religionis Chriſtianæ.

Marcianus Barchinonenſis, ſcripſit contra Novatianos.

Marcianus Imperator, ſcripſit De fide ad Monachos hæreticos.

Marcus Antonius Cappellus, edidit De Appellationibus Eccleſiæ Africanæ ad Romanam Sedem. *Pariſiis* 1622. Diſputationes duas de ſummo Pontificatu Beati Petri, & de ſucceſſione Epiſcopi Romani in eundem Pontificatum. *Coloniæ* 1621. Adversùs prætenſum Primatum Regis Angliæ. *Extat in Bibliotheca Pontificia Rocaberti tom.* 16. Reliqua hujus Scriptoris opera, vide verbo *Antonius Cappellus*.

Marcus Antonius de Foix, *Vaſco*, S. I. Gallicè publicavit Reſponſionem ad poſtremas tricas Janſeniſtarum. *Toloſæ* 1663.

Marcus Antonius Natta, *Aſtenſis*, ſcripſit De immortalitate animæ.

Marcus Brixianus, Abbas Ordin. S. Benedicti, edidit Orationem à ſe habitam de Purgatorio in Concilio Tridentino. *Brixiæ* 1557.

Marcus Eremita, ſcripſit De his, qui putant ſe ex operibus ſolis juſtificari.

S. Marinus, *Moguntiæ Archiepiſcopus*, circa finem ſeculi quarti ſcripſit aliquos libros, quibus Arianam hæreſim confutat.

Marius Æquivolus, Monachus Congregationis Montis Oliveti, ſcripſit Librum, unde antiquorum Latina, & Catholica religio incrementum ſumpſerint.

Marius Georgius, *Venetus*, *Ord. Servorum B. M. V.* ſcripſit Libros duos De libertate Eccleſiaſtica contra Simoniacos.

Marius Mercator, ſcripſit Commonitorium adversùs Pelagianos, Theodoſio Imperatori oblatum. Librum ſubnotationum, adversùs Julianum Pelagianum. Adversùs Neſtorii impios anathematiſmos, Contradictiones.

Marius Victorinus, plura eruditione plena ſcripſit, potiſſimùm De Trinitate, & adversùs Arianos.

Marquardus Leonis, *Germanus*, *Ord. S. Franciſci*, edidit Germanicè Diſcurſum Theologicum de vera Eccleſia Dei. *Monachii* 1605. Examen Tractatus Joannis Henrici Hiemers præconis Lutherani, in Fraternitatem Beatæ Mariæ in Reith. *Dilingæ* 1619. Reſolutionem quarundam quæſtionum de vera fide. *Ingolſtadii* 1607. Demonſtrationem Catholicam & univerſalem ejuſdem fidei. Latinè *Lechuſii* 1622.

Marquardus de Suſannis, ſcripſit De cœlibatu Sacerdotum non abrogando. *Extat inter Tract. juris t.* 14.

Marquardus de Waldſaſſen, *Germanus*, *Monachus Ciſtercienſis*, ſcripſit Librum de Evangelica doctrina.

Marſilius Ficinus, *Florentinus*, ſcripſit De religione Chriſtiana. De Divina gratia. De Providentia Dei. De humani arbitrii libertate.

Martinus Becanus, *Belga*, S. I. ſcripſit Diſputationem adversùs Calviniſtarum prædeſtinationem deſperatam. An alius ſit Calviniſtarum, alius Catholicorum Deus. *Moguntiæ* 1604. De Controverſiis fidei contra hæreticos. *Ibidem* 1631.

Martinus Bialobrizkus, *Camenecenſis Epiſcopus in finibus Poloniæ*, edidit Orthodoxam confeſſionem de Deo uno, quam Chriſtiani Catholici credunt. *Coloniæ* 1579.

Martinus Bonacina, *Mediolanenſis*, edidit Tractatum de Incarnatione, ubi multa valdè opportunè affert contra hæreticos. *Mediolani* 1629.

Martinus Chriſtophorus, *Turonenſis*, S. I. edidit Librum de Controverſiis.

Mar-

Digitized by Google

Martinus Chromerus, *Polonus*, *Epiſcopus Varmienſis*, ſcripſit De conjugio, & cœlibatu Sacerdotum. De Sacramentis, Sacrificio Miſſæ, ac de Exequiis. Germanicè. Opus Colloquiorum de Religione. *Coloniæ* 1568.

Martinus Corbenus, *Toloſanus*, *Ord. S. Auguſtini*, ſcripſit De ſumma Trinitate, & de fide Catholica.

Martinus Duncanus, *Kempenſis*, ſcripſit Confutationem hæreſeos Anabaptiſtarum, & veri Chriſtiani Baptiſmi, ac potiſſimùm Pædobaptiſmatis Aſſertionem, contra Memnonis Simonis blaſphemias.

Martinus Eiſingrenius, *Germanus*, *Præpoſitus veteris Oetingæ in Bavaria*, edidit Concionem, cur tam multi eo tempore ad Lutheri hæreſes accederent. De Reliquiis & invocatione Sanctorum. De Chriſti Domini merito, quod ſemper in una Catholica Eccleſia prædicatum eſt. Germanicè, Latinè redditam à Tilemanno Bredenbachio. *Coloniæ* 1567. Poſtillam Catholicam in Evangelia Dominicalia, à Dominica prima Adventus, uſque ad feſtum Paſchatis. *Ibidem* 1574. Tractatum de Eccleſia Catholica à Novatorum calumniis per ſacram Scripturam, & unanimen SS. PP. conſenſum vindicata, cum confutationibus objectionum, quæ fiunt ab adverſariis. *Ingolſtadii* 1576. Confeſſionale, in quo tractatur univerſa materia de Confeſſione apud Catholicos uſitata. *Ibidem* 1577. De Euthanaſia, ſive de firma ſpe in Dei miſericordia, mortis tempore collocanda Aſſertionem Catholicam, Germanicè, Latinè redditam à Bredenbachio. *Coloniæ* 1577. Admonitionem, quomodò Bavari ſe ſe gerere debeant in cauſa religionis. *Ingolſtadii* 1571. De majeſtate, & gloria Chriſti veri hominis, & naturalis Filii Dei, contra quoſdam de ipſo ſcurriliter loquentes. *Ibidem* 1572. De ſigno Crucis, quod piè ſe illo ſignent Chriſtiani homines. *Ibidem*. Germanicè: aliaque plura, quæ memorat Poſſevinus.

Martinus Laſcius, *Polonus*, S. I. multa ſcripſit contra ſectarios Calviniſtas Arianos novos, & Lutheranos, ut videre eſt apud Bibliothecam ejuſdem Societatis.

Martinus Marloratus, ſcripſit De Orthodoxo & Calviniano Baptiſmate. *Pariſiis* 1578.

Martinus Martinius, *Tridentinus*, S.I. idiomate Sinenſi ſcripſit De exiſtentia, & attributis Dei contra Atheos.

Martinus Perez de Ayala, *Hiſpanus*, *Archiepiſcopus Valentinus*, ſcripſit multa contra hæreticos, inter quæ Aſſertiones de Divinis, Apoſtolicis, atque Eccleſiaſticis Traditionibus, deque authoritate, & vi earum ſacroſancta. *Coloniæ* 1549.

Martinus Piſtor, edidit Proſopopæjam adversùs tres fidei hoſtes Melancthonem, Calvinum, & alium. Symmachiam adversùs Epitheſes hoſtium fidei. *Pariſiis* 1552.

Martinus Raymundus, edidit Pugionem fidei adversùs Judæos.

Martinus Smigelecius, *Leopolienſis in Ruſſia*, S. I. ſcripſit adversus Eccleſiæ Romanæ hoſtes Anabaptiſtas, Calvinianos, Arianos novos, & potiſſimùm Librum inſignem adversùs Fauſtum Socinum de Divinitate Filii. *Vilnæ*.

Martinus Strempus, *Polonus*, *Ord. Præd.* ſcripſit De ſchiſmate Eccleſiæ Græcorum. *MS. in Bibliot. Vaticana*.

Martinus Vauthier, *Lotharingus*, S.I. edidit Tractatum, quo oſtendit religionem Pontificiam eſſe Orthodoxam, non Idololatram, adversùs Danielem Rixingerum Lutheranum. *Treviris*. 1620.

Matthæus de Bomportis, *ex Ordin. Præd. Novarienſis Epiſcopus*, *Mantuanus*, collegit ſummam doctiſſimam ex diverſis Bibliorum locis contra hæreticos.

Matthæus Caryophilus, *Archiepiſcopus Iconienſis*, edidit Refutationem Pſeudo-Chriſtianæ Catecheſis Zachariæ Gergani Græci. *Romæ* 1631.

Matthæus Galenus Vveſtcapellius, ſcripſit De Sacrificio Miſſæ, & Catecheſes. Epiſtolam, quâ hortatur plebem, ut ab hæreſibus caveat, & reſipiſcat In Præfatione etiam in Areopagitica opuſcula

reſpondet objectionibus Matthiæ Flacci Illyrici, damnati hæretici.

Matthæus Larroquanus, edidit Diſſertationem de Photino, ejuſque multiplici damnatione. *Genevæ* 1670.

Matthæus è Launoyo, Gallicè ſcripſit adverſus impias miniſtrorum hæreticorum blaſphemias. Chriſtianum reſponſum. *Pariſiis* 1578.

Matthæus Laymannus, edidit Defenſionem nobilem cauſæ Honoldinæ. *Ingolſtadii* 1580.

Matthæus Oryus, *Hiſpanus ex Ord. Præd.* ſcripſit De juſtificatione. Librum contra hæreſes, quas aſſimilat ſeptem capitibus beſtiæ Apocalypſis. Scholam hæreticorum. Alexipharmacon adverſus hæreſes. *Venetiis* 1551.

Matthæus Sambar, *Hungarus*, S. I. edidit Idiomate nativo Novitatem ſectæ Calviniſticæ. Ocularia quædam, pro quodam Prædicante hæretico. Lydium lapidem ocularis Prædicantici. Tres ſalutares quæſtiones fidei. De ſubſtantia Miſſæ, & cæremoniis. Circulum ferreum ſuper os blaſphemi Prædicantis. Apologiam pro vetuſtate fidei Catholicæ. Apologiam pro tribus quæſtionibus. Excuſſionem reſponſionis factæ contra tres quæſtiones. Quæ omnia diverſis annis publici juris facta fuerunt.

Matthæus Schrik, *Aquiſgranenſis*, S. I. edidit Locos uſitatiores ſacræ Scripturæ pro oſtendenda veritate Catholica. *Moguntiæ* 1646. Scripſit etiam Libros tres pro reducendis ad ovile Chriſti Acatholicis.

Matthias Aquenſis, ſcripſit Aſſertionem Catholicæ religionis adverſus Lutherum. *Coloniæ* 1541. Aſſertionem Catholicæ fidei contra Bucerum. *Ibidem* 1536.

Matthias Bredenbachius, *Germanus* ſcripſit Epiſtolas duas de negotio religionis. De diſſidiis Eccleſiæ componendis. Apologiam, quòd quibuſdam viſus eſſet acerbiùs in Lutherum ſcripſiſſe. Anthyperaſpiſtes pro vera ratione componendorum diſſidiorum Eccleſiæ adverſus Jacobi Andreæ convitia. *Coloniæ* 1568.

Matthias Cheſeneux, *Ord. S. Auguſtini*, *Leodienſis*, edidit Speculum Eccleſiæ Catholicæ. *Leodii* 1606.

Matthias à Corona, *Carmelita*, *Leodienſis*, edidit tomos duos inſcriptos Sanctitas Eccleſiæ Romanæ. *Leodii* 1663.

Matthias Hauzeur, *Limburgenſis*, *Franciſcanus*, edidit Gallicè & Latinè Acta publicæ diſputationis contra Hottonium Archiminiſtrum Limburgenſem. *Leodii* 1634. Reprobationem peremptoriam patrocinii, ac ſupplementi Archiminiſtri Trajectenſis pro ſuo Hottonio. *Ibidem*. Exorciſmum Catholicum maligni ſpiritus hæretici, adverſùs Hottonii replicam. *Ibidem*. Equuleum Eccleſiaſticum, contra Samuelem Maretium Archiminiſtrum Trajectenſem. *Ibidem*.

Matthias Mayrhovius, *Germanus*, S. I. edidit Diſputationes Theologicas de tribus peccatorum generibus, adverſùs hujus ſeculi ſectarios. *Ingolſtadii* 1587. De Sacramento Euchariſtiæ, ubi impia doctrina Ubiquiſtarum refellitur. *Ibidem* 1590. Speculum Prædicantium. *Ibidem* 1600. Apologiam pro ſpeculo Prædicantium. *Ibidem* 1601. Devotionem Calviniſtarum. *Ibidem* 1610.

Matthias Mennichen, *Pruthenus*, S. I. edidit Librum prænotatum, Dic ubi ſit ſcriptum, De auctoritate Traditionum. Tractatum de Communione ſub utraque ſpecie. *Clogoviæ* 1626.

Matthias Ram, Halenſis, S. I. edidit Diſputationem Catholico-Romanam de auctoritate ſacræ Scripturæ. *Dilingæ* 1664.

Matthias Vvaſonus, Northumber, S. I. ſcripſit Anglicè contra Doctorem Potterum hæreticum, cum hoc titulo, Miſericordia & Veritas, ſeu Charitas propugnata a Catholicis. *Audomari* 1634. Chriſtianitatem propugnatam adverſùs replicam cujuſdam hæretici Chillingvvortii, & Socininiſmum. *Ibidem* 1638. Directionem præviam ad eundem Chillingvvorthium. *Londini* 1636. Infidelitatem detectam adverſus librum, quo docuerat religionem Proteſtantium eſſe viam ſecuram ad ſalutem. *Gandavi* 1652.

Maturinus Clemens, *Carmelita*, *Gal-*

Gallus, ſcripſit De Sacramento Euchariſtiæ, & de fide Catholica.

Maurus, *Ravennatenſis Epiſcopus*, ſcripſit Epiſtolam ad Martinum Papam contra Monothelitas.

Maximilianus Habbequis, Bruxellenſis, S. I. ſcripſit Animadverſionem in Pſeudo-martyrologia Novatorum.

Maximilianus Haberſaok, *Herbipolleuſis*, edidit Refutationem motivorum Andreæ Vvigandi Apoſtatæ. *Moguntiæ* 1673.

Maximilianus Sandæus, *Amſtelodamenſis*, S. I. ſcripſit De controverſiis horum temporum. De hoc vide Bibliothecam Scriptorum Societatis.

Maximus, *Alexandrinus Epiſcopus*, *Conſtantinopolitanus*, obtulit Gratiano imperatori, Mediolani tunc degenti Librum de fide adversùs Arianos.

S. Maximus, *Conſtantinopolitanus Abbas*, *& Martyr*, Monothelitarum hoſtis acerrimus, multa ſcripſit contra hæreſim tunc temporis graſſantem, ut videre eſt in ejus operibus, & in publica diſputatione à ſe habita contra Monothelitas, potiſſimùm adversus Pyrrhum. Acta hujus diſputationis referuntur à Baronio, anno 645.

Maximus Chryſoberga, Græcus, habuit Orationem ad Cretenſes de Proceſſione Spiritus ſancti. *Extat in tom.* 2. *Græciæ Orthodoxæ Leonis Allatii*.

Melchiades, *Monachus Claravallenſis*, *Ord. Ciſtercienſis*, *natione Scotus*, *& D. Bernardo Charus*, ſcripſit De legitima Petri Cathedra adversùs ſchiſmaticos.

Melciades, ſcripſit Librum unum contra Montanum. Alterum contra Gentes. Tertium contra Judæos. Apologiam pro noſtra fide. Vixit ſub Marco Antonino Commodo Imperatore.

Melchior Cano, *Canarienſis Epiſcopus*, *ex Ord. Prædicatorum*, edidit Libros XII. locorum Theologicorum, pluribi impreſſos.

Melchior Cornæus, *Germanus*, S.I. edidit vigintiquinque tomos, partim Latinâ, partim Germanicâ lingua adverſus Lutheranos, alioſque ſectarios, quorum omnium diffuſam ſatis notitiam exhibet Author Bibliothecæ Societatis.

Melchior Moſticenſis, *Polonus*, *Ord. Præd.* ſcripſit Epiſtolam deploratoriam Bernardino Ochino Senenſi, Apoſtatæ à fide.

Melchior Zangerius, *Germanus*, ſcripſit Collationem Catholicam Orthodoxæ Catholicorum, cum Idolomania Novatorum hujus ſeculi. *Coloniæ* 1580.

S. Methodius, *Tyri Epiſcopus*, ſcripſit De Reſurrectione adverſus Origenem.

Michael Alphonſus de Carranza, *Hiſpanus*, *Carmelita*, edidit Selectarium B. Patris Ildephonſi, tum aliorum Sanctorum PP. pronuntiata de perpetua Virginitate Sacroſanctæ Dei Matris Mariæ, ad Neophytum Valentinum. *Valentiæ* 1556.

Michael Bentius, *Germanus*, Germanicè ſcripſit Apologiam pro Gaſpare Franco, qui abjurata hæreſi ad Catholicam religionem redierat, ubi præcipuè agitur contra Joannem Andreæ hæreticum. *Monachii* 1569.

Michael Brechingerus, *Presbyter Colmarienſis*, ſcripſit De Auguſtiſſimo ſacroſanctæ Miſſæ Sacrificio. De ſanctiſſimæ Euchariſtiæ celebratione per Chriſtum in Cœna noviſſima. *Antuerpiæ* 1588. De Imaginibus, Jejunio, & Euchariſtia contra Lutherum. *Ibidem* 1543.

Michael è Carcano, *Mediolanenſis*, *Ord. Min.* inter alia præclara opera, edidit Tractatum de fide Catholica.

Michael Cardaneus, *Saxo*, ſcripſit varia opuſcula contra hæreticos.

Michael de Elizalde, *Hiſpanus*. S. I. edidit opus inſcriptum Forma veræ religionis quærendæ, & inveniendæ. *Neapoli* 1662.

Michael Febure, edidit Solutiones præcipuas objectionum, quæ fieri ſolent à Turcis, Judæis, & hæreticis Orientalibus in Catholicos. Armenicè. *Romæ* 1681.

Michael Hagerus, *Germanus*, edidit Orationem adverſus calumnias hæreticorum, oblaterantium Pontifici Maximo, & Eccleſiaſticæ Hierarchiæ. *Ingolſtadii* 1578. De ſingularitate Antichriſti contra

contra hujus temporis hæreticos. *Ibidem* 1583. Reſponſiones duas contra Apologiam Jacobi Heerbrandi de Antichriſto.

Michael è Maſſa, *Tuſciæ oppido*, *Auguſtinianus*, ſcripſit De meritis, & efficacia bonorum operum. *MS. Mediolani in Conventu Ordinis*.

Michael Mauclerus, ſcripſit De Monarchia Divina Eccleſiaſtica, & ſeculari. *Lutetiæ* 1622.

Michael de Medina, *Hiſpanus*, *ex Regul. Obſervant. S. Franciſci*, ſcripſit De recta in Deum fide libros ſeptem. *Venetiis* 1564. Diſputationes de Indulgentiis contra noſtræ tempeſtatis hæreticos. *Ibidem*. De Cœlibatu. De igne purgatorio. *Ibidem*.

Michael Mereier, edidit Gallicè Tractatum pro Baptiſmo Infantium contra miniſtros Anabaptiſmi Pariſienſes. *Pariſiis* 1604.

Michael, *Merſpurgenſis* Epiſcopus, edidit Germanicè Cathechiſmum Catholicum, latinitate donatum à Berdenbachio. Conciones XIV. de ſacrificio Miſſæ, & unam de ſacroſancta Euchariſtia. *Lovanii* 1577.

Michael Nau, edidit opus inſcriptum, Religio Chriſtiana contra Alcoranum. *Lutetiæ* 1680. Eccleſiæ Romanæ, Græcæque veram effigiem. *Ibidem eodem anno*.

Michael Pſellus, *Græcus*, ſcripſit De ſanctiſſima Trinitate adverſus Neſtorianos. *Auguſtæ Vindelicorum* 1611.

Michael Seghetus, *ex Ord. Præd. Epiſcopus Laudenſis*, ſcripſit opuſculum de Divina gratia adverſus Semipelagianos, juxta principia D. Proſperi.

Michael Syngellus Hieroſolymitanus Græce ſcripſit De Orthodoxa fide. *MS in Bibliot. Vaticana*.

Michael & Teophilus Imperatores Orientis, ſcripſerunt Ludovico Regi Francorum librum utiliſſimum De veneratione Imaginum.

Michael Thomaſius Taxaquet, *Hiſpanus*, edidit Chriſtianæ ac Catholicæ fidei defenſionem, & Judæorum, Mahumetanorum, ac hæreticorum oppugnationem.

Michael Verbo, *Germanus*, ſcripſit De Sacrificio Miſſæ adverſus Lutherum. Quod neceſſarium non ſit Laicos communicare ſub utraque ſpecie.

Michael Vvapolus Norfolcienſis, S. I. Anglicè edidit Admonitionem ad Catolicos Angliæ circa edictum Jacobi Regis *Audomari* 1610. De Antichriſto contra Georgium Dounæum miniſtrum calviniſtam. *Ibidem* 1613.

Mocchimus Meſopotamius, *Preſbyter Antiochenus*, ſcripſit adverſus Eutychetem.

Modeſtus, edidit Volumen inſigne adverſus Marcionem.

Monaldus Roſarius, *Carmelita*, ſcripſit Librum adverſus hæreſes.

Moneta Cremonenſis, *Ordin. Præd. & S. Dominici diſcipulus*, à Scriptoribus Ordinis Beati titulo decoratus, edidit grande volumen adverſus Vvaldenſes. & Catharos. *MS. in Bibliotheca Bononienſi*.

Monita Catholica, Italice ſcripta, & directa ad Lodovicum Maimbourg circa ejus ſcripta, dum adhuc viveret. 1686.

Montanus, *Toletanus Epiſcopus*, ſcripſit Epiſtolam adverſus Priſcillianiſtas.

Morandus de Signia, *ex Ord. Præd.* ſcripſit egregium volumen adverſus errores Græcorum.

Moyſes de Bourg, *Sanctonenſis* edidit Gallice Confeſſionem Janſenismi per bullam Innocentii X. *Burdigalæ* 1658.

Moyſes Maimonides, ſcripſit De Idololatria, cum Latina interpretatione & notis Dionyſii Voſſii. *Amſtelodami* 1668.

Muſanus, confecit Librum adverſus illos, qui de Eccleſia ad Encratitarum hæreſim declinaverant.

Mutius Juſtinopolitanus, Italice ſcripſit adverſus hæreſes, & præcipuè contra Vergerium Epiſcopum, qui in Lutheranam, & alias hæreſes inciderat.

Na.

N

NAclantes Jacobus, *Coldienſis Epiſcopus*, ſcripſit De immortalitate animæ.

Nardus, ſcripſit contra M. Antonium de Dominis Apoſtatam à fide. *Pariſiis* 1619.

Natalis Alexander, *Gallus*, *ex Ord. Præd. & Sorbonenſis Academiæ Doctor eruditione clariſſimus*, ſcripſit contra Joannem Dallæum de Confeſſione Sacramentali, de jejuniis Quadrageſimæ Contra Blondellum. Triadem diſſertationum. Diſſertationem apologeticam in Claudium Fraſſen de Vulgata ſacræ Scripturæ verſione. Summam S. Thomæ vindicatam contra Joannem Launojum. Contra Launojanam animadverſionem circa Simoniam obſervationes. De Miſſæ Sacrificio contra Calvinum. Contra Guillelmum de S. Amore, Wicleffum, Brentium, alioſque hæreticos. Quæ omnia prodierunt diverſis annis.

Natalis Beda, *Gallus*, ſcripſit adverſus Lutherum, & Eraſmum. Confeſſionem & rationem fidei.

Nicephorus Blemida Monachus, *& Presbyter Græcus*, edidit Orationes duas quarum prima demonſtrat SS. PP. teſtimoniis per Filium, & ex Filio Spiritum ſanctum dici. Ad Jacobum Bulgariæ Archiepiſcopum. Altera eſt ad Theodorum Ducam Laſcari Imperatorem, de nonnullis dogmaticis quæſtionibus. *Extat in tomo* 1. *Græciæ Ortodoxæ Leonis Allatii Romæ* 1652.

S. Nicephorus CPolitanus Patriarcha, *qui pro cultu ſanctarum Imaginum conſtanter impio Leoni Armeno reſtitit*, *à quo & exilio mulctatus eſt*, ſcripsit contra Iconomachos, & contra principes Apoſtaſiæ de Incarnatione Chriſti.

Nicerdus, ſive *Nicetas*, *Monachus Græcus*, ſcripſit contra Mahumetum. *MS. in Bibliot. Vaticana*.

Nicetas Acominatus, Græcè ſcripſit Libros quinque de Chriſtianiſmo contra errores Arianorum, & Eunomianorum.

Nicetas Bizantius, *Philoſophus*, ſcripſit Refutationem Epiſtolæ ab Armeniæ Principe miſſæ, qua invidiosè fidem noſtram Orthodoxam, & ſanctam œcumenicam quartam Synodum criminatur. *Extat in tom.* 1. *Græciæ Orthodoxæ Allatii*.

Nicetus Merſiniota, *Græcus*, ſcripſit de Proceſſione Spiritus Sancti

Nicias Monachus, ſcripſit adverſùs ſex capita Philoponi. Adverſus Severum, & Græcos.

S. Nicolaus I. Pont. Max. cognomento Magnus, *vigore Apoſtolico præſtans*, ſcripſit Refutationem adverſus decem calumnias Græcorum.

Nicolaus, *ex Ord. Præd. natione Italus*, ſcripſit Tractatum inſignem adverſus errores Mahumetis.

Nicolaus Aurifex, *Senenſis Carmelita*, ſcripſit De antiquitate, veritate, ac dignitate Miſſæ. *Venetiis* 1572.

Nicolaus Begtinus, *Rhemenſis*, ſcripſit De Euchariſtiæ inſtitutione adverſus Miſſoliturgorum, & Calviniſtarum blaſphemias, ac impoſturas. *Pariſiis* 1664.

Nicolaus Bertrandus Gallus, ſcripſit contra Hæreſiarchas, & Apoſtatas,

Nicolaus Cauſſinus, *Trecenſis*, S. I. edidit Reſponſionem ad impietates miniſtri Drelincourt. *Pariſiis* 1631.

Nicolaus Cichovius, *Polonus*, *S. I.* edidit Credo Arianorum, ſive Confeſſionem Socinianiſtarum, vel Samoſaceniſtarum. *Carcoviæ* 1649. Colloquium Kiovienenſe de Proceſſione Spiritus ſancti à Patre & Filio. *Ibidem eodem anno*. Speculum infidelitatis Arianæ. *Ibidem* 1650. Tribunal Sanctorum PP. Orientalium & Occidentalium de Proceſſione Spiritus ſancti. De Præminentia Romani Pontificis. Triumphum Sanctiſſimæ Trinitatis de Arianis. Speculum Samoſateniſtarum. Rationes triginta, quibus

bus omnes à contagio Arianorum conatur avertere. *Coloniæ, diverſis annis.*

Nicolaus Cigninius, ſcripſit De immortalitate Adami ante peccatum. *Viterbii* 1618.

Nicolaus Cuerculus, Gallus, edidit Tractatum de ratione agendi veterum Principum adverſus hæreticos. *Pariſiis* 1680.

Nicolaus de Cuſa, S. R. E. titul S. Petri ad Vincula Presbyter Cardinalis, & Epiſcopus Brixienſis, ſcripſit pro Romano Pontifice adverſus Bohemos hæreticos.

Nicolaus Cuſanus, Germanus. S.I. edidit Gallice, & Germanice Scholam Chriſtianam, in quà quæſtiones omnes cathetticæ, & controverſi fidei articuli explicantur. Ducem viæ quo errores hæreticorum confutantur.

Nicolaus Dunckelspuel, Auguſtinianus, Germanus, ſcripſit Quæſtiones magiſtrales de hæreſibus, & veritatibus Catholicis. *MS. in Biblioth. Cæſarea Viennæ.*

Nicolaus Eymericus, Catalanus Ord. Præd. ſcripſit Librum de poteſtate Pontificis adverſus hæreticos. De duabus Chriſti naturis, & de tribus perſonis in Deo contra errores Parochorum Valentinorum, qui, quando infirmis Viaticum miniſtabant, illis dicebant: Credis, quod hæc ſacra Hiſtoria eſt Pater, Filius, & Spiritus ſanctus: Et reſpondentibus illis, Credo, eos communicabant. Librum de excelentia Chriſti, & Beatæ Virginis Mariæ, contra quoſdam hæreticos malè de illis ſentientes. Librum alium adverſus alios hæreticos, qui dicebant S. Joannem Evangeliſtam eſſe filium naturalem ejuſdem B. Virginis.

Nicolaus Fachinhamus, Anglus, Ord. Min. ſcripſit De Schiſmatibus Eccleſiæ. De valore Miſſæ. De ſuffragiis viatorum.

Nicolaus Formaurius, edidit Confeſſionem ſanctæ fidei Catholicæ, complectentem ſummam dogmatum, quæ Catecheſi ex præcepto ſacri Concilii Tridentini. traduntur *Antuerpiæ* 1605.

Nicolaus Granerius, Gallus Gallicè ſcripſit Harmoniam fidei Catholicæ. *Pariſiis* 1565. Gladium fidei. De inſtitutione ſanctiſſimæ Euchariſtiæ. De juſtificatione, & confeſſionis Sacramento. De fundamento fidei. De invocatione Sanctorum.

Nicolaus Harpesfeldus, Anglus, ſcripſit Libros VI. dialogorum pro fide Catholica.

Nicolaus Herbron, Gallus, Franciſcanus, edidit Paradoxa Theologica, ſeu Aſſertiones Theologicas, Divinis eloquiis contra hæreticos roboratas. *Pariſiis* 1534. Apologiam veræ fidei. Enchiridion locorum communium adverſus hæreſes. De notis veræ, & adulterinæ Eccleſiæ. *Coloniæ* 1529. Monas ſacroſanctæ Evangelicæ doctrinæ, qua abſterſæ ſunt Franciſci Lamberti Apoſtatæ aſpergines, quibus, immaculatam Chriſti Domini Sponſam fœdare conatus eſt.

Nicolaus Maria Pallavicinus, S. I. edidit Italicè tribus tomis Defenſionem Romani Pontificatus, & Eccleſiæ Catholicæ. *Romæ* 1687.

Nicolaus, Methonenſis Metropolita, ſcripſit, Librum de Corpore, & Sanguine Domini adverſus eos, qui dicunt conſecratum panem, & vinum, non eſſe Corpus & Sanguinem Domini.

Nicolaus Olaus, Archiepiſcopus, Strigonienſis, explicavit præcipua capita Catholicæ religionis de Sacramentis, fide, & operibus. *Viennæ Auſtriæ* 1565.

Nicolaus Paccius, Epiſcopus Kiovienſis in Lituania, ſcripſit Confeſſionem Orthodoxæ fidei de una eademque Dei Patris, Filii, Spiritus ſancti Divinitate, tribus perſonis, tam è Divina Scriptura, quam e Patribus. *Regiomonti in Pruſſia* 1556.

Nicolaus Pontius, Theologus, ſcripſit adverſus Vvicleſſiſtas.

Nicolaus Radclifus, Anglus, Ord. S. Benedicti, ſcripſit Viaticum ſalutare, ſive de ſanctiſſima Euchariſtia contra Vvicleſſum.

Nicolaus Richardus, Pictavienſis, ſcripſit De Indulgentiis, & Purgatorio.

Nicolaus Rinctonis, Carmelita, ſcripſit

Digitized by Google

pſit De unitate Eccleſiæ, & De ſchiſmate vitando.

Nicolaus Romaus, *Brugenſis*, S. I. edidit opus prænotatum, Joannis Calvini Noviodunenſis nova effigies. Calvini Confeſſionem ex equuleo. *Antuerpiæ* 1622.

Nicolaus Saguntinus, ſcripſit De Proceſſione Spiritus ſancti.

Nicolaus Sanderus, *Anglus*, *Preſbyter Theologus*, ſcripſit opus, quod prænotavit Cœnam Domini. De Imaginibus. De typica, & honoraria ſacrarum Imaginum adoratione. De Sacramento Euchariſtiæ. De Juſtificatione. De libero hominis arbitrio. De origine ac progreſſu ſchiſmatis Anglicani. De viſibili Monarchia Eccleſiæ. De Antichriſto. De vera Dei, & adulterina diaboli Eccleſia. De modo & neceſſitate audiendi Sacrum. De militantis Eccleſiæ Romanæ poteſtate, Romanorumque Pontificum Primatu, & authoritate. Uberiorem de tanto viro notitiam exhibet Poſſevinus in Apparatu ſacro.

Nicolaus Schaten, *Vveſtphalus*, S. I. ſcripſit adversùs hæreticos. Diſputationem, & juſtam defenſionem ſeptem controverſiarum. *Antuerpiæ* 1657.

Nicolaus Serarius, *Lotharingus*, S. I. multa eruditè ſcripſit adversùs Calvinum, Lutherum, alioſque impios ſectarios, ut patet ex ejus operibus tribus tomis impreſſis *Moguntiæ* 1611.

Nicolaus Stoer, *Germanus*, ſcripſit Lipſiæ De Officio Miſſæ, ſive De ſacroſancto Altaris Sacrificio ad Marchiones Miſnenſes.

Nicolaus à Stuſa, *Florentinus*, *Ordinis Servorum*, ſcripſit Libros V. contra hæreſes noſtri temporis. *MS. Florentiæ in Biblioth. ſui Ordinis.*

Nicolaus Superantius, *Venetus*, *ex Ord. S. Auguſtini*, ſcripſit De immortalitate Animæ adverſus Petrum Pomponatium.

Nicolaus Villagagnon, *Gallus*, *& Eques Rhodius*, edidit Reſponſiones ad articulos Calvinianos de Sanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento. *Pariſiis* 1564. De Conſecratione. De myſtico Sacrificio. De duplici oblatione adverſus Vannium Lutherologiæ Profeſſorem. De Judaici Paſchatis complemento contra Calvinologos. De poulo Sanguinis Chriſti, & Introitu ad Sancta Sanctorum adverſus, Bezam. *Ibidem* 1569. & etiam contra Melancthonem.

Nicolaus Volchirus, *Lotharingus*, ſcripſit adverſus hæreticos.

Nicolaus Xylander, *Boruſſus*, ſcripſit librum prænotatum, Motiva cauſæ, cur hæreſim Lutheranam, cujus aliquando fuit miniſter, deſeruerit, ac ſe in Catholicæ Eccleſiæ gremium contulerit. *Ingolſtadii* 1580.

Ninianus Vvinzetus Renfrojus, *Theologus*, edidit Librum inſcriptum, Flagellum ſectariorum, qui religionis prætextu jam in Cæſarem, aut in alios Orthodoxos Principes, ſeditionem excitare ſtudent, quærentes, ineptiſſimè quidem, Deo ne magis, an Principibus ſit obediendum. *Ingolſtadii* 1582.

O

OCtavius *Vvorſt*, edidit librum prænotatum; Anaſtaſis æternitatis, ſeu animæ rationalis immortalitas. *Romæ* 1665.

S. Odo primus Abbas Cluniacenſis, *Ord. S. Benedicti*, ſcripſit De Corpore, & Sanguine Domini.

Odo Abbas Cluniacenſis, *à ſuperiore diverſus*, ſcripſit contra aliquos malè ſentientes de ſacroſancta Euchariſtia.

Odo, *ex Abbate S. Martini Tornacenſis*, *Epiſcopus Cameracenſis*, ſcripſit De myſterio Dominicæ Incarnationis Dialogum adverſus Leonem Judæum.

Odoardus Vveſthonus, Anglus, edidit Inſtitutiones Orthodoxas contra Atheos, Politicos & ſectarios. *Antuerpiæ* 1602

Olympius, *Hiſpanus Epiſcopus*, ſcripſit Librum fidei adverſus eos, qui

naturam, & non arbitrium in culpam vocant. Adverſus Manichæos, dicentes carnem eſſe à principe tenebrarum.

Onuphrius Panvinus, Veronenſis, Auguſtinianus, ſcripſit Libros tres de Primatu Petri, & Apoſtolicæ Sedis. *Venetiis* 1591.

S. Optatus, Afer, Milevitanus Epiſcopus, ſcripſit Libros ſeptem de ſchiſmate Donatiſtarum adverſus Parmenianum.

Origenes Adamantius, licèt à fide Catholica poſteà defecerit, ſcripſit Dialogos contra Marcionitas, Celſum, & alios hæreticos.

Otberdus, Anglus, Monachus S. Benedicti, naſcente Vvicleffi hæreſi, ſcriptis ſuis illam acriter confutavit.

P

P*Acianus, Barcinonenſi Epiſcopus*, ſcripſit Librum, ſive Epiſtolas adverſus Novatianos.

Paganus de Bergomo, ex Ord. Præd. ſcripſit Summam Theologicam adverſus ſui temporis hæreticos.

Palladius Britannus, Diaconus, ſcripſit Librum contra Pelagianos.

Pantaleon Diaconus Conſtantinopolitanus, ſcripſit Tractatum contra errores Græcorum. De Proceſſione Spiritus ſancti. De Animabus defunctorum. De Azymis & fermentato. De obedientia, quæ debetur Eccleſiæ Romanæ.

Pariſienſis Academia (vulgo Sorbona) plura edidit, inter quæ Conſtitutiones anni 1344. *Extat in Bibliot. PP. Lugdunen. tom.* 26. Determinationes ſuper quamplurimis aſſertis Eraſmi Roterodami, & ſuper doctrina Lutherana. *Pariſiis* 1531. Cenſuram in quatuor priores libros De Republica Eccleſiaſtica M. Antonii de Dominis. *Ibidem* 1618. Concluſiones contra Janſeniſtas. *Ibidem* 1653. Cenſuram contra librum Amedei Guimenii. *Ibidem* 1665. Concluſionem pro Hibernis, & contra Janſeniſtas. *Ibidem* 1651. Cenſuram in propoſitiones Joannis Heſſelii, & Michaelis Baii. *Extat in Theologia Patavii tom.* 3.

Paſchaſinus, Lilybetanus Epiſcopus in Sicilia, ſcripſit Epiſtolam ad Leonem Papam de damnatione Dioſcori.

Paſchaſius Ratbertus, quem alii Paſchalem, & Rubertum vocant, Abbas Ordinis S. Benedicti in Corbeja, ſcripſit opus inſigne de Corpore & Sanguine Domini Noſtri Jeſu Chriſti ad Placidum Abbatem, contra errores Bertrami, dubitantem de præſentia Corporis Chriſti, cum refutatione diverſarum hæreſeon. Prodiit utiliſſimus iſte tractatus primò *Pariſiis anno* 1576. Sed quia illo quaſi nihil fortius ad convincendos hæreticos, ideò illum vitiare auſi ſunt, & conati perfidi Novatores, ut benè advertitur in libro de Scriptoribus Eccleſiaſticis Cardinalis Bellarmini, editionis Venetæ, anni 1728.

Paſchaſius, Romanæ Eccleſiæ Diaconus, ſcripſit Libros duos de Spiritu ſancto, in quibus continetur expoſitio Symboli, adversùs Macedonii errores.

Paſtor, Epiſcopus, compoſuit libellum in modum ſymboli, continentem totam Eccleſiaſticam credulitatem, in quo anathematizat Priſcillianum.

Patricius Magonius, Britannus, ſcripſit ad Cereticum Tyrannum Librum adversùs Gentilium ſuperſtitiones.

Paulinus, Aquilejenſis Epiſcopus, ſcripſit adversùs Felicem Urgellitanum Epiſcopum, & contra Elipandum Toletanum pariter Præſulem Libros tres De ſanctiſſima Trinitate.

Paulinus Aquitanus, Trevirorum Epiſcopus, ſcripſit pro fidei noſtræ certitudine adversùs hæreticos.

Paulinus Bernardinus, Lucenſis, Ord. Præd. ſcripſit Concordiam Eccleſiaſticam in hæreticos.

Paulus Annicola, Abbas Cellæ veteris, Ord. Ciſtercienſis, ſcripſit De votis

tis Monaſticis. De ſanctiſſimo Miſſæ Sacrificio. De jejunio. De invocatione Sanctorum. De una ſpecie ſanctiſſimi Sacramenti. De authoritate Pontificis Maximi. De operum meritis. De cœlibatu Sacerdotum adverſus Lutherum.

Paulus Areſius, Mediolanenſis, Clericus Regularis, & Derthonenſis Epiſcopus, ſcripſit Velitationes in Apocalypſim, in quibus agitur de perennitate Eccleſiæ Romanæ, & hæreſes contra illam impugnantur. *Mediolani* 1647.

Paulus Burgenſis, edidit Scrutinium Scripturarum contra Judæos. *Extat cum Bibliis ſacris Duacenſium*, *tom*. 6.

Paulus Conſtantinopolitanus Patriarcha, ſcripſit Sermones 13. pro defenſione Trinitatis conſubſtantialis. *Ex Eiſingrenio*,

Paulus Fabulottus, edidit Diſputationem Theologicam de poteſtate Papæ ſupra Concilium. *Extat in Apparatu ad Concilia Labbei*.

Paulus Fidelis, edidit Collectionem veteris Teſtamenti, per quam probatur claritas ſanctæ fidei Chriſtianæ. *Piſauri* 1560.

Paulus Heredia, *Hiſpanus*, *ex Judæo factus Chriſtianus*, ſcripſit contra Judæos De Myſteriis fidei.

Paulus Hoffæus, *Germanus*, S. I. edidit De Communione ſub una tantùm ſpecie. Librum, quo Smidelinum, & Spangebergium confutavit.

Paulus Hungarus, ſive *Dalmata*, *Dominicanus*, *in Hungaria & Boſſina Prædicator*, ſcripſit Volumen adverſus illarum Gentium errores.

Paulus Oroſius, *Hiſpanus Presbyter*, ſcripſit De libero arbitrio. Apologeticum adversùs Pelagianos.

Paulus Segneri, S. I. Italicè ſcripſit Librum prænotatum, Incredulus, ſive Infidelis inexcuſatus. *Florentiæ* 1690.

Paulus Vandenberghe, *Belga*, *S. I. idiomate Belgico* edidit Catechiſmum controverſiarum. *Ruremondæ* 1666.

Peregrinus Naſellus, *Patavinus*, *Ord. S. Auguſtini*, edidit Aſſertiones 26. & dubia quædam obſcura explicavit. Reſponſiones adversùs 41. articulos Lutheri. De operibus contra hæreticos.

Petrus Abbas Cluniacenſis, *cognomento Venerabilis*, *Ord. S. Benedicti*, ſcripſit contra errores Petri de Bruis. Libros quinque confutatorios Alcorani Mahumetanorum. Contra Henricianos. Contra Judæos. Adverſus illos, qui negabant Chriſtum numquam dixiſſe ſe Deum apertè in Evangeliis. *Ingolſtadii* 1546.

Petrus Albinianus, ſcripſit De Pontificia poteſtate. De theſauro Eccleſiæ. De Confeſſione contra Lutheranos. *Venetiis* 1545.

Petrus Alphonſi, *Hiſpanus*, *abjurato Judæorum perfidia*, *factuſque Chriſtianus*, edidit Dialogos, in quibus impiæ Hebræorum opiniones expugnantur. *Coloniæ* 1536.

Petrus Archiepiſcopus Mediolanenſis, ſcripſit ad Imperatorem Alexium Comnenum Orationem, quâ probat Spiritùm ſanctum ex Patre Filioque procedere. *Extat tom*. 1. *Græciæ Orthodoxæ Leonis Allatii*.

Petrus Arkudius, ſcripſit adverſùs Barlaam de Purgatorio igne. *Romæ* 1631.

Petrus Auratus, *Gallus*, *Ord. Præd.* edidit Librum inſcriptum, Anti-Calvinus. *Pariſiis* 1568.

Petrus Aurelius Sanutus, *Venetus*, *Ord. S. Auguſtini*, edidit opus prænotatum, Recens Lutheranorum oppugnatio. *Venetiis* 1543.

Petrus Barcinonenſis, *Ord. Præd.* ſcripſit contra Alcoranum.

Petrus Benetus. *Iprenſis*, *Carmelita*, edidit Propugnaculum Chriſtiani dogmatis de verâ & reali præſentia Chriſti Corporis in ſanctiſſimo Sacramento Euchariſtiæ. *Antuerpiæ* 1565.

Petrus Bertanus, *Nonantulanus*, *Ord. Præd.* ſcripſit adverſus Lutherum De authoritate Papæ.

Petrus Biardus, *Gratianopolitanus*, S. I. edidit Librum pro authoritate Romani Pontificis contra Martinellum miniſtrum.

Petrus de Bollo, *Gallus*, *Dominicanus*, edidit librum, cui titulus, Evangelici Sacrificii authentica probatio ex

 ſolius

ſolius Scripturæ ſacræ teſtimonio. *Lugduni* 1588.

Petrus Brovvershaven, edidit De ſanctiſſimo Miſſæ Sacrificio. De meritorum Chriſti, & Sanctorum conſenſu. De cœlibatu Sacerdotum. *Lovanii* 1572.

Petrus Brunxelius, Belga, S.I. publici juris fecit Anaſtaſim pro D. Doctore medico recens converſo, contra Conſiſtorium Duisburgenſe. *Coloniæ* 1664.

Petrus Caniſius, *Belga*, S.I. ſcripſit De verbi Dei corruptelis adversùs Magdeburgenſes, & alios Eccleſiæ hoſtes. *Lugduni* 1584.

Petrus Canu, *Gallus*, *Ord. Præd.* varias protulit Apologias pro fide.

Petrus de Cavalleria, *Cæſarauguſtanus*, edidit librum inſcriptum, Zelus Chriſti contra Iudæos, Saracenos, & Infideles. *Venetiis* 1592.

Petrus Cervera, *ex Ord. Sanctiſſimæ Trinitatis Redemptionis captivorum*, ſcripſit Obſervationes pietatis, ac veritatis Catholicæ. *Bruxellis* 1595.

S. Petrus Chryſologus, *Archiepiſcopus Ravennatenſis*, ſcripſit Epiſtolam ad Eutychetem Archimandritam, & hæreſiarcham, quâ ad fidem Catholicam, & ad obedientiam præſtandam S.Leoni Papæ, præſertim in materia fidei, illum reducere conatur.

Petrus Corbellinus, *Gallus*, duo evulgavit opuſcula. In primo aſtruit Divinum Miſſæ Sacrificium. In ſecundo reſolvit hæreticorum deliramenta. *Toloſæ* 1523.

Petrus Coretus, *Belga*, edidit opus cum hac inſcriptione, Defenſio veritatis adverſus aſſertiones Catholicæ fidei repugnantes libro Philippi de la Nue. *Antuerpiæ* 1591.

Petrus de la Coſte, *Gallus*, *Dominicanus*, *ab hæreticis in patibulo ſuſpenſus*, edidit volumen inſcriptum, De hæreticis hujus temporis, eorumque deliramentis.

Petrus Cottonus, Foreſienſis Gallus, S.I. edidit Genevam plagiariam. Inſtitutionem Chriſtianam oppoſitam inſtitutioni Calvini, & alia valde utilia, contra Lutheranos, Calviniſtas, alioſque ſectarios, quorum uberiorem notitiam lector reperiet in Bibliotheca Societatis.

Petrus Cunerus, ſcripſit Proprietates veræ Eccleſiæ. *Extat in tom. 7. Biblioth. Rocuberti*. Vidè *Cunerus Petrus*.

Petrus Daniel Huetius, ſcripſit De demonſtratione Evangelica. *Pariſiis* 1679.

Petrus Diaconus, ſcripſit de Incarnatione, & Gratia Domini noſtri Ieſu Chriſti, & de libero arbitrio ad Fulgentium, & alios Epiſcopos Africanos.

Petrus Diaconus, *Monachus Caſinenſis*, *Ord. S. Benedicti*, ſcripſit Altercationem à ſe habitam cum quodam Conſtantinopolitano pro Eccleſia Romana.

Petrus Diaz, *Hiſpanus*, ſcripſit de Confeſſione Sacramentali adverſus errores Petri Oxomenſis. De hac re vide Bullam Sixti IV. & Bartholomæum Caranza in ſumma Conciliorum.

Petrus Divolus, *Autiſiodorenſis*, *Ord. Præd.* ſcripſit Librum adversùs hæreſes, quæ ſuo tempore in Gallia germinabant.

Petrus Emottæ, *Theologus Pariſienſis*, ſcripſit Catholicæ fidei profeſſionem, utriuſque Teſtamenti, & Catholicorum Patrum teſtimoniis confirmatam. *Pariſiis* 1578.

Petrus Fontidonius, *Theologus*, edidit Apologiam pro Concilio Tridentino adversùs Joannem Fabricium Montanum. *Antuerpiæ* 1575.

Petrus Galatinus, *Minorita*, edidit Librum inſcriptum, De arcanis Catholicæ veritatis. *Orthonæ* 1518. Scripſit etiam opus inſigne de Theologia, in cujus parte quinta impugnat errores improbantium Chriſti Divinitatem.

Petrus Galeſinius, ſcripſit volumen contra hæreticorum hiſtoriam.

Petrus Gaultruehe, *Aurelianenſis*, S.I. edidit Scopulos novorum dogmatum adversùs novorum temporum Novatores. *Cadomi* 1653. Hiſtoriam ſanctam, cum explicatione controverſiarum fidei. Gallicè. *Ibidem*.

Petrus Godebille, *Gallus*, adversùs hære-

hæreſes ſuo tempore craſſantes plura ſcripſit.

Petrus Haſſnerus, Germanus, idiomate Germanico edidit Conciones Catholicas, in quibus ex profeſſo agitur contra hæreticos. *Ingolſtadii* 1568.

Petrus Hugo, Lucernenſis, S. I. *Germanice* edidit Apologiam univerſalem Catholicæ Romanæ fidei. *Friburgi* 1651.

Petrus à S. Joſeph, Monachus Congregationis S. Bernardi Ord. Ciſtercienſis, edidit Gallicè Examen Theologiæ modernæ, continens materiam de Gratia & Divinis auxiliis. Examen quæſtionis de duobus Eccleſiæ capitibus. Advocatum S. Petri, pro defenſione S. Auguſtini, contra eos, qui deſtruunt gratiam & libertatem. Defenſionem S. Auguſtini, Hipponenſis, adverſus Auguſtinum Iprenſem. Conſenſum Orbis de gratia ſufficiente à Pelagianiſmi & Semipelagianiſmi nota contra Calviniſtas vindicatum. *Quæ omnia pluribus in locis typis edita fuere.*

Petrus Lanſelius, Gravelinganus, S. I. edidit Diſpunctionem calumniarum, quæ Juſtino Martyri inuruntur ab Iſacco Cauſabono. *Pariſiis* 1615.

Petrus Leidenſis, Cartuſianus, ſcripſit contra Anabaptiſtas. De invocatione Sanctorum. Aſſertionem Purgatorii.

Petrus Licetius, Arvernus, S. I. multa ſcripſit, inter quæ ad rem noſtram De hæreticis, & eorum pœnis. Commentarios novem adverſus Pſeudo Evangelicam hæreſim. *Pariſiis* 1551.

Petrus de Lorca, Hiſpanus, Monachus Ciſtercienſis, inter alia egregia opera, ſcripſit De notis Eccleſiæ. *Compluti* 1614.

Petrus de Lutra, Germanus, Canonicus Præmonſtratenſis, ſcripſit Librum unum ad Cardinalem Columnam adverſus Michaelem Cæſennatem, ejuſque aſſeclas, qui Romanum Pontificem impugnabant.

Petrus Mailant, Iprenſis, S. I. Flandricè edidit Clypeum inexpugnabilem, in quo continetur modus diſputandi cum hæreticis.

Petrus Marin, Hiſpanus, ex Ord. Præd. ſcripſit adverſus hæreſes.

Petrus Marſæus Cratepolus Juliacenſis, Min. Conventual. edidit Catalogum Archiepiſcoporum Colonienſium, qui contra Miſſo-liturgos ſacroſanctum Miſſæ Sacrificium aſſeverant. *Coloniæ* 1592. De reſurrectione corporum, & animæ immortalitate, contra Sadducæos. De ſchiſmaticis, & Pſeudo-doctoribus. *Lugduni* 1598.

S. Petrus Martyr, Veronenſis Ord. Præd. decus inſigne, ſcripſiſſe dicitur adverſus hæreſes Albigenſium, Catharorum & Manichæorum.

Petrus Martir Mutonus, ſcripſit Reſponſionem ad Epiſtolam M. Antonii de Dominis. *Ingolſtadii* 1618.

Petrus Miſſæus, Gallus, idiomate patrio ſcripſit adverſus Atheos, Judæos, & alios. *Pariſiis* 1579.

Petrus à Matre Dei, Battavus Lugdunenſis, Carmelita excalceatus, edidit librum prænotatum, Modus convertendi hæreticos. *Pariſiis* 1650. Claram demonſtrationem articulorum religionis Catholicæ, Apoſtolicæ, Romanæ contra omnes ſui ævi ſectas. *Antuerpiæ* 1671. Rationes validas ad fovendos Catholicos in fide. *Ibidem* 1671.

Petrus Mazza, Oſcenſis Dominicanus, ſcrpſit opus doctiſſimum contra Arnaldum de Villa nova, qui multos errores contra fidem ſcripſerat, per Joannem Lotgerium Tarraconenſem Inquiſitorem damnatos.

Petrus Michael Brilmaccker Colonienſis, S. I. edidit de Communione ſub altera tantum ſpecie. Controverſias de Euchariſtiæ Sacramento. *Coloniæ* 1584. Chriſtianam & ſolidam detectionem errorum Joannis à Munſter. Epiſtolam, quà deteguntur calumniæ Iſaaci, ex Judæo Pſeudo-Chriſtiani. Exceptionem Prodromi Calviniani contra Joannem a Munſter. *Monaſterii Weſtphaliæ* 1592.

Petrus Miralliet, Gallus. S. I. ſcripſit adverſus Davidem Euſtachium Miniſtellum.

Petrus de Monte, ſcripſit de Monarchia Romani Pontificis. *Extat in tom. 16. Bibliot. Rocaberti.*

Petrus de Palude, Ord. Præd. ſcripſit

pſit de poteſtate Papæ, & de poteſtate Eccleſiaſtica judicium contra Magiſtrum Joannem de Poliaco, qui temere adverſus ſummi Pontificis authoritatem & ſentiebat, & ſcripſerat. *MS. Bibliot. Cæſarea Viennæ*.

B. Petrus Paſchalis, *Valentinus*, *Epiſcopus Giennenſis ex Ordine Mercenariorum*, pulra ſcripſit de Trinitate adverſus errores Mahumetonorum.

Petrus Pazmany, Varadienſis S. Rom. Eccleſiæ Presbyter Cardinalis, multa pro fide Catholica edidit contra Sectarios, inter quæ Rationes X. apodicticas, quibus vanitatis Lutheranæ hæreſis oſtenditur. Epiſtolas V. contra Petrum Alvinczum Prædicantem Cracovienſem. Reſponſionem Chriſtianam de cultu Sanctorum, & eorum pro nobis interceſſione adverſus Nicolaum Gyarmathi. *Græcii* 1607. Reſponſionem ad librum Petri Alvinczi. Conſultationem de fide capeſſenda. *Poſonii* 1612. Hodegum, ſeu Ducem ad veritatem, in quo oſtenditur vanitas ſectarum Catholicæ fidei adverſantium. Tom. III. cum appendice Quæſtionum Epiſtolicarum contra Fridericum Balduinum. *Ibidem* 1627. Lene medicamentum Civitati Varadienſi adverſus morſus luporum, cum defenſione libri de Scriptura ſacra, & Eccleſia Archiepiſcopi Strigonienſis. *Ibidem* 1630. Rationes, ob quas merito nobilis quidam à novis ſectis ad veram fidem tranſierit. *Ibidem* 1631. Diatribam Theologicam de viſibili Chriſti in terris Eccleſia, adverſus Guilielmum Vvitakerum. *Græcii* 1605. Peniculum Papporum Apologiæ Solnenſis conciliabuli, in quo Prædicantes jura Eccleſiæ, & dogmata auſi fuerant infringere. *Ibidem* 1611. De hoc fuſius agit Sotuellus in Bibliotheca.

Petrus Payſne, *Anglus*, edidit Diſputationem cum hoc titulo; Reſponſiones ad quartum articulum Bohemorum de temporalitate Eccleſiæ, ſive, quòd liceat Eccleſiæ habere bona temporalia. *Ingolſtadii* 1603.

Petrus de Pilichdorf, *Germanus* edidit Librum contra ſectam Vvaldenſium, impreſum *Ingolſtadii anno* 1613. una cum operibus Rainerii Jaconi de eadem materia, & cum parte Tractatus contra Pauperes de Lugduno.

Petrus Pyrard, *Gallus* S. I. Gallice edidit Reſponſum ad Jarnacenſem Miniſtrum Calvinianum.

Petrus Regis Franciſcanus Flander, ſcripſit Dialogos de reali Corporis Chriſti exiſtentia in ſancta Synaxi.

Petrus Ribadeneira, *Toletanus* S. I. edidit Libros tres de Schiſmate Anglicano. De Principe Chriſtiano adverſus Macchiavellum & Politicos, libros duos.

Petrus Roeſtius, *Noviomagenſis*, S. I. ſcripſit de ſacrarum Imaginum & Reliquiarium cultu. *Herbipoli* 1608. De Communione ſub utraque ſpecie. Diſputationem paraſcevaſticam de juſtificatione pro auguſtiſſimo Miſſæ Sacrificio. Pſeudo-Jubilæum à Lutheranis anno 1617. celebratum. *Vvolsbemii* 1618. Hallucinationes duorum Lutheranorum de Reſurrectione mortuorum. Apologiam pro Domo Lauretana contra Matthiam Berneggerum. *Treviris* 1625. Apologiam pro jure Cannonico contra Profeſſorem Argentinenſem.

Petrus, *Sebaſtenus Epiſcopus*, *Frater SS. Baſilii Magni*, *& Gregorii Nazianzeni*, ſcripſit Epiſtolam adverſus Eunomium.

Petrus Siculus, Græce ſcripſit De vana & ſtolida Manichæorum hæreſi.

Petrus de Soto, *Cordubenſis Ordin. Præd.* edidit Libros adverſus Joannem Brentium. *Antuerpiæ* 1552. Defenſionem Catholicæ Confeſſionis, & Scholiorum adverſus Confeſſionem Vvittembergenſem & ceteros Lutheranos, ac Prolegomena Brentii. *Ibidem* 1557.

Petrus Specchio, *Gallus Ord. Præd.* plures libellos compliavit contra Calvini deliramenta.

Petrus Stveartius, edidit Orationem de Colloquio Ratisbonenſi. *Ingolſtadii* 1602.

Petrus Stoches, *Anglus*, ſcripſit adverſus errores Vvicleffitarum. Contra Philippum Repyngadum,

Petrus Strozza, edidit Diſputationem De dogmatibus Chaldæorum. *Romæ*.

Pe-

Digitized by Google

Petrus Sutor. Gallus Cartuſianus, ſcripſit De votis Monaſticis adverſus Lutherum. Antipologiam contra Eraſmi Apologiam.

Petrus Sylvius, Ord. Præd. edidit inſigne opus adverſus Martinum Lutherum Apoſtatam, & Hæreſiarcham.

Petrus Talbottus, Hibernus, S. I. edidit De natura fidei, & hæreſis. *Antuerpiæ* 1657. De nullitate Eccleſiæ Anglicanæ Proteſtanticæ, ejuſque Cleri. *Bruxellis* 1658. De religione & regimine. *Gandavi* 1670. Confutationem principiorum ſectæ Proteſtantium. *Londini* 1672. De efficaci remedio contra Atheiſmum & hæreſim. Hiſtoriam Iconoclaſtarum, Manichæiſmi & Pelagianiſmi contra Albium, & ejus aſſeclas. *Pariſiis* 1674. Pugnam fidei & rationis cum renaſcente Pelagianiſmo & Manichæiſmo.

Petrus Thyreus, Germanus, S. I. ſcripſit De feſto Corporis Chriſti, & Deo in Sacramento Euchariſtiæ adorando. *Moguntiæ* 1585. De ſacramentali Confeſſione. *Ibidem eodem anno*. De poteſtate Eccleſiaſtica. *Ibidem* 1586. De vera fide. *Ibidem* 1587. De jure vocationis & Miſſionis miniſtrorum in Pſeudo-Evangelicorum Eccleſiis. *Ibidem* 1587. Examen Apologeticum Theſium Danielis Toſſani Calviniani Theologi in Acadamia Heydelbergenſi, pro Diſputatione Moguntina de Jure vocationis, & Miſſionis Miniſtrorum verbi apud Evengelicos. *Ibidem* 1588. Rurſum de Jure vocationis contra Evangelicos miniſtros, & Apologiam Danielis Toſſani pro iiſdem miniſtris. De Libertate Chriſtianæ fidei & religionis. *Ibidem* 1590. De Sanctorum invocatione. *Vvirceburgi* 1596. De legitimo Sanctorum cultu, deque Imaginum conſecratione. De multiplicibus ſuffragiis, quibus pie defunctorum ſpiritus a viventibus juvantur. De ſacrorum hominum continentia. De novo & falſo Antichriſto. Apodixim præſumptæ neceſſitatis utriuſque ſpeciei in Sacramentali Communione. *Ibidem* 1597.

Petrus Vecchia, Abbas Caſinenſis Ord. S. Benedicti, Italice edidit libros duos De Eccleſia militante, & Triumphante. *Romæ* 1683.

Petrus Vvitfelt, Germanus, S. I. edidit Polemica varia pro D. Barone Vander Reck ad fidem converſo. Contra Sectarios Tremoniæ. *Monaſterii Vveſtphaliæ* 1656.

Petrus Ximenez de Prezamo, Calaguritanus, Caurienſis Epiſcopus, edidit Confutationem errorum contra claves Eccleſiæ nuper editorum, hoc eſt, contra Petri Oxomenſis doctrinam damnatam in Synodo Complutenſi.

Petrus Ximenez, Toletanus, S. I. edidit Diſputationem habitam cum Balthaſare Fiſchero Lutherano de fide juſtificante. *Græcii* 1592.

S. Philaſtrius, Brixienſis Epiſcopus, ſripſit De hæreſibus exortis tam ante, quam poſt Chriſti adventum uſque ad ſua tempora. Ibi deſcribit inter reliquas, hæreſim Excalceatorum, qui aſſerebant homines debere incedere excalceatos.

Philippus, Cretenſis Epiſcopus, ſcripſit Librum adverſus Marcionem.

Philippus, Dobereiner, Germanus, edidit De Sacrificio Miſſæ contra Viretum. Medicinam adverſus hæreſes. Germanice. *Monachii* 1571.

Philippus Guadagnuolus, Melleanenſis, ex Clericis Minoribus Regularibus, edidit Apologiam pro Chriſtiana religione. *Romæ* 1631.

Philippus Labbe, Bituricenſis, edidit Triumphum Catholicæ veritatis adverſus Novatores, ſive Janſenium damnatum. *Pariſiis* 1651. Bibliothecam Anti-Janſenianam. *Ibidem* 1654. Cenotophium Joannæ Papiſſæ. *Extat tom.* 8. *Conciliorum*.

Philippus Maria Boninus, Italicè edidit Atheum convictum. *Venetiis* 1665.

Philippus Montanus, Monachus Ciſtercienſis in Milinenſi Monaſterio, ſcripſit Speculum Orthodoxæ fidei, & hæreticæ pravitatis.

Philippus Nutius, Antuerpienſis, S. I. Belgicè edidit Demonſtrationem errorum Triglandii de Pontificatu. *Antuerpiæ* 1524. Refutationem errorum ejuſdem. *Ibidem*. Triglandium in ſacco. *Ibidem*.

Philippus de Peira, Dominicanus, ſcri-

ſcripſit Volumen doctiſſimum adversus omnes Græcorum errores,

Philippus Priorius, ſub nomine Euſebii Romani, edidit Animadverſiones in Librum Præadamitarum. *Pariſiis* 1656.

Phœbadius, ſive *Fœbadius*, ſcripſit Librum contra Arianos, quem Petrus Pithæus illuſtratum emiſit.

Pius II. Pontifex Maximus, Senenſis antea vocatus Æneas Silvius Piccolomineus, ſcripſit Librum unum contra Thaboritas de Communione Corporis Chriſti. De fide ad Turcam.

S. Pius V. Pont. Max. ex Ghisleriorum familia ortus, Ord. Præd, decus pulcherrimum, ſcripſit Tractatum contra hæreſes.

Prateolus Gabriel, Gallus, ſcripſit De vita ſectis & dogmatibus omnium hæreticorum ab orbe condito, uſque ad ſua tempora.

Primaſius, *Adrumetinus Epiſcopus*, ſcripſit De hæreſibus ad Fortunatum Epiſcopum,

S. Proclus, primo Epiſcopus Cyzicenus, deinde Patriarcha Conſtantinopolitanus, ſcripſit Epiſtolam ad Armenos de fide, in qua damnat errores Neſtorii, & Theodori Mopſueſteni. Orationem de laudibus ſanctæ Dei Genitricis Mariæ, adverſus blaſphemias Neſtorii.

Proſper, Abbas Monaſterii S. Pauli Ord. S. Benedicti extra muros Urbis, ſcripſit ad quemdam Auguſtinum De immortalitate animæ,

S. Proſper Aquitanus, Regienſis Epiſcopus, ſcripſit De gratia Chriſti contra Pelagianos.

Prudentius Galindus, Epiſcopus Tricaſſinus, ſcripſit Tractatum de Prædeſtinatione adverſus Joannem Scotum Erigenam.

Q

QUæſtio facti in cauſa Janſenii. *Coloniæ* 1680.

Quintianus, Aſculanus Epiſcopus, ſcripſit Epiſtolam ad Petrum Fullonem adverſus clauſulam ab eo additam Triſagio: quod & fecerunt Antheon Arſinoes, Fauſtus Apolloniadis, Pamphilus Abydorum, Aſclepiades Trallium, & Juſtinus in Sicilia, omnes Epiſcopi.

R

RAbanus, ſive *Rbabanus Maurus, Archiepiſcopus Moguntinus, Ord. S. Benedicti*, ſcripſit De Sacramento Corporis & Sanguinis Domini. De ſacrificio offerendo in azymo. De Proceſſione Spiritus ſancti.

Radulphus Strodus, Monachus, ſcripſit Poſitiones contra Vvicleffum.

Rainerius Jacconus, Placentinus, Ord. Præd. ſcripſit Summam eruditiſſimam adverſus hæreſes.

Rainerius Lombardus, Brixienſis, Dominicanus, in lucem edidit Librum inſcriptum, Speculum adverſus hæreſes.

Raphael Novocomenſis, Canonicus Regularis, ſcripſit Malleum hæreticorum. De Prædeſtinatione, gratia & libero arbitrio. Confutationem hæreſis Bernardini Ochini.

Raphael de Pomaſio, Januenſis, Ord. Præd. ſcripſit Volumen adverſus ſui temporis hæreſes.

S. Ratherius, Leodienſis Epiſcopus, Ord. S. Benedicti, ſcripſit Librum unum adverſus Antropomorphitas. De Corpore & Sanguine Domini.

Ratramnus, Monachus Corbejenſis, Ord. S. Benedicti, ſcripſit Libros IV. adverſus errores Græcorum.

Raymundus Martini, Ord. Præd. edidit Librum prænotatum, Capiſtrum Judæorum. Pugionem fidei. Summas aliquot contra Alcoranum Saracenorum.

Raymundus a S. Martino, Gallus, S. I. edidit contra Sectarios Confeſſionem fidei,

Digitized by Google

fidei, quam Religionarii prætenſæ Reformationis ſtruxerunt, à ſe ipſa deſtructam. *Montalbani* 1658. Demonſtrationem ad eoſdem de unione cum Eccleſia Romana. *Ibidem*. Conſilium momenti maximi eiſdem datum ſuper diſtinctione articulorum fidei fundamentalium, & non fundamentalium. *Ibidem* 1660.

Raymundus Ruſſus, *Gallus*, edidit adverſus impium Carolum Molinæum Defenſionem ſummi Pontificis, Cardinalium, Epiſcoporum, & totius Ordinis ſacri. *Pariſiis* 1553.

Rebulus Gallus, multa Gallicè ſcripſit adverſus hæreticos, ubi Catholicæ veritatis cauſam agens, ſectarios ex Catholicis principiis conſutat, & mirificè convincit.

Reflexiones. circa religionum differentiam, cum probatione traditionis Eccleſiaſticæ Gallicè. *Pariſiis* 1682.

Reginaldus Polus, *Anglus*, *Archiepiſcopus Cantuarienſis*, *& S. R. E. Cardinalis* edidit De ſummo Pontifice Chriſti Vicario in terris, ejus officio, & poteſtate. *Ingoldaſtii* 1587.

S. Rhemigius, *Rhemenſis Epiſcopus*, ſcripſiſſe fertur adversùs Arianos.

Renatus Benedictus, *Andegavenſis*, edidit Panopliam Catholicorum adversùs omnes hæreſes. *Coloniæ* 1568.

Renatus l' Eſculreir, *Gallus*, *Ord. Præd.* varios tractatus evulgavit contra hæreſes.

Renatus Rapin, *Turonenſis*, S. I. edidit Diſſertationem de nova doctrina, ſeu Evangelium Janſeniſtarum. *Pariſiis* 1658.

Rhegino Prumienſis, ſcripſit De Eccleſiaſticis diſciplinis, & religione Chriſtiana. *Pariſiis* 1671.

Rhetius, *Auguſtodunenſis Epiſcopus*, ſcripſit adversùs Novatianum.

Rhodon, *ex Aſia oriundus*, ſcripſit adversùs hæreſim Marcionis.

Richardus, edidit Confutationem legis Mahumeticæ. *MS. in Biblioth. Imperiali Viennæ.*

Richardus Armachanus Radulphus, edidit opus inſcriptum, Summa in quæſtionibus Armenorum. *Pariſiis*.1512.

Richardus Arſdekin, *Hibernus*, S. I. edidit Theologiam polemicam, practicam, ſacram. *Lovanii* 1671.

Richardus Aſhbæus, *Lincolnienſis*, S. I. edidit Anglicè Obſervationes generales in Librum Doctoris Stillingfleti, cum vindicatione S. Ignatii, & ſociorum ejus à fœdis miraculis, quibus eos ille aſpergit. *Londini* 1672.

Richardus Briſtous, *Anglus*, edidit Motiva omnibus Catholicæ doctrinæ cultoribus per neceſſaria, ad extirpandas funditùs hujus temporis hæreſes. *Atrebati* 1608. Interrogationes Proteſtantibus faciendas. Defenſionem dictorum Librorum adversùs Gulielmum Fuceum, qui illos impugnaverat. Omnia ejus opera prodierunt in Anglia anno 1574.

Richardus Brunæus, *Anglus*, edidit Monomachiam S.Thomæ Cantuarienſis Archiepiſcopi, & Henrici II. Anglorum Regis de Libertate Eccleſiaſtica. *Coloniæ* 1626.

Richardus, *Canonicus Regularis S. Victoris propè muros Pariſienſes*, *natione Scotus*, ſcripſit Libros duos De Emmanuele contra Judæos.

Richardus Lavinham, *Anglus*, *Carmelita*, ſcripſit contra hæreticos, & potiſſimùm adversùs Vicleffiſtas, Clypeum paupertatis contra hæreticos.

Richardus Maydeſcon, *Anglus*, *Carmelita*, ſcripſit Librum 1. adverſus Lolhardos Vvicleffiſtas.

Richardus Mercier, *Burdigalenſis*, S. I. Gallicè edidit Depravationum examen, quæ in Libris Euſtachii miniſtri Calviniani continentur. *Toloſæ* 1649. Animadverſiones in librum. cui titulus, Reſponſio ad librum D. Richardi Mercier De Euchariſtia, *Monſpelii* 1651. Centum falſa pugnantia, aut abſurda contenta in foliis quinquaginta libelli, cui titulus, Collatio inter Davidem Euſtachium &c. *Ibidem* 1650. Manſionem Eccleſiæ reformationis prætenſæ in Inſulis imaginariis. *Ibidem* 1652.

Richardus Smyth, *Anglus*, ſcripſit contra Melancthonem, Calvinum, Muſculum, Petrum Martyrem, alioſque Sectarios, de quo uberiorem exhibet notitiam Poſſevinus in Apparatu ſacro.

Richardus Vualpolus, *Norfolcienſis*, S.I. lingua Anglicâ edidit Reſponſum ad provocationem Matthæi Salliſſi miniſtri Calviniani. *Antuerpiæ* 1605. Brevem & claram confutationem novæ, & vanæ provocationis factæ ab O. E. miniſtello 1603.

Robertus Alyngton, *Anglus*, ſcripſit De adoratione Imaginum, & veneratione Sanctorum.

Robertus, *Arboricenſis Epiſcopus*, *Anglus*, ſcripſit circa Cœlibatum Sacerdotum, librum prænotatum, Axioma Catholicum. *Pariſiis* 1545. Antidotum ad poſtulata De Interim. *Lugduni* 1548.

Robertus Bellarminus, *Politianus*, *S.I. & S.R.E. Presbyter Cardinalis*, *pietate & doctrina celeberrimus*, edidit opus abſolutiſſimum, & doctiſſimum De Controverſiis Chriſtianæ fidei adverſus ſui temporis hæreſes, quo Novatorum, hæreticorumque omnia deliramenta ſolidiſſime confutantur, & Catholica Romana fides adverſus eorum inſanas blaſphemias acriter vindicatur.

Robertus Cenalis, *Pariſienſis*, *Epiſcopus Abriconenſis*, edidit Opus quadripartitum, de compeſcenda hæreticorum petulantia. *Pariſiis* 1557. Contra Martinum Bucerum de Cœna Domini. De Cœlibatu, & de Divortio.

Robertus Jenſonius, *& Henricus Jolitus*, ediderunt Reſponſionem ad Joannis Hopperi Articulos, in quibus Hopperus ab Eccleſia Catholica diſſentiebat. *Antuerpiæ* 1564.

Robertus Jeniſonus, *Anglus*, *S. I.* *Anglica lingua* vulgavit Ocularia de variis fidei capitibus controverſa, contra Viam tutam Humfredi Lyndi. *Rothomagi* 1631.

Robertus Ketenenſis, *Britannus*, ſcripſit adverſùs Alcoranum.

Robertus de Nobilibus, *Politianus*, *S. I.* edidit librum inſcriptum, Scientia Animæ, in quo confutantur omnes Orientis errores circa Fatum, & tranſmigrationem animarum. Dialogum, quo eadem tranſmigratio impugnatur.

Robertus Perſonius, Somerſetenſis, S.I. ſcripſit Epiſtolam de perſecutione Anglicana. *Romæ* 1582. Reſponſionem ad Edictum Reginæ Angliæ. *Ibidem*. 1593. De ſacris alienis non adeundis quæſtiones duas. *Audomari* 1607. Rationes cur Catholici recuſent adire Eccleſias hæreticorum. *Londini* 1580. Detectionem Joannis Nicolai Cambrobritanni, qui ſe Jeſuitam ſimulabat, paratum renunciare Eccleſiæ. *Lovanii* 1592. Cauſam adventus ſui in meſſem Anglicanam, & certamen per diſputationes Proteſtantibus oblatum. Cenſuram in Libros Charcki, & Hanmeri. *Londini* 1581. Defenſionem dictæ cenſuræ. *Ibidem* 1582. Contra Librum Franciſci Haſtingi equitis aurati. *Antuerpiæ* 1599. Modeſtam admonitionem ad eumdem. *Ibidem* 1600. De tribus Angliæ converſionibus lib. I. *Audomari* 1603. Contra primam & ſecundam partem Calendarii Joannis Poxii. *Ibidem* 1604. aliaque multa, tanto viro digna, de quibus fuſiorem notitiam exhibet Bibliotheca Societatis.

Robertus, *Salisburgenſis Epiſcopus*, ſcripſit De fide Orthodoxa ad Theodonem Principem Bojorum.

Robertus, *Scriba*, *Anglus*, *Canonicus Regularis*, ſcripſit De Corpore, & Sanguine Domini. De Eccleſia Catholica.

Robertus Valdebius, *Anglus*, *ex Ord. S. Auguſtini*, *Archiepiſcopus Dublinenſis*, ſcripſit Librum unum contra Vvicleffiſtas.

Robertus Vaſthonius, *Anglus*, edidit Controverſiam, quæ fuit inter ſe, & hæreticos de Tranſubſtantiatione.

Robertus Umbleton, *Anglus*, *Ord. Præd.* ſcripſit Librum contra Vvicleffiſtas.

Rochus de Benedictis, edidit Cantiones duas adverſùs Hugonotos, ſive Calvinianos hæreticos.

Rodericus Sancii, *Hiſpanus*, *Palentinus Epiſcopus*, ſcripſit De paupertate Chriſti & Apoſtolorum. Librum confutatorium ſectæ & ſuperſtitionis Mahumetanæ. De Remediis ſchiſmatis.

Rodulphus, *S. Trudonis Monachus*, *Ord. S. Benedicti*, ſcripſit Libros VII. adverſùs Simoniacos.

Rodulphus Cupers,, edidit De ſacroſancta univerſali Eccleſia. *Extat tom.* 19. *Bibliot. Rocaberti*.

Ro-

Digitized by Google

Rodulphus de Faventia, Ord. Præd. ſcripſit volumen inſigne adverſus hæreſes ſui temporis. Opuſculum Catholicarum veritatum contra eaſdem hæreſes.

Rogerius Dymoch, Anglus, Ordin. Præd. ſcripſit Lib. XII. contra hæreſes.

Rolandus de Cremona, Ord. Præd. ſcripſit Tractatus diverſos adverſus ejus temporis hæreſes.

Romanus à S. Brioco, Gallus, Capuccinus, edidit Defenſionem Calendarii Gregoriani adverſus hæreticos & ſchiſmaticos. *Pariſiis* 1647.

Ruardus Tapperus, hæreſum expugnator, Lovanienſis Decanus & Cancellarius, ſcripſit Reſponſionem ad Declarationem Articulorum Lovanienſium. Explicationes articulorum controverſorum in religione. Corollaria ad Carolum V. Imperatorem de veris calamitatibus Belgii, cauſis ac remediis. Orationes Theologicas, inter quas unam adverſus Philippum Melancthonem. *Coloniæ* 1582.

Rupertus à S. Gaſparo, Carmelita Excalceatus, Cortracenſis, Gallicè edidit Tomos tres Controverſiarum, ſuppreſſo tamen nomine. *Bruxellis* 1712.

Ruſticus Diaconus, ſcripſit Diſputationem adverſus Acephalos. *Extat in Bibliot. PP. Lugdun. tom.* 10.

Rutilius Benzonius, Epiſcopus Lauretanus, ſcripſit De Theſauro Eccleſiæ. De poteſtate clavium. De Indulgentiis. De ſuffragiis defunctorum, & alia plura in quibus hæreticorum blaſphemiæ refutantur, & potiſſimum mendacia impii Vergerii adverſus almam Lauretanæ Virginis Domum. *Venetiis* 1599.

S

SAbbatius, *Gallicanæ Eccleſiæ Epiſcopus*, ſcripſit Librum De fide adverſus Marcionem, Valentinum, Eunomium & Ætium.

Samona, Archiepiſcopus Gazæ, edidit Diſputationem contra Achmeel, in qua docet panem & vinum conſecratum à Sacerdote verè eſſe Corpus, & Sanguinem Domini noſtri Jeſu Chriſti.

S. Samſon, Cordubenſis, Abbas Monaſterii de Marros, Ord. S. Benedicti, ſcripſit contra hæreſim Antropomorphitarum libros aliquot, quorum cauſa dicta hæreſis in Concilio Cordubenſi reprobata fuit.

Samuel, Edeſſenæ Eccleſiæ Presbyter, natione Syrus, plura ſcripſit adverſus Etychianos, Neſtorianos, alioſque hæreticos,

Samuel Mareſius, edidit opus prænotatum, Hydra Socinianiſmi expugnata, contra Joannem Volkelium, & Joannem Crellium. *Groningæ* 1651. Refutationem Fabulæ Præadamiticæ. *Ibidem*.

Samuel Marochianus, ex Judæo Chriſtianus factus, ſcripſit Librum de Adventu Meſſiæ contra errores Judæorum.

Sanctes Franceus, Neapolitanus, Ord. Præd. edidit Symbolum Apoſtolorum, D. Thomæ doctrinâ explicatum, & ab erroribus Gentilium, & hæreticorum propugnatum. *Neapoli* 1647.

Sanctius Arena, Florentinus, Ord. Præd. ſcripſit Italicè librum prænotatum, Pomarium ſpirituale in duas partes diviſum contra hæreticos.

Sanctius Beſaram, Dominicanus, ſcripſit adversùs Arnaldum de Villanova.

Scholaſticus Caſtellionis Brannovius, Capuccinus, edidit Diſceptationem contra miniſtrum Calviniſtam, dictum Monteglar. *Nivernis* 1630.

Scipio Lentulus, Neapolitanus, edidit Reſponſionem Orthodoxam pro edicto Illuſtriſs. DD. trium Fœderum Rhetiæ adversùs hæreticos. *Genevæ* 1592.

Sebaſtianus Broilus, Fanenſis, Auguſtianus, edidit Concluſiones Catholicas ex D. Auguſtino, quibus impoſturæ & mendacia Lutheranorum deteguntur.

Sebaſtianus Cattaneus, *Mediolanenſis*, *ex Ord. Præd. Epiſcopus Chiemenſis*, *& Suffraganeus Epiſcopatus Tridentini*, ſcripſit De Confeſſione, adverſus noſtri temporis hæreſes. Enchiridion eorum, quæ in controverſiam ab hæreticis vocantur. *Ingolſtadii* 1589.

Sebaſtianus Flavius, Gallicè edidit Profeſſionem ſuæ fidei Catholicæ, aſſerendo XXII. rationes, quibus ad Romanam Catholicam Eccleſiam à Lutherana, & reliquis hæreſibus rediit. *Ingolſtadii* 1576.

Sebaſtianus Heidelauff̈us, *Germanus*, ſcripſit Propoſitiones XXXIII. contra Evangelicos. *Ingolſtadii* 1569. Germanicè. Librum de nova Concordia, hoc eſt Summa diſſenſionum miniſtrorum Lutheranorum Auguſtanæ Confeſſionis per Smigdelinum inſtituta. *Monachii* 1572. Concordiam eorum, qui Auguſtanam Confeſſionem profitentur, XXXX. articulis comprehenſam. Germanicè. *Ibidem*.

Sebaſtianus Heiſſius, *Auguſtanus*, S. I. ſcripſit De vera Chriſti Eccleſia, deque proprietatibus ac notis, quibus ab omnibus falſis hæreticorum Eccleſiis internoſcatur. *Ingolſtadii* 1610. De triumphante in cœlis Eccleſia. De cultu, invocatione & veneratione Sanctorum, ſacrarum Reliquiarum, & Imaginum. Purgatorium Lutheranorum. *Ibidem* 1610. Dialogus de Euchariſtia.

Sebaſtianus Medices, ſcripſit Summam omnium hæreticorum, & Catalogum ſchiſmaticorum, hæreticorum, & Idololatrarum. *Florentiæ* 1581.

Sebaſtianus Ponz, *Catalanus*, *Ordinis S. Dominici*, ſcripſit Libros duos adverſus hæreſes Hugonotorum, & Calviniſtarum.

Sebaſtianus Tengnagel, *Germanus*, edidit Vetera monumenta contra ſchiſmaticos, jam olim pro S. Gregorio VII. aliiſque Pontificibus Romanis conſcripta. *Ingolſtadii* 1612.

Sebaſtianus Tuſcanus, ſive *Tuſcus*, *Ord. S. Auguſtini*, ſcripſit in Joelem Prophetam, ubi multa ad extirpandas hæreſes maximè utilia leguntur.

Seraphinus Capponus, *ex Ordine Præd.* edidit opus inſcriptum, Veritates aureæ adversùs hæreſes. *Venetiis*.

Seraphinus Pizzinardus, *Dominicanus*, ſcripſit contra hæreſim Præadamitarum, & tomos duos contra Janſenium.

Serapion, *Ægypti urbis Epiſcopus*, ſcripſit Librum adverſus Manichæos. *Extat in Bibliot. PP. Lugdun. tom.* 4.

Serapion, *Antiochenus Epiſcopus*, ſcripſit De hæreſi Montani, ſive Epiſtolam adverſus illius hæreſim.

Servius, *Cypriorum Archiepiſcopus*, ſcripſit Epiſtolam ad Theodorum Papam adverſus Monothelitas.

Severinus Binius, edidit Diſſertationem de Joanna Papiſſa. *Extat in Concil. Labbei*, *tom.* 8.

Severinus Cracovienſis, *Ord. Præd.* ſcripſit Elenchum hæreſum à D. Thoma confutatarum. Turrim Babelis, in qua explicat hæreſes, quæ fuerunt uſque ad hæc tempora.

Sevorinus Vincentius, edidit Diſceptationem de præſentis temporis Eccleſia *Pariſiis* 1650.

Severus, *Malacitanus Epiſcopus*, edidit Librum adverſus Vincentium Epiſcopum Cæſarauguſtanum, qui à Catholica fide in Arianiſmum declinaverat.

Siagrius, ſcripſit De fide adverſus præſumptuoſa hæreticorum vocabula.

Sigiſmundus Ernhoffer, *Monachienſis*, S. I. edidit Protheum Lutheranum. *Ingolſtadii* 1587. Minorem Catechiſmum cum figuris ex Lutheri ſcriptis. *Vuittembergæ* 1587. Defenſionem minoris Catechiſmi contra Guilielmum Zimmerman, & Jacobum Herbrandum Prædicantes. *Ibidem* 1587. Conſiderationes ſuper Poſtilla Davidis Doners, Prædicantis in Styria.

Sigiſmundus de Ferrariis, *Viglebanenſis*, *Ord. Præd.* ſcripſit adverſus errores Lutheri & Calvini.

Sigiſmundus Lauximin, *Polonus*, S. I. edidit Demonſtrationem Catholicæ Eccleſiæ, ex certis a prima ſua origine notis. *Vilnæ* 1645.

Silveſter Gyraldus, ſcripſit De nequitiis Mahumeti.

Silve-

Digitized by Google

Silveſter Mazolinus, *Prieras*, *Pedemontanus*, *Ord. Præd.* ſcripſit Apologiam de convenientia inſtitutorum Romanæ Eccleſiæ cum Evangelica libertate. Librum contra errores Martini Lutheri.

Silveſter Meucius, *de Caſtellione*, *Aretino*, *Ord. S. Auguſtini*, ſcripſit eruditam valdè interpretationem in Jeremiam, ubi multa de erroribus Patarinorum.

Silveſter Noritius, *Somerſetenſis*, S. I. edidit Antidotum controverſiarum contra ſectarios. *Audomari* 1618. Appendicem dicti Antidoti de ſucceſſione in Eccleſia Catholica. *Londini* 1621. Ducem fidei contra ſectarios. *Ibidem*. Pſeudo-ſcripturiſtam, duabus partibus. 1623.

Silveſter Petraſancta. *Romanus*, S. I. ſcripſit Notas in Epiſtolam impiam, & hæreticam Petri Molinæi, miniſtri Hugonotti. *Antuerpiæ* 1634. Aopolgiam pro dictis Notis, adverſus Andream Rivetum miniſtrum in Hollandia. Thaumaſiam veræ religionis contra perfidiam ſectariorum, tribus tomis comprehenſam. *Romæ* 1643. Romam piam, & Triumphum religionis Catholicæ adverſus ſectarios.

Silveſter de la Val, *Gallus*, *Capuccinus*, edidit librum inſcriptum Juſtæ magnitudines Eccleſiæ Romanæ, contra impietatem illorum, qui Papam vocant novum Antichriſtum. *Pictavii* 1611. Contra errores Vignerii miniſtri Plenienſis. *Pariſiis* 1608.

Simeon Stylites, multas ſcripſit Epiſtolas pro Synodi Chalcedonenſis defenſione.

Simon, *Theſſalonicenſis Archiepſcopus*, ſcripſit contra omnes hæreſes, ac de Miniſteriis ſanctis Eccleſiæ *MS. Viennæ in Auſtria in Biblioth. Imperiali*.

Simon de Caſſia ſcripſit De religione Chriſtiana. *Baſileæ* 1517.

Simon Felix, *Monachienſis*, S. I. edidit Metamorephoſim Jacobi Reihingi, Catholico-Lutherani. Dilingæ 1622. Muſcas morientes inanium cavillorum Jacobi Reihingi apoſtatæ Tubingenſis exſufflatas. *Friburgi Briſgojæ* 1624. Vulpeculam Tubigenſem demolientem vineam Chriſti Eccleſiæ, captam. *Dilingæ* 1622.

Simon Gurskius, *Polonus*, S. I. Polonicè edidit Manifeſtationem impudentiæ Arianorum. *Cracoviæ* 1608.

Simon Langa Cantvarienſis Archiepiſcopus, edidit Confutationem quorundam errorum. *Extat in Conciliis Labbei*, *tom.* XI. *part.* 2.

Simon Majolus, *Actenſis*, *Vulturarienſis Epiſcopus*, edidit Libros XVI. pro defenſiene ſacrarum Imaginum adverſus Iconomachos. *Romæ* 1585.

Simon Sotbras Anglus, *Ordinis S. Auguſtini*, ſcripſit De authoritate Eccleſiæ. Contra Vvicleffiſtas. De Sacramento Corporis Chriſti.

S. Sixtus III. Romanus Pontifex, ſcripſit verſus quoſdam deo riginali Peccato adverſus Pelagium.

Sixtus IV. Pontifex Maximus, *ex Ord. Minorum*, *Ligur*, ſcripſit contra errores cujuſdam Carmelitæ Bononienſis, affirmantis Deum ſua omnipotentia damnatum hominem ſalvare non poſſe.

Sixtus Poncellus, *Dominicanus*, Italice ſcripſit Defenſionem fidei contra hæreticos ſui temporis.

Sixtus Sartorius, *Anſpacenſis*, ſcripſit cauſas motivas, cur abjurata Lutheranorum ſecta, Catholicam religionem amplexus fuerit Anſpachii. *Ingolſtadii* 1602. Epiſtolas V. ad Conſiſtorium Anſpacenſe, in quibus Paradoxa Lutheri & Zuinglii non pauca proponit. *Ibidem* 1605.

Sophronius, *Jeroſolymitanus Patriarcha*, ſcripſit adverſus Monothulitas. Pro D. Baſilio adverſus Eunomium.

Spiritus Roterus, *Aquiſextienſis*, *Ord. Præd.* ſcripſit adverſùs eos, qui futura ex aſtris prædicunt. *Toloſæ*.

Stanislaus Grodicius, *Poſnanienſis*, S. I. idiomate nativo edidit Conciones ſex de uſu Sacramenti Euchariſtiæ ſub utraque ſpecie. De emendatione Kalendarii Gregoriani. Regulas fidei hæreticorum. Conciones duas de Purgatorio. Trutinam Pſycoſophie contra miniſtrum Calvinianum. Dialogos duos. qui-

Digitized by Google

quibus probat ex ipſorum principiis hæreticos non eſſe Evangelicos.

Stanislaus Hoſius, Polonus, Epiſcopus Varmienſis, S. R. E. Cardinalis, & ad Concilium Tridentinum Legatus, edidit Confeſſionem Chriſtianæ Catholicæ fidei. *Coloniæ* 1573. De expreſſo Dei verbo. *Dilingæ* 1571. Epiſtolam ad Stanislaum Orichovium de loco, & authoritate Romani Pontificis. *Coloniæ* 1567. Dialogum, num Laicis calix ſit permittendus. Catalogum hæreſum ſui temporis. De dogmate contra adorandam Trinitatem tunc in Polonia ſpargi cœpto, & alia, ut patet in ejus operibus impreſſis *Coloniæ* 1584.

Stanislaus Karncovius, Polonus, Archiepiſcopus Gueſnenſis edidit librum prænotatum, *Euchariſtia*, ſive Conciones XL. de ſanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento, quibus Sacramentarii, aliique hæretici acriter refutantur, & fides Catholica roboratur. *Cracoviæ diverſis annis.*

Stanislaus Orichovius, Ruthenus ſcripſit Confeſſionem Catholicam adverſus Franciſcum Stancarum. *Coloniæ* 1563. De majeſtate Sedis Apoſtolicæ. De Chriſti Domini Eccleſia contra Martinum Lutherum. *Cracoviæ* 1546. De notis Eccleſiæ.

Stanislaus Reſcius, Polonus, Abbas Androvienſis in Polonia, Ordin. Ciſtercienſis, edidit Miniſtromachiam, in qua Evangelicorum miniſtrorum & magiſtrorum, de Evangelicis miniſtris & magiſtris, mutua judicia, teſtimonia, convitia, malædicta & iræ, omnibus ſeculis inauditi anathematiſmi recenſentur. *Coloniæ* 1592. De Atheiſmis hæreticorum hujus ſeculi.

Stanislaus Socolovius, Polonus, ſcripſit Pro cultu & adoratione Jesù Chriſti in Euchariſtia. De veſtitu hæreticorum, & fructu hæreſeon. *Coloniæ* 1589. Cenſuram Orientalis Eccleſiæ de præcipuis noſtri ſeculi hæreticorum, & fructu hæreticorum dogmatibus. *Dilingæ* 1581. De veræ & falſæ Eccleſiæ diſcrimine libros III. *Cracoviæ* 1583. Invectivam ad Vvitembergenſium miniſtros. *Ingolſtadii* 1585. Meditationes in Chriſti Domini mortem & paſſionem, ubi Judaica ſimul & Ariana impietas confutatur. *Cracoviæ* 1586.

Stanislaus Vopolinus, Polonus, Ord. Minorum, idiomate patrio ſcripſit De Sacramento Euchariſtiæ adverſus hæreticos.

S. Stephanus I. Pont. Max. & Martyr inſignis, ſcripſit De hæreticis non rebaptizandis.

Stephanus, ex Abbate Caſinenſi Ord. S. Benedicti, S. R. E. Cardinalis Cancellarius, & poſtea ſummus Pontifex hujus nominis X. ſcripſit De veritate Corporis Chriſti contra Patriarcham Conſtantinopolitanum Michaelem Cerularium, & alium ejuſdem argumenti adverſus quemdam Monachum.

Stephanus Æduenſis, ſcripſit De Sacramento Altaris. *Extat in Biblioth. PP. Lugd. tom.* 20.

Stephanus Anglicus, Carmelita, ſcripſit contra Lolhardos, & Vvicleffitas.

Stephanus Audebertus, Gallus, S. I. edidit Opuſcula varia contra hæreticos. Triumphum veritatis de Tranſubſtantiatione & Purgatorio. *Ortheſii* 1638.

Stephanus Binetus, Divionenſis S.I. ſcripſit An omnes in ſua religione poſſint ſalvari. *Rothomagi* 1620. Reſponſionem ad poſtulata magni Prælati de Hierarchia Eccleſiaſtica. *Nancæi* 1625.

Stephanus De Champs Bituricus, S.I. edidit Diſputationem Theologicam de libero arbitrio. *Pariſiis* 1646. De hæreſi Janſeniana ab Apoſtolica Sede merito proſcripta libros III. *Ibidem* 1654. Arcana Janſeniſmi. 1651.

Stephanus Gardinerius, Anglus, Epiſcopus Vvintonienſis, ſcripſit adverſus articulos, & confutationes Joannis Hopperi, & adverſus Martinum Bucerum. *Coloniæ* 1545. Confutationem cavillationum, quibus, ſacroſanctum Euchariſtiæ Sacramentum ab impiis Capharnaitis impeti ſolet. Palinodiam libri De vera & falſa obedientia.

Stephanus Lindius, edidit Epiſtolas duas, in quibus oſtenditur defenſionem Catholicæ religionis ad Magiſtratum ſpectare: & quomodo Miſſa in veteri Eccleſia celebrata fuerit. *Antuerpiæ*.

Ste-

Stephanus Moquotus, Nivernenſis, S. I. edidit Gallice tribus tomis Examen doctrinæ hæreticorum. Bellum Miniſtrorum diverſarum ſectarum inter ſe. *Pictavii* 1619. Cenſuram Bibliorum Hugonottorum, duobus voluminibus. *Pariſiis* 1617.

Stephanus Paris, *Gallus*, *Ordinis Præd. Epiſcopus Abellonenſis*, *& Rotbomagenſis Suffraganeus*, *poſtea Epiſcopus Aurelianenſis*, edidit Chriſtiani hominis inſtitutionem adverſus hujus temporis hæreſes, & morum corruptiones 50. homiliis. *Venetiis* 1556.

Stephanus, *Pariſienſis Epiſcopus*, edidit Reſcriptum de quorumdam errorum, & librorum damnatione, & damnationem variorum articulorum contra fidem.

Stephanus Salazarius, *Cartuſianus*, edidit xx. diſcurſus, quibus impios Novatores egregie perſtringit.

Stephanus Tucius, *Siculus*, *S. I.* ſcripſit volumen ingens diſputationum adverſus noſtri temporis Atheiſtas. *Granatæ*.

T

TAtianus, *Aſſyrius*, quamvis à fide Catholica defecerit, ſcripſit tamen contra Gentiles.

Taurinus Cobulinus, *Gallus*, ſcripſit Apologeticum adverſus virulenta ſpicula Lutheranæ hæreſeos.

Tertullianus, *antequam a fide deficeret*, ſcripſit de Baptiſmo, aliaque multa ad fidem Catholicam illuſtrandam; & poſt lapſum, Apologeticum adverſus Gentes.

Theobaldus Stampenſis, *Normannus*, *S. R. E. Cardinalis*, ſcripſit ad Robertum Lincolnienſem Epiſcopum adverſus quoſdam, qui ſua ætate contra Eccleſiæ claves, a Chriſto Domino datas Petro, & ejus Succeſſoribus, temere concionabantur.

Theobaldus Thamerus, *ex Alſatia*, *primùm Lutheranus*, *mox Divina diſponente Providentia*, *ex lectione operum Doctoris Angelici de Gratia & juſtificatione ad fidem Catholicam converſus*, *ſuam edidit Apologiam*, & librum de variis calumniis, quas pertulit a Lutheranis. *Moguntiæ* 1562.

Theodoretus Antiochenus, *Cyri Epiſcopus*, ſcripſit adverſus Neſtorium. Libros v. hæreticarum fabularum ad Sporacium: & ex Marcellino Comite, in Chronico De Incarnatione Domini, adverſus Entychetem.

Theodoricus Krallius, *Bohemus*, S. I. edidit Notas veræ Catholicæ fidei. *Græcii* 1619. Bicipitem Lutherum in negotio communionis ſub utraque ſpecie. *Ibidem* 1631.

Theodorus Abucaras, *Archiepiſcopus Cariæ*, ſcripſit Græce Chriſtianas diſputationes xv. contra pleroſque ſui temporis hæreticos, maximè autem contra Saracenos, Agarenos, Tritheitas, Theopaſcitas, Jacobitas, Monophyſitas, Judæos, Neſtorianos, Origeniſtas, Severianos, Acephalos & Manicheos, *Ingolſtadii* 1606.

Theodorus, *Amaſeæ Epiſcopus*, ſcripſit Panopliam dogmaticam contra Judæos, Armenos & Saracenos.

Theodorus Ancyranus, *Galatiæ Epiſcopus*, ſcripſit adverſus Neſtorium.

Theodorus, *Antiochenæ Eccleſiæ Presbyter*, ſcripſit adverſus Apollinariſtas, & Eunomianos.

Theodorus à Belvederio, *Franciſcanus*, ſcripſit librum prænotatum, Turris contra Damaſcum, adverſus hæreſes.

Theodorus Gaza, ſcripſit contra Græcorum errores.

Theodorus Graminæus, *Flander*, ſcripſit Prodromum Antichriſti, hoc eſt hæreticorum noſtri temporis. *Coloniæ* 1571. Myſticum Aquilonem, ubi multa contra Septentrionales hæreticos. *Ibidem* 1571.

Theo-

Theodorus Hagiopolitanus, *Græcus*, ſcripsit Diſputationem cum Neſtoriano.

Theodorus Malcotius, *Theologus Lovanienſis*, ſcripsit Dialogum de inconſtantia Martini Lutheri, ejuſque collegarum in religione. *Coloniæ* 1583.

Theodorus Moretus, *Antuerpienſis*. S. I. edidit Philalethum Marianum contra calumnias cujuſdam Prædicantis in B. Virginem. *Vratislaviæ* 1661. Catechiſmum Lutheri, Germanico idiomate, ex ipſis verbis Lutheri Catholicè loquentibus. *Brigæ* 1666.

Theodorus, *quem alii Theodulum faciunt*, *& natione Italum*, *quidam autem negant*, *Presbyter in Cœleſyria*, *& ut aliqui volunt*, *Epiſcopus*, ſcripſit Librum de conſonantia verborum veteris, & novi Teſtamenti adverſus antiquos hæreticos, qui alium Teſtamenti veteris Deum dixerunt, alium novi.

Theodorus Presbyter in Raytu, ſcripſit Commentaria de Incarnatione Chriſti adverſus hæreſes Manetis, Appollinarii. Theodori Mopſveſtiæ, Neſtorii, Eutychetis, Juliani Halicarnaſſei, Severi & aliorum.

Theodorus Petrejus, *Tranſilvanus*, *Cartuſienſis*, inter alia ſcripsit Harmonicam Confeſſionem quatuor Occidentalium Eccleſiæ Doctorum, qua Auguſtanam, Vvirtembergicam, Smalcaldicam, & Mansfeldicam confutat. MS. Araneum hæreticum. *Ex Typographia Kinckii* 1609. Labirinthum hæreticorum. *Ibidem* 1610.

Theodorus Rhay, *Germanus*, *S. I.* Germanicè ſcripſit Amicam litem de præcipuis controverſiis fidei. *Coloniæ* 1665. Confuſam Confeſſionem Quackerorum. *Ibidem eodem anno*.

Theodorus Rullius, edidit Refutationem cavillorum Stephani Gerlachii Ubiquiſtæ. *Moguntiæ* 1591.

Theodorus Studites, ſcripsit pro cultu ſacrarum Imaginum. Contra hæresim defendentem adulterium poſſe fieri licitum ex diſpenſatione. De eodem habentur aliqua fragmenta, in quibus de hæresibus, ſchiſmate, & de Iconomachis agitur.

Theodoſius Cœnobiarcha, ſcripsit Epiſtolam Apologeticam in materia fidei ad impium Anaſtasium Imperat.

Theodoſius Monachus, ſcripsit De reſurrectione mortuorum adverſus Philipporum.

Theodulphus, *ex Gallia Ciſalpina Abbas Floriacenſis*, ſcripsit Librum de Spiritu ſancto, ubi probat illum ex Patre Filioque procedere.

Theofridus, *Monachus*, *& Abbas Ord. S. Benedicti*, ſcripsit Sermones XII. de Sanctorum Reliquiis, & veneratione. *Extat in Biblioth. PP. Lugdun. tom.* 12.

Theophanes, *Alexandriæ Epiſcopus*, insigne volumen conſcripſit adverſus, Origenem, & contra Antropomorphitas. *Ex Gennadio*.

Theophanes, *Niceæ Epiſcopus*, ſcripſit Græce adversus Judæos, agens etiam de ſacris Imaginibus, Idolorum loco habendis.

Theophilus Antiochenus, ſcripſit contra Chriſtianæ religionis calumniatores. Contra Hermogenis hæreſim.

Theophilus Cæſareæ Epiſcopus, ſcripſit Epiſtolam contra eos, qui decimaquarta luna Paſcha cum Judæis celebrabant.

Theophraſtus Bovius, *Gallus*, *Dominus Belliloci*, Gallice edidit Methodum, qua ſchiſmaticos, & hæreticos convincens, monſtratur fallitas doctrinæ Calvinianorum, Zuinglianornm, & Lutheranorum, adverſus Molinum hæreticum miniſtrum. *Pariſiis* 1604.

Theorianus, *Græcus*, *miſſus a Manuele Imperatore ad Armenos ad fidem Chriſtianam revocandos*, *munere ſuo egregie functus*, edidit Dialogum Orthodoxum cum Generali Armenorum.

S. Thomas Aquinas, *ex Ordine Prædicatorum*. *Licet hujus Angelici Doctoris eximia doctrina*, *præclariſſima opera*, *inſigniſque eruditio ad omnes hæreſes jugulandas uberrimæ ſufficiant*; *tamen præclariſſimum Eccleſiæ lumen*, *quoad Polemicam attinet*, *aureum acuit calamum contra Græcos*, *& ad adverſus Religioſorum Ordinum calumniatores*, *& impugnatores*.

Thomas Aſcheborne, *Anglus*, *Ord. S. Auguſtini*, ſcripſit Librum adverſus Trialogum Vvicleffi.

Tho-

Thomas Badia, *Mutinenſis*, *Ordin. Præd. S. R. E. Cardinalis*, inter alia ex profeſsò ſcripsit contra errores Lutheri.

Thomas Beauxamis, *Pariſienſis*, *Carmelita* ſcripſit De cultu, interceſſione, veneratione Sanctorum Catholicam Aſſertionem. *Pariſiis* 1566. De fide & Symbolo libros IV. *Ibidem* 1574. De Sacrificio Miſſæ. De veritate Corporis & Sanguinis Chriſti in Euchariſtia. Adverſus hæreticos pro Papa, & aliis Eccleſiæ Prælatis. *Pariſiis apud Guilielmum Caudiere*.

Thomas Bozius, *Eugubinus*, *Presbyter Congregationis Oratorii*, ſcripſit De ſignis Eccleſiæ tomos duos. *Romæ* 1591. Adverſus Macchiavellum.

Thomas Braduadinus, Anglus, Ord. Præd. ſcripſit De cauſis Dei, & de virtute Dei cauſa cauſarum contra Pelagianos. *MS. in Vaticana*. De ſanctiſſima Trinitate. De Prædeſtinatione.

Thomas Campanella, edidit librum prænotatum, Atheiſmus triumphatus. *Pariſiis* 1636. Diſputationem pro Bullis Pontificiis contra Judiciarios. *Ibidem* 1636. De Gentiliſmo non retinendo. De Prædiſtinatione, electione, reprobatione, auxiliis Divinæ gratiæ. *Ibidem eodem anno*.

Thomas Campegius, *Bononienſis*, *Epiſcopus Feltrenſis*, ſcripſit De authoritate Romani Pontificis. *Venetiis* 1555. De Cœlibatu Sacerdotibus non abrogando. *Ibidem* 1554.

Thomas Clagius, Prutenus, S. I. edidit Anticyras Prædicanticas *Braunsbergæ* 1650. Ariſtarchum contra Prædicantes. *Coloniæ* 1643. Diſquiſitiones Ubiquiſticas de Chriſto contra Ubiquiſtas. *Auguſtæ Gediminiæ* 1644. Prodromum Mercurii Eligio-Boruſſi contra Prædicantes Lutheranos. Germanice. *Vilnæ* 1651.

Thomas Colbius, *Anglus*, ſcripſit Collectanea ſacrorum dogmatum. De ſinceritate Eccleſiæ.

Thomas Dempſterus, *Scotus*, confutavit fabulam Joanne Papiſſæ. *Lib. IV. Hetrur Regal. cap. II.*

Thomas Elyſius, *Neapolitanus*, *Ord. Præd.*, edidit Clypeum priorum Catholicorum adverſus veterum, recentiorumque hæreticorum pravitatem. *Venetiis* 1563. Chriſtianæ religionis arcana. *Ibidem* 1569.

Thomas Fitzherbertus, *Anglus*, *Staffordienſis*, S. I. ſcripſit Latine contra Macchiavellum. *Romæ* 1610. Defenſionem cauſæ Catholicæ. *Audomari* 1602. De Politia & Religione tom. II. *Duaci* 1606. De juramento fidelitatis contra Lancellotum Andream Pſeudo-Epiſcopum Elienſem. *Audomari* 1613. De eodem juramento contra Diſputationem Theologicam Rogeri Vvidringtoni. *Ibidem* 1614. Defenſionem Apologiæ Cardinalis Bellarmini, contra Collinum Prædicantem Calvinianum. *Ibidem* 1621. Supplementum Diſcuſſionis P. Roberti Perſonii, & additamentum ad ſupplementum, *Audomari* 1613.

Thomas Hardingus, *Anglus*, ſcripſit contra Juellum Pſeudo-Epiſcopum in Anglia. Reſponſionem ad Juelli provocationem. Falſatam Juelli revelationem. Anglice 1566. Confutationem Apologiæ contra Juellum 1565.

Thomas Heskinus, *Anglus*, edidit Parlamentum Chriſti, de vera & reali Corporis Chriſti præſentia in Euchariſtia.

Thomas Hybernicus, ſcripſit De Chriſtiana religione.

Thomas Jacomellus, *è Pinerolio Pedemontanus*, *Ord. Præd. & Epiſcopus Tolonenſis*, ſcripſit contra errores impiiſſimi viri Franciſci Medenſis Propugnaculum fidei, De authoritate Papæ. Librum adverſus errores Vvaldenſium. *Taurini* 1559.

Thomas à Jeſu, *Beticus Hiſpanus*, *Carmelita diſcalceatus*, ſcripſit librum, cui titulus, Theſaurus ſapientiæ Divinæ in Gentium omnium ſalute procuranda, ſchiſmaticorum, hæreticorum, Judæorum, Saracenorum, cæterorumque infidelium demonſtrans errores, & ad veritatis lucem confutans. *Antuerpiæ* 1613.

Thomas Illyricus, *Picenus*, *Ordin. S. Franciſci*, edidit Clypeum Catholicæ veri-

veritatis contra dogmata Lutheri. Clypeum Papalem. De Eccleſiæ clavibus Confutationem quarundam concluſionum Lutheri. *Taurini* 1523.

Thomas de Luixa, *Aragonenſis*, *Ordin. Præd.* collegit è Patribus per modum locorum communium, quantum ſat erat ad confundendos hæreticos ſui temporis.

Thomas Lombe, *Anglus*, *Carmelita*, ſcripſit contra Lolhardos, & Vvicleffiſtas.

Thomas Morus, *Anglus*, ſcripſit Dialogum pro ſancto Sacrificio Miſſæ. Pro Purgatorio. Pro Eccleſia, & alia quædam. *Lovanii* 1548.

Thomas Murnerus, *Argentinas*, Franciſcanus, ſcripſit contra Zuinglii errores. De diſputatione Badenſi. *Lucernæ*.

Thomas Palmerius, *Anglus*, *Ord. Præd.* ſcripſit De veneratione Sanctorum. De honorandis ſacris Imaginibus. De Indulgentiis.

Thomas Philippus, *ab Alſatia*, edidit opus inſcriptum, Indifferentia in religione Theſes Polemicæ. *Romæ* 1711.

Thomas de Plantis, *Curienſis Epiſcopus*, publicavit Epiſtolam, quâ Eccleſiæ ſuæ calamitates, ob hæreticorum incurſiones deplorat.

Thomas Radini, *Placentinus*, *Ord. Præd.* edidit Orationem contra Lutherum. *Lypſiæ* 1520. Aliam contra Melancthonem. *Romæ* 1522.

Thomas Saillius, *Bruxellenſis*, S.I. edidit Catholicum veridicum. *Antuerpiæ* 1611. Reſponſum ad quæſtiones controverſas inter Catholicos, & hæreticos. *Ibidem* 1611. Excitatorium a ſomno ad hæreticos. *Lovanii* 1612. Apologiam pro Exortatorio. *Ibidem* 1619.

Thomas Scotus, *de Rochegiano propè Viglebanum*, *Ordin. Præd.* ſcripſit volumen adversùs errores Lutheri.

Thomas Stapletonus, *Anglus*; *Catholicæ veritatis propugnator acerrimus*, multa pro eadem ſcripſit, ut patet ex ejus operibus impreſſis. *Pariſiis* 1620.

Thomas Stella, *Dominicanus*, *Epiſcopus Juſtinopolitanus*, ab ovibus ſibi creditis, hæreſim à ſuo Prædeceſſore Vergerio ſparſam, & verbis & ſcriptis prorſus eliminavit.

Thomas Stubez, *Anglus*, *Ord. Præd.* ſcripſit volumen adverſus impugnantes ſtatuta Eccleſiæ.

Thomas Theacinus, ſcripſit volumen grande bipartitum contra Græcos.

Thomas Vane, edidit Vindicias magni Concilii Lateranenſis, contra Joannem Coſenum. *Pariſiis* 1650. Extat ejuſdem Concilii ſententia, de terra Albigenſi, in Spicilegio Dacherii, tom. VII.

Thomas de Vio, *S. R. E. Cardinalis ex Ordin. Præd.* inter alia egregia opera, ſcripſit adverſus Lutherum opuſcula de fide, & operibus. De Communione & Confeſſione. De ſatisfactione. De invocatione Sanctorum. *Lugduni* 1536.

Thomas Vvaldenſis, *Anglus*, *Prior Generalis Carmelitarum*, edidit Doctrinale antiquitatum fidei Catholicæ tribus tomis diſtinctum, in quo agit contra Vicleffiſtas, Huſſitas, & eorum ſectatores. *Venetiis* 1571.

Thomas Vvinterton, *Anglus*, *Monachus Stanfordienſis*, ſcripſit Librum de aſſertione SS. Euchariſtiæ contra Vvicleffum.

Thomas Vvorthingtonus, *Anglus*, S. I. edidit Motiva Doctoris Richardi Briſtoi. 1606. Anchoram doctrinæ Chriſtianæ. Contra Doctorem Vvhytum Calviniſtam Tractatum, quo corruptiones SS. PP. in ejuſdem libro deteguntur. 1615.

Thyrſus Gonzalez, *Hiſpanus*, S. I. ſcripſit De Romani Pontificis infallibilitate.

Tilemannus Sigebergenſis, edidit librum De ſeptem Sacramentis Eccleſiæ. *Coloniæ* 1546.

Tilmannus Borchenſis, ſcripſit Authoritates & teſtimonia SS. PP. de Sacramento Baptiſmatis, & ejus cæremoniis, ad-

adverſus Anabaptiſtas, & alios Eccleſiæ hoſtes. *Coloniæ* 1571.

Timotheus à S. Fide, edidit Confutationem fraudum, & argumentorum Janſenii. *Coloniæ* 1680.

Titus, Boſtrorum in Arabia Petræa Epiſcopus, ſcripſit Libros tres adverſus Manichæos.

Tranquillus à S. Remigio, Capuccinus Gallus, edidit Examen Vincentii miniſtri Rupelleaſis.

Tractatus, contra Græcorum errores. *Extat inter inſignes authores Stevartii.*

Tremonienſium Catholicorum defenſio, adverſus Lutheranæ factionis Prædicantes. *Coloniæ* 1605.

S. Turibius, Epiſcopus Aſturicenſis, ſcripſit Libros duos ad S. Leonem Papam contra Priſcillianiſtarum hæreſim.

V

V*Alentinus Albertus*, edidit Intereſſe religionum Chriſtianarum. *Francofurti* 1631.

Valentinus Gerardus, Gallus, S.I. linguâ Gallicâ ſcripſit Triumphum glorioſæ Virginis Mariæ, contra calumnias Simeonis Godurii. *Lugduni* 1627.

Valentinus Laurentius, Polonus, edidit Controverſiam generalem de Indulgentiis. *Cracoviæ* 1593.

Valerianus Magnus, Mediolanenſis, Capuccinus, edidit Judicium de Acatholicorum, & Catholicorum regula credendi. *Viennæ Auſtriæ* 1641.

Valerius Gallus, Cartuſianus, edidit plurà volumina Tintinabulorum titulo, ubi docte Orthodoxam fidem adverſus hæreticos propugnat. *MS. in Cartuſia Primaria in Delphinatu.*

Victor, Afer, Carthaginenſis Epiſcopus, ſcripſit ad Thedorum Papam Epiſtolam, quà Orthodoxam de duabus in Chriſto voluntatibus fidem declaravit.

Victor, Cartennæ in Africa Epiſcopus, ſcripſit adverſus Arianos librum unum, quem obtulit Geiſerico Vvandalorum Regi.

Victor, Vangionum Epiſcopus, ſcripſit adverſus Arii hæreſim.

Victorianus Buconlus, Caſtellianæ Urbis Mauritaniæ Epiſcopus, ſcripſit adverſùs Judæos, Arianos, alioſque hæreticos.

Victorinus Afer, ſcripſit more dialectico libros adverſùs Arianos. Ad Juſtinum Manichæum, contra duo Manichæorum principia.

Victorius Ziliolus, Venetus, ſcripſit contra Judæos. De veritate ſanctiſſimi Sacrificii Euchariſtiæ, adverſus infidelitatem Lutheri.

Vigilius, Tapſenſis Epiſcopus, ſcripſit adverſus Eutychetem, Arianos, Sabellium & Photinum. *Vide Bibliot. PP. Lugdun.*

Villalpandus, Hiſpanus, ſcripſit adverſus xxxiv. Proteſtantes hæreticos. Adverſus Fabricium Montanum. Pro Concilio Tridentino.

Villa ſancta, ſcripſit De libero arbitrio adverſus Melancthonem.

Vincentius Bandellus, Ord. Præd. è Caſtronovo Terdonenſi, ſcripſit De poteſtate Papæ.

Vincentius Caſalenſis, Ord. Præd. ſcripſit contra ſui temporis hæreſes.

Vincentius Ferre, ſcripſit De fide. *Exſtat in Bibliot. Rocaberti, tom.* 20.

Vincentius Giacbari, Ord. Præd. ſcripſit De neceſſitate confeſſionis vocalis omniùm peccatorum. De Purgatorio animarum poſt mortem, & de ſuffragiis contra Lutherum. De libero arbitrio, gratia, præſcientia, & prædeſtinatione. *Venetiis* 1569.

Vincentius Lirinenſis, ſcripſit Librum I. adverſus hæreticos. Librum adverſus

ſus profanas omnium hæreſeon novitates.

Vincentius Ludovicus Gotti, S. R. E. Presbyter Cardinalis ex Ord. Præd. Italice ſcripſit contra Jacobum Parvum (*Picinino*) hæreticum, Demonſtrationem veræ Chriſti Eccleſiæ ex ſignis, & dogmatibus tribus tomis. *Bononiæ* 1719.

Vincentius Patina, Brixienſis, Ord. Præd. ſcripſit contra hæreſes modernas. De Primatu D. Petri. *Mantuæ* 1556.

Vincentius Quirinus. Venetus, Monachus Camaldulenſis, ſcripſit multa opuſcula contra Infideles.

Vitalengus Boſellus, ſcripſit De poteſtate Pontificis in temporalibus, adverſus Gullielmum Barclajum. *Ferrariæ* 1647.

Vitus Miletus, Germanus, edidit Brevem diſcuſſionem & refutationem ſexcentorum errrum, quos Thilemanus Heshuſius, & Joannes Olearius Pontificiis vaniſſime hactenus attribuerunt. *Moguntiæ* 1604.

Voconius. Afer, ſcripſit adverſus Judæos, Arianos, aliosque hæreticos.

Volradus Vvengerus, edidit Apologiam pro aſſertione fidei, ac religionis Catholicæ Romanæ Eccleſiæ. *Ingolſtadi* 1577.

Urbanus II. Rhemenſis, Pont. Max. ſcripſit contra hereticorum dogmata.

Urſinus, Monachus, ſcripſit adverſus eos, qui rebaptizandos hereticos decernunt, docens nec legitimum eſſe, nec Deo dignum illos rebaptizari.

Vvalafridus Strabo, Germanus, Monachus S. Benedicti, plura ſcripſit præſertim De Divinis officiis, Miſſa, Cæremoniis, ritibus, Templis, Altaribus, & hujuſmodi alia, quibus hujus temporis Novatores optime convinci poſſunt.

Vvalterus Diſſe, Anglus, Carmelita, ſcripſit contra Lolhardos. De ſchiſmate. De Paupertate Chriſti.

Vvenceslaus à S. Elia, Polonus, Carmelita diſcalceatus, edidit Librum controverſiarum prænotatum Echo Tubæ pacis. 1707.

Vvenceslaus Sturmius, Bohemus, S. I. Bohemice ſcripſit contra Picardos Concordiam fidei Apologiam contra Silvium Hubernum, & contra Concionale Picardicum, Apologiam defenſionis concionalis..

S. *Vvilfridus, Friſius, ex Monacho S. Benedicti Eboracenſis in Anglia Archiepiſcopus*, ſcripſit adverſus Colmannum Ceddam, & Hildam Abbatem de Paſchæ celebratione.

Vvilhelmus Lindanus, ſcripſit De optimo Scripturas interpretandi genere. *Coloniæ* 1558. Panopliam Evangelicam. *Ibidem* 1563. De Martini Lutheri, & aliorum ſectariorum doctrinæ varietate & diſcordia. *Ibidem* 1579. Diatribam analyticam de vera Jeſu Chriſti Eccleſia. *Extat in Bibliot. Rocbab. tom.* 20.

S. Vvinfridus, mutato nomine Bonifacius, primus Moguntinus Epiſcopus, & Martyr, Ordin. S. Benedicti, ſcripſit De fidei veritate, & contra hæreticos.

S. Vvolphelmus, Abbas Monaſterii Bruvvilerenſis Ord. S. Benedicti ſcripſit adverſus Berengarium De Sacramento Altaris.

Vvolphgangus Dellingerus, Germanus, edidit Orationem à ſe habitam in Academia Vienenſi de unitate Eccleſiæ & viſibili ejus capite in terris. *Ingolſtadii* 1580.

Volphgangus Herman, Germanus, S. I. Germanice edidit Anti-Mullerum, ſeu Reſponſum contra errores Mulleri Præconis Lutherani. *Moguntiæ* 1649.

Vvolphgangus Kiriander, Oetingenſis, ſcripsit librum de Perſecutionibus Eccleſiæ. *Ingolſtadii* 1541. De notis Eccleſiæ. *Monachii* 1538.

Zacha-

Z

ZAcharias Boverius *Capuccinus*, *Salutienſis*, edidit Demonſtrationes, ſymbolorum veræ & falſæ religionis, adverſus præcipuos ac vigentes Eccleſiæ hoſtes Atheiſtas, Judæos, Hereticos, &c. *Lugduni* 1617. Parænefim Catholicam ad Marcum Antonium de Deminis, olim Archiepiſcopum Spalatenſem, poſtea Apoſtatam. *Ibidem* 1618. Cenſuram Paræneticam in eoſdem libros. *Mediolani* 1621. Orthodoxam conſultationem de ratione veræ fidei. & religionis amplectendæ ad Carolum Vvaliæ Principem. *Matriti* 1623.

Zacharias Firminus, *Sequanus*, *ex Regul. Obſervant. S. Franciſci*. edidit Antiquitates Franciſcanas à Novatorum erroribus, & commentis expurgatas. & vindicatas *Rueſſis* 1547.

Zacharias Metropolita Mitylenenſis, ſcripſit De univerſitatis procreatione, contra Mundi; & materiæ æternitatem. Contra ea, quæ de duobus principiis à Manichæo quodam ſcripta, & in viam publicam projecta invenit.

Zacharias Paſqualigo, ſcripſit De Sacrificio novæ legis. *Lugduni* 1662.

FINIS TOMI SECUNDI.

INDEX

Digitized by Google

Digitized by Google

INDEX NOTABILIUM.

A

ABbailardi vita perſtricta. Tom. 1. *pag.* 1.
Accacii ementita ſanctitas, quam pernicioſa Eccleſiæ: ejus perſuaſione Zeno Imperator promulgavit Henotium. p. 5. *Accacius Ario conſenſit, & Arianorum factioni præſuit. p.*6.
Accademicorum, qui vigebant tempore D. Auguſtini figmentum exploditur. p. 7.
Accidentia realiter remanent in Euchariſtia; & de iiſdem verificatur quod dicit Apoſtolus: Panis quem frangimus, *non autem de corpore Chriſti. pag.* 2.
Acephalorum errores reprobantur. p. 8.
Acæmetarum Monacorum appologia. pag. 9.
Adeſſenariorum ſiſtema de Euchariſtia rejicitur. p. 14.
Adiaforiſtarum doctrina reprobatur. p. 14.
Adoptatus acquirit jus legitimi hæredis, non legitimi filii. p. 3.
De Adoratione Chriſto debita differitur: Tom. 2. *pag.* 93.
De Adventu Antichriſti, & ejus ſede plura congeruntur. Tom. 1. *p.* 413.
Amalatius circa errorem Stercoraniſtarum vindicatus. Tom. 2. *p.* 191.
Amiſſio ultimi finis non eſt ſola pæna infligenda peccatoribus. Tom. 1. *p.* 36.
Anabaptiſtarum errores convelluntur; probatur neceſſitas baptiſmi. Tom. 1. *pag.* 41. 42. *& ſeq.*
Angeli non ſunt mediatores in ſenſu Apulejani: p. 67. *Angelorum exiſtentia probatur:* 155. *ſunt creati à Deo. pag.* 315. 316. 391.
De Animæ quiditate differitur. pag. 60. 404. *de ejus immortalitate: p.*100. *una tantum ineſt unicuique homini.* 249. *Sanctorum animæ introducuntur ad gloriam antè diem judicii extremi.* 297. *anima non poteſt corrumpi.* 302. *eſt ſpiritualis.* 314. *Animæ non fuerunt creatæ antè corpora. Tom.* 2. *p.*66. *poſt mortem non informant alia corpora. Tom.* 1. *p.* 34. *non moriuntur cum corpore.* 68. *non fuerunt creatæ ante mundi conſtitutionem.* 107.
Antelapſarii, & Poſtlapſarii qui fuerint. Tom. 1. *p.* 51.
Apoſtolici hæretici ſunt in quadruplici genere. 64.
De Appellationibus. 90. 419. 420.
Argentum quod recipit Eccleſia Romana à fidelibus, in quibus expenſis impendatur. 90.
Arianorum argum. ſoluta. T. 2. *p.*178.
Artes liberales commendantur. T. 1. 322.
Athæiſmus exploſus. 94. 95. 96. 222.
Auctoritas Regalis diviſa ab eccleſiaſtica. 49.

B

BAii Michaelis vita, & errores Tom. 1. *pag.* 103.
Baptiſmi forma exprimitur. T. 1. *p.* 19. 22. *de miniſtro baptiſmi agitur.* 23. *de ejus virtute.* 28. *ſine previo baptiſmo nemo eſt de populo Dei.* 63. 158. *eſt neceſſarius ad ſalutem.* 143. *proteſtantium baptiſ-*

baptiſmus non eſt invalidus . 227. eſt ſpiritualis regeneratio . 69. de ejus neceſſitatie . 74. verè baptizantur etiam qui non ſolvantur . 288. non poteſt ad placitum differri . 308. prodeſt parvulis, etiamſi fidem actualem non habeant. 311. ad ſanctificandam animam adulti non ſufficit ſolum baptiſma . 313. Pueri cum ſolo baptiſmate ſalvantur. 318. baptiſma verè delet peccata 426. ad miniſtrandum baptiſma neceſſaria eſt aqua naturalis . T. 2. 14. De baptiſmo Joannis plura diſcutiuntur . Tom. 2. pag. 426.

Bella geri poſſunt à Catholicis . Tom. 1. pag. 363.

Bonorum omnium auctor Deus . Tom. 1. p. 85. Bona temporalia licitè poſſident Catholici . p. 17. 65. De bonis temporalibus Eccleſiæ , ſæcularis poteſtas non poteſt diſponere . Tom. 2. 23.

C

Calvinus quomodo contra ſe ipſum , & omnes ſectarios proceſſum ſuæ damnationis compoſuerit , Tom. 2. p. 30.

Campanarum uſus commendabilis . T. 1. pag. 33.

Caſtitatis votum commendatur . 199.

Celibatur lex quàm ſanctè ſtatuta pro ſacris miniſtris . T. 2. p. 2.

Chriſti ſcientia infuſa . T. 1. p. 23. Chriſtus reſſugens non liberavit omnes ab inferis . 36. Carnem ſumpſit in Virgine , & de Virgine . 50. Legem inſtituit . 50. aſſumpſit naturam non perſonam umanam . 81. Sub qua ratione ſit mediatur . 193. fuit impecabilis . 52. ejus corpus non eſt ubique . 55. non accepit corpus ex elementis . 59. nec impaſſibile . 60. non aſſumpſit ſolam carnem . 70. eſt verè mediatur . 70. in Chriſto ſunt duæ naturæ divina , & humana . 209. non ſunt duæ hipoſtaſes . 267. licet voluntariè ſit paſſus , verè tamen , & realiter eſt paſſus . 81. ſatisfecit pro peccatoribus . 86. Eſt homo Deus . 91. 179. Aſſumpſit umanam animam . 103. Dici nequit filius Dei adoptivus . 134. Quarè deſcendit ad inferos . 100. 367. realiter fuit crucifixus . 108. Eſt mortuus pro omnibus . 111. Alius non fuit à Jeſu Mariæ Filio . 241. in Chriſto non ſunt duæ filiationes . 244. ſunt duæ naturæ humana , & divina . 262. Quà ratione fuerit Mediator dilucidatur contrà Muſuclum . T. 2. p. 50. Unam tantum eſſe in Chriſto perſonam probatur contra Neſtorium . 53.

De communione ſub utraque ſpecie controverſia . T. 2. p. 87. Clericis dominium nulla lege eſt interdictum . T. 1. p. 132.

Communio ſub utraque ſpecie non eſt neceſſaria ad ſalutem . Tom. 1. pag. 133. 199.

Communio Sanctorum in quo conſiſtat . 405

Confeſſio Sacramentalis neceſſaria . T. 1. p. 29. 197. 329. inſtituta de jure divino . 154. peccata exprimi debent in ſpecie . 197.

Confirmatio eſt ſacramentum . T. 1. p. 296. 427. T. 2. p. 63.

Concilia generalia non ſunt errori obnoxia . T. 1. 70. ſunt Eccleſiæ proficua . 425. Conciliis generalibus præſidere ſpectat ad Rom. Pontificem . 139. qui ſolus ea poteſt indicere . T. 2. p. 11. Concilium non eſt ſupra Pontificem . T. 2. p. 24. 130. inter conciliabulum & concilium diſcrimina . 127. Conciliabulorum ſeries . pag. 127. & ſeq. Concilia Eccleſiaſtica quid , & ſuper quæ decidere valeant . 127. & ſeq.

Controverſiarum fidei quis ſit verus index . T. 1. p. 415. 416 417.

Concupiſcentia in ſe præcisè ſpectata non eſt peccatum . 144. 334.

Corpus idem eſſe in pluribus locis , non involuit contradictionem . T. 1. p. 115. 119.

Corpus Chriſti non eſt ubique . T. 1. p. 139. T. 2. p. 11. In Euchariſtia non eſt in ſolo uſu . T. 1. p. 141. non percipitur ſola fide , ſed realiter . ibid. non eſt phantaſticum ſed verum , ac reale . T. 2. p. 94. Aſſumpſit Chriſtus Corpus de Virgine . T. 1. p. 262. non aſſumpſit corpus alienum à corruptione mortis . 279. Corporis Chriſti realis exiſtentia in Euchariſtia probatur difuſe contra Sacramentarios . T. 2. p. 159. & ſeq.

Creaturæ nullæ naſcuntur natura ſua malæ. Tom. I. p. 290.
S. Cruci quæ debeatur adoratio. Tom. I. pag. 185.

D

DAnielis ſeptuaginta hebdomadæ quot diebus conſtent, ſive annis. Tom. I. p. 388.
Demonum exiſtentia probatur. T. 1. p. 52. 213. Demones a ſuæ puncto creationis non fuerunt mali. 300. Stare potuerunt in ſtatu innocentiæ. ibid.
Dei viſio in beatis aſſeritur. T. 2. pag. 70. Deorum pluralitas exploſa. T. 2. p. 18. Dei providentia neceſſaria. 20. Dei ſcientia non eſt reminiſcentia. T. I. p. 22. de præſcientia Dei diſſeritur p. 25. Deus in cœlo viſibilis beatis. T. I. p. 37. 76. 84. 300. Deus non eſt corporeus. 57. non eſt viſibilis oculo corporeo. 58. eſt Creator mundi. 68. eſt omnipotens. 84. excludit a ſe omnem compoſitionem. 86. ejus omnipotentia commendatur. 120. 151. non eſt comprehenſibilis. 257. non provocat hominem ad malum. 273. non creat animas ut ſint neceſſario bonæ, aut malæ. 273. non eſt cauſa modorum, & circumſtantiarum in linea deformitatis. 301. non poteſt producere malum effective. 314. habet voluntatem ſalvandi omnes. 409.
Deorum pluralitas implicat ex intrinſecis principiis. T. 1. p. 127. 204. Tom. 2. p. 102. 103.
Dei imago ad quam factus eſt homo, non eſt in corpore, ſed in anima. T. 1. p. 58. Dei providentia evincitur. 98.
Decimæ ſunt ſolvendæ. Tom. I. pag. 65. 347. 379.
In Deo quæ diſtinctio admittenda. T. I. p. 18.
Divinitas filii, & Spiritus Sancti aſſeritur. T. 1. p. 18.
Divini Verbi generatio æterna adſtruitur. T. 1. p. 21. filius Patri equalis in divinis probatur. Tom. 1. pag. 27.

E

ECthteſis nomine quid intelligatur. T. 2. pag. 177.
Eccleſiam veram unam eſſe, & hanc Romanam efficaciſſimis argumentis probatur contra omnes hæreticos. T. 2. p. 112. & ſeq. Eccleſia poteſtatem habet ferendi leges, quæ obligent in conſcientia. T. 2. p. 159. 165. 325. remittendi peccata. T. 1. p. 10. præcipiendi jejunia. p. 16. excommunicandi protervos. p. 27. T. 2. p. 326. recipit juſtos, & peccatores. T. 1. p. 49. 92. 99. 324. Eccleſiæ Orthodoxæ ſignum irrefragabile eſt perpetuus in materia fidei conſenſus. T. I. p. 121. extra Eccleſiam Catholicam non poſſe obtineri æternam ſalutem nervoſe probatur in præparatione ad opuſ item. T. 1. p. 218. Vera Eccleſia eſt viſibilis. T. 1. p. 138. 346. in doctrina fidei & morum non poteſt errare. p. 143. de Eccleſiæ Romanæ, poteſtate circa judicia. T. 1. p. 357. 358. 359. Eccleſiæ bona temporalia auferri nequeunt à dominis temporalibus. T. 1. p. 378. 379. Eccleſia non conſtat ex ſolis prædeſtinatis. 421. Eccleſia ſola judicare poteſt de doctrina legis. T. I. p. 138.
Eleemoſyna commendata in Sac. pag. T. 1. p. 283.
Epicureiſmus exploſus. T. 1. p. 133.
Epiſcoporum juriſdictio aſſeritur. T. I. p. 52. 164. ratione peccati non amittunt poteſtatem. 65. diſcrepantia inter Epiſcopos, & ſimplices Sacerdotes 71. 164. Epiſcoporum auctoritas in Eccleſia 201.
Evangelium habet veram legis rationem. T. 1. p. 137. T. 2. p. 31. 32.
Eucharistia in quo conſiſtat. T. I. p. 427. In Euchariſtia fit tranſubſtantiatio. 116. eſt verum Corpus Chriſti. ibidem, & p. 158. 340. de ejus virtute & efficacia. 248. 274. 277. qui indigne Euchariſtiam ſuſcipit, nihilominus ſuſcipit verum corpus Chriſti. 398. in Euchariſtia accidentia panis manent ſine ſubjecto.

bjecto. 376. Chriſtus eſt realiter in Sacramento; argumentum a miraculis quantum perſtringat hæreticos. 377. de Eucharistiæ effectibus. 428. non eſt omnibus neceſſaria neceſſitate medii. T. 2. p. 58. Realis Chriſti præſentia in Sacramento Eucharistiæ aſſeritur contra omnes Sacramentarios. T. 2. p. 159.
De Eucharistia qua Sacramentum agitur. T. 1. p. 29. 32. Confici poteſt a malis presbyteris. 31. de adoratione ei debita. 113. de Tranſubſtantiatione. 361. Eucharistia bene conficitur in pane azymo. 78.
Entuſiaſta captus in volo ab alio entuſiaſta occiditur. T. 2. p. 252.
Euſtatium hæreſiarcam non fuiſſe Monachum probatur contra Baronium. T. 1. p. 259.
Extrema unctio eſt Sacramentum. T. 1. p. 318.
Exorciſmis utitur Eccleſia, utpotè a Chriſto inſtitutis. T. 1. p. 322.
Datur in Eccleſia poteſtas exorcizandi. 202.

F

Facinoroſus punire licet in lege gratiæ. Tom. 1. pag. 280.
Feſtorum dierum obſervantiam poteſt Eccleſia præcipere. p. 235. 433.
Fides ſine operibus non ſalvat. p. 19. ſola non ſufficit ad ſalutem. 47. 54. 370. non eſt diſcurſus rationis. 84. una tantum vera eſſe poteſt. 124. eſt donum Dei. 219.
Filius in divinis benè dicitur Verbum Patris. 39.
Fornicatio ſimplex eſt peccatum. Tom. 2. pag. 38.
Sub Fortunæ nomine quid veniat. T. 1. pag. 275.
Francs Maſſont: quæ à nobis de ipſis ſunt dicta, his exceptis, quæ in Bulla Clem. XII., & Bened. XIV. continentur nullam majorem habent fidem quam debitam auctoribus à quibus relata ſumpſimus. Tom. 2. pag. 48. uſque ad pag. 50.

G

De generativa potentia in divinis diſſeritur. T. 2. p. 28.
Generandi virtus quomodo ſit in divinis. ibidem.
Gentiliſmus quibus argumentis reprobandus. T. 1. p. 281. & ſeq.
Gilbertus abſtracta a concretis ſejungens in Deo, convincitur a D. Bernardo. T. 1. p. 286.
Gratia ſufficiens nemini à Deo negatur. T. 2. pag. 83. in gratia exiſtens poteſt ab ea deſidere. T. 1. p. 37. de diverſitate gratiæ. 163.
De Græcorum ſchiſmate agitur. T. 2. p. 97. Græcorum modernorum errores. Tom. 1. pag. 398.

H

Hæretici ſunt extra Eccleſiam. Tom. 2 pag. 47.
Henoticon Zenonis quid contineat. 92.
Homo ſtellarum influxibus non eſt ſubjectus. T. 1. p. 172. poteſt mereri. 288. in ſingulis hominibus una tantum ineſt anima. 309. 310.
Hoſpitalitas quantum Deo accepta. 225.
Huſſitarum initia & progreſſus. 323.
Hypoſtaſis quid ſignificet. 163. de unione hypoſtatica. 193.

I

Janſenius reprobatus. T. 1. pag. 336. 337.
Idearum divinarum nomine quid intelligatur. Tom. 1. pag. 37.

Digitized by Google

Iconoclaſtarum primipilus quis fuerit. 289. 339.
Imaginum ſacrarum cultus adſtruitur. 162. 340.
Jejunium commendatur. 20. 248. præcipi poteſt ab Eccleſia. 138.
De Immunitate Eccleſiaſtica. Tom. 2. p. 89. 90.
De Immenſitate divina. Tom. 2. pag. 99. 224.
Inceſtuoſi quem profiterentur errorem. Tom. 1. pag. 344.
De Indulgentiis copioſè agitur. Tom. 1. 332. 383. 432.
Interim Cæſareum quid contineat. 345.
Infidelitatis peccatum, an hoc ſolum damnationem ingerat. 436.
Inferi nomine non venit ſepulcrum. T. 2. p. 177.
Invocationem Sanctorum Scriptura docet. T. 2. p. 221. non eſt idololatria. Tom. 1. pag. 38.
Inferni exiſtentia probatur. T. 1. p. 25. eſt pœna æterna. 76. 404.
Joanne papiſſæ fabula. 413, 414.
De Innocentiæ ſtatu. Armenorum figmentum. 74.
Inſpirationes internæ non ſunt præferendæ Sacræ Scripturæ. 148.
Interpretatio Sac. Scripturæ ſæpè neceſſaria pro ejuſdem intelligentia. 123.
Judæorum ſectæ diverſæ impugnantur. 386.
De Judicio Generali differitur. 26. 133.
Juſtificatio noſtra reſpectu noſtri non eſt certa 153. in quo conſiſtat. 396. item de juſtificatione agitur. Tom. 2. pag. 68.
De Juſtitia originali. T. 1. p. 436.
Juramentum ad adſtruendam veritatem eſt licitum. 170.

L

LAici nequeunt miniſtrare Sacramenta, excepto baptiſmo in caſu neceſſitatis. T. 1. p. 407.
Latus ſiniſtrum tamquam dignius habebatur apud Græcos. pag. 89.
Legalia præcepta non ſunt amplius ſervanda. 15.
Legis divinæ utilitas. 54. perſeverantia in lege ſemel aſſumpta, an & quando præcepta. 59.
De Legis evangelicæ obſervantia. 366.
Legitimus quis cenſendus. T. 1. p. 3.
Lex Dei non impoſſibilis, ſed ſuavis. T. 2. pag. 15.
Lex ſpiritus quæ ſit, & an obſervanda. T. 1. p. 366.
Liberum arbitrium in homine aſſeritur. T. 1. p. 106. 363. non eſt potentia paſſiva. 301. 333.
Libri Canonici qui ſint, & quanta eorum auctoritas. 27.
Lucifer Calaritanus Epiſcopus an auctor ſchiſmatis. 410. 411.
Lutterus cognomento Lotter quare Luttèr dici voluerit. 412.
Lutteranorum ad invicem diſcordantiæ. Tom. 1. pag. 192. 194.

M

MAria Virginis integritas in partu commendata. T. 1. p. 13. 53. vocanda eſt Deipara. 45. qualis cultus Mariæ ſit debitus. 189. nunquam peccavit. 433. Aſſumpta eſt in cælum. 433. eſt invocanda: hac de re contra Luterum negantem debere Mariam invocari tamquam ſpem noſtram invectiva. 433. Ad Mariam Virginem auctoris votum. ibidem.
Magiſtratibus ſæcularibus obediendum. 183.
Machiavelli errores collecti. T. 2. p. 9.
Mahometis ſomnia. p. 10.
Manichæorum inſaniæ. p. 13.
Majeſtatici confutati. p. 11.
Mandata Evangelica diſcriminantur à conſiliis. T. 1. p. 369.
Materia elementaris non eſt Deo coæterna. 314.
Matrimonium eſt indiſſolubile. pag. 5. 79 non eſt execrabile. 33. eſt Sacramen-

 men-

mentum. 79. *a Deo inſtitutum.* 245.
Martirium eſt actus virtutis. 291. *de Sanctitate martirii.* 12.
Melancthonis morituri ſenſus de vera religione. *T.* 2. *p.* 30.
Mendacium nunquam eſt licitum. *p.* 78.
Meritum & demeritum quid valeant. *T.* 1. *p.* 36.
Milenariorum error. *T.* 1. *p.* 44. *Millenarii fuerunt Chiliaſtæ.* *T.* 2. *item de Millenaris agitur.* *T.* 2. *verbo Millenarii.*
Miraculorum veritas comprobata. *T.* 1. *pag.* 130. *Miraculorum gloriam in ſola Romana Eccleſia eſſe comprobatur.* *T.* 2. *p.* 16. 17.
Miſſa eſt Sacrificium. *T.* 1. *p.* 266. 428. *de Miſſa privata* 429.
Monogamia non eſt illicita. *T.* 2. *p.* 201.
Monothelita vox Græca quid ſignificet. *T.* 2. *p.* 44. *de Ecthesi, de Typo, & de operatione Theandrica agitur ibidem.*
Mulierum communitas reprobata. *T.* 1. *p.* 12. *Mulieres à viris non diferunt ſpeciæ.* 309.
Mundus non eſt ſemper permanſurus in ſtatu præſenti. *T.* 1. *p.* 35. *non eſt factus ab Angelis.* 48.

N

Nicolaite an a Nicolao Diacono emerſerint. *T.* 2. *p.* 56.
Nuditas ſemper fuit exoſa. *T.* 1. *p.* 12
Nuptie commendantur in Sac. paginis. *T.* 1. *p.* 12. *ſecundæ nuptiæ non improbandæ.* *T.* 2. *p.* 46.

O

Occidere ſe ipſum non licet. *Tom.* 1. *pag.* 229.
Operationes Dei aliæ ad intra, aliæ ad extra. *T.* 1. *p.* 8.
Opera bona proficua. *T.* 1. *p.* 41. *augent juſtificationem.* 44. *facta intuitu remunerationis ſunt Deo accepta.* 146. *ſunt neceſſaria.* 154. 258. *non tamen omnibus opera bona propria ſunt neceſſaria ad ſalutem.* *T.* 2. *p.* 12. *ad opera bona Deus effective, ad mala permiſſive concurrit.* 31.
De opinionibus erroneis agitur. *T.* 2. *p.* 1. *& ſeq. quid agendum cum nova proponitur opinio.* 4.
Oratio ſola non ſufficit ad ſalutem. *T.* 1. *p.* 13. *de ejus neceſſitate.* *p.* 113. *de ejus utilitate* 175. *fieri poteſt pro reprobis.* 120. *agitur de oratione vocali.* 132. *eſt impetratoria.* 361.
Ordines ſunt ſeptem. 171. *Ordo eſt ſacramentum novæ legis.* 244. 297. *Legitime ordinatus quamvis peccato infectus conficit Sacramentum.* 278.
Orientalium nationum, quæ vel ſchiſmaticæ, vel hæreticæ ſunt notitia. 80.
Origenes duo, à quo ex duobus orti Origeniſtæ. *T.* 2. *p.* 65.
Originalis peccati quiditas explicatur. *T.* 1. *p.* 195. *T.* 2. *p.* 39. *de Originali peccato difuſè agitur.* *Tom.* 2. *p.* 84.

P

Patrum SS. auctoritas adſtruitur. *T.* 1. *p.* 85.
De cellebratione Paſchatis. *T.* 1. *p.* 17. *T.* 2. *p.* 147.
Paradiſus non conſiſtit in ſimplici cognitione Dei. *T.* 1. *p.* 38. *nec in contemptu timoris.* 404.
Parochi cujuſdam avaritia quantum fuerit religioni infenſa. *T.* 2. *p.* 190.
Paupertas voluntaria commendatur. *T.* 1. *p.* 219. *ſola non ſufficit ad ſalutem.* 306.
Peccata ſunt remiſſibilia. *T.* 1. *p.* 4. *an ſint inſtinctus naturæ,* 62. *peccatum mortale non aufert poteſtatem ſacerdotalem.* 34. 335. *neq. civilem.* *ibidem: non eſt a diabolo.* 75. *non datur peccatum irremiſſibile.* 75. 110. *Peccata non*

non ſolum publica ſed etiam occulta puniuntur a Deo 87. Peccatum mortale mortem meretur. 154. coinquinat animam. 213. Peccata non ſunt omnia mortalia. 422. 423. ſunt ab homine non a Deo. 436. Peccatores voluntarie lapſi poſſunt ad gratiam reſtitui. 320. Peccatum Originale eſſe nequit accidens reale p. 9.

Pœnitentia quam Chriſtus docuit, eſt neceſſaria lapſis. p. 4. Pœnitentiæ Sacramentum, verum eſt ſacramentum. 459. & ſeq. Pœnitentiæ actus ſunt meritorii. 197.

Perjurium probibitum. 227.

Perſonarum divinarum æqualitas aſſerta 92.

S. Petrum fuiſſe Romæ & ibi mortuum probatur. T. 1. p. 167. 307. T. 2. p. 220. S. Petro Paulus non fuit in poteſtate æqualis 89.

Pontifex Rom. eſt ſummus judex in cauſis religionis. T. 1. p. 139. etiam peccato coinquinatus non amittit poteſtatem. 285. 377. eſt caput totius Eccleſiæ. 295. 326. 350. & ſeq. errare nequit in fide T. 2. p. 207. argumenta contraria enodantur ibid. & ſeq.

Poligamia exploditur. 117.

Peregrinationes ad loca Sancta commendantur. 157. 186.

Perjurium proibitum. 227.

Perſonæ ratio bene aſſeritur in divinis. 302.

Pelagianiſmus exploditur. T. 2. p. 80.

Politici a quo emerſerint. T. 2. p. 100.

Politheiſmus reprobatur. pag. 102. 103. 104.

Pneumatomicus quid ſignificet. T. 2. pag. 7.

Prædicatio verbi Dei non eſt omnibus libera T. 1. 132. 325

Preadamitarum ſomnia. T. 2. p. 105.

Prædiſtinationi perſtringuntur. 106.

Primatus Eccleſiæ in Rom. Pontifice aſſeritur. T. 1. p. 50. 76.

Presbyteri non ſunt pares Epiſcopis. 15.

Principes laici nequeunt judicare de dogmatibus. T. 1. pag. 65. non poſſunt diſponere ad libitum de bonis Eccleſiæ. 350. Principibus ſecularibus in bis quæ Cæſaris ſunt obediendum. 435.

Proteſtantium errores claſſici convelluntur. T. 2. p. 111. & ſeq.

Prophetia quid ſit T. 2. p. 163. Profetarum Sanctitas aſſerta. T. 1. p. 59. 345.

Prudentiæ virtus quam neceſſaria moraliſtis. T. 2. p. 6. quid requiratur ad aquirendam prudentiæ virtutem. ibidem.

Purgatorii exiſtentia evincitur. T. 1. p. 26. 155. 421.

Puritanorum, & Anglocalvinianorum diſcrepantiæ. T. 2. p. 145. & ſeq.

Q

QUeſneliani germen Janſenii. T. 2. p. 73. itidem figurativi. p. 74. Quæſtio de tribus capitulis in quo conſiſteret. T. 1. p. 244.

Quietiſtarum error confutatur. 342.

R

RAymundus neophitus alius a Raymundo Lullo. T. 2. p. 151.

Redemptio non conſiſtit in cognitione miſteriorum. T. 1. p. 69.

Relationes originis, & perſonales admittendæ ſunt in divinis. p. 8.

Reliquiarum Sanctarum cultus quam debitus. T. 1. p. 257. 424. T. 2. p. 221.

Religioſi licite poſſunt ex elleemoſinis vivere T. 1. p. 304. Licita eſt paupertas voluntaria actualis. 305. non obligantur ad laborem manuum ut victitent. 380.

Rerum eventus non ſunt de neceſſitate abſoluta. 381.

Reſſurectio non fiet ab omnibus in corpore virili 37. eſt adhuc futura. 109 181. fiet in proprio corpore. 302. 318

Reſtitutio oblatorum eſt neceſſaria ad ſalutem. 33.

Rethorianorum ſententia quàm abſurda. T. 2. p. 154.

Sacra-

S

Sacramenta ſunt ſeptem. T. 1. p. 125. 160. 207. conferunt gratiam. 77. 159. ad conficienda ſacramenta requiritur intentio miniſtri. 159. 425. quamvis ab improbo miniſtro collata non ſunt irrita. 230. proſunt ea ſuſcipientibus. 406. de Sacramentis diffuſe agitur. Tom. 2. p. 156. 159.
Sacerdotio fungi nequeunt laici. 335.
Sacrificii altaris excellentia. 88.
Sancti ſunt invocandi. T. 1. p. 30. 424. 435. ſunt honorandi. 120. iterum de invocatione Sanctorum agitur. 311. 423. 424.
Sacrarum literarum ſtudium commendatur. 289.
Sacrificatio vera facta eſt à Chriſto pro peccatis totius umani generis. Tom. 2. pag. 186.
Scriptura Sacra non continet contradictiones. T. 1. p. 14. de ejuſdem neceſſitate. p. 40. ſola non ſufficit ad dirimendas fidei controverſias: 414 & ſeq. Scripturæ Sacræ interpretatio nequit eſſe omnibus obvia. T. 2. p. 193. plures circa eandem difficultates enodatæ exhibentur. 194. Qui ſint auctores qui ſacram Scripturam, tam veteris, quam novi Teſtamenti ſcripſerunt. 195.
Scripturæ, loca conciliata. T. 1. p. 33. de Scripturæ Sacræ exiſtentia. T. 1. pag. 419.
Schiſma quid ſignificet. T. 2. p. 164. notæ ſuper omnia ſchiſmata. ibidem & ſeq. Schiſma quomodo diferat ab hæreſi. 164.
Schiſmatum ſeries. ibid. & ſeq.
Semipelagiani quare ſic dicti. T. 2. p. 174. Confutantur. ibidem.
Sinodus prædatoria quare ſic dicta. Tom. 1. pag. 225.
Simoniaca lues à quo invecta. Tom. 2. pag. 181.
Socinus Antitrinitarius reprobatur. T. 2. pag. 182.
Spinoſam atheum fuiſſe convincitur. 189.
Spiritus Sanctus ſub qua ratione dicatur anima mundi. Tom. 1. p. 2.
Spiritus Sancti conſubſtantialitas aſſeritur. 24. à patre, filioq; ejus proceſſio probatur. 293. 371. ejus divinitas propugnata. T. 2. p. 8.
Suffragia pro defunctis commendantur. T. 1. p. 16. 17. 155.
Superioribus debetur obedientia. 361.

T

Talmutici libri à quo ſcripti. Tom. 2. p. 192. veſaniæ in iiſdem contentæ proferuntur. ibid.
Templariorum hiſtoria perſtricta. Tom. 2. pag. 199.
Tertulliani vita in compendium redacta ejuſque errores recenſiti. 200. & ſeq.
Tirannum occidere non eſt licitum. T. 1. p. 364. & ſeq.
Tonſura clericorum præſcripta a S. Canonibus. 321.
S. Thom ſententia præſtantior ad explicandam divinam independentiam. T. 2. pag. 99.
Trinitas perſonarum in divinis aſſeritur. T. 1. p. 48. 126. 128. 216. de hoc ſacroſancto miſterio diffuse agitur. 302. 303. 317. Quaternitas non poteſt admitti in divinis. 46. filius non eſt diſſimilis patri. 50. una eſt in tribus perſonis eſſentia. 217. Patripaſſiani reprobantur. Tom. 2. p. 76. Trinitas aſſeritur. 39.
Tranſubſtantiatio non incipit ab oblatione munerum. Tom. 1. p. 83.
Traditiones ſacræ recipiendæ. 122. 138. 418.

V

Valdentium errores confutati. T. 2. pag. 112. & ſeq.
Ubiquetariorum fatuitas, etiam ab hæreticis rejecta. 219.

Ver-

Digitized by Google

Verbum divinum integram naturam humanam aſſumpſit. T. 1. p. 61. probatur ejus cum Patre conſubſtantialitas. 69. 284. qua ratione naturam humanam aſſumpſerit. 81. ejus divinitas aſſeritur. 253.

Virginitas Deo grata: 235. 245. Virgo Maria bene dicitur Deipara. 9. 10.

Unitas, vera Eccleſiæ nota. 62.

Unio Verbi cum humana natura eſt hypoſtatica, non affectiva. T. 2. p. 55. 155.

Vocabula quibus utitur Eccleſia ad explicanda divina Miſteria non eſt neceſſe quod habeantur expreſſa in ſacris paginis. Tom. 1. p. 7. de voce conſubſtantialis diſſeritur. ibidem: Conſubſtantialitas filii probatur. p. 11.

Voluntas in Deo conditionata an ſubſiſtat. T. 2. pag. 99.

Vota non ſunt pernicioſa libero arbitrio. Tom. 1. pag. 66. Vota monaſtica commendantur. 200. 232.

FINIS

INDICIS NOTABILIUM.

Digitized by Google

Digitized by Google

INDEX CONTROVERSIARUM.

1 DE numero librorum Canonicorum T. 2. 227.
2 De Sacræ Scripturæ autenticis editionibus . 227.
3 De oraculis Sibylinis . 228.
4 De Æra Nativitatis Chriſti . 228.
5 De Epiſtola Jesù Chriſti ad Abgarum . 229.
6 De Symbolo Apoſtolorum . 229.
7 De reprehenſione facta D. Petro à S. Paolo 229,
8 De Electione per uſum ſortium . 230.
9 De Concilio Anthiocheno Apoſtolorum . 230.
10 De numero Canonum Apoſtolorum 231.
11 De Epiſtola S. Pauli ad Senecam 231.
12 De abſtinentia a Sanguine, ſuffocato & fornicatione 231.
13 De coſtitutionibus Apoſtolicis. 231.
14 De Libris Abdie Babylonii 232.
15 De Adventu S. Petri Romam. 232.
16 De Profectione S. Jacobi Apoſtol. in Hiſpaniam . 232.
17 De Baptiſmo in nomine Chriſti 233.
18 De Trina vel ſimplici merſione . 233.
19 De Ammonio philoſopho. 233.
20 De Epiſtolis decretalibus . 233.
21 De rebaptizandis. 234.
22 De diſſidio inter Anycetum & Polycarpum 234.
23 De tempore celebrandi Paſchæ. 234.
24 De una vel pluribus Magdalenis ſt 235.
25 De Synodo Illiberitana 235.
26 De fuga tempore perſecutionis 235.
27 De Symbolo S. Athanaſii 236.
28 De Hymno Te Deum Laudamus 236.
29 De Concilio Sinveſſano 236.
30 De Concilio palmari in Cauſa Symmachi 237.
31 De Regno Chriſti Millenario . 237.
32 De Primo Imperatore qui Chriſtianam fidem eſt amplexatus . 237.
33 De Patribus Antenicenis. 237.
34 De ſubſcripitone fidei facta a Patribus Ariminenſibus . 238.
35 De Cælibatu presbyterorum 238.
36 De Jejunio Sabbati . 238.
37 De Baptiſmo Conſtantini. 239.
38 De Conciliis a Conſtantio Theodoſio ,aliiſq. Imper. convocatis . 239.
39 Quis præſederit Synodo octauæ 240.
40 De Liberatione Trajani . 240.
41 An aliqui Romani Pontifices in hæreſim aliquando ſint lapſi 240
42 De Appellationibus . 241.
43 De Chorepiſcopis. 241.
44 De Judicibus à Conſtantino deſtinatis in Cauſa Cæciliani 241.
45 De Synodo Sardicenſi in cauſa Marcelli Ancyrani, an erraverit in facto. 242.
46 De Numero canonum Concilii Chalcedonenſis . 243.
47 An excummunicatio afficiat etiam mortuos . 244.
48 De Sententia Vigilii Papæ in cauſa trium Capitulorum . 244.
49 An Eccleſiæ judicium ſit ſemper infalibile . 245.
50 Quando cenſendum ſit Papam locutum fuiſſe ex Cathedra . 245.
51 De auctore Ecteſis . 246.
52 An Hænoticon Zennonis contineret hæreſim. 246.
53 De Honorio an hæreſi Monotelitarum conſenſerit . 247.
54 De natura Angelorum 247.
55 De ordinatione cleriorum facta ab hereticis. 248.

Digitized by Google

56 De Electione Epiſcoporum facta per Principes . 248.
57 De Pſalmodiæ uſu quando inceperit. 248.
58 De publicis diſputationibus Catholicorum cum hæreticis, an expediant 249.
59 De azimo & fermentato . 249.
60 De Brunone Andegavenſi , an conſenſerit hæreſi Berengarii. 250.
61 De reſſignationibus , permutationibus , & penſionibus beneficiorum . 250.
62 De Concilio Arelatenſi. 251.
63 De reſtituto imperio occidentali. 252.
64 An Epiſcopatus ſit ordo Sacramentalis . 253.
65 An per apoſtaſiam à religione dirimatur Matrimonium . 253.
66 De vino non conſacrato , an proprie conſecretur per immiſſionem & contactum patriculæ conſecratæ. 254.
67 De epiſtola S. Bernardi ad Lugdunenſes canonicos , an ſit genuina S. Bernardi , & an in eadem S. Doctor aſſerverit Mariam Virginem fuiſſe cum originali labe conceptam. 254.
68 Controverſia de Auxiliis. 257.
69 De Origine Bullæ in die Cænæ . 258.
70 De Peccato Philoſophico . 258.
71 De futuris contingentibus . 259.
72 An adhuc in præſens alicubi veneretur aliqua gutta Sacratiſſimi ſanguinis Chriſti, ab eodem Jeſû Chriſto tempore ſuæ paſſionis effuſa 259.
73 An in triduo Paraſceves, Sanguis à Chriſto in ſua Sacra Paſſione effuſus, & in terra jacens remanſerit, vel non remanſerit Divinitati hijpoſtatice unitus. 260.
74 De Tranſubſtantiatione calicis. 260.
75 An animæ juſtorum , que decedunt in gratia , ſtatim admitantur ad viſionem facialem Dei. 261.
76 Utrum licita & valida fuerit reordinatio illorum, qui à Simoniacis ordinabantur. 262.

FINIS.

Digitized by Google

ERRATA CORRIGE

Ut infra, quæ autem ſevioris momenti occurrunt, benigni Lectoris eruditæ umanitati emendanda relinquuntur.

Tomo I.

Pag.	Linea	Error	Corrige
34	19	iabatur	labatur
50	2	Sancti	Sanctum
87	41	peccato	peccata
91	6	adeſit	adheſit
95	48	exiſtitent	exiſtitens
115	1	ementio	ementito
115	6	eſſerere	aſſerere
135	33	patravii	patravit
142	29	pruot	prout
147	33	fortius	fortitus
148	17	qui ſequeretnr	quia ſequeretur
148	21	poſſem	poſſent
148	40	cognitionem	cognationem
153	17	han	hanc
207	32	Diaconus	Diaconos
207	51	quam	quà
208	31	reſſurerit	reſſurexit
221	14	ſuppoſitia	ſuppoſititia
240	1	eſſem	eſſent
241	2	immenſitate	immenſitati
252	41	actibus	ictibus
263	25	elucrationibus	elucubrationibus
265	7	promiſurus	promiſuros
317	51	edit	editi
318	21	erroret	errores
320	34	ætatem	æternam
399	29	juventi	inventi
407	19	merereticium	meretricium

E R R A T A   C O R R I G E

Ut infra, quæ autem levioris momenti occurrunt, benigni lectoris eruditæ umanitati emendanda relinquuntur.

Tom. II.

Pag.	Linea	Error	Corrige
9	5	qna	quà
13	19	ſeclerum	ſcelerum
14	18	negabsnt	negabant
15	7	ipsts	ipſis
15	48	effutebat	effutiebat
18	43	paliodiam	palinodiam
18	47	impietali	impietati
20	1	oſteſnuus	oſtenſum
33	38	quandam	quodam
35	40	nee	nec
40	45	perciaeret	perſuaderet
44	42	di	dictus
45	6	Chriſti	Chriſto
45	24	Eei	Dei
49	44	incipiens	inſipens
55	13	Verbo	Verbum
56	14	enim	etiam
60	51	cognitur	cognitus
61	43	favores	furores
64	9	tumultultio	tumultuario
64	45	incarnationem	incantationem
64	15	undeque	nndequaque
64	30	medietantes	meditantes
79	39	exiam	etiam
79	1	dividur	dividitur
82	35	totis	totius
91	31	ſit	ſint
96	36	ondere	probare
97	16	falſitatis	falsatis
110	36	aſſertas	aſſeitas
117	29	mortaliter	moralitee
121	52	ed	ad
128	47	quid	quod
130	49	ſede	ſed
145	27	traditus	tardius
145	52.	reciicit	reiciunt
151	16	adde	ſi
152	3	unititatem	unitatem
148	35	meritorum	meritorio
164	51	epiſcopus	epiſcopos
182	5	ceritior	certior
193	10	ordinaria	o-dinata
207	36	hæreticis	hæretici
221	28	cæterum	certum
222	8	facultem	facultatem
269	1	ferenda	fecunda

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google